

**BIOGRAFSKI
SPOMINI
SV. JANEZA BOSKA
1858–1861**

ZBRAL

JANEZ KRSTNIK LEMOYNE

BiS 6

IZDAJA V SLOVENŠČINI
EDITIO SLOVENICA

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

6. ZVEZEK

IZDAJA V SLOVENSKEM JEZIKU

MEMORIE BIOGRAFICHE DI SAN GIOVANNI BOSCO

EDITIO SLOVENICA

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRAL

JANEZ KRSTNIK LEMOYNE

6. ZVEZEK

LJUBLJANA 2015

BIOGRAFSKI SPOMINI SV. JANEZA BOSKA

ZBRAL JANEZ KRSTNIK LEMOYNE

6. ZVEZEK

V SLOVENSKEM JEZIKU - EDITIO SLOVENICA

BiS 6

NASLOV IZVIRNIKA

MEMORIE BIOGRAFICHE DEL VENERABILE DON GIOVANNI BOSCO

RACCOLTE DAL SAC. SALESIANO GIOVANNI BATTISTA LEMOYNE

VOLUME 6

S. Benigno Canavese, Scuola tipografica e libreria salesiana, 1907

Prevedel: Valter Dermota
Uredil: Stanislav Duh
Lektorski pregled: Karmen Furlan, Stanislav Duh
Oblikoval in pripr. za tisk: Marjan Lamovšek
Izdal: Salezijanski inšpektorat
Ljubljana 2015
Tisk in založba: Salve d.o.o. Ljubljana
Naklada: 50 izvodov
Spletna izdaja: www.donbosko.si/bis

Izdaja "ad experimentum".

Za tekstnokritično sklicevanje je merilo besedilo v izvirniku.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

27-36:929Bosco G.
272(450)"18"

LEMOYNE, Giovanni Battista, 1839-1916

Biografski spomini sv. Janeza Boska, ki jih je zbral Janez Krstnik Lemojne / [prevedel Valter Dermota]. - Ljubljana : Salve, 2012-<2015>

Prevod dela: Memorie biografiche di Don Giovanni Bosco. - Od 2. zv. dalje:
Biografski spomini sv. Janeza Boska / zbral Janez Krstnik Lemojne

Zv. 6. - 2015

ISBN 978-961-211-798-6 (zv. 6)

261096704

sv. Janez Bosko
duhovnik

1.

POGLAVJE

1858 – Kdo je bil don Bosko; njegova ljubeznivost; kako so mu to vračali gojenci – Sam revež ima najraje najrevnejše – Kreposti Mihca Magoneja: njegovo zaupanje v Marijo; njegova ljubezen – Njegovo pismo don Bosku – Petero spominov fantov za ohranitev čednosti čistosti – Beli robec – Pridiga o čednosti pokorščine – Tri podobe Božje matere Marije – Katoliško branje

NEKI STAREJŠI DUHOVNIK, KI JE bil najprej gojenec in potem klerik, ki je dolga leta živel v oratoriju in s svojo gorečnostjo obvaroval veliko dečkov pred nevarnostmi njihove neizkušene starosti, je leta 1889 opisal svoje vtise ob snidenju z don Boskom.

»Kdo je bil don Bosko? Don Bosko je bil duhovnik, ki je z zgledom in besedo kazal, kako naj vsak z ljubeznijo v svojem stanu zvesto služi Gospodu: 'Kdor bo delal in učil, ta bo velik v Božjem kraljestvu' (Mt 5,19). Zaradi tega moramo imeti don Boska za eno izmed največjih osebnosti ne samo 19. stoletja, temveč celotne krščanske dobe. Četudi ni imel ničesar, je postavil tako veličastno zgradbo, da napolnjuje z občudovanjem današnje in vse prihodnje rodove. Bil je orodje v Božjih rokah za to veličastno delo, s katerim je Bog izpolnjeval svoje nedoumljive načrte in jih bo izpolnjeval tudi v prihodnje. Čeprav je bilo to orodje slabotno, je Bog iz svojega dopolnjeval, kar je bilo tam pomanjkljivo.

Don Bosko je bil človek, ki ga je poslal Bog, da pokaže, česa je zmožen človek, ki vanj zaupa. Globok poznavalec ljudi svojega časa, odločnega značaja, vztrajen v svojih odločitvah, široko razgledan, dober presojevalec položaja, z izredno pretanjenim čutom v ravnanju z ljudmi in opravi, z brezmejnimi zaupanjem v Božjo previdnost, je znal uresničiti, kar je njegov duh zamislil, četudi se je ljudem zdelo nemogoče, in s čudovito lahkotnostjo, čemur so se vsi čudili, z zaupanjem v besede: Bog bo poskrbel.

Zdi se, da tudi zanj, kot za velikega Napoleona, ni bilo besedice nemogoče, čeprav je ta razpolagal z drugačnimi sredstvi in je delal za drugačne cilje.

Težave, ki jih je moral don Bosko premagati pri uresničitvi svojega dela, pozna samo Bog.

Za opravljanje takih nalog ga je Božja previdnost obdarovala z močno nravjo, krepkim telesom, čeprav z malo sklonjenimi rameni, s srednje veliko postavo in z zelo močno in odporno naravo. Njegova preudarna, pa skromna hoja, ki je razodevala preudarnega in razmišljajočega človeka, a srčno dobrega in mirnega, ni kazala, kdo bi mogel biti. Še več, naj povem, če mi je dovoljeno izraziti svoje mnenje, da je bila njegova hoja malo zibajoča se, kakor so pač hodili in hodijo njegovi prijatelji kmetje, kot vol, pri katerem si je izposodil milino značaja, pa tudi moč in vztrajnost v potegu, z vedno enakim ciljem na drugem koncu njive, ne da bi se menil za skrite korenine pod zemljo, ki mu zapirajo pot, pa tudi za kakršne koli ovire na površju.

Toda tisto, kar je pri don Bosku prihajalo posebno do izraza, je bil njegov pogled, sicer zelo mil, a prodiren do globine srca, pogled, ki se mu ni bilo mogoče upirati. Lahko rečemo, da je njegov pogled privlačil, presunjal in premagoval, tako da pri svojem dolgoletnem potovanju po svetu nisem poznal človeka, ki bi bolj kot on s pogledom obvladoval ljudi. Slike po navadi ne prikazujejo te posebnosti, zato se zdi docela povprečen človek.

Sredi toliko zmešnjav in sprememb življenja, ki so ovirale njegovo delovanje, je don Bosko vedno ostal gospodar nad samim seboj. Znal je ohranjati svojo umirjeno veselo in igrivo nrav in zelo redko (mogoče nikdar) sem ga videl, da bi prekoračil meje občutljivosti, čeprav je bil zelo nežen po duhu in srcu. Vse te tako prikupne lastnosti, združene v eni osebi, so kazale simpatičnega in čudovitega človeka, ki si ga moral občudovati. V resnici so ga občudovali vsi, ki so imeli srečo, da so prišli z njim v stik in postali ne samo služabniki, temveč sužnji njegove ljubezni.

Njegovo veselo in šegavo obnašanje med njegovimi sinovi mu je omogočalo dostop k ljudem v najbolj zamotanih nalogah. Zato so ga pogosto videli, kako se je otresal nevidnega bremena in izgovarjal naslednje besede: 'Ah, naj gre, kakor hoče, samo da gre!'

Drugič je pod težo obrekovanja in nasprotovanja proti sebi in svojim ustanovam vzkliknil fantu, ki je bil blizu njega: 'Kaj še! Pa tisti! Veseli se in delaj dobro in pusti, naj vrabci čivkajo! Vi ste moji dragi navihanci; vsekakor se tistim v bogatih hišah dobro godi, ker jim nič ne manjka. Toda tam ni prostora za vas.'

Don Bosko je našel veliko zadovoljstvo med svojimi sinovi, ki so ga zares ljubili, ki so mu, ne da bi se tega zavedali, pulili trnje iz ran življenja ter je bila njihova velika zasluga, da so podpirali in ohranjevali pri življenju tako dragoce-nega človeka, ki bi brez njihove velikodušne pomoči toliko trpel, da bi verjetno prezgodaj podlegel težavam.

On pa je pazil, da svojim dragim ni pokazal stisk in trpljenja svoje duše za-radi toliko nasprotovanj v teku svojega težkega poslanstva.

Za svojo spodbudo je zložil in uglasbil veselo pesmico, ki jo še sedaj prepe-vajo v oratoriju, in se začinja: 'Andiamo, compagni' (Dajmo, tovariši). Zdi se mi, da vidim don Boska med nami, kako kliče: 'Kje je Chiapale?'

'Da, gospod.'

'Odlično! Zapojmo torej našo pesem. Začni!' Zapeli smo in on nas je sprem-ljal s svojim prijetnim in milim glasom vse do konca pesmi, kakor da bi užival v osvežujoči oazi sredi ožgane puščave.

'Služite Gospodu v veselju' je bil njegov moto, ki ga je vpletal v pogovor s svojimi ljubljenimi fanti. To njegovo sveto veselje je bilo izhodišče za njegovo družbeno zgradbo za vzgojo mladine. Sovražnik molčečnosti in skrivališč je ho-tel, da bi se fantje v odmoru vadili v telesnih vajah in glasbi, česar se je on sam z veseljem udeleževal tudi zato, da bi odprl oči tistim, ki so bili polni predsodkov in so se držali ob strani.

'Želim, da moji fantje na odmoru,' tako je ponavljal, 'skačejo in tekajo, ker tako vem, pri čem sem.'

Zato je tistim, ki so bili najspretnější v teh stvareh, izročal v varstvo bolj jo-kave in uporne, da so jih počasi prepričali, da so se igrali z drugimi in bili veseli.

Ker je bil zelo navdušen za petje in glasbo, je ustanovil pevski zbor in god-bo, ki sta imela vaje po večerji. On sam je priredil več pesmi in zložil preprost *V Zakramentu vse sladkosti* za glavne praznike oratorija. Tega sem imel tudi jaz srečo prepevati s svojimi tovariši, ki se jih spominjam iz tistih časov (1858). Upam, da ga še hranijo v glasbenem arhivu oratorija.

Med don Boskom in gojenci oratorija je vladala velika medsebojna ljube-zen, ki ni prihajala samo iz zgleda toliko čednosti in hvaležnosti, temveč tudi iz spoznanja, da je njihov predstojnik in oče hotel ostati ubog in je bil zato eden izmed njih. Ubog v posnemanju Jezusa Kristusa, je don Bosko ljubil predvsem uboge dečke iz preprostega ljudstva in si med njimi izbiral svoje učence. Po-memben je razlog, zaradi katerega ni hotel sprejeti nekega dečka, ki mu ga je priporočil baron Feliciano Ricci.

Velezaslužni in predragi gospod baron!

Prihod sina Rossoja in njegov odhod nazaj domov mi je povzročil veliko žalost.

V tem trenutku zares nimamo zanj prostora.

Pri vsem pa se je njegova mati predstavila tako oblečena, da bi jaz njo prosil za miloščino. Ne morem sprejemati fantov, katerih starši so razkošno oblečeni, in jih družiti z našimi, ki so popolnoma zapuščeni. Drugi razlog za to, da ga nismo sprejeli, je v tem, da nimamo prostora.

Upam, da mi boste v svoji dobroti oprostili, da nisem takoj izpolnil vaše želje. Bodite tako dobri in molite zame in jaz bom prosil Gospoda milosti za vas, za vašo družino. Vaše zaslužne osebe

vdani služabnik duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 4. maja 1858

Don Bosko je s posebno ljubeznijo obdajal najbolj revne in najbolj zapuščene, med katerimi je imel prave zaklade kreposti. Naj omenimo samo enega.

Mihec Magone, ki je bil ob vstopu v oratorij podoben podivjanemu žrebičku, je s prejemom zakramentov postal tako potrpežljiv, da se je pripravljaj za spoved pri don Bosku nepremičen, kleče na golih tleh tudi štiri do pet ur in puščal, da so se drugi spovedali pred njim. Po spovedi, obhajilu in svetih obredih je dolgo molil pri oltarju presvetega Zakramenta in pri Marijinem oltarju. Včasih so ga tovariši, ki so trumoma odhajali iz cerkve, suvali, ga brcali z nogami ali mu hodili po njih, on pa je nadaljeval svoje molitve, kot da se ga to ne bi tikalo. V času odmora pa je bil na vseh koncih dvorišča in ni bilo igre in zabave, v kateri on ne bi vodil, vendar je bil ob prvem znamenju zvonca tam, kamor ga je klicala dolžnost. Tega leta se je tako zelo posvetil učenju, da je naredil prvi in drugi razred latinščine in bil ob končnem izpitu pripuščen v tretji razred. Njegova goreča ljubezen do Božje matere Marije je bila vzrok njegovega napredka. Ko so ga vprašali, kako more rešiti določene težave v dnevni vajah, je odgovoril: »Zatečem se k svoji nebeški učiteljici in ona mi pove vse in me pouči o stvareh, ki jih sicer ne bi znal.« Na Marijino podobico, ki jo je hranil v knjigi, je napisal in vedno, preden se je začel učiti, vzkliknil: *Virgo parens, studiis semper adesto meis* (Devica porodnica, vedno me spremljaj pri mojem učenju). Na vse svoje zvezke, liste, knjige in celo na mizo je s svinčnikom in peresom napisal: *Sedes sapientiae, ora pro me* (Sedež modrosti, prosi zame). Da bi počastil njo in njene-ga Božjega otroka, se je naučil pesmi in jih s svojim srebrnim glasom prepeval na javnih in slovesnih prireditvah. Ko je don Bosko bil v Rimu, je opravil duhovne vaje z zunanji gojenci oratorija in jih končal z življenjsko spovedjo. Don

Bosku je pisal, da mu je blažena Devica dala slišati svoj glas, ga spodbujala k pridnosti in ga naučila, kako naj se boji Boga, ga ljubi in mu služi.

Ko se je don Bosko vrnil v Turin, ga je prosil, da bi smel narediti zaobljubo, da ne bo izgubil niti trenutka časa. Vendar mu tega ni dovolil, temveč mu priporočil, naj naredi preprosto obljubo. Božja milost je v tem fantu budila živo željo po popolnosti.

V mesecu maju tega leta (1858) je sklenil, da bo storil vse, kar je v njegovi moči, da bo častil Marijo. Dovršeno je zatajeval oči, jezik in vsa druga čutila. Hotel se je tudi odpovedati delu odmora in se postiti, prečuti del noči v molitvi. Toda vsega tega mu niso dovolili, ker ni bilo v skladu z njegovo starostjo.

Ob koncu meseca je prišel k don Bosku in mu rekel: »Če mi dovolite, bom naredil nekaj lepega za Marijo. Vem, da je sv. Alojzij Gonzaga naredil veliko veselje Božji materi Mariji, ker je že v mladosti njej posvetil svojo čistost. Tudi jaz bi ji rad podaril ta dar in zato bi se rad zaobljubil, da bom postal duhovnik in ohranil večno čistost.«

Don Bosko mu je odgovoril, da še ni zadosti star, da bi mogel storiti zaobljubo v tako pomembni stvari.

»Pa vendar. Čutim veliko željo, da bi se popolnoma posvetil Mariji. In če se ji bom posvetil, mi bo ona gotovo pomagala držati obljubo.«

»Naredi to,« je menil don Bosko. »Namesto zaobljube samo preprosto obljubi, da boš postal duhovnik, ko se bo ob koncu gimnazije pokazalo jasno znanje poklicnosti za ta stan. Namesto zaobljube čistosti preprosto obljubi Gospodu, da boš skrajno pozoren, da ne boš nikdar – niti v šali izrekel besede, ki bi mogla žaliti to čednost. Vsak dan zmoli k Mariji prošnjo, da boš mogel držati to obljubo.«

Mihec je bil zadovoljen s tem nasvetom in nekaj dni pozneje mu je don Bosko dal listek in mu rekel: »Preberi in izpolniju.« Magone ga je odprl in tam je bilo zapisano: *Pet nasvetov, ki jih je sv. Filip Neri dal fantom, da bi mogli ohraniti čednost čistosti. Beg pred slabimi tovarišijami. Ne bodi nežen s svojim telesom. Beg pred brezdcljem. Pogosta molitev. Pogost prejem zakramentov, zlasti spovedi.* To, kar je tukaj povedano na kratko, je drugje razvil bolj obširno. Takole mu je povedal:

1. Postavi se s sinovskim zaupanjem pod Marijino varstvo. Zaupaj vanjo, upaj v njeno pomoč. Nikdar še ni bilo slišati, da bi se kdo z zaupanjem zatekel k Mariji in ne bi bil uslišan. Ona bo tvoja obramba pri hudičevih napadih.
2. Kakor hitro se boš znašel v skušnjavi, takoj začni kaj delati. Brezdclje in

čistost ne moreta živeti skupaj. Zato boš z odpravo brezdolja premagal tudi skušnjave proti tej čednosti.

3. Pogosto poljubi svetinjico ali križ, pokrižaj se z živo vero in vzdihni: Jezus, Marija in Jožef, pomagajte mi, da bom rešil svojo dušo. To so tri imena, ki se jih hudič najbolj boji in beži pred njimi.
4. Če skušnjava še traja, se zateci k Mariji z molitvijo, ki nam jo priporoča Cerkev, to je: Sveta Marija, mati Božja, prosi zame grešnika.
5. Poleg tega, da ne boš nežen s svojim telesom, poleg čuječnosti nad čutili, zlasti očmi, se ogibaj slabega branja. Še več, kakor hitro bi moglo tudi branje popolnoma vsakdanjih stvari postati nevarno, ga takoj opusti. Nasprotno pa rad prebiraj dobre knjige, zlasti take, ki govorijo o Marijini slavi in o presvetem Zakramentu.
6. Izogibaj se slabih tovarišev. Nasprotno pa si izberi dobre, se pravi take, ki jih zaradi njihovega zglednega vedenja hvalijo vsi predstojniki. S temi se rad pogovarjaj, igray, skušaj jih posnemati v govorjenju, izpolnjevanju dolžnosti in zlasti še pri pobožnih vajah.
7. Prejemaj zakramente, kot ti svetuje tvoj spovednik. In če ti opravki dovoljujejo, obišči pogosto Jezusa v presvetem zakramentu.

Te nasvete je don Bosko stalno dajal tako z govorjeno kot napisano besedo in dodajal: »Mogoče bo kdo dejal, da so take pobožne vaje preveč vsakdanje. Jaz pa pravim, da se čednost, o kateri govorimo, lahko izgubi tudi z najmanjšim dihom skušnjave, zato je tudi katera koli majhna stvar, ki nam pomaga, da jo ohranimo, koristna in jo moramo zelo ceniti. Zato toplo priporočam, da bi svetovali in se lotevali lahkih vaj, ki nikogar ne strašijo in nikogar ne utrujajo, zlasti ne mladine. Posti in dolge molitve in podobne strogosti se navadno opuščajo ali jih neradi opravljamo, ker povzročajo naveličanost. Držimo se lahkih stvari, toda opravljajmo jih vztrajno.

To je bila pot, ki je našega Mihca pripeljala do čudovite stopnje svetosti. Po tem nasvetu se je tudi odlikoval v ljubezni do bližnjega. Bil je vedno pripravljen pisati pisma tistim, ki so to potrebovali, storiti tovarišem kakršno koli uslugo v spalnici in drugje, kot npr. pometati, postiljati, čistiti obleko, pomagati v šolskih težavah, tolažiti žalostne s pripovedovanjem veselih zgodb, s posredovanjem pri predstojnikih, s poučevanjem katekizma zunanjih fantov, s strežbo bolnikom, ob katerih je bilo treba bedeti tudi ponoči, in odpustiti kakršno koli žalitev. Na tak način si je pridobil srca vseh in don Bosko je uporabljal njegov vpliv, da je delal dobro s svojimi nasveti, navodili, povabili, prošnjami, obljubami, da-

rili, listki, smešnimi domislicami in previdnimi opomini. Samo Bog ve, koliko hudega je s tem preprečeval in koliko dobrega je storil. Ne bomo se ustavljali pri opisovanju nadrobnosti, vendar pa ne bomo obšli neizdanega dokumenta, ker želimo, da bi se ohranil.

Iz pisma, ki ga je Magonejev sošolec Matej Galleano pisal don Bosku, povzemamo naslednja dva spodbudna dogodka. Nekega dne me je Magone s svečo, dolgo kake štiri prste, ljubeznivo povabil, da bi šel z njim v cerkev molit za spreobrnjenje grešnikov. Prevzet od njegove ljubeznivosti, sem ustregel njegovi prošnji. Ko sva stopila v cerkev, sva se odpravila k Marijinemu oltarju; on je prižgal svečo in odmolila sva rožni venec. Ko sem se naveličal molitve, sem se hotel odpraviti ven. On pa me je znal zadržati na tako ljubezniv način, da sem vztrajal, dokler ni sveča dogorela.

Ob neki drugi priložnosti, bilo je v soboto zvečer, so bili obrtniki zbrani v govorilnici in je že zvonilo za spoved, oni pa so se še naprej zabavali. Tedaj je prišel Magone, vljudno pozdravil enega in drugega in jih spodbudil, da bi se spravili z Jezusom Kristusom, a brez uspeha. Potem se je z njimi kake četrte ure igral in jim nato dejal: »Pridite z menoj na drugo mesto.« Vsi so šli za njim, ker so menili, da bodo tam nadaljevali igro. Toda ko so bili pred vrati don Boskove sobe, jih je tako dolgo pregovarjal, da so se šli spovedat.

Čudovita dobrota Magoneja in nekaterih njegovih tovarišev je cvetela in prinašala sadove ne samo pokorščine don Boskovim ukazom, temveč tudi izpolnjevanja njegovih nasvetov. Nekega večera je bil don Bosko že dolgo časa med svojimi gojenci na odmoru in se je čutil utrujenega. Potem ko je z njimi naredil nekaj korakov gor in dol, je vse, ki so bili zbrani okoli njega, popeljal ven iz stebrišča. Tu jih je povabil, da bi sedli po tleh, kakor jim je on sam dal zgled. Fantom je bilo neudobno, vendar se nobeden ni upal premakniti. Bili so tako radovedni, kaj jim bo don Bosko še povedal, in niso hoteli izgubiti priložnosti, da bi bili z njim. Ko jim je don Bosko povedal, koliko dobrega je mogoče narediti na svetu za zveličanje duš, kako se mudi, da bi to storili čim prej, in kako Bog želi, da bi pri tem pomagali tudi sinovi iz oratorija, je še dodal: »O, koliko dobrega bi lahko storil, če bi imel deset ali dvanajst duhovnikov, ki bi jih lahko poslal v svet!«

»Mene, mene pošljite,« so vsi enoglasno odgovorili. Ta navdušeni odgovor je prisilil don Boska k smehu in je nadaljeval: »Toda če hočete priti z menoj, potem morate biti tako kot ta robec, ki ga imam v roki, da z vami naredim, kar hočem.« Ko je to rekel, je potegnil iz žepa bel robec in ga začel pregibati na desno in levo, kot smo to že povedali na nekem drugem mestu: polagal ga je sedaj v levo pa zopet v desno roko, ga pregibal in zopet raztegoval, nato je naredil voz, ga vrgel v

zrak in zopet ujel z roko, pa zopet razvezal in dal, da je padel. Fantje so začudeni opazovali to čudno don Boskovo početje. Mnogi niso razumeli, za kaj gre. On pa je nadaljeval razlago: »Vse bo mogoče, če boste dali, da z vami naredim vse, kar ste videli, da sem naredil s tem robcem. Če me boste ubogali, če boste storili, kar vam naročam, če boste izpolnili mojo, to je Božjo voljo, boste videli, da bo Bog s fanti iz oratorija delal čudeže.« Mnogi izmed teh fantov so sledili don Bosku z namenom, da bi sodelovali pri njegovem velikem poslanstvu.

Sicer pa je don Bosko svojim gojencem kar naprej zabičeval čednost pokorščine. Tako je o pokorščini pridigal neke nedelje popoldne, ko je moral namolestiti teologa Borela. Njegove besede je po smislu zapisal eden izmed njegovih klerikov, Janez Bonetti:

Vsi, ki se hočejo naučiti kake obrti, se je morajo učiti tri leta. Neki star pregovor pravi: »Nihče se ne rodi mojster.« Če se torej kdo hoče izučiti za zidarja, se mora vdati in prinašati opeko, malto, kamenje in opravljati druga podobna dejanja, da bo potem znal uporabljati zidarsko žlico in graditi hiše tako, da ne bo nevarnosti, da bi se zrušile na tiste, ki bi se vanje naselili. Isto velja za fanta, ki bi se rad izučil mizarске obrti. Če bi se tak, ki bi se rad izučil za mizarja, spraval takoj, da naredi garderobno omaro, pisalno mizo ali kako drugo pohištvo, bi se mučil in izgubljal čas, kvaril bi les in orodje, tako da bi se namesto za mizarja izučil za uničevalca lesa. Sedaj pa to, kar smo povedali o učenju kake obrti, prenesimo nase. Da, tudi mi kristjani se moramo naučiti naše obrti, to je krščanskega življenja. Nikdar se ga ne bomo naučili, če se prej ne bomo učili. Ker pa mora za to, da se bo naučil te svoje naloge, ubogati Boga, papeža in služabnike Cerkve in vsak po svojem stanu, vam bom govoril o čednosti pokorščine.

Kaj je torej pokorščina? Beseda pokorščina (obbedienza) prihaja iz latinskega ab audientia, kar pomeni nekaj, kar smo slišali, kar smo zvedeli iz ust koga drugega, kar pomeni, da takrat, ko slišimo ukaz kakega predstojnika in to tudi izpolnimo, izpolnjujemo pokorščino. Kaj je potem čednost pokorščine? Sv. Tomaž Akvinski, največji med vsemi poznavalci Božjih stvari, nadvse učen mož, ki je napisal toliko lepega, pravi, da je pokorščina čednost, v moči katere je človek pripravljen, da izpolni predstojnikovo voljo: Pokorščina je krepost, ki človeka pripravi, da izpolni predstojnikov ukaz ali voljo. Ali nam je mogoče ta čednost vlita pri sv. krstu? To ni teološka krepost, ki bi imela za predmet samo Boga, temveč je moralna krepost, ki jo s pomočjo Božje milosti lahko dosežemo z nenehnimi dejanji pokorščine.

Koliko vrst pokorščine poznamo? Petero: pokorščino Bogu, pokorščino Cerkvi, pokorščino državi, pokorščino v domači hiši in versko pokorščino. S prvo pokorščino se pokoravamo Bogu. Primerno je, da se Bogu, ki je stvarnik nebes in zemlje, kralj kraljev, gospodar vseh ljudi in vseh stvari, v vsem pokoravamo. Bog nam ukazuje, da častimo samo njega kot Boga, in v tem ga moramo ubogati. On nam ukazuje, da ne izrekamo po nemarnem njegovega imena, da ga ne preklinjamo, in mi moramo izpolniti njegovo voljo.

Bog nam ukazuje, da posvečujemo praznike, in mi se mu moramo pokoravati. Ubogati ga moramo s tem, da izpolnjujemo deset Božjih zapovedi, v katerih je zaobseženo vse, kar nam Bog ukazuje.

Vendar ni zadosti, da se pokoravamo Bogu. Pokoravati se moramo tudi Cerkvi, ker je Bog rekel Petru: »Ti si, Peter, skala, in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev.« Isti Gospod Jezus Kristus, ki je dal Petru oblast zavezovati in odvezovati, mu je dal tudi oblast izdajati zakone, ki pospešujejo večjo Božjo slavo in zveličanje duš. Zato je tudi naša dolžnost, da se po Bogu pokoravamo tudi papežu, ki je naslednik sv. Petra, poslušati moramo sveto Cerkev in zato izpolnjevati vse njene zapovedi. To so: biti ob nedeljah in praznikih pri sveti maši, ne jesti mesa v petek in soboto, se spovedati vsaj enkrat na leto, prejeti velikonočno sveto obhajilo in izpolnjevati še druge cerkvene odredbe.

V pokorščini državi se pokoravamo vladarju, vendar samo v časnih zadevah in nikdar v stvareh, ki imajo opraviti z vero. Vladarja moramo ubogati v tem, kar se tiče davkov, plačevanja taks in tako naprej in vseh drugih državnih predpisov. Če pa nam posvetna oblast ukazuje stvari, ki se tičejo vere, in te niso odobrene od Cerkve, se jim ne smemo pokoravati. V tem primeru moramo dati cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je Božjega. Nikdar se ne smemo pokoravati državi in se s tem ne pokoravati Bogu, če na ta način storimo kako dejanje proti Božjim zapovedim ali zapovedim Cerkve, ki je Jezusova nevesta in Božja namestnica tukaj na zemlji.

Zatem pride pokorščina v domači hiši. Ta se nanaša na očeta, mater, gospodarja, predstojnike in tako naprej. Zato se je otrok dolžan pokoravati svojim staršem, ki so prvi predstojniki za Bogom. Služabnik, hlapec se mora pokoravati svojemu gospodarju, ki zastopa očeta in mater. In tako mora vsak ubogati svoje predstojnike, ki imajo dolžnost, da bedijo nad njim. Toda v vsem, kar se tiče pokorščine, se moramo podvreči samo v stvareh, ki niso nasprotne Božjim in cerkvenim zapovedim. Če bi vam oče, mati ali gospodar zapovedovali kaj slabega, niste več dolžni ubogati, da, celo grešili bi, če bi jih ubogali. Gorje očetu, materi ali gospodarju, če bi jih hudič tako premotil, da bi hoteli zapeljati v slabo svojega otroka! Gorje pa tudi otroku, ki bi ubogal svoje starše, vedoč, da je tisto, kar mu ukazujejo, slabo!

Kar se tiče redovne pokorščine, vam ni treba o tem govoriti, ker niste ne trapisti ne frančiškani.

Ko govorimo o pokorščini, moramo razlikovati med predmetom in osebkom. Ne ustrašite se teh besed: predmet in osebek. Če ju ne razumete, vam ju bom razložil. Kot predmet pokorščine štejem snov ali tisto, kar se nam zapoveduje, da moramo storiti. Vsa-kokrat ko nam zapovedujejo slabo, pa naj bi prišel tudi angel iz nebes, kar je seveda nemogoče, ne smemo ubogati. Pred nekaj dnevi je neki mojster rekel svojemu vajencu: »Ne veš, kako se pride do denarja? Če hočeš, te bom naučil. Jaz ti moram dati osem soldov na dan, kaj ne? Prav, dal ti bom za plačo samo šest soldov, dva pa sta moj dar tebi. Če te bo gospod don Bosko vprašal, mu boš odgovoril: mojster mi je dal samo šest soldov.« No, sedaj mi pa povejte, ali je vajenec v tem primeru dolžan ubogati svojega gospodarja? Ne, ker gre za nedovoljeno stvar. Dejansko tisti fant ni ubogal in tako dal lep nauk tistemu

lahkomiselnemu mojstru. Kot subjekt pokorščine pa razumemo tistega, ki nam ukazuje. Ta, ki ukazuje, pa mora biti višji kot tisti, ki naj bi ubogal. V vseh primerih je tisti, ki ukazuje, višji od tistega, ki uboga, in vsakokrat, ko je kdo višji od nas, ga moramo ubogati. Kak podložnik ali nam enak nam ne more ukazovati.

Vprašali me boste: je čednost pokorščine velika čednost? Da, čednost pokorščine vsebuje in obsega vse druge čednosti, kakor trdi sv. Gregor Veliki: To je čednost, ki vsebuje vse kreposti in jih ščiti. Ščiti jih, da se ne izgubijo. Čednost pokorščine je najljubše dejanje Bogu. Med vsemi darovi, ki smo jih prejeli od Boga, je največji dar svoboda, se pravi, da nas je ustvaril svobodne ali proste. Kadar se pokoravamo, naredimo dar te naše svobodne volje in jo podredimo komu drugemu. Ker pa je svobodna volja najdragocenejša, kar ima človek, je torej to največji dar, ki ga lahko podarimo Bogu. Da pa bo ta pokorščina prijetna Bogu, jo moramo svobodno hoteti. Pokorščina, ko kdo nerad uboga ali uboga iz strahu pred kaznijo predstojnikov, Bogu ne ugaja, ker Bog ne ljubi stvari, ki jih delamo zato, ker smo prisiljeni. Ker je on Bog ljubezni, želi, da storimo vse iz ljubezni. Zato vsakokrat, ko se nam kaj ukazuje, pomirimo svoje srce in ubogajmo voljno in Bog bo z nami. Kralj Savel se je moral bojevati s Filistejci. Prerok Samuel mu je sporočil: »Pojdi na bojišče in počakaj, da pridem tja in opravim daritev. Glej, da ne boš sovražnika napadel prej.« Šel je in čakal, toda Samuela ni bilo. Sovražnik se je bližal in Savlovi bojevniki so se začeli umikati, ker niso smeli uporabiti orožja, dokler ne bi opravili daritve. Ko je Savel videl, da se je njegova vojska začela umikati in Samuela še vedno ni bilo, je dal pripraviti daritev in si nepostavno prisvojil pravico duhovnika ter sam daroval daritev. Toda kakor hitro jo je opravil, je prispel Samuel, in ko je videl, da jo je Savel proti ukazu, da bi počakal, sam opravil, je ves jezen dejal: »Kaj si vendar storil, Savel!« »Storil sem to zato, ker te ni bilo,« je odgovoril Savel. »Sovražnik se je vedno bolj bližal in naši so se začeli umikati. Samo zaradi tega sem opravil daritev.« »Nisi prav storil, nisi prav storil!« »Toda bili smo v stiski in blizu poraza. Ni bilo časa, da bi ga izgubljali.« »Nisi prav storil, nisi prav storil! Ukazal sem ti počakati, pa nisi ubogal. Nisi prav storil!«

Zato ubogajmo, naj nam ukazujejo iz katerega koli razloga. Da vam pokažem, kako Gospod nagradi tistega, ki uboga že na tem svetu, vam bom povedal primer, ki ga prinaša sam sv. Gregor Veliki. Pripovedujejo, da je sv. Benedikt enemu izmed svojih učencev, ki jih je učil poti v nebesa, ukazal, naj gre z vedrom po vodo k reki, ki je tekla nedaleč od kraja, kjer so prebivali. Placid je morda napačno postavil nogo ali ga je golida s svojo težo potegnila za seboj, padel je v vodo in zdelo se je, da ga bo tok vode odnesel. Sv. Benedikt, ki je s svojega okna vse opazoval, je takoj poklical drugega učenca, po imenu Mavra. »Pojdi,« mu je dejal, »in potegni iz vode Placida, ki je v nevarnosti, da ga odnese s seboj.« Maver, ki je bil navajen ubogati, se ni oziral na nevarnost, temveč je tekel k reki in začel hoditi po vodi, kakor da bi bila suha zemlja, šel tja, kjer je bil Placid, ga prijel za lase, potegnil iz vode in se vrnil na obrežje, ne da bi si zmočil noge. Sv. Gregor pravi, da se Maver niti ni zavedal, da je hodil po vodi, niti se ni zavedel nevarnosti, da bi mogel utoniti. Tako je Bog poplačal pripravljenost na pokorščino.

Ob koncu meseca maja je don Bosko, ne ve se iz kakega razloga, obesil na steno svoje sobe lepenko, na kateri je bila zgoraj litografija smodnišnice nekaj trenutkov potem, ko je 1852 eksplodirala, gledane s Trga Emanuela Filiberta, in prihod vojaškega oddelka s kraljem. V spodnjem delu pa je bila slika Pavla Sacchija, ob katero je don Bosko pritrtil dve Marijini sliki z detetom Jezusom v naročju. Na eni je bilo napisano: Spomin na Marijin mesec v cerkvi presvete Trojice v Turinu leta 1858, zraven pa še: Tebe, mati lepe ljubezni, ljubim, to dobro veš. Stori, da te bom še bolj ljubil, da te bom ljubil, kot si zaslužiš.

Na drugi podobici je bilo zgoraj napisano: Spomin na Marijin mesec, ki smo ga opravili v cerkvi Častilk leta 1858. In spodaj: Devica Marija, Jezusova mati, naredi nas svete.

Z lepenke je visela še tretja podobica Marije Brezmadežne s sklenjenimi rokami, ki je nosila tale napis: Brezmadežna Devica, ki si sama premagala vse krive vere, prihiti nam na pomoč. Mi vsi se iz srca zatekamo k tebi. Marija Pomoč kristjanov, prosi za nas. Don Bosko je s svinčnikom pripisal: Strašna si kot urejena vojska.

Ta lepenka naj bi verjetno nadomestila tisto, ki jo je don Giacomelli skrivaj izmaknil in hranil kot spomin na don Boska. Ta druga lepenka pa je iz istega razloga in po isti roki zopet izginila iz sobe in so jo vrnili oratoriju nekaj let po don Boskovi smrti. Don Giacomelli je dobro poznal ljubezen, ki jo je njegov dobri prijatelj don Bosko gojil do Marije.

Don Bosko je neutrudno nadaljeval delo za Katoliško branje. Za mesec junij je pripravil prijetno pripoved: *Jožef in Izidor ali nevarnost slabih tovarišev; napisal p. Marcello*. Izidor prevara in izda mladega Jožefa, ki zbeži od doma, oba pa padeta v roke nekemu piratu. Najprej se znajdetata v nevarnosti boja in morskih napadov, nato pa sta prisiljena delati v podzemeljski jami s ponarejevalci denarja. Jožef se vda v Božjo voljo, z velikim potrpljenjem prenaša muke suženjstva in se končno po čudnem razpletu okoliščin vrne v domači kraj. Izidor pa, zakrknjen v svoji neveri, konča žalostne smrti.

Medtem ko so razpečevali to številko Katoliškega branja, je don Bosko 2. junija pisal don Karlu Vaschettiju, kaplanu v Beinascu. »Nikar ne nehajte moliti našega Gospoda Boga, da bi nas blagoslovil v duhovnih in časnih stvareh, in naredili bomo velike reči. Pridobite milijon naročnikov Katoliškega branja.«

2.

POGLAVJE

Don Bosko pripoveduje fantom o Piju IX. – Praznik sv. Janeza Krstnika in pojedina, ki jo je don Bosko pripravil trem oratorijem z darom Pija IX. – Praznik sv. Alojzija in članek grofa di Camburzana v Armonii – Razodetje skrivnosti neke vesti – Katoliško branje: Nosi s seboj, o kristjan – Don Bosko razmišlja o ponovnem potovanju v Rim: pismo grofa De Maistra

MED SVOJIM BIVANJEM V RIMU si je don Bosko točno zapisoval vse, kar je zvedel o delovanju papeža Pija IX., zlasti tiste dogodke, ki so prikazovali njegov veseli, dobrohotni in ljubeznivi značaj. Od časa do časa je te dogodke pripovedoval svojim dečkom, ki so ga poslušali z velikim veseljem. Dvoje teh pripovedi nam je ohranil zapisane don Mihael Rua.

Don Bosko je nekega večera tako govoril:

Medtem ko sem bil v Rimu, se je svetemu očetu zgodilo nekaj zanimivega. Neki Rimljan, po imenu grof Spalla, je šel obiskat svetega očeta. Potem ko je govoril o raznih pomembnih stvareh, mu je ob slovesu rekel naslednje:

»Rad bi dobil kak spomin od vaše svetosti.«

Papež mu je želel ustreči in mu je rekel:

»Želite si, kar koli hočete, in jaz vam bom skušal ustreči.«

»Nekaj izrednega.«

»Kar povejte.«

»Rad bi vašo tobačnico.«

»Toda polna je tobaka najslabše vrste.«

»Nič zato. Bila bi mi zelo dragocen spomin.«

»Vzemite jo, dam vam jo rade volje.«

Grof Spada je odšel ves vesel zaradi tobačnice, ki mu je bila dražja kot še tako velik zaklad. Tobadžnica je čisto preprosta, narejena iz bivolvega roga,

sklenjena z dvema bakrenima sponkama, vredna približno štiri solde, vendar pa nadvse dragocena zaradi svojega izvora. Grof Spada jo je kazal svojim prijateljem kot nekaj, kar je vredno največjega spoštovanja. Tobak pa je bil zares najslabše vrste.

Spoštovanemu svetemu očetu pa se je zgodilo še nekaj drugega. Ko je lansko leto potoval po svoji državi, je prišel v bližino Viterba. Neka uboga deklica, ki je nabrala butaro suhljadi, je videla stati kočijo in je menila, da so ti gospodje pripravljene kupiti njeno butaro. Stopila je k njim in rekla najbližjemu: »Gospod, kupite jo, les je dobro posušen.« Ta gospod je bil papež. Odgovoril je: »Ne potrebujemo je.« »Kupite jo, pustim vam jo za tri bajoke,« je dejala deklica. »Tu imaš tri bajoke in obdrži svojo butaro.« Sveti oče ji je dal tri skude in zopet vstopil v kočijo. Dobra deklica je na vsak način hotela, da bi sveti oče vzel njeno butaro s seboj v kočijo. Rekla je: »Vzemite jo. Zadovoljni boste, v kočiji imate še veliko prostora.« Ko so se sveti oče in njegovo spremstvo smejali zaradi dekličine vztrajnosti, je prihitela dekletova mati, ki je delala na bližnji njivi, in vzkliknila: »Sveti oče, sveti oče, oprostite! Ta deklica je moja hčerka. Ona vas ne pozna. Usmilite se nas, ker smo veliki reveži.« Papež je dodal še šest skudov in nato nadaljeval svoje potovanje. Ko se je v mestu zvedelo o tem dogodku, so vsi zahvaljevali Božjo previdnost, ki jim je dala tako dobrodelnega vladarja.

Don Bosko je določil, da so 24. junija obhajali praznik na čast Piju IX. v treh oratorijih sv. Frančiška Saleškega, sv. Alojzija Gonzage in Angela varuha. Na ta dan, ki je bil v turinski nadškofiji zapovedan praznik, je don Bosko hotel, da bi bili vsi dečki vseh treh oratorijev deležni dobrote svetega očeta. Poročali smo še o dveh darovih, ki jih je Kristusov namestnik na zemlji dodelil dečkom, ko je bil don Bosko v Rimu. Ko jim je podelil svoj apostolski blagoslov, jim je podelil tudi popolni odpustek na dan, ko bi opravili sv. spoved in sv. obhajilo. To je bil dar za dušo. Temu je dodal še precejšnjo vsoto denarja, da bi dobili vsi malico. Vsoto so velikodušno povečali nekateri gospodje v Turinu, ki so prosili don Boska, da bi jim dal skude, ki jih je prejel od papeža, in plačali zanje vsoto, ki je bila sorazmerna z njihovo željo, da bi ohranili kak spomin na Pija IX., ki je tako zelo odlikoval piemontske fante. Don Bosko je imel na voljo 500 lir.

Prejšnjo nedeljo so ravnatelji oratorijev obvestili dečke o obdaritvi naslednje nedelje. Don Bosko jih je spodbujal tako, da jim je pripovedoval, kako je papež z veliko ljubeznijo govoril o njih, kako jim je priskrbel že naznanjene darove z namenom, da bi jih spodbudil, da bi še z večjo predanostjo in vztrajnostjo hodili po poti Božjih zapovedi. Na praznik sv. Janeza Krstnika se je zbralo

v oratorijih veliko število dečkov in prejeli so svete zakramente, da bi bili tako deležni duhovnih darov, ki jim jih je podelil papež. Potem so dobili zajtrk ali bolje rečeno obilno malico kot izreden papežev dar. Praznik ni mogel biti ne bolj vesel in ne lepši.

V oratoriju v Valdoccu pa je ta praznik dobil še poseben značaj. Don Bosko je dal vklesati v kamen križanega Jezusa in natisniti pri litografu Cattaneu 550 podobic kot dar dobrotnikom. Dvorišče je bilo poleg običajnega prazničnega okrasja vse v zelenju. Na večer 23. junija so gojenci obhajali don Boskov god z akademijo, na kateri so deklamirali pesmi, ki so jih sami zložili. Himno je prvič uglasbil klerik Janez Cagliari in godbi je dirigiral gospod Massa. Don Bosko se je vsem ljubeznivo zahvalil in želel, da bi naslednjega dne njegovo ime popolnoma izginilo in bi vsi počastili papeža Pija IX.

Notranji in zunanji gojenci, kakih 1000 po številu, so zjutraj opravili svoje verske dolžnosti in se zbrali zunaj pred cerkvijo. Godbeniki so bili pripravljani. Kot prvo točko so izvedli kantato, ki jo je zložil klerik Janez Francesia, z recitacijami, s katerimi so izrazili papežu Piju IX. hvaležnost za njegovo ljubezen, blagoslov in darove, ki so jih prejeli. V prvi kitici je bilo rečeno:

*Iz ustnic, iz gibov, iz žarečega lica
naj, dragi tovariši, radost odseva.
Lepšega, večjega, slovesnejšega dne
svet nikdar ni videl še do sedaj.*

Nato sta dva dečka v živahnem dvogovoru in bistrih verzih pripovedovala razlog za tako lep praznik. Sklenila pa sta takole:

*Naj živi papež!
Naj živi Pij IX!
Kdo naj mu bo hvaležen,
če ne prav mi?
Jaz bom sredi srca
z neizbrisnimi črkami
zapisal vaš
velikodušni dar.*

Odgovarjal jima je zbor:

*Polni veselja,
polni gotovosti
poljubljam*

*vdani vašo nogo.
In dvigamo gorečo
zjutraj in zvečer
za vas, svetost,
iz srca našo molitev.*

In tedaj je jasen sopran ob spremljavi zbora dvignil k Bogu molitev, da bi vsi ljudje spoštovali njegovega namestnika na zemlji in se mu pokoravali; da bi bila na zemlji kmalu ena čreda in en pastir in da bi mogli vsi dečki oratorija nekoč v nebesih sestavljati krono Piju IX.

Nato so na don Boskov znak dečki prejeli bogat prigrizek. Vsi so tisto uro hvaležni izražali svoje priznanje papežu. Veselo so si sledile napitnice, živel klici in glasno ploskanje za vsakim vzklikom.

Ko so končali bratsko pojedino, so vsi zapeli himno Piju IX. Glasila se je takole:

*Sredi tegob življenja
ob napadih trpljenja
naj iz te gostije
kot balzam na rane
blaži tvoje življenje
hvaležna želja tvojih otrok.
Tvoja misel se bo vračala
na nas zapuščene in revne,
zbrane v zavetišču
usmiljenja vrednem; in blagoslovljene
od dobrega Pija, cvetočega upanja,
nas usmerja na pot.
Blagoslovljeni od dobrega Pija
dvigamo pogled v nebo.
Naša so nebesa, saj je Bog
sam rekel, da bodo revni
posedli nebo.
Sprejmi pozdrav od nas, povezanih
v ljubezni.*

Bil je navzoč tudi dopisnik Armonie in je svoje poročilo takole sklenil:

Težko je z besedami opisati topla čustva, ki so se budila ob pogledu na tako množico dečkov v cerkvi in zunaj nje, ko so s petjem in glasbo v prosti in vezani besedi izražali živo veselje, ki more prihajati samo iz vesti, ki lahko reče: nisem kriva.

Na vseh koncih in krajih je bilo slišati klice Naj živi papež, naj živi njegova velika dobrota! Višek je slavje doseglo zvečer, ko so se te trume fantov odpravljale domov. Gnani od neke vrste navdušenja, so se zbrali okoli svojega ravnatelja in enoglasno vzklikali: »Hvala, sveti oče, hvala! Bog vam povrni! Kdo se bo mogel zadosti zahvaliti papežu za to, kar nam je dal? Gospod ravnatelj, sporočite svetemu očetu, kako smo mu hvaležni in da ga imamo radi iz vsega srca; da v njem vidimo namestnika Jezusa Kristusa in da mi vsi želimo in hočemo živeti in umreti v tisti veri, ki ima za poglavarja namestnika večnega Boga in ki ima v Piju IX. očetovsko nežnega in dobrega predstavnika na zemlji.«

Tako se je končal dan, ki je zapustil neizbrisen spomin na očetovsko ljubezen svetega očeta. Ti revčki, ki niso bili navajeni na človeško ljubeznivost, ki živijo življenje, polno odpovedi in pomanjkanja, so čutili živo hvaležnost do poglavarja Cerkve, ki se je s svojega visokega položaja tem najbolj revnim in preprostim pokazal očeta, tako kakor je oče velikih in knezov te zemlje. Tako je pisala Armonia dne 29. junija 1858.

Prazniku sv. Janeza je sledil praznik sv. Alojzija, ki so ga navadno obhajali na dan sv. Petra in Pavla. Ljubezen do tega angelskega mladeniča je don Boska gnala k širjenju pobožnosti do njega: njemu v čast je ustanovil posebno Družbo in tudi zunaj zavoda ter v drugih krajih navdušeno širil njegovo čast in slavo. Med temi kraji je bil Poirino, kamor ga je povabil teolog don Štefan Giorda, župnik v Santa Maria Maggiore. Don Bosko je obiskal ta kraj oktobra 1855 in tam v zelo občuteni slovesnosti vpisal med člane Družbe sv. Alojzija dečke tistega kraja. V mnogih krajih še danes delujejo združenja, ki jih je on ustanovil. Leta 1905 je Družba sv. Alojzija obhajala 50-letnico ustanovitve.

Iz tega lahko sklepamo, s kakšno zavzetostjo se je don Bosko trudil, da bi gojil v oratoriju ta sveti ogenj zlasti ob takih priložnostih.

V prejšnjih letih smo se komaj dotaknili tega dogodka, razen če se je zgodilo kaj izrednega. Vendar pa, če stvari dobro premislimo, lahko rečemo, da je bilo izredno v oratoriju nekaj vsakdanjega. Leta 1858 pa je bil praznik tako izreden, da ne moremo iti mimo, ne da bi ga natančneje opisali, zlasti še zato, ker je razmišljanje zapisal ugleden turinski patricij in ga je objavila Armonia. Zdi se nam umestno, da ga priobčimo v celoti.

29. junij v oratoriju v Valdoccu

V človeškem življenju včasih nastopajo vedri in mirni dnevi, ki dajo človeku veliko utehe za bridkosti, ki jih je preстал, in mu v zameno za trud in težave dajo občutiti nadzemjske radosti, polne velikih upov. Res je, da take ure izginejo kot blisk, a v duši puščajo trajen spomin v misli, ob kateri se človek vzradosti, se ob njej naslaja in napaja kakor ob nektarju, četudi je resničnost že zdavnaj izginila.

Prišel je praznik dveh velikih apostolov, Petra in Pavla. V oratoriju v Valdoccu pa so obenem slavili angelskega sv. Alojzija Gonzago. V Turinu, kakor v vsakem bolj gosto naseljenem kraju, kjer živi tesno skupaj človeška družina, vzajemno korakajo tako, da se med seboj prerivajo po skritih pa vendar občudovanja vrednih Božjih načrtih veselje in žalost, bogastvo in revščina, čednost in grdobija. Resnična ljubezen, ki se ne kaže v besedah in lepem govorjenju, temveč v preproščini in pristnosti vere in obstaja predvsem v žrtvovanju v korist tistega, ki trpi, in združuje v medsebojni duhovni in telesni pomoči. K temu pa gotovo ne pripomorejo še tako modro izmišljeni ukrepi človeške modrosti, če jih ne preveva ogenj, ki gori v srcih tistih, ki jim je bila ob vznožju križa razodeta vzvišena zapoved ljubezni. Zato ne morem verjeti, ko v naših časih vidim, kako iz ne vem kake hudobije predsodkov ali prekanjenega sektaštva napadajo katoliški kler, ki je v vseh časih in na vseh delih zemlje storil toliko neverjetnih čudežev krščanske ljubezni. In da ne bom govoril o drugem, pomislimo samo na naše turinsko mesto, kjer skromen duhovnik, zaupajoč samo v Božjo previdnost, zbira okoli sebe vse dečke, ki jih vidi tavati po cestah predane brezdelju, brez vseh sredstev, nevedne v poznanju svojega Božjega izvora in visokih ciljev, za katere so bili ustvarjeni. Ta duhovnik se ne boji ovir, ki se mu na vsak korak postavijo na pot, žrtvuje vse svoje imetje in z zavzetostjo, ki ne pozna utrujenosti, vidi deloma uresničene svoje namene kot povračilo za svoje napore. Tistemu glasu apostola, tisti ljubeznivi zgovornosti, ki prihaja iz srca, se v pokorščini uklanja nemirna mladina, se zbira okoli njega in se vdano ravna po njegovih nasvetih.

Tisto prvotno zapuščeno podeželsko poslopje, ki so se pozimi vanj zaganjali mrzli vetrovi in ga je poleti žgalo vroče sonce, je kakor gorčično seme iz evangelija začelo rasti, se večalo in postalo veličastno. Majhna družinica je narasla na dvesto fantov, ki jih kakor ptice pod nebom hrani Bog in jim pošilja vse potrebno za življenje. Ob zavetišču stoji cerkev, kjer uboga sirota brez očeta in matere ob Marijinih nogah toči solze in izreka svoje molitve, ki se dragocenejše kot dragi kamni in vonjave kadila dvigajo v nebo, od koder pada dež nebeških milosti na dobrotnike te zapuščene mladine.

Tu stojijo šole vzvišenih obrti in leposlovne umetnosti, kjer se v klasičnem študiju vadijo vsem lepem in dobrem, da se bo mogla domovina ponašati in bodo revne družine deležne najvišjih dobrin. In ta zbirka tako dragocenih sadov in uspehov v trenutku, ko smo komaj mogli misliti in želeti tako žetev, je za neutrudnega ravnatelja vnaprejšnje plačilo za njegove kreposti. Mogoče je kateri izmed tistih fantov moral životariti sredi domačih sten, kjer ni okusil dobrote staršev, ljubezni matere in ljubeznivosti sorodnikov, temveč poslušati zmerjanje, trpeti lakoto in pomanjkanje, ki so grenili njegovo mladost. Ko je to

videl naš apostol, je te nesrečneže pritisnil na svoje prsi in jih sprejel v svoj oratorij, kjer z vso nežnostjo in ljubeznijo v molitvi, delu in veselju vzgajajo te mlade ljudi, jih vodijo po pravi poti in učijo nositi sladki jarem našega Gospoda. O tem priča toliko fantov, ki so izšli od tod kot goreči duhovniki, misijonarji daljnih dežel, junaški vojaki na bojiščih, pošteti in delavni strokovnjaki, družinski očetje, zgled naši mladini in polni krščanskih čednosti.

Sedaj je nadvse zaželen, pričakovan in pozdravljen z vsemi znamenji veselja od valdoških šolarjev dan sv. Alojzija Gonzage, zavetnika mladine.

V ta namen so dolgo pripravljali glasbila, kot brenkala, cimbele in violončela, ter uglaševali svoje melodije, navdihnjeni z genijem svojih pesnikov v čast svojemu svetemu zavetniku. Potem so za prve večernice praznika okrasili cerkev z zavesami, preprogami, obesili zastave, napolnili oltar s šopki in cveticami in vse obdali s premnogimi, ubrano utripajočimi lučmi.

Že zgodaj zjutraj naslednjega dne se je darovala nekrvava daritev. Pred oltarjem so stale trume levitov in v obilici se je delil angelski kruh, medtem ko so zadržanim in slovesnim tonom odgovarjali srebrni glasovi dečkov v zboru in polnili duše z nadčloveškim veseljem. Tako so se ure molitve in ure odmora menjavale z zabavami. Nato je sledila slovesna maša ter večernice in slavnostni govor v čast svetniku. Zelo slovesna procesija je sklenila vse te pobožne vaje. V njej so ti preprosti dečki, razvrščeni v dveh vrstah, zbrano in skromno korakali, medtem ko so drugi igrali v godbi, zopet drugi prepevali pesmi in končno nekateri nosili kip svetnika, svojega svetega zaščitnika in vzornika. Končno so vsej tej številni množici podelili blagoslov z Najsvetejšim.

Ko so tako darovali prvine dneva in dobršen del svojega veselja Bogu, je prišel čas zabave in veselja. Vsi so se zbrali na obširnem dvorišču, kjer so z visokega odra med tisoči veselih vzklikov razglašali številke loterije, za katero so jim bile prej zastonj razdeljene srečke. Kdor je bil izžreban, si je med tisoči predmetov lahko izbral tistega, ki mu je bil najbolj všeč. Vsem je v pričakovanju močno utripalo srce in z bistrim očesom so izbirali predmete, ki bi jim najbolj ugajali.

Medtem so se v drugi dvorani že zbirali gledalci. Prižgali so bakle, godba je zaigrala in dvignil se je zastor. Sedaj so se don Boskovi dečki spremenili v igralce ter brezhibno in brez vsakršnega strahu predstavljali svoje vloge. Ognjevito, z zanosom, živahno v besedi in kretnjah obvladajo svoje like. Tu nastopa stari plemenitaš, njegov prav tako stari služabnik, potem veseljak, ki prepeva in žvrgoli, da je čudo. Gledalci navdušeno ploskajo in bi najraje ustavili čas. Toda predstava ima svoj konec, kakor nobena umrljiva stvar ne traja večno.

Že je začela noč razgrinjati svoj plašč in sence so se podvojile, ko se je nenadoma začul ropot, žvižg raket, ki so žarko razsvetlile nebo. Njihovi čudoviti krogi so zaznamovali svetle sledi in se na koncu razleteli v dež bliskajočih se isker. Prerezali so vrv, ki je zadrževala velik balon, in velikanska krogla se je dvignila navzgor. Oči vseh navzočih so ji sledile in zdelo se je, kot da so jo hotele s svojimi pogledi privezati na zemljo. Medtem pa so vsi veselo ploskali.

Teško delo bi bilo, če bi hoteli z besedami izraziti veselje, ki se je kazalo na vsakem obrazu, zadovoljstvo staršev in sorodnikov, ki so prišli v velikem številu, red, ki je povsod vladal, preudarne skrbi don Boska in njegovih sotrudnikov kako narediti družinski praznik kar najbolj sijajen in ljub.

Gotovo so tem preprostim in nedolžnim zadovoljstvom lahko nevoščljivi odrasli, potegnjeni v vrtince sveta, kjer smeh prihaja skozi stisnjene zobe, ko je srce raztrgano, kjer praznim užitkom neredko s hitrimi koraki sledijo dolgočasnost in vztrajni očitki vesti.

V valdoškem oratoriju, kot čudoviti šoli kreposti, bi si želel videti vse, ki s praznimi besedami, ki jih največkrat dejstva postavljajo na laž, gradijo šolo namišljene demokracije, popularne lahkovernosti, ko si postavljajo podnožje (pručko) svojemu pohlepu. Tam bi razumeli, kako in s kakšno koristjo za posameznike in skupnost, poučeni o veri, se plemenitijo duše, kako se jih dviga, če uporabimo ta izraz, nad njihove navade in postanejo odprti za velike stvari. V valdoškem oratoriju ima svoj dom sveto in delovno bratstvo, ki vse povezuje v prijeten objem, ker so vsi sinovi istega odrešenja, in vse na enak način varuje, tolaži in poučuje.

Apostolu turinske mladeži, ponižnemu duhovniku, ki je med nami pomnožil lepe zglede Filipa Nerija in Vincencija Pavelskega, kot uglednemu dobrotniku človeštva dolgujemo večno hvaležnost in njegova slava je naša dediščina in državljanska dolžnost, da jo ohranjamo in razširjamo.

Grof Viktor di Camburzano, poslanec v parlamentu

Grof di Camburzano, imenovan italijanski Montalembert, zvest in veliko-dušen dobrotnik oratorija, je bil to leto priča, kako je don Bosko tudi na daleč razodeval skrivnosti src. Ko je bil v kraju Nizza Marittima, je nekega dne imel priložnost, da je govoril o njem v nekem pogovoru, kjer so bili ljudje visokega plemstva, katerih vera je bila precej pomanjkljiva in bleda. Čudovite stvari, ki jih je pripovedoval grof, so povzročile nemalo posmeha na ustnicah pričujočih in neka dama ga je prekinila z besedami: »Rada bi videla, ali bi mi ta velečastiti gospod mogel razkriti stanje moje vesti. Če bo uganil, bom verjela vse, kar mi o njem pripovedujete.« Vsi navzoči so zaploskali. Sklenili so, da bodo preizkusili in da bo gospa sama napisala pismo don Bosku. Grof je pismo zapečateni vtaknil v ovojnico, kjer je bil list s prošnjo, da bi don Bosko tej gospe napisal kaj spodbudnih besed. Njo so od časa do časa napadali močni dvomi in težave. Don Bosko je s svojo znano točnostjo odgovoril grofu: »Povejte tisti gospe, da če hoče doseči notranji mir, naj se vrne k svojemu možu, ki ga je zapustila.« In na listku, ki je bil namenjen gospe, je dodal: »Vaša spoštovana oseba bo dobila mir, ko boste spravili v red svoje spovedi, ki ste jih nevedno opravljali celih dvajset let, in ko boste popravili pohujšanje, ki ste ga dali v preteklosti.« Novica, da se je

imenovana gospa ločila od svojega moža, je bila za grofa Camburzana čisto presenečenje, kajti on in mnogi drugi so jo imeli za vdovo. Toda ko je stvar raziskal, je ugotovil, da je bil don Bosko resnično razsvetljen od Boga, saj je gospa sama potrdila, da živi ločena od svojega soproga. In presenečena zaradi sporočila na njej namenjenem listku, je brez težave priznala, da je bilo tisto, kar ji je Božji služabnik napisal, res.

Grof je nekaj let pozneje zagotovil vitezu Frideriku Oregli di Santo Stefano, da don Bosko imenovane osebe ni nikdar poznal.

Ena izmed občudovanja vrednih don Boskovih lastnosti je bila tudi njegova vztrajnost v širjenju Katoliškega branja. Naslov julijske knjižice se glasi: *Nosi s seboj, kristjan, ali pomembni opomini o dolžnostih kristjana, da bo vsak lahko dosegel večno zveličanje v stanu, v katerem živi*. Turin, Paravia 1858.

BRALCU

Ta knjižica nosi naslov Nosi s seboj, kristjan, ker je lahko zvest spremljevalec vsakemu, ki se želi zveličati v stanu, v katerem živi. Snov, ki jo obravnava, ni sistematična razprava, temveč zbirka raznih nasvetov v korist ljudem vseh slojev. Nasveti so vzeti iz Svetega pisma, iz cerkvenih očetov in zlasti še iz del sv. Karla Boromejskega, sv. Vincencija Pavelskega, sv. Frančiška Saleškega, sv. Filipa Nerija in blaženega Sebastijana Valfrèja. Če so ti nasveti obrodili toliko dobrega v tistih, ki so jih slišali iz ust teh svetnikov, bodo mogli obroditi obilne sadove tudi pri tistih, ki jih bodo brali natisnjene v knjigi. Priporočam družinskim očetom, materam, župnikom in vsem tistim, ki jim je pri srcu zveličanje duše, da bi jih prebiral ne samo oni, temveč jih dali v branje tudi tistim, ki so od njih odvisni. Če bodo ti nasveti našli pot v naše družine, bo to gotovo v nemajhno duhovno in telesno korist vsem bralcem. Rečem celo lahko, da se bodo mogle imeti za srečne tiste družine, v katerih bodo te nasvete brali in izpolnjevali. Naj Bog potrdi te moje želje in pošlje svoj blagoslov na vse tiste, ki jih bodo brali, da bodo dobri sadovi v tistih, ki jih bodo izpolnjevali, zares čim bolj obilni.

V Jezusu Kristusu vdani duhovnik JANEZ BOSKO

Nekateri od teh nasvetov so bili splošne narave za vse vernike, drugi pa posebni za družinske očete in matere, za mlade, za dekleta in za služinčad.

Kjer je doma nравnost, tam mlačnost v veri in zmaga krive vere nimata prostora.

Don Bosko je nameraval ta mesec ponovno potovati v Rim, vendar je potem spremenil načrt. Ne vemo za vzroke te namere: ali je bila to služba Svetemu sedežu ali pa zaradi Katoliškega branja. Mogoče pa je drugim zaupal nalogo, da

so namesto njega opravili določene storitve. Njegov načrt je mogoče razbrati iz pisma, ki ga je pisal nekemu rimskemu kanoniku.

Velečastiti gospod kanonik!

Don Janez Bosko, ki ste ga spoznali pri nas v naši hiši, namerava ponovno iti v Rim, da uredi nekatere stvari, ki jih zaradi svojega naglega odhoda zadnjič ni mogel dokončati. Mislil sem, da ne bi bilo vsiljivo, če bi se obrnil na vašo znano naklonjenost in vas vprašal, ali je še mogoče prosta soba v hiši vašega brata, ki je bil tako dober, da je sprejel barona Di Morgana. V nasprotnem primeru bi vas prosil, da bi mi poiskali drugo primerno sobo, v kateri bi don Bosko mogel stanovati dva ali tri tedne med svojim bivanjem v Rimu. Prosil bi tudi za prehrano. Razume se, da bom vse pošteno poravnal. Vi, prečastiti gospod kanonik, poznate don Boska in veste, da je zelo nezahteven gost, ki ga je lahko zadovoljiti, prijetnega obnašanja in spreten v pogovoru, obenem pa vaš vdani prijatelj. Ker upam, da ste tudi vi naš dragi prijatelj, vam ne bo neljubo, če boste sprejeli prošnjo za to uslugo.

Odhajam v Francijo. Prosim vas, da bi v primeru pozitivnega odgovora obvestili Frančiško ali mojo ženo (biva v Chieriju v pokrajini Turin). Upam, da je vaša gospa mati zdrava in je poletna vročina ni preveč utrudila. Izročite ji, prosim, moje prisrčne pozdrave in dovolite, prečastiti gospod, da vam tudi jaz izrečem svoje spoštovanje.

Ponižni in vdani sluga grof DE MAISTRE

Turin, 2. julija 1858

3.

POGLAVJE

Spreobrnjenja v zadnji uri

VELIK USPEH KATOLIŠKEGA BRANJA JE don Bosku prinesel slavo svetniške čednosti in znanja. To dobro ime je napotilo tiste pobožne duše, ki so skrbele za spreobrnjenje grešnikov v zadnji uri, da so se obračale nanj. K dejstvom, ki smo jih opisali že drugje, naj dodamo še naslednje.

Neki vladni uradnik v Turinu, ki je aktivno sodeloval pri izvajanju zakonov proti Cerkvi, je težko zbolel. Že dolgo časa ni več prejemal svetih zakramentov tudi zato, ker mu je branje slabih časopisov zadušilo v srcu vsa verska čustva. Lekarnar, kateremu je zdravnik, ki je tega bolnika zdravil, povedal, da mož ne bo več doživel večera naslednjega dne, je novico sporočil svojemu župniku. Ker je župnik zagotovo vedel, da ta človek noče nič vedeti o duhovnikih, in prepričan, da ga bo zavrnil, je poslal glas don Bosku, da bi on poskušal rešiti tisto ubogo dušo.

Don Bosko je privolil, in ko je vstopil v tisto hišo, mu je prihitel naproti neki živahen deček in ga na njegovo veliko začudenje nadvse veselo sprejel.

Bil je eden najbolj zvestih in rednih obiskovalcev prazničnega oratorija v Valdoccu, sin našega bolnika, ki ga je oče imel neizmerno rad. Zanj je bil ta otrok vse njegovo bogastvo in vsa njegova sreča na tem svetu in kljub vsej brezvernosti ga je popolnoma obvladovala ljubezen do tega dečka. Fantek je pogosto vzel križ in mu ga dal poljubiti in oče, da ne bi užalil otroka, je storil, kakor mu je on rekel. Včasih mu je prigovarjal: »Očka, ali hočeš, da grem poklicat don Boska, da te bo blagoslovil? Blagoslov vedno pomaga in te bo ozdravil.« Oče je vedno zavračal ponudbo, vendar tako, da otroka ni užalil. Sam zase pa je godrnjal in ponavljal: »Koliko praznoverja stlačijo duhovniki v glave teh malih otrok!«

Ko je sedaj fantek zagledal don Boska, se ga je oklenil in vzkliknil: »Pridite, don Bosko, pridite! Očka je tako bolan! Pridite!«

»Ali res? Pojdi in ga vprašaj, ali dovoli, da ga obiščem.«

»Da, da! Očka je zadovoljen!« In je vstopil v sobo. »Očka, očka! Don Bosko je prišel! Si zadovoljen, da te je prišel obiskat, kajne?« In ne da bi čakal na odgovor, je prijel don Boska za roko in ga vlekel noter: »Pridite, pridite! Očka vas čaka, da mu podelite blagoslov.«

Don Bosko pa se je obotavljal in hotel, da deček na ustrežnejši način naznani njegov prihod. Hotel ga je vprašati, kaj mu je oče dejal, toda deček mu ni dal govoriti in ga je samo potiskal v sobo. Ko je možakar zagledal don Boska, ga je ošvrknil z ostrim pogledom. Vendar se don Bosko ni ustrašil, temveč ga je zaskrbljeno vprašal: »Kako vam je?«

»Kakor vidite,« je bolnik suho, zelo suho odgovoril.

»Pogum! Albert bo molil za vas in jaz se bom pridružil njegovim prošnjam.«

»Don Bosko, jaz ne verjamem v te reči in vas prosim, da mi ne govorite o njih.«

Ko je sinko slišal neprijazno govorjenje, s katerim je oče sprejel don Boska, je zapustil sobo. Božji služabnik je izrabil priliko, ko sta bila sama, in je nadaljeval: »Vaša uglednost ne verjame v molitev nedolžnega otroka. Sicer pa nisem prišel sem zato, da bi vas nadlegoval. Po naključju sem bil v tem delu mesta in sem izrabil priložnost, da sem vas prišel obiskat, ker vas cenim.« In na svoj način mu je povedal nekaj duhovitih in veselih zgodb iz vsakdanjega življenja. Začela sta pogovor, ki je bolnika razvedril in storil, da se je njegovo nagubano čelo pomirilo.

Ko je don Bosko videl, da je pogovor bolnika sprostil, mu je dejal: »Pozno je, nočem vas več nadlegovati. Toda preden odidem, mi dovolite, da vam dam blagoslov?«

Gospod mu je prav hladno odgovoril: »Storite, kar vam drago.« Don Bosko je poklical dečka: »Albert!«

In oče: »Zakaj kličete mojega sina?«

»Rad bi, da bi skupaj z mano zmolil eno zdravamarijo za svojega dobrega očeta.«

»Saj ni treba. Nikar se ne trudite.«

Toda don Bosko je ponovno poklical: »Albert!«

Deček je prišel in don Bosko mu je dejal: »Poslušaj, Albert! Zmoliva eno zdravamarijo za tvojega očeta. Vidiš, slabo mu gre, zelo slabo in potrebno je, da ti ga Gospod ohrani. Kaj bi bilo s teboj, če bi te zapustil. Ostal bi sam samcat, brez svojega prvega in resničnega prijatelja, brez opore in brez svojega zvestega svetovalca. Koliko nevarnih priložnosti, koliko hudobnih tovarišev, koliko

zlih ljudi, koliko nevarnosti za svojo nedolžnost bi srečal v svetu. Nihče te ne bi posvaril, nihče ti ne bi ponudil roke v pomoč. Tvoja neizkušenos bi te zapeljala na kriva pota. O, ubogi Albert! In koliko žalosti potem na smrtni postelji, ker ne bi imel nikogar, ki bi v tisti težki uri stal ob strani kot angel varuh. In v večnosti! Kdo ve, ali ne bi imel nesreče, da bi bil za večno ločen od svojega očeta.«

Te in podobne misli je don Bosko izrekel v jasnih, previdnih pa zavzetih besedah. Govoril je sicer otroku, toda slišal naj bi jih oče. Pripovedoval je zgodbo njega, ubogega bolnika, ki je kot otrok ostal brez staršev, in na kratko povzel njegovo življenje. Albert je jokal, oče se je hotel še ustavljati, vendar je bilo jasno, da ga je vse globoko pretreslo. Tedaj je don Bosko sklenil: »Naredite znamenje križa.« Bolnik se je brezbrizno pokrižal in don Bosko mu je dal blagoslov. Potem ga je spretno začel vpraševati o njegovem študiju, o službah, ki jih je v teku življenja opravljal, in o njegovih otroških, fantovskih in odraslih letih. Bolnik je povedal to in ono zaupno okoliščino in don Bosko je spretno zavil svoja vprašanja v šalo in se smejal na račun človeških slabosti. Na tak način je potegnil iz njega toliko, kolikor je bilo potrebno, da je mogel oceniti stanje njegove duše. Ko ga je potem videl močno utrujenega, je dejal: »In sedaj, če želite, vam dam odvezo.«

»Odvezo? Toda pred odvezo se je treba spovedati. Jaz pa se nočem.«

»Toda vi ste se že spovedali in jaz sem vse razumel.«

»Je to zadosti?«

»Zadosti. Samo kesanje še obudite.«

»Zares?«

»Da. Bog vse odpušča. On je tako dober, tako usmiljen s tistimi, ki se iz srca kesajo.«

Tedaj je bolnik bruhnil v jok in vzkliknil: »Bog je zares dober!« Potem je utrujen obležal. Ker je uvidel, da bo čez kako uro umrl, kar je tudi zdravnik napovedal, se je don Bosko podvizal. Postavil mu je še nekaj vprašanj, in ko je videl, da izpolnjuje pogoje, ki jih Cerkev postavlja za spoved, mu je dal odvezo. Ko mu je še obljubil, da bo poskrbel za Alberta, je dal hitro poklicati župnika pri sv. Avguštinu, da mu je prinesel sveto popotnico.

Župnik ni dolgo odlašal. Prinesel je tudi sveto olje, vendar mu ga je podelil z enim samim maziljenjem, ker je revež že umiral.

Nekoč so don Boska poklicali k nekemu bolnemu notarju iz župnije Karmelske Matere Božje. Brez uspeha so se razni duhovniki trudili, da bi ga spravili z Bogom. Don Bosko, ki je v preteklosti imel stike z njim, se je vdal prošnjam in ga obiskal. Sprejeli so ga zelo vljudno, pa vendar hladno. Kakor vedno ga je vprašal

za novice o njegovi bolezni, bil je ljubeznivo prijazen, bolnika je spodbujal in ga razveselil s svojim govorjenjem. Notar je bil ves iz sebe od don Boskove očarljivosti. Tedaj je don Bosko začel govoriti o duši in poslednjih rečeh, toda gospod mu je segel v besedo: »Govoriva o čem drugem. Saj poznate moja načela. Nikdar se ne bom spovedal.«

»In zakaj ne?«

»Ker ne verjamem v te reči. Oglejte si malo knjige, ki so tam na mizi.«

Don Bosko je stopil k mizi in vzel v roko eno izmed knjig. Bila so Voltairjeva dela. Rekel je:

»In kaj hočete s tem reči?«

»Saj boste razumeli. Človeka, ki je prepričan o stvareh, ki jih uči ta pisatelj, ne bo nikdar obšla slabost, da bi se spovedal.«

»Vi pravite, da je slabost, če se hoče kdo spovedati? Pa ne veste, da se je ta človek, o katerem pravite, da ste njegovega prepričanja, hotel v zadnji uri spovedati?«

»O, to potem ...«

»Pa le drži. In bi se spovedal, če mu tega njegovi prijatelji ne bi barbarsko preprečili.« Sedaj mu je don Bosko pripovedoval, kako je Voltaire umrl.

Gospod je z vedno večjim zanimanjem in napetostjo poslušal don Boska, ki je sklenil takole:

»Sedaj naj vam povem, kako si jaz razlagam, da se je Voltaire le zveličal.«

»Je to mogoče?« je vzkliknil bolnik in se stresel po vsem telesu.

»Zelo mogoče. V Svetem pismu je samo o enem človeku jasno rečeno, da se je pogubil, o Judu Iškarjotu. Za druge Gospod ni hotel, da bi vedeli za njihovo usodo v večnosti, ker želi, da bi ohranili upanje na njihovo zveličanje.

»Da bi se zveličal Voltaire po vsem tem, kar je napisal, govoril in storil?«

»Bog je, dragi moj gospod, tako usmiljen, dober in prizanesljiv. Eno dejanje ljubezni zadostuje, da izbriše kakršno koli krivdo.«

»Da bi se Voltaire zveličal!«

»Jaz imam lahko svoje mnenje. Zato sem prepričan, da se je zveličal. Kaj pa mu je navsezadnje manjkalo? Željo, da bi se spovedal, je imel. Njegova žalost je bila očitna. Imel je samo nesrečo, da se ni mogel spovedati, ker ni bilo duhovnika. Toda v trenutku pred smrtjo, ko je videl nevarnost, da bi se pogubil, in potem ko je izginil strah pred pogubljenjem, je verjetno obudil dejanje ljubezni do Boga, to je resnično obžalovanje. Zato je versko zagotovljeno, da se je zveličal.«

Bolnik je nekaj časa razmišljal, potem pa odločno vzkliknil: »Hočem se spovedati. Vzemite tiste knjige, nočem jih več v svoji hiši. Naredite z njimi, kar

hočete!« Spovedal se je, ob osmih je prejel sveto popotnico, ob desetih so mu podelili maziljenje bolnikov in papeški blagoslov in še pred polnočjo je umrl z vidnim obžalovanjem, trdno vero in zaupanjem v Božjo dobroto ter tako zapustil v vseh upanje na večno zveličanje.

Don Bosko se je vrnil v oratorij, otovorjen s knjigami na indeksu, ki jih je takoj vrgel v ogenj, in dejal fantom: »Za vse se zahvalimo Gospodu.«

Tudi drugim, ki bi sicer umrli nespokorjeni v zadnji uri, je don Bosko odprl nebeška vrata, kakor lahko utemeljeno verjamemo. Janez Bisio, ki je od leta 1864 do 1871 zaradi svoje službe stanoval v don Boskovi predsobi, je zagotavljal: »Lahko povem, da so don Boska velikokrat klicali spovedovat bolne in trdovratne grešnike. Ko so ga ob vrnitvi vpraševali, kako je opravil, je odgovarjal:

»Ta in ta se je spovedal.«

4.

POGLAVJE

Število gojencev v oratoriju – Don Boskovo pismo kleriku Rui iz sv. Ignacija – Komet in predvidevanje nesreč v Italiji – Dva zvezka Katoliškega branja – Izkopavanje pod cerkvijo za novo obednico – Najemnina in popravilo oratorija v Vanchigli – Don Bosko gre pridigat v Palasazzo pri Cuneu – Poročilo o okrožnici kardinala vikarja, ki priporoča Katoliško branje – Kardinalova okrožnica – Praznik in romanje k Madonni di Campagna – Don Bosko je napovedal nekemu učencu državnih šol, da bo postal duhovnik – Svojevrsten sprejem Frančiška Provera v oratorij.

ŠOLSKO LETO 1857/58 SE JE končalo. Oratorij je sprejel, kakor piše don Bosko v zapisniku, 199 gojencev, 121 dijakov in 78 obrtnikov. Z don Cafassom sta se odpravila na duhovne vaje k sv. Ignaciju. Iz tega romarskega svetišča je odgovoril na razna pisma gojencev v latinskem pismu kleriku Mihaelu Rui:

Dragi sin!

Radost in milost Gospoda našega Jezusa Kristusa naj bo vedno v naših srcih. Vprašal si me za nekaj nasvetov. Rad ti v kratkih besedah odgovarjam.

Vedi in zapomni si, da niso nevšečnosti sedanjega življenja nič primerjavi s slavo, ki se bo razodela v nas. Zato skušajmo to slavo iskati z nenehnim prizadevanjem.

Človekovo življenje na tem svetu je dim in malo vredno, sled oblaka na nebu, senca, ki se je pojavila in je ni več, val, ki teče in izgine. Dobrine tega življenja moramo malo ceniti, zavzemati pa se za nebeške.

Raduj se v Gospodu, bodisi da ješ ali piješ ali kar koli delaš, vse stori za večjo Božjo slavo.

Pozdravljen, sin moj, in prosí zame Gospoda, našega Boga.

Tvoj tovariš duhovnik BOSKO

Sv. Ignacij nad Lanzem, 26. julija 1858

Ko se je vrnil v Turin in bil sredi velike skupine fantov, mu je Jožef Reano poročal, da se je na nebu pojavil komet izredne velikosti. »To je napoved nesreč ali pa ne,« mu je odgovoril don Bosko. »Na žalost mora na Italijo priti kaka nesreča, kar bo naši domovini prizadelo veliko zlo.«

Za mesec avgust je knjižica Katoliškega branja prinesla pretresljivo zgodbo *Anton ali sirota iz Firenc*. To je zgodba dečka, ki so ga prodali skupini komedijantov na konjih, ki je sredi najhujših preizkušenj ohranil čednosti, se vrnil v domači kraj in doživel neverjetne dogodivščine.

Materialne zaposlitve so se prepletale z umskim delom. Pod cerkvijo sv. Frančiška Saleškega so izkopavali podzemeljski prostor in ga podzidali z mogočnim obokom. Tja naj bi preselili obednico za fante. Staro obednico so spremenili v kuhinjo.

Tudi oratorij Angela varuha v Vanchigli je zahteval velike izdatke. Don Bosko je enemu izmed posestnikov, gospodu Aleksandru Bronzini Zapelloni, takole pisal:

Spoštovani gospod odvetnik!

Kakor hitro sem prejel vaše cenjeno pismo, sem takoj stopil v stik z gospodom T. Murialdom in ga obvestil o vsebini pisma. Ko sva vse preudarila, sva prišla do naslednjega sklepa:

Tudi midva sva se odločila za zmanjšanje stroškov, vendar ne bo šlo brez izvedbe načrtovanih del. Midva bova prispevala štiristo frankov za poravnavo stroškov. Lahko pa opraviva imenovana dela v lastni režiji, če nama vi plačate 1500 frankov. To ne bi bilo tako težko, ker imava pri teologu Murialdu že shranjenih osemsto frankov.

Naj povem, da odstopava od zavarovanja strehe z deskami, če bi le bila zagotovljena varnost cerkve pred vodo. Iz del, ki jih misliva opraviti, je izvzeto popravilo strehe, kar mora narediti lastnik poslopja, ne glede na stanje oratorija.

Prav tako vam sporočam, da so se najemnine močno zmanjšale, kar je vam gotovo bolje znano kot meni. Jaz sam sem do sedaj plačeval 950 frankov, sedaj pa le še 500. Isto velja tudi za oratorij v Porta Nuovi in za druga poslopja.

Kar lahko predlagamo, je naslednje: nam je nemogoče prevzemati višje izdatke. Zdi se mi, da moramo ta oratorij šteti za ustanovo javne dobrotelčnosti in jo morajo zato vsi vzdrževati. Mi sodelujemo že s tem, da dajemo na voljo naše delo in tudi veliko premoženja. Tudi vi in gospod odvetnik Daziani morata kaj žrtvovati. Prepričani smo, da bo Bog zelo visoko cenil vsako žrtev in gotovo bogato poplačal vse napore z blagoslovom vaših del in vaših družin.

Z vsem spoštovanjem si štejem v čast, da se lahko imenujem vaše ugledne osebnosti vdani služabnik duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, iz doma, dne 1. avgusta 1858

Zaposlen z vsemi temi zadevami in z mnogimi drugimi deli, je don Bosko ob tem sprejemal še pridiganje zunaj oratorija v javnih cerkvah in zasebnih oratorijih. Tako je pisal gospodu grofu Piju Galleani d'Agliano:

Spoštovani gospod grof!

V izpolnjevanju svoje obljube obveščam vaše zaslužno gospodstvo, da se bom v kratkem napotil k vam zaradi pogovora o sv. Filomeni. Odpotoval bom v nedeljo s prvim vlakom zgodaj popoldne. Ko pridem v Cuneo, bom šel v škofijski dvorec, od tam pa v Palasazzo.

Vendar vam na žalost ne morem v vsem ugoditi. V torek ob pol dveh bom moral s parnikom odpotovati v Turin, kar pomeni, da ne bom mogel imeti govora na praznik Marijinega rojstva. Veliko pomanjkanje duhovnikov v mestu in mnogi drugi posli mi onemogočajo, da bi mogel, kakor sem si želel, v veselju pri vas preživeti cel teden.

Bog naj blagoslovi vas, gospo grofico in vso družino. Sprejmite zagotovilo hvaležnosti od Turin, 1. septembra 1858

vdanega služabnika duhovnika JANEZA BOSKA.

Verjetno se je don Bosku tudi mudilo zaradi odpošiljatve Katoliškega branja z naslovom: *Vodič mladine na poti zveličanja, napisal CLAUDIO ARVISENET, izšlo v Bruslju, izdala Narodna zveza za širjenje dobrih knjig*. Bil je prevod iz francoščine. Po dobrohotno ljubeznivem uvodu predstavi pisec bralcem premissljevanje o večnih resnicah; potrebo, da pravočasno stopimo na pot službe Bogu, ki nas tako zelo ljubi; o kaznih, tudi časnih, s katerimi so kaznovani fantje, ki živijo v grehu; o pokorščini, ki smo jo dolžni staršem in predstojnikom; o pobožnosti do Marije; o čednostih, ki naj bi jih izpolnjevali; o nevarnostih, ki naj bi se jih izogibali; o pogostem vrednem prejemanju zakramentov; o poslušnosti papežu, Cerkvi in svojim dušnim pastirjem; o pobožnosti do svetega angela varuha in do svetega zaščitnika, katerega ime nosimo.

Ta zvezek je prinašal za uvod pomembno listino kot jasen dokaz naklonjenosti Pija IX. in velikega upoštevanja Katoliškega branja. Don Bosko je dobil visoko priznanje s tem, da je papež naročil kardinalu vikarju Patriziju, naj v posebni okrožnici priporoči nadškofom in škofom papeških dežel, da Katoliško branje uvedejo v svoje škofije. Okrožnica je nosila datum 22. maja 1858.

Don Bosko jo je dal natisniti s svojim nagovorom.

Nadvse zaslužnim poverjenikom

in dobrohotnim bralcem Katoliškega branja

Pred nekaj meseci je to uredništvo z veseljem naznanilo, da je njegova svetost vladajoči papež Pij IX. v svoji veliki dobroti podelil apostolski blagoslov vsem tistim, ki sode-

lujejo pri širjenju Katoliškega branja. Z nič manjšim zadovoljstvom vam sedaj sporočam, da je njegova svetost papež še na mnoge druge načine blagovolil podpreti razširjanje teh knjižic. To se je zgodilo tako, da je naročil kardinalu vikarju, da je izdal okrožnico, naslovljeno na nadškofe in škofe papeških pokrajin, da bi v svoji pastoralni skrbi vpeljali Katoliško branje v svoje škofije. V ta namen je prosil za oprostitev poštnine in davka pošiljke in tudi posameznih zvezkov Katoliškega branja. Želja vrhovnega poglavarja Cerkve je dosegla zaželeni uspeh. Nadškofje, škofje, generalni vikarji in župniki ter druge vplivne osebnosti so se zavzeli za širjenje Branja, tako da število naročnikov v papeških deželah sedaj presega dvanajst tisoč.

Vse to je tako nam kakor vam v veliko zadoščenje. Naši skromni in vaši stalni napor, ki jih blagoslavlja Kristusov namestnik na zemlji, bodo gotovo obrodili potrebam ustrezne sadove.

Vodstvo Katoliškega branja upa, da bo glas očeta vseh vernikov poverjenikom in bralcem v veliko uteho, da bodo vztrajali v svetem prizadevanju za širjenje tega ljudskega branja tudi v kraje, kjer ga do sedaj še niso poznali.

Prav tako boste prejeli en izvod okrožnice kardinala vikarja v spodbudo za širjenje Katoliškega branja.

Blagoslov vrhovnega poglavarja svete Cerkve naj vas napolni z obilico nebeških darov, kar vam vsi iz vsega srca želimo.

Za vodstvo duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 15. septembra 1858

Okrožnica pa se glasi takole:

Ugledni in spoštovani gospod!

Nihče ne more zanikati dejstva, da skušajo hudobni ljudje z vsemi sredstvi pokvariti druge, da bi ti tako bili pripravljani izpolnjevati njihove nadvse slabe namene in bi na tak način zaželeno bilo doseženo. Da bi dosegli ta cilj, uporabljajo različna sredstva, med drugim širjenje slabih knjig in časopisov, ki so velikokrat v nasprotju z naukom naše svete vere. Škode ni videti na zunaj, temveč je vse le skrita senca prefinjene hinavščine, prikazane v prikupnem in izbranem slogu, ki obravnava zelo zanimivo in prijetno snov, po kateri hlastajo nepredvidni in neizkušeni ljudje, in ne da bi se zavedali, pijejo strup, ki jih bo mogoče za vedno uničil.

To se ne dogaja samo v obljudenih mestih, temveč tudi v majhnih in oddaljenih vaseh, kjer so staro navado, da bi zlasti pozimi nekaj časa prebiral zgodbe Svetega pisma ali kako drugo dobro versko knjigo, nadomestili z branjem takih nemoralnih in opolzkih knjižur.

Toda še nikdar se ni zgodilo, da se dobri katoličani ne bi bojevali in zoperstavljali naporom hudobije. Zato so se za boj proti omenjenemu zlu zbrali pobožni in učeni ljudje tako iz cerkvenih kakor laičkih vrst, ki so si postavili za cilj, da se bodo uprli vsemu neredu.

Vsak mesec izdajo en zvezek z naslovom Katoliško branje, ki s pestro obravnavano snovjo in privlačnim slogom vabijo bralce in jih na njim primeren način ozaveščajo. Edini cilj tega Branja je ohranjanje čistosti vere, neoporečnosti morale ter vdanosti in spoštovanja do svetega očeta kot univerzalnega očeta vseh vernikov in povezovalca z njihovimi škofi.

Njegova svetost Pij IX. je vedno zavzet za blagor vseh in poučen o izredni koristi Katoliškega branja v krajih, kjer je že razširjeno. Pohvalil je sveto delovanje in se odločil, da ga uvede tudi v pokrajine papeške države. V ta namen mi je naročil, naj povabim nadškofe in škofe papeške države, da podprejo tako odlično ustanovo in jo skušajo razširiti v vseh mestih in krajih, ki spadajo pod njihovo duhovno oblast.

Zato imam čast, da vaši ugledni osebi sporočim željo njegove svetosti, in vas prosim, da sprejmete izraze mojega najvišjega spoštovanja. V potrditev moje vdanosti vam spoštljivo poljubljam roko.

*Vaše ugledne osebe vdani služabnik CONSTANTINO, kardinal vikar
Rim, 22. maja 1858*

Okrožnica je dosegla zaželeni uspeh. Od tega dne se je Katoliško branje začelo širiti ne samo po pokrajinah papeške države, temveč po skoraj vseh italijanskih škofijah, ker so ga mnogi škofje po zgledu svetega očeta priporočili svojim župnikom in ti svojim vernikom. Iz tega je prišlo dvojno dobro: duhovna korist velikega števila duš, ki so se poučile o veri in dobile spodbudo za krepostno življenje, in velik pritek podpore za naš oratorij, kajti z ene strani je bilo mogoče zaposliti večje število mladih obrtnikov, z druge pa z večjimi dohodki povečati število dečkov, ki jih je don Bosko sprejemal v svoje zavetišče in jim priskrbel hrano, stanovanje in dobro vzgojo.

Zaradi te in mnogih drugih milosti, ki jih je Božja mati Marija naklonila don Bosku s tem, da mu je navdihnila potovanje v Rim, je cel oratorij čutil potrebo, da se za vse to javno zahvali. Bilo bi več kot naravno, da bi ponovno poromali k Madonni di Campagna. Saj so prav v tem svetišču 1846 izprosili stalno bivališče v Pinardijevi hiši in to leto je bil po papeževi privolitvi zagotovljen trajen obstoj don Boskove ustanove. Povabilo tamkajšnjega župnika je določilo čas romanja. V Armonii z dne 21. septembra 1858 beremo:

V župniji Madonna di Campagna pri Turinu so 12. septembra Marijini sinovi in hčere obhajali praznik presvetega imena Marijinega. Svečanosti, bodisi dopoldne pri skupnem obhajilu kakor tudi pri popoldanskih pobožnostih, se je

udeležilo veliko ljudi. Toda četudi so ta praznik v tem malem kraju vsako leto obhajali z izrazi globoke pobožnosti in gorečnosti, so letos s svojimi ubranimi deškimi glasovi in izbrano glasbo praznovanje povzdignili sinovi Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ki jih vodi neutrudni in goreči gospod don Bosko, tako da so mnogi župljani prelivali solze veselja, vsi pa so občudovali njihovo dovršenost.

Naslednjega četrtega pa so mogli biti še pri drugi prireditvi. Že imenovani gospod don Bosko je prišel v to župnijo maševat v spremstvu kakih osemdesetih svojih gojencev, ki so vsi prijeli sv. obhajilo v veliko spodbudo celo samih redovnikov, ki upravljajo to svetišče, in ki so občudovali resno pobožnost teh fantov. Ko so se potem po obhajilu pobožno zahvalili, jim je pater gvardijan postregel s skromno malico.

Med udeleženci tega romanja je bil tudi fant, ki mu je don Bosko napovedal prihodnost. Naj povemo, kako se je to zgodilo.

Nekaj dijakov z gimnazije Naše ljube Gospe Karmelske je prišlo k spovedi k don Bosku. Med temi je bil tudi neki Coccone, ki mu je Božji služabnik napovedal: »Ti boš nekega dne duhovnik.« Fantu, ki je imel odpor do duhovniškega stanu, je bila ta napoved neprijetna. Govoril je o tem s svojimi tovariši, ki so mu zaradi tega od časa do časa ponagajali. Don Bosko si ga je skušal pridobiti. Z nekaj njegovimi tovariši in s fanti iz oratorija ga je popeljal na izlet k Madonni di Campagna. Toda čez kakšno leto Cocconeja ni bilo več v oratorij. Don Albera ga je potem že kot svojega sošolca - klerika srečal leta 1861 pri filozofiji.

Od dneva, ko je prvič govoril z don Boskom, je preteklo 15 let. Ko je bil že duhovnik, ga je nekega dne dohitel na hribu, ko se je napotil k sv. Vidu. Pozdravil ga je, se mu pridružil, govoril z njim o raznih stvareh, vendar mu ni odkril, kdo je. Tedaj se je don Bosko za hip ustavil, ga pogledal in mu rekel: »Ali niste vi tisti fant, ki sem mu pred petnajstimi leti rekel, da bo postal duhovnik?«

»Sem,« je odgovoril Coccone ves začuden.

Tega fanta je Bog določil, da bo storil veliko dobrega v ječah. Isti človek je septembra 1858 pripeljal v oratorij nekega drugega fanta, ki naj bi postal velika pomoč don Bosku. Gospod Angel Gambaro iz Mirabella nam je takole poročal:

»Moj krajan Frančišek Provera je bil sin poštene trgovske in globoko verne družine. Ker je bil zelo sposoben za trgovanje, ga je oče hotel imeti za trgovca, toda on je želel postati duhovnik. Don Jožef Ricaldone mu je svetoval, naj ne nasprotuje očetu in naj počaka na izid vojaškega nabora in medtem moli. Žreb

ga je oprostil služenja vojaščine. Tedaj je don Ricaldone, ki je samo po govoricah poznal Cottolengovo ustanovo in je vedel, da Cottolengo zbira fante, ki bi radi postali duhovniki, poklical mladega Provera in ga z dobrim priporočilnim pismom poslal v Turin in prosil, da bi ga sprejeli v Malo hišo Božje previdnosti. Finančne plati ni omenil, ker je bil prepričan, da bi to mogel veliko bolje storiti Frančišek sam. Naj povemo, da se v tistih časih v Mirabellu o don Bosku ni vedelo skoraj nič ali zelo malo. Frančišek Provera se je napotil v Turin in se čez nekaj dni vrnil domov. Šel je k don Ricaldoneju, ki je ves vesel zaklical, ko ga je zagledal:

»So te torej sprejeli v Cottolengo?«

»Ne, nikakor ne, rekli so mi, da ni prostora,« je odgovoril Provera.

»Da ni prostora? Pa si povedal, da lahko kaj plačaš?«

»Ne, nič. Niso me vprašali, jaz jim pa tudi nisem nič povedal.«

»No, potem pa se takoj spet vrni v Turin. Dal ti bom drugo pismo, kjer bom bolj jasno povedal, kako je z vsem tem. Gotovo te bodo takoj sprejeli.«

»Ni treba,« je odgovoril Provera. »Sem že našel drugo rešitev.«

»Kje?«

»Ko sem zapustil Cottolengo in se napotil proti železnici, sem zagledal duhovnika, ki se je zabaval z nekaj fanti. Ustavil sem se in jih gledal. Ko me je tisti duhovnik zagledal, me je poklical k sebi in mi postavil več vprašanj. Povedal sem mu, zakaj sem prišel v Turin. Tedaj me je povabil, da bi prišel k njemu, in jaz sem mu obljubil.« Nekaj dni pozneje je Frančišek Provera odšel v Turin in postal tisti veliki salezijanec, ki ga vsi poznamo.

Ta dogodek sta mi večkrat pripovedovala don Ricaldone, člani Proverove družine in sam don Frančišek.

5.

POGLAVJE

Katoliško branje – Življenje papeža sv. Kaliksta I. – Spoštovanje don Boskovih gojencev do mons. Fransonija – Mihael Magone in nevarnosti, katerim se izpostavljajo tisti, ki gredo na počitnice domov – Jesenski izlet – Pristrčen sprejem v Chieriju – Magonejeva hvaležnost dobrotnikom in don Bosku – Božji ukrepi – Magonejeve ponižne molitve k Bogu in njegove solze – Praznik rožnega venca – Izleti v razne kraje v okolici Murialda – Obisk groba Dominika Savia in kosilo pri teologu Cinzanu – Vrnitev v Turin – Prošnja obrambnemu ministrstvu za izločeno obleko iz vojaških skladišč – Prošnja Ustanovi sv. Pavla za poravnavo stroškov za prostore pod cerkvijo – Pridiga o čednosti čistosti.

MEDTEM KO SE JE BLIŽAL čas izleta v Becche, so končevali natis Katoliškega branja za mesec oktober in november. Za mesec oktober so natisnili *Luč v svetišču kardinala Wisemana, prevod iz angleščine*. To je ena najbolj naivnih, a pretresljivih pripovedi. Plamenček luči pred Marijinim oltarjem je ponoči osvetljeval gorsko pot, na njenem ovinku je drl strm hudournik. Neka devičica, ki se je posvetila Mariji, ker jo je ta čudežno ozdravila, se je neke noči napotila k svetišču. Medtem je njen sprijeti oče ugasnil lučko z namenom, da bi ga okradel. Ko je dekle prišla na nevarno mesto in ni razločevala poti, ker lučka ni svetila, se je spotaknila, padla v prepad in se ubila. Njena smrt je spreobrnila očeta.

Za mesec november je bilo pripravljeno Življenje papeža sv. Kalista I., ki ga je napisal duhovnik Janez Bosko (G). V njem opisuje cerkev S. Maria in Trastevere, mučeništvo sv. Kalista in spodbuja kristjane, da bi junaško izpovedovali svojo vero, premagovali skušnjave, laskanje sveta in ozire na druge.

Ti zvezki o življenju papežev, ki jih je don Bosko najprej razlagal na prižnici, so v mladih poslušalcih vzbujali veliko spoštovanje in vdanost ne samo

papeževim, temveč tudi škofovskim predpisom, zlasti še turinskemu nadškofu. Ravnanje mons. Fransonija je del duhovščine imel za manj pravilno. Toda od don Boska vzgojeni fantje so ostali zvesti in spoštljivi do njega. Tega leta je eden izmed njegovih klerikov bil v župnišču v Airasci sredi mnogih duhovnikov, ki so prišli na žegnanje. Neki duhovnik učitelj iz Turina je začel govoriti proti mons. Fransoniju in trdil, da je popolnoma prav, da je moral v izgnanstvo, ker je v svoji trdoglavosti odrekel sv. popotnico ministru Santa Rosi, ker ni prej prosil za odvezo od cerkvenih kazni, ki jim je zapadel. Ker nihče ni branil nadškofovo ravnanje, ki je bilo po cerkvenih predpisih, se je dvignil neki klerik in se postavil njemu v bran s toliko zavzetostjo, da je duhovnik učitelj ves presenečen vprašal, kdo naj bi bil ta njegov mladi nasprotnik. Ko je zvedel, da je eden izmed don Boskovih klerikov, je dejal: »O, teh don Boskovih ljudi se je treba varovati, zlasti v določenih stvareh.«

Ta klerik je bil Janez Cagliero.

Začela se je tudi devetdnevnic sv. rožnega venca. Mihec Magone se je za veliko noč vrnil k svoji materi, ki jo je imel neznansko rad. Toda na jesenske počitnice tudi zaradi don Boskovega nasveta ni hotel več iti. Večkrat so ga vprašali, zakaj ne gre, toda on se je vedno znal izmuzniti neposrednemu odgovoru.

Končno je nekega dne razodel skrivnost nekemu svojemu zaupniku. »Nekoč sem šel domov,« je dejal, »za nekaj dni na počitnice, toda v prihodnje ne bom več šel, če ne bom v to prisiljen.

»Zakaj?« ga je vprašal tovariš.

»Doma je toliko resnih nevarnosti. Kraji, razvedrilo, tovariši te silijo, da živiš kot nekoč, in jaz tega nočem.«

»Treba je iti z dobro voljo in se ravnati po nasvetih, ki nam jih dajo naši predstojniki za počitnice.«

»Dobra volja je kakor megla, ki izginja, ko sem zunaj oratorija. Nasveti veljajo za nekaj dni, potem pa tovarišija stori, da vse pozabimo.«

»Po tvojem mnenju torej nihče ne bi smel iti domov na počitnice in nobeden ne bi smel obiskati svojih staršev?«

»Po mojem mnenju naj gre na počitnice domov tisti, ki meni, da bo zadosti močan, da premaga nevarnosti. Jaz se ne čutim zadosti močnega. Kar za gotovo vem, pa je tole: če bi moji tovariši mogli videti sebe znotraj, bi ugotovili, da jih je veliko šlo domov kot angeli, ko pa so se vračali, so nosili rogove kakor mali hudički.«

Toda don Bosko ni dovolil, da bi Magone ostal brez potrebnega oddiha, zato ga je za nagrado vzel s seboj kot spremljevalca in ga s prvo skupino z nekaj drugimi, med katerimi je bil tudi don Janez Garino, ki je bil priča vsega, kar tukaj

poročamo, popeljal v Becche. Na pot so se odpravili na dan sv. Hieronima, dne 30. septembra. Med potjo je imel don Bosko priložnost za pogovor z Magonejem in je v njem našel veliko višjo stopnjo čednosti, kot je pričakoval.

Na poti jih je ujel dež in vsi premočeni so prišli v Chieri. Odpravili so se k vitezu Marku Gonelli, ki je bil tako dober, da je vedno vzel pod streho fante iz oratorija, ko so šli ali se vračali iz Castalnuova d'Asti. Don Bosku in njegovim fantom je dal potrebno obleko in jim potem pripravil obilno večerjo.

Čez nekaj ur počitka so se spet odpravili na pot. Po nekaj kilometrih je Magone zaostal in eden izmed tovarišev, ki je menil, da je utrujen, je pristopil k njemu in ugotovil, da govori nekaj sam s seboj.

»Si utrujen?« ga je vprašal. »So ti noge otrpnile od tolike hoje?«

»Kaj še! Prav nič nisem utrujen. Šel bi celo do Milana.«

»Kaj si govoril, ko si po tiho šepetal sam s seboj?«

»Molil sem rožni venec za gospoda, ki nas je tako lepo sprejel. Jaz mu ne morem drugače izkazati hvaležnosti in zato prosim Gospoda in blaženo Devico, da onadva pošljeta obilico blagoslova na to hišo in stokrat povrneta vse, kar je za nas storil.«

Težko je povedati, kako zelo je bil Magone hvaležen za vsako uslugo, ki jo je prejel. Neredko je stiskal don Bosku roko in ga gledal z očmi, polnimi solz, in ponavljal: »Ne vem, kako bi vam izrazil svojo hvaležnost za veliko dobroto, da ste me sprejeli v oratorij. Skušal se bom oddolžiti z lepim vedenjem in prosil bom Gospoda, da obilo blagoslovi vaše napore.«

Potem so šli skozi Buttigliero, kjer jim je grofica Miglino pripravila obilno malico. Proti večeru so prispeli v Becche, kjer je don Chiatellino pridigal devetdnevnic v čast Rožnovenske matere Božje Marije.

Don Bosko je v tistih dneh šel v bližnji kraj, kjer sta s prijateljem župnikom obravnavala neko pomembno zadevo.

Župnik je imel staro služkinjo, ki je bila tako zelo zavzeta za gospodarja, da ni samo s svojim jeznim obrazom in majhnimi količinami slabo pripravljene hrane odvrčala vse njegove prijatelje, temveč je tudi gospoda župnika držala veliko bolj na kratko, kot je bilo zares treba. Dobri duhovnik, ki je poznal njeno zvestobo, zadržanost v govorjenju in njeno zares krščansko življenje, je dopustil, da je delala po svoje. Večkrat jo je sicer opozoril na neprijetnosti, ki jih povzroča tak način ravnanja, toda bilo je vse zaman, kot v veter sejane besede.

Don Bosko, ki je vedel, s kom ima opravka, je potrkal na vrata župnišča.

Dekla se je pojavila na vratih in odurno vprašala: »Koga iščete?«

»Gospoda župnika, če je mogoče doma.«

»Ni ga. Odšel je z doma.«

»In ga dolgo ne bo nazaj?«

»Ne vem. Mogoče nekaj ur.«

»Če mi dovolite, bi ga počakal. Čast mi je, da vas pozdravim. Že tolikokrat sem slišal pripovedovati tako lepe stvari o vas.«

»O meni?« je dekla radovedno vprašala in se malo umirila.

»Seveda, o vas. Da, o vas. Ali niste vi gospa Dominika?«

»Sem. Kako ste zvedeli za moje ime? Kdo vam je povedal?«

»Kdo mi je to povedal? Slišal sem toliko pohvale na vaš račun in zato vem, da je gospa Dominika odlična kuharica, zavzeta gospodinja, spretna upravnica in ženska nadvse dobrega srca.«

»In kdo ste vi?«

»Jaz sem don Bosko.«

»Ah, don Bosko? Don Bosko iz Becchov?«

»Tako je.«

»Don Bosko, don Bosko, stopite naprej!«

»Ne bi vas rad motil.«

»Kaj še, to ni nikakršna nevšečnost. To mi je v pravo veselje. Stopite noter, don Bosko!« In pospremila ga je v hišo, medtem ko ji je don Bosko še naprej prepeval slivospeve.

»Bi se mogoče ustavili pri nas na kosilu?«

»Če mi bo gospa Dominika dobrohotno dala krožnik juhe.«

»Lahko si mislite, da z veseljem. Če bi odšli pred kosilom, bi nam bilo zelo žal.«

Medtem je prišel župnik. Kakor hitro je položil nogo na prag, je župnijska kuharica veselo naznanila njegov prihod in potem izginila v kuhinji. Dobri župnik je svojega znanca prijateljsko sprejel, vendar je bil v skrbeh zaradi skromnega kosila, ki bi ga pripravila Dominika. To ga je še bolj skrbelo, ker je bilo že poldne, kosila pa še od nikoder.

Toda tedaj je vsa vesela vstopila Dominika v sobo in naznanila, da je juha že na mizi. Župnik se je začudil, ko je videl pred seboj vse vrste predjedi in potem krožnik za krožnikom, ki jih ni hotelo biti konec.

»Bravo, gospa Dominika,« je ponavljal don Bosko od časa do časa, »odlično kuhate.«

»Če bi vedela, da boste danes prišli! Pa je bilo vse tako nenadoma, saj nisem imela časa, da bi vse pripravila,« je vzklikala Dominika. Pri vsem tem pa je župniku prigovarjala, naj prinese iz kleti to in ono vrsto vina.

»Toda kako si zmožgel ukrotiti in udomačiti to žensko?« je župnik po tiho vpraševal don Boska, ko se je Dominika vračala v kuhinjo. »Razedeni mi to skrivnost.«

»Ti bom povedal pozneje. Sedaj jej in bodi dobre volje.«

»Da, da! Zelo sem vesel tvojega obiska in te celo prosim, pridi me obiskat vsaj enkrat na teden.«

»In zakaj?«

»Da bom od časa do časa lahko prekinil svoj večni štiridesetdnevni post.«

Ta čudež se je zgodil zaradi naslova gospa Dominika in pohvale, ki jo je slišala.

Tako je don Bosko dosegel svoj cilj, da je pripravil duha te sicer dobre služkinje za prihod njegovih fantov, ko bi prišli sem na izlet. In za ves njen trud ji je dal še obilno napitnino.

Zvečer se je don Bosko vrnil med svoje fante, ki so imeli priložnost občudovati zgledno krepostno dejanje Mihca Magoneja. Šli so se igrati v bližnji gozdček. Nekateri so nabirali gobe, drugi klatili kostanje, tretji pa si dali opraviti z lešniki. Nekateri so grabili listje, kar jim je bilo v veliko zabavo. Vsi so bili veselo razpoloženi in zaposleni vsak s svojim opravkom, ko se je Magone oddaljil od skupine in odšel domov. Eden izmed njih je to opazil, in ker je menil, da mu je postalo slabo, je šel za njim. Prepričan, da ga nihče ni opazil, je Mihec stopil v hišo, in ne da bi komu kaj povedal, šel naravnost v kapelico. Ko je zasledovalec prišel za njim, ga je našel vsega zatopljenega v molitev ob oltarju z Najsvetejšim.

Ko so ga potem vprašali, zakaj je zapustil svoje tovariše in šel na obisk Najsvetejšemu, je preprosto odgovoril: »Zelo se bojim, da bi padel v kak greh, in zato grem prosit Jezusa v najsvetejšem Zakramentu, da mi pomaga s svojo milostjo.«

Podobno zanimiv dogodek se je pripetil prav tako v tistih dneh. Neke noči je don Bosko slišal, kako je eden izmed fantov jokal, medtem ko so vsi drugi spali. Po tiho je stopil k oknu in videl Magoneja, kako je stal v kotu gumna in strmel v nebo, vzdihoval in jokal. Rekel mu je: »Kaj ti je, Magone, se slabo počutiš?«

On pa, ki si je mislil, da je sam in ga nihče ne vidi, je bil presenečen in ni znal odgovoriti. Ko je don Bosko ponovil svoje vprašanje, je odgovoril:

»Jokam zato, ker opazujem mesec in zvezde, ki že toliko stoletij vzhajajo in ponoči razsvetljujejo zemljo in niso nikdar nepokorni svojemu Stvarniku, medtem ko jaz, ki sem še tako mlad, jaz, ki sem pametno bitje in bi moral zvesto izpolnjevati zakone svojega Boga, tolikokrat prekršim njegove zapovedi in ga na toliko načinov žalim.« In spet je začel jokati. Don Bosko ga je potolažil, ga pomiril in pripravil, da je šel počivat.

Na predvečer rožnovenske nedelje je prišlo še šestdeset drugih fantov, med njim godbeniki, po isti poti kot prvi. Začetek praznika je bil zares spodbuden, ker je vsa ta množica fantov prejela sveto obhajilo skupaj z mnogimi verniki iz

bližnjih krajev. Glasba in petje velike maše in blagoslova z Najsvetejšim nista bila nič manj pobožna kot veličastna. Pridigal je don Bosko.

Tudi pred praznikom Rožnovenske Matere Božje so fantje obiskovali razne kraje v bližini Becchov, vendar to niso bili izleti, kajti izletom je bil namenjen čas po prazniku. Tudi tega leta so izleti trajali pol dneva ali cel dan in so se izletniki zvečer vračali v Becche, kjer je bilo izhodiščno taborišče. Fantje so pod don Boskovim vodstvom obiskali kraje Montiglio, Passerano, Primeglio, Marmorito, Piea, Moncucco, Albugnano, Montafia, Cortazzone, Pino d'Asti; ljudje so jih na teh jesenskih izletih sprejemali z velikim veseljem.

Večkrat so obiskali svetišče v Vezolanu, kjer je Božji služabnik pripovedoval zgodovino te božje poti. Ti izleti so trajali po več dni ali manj, kakor je pač don Bosku dopuščal čas.

Zadnji izlet je bil v Mondonio na grob Dominika Savia, kjer je več fantov na njegovo priprošnjo prejelo pomembna uslišanja. Preden so zapustili Castelnuovo, so obiskali don Cinzana, ki jih je povabil na veselo pojedino v svoji hiši. Ko so zvečer tistega dne prišli nazaj v oratorij, je Mihec Magone dejal don Bosku: »Če mi dovolite, bom jutri prejel sveto obhajilo za gospoda župnika, ki nam je pripravil tako veselje.« Don Bosko mu je dovolil in spodbudil k temu tudi druge ter jim priporočil, da bi molili za vse svoje dobrotnike.

Ko se je vrnil v Turin, je takoj začel skrbeti za to, da bi obvaroval svoje varovance mraza in dobil denar za poravnavo stroškov za novo obednico, ki so jo v začetku decembra začeli uporabljati tudi za gledališče. V ta namen je odposlal dvoje pisem, prvo markizu Lamarmoru, obrambnemu ministru.

Velespoštovani in velezaslužni gospod minister!

Bliža se zima in mene skrbi, kako bom poskrbel za obleko za svoje uboge dečke. Število varovancev v zavetišču je letos naraslo na dvesto. Največ je takih, ki prihajajo v dnevne in večerne šole, še več pa takih, ki prihajajo ob prazničnih dneh k cerkvenim opravilom, zaradi zabave ali zaradi prostega časa, ki ga imajo pri svojih delodajalcih. Toda vsi ti dečki, eni bolj, drugi manj, so revni.

V imenu teh dečkov prihajam k vaši ugledni osebi in vas prosim, če bi jim mogli podariti kaj obleke: odeje, rjuhe, čevlje, spodnje hlače, srajce, telovnike, suknje, hlače itn. katere koli velikosti ali barve, pa naj bodo še tako obnošeni ali raztrgani. Dali bi jih popraviti in bi tako obvarovali kakega dečka mraza in mu omogočili, da bi šel na delo k svojemu mojstru.

V upanju, da mi boste tudi letos pomagali, in poln hvaležnosti za že prejete usluge vam želim iz nebes vse dobro in vas poln spoštovanja pozdravljam.

Vaše visoke osebnosti vdani služabnik duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 14. oktobra 1858

P. S. Dva dečka, Berardi in Litardi, ki jih je priporočila vaša dobrota, sta še vedno v naši hiši in sta že zelo napredovala vsak v svoji obrti.

Drugo pismo je don Bosko naslovil na ravnatelja Dobrodelne ustanove sv. Pavla.

Veleugledni gospod!

Vsakokrat, ko sem bil v veliki stiski in sem se zatekel k Dobrodelni ustanovi sv. Pavla s prošnjo za podporo Oratoriju sv. Frančiška Saleškega, sem bil uslišan. Izredne okoliščine me tudi letos silijo, da se obrnem na vas, k vašemu viru dobrodelnosti.

Vlaga v cerkvi, o kateri sem vam že poročal, je postala za uboge dečke, ki se v njej zbirajo, tako nezdrava, da smo morali misliti na odločilen poseg. Tudi predmeti, namenjeni božji službi in svetim obredom, so se kvarili. Zato smo se odločili za izkop podzemlja, kar se je sprva zdelo zelo poceni, potem pa je naraslo do vsote, ki zdaleč presega moje plačilne sposobnosti in darove nekaterih dobrotnikov. Celoten izdatek znaša šest tisoč frankov. Za štiri tisoč nam je Božja previdnost že odprla pot. Manjka še dva tisoč frankov, ki so mi pa nujno potrebni in brez katerih bi moral v veliko škodo prekiniti delo.

Prav za to vsoto se ponižno zatekam k vam in prosim vašo uglednost, da bi mi tudi tokrat priskočili na pomoč, da bi izvedel delo, katerega edini cilj je pospeševanje bogočastja med ljudstvom in zlasti še med mladino, ki ji preti toliko nevarnosti.

Poln zaupanja v vašo že preizkušeno naklonjenost vam želim vse dobro z neba in imam čast, da vam izrekam svoje visoko spoštovanje.

Vaš vdani prosilec duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 15. oktobra 1858

Naj omenimo, da don Bosko tudi sredi vseh materialnih skrbi ni nikdar izgubil združenja z Bogom, kar je to mogoče razbrati iz vsakega opravila njegove svete službe. Don Janez Bonetti nam je zapustil urejeno vsebino, ki jo je don Bosko izrazil v eni izmed svojih pridig o čednosti čistosti. Kdor jo preišlje, odkrije učinkovitost, ki je skrita pod temi odstavki, čeprav ne zaznava zvoka njegovega prepričevalnega glasu in živahnih pogledov pri njegovih opisih. Don Bosko je takole govoril svojim dečkom:

Sveta Cerkev je velik del meseca oktobra posvetila presveti Devici Mariji. Prva nedelja je posvečena Rožnovenski materi Božji kot spomin na mnoge milosti, ki smo jih prejeli po njej, in na čudežne dogodke, ki jih je izprosila: vse milosti in naklonjenosti, ki jih je podelila svojim častilcem. Drugo nedeljo obhajamo praznik Marijinega materinstva, ki spominja vse kristjane, da je ona velika mati vseh njenih dragih sinov. Na tretjo nedeljo, ki jo obhajamo danes, pa častimo njeno čistost, to je krepost, ki jo je naredila tako veliko pred Bogom in najlepšo izmed vseh stvari. Ker me že dve nedelji poslušate, ko vam govorim o Marijini slavi, vam bom danes popoldne govoril o preblaženi Devici, ki se je v njej na

poseben način odlikovala. Pokazati vam želim, kako zelo je to čednost cenil sam Bog. Kako silno bi bil zadovoljen, če bi na današnji dan mogel vcepiti v vaša nežna srca ljubezen do te angelske čednosti. Pozorno me poslušajte!

V čem je čednost čistosti? Učeni teologi pravijo, da je čistost odpor in sovraštvo do vsega ter zavračanje vsega, kar je proti šesti Božji zapovedi. Zato to čednost lahko vsak človek, v katerem koli položaju in stanu, ohrani nedotaknjeno. Čistost je Bogu tako draga, da je s čudovitimi nagradami in vsakem času nagradil tiste, ki so jo izpolnjevali, in kaznoval tiste, ki so se omadeževali z nasprotnim grehom. Vse od prvih dni sveta so se ljudje, čeprav se niso zelo namnožili, že postavili na pot nereda, Henoh pa je svoje srce ohranil za Boga čisto. Zato Bog ni hotel, da bi ostal med pokvarjenimi ljudmi, in ga je dal prenesti na skrivnosten kraj, od koder je bil po svoji smrti prenesen k Jezusu Kristusu v nebo.

Pojdimo naprej. Ljudje na zemlji so se obilno namnožili. Ko so pozabili na svojega Stvarnika, so se potopili v najbolj graje vredne pregrehe: vse meso je pokvarilo svojo pot. Bog se je tako razžalil, da je sklenil uničiti človeški rod z vesoljnim potopom. Rešil pa je Noeta, njegovo ženo in tri sinove z njihovimi soprogami. In zakaj je izvzel prav nje? Ker so ohranili lepo in neprecenljivo čednost čistosti.

Pojdimo še naprej. Po vesoljnem potopu so se prebivalci Sodome in Gomore prepustili vsem vrstam pokvarjenosti. Bog je spet sklenil, da jih bo pokončal, ne z vodo, temveč z ognjem. Toda kaj je še prej storil? S svojim pogledom se je ozrl na ti dve nesrečni mesti in videl je Lota in njegovo družino, da so se ohranili krepotne. Takoj je poslal svojega angela k Lotu z ukazom, da naj odide z vsemi svojimi iz teh dveh mest. Lot je ubogal, in ko so bili zunaj, je morje ognja sredi silnega trušča, bliskov in groma zasulo vse druge prebivalce. Lot in njegova družina so se rešili, toda njegovo ženo je zaradi radovednosti kaznovala Božja jeza. Angel je prepovedal ubežnikom, da bi se ozirali nazaj, ko bi zaslišali razdejanje Božje kazni. Tedaj se je Lotova žena ob peklenskem trušču, ki se je dvignil nad tisto dolino, obrnila nazaj. Toda ko je to storila, se je v trenutku spremenila v kip iz soli. Tako jo je Bog sicer rešil zaradi čistosti, pogubil pa jo je zaradi neskromnosti njenih oči. S tem nam je hotel pokazati, da moramo ohraniti naše oči skromne in se ne prepuščati radovednosti, kajti sicer bomo postali kakor Lotova žena žrtve ne samo v našem telesu, temveč tudi v naši duši.

Pojdimo naprej! Preselite se v mislih v Egipt. Tam boste videli mladega fanta, ki ni privolil v slabo dejanje, pretrpel je veliko preganjanj, obrekovanje in ječo. Toda ali je Bog dopustil, da bi Jožef podlegel? Nikakor. Počakajte malo in ga boste videli sedeti na egipčevskem prestolu, kjer je rešil gotove smrti ne samo Egipčane, temveč tudi Palestince, Sirce, Mezopotamce in veliko drugih ljudstev. Od kod mu taka slava in moč? Od Boga, ki ga je nagradil za njegovo junaško čednost čistosti.

Ne bi prišel do konca, če bi vam hotel pripovedovati vse zgodbe čistih duš. O Juditi, ki je rešila Betulijo pred sovražnimi vojskami; o Suzani, ki je bila zaradi svoje junaške čednosti poveščana do neba; O Esteri, ki je rešila svoje ljudstvo; o treh dečkih, ki so nepoškodovani prišli iz ognjene peči; o Danielu, ki se je rešil iz levje jame. Zakaj je Bog storil toliko čudežev zanje? Zaradi njihove čistosti. Da, zaradi njihove čistosti. Čednost čistosti

je tako lepa, tako ljuba Bogu, da je v vseh časih in vseh okoliščinah zastavil svojo moč za tiste, ki so jo ohranili.

Pojdimo še naprej, ker povedano še ni dovolj. Prišel je čas, ko bi se moral roditi Odrešenik sveta. Toda katera bo tista, ki bo imela čast biti njegova mati? Devica Marija! Iz nje se je rodil Jezus Kristus po delovanju Svetega Duha. Bog je gledal in iskal med vsemi sionskimi hčerami in samo eno je našel vredno tolikega dostojanstva. Devico Marijo! Toda zakaj taka odlika in čudež? Za plačilo Marijini čistosti, ki je bila med vsemi najbolj čista in neomadeževana. Zakaj mislite, da se je Jezus Kristus tako rad zadrževal med otroki, jih božal in objemal, če ne zato, ker še niso izgubili čednosti čistosti? Apostoli so jih hoteli odgnati, ko so slišali njihov krik in vik, toda Božji Odrešenik jih je pokaral in jim ukazal, da so prišli k njemu. Pustite otroke ... priti k meni, kajti takšnih je nebeško kraljestvo, in dodal, da oni, apostoli, ne bodo prišli v nebeško kraljestvo, če ne bodo postali preprosti, čisti in nedolžni kakor tisti otročički. Božji Odrešenik je obudil od mrtvih dečka in deklico. Toda zakaj? Zato, tako pravijo cerkveni očetje, ker nista izgubila nedolžnosti. Zakaj je Jezus Kristus izkazal sv. Janezu tako ljubezen? Zakaj kliče za pričo sv. Janeza? Zakaj je hotel iti loviti ribe z apostoli? Zakaj je raje vstopil v Janezov čoln? Pri zadnji večerji je dal, da je Janez počival na njegovih prsih, hotel ga je imeti za spremljevalca na vrtu Getsemani in za pričo na gori Kalvariji. Ko je visel na križu, se je obrnil k Janezu in mu rekel: »Sin, glej, tvoja mati. Žena, glej, tvoj sin.« Jezus je izročil Janezu svojo mater, najpopolnejšo stvar, ki je kdaj izšla iz Božjih rok in ki ji nikdar ne bo podobne. Zakaj vse to dajanje prednosti pred drugimi? Zakaj? Zakaj, o dragi fantje? Sv. Janez je imel pred Jezusom poseben razlog, ker je bil deviško čist. In ta prednostna ljubezen do sv. Janeza je bila tako velika, da je budila ljubosumje pri drugih apostolih, tako da so celo mislili, da ne bo umrl, ker je Jezus rekel Petru: »In če bi jaz hotel, da bi on živel, dokler ne pridem, kaj to tebi mar?« Dejansko je sv. Janez daleč preživel druge apostole in njemu je Jezus dal gledati nebeško slavo tistih, ki so na tem svetu ohranili nedotaknjeno to lepo čednost čistosti. On sam piše v Apokalipsi, kako je stopil v zadnje nebo, kjer je videl veliko množico duš, oblečenih v belo, prepasanih z zlatim pasom in so nosile v rokah palmove veje. Te duše so bile nenehno z Božjim Jagnjetom in so mu sledile, kamor koli je šel. Prepevale so tako nežno, tako milo himno, da Janez ni mogel več prenesti take lepote in se je zato obrnil k tistemu, ki ga je spremljal, in mu rekel: »Kdo so ti, ki spremljajo Jagnje in pojejo slavospev, ki ga drugi svetniki ne morejo peti?« Angel mu je odgovoril: »To so duše, ki so ohranile čednost čistosti, to so namreč device.«

Srečne duše, ki še niste izgubile prelepe čednosti čistosti, podvojite svoje napore, da jo boste ohranile. Bedite nad svojimi čuti, pogosto kličite Marijo in Jezusa, obiskujte ga v presvetem Zakramentu, prejemajte pogosto sveto obhajilo, bodite pokorni, molite. Imate tako velik in lep zaklad, ki vam ga zavidajo celo angeli. Vi ste, kakor pravi sam naš Odrešenik Jezus Kristus, podobni angelom: Bodo kakor angeli v nebesih.

In vi, ki ste to čednost v svojo nesrečo že izgubili, nikar ne izgubite poguma. Pobožni vzdihljaji, pogoste dobre spovedi, beg pred priložnostmi, obiski Jezusa v Najsvetejšem

vam bodo pomagali, da si jo boste zopet pridobili. Storite vse, kar morete, nikar se ne bojte. Zmagali boste, kajti Božja milost vam nikdar ne bo manjkala. Res je, da ne boste imeli več sreče, da bi pripadali tisti množici svetnikov, ki imajo v nebesih posebej njim namenjeno mesto, ločeno od drugih, in ne boste mogli z njimi peti himne, ki jo morejo peti samo device. Vendar to ne bo zmanjševalo vaše prihodnje sreče. V nebesih vas čaka vzvišeno, prelepo, veličastno mesto, v primerjavi s katerim so zemeljski prestoli najmočnejših vladarjev kakor blato. Obdajala vas bo slava, ki je niti človeški niti angelski jezik ne more opisati. Poleg tega se boste veselili navzočnosti Marije in Jezusa, ki vas radostno pričakujeta. In potem družčina vseh angelov in svetnikov, ki so sedaj in vedno pripravljeni, da nam pomagajo, če se bomo le trudili, da bi ohranili čednost čistosti.

6.

POGLAVJE

Don Bosko pošlje nekaj dijakov v Cottolengo – Prvi trije razredi gimnazije v oratoriju – Opozorila učiteljem in asistentom – Konferenca za vse klerike – Nenehna in modra asistenca gojencev – Fantje obdajajo don Boska med kosilom – Šola filozofije in majhna neprijetnost – Don Bosko spominja gojence na verske resnice – Življenje papežev s prižnice – Pridiga za praznik sv. Cecilije – Smrt opata Aportija

ŠOLSKO LETO 1858/59 SE JE začelo. Don Bosko je sklenil končni seznam gojencev, sprejel Pavla Albero iz Noneja, ki ga je Božja previdnost izbrala za enega prvih predstojnikov salezijanske družbe, izbral fante, ki naj bi hodili v šolo v Cottolengo, in vsakega priporočil s posebnim listkom. En tak listek, namenjen kleriku Frattiniju, asistentu Tommasinov v Mali hiši Božje previdnosti, je prišel do nas.

Dragi Frattini!

Mladi Anton Meotti je prišel, da bi videl, ali je kako upanje zanj v Hiši Božje previdnosti. Videl ga boš in ga predstaviš dobroti vašega spoštovanega gospoda očeta, potem pa odloči, kaj se bo gospodu očetu in tebi zdelo najbolj primerno v Gospodu.

Fantov oče je pripravljen plačati 10 frankov na mesec.

Bog naj blagoslovi tebe in tvoje napore. Moli zame, ki ti želim vse dobro.

Vdani duhovnik JANEZ BOSKO

Doma, 22. oktobra 1858

V oratoriju so dijaki humanistike in retorike še naprej hodili v šolo k don Piccu. Doma je bil profesor prvega gimnazijskega razreda klerik Sekund Pettiva, drugega klerik Janez Turchi in tretjega klerik Janez Francesia.

Tako na začetku kakor tudi v teku šolskega leta je don Bosko navadno imel konferenco za asistente, učitelje šol in mojstre delavnic in jim zabičeval skrb za duše njihovih gojencev. Rekel je: »Naši gojenci prihajajo v oratorij. Njihovi starši in dobrotniki nam jih zaupajo, prepričani, da jih bomo poučevali leposlovje, znanost in obrt. Toda Gospod nam jih pošilja zato, da skrbimo za njihove duše in jih napotimo k večnemu zveličanju. Zato moramo vse drugo šteti le kot sredstvo za naš glavni cilj, da jih naredimo dobre kristjane in poskrbimo za njihovo večno zveličanje.

O eni taki konferenci klerikom s konca leta 1858 se nam je ohranil zapis.

Od časa do časa imam priložnost, da govorim vsem sinovom oratorija, včasih samo prebivalcem hiše, pogosto samo dijakom ali samo obrtnikom in tokrat na poseben način klerikom. Lahko rečemo, da se je šolsko leto že začelo in zato si zelo želim, da bi se kakor lani lahko vsaj enkrat na teden sešel z vami. Najprimernejši trenutek je čas po molitvah. Nikakor vam nočem pridigati. Rad bi vam povedal to, kar si iz vsega srca želim in vam z vso dušo priporočam. To je, da udejanjite to, kar je sv. Pavel, še več, kar je Bog sam priporočal Mojzesu, ko je stopal z gore Sinaj. Bodite dober zgled, bodite pravi zgled vsem sinovom v oratoriju. Biti morate kakor črtalnik, po katerega sledi morajo korakati vsi drugi sinovi. Zato se morate obnašati tako, da se bodo mogli vsi drugi zgledovati po vas in pri vas dobiti spodbudo za dobro. Ni zadosti, da pomagate drugim z nasveti, temveč jih morate podpreti z dejanji, z zgledom. Kaj pomaga, če drugim priporočate, naj pogosto prejemajo svete zakramente, vi pa jih prejimate le redko? Če vas vidijo, kako pobožno pristopate k svetim zakramentom, če vas vidijo zbrane in skromne v cerkvi, potem bodo iz vašega zgleda mogli črpati pomoč za svoje duše. Če bi na nesrečo slišali iz ust kakega klerika ne zadosti sramežljive pogovore, če bi vam ušla kaka beseda, ki bi lahko žalila lepo čednost čistosti, oh, oh, kaka škoda, kako pohujšanje! Sv. Janez Krizolog pravi, da je Gospodov služabnik podoben drevesu. O, kako lepo je videti, pravi ta svetnik, drevo v vrtu, obdanem z ograjo, kako širi svoje z obilnimi sadeži obložene veje. Kdorkoli se mu približa in ga vidi, se veseli in občuduje tako lepe sadove. In sedaj si zamislite spet prelep vrt, v katerem raste sicer ponosno drevo, ki pa nima nikakršnih sadov. Tedaj se bodo vsi mimoidoči zgražali in preklinjali to drevo, češ da brez sadu zavzema tako odličen prostor na vrtu. Tako je tudi z nami. Ljudje obračajo oči k nam in pričakujejo prelepe sadeže, in če ne najdejo ničesar, kako razočaranje, kako pohujšanje! Sv. Ambrož nas primerja z luno. Pravi, da moramo biti kakor mesec. Mesec ne sveti z lastno svetlobo, temveč jo prejema od sonca; nekaj je ohrani zase, drugo pa odda zemlji. Tako naj bi bili tudi mi. Mi iz našega nimamo ničesar, temveč moramo vse prejemati od Boga, sonca pravičnosti; zlasti Božjo besedo, ki razsvetljuje duhove. Ko smo sami z njo pridobili naše posvečenje, jo moramo širiti in razsvetljevati ljudi, ki pričakujejo, da jih bomo vodili po pravi poti, ki vodi v nebesa. Sv. Avguštin je še dodal: Ali veste, kaj pomeni toga, s katero se ogrinjajo mladi Rimljani?

Nikar ne mislite, da pomeni samo, da so že vstopili v sedemnajsto leto starosti, temveč pomeni predvsem, da je pod to togo znanje, čednost, vse dobre lastnosti, ki jih morajo imeti tisti, ki togo nosijo. Isto velja za nas. Pod to obleko moramo nositi čednosti, ki jih zasluži božanska obleka. Jozue je moral prekoračiti Jordan. Bog mu je ukazal: Pošlji naprej duhovnike s skrinjo zaveze. S skrinjo na ramah naj vstopijo v reko in vode Jordana se bodo razdelile in tvoja vojska bo po suhem prekoračila reko. Duhovniki so tako storili in vode Jordana so se razdelile: zgornje so se postavile kakor zid, spodnje pa so odtekle in pustile strugo suho, tako da je mogla cela vojska prekoračiti Jordan. Mi moramo s skrinjo zaveze, to je z našo sveto vero, z našimi zveličavnimi načeli, z našimi prepričevalnimi besedami, z našimi svetimi zgledi storiti, da bodo ljudje zdravi in odrešeni prešli s tega sveta v večnost. Storimo torej vse, kar moremo, da bomo pomagali dušam. Okoli vas je toliko fantov, ki vas stalno opazujejo, storite vse, kar morete, da jih boste dobro navajali z besedami in zgledi, z nasveti in dobrohotnimi opozorili. Če boste ravnali tako, bom, kljub temu da število klerikov letos ni večje kot lani, zelo zadovoljen. In Gospod Bog bo gotovo blagoslavljal vas, mene in celo hišo in nam bo, kakor je to že storil do sedaj, nadalje pomagal ter blagoslavljal vse naše napore. Amen. Tako bodi.

Na konferencah ni nikdar nehal priporočati vestno asistenco dečkov, kajti misliti, da človeške slabosti ne bodo prestopile praga oratorija, bi bilo isto kot ne poznati sveta. In on jim je dajal zgled. Kot buden stražar je nenehno pa pametno pazil, da je preprečil zlo in ga iztrebil, če je že mogoče pognalo korenine v hiši. V prvih letih oratorija se je pojavljal povsod, tudi tam, kjer bi ga najmanj pričakovali: v spalnicah, delavnicah, šolah, obednicah, v najbolj skritih kotih. Zanimal se je tudi za čisto nepomembne stvari. Želel je vse vedeti in videti na lastne oči.

Dva fanta sta se po kosilu zadržala v obednici in prelistavala knjigo, ki so jo brali. Vsi so ju imeli za dobra fanta. Toda že se je zaslišal ljubeznivi don Boskov glas, ki ju je klical k sebi.

Drugi so se oddaljili od skupine in govorili o svojem načrtu, pripravljali kako malico ali igro za denar. Že se je nepričakovano pojavil don Bosko in vprašal: »Kaj delate tukaj? Pojdite na odmor z drugimi svojimi tovariši.«

Kak gojenec se je sprehajal in držal svojega tovariša za roko ali mu položil roko na ramo. Don Bosko se je približal in ga kot za šalo udaril po prstih z besedami: »Ali ne poznaš pravila, ki pravi, da naj ne polagaš rok na drugega? Igra z rokami kaže malo dostojanstva.«

Nekega dne je videl na dvorišču dečka, ki je zapletel svoje roke z rokami asistenta, ki je to dopustil. Počakal je, da je bil klerik sam, in ga poklical k sebi: »Danes,« mu je dejal, »sem imel veliko skušnjavo, da bi ti javno dal dve zaušnici. Si razumel?«

»Da, gospod.«

»To naj bo zadosti: bodi pozoren.«

V teh stvarih je bil don Bosko izredno natančen.

V mnogih primerih je bila njegova pozornost nerazumljiva in zdi se, da je imel posebne vidne sposobnosti, o katerih bomo povedali nekaj besed. Ko je bil dostikrat ves zbran v molitvi ali pisanju, ali se je pogovarjal s fanti, pa tudi med jedjo v obednici, je kar na lepem poklical k sebi enega izmed svojih starejših sodelavcev in mu šepetaje dejal: »Pojdi v to in to spalnico, tam so trije (in je povedal imena), ki pri zaprtih vratih berejo neki slab časopis. Naj takoj pridejo ven.«

Drugič je dejal kakemu pametnemu gojencu: »Teci in povej asistentu, da se zadaj za stebriščem skriva nekaj fantov. Naj jih takoj pokliče k sebi.«

Drugikrat je naročil kakemu kleriku: »Pojdi po stopnicah navzgor, kjer boš našel tega in tega. Reci jima, da don Bosko vse ve.«

To se je pogosto ponavljalo in ugotovili so, da je vedno uganil prostor in ljudi. Čeprav je posnemal vlogo angela varuha, je bil pri tem zelo previden in umerjen. Zaradi zelo razumljivih sodb o njegovih videnjih, zaradi njegove dobrote in preprostosti, zaradi njegove neokrnjene ljubezni do vseh in zaradi njegovega resničnega upoštevanja vsakega posameznika, zaradi lahkote, s katero je pozabljal in odpuščal vse prestopke, zaradi vsega tega pri fantih ni naletel na nikakršno nezaupanje. Kajti zadosti je bilo, da se je prikazal kjer koli v hiši, in že jih je bilo polno okoli njega.

Ganljiv prizor se je odigral vsak dan od začetka oratorija do približno leta 1870 po kosilu in zlasti še po večerji, ko ni bilo v obednici kakega uglednega gosta. Obednica predstojnikov je bila v podzemlju. Bila je to podolgovata nizka sobana z eno samo vrsto miz v sredini. Ko so gojenci zapustili svojo obednico, so se vsipali v preddverje obednice predstojnikov in čakali, da so kleriki končali svojo molitev. Ko so zaslišali Gospod nam daj svoj mir, amen, so vdrli v obednico predstojnikov. Tu je prišlo do zanimivega prerivanja, *si licet parva componere magnis* (če nam je dovoljeno, da majhne stvari primerjamo z velikimi), kakor ob srečanju veletoka Orinoko z Atlantskim oceanom. Dečki so hoteli vstopiti, kleriki pa iti ven, toda čez nekaj trenutkov so prevladali fantje, ki so tekmovali, kateri bo prvi prišel do don Boska, ki je sedel pri mizi na koncu dvorane. Kleriki so se morali nasloniti na zidove, da jih fantje niso potegnili za seboj. Tu so nastali nepopisni prizori. Najbolj srečni so se stiskali k don Bosku in najbližji naslanjali svoje glave na njegova ramena. Za vsem tem si lahko videl obroč smejočih se obrazov, ki so sestavljali nekak naslanjač. Istočasno so z naskokom zavzeli mizo, ki so jo hitro pospravili, in dečki so pred don Boskom s prekrizanimi

nogami posedli na tla. Za temi je druga vrsta klečala in za njimi so drugi stali. Za vsemi pa so na klopeh in mizah sedeli ali stali še drugi. Kdor je prišel zadnji, se je naslonil na zid in tam sklenil skupino poslušalcev in gledalcev. Vsi so z živahnimi očmi radovedno gledali don Boska. Prostori so zasedeni do zadnjega in videti je, da nihče več ne more priti v don Boskovo bližino. Kljub vsemu pa nekaj najmanjših poskusi srečo. Po štirih se plazijo pod mizami in že se njihove glavice pojavijo ob don Bosku, ki jih ljubeznivo boža.

Ker je don Bosko dostikrat tudi v času obrokov delal v svoji sobi, je komaj tedaj prišel v obednico in kaj malega pojedel. Tudi ob takih priložnostih jih je veselo sprejemal sredi njihovih krikov in petja, ki so glušili ušesa. V sobi je bilo tako zatoхло, da so luči komaj še gorele. Sredi takega direndaja je končal svoje skromno okrepčilo, z vsemi veselo kramljaj, vse objemal s svojim toplim pogledom, pomignil z roko temu ali onemu in kazal, kako ljuba mu je njihova družčina. Nikdar ni bil nejevoljen zaradi nadležnosti njegovih sinov. Nasprotno, bilo mu je zelo hudo, ko ga je kak nepotreben gost oropal prijetnosti tega družinskega srečanja.

Včasih je naredil znamenje, da hoče govoriti vsem. V trenutku je vse utihnilo in v popolni tišini je pripovedoval kako kratko zgodbo, postavil kako vprašanje, dokler ni zvonec, ki je vabil v šolo ali k pevski vaji, končal zborovanja.

Zaupanje fantov ni prav nič trpelo zaradi nenehnega predstojnikovega nadzora. Bil jim je celo ljubši kot nadzor asistentov.

Tudi kleriki so začeli obiskovati predavanja v semenišču, v katerem so bili še vedno vojaki. Semeniščniki so imeli na voljo samo eno sicer veliko dvorano, ki so jo pregradili. Zato so profesorji filozofije predavali na svojih stanovanjih, in to ob zelo zgodnjih in neprimernih urah. Zato se je don Bosko v zelo spoštljivem pismu obrnil na kanonika Vogliottija, škofijskega provikarja in rektorja semenišča.

Veleugledni gospod!

Obračam se na vašo znano dobrohotnost v zadevi naših klerikov filozofov. Sedanji urnik predavanj jim onemogoča, da bi bili doma pri sveti maši, in tudi sicer to močno moti dnevni red.

Če bi profesorja T. Mottura in C. Farina hotela prenesti predavanja na deveto uro, bi bilo vse v redu.

Če bi taka uredba močno motila opravke imenovanih profesorjev, bi skušal hišni urnik prilagoditi taki zahtevi.

*Vedno poln spoštovanja in hvaležnosti se imenujem vaš
vdani služabnik duhovnik JANEZ BOSKO.*

Iz hiše, 16. novembra 1858

Toda take in podobne neprijetnosti, ki bi lahko zmanjšale nadzor, je don Bosko premagoval z učinkovitostjo svoje besede. Kar je predvsem ponavljal svojim gojencem, so bile večne resnice. Nekega večera v mesecu novembru 1858 je Jožef Reano slišal iz don Boskovih ust in zapisal njegov nagovor: »Bojim se dveh stvari: smrtnega greha in smrti duše ter telesne smrti človeka, ki preseneti tistega, ki ni v Božji milosti.« Tukaj se je ustavil, ker ga je ta misel tako silno prevzela, da ni mogel govoriti naprej. Nato je nadaljeval: »Bojim se, da bo kateri izmed mojih sinov žrtev svoje brezbriznosti glede duše. In smrt ne prizanaša nikomur. Koliko patriarhov, vladarjev, kraljev, zavojevalcev (nekatero je imenoval) je od začetka sveta do današnjih dni prišlo na svet in potem izginilo v grobu z nešteti-mi njihovimi sodobniki. Milijarde ljudi, od katerih je ostal samo pepel. Dajmo se prepričati, dragi fantje, da bo tudi za nas prišel dan smrti. Kot tat. Ko se človek najmanj nadeja, se prikrade v hišo in s koso preseka nit našega življenja. Zato skušajmo z dobro spovedjo urediti svoje račune z Bogom. Smrt ne čaka v predso-bi nikogar, tudi papežev ne. Bodite pozorni! Smrt ne zamuja. In potem? Večnost.«

Sveti božji strah, ki ga je don Bosko znal vzbuditi s svojimi besedami, je bil vodič in uzda za vedenje njegovih fantov, usposabljal jih je za klene čednosti in jih delal vredne Marijinega varstva.

Prav tako je don Bosko budil živo ljubezen do Cerkve in papeštva s pripo-vedovanjem o življenju papežev ob nedeljah dopoldne. Ko je opisoval življenje Urbana I., je tri zaporedne nedelje opisoval junaštvo sv. Cecilije. Ker je dobro poznal topografijo cesarskega Rima, patricijske palače, njihova preddverja, ste-brišča, dvorane, fontane, navade starih Rimljanov, je mogel svojim poslušalcem vse živo predstaviti. Klerik Janez Bonetti je skušal enega od teh govorov zapisa-ti in ga je po tridesetih letih dal nam na voljo. Pisal je po spominu, vendar je to, kar imamo, zadosti, da spoznamo don Boskov pripovedovalni slog z dialogi, ki ga je uporabljal na prižnici, pri čemer je znal izrabiti še tako neznatne okolišči-ne za poživitev svoje razlage.

Naj si bralec sam ustvari svoje mnenje.

Za časa vladanja cesarja Aleksandra Severa je morala Cerkev prestati hudo prega-njanje. Da bi se obvaroval pred vsemi nevarnostmi, se je papež Urban I. umaknil v kata-kombe, na kraj, ki je bil tri milje oddaljen od Rima. Te katakombe so podzemeljski hodniki, kjer so pokopavali telesa svetih mučencev in kjer so se v času preganjanj skrivali kristjani. V tistem času je živelo dekle, ki je pripadalo eni najuglednejših rimskih družin tistega časa. Ime ji je bilo Cecilija in je skrivaj izpovedovala krščansko vero, kajti njeni starši so bili pogani. Zelo je imela rada glasbo in je igrala na glasbilo, ki so mu pravili organon,

različen od naših orgel. Ob zvokih organona je Cecilija prepevala slavo Bogu. Prepevala je slavo Bogu in si ničesar ni bolj želela, kot da bi bila s svojim Bogom in mu ponavljala: »Naj bo moje srce vedno brez madeža, da ne bom osramočena.« Z zaobljubo se je posvetila Jezusu Kristusu, da bo ostala za celo življenje devica. Njeni starši so hoteli, da bi se poročila z mladeničem visokega rodu po imenu Valerian. Kakor hitro je Cecilija zvedela, da so jo njeni starši namenili nekemu zemeljskemu ženinu, se je močno vznemirila in iskala način, kako bi se rešila iz tega položaja. Vedno je ostajala v svojih sobanah, izogibala se je posvetnih zabav in stalno nosila pri sebi svete evangelije, ki so bili njena uteha. Nenehno je molila in prosila Gospoda, da bi jo rešil iz te stiske. Tedaj se je vsa predana in polna poguma izročila svojemu ljubljenu ženinu Jezusu ter vzkliknila: »Srečna sem in gotovo vem, kaj moram storiti!« Dan poroke se je bližal. Tudi Valerijan je prišel, da jo obišče, in ona ga je poklicala k sebi in mu rekla:

»Valerijan, moram ti zaupati svojo skrivnost!«

Valerijan ji je prizadevno odgovoril: »Povej, Cecilija, kaj ti teži srce. Jaz ti bom vedno zvest tovariš.«

»Povedala ti bom, toda ti mi obljubi, da ne boš tega nikomur povedal.«

»Zaupaj mi vse in bodi prepričana, da tvoje skrivnosti od mene ne bo nihče zvedel.«

Tedaj mu je Cecilija rekla: »O, Valerijan! Jaz sem se posvetila drugemu ženinu, nebeškemu ženinu. Če bi mi ti hotel storiti kaj žalega, je pri meni angel, ki me varuje in ki bi te v trenutku uničil z bliskom.«

»Ti imaš angela, ki ti je vedno ob strani? Toda jaz ga ne vidim.«

»Ga hočeš videti?«

»Silno hrepenim, da bi ga videl.«

»Če hočeš videti mojega angela, moraš najprej verovati v Jezusa Kristusa, Božjega Sina, ki je zato, da bi odrešil ljudi, prišel iz nebes na zemljo in je pretil vso svojo kri za nas. Verovati moraš, da je samo en Bog stvarnik nebes in zemlje in vsega, kar je v nebesih in na zemlji, in da ta Bog dobro plačuje in hudo kaznuje. Potem se moraš oprati z očiščujočo vodo in šele nato boš mogel videti mojega angela.«

Valerijan, ki še ni nikdar slišal govoriti o Jezusu Kristusu, je poln želje, da bi videl angela, dejal: »H komu moram iti, da se bom očistil?«

In Cecilija: »Če zares želiš biti očiščen, pojdi po Vii Appii tri milje daleč od Rima, do tretjega obcestnega kamna od mesta. Tam boš naletel na reveže, ki te bodo prosili vbo-gajme. Ti jih vprašaj: »Kje je častitljivi starček?« Oni ti bodo takoj pokazali, kje je, in te popeljali k njemu. Ko te bo on očistil, se vrni in videl boš mojega angela.«

Tako je tudi storil. Beseda častitljivi starček je bilo geslo, ki je pomenilo papeža, da pogani ne bi odkrili skrivališča Urbana I. Valerijan je prispel do tretjega obcestnega kamna in naletel na skupino revežev, ki pa niso bili reveži, temveč v berače preoblečeni kristjani. »Kje je častitljivi starček?« jih je vprašal. »Pridi z menoj,« mu je dejal eden izmed njih. »Hodi za menoj!« Nedaleč od tod je bil skrit za drevesi in zaraščen z bršljanom vhod

v podzemeljski rov. Odgrnili so vejevje in Valerijan je sledil vodiču v temo. Vodič je vzel svetilko, jo prižgal in odpravila sta se na pot po dolgem ozkem hodniku, naredila nekaj ovinkov, se spustila po stopnicah in se znašla v spodnjem predelu. Od tu sta šla v katakombe ali v kraj, kjer so pokopavali mučence in jih je na tisoče. Valerijan je hodil po tistih hodnikih, ki so jih prečkali mnogi drugi hodniki. Lučka je skromno razsvetljevala vse to podzemlje. Na desni in levi so v grobnih votlinah drug nad drugim bili grobovi mučencev, ki so imeli na kamnitih ploščah vklesano orodje njihovega mučenja. »Temu tukaj,« je dejal vodič, »je rabelj odsekal glavo; tega tukaj so raztrgale divje živali v amfiteatru. Onega so počasi pekli na ognju, ta je umrl, ker so mu v usta vlili stopljen svinec.« Tako mu je razlagal različne načine mučenja, kot bičanje, ognjene ražnje, križe, streljanje s puščicami, s katerimi so pričevali vsi, ki so umrli za Kristusa. Sredi teh grobov so se kristjani zbirali, obhajali svoje obrede in dostikrat tam tudi jedli in spali. Ko je Valerijan videl tista zmagoslavna znamenja in je drhtel od groze, si je mislil: »O, jaz nesrečnež, kam sem se vendar spravil!« Kljub tem grozotam je junaško nadaljeval svojo pot. Končno sta prišla do nekega obširnejšega prostora, kamor se je stekalo več hodnikov in je imel videz templja. Tam je bil oltar, veliko prižganih luči in velika množica kristjanov, ki so bili pri svetih obredih. Vodič je Valerijana takoj popeljal k papežu Urbanu I., ki je sedel na prestolu, obdan od duhovnikov. Papežev videz, dobrohoten nasmeh, miren pogled in ljubezniv izraz so spodbudili Valerijana. Ko je papež zagledal neznanca, ki si še ni opomogel od osuplosti, ga je z mirnimi in ljubeznivimi besedami vprašal, zakaj bi hotel z njim govoriti. Valerijan mu je odgovoril: »Jaz sem Cecilijin ženin. Ona mi je rekla, kako stoji ob njej neviden angel, ki čuva njeno dostojanstvo. Ko sem ji rekel, da bi rad videl tega nebeškega odposlanca, mi je odvrnila, da moram iti k tebi in se dati očistiti.«

Ko je Urban slišal ime Cecilije in da je ona poslala k njemu Valerijana, je ves ganjen padel na kolena in molil. Vsi kristjani so storili prav tako. Kar se je nenadoma pojavil veličasten starček, dostojanstvenega obličja, nebeškega pogleda in mogočnega sijaja. Valerijanu se je zdel nadnaravna podoba, presunil ga je strah in padel je na tla. Kdo je bil to? Bil je apostol Pavel, ki se je prikazal Urbanu, ga spodbujal v težavah in dal pogum Valerijanu.

»Vstani, Valerijan, in bodi pogumen!« je dejal sv. Pavel. Četudi je bil Valerijan hraber vojščak in nadvse junaški, je v tistem trenutku vendar trepetal kot majhen otrok. Ko je zaslišal svoje ime, je počasi dvignil glavo, pogledal to skrivnostno osebo in se postavil na noge. Tedaj je sv. Pavel položil predenj knjigo in mu dejal: »Beri!« Valerijan je odprl knjigo in bral naslednje besede: Ena sama zapoved, ena sama vera, en sam krst, en sam vsemogočni Bog, stvarnik nebes in zemlje. En sam Odrešenik in Gospod Jezus Kristus.

»Ali veruješ vse to?« ga je vprašal sv. Pavel.

»Da, verujem z vso močjo svoje duše,« je odgovoril Valerijan.

»Če vse to veruješ, smeš prejeti sveti krst in se potem vrniti k Ceciliji, da boš videl njenega angela.« Ko je to povedal, je sv. Pavel izginil.

Tedaj je papež Urban podelil spreobrnjencu sveti krst, ga oblekel v belo obleko, in kakor hitro se je zdanilo, ga je tako oblečenega napotil k Ceciliji.

Ko je Valerijan prišel do vrat palače, kjer je stanovala Cecilija, je bilo tam veliko ljudi, ki so prišli gospodarju voščiti dobro jutro in dobili sodne listine. Ker med vratarji ni naletel na nikakršno oviro, se je takoj odpravil v Cecilijino stanovanje. Ustavil se je na pragu in malo dvignil zaveso, ki je zakrivala vhod. Kakšen prizor se je nudil njegovim očem! Cecilija je klečala in molila, ob njej pa je pokonci stal njen angel. Ta angel je blestel kot sonce, ves svetel je polnil stanovanje z lučjo. Lepota njegovega obraza, bogastvo njegove obleke, čudovito prelivanje barv njegovih kril, vse je bilo tako čudovito, da tega ne more opisati človeški jezik. Peruti so se ob ramah čudovito prepletale v pravo božansko tkanino in se podaljševale do konca v barvah mavrice. Ob tem prizoru je Valerijan pomišljaj, ali naj vstopi, toda ker je bil že nekako navajen na prikazovanje nebeških videnj, saj je malo prej videl apostola sv. Pavla, se je opogumil, vstopil in pokleknil ob angelu, tako da je bil ta med njim in Cecilijo. Čeprav je Valerijan prekipeval od prevzetosti, je oslepljen od take bleščeče luči le s težavo molil; njegovo zbranost je motila nebeška prikazen. Ko se je vendarle malo zbral v molitvi, je angel potegnil dve prekrasni kroni iz vrtnic in položil eno na glavo Ceciliji, drugo pa Valerijanu. Nato je dejal: »Ohranita, mladenič in mladenka, ti dve kroni, ki sem ju prinesel iz nebeškega vrta, v čistosti srca in svetosti življenja. Gospod je uslišal vajine prošnje. Prosita, kar vama drago, in vama bo ugodeno.« Tedaj je rekel Valerijan: »Prosim te za spreobrnjenje svojega brata Tiburcija.«

»Če si želiš samo to, ti je že dodeljeno,« je dejal angel in izginil.

V tem trenutku je bilo slišati Tiburcijeve korake. Približal se je vratom in vstopil: »Kako čudovita vonjava je v tej sobani! Od katerih cvetlic in od katerih dišav se širi ta vonj? V svojem življenju še nisem nikdar duhal kaj podobnega.«

Tedaj je rekel Valerijan: »Midva dobro veva, od kod prihaja ta vonj. Vedeti moraš, da je pred trenutkom prišel angel iz nebes in je položil dve kroni na najini glavi.«

»Toda kje sta, saj ju nikjer ne vidim?« je vzkliknil Tiburcij, se oziral sem in tja, pa ni nič videl. »Kje so vendar te vrtnice, o katerih govorita? Čutim vonj, toda kron, ki bi ju tako rad videl, ne vidim nikjer.« Ni se mogel pomiriti.

Tedaj je povzela besedo Cecilija: »Če hočeš videti ti kroni, ki bi si ju tako rad ogledal, moraš verovati, da je en sam stvarnik nebes in zemlje, da je ta Bog poslal na zemljo svojega Božjega Sina Jezusa, ki je ustanovil sveto vero, čisto in božansko. Potem se moraš umiti v vodi, ki bo očistila tvojo dušo vseh madežev.«

»Kako? Je še kak Bog mogočnejši od rimskih bogov?«

Tedaj mu je odgovoril Valerijan: »O, Tiburcij! Čudim se, da ti z vsem svojim znanjem veruješ, da so naši maliki mogočni. Saj so jih vendar naredile človeške roke.«

»Res je, kar praviš. Toda kdo mi bo dal tisto vodo?«

»Častitljiv starček po imenu Urban.«

»Kako? Urban? Je to tisti, ki ga kristjani imenujejo papeža?«

»Tako je.«

»Res nisem tako neumen, da bi šel k njemu. Če bi me odkrili pretorijanci, bi bil takoj

obsojen na smrt. Razen tega kroži o kristjanih tako sovražno mnenje.«

»To je obrekovanje nesrečnežev, dragi moj. Urban je pravi angel. Ni bolj ljubeznivega, dobrohotnega in preprostega človeka, pa tudi bolj učenega še nisem našel vse svoje življenje. Pojdi, govori z njim in boš zadovoljen.«

»Iz vsega, kar slišim, lahko marsikaj povzamem. Toda to ni mogoče. Jaz sem mlad, želim uživati življenje. Ali ne veš, da je razpisana smrt na glavo vsakega kristjana? Ne, nikakor ne! Jaz nikdar ne bom šel k Urbanu.«

»Počasi, Tiburcij! Ta tvoj strah bi bil utemeljen, če bi mi živeli samo na tem svetu in če bi se s smrtjo vse končalo. Toda vedeti moraš, da je naša duša nesmrtna, da je tisti vsemogóčni Bog, ki je naredil nebo in zemljo, naredil tudi nebesa, kjer se večno uživa nepopisna blaženost tistih, ki so mu služili na tem svetu. Vedeti pa moraš tudi, da je še en kraj, kjer tisti, ki niso hoteli poznati tega Boga, ga moliti in mu služiti, trpijo neizmerne bolečine za vso večnost.«

»Kdo nam lahko zagotovi, da je še drugo življenje?«

Tedaj je Cecilija, ki je bila zelo izobražena, navedla dokaze na osnovi človeškega razuma, razodetja in samih poganskih pisateljev ter dokazala obstoj večnega življenja, neskončne sreče, ki čaka pravične, in neskončne nesreče, ki bo zadela hudobne. Tiburcij, ki je bil zelo bistre glave in dobrega srca, je s pomočjo Božje milosti dojel težo teh razlogov, se dal prepričati in prezirajoč smrt, dejal: »Če je tako, potem mi povejte, kje je Urban. Šel bom takoj k njemu, da si bom tudi jaz zaslužil večno blaženost in se izognil večni smrti.«

Valerijan mu je rekel: »Pridi, jaz te bom popeljal tja. Videl boš, da boš po tisti zveličavni kopeli začutil srečo, ki si je ne more predstavljati noben človeški duh.«

Šla sta. Tiburcij je prejel sveti krst in tudi on je videl angela.

Do sem don Bonetti.

Dne 24. novembra, bila je nedelja, so vsi glasbeniki obhajali praznik sv. Cecilije. Slavnostni govor je imel diakon Jožef Re, danes kanonik prestolnične cerkve v Turinu.

Nekaj dni pozneje, 29. novembra 1858, je zadet od kapi nepričakovano umrl opat Ferrante Aporti, ki je, kakor smo že povedali, v Piemontu uvedel nove učne metode na učiteljskih. Bil je senator zgornjega doma, od države predlagan za nadškofa v Genovi, česar pa papež ni sprejel, bil je predsednik Kraljeve univerze v Turinu do zakona 22. junija 1857. Kljub nekaterim svojim naukom in civilni obleki, ki jo je nosil, je treba njemu v čast reči, da ni sodeloval pri nobenem zakonu proti Cerkvi in mu liberalni časopisi tega niso odpustili.

7.

POGLAVJE

Katoliško branje – Sveta devetdnevnica kot priprava na božič, ki jo je pripravil blaženi Sebastijan Valfrè – Pomembni napotki za uspešno obhajanje te devetdnevnice – Okrožnice škofa v Saluzzu in nadškofa v Vercelliju za spodbudo Katoliškega branja – Prikazovanje Božje Matere v Lurdu – Devetdnevnica k Brezmadežni v oratoriju

OB KONCU DECEMBRA 1858 JE Jožef Buzzetti z zbornikom *Il Galantuomo* razpošiljal zadnje zvezke Katoliškega branja z naslovom *Sveta devetdnevnica kot priprava na božič, ki jo je pripravil bl. Sebastijan Valfrè iz Kongregacije oratorija v Turinu*. Paravia.

Ta devetdnevnica, v kateri so še premišljevanja za vsak dan, je polna svetega pomaziljenja, ki dviga dušo k Bogu in jo navdaja z najslajšimi upi. Zvezku so dodane prerokbe, himna, velike antifone, psalmi kakor v Preskrbljenem mladeniču in nekaj pesmi o Detetu Jezusu.

Don Bosko je dodal pomembno opozorilo.

Da bo devetdnevnica v Božjo čast in v duhovno korist ter veselje tistega, ki jo bo opravljal, jo je treba začeti v milosti našega Gospoda Jezusa Kristusa. Zato bi bilo zelo primerno, da bi devetdnevnico začeli z zakramentom spovedi ali vsaj z obžalovanjem grehov ter s sklepom, da se bomo čim prej spovedali.

Zelo primerno je, če vsak dan zmolimo devetkrat očenaš, zdravamarijo, slavaočetu in angel Božji. S tem bi se spomnili devetih mesecev, ko je Marija Devica nosila našega ljubega in sladkega Jezusa v svojem telesu, in zato, da bi povabili devet zborov angelov, da bi z nami počastili to veliko skrivnost učlovečenja, da bi obnovili tiste pobožne vzdihe, ki so jih toliko stoletij očaki in preroki pošiljali v nebo v želji, da bi videli rojenega Jezusa, in da bi prosili presveto Devico Marijo, da bi svoji Božji ljubezni pridružila naša revna srca z namenom, da bi naša devetdnevnica ugajala Detetu Jezusu.

K vsemu temu naj bi dodali še tri dejanja kesanja, ker smo razžalili Boga, tri dejanja ljubezni do Boga in tri dejanja darovanja samega sebe Bogu, da bi se bolje pripravili, da bi mogli vstopiti v betlehemski hlevček z namenom, da bi bila naša devetdnevnica bolj prijetna Bogu. Kdor bi se zavzel in bi med kristjani širil izpolnjevanje omenjenih in še drugih podobnih dejanj, naj tudi opozori vse, ki bi se za to odločili, da naj skušajo ta dejanja spraviti v sklad s svojim položajem in poklicem, v katerega jih je postavil Bog.

Kdor bi se potem odločil, da bi vsak dan izpolnjeval kako krepost ali se izogibal kake napake še poleg želje, da bi si pridobil vse kreposti in bežal pred vsemi napakami, bi lahko upal iz nebes veliko milosti. Da bi pa olajšali izpolnjevanje tega sklepa, naj se vsak dan razglasi čednost, ki jo hočemo izpolnjevati, in napaka, ki se je bomo izogibali.

Da bi devetdnevnica, ki smo jo začeli s tako obetavnim navdušenjem, imela tudi temu primeren sklep, mora vsak pobožno in skromno biti pri svetih obredih v cerkvi, zlasti pri prevzvišeni Božji daritvi sv. maše. Tisti, ki bodo bedeli na božično noč, da bi se pripravili na tako nežno, sveto in vzvišeno skrivnost, naj se izogibajo šal, kričanja, iger – z eno besedo kakršnega koli greha. Zaposlijo naj se z branjem pobožnih spisov, z molitvijo in svetimi pesmimi.

Kdor ne bi bil tako zelo pobožen, da bi bedel na božično noč, ali pa mu ne bi dovolili, če bi hotel to storiti, ali sploh zaradi kake ovire tega ne bi mogel narediti, naj naslednje jutro vsaj hitro vstane iz postelje, da bo mogel čim bolje opraviti vse tisto, kar mu bo pobožnost narekovala za tisti dan.

Ni pa mogoče, da bi vsi čakali na božični večer, da bi se takrat spovedali in šli k sv. obhajilu, temveč naj vsak vse to opravi že prej. Prav tako naj tudi služabniki imajo priložnost, da opravijo božično devetdnevnico.

V tem zvezku je podanih devetero zgledov ljubezni do predobrega Jezusa in je dobro, da vsak dan preberemo enega. Devetdnevnico bomo končali s pobožno molitvijo. Med devetdnevnico bomo Bogu priporočili zadeve, ki imajo za predmet Božjo slavo, javno dobro in skrb za duše.

Temu zvezku sta bili priloženi dve okrožnici v korist Katoliškega branja. Na prvem mestu je bil izvleček iz pastoralnega pisma mons. Janeza Antona Giannottija, nadškofa in škofa v Saluzzu, njegovim velečastitim župnikom.

Preden sklenemo to pismo, si ne moremo kaj, da ne bi priporočili vaši gorečnosti mesečnika, katerega branje je glede na okoliščine v nadvse veliko korist krščanskim družinam.

Dobro vam je znano, častiti bratje, da smo pred leti v posebnem pismu vernikom naše škofije nakazali veliko škodo, ki jo povzročajo verskemu življenju in moralnemu obnašanju slabe knjige in predrzne nemoralne publikacije, ki se širijo po naših krajih. Ko sedaj vidimo, da moramo še vedno obžalovati vse te škodljive pojave, vas spodbujamo, da

bi pridružili našim naporom še vaše prizadevanje in bi skušali preprečiti, da bi sovražnik duš sejal ljuljko v evangelijsko polje, in se trudili v iznajdljivi ljubezni, da bi povsod širili dobro seme Božje besede in zdrav katoliški nauk. To boste mogli doseči ne samo s tozadevno razlago v cerkvi, temveč s širjenjem Katoliškega branja po družinah, ki smo vam jih že kdaj priporočili. Tako zaradi izbire vsebine kakor zaradi jasnosti obravnavanja in sloga in ne nazadnje zaradi nizke cene se nam ta vrsta branja zdi kot nalašč za umevanje našega ljudstva. To si toliko bolj upam priporočati, ker je sam poglavar Cerkve papež Pij IX. priporočil sodelavcem tako prizadevanje in še več, po okrožnici svojega vikarja kardinala nadškofom in škofom papeške države nasvetoval, naj v vseh mestih in krajih širijo Katoliško branje.

Prosimo, častiti bratje, Boga usmiljenja, da bi z milostljivim očesom gledal na tegobe svoje Cerkve in storil, da bodo nad našo domovino zasijali bolj mirni dnevi za našo sveto katoliško vero. Medtem naj nam podeli potrpežljivost, pogum in gorečnost, s katerimi bi mogli kot njegovi zvesti služabniki bojevati njegove svete bitke in zmagovati nad sovražniki, popeljati nam izročene duše v tako zaželeno pristanišče večne sreče.

Saluzzo, 9. oktobra 1858

+ GIOVANNI, nadškof; G. GARNERI, tajnik

Kanonik prošt naše stolne cerkve je odgovoren za mesečno razpečevanje zvezkov Katoliškega branja.

Podobno okrožnico je naslovil na velečastite župnike svoje škofije tudi njegova ekscelenca nadškof v Vercelliju.

Velečastiti in ugledni gospod!

Ni dvoma, da je v času, ko se brezbožnost z vso močjo trudi, da bi širila uničujoče spise, naša sveta in zveličavna dolžnost, da širimo dobre knjige, ki skušajo v dušah katoliških vernikov ohraniti čistost vere in svetost življenja.

To pa toliko bolj, ko skušamo obvarovati nevarnosti pohujšanja tisti del izbranega ljudstva, ki je po preprosti veri in čistem življenju Bogu najbolj drag in zato tudi najbolj izpostavljen nevarnosti pogubnih načel, ki jih nevera in razuzdanost povsod širita.

Zato zaslužijo posebno hvalo tisti pravi prijatelji ljudstva, ki strupu, ki jih širijo slabe knjige, zoperstavljajo učinkovito sredstvo dobrega branja, ki po razumljivem obravnavanju, privlačnem pripovedovanju in dostopni ceni z lahkoto pride med manj premožne plasti ljudstva, da jih lahko berejo z veliko duhovno koristjo.

Potrebo, da bi uničujoči poplavi naši sveti veri nasprotnih knjižur postavil trden jez, je začutil pobožen, goreč in učen duhovnik, ki je pred šestimi leti v Turinu ustanovil tako zelo koristno društvo branja, ki si zaradi cilja, da bi v duhovih in srcih ohranili pravo in zdravo nравnost, zares zasluži naslov katoliško, kakor ga nosi v svojem naslovu.

Zvezki, ki so doslej izšli, nikakor niso zgrešili cilja, ki si ga je postavilo vodstvo, temveč so ga v zadovoljstvo vseh popolnoma dosegli. Naj povemo, da preprost slog, v katerem so pisani, privlačna snov, ki jo obravnavajo, oblika dvogovora, v kateri so sestavljeni, življenja svetnikov, ki se menjajo s poučnimi in večkrat tudi apologetskimi spisi, odlično služijo vzbujanju ljubezni do čednosti in sovraštva do greha in pregrehe. Končno tudi letna naročnina 1,80 lir vabi, da se verniki naročajo na Katoliško branje.

O tem tako odličnem društvu sem vaši ugledni osebi govoril preteklo leto v pastoralnem pismu Katoliška vera v Božji zakrament in vam priporočil, da bi ga širili med svojimi župljani. Sedaj pa, ko vidim, da se naponi brezbožnosti ne manjšajo, temveč postajajo iz dneva v dan nasilnejši in še bolj množijo število slabih in brezbožnih spisov tudi v majhnih krajih, se mi zdi, da ne bi opravljal svoje dolžnosti, če ne bi obnovil poziva svojemu ljudstvu. Prepričan sem, da se vedno, zlasti pa še v tem zimskem času, ki se mu bližamo in bo delo na polju počivalo, lahko pobirajo obilni dragoceni sadovi Branja, ki jih to prinaša v srce človeka, ki se mu posveti.

In to povabilo vam toliko raje ponovim, ker sem v 7. zvezku Katoliškega branja tega leta videl po naročilu vladajočega papeža objavljeno okrožnico njegove eminence kardinala vikarja, kjer med drugim berem tudi te besede, ki jih navajam dobesedno: »Njegova svetost vladajoči papež Pij IX., ki je vedno zavzet za resnično korist vseh, je dobro poučen o izredni koristi Katoliškega branja v krajih, kjer je razširjeno. Pohvalil ga je in priporočil njegovo uvedbo tudi v pokrajine papeške države. Zato ga je pooblastil, da v njegovem imenu povabi nadškofe in škofe, da podprejo to prizadevanje tako, da Branje uvedejo v vsa mesta in kraje pod papeško oblastjo.«

Po teh besedah, ki jasno kažejo, kako visoko sveti oče ceni Katoliško branje in kako zelo si želi, da bi se čim bolj razširilo, se mi zdi, da je brez koristi, če bi vam hotel še z dodatnimi razlogi podpreti svoje priporočilo za to združenje.

Toda če ta visoka ocena svetega očeta zadostuje za priporočilo Katoliškega branja, da ga bo vaša uglednost razširila v svoji župniji, pa si ne morem kaj, da vam ne bi toplo priporočil največje pazljivosti, da se ne bodo v vašo župnijo vtihotapili spisi, ki širijo nevero in razuzdanost. Obenem vas prosim, da bi si z vso silo prizadevali za izkoreninjenje vseh krivih ver in za širjenje prave katoliške vere.

V trdnem zaupanju, da bo Katoliško branje našlo med vašimi župljani veliko število naročnikov, vam izražam svoje visoko spoštovanje in mi je v čast, da se imenujem vaš

Vercelli, 18. oktobra 1858

vdani služabnik

+ ALEKSANDER, nadškof; D. MOMO tajnik.

Vesel zaradi teh spodbud je don Bosko praznoval praznik brezmadežnega spočetja preblažene Device Marije. To pa toliko bolj, ker je prav to leto izreden dogodek dvignil slavo in čast nebeške matere Marije, o čemer je večkrat govoril svojim fantom in je pozneje ta izvajanja tudi natisnil.

Dne 11. februarja 1858 je deviška pastirica, 14-letna Bernardka Soubirous, šla z doma v Lurdu, majhnem kraju pod Pireneji, nabirat v gozd suhljad. Ni znala ne brati ne pisati. Vse njeno znanje se je končalo pri očenašu, zdravamariji, slavaočetu in veri. Ni bila še pri prvem obhajilu. Ko je prispela do vhoda v votlino, ki so ji rekli Massabielle, in je hotela prekoračiti skoraj posušeno strugo reke ob nekem mlinu, je zaslišala šum, pisk vetra, čeprav je bilo sicer vse mirno. Bernardka se je začudena obrnila k votlini in se vsa v strahu in trepetu vrgla na kolena. Zgoraj nad votlino, v majhni vdolbini, h kateri so se vile veje divje vrtnice, v sijaju čudovite luči je stala pokončno čudovita Gospa, tako lepa in vzvišena, da ni mogoče opisati.

Srednje postave, okroglega lica, s čudovito oblikovanim obrazom, modrimi očmi, ki so milo in neizrekljivo dobrohotno gledale navzdol, je imela videz dvajsetletnega dekleta. Z njenega obraza je sevala čudovita lepota, milina, veličastvo in dostojanstvo, ki presega vso domišljijo. Njena obleka je bila bela kot sneg, bila je opasana s svetlo modrim trakom s pentljo, ki ji je spredaj dvojno segala do tal. Glava je bila zakrita z belo tančico, ki ji je padala čez ramena vse do tal. Njene noge so se rahlo dotikale veje divje vrtnice, ne da bi jo upogibale, in ob vsaki nogi je bila prelepa vrtnica. Njene pobožno sklenjene roke so držale rožni venec, katerega bele jagode so se zdele nanizane na zlati verižici. Zdelo se je, da moli, kajti jagode so drsele med njenimi prsti, čeprav se njene ustnice niso premikale. Oči je imela obrnjene v Bernardko.

Bernardka je najprej vsa prestrašena potegnila svoj rožni venec, vendar ni imela moči, da bi se pokrižala. Tedaj se je Gospa – kakor za spodbudo – sama pokrižala.

V tistem hipu je deklico zapustil ves strah in veselo je začela moliti rožni venec. Ko je končala molitev, je prikazen izginila. Vedno na istem mestu in samo ona je Bernardka od 11. februarja do 16. julija 1858 videla osemnajst prikazni. Dne 18. februarja ji je Gospa prvič dala slišati svoj glas: »Bodi tako dobra in mi naredi uslugo, da boš štirinajst dni zaporedoma prihajala na ta kraj.« Od maloštevilnih besed, ki jih je sedaj smehljaje se pa zopet otožno izgovorila, so pomembne zlasti naslednje: »Jaz ti ne obljubljam, da te bom naredila srečno na tem svetu, temveč na drugem.« »Želim, da bi ljudje prihajali sem.« »Molite za grešnike.« »Pokora, pokora, pokora.« »Hčerka, povej duhovnikom, da želim, da bi tukaj postavili kapelo.« Dne 25. februarja je Bernardka na Gospejin ukaz v suhem, temnem kotu votline z rokami izkopala majhno jamo, iz katere je začela teči voda in od koder še danes privre okoli pet tisoč litrov na uro. Dne 25. marca je na trikratno Bernardkino prošnjo, naj ji pove svoje ime, izgovorila z neskončno milino: »Jaz sem brezmadežno spočetje.«

Vse od prvega prikazovanja so ljudje, kakor hitro so zvedeli za to dogajanje, v deset tisočih prihajali k studencu, kjer se je dogajalo brez števila bolj kot sonce jasnih čudežev in kjer ni bilo nikdar zadosti spovednikov, ki bi mogli ljudem izpolniti željo po spovedi in spravi z Bogom. Tako se je začela veriga čudežnih dogodkov, ki so iz Lurda naredili nenehno pričevanje Marijine moči.

Fantje oratorija, ki so jih pripovedi in poročila iz Lurda vnela v ljubezni do Božje matere Marije, so devetdnevnicu opravili s čisto posebno gorečnostjo in veliko se jih odločilo za pobožne vaje, ki naj bi jih opravljali vsak dan. Tako jim je svetoval don Bosko. Tudi Mihec Magone je zapisal svoje sklepe, ki so se glasili takole:

»Jaz, Mihec Magone, želim dobro opraviti to devetdnevnicu in zato obljubljam:

1. Odtrgati svoje srce od vseh posvetnih stvari in ga darovati Mariji.
2. Opraviti življenjsko spoved, da bom imel mirno vest v trenutku smrti.
3. Za pokoro za svoje grehe se vsako jutro odpovedati zajtrku in vsak dan zmoliti sedem radosti blažene Device Marije z namenom, da bi si zagotovil njeno varstvo v smrtnem boju.
4. Po spovednikovem nasvetu bom prejel vsak dan sveto obhajilo.
5. V čast Mariji bom svojim tovarišem vsak dan pripovedoval kak spodbuden zgled.
6. Ta listek bom položil k nogam Marijinega kipa in se s tem dejanjem zavezal, da se bom posvetil popolnoma njej; odslej hočem biti ves njen vse do zadnjega diha svojega življenja.

Vse to, razen življenjske spovedi, ki jo je opravil ne dolgo tega, je sklenil v soglasju z don Boskom. In namesto da bi opustil zajtrk, mu je priporočil, da bi vsak dan zmolil Iz globočine za verne duše v vicah.

8.

POGLAVJE

*Večerni govor – Don Bosko na prižnici – Njegova zgovornost – Prizadevanje, da bi zaposlil domišljijo fantov – Govori v mesecu decembru – Napoleon: katekizem in prvo sveto obhajilo – Gregor Nazianški, Bazilij in Julijan – Odpadnik pri študiju v Atenah – Popravljanje majhnih napak in prekrškov – Ne se napihniti ob pohvalah in ostati miren pri karanju – Nagrajena zmaga nad ozirom na ljudi – Ne se sramovati, če smo pokorni Bogu – Po večernem govoru – Sobana, namenjena za gledališke predstave –
Pravilnik za gledališče*

MORALNA ZGRADBA ORATORIJA JE BILA trdna in odlična, vzdrževal pa jo je večerni govor po molitvah. Don Bosko tega ni prepuščal nikomur drugemu in je to štel za eno svojih glavnih dolžnosti, razen če ga je kaj oviralo. Nikakor ni hotel, da bi njegov namestnik govoril več kot tri ali pet minut, pač glede na okoliščine. Svetoval je: malo besed. Samo ena misel, vendar pa zelo pomembna in povedana tako, da grede dečki spat pod vtisom prikazane resnice.

Toda fantje so želeli dolgo poslušati don Boska, ki jih je imel tako zelo rad.

Teolog Ballesio piše v svoji knjigi Notranje življenje don Janeza Boska: »Po končanih pevskih vajah in vaji godbenikov v večerni šoli na eni strani ter slovnic in računstva na drugi in po kratkem klicu srebrnega glasu zvončka so se vsi zbrali k večerni molitvi. Drag in vzvišen trenutek, moje srce hitreje utriplje že samo ob spominu na to dogajanje. Zapojejo pesem, ki doni iz tristo grl, tako da se razlega daleč naokoli. Vsi skupaj z don Boskom, ki je sredi med nami, glasno molimo, kleče na kolenih na kamnitih tleh ali v govorilnici ali pod stebriščem. Kako je bil don Bosko lep in sveto zbran v tistem trenutku! Po končani molitvi smo mu pomagali stopiti na majhno prižnico. Ko so ga dečki zagledali, kako je s

svojim očetovskim in smehljajočim se pogledom gledal zbrane poslušalce, se je v vsej tej veliki družini začulo lahko šepetanje, dolgi vzdihni in tiho zadovoljstvo. Potem smrtna tišina in pogledi vseh obrnjeni v njega.«

V tistem trenutku je nekaj fantov prineslo najdene predmete. Naznanili so jih in potem vrnili njihovim gospodarjem. Nato je začel govoriti. Že sam njegov videz je bil zadosti zgovoren: Vse, kar delam, ni drugo kot prizadevanje, da bi vas večno zveličal. Vse težave in bridkosti, ki jih moram pretrpeti, so za rešitev vaših duš. O sinovi, poslušajte zapovedi očeta in tako se boste zveličali (prim. Prd 3). Don Bosko je zatem napovedal dnevni red naslednjega dne, priporočil kako pobožno vajo, se spomnil kakega dobrotnika in na kratko razložil kako vprašanje iz katekizma. Ob vsaki priložnosti je gojencem priporočal svete zakramente, ne da bi jih k temu hotel siliti. Vabil jih je milo, skušal vneti njihovo gorečnost. Z neznanskim navdušenjem je priporočal obisk Najsvetejšega, napolnjeval z navdušenjem, ko je govoril ob Božji dobroti, o Božji previdnosti in Božjem usmiljenju. Omenil je trpljenje Jezusa Kristusa, in to na tako ganljiv način, da mu je včasih zamrla beseda na ustih.

Znal je tako izvirno govoriti, da se nikdar ni ponavljal, temveč vedno vzbujal zanimanje. Iz celotnega Svetega pisma, iz cerkvene zgodovine in mnogih zgodb starejše in novejše zgodovine, iz življenjepisov svetnikov, od filozofov, slavnih umetnikov, iz del Giovannija Gersoneja (imenovanega Magister sententiarum – Učitelj znamenitih rekov), slavnega kanclerja pariške univerze, iz bolandistov in mnogih drugih pisateljev je imel zbrano neizčrpno snov, ki jo je uporabljal za razlago svojih misli.

Pripovedoval je tudi o sodobnih javnih dogajanjih in jih dopolnjeval z razmišljanji v spodbudo in pouk dečkov.

Toda don Bosko pri svojih nagovorih ni imel za neposreden cilj samo nravnega reda in duhovnega napredka, temveč si je z mnogimi pripomočki skušal pridobiti fante, da bi premagovali svojo nestalnost. Naj za zdaj prikažemo samo en dogodek, ki nam nakazuje veliko drugih, ki jih bomo opisali v naslednjih izvajanjih.

Ko se je don Bosko odločil, da bo fantom pripravil kak izlet ali kako drugo razvedrilo, se je dogovoril s kakim duhovnikom, da mu je ta sredi večernega govora segel v besedo in ga vprašal, ali se mu ne zdi primerno, da bi fantom dal to razvedrilo. Don Bosko je najprej ugovarjal in se delal, da se obotavlja. Toda drugi je vztrajal pri svojem. Fantje so seveda pozorno spremljali pogovor in upali, da se bo končal v njihovo korist, in končno je don Bosko privolil. Ti pogovori so bili spodbuda, prispevek k boljšemu obnašanju, nakazovali so nered, ki jih je bilo treba odpraviti, karali določene pomanjkljivosti itn. proti pravil-

niku, vendar tako, da niso nikogar žalili, na lep način in z gotovostjo, da bodo prinesli zaželeno izboljšanje. Na tak način je zaposloval misli fantov. Včasih so cele tedne govorili o tem, kar jim je predložil, pisali o tem domov pisma, sami delali načrte. Tako je zaposloval njihovo domišljijo in jih reševal nevarnosti za njihove duše. Iz istega razloga je napovedoval in živo opisoval prihodnje cerkvene prireditve, akademije, gledališke predstave ali loterije. Včasih je pripovedoval o izrednih velikih dogodkih, na neprekosljiv način opisoval sanje in razmišljal o svojih velikih načrtih.

Fantje in kleriki so bili tako prevzeti od teh don Boskovih nagovorov, da so jih naslednji dan nekateri zapisovali v svoje zvezke, tudi zato, da so si zapomnili podane nasvete, jih znova in znova prebirali in jih potem izpolnjevali. Dobili smo nemalo takih spisov od uglednih duhovnikov naše salezijanske družbe, škofijskih duhovnikov in naših bivših gojencev, kot drage spomine na njihovo mladost, da bi jih uporabili za našo pripoved. To so preprosti osnutki, včasih tudi dolgovezni, vendar nikdar brez duhovnega pomaziljenja, ki jim ga je znal vtisniti don Bosko. Moč njegove besede popušča, vendar je v njej veliko njegovega duha in nas vodi nazaj v tiste blagoslovljene stare čase, ko smo imeli neizmerno srečo, da smo mogli živeti z njim skupaj pod isto streho.

In prav zato bomo od časa do časa prinesli nekaj dragocenih povzетkov nagovorov našega dragega očeta. Začnimo z večernimi nagovori, ki jih je imel več večerov v decembru. Ker v rokopisih niso podani datumi, jih bomo zaznamovali z rimskimi številkami.

I.

Čeprav je bil Napoleon velik papežev sovražnik, neizmerno ošaben in neskončno castihlepen, je bil vendar veren. Ko je bil izgnan na otok Sv. Helene, je veliko govoril o Bogu, in to na tak način, da so vsi strmeli.

Nekoč mu je eden izmed njegovih generalov dejal: »Toda vi govorite o Bogu, kakor da bi ga videli. Jaz pa se ne morem prepričati, da Bog je.«

Napoleon je na te besede takole odgovoril: »Vzemite v roke kompas in potem premerite nebo.«

»To vendar ni mogoče.«

»Prav,« je odvrnil Napoleon, »ali boste potem rekli, da neba ni?«

Ko je ob neki drugi priložnosti videl, da je neki njegov general slabo poučen o veri, mu je on sam začel razlagati verska vprašanja. Nato je sklenil: »Ste razumeli?«

»Bolj malo,« je odgovoril ta.

»Da niste razumeli? Kako malo ste pametni. Ni bilo prav, da sem vas naredil za generala.«

Napoleon je bil izredno nadarjen in marsikatera stran, ki jo je on napisal, bi bila lahko vključena v spise cerkvenih očetov. Na koncu življenja se je spreobrnil in umrl kot dober kristjan. Veste, zakaj? Ker se je kot otrok pridno učil katekizma in je lepo opravil prvo sveto obhajilo.

II.

V Atenah sta študirala dva mlada fanta: Gregor iz Naziansa in Bazilij. Ker sta bila sošolca, sta se dobro razumela, se imela rada. Želela sta, da bi jima prijateljstvo pomagalo rasti v čednosti in kreposti. Bilo je pravo veselje, ko si ju videl v cerkvi, kako sta prepevala slavo Bogu, kako pobožno sta molila in očitno napredovala v znanosti. Imela sta še tretjega tovariša, po imenu Julijana. Njegov obraz je razodeval hudobijo, njegov pogled je kazal zgodnje hudodelstvo in na ustnicah mu je vedno igral zvijačen nasmeh. Oba prijatelja sta se zavedala, da imata opravka s hudobnim tovarišem, in sta se mu skušala povsod izogniti, čeprav je on iskal njuno družbo. Julijan se je vsakokrat, ko sta šla k spovedi ali opravljala druge pobožne vaje, norčeval iz njiju. Nekega dne je Gregor rekel Baziliju: »Gorje, gorje Cerkvi, če bi ta kdaj postal cesar. To bi bil najhujši preganjalec kristjanov.« Julijan je bil vnuk cesarja Konstanca. Napoved se je uresničila. Julijan je postal cesar, imenovali so ga Odpadnik in postal je velik nasprotnik Jezusa Kristusa. Vendar ni ušel Božji kazni. Po nekaj letih vladanja je padel v neki bitki, preklinjajoč ime Njega, ki ga ni hotel priznati za Boga. Gregor in Bazilij pa, ki sta z leti vedno bolj rasla v kreposti, sta postala velika svetilnika Cerkve. Oba sta danes češčena na oltarjih in oba sta bila razglašena za učitelja Cerkve. Glejte, dragi fantje, kako morajo tisti, ki hočejo zares postati veliki, že od malega hoditi po poti kreposti. Kdor kot mlad človek dobro začne, lahko upravičeno upa, da mu bo Gospod pomagal v vseh okoliščinah življenja, če pa se v svoji mladosti malo ali nič ne zanima za vero, temveč se norčuje iz drugih, ki skušajo živeti po njenih naukih, ta se mora zelo bati, ker ga bo prej ali slej zadela Božja kazen.

III.

Sv. Filip Neri je v času, ko je še živel v Firencah, obiskoval samostan očetov dominikancev in eden izmed tistih redovnikov mu je več kot enkrat pripovedoval naslednjo zgodbo. Dva redovnika sta imela navado, da sta vsako jutro, preden sta šla molit jutranjice, drug pri drugem opravila spoved. Neke noči se je hotel hudič ponorčevati iz njiju. Zato je ob določeni uri šel trkat na vrata enega izmed njiju in ga povabil, da bi šel v cerkev. Prepričan, da ga je poklical njegov tovariš, je frater vstal, šel v cerkev in tam zagledal nekoga, ki je bil po obleki in hoji podoben njegovemu tovarišu, ki se je napotil k spovednici. Pristopil je k mreži in se kot po navadi hotel spovedati. Ko je izpovedoval nekatere svoje nepopolnosti, mu je spovednik odgovarjal: 'Oh, to ni nič, to ni nič!' Toda frater je kljub temu nadaljeval svojo spoved. A ko je povedal večji pregrešek in je izza rešetke prav tako slišal 'Oh, to ni nič, to ni nič', je, zavedajoč se, da gre za prevaro, naredil znamenje sv. križa in že je utihnil spovednikov glas. Postavil je vprašanje, a ni dobil odgovora. Ogledal si je

spovednico in ugotovil, da je spovednik, oziroma hudič, izginil. Dragi sinovi, vedite, da je običajna beseda, ki jo hudi duh prišepetava človeku, ki ga hoče zapeljati v greh, 'Oh, to ni nič, to ni nič'. Za določena prijateljstva, ki gredo predaleč in ki jih predstojniki ne gledajo radi, pravi hudič: 'Oh, to ni nič.' O določenem obrekovanju tovarišev ali nasprotovanju pravilom: 'Oh, to ni nič;' o kaki priložnosti, ko kdo izmakne svojemu tovarišu malo sadja: 'Oh, to ni nič;' o nepokorščini določenim ukazom, o določenih pojedinah zunaj določenega časa: 'Oh, to ni nič;' ob raznih dvomih ali slabi misli o določenih stvareh in tistih, ki se jih sramujemo spovedati: »Oh, to ni nič.'

Nikakor vam nočem reči, da morate šteti za velike prekrške male prestopke, želim pa vas opozoriti, da ne boste poslušali hudiča, ko vam zatrjuje, da ni nič. Napaka ostane vedno napaka in jo je treba popraviti. In potem nikar ne pozabite, da qui spernit modica, paulatim decidet (Kdor prezira majhne reči, počasi pade).

IV.

Neki fant se je nekega dne predstavil sv. Makariju, da bi ga sprejel za svojega učenca. Sv. Makarij ga je ljubeznivo sprejel in mu dejal: »Ali vidiš tisto pokopališče?«

»Da, vidim ga.«

»Pojdi tja med tiste grobove in izgovarjaj vse zmerljivke, žaljivke in vse najbolj posmehljive besede, ki si jih moreš izmisliti.«

»Takoj,« je odgovoril fant in je šel ter storil, kakor mu je naročil sv. Makarij. Nekako čez eno uro se je vrnil in sv. Makarij ga je vprašal: »Si storil, kakor sem ti naročil?«

»Da, kakor ste zapovedali,« se je glasil odgovor.

»Vrni se sedaj med tiste grobove in začni mrtve hvaliti, jim izrekati vse časti, slavospeve, laskanje, ki si jih moreš izmisliti.«

Fant se je vrnil na pokopališče in začel glasno poveličevati tiste mrtvece, kakor če bi bili velikani znanosti, junaštva, čednosti in svetosti. Nato se je vrnil k sv. Makariju.

Sv. Makarij ga je znova vprašal: »Si storil, kakor sem ti naročil?«

»Da, gospod.«

»Kaj so odgovorili tisti grobovi na tvoje psovke in tvoje slavospeve?«

»Nič.«

»Prav. Če hočeš postati moj učenec, se moraš obnašati kakor tisti grobovi: neprizadet, mrtev za vse pohvalne besede in vse zaničevanje, ki bi ti jih mogel kdo izreči.«

Velika je krepost neprizadetosti, o dragi moji, v vsem, kar se ti more zgoditi dobrega ali slabega, in vse to iz ljubezni do Boga. Nikakor nočem od vas zahtevati popolnosti v tej kreposti, želim pa, da bi bili manj dostopni za pohvale in za karanja. In to tako pred Božjim obličjem kakor pred ljudmi. Včasih vidiš kakega fanta, ki ima poseben dar od Boga, ki mu je dobro uspelo v njegovi nalogi, ki ima prvo mesto med sošolci v razredu in lepo oceno pri izpitu, kako se baha, se ponaša zaradi častnega mesta in si domišlja, da je nekaj več, hodi od enega do drugega in si dá ponavljati slavospeve sebi na čast, ima svoje tovariše za manj vredne in se čuti užaljenega, če mu ne izkazujejo časti, kakor si misli, da si jo zasluži.

To je oholost, ki je v škodo, saj vzbujamo za hrbtom posmeh, žalimo občutljivost drugih in Bog nas bo slej ko prej ponižal.

Tako naletimo na fante, ki ne morejo prenesti najmanjše besedice ali nedolžne šale, preproste potegavščine pa tudi žal besede. Takoj zardijo kot petelinov greben, govorijo, ostro odgovarjajo, mahajo z rokami in gorje tistemu, ki jih opazuje. To je ošabnost, ki nam jemlje ljubezen, ki pozablja odpuščati, odtuja duše tovarišev in nas dela vsem odvratne, dokler ne naletimo na koga močnejšega, ki nam vrne milo za drago. Potem pa spet jeza, očitki in osramotitev.

Če nas torej hvalijo, če imamo uspehe, zahvalimo Gospoda, vendar pa bodimo ponižni in vedimo, da vse dobro prihaja od Boga in da nam Bog lahko v trenutku vse vzame. Če nas karajo, pomislimo, ali je karanje upravičeno, in če je treba, se popravimo. Če karanje ni upravičeno, pa bodimo potrpežljivi in prenašajmo ponižanje iz ljubezni do Jezusa, ki je bil ponižan za nas. Naučite se obvladovati sami sebe in vedite, da je to način, da si pridobimo veliko prijateljev in nobenega sovražnika. Če je potem kak nadlegovalec, ki vam ne da miru, imamo za to predstojnike, da oni naredijo red. Vendar pa vedite, da bodo ponižnega in potrpežljivega človeka imeli vsi radi, tako Bog kakor ljudje. Blagor krotkim, kajti zemljo bodo posedli.

V.

O nekem vojaku pripovedujejo, kako je ves navdušen opravljal svoje pobožne vaje, čeprav njegovi tovariši niso bili cerkveni, on pa je neustrašno hodil v cerkev. Ko so ga prvi večer njegovi tovariši videli, kako je pokleknil ob svoji postelji in opravil večerno molitev, so se začeli krohotati, kričati, žvižgati in ga imenovati pobožnjaka, jezuita, hinavca. Toda on se ni dal motiti in je mirno nadaljeval svoje molitve. Ko so videli, da je kljub vsemu hrušču ostal miren in zbran, so se počasi umirili in utihnili. Naslednjega večera so se spet norčevali iz njega, vendar ne tako glasno kot prejšnji večer. Iz dneva v dan so se manj zanimali zanj in na koncu meseca so ga pustili pri miru. Ker je bil vsem na voljo in je vsakomur pomagal, kakor je mogel in znal, pisal pisma, stregel bolnikom, nadomeščal tovariše v njihovi službi, so ga začeli vsi hvaliti in vsi vojaki so želeli biti njegovi prijatelji. Zato je bilo pravično, da mu je Gospod Bog zato, ker ni zardeval, ko je izpovedoval svojo vero, hodil k obhajilu, bi pri sveti maši, povrnil njegovo zvestobo in ga vzel pod svoje varstvo. Začela se je vojna in Belsoggiorno, tako je bilo ime našemu vojaku, je šel s svojim polkom na fronto. Zgodila se je odločilna bitka. Vsi oddelki so zasedli vnaprej določene položaje. Sovražnik je prihajal od daleč kot veliko črnih lis, ki so bile osvetljene od blišča bajonetov. Na določenem mestu se je Belsoggiorno četa na glas trobente ustavila. Sovražnikove vrste so se bližale, vendar so bile še daleč. Belsoggiorno se je tedaj spomnil, da še ni zmolil očenaša, zdravamarije in slavaočetu, kot je imel navado vsako jutro v čast sedmerih žalosti blažene Device Marije. Izrabil je trenutek postanka, pokleknil na mestu, kjer je stal, in molil. Ko so njegovi tovariši videli to dejanje, so bili ogorčeni, češ da je strahopeten: »Glejte tu našega bojevnika,« so menili, »sedaj ko je čas za boj, moli.« In so uganjali vsakovrstne surovosti iz svoje bogate zaloge. Toda on je nada-

ljeval svoje očenaše. Nenadoma je bilo slišati silno eksplozijo in nad glavo Belsoggiorna je padala toča šrapnelov. Sovražnik je potisnil naprej maskirano baterijo topov. Zaslišali so se strašni kriki groze, bolečine, hropenje umirajočih vojakov. Tedaj je naš vojak, ki je bil sprva popolnoma iz sebe, dvignil glavo, ki jo je med molitvijo sklonil do tal, in videl, da je ostal nepoškodovan, vsi drugi pa na tleh ubiti ali pa umirajoči.

Glejte, dragi moji sinovi, kako Gospod poplačuje tistim, ki se ne ozirajo na človeške govornice in se ne sramujejo priznavati se za prave kristjane.

VI.

Ko sem imel zadnjič priložnost, da sem vam govoril, sem vam pripovedoval zgodbo o vojaku, ki ga je Gospod Bog bogato poplačal zato, ker se ni sramoval izpovedati svojo vero. Koliko kristjanov ne bi imelo poguma, da bi na tak način pričevali za svojo vero in s tem počastili Boga! Ljudje se dostikrat ne bojijo topovskih krogel ali bridkega orožja, divjih živali, pretečih morskih valov v viharju, niti potovanja po divjih pragozdovih in brezmejnih puščavah, ne zmorejo pa premagati bednega ozira na ljudi, grenke zbadljivke. Bojijo se posmehljive opazke, prezirljivega nasmeha. In vendar gre za to, da se pokoravamo Bogu in njegovi sveti Cerkvi v pomembnih stvareh, kot so obisk svete maše ob prazničnih dneh, zdržek ob petkih in postnih dneh, prejemanje svetih zakramentov za veliko noč, neodobravanje grdega javnega govorjenja itn. In če ravnajo drugače, je v nevarnosti njihovo večno zveličanje. Ali ni to prava neumnost? Izgubiti svojo dušo zaradi neumnih besed kakega nepridiprava, ki se bo potem smejal na račun vaše strahopetnosti. Spomnite se tega, kar je povedal Jezus Kristus: »Kdor se bo sramoval mene in mojih besed, se bo tudi njega sramoval sin človekov, ko bo prišel v slavo svojega Očeta in angelov. In kdor koli me bo zatajil pred ljudmi, ga bo zatajil tudi moj oče, ki je v nebesih.«

Glejte sv. Pavla in ga posnemajte. Ko je vstopil v mesto Damask in obiskal sinagogo, je sam oznanil svoje spreobrnjenje in pred vsemi izjavil: »Jaz sem tisti, ki je preganjal kristjane. Toda sedaj sem jaz sam postal kristjan. Jezus je obljubljeni mesija. Resnični Božji Sin.«

Vsi so obstrmeli ob tej izpovedi, zlasti še potem ko so videli njegove čudeže. Bolniki so ozdravljali samo ob dotiku njegovih rok, njegovega potnega prta ali kakega drugega predmeta, ki je pripadal njemu. Tako je Bog poplačal velikodušnost, s katero je sledil njegovemu ukazu. In on, ki je izdeloval šotore za vojake, je postal velik apostol narodov. In v njem se je uresničila beseda Božjega Odrešenika: »Kdorkoli me bo priznal pred ljudmi, ga bom tudi jaz priznal pred svojim Očetom, ki je v nebesih.«

Tako je don Bosko govoril svojim fantom prve dni meseca decembra in vsakokrat je kakor dober oče svojim otrokom končal z željo 'lahko noč' in fantje so se mu zahvalili z gromovitim 'hvala'.

Ko je stopil s prižnice, so se fantje zgrnili okrog njega in vsak si je želel, da mu bi povedal kako zaupno besedo. In on je z veliko dobroto in mirnostjo ustregel nji-

hovim željam. »Meni kot fantu,« je znal povedati kanonik Anfossi, »se je večkrat zgodilo, da mi je dal kak dobrohoten opomin ali opozorilo s pogledom ali pa tako, da mi je na poseben način stisnil roko. Ko sem bil potr in žalosten, me je znal, ne da bi mu jaz kaj povedal, potolažiti in spodbuditi s kakim moralnim rekom. In to, kar je naredil meni, je delal vsem drugim z isto ljubeznivostjo, tako da so dečki vsi zamišljeni, zatopljeni v pravkar dani nasvet v tišini odhajali v spalnico.«

Don Boskova želja jih je povsod spremljala in držali so se njegovih nasvetov. Kakor hitro so dečki prišli v spalnico, je eden izmed njih kakih deset minut bral kako duhovno knjigo in branje končal s 'Ti pa, Gospod, usmili se nas', nakar so tisti, ki še niso spali, odgovorili 'Bogu hvala'. Nato so ugasnili luči. Zjutraj je glas zvonca in ploskanje asistenta z besedami 'Hvalimo Gospoda' zbudil gojence, na kar so odgovorili 'Bogu hvala', ker jim je Gospod dal preživeti noč.

Medtem so končevali prostorno obednico pod cerkvijo, ki so jo namenili tudi za gledališko dvorano. Oder so postavljali za vsako prireditev posebej. Na njem so z velikim uspehom nastopali Dominik Bongiovanni, zares pravi gianduia (piemontski pavliha), Gastini, Tomatis, Cora in mnogi drugi. Uprizarjali so ganljive drame, pripravljali veličastne prireditve, prizore iz domačega življenja, duhovite farse, smešna dela, izbrano glasbo, speve iz znanih oper, kantate klerika Janeza Cagliera in zabavne pesmi v piemontskem narečju Jožefa Bongiovannija. Z veseljem so prihajale množice gledalcev in povabljeni iz najiminitnejših turinskih družin. Te predstave so prirejali v jedilnici vse do leta 1866, ko so se preselili v učilnico.

Don Bosko je kmalu pripravil poseben pravilnik za igralce v gledališču.

PRAVILNIK ZA GLEDALIŠČE

1. *Namen gledališča je razveseljevati, vzgajati in poučevati fante o moralnosti.*
2. *Gledališke predstave vodi vodja, ki redno obvešča o njih ravnatelja, se z njim domeni za dan predstave, izbere igralce, določi igre in druge nadrobnosti.*
3. *Za igralce vlog naj se izberejo najbolj zgledni. Vendar pa naj te zaradi skupne spodbude nadomestijo tudi drugi gojenci.*
4. *Kdor že sodeluje pri godbi ali petju, naj ne bo še obremenjen z igranjem v gledališču. Lahko pa med odmori deklamirajo kako pesem.*
5. *Če je mogoče, naj ne nastopajo mojstri iz delavnic.*
6. *Treba je poskrbeti, da bodo igre prirejene sposobnostim in razumevanju dečkov, da bodo razveseljevale in poučevale ter da bodo neoporečne in kratke. Predolge igre ne samo da povzročajo nered pri vajah, temveč tudi utrujajo gledalce in izgubljajo učinkovitost.*

7. *Izključiti je treba igre, ki predstavljajo nasilna dejanja. Lahko se dopusti kak bolj resen prizor, vendar je treba opustiti nekrščanske izraze ali besede, ki bi jih šteli za nesposobne, če bi jih izrekli na drugem mestu.*
8. *Vodja naj bo vedno navzoč pri vajah. Če so vaje zvečer, naj ne trajajo čez deseto uro. Po končanih vajah naj poskrbi, da bo vsak šel naravnost k počitku in se ne bo zadrževal pri klepetu, ki je navadno škodljiv in moti tiste, ki že počivajo.*
9. *Vodja naj poskrbi, da bodo oder pripravili že dan pred predstavo, tako da priprava ne bo motila poteka praznika.*
10. *Naj odločno poskrbi, da bodo obleke spodobne in poceni.*
11. *Pri vsaki predstavi naj se dogovori s pevovodjem in dirigentom o pesmih in glasbi, ki jih bodo izvajali med odmorom.*
12. *Naj brez resnega razloga nikomur ne dovoli pristopa na oder, še manj pa v sobo za igralce. Poskrbi naj, da se med izvajanjem ne bodo zadrževali v zasebnih pogovorih. Poskrbi naj tudi, da bo povsod vladala največja skromnost.*
13. *Prireditve naj ne motijo normalnega poteka dnevnega reda. Če je treba spremeniti urnik, naj prej govori s predstojnikom zavoda.*
14. *Naj se ne prirejajo posebne pogostitve. Nikogar naj za to, ker je nastopil na odru, igral kak instrument ali pel, ne hvalijo ali kakor koli odlikujejo, saj je to dar, ki ga je prejel od Boga in ga je dolžan uporabiti za splošno korist. Nagrado so dobili že s tem, da so se mogli posvetiti tej dejavnosti in se v njej usposobiti.*
15. *Pri pripravljanju in pospravljanju odra naj, če je le mogoče, prepreči škodo na predmetih in obleki.*
16. *Skrbno naj ohranja v knjižnici gledališke igre, primerne za naše ustanove.*
17. *Če vodja ne bi mogel sam izpolnjevati nalog, ki jih predpisuje ta pravilnik, naj si priskrbi pomočnika, ki naj bo tako imenovani šepetalec.*
18. *Vodja naj igralce nauči jasne, naravne izgovarjave ter odločnega in neprisiljenega gestikuliranja. To bo dosegel zlasti tako, če se bodo igralci dobro naučili vloge.*
19. *Zapomnimo si, da je privlačnost našega gledališča zgrajena na kratkosti odmorov med dejanji in na dobro pripravljenem nastopu, kar lahko dosežemo z dobrimi igralci.*

Duhovnik JANEZ BOSKO, rektor

N. B. Če je potrebno, lahko vodja gledališča zaupa vaje za nastop v gledališču kakemu učitelju pri dijakih ali kakemu asistentu pri obrtnikih; ta naj z igralci vadi deklamiranje in nastopanje v gledališču.

9.

POGLAVJE

Nepremišljen vzklik neke matere – Duhovniško posvečenje don Rocchiettija – Velikodušna don Boskova ljubezen – Božič: don Bosko naznani, da bo umrl pri 50 letih, če dečki ne bodo zanj molili – Don Boskov odgovor na voščila klerika Ruffina – Don Boskovi spomini in napotki fantom na silvestrovo: naznani, da bo eden izmed njih umrl pred pustom – Nekrolog

GOREČNOST, S KATERO JE DON Bosko skrbel za duhovniške poklice, je skoraj popolnoma zaposlovala vse njegove moči: misli, besede in dejanja so bila v nenehnem prizadevanju, da bi dosegel ta cilj. Težko si predstavljamo izredno spoštovanje, ki ga je imel do tega stanu. V teh letih se je zgodilo nekaj, kar je v jasni luči pokazalo, kako zelo je don Bosko cenil duhovniški stan, in obenem na nedvoumen način pokazalo, kako je predvideval prihodnost mnogih fantov, ki so prihajali k njemu, da bi prejeli njegov blagoslov.

Nekega dne ga je obiskala grofica D. L. v spremstvu svojih štirih sinov in ga prosila, da bi jih blagoslovil. Vprašala ga je: »Recite mi, kaj bo iz njih.«

»Postavljate mi zelo čudno vprašanje,« je odgovoril don Bosko. »Prihodnost je znana samo Bogu.«

»To mi je znano,« je odgovorila grofica, »toda za vsak primer mi recite kaj, vsaj kot dobro voščilo.«

»Tedaj je don Bosko kakor za šalo nagovoril vsakega izmed fantov in jim dejal:

»Ta bo nekoč slaven general. Iz tega drugega bomo naredili velikega politika. Henrik bo velik zdravnik, o katerem bodo vsi govorili.«

Mati, ki se je zibala v krasnih predvidevanjih za svoje otroke, jih je navduševala in govorila: »Dragi otroci, niste vi edini, ki boste iz našega rodu zavzemali visoke položaje v družbi.«

Pred don Boskom je stal še četrti sin in čakal na don Boskovo napoved. Mati

je v pričakovanju vsa drhtela. Don Bosko mu je položil na glavo svojo desnico, ga pozorno gledal in nadvse ljubeznivo pobožal:

»In kaj bo iz tega zadnjega?« je vprašala gospa.

»S prihodnostjo tega dečka pa ne vem, če bo gospa zadovoljna.«

»Kar povejte, kar mislite. Saj to, kar govorimo, ni zares.«

»Prav. Iz tega bomo naredili odličnega duhovnika.«

Plemenita gospa bi skoraj omedlela. Čeprav je bila dobra kristjanka, je zaradi predsodkov ljudi, ki imajo tako velik vpliv tudi na odličnike tega sveta, imela skoraj za nečast, da bi prišel iz njene družine duhovnik. Stisnila je dečka k sebi, kakor da bi ga hotela ubraniti pred veliko nesrečo, in vsa iz sebe zaklicala: »Moj sin duhovnik? Raje ga vidim mrtvega in prosim Boga, da mi ga vzame, kakor da bi vstopil v ta stan.«

Ko je don Bosko slišal te besede, je vstal in hotel oditi, tako veliko je bilo njegovo žalostno začudenje. Gospa v trenutku zanosa niti ni pomislila, kako silno je užalila duhovniško dostojanstvo vseh, ki so pripadali temu stanu.

»Toda zakaj hočete oditi?« je zmedeno vprašala don Boska.

»Jaz,« je odgovoril don Bosko, »mislim, da nimam več kaj opraviti z osebo, ki ima tako slabo mnenje o najlepšem, najvzvišenejšem, najplemenitejšem stanu, ki je sploh mogoč na zemlji. Prepričan sem, da bo Bog uslišal vašo predrzno željo.« Grofica je ob tem odločnem odgovoru in ob grožnji, ki jo je don Bosko izrekel, še nekaj jecljala in skušala opravičiti svojo izjavo. Toda pogovora je bilo kmalu konec. Naslednjega dne je plemenita gospa, potem ko je dobro premislila neumnost, ki jo je izrekla, spet prišla k don Bosku.

»Oprostite mi,« je dejala, »mojo nepremišljeno izjavo. Bodite tako dobri in se vživite v moj položaj. Res je, da bi, če bi moj sin postal duhovnik, to pomenilo zame in za mojo družino veliko nevšečnost. Vendar se jaz nikakor nočem ustavljati Božji volji: pripravljena sem se vdati Božji odločitvi.«

»Gospa grofica,« je odgovoril don Bosko, »vi prezirate največji dar, ki ga Bog more dati vaši družini in ki je v tem tako vzvišenem poklicu. Ali je res nečast, da nas Bog izbere za svojo službo?«

»Znova vas prosim odpuščanja. Molite zame.«

»Molil bom za vas. Toda Bog si je zapomnil besedo, ki ste jo izrekli.« Uboga gospa je odšla na svoj dom veliko bolj nemirna, kot je prišla. Nekaj mesecev pozneje se je don Bosku predstavil neki sorodnik imenovane gospe s prošnjo, da bi prišel v njeno palačo in blagoslovil sina, ki je zbolel. Don Bosko ni hotel iti. Toda naslednjega dne je prišlo še več sorodnikov, med njimi nekaj don Boskovih prijateljev, nato še mati sama.

Povedala mu je, da je otroku iz ure v uro slabše. Zdravniki, ki so se zbrali ob postelji mladega bolnika, so izjavili, da sta jim bolezen in njen vzrok popolnoma neznana. Četudi zelo nerad je don Bosko končno privolil in stopil v sobo umirajočega. Deček je prijel don Boskovo roko in jo poljubil. Nato je z otožnim očesom gledal sedaj don Boska, sedaj mater in molčal. To je bil prizor, ki je trgal srce. Po dolgem molku je sin zbral vse svoje moči, dvignil svojo izmučeno roko proti materi in vzkliknil: »Mamica, se spominjaš, tam pri don Bosku? Ti si to hotela. Gospod me bo vzel k sebi.«

Ko je mati slišala to tožbo, je kriknila in začela neutolažljivo jokati. Ponavljala je: »Ne, sinko. Moja ljubezen do tebe me je nagnila, da sem tako govorila. Živi, otrok moj, živi od ljubezni in za ljubezen svoje matere. Prosi, prosi don Boska, da te bo ozdravil.«

Don Bosko, ves iz sebe, ni mogel odgovoriti. Nazadnje je izrekel nekaj besed v tolažbo in spodbudo materi, blagoslovil otroka in odšel. Toda Božji sklep se je izpolnil.

Dragocena Gospodova dediščina, ki je šla v izgubo s sinom plemenite gospe, je prešla na ubogega revčka iz oratorija. Klerik Jožef Rocchietti je bil v neizmerno don Boskovo veselje v adventnih kvatrah tega leta posvečen v duhovnika. To je bil drugi duhovnik, ki si ga je Bog izbral med gojenci v Valdoccu.

Don Rocchietti je bil vedno deležen velike don Boskove ljubezni. Nekega dne je nujno potreboval talar. Šel je k don Bosku v njegovo sobo in ga prosil, da bi mu ga priskrbel. Bil je sirota brez staršev in brez vsega. Prav tisto jutro pa so don Bosku prinesli nov talar, ki ga je bil tudi on zelo potreben. No, prav. Na prošnjo klerika Rocchiettija se je don Bosko kot po navadi ljubeznivo nasmehnil in mu dejal: »Tukaj je talar, ki so ga prav prinesli zate. Poglej, ali ti pristaja.« In mu ga je izročil. Klerik Anfossi je naletel na Rocchiettija, ko se je ves zadovoljen vračal v svojo celico, in mu pripovedoval o ljubeznivem don Boskovem dejanju.

Ta novomašnik je imel nadvse rad don Boska in je kljub slabemu zdravju želel ostati pri njem. Po zunanosti je bil zelo podoben sv. Alfonzu Mariji Ligvoriju. Težko je opisati, kako zelo je bil pobožen, goreč v pridiganju in poln dobrih del.

Novomašna slovesnost je služila dečkom za pripravo na božič, saj so jo obhajali 19. decembra in je bila nekako predokus polnočnice. Zato jih je don Bosko s svojo besedo še posebno dobro pripravil. Rekel je namreč, da po naravnih danostih on ne bi mogel živeti več kot 50 let. Vsak podaljšek pa bi bil odvisen edinole od molitev njegovih fantov.

Od tega dne dalje je don Rocchietti imel mašo ob desetih, pred pridigo. Do tedaj je to mašo daroval don Bosko, sedaj pa je začel maševati ob petih zjutraj, vendar vedno pripravljen, da bi vskočil ob 10. uri, če bi bil don Rocchietti zadržan. Ob

sedmih je daroval sv. mašo don Alasonatti in veliko število notranjih in zunanjih gojencev je prejelo sv. obhajilo. Pred to mašo je bila prepovedana vsaka igra.

V teh dneh je don Boska trla težka skrb: moral je napisati ogromno število voščilnic za božič dobrotnikom oratorija in odgovarjati na voščila, ki jih je dobival od vseh strani. Pri tem pa nikakor ni pozabil na svoje mlade prijatelje.

Gospodu kleriku Ruffinu v semenišču v Braju

Dragi Ruffino!

Zahvaljujem se ti za voščila, ki si mi jih izrekel. Naj Bog postoteri, kar si me prosil. Stori vse, da boš rasel v zrelosti in božjem strahu. Teološka znanost in sveti božji strah naj bosta predmet tvojega prizadevanja.

Bodi pogumen! Z zmago bo okronan le tisti, ki se je krepko boril. Toda vsak boj na zemlji je krona, ki nam jo Gospod pripravlja v nebesih. Moli zame.

28. 10. 1858

Tvoj duhovnik BOSKO

Mesec december se je iztekel in na silvestrovo 1858 po večernih molitvah je don Bosko v novi obednici svoje gojence v hiši spomnil na naslednje.

»Pretekla bodo še in še stoletja pred koncem sveta, druga ljudstva in drugi narodi bodo poselili zemljo, toda leto 1858 se ne bo nikdar več vrnilo. Čas in ljudje bodo izginili v večnosti. To je prva misel. Druga misel pa hiti k letu 1859, ki se začinja. In kakor je navada v teh dneh, tudi jaz vam želim dolgo življenje. Toda pri tem vam ne želim v prvi vrsti dolgega življenja. Svetniki so imeli navado, da so si ob tej priložnosti izražali želje in čestitke, vendar so te bile precej drugačne, kot jih slišimo v svetu. Imeli so navado reči: Milost našega Gospoda naj bo to leto vedno z vami. O, da bi mogli vedno izpolnjevati Božjo voljo! Naj vas vedno varuje presveta Devica Marija. O, da bi mogli vedno rasti v zasluženju vaših dobrih del. Tudi jaz vam hočem nocoj zapustiti nekaj spominov v korist vaših duš. Za klerike: dober zgled vedno in povsod z zavestjo, da so Kristusova luč. Dijakom: čim pogostejše prejemanje sv. obhajila. Obrtnikom: ker ne morejo med tednom pogosto prejemati svetih zakramentov, naj jih goreče prejemajo ob nedeljah. Vsem pa: dobre spovedi, odkrijte prostodušno svojo vest spovedniku, kajti hudič stori vse, da bi pripravil koga, da bi zamolčal kak greh pri spovedi. Zato je tak v neizrekljivo nesrečnem stanju zaradi božjih ropov, ki ga pehajo na rob prepada večnega pogubljenja. Zatorej se vedno dobro spovedujte, bodite odkritosrčni, povejte vse grehe, obudite resnično kesanje in napravite trden sklep. Kajti sicer bi bilo nekoristno, celo škodljivo hoditi k spovedi, ker bi si namesto blagoslova klicali na

glavo prekletstvo. Stvar pa, ki je med nami zelo navzoča in jo dobro poznamo, je varstvo naše nebeške matere Marije, naše skrbne zaščitnice. Ponavljajte zato in prisvojite si tiste lepe besede, ki jih je angel rekel Mariji: Veseli se, Marija, Gospod je s teboj; in potem one, ki jih ponavlja sveta Cerkev: Sveta Marija, mati Božja, prosi za nas. Ko greste zvečer spat, recite vedno: Sveta Marija, mati Božja, prosi za nas. Ko se zjutraj zbudite, recite Zdrava, Marija in občutili boste čudovite sadove te prošnje. Vsak izmed vas naj stori, kar sem vam priporočil, in Gospod Bog naj vam podeli vso srečo v letu, ki ga začenjamo. Nikar se ne pozabite zahvaliti Božji dobroti za vse dobrote, ki ste jih prejeli v preteklem letu.«

Ko je to izrekel, se je za trenutek ustavil, ljubeznivo pogledal množico dečkov in nato nadaljeval: »Storite v svetem navdušenju, kar vam je mogoče, da boste novo leto preživeli v Božji milosti, kajti zelo mogoče je, da bo to leto za katerega izmed nas zadnje leto življenja. Naj vam povem, da je tukaj med nami fant, ki bo moral oditi v večnost pred pustom.«

Ko je tako govoril, je držal svojo roko na glavi enega izmed dečkov. Bil je to Mihec Magone. Ta je pogledal don Boska v oči, ki so bile polne angelske čistosti, in ga vprašal: »Povejte mi, sem to jaz?« Don Bosko ni odgovoril.

»Razumel sem,« je dejal Magone. »Jaz sem tisti, ki moram pobrati šila in kopita in oditi v večnost. Prav. Pripravil se bom.« Te besede so tovariši sprejeli s smehom, vendar jih niso pozabili. Tudi Magone jih ni pozabil, a se zaradi tega njegova vesela narava ni prav nič spremenila. Bil je vedno enako ljubezniv in je pridno opravljal svoje dolžnosti. Tako je don Bosko sklenil leto 1858.

Tega leta v oratoriju ni bilo nobenega pogreba. Umrli je samo en gojenec, Jožef Morgano iz Turina, in sicer 24. novembra, v Cottolengovi bolnišnici, star 17 let.

10.

POGLAVJE

1859 – Uresničitev don Boskove napovedi – Bolezen, sveta smrt in pogreb Mihca Magoneja – Nove župnikove določbe za pogrebe fantov iz oratorija – Praznik sv. Frančiška Saleškega – Smrt Konstanca Berardija – Zapoznala pohvala don Boska – Don Boskov napis na grobu očeta don Chiatellina.

UČINEK BESED, KI JIH JE don Bosko izrekel na silvestrovo zvečer leta 1858, je bil sorazmeren s spoštovanjem, ki ga je užival med gojenci. Kanonik Ballesio, ki je bil takrat dijak v oratoriju in je na lastna ušesa slišal don Boskov nagovor, nam je sporočil:

»Čeprav je don Bosko med nami gojenci slovel kot človek izrednih naravnih darov telesa in duše, kar se tiče nadarjenosti, silnega spomina, velike dobrote, izredne telesne spretnosti in moči, čeprav smo ga imeli za izredno izobraženega in razgledanega človeka, je vendar tisto, kar je na nas delalo poseben vtis, bilo prepričanje, da mu je Bog podelil veliko naravnih in nadnaravnih darov. Znano je, in to na osnovi krepkih razlogov in smo vsi trdno prepričani, da je bil don Bosko v mnogih primerih obdarjen z darom prerokovanja.

»Več kot enkrat je javno naznanil, da bo v kratkem času, recimo enem mesecu, eden izmed članov njegove številne družine umrl, čeprav so bili v času napovedi vsi popolnoma zdravi. To svojo očetovsko napoved je izgovoril tako resno in previdno in ji dodal toliko zveličavnih nasvetov, da smo bili vsi resno opozorjeni in je vsak skušal urediti svoje dušne zadeve. Ne da bi naša kričava radost kakorkoli trpela, smo postali bolj pridni, se bolj zavzeto učili in pridno delali. Edini, ki je zaradi napovedi največ trpel, je bil napovedovalec ali prerok sam, ker je moral veliko več spovedovati in odgovarjati na številna vprašanja, ki so mu jih vsi zastavljali.

Slišal sem, da je don Bosko, ne da bi dal komu kaj slutiti, ob pravem času in na najustreznejši način previdno pripravljaj tistega fanta. Uresničitev je vedno potrjevala njegovo napoved in prav zato smo mu verjeli.

In sedaj se vrnimo k prerokbi. Na silvestrovo 1858 je eden izmed fantov, ki je stal blizu don Boska, slišal Magonejevo vprašanje. Bil je to Konstanc Berardi iz Chiusa di Cureo, star 16 let. Ko je don Bosko izrekel napoved, je bil trdno prepričan, da je on tisti, o katerem je govoril. Začel je ponavljati sam pri sebi: »Sedaj je vrsta na meni?« Opravil je dobro spoved in nemudoma pisal pismo staršem, jih prosil za odpuščanje vseh prekrškov, ki jih je storil, ko je bil še doma, se od njih poslovil in zagotovil, da mora oditi v drugo življenje. Dobil je dovoljenje, da je šel v Cottolengo, kjer je preživel dve leti, da bi zadnjikrat pozdravil kanonika Anglesia in svoje nekdanje sošolce. Jasno je govoril o velikem potovanju in trdil, da je na koncu svojih dni. Vsi njegovi znanci v oratoriju in zunaj oratorija so mislili, da se mu je zmešalo. Nekaj fantov je o Berardijevih fiksnih idejah poročalo don Bosku, toda on se ni prav nič začudil in z enim samim hm je pustil stvar neodgovorjeno.

Zaradi tega so v zavodu začeli domnevati, da je zares Berardi tisti, ki bo moral umreti. On pa je brez strahu ponavljal: »Sedaj sem jaz na vrsti, da umrem.«

»En teden pozneje,« nam je pripovedoval don Janez Garino, »smo jaz in nekateri moji tovariši prišli zgodaj zjutraj v obednico, kjer je don Bosko zajtrkoval svojo kavo. Kakor po navadi smo se mu pridružili, se šalili, dražili in želeli slišati od Božjega služabnika kako besedo. Ne vem, kako je nanoslo, da smo ga začeli vpraševati, koliko let bo še kateri živel. Tudi jaz sem ga vprašal. Don Bosko me je prijel za roko, pozorno opazoval mojo dlan, kakor se dela, ko kdo napoveduje prihodnost, in mi v šali povedal neko številko. Kakor meni je tudi drugim napovedal, kako dolgo bodo živeli. Z izjemo enega samega. Ta je bil moj sveti sošolec Mihec Magone, ki ni vedel kaj početi s to izjemo.«

Tudi vsi drugi dečki, ki so pozorno opazovali vsako don Boskovo kretnjo in prisluhnili vsaki njegovi besedi, so opazili, da se ni zmenil za Magoneja, čeprav mu je tudi on ponujal svojo roko. Zato so se množile razlage don Boskove napovedi.

V nedeljo 16. januarja 1859 so se zbrali člani Družbe sv. Rešnjega telesa, kakor so to delali vsak praznični dan. Po običajni molitvi, branju in opominih, ki so se zdeli najbolj primerni, je eden izmed članov vzel škatlo z duhovnimi cvetkami ali listi, na katerih so bili zapisani nasveti, ki naj bi jih izpolnjevali v teku tedna. Škatla je krožila okoli in vsak fant je potegnil svoj listek. Tudi Magone ga je potegnil; na njem so bile napisane te pomembne besede: Pri sodbi bom sam s svojim Bogom. Prebral ga je in ga z začudenjem dal svojim tovarišem: »Zdi

se mi, da je to povabilo na sestanek, ki mi ga pošilja Gospod, da se pripravim.« Nato je šel k don Bosku, mu ves v strahu pokazal svoj listek in ponovil, da šteje to kot povabilo, da bi se pojavil pred Gospodom. Don Bosko ga je pomiril in mu priporočil, naj bo miren, vendar pa pripravljen: ne zato, ker je potegnil tisti listek, temveč zaradi ponovnega priporočila Jezusa Kristusa v sv. evangeliju, ko pravi, da naj bomo vedno pripravljene na dajanje obračuna za svoje življenje.

»Povejte mi torej,« je dejal Magone, »koliko časa bom še živel?«

»Živeli bomo tako dolgo, dokler nas bo Bog ohranil pri življenju.«

»Bom živel še vse to leto?« je vprašal Magone očitno ganjen.

»Nikar se ne vznemirjaj. Naše življenje je v rokah našega Gospoda, ki je dobrotljivi oče. On najbolje ve, kako dolgo nas bo pustil živeti na tej zemlji. Končno ni treba vedeti za uro smrti, da vstopimo v nebesa. Pomembno je, da si z dobrimi deli nabereimo čim več zasluženj.«

Tedaj je Mihec žalostno dejal: »Če mi nočete povedati, je to znamenje, da je konec blizu.«

»Ne verjamem,« je dodal don Bosko, »da bi bil tako zelo blizu. Toda četudi bi bil, ali ti ne bi bilo drago, da bi obiskal blaženo Devico Marijo v nebesih?«

»Res je, res je,« je vzkliknil deček in veder kakor vedno odšel na odmor.

To je bilo edinkrat, da je don Bosko, opirajoč se na čednost in resnično veliko ljubezen do Boga, ki je krasila dušo tega fanta, izgovoril besedo, četudi zelo nedoločno, o bližnjem koncu življenja kakega svojega gojenca. Kajti nemir, ki se je za kratek čas polastil Magoneja, je bil tako močan, da je sklenil, da dečkom, ki jih je Gospod imel zrele za nebesa, ne bo nikdar nakazoval njihovega bližnjega konca.

Ta Magoneju povedana beseda se je razvedela in tako je Berardi spremenil svoje mnenje in začel govoriti: »Torej nisem jaz tisti, ki bo moral umreti.«

V ponedeljek, torek in sredo dopoldne je bil Magone ves čas dobre volje in tudi v njegovem zdravstvenem stanju ni bilo opaziti nikakršne spremembe. Redno je opravljal vse svoje dolžnosti.

Šele v sredo popoldne po kosilu ga je don Bosko videl, kako je z balkona opazoval svoje tovariše pri igri, ne da bi tudi sam šel na dvorišče in se je udeležil. To je bilo nekaj izrednega in znamenje, da z njegovim zdravjem nekaj ni v redu.

Zvečer ga je don Bosko vprašal, kaj mu je, in on mu je odgovoril, da ima težave z glistami, kar je bilo pri njem pogosto. Poklicali so zdravnika. Ta mu je predpisal ustrezna zdravila, vendar ni našel nič resnega. Toda v petek zjutraj se ni več mogel dvigniti iz postelje, ker se je počutil preveč slabo. Don Bosko ga je ob dveh popoldne obiskal in ugotovil, da se je težavi z dihanjem pridružil še kašelj in da so bili pljunki krvavi. Takoj so poklicali zdravnika. Prav v tem trenutku

je prišla tudi Magonejeva mati in mu rekla: »Mihec, ali se, medtem ko so šli po zdravnika, ne bi hotel spovedati?«

»Da, draga mati, zelo rad. Sicer sem se včeraj spovedal in prejel sveto obhajilo, toda ker se je bolezen poslabšala, bi se rad spovedal.« V nekaj minutah se je pripravil in poklicali so don Boska, da ga je spovedal. Nato je deček ves veder rekel svoji materi in don Bosku: »Kdo ve, ali ta moja spoved ni za vajo za srečno smrt. Ali pa je zares priprava na mojo smrt.«

»Kaj praviš?« mu je odgovoril don Bosko, »bi rad ozdravel ali bi raje šel v nebesa?«

»Gospod Bog ve, kaj je bolje zame. Jaz ne želim drugega kot to, kar želi on.«

»Če bi ti Gospod dal na izbiro, da ozdraviš ali da greš v nebesa, kaj bi izbral?«

»Kdo bi bil tako neumen, da bi ne izbral nebes?«

»Si želiš iti v nebesa?«

»Seveda si želim. Iz vsega srca bi rad šel in prav to je tisto, za kar že dalj časa prosim Boga.«

»In kdaj bi želel iti?«

»Takoj bi šel, če bi le bilo Gospodu prav.«

»Prav. Recimo vsi skupaj: v vseh stvareh, v življenju in smrti, naj se zgodi Božja volja.«

V tistem trenutku je prišel zdravnik in ugotovil, da se je bolezen obrnila na slabše.

»Slabo je. Kri je zalila trebušno votlino in ne vem, ali bo mogoče preprečiti najhujše.«

Storili so vse, kar je mogoče storiti v takih primerih: puščali so mu kri, mu dali obkladke in čaje; skratka, poskusili so vse, da bi spremenili tok krvi, ki je grozila, da ga bo zadušila. Toda vse je bilo zaman.

Ob devetih tistega večera je Magone prosil za sveto popotnico. Preden jo je prejel, je rekel don Bosku: »Priporočite me molitvam mojih tovarišev.« Kake četrtr ure pozneje mu je nenadoma postalo slabo. Čez nekaj minut pa je z veselim obrazom in skoraj v šali naredil znamenje, naj ga poslušajo, in dejal: »Na listku, v nedeljo, je bila napaka. Tam je stalo zapisano: Pri sodbi bom sam s svojim Bogom, kar pa ni res. Ne bom sam, z menoj bo tudi blažena Devica, ki mi bo stala ob strani. Sedaj se ničesar več ne bojim. Pripravljen sem, da grem vsak trenutek. Sama blažena Devica me hoče spremljati k sodbi.

Šlo je proti deseti in stanje se je od trenutka do trenutka slabšalo. Don Bosko je v bojazni, da bi ga še tisto noč izgubili, odločil, da naj don Zattini, ki je vstopil v oratorij 1858, en klerik in bolničar bedijo pri njem pol noči; drugo polovico noči vse do jutra pa don Alasonatti, poznejši prefekt hiše, neki drug klerik in drug bol-

ničar. Don Bosko, ki ni predvideval posebne nevarnosti, je dejal: »Magone, skušaj se malo odpočiti. Jaz grem za trenutek v svojo sobo, da odmolim brevir, potem pa bom spet prišel.«

»Ne,« je dejal fant, »ne zapuščajte me sedaj.«

»Odmolil bom samo del brevirja in se vrnil.«

»Vrnite se, prosim, čim prej.«

Toda don Bosko je komaj prišel do svoje sobe, ko so ga spet poklicali, da naj hitro pride, ker se verjetno bliža smrtni boj. Duhovnik Avguštin Zattini mu je podeljeval zakrament maziljenja bolnikov in umirajoči je po vsakem maziljenju izrekel vzdihljaj. Nato so mu podelili papeški blagoslov in popolni odpustek. Zdelo se je, kot da bi si hotel malo oddahniti, a se je zopet hitro zavedel. Čeprav mu je srce močno utripalo in je vse kazalo, da je nastala notranja krvavitev, ki mu je povzročala bolečine po celem telesu, je vendar njegov nasmeh, mirnost, ljubeznivost in obvladovanje umskih sposobnosti kazalo na čisto normalno stanje. Od časa do časa je pobožno izrekal duhovne vzdihljaje.

Ko je ura udarila deset in tri četr, je glasno poklical don Boska in vzkliknil: »Sedaj smo tako daleč. Pomagajte mi!«

»Bodi miren,« mu je odgovoril don Bosko, »ne bom te zapustil, dokler ne boš z Gospodom v nebesih. Ker se že nameravaš posloviti od tega sveta, boš mogoče še zadnjič pozdravil svojo mater?« Njegova mati, ki je bila prej ves čas ob njegovi postelji, je šla v bližnjo sobo malo počivat.

»Ne, nočem ji povzročati bolečine. O, uboga moja mati, tako zelo me ima rada.«

»Pa mi boš zapustil vsaj kako sporočilo zanjo?«

»Da, povejte ji, da jo prosim odpuščanja za vse neprijetnosti, ki sem ji jih povzročil v svojem življenju. Zelo se vsega kesam. Recite ji, da jo imam rad, da naj bo pogumna in naj vztraja v dobrem. Da rad umrem, da odhajam s tega sveta z Jezusom in Marijo in da bom v nebesih čakal nanjo.«

Te besede so globoko pretresle vse navzoče. Toda don Bosko se je opogumil, in da bi napolnil te zadnje trenutke, mu je od časa do časa postavil kako vprašanje.

»Kaj naj rečem tvojim tovarišem?«

»Da naj vedno dobro opravijo spoved.«

»Česa se, kar si storil v svojem življenju, v tem trenutku najbolj veseliš?«

»Najbolj me v tem trenutku tolaži to, da sem storil nekaj malega za Marijino čast. Da, to mi je v največjo uteho. O Marija, Marija, kako zadovoljni so tvoji častilci v trenutku smrti. Vendar pa,« je nadaljeval, »me moti ena stvar: ko se bo moja duša ločila od telesa in bom vstopil v nebesa, na koga naj se obrnem in kaj naj rečem?«

»Če te Marija sama hoče spremljati na sodbo, prepusti njej vso skrb. Toda preden boš odšel v nebesa, bi ti rad dal naročilo.«

»Kar povejte. Storil bom, kar je v moji moči, da vas bom ubogal.«

»Ko boš v nebesih in boš imel srečo videti veliko Devico Marijo, ji najprej izroči moje vdane pozdrave in pozdrave vseh, ki so v tej hiši. Prosi jo, da nas vse skupaj blagoslovi, da nas vse sprejme pod svoje mogočno varstvo in da se nobeden, ki ga bo Božja previdnost poslala v to hišo, ne bi izgubil.«

»Rade volje bom izpolnil to naročilo. Še kaj drugega?«

»Za sedaj nič. Odpočij si malo.«

Videti je bilo, kakor da bi bolnik želel malo zaspati. Čeprav je ohranil svoj običajni mir in je svobodno govoril, so vendar nekatera znamenja naznanjala njegovo bližnjo smrt. Zato so začeli moliti proficiscere (odpotuj). Sredi te molitve se je kakor predramil iz globokega sna in s svojo običajno veselostjo na obrazu in s smehljajem na ustih dejal don Bosku: »Kmalu bo prišel trenutek, ko bom izpolnil vaše naročilo. Skušal ga bom natančno izpolniti. Povejte mojim tovarišem, da jih vse pričakujem v nebesih.« Nato je z rokami stisnil križ, ga trikrat poljubil in izgovoril svoje zadnje besede: »Jezus, Marija, Jožef, v vaše roke izročam svojo dušo.« Potem je odprl usta, kakor da bi hotel globoko vdihniti, in mirno zaspal v Gospodu.

Ta presrečna duša je zapustila svet in poletela, kakor trdno upamo, v Božje naročje ob enajstih ponoči v petek 21. januarja 1859, v starosti komaj štirinajstih let.

Ko je nastopila zora in se je razvedelo, da je Magone umrl, so vsi jokali in zraven ponavljali: »V tem trenutku je Magone z Dominikom Saviem v nebesih.« Zmolili so veliko rožnih vencev in opravil za pokojne, darovali veliko spovedi in obhajil in vsak je hotel dobiti kak njegov predmet, pa četudi samo kak zvezek ali list, da so jih hranili kot relikvije. Da bi potem tudi na zunaj pokazali, kako zelo so ga vsi imeli radi, so mu pripravili slovesen pogreb, kakor je bil pač mogoč v njihovih skromnih razmerah.

S prižganimi svečami v rokah, s pogrebnimi pesmimi, z godbo na pihala in s petjem so pospremili truplo do groba, kjer so mu zaželeli večni mir in pokoj in ga še zadnjikrat pozdravili v vroči želji, da bi bili nekoč z njim združeni v boljšem življenju, kot je to tukaj na zemlji. Bil je pokopan v zahodnem štirikotniku, v 70. vrsti, 22. grobu, kakor je povedal podkaplan don Fissore.

S tem pa še ni bilo konec zunanjih počastitev. Zaradi njegovih izrednih kreposti so v oratoriju slovesno obhajali 30. dan in duhovnik Zattini, slaven govornik, je v navdušenem in umetniško zloženem govoru prikazal življenje in čednosti

Mihca Magoneja. Da pa se ne bi z Magonejevim pogrebom v oratoriju uvedla navada slovesnih pogrebov, ki niso v skladu z domom ubogih, je don Bosko v soglasju z župnikom določil, da bi umrle v oratoriju pokopavali kot reveže 'more pauperum' (po načinu revežev). Župnikova privolitev je bila takole zamišljena in napisana:

1. *Truplo naj prenesejo do nastreška po ulici svetega Petra V vezeh. Spremljajo naj ga duhovniki in ministranti, oblečeni v koretlje. Za njimi naj gredo svečarji.*
2. *Med spremstvom do tja naj se moli in ne poje.*
3. *Ko pridejo tja, naj ministranti takoj odidejo. Ostanajo naj samo laiki s svečami in svečniki. Truplo naj spremijo v cerkev, nato pa odnesejo sveče domov.*
4. *Krsto naj nesejo, kakor bo najbolj primerno.*
5. *V župnijski cerkvi bo peta maša ob navzočnosti trupla.*

Nedolgo zatem so dobili dovoljenje za opravljanje pogrebov v oratoriju in so truplo brez spremstva duhovnikov odnesli naravnost na pokopališče.

Po dneh žalosti je prišel dan slovesnega praznika. Dne 30. januarja so v oratoriju obhajali praznik sv. Frančiška Saleškega. Praznovanju je načeloval gospod Juvenal Delponte, ki mu je bil posvečen in natisnjen lep sonet na čast svetemu zaščitniku. Sveto vabilo nam ohranja spomin in razpored te slovesnosti.¹

Mogoče se bo komu zdelo odveč, da med številnimi skoraj enakimi programi za naše verske slovesnosti prinašamo prav tega. Vendar imamo za to izreden in pomemben razlog. Naš dragi svetnik je po vseh predpisih dal svoje ime naši dobrodelni ustanovi, ki se je prvič imenovala po njem Družba Svetega Frančiška Saleškega, naslov, ki bo kot znamenje in program veljal za vsa prihodnja stoletja, če bo tako prav Bogu in njegovi sveti Materi.

Medtem ko se je vse to dogajalo, Konstanc Berardi, ki je videl umreti Magoneja, ni več mislil na svoje napovedi. Vendar je med fanti v oratoriju prevladovalo prepričanje, da bo v kratkem umrl še kdo. Res je don Bosko 25. januarja

¹ SVETO VABILO. V nedeljo, dne 30. januarja, bomo v Oratoriju v Valdoccu obhajali praznik sv. Frančiška Saleškega. Vladajoči papež Pij IX. podeljuje popolni odpustek vsem, ki se bodo na ta dan spovedali in prejeli sveto obhajilo ter molili za potrebe sv. Cerkve. Tako je bilo odločeno v Rimu 28. septembra 1850.

RAZPORED

Ves dopoldan svete maše in priložnost za sveto obhajilo.

Ob 8. uri skupno sveto obhajilo.

Ob 9. uri odmor.

Ob 10. uri slovesna peta maša, ki jo bodo izvajali gojenci Oratorija.

POPOLDNE

Ob 1. uri različne igre.

Ob 2 1/2. slovesne večernice, slavnostni govor, blagoslov z Najsvetejšim.

Ob 4. uri blagovna loterija.

Ob 5 1/2. razdelitev nagrad 14 najprizadevnejšim gojencem.

Ob 6. uri posebna predstava.

naznanil, da ni bil Magone tisti, ki mu je on napovedal smrt. Zato naj bodo vsi pripravljeni, da ne bo nikogar mogoče presenetiti. Dodal je še: »To se bo zgodilo še pred koncem meseca. Mogoče bom to jaz, mogoče bo kdo izmed vas? Vsi bodimo pripravljeni.«

Tedaj je Berardi na začudenje vseh začel z vso gotovostjo ponavljati kakor prej: »Torej sem jaz tisti, ki mora biti pripravljen.« Stopil je k don Bosku in ga vprašal: »Sem jaz tisti, ki mora umreti?« Don Bosko mu ni odgovoril. Berardi je bil zdrav, pridno se je udeleževal igre in vestno je izpolnjeval svoje dolžnosti, kakor vsi drugi.

Zdravje v oratoriju je bilo popolno in konec januarja ni bilo v hiši nobenega bolnika, tako da so začeli šušljati med seboj: »Tokrat se bo pa don Bosko zmotil, kajti v tem mesecu ne bo nihče umrl.« Vsi so bili v napetem pričakovanju.

Dne 7. februarja je bil Konstanc Berardi po kosilu na odmoru in potem je z drugimi šel v šolo. Mladi Garino, ki je kakor drugi radovedno pričakoval izid don Boskove napovedi, nam takole poroča: »V šoli (dvorana v prvem nadstropju) sem na desni strani imel ob sebi sošolca, ki je bil precej večji od mene. Imenoval se je Berardi. Pisali smo šolsko nalogo, in sicer prevod. Bili smo zatopljeni v svojo nalogo, kar se je nekje na polovici ure Berardi obrnil k meni in dejal: Poglej malo, kaj imam tukaj – in mi pokazal s prstom na zgornjo ustnico, kjer se je začel pojavljati majhen izpuščaj. Poslušaj, je nadaljeval, kaj če je to začetek nevarne bolezni? Don Bosko je dejal, da mora ta mesec nekdo umreti. Po Magoneju še ni nihče. Kaj, če sem jaz na vrsti? Ko je to govoril, je skoraj jokal, medtem pa si je s prstom do krvi odrgnil izpuščaj.

Po pouku je bil po malici na odmoru, nato pa je šel v učilnico, kjer se je potožil Pavlu Alberi zaradi izpuščaja na ustnici; le-ta je rastel in ga vedno bolj bolel. Ponoči je dobil vročino in drugo jutro mu je Peter Enria, ker ni vstal iz postelje, prinesel malo juhe. Zdelo se mu je, da stvar ni resna. Don Bosko pa je nemudoma poklical zdravnika. Ta je ugotovil tvor v ustih in dal dečka takoj prepeljati v bolnišnico sv. Mavricija. Kljub vsemu prizadevanju je Berardi naslednji dan, devetega februarja, umrl. Bilo je točno en mesec po Magonejevi smrti, pred pustom, kakor je don Bosko napovedal zadnji dan prejšnjega leta (1858).

Don Mihael Rua je eden izmed dvesto prič uresničitve don Boskove napovedi.

Don Bosko je moral v tistih dneh preboleti še tretjo žalost. Večkrat je bil s svojimi pevčki v Carignanu. Župnik teolog Jožef Capriolo, duhovščina in meščani so mu bili zelo naklonjeni. Prav tako so ga zelo spoštovali v družini senatorja grofa Mola di Larissé, ki je močno obžaloval, da don Bosko ni prevzel vloge hišnega učitelja njegovega številnega naraščaja, ker ga je don Caffasso poslal v

bolnišnico markize Barolo.² V ta kraj ga je vleklo zlasti prijateljstvo z don Chiatellinom. Ko je sedaj umrl njegov priletni oče, so se sin in prijatelji obrnili na don Boska, da bi jim sestavil napis, ki naj bi ga vklesali na nagrobni spomenik. Don Bosko je privolil in ga napisal v želji, da bi marmor oznanjal veliko ljubezen umrlega do katoliške Cerkve.

DOMINIK CHIATELLINO – VZOR KRŠČANSKEGA ŽIVLJENJA – REDEK ZGLED DRUŽINSKEGA OČETA – ZAVZET ZAGOVORNIK CERKVE NE GLASBE – GOREČ ZA LEPOTO CERKVENIH OBREDOV – VELIKODUŠEN DOBROTNIK REVEŽEV – ČEPRAV SAM NI BIL BOGAT – ODLOČEN KATOLIČAN – VELIK LJUBITELJ SVETEGA OČETA PAPEŽA – LJUBLJEN OD VSEH, KI SO GA POZNALI – ZA KATERIM ŽALUJEJO SORODNIKI IN PRIJATELJI – JE UMRL V ZRELI STAROSTI 80 LET – UMRL 23. JANUARJA 1850 – MOLIMO, DA BO NJEGOVA DUŠA NAŠLA POČITEK V SREČNI VEČNOSTI – HODIMO PO NJEGOVIH STOPINJAH

² Spoštovani gospod grof! Rad bi z jasnimi besedami predstavil vaši ugledni osebi, kako mi je žal, da ne morem biti ob strani svojemu dragemu Alojziju, še zlasti ob njegovem skorajšnjem izpitu. Misel na to vedno bolj poslabšuje moje stanje, ki je postalo tako slabo, da skoraj nimam več nikakršnih telesnih in duhovnih moči.

Če je vaša uglednost zadovoljna, bi vam poslal duhovnika, svojega prijatelja in domačina (piše se don Bosko), ki mu ne manjka niti ena od lastnosti, ki morajo krasiti dobrega duhovnika. Krepost, učenost in milina značaja tekmujejo med seboj in ga vsem znancem delajo priljubljenega.

Tak je človek, ki sem ga določil v odobritev vaši ugledni osebi z namenom, da bi ga sprejeli v svojo hišo, kjer me bo lahko nadomeščal. Ni mi ga treba priporočati, ker boste takoj, ko ga boste spoznali, prepoznali njegove sposobnosti, kar bo vredno več kot moje priporočilo.

Ko se bo vaša uglednost o tem posvetovala z gospo grofico, vas prosim, da me obvestite o izidu vajine odločitve. Bodite tako dobri, da sprejmete moje vdane pozdrave in jih razširite čez vso vašo družino. Končujem, ker mi moji možgani ne služijo in me vsak še tako majhen napor vodi skoraj v blodnje.

Štejem si v čast, da se imenujem vaše uglednosti
vdani in ponižni služabnik ILLUMINATO ALLAMANO
Z mojega doma, 29. julija 1844

Gospodu Le Comte Sénateur Mola de Larissé, Turin

11.

POGLAVJE

Piemont je pripravljen za vojno proti Avstriji – Zaradi pozabljivosti dva klerika iz oratorija nista oproščena vojaške službe – Previdnost nasvet ministra za bogoslužje don Bosku – Pravica do izvzetosti prisojena dvema klerikoma – Nabiralec prostovoljcev v oratoriju

ZADNJE MESECE LETA 1858 IN V ZAČETKU 1859 so dozorevali dogodki, ki so morali spremeniti usodo Italijanov, istočasno pa so dajali priložnost, da je don Bosko izvajal svojo previdnost in krščansko ljubezen. Povsod so govorili o vojni, ki se je že dolgo časa pripravljala.

Piemontska vlada je oborožila vojsko, napolnila državno blagajno, navezala diplomatske stike, zgradila železniške proge in ceste z namenom, da bi ponovno poskusili izgnati Avstrijce iz Lombardije in Benečije. Ko so Avstrijci zaplenili premoženje Lombardov, ki so bili osumljeni sodelovanja pri krvavih spopadih meseca februarja v Milanu, je subalpska vlada močno protestirala pri evropskih velesilah. Parlament je takrat izglasoval zakon, na osnovi katerega bi prebegli domoljubi dobili nadomestilo za izgubljeno premoženje. Posledica tega je bila prekinitev diplomatskih odnosov med Avstrijo in Piemontom.

Ko so na Pariškem kongresu meseca februarja 1856 določali pogoje za mir z Rusijo, je grof Cavour, zunanji minister Piemonta, ostro napadel vlado v Neaplju, zahteval upravo ločitev papeških legacij Bologne, Ravene in Ferrare od Rima in umik Avstrijcev iz Italije. V očeh sektašev je Avstrija nosila veliko krivdo: kadar koli je bila v nevarnosti papeževa posvetna oblast, jo je ona odločno branila.

Kongres o vsem tem ni prav nič odločil, toda Cavour je moral dobiti obljubo pomoči od Anglije in Francije. Sektaši so rovarili v posameznih pokrajinah in pripravljali ljudi na revolucijo. Več vlad je v naivni dobrodušnosti sprejelo tudi

v najbolj pomembne in odločilne službe ljudi, ki so rovarili proti njim; bile so prepričane, da jih ne bodo več izdali. S tem so pripravljali lastno pogubo. Vojak, po imenu Agesilao Milano je skušal z bajonetom zabosti kralja Ferdinanda II. Neapeljskega in več oboroženih trum se je izkrcalo v Neaplju z namenom, da bi vrgli vlado, vendar so slabo naleteli.

Končno so Orsinijeve bombe prisilile Napoleona, da se je vdal zahtevam sektašev. Poleti 1858 je povabil Kamila Cavourja v toplice Plombières, kjer sta se dogovorila o združitvi Italije pod vodstvom savojske dinastije in o zaplembi papeške posesti razen majhnega ozemlja v Rimu. Piemont bi odstopil Franciji Nico in Savojo kot plačilo za pomoč cesarskih čet Italiji.

Vse te določbe so ostale strogo tajne, dokler ni Napoleon III. v svojem nalogovoru diplomatskemu zboru, ki se mu je prišel poklonit prvi dan leta 1859, obrnjen k avstrijskemu poslaniku rekel: »Zelo mi je žal, da naši odnosi z vašo vlado niso več tako dobri kot v preteklosti.« Navzoči so razumeli, da vojna ni več daleč.

Kot odmev na Napoleonovo izjavo je kralj Viktor Emanuel 10. januarja ob odprtju parlamenta dejal: »Obzorje, v katerem se je znašlo novo leto, ni popolnoma jasno in mi nismo brezčutni za krike bolečine, ki prihajajo do nas iz toliko krajev Italije.«

Dne 18. januarja so Cavour in Lamarmora v kraljevem imenu ter princ Napoleon in general Niel v cesarjevem imenu podpisali v Turinu pogodbo o obrambni zvezi med Francijo in Piemontom. Dne 17. februarja sta obe zbornici izglasovali petdeset milijonov posojila za državno obrambo, istočasno pa so poklicali pod orožje nove vojne obveznike.

Med temi sta se znašla tudi klerika Cagliero in Francesia, ki sta morala na nabor 1858 in bi morala k vojakom, če don Bosko ne bi našel načina, da so ju oprostili.

Zakon iz leta 1854 je dajal škofijskim pisarnam pravico, da so predložile vladi seznam tistih klerikov, ki naj bi bili izvzeti iz vojaške službe, in sicer v sorazmerju en klerik na deset tisoč vernikov. Klerik Cagliero je šel v škofijsko pisarno v Turinu in prijavil, da on in klerik Francesia ne bi šla k vojakom. Rektor semenišča kanonik Vogliotti mu je zagotovil, da bo to poslal vojaškim oblastem. Ker je bil klerik Cagliero zaposlen z množico stvari, je pozabil v določenem roku zahtevati od škofije pisno potrdilo, da je bil predložen za oprostitev od vojaške službe. Medtem pa je škofijska pisarna predložila vladi seznam izvzetih nabornikov, kjer pa ni bilo Caglierovega in Francesijevega imena. Ta dva pa ali zaradi neizkušnosti ali zaradi pozabljivosti nista dvignila potrdila o duhovniški preobleki leta

1855 in ju zato niso vpisali v seznam škofijske duhovščine in tudi ne v seznam za oprostitev od vojaške službe.

In tako sta mesec dni pozneje dobila v oratoriju odlok, po katerem ju vojaška oblast v teku desetih dni kliče na odsluženje vojaške službe v določenih vojašnicah. Don Bosko, ki je poziv sprejel, ga je izročil obema klerikoma. Cagliero se je močno začudil in si ni mogel razložiti, zakaj je bil klican. Takoj se je odpravil v škofijsko pisarno, da bi izvedel nadržbnosti, a tu so mu odgovorili, da pač ni dvignil potrdila o duhovniški preobleki.

»Prišli ste prepozno,« mu je dejal uradnik.

»Kako?«

»Seznam nabornikov, za katere se prosi oprostitev, je bil že predložena vladi.«

»Pa ne bi mogli poslati še dodatne liste?«

»Število je že izpolnjeno.«

»Bi bili tako ljubeznivi in poizvedeli, ali v drugih škofijah, na primer Albi, Susi, Astiju, niso izpolnjena vsa mesta?«

»Ni več časa.«

»To se pravi, da moram iti v vojno.«

»Zelo nam je žal, toda mi ne moremo storiti drugega.«

»Poslušajte,« je nadaljeval Cagliero, »vi ste vedeli, da sva midva klerika. Najina starost vama je bila znana iz krstnega in rojstnega lista, ki sva vam jih poslala. Duhovniško obleko sva prejela z vašim dovoljenjem. Obiskovala sva vaše šole in z dobrim uspehom naredila vse izpite. Če nisva bila zadosti vestna, da bi se še drugič predstavila za vlogo prošnje, je bilo zato, ker sva menila, da to ni potrebno. Toliko bolj, ker sva se zanašala na besedo kanonika Vogliottija, ki je zatrjeval, da je vse v redu. Zares čudno je, da ste pozabili na najini imeni, saj so vendar zapisana v šolskih seznamih skupaj z drugimi. Pa naj bo. Prosila bova za pomoč don Boska. Upajmo, da bo on uredil vso zadevo.«

»Kdor ima don Boska, nas več ne potrebuje. Bomo videli, kako se boste izmazali.«

Če so eni imeli prav, tudi drugi niso bili popolnoma brez razlogov. Vendar pa je Božja previdnost zato tako uredila, da bi se pokazalo, kako don Bosku tako v velikih kakor majhnih zadevah ni manjkala Božja pomoč.

Klerik Cagliero se je vrnil v oratorij in o vsem natančno poročal don Bosku. Ko je videl, da je ta postal zamišljen, je dejal: »Če je treba iti v vojno, bom šel; Viktor bo imel vojaka več: ali bom tam pustil glavo ali pa se vrnil z našitki (čini), nočem pa, da bi vi imeli sitnosti zaradi mene.«

»In vendar jih zaradi tebe hočem imeti,« je pristavil D. Bosko.

Svetoval je kleriku Francesiju, naj obišče kanonika Vogliottija in ga vpraša, kaj naj stori. Kanonik pa mu je vljudno povedal, da škofijska pisarna ne more storiti ničesar. Saj je bil prav tisti dan končan rok za prijavo. Sicer mu je zelo neprijetno zaradi nesrečne pozabljivosti obeh članov oratorija, vendar naj si sama pomagata, kakor vesta in znata.

Ko se je klerik Francesca vrnil v oratorij, se je don Bosko ravno odpravljal od doma. »No, kako je bilo?« je vprašal Francesca.

»Nič,« je odgovoril klerik Francesca.

»Torej bom šel k obrambnemu ministru.«

Toda preden je šel, se je v molitvi obrnil h Gospodu. Poznal je velik vpliv molitve na duhove mogočnežev vsakokrat, ko je v preteklosti imel z njimi opravka. In po tem se je ravnal v podobnih okoliščinah celo življenje. »Na ta način,« je imel navado reči, »dosegamo vse, kar si želimo, tudi pri ljudeh, ki nas niti nimajo radi niti nas ne upoštevajo. Kajti Bog sam se bo v tistem trenutku dotaknil srca tistega človeka in bo ustregel naši prošnji.« Nehemija pripoveduje, kako je izrazil prošnjo Artakserksu: Obrnil sem se k Bogu nebes in nato dejal kralju in kralj mi je v vsem ugodil, kajti z menoj je bila mogočna roka mojega Boga (prim. Ezra).

Generalmajor topništva Valfrè di Bonzo vitez Leopold, eden najvišjih uradnikov obrambnega ministrstva, je nadvse ljubeznivo sprejel don Boska. Božji služabnik mu je razložil svoj primer in ga prosil za nasvet, kako bi ta dva klerika rešil iz nerodnega položaja ali vsaj dosegel, da jima ne bi bilo treba zapustiti Turin.

»Če bi živeli v mirnih časih,« je blagohotno odgovoril general, bi preprosto črtal oba klerika s seznama. Toda ker nam grozi vojna, tega ne morem storiti. Lahko pa vam zagotovim, da vaša klerika ne bosta poslana v bojni metež, temveč ju bom zadržal v Turinu, kjer bosta delala kot pisarja v kakem skladišču orožja pri generalnem štabu. Vsekakor se mi zdi pametno, da govorite o stvari tudi z ministrom za verske zadeve in pravosodnim ministrom, ki bi vam mogla bolje kot jaz dati potrebna navodila, ker je to njuno področje.

Don Bosko se je takoj odpravil na pravosodno ministrstvo. Tu je bil čuvar državnega pečata odvetnik grof Janez De Foresta, senator kraljestva, ki je že večkrat povzročil pritožbe škofov in papeža. Don Bosko je bil pri ministru skoraj takoj sprejet. Ta je bil prijazen in se razveselil, da ga je lahko osebno spoznal, saj je občudoval njegovo delo za zapuščeno mladino. »V čem sem vam lahko na uslugo?« je vprašal.

Don Bosko, ki je pričakoval čisto drugačen sprejem, je prosto zadihal in dejal: »Ekscelenca, znašel sem se v veliki stiski in bi potreboval prav vas. Imam dva klerika, ki sem si ju vzgajal zato, da bi mi pomagala pri mojem delu. Šest odnosno

osem let že sodelujeta z menoj. Škofijska pisarna ju ni uvrstila na seznam tistih, ki so izvzeti od vojaškega nabora. In ta seznam je že na ministrstvu. Če bosta morala ta dva klerika iti na vojno, ostanem brez njunega sodelovanja in stotine fantov brez asistence. Rekli so mi, da je zelo težko doseči izvzetje od vojaške dolžnosti, vendar prosim vašo ekscelenco, da bi mi pomagali v tej tako nerodni okoliščini.«

»Prav rad bi ju rešil vojaške službe. Poglejmo, kaj je mogoče storiti.« Pozvonil je in že je prišel vratar, kateremu je naročil: »Prosimo grofa Mihaela di Castellamonte, da pride za trenutek k meni.« Ta je prišel in poročal, da so sezname iz škofovskih pisarn že prišli in da je seznam turinske škofije popoln.

Minister je za trenutek pomislil in se nato obrnil k don Bosku: »Rekli so vam, da vaša dva klerika ne moreta biti oproščena vojaške službe. Vendar se mi zdi, da je taka oprostitev najlažja stvar na svetu in da se s tem ne bi pregrešili proti zakonom. Poslušajte moj nasvet. Prepričajte škofijsko pisarno, da naj še enkrat pregleda seznam imen, ki jih je predložila vladi, ali ni mogoče med kleriki kateri, ki bi bil iz drugih vzrokov izvzet od vojaške službe, npr. iz družinskih razlogov, zaradi slabega zdravja ali telesne napake, in videli boste, da boste našli prostor tudi za vaša dva klerika.«

Don Bosko se je takoj napotil v škofijsko pisarno. Toda kancler se je opravičil, da se zaradi obilice opravkov nima časa ukvarjati s to zadevo. Tedaj se je don Bosko ponudil, da bo on to storil. Kancler mu je izročil seznam in don Bosko se je takoj lotil dela. Izmed enaindvajsetih, kolikor je bilo prijavljenih, dvema ni bilo treba služiti vojaškega roka, ker sta bila edina sinova matere vdove. Tedaj je don Bosko spet odšel k ministru De Forestu in ta je poskrbel, da so namesto onih dveh napisali imeni Cagliera in Francesia. Ubogi don Bosko je moral cele tri dni tekati sem in tja. Toda ta dva klerika sta mu bila pri srcu, ker je bilo v oratoriju ogromno dela in prav ona dva sta ga opravila največ. Klerik Cagliero, ki je s terase oratorija opazoval tisoče fantov, ki so se zbirali v vojašnicah, je moral tiste dni iti v škofijsko pisarno overovit neke listine. Tam je rekel uradniku: »Zadovoljen sem, da se je tako izteklo. Tako dolgujem vse samo don Bosku.« Cagliera je vedno močno prizadevalo poniževanje in nasprotovanje, ki ju je bil deležen don Bosko. Don Bosko pa, ki ga je zaradi tega videl žalostnega in pobitega, mu je smeje se povedal kakšno šalo in dodal: »Glej ga, sladkosnedca! Bi vedno rad samo slaščice? Naučiti se moraš delati tudi ob nasprotovanju. Ta ti krepki prsi.«

Vlada je v razne italijanske države poslala odposlance, ki naj bi nabirali prostovoljce za pomoč piemontski vojski. Zbralo se jih je na tisoče, zvečine Lombardov, ki so jih poslali v Cuneo. Tam se je oblikovala brigada, ki naj bi ji poveljeval general Garibaldi. Drugi prostovoljci so prihajali iz Piemonta. Bili so to po veči-

ni fantje, ki še niso bili podvrženi rednemu naboru, a so upali, da bodo z lahkoto dosegli vojaške čine in se okrasili s slavo in častjo. Tako se je tudi v oratoriju pojavila nevarnost, značilna za tiste motne čase.

V oratorij je prišel mlad fant, lepe zunanosti in prikupnega obnašanja, češ da bi rad obiskal svojega krajana. Ugotovili pa so, da je odposlanec za nabor prostovoljcev. Posrečilo se mu je govoriti z večjim številom fantov; vabil jih je, naj bi se prijavili za prostovoljno vojaško službo. Nekaj se jih je že odločilo, ko je don Bosko zvedel za celo zadevo. S svojo običajno mirnostjo je najprej premislil, kaj bi bilo mogoče storiti. Potem pa je zato, da bi odvrnil nevarnost od sebe, od oratorija in od fantov, takole ravnal:

Poklical je v svojo sobo tistega odposlanca, ki se je kmalu zavedel, da je don Bosku vse znano. Bil je izreden govorec in je takoj začel govoriti o ljubezni do domovine, o vojni, o potrebi, da bi bilo čim več mladih, odločnih in pogumnih fantov, da je v oratoriju veliko takšnih in da jih je pet že vpisal med prostovoljce. Dejal je, da dobro ve, kako zelo ljubi don Bosko svojo domovino, govoril je in govoril in navajal sto in sto razlogov in še več lepih fraz. Don Bosko mu je dal govoriti kake pol ure, da bi čim več zvedel od njega. Odposlanec je še in še govoril in končno predlagal don Bosku naslednje: »Jaz nikogar ne silim, vendar bi, če bi mi don Bosko dovolil, spregovoril vsem zbranim fantom o tem, da imajo priložnost, da lahko vstopijo v vojaško službo.«

Tukaj mu je don Bosko segel v besedo: »Zares zelo ljubim svojo domovino in se ne zoperstavljam ničemur, kar bi ji moglo biti v korist. Vendar je tukaj ena sama težava, namreč, da jaz nisem gospodar teh fantov in ne razpolagam z njimi. Sem samo njihov vzgojitelj. Oni imajo svoje starše in tiste, ki nadomeščajo njihove starše. Ti so mi fante izročili v vzgojo in moja dolžnost je, da jim jih vrnem. Stvar lahko zelo hitro uredimo. Fante, ki so se prijavili, bom poslal domov k njihovim staršem. S svojih domov bodo lahko z vami vzpostavili stik in bodo lahko šli tudi v vojno, če bodo njihovi starši za to.«

»Ne tako, don Bosko! Gotovo bodo njihovi očetje in matere proti in bodo delali težave. Imena peterih vaših fantov sem že poslal naborni komisiji in sedaj čakam, da mi pošljejo njihovo vpisno številko. Ne ostaja nič drugega, kot da še enkrat govorim z njimi in vsakemu izročim njegovo številko. S tem je stvar končana.«

»Prav. Naredimo tako: povejte mi svoje ime in priimek in vaš turinski naslov. Jaz bom takoj poslal fante domov in sporočil staršem, da stopijo z vami v stik. Tako ste od tega trenutka svobodni, ker ni več razloga, da bi se zadrževali v tej hiši.«

»In ne smem še enkrat govoriti s temi fanti?«

»Nikakor. Sedaj bom ukazal, da fante pokličejo iz šole in iz delavnic. Kakor hitro bodo zunaj, boste lahko šli svojo pot.«

»Toda vedeti morate, da so ti fantje Garibaldijevi prijatelji in bi radi ...«

»Tudi jaz sem Garibaldijev prijatelj in prosim Gospoda, da bi mirno bil v Božji milosti sedaj in v trenutku svoje smrti.«

Medtem so dečki zapustili dvorišče. Don Bosko je pospremil vsiljenca do vratarnice, se ljubeznivo poslovil in naročil vratarju, naj mu nikdar več ne dovoli vstopiti oziroma govoriti s komer koli.

Ker pa se je v oratoriju začelo širiti napeto ozračje in se je veliko govorilo o ljubezni do domovine, o prostovoljcih in o vojni, je don Bosko dal tiste fante poklicati k sebi. Nič jim ni očital, temveč jim je mirno rekel: »Vi si ne želite več ostati v oratoriju, ker hočete iti za prostovoljce. Ker pa so vas meni izročili vaši starši, pojdite domov k njim. Nikakor ne nasprotujem vaši odločitvi. Pojdite k svojim staršem, povejte jim svoje načrte in storite, kar vam bodo oni svetovali.« Izrazil je željo, da bi čim prej odšli.

»Toda to pomeni, da ste nas vrgli iz oratorija,« so rekli fantje.

»Nikogar ne mečem iz oratorija. Želim samo, da se pogovorite s svojimi starši. Če boste hoteli potem zopet priti v oratorij, mi boste pisali in bomo videli, kaj naj storimo z vami. Toda dobro si zapomnite: nikar ne prihajajte sem, če niste dobili pisnega sporočila, da ste sprejeti. Kajti za ponoven vstop je potreben nov dogovor o sprejemu.«

In fantje so morali odpotovati.

Če don Bosko ne bi bil vljuden z odposlancem za nabor prostovoljcev in če fantov ne bi poslal domov k staršem, bi lahko imel velike sitnosti. Še istega dne bi se pred oratorijem lahko začeli zbirati hujskači in lahko bi nastali neredi.

Drugi gojenci niso več o tem govorili in nemir se je polegel.

12.

POGLAVJE

Katoliško branje: Življenje Dominika Savia – Don Boskov nasvet kako prejemati sveto obhajilo – Gojenci oratorija brez predsodkov opazujejo don Boskova dejanja – Učinkovit odgovor na nasprotovanje njegovemu življenjepisu Dominika Savia – Življenjepis papeža Urbana I. – Turinski generalni vikar priporoča v okrožnici župnikom Katoliško branje – Pismo kardinala nadškofa iz Bologne don Bosku – Don Boskova razlaga evangelija v pridigi

MEDTEM KO SO BILI NA ZAČETKU 1858 še vsi pod vtisom zgledne smrti Mihca Magoneja, je januarska številka Katoliškega branja prinesla Življenje fanta Dominika Savia, gojenca oratorija sv. Frančiška Saleškega, ki ga je napisal duhovnik Janez Bosko. V uvodu ga je posvetil svojim sinovom.

Predragi fantje

Večkrat ste me prosili, da bi za vas napisal kaj podatkov o vašem tovarišu Dominiku Saviu. Storil sem, kar sem mogel, da bi ustregel tej vaši želji. Tukaj imate njegov življenjepis, napisan poljudno in na kratko, kakor vem, da si vsi želite.

Pri izdaji te knjige sem naletel na dve težavi. Prva je kritika, ki se ji izpostavlja tisti, ki piše o ljudeh, katerih mnoge priče še živijo. To težavo sem premagal tako, da sem pisal samo o stvareh, ki smo jih vi in jaz sami videli in ste jih vi zapisali ter jih hranim pri sebi.

Druga težava je v tem, da moram na več mestih govoriti o sebi samem, kot tistem, ki je bil vpleten v dogodke. To težavo sem, menim, tudi premagal, in sicer tako, da sem kot zgodovinar opisoval resnične dogodke, ne da bi se pri tem oziral na osebe. Vendar pa, če boste naleteli na kak poseben zapis, kjer se zdi, da sem tudi jaz prizadet, mi to odpustite zaradi velike ljubezni, ki me je vezala na tega mojega umrlega prijatelja in ki bi jo rad delil tudi z vami. Ta ljubezen je povzročila, da vam odpiram svoje srce, kot bi to storil ljubeči oče do svojih ljubljenih sinov.

Mogoče me bo kdo vprašal, zakaj sem napisal življenjepis prav Dominika Savia in ne življenjepisov drugih fantov, ki so prav tako živeli z nami in se odlikovali po posebnih krepostih, kot Gabrijel Fascio, Alojz Rua, Kamil Gavio, Janez Massaglia in drugi. Vendar dejanja teh fantov niso bila tako odlična in znana kakor Savieva, ki so ga vsi javno občudovali. Sicer pa, če mi bo Bog dal moči in pomoč, imam v načrtu zbrati dejanja teh vaših tovarišev in bom tako ustregel vašim željam, da bi brali in posnemali vse tisto, kar je primerno vašemu stanu.

Spodbujam vas, da bi vam čim bolj koristilo, kar vam opisujem. Recite v svojem srcu, kar je rekel samemu sebi sveti Avguštin: Si ille, cur non ego? (Če ta, zakaj potem ne bi jaz?). Če je moj tovariš iste starosti, v istem kraju, izpostavljen istim in mogoče celo še večjim nevarnostim našel čas in način, da je bil zvest posnemovalec Jezusa Kristusa, zakaj potem tudi jaz ne bi mogel storiti prav tako? Vendar si dobro zapomnite, da prava vera ni samo v besedah in da je treba preiti k dejanjem. Zato se, ko boste naleteli na kaj takega, kar je vredno občudovanja, ne zadovoljite in recite: kako čudovito, to mi zares ugaja, temveč recite raje: prizadeval si bom, da bom tisto, kar sem videl in občudoval pri drugih, tudi sam izpolnil.

Bog naj vam in vsem bralcem te knjižice podeli zdravje in milost, da boste imeli čim večjo korist od prebranega. Blažena Devica, ki jo je Dominik Savio tako vneto častil, naj nam pomaga, da bi postali eno samo srce in ena sama duša, da bi ljubili našega Stvarnika, ki je edini vreden, da ga nadvse ljubimo in mu zvesto služimo vse dni svojega življenja.

Ni tukaj mesto, da bi hvalili to delce, saj je bilo natiskano v številnih izvodih v najrazličnejših jezikih in je obšlo pol sveta ter naredilo neizmerno dobrega med mladino. Vendar pa ne bi radi opustili ene stvari: kako je don Bosko razumeval pogosto sveto obhajilo. To je mogoče razbrati iz načina, kako je vodil Dominika Savia. V štirinajstem poglavju beremo:

Izkušnja nam pravi, da sta glavni opori mladine zakramenta spovedi in obhajila. Dajte mi fanta, ki prejema ta dva zakramenta, in videli boste, kako raste v mladosti, pride v odraslo dobo in vse do pozne starosti kaže obnašanje, ki je za zgled vsem, ki ga poznajo. To načelo naj bi poznali mladi zato, da bi ga izpolnjevali in ga razumeli vsi, ki se ukvarjajo z vzgojo mladine, in ji ga priporočali. Preden je Savio prišel v oratorij, je prejemal ta dva zakramenta enkrat na mesec, kakor je bila takrat navada v šolah. Potem ju je prejemal bolj pogosto. Nekega dne je s prižnice slišal naslednje priporočilo: »Fantje, če želite z gotovostjo iti po poti, ki vodi v nebesa, potem vam priporočam troje: pojdite pogosto k spovedi, prejemaite pogosto sveto obhajilo in si izberite stalnega spovednika, ki ga ne boste zamenjali po nepotrebem.« Dominik je razumel pomen teh priporočil.

Izbral si je spovednika, h kateremu je hodil k spovedi redno ves čas, ki ga je preživel pri nas. Ker je želel, da bi si mogel spovednik narediti jasno sliko o stanju njegove duše, je opravil pri njem življenjsko spoved. Začel se je spovedovati vsakih štirinajst dni, potem vsak teden. Prav tako je prejemal sveto obhajilo. Ker je spovednik videl, kako močno je

napredoval v duhovnem življenju, mu je svetoval, da je šel k obhajilu trikrat na teden in po enem letu vsak dan.

Ta življenjepis, ki je nosil na naslovni strani sliko svetega dečka, ki jo je naslikal Karel Tomatis in natisnil litograf Hummel, je dokazoval izkušnjo tolažilne resnice. Dominik Savio je pomenil za oratorij dogodek, kajti če lepota in vonj kake cvetlice dokazujeta ustreznost tal, na katerih raste, če lepota in prijetnost sadu dokazujeta plemenitost drevesa, ki ga je rodilo, je tako svetost Dominika Savia nedvomen dokaz za kakovost ustanove oratorija, ki mu je služil kot stopnice k svetosti.

Prav zato je skušal hudobni duh spraviti na slab glas čudovite strani te knjige.

Knjižico so razdelili med notranje gojence, ki so jo že nepotrpežljivo pričakovali. Tokrat pa v tako številnem zavetišču ni manjkalo kritikov, zlasti še zato, ker je don Bosko pametno dopuščal, da je lahko vsak svobodno izrazil svoje mnenje. Njegovi fantje, četudi zelo spoštljivi, so bili v smislu vzgoje, ki so je bili deležni in ki ni poznala strahu, prilizovanja in pretvarjanja, odkritosrčni in odprti. To je treba posebej poudariti, kajti iz tega bo sledila velika resnica. Fantje niso bili te-lebanasto zagledani v don Boska in niso slepo verjeli, kar jim je pripovedoval; oni so ga resnično ljubili zaradi njegovih kreposti, ki so jih lahko sami ugotavljali in jih tudi preverili. Nihče ni dvomil o napovedih, ki so se izpolnjevale prav v tistih dneh, kajti zgolj s človeškim znanjem nikakor ni mogel poznati prihodnosti. Kljub vsemu temu pa so se pojavili ugovori zoper verodostojnost nekaterih dogodkov v don Boskovi knjigi. Vsi so bili prepričani, da je bil Dominik Savio fant izrednih kreposti, vendar pa nekateri niso hoteli videti v nekaterih njegovih dejanjih nič nadnaravnega, ker pač niso poznali okoliščin, ki jih zaradi ponižnosti in previdnosti niso razodeli. Drugi so spet trdili, da je don Bosko iz svojega dodal določene spodbudne dogodke, da bi krščanskemu ljudstvu predstavil zgled popolnega mladeniča. In ker je več kot tretjina fantov vstopila v oratorij po Savievi smrti, je lahko to neutemeljeno mnenje nekaterih vzbudilo veliko dvomov. Med temi, ki so si upali javno govoriti in nastopati proti don Boskovemu življenjepisu, je bil tudi neki klerik. Med gojenci so vladala različna mnenja, veliko izmed njih se teh razprav sploh ni udeleževalo in so se izogibali kritikov.

Tedaj je prišel na dan dogodek, ki bi skoraj dal prav don Boskovim kritikom. Don Bosko je namreč pripovedoval o tem, kako je Dominika Savia neki tovariš povabil, da bi se šel kopat. Pri tem pa je opustil okoliščino, da je Dominika povabil že prej in da je on privolil na njegovo prigovarjanje. Sedaj je ta Dominikov tovariš in sokrajan po imenu Z..., dijak v oratoriju, odločno trdil, da Dominik ni odklonil povabila, ker ga je on sam povabil in je Dominik šel z njim. Nepremišljeni topogla-

vec se je s tem še hvalil. Nastalo je javno pohujšanje. Zgradba kreposti in čednosti, ki jo je don Bosko tako spretno naredil, je bila v nevarnosti, da se podre. Če bi se izkazalo, da je eden od navedenih dogodkov neresničen, bi tako sodbo lahko raztegnili na vso knjigo. Toda don Bosko tudi na samem ni nikomur nič rekel v svojo obrambo, čeprav je bil dobro poučen o vseh govoricah.

Končno je nekega večera po molitvah v obednici stopil na stol, in to s tako resnim obrazom, kot so ga le redko videli. Treba je bilo braniti resnico in on je brez obotavljanja začel govoriti s svojo običajno mirnostjo.

»Ko je Savio umrl, sem povabil njegove tovariše, da bi mi povedali, ali so v treh letih, ki jih je preživel med nami, na njem opazili kako napako, ki bi jo moral popraviti, ali če mu je manjkala kaka krepost, ki bi mu jo lahko priporočili. Vsi so bili soglasni, da na njem ni bilo ničesar, kar bi bilo treba popraviti, in niso vedeli za kako krepost, ki bi jo še moral imeti. Jaz pa sem vsega, kar sem napisal, bil ali sam priča ali so mi povedali tukaj navzoči ali drugi, ki so vredni vsega zaupanja.«

Na začetku njegovega nagovora se jih je nekaj skušalo posmehovati, toda ko so videli resno zadržanje tovarišev okoli sebe, so spremenili svoje vedenje. Don Bosko je nadaljeval: »V teh dneh je bilo slišati nekaj opazk o življenjepisu Dominika Savia od vašega tovariša, ki je med drugim tudi povedal, da sem se jaz zlagal. Rečeno je bilo, da ni res, da se Dominik Savio ni hotel iti kopat. Da, res je, da se je šel kopat. Toda v pripovedi je treba razlikovati dvoje okoliščin. Povabili so ga dvakrat. Prvič se je dal pregovoriti in se je šel kopat. Ko pa je prišel domov, je povedal materi, kaj se je zgodilo, in ona mu je zabičala, naj tega ne počenja več. Ubogi Dominik se je bridko razjokal, ko je spoznal, da je ravnal napak. Ko so ga potem še drugič povabili, se je odločno uprl. Jaz sem opisal samo to, kar se je zgodilo drugič, ker je v oratoriju tisti tovariš, ki ga je pregovoril prvič in ga je potem hotel pregovoriti še drugič. Jaz sem ga skušal obvarovati pred sramoto. Upal sem, da bo ta tovariš uvidel svojo zmoto in mi bo hvaležen za moj molk. On pa me je hotel postaviti na laž in osramotiti svojega tovariša. Vedite torej, da sem zato, da bi živega tovariša obranil pred sramoto, ki si jo je za večno zaslužil, ker je skušal zapeljati tovariša in izdati svojega prijatelja, opisal samo drugi dogodek. Toda on se je hotel sam izdati. Če mora zato od sramu zardevati, je to popolnoma samo njegova krivda. Hotel je izdati svojega tovariša v življenju in nato še po smrti. Tedaj ga je skušal oropati čistosti, sedaj mu hoče vzeti še čast.«

Fant, ki so mu bile namenjene te besede, je bil navzoč. Bil je do kraja osramočen, kajti oči vseh tovarišev so bile uprte vanj. Don Bosko je le poredko tako govoril, toda vtisa, ki ga je ta večerni govor naredil na vse, ni mogoče opisati.

Ko je don Bosko nehal govoriti, se je po vsej obednici zaslišalo šepetanje odobravanja. Od takrat so prenehale vse govorice. Don Bosko je naročil ponatis življenjepisa, vendar z navedbo obeh dogodkov in s potrebnimi pojasnili.

Za mesec februar so naročniki Katoliškega branja prejeli Življenje papeža svetega Urbana I. izpod peresa duhovnika Janeza Boska (H). V življenjepisu je opisano mučeništvo sv. Cecilije in njenih tovarišev. V sklepu je proti protestantom prikazano, kako je prvotna Cerkev častila relikvije svetnikov, se jim priporočala, kako jih Sveto pismo odobrava in kako Bog po njih dela čudeže. To novo knjižico je naznanila tudi Armonia dne 26. februarja.

Z veseljem smo priče, da je Katoliško branje, ki ga izdaja duhovnik Janez Bosko, tako zaslužen za krščansko mladino, lepo sprejeto in vedno bolj priljubljeno. Življenjepisi rimskih papežev, ki izhajajo izmenično z drugimi spisi izrednega pomena, so prišli do papeža Urbana I., ki je zasedel Petrov prestol leta 226 našega štetja. Ne bomo dodajali pohval te izjemne ljudske izdaje, ker vsi dobro poznajo njene prednosti in zasluge.

S tem zvezkom se je zaključilo VI. leto Katoliškega branja. Priobčili so tudi izvleček iz postne okrožnice monsinjorja generalnega vikarja turinske škofije, namenjene župnikom in kaplanom v korist Branja.

Medtem ko naštevam nerednosti našega časa in nakazujem sredstva, s katerimi naj bi skušali omiliti hudobijo okoliščin, rade volje uporabim sredstva, ki jih je nakazal tudi sveti oče papež in so mu zelo pri srcu. Dobro poznate in z vso močjo obžalujete dejstvo, da zlasti tisk širi zelo veliko zmot in uči načela, ki kvarijo lepe navade. Brezbožneži ponujajo ljudskim množicam in širijo brezverske knjige in časopise, ki so polni strupa in hudobije. Ker so zelo poceni ali jih ponujajo celo zastonj, je pohujšanje še večje.

Dobri kristjani se trudijo za verski tisk, ki naj bi odkril zmoto in pokazal ljudem lepoto kreposti in verskega življenja. Med te publikacije sodi tudi Katoliško branje. Te knjižice smo vam priporočili že ob drugi priložnosti, saj vsi vemo, da delajo veliko dobrega; poleg tega pa jih je priporočil še sveti oče papež. Pred seboj imam okrožnico kardinala vikarja v Rimu, ki po navodilu svetega očeta priporoča Katoliško branje vsem nadškofom in škofom papeške države in jih spodbuja, da bi ga širili med svoje škofljane. Iz tega mi prihaja nova pobuda, da ga ponovno priporočim zlasti tam, kjer ga še ne poznajo. Prepričan sem, da tudi vi čutite kakor jaz in ga boste priporočili vašim vernikom. Snov, ki jo Branje obravnava, je zelo preprosta, podana v ljudskem slogu, poleg tega pa je knjiga nadvse poceni. Vse to so razlogi, da to pobudo čim bolj podprete.

Naj Gospod Bog iz nebes blagoslovi vaše prizadevanje, vaše molitve in vašo gorečnost in milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami.

Gratia Domini nostri Jesu Christi vobiscum (Rim 16,20).

CELESTIN FISSORE, generalni vikar

Kakor je razvidno iz naslednjega pisma, pa je bil don Bosko zaposlen še z neko drugo zadevo: v novi izdaji *Zgodovine Italije* naj bi izšli tudi življenjepisi nekaterih uglednih ljudi.

Visoko spoštovani gospod!

Z veseljem skušam ustreči prošnji vaše ugledne osebe, zato vam pošiljam zaželeno podatke o kardinalu Mezzofantiju.

Izrabljam priliko, da vas seznanim z načrtom dela o življenju in spisih tega odličnega moža, ki bo kmalu izšlo. Delo je bilo zaupano priznanim strokovnjakom in je zato vredno zanimanja vseh izvedencev.

Računam na molitve, ki ste mi jih obljubili, ter potrjujem in obnavljam svoje globoko spoštovanje.

*Vaše ugledne osebe vdani v Gospodu OKT. kardinal VIALE, nadškof
Bologna, 12. februarja 1859*

Toda nadvse so mu bili pri srcu življenjepisi papežev, ki jih je znal tako predstaviti, da so povsod vzbujali največjo radovednost in zanimanje. V ta namen se je vsakokrat, ko je napisal en življenjepis in ga dal v tisk, in preden je začel drugega, približno čez en mesec, ukvarjal z drugimi vprašanji in zlasti s Svetim pismom. To pričakovanje je poživiljalo željo fantov, ki so nepotrpežljivo pričakovali nova veličastna dela Cerkve. Tako je po končanem pisanju življenjepisa sv. Urbana I. imel pridigo, ki jo je zapisal klerik Janez Bonetti.

To dopoldne bom pred nadaljevanjem cerkvene zgodovine o življenju papežev, potem ko smo končali življenjepis sv. Urbana, razložil nedeljski evangelij, in sicer zelo primerno vam, dragi fantje.

Poslušajte pripoved svetega evangelija. Naš Gospod Jezus Kristus je šel pridigat na zelo visoko goro. Ker pa vsi niso mogli iti tja gor, je v želji, da nobeden ne bi bil prikrajšan za njegovo besedo o nebesih, stopil dol na planjavo. Tam v bližini je živel ubog gobav bolnik, zaznamovan z eno najbolj odvratnih in nalezljivih bolezni, kakor je nalezljiva in ostudna bolezen, ki ji po domače pravimo garje. Tega nesrečnega človeka so zavrgli sorodniki in prijatelji in brez kakršnega koli premoženja je moral iz mesta. Bil je prisiljen živeti zunaj na odprtem polju, se preživljati, kakor je mogel in znal, in vsi so se ga izogibali. Ko je slišal, da Jezus iz Nazareta dela čudeže na bližnji gori, se je tudi on želel odpraviti tja in prositi, da bi ozdravel od tako hude bolezni. Tedaj so mu povedali, da naš Gospod prihaja z gore na planjavo. V veselem pričakovanju ob pogledu na množice, ki so prihajale, je stopil bliže, se prerinil naprej, se vrgel Jezusu pred noge in ga molil. Et veniens adorabat eum (Prihajajoč ga je molil).

Tu je treba poudariti, da je prihajal in ga molil. Iz tega vidimo, da je bil ta gobavec prepričan, da je Jezus pravi Bog, kajti samo Boga častimo z molitvijo. Svetnikov, angelov, presvete Device Marije ne molimo, temveč jih spoštujemo, častimo, jih prosimo za priprošnjo pri Bogu. Molimo pa samo Boga.

Ko je Jezus videl pred seboj klečati tega ubogega človeka in ker je bil tako zelo usmiljen, tako potrpežljiv z grešniki, ga je gotovo ljubeznivo vprašal o njegovem domu, starših, bolečinah pa tudi o stanju njegove duše. Evangelij nam o vsem tem nič ne poroča, temveč navaja besede, ki jih je izrekel gobavi človek: »Gospod, če hočeš, me moreš ozdraviti.« Samo če hočeš, me moreš ozdraviti. Gospod! Gobavi ga je takoj imenoval Gospoda, ga s tem priznal za kralja kraljev, gospoda vseh gospodovalcev, gospodarja vseh gospodarjev. Če hočeš, me moreš ozdraviti. Občudujte njegovo vero. Ne pravi: Če hočeš, prosí svojega nebeškega Očeta, da me bo po zaslugi tvojih prošenj ozdravil. Temveč pravi: če hočeš ti, me lahko ozdraviš.

Ko je Jezus videl, da ima tako dobro pripravljeno srce (kajti Jezus gleda predvsem na srce), se je odločil, da mu bo ustregel in nagradil njegovo vero. Zato mu reče: »Hočem, bodi ozdravljen.« Ni rekel: »Želim, da boš zdrav,« temveč najprej »hočem« in potem »bodi zdrav«, se pravi velelnik. Komaj je Jezus izgovoril, so se rane, ki so sestavljale krasto po celem telesu, odpadle in koža se je pokazala bela kot sneg. Lahko si predstavljate veselje, ki je prevzelo tega človeka. Predstavite si, kako zelo se je zahvaljeval svojemu dragemu rešitelju.

Ko ga je Jezus odslovil, mu je rekel: »Pojdi, pokaži se duhovniku.« S tem je hotel reči: Res je, da sem te jaz ozdravil, vendar s pogojem, da se predstaviš duhovniku, sicer boš ostal kakor prej. Treba je vedeti, da so tisti, ki so v tistih časih bolehali za gobavostjo, bili izobčeni od duhovnika, se pravi izgnani od ljudi v samoto, vse dokler ne bi ozdraveli. Če so ozdraveli, so se morali, preden so zopet šli bivati s svojimi sorodniki, predstaviti duhovniku, ki jim je, potem ko je ugotovil ozdravitev, dovolil vrnitev med ljudi.

Sedaj pa, dragi moji, poslušajte razlago tega dogodka. Gobavost je greh, ki tako onečasti našo dušo, da je Gospod nima več za svojo, jo zavrže, jo loči od števila svojih sinov. Duša v grehu je pred Božjim obličjem ostudna in hudo popačena. In kaj naj storimo, da se bomo rešili te gobavosti? »Pokaži se duhovniku,« pravi Gospod. Če hočemo biti ozdravljeni greha, se znebiti te ostudne bolezni, moramo iti k duhovniku, ki ima od Boga dano oblast, da nas očisti greha. Jezus bi vsekakor lahko rekel tistemu človeku 'bodi ozdravljen', ne da bi dodal, da naj se predstavi duhovniku. Brez dvoma. Pa ni hotel, da je lahko pokazal, da on lahko ozdravi, ne da bi šli k duhovniku, da pa ne odpušča, če ne gremo k njemu in se odkritosrčno ne spovemo svojih grehov, da nam da odvezo. Seveda bi nam lahko odpustil brez vsega tega. Gospod bi lahko, in to velja za tiste med vami, ki bi o tem dvomili, storil, da bi zrnje dozorelo in bi ga spravili v kašče brez truda ubogih kmetovalcev. Zakaj ne bi Bog, ki je vsemogočen, ki je z eno samo besedo ustvaril toliko različnih in lepih stvari, ki je iz nič ustvaril vse, kar je na nebu in na zemlji, tako obširne, veličastne in neskončne svetove, kot jih vidimo v veselju ob lepem vremenu ponoči, zakaj ne bi Bog, pravim, mogel storiti, da bi zrnje šlo v kašče brez človekovega sodelovanja? In zakaj tega ni storil? Vprašajte njega. On vam bo povedal.

Pravim vam pa, da če se hočete znebiti greha, nimate drugega sredstva kot spoved. Bog vam je pripravljen odpustiti kakršen koli greh, če se le s spokorjenim srcem izpoveste spovedniku, duhovniku, Božjemu služabniku.

Nazadnje je Jezus ozdravljenemu gobavcu naročil, naj tega nikomur ne pove. Občudujte Jezusovo ponižnost. On ni hotel, da bi ljudje zvedeli o tako veličastnem čudežu. Kakšen nauk za nas, ki si tako zelo želimo, da bi za tisto malo dobrega, kar smo storili, takoj vsi zvedeli in nas hvalili, in sami vsem pripovedujemo o svojih krepostih in dobrih delih, da bi nas imeli za poštene in častitljive ljudi. Ne, Jezus ni ravno tako. V veselje mu je bilo, da je samo njegov nebeški Oče vedel za to, kar je delal. Tudi mi moramo storiti tako: ne delajmo dobro zato, da nas vidijo, da nas hvalijo, temveč samo zato, da ugodimo Bogu, potem pa pred ljudmi skrijmo tisto malo dobrega, kar smo storili. Če tega ne moremo skriti, potem naj ljudje to le vidijo. Vendar pazimo, da se ne bomo prevzeli, ker bi s tem uničili vse tisto, kar smo zbrali pred Bogom.

13.

POGLAVJE

Postni čas – Oratorij sv. Alojzija: ugledni katehisti – Gorečnost in velikodušnost teologa Murialda; dnevne šole; učitelji; najbolj nevedne fante pripeljejo k spovedi k don Bosku; pravilnik in ustanovitev godbe, ki so jo pozneje razpustili – Oratorij v Vanchigli: gledališče – Oratorij v Valdoccu: don Bosko podari križ nekemu plemenitemu katehistu; kreposti učitelja v dnevni šoli; krajši in redkejši izleti oratorijancev; vzrok upadanja števila teh dečkov – Ustanovitev Oratorija sv. Jožefa – Škof iz Nizze Marittime poučuje verouk v oratoriju v Valdoccu – Don Bosko išče fante, da bi jih spodbudil k spovedi – Neki bolni deček, ki ga obišče don Bosko, prepriča starše, da se spravijo z Bogom – Protestanti kar naprej zalezujejo katoličane – Spreobrnitev nekega prodajalca krivoverskih knjig – Katoliško branje: pismo poverjenikom – Don Bosko poravna svoj stari dolg pri rosminjancih – Don Boskov odpor do prepira.

LETA 1859 JE POSTNI ČAS TRAJAL od 2. marca do 24. aprila. Oratorij sv. Alojzija je pod vodstvom teologa Murialda obiskovalo veliko dečkov. Ker so bili prostori tesni, neprimerni in v zelo slabem stanju, je gospod teolog na svoje stroške opravljal popravila in dal v kapelici napraviti tabernakelj in marmornate stopnice. S prejetjem zakramentov je med fanti gojil nravno življenje in nekaj izmed njih se jih je odločilo za duhovniški poklic. Katehisti so prihajali iz oratorija v Valdoccu, pošiljal jih je don Bosko. Zgledno so se podrejali teologu Murialdu. Med njimi so bili bodisi skupaj bodisi posamično kleriki Mihael Rua, pozneje Celestin Durando, Frančišek Dalmazzo, Pavel Albera in Angel Savio. Med laiki so se odlikovali po izredni gorečnosti poleg že omenjenega odvetnika Kajetana Bellingerija še grof Frančišek di Viancino, ki so ga pozneje po pravici slavili kot začetnika katoliškega laikata v Piemontu, odvetnik Ernest Murialdo, Leonardov brat, markiz Scarampi di Pruney, grof Pensa, nekaj časa tudi inženir

Janez Krstnik Ferrante, vsi možje polni duha zatajevanja in goreče krščanske ljubezni do uboge mladine.

Trudi in naponi teh gorečih kristjanov so postali še zlasti uspešni od trenutka, ko so odprli dnevne šole.

Več kot sto dečkov te dnevne šole, zvečine takih, ki so jih vrgli iz drugih šol, zlasti mestnih, je bilo nič manj potrebnih vzgoje kot kruha in obleke. Šola je nadaljevala svoj blagodejni uspeh tudi potem, ko je moral teolog Murialdo zapustiti Oratorij sv. Alojzija in prevzeti vodstvo Dobrodelne ustanove mladih rokodelcev. Ves čas svojega vodstva se je trudil, da jo je dobro vzdrževal, in je celo z denarjem pomagal mnogim družinam učencev, ki so bile v nevarnosti, da bi jih zase pridobili krivoverci. Njegova krščanska ljubezen je rodila čudovite sadove. Ta sveti duhovnik je, kakor don Bosko in z njim vsi drugi goreči in velikodušni duhovniki, izpolnjeval nauk v skladu z učenjem sv. Pavla: Ni najprej to, kar je duhovno, ampak kar je čutno, šele potem, kar je duhovno (prim. 1 Kor 15,46).

Prav tako so bili odlični tudi učitelji, izmed katerih naj omenimo nekega gospoda Formica. Ta odlični učitelj je krepko pomagal ob prazničnih dneh klerikom in ravnateljju, asistiral dečke in jih učil katekizem. V skrbi za zveličanje duš je nekega dne prosil don Boska za nasvet, kako bi čim bolj uspešno pripravil fante, da bi se spovedovali, in jih istočasno prepričal, da je spoved nekaj lahkega. Don Bosko mu je dal nekaj nasvetov in sklenil: »Večje fante pripelji sem v Valdocco k meni k spovedi. Rekli bodo, da se ne znajo spovedovati in da zato ne gredo k spovedi. Povej jim, da je opraviti dobro spoved zelo preprosta in lahka stvar. Zadosti je, da mi odgovorijo s tremi besedami: da, ne, ne vem, vse drugo bo naredil don Bosko. Nikakršne nevarnosti in težave ne bo, da bi se zmotili.

Tako sta gorečnost in navdušenje učiteljev držala pokonci šole, ki so se zoperstavljale valdeškim šolam v Via dell'Arco in preprečile, da stotine ali celo tisoči dečkov niso zapadli krivi veri.

Teolog Murialdo je hotel večje fante še bolj navezati na oratorij. V ta namen je ustanovil pevsko šolo, ki je delala tudi med tednom. Vodstvo šole je zaupal maestru Elzariu Scala. Fantje so tako napredovali, da so izvajali slovesne maše v skromni kapeli sv. Alojzija.

Prav tako so se odločili, da bi ustanovili godbo na pihala. Po dogovoru z don Boskom je don Murialdu predložil pravilnik, da bi povedal svoje mnenje. Pravilnik se je glasil takole:

Namen pevske glasbene šole in godbe na pihala v Oratoriju sv. Alojzija je navdušiti fante za oratorij, da bi ga obiskovali ob prazničnih dneh, se navadili opravljati verske dolžnosti in si pridobiti lepe krščanske navade.

Zato so izključeni tisti, ki bi bili nemarni v izpolnjevanju verskih dolžnosti v oratoriju, ki bi se javno grdo obnašali ali bili vzrok preprirov med tovariši in se ne bi pokoravali predpisom oratorija.

Da bi si izprosili Božje varstvo nad to ustanovo, se bodo vsak večer po šoli opravljale večerne molitve.

Med poukom mora vladati strog molk. Dovoljeno je le postavljati vprašanja učitelju. Vsak mora priti točno k pouku in ne sme brez dovoljenja zapuščati razreda pred koncem. Nobeden ne sme igrati na instrument koga drugega brez njegovega dovoljenja. Prestopek zoper to pravilo pomeni kazen od enega do štirih soldov.

Zato mora vsak položiti kavcijo dvajset soldov za morebitno kazen. Če je vloga izčrpana, ne bo mogel obiskovati šole, dokler ne obnovi kavcije.

Vsak, ki je prejel od ravnatelja instrument, mora mesec za mesecem plačevati dogovorjeno vsoto, sicer se mu odvzame in ga ne bo dobil v uporabo, dokler ne poravna svoje obveznosti.

Ko je teolog, ki v svoji čudoviti ponižnosti nikdar ni ničesar storil brez don Boskove odobritve, dobil njegovo privolitev, sta skupaj z odvetnikom Bellingerijem kupila instrumente in vzela nase nemajhen izdatek. Da bi vse potekalo v najlepšem redu, sta oba, on in odvetnik, bila pri vajah ter tako pomagala kapelniku in spodbujala glasbenike. Toda to prizadevanje ni rodilo uspeha, ker je bilo več razlogov za nered kot za spodbudo, in godbo je bilo treba razpustiti. Don Bosko ni nikdar več dovolil ustanavljanja godbe na pihala v prazničnih oratorijih v Turinu, saj je po potrebi lahko nastopila godba iz zavetišča v Valdoccu. Samo v zadnjih letih, ko je bil don Bosko že bolehen in so nanj pritiskali od vseh strani, se je nerad vdal in dovolil, da so naredili po svoje.

Kakor oratorij v Porta Nuovi tako je bil tudi oratorij v Vanchigli poln dečkov. Don Bosko je dal narediti nekaj popravil in izboljšav sob v barakah. V eni izmed njih so uredili gledališko dvorano, ki je pritegovala veliko število fantov k cerkvenim opravilom in k verskemu pouku. Tudi sem so ravnatelji, učitelji, asistenti in katehisti prihajali iz Valdocca. Med njimi tudi klerik Cagliero.

Toda Oratorij sv. Frančiška Saleškega je bil vedno prvi tako po številu kakor po pobožnosti dečkov. Don Bosko je podporo plemenitih gospodov vračal s svojo ljubeznijo, majhnimi darili in pismi, ki so jih vsi z veseljem sprejemali. Dne 2. marca 1859 je takole pisal vitezu Ksaverju Provana di Collegno: »Pošiljam vam blagoslovljeni križ. Če me bo Bog uslišal, bo tistega, ki ga bo nosil, obsipal z blagoslovi in božjim strahom. Želim vam, vašemu očetu in vsej družini zdravja in milosti od Gospoda in imam čast, da vam izrazim itn.«

Dnevne osnovne šole so dobro delovale tudi v Valdoccu. Za pouk je skrbel don Zattini iz Brescie. Četudi je bil profesor filozofije, se je s čudovito potrpežljivostjo in ponižnostjo podvrgel težki nalogi, da je poučeval abecedo in malo italijanske slovnice številne učence, ki so bili na pol divji in celo nesramni. Ker ni znal piemontskega narečja, so se pogosto zgodili nesporazumi.

Ko se je potem pogovarjal s kleriki oratorija, je povedal, da je rekel pera (hruška), otroci pa so razumeli pietra (kamen); rekel je bara (nosilnica), oni pa so menili bastone (palica), kar so te besede pomenile v piemontskem narečju.

Don Bosko je poskrbel tudi za razvedrilo svojih fantov. Vendar so izleti postajali vedno redkejši, zlasti celodnevni, in so polagoma popolnoma prenehali. Potem ko so končno imeli stalno kapelo, je zahteval, da so vsi bili pri pobožnih vajah, ker so sicer trpele redne pridige in reden pouk katekizma, zlasti pa prejem zakramentov. In tako oratorija v Porta Nuovi in Vanchigli nista nikdar imela skupnih izletov.

V Valdoccu pa je bila navada, ki jo je bilo treba spoštovati, in tako je don Bosko za nagrado zunanjim fantom vsako leto pripravil majhen izlet. To je bil poldnevni praznični sprehod v kako cerkev nedaleč od mesta. Če so šli na pot zjutraj, so fantje, urejeni v vrste, molili in prepevali nabožne pesmi. Ko so prišli na dogovorjeni kraj, so opravili pobožne vaje, don Bosko jim je postregel z malico, ki so jo pritovorili s seboj na osličkih, nato pa je vsak lahko šel, kamor koli je hotel.

Če so šli na sprehod popoldne, so se zbrali pri cerkvi na kakem turinskem hribu. Tam so opravili pobožne vaje, razdelili malico, poslušali pridigo in dobili blagoslov. Proti večeru so se vriskaje in prepevaje vračali. Ko so prišli v Turin, so utihnili in v majhnih skupinah šli na svoje domove.

Don Bosko je to razvedrilo privoščil svojim oratorijancem dvakrat ali trikrat na leto, kakor nam je pripovedoval eden izmed fantov, ki se je v letih 1855 do 1861 sam udeleževal teh pohodov. Navadno se je zbralo okoli 300 fantov. Tisti iz bolj premožnih družin so bili povabljeni, da bi sami prinesli s seboj kruh in prigrizek, drugi pa so prispevali po dvajset soldov in oskrbeli tiste, ki niso imeli nič. Fantje so se rade volje odzvali povabilu ob misli, da so tudi oni naredili dobro dejanje in pripomogli k veselju, ki jim ga je prineslo tako razvedrilo v don Boskovi družbi.

Don Bosko je skušal s temi sredstvi pritegniti v oratorij fante, ki so sicer še vedno v velikem številu prihajali k njemu, vendar se je njihovo število vedno bolj manjšalo, zlasti v letih 1859 do 1870. Vzrokov za ta upad ni bilo mogoče odpraviti. Prvi vzrok so bili notranji gojenci zavetišča, ki jih je bilo vsako leto več in so sčasoma zasedli celo cerkev sv. Frančiška Saleškega. Tudi zanje so pos-

tajala dvorišča vedno bolj tesna. Drugi vzrok pa je bil, da so lastniki tovarn in delavnic silili svoje vajence, da so delali tudi ob praznikih in nedeljah.

Kljub vsemu temu pa dobro, ki so ga mladi prejeli od don Boska, ni bilo okrnjeno, ker je 1859 odprl v Turinu v predelu S. Salvario še četrti oratorij, posvečen sv. Jožefu. Vitez Karel Occelletti je v ta namen odstopil del svoje hiše z obširnimi dvoriščem ter lepo in veliko kapelo. Duhovniki iz župnije sv. Petra in Pavla so prevzeli vodstvo nove ustanove. Ko je potem vitez prosil don Boska, ki je bil njegov velik prijatelj, za duhovnike in klerike, da bi vodili oratorij, je don Bosko rad privolil in od leta 1663 ob nedeljah pošiljal tja don Francesca in pozneje don Janeza Tamietija in druge duhovnike, da so maševali, pridigali in spovedovali. Kaplani sv. Petra in Pavla so prihajali ob večerih in pomagali po svojih močeh. Vitez ni nikdar prenehal denarno podpirati oratorij, v katerem je on sam neutrudno poučeval katekizem in asistiral dečke. Don Boskovi sinovi pa so vedno imeli duhovno vodstvo.

Rekli smo, da se je obisk zunanjih fantov ob nedeljah zmanjšal. Treba pa je reči, da je njihovo število spet močno naraslo v času vsakdanjega krščanskega nauka v postu, ker je bila cerkev s. Frančiška Saleškega zaradi odsotnosti notranjih gojencev popolnoma njim na voljo. Ker so bili tako navajeni, so prišli tudi v nedeljo vsi, ki so le mogli. Kakor pripovedujejo ugledni prelati, je bil to občudovanja vreden prizor. Nekega dne je nenajavljen prišel mons. Sola, škof iz Nizze Marittime in stopil v cerkev, kjer so imeli katekizem. Ves prevzet od tolike množice dečkov je stopil naprej, vzel iz rok katehista Krščanski nauk in ga sam začel razlagati. Podobno so ravnali ob drugih priložnostih tudi drugi škofje in učili krščanski nauk te otroke preprostih staršev.

Prav otroke preprostih staršev je don Bosko iskal zlasti ob sobotah in redko se je vrnil domov, ne da bi pripeljal nekaj novih učencev. Nalašč je hodil po tistih predelih mesta, kjer je mogel z večjo gotovostjo računati na taka srečanja. Sam je v okolici oratorija stopal na dvorišča hiš in celo v stanovanja ter vpraševal »Imate kaj otrok na prodaj?« in prosil matere, da so jim dovolile iti z njim. Na tak način je enkrat iz tega konca, potem zopet iz drugega pripeljal skupine fantov in jih prepričeval, da so se spovedali. V oratoriju jih je najprej malo učil krščanski nauk, jih spovedal, se pozanimal za njihovo življenje in potem z nasveti in dejanji vsakemu pomagal, kakor je vedel in znal, v korist njihovih duš. Ta svoj duhovni lov je nadaljeval do leta 1864, dokler mu povečano število notranjih gojencev ni onemogočilo te vrste apostolata.

Nikdar pa ni pozabil mladih delavcev, ki so zapustili oratorij in prihajali na obisk le od časa do časa. S temi in zlasti takimi, za katere je vedel, da so v veliki nevarnosti in so bili bolj zanemarjeni v duhovnih stvareh, je bil izredno

ljubezniv – rekli bi do skrajnosti dober. Ko je srečal katerega izmed njih, se je najprej pogovarjal o njegovem poklicnem delu, o zdravju, o njegovi družini in na koncu je z dobroto, ki je prevzela srce, dejal: »Pridi k meni in me obišči.« Fant je takoj razumel, za kaj gre, in je obljubil. Don Bosko je bil vedno pripravljen, da jih je spovedal, kadar koli so prišli k njemu. Tudi sredi notranjih gojencev, ki so polnili zakristijo, jim je dajal prednost.

Dobro, ki ga je don Bosko delal dečkom iz oratorija, se je kazalo tudi pri njihovih starših, kakor smo to že na drugem mestu pokazali. On sam nam je pripovedoval o naslednjem dogodku, ki ga je po kosilu 14. decembra 1862 povedal svojim gojencem.

»Pred nekako dvema letoma sem šel spovedat nečaka nekega kavarnarja, fanta, ki je vzbujal najlepše upe in je obiskoval oratorij. Stric in teta sta ga imela zelo rada. Ko se je deček spovedal in je videl, kako sta sorodnika žalostna in pretresena zaradi njegove bolezni stala ob postelji in je bolezen postajala vedno bolj grozeča, se je obrnil k njima in dejal: 'Ta vajina dobrohotnost in naklonjenost še ni tisto, kar me tolaži. Če želita zadovoljiti moje srce, opravita dobro spoved. To bi me zares močno potolažilo.' In sedaj si mislite: ta stric in ta teta, ki sta v tem otroku videla edino tolažbo svojega življenja in sta ga tako silno ljubila, sta bila do solz ganjena. 'Prav,' je dejal stric, 'če je to edino, kar te lahko zadovolji, ti hočem dati to uteho.' In takoj se je spovedal on, žena in vsi služabniki. Naj povem, da so ti ljudje, kot je mogoče pričakovati pri kavarniškem poklicu, bili kaj malo naklonjeni spovedi, oziroma se sploh niso spovedovali. Moški so se že vsi spovedali, sedaj je ostala samo še ženska in ta je bila zame prava zmeda. Kako naj to storim? Da bi ji rekel, naj se pride spovedat v oratorij, ne bi bilo pametno, ker bi jo mogoče minilo navdušenje in ne bi izpolnila storjenega sklepa. Kaj sem storil? Vzel sem posteljne zavese in jih razporedil tako, da so služile za rešetko. Ko me je ona videla zaposlenega pri tem čudnem opravilu, je dejala: 'Kaj delate?'

'Tapetnik sem.'

'Pustite to,' je dejala. 'Spovedala se bom kakor drugi.'

'To ne gre.'

'Oh, kaj še! Čemu toliko ceremonij?'

'To niso ceremonije, to so predpisi. Za spoved žensk je potrebna mreža, in ker je tukaj ni, si moramo pomagati drugače.'

'Ah, če je tako, potem pa le naredite po svoje.'

Ko sem vse kolikor mogoče primerno uredil za spoved, sem ji rekel: 'Pokleknite tamle, malo bolj vstran.'

Ubogala je in se spovedala.

Dragi moji! Zahvalimo se Gospodu. Zares se vidi, da on s svojo milostjo dela prave čudeže. Blagor tistim, ki se ravnaajo po navdihih Božje milosti. Nesrečni pa so tisti, ki slišijo, da Gospod trka na njihovo srce, pa ga zaprejo. Izpostavljajo se veliki nevarnosti, da se ne bo več vrnil, da bodo umrli v svojem grehu, kar Bog sam v Svetem pismu napoveduje: Iskali me boste, pa ne našli. Umrli boste v svojih grehih. Od takrat naprej so tako gospodar kakor njegovi pomočniki redno opravljali spoved. Prihajali so k meni v oratorij, in če jim ni bilo mogoče priti, so me obvestili in jaz sem jih hodil spovedovat na dom.«

Neki drug fant iz oratorija je bil povod za duhovno zveličanje svojega očeta. Protestantška propaganda je v Piemontu nadaljevala svoje razdiralno delo proti katoliški veri in je v ta namen ustanovila v Turinu Družbo religioznih spisov za Italijo z evangeličansko založbo, ki je spravila v obtok 31.272 velikih in majhnih krivoverskih knjig, od katerih jih je bilo 27.124 v italijanskem in 4.248 v francoskem jeziku. Knjige so pošiljali v Turin iz Pariza, Dublina in Londona in z njimi velike vsote denarja. Ta družba je ustanovila v Turinu svojo tiskarno, kjer so tiskali dnevnik *La Buona novella* (Veselo sporočilo); v osmih mesecih je izdala nič manj kot dva in pol milijona laži in bogokletij. Veliko število poverjenikov je skrbelo za propagando. Ti so obiskovali mesta, vasi in sejme ter odpirali stojnice in trgovine, kjer so razpečevali svoje strupeno blago.

Sin enega izmed teh razpečevalcev in poverjenikov, ki je iz pohlepa po denarju v Turinu prodajal te strupene knjige in časopise, je hodil v oratorij.

Zunanji fantje so kmalu odkrili celo zadevo, in ker jim je don Bosko večkrat zabičal, da takšni razpečevalci naravnost sodelujejo pri širjenju hudobije, so mu o vsem poročali. Don Bosko se je o stvari hotel natančneje poučiti in je zato najprej povprašal sina. Da bi očeta pripravil k odpovedi takemu početju, je šel v njegovo trgovino. Na lep način ga je tako dolgo pregovarjal in storil vse mogoče, da mu je mož prepustil vso tisto krivoversko robo in jo dal prepeljati v oratorij, kjer so iz knjig in časopisov naredili grmado in jo v navzočnosti fantov slovesno zažgali in spremenili v pepel. V zameno pa je poslal knjigotržcu prav tolikšno količino dobrih knjig, kolikor jih je pač bilo mogoče naložiti na voziček. Med temi knjigami so bili Preskrbljeni mladenič, Katoličan, poučen v svoji veri in veliko zvezkov Katoliškega branja.

Prav Katoliško branje se mu je zdelo najprimernejše sredstvo za boj proti krivi veri in se je zato še z večjim zagonom vrgel na delo. Zvezek za mesec maj z naslovom *Križ ob cesti* so z navdušenjem sprejeli tako fantje kakor poverjeniki. Pripoveduje o nekem tirolskem fantu, ki je zelo rad potoval po svetu in je zbežal od doma. Toda skesan zaradi žalosti in trpljenja, ki ga je povzročil svojemu očetu in materi, in ob spominu na križ v bližini domače hiše se je po številnih hudih pa tudi veselih

dogodivščinah, potem ko je obiskal v Ameriki katoliške misijone, s precejšnjim premoženjem, ki so mu ga pa ukradli, vrnil domov, da bi potolažil svoje ostarele starše. Don Bosko je z modrimi opombami pokazal, kako velike koristi je svetu prinesel evangelij in kakšna je razlika med misijoni katoliške Cerkve v poganskih deželah, ki jih vodi Bog, in protestantskimi misijoni, ki jih vodijo hudičevi poslanca.

Knjižica nosi naslednje posvetilo:

Velezaslužni dopisni člani in naročniki Katoliškega branja!

S pričujočim zvezkom vstopamo v sedmo leto našega ljudskega branja. V upanju na pomoč, ki nam jo bodo dajali naši pogumni in velikodušni dopisni člani in naročniki, se nadejamo prav takega sodelovanja kot v preteklih letih.

Vodstvo Katoliškega branja upa, da se ni oddaljilo od namena, ki si ga je postavilo, in če ni moglo doseči še vsega velikega dobrega, kot si ga želi, je vendar zadovoljno zaradi zlega, ki ga je preprečilo.

Časi so težki, morda še nikdar tako. Toda ker je naše zaupanje zasidrano v njem, ki vse premore, in v vaših velezaslužnih sodelavcih, smo prepričani, da bomo premagali vse težave.

Zato bomo s toliko večjim zanosom nadaljevali naše delo, ker smo prepričani, da gre za zelo dobro stvar, za kar imamo ne samo potrdilo, temveč celo odločno podporo in spodbudo svetega očeta Pija IX., ki ni samo hotel, da bi Katoliško branje uvedli v papeško državo, temveč da bi v Rimu samem začelo izhajati v isti obliki, pod istim naslovom in z istim namenom.

Medtem ko se iz srca zahvaljujemo vsem, ki so na kakršen koli način podpirali Katoliško branje, se prav tako vroče priporočamo, da bi nam ostali še znanprej tako naklonjeni. Od naše strani pa obljublamo, da bomo uvedli vse mogoče izboljšave, da bomo obravnavali tista vprašanja, ki so najbolj nujna, in tako branje naredili čim bolj privlačno.

Vodstvo

Ko je don Bosko tako branil Božje kraljestvo in veliko duš privedel nazaj v naročje svete vere, je Bog po don Cafassu vedno bolj utrjeval svoj oratorij. Pater Pagani, predstojnik Družbe ljubezni, je zahteval povračilo 20.000 lir z ustreznimi obrestmi, ki jih je don Bosku posodil opat Rosmini, pa jih še ni vrnil. Don Bosko je bil pripravljen vrniti kapital, glede obresti pa je menil, da mu je opat Rosmini malo pred smrtjo dal razumeti, da za to ni treba skrbeti. Povedal je še, da tudi pokojni oče Gilardi nikdar ni terjal obresti, ker je vedel, da jih je njegov predstojnik don Bosku odpustil. Tedaj je oče Pagani dal vedeti don Bosku za veliko stisko, v kateri se je znašla Družba, in je bil pripravljen na poravnavo.

Dne 11. marca 1859 sta don Bosko in don Cafasso pred notarjem Turvanom plačala 15.000 lir teologu Bertetiju kot plačilo dolga Antonu Rosminiju, ki je posodil denar za nakup hiše Pinardi. V potrdilu je zapisano, da je don Bosko plačal ta dolg z denarjem, ki sta ga imela skupaj z don Cafassom. Malo prej je bilo izplačanih že 5.000 lir. Toda polje sanj je ostalo še vedno last rosminijancev.

Z ekonomom Družbe ljubezni je bilo še nekaj manjših sporov, kot je mogoče razbrati iz don Boskovega pisma, iz katerega je tudi razvidno, kako zelo se je izogibal kakršnemu koli pravdanju.

Spoštovanemu gospodu Jožefu Zaiottiju, pri velezaslužni ustanovi Družbe ljubezni v Stresi.

Spoštovani gospod! Gospod Bog naj nas obdari s svetim darom potrpežljivosti. Vaše pismo me je malo vznemirilo. Zlasti zaradi besed, s katerimi ste mi pretili, da boste uporabili zakonita sredstva zaradi tistih sto frankov, za katere menite, da se je zgodila pomota. Moral sem prekiniti veliko zelo nujnih opravkov in se posvetiti tej zadevi. Moram vam povedati, da imam že osemnajst let opravka z Družbo ljubezni, pa še nikdar ni bilo nespোরazumov ali kakih sumničenj. Še več, gospod don Karel Gilardi blagoslovljenega spomina je služil za tajnika tako meni kakor njemu in jaz sem se vedno držal računov, kakor jih je on predstavil, ne da bi o čemer koli dvomil. Te račune smo uredili 10. julija 1857. Vi ste poiskali neko moje pismo (z dne 10. februarja 1855), v katerem naj bi bila omenjena neka napaka. To bi pomenilo, da sva midva oba, jaz in don Karel, bila slepa. Poleg tega pa smo delali račune vedno v navzočnosti obeh in sva vestno preštela vse solde in centezime, da ne bi koga oškodovala.

Naj povem še to, da sem vedno ob vsakem plačilu to pisno sporočil don Karlu. Bila pa so to samo sporočila in ne uradni računi s prejemki in izdatki. Meni se zdi, da je tako iskanje pomot v že poravnanih računih samo ustvarjanje nevšečnosti, kjer za to ni nikakršnega razloga in ne potrebe. Kljub temu pa, četudi sem popolnoma prepričan, da smo teh sto frankov že poravnali v zaključnih računih 1856/57, vas prosim, da poveste predstojniku, ki ima v rokah to zadevo, da jaz nikakor nočem nikakršnih sodnih razprav in da bom samo na preprost namig poslal nakaznico za sto frankov, če bo to zahteval vaš predstojnik.

Kar se tiče 1,60 franka, ki ga nisem poravnal pri pogodbi z vitezom notarjem Turvanom, se mi dozdeva, da sem vse natančno poravnal do zadnjega centezima, ko sem menjal 14.50 lir; zdi se mi, da sem vam dal tri kovance po osem soldov in enega za štiri in še dva solda. Toda ker si nisem ničesar zapisal in ker sem se mogoče zmotil, kakor vi pravite, vam bom po položnici poslal imenovano vsoto.

Da ne bomo stvari še bolj zapletali, vas prosim, da ne skrbite ne za moj prav ali neprav, ne za moje razloge, temveč mi samo sporočite, ali vam moram poslati sto frankov. V nasprotnem primeru mi ni treba niti odgovarjati. Gospod Bog naj vas ohrani pri zdravju in v milosti. Medtem ko vam želim vse blagoslove iz nebes, vas spoštljivo pozdravljam.

Turin, 4. aprila 1859

Vdani služabnik duhovnik JANEZ BOSKO

P. S. Prosim vas, da mi pošljete kupoprodajno listino, ki so jo podpisali teolog Murialdo, Borel, Cafasso, Bosko. Iskal sem jo pri notarju Turvanu, a je nisem našel.

14.

POGLAVJE

Don Bosko je orodje v Božjih rokah – Njegovo zaupanje v Božjo previdnost in predanost Božji volji – Don Bosko spodbuja dečke k molitvi, da bi izprosili pomoč za materialne potrebe oratorija – Čudežni sadovi molitev – Velikodušna pomoč in darovi bogatih ljudi – Darovi revežev – Nekaj dogodkov

IZREDNA VELIKODUŠNOST DON CAFASSA DO oratorija ni prihajala samo iz goreče ljubezni do Boga in do bližnjega, temveč tudi iz prepričanja, da sodeluje pri nečem, kar bo trajalo stoletja. Zato mu je bilo zelo drago, da je imel glavno zaslugo pri nakupu Pinardijeve hiše in je s tem položil temeljni kamen za stavbo, ki je postala pomembna za ves svet. Dobro je poznal čiste namene in zvestobo načrtom Božje previdnosti svojega učenca in je bil prepričan, da bo v celoti izpolnil pričakovanje njegovega poklica. Zlasti pa je občudoval v njem trdno prepričanje, da mu bo Bog poslal vsa sredstva, ki jih potrebuje za izpolnitev velikih del ljubezni.

Dejansko ni don Bosko nikdar odnehal od del ljubezni, ki se jih je lotil, tudi če ni razpolagal s sredstvi, ki jih zahteva človeška previdnost, niti se ni ustrašil težav, ki so se sproti pojavljale, niti se ni zmenil za mnenje in sodbe nasprotnikov, hudobnost in spletke ljudi, niti nesreč in nepričakovanih ovir, ki so se pojavljale. On nikdar ni dvomil, da mu bo Bog pomagal. Tudi sredi največjih stisk je vesel in miren imel navado reči: »Bog je dober oče, ki skrbi za ptice v zraku. On gotovo ne bo dopustil, da bi naši ustanovi primanjkovalo najpotrebnejše.« Imel je tudi navado, da je povedal razlog za tako zaupanje: »Jaz sem samo orodje, izvajalec pa je Bog. Dolžnost izvajalca in ne orodja je poiskati sredstva in pripeljati delo do konca. On bo to storil, kadar in kakor se mu bo zdelo najbolj primerno. Moja naloga je, da sem poslušen in upogljiv v njegovih rokah.«

Zato ni bil nikdar v skrbeh za prihodnost. In če mu je kak dobrotnik zapustil kako imetje, je bil takoj pripravljen prodati stavbe in zemljišče in uporabiti denar za najpotrebnejše dnevne izdatke ali nove ustanove. Iz dneva v dan je porabil denar, ki ga je prejemal, in ga tudi za to ni nikdar hranil, ker so ga vedno oblegali upniki. Pogosto so mu previdni možje svetovali, da naj ne izpostavlja oratorija nevarnosti propada zaradi tolikih dolgov, on pa je prepričan o tem, kar je delal, večkrat rekel: »Po moji smrti bo ta ustanova ne samo nadaljevala svoje delo, temveč se bo mogočno razširila po vsem svetu.«

»Njegovo zaupanje v Boga in preblazeno Devico Marijo je bilo neskončno,« je vzkliknil mons. Cagliero. »V 35 letih, ki sem jih preživel ob njegovi strani, ga nisem videl niti enkrat zaskrbljenega, pobitega in nemirnega zaradi dolgov, ki so ga težili, tudi zaradi vzdrževanja njegovih fantov.«

Don Bosko ni imel ničesar, zares ničesar, toda Bog je bil njegov blagajnik, ki ima za svoje sodelavce dobre in velikodušne ljudi, ki vedo, da denar ni cilj, temveč samo sredstvo, ki jim je dano v uporabo, da delajo dobro sebi in svojim soljudem.

Potem se je obrnil k Bogu, da bi mu poslal te dobre zemeljske angele, in je v večernem nagovoru takole govoril svojim gojencem: »Molite in tisti, ki lahko prejmete sveto obhajilo, ga opravite po mojem namenu. Zagotavljam vam, da tudi jaz molim, da molim gotovo več kot vi. Sem še v velikih težavah. Potrebujem posebno uslišanje. Pozneje vam bom povedal, za kaj gre.«

Kak večer pozneje jim je med drugim pripovedoval, kako mu je neki gospod prinesel veliko vsoto denarja, ravno toliko, kolikor je potreboval, in dodal: »Presveta Devica nam je danes, prav danes izkazala izredno milost. Zahvalimo se ji iz vsega srca in prosimo še naprej Gospoda, da nas ne bo zapustil. Toda če bi se v hišo vtihotapil greh, tedaj nam gorje! Gospod nam ne bi več pomagal. Zato se odločno bojujte proti hudičevim skušnjavam in prejemaite svete zakramente.«

Zelo si je želel, da bi gojenci goreče molili.

Imel je navado, da je vsakokrat, ko je le mogel, prišel k večernim molitvam z dijaki. Več kot enkrat je, če se je moral zadržati v obednici ali prenesti večerjo v čas molitev, poslal tega ali onega nadzorovat ali dal poklicati določene gojence, ki so namesto k večernim molitvam šli spat ali so kje klepetali.

Včasih se je hitro dvignil izza mize in on sam opravil to nalogo, ker mu je bilo zelo pri srcu, da so vsi pobožno opravljali molitve. Nikakor ni hotel, da bi v tem času sedeli na petah, ali, kakor se je on izražal, čepeli kot psički ali se naslanjali na stene.

Nekateri so mu izrazili svoje dvome:

»Ali ne bi bilo bolje, če bi fantje namesto skupnih glasnih molitev vsak zase po tiho molili in se tako navadili na notranjo molitev?«

Don Bosko je odgovoril: »Dečki so pač ustvarjeni tako, da če ne bi molili na glas z drugimi, prepuščeni samim sebi ne bi molili niti na glas niti v duhu. Zato je, tudi če molijo neprizadeto in raztreseno, bolje, da molijo na glas in tako ne morejo klepetati s tovariši. Besede, ki jih izgovarjajo samodejno, služijo temu, da držijo daleč od sebe hudiča.«

Želel je tudi, da v času, ko so bili gojenci zbrani pri molitvi, nihče ni bil na odmoru ter klepetal in se sprehajal po dvorišču ali pod stebriščem. Hotel je, da so vsi kleriki in duhovniki opravljali molitve z gojenci ali pa se umaknili v cerkev ali v sobo. Vsako drugo početje je imel za pohujšanje, ki ga je treba na vsak način preprečiti. Odločno je zahteval popolno tišino od večernih molitev do drugega jutra po maši. Ta tišina se mu je zdela nadvse pomembna, ker je menil, da samo neraztreseni duhovi lahko prejmejo vse sadove molitve.

Ko je don Bosko nekega dne prihajal iz svoje sobe in šel spovedovat, je nateletel na skupino dijakov, ki so šli v cerkev k sv. maši. Ko je videl, da so nekateri glasno in celo izzivajoče govorili, jih je opozoril z besedo in znamenji. Eden izmed njih ni hotel razumeti opozorila. Don Bosko je stopil k njemu in ga kaznoval. Pozneje je bil zelo nezadovoljen, ker asistenti niso zahtevali tišine, ki jo je tolikokrat priporočil.

Zaradi vsega prizadevanja so se molitve skupnosti dvigale prijetne pred Božji prestol in so se v celoti uresničevale besede preroka Izaija: »Ne bodo se trudili zaman ... saj bodo potomstvo Gospodovih blagoslovljencev in njihovi potomci z njimi. Preden bodo klical, bom odgovarjal, ko bodo še govorili, bom usliševal« (Iz 65,23–24).

Dne 20. januarja 1858 bi moral don Bosko poravnati velik dolg, pa ni imel niti solda v žepu. Upnik je že dolgo čakal in sedaj je hotel priti do svojega. V tej stiski je don Bosko zasebno zaupal nekaterim dečkom: »Danes nujno potrebujem posebno uslišanje. Jaz bom šel v Turin, vi pa si medtem razdelite čas, da bo vedno kdo v cerkvi.« Tako so storili. Don Bosko je šel v mesto, dečki pa so se vrstili drug za drugim v cerkvi.

Medtem ko je don Bosko hodil po mestu, se mu je blizu cerkve lazaristov približal neki gospod, ki ga don Bosko ni poznal, ga pozdravil in nagovoril:

»Don Bosko, je res, da potrebujete denar?«

»Še kaj več kot potreba; to je prava stiska.«

»Če je tako, potem vzemite to,« in mu je izročil ovojnico, v kateri so bili tisočaki lir. Don Bosko je bil ves začuden zaradi daru in ni vedel, ali naj ga sprejme.

Menil je, da tisti gospod ni priseben ali pa se samo šali.

»Iz kakega razloga mi podarjate to vsoto?« ga je vprašal.

»Vzemite,« je odgovoril oni, »in jo uporabite za potrebe svojih fantov.«

»Najlepša hvala torej in mati Božja Marija naj vam povrne. In če želite, vam bom zapisal v potrdilo nekaj vrstic.«

»Ni treba.«

Don Bosko je vzel tiste bankovce, ki mu jih je ponujal neznanec, in nadaljeval:

»Bodite vsaj tako dobri in mi povejte svoje ime, da se bom mogel zahvaliti svojemu dobrotniku.«

»Ne prizadevajte si za to. Darovalec hoče ostati neimenovan. On si samo želi, da bi molili zanj, ne skrbite za drugo.« Ko je to izrekel, je naglo odšel.

Jasno je bilo, da je šlo za dejanje Božje previdnosti. Don Bosko je takoj poslal nekoga, da je poravnal dolg.

Mons. Cagliari je pripovedoval: »Nekega dne leta 1859 je don Bosko opoldne prišel v obednico, pa ne zato, da bi kosil, temveč da bi s plaščem ogrnjen in s klobukom v roki odšel v mesto. Začuden smo vpraševali: 'Kako, don Bosko? Ali danes ne boste kosili z nami?' 'Danes ne morem kositi ob svojem času. Prav sedaj moram oditi iz obednice in vam naročam (obrnjen k don Alasonattiju prefektu, don Rui, k meni in drugim klerikom), naj bo odslej do treh eden izmed naših najbolj pridnih pobožnih dečkov pred Najsvetejšim. Danes zvečer, če bo uslišana moja prošnja, vam bom razložil, za kaj gre in zakaj ta molitev.'

Izpolnili smo njegovo naročilo in molilo se je vse do treh. Proti večeru se je don Bosko vrnil, miren in veder kakor opoldne, ko je odhajal. Na naša radovedna in neumestna vprašanja je odgovoril: 'Danes ob treh popoldne se je iztekel rok za poravnavo pogodbe z založnikom Paravio. Plačati sem moral deset tisoč lir. Če tega ne bi storil, bi imel veliko škodo on in tudi oratorij. Prav tako so se izteкли drugi dolgovi v znesku deset tisoč frankov, ki jih ni bilo mogoče več odlagati. Šel sem iskat Božjo previdnost in nisem vedel, kam me vodi pot. Ko sem šel mimo cerkve Marije Tolažnice, sem vstopil in prosil Božjo mater Marijo, da me potolaži in ne zapusti v tej stiski. Ko sem stopil iz cerkve, sem taval iz ulice v ulico vse do druge ure, ko sem prišel do prehoda ob cerkvi sv. Tomaža, ki vodi k vojaškimi skladiščem. Tam se mi je približal neki skrbno oblečen moški in mi dejal: »Oh, če se ne motim, ste vi don Bosko.«

»Da, prav jaz, sem odgovoril. S čim vam morem ustreči?«

»Glejte, prav vas sem iskal, in če vas ne bi našel, bi moral iti v oratorij. Tako si bom prihranil pot. Moj delodajalec mi je naročil, naj vam izročim tale zavoj.«

»In kaj je v njem?«

›Ne vem,‹ je odgovoril služabnik. Odprl sem ga in našel v njem obveznice javnega posojila.

›In čigave so te obveznice?‹ sem vprašal.

›Ne smem povedati. Moje naročilo je izpolnjeno. Srečno.‹ In brez besede je odšel. Takoj sem šel k Paravii. Pregledali smo obveznice in ugotovili, da je bilo zadosti za deset tisoč lir za Katoliško branje in še za vse druge upnike. O, dragi sinovi, kako velika je Božja previdnost, kako nas ima rada, kako ji moramo biti hvaležni! Bodite vedno dobri in pridni. Ljubite Boga in ga nikdar ne žalite in on nas ne bo nikdar pustil brez potrebnega.'

V tistem trenutku je njegov obraz žarel bolj kot navadno, njegov glas je zvenel bolj milo, ne toliko zaradi začudenja nad tem, kar se je zgodilo, temveč veliko bolj zaradi hvaležnosti do ljubezni, ki jo ima Bog do nas. Tudi mi smo bili prepolni enakega začudenja in hvaležnosti. Vsi smo zrastle v občudovanju do našega skupnega očeta.

Taki in podobni dogodki Božje previdnosti so se ponavljali še in še v korist oratorija in drugih hiš naše Družbe.«

Leta 1860 se je nekega dne, bila je sobota ali dan pred praznikom, proti enajsti uri pojavil pek in mu jasno in trdo povedal, da ne bo poslal kruha za večerjo, če mu na mestu ne izplača dolga. V hiši pa je bilo samo to, kar je bilo nujno potrebno za kosilo. Možakarja ni bilo mogoče pomiriti ne z dobrimi besedami ne z najlepšimi obljubami.

Po kosilu je don Bosko poslal po klobuk in plašč. Bilo je pol dveh popoldne in klerika Turchi in Anfossi z drugimi tovariši, med katerimi je bil tudi Janez Garino, so stali ob stopnicah, ki vodijo v obednico, in se pogovarjali. Tedaj se je prikazal don Bosko, pripravljen, da odide od doma. Približal se je klerikom in dejal: »Bodite tako dobri in pojdite takoj v cerkev in dvajset minut molite pred Najsvetejšim po mojem namenu. Menjajte se dva po dva, vse dokler ne boste šli v šolo. Danes sem v izredno veliki stiski.«

Kleriki, ki sicer niso vedeli, za kaj gre, so takoj izpolnili njegovo željo. Ko so bili še v šoli, se je don Bosko vrnil.

Don Turchi nam je pripovedoval: »Zvečer sem bil radoveden in sem hotel zvedeti o uspehu cele zadeve. Toda ker je bil don Bosko zaposlen s spovedovanjem, ni prišel v skupnost niti k večerji, kakor je bila navada zlasti na predvečer praznikov. Zato sem vprašal prefekta Alasonattija, ali je mogoče njemu znan uspeh naših molitev: 'Da, da, vse se je lepo izteklo. Don Bosko vam bo jutri o vsem poročal.' Res je naslednjega dne po molitvah takole govoril: 'Lepo se vam zahva-

ljujem, da ste včeraj molili. Moral sem izplačati veliko vsoto pekarni Magra, ki oskrbuje oratorij s kruhom. Ta je odločno zahteval poravnavo dolgov, če hočemo, da nam bo še naprej na uslugo. Jaz nisem imel denarja in tudi nisem vedel, kje naj bi ga vzel. Medtem ko ste vi molili v cerkvi, sem jaz hodil po mestu sem in tja in razmišljal, na koga bi se obrnil, kar zaslišim nekega človeka, ki me kliče, prihiti za menoj in mi reče: »O, don Bosko, prav vas iščem. Moj bolehni gospodar je v postelji in me pošilja k vam. Rad bi z vami govoril.« Takoj sem privolil in služabnik me je popeljal k uglednemu gospodu, ki je že dalj časa moral ležati v postelji. Sprejel me je z velikim veseljem, me vpraševal po novicah v oratoriju, na koncu pa mi je izročil zavojček, v katerem je bil denar, ki sem ga potreboval. In tako smo lahko še isti popoldan plačali peka.'

Nekega drugega večera je fantom, ki so molili po njegovem namenu, pripovedoval naslednji dogodek: »Odpravil sem se iskat srečo. Vedel sem, da malo naprej od župnišča svetih Mučencev stanuje bogata gospa brez družine, ki pa noče nič slišati o dobroti. Ker sem se znašel v škripcih zaradi dolgov, sem stopil k župniku don Brunu in ga vprašal, ali bi mi dovolil stopiti k njegovi župljanki in jo poprositi za majhno podporo. Župnik mi je dejal: 'Kar pojdite. In če boste kaj dosegli, boste pravi junak. Jaz sem bil pri njej že večkrat zaradi potreb župnije, pa nisem dobil niti centezima.' Kljub takim slabim napovedim sem šel k tej gospe, ki mi je iz sočutja z menoj in z vami dala deset tisoč lir. Ko sem potem zopet srečal župnika in mu pripovedoval o svojem uspešnem obisku, se je silno čudil.«

Leta 1862 je moral don Bosko poravnati več računov gradbenim podjetnikom, raznim dobaviteljem lesa, železnine ter prodajalcem sukna in usnja za delavnice.

Tedaj je, medtem ko so bili dečki v šoli, ves poln zaupanja v Božjo previdnost prosil glavnega kuharja Gaia in druge pobožne osebe v hiši, da bi šli v cerkev in molili sveti rožni venec. On pa je odšel, da bi našel podporo. Ko je bil zunaj oratorija in šel po cesti mimo umobolnice, ga je srečal neki človek in mu izročil zapečaten zavoj z besedami: »To je za vaše ustanove,« in izginil. Ko je don Bosko odprl zavoj, je našel v njem sedemdeset tisoč frankov. Zahvalil se je Božji previdnosti in se ves vesel vrnil domov.

Toda če je don Bosko sto in stokrat šel iskat Božjo previdnost, je ta skrbna mati prihajala tisoč in tisočkrat njemu naproti s svojo pomočjo.

Leta 1861 se je gospod Magra, pek, ki mu je don Bosko bil dolžan dvanajst tisoč lir, uprl in mu ni hotel več pošiljati kruha. Don Bosko je tudi tokrat, kakor ob drugih priložnostih, zatrjeval njemu in drugim upnikom, da naj nikar ne dvomi, da mu bo vse plačal, češ da Božja previdnost še nikoli ni propadla in da mu naj zato še kar naprej pošilja kruh za njegove dečke. Gospod Bog bo že poskrbel in mu poslal denar.

Gospod Magra se je dal prepričati in je spet poslal kruh. Vendar je prišel tudi po plačilo, vsaj delno. Bil je praznični dan in don Bosko je v zakristiji spovedoval množico dečkov. Prišel je zakristan in mu dejal, da hoče upnik na vsak način govoriti z njim. Zakristan je sicer hotel preprečiti motenje, toda pek si je utrl pot med dečki in šel naravnost k don Bosku. Zahteval je, da mu takoj izplača vsoto, ki mu jo dolguje. Don Bosko ga je popolnoma mirno pogledal in dejal: »Počakajte malo, da neham spovedovati.« On pa je vztrajal: »Ne, ne morem več čakati, morate mi takoj plačati.«

Don Bosko je v odgovor šel nazaj v spovednico. Ko je pek videl, da njegovi zahtevi ni bilo ustrezno, se je postavil ob stran in skoraj občudovaje opazoval don Boska. Nato je zapustil zakristijo in se šel sprehajati pod stebrišče, da bi počakal na don Boska. Ko je don Bosko končal spovedovanje, je prosil Gospoda, da bi mu pomagal v tisti stiski. Tedaj je vstopil v zakristijo njemu neznan gospod, ki mu je izročil zaprto pismo, ga ljubeznivo pozdravil in takoj odšel. Don Bosko je položil pismo v svoj brevir, odmaševal in v spremstvu don Angela Savia in nekaj drugih zunanjih oseb odšel v obednico. Tedaj ga je Savio opozoril na nujni dolg. Don Bosko pa je, ne da bi se vznemiril, odgovoril, da je treba malo počakati, ker nima nič denarja. V tistem trenutku pa so prinesli pošto in don Bosko se je spomnil pisma, ki ga je prejel v zakristiji. Odprl ga je in notri je bila precejšnja vsota denarja. Takoj jo je izročil don Savio, ki je za kratek čas zadovoljil peka. Ko ga je nekaj pozneje srečal, mu je dejal: »Vidite, previdnost je velika in je prišla na pomoč. Za zdaj vam pošilja delno odplačilo, kmalu pa boste dobili poravnani celoten račun. Naj gre zahvala Božji materi Mariji.«

To so nam povedali mons. Cagliero, don Savio, Enria in sam don Bosko.

Don Savio, ekonom oratorija, je temu dodal še druge primere. »Neki upnik je, potem ko se je divje znesel nad don Boskom, ker mu še ni plačal nekega dolga, preden je odšel iz njegove sobe, zagrozil, da ga bo predal sodišču. Prav v tistem trenutku se je don Bosku predstavil neki dobrotnik in mu izročil tri tisoč lir, vsoto, ki je bila potrebna za poravnavo tistega dolga.

Drugič je bilo treba plačati zidarje za že opravljeno delo. Šel sem k don Bosku, toda on ni imel denarja. Medtem ko me je don Bosko odslovil in mi rekel, da naj pridem pozneje, je vstopil v sobo, zdi se mi, grof Callori, ki mu je izročil precejšnjo vsoto, s katero smo poravnali dolg v tistem težkem trenutku.

Iz teh dogodkov lahko spoznamo učinkovitost molitve in izredno dobrodelnost dobrih duš. Istočasno pa razodevajo skrivnost naporov, dvomov, skrbi, ki jih lahko vsak jasno vidi, ki pa jih je don Bosko prenašal kakor za šalo. Nekega dne je kanoniku Anfossiju pisal naslednji listek: 'Dragi moj! Zvijam se pod težo

dolgov. Naredi majhno zbirko zame, sicer bom propadel.' Kanonik Anfossi se je odpravil zadnja leta svojega življenja k njemu, da bi mu izročil miloščino. Don Bosko mu je rekel: 'Samo v tem letu smo imeli že štiri milijone izdatkov in hvala Bogu smo vse plačali. Iz malega raste veliko. Potreben sem pomoči, da mi pomagajo kakor sedaj ti, tudi z majhnimi darovi.'«

In skromni darovi so prihajali don Bosku iz rok revnih ljudi iz nizkih ljudskih plasti. Ker pa jih je bilo veliko, so daleč prekosili vse, kar so darovali vsi bogataši skupaj. V Pregovorih beremo: »Reven človek je usmiljen, ker sam ve, kaj pomeni trpeti« (prim. 19,22). Skromnih, pa junaških darov dobrotelčnosti je bilo na milijone in prav ti ponižni oznanjevalci Božje previdnosti so bili najbolj uspešni. Naj med toliko dogodki izberemo dva.

Medtem ko je don Boska skrbelo zaradi neodložljivega dolga 300 lir, je prišel na dvorišče neki moški zrelih let, se mu približal in mu dejal: »Sem upokojeni državni uslužbenec. Prihranil sem si nekaj denarja od pokojnine in bi rad storil kaj dobrega za svojo dušo.« Potegnil je iz žepa ovitek in mu ga izročil.

»Toda ste si ohranili kaj za primer bolezni?« ga je vprašal don Bosko.

»Jaz zaupam v Božjo previdnost,« je dejal možakar. »Poleg tega bi rad, preden umrem, poslal v večnost kako zasluženje. Če bom zbolel, so za to bolnišnice.« In ne da bi še kaj dodal, je odšel.

V ovitku je bilo ravno 300 lir.

Nekega dne je prišla v oratorij starka 75 let in želela govoriti z don Boskom. Mislil je, da je prišla zato, da bi ji napisali kako prošnjo za kak urad ali kakega bogatega gospoda.

»Ne gre za to,« je odgovorila, »rada bi govorila z don Boskom.«

Don Bosko jo je odpeljal na stran, jo povabil, naj sede, in ona je začela govoriti. »Sem uboga starka. Vedno sem trdo delala, da sem se mogla preživljati. Imela sem sina, pa mi je umrl. Sedaj mi ne preostane drugo, kot da tudi jaz umrem. Nimam zakonitih dedičev. Moj sin mi je pred smrtjo naročil, da naj vse, kar mi bo ostalo, dam v miloščino. Tukaj imam sto frankov, prihranek mojih petdesetih let dela, in jih izročam vaši uglednosti. Imam še petnajst frankov za krsto, v katero me bodo položili po moji smrti. Druga majhna vsotica je za zdravnika. Danes zvečer bom legla v posteljo in v nekaj dneh bo vsega konec.«

»Vzel bom teh 100 frankov,« je odgovoril don Bosko. »Lepo se vam zahvaljujem, vendar vam zagotavljam, da se jih ne bom dotaknil vse do vaše smrti. Lahko pridete vsak trenutek ponje, ker jih bom hranil za vas.«

»Ne, narediva raje drugače. Jaz sem dala vbogajme in imam zato zasluženje. Vi ta denar kar uporabite. Če bom v stiski in vas bom prišla prosit miloščino, mi

jo boste dali in boste zato imeli zasluženje. Ali me boste prišli obiskat, ko bom bolna?»

»Seveda,« je odgovoril don Bosko.

Naslednjega je don Bosko pod vtisom te tako preproste krščanske ljubezni te uboge revice hotel iti na obisk, pa se ni spomnil niti ulice niti hišne številke. Dva dni pozneje ga je prišla klicat neka ženska. Don Bosko je takoj šel z njo. Kakor hitro je vstopil v sobo, je prepoznal starko, ki mu je smehljaje dala vedeti, da ničesar ne potrebuje.

»Gotovo me potrebujete,« je vzkliknil don Bosko, »ker me sicer ne bi dali poklicati.«

»Res je. Rada bi prejela svete zakramente.«

Prejela je vse zakramente in umrla v miru Gospodovem.

Kako čudovita je krščanska ljubezen! Don Bosko je vse dni svojega življenja lahko ponavljal: »Kako dober je Gospod! Vedel je, da smo v stiski, in je zato navdihnil te dobre duše, da so nam priskočile na pomoč.« Istočasno pa se je uresničevala obljuba psalma 32: »Vsi Gospodovi svetniki, bojte se ga, ker tistim, ki se ga boje, nič ne manjka. Bogati se bodo znašli v potrebi in bodo trpeli glad. Tistim pa, ki se bojijo Gospoda, ne bo nič manjkalo.«

15.

POGLAVJE

V oratoriju delujejo različne družbe – Zapisniki družb so se izgubili – Dva don Boskova govora članom Družbe presv. Zakramenta – Potreba po še eni družbi za obrtnike – Spreobrnitev dečka kot posledica molitve v čast sv. Jožefu – Don Boskova pobožnost do tega svetega očaka – Jožefina Pellico prevede za don Boska iz francoščine Sedem nedelj sv. Jožefa – Ustanovitev in pravilnik Družbe sv. Jožefa – Razveseljivi sadovi – Don Bosko priporoči enega izmed svojih rokodelcev za novo zavetišče – Kleriki so glavna opora družb – Dvoje don Boskovih pisem rektorju semenišča in njegova sodba o kleriku.

USPEŠNO SREDSTVO ZA VZDRŽEVANJE POBOŽNOSTI so bile družbe sv. Alojzija, Brezmadežne in presv. Zakramenta. Don Bosko se je udeleževal sestankov sedaj ene sedaj druge z namenom, da je povedal svojo prepričevalno in zaželeno besedo.

Tajniki družb so se trudili, da so njegove govore čim natančneje zapisali v svoje zapisnike, ki so jih delali po sestankih. To je bila prava zakladnica načel, zgledov, nasvetov in spodbud za tiste, ki bi v teku let prišli za njimi. Na žalost pa ti zapiski niso prišli do nas. Zaman smo jih zavzeto iskali. Vzroki za to so bili: menjavanje prostora sestankov zaradi prizidavanja vedno novih stavb; prehanje zapiskov iz rok v roke, ko so jih hranili ali pri sebi ali v sobah, ki so služile za razne namene; smrt katerega izmed zapisnikarjev, ki je hranil zapisnike pri sebi, pa so jih potem pomotoma zavrgli; sveti pohlep tistih, ki so se vračali domov in so hoteli imeti spomin na svoja mlada leta in na don Boska; potem premestitev pisarne in hiše tajnikov; to so bili vzroki, da so izgubljeni.

Ohranila sta se nam samo zapisnika dveh konferenc, ki ju je don Bosko imel za člane Družbe presv. Zakramenta leta 1859. V njima ima don Bosko, kakor

vedno, pred očmi predvsem verski pouk, ker je samo na dobrem poznanju nauka mogoča trdna vera. Naši bralci bodo gotovo zadovoljni, da ohranimo don Boskove misli. Zato jih bomo objavili.

PRVA KONFERENCA

Prerok Izaija je napovedal, da se bodo ob Gospodovem prihodu stresle gore in da se bodo trda srca vžgala od ljubezni. Tako se je tudi zgodilo. Toda če bi danes isti prerok iz kraljestva blaženih obrnil svoj pogled na zemljo, bi videl, kako se je ohladilo tisto sveto navdušenje, ki si ga je on zamišljaj trajnega, mogočnega in rastočega iz stoletja v stoletje.

Očaki in vse izraelsko ljudstvo so želeli videti dni Jezusa Kristusa, hrepeneli so po njem in želeli, da bi jih blagoslovil. In mi, ki ga sedaj imamo, ko je v naših cerkvah vedno z nami, ko ga lahko molimo v njegovi pričujočnosti, ko ga lahko sprejmemo v naša srca, govorimo z njim, ga za vse prosimo, ker je on gospodar vsega, kako ravnamo z njim? Da se bomo zdramili iz naše brezbriznosti in nehvaležnosti, si postavimo dvoje vprašanj: 1) Kaj dela Jezus Kristus za nas v presvetem zakramentu? 2) Kaj naj mi storimo v povračilo njemu?

Kaj dela Jezus Kristus, skrit v presvetem zakramentu, za nas? On nadaljuje najbolj ponižno dejanje, zato da nam da zgled te tako potrebne čednosti. Vse njegovo življenje na zemlji je bilo nenehno poniževanje. Toda če ga vidimo, kako se rodi v revni votlini, leži na majhnem kupčku slame, pa istočasno slišimo petje angelov, vidimo blišč zvezde, ki ga naznanja velikim tega sveta, trem kraljem, ki se takoj odpravijo na pot, da ga bodo molili. Če ga vidimo med množicami, kako ga pismouki in farizeji zasramujejo, pa tudi vidimo, da povsod, kjer se prikaže, dela velike čudeže. Če ga vidimo, kako nese težki križ, pa smo priče tudi, kako se na svetu zatemni, kako se trese zemlja, kako mrtvi vstajajo iz svojih grobov in kako vsa narava naznanja smrt Boga, ki je postal človek. Toda v presvetem Zakramentu ne vidim ničesar, kar bi moglo pričati o božanstvu, da je tu vsemogočen, strašen Bog v pravičnosti, kakor tudi neskončno dober v usmiljenju. In zakaj vse to? Iz ljubezni do nas ljudi. Da lahko ostane z nami kot nam enak, da nas uči ponižnosti. Če bi on dal videti samo en žarek svojega veličastva, kdo bi potem še mogel obstati pred njim?

In če bi vse to bilo tako, kakšno zasluženje bi imel kristjan? Zasluženje je v veri. Toda če bi se ta Bog vidno pokazal na naših oltarjih, kje bi potem bilo naše zasluženje za vero? On nam želi dati ljubeznivo priložnost, da si pridobimo to zasluženje s tem, da verujemo v njegove besede, ki so besede Božjega prijatelja. Toda koliko je živa vera, ki jo on najde v nas?

Kako naj potem pred tako dobrim Bogom ocenjujemo našo brezbriznost do njega in njegove ljubezni? V cerkev vstopamo raztreseni, tabernaklju ne privoščimo niti pokleka ali pa se samo na pol priklonimo. Nekateri med nami so podobni Judom, ki so Jezusu zvezali oči, potem pa so se mu iz zasramovanja priklanjali. O, dragi moji, ko vstopite v cerkev, obrnite oči k tabernaklju, kjer je Jezus Kristus. Čeprav ga ne vidite, je on tam. Poživite svojo vero. Pomislite, da tam biva on, pred katerim trepetajo legije angelov in vse množice svetnikov s čelom na tleh molijo njegovo veličastvo.

Še eno vas vprašam: kaj dela Jezus Kristus v oltarnem zakramentu? On nenehno prosi svojega nebeškega Očeta za nas. Prestreza njegove kazni, njegove bliske, ki bi jih moral

poslati zaradi naših grehov. Če danes na svetu ne vidimo in ne ugotavljamo tako strašnih kazni, kot so zadevale izraelsko ljudstvo pod staro zavezo, to ni zato, ker naši grehi niso tako veliki ali ker niso tako številni. Tudi vi dobro veste, kako slabi smo in koliko takih slabih ljudi nam danes vlada in živi med nami. Kdo zadržuje roko večne pravice vse dni, vsak trenutek brez prenehanja? Jezus Kristus na naših oltarjih, ki se zlasti pri sveti maši daruje kot žrtev za nas. Ob pogledu na njegove rane spravlja angel uničevalec svoj meč v nožnico.

DRUGA KONFERENCA

V zadnji konferenci ste slišali, kaj dela Jezus Kristus za nas v presvetem zakramentu. Sedaj moramo še izvedeti, kaj moramo mi storiti zanj. On je tukaj med nami na naših oltarjih, sredi nenehnega poniževanja, se žrtvuje, moli za nas. In mi moramo 1) za njegovo poniževanje pokazati hvaležnost prave vere, 2) za njegovo trpljenje hvaležnost goreče ljubezni, 3) za molitve, ki jih nenehno dviga k Bogu Očetu, hvaležnost popolnega kesanja.

1. On, tako velik Bog, se skriva in se izničuje pod podobama kruha in vina. To njegovo izničevanje bi moralo biti za ljudi povod, da bi vedno bolj verovali vanj kot Boga ljubezni, ki se tako ponižuje iz čiste ljubezni in iz ljubezni do tistih, ki ga malo ljubijo. In vendar, koliko krivovercev zanika njegovo pričujočnost v zakramentu zato, ker ne vidijo nič božansko posebnega.

Oni bi radi s svojimi očmi videli Božji obraz Jezusa Kristusa, s svojimi ušesi slišali angelske harmonije tistih blaženih duhov, ki ga nenehno obdajajo. Toda naj vedo, da tisti, ki ne verujejo v Jezusovo besedo, ne bodo nikdar videli njegovega obraza in bodo pogubljeni. Nehvaležni, trdovratni, istega porekla kot zahrbtni Hebrejci, ki so, ko niso mogli zanikati čudežev, ki jih je med njimi delal, trdili, da jih je delal s hudičevo pomočjo. Na tak način torej, o moj Božji Odrešenik, ti plačujejo ljudje tvoje poniževanje. O, dragi Gospod Jezus, veliko je takih nehvaležnežev, ki te ne priznavajo. Med toliko množicami pa je tudi veliko duš, so vsi ti dečki, ki verujejo v tebe z vso močjo svojega srca, da si živ in resnično pričujoč v presvetem zakramentu. Da, oni verujejo, da si Sin večnega Očeta, gospodarja vsega vesoljstva, verujejo, da si Marijin sin, iz katere si se rodil zato, da bi nas rešil vseh zvijač peklenskega sovražnika.

2. O, srečni časi prvotne Cerkve, v kateri so se tisti goreči predstavniki Kristusa odlikovali po svoji krščanski ljubezni, kako si vas želimo v naših časih! Kako zelo velika je bila ljubezen prvih kristjanov do Jezusa Kristusa v presvetem zakramentu, je mogoče zvedeti iz zgodovine. Niti za trenutek niso pozabili na križ in na Kalvarijo. S kakim spoštovanjem, s kako pobožnostjo, s kako zbranostjo so stali pred njegovim obličjem, ga obiskovali, bili pri sveti daritvi in prejemali sveto obhajilo! V tistih svetih svetiščih so nekateri jokali od sreče, drugi pošiljali globoke vzdihne k nebu, tretji so bili zamaknjeni v sveto nebo. Device in nedolžni dečki so prepevali himne Božjemu Jagnjetu, kakor to delajo angeli v nebeškem Sionu in se jim zdi daleč, ko bodo mogli pritisniti na svoje prsi svojega dragega Jezusa. Z Jezusom v srcu in iz ljubezni do njega so šli junaško v slavno mučeništvo in s krvjo svojega življenja dajali zahvalo Jezusu za tisto življenje in tisto kri, ki ju je on daroval za nas na križu. O, moji dragi, obračam svoje oči od tistih prvih kristjanov na kristjane v

našem času: kako zelo drugačen pogled se ponuja mojim očem. Kaka brezbržnost, kaka hladnost, kako pomanjkanje zatajevanja lastnih čutov! Toda če ne more naših src ogreti za ljubezen do Jezusa Kristusa njegova ljubezen do nas, kdo jo bo potem mogel ogreti?

3. *Končno nas mora molitev, ki jo Jezus Kristus opravlja za nas, pripraviti, da bomo iz hvaležnosti opravili dejanje popolnega kesanja za naše grehe. Kdo si nima očitati kakega nespoštovanja, če malo pomisli nazaj? Koliko raztresenosti, koliko brezbržnosti! Koliko obhajil, opravljenih z mrzlim srcem, mogoče iz ozira na ljudi, mogoče zato, da nas ne bi obsojali. Kdo ve, ali mogoče nismo ponovili izdajstva Judeža z božjeropnim obhajilom? In Jezus je bil vedno tako dober in tako sočuten z našimi slabostmi. Vsak naj malo pomisli, kako je ravnal z Jezusom, in naj v svojem srcu vžge ljubezen in hvaležnost v priznanje toliko poniževanj, ki jih je bil on voljan pretrpeti za nas. Naj v naših srcih vzplameni ljubezen do tega dobrega Jezusa zaradi trpljenja, ki ga mora prenašati v presvetem zakramentu od svojih nehvaležnih sinov. Obudimo globoko obžalovanje vseh naših grehov v zahvalo za molitve, ki jih on opravlja svojemu nebeškemu Očetu za nas.*

Ko je tako spodbujal k večji gorečnosti člane Družbe presvetega Zakramenta, je ugotavljal, da v oratoriju ni bilo še zadosti poskrbljeno z družbami za druge vrste gojencev. Za večje, v kreposti utrjene notranje gojence je bila Družba Brezmadežne, ki jih je navajal k duhovni ljubezni do tovarišev in jim je don Bosko postavil za zgled sv. Janeza Evangelista, ki si je zaradi svoje nedolžnosti in gorečnosti zaslužil sprejeti v varstvo presveto mater Marijo. Katehistom, tako notranjim kakor zunanjim, so bile na voljo pridružene Konference sv. Vincencija Pavelskega, kjer naj bi se člani vadili v dejavni ljubezni. Družbo presvetega Zakramenta in Mali kler so sestavljali izključno dijaki. Družba sv. Alojzija naj bi združila vse notranje in zunanje gojence. Toda veliko število dijakov različnost urnikov, pametna odločitev, da ob prazničnih dneh niso fantom jemali časa za odmor, različnost teženj, izobrazbe in izkušnje so odvrčali rokodelce od te družbe.

Zato je don Bosko odločil, naj bi tudi rokodelci dobili svojo družbo, v katero bi bili včlanjeni najboljši in najbolj goreči. To naj bi bila Družba sv. Jožefa, lep zgled kristjana, delavljnega obrtnika in poštenega delavca. Don Bosko je bil prepričan, da bodo njegovi obrtniki, pravilno poučeni o svojem poklicu in stanu, radi vstopali v to družbo in se izpopolnjevali v pobožnosti in vernosti.

Nekega večera je pripovedoval fantom, kako zelo je sv. Jožef imel rad mlade ljudi. »Pred nekaj leti,« tako jim je govoril, »je neki ubog dninar v Turinu, ki ni imel sreče, da bi bil poučen o veri, šel kupit za sold tobaka. Ko se je vrnil k svojim tovarišem, je hotel prebrati, kar je bilo natisnjeno na kosu papirja, v katerem je bil zavit tobak. Bila je molitev k sv. Jožefu za srečno smrt. Ali je ubogi fant res razumel vsebino molitve ali pa je bil tako razburjen od tistega, kar je bral, ni mogel več odtrgati oči od tistega kosa papirja. Njegovi tovariši so postali

radovedni in so tudi hoteli brati, toda on je molitev vtaknil v nedrje in se začel šaliti. Hkrati pa je komaj čakal prilike, da bi molitev spet prebral. Tako mu je šlo do srca, ko jo je bral prvikrat. Toliko časa jo je ponavljal, da jo je znal na pamet, in jo potem molil vsak dan, čeprav kar tako, brez kakršnega koli posebnega pomena ali želje, da bi prejel kako milost.

Sv. Jožef ni ostal brezčuten za tako, rekli bi, nehoteno vdanost. Ganil je srce tega ubogega fanta, da se je predstavil don Bosku, ki mu je pomagal do velike milosti, da ga je pripeljal spet nazaj k Bogu. Fant se je odzval klicu Božje milosti, se dal poučiti o sveti veri, za katero se do tedaj ni zmenil, in prejel prvo sveto obhajilo. Toda kmalu zatem je zbolel in umrl; zahvaljeval se je svetemu Jožefu, po katerem je prejel mir in tolažbo v zadnjih trenutkih življenja.

Don Boskova beseda je delovala kakor ogenj, ker jo je spremljal zgled. Ne moremo opisati, kako zelo je ljubil sv. Jožefa. To je dokazal z brezštevlnimi dejanji v teku celega svojega življenja, kakor nam pričajo najuglednejši gojenci vseh časov. Imenoval ga je za zaščitnika oratorija, obrtnike je postavil pod njegovo varstvo in ga celo razglasil za zaščitnika dijakov pri izpiti. K njemu se je zatekal v svojih težavah in priporočal drugim, naj se mu priporočajo. Večkrat v letu je pri večernem nagovoru govoril o učinkovitosti njegove zaščite, slovesno je praznoval njegov patrocinijski tretji nedeljo po veliki noči in v nagovorih s posebno pobožnostjo spodbujal k pripravi na praznik. Gojenci so, ne da bi jih obvezoval pravilnik, bodisi skupaj bodisi zasebno čistili sv. Jožefa v njegovem mesecu. Don Bosko je znal tako navdušiti za to pobožnost, da so prostovoljno sodelovali pri pobožnih vajah njemu na čast. V vseh cerkvah, ki jih je zgradil don Bosko, je dal en oltar posvetiti sv. Jožefu. Zelo se je razveselil, ko je papež Pij IX. razglasil sv. Jožefa za varuha vesoljne Cerkve. Leta 1871 je odločil, da naj v vseh salezijanskih hišah 19. marec praznujejo kolikor mogoče slovesno in da naj bo to dela prost dan. V tistih letih so namreč v Piemontu odpravili 19. marec s seznama praznikov.

Kot dokaz te svoje nenehne pobožnosti je dal 1859, ko je Preskrbljenemu mladeniču dodal pobožnost sedem žalosti in sedem radosti sv. Jožefa, molitev k sv. Jožefu za krepost čistosti, še drugo molitev za srečno smrt in lepe pesmi njemu v čast. V 3. delu 5. poglavja Pravilnika prazničnega oratorija je dodal: »V sedmerih nedeljah pred praznikom sv. Jožefa je mogoče dobiti popolni odpustek, če prejmemo zakrament spovedi in obhajila. Zato skupnost pravočasno opozorimo in gojence spodbudimo k pripravi.«

Toda še vedno ni bil zadovoljen. Zato je naprosil sestro Silvija Pellica, da je prevedla iz francoščine knjižico *Sedem nedelj sv. Jožefa*, ki jo je nameraval dati natisniti in razširiti med ljudstvom. Objavljamo pismo, ki ga je ta dobra gospa napisala na začetku zime o tem svojem prevodu.

Zelo ugledni in spoštovani gospod!

Ker se ni uresničilo moje zadovoljstvo, da bi imela vašo ugledno osebo kot gosta v

svoji poletni hiši, mi dovolite, da se vam zahvalim za čast, ki ste mi jo izkazali.

Ker sem menila, da bi za izboljšavo mojega prevoda Sedem nedelj sv. Jožefa potrebovali francoski izvirnik, sem po celem Turinu iskala to knjižico, pa je nisem mogla dobiti. Zato vam pošiljam svojega, ki bi ga pa rada zopet imela nazaj. Sicer ni veliko vreden, vendar nosi pisateljevo posvetilo in mi je zato zelo dragocen. Lepo prosim.

Ker ima vaša ugledna oseba toliko poznanstev, bodite tako dobri in spravite kje pod streho Hingerja, ker se zima vedno bolj bliža. Kako si bo sam pomagal, ko nič nima? Rad bi sicer delal, toda iz nič ni mogoče narediti ničesar.

Po pravici mi boste rekli, da sem sitna. Vendar pa mi tega ne boste rekli, ker imate veliko ljubezen v srcu. Od samega Hingerja boste zvedeli, kaj vse sem že zanj storila in se zato zelo zadolžila. Poleg tega me že več kot štirideset let muči ječmen na očesu in druge težave. Hvala Bogu za vse, vendar nimam sredstev, da bi pomagala temu revežu.

Rekli boste, kaj vas vpletam v te stvari in kaj naj ukrenete. Ah, zavzemite se za stvar in Božja previdnost bo priskočila na pomoč.

Oprostite mi in pomagajte Hingerju iz ljubezni do sv. Jožefa in sv. Jožef bo še bolj ščitil vašo ustanovo in vaše napore. V največjem zaupanju imam čast, da se z globokim spoštovanjem imenujem vaše ugledne osebe

ponižna in vdana služabnica JOŽEFINA PELLICO

27. oktobra 1859

Iz velike vdanosti do sv. Jožefa se je don Bosko pripravljal, da ustanovi posebno družbo v njegovo čast. V oratorij se je po enem letu, ki ga je prebil na študiju filozofije v semenišču v Chieriju, vrnil klerik Janez Bonetti. Pritegnila ga je ljubezen do don Boska in spomin na čudovito lepo družinsko življenje, ki ga je izkusil ob njem. Ker je bil določen za asistenta rokodelcev in ker je dobro poznal don Boskove namene, je prosil in dobil dovoljenje, da je ustanovil in vodil Družbo sv. Jožefa. Ko so namen ustanovitve sporočili mladim rokodelcem, so ga vsi z veseljem sprejeli.

Veliko se jih je odzvalo in na dan vpisa, verjetno v nedeljo 20. marca 1859, so pripravili slovesnost v cerkvi in gledališču. Od tistega dne je Družba sv. Jožefa nadaljevala svoje uspešno življenje vse do današnjega dne.

Don Bonetti je dal družbi dobro osnovo v pravilniku, ki ga je navdihnil in popravil don Bosko. Pozneje so uvedli nekaj sprememb, vendar je duh ostal vedno isti.

Novo družbo so si takole zamislili.

I. CILJ DRUŽBE SV. JOŽEFA

Namen te družbe je širiti Božjo slavo in izpolnjevanje krščanskih čednosti, zlasti med mladimi rokodelci v Zavetišču sv. Frančiška Saleškega.

II. ČLANI DRUŽBE

Družbo sestavljajo predsednik, podpredsednik in tajnik, ki jih imenuje ravnatelj zavoda.

Člani družbe so lahko mladi rokodelci, njihovi mojstri, asistenti, katehet in vsi tisti, ki bodo zadostili pogojem, ki jih podajamo v nadaljevanju.

III. POGOJI ZA VSTOP

Kdor hoče postati član te družbe, mora:

1. Napisati prošnjo predsedniku Družbe.
2. Opraviti prvo sveto obhajilo.
3. Odlikovati se mora vsaj za dva meseca v lepem vedenju.
4. Vodstvo družbe ga mora šteti za sposobnega za sprejem in to mora potrditi vodstvo zavoda.
5. Poznati mora pravila družbe in biti pripravljen, da jih izpolnjuje.
6. Prestati mora dva meseca preizkušnje. Če bo po tem času zadostil vsem pogojem, bo vpisan v seznam članov družbe.
7. Na dan sprejema bo prejel svete zakramente in dobil svetinjico sv. Jožefa s potrdilom o sprejemu v družbo.

Vsem se priporoča, da nosijo to svetinjico pobožno, obešeno okoli vratu tudi zato, da bodo deležni veliko odpustkov, ki so s tem povezani.

IV. SPLOŠNA PRAVILA

Fantje, ki so člani Družbe sv. Jožefa, v zaupanju na mogočno priprošnjo tega velikega svetnika obljublajo, da bodo:

1. Natančno izpolnjevali pravilnik zavoda.
2. Natančno ubogali predstojnike in jim bodo pokorni v sinovski in brezmejni vdanosti, da bodo spodbujali z dobrim zgledom in opominjanjem vsakokrat, ko bo za to priložnost, in odvrčali od slabega.
3. Z največjo prizadevnostjo skušali preprečiti zdrahe med tovariši, kjerkoli in kadarkoli.
4. Preprečili bodisi sami ali s pomočjo drugih grdo govorjenje in karkoli je nasprotno sveti čistosti.
5. Se varovali brezdolja in skrbeli, da bodo vedno zaposleni.
6. Premagovali ozir na ljudi in se ne usužnjevali navideznim strahovom.
7. Zatajevali zunanje čute z namenom, da bi se ohranili čisti in nedolžni v besedah in dejanjih in tako posnemali sv. Jožefa, ki je prvi z zaobljubo daroval svojo čistost Bogu in zaslužil, da je postal varuh čistosti samega Jezusa Kristusa.

V. POSEBNA PRAVILA

Družba sv. Jožefa ne opravlja posebnih pobožnih vaj. Vendar pa priporočamo naslednje pobožnosti:

1. Prejem svetih zakramentov enkrat na teden ali vsaj na vsaka dva tedna.
2. Češčenje našega svetega zavetnika sv. Jožefa na njegove praznike, kakor je sveta zaročja (23. januarja), dan njegove dragocene smrti (19. marca), njegov patrocinj (3. nedeljo po veliki noči). Zelo se priporoča kot priprava na praznik devetdnevnica z obhajilom na čast našemu svetniku.

3. *Opravljanje kake pobožnosti v mesecu sv. Jožefa, ki se je bodo mogli udeležiti tudi nečlani.*
4. *Na vse praznike v letu bodo sinovi sv. Jožefa pobožno prejeli sveto obhajilo.*
5. *Če bi kateri izmed članov zbolel, bo o tem poročal predsednik na naslednjem sestanku z namenom, da bodo člani opravili zanj molitve.*
6. *Če bo potrebno nočno bedenje pri bolniku, bo predsednik dvema članoma zaupal to dejanje krščanske ljubezni. Če bo bolezen trajala dalj časa, bo predsednik za vsako noč določil dva člana za asistenco pri bolniku.*
7. *Če bi član prešel v drugo življenje, se bodo preostali člani z ravnateljevim dovoljenjem udeležili pogreba in spremljali truplo do groba. Vsak član bo prejel sveto obhajilo za dušo pokojnega in pri naslednjem sestanku bodo člani namesto dobrega dela zmolili rožni venec za pokojnega tovariša.*

Za dušni mir vseh članov družbe se izjavlja, da navedena pravila ne obvezujejo pod nobenim, tudi odpustljivim grehom, razen v stvareh, ki so že same po sebi predmet Božjih in cerkvenih zapovedi.

VI. PRAVILNIK ZA SESTANKE

1. *Člani Družbe sv. Jožefa se bodo zbrali vsak teden na sestanku pod vodstvom predsednika. Med zbiranjem se bo bral odlomek iz življenja sv. Jožefa ali iz kake druge spodbudne knjige.*
2. *Sestanek se bo začel z molitvijo k Svetemu Duhu in z branjem seznama vseh članov in pripravnikov.*
3. *Na sestankih se bo razpravljalo o pobožnosti do sv. Jožefa, o posnemanju njegovih čednosti in o širjenju dobrih knjig. Govorilo se bo o vsem, kar se tiče telesnega in duhovnega napredovanja članov družbe.*
4. *Na sestankih se bodo obravnavale prošnje za sprejem v družbo. Člani odbora bodo lahko povedali svoje mnenje o sprejemu prosilcev. Predsednik bo opombe upošteval, lahko ukrenil glede sprejema ali sprejem odložil, kakor se mu bo zdelo bolje v Gospodu.*
5. *Sestanki naj bodo kratki in naj se sklepajo z očenašem, zdravamarijo, slavaočetu in z molitvijo na čast sv. Jožefu.*
6. *Vsak mesec bo predsednik poročal predstojniku zavoda o delu družbe, večanju ali upadanju števila članov in o izpolnjevanju pravil družbe.*

To je bil pravilnik Družbe sv. Jožefa, ki je določal naloge posameznih članov vodstva. – Predsednik je imel nalogo sklicevati sestanek družbe, moral je skrbeti za verski pouk članov, in to z vsemi sredstvi, ki mu jih je priporočal razum, in za čim večji duhovni napredek sobratov. – Podpredsednik naj bi nadomeščal predsednika vsakokrat, ko bi bil ta odsoten, vodil sestanke in pomagal predsedniku v vsem, kar bi mogel storiti. – Tajnik naj bi zapisal odsotnost članov in pripravnikov, povzel na kratko nagovore in sestavil primeren zapisnik. Zapisal naj bi vse, kar se je pomembnega zgodilo glede na družbo, in vodil točen se-

znam članov in pripravnikov. – Svetovalci in desetarji naj bi natanko opazovali, kako člani izpolnjujejo pravilnik družbe.

Da bi dali Družbi sv. Jožefa večji pomen, so postali častni člani vsi predstojniki oratorija in so družbo izenačili z Družbo sv. Alojzija. Medtem ko je bilo za pristop k Družbi Brezmadežne, Družbi presvetega Zakramenta in Malega klera zadosti vpisati svoje ime v seznam članov, so morali člani Družbe sv. Jožefa ob vstopu slovesno prebrati besedilo članstva³.

Blagoslovljene sadove te družbe bomo spoznali iz naše pripovedi, čeprav smo jih že mogli predvideti zaradi izredno lepega vedenja obrtnikov. To se je kmalu razvedelo v javnosti in veliko delavnic in ustanov, najprej v Piemontu, nato po celi Italiji in končno po celem svetu je prosilo za pravila. Če bi našli vse, bi dobili izjemen seznam.

Imamo še eno pismo iz tega leta, ki ga je don Bosko pisal ustanovitelju neke dobrodelne ustanove, kateri ga je prosil za enega obrtnika.

Predragi gospod!

Zapletene politične razmere so me zadržale, da vam nisem takoj odgovoril na vaše cenjeno pismo. Naj torej povem:

Če boste še vztrajali v svojem načrtu, vam bom lahko poslal enega svojega fanta, ne

³ Prosilci za sprejem so poklekli pred glavni oltar ali kip sv. Jožefa. Duhovnik v koretlju in beli štoli je zapel Pridi, Stvarnik Sveti Duh in odmolil molitev, se obrnil k navzočim in jim postavil naslednja vprašanja, na katera so prosilci odgovarjali.

D. Bratje moji, kaj želite?

P. Želimo biti sprejeti v Družbo sv. Jožefa.

D. Poznate pravila te družbe?

P. Ker smo jih pozorno prebrali, jih poznamo in upamo, da jih bomo z Božjo pomočjo in s pomočjo Božje matere Marije izpolnjevali.

D. S kakim namenom se želite vpisati v Družbo sv. Jožefa?

P. Da bi se uvedli v krščansko življenje po zgledu sv. Jožefa, da bi posnemali njegove čednosti, zlasti še njegovo čistost in ubogljivost.

D. Kaj je glavni cilj, zaradi katerega ste predvsem želeli postati člani Družbe sv. Jožefa?

P. Glavni cilj je želja, da bi si zaslužili varstvo sv. Jožefa v življenjskih nevarnostih in zlasti še ob naši zadnji uri. D. Gospod naj blagoslovi ta vaš plemeniti cilj in Božja mati Marija naj vam pomaga, da boste zavzeto izpolnjevali pravila te družbe. Bodite prepričani, da bo sv. Jožef vaš zavetnik tako v življenju kakor ob smrti. Ko so to izrekli, so zmolili naslednji obrazec:

Jaz obljubljam, da bom storil vse, kar je v moji moči, da bom posnemal sv. Jožefa, moža Marije, ki je najčistejša med vsemi devicami. Izogibal se bom slabih tovarišev, bežal pred grdimi pogovori in spodbujal druge k dobremu z besedami in zgledom. Obljubljam tudi, da bom izpolnjeval pravila te družbe. Upam, da bom to mogel storiti z Božjo pomočjo in priprošnjo našega svetnika.

Potem ko je vsak posameznik izrekel to obljubo, so vsi člani nadaljevali:

V vseh naših duhovnih in časnih potrebah bomo z največjim zaupanjem prihajali k našemu svetniku in molili: Slavni sveti Jožef, naš zaščitnik, prosimo te, obrni svoje dobrotljive oči na naše sedanje potrebe in podeli nam pomoč zlasti v tistih stvareh, ki jih šteješ za posebno koristne za našo dušo. Spomni se, o prečisti ženin presvete Device Marije in naš sladki zaščitnik, da še nikdar ni bilo slišati, da bi se kdo k tebi zatekel in bi ne bil potolažen. S tem zaupanjem stopamo pred tvoje obličje in se ti iz vsega srca priporočamo. Nikar ne preziraj naših molitev, krušni oče našega Odrešenika, temveč jih dobrohotno poslušaj in usliši. Tako bodi.

Jezus, Jožef in Marija, vam izročam svoje srce in dušo! Jezus, Jožef in Marija, stojte mi ob strani v smrtnem boju! Jezus, Jožef in Marija, naj v miru izdihnem svojo dušo.

Ko so novi člani vpisali svoja imena v zapisnik, prejeli svetinjico sv. Jožefa in je duhovnik izrekel kratko spodbudo, so obred sklenili s Hvalite Gospoda, vsa ljudstva.

sicer kakega slavnega umetnostnega čevljarja, pač pa sposobnega, da opravlja nalogo svojega poklica. O njegovem vedenju verjetno ne bo nikakršnih pripomb, razen tega, da bo pač moral spremeniti dosednji način življenja. Glede poletnega srečanja bi se morali ustno dogovoriti. Če boste prišli v Turin, bi bilo dobro, da bi preživeli kak prazničen dan z nami, da boste videli, kako vse poteka v Gospodovem imenu. Ko boste kaj uresničili in če bo Gospod dal, vas bom obiskal.

Če bi vam bolj ustrezal kak fant, bi vam tudi mogel ustreči.

Vdane pozdrave neustrašnemu don Fenogliu. Obema želim veliko poguma v Gospodu. Pridobite milijon naročnikov Katoliškega branja. Molite zame in za moje uboge sinove. Iz srca vas pozdravlja v Gospodu

vdani služabnik in prijatelj duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 3. aprila 1859

Sklenimo to z opombo. Če je bila duša Družbe sv. Jožefa in drugih družb pogosto sveto obhajilo, pa je bila vzgoja in vedno večja povezava med člani teh ustanov sad nenehnega prizadevanja in gorečnosti ter dobrega zgleda klerikov. Don Bosko je skoraj vsako soboto zbral klerike v svoji sobi, se z njimi zaupno pogovarjal, jim zabičeval svoje ideje in jim dajal nasvete, da so ohranili neoporečno vedenje. Ko je opisoval čednosti sv. Frančiška Saleškega, je pogosto hvalil njegovo dobrohotnost, čistost in duha zatajevanja v iskanju sredstev za zveličanje duš.

Te klerike, predmet njegovih posebnih skrbi, si je vzgojil od nežnih let sam in so se držali točno njegovih navodil. Ni moglo biti drugače, saj med svoje duhovniške vrste ni sprejemal in ni pošiljal v semenišča drugih fantov kot samo tiste, ki so z gotovostjo obetali dober uspeh. Obenem pa jih je podpiral pri ureničevanju njihovih svetih želja.

Kanoniku Vogliottiju, rektorju semenišča in škofijskemu provikarju je pisal takole:

Veleugledni gospod rektor!

Klerik Alasia da Sommariva, semeniščnik iz Chierija, mi sporoča, da zahtevajo od njega plačilo mesečnine. On je vstopil v semenišče v upanju, da bo sprejet zastonj, kakor ste mi dali vedeti. Priporočam vam ga, da bi mu pomagali, kajti sicer bi moral iti domov, saj sam ne more plačati niti enega solda. Klerik Bonetti je bil preteklo leto popolnoma zastonj v oratoriju. Vi ste mi dali vedeti, da če bom jaz imel v hiši Bonettija, bi vi namesto njega sprejeli mladega klerika Alasia.

Poln zaupanja v vašo dobroto izražam globoko spoštovanje vaši uglednosti. Vaš

vdani služabnik duhovnik JANEZ BOSKO

Iz hiše, 6. aprila 1859

Tiste, ki se niso primerno obnašali, je nemudoma izključil iz kleriškega stanu in dal cerkvenemu predstojniku odkrita poročila. Zgoraj imenovanemu rektorju je na njegovo vprašanje takole odgovoril:

Veleugledni in spoštovani gospod rektor!

Znašel sem se v zadregi zaradi vaše želje, da bi vam poročal o fantu iz Pred Gospodom vam bom stvari razložil, kakor jih poznam. Učenje dobro, vedenje povprečno; od doma so ga poslali zaradi stvari, ki naj se med kristjani niti ne omenjajo. Tukaj je opravil šolanje, vštveši retoriko. Mogoče je, da se je v dveh letih, ko je bil odsoten iz naše hiše, bolje obnašal in bi si zato zaslužil posebno dobro priporočilo.

Upam, da vam to poročilo zadostuje. Če pa je potrebno kaj več, sem vam na uslugo. V hvaležnosti vam zagotavljam svoje spoštovanje. Vdani

služabnik duhovnik JANEZ BOSKO

Iz hiše, 15. marca 1859

N. B. Ko se je ta fant predstavil za izpit za preobleko, sem mu odklonil spričevalo lepega vedenja. On pa je šel in si ga dal izstaviti od svojega župnika.

16.

POGLAVJE

Nekaj navodil katehistom za pouk krščanskega nauka – Učenje in razlaga nove zaveze; pouk cerkvenega govorništva; nepripravljen govornik – Pouk svetih obredov – Razne tedenske konference vsem dijakom – Pouk lepega vedenja in razlogi za tak pouk – Don Bosko vzor popolne vzgoje – Vljudnost in ljubezen v govorjenju in opominjanju – Če je duh razburjen, molči in preišluj; smešen izbruh jeze – Lepo vedenje v dejanjih; don Bosko in skoki čez kozo – Don Boskova spretnost pri opozarjanju fantov na nevljudnost – Vljudnost pri sprejemanju gostov in obiskovalcev – Osnutek veseloigre, ki naj bi učila lepo vedenje – Gojenci izkoristijo don Boskove spodbude – Hvalni govor

PAMETEN ČLOVEK SE DELA PRILJUBLJENEGA s svojimi besedami, pravi Pridigar. Prav zato prepričuje in priteguje tiste, ki ga poslušajo, da izpolnjujejo njegovo voljo. Tako je delal don Bosko in tako ljubeznivost ponovno priporočal svojim sodelavcem z namenom, da bi njegova skupnost lepo delovala: »Govorite, govorite!« In za ta sveti cilj je množil priložnosti za pogovor ne samo sam zase, temveč tudi za druge predstojnike hiše in za več svetih duhovnikov v mestu, ki so bili polni njegovega duha, in vabil, da bi prihajali na pogovor v oratorij. Ti so govorili namesto njega, ko je bil odsoten ali zadržan, bili kakor njegov odmev, ponavljali so njegova načela in se trudili, da bi ustregli njegovemu pričakovanju.

Don Bosko je poleg pridig, predstavitve življenja papežev, večernega govora za lahko noč, konferenc družbam, tedenskega branja redov, ki so si jih zaslužili dijaki, branja in razlage pravilnika hiše zbiral svoje gojence, da je z njimi obravnaval stvari v povezavi z njihovo versko in državljansko vzgojo. To so stvari, ki

jih ne smemo pozabiti, zato jih bomo navedli tukaj, ker bi mogoče drugje bile zunaj splošnega okvira pripovedi.

Najprej bomo vzeli v pretres katekizem. Od časa do časa je don Bosko vsaj dvajset let (od 1846 do 1866) zbiral svoje klerike in večje fante izmed najboljših in jih učil, kako naj uspešno razlagajo katekizem svojim zunanjim kakor tudi notranjim tovarišem. Najraje jih je zbiral v zakristiji. Dostikrat je razlagal pravilnik prazničnega oratorija. Katehistom je priporočal, da so med katekizmom stali pred dečki, ki so sedeli, in tako s svojo osebo obvladovali poslušalce, jih imeli vse pred očmi in na ta način z lahkoto dosegli tišino. Priporočal je, naj bi odgovore v katekizmu spremljale razlage, vendar ne dolge, ki jih ne bi razumeli. Don Angel Savio in Janez Villa sta nam pripovedovala, kako lepe sadove so prinašala ta srečanja. Dodala sta, kako je v nedeljski in večerni šoli uporabil več ur na teden, da je prijetno in dostojanstveno pripovedoval zgodbe Svetega pisma in uporabljal svete knjige, da je s samo Božjo besedo utemeljeval svoja izvajanja. Tako je dopolnjeval pouk, ki so ga imeli v cerkvi ugledni teologi iz konvikta, ki mu jih je ob nedeljah pošiljal don Cafasso.

Tudi notranji gojenci so imeli ob nedeljah, razdeljeni po razredih, nedeljski katekizem. Poleg tega je don Bosko poskrbel, da so rokodelci vsak teden dobili nalogo naučiti se na pamet eno poglavje krščanskega nauka, ki so ga potem v nedeljo morali povedati na pamet. Prav tako dijaki, ki so morali odgovarjati v svojem razredu. Ti niso mogli na koncu leta narediti izpita čez opravljeni razred, če niso dobili pozitivnega reda iz katekizma. Izpit iz katekizma pa so morali opraviti pred svojimi učitelji ali pred njihovim vodjem. To pa zato, da so se učenci navadili pripisovati verouku pomembnejše mesto kot italijanščini, latinščini, grščini in drugim šolskim predmetom.

Klerikom, študentom teologije in filozofije, je naročil, da se morajo vsak teden naučiti na pamet deset vrstic nove zaveze in so jih v četrtek zjutraj v obednici med zajtrkom povedali na pamet.

To navado so uvedli leta 1853. Ko je don Bosko prvič stopil v obednico, da bi se to začelo, so vsi kleriki imeli v rokah latinsko vulgato in so jo odprli na strani prvih vrstic evangelija sv. Mateja: Rodovnik Jezusa Kristusa, sina Davidovega. Vsem se je zdelo, da bo don Bosko brez dvoma tukaj začel svojo razlago. Ko pa so odmolili 'Začni, prosimo, Gospod', je rekel: »Evangelij sv. Mateja, 16. poglavje, 18. vrstica: In jaz tebi pravim, ti si Peter skala in na to skalo bom sezidal svojo Cerkev in peklena vrata je ne bodo premagala. In tebi bom dal ključe nebeškega kraljestva, in kar koli bo zavezano na zemlji, bo zavezano tudi v nebesih, in kar koli boš razvezal na zemlji, bo razvezano tudi v nebesih.«

Nato jim je v nekaj besedah razložil oblast rimskega papeža in jim za prvi teden naročil, da naj se naučijo na pamet deset vrstic evangelija, ki so ga imeli v rokah. Več let je on sam vodil te sestanke. Vsakokrat je podal najprej kratko besedno razlago, dodal kratko pa izvrstno vsebinsko razlago in končal z rekom, ki je spodbujal k ljubezni do Boga in bil vodilo krščanskega življenja. Ta tako strokovna pa obenem privlačna beseda je tako ugajala klerikom, da so med tednom komaj čakali četrtka.

Proti letu 1857, ko je bil don Bosko pozno v noč zaposlen v spovednici, je njegovo vlogo prevzel klerik Mihael Rua. Leta 1863 je izročil to nalogo don Dominiku Ruffinu in pozneje nekaterim drugim. Vendar pa je še vedno od časa do časa bil pri teh sestankih in jih včasih tudi vodil.

Tem vajam, ki so jih v šali imenovali testamentino, je dodajal tudi navodila o pravilnem oznanjevanju Božje besede. Zlasti je zabičeval jasnost v govorjenju, preprostost v izrazu, katerih cilj naj bi bil vtis srcem. »Rešitev duš,« je ponavljal, »mora biti prvi cilj vsakega pridigarja.«

Iz tega razloga je nekega dne dal posebno izjavo, ki jo je slišal Frančišek Ceruti. Kleriki so se pred don Boskom norčevali iz pretiravanja pridigarjev 17. stoletja. On pa jim je rekel: »Kaj pa če je v tistem stoletju bilo potrebno, da so pridigarji uporabljali tak slog in tiste primere, da so pritegnili pozornost ljudstva in tako koristili njihovim dušam? Kaj bi potem mogli oporekati? Jaz menim, da bi tisti, ki bi delal drugače, ravnal napačno.«

Ob drugi priložnosti je razpravljal o vestni pripravi in o razporeditvi snovi, preden pridigar stopi na prižnico. Svojo razpravo je ponazarjal s smešnimi dogodki, ki so kazali žalostno podobo duhovnika, ki se je nepripravljen drznil opraviti to sveto dolžnost.

Bili smo navzoči, ko je don Bosko pripovedoval: »Neki kaplan je bil znan kot velika dobričina. Da vam ga prikažem, naj opišem njegov klasični način pridiganja, ki je bil čisto posebne vrste. Stopil je na prižnico ter z zaprtimi očmi in z rokami, oprtimi na ograjo prižnice, povedal svoj uvod v pridigo. Pri vsaki pridigi je naredil pregled desetih Božjih zapovedi. Glejte, je začel, kratek bom, zares kratek. Vedite torej, da današnji evangelij ... toda tiste ženske tam ... Dobro vem, da imate ve ženske dolge jezike, toda vsaj med pridigo bodite tiho. Kakor rečeno, današnji evangelij pripoveduje o čudežni pomnožitvi kruha. Zato pazite, da boste hodili k spovedi, kajti ta zapoved je tudi zajeta v današnjem evangeliju. Začnite z izpraševanjem vesti pri prvi zapovedi. Čuj, zakristan, vzemi v roke kajfež in prisoli tisti paglavki dva udarca po zadnji plati. Ko ste med izpraševanjem vesti končali prvo zapoved, preidite in premišlujte drugo zapoved. Ali res

ni mogoče, da bi otroci tam okoli glavnega oltarja bili pri miru? Ko premišlujete drugo zapoved, skušajte ugotoviti, ali ste bili vedno pokorni tretji zapovedi.

In tako je možakar nadaljeval ne razlage desetih zapovedi, temveč teater ob desetih zapovedih. Zagotavljal je, da bo kratek, in bil je zares kratek, ker ni govoril več kot deset minut. Ko so ljudje pričakovali, da bo zares začel pridigati, ga že ni bilo več na prižnici. Kaj se vam sedaj zdi o takem načinu pridiganja? Kakšne sadove lahko rodi? Prezir, dolgčas in spanje. In tako se bolj ali manj zgodi vsakemu, ki stopi na prižnico brez priprave, z neizmernim pohujšanjem duš in hudo odgovornostjo pred Božjim prestolom. Vsak duhovnik mora razpoznati to svojo sveto dolžnost in bo žel obilno žetev. Človek mora pripraviti svojega duha, je zapisano v 16. poglavju Pregovorov (s študijem, premišljevanjem in molitvijo), in h Gospodu voditi jezik (z njegovo milostjo).«

Med nagovore lahko uvrstimo tudi šolo ceremonij za klerike. Njo je začel don Bosko sam, nadaljeval jo je dalj časa Janez Krstnik teolog Bertagna. Proti 1857 je rade volje prevzel pouk don Gherardi, župnikov namestnik pri Santa Marii, ker so klerike oratorija vključili v njegovo župnijo in so ob slovesnih praznikih prevzemali službo pri oltarju. Ker je imel dovolj prostega časa, je tudi druge fante iz zavetišča poučeval, kako se ministrira pri zasebni maši, čeprav je bilo še nekaj drugih učiteljev, ki so opravljali to nalogo. Don Bosko je namreč zahteval, da so vsi njegovi gojenci ministrirali, in to dobro in pobožno. Kleriki so zelo cenili don Bertagna in don Gherardija zaradi njune ljubeznivosti in čudovito natančnega pouka in več kot eden se dobro spominjajo, kako so jima veselo hiteli naproti in jima poljubljali roko, ko sta prihajala v oratorij.

Don Gherardiju je sledil naš dragi tovariš duhovnik don Jožef Rocchietti, ki je nadaljeval pouk do 1862, ko je zaradi bolezni s težkim srcem zapustil oratorij.

Nalogo je prevzel don Janez Cagliari, za njim pa je svete ceremonije učil in vadil don Jožef Bongiovanni. Njuno nalogo so potem nadaljevali drugi duhovniki.

Don Bosko je tudi uvedel konferenco za mlade dijake ob sredah zvečer z namenom, da ne bi, medtem ko napredujejo v učenju, pozabili na druge dolžnosti. Ker teh konferenc ni mogel redno sam imeti, je naprosil druge duhovnike svoje prijatelje, da so ga nadomestili. V letu 1856/57 je častiti duhovnik po starosti in kreposti don Casassa, vodja Sester sv. Ane, razpravljal o grehu, krepostih in zakramentih, in to včasih v učilnici, drugič pa spet v kapeli sv. Alojzija v cerkvi, in si je ob tej priložnosti vedno nadel koretelj in štolo. Njegovi moralni nagovori so bili gojencem zelo všeč; trajali so po pol ure, ne več. Poleg tega je do leta 1863 ob nedeljah popoldne tudi pridigal in se pri tem menjaval s teologom Borelom in kanonikom Borsarellijem.

Z namenom, da bi dijaki prepevali cerkvene himne z razumevanjem, je don Bosko 1857/58 povabil duhovnika profesorja Mateja Picca, da jim jih je ob četrtnih razlagal. K tej razlagi so prihajali tudi dijaki iz Cottolenga.

Leta 1859 je bil don Zattini iz Brescie, aspirant za salezijansko družbo, odgovoren za to konferenco in je včasih v sredo, drugič pa v nedeljo dopoldne po drugi maši razlagal psalme in druge molitve ministrantov pri sveti maši z namenom, da bi razumeli, kaj delajo in molijo.

V letih 1860–63 je to navado nadaljeval ob sredah teolog Borel v dvorani z dvema kriloma, z enim v sedanji bolniški sobi in z drugim v don Boskovi sobi. Kjer obe krili sovpadata, tam je sedel teolog Borel, oblečen v koretelj in štolo, z leve in desne strani pa so ga obdajali dijaki in kleriki. Razlagal je katekizem. Eno celo leto je govoril o veri, in to tako jasno, da so vsi razumeli. Vera brez dobrih del je mrtva. Brez dobrih del je nemogoče ugajati Bogu. Profesor don Garino, ki je bil navzoč, je vedel povedati, da je bil naravnost sijajen, ko je govoril o lepoti te teološke kreposti.

Za njim je kako leto nadaljeval ta moralna predavanja v učilnici don Bongiovanni. Pozneje pa je ta navada prenehala.

Nazadnje naj omenimo še konferenco ali pouk o lepem vedenju, ki je bil enkrat na teden, bodisi v četrtek dopoldne ali v nedeljo pred kosilom v učilnici. Ta naloga je bila zaupana prefektu hiše in prvi, ki je opravljal to nalogo, je bil leta 1855 don Alasonatti. To je bila krona krščanske vzgoje, ker dečki, ki so prihajali s podeželja in so bili zaposleni v delavnicah, niso vedeli, kako naj se spodobno obnašajo v družbi.

Pravila so jemali iz življenjepisov svetnikov, iz knjig stare in nove zaveze, kjer je govor o tem, kako se je treba obnašati pri mizi, da ne sedemo, ko drugi stojijo, kako se je treba vesti pred predstojniki, kako s tovariši, v pogovoru z uglednimi osebami, pri zabavi, z eno besedo, kako naj se vedemo v različnih življenjskih okoliščinah. Vedenje vsakega človeka je tiho razodevanje njegovega srca, iz česar moremo sklepati na njegovo nrav in značaj. Sveti Duh pravi po Pridigarju: »Človeka razpoznavamo po obrazu in iz tega, kar se kaže na licih, vidimo, ali je urejen. Način, kako se oblači, smeji in hodi, naznanja svojo človeško bit.«

Zato je don Bosko hotel, da so bili njegovi gojenci urejeni in umerjeni v svojih dejanjih, vedenju, preprostosti in zadržanosti ter si tako pridobivali naklonjenost in spoštovanje ljudi. Večkrat je prevzel razlago lepega vedenja don Bosko sam namesto prefekta. Vendar pa je bil več kot njegova beseda nenehna spodbuda za lepo vedenje njegov osebni zgled. Bil je vzor lepo vzgojenega člo-

veka, pozoren na vsako svojo besedo in kretnjo in si je prizadeval, da ne bi ne z besedo ne z dejanjem kogar koli užalil. Z vsemi se je srečeval izredno pozorno po načelu sv. Pavla: Čast, komur čast! Nikomur, ki so ga prihajali obiskovat, ni odrekel znamenj spoštovanja. Ugledni meščani, ki so prihajali k njemu na obisk, so začudeni vpraševali: »Toda kje se je le naučil takih izbranih vljudnostih manir? To je vendar popoln plemenitaš!« Don Albera je tako priznanje vedno znova slišal tudi v Franciji. To je bil tudi eden od razlogov, mogoče samo postranski, vendar resničen, da so ga veliki tega sveta želeli imeti v svojih palačah. Enako vljuden odnos je imel tudi do revežev in nikdar ni vstopil v njihovo stanovanje, ne da bi se odkril. Tudi z gojenci je bil nadvse pozoren: »Rad bi ti zaupal to in to. Kaj praviš k temu?« »Bodi tako ljubezniv in napravi to in to.« »Mi dovoliš, da te opozorim na nekaj?« »Bi mi mogel pomagati v tej zadevi?« V vsem tem govorjenju ni bilo nič prisiljenega, ker je bilo prepojeno z ljubeznijo našega Gospoda, kakor se to spodobi duhovniku.

Gojenci so se zgledovali po don Bosku, ki jih je tako zasebno kakor javno opozarjal na njihove napake. V lepem vedenju je videl zametke nekaterih kreposti, zato je kot moder vzgojitelj navajal h govorjenju, pa tudi k molčanju. Gojencem je priporočal, da so se naučili skriti svoj odpor, ki ga vzbuja grobo obnašanje, domišljavo, drzno vedenje, prevelika zadržanost pa tudi neobvladane šale. Odločno je prepovedoval, da bi kdo komu pripovedoval, kaj je zlonamernega kdo drug rekel o njem, priporočal pa je, naj vsak zatisne oko, če kdo proti njemu govori ostre kritike in zbadljive šale. Nobeden naj ne bi niti med enakimi vztrajal trdovratno pri svojem mnenju, nobeden naj ne bi samega sebe dajal za zgled drugim, rekoč: jaz bi v tem primeru ravnal drugače, če bi kdo pripovedoval o kakem neprimernem dejanju koga drugega; nikdar naj ne ugovarja komu, ki je povedal svoje mnenje; naj brez nejevolje potrpežljivo posluša in kaže zanimanje, če kdo ponavlja stvari, ki jih je že tolikokrat ponovil, pa meni, da so zanimiva novost, zlasti če gre za starejše osebe; da ne molčimo kot riba v pogovoru med prijatelji, a ne segamo v besedo tistemu, ki govori; naj ne odgovarjamo, če nas nihče ni vprašal, in omilimo odgovore z besedami, kot so 'zdi se mi' ali 'jaz pa menim'; da ne damo nikdar končno veljavne trditve, kadar ne gre za kako versko resnico.

Če je kdo pozabil na njegova opozorila, je imel čisto poseben način opozarjanja. Če je kdo v pogovoru z njim naredil slovnično napako, mu je bilo nerodno, da bi kdo izmed navzočih pokazal svoj prezir. Sam je pravilno ponovil besedo, ne da bi pri tem naredil kako opazko, tako da so razumeli tako eni kakor drugi.

Nekega dne je don Bosko pred nekaj kleriki in starejšimi duhovniki povedal svoje mnenje o načinu kako oskrbeti hišo. Toda eden izmed njih je takoj, ko

je komaj slišal, za kaj gre, nevljudno dejal, da je taka zamisel skrajno neprimer-
na, in začel naštevati številne nepremostljive težave. Don Bosko mu je, ne da
bi se najmanj razburil, segel v besedo: »Quid est hyperbole?« (kaj je hiperbola
– pretiravanje). Vsi so se zasmeli. Don Bosko pa ni nič dodal. Mogoče je hotel
dati razumeti, da, dokler gre samo za leposlovne oblike in slogovne različice,
njegovo mnenje kaj velja. Nenavaden pa zabaven domislek, da ne ponižaš tiste-
ga, ki je izrekel nepremišljeno pripombo.

Večkrat je kdo izrekel kako neresnično trditev z znanstvenega ali zgodo-
vinskega področja. Don Bosko mu je mirno rekel: »Ti učitelj v Izraelu in ne veš
tega?« Vendar ni izrekel besedice, ki bi ga mogla osramotiti.

Pogosto je priporočal, da bi vsak dvakrat premislil, preden bi začel govoriti,
in pri tem navedel Pridigarjevo trditev: »Srce norcev je v njihovih ustih (govo-
rijo, ne da bi pomislili), usta modrih pa so v njihovem srcu« (premislijo vse, kar
povedo). Potem je pokazal, kako zelo je potreben premislek, če hočemo doseči
tisto, kar želimo, da si ne naredimo sovražnikov, da si ne nakoplujemo težav, da
ne žalimo Gospoda.

Povedal je svoje mnenje o določenih nepremišljenih ljudeh, ki govorijo iz
prvega navala, brez zavor, se razjezijo, napadajo tiste, za katere mislijo, da so jih
napadli, napačno razlagajo namene drugih in so prepričani, da imajo samo oni
prav. Tako izgubljajo prijatelje, so osovraženi v družbi in jih imajo vsi v zobeh.
Koliko takih neotesancev hodi po svetu, ki se gotovo ne bi osmešili, če bi bili
pozorni in počasni v govorjenju in dali, da bi se jim umirila domišljija, in bi raje
molčali kot govorili.

Don Bosko je ta svoj nauk ponazoril z nekaj dogodki, od katerih navajamo
naslednjega.

»Bil sem v zakristiji sv. Frančiška Saleškega, ko je prišel maševat neki don
Corradi. Pozabil je odložiti lahek plašček, ki ga je nosil na ramenih, oblekel čez
vse mašna oblačila in pristopil k oltarju. Ko je končal zahvalo, je vzel klobuk in
iskal plašček, da bi odšel na cesto, pa ga ni našel. Vprašal je zakristana, ta pa se
je začel smejati in ni odgovoril. Don Corradi se je razjezil. »Kam ste mi ga skri-
li?« Iskal ga je po vseh kotih zakristije, pa ga ni našel. Vrnil se je k zakristanu
in mu zapretel, da ga bo premikastil, če mu ne pove, kam ga je skrili ali kdo ga
je odnesel. Zakristan se je še naprej nagajivo smejal in trdil, da se ga on ni niti
dotaknil in ni nikogar videl, da bi ga odnesel. Tedaj se je don Corradi obrnil k
meni in drugim v zakristiji, vprašal, kje je plašček, in ne da bi čakal na odgovor,
dal poklicati varuha cerkve, ki je ob takem hrupu zavzeto vprašal don Corradija,
kaj se dogaja. Ta mu je odgovoril:

»Ti tukaj so vzeli ali skrili moj plašček in sedaj, ko moram iti domov, mi ga nočejo vrniti. Vendar se mi zdi, da ni nihče drug sposoben storiti kaj takega kot zakristan, ki se norčuje, smeje in brije norca iz mene.«

Varuh, ki se je takoj zavedel, za kaj gre, je mirno poklical zakristana:

»Je res, da si mu vzel plašček? Ali ga je mogoče skrili kdo drug? Vrni mu ga, ker mora iti domov.«

Ko so mu vsi zagotovili, da se ga nobeden izmed njih ni dotaknil, je don Corradi spet z vso ihto začel iskati po vseh kotih.

»Sem sem ga položil, a ga ni. Pa tukaj prav tako ne. Kako je le mogel izginiti?«

Medtem je prišel don Cafasso in videl zakristijo vso zaprašeno in v velikem neredu. Za hip se je ustavil in nato vprašal don Corradija za vzrok. Dobil je že znano razlago.

»Toda povejte,« je dejal don Cafasso, »koliko plaščkov ste imeli? Dva?«

»Ne, samo enega.«

»In kaj potem iščete?«

»Plašček.«

»Saj ga imate vendar na sebi.«

Sedaj se je don Corradi potipal po hrbtu in dvignil krilce plaščka. Za trenutek je od začudenja kar okamnel, ni izrekel več besede, ni pogledal več nikogar, skrili je svoj obraz, kot strela zletel proti izhodu in izginil.

Toda don Bosko se ni zadovoljil samo z lepim vedenjem v besedah, temveč zlasti v dejanjih. Ker je bil sam utelešen zgled krščanskega dostojanstva, je zavračal vsako prostaško šalo, vsako vrsto igre, kjer bi se lahko z rokami dotikal drugega, in vsako drugo obliko neprimerne domačnosti, kot je držanje za roke in vodenje pod pazduho. Trdil je, da so taki izrazi medsebojnih odnosov proti oliko in lepemu vedenju. Asistentom je odločno zabičeval, da so pazili na izvajanje teh napotkov. Tudi za to priložnost je imel na voljo smešen dogodek, ki je ponazarjal njegovo misel.

»Ko sem kot mlad fant hodil v šolo v Castelnuovo, sem bil odločno proti igri skakanja čez kozo. Ne da se te igre sam nisem nikdar udeleževal, temveč sem karal svoje tovariše, ki so se zabavali na tak način pred poukom in po njem. In tako se je zgodilo, da sem v času, ko smo čakali na učitelja don Moglia, stal ob klopi in urejal knjige. Nenadoma je eden izmed tovarišev skočil na moj hrbet, na tega še drugi in tako naprej. Ne da bi kaj rekel, sem tesno stisnil noge zadnjega naskakovalca, da se nobeden ni mogel ganiti, in jih z lahkoto vse zanesel iz šole. Ko so bili fantje tako stisnjeni, da jim je pohajala sapa, so začeli klicati na pomoč in molelovati, naj jih spustim. Jaz pa jih nisem poslušal, temveč sem zakorakal po vasi. Vsi so skakali okoli mene in kričali. Sošolci so mi sledili, ploskali in divje žvižgali.

Šel sem vse do glavnega trga pri cerkvi in potem nazaj. Reveži na mojem hrbtu so vzdihovali in jadikovali ter prosili, da bi jih spustil: »Bosko, pusti nas, da odidemo. Nikdar več ti ne bomo skakali na hrbet. Ne bomo se več igrali koze.«

Toda jaz sem molčal in sem se z odločnim korakom vračal v šolo, kjer je don Moglia čakal na svoje učence.

Učitelj, ki so ga medtem o vsem seznanili, je prasnil v glasen smeh, ko je zagledal tisti živi stolp korakati po cesti, in mi je komaj mogel reči: »Pusti jih.«

Toda ti revčki so bili tako otrpli, da niso mogli več splezati z mojega hrbta. Tedaj sem jih enega za drugim lepo odložil na klopi, se pred vsakim ustavil in ga vprašal: »Ti ugaja skakati čez kozo?«

Ta pouk o lepem vedenju jih je prepričal in so me pustili pri miru.

Don Bosko je sredi dvorišča natančno vse opazoval in videl vsak vzgib svojih gojencev in vsakemu po tiho dajal primerne opomine. Enemu je rekel: »Drži se pokonci in ne hodi sklonjen. Videti je, kakor da bi imel grbo.« Drugemu je dejal: »Ne vleci glave tako med ramena, saj si podoben sovi.« »Ne mahaj tako smešno z rokami. Zdi se, da ne veš, kaj naj z njimi narediš.« »Roke iz žepov. To je neprimeren način razkazovanja lastne moči.«

Pogosto je s komaj opazno kretnjo koga opozoril, da ga ne bi ponižal. Na primer: če je kdo pljunil na tla pred uglednimi osebami ali v sobi, je pokazal, kot da mu gre na pljuvanje, in je zato potegnil iz žepa robec. Prav tako je naredil, če je kdo kašljal, kihal ali se mu je zehalo. Če je opazil, da si kdo po jedi ni obrisal ust, je tistemu s prtičkom pred usti namignil in mu dal znamenje z glavo. Če je kdo imel na obleki madež, mu je položil prst na tisto mesto in se ljubeznivo nasmehnil. To je zadostovalo.

Kanonik Sorasio nam je pripovedoval, kako je don Bosko šel v Caramagno na kleriško preobleko klerika Fusera in se je z duhovniki pogovarjal v zakristiji. Fusero se je medtem z laktom naslonil na mizo s svetimi oblekami in si podpiral glavo. Don Bosko se mu je počasi približal in ga nežno in tako olikano prijel za roko, da je kanonik, ki je bil takrat še mlad, občudoval ta postopek in si ga za celo življenje ohranil v spominu.

Med temi in drugimi pouki o lepem vedenju, ki jih je don Bosko nenehno dajal, se Jožef Reano spominja dogodka, ki se nam zdi zelo pomemben. Dne 28. aprila 1858 je don Bosko učil gojence, kako morajo vse odlične goste, zlasti duhovnike, ki prihajajo v oratorij, pozdravljati s tem, da si snamejo pokrivalo, in kako morajo biti vljudni z vsemi, zlasti s tistimi, ki bi radi govorili s predstojnikom: spremljati jih morajo z odkrito glavo v pisarno in ljubeznivo odgovarjati na njihova vprašanja. Tedaj je opisal, kaj se je njemu samemu pripetilo 18. februarja istega leta. Ko je šel

na obisk v neko hišo, so ga tam zelo hladno sprejeli; sicer ni bil užaljen, pač pa se je počutil zelo neprijetno. Tedaj sem mislil na naše dobrotnike, ki prihajajo v našo hišo in jih sprejemamo na tak način, in potem na posledice, ki bi jih tak sprejem lahko imel. Nato je dejal: »Če greste v kako hišo, da bi govorili s hišnim gospodarjem, morate biti vljudni, četudi bi vam prišel odpret samo kak otrok in bi vam na lep način rekel: 'Gospodarja ni doma, žal mi je, da ste naredili zaman dolgo pot. Mogoče bi se lahko vrnili ob tej in tej uri.' Kdor je sprejet s takimi ali podobnimi vljudnimi besedami, dobi lep vtis o tisti družini in si to dobro zapomni.

Tukaj naj povemo, da je don Bosko to leto napisal veseloigro v treh dejanjih, ki je povzemala vse napake, ki niso v skladu z lepim vedenjem. Žal se nam je med njegovimi papirji ohranil samo del te igre. Vsebina pa je naslednja: Neki Silvij je iz hribovske vasi poslal v Pariz svoja dva sinova, da bi si eden kot dimnikar drugi pa kot komedijant služila kruh. Silvij si je kupil rabljeno obleko, in ko si jo je dal prekrojiti, je naletel v podlogi na vrednostne papirje z letnim dohodkom 20.000 frankov. Kot poštenjak je oblasti prijavil svojo najdbo in ta je razglasila postopek za iskanje lastnika. Ker nihče ni mogel dokazati lastništva, je sodna oblast listine prepustila Silviju. Ta je šel k svojemu tovarišu odvetniku v mestu, poštenemu uradniku, in ga vprašal za nasvet, kako naj uporabi svoj denar. Odvetnik mu je svetoval, naj poišče svoja dva sinova, jima najde vzgojitelja in učitelja, da se bosta naučila brati in pisati, se znebila svojega prostaškega obnašanja in postala uglajena človeka. Obenem ga je prepričal, da si je kupil posestvo. Glavni junaki veseloigre so odvetnik, zdravnik, učitelj, vzgojitelj, služabnik in kmet ter oba spet najdena sinova. Oba fanta primerno oblečena nastopata v šoli pri učitelju, na vrtu med oddihom, pri kosilu z očetom in prijatelji ter v sobi, kjer se zbirajo k pogovoru odličnjaki kraja. Eden izmed sinov je požrešen in se naje tako zelo, da mora bruhati. Drugi je bolj umirjen in prilagodljiv, vendar sta oba patentirana robavska: praskata se po glavi in drugih delih telesa, jemljeta v roke čevlje, s prstom kopljeta po nosu, sedita pri mizi s pokrito glavo, ne uporabljata žepnega robca, brišeta si pot z rokavom, vlečeta noge za seboj in začenjata še vrsto drugih neotesanosti. Prizor pri kosilu sili gledalce k nenehnemu krohotanju. Vsaki grobosti sledi nauk učitelja, ki v vezani besedi, z ljudskimi reki in starimi modrostmi daje potrebne nauke. Učenca se upirata, godrnjata in se prepirata s služinčadjo, toda oče ju miri in spodbuja, da bi si vzela k srcu vse nasvete in lepe zglede. Deležna sta tudi pouka o krščanskem nauku. Na koncu obljubita, da se bosta naučila lepega vedenja, si pridobila veliko prijateljev, da bosta do vseh spoštljiva, in se zahvalita Bogu, da jima je omogočil spremeniti položaj. Povabilo na skromen prigrizek končuje dogajanje, o katerem se lahko reče *castigat ridendo mores* (v smehu biča navade).

Pouk o lepem vedenju je bil hkrati dragocen prispevek k državljanski vzgoji in tisti, ki so ga upoštevali, so imeli od tega veliko korist. Neki ugleden odvetnik, naš bivši gojenec, in mnogi drugi z njim so povedali, da so se, potem ko so zapustili oratorij, spominjali nauk, ki so jih tam prejeli, in navodil lepega vedenja, po katerih so se morali tam ravnati in jih je k temu navajal don Bosko. To jim je pomagalo, da so spodobno živeli v družbi in so jih šteli za uglajene in olikane osebe.

In sedaj končajmo z vprašanjem.

Ali je don Bosko lahko storil še več za vzgojo svojih sinov? Njemu lahko velja pohvala sv. Janeza Zlatoustega: *Mislím, da tísti, kí zna oblikovati navade mládih ljudi, opravljá veliko odličnejše delo kot še tako spreten slikar ali kipar.*

17.

POGLAVJE

Piemont se pripravlja na vojno proti Avstriji – Cerkevni konvikt spremenijo v vojaško bolnišnico – Don Cafasso opozarja svoje slušatelje, naj se ne spuščajo v politiko – Katekizemski pouk v postu motijo zunanji politično razgreti mladostniki – Don Bosko prepreči točo kamenja – Trije zvezki Katoliškega branja – Genovski nadškof in škofa iz Mondovija in Cunea ga priporočata svojim škofljanom – Prejete milosti na priprošnjo Dominika Savia – Don Boskovo pismo nekemu župniku škofije Asti – Vladni ogled oratorija za možnost vojaške uporabe – Napoved vojne in francoska vojska v Italiji – Avstrijci ogrožajo Turin: don Bosko spodbuja svoje fante, da naj se ne bojijo – Četrta velika loterija in dvoje don Boskovih okrožnic – Don Bosko naznani svojim gojencem, da bo v oratoriju zgrajena velika cerkev s kupolo – Od gosenic očiščen vrt

OD MIRNIH KONFERENC V ORATORIJU preidimo k vojnemu hrupu. Konec marca se je 80.000 mož močna piemontska vojska razporedila na meji med Alessandrijo in Ticinom. Na trgih večjih mest so se Garibaldijevi prostovoljci nenehno urili v uporabi orožja in vojni taktiki. Legionarjem narodne obrambe je bila zaupana oskrba utrjenih postojank. Ljudstvo je opazovalo, trpelo, molčalo in čakalo na razplet dogodkov. Turin je bil preplavljen s političnim tiskom in liberalni časopisi so hujskali k vojni. Ceste so bile polne kričeče drhali, ki je spodbujala na boj. Vlada je hlinila miroljubnost in skušala Avstrijo prikazati kot napadalko, da bi tako samo sebe prikazala kot izzvano in prisiljeno k obrambi. Vse je bilo pripravljeno za vojno, javna poslopja so bila določena za vojašnice in zasebne hiše za vojaške bolnišnice. Tudi Cerkevni konvikt sv. Frančiška Saleškega je bil namenjen za vojaško bolnišnico in don Cafasso je ob slovesu od svojih študentov takole govoril: »Ne mešajte se v politiko. Politika duhovnika je politika evangelija in krščanske ljubezni. Povsod po deželi boste naleteli na veliko vretje, kajti povsod govorijo

samo o politiki in vojni. Bodite previdni. Če bi vas po naključju v pogovoru ali na potovanju kdo vprašal: 'Gospod opat, kaj vi pravite o tej ali oni stvari?' 'Jaz nič ne pravim,' odgovorite, 'jaz samo molim.' 'Toda za koga molite, za naše vojake ali za Avstrijce?' 'Molim za to, da bi se vse srečno končalo.' Tako se izognete vsakemu nasprotovanju.« Enaka praktična priporočila je dajal don Bosko. Svojim klerikom je priporočal, naj se ne udeležujejo političnih Pogovorov.

Toda prav zaradi politike se je zdelo, da bo propadel krščanski nauk.

»Leta 1859,« tako pripoveduje Peter Enria, »se je med nevedno mladino, kakor v letih 1848 in 1849, vnelo veliko vojno vrenje. V stotinah so se mladi ljudje zbirali na travnikih zunaj mesta, se razdelili v dva tabora, in da bi pokazali, kako se nikogar ne bojijo, je ena skupina napadla drugo s koli; na začetku samo z navideznim udarcem, kar pa se je vedno končalo s pravo točo kamenja. Take nevarne igre so se ponavljale vse praznične dni in jaz sem jih videl na svoje oči.

Neke nedelje se je don Bosko odpravil v cerkev k razlagi verouka, toda na njegovo veliko začudenje so bili tam samo notranji gojenci. 'Kje so pa drugi?' je vprašal. Nihče ni vedel odgovora. Tedaj je stopil na cesto proti Vrtnarici in zagledal pred seboj trumo fantov, ki so se na prostoru, kjer stoji sedaj cerkev Marije Pomočnice, zagrizeno med seboj bojevali. Bilo jih je kakih 300 od 15 do 18 let starih mladostnikov, ki so metali drug na drugega težke kamne. Tedaj je don Bosko stopil v sredo tistega meteža. Jaz sem prizor od daleč opazoval in se bal, da bo don Boska zadel kak kamen, saj so kar deževali okoli njega. Pa ni bilo nič takega. Niti eden sam ga ni zadel in prepričati sem se moral, da ga je presveta Devica varovala s svojim plaščem. On je stopil kakih petdeset korakov naprej, in ko so ga fantje opazili, so se ustavili in prišli bliže k njemu. Na lep način jih je prepričal, da so šli z njim v cerkev. Nobeden ni skušal zbežati in don Bosko je s smehom na ustnicah, kakor da se ne bi nič zgodilo, začel razlagati katekizem.«

Don Bosko se je sredi vse te zmede resno ukvarjal s Katoliškim branjem. Zvezek za mesec april je nosil naslov *Izbor spodbudnih dogodkov*. Umberto ali kipar iz Alp. Zgodbe nekega berača: veliko odpuščanje. Da moreš dajati vbogajme, ni treba biti bogat. Albertova mladost. Spoved. Učinkovitost ene zdravamarije. General Gerard, častilec Marije: nikdar se ni odpravil v boj, ne da bi prej poklical na pomoč našo Gospo. Trije od teh dogodkov so se zgodili v Franciji.

Knjižici sta bili dodani dve priporočili škofov za širjenje Katoliškega branja in mi bomo dodali še tretje.

Mons. Charvaz, nadškof v Genovi in kladivo valdežanov, je takole pisal 19. februarja 1859 v svojem postnem pastoralnem pismu.

Radi bi povedali gospodom župnikom, da je naša goreča želja, da bi se vsi zavzeli za širjenje Katoliškega branja, ki se z odobritvijo rimskega papeža tiska v Turinu. Namen tega Branja je ohranjati celovitost vere in neoporečnost navad med vernim ljudstvom proti naporom brezbožnežev, ki s slabimi knjigami in drugimi spisi skušajo pokvariti naše ljudstvo.

Mons. škof iz Mondovija je ob isti priložnosti izrazil isto željo in je takole pisal:
Izrabljam to priliko, da zlasti duhovščini priporočim naročnino na Katoliško branje.

Prav tako je škof iz Cunea mons. Klement Manzini, ki je svojim škofljanom naznanil postni odpustek dne 15. februarja 1859, takole izrazil svojo željo:

Vročje priporočam vsem duhovnikom in zlasti še župnikom, da bi z vso močjo podprli zares katoliško delo, ki nikakor ne bo ostalo brez velike koristi za duše. To je delo Katoliškega branja, za katerega bi želeli, da bi se še veliko bolj razširilo med ljudstvo. Prepričani smo o velikih sadovih, ki bi jih lahko dobili s tem, da bi odvrčali duše od strupenega tiska, ki skuša na hudičevski način pokvariti vero. Z druge strani pa bi ljudstvu lahko ponudili zveličavno branje za poživitev npravnega življenja. V tem nas potrjuje odobritev svetega očeta, ki jih je v pismu eminence kardinala vikarja preteklega maja toplo priporočil vsem nadškofom in škofom svoje države.

Za zbiranje naročnikov na Katoliško branje je v tej škofiji določen velespoštovani don Borgarino, kaplan bratovščine sv. Sebastijana v tem mestu.

Za mesec maj je bila pripravljena knjižica svetega duhovnika Jožefa Frasinetti-ja, priorja pri sv. Sabini v Genovi, ki je napisal Spomine iz življenja pobožnega dekleta Roze Cardone, ki je 26. novembra 1858 umrla v Genovi. V tem življenjepisu kaže pisatelj, kako more krščanska duša doseči večjo združitev z Bogom, četudi ni obdarjena z izrednimi Božjimi darovi in čeprav ne opravlja dolgih molitev in težkih spokornih vaj.

Za mesec junij je don Bosko določil natis anonimnega zvezka *Svetišče Bassa in njegova okolica. Spomini na praznik*. Na naslovni strani je bil še napis: *Toliko imaš darov, oh Devica, kolikor je zvezd na nebu*. Pisatelj opisuje eno izmed svetišč v Piemontu na hribih Rubiana, ki priča o veliki Marijini dobroti, ki usliši prošnje tistih, ki se zatekajo k njej.

Medtem ko je don Bosko popravljajl krtačne odtise, ki so razpravljali o najbolj skromnih in ponižnih krepostih v nasprotju s strastmi, ki so plamenele povsod po deželi, je bil močno potolažen od dragega varuštva, ki ga je Dominik Savio opravljal iz nebes nad oratorijem in njegovimi gojenci in nekdanjimi tovariši. Nekega aprilskega večera so zbrani skupnosti prebrali pismo Mateja Galleana, v katerem je opisoval, kako se mu je na začetku meseca poslabšalo zdravje. Mučil ga je močen glavobol in nezno ga je trgalo po zobeh. Po dveh dneh hudega trpljenja se je odločil, da se bo

zatekel k dobremu Dominiku Saviu. Zmolil je v njegovo čast en očenaš. Pri besedah 'temveč reši nas hudega' so bolečine v trenutku popustile in otekline je izginila.

Pri branju je bil navzoč tudi Karel Dematteis, ki so ga že več tednov boleli zobje in mu vsa zdravila niso nič pomagala. Spodbujen od srečne ozdravitve svojega tovariša, je vprašal don Boska:

»Ali naj tudi jaz poskusim in se priporočim Dominiku Saviu?«

»Da, poskusi,« je odgovoril don Bosko. »Še danes zmoli njemu na čast en očenaš in zdravamarijo in zaupaj vanj.« Dematteis je šel v spalnico, zmolil omejnene molitve in legel spat. Preteklo noč je prebedel zaradi bolečin, zato je tokrat takoj zaspal in se ni zbudil, vse dokler zvonec drugo jutro ni poklical k vstajanju. Popolnoma je ozdravel in od takrat ga niso več boleli zobje.

Tudi mladi Hiacint Mazzucco je bil v obupnem položaju zaradi obolenja oči in je že mislil, da bi opustil šolanje. Na veliko sredo 20. aprila je rekel don Bosku:

»Naj se tudi jaz priporočim Saviu? Ozdravil je toliko drugih, ki ga niso niti poznali. Ali ne bo meni, ki sem bil njegov tovariš, izprosil milost ozdravitve? Poleg tega pa bi moral sodelovati pri pripravi Božjega groba.«

Don Bosko mu je odgovoril:

»Prav. Zmoli njemu na čast en očenaš in eno zdravamarijo in jutri poln zupanja vanj pomagaj pri postavljanju Božjega groba. Skušaj pa vse narediti v večjo Božjo slavo.«

Zvečer je Mazzucco zmolil kratko molitev. Drugo jutro se je počutil veliko bolje in je mogel pomagati pri pripravljanju Božjega groba. Na veliko soboto je bil popolnoma zdrav.

Te milosti so bile don Bosku v veliko zadoščenje sredi toliko neprijetnosti, ki jih je kljub svojim naporom doživljal zaradi slabega sodelovanja kakega gojenca. Istočasno pa so mu dajale pogum sredi neredov in stisk zaradi bližajoče se vojne.

O teh stiskah in neprijetnostih govori v pismu don Janezu Krstniku Torchii, proštu pri S. Martinu Alfieri v Astiju.

Velečastiti in predragi v Gospodu!

Smo v velikonočnem času in čutim potrebo, da uredim najine zadeve, zlasti odgovor na vaša pisma v zvezi s fantom B...

V skupno zadovoljstvo in glede na pravila obnašanja vam moram povedati, da pri tem fantu, ki ga imam sicer zelo rad, nisem dosegel pričakovanega uspeha, kajti njegovo vedenje je zelo dvomljivo. Pri učenju, v šoli, pri pobožnih vajah je bil tako povprečen, da nisem imel nikdar osnove, da bi ga priporočil kaki dobrodelni osebi, kakor ste želeli vi in njegov oče, ki je odličen človek, in kakor sem si tudi jaz sam želel. To je razlog, zakaj nisem mogel zadostiti vašemu pričakovanju.

O Sagliettiju vam moram reči, da ga za zdaj ne morem sprejeti. Zakaj? Vlada je poslala komisijo, ki naj bi ugotovila, koliko vojakov bi po potrebi lahko tukaj prenočevalo, kar pomeni, da sem lahko vsak trenutek prisiljen zapustiti hišo. Politične novice danes so zelo vznemirljive in zapletene.

Ko boste prišli v Turin, me obiščite. V vsakem primeru pa vam zagotavljam, da bom za vas storil vse, kar je v moji moči.

Molite zame in za moje uboge dečke in me imejte vedno za enega svojih dragih.

Vdani služabnik in prijatelj duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 22. aprila 1859

Don Bosko omenja v tem pismu obisk vladnih odposlancev v oratoriju v Valdoccu. V začetku meseca aprila sta prišla dva izvedenca na ogled z namenom, da bi ugotovila, ali bi stavba lahko rabila za stanovanje vojakom ali se spremenila v bolnišnico za ranjence. Don Bosko je oba ljubeznivo sprejel in jima razkazal celo hišo. Na koncu jima je rekel: »Sedaj bi vaju prosil, da bi tistim, ki so vaju poslali, sporočila don Boskovo mišljenje in prošnjo, ki se nanaša na vso to zadevo. V nevarnostih in potrebah mora vsak državljan domovini dajati vso podporo, ki je v njegovi moči. Prav zato je don Bosko pripravljen, da stori vse, kar je v njegovi moči. To je storil pred šestimi leti, ko je divjala kuga, in bo znal storiti tudi sedaj v času vojne. Moram pa opozoriti, da ta hiša služi za zavetišče kakim 300 najbolj revnim in zapuščenim dečkom, in zato prosim vlado, da bi mi prizanesla z žalostjo, da bi jih moral postaviti na cesto. Menim, da je v Turinu veliko poslopij, ki bi lahko veliko bolje služila za vojašnico in bolnišnico, kot je ta stavba, ki nima, kakor sami vidite, osnovnih možnosti za take namene. Med drugim so njena stopnišča in hodniki veliko pretesni.« Ko so hišo gradili, je don Bosko predvideval tako možnost.

Kaj sta oba izvedenca povedala vladi, nam ni znano. Dejstvo pa je, da oratorija niso vznemirjali in da so gojenci lahko nemoteno ostali v njem.

Končno pa je don Bosko v tistem času koristil veliko bolj kot mnogi drugi. Vpoklic mnogih letnikov rezervistov kakor tudi vojakov, ki so se vrnili iz vojne na Krimu, je povzročil med prebivalstvom veliko razburjenje. Večina vpoklicanih je bila oženjenih. Odšli so na začetku pomladi, ko so se začela dela na polju. Premnogo družin je ostalo brez krepkih moških rok, ki so vzdrževale gospodarstvo, in premnogo mater s številnimi otroki se je znašlo v najhujši bedi. To je pripeljalo tako daleč, da so v glavnih mestih ustanovili odbore, ki so zbirali prispevke za najbolj prizadete družine. In kaj je storil don Bosko? Čeprav se je zaradi vojnih razmer in zaradi pomanjkanja živeža pogosto znašel v velikih težavah, je v svoje zavetišče sprejel veliko otrok očetov, ki so morali k vojakom.

Končno je 23. aprila 1859 zadonel prvi vojni krik. Avstrija je naveličana izmikanja subalpske vlade zahtevala, da naj le-ta v treh dneh razoroži in odpusti vse prostovoljce. Odgovor je bil odločen 'ne' in 26. aprila je v pristanišče v Genova priplula francoska mornarica. Istočasno je v Toskani izbruhnila revolucija in prisilila velikega kneza, da se je umaknil, Viktor Emanuel pa je imenoval Buoncompagnija za svojega komisarja z vsemi pooblastili. Dne 28. aprila se je subalpski kralj z dostojanstveniki države, člani senata in poslanske zbornice odpravil v turinsko stolnico z namenom, da bi prosili Boga za srečen izid vojne. Dne 30. aprila je avstrijska vojska z 200.000 vojaki pod poveljstvom generala Franca grofa Giulaya prekoračila Ticino ter zasedla Novaro in rodovitna področja med Ticinom, Padom in Sesio. Viktor Emanuel je šel na bojišče in Napoleon III. je 1. maja pisal Piju IX.: »Vaši svetosti odkritosrčno izjavljam, da v svojem srcu zaradi neodvisnosti Italije ne ločujem med zadevo vere in časno oblastjo Svetega sedeža; reči moram, da mi je oboje enako drago.« Papež mu je svetoval, naj umakne iz Rima svoje vojake, ki so bili tam nameščeni od leta 1849, in mu sporočil, da čeprav so njegove čete slabotne, vendar upa v Božjo previdnost, ki ga gotovo ne bo zapustila. Napoleon pa je v odgovor dal izkrcati v Civitavecchii še nove oddelke. Stražiti je hotel papeža, da bi mogli drugi laže in temeljiteje oropati njegovo državo, in preprečil, da bi mu kdo drug prišel na pomoč.

Medtem so 2. maja Avstrijci zasedli Vercelli. Da bi prišli na drugo stran Pada, so napadli Piemontčane pri Frassinetu in Valenci, vendar jih je topništvo zavrnilo. Prehod pa jim je uspel pri Cornalu in 3. maja so prodrli do Tortone.

Avstrijci so oblikovali tri enote. Prvo med Casalom in Alessandrijo, drugo na desni in levi strani Pada in tretjo pri Vercelliju, kjer so se utrjevali in pripravljali za pohod na Turin. V tistih dneh se je v Genovi izkrcalo in prišlo iz Moncenisia, Monginevre in iz Nice 180.000 francoskih vojakov z namenom, da bi se združili s sardinsko vojsko.

Giulay je iz Mortare in Vigevana skozi Vercelli korakal proti Santhià, Livornu in Bielli, zasedel Trino in zdelo se je, da namerava zasesti piemontsko prestolnico, kar bi z lahkoto storil. V Turinu so pričakovali, da bodo Avstrijci vsak čas zasedli mesto. Tudi v oratoriju so gojenci govorili o tej nevarnosti, toda don Bosko jim je v navzočnosti klerika Anfossija zagotovil: »Ne bojte se! Tudi če bi sovražnik prišel, bi oratorij, ki ga branijo sveti mučenci Solutor, Adventor in Oktavij, ostal nedotaknjen.«

Don Bosko je čutil globoko pobožnost do teh mučencev, ki so bili mučeni ob oratoriju. Tako se je zanesel na njihovo zaščito, da se je popolnoma posvetil loteriji, kakor da bi živeli v popolnem miru. Sredi vsesplošnega pomanjkanja je bilo treba preskrbeti fante. Zato se je aprila sestal s člani pripravljalne komisije za lo-

terijo leta 1857, ki ji je predsedoval grof Karel Cays di Giletta, in se dogovoril, kaj je treba ukreniti. Potem so zadevo predstavili civilni oblasti, dobili potrebno dovoljenje, oštevilčili dobitke, na roko napisali srečke, ki so jih opremili z oratorijskim žigom, dali natisniti okrožnice in jih razposlali dobrotnikom svoje ustanove: eno v aprilu, drugo pa v maju. Vsaka okrožnica je imela seznam dobitkov, na katerega je don Bosko zapisal naslednje besede: da vam bo lažje, lahko izkupiček od srečk pošljete kakemu članu komisije prejšnje loterije.

Navedel je njihova imena. Okrožnica pa se je glasila:

Veleugledni gospod!

Kar priporočam vaši že dokazani dobrotelnosti, ni loterija, temveč odprava predmetov, ki so kot dobitki ostali od prejšnje loterije ali so jih nedolgo tega darovali v korist Oratorija sv. Frančiška Saleškega, sv. Alojzija v Portanuovi in sv. Angela varuha v Vanchigli.

Izbral sem petsto predmetov, seštel njihovo vrednost po oceni uradnega ocenjevalca, zmanjšal vsoto za tretjino in jo delil s petsto, kolikor je predmetov. Srečka je dobila vrednost 5 frankov. Vsaka srečka bo dobila svoj dobitok, seveda z okoliščino, da bo predmet lahko vreden več ali manj kot pet frankov, kar pa bo odvisno od srečelova.

Žrebanje bo 26. maja v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega.

Pošiljam vam srečk s prošnjo, da bi jih prevzeli. Če bi vaši znanci menili, da ne bi razpečali vseh srečk, vas prosim, da bi mi jih vrnili nekaj dni pred žrebanjem. Izžrebani predmet vam bomo dostavili na dom.

Te predmete bi sicer lahko takoj prodal, vendar bi se stvar zavlekla in ne bi dobil neposredne pomoči za premagovanje stiske, v kateri sem.

Kakor koli že, želim, da ne bi imeli nobenega drugega cilja kot opraviti delo krščanske ljubezni. Sam se bom pridružil ubogim dečkom teh oratorijev v molitvi, da vam Bog in presveta Devica z milostmi in blagoslovi tako v sedanjem kakor v večnem življenju stotero povrneta, kar ste storili dobrega iz krščanske ljubezni.

*V globoki hvaležnosti in s popolnim spoštovanjem vas pozdravlja vaš
vdani služabnik duhovnik JANEZ BOSKO.*

Turin, 5. maja 1859

Po žrebanju loterije, ki je bila v vsakem pogledu zelo uspešna in je izpolnila don Boskovo pričakovanje, je kupcem srečk poslal predmete, ki jim jih je naklonila sreča, in priložil spremno pismo.

Veleugledni gospod!

Čutim dolžnost, da vam dostavim predmete, ki vam jih je sreča naklonila pri žrebanju dne 20. tekočega meseca, ki se je opravilo v navzočnosti odbora za loterijo in pod nadzorom uradnih oblasti.

Številki srečke ... pripada predmet pod številko ...

Sprejmite dobitke take, kakršni so. Upam, da vam je več do dela krščanske ljubezni kot za vrednost predmeta.

Še nadalje bom prosil nebo, da vam Vsemogočni nakloni zdravja in milosti. In medtem ko priporočam vse duhovnike, fante, ki so bili deležni vaše velikodušnosti, in samega sebe vašim molitvam, se v globoki hvaležnosti izrekam za vašega vdanega služabnika. Duhovnik JANEZ BOSKO.

Turin, 31. maja 1859

S to loterijo je don Bosko za nekaj časa zagotovil vsakdanji kruh svojim gojencem, istočasno pa je pred njihovimi očmi prikazal veličastno prihodnost, ki jo je Božja previdnost pripravljala oratoriju. Klerik Anfossi nam takole pripoveduje: »Dobro se spominjam, kako je don Bosko, ko še ni bilo temeljev za svetišče Marije Pomočnice, fantom, ki so bili na dvorišču okoli njega in med katerimi sem bil tudi jaz, dejal: 'Tam (pri tem je pokazal na prazen prostor, kjer sedaj stoji cerkev) bo stalo veliko svetišče.' Dvignil je oči, kakor da bi kupola že tam stala in bi jo on videl, ter dejal: 'Ta cerkev bo imela veliko kupolo in pod njo bodo potekale izredne slovesnosti.' V tistem času take besede niso mogle povzročiti drugega kot veliko začudenje zlasti še zato, ker smo vedeli, v kako veliki stiski je bil don Bosko. Saj ni bilo niti denarja, da bi si kupili kruh. Kljub vsemu pa je kleriku Ghivarellu, ki ni bil nikakršen arhitekt, naročil, naj naredi načrt za bodočo cerkev. Don Bosko je daljino in širino po svoje zaokrožil in povabil istega klerika, da je naredil nov načrt, ki so ga potem predložili inženirju Spezii.«

Prav tiste dni je don Bosko s svojim duhovniškim blagoslovom dosegel edinstveno zmago, ki je gojence zelo zabavala in jih navajala, da so govorili: »Škoda, da don Bosko ni general. Našel je način, kako je z lahkoto pregnal sovražnika z ozemlja, ki ga je zasedel.« Tako je o tem dogodku Jožef Reano poročal don Bonettiju:

»Nekega dne je prišla k don Bosku neka stara vrtnarica, ki je imela v najemu njivo blizu oratorija, in vsa iz sebe tarnala: 'Na mojem vrtu je brez števila gosenic, ki žrejo rastlinje in solato.'

'In kaj bi sedaj, dobra žena, želeli od mene?' jo je don Bosko vprašal. 'Prosila bi, da bi pregnali ves ta mrčes z mojega vrta. Uničujejo mi vse in me bodo spravile ob vse. Blagoslovite jih in naj jih hudoba odnese.'

Don Bosko se je ljubeznivo zasmel in dejal: 'Zakaj naj bi te uboge živalce uničili? Dal jim bom blagoslov in jih nagnal od tod kam, kjer ne bodo nikomur delale škode.'

Naslednjega dne sva šla z Buzzettijem v majhen neobdelan vrt ob strani cerkve sv. Frančiška Saleškega, ki ga je obdajal kake tri metre visok zid in je bil

last oratorija. Tam sva zagledala brez števila gosenic, ki so negibno visele na zidu in pokrivalo tramove, nekaj neobdelane zemlje, kupe opeke in kamenja in nekaj suhih dreves. Toda vrt stare vrtnarice je bil očiščen te golazni.«

18.

POGLAVJE

Francozi v Turinu – Don Bosko v stiski – Prvi oboroženi spopadi – Montebello, Palestro, Magenta – Avstrijski ranjenci v Cerkvenem konviktu – Don Bosko s TURCOS v Collegno – Zarote in upori v kneževinah in papeški državi – Praznovanje v oratoriju: dokaz hvaležnosti don Bosku in učiteljem – Krščanske šole in delavnice

TURINČANI SO SE BALI IN PRIČAKOVALI, da se bodo nenadoma sredi njihovega mesta pojavili Avstrijci. Zato so se toliko bolj predali brezumnemu veselju in s ploskanjem in cveticami pozdravili francoske bataljone.

Don Bosko pa je bil ves zaskrbljen in poln slabih slutenj zaradi vedno novih polkov, ki so prihajali v Italijo za boj proti Avstriji. Pogosto so ga slišali, kako je tarnal: »Vsi ti vojaki prihajajo, da bi se bojevali proti papežu. Gre za začetek izpodkopavanja njegove posvetne oblasti in ta vojna mu hoče odrezati vso narodno in tujo pomoč.«

Avstrijci, ki so bili že na tem, da bi napadli Ivrejo, so 9. maja ob novici, da so prišli Francozi, začeli vzvratni manever. Svoje sile so zbrali med Sesio, Ticinom in Padom proti Stradelli in Piacenzi v pričakovanju zavezniških dejanj. Dne 19. maja je Giulay zapustil Vercelli in prenesel svoj generalni štab v Mortaro.

Dne 12. maja je priplul v Genova cesar Napoleon III. in dva dni pozneje je prispel v Alessandrijo kot vrhovni poveljnik zavezniških vojsk. V nagovoru vojakom je dejal: »Mi nismo prišli v Italijo, da bi delali nered, tudi ne zato, da bi vrgli s prestola svetega očeta, ki smo ga mi ponovno postavili nanj, temveč zato, da bi ga osvobodili tujega pritiska, ki teži nad vsem polotokom.«

Dne 20. maja je prvi pomembnejši spopad pri Montebellu med Voghero in Casteggiom, kjer so Sardinci in Francozi izgubili 700 mož, vendar so prisilili Av-

strijce k umiku. Premaganci so zopet prekoračili Pad in se odpravili v PAVIO ter pustili za seboj 7000 svojih. Istočasno je Garibaldi s svojimi prostovoljci zapustil Biello in s šestimi bataljoni obšel Novaro, kjer so bili Avstrijci, in korakal proti Aroni. Od tu se je spustil čez Ticino in v noči od 23. na 24. maj prišel v Varese. Dne 24. maja je v srečnem spopadu z generalom Urbanom, ki je prišel iz Milana, tega pregnal iz Coma; in iz Visconti Venoste je prišel kraljevi komisar ter razglasil Viktorja Emanuela za kralja in gospoda teh pokrajin.

Urban pa je ponovno zavzel Varese in že korakal proti Comu, ko je dobil ukaz, da se mora priključiti preostali vojski.

Predvidevali so zelo krvavo vojno. Viktor Emanuel se je videl v stalni smrtni nevarnosti, zato je 25. maja pisal papežu, mu obljubljal pokorščino in ga prosil, da bi ga odvezal od izobčenja. Papež ga je odvezal od kazni, vendar tudi opozoril, da odveza ne bo veljavna, če ne bo obljubil, da na najboljši način popravi škodo, ki jo je naredil Cerkvi, in da se bo v prihodnje vzdržal.

Dne 30. maja so avstrijske prednje straže, vkopane med Vercellijem in Bobbionom, napadli zavezniki in jih prisilili k umiku. Piemontska vojska se je hrabro bojevala. Njihove tri brigade so pognale sovražnika iz Vinzaglia, iz Confienze in zase-dle Casalino. Dan pozneje so Avstrijci skušali ponovno zavzeti izgubljene položaje, vendar jim ni uspelo. Na koncu bojov so imeli 1600 mrtvih, zavezniki pa okoli 600.

Celotna francoska vojska je bila zbrana med Vercellijem in Novaro. Ena divizija je napredovala ob desni strani Ticina proti Trecatu in druga proti Galliatu. Ko je Giulay opazil, da je v nevarnosti Milan, je ukazal, da naj iz Vigevana in iz Garlasca vsa vojska takoj prekorači Ticino in se zbere pri Magenti. Tudi zavezniki so na dveh mostovih prekoračili Ticino in 4. junija je bila bitka. Spopad je bil hud in je dolgo trajal, vendar se je zmaga končno nasmehnila zaveznikom. Avstrija je imela 10.000 mrtvih in ranjenih in 7.000 ujetnikov, Francozi pa 4.000 mrtvih in ranjenih ter 1000 ujetnikov.

Dne 5. junija so se Avstrijci začeli umikati ob Minciu, zapustili so Milan in se pripravljali v četverokotniku na odločilen odpor. Tu se je zbralo 150.000 vojakov, ki jim je poveljeval sam cesar Franc Jožef.

Dne 8. junija so Francozi premagali zadnje avstrijske straže pri Melegnanu ob Addi. Na obeh straneh je padlo 2200 vojakov. Garibaldi je zavzel Bergamo in zavrnil pri Seriateju en sovražni bataljon. Istega dne sta Viktor Emanuel in Napoleon zmagoslavno vkorakala v Milan. Na zahtevo ministrstva so v vseh cerkvah Piemonta peli zahvalno pesem. V stolnici v Turinu je poveljnik mesta Evgenij di Savoia Carignano s člani dvora in z vojaškimi oficirji bil pri obredu zahvale.

Ranjenci, ki so prenesli prevoz, so bili sprejeti v več subalpska mesta. V Turinu so bile vse bolnišnice polne in nobenemu ni manjkala zdravniška oskrba, duhovna pomoč in zavzetost hčera krščanske ljubezni.

V Cerkveni konviktu so pripeljali avstrijske ranjence in jetnike. Don Bosko, ki je obiskoval don Cafassa, ki mu je vlada pustila nekaj sob, se je pogovarjal z njimi, jih tolažil in spodbujal. Srečeval jih je v senci stavb na dvorišču z obvezanimi glavami, z rokami, obešenimi na vratno obvezo, in z lesenimi nogami. Bili so Madžari, Poljaki, Tirolci in skoraj vsi so znali nekaj malega latinsko, tako da so se lahko za silo sporazumeli.

Bolj tesne stike pa je don Bosko imel s Francozi in oratorij je postal zbirališče vseh, ki so bili v Turinu, zlasti še invalidov. Eden izmed starejših gojencev, ki je kar dobro govoril francosko, je začel navezovati z njimi stike, jim govoril o don Bosku in jih pripravil, da so ga obiskali. Don Bosko je te vojake nadvse ljubeznivo sprejel, se z njimi prijazno pogovarjal, jih povabil, naj svobodno prihajajo v oratorij, in jim naročil, naj pripeljejo še druge tovariše, ki bi si to želeli.

»Lahko prihajate sem,« jim je dejal, »da boste od tod pisali svojim dragim, na voljo boste imeli papir, črnilo, peresa in znamke. Lahko boste brali francoske knjige, ki jih imamo veliko v naši knjižnici, in če se bo kdo hotel učiti italijanščine ali matematike, mu bom priskrbel primerne učitelja. Ker smo pa v velikonočnem času,« je dodal, »se boste lahko vsi, ki še niste opravili velikonočne dolžnosti, spovedali in prejeli sveto obhajilo. V tej kapeli boste dobili spovednike, ki znajo francosko in ki vam bodo vedno na voljo v korist vaših duš.«

Ta ljubeznivi sprejem in lepe spodbudne besede so navdušili drage sinove Francije. Ko so se vrnili v svoje vojašnice, so pripovedovali o vsem svojim tovarišem in vzbudili v njih živo željo, da bi tudi oni obiskali oratorij. Nekaj dni je bilo mogoče videti, kako so procesije francoskih vojakov šle proti Valdoccu in se tam pogovarjali z don Boskom in njegovimi gojenci, kakor da bi si bili bratje. Več sto jih je prejelo svete zakramente. S svojim spodbudnim vedenjem so pokazali, da so pripadali zares vernim družinam. Don Bosko je bil zelo zadovoljen z njimi in je od časa do časa povabil kakega na kosilo. Bili so zanimivi prizori, ko so se rdeče hlače vojakov bliskale ob črnih talarjih klerikov in duhovnikov in ko so eni poskušali govoriti francosko, drugi pa mečkati italijansko. Nekaj oficirjev je bilo tako domačih, lahko bi rekli, kot da so tu doma.

V kratkem času je toliko vojakov poznalo don Boska, da ga je vedno, ko je šel v Turin, spremljal kak Francoz ali pa ga je na cesti ustavil kak francoski vojak. Nekega dne, pripoveduje don Turchi, je srečal na cesti skupino francoskih vojakov, ki so ga pozdravili z Viva l'Italia (živela Italija). Približal se jim je, jih ljubeznivo nagovoril in jih povabil, naj obišejo oratorij. Sprejeli so povabilo in don Bosko jim je pripra-

vil skromno osvežilo s tako ljubeznivostjo, da so bili vsi začudeni. Nekoč se je don Bosko moral odpraviti v štiri milje oddaljeni Collegno na obisk k nekemu bolniku. Tedaj se mu je na Via Rivoli približal ducat *turcos*, deloma z obvezanimi rokami, deloma pa že na poti ozdravitve. Šli so na sprehod in prosili don Boska za dovoljenje, da ga malo pospremijo, v kar je on z veseljem privolil. Beseda je dala besedo, pogovor se je razvnel in v senci košatih topolov je postala pot tako kratka, da so se kar nenadoma znašli v Collegnu. Tam so se *turcos* hoteli vrniti, toda don Bosko jim je dejal: »Ker imate kot invalidi dovoljenje od vaših predstojnikov, me malo počakajte. Kmalu bom opravil in nato se bomo skupaj vrnili v Turin.« Toda proti pričakovanju se je zadržal več, kot je predvideval, in ko je zapustil hišo bolnika, je bilo že poldne. Pristopil je k čakajočim vojakom in dejal: »Zelo mi je hudo, da ste me tako dolgo čakali. Kakor vidite, je že poldan. Brez dvoma ste že lačni in okrevajoči imajo potrebo po okrepcilu. Poleg tega pa sploh ni prav, da se odpravimo na pot s praznim želodcem. Pridite z menoj in bomo šli na to, čemur vi pravite *une ribote* (požrtija), na skromno okrepcilo.« Popeljal jih je v gostilno, jim plačal kosilo, z njimi jedel in jim tako pripravil enega izmed najlepših popoldni. Težko je opisati veselje tistih *turcos*. Ko so se vrnili v bolnišnico, so pripovedovali svojemu predstojniku, kaj so doživeli. Ta je ves poln navdušenja prišel naslednji dan v oratorij, se don Bosku nadvse lepo zahvalil in pri tem pokazal vso svojo francosko vljudnost. Medtem je don Bosko poslal klerika Celestina Duranda k duhovnikom in drugim premožnim ljudem na zbiranje prispevkov, da je kupil zanimive, poučne in prijetne knjige v francoskem jeziku. On sam jim jih je prinašal ali pa jih izročal usmiljenim sestram, ki so vojakom stregle v bolnišnicah. Prav tako je avstrijskim vojakom, ki so bili v Cerkvenem konviktu, našel njim primerne knjige.

Zaradi vsega tega so francoski vojaki, ki so bili v tem času med nami, zelo vzljubili oratorij, in ko so morali zapustiti mesto, so se prišli posloviti od don Boska in svojih učiteljev in pokazali veliko hvaležnost in navezanost. Mnogi izmed njih so si še dolgo dopisovali z don Boskom pa tudi z drugimi, zlasti don Ruo, ki jih je učil matematiko.

Medtem so se liberalci v drugih italijanskih državah upirali po navodilih, ki so jih skrivaj dobivali od Napoleona III. in Cavourja. Žalostna napoved teh vnaprej pripravljenih hudodelstev je bila zastrupitev in smrt neapelskega kralja Ferdinanda 22. maja. Dne 9. junija se je po dolgih ljudskih nemirih in potem ko je zvedela za zmage zaveznikov, umaknila kneginja iz Parme. Piemontčani so takoj vzpostavili svojo vlado. Ko je knez iz Modene videl upor v Massi in Carrari, kamor so takoj vstopili sardinski vojaki, in slišal, da en oddelek francoske vojske prodira iz Toskane proti njegovi državi, je zapustil deželo in se odpravil na varno.

Ko so glasovali za združitev s Piemontom, je kralj Viktor Emanuel poslal v Emilijo svojega komisarja Karla Alojzija Farinija. Francoskemu oddelku je poveljeval princ Napoleon, znan kot velik papežev nasprotnik. Tako imenovani varuhi reda so poslali prav njega, da bi vzpostavil nov red. Dne 12. junija, ko so Avstrijci zapustili mesto, je nastal upor v Bologni. Markiz Pepoli, bratranec Napoleona III., je bil načelnik unionistične stranke. Dal je oborožiti drhal, vzpostavili so začasno vlado in prisilili papeškega legata, da je odšel iz mesta.

Prav tako sta se po odhodu Avstrijcev uprli papeški legaciji v Raveni in Ferrari. Piemontsko ministrstvo je takoj poslalo iz Bologne svojega komisarja v osebi Maksima d'Azeglia.

V Perugii je unionistična stranka za zvezo s Piemontom, ki ji je načelovala grofica Marija Bonaparte Valentini, sestrična Napoleona III., s pomočjo vojaške oborožene sile, ki je prišla iz Toskane, pregnala papeškega delegata in iztrgala mesto papeževi nadoblasti.

Toda 20. junija je papeški polk švicarske garde kljub zagrizeni obrambi zavzel mesto in ga vrnil pravnomočnemu gospodarju. Tudi v drugih mestih Umbrije in Marke so sektaši skušali nahujskati ljudstvo k vstaji, toda po tem dogodku je vse potihnilo.

Tudi v Lombardiji je za nekaj časa prenehalo žvenketanje z orožjem in v Valdoccu so molili za papeža, kralja, vojsko in mir. Tukaj so se žalostni dogodki menjavali s prazničnimi prireditvami, katerih vodilo je bila hvaležnost in ljubezen. To je bilo vedno značilno za oratorij. Pobožnost s prejetjem zakramentov je bila začetek in konec. Fantje so prihajali na dvorišča iz cerkve in polnili ves prostor s petjem, godbo, ploskanjem in veselimi vzkliki zadovoljstva. Zlasti pesništvo je imelo pri pogostih prireditvah pomembno vlogo. Godovni dnevi predstojnikov, počastitev predsednikov, svečanosti svetih zaščitnikov, zavetnikov spalnic, izleti, ki so imeli za cilj slovesnost v kaki župniji, so bili priložnosti, ob katerih so mogli biti dejavni vsi častilci plemenitih muz. Hranimo stotine teh pesnitev, ki so dragocen spomin zlasti tistim, ki so jih deklamirali in poslušali. Nekaj je še zelo nedognanih, veliko je lepih, iz vseh pa veje velika ljubezen srca.

Toda največji praznik, rekli bi javen in vsem dostopen, je bil vedno don Boskov godovni dan. Zanj so na dvorišču pripravili veličasten prestol, vse je bilo okrašeno in razsvetljeno, pripravili so dragocene darove, vsako leto sestavili in uglasbili novo himno in prebrali veliko nagovorov v raznih jezikih. O navdušenju fantov na ta dan bomo natančneje poročali ob godovnih dneh naslednjih let.

Poleg počastitve don Boska ob njegovem godu so dijaki in obrtniki pripravljali praznovanje tudi svojim učiteljem ob njihovih godovnih dneh. Vsak učitelj je sredi svoje skupine fantov predstavljal don Boska. Zato si lahko predstavljamo, kako veseli prazniki so to bili. Šopek cvetlic, skromen dar, ki so ga kupili z zbranim denarjem in ki naj bi služil za spomin, nekaj slaščic, deklamacij in govorov so bili sredstva, ki so povezovala mlada srca med seboj. Razred ali delavnica sta bila ob takih priložnostih okrašena in kateder oziroma delovna miza obložena s cvetjem in preprogami. Tudi don Bosko se je včasih udeležil takih slavic, vendar pa ne vedno. Začetek praznika je bilo skupno obhajilo razreda, popoldne je bilo na pol praznično in navadno je praznovanje kronal skupen sprehod z učiteljem. Toda na pol prazničen popoldan, sprehod, malica in zbiranje denarja za nakup darila so pozneje zaradi neredov odpravili. Učitelju se je na ta dan ponudila lepa priložnost, da si je pridobil kakega fanta, ki je bil zaprt sam vase ali ki mu je bil odtujen; da je spodbudil kakega dvomljivca, ki je obupal nad sabo, in mu obljubil, da mu bo pomagal pri njegovih naporih; odpustil je kak prestop, ki bi mogel imeti na koncu leta neprijetne posledice. Odkritosrčnost in odprtost, ki je bila na tak dan posebno poudarjena, je lahko razpršila določene sence, neprijetnosti, zavist, pa tudi kak nered, ki bi ostal sicer zakrit v veliko škodo skupnosti in posameznih duš. Razlog, zakaj je don Bosko dopuščal te izraze hvaležnosti in ljubezni, je vedno bil večno življenje. Ta cilj so nakazovali gojenci v svojih govorih in obljubah pa tudi učitelji so v svojem zagotavljanju izražali podobno prepričanje. Učitelj ni nikdar pozabil priporočiti dobre spovedi in ljubeznivo spodbuditi za življenje v posvečujoči milosti. Znali so javno povedati, da če je kdo po nesreči zamolčal kak smrtni greh, naj se gre še isti dan spovedat, da bi bil Jezus z njim zadovoljen. Učitelj je tudi povedal, da bi misel, da nad katerim njegovih gojencev preži Božja jeza, mogla uničiti vse resnično veselje. Fantje so razumeli, da je to najlepši dar njihovemu učitelju, zato je bil uspeh besed znan samo Bogu. Vse to je imelo tudi izreden vpliv na izbiro poklica. Dečki so po takih besedah bili kakor elektrizirani in več kot eden je stopil k svojemu učitelju in mu še pred zahodom sonca zaupal: »Zadovoljen sem, veste, prav zadovoljen.«

Šola je bila takrat kakor majhno svetišče. Tako kot danes je bil tam postavljen na majhen oltarček nasproti križu Marijin kip in nikdar mu ni manjkalo ne sveč ne cvetlic. Vse sobote so učenci pred njenim kipom ob koncu zadnje ure molili litanije in v mesecu maju so vsak dan skupaj zmolili kratko molitev. Na predvečer vsakega Marijinega praznika so učitelji le-tega slovesno naznanili in jih z nekaj besedami spodbudili k prejemu svetih zakramentov. Podobno so naznanjali vse glavne praznike v cerkvenem letu, ker so vsi dobro vedeli, da si

don Bosko ni mogel misliti lepega praznika brez spovedi in obhajila. To ni bila nikakršna pridiga, temveč preprosta napoved.

Iz tega, kar smo povedali, si lahko vsak predstavlja, kako je vse lepo v redu potekalo, kako pridno so se gojenci učili in rokodelci delali v delavnicah, kajti tudi v delavnicah so vladale iste navade. Zato je bilo razumljivo, da so v takem okolju delavnosti in ljubezni ob koncu šolskega leta fantje sicer želeli iti domov k svojim družinam, vendar jim je bilo zelo hudo, da so se morali ločiti od svojih učiteljev in mojstrov.

19.

POGLAVJE

Bitka pri Solferinu – Don Bosko napove skorajšnje sklenitev miru – Ponatis Zgodovine Italije – Pismo turinskega župana, ki je dobil v dar en izvod – Katoliško branje: Življenjepisa papežev sv. Poncijana, sv. Antera in sv. Fabijana – Izgubljeni sin, ki ga je don Bosko privedel nazaj v družino – Don Boskovi nasveti nekemu dečku o branju nekaterih knjig

KLERIKI V ORATORIJU SO KONČALI svoje redno šolsko leto. Od leta 1859 hranimo v naših arhivih ocene njihovih izpitov, ki so jih opravili v dvorani turinskega semenišča. Iz teh zapiskov razberemo, da so pridno študirali filozofijo in teologijo. Dne 23. junija 1859 popoldne so praznovali don Boskov god, naslednji dan pa praznik sv. Janeza Krstnika. Toda proti večeru tistega dne so novice o hudi bitki spremenile veselje v neizmerno žalost.

Dne 23. junija so Avstrijci znova napadli, prekoračili reko Mincio, prešli na desno stran in se utrdili pri Solferinu in San Marinu. Istočasno so zavezniki prekoračili Chiese. Dne 24. junija je bila bitka. Celih štirinajst ur se je 274.000 mož brez prenehanja bojevalo. Vojna sreča se je nasmihala francosko-sardinskim zaveznikom, ki jim je uspelo obdržati vrhove obeh hribov. Tedaj se je sprožil silen vihar, popolnoma se je stemnilo, začelo je liti kot iz škafo, med hudim grmenjem je začela padati toča, kar vse je preglušilo grmenje 700 topov, bliski so tresli zemljo in bilo je konec bitke. Bojišče je bilo posejano s kakimi 40.000 mrtvimi ali ranjenimi vojaki, med katerimi je bilo 13.000 Avstrijcev, med njimi 1500 oficirjev s tremi maršali.

V oratoriju so lajšali strašen vtis o toliko mrtvih z molitvami in obhajili, s katerimi je don Bosko skušal pomagati dušam v vicah vse do 29. junija, ko so slovesno obhajali praznik sv. Alojzija. Predsednik praznika je bil gospod Juvenal Delponte. Njemu na čast zložena himna, kakor tudi slavospev svetemu zaščitni-

ku mladine sv. Alojziju, pričata, kako sposoben pesnik je bil Jožef Bongiovanni.

Družine pa so medtem žalovale za svojimi dragimi umrlimi ali trepetale za usodo še živečih. Zdelo se je, da vojne še ni konec. Zavezniške čete so prekoračile Mincio in se razporedile okoli mogočnih trdnjav, ki bi jih bilo mogoče zavzeti samo po dolgih krvavih bojih. Vsi so predvidevali, da bo pri Veroni prav tako silna in krvava bitka, kot je bila pri Solferinu. V Jadransko morje so priplule francoske ladje in se pri Antivariju združile s sardskimi. Dne 10. julija naj bi napadli Benetke. Toda don Bosko je sredi splošnega smrtnega strahu napovedal sklenitev miru. Grofica sestra Filomena Cravosio nam je pisala takole:

»Leta 1859 je še trajala vojna v Lombardiji. Moja mati, ki je imela v vojski enega sina in enega že ranjenega brata, me je vsa pobita od žalosti in s strahom, ki si ji ga bral na obrazu, nekega popoldne prosila, da bi jo spremljala k don Bosku. Tokrat naju je don Bosko dal pripeljati v obednico, ko je komaj končal večerjo s svojimi duhovniki, ki so bili še okrog njega. Sedli smo za mizo, nekateri kar na golo klop, nekaj se jih je vadilo v petju z notami v rokah. Od časa do časa se je don Bosku približal kak deček, mu zašepetal kaj skrivnostnega na uho in don Bosko mu je odgovoril na isti skrivnostni način. Potem ko smo se z nekaj besedami pozdravili, so nam naredili prostor blizu don Boska. Menili smo se o vsakdanjih stvareh, vendar je don Bosko mojo mater večkrat pogledal s pomembnim izrazom. Ko so vsi duhovniki odšli iz obednice, ji je rekel tele besede: »Gospa grofica, dobro vem vse, kar mi hočete povedati, toda bodite pogumni.« Nato je potihoma dejal: »To noč bo Napoleon sklenil mir in vojna bo končana.«

Moja mati pa je vzkliknila: »Toda to je nemogoče. To mi pravite zato, da bi me potolažili. Dejstva so popolnoma drugačna.«

Naslednjega dne sva se jaz in moja mati odpravili v cerkev sv. Dalmazza k maši. Prečkali sva ulico Garibaldi, ki so ji takrat pravili Dora Grossa, kar zaslišiva prodajalce časopisov kričati: »Mir sklenjen danes ponoči v Villafranci med cesarjem Napoleonom, Viktorjem Emanuelom in cesarjem Francem Jožefom II. Avstrijskim.«

Po maši sva spet šli k don Bosku, ki nama je na dvorišču prišel naproti in nama prvi dejal: »Zahvalimo Gospoda, da so sprejeli dogovor.« In popeljal naju je v kapelo, kjer smo malo molili.

Kaj se je torej zgodilo? Grofica Cravosio je zvečer 6. julija okoli osme ure govorila z don Boskom. Napoleon III. je bil v Villafranci v svojem generalnem štabu. Bil je ves presunjen zaradi krvavega pokola, ki ga je videl v Solferinu. Slišal je pa tudi poročila, ki so prišla iz Nemčije, da je na poti nekaj vojaških enot za pomoč

Avstriji. Še istega večera je proti 9. uri, ko je še večerjal, poklical k sebi generala Fleuryja, mu dal nekaj navodil in mu izročil pismo, v katerem avstrijskemu siru predlaga premirje. General je prispel v Verono ob pol enajstih. Cesar Franc Jožef je bil že v postelji in so ga zbudili. V naglici se je oblekel in dovolil vstopiti generalu Fleuryju. Pri branju Napoleonovega pisma je njegov obraz preletel izraz začudenja in presenečenja. Ko je poslušal poročilo generala, je menil, da so predlogi umestni, in je bil pripravljen naslednjega dne ugoditi zahtevam. Dne 11. julija sta se oba cesarja srečala v Villafranci, se dogovorila o premirju in sklenila mir⁴.

Pogoji so bili naslednji: Lombardija naj preide pod oblast francoskega cesarja, ki jo bo izročil sardinskemu kralju. Mantova, Roccaforte in Peschiera pa ostanejo pod oblastjo Avstrije.

Benečija bi ostala pod avstrijsko oblastjo, ki pa bi prešlo v konfederacijo z drugimi italijanskimi državami pod častnim predsedstvom papeža.

Knezom, ki so se umaknili iz zasedenih dežel, ne bo ovirana vrnitev na njihovo posest. Ozemlje velikega kneza Toskane bo razširjeno.

Na obeh straneh se razglasi popolna amnestija.

Nič ni bilo povedano o legacijah in o parmskem knezu.

Ta dogovor so potrdili 10. novembra v Zürichu. Verska združenja v Lombardiji so dobila dovoljenje, da same razpolagajo s svojim premoženjem, če bi zakoni države, pod katero bi prišli, drugače določali. Toda od vseh teh dogovorov se je v resnici izpolnil samo pristop Lombardije k Italiji in amnestija. Vse drugo je ostalo mrtva črka.

Dne 15. julija sta kralj in cesar Napoleon III. slovesno prišla v Turin, kjer so ju pozdravili z velikimi prireditvami. Cesar je takoj nato odpotoval v Francijo in kralj ga je spremljal do Suse.

Toda niti vojna niti mir nista mogla vplivati na don Boskovo dejavnost. V mesecu juniju je dal z nekaj dodatki natisniti drugo izdajo svoje Zgodovine Italije v 2500 izvodih. Opomniti je treba, kako je don Bosko v tej knjigi opisal nastanek papeževe posvetne oblasti, kako je zagovarjal pravico do tega in kako je opisal dobre posledice take posesti. Mnogim uglednim duhovnikom in civilnim osebam je podaril po en izvod. Med drugimi tudi županu mesta Turina, ki se mu je takole zahvalil:

Mesto Turin

Turin, 16. julija 1859

*Dragoceni dar, vaša Zgodovina Italije od njenih začetkov do današnjih dni za mladi-
no zasluži hvaležno priznanje naše mestne uprave in podpisani župan z veseljem izraža*

⁴ Indépendance Belge.

svoje zadovoljstvo. Istočasno se vam zahvaljuje za učinkovito sodelovanje pri ustanavljanju javne občinske knjižnice, ki bo na voljo vsemu turinskemu prebivalstvu.

Sprejmite izraze hvaležnosti za prejeti dar od človeka, ki mu je v čast vaše prijateljstvo.

Vdani služabnik župan NOTTA

Sredi julija je bil zaposlen z izpiti, nagradami, spričevali ter javnimi in zasebnimi prošnjami staršev glede počitnic.

Na začetku meseca je don Bosko s sodelovanjem mladega Chiala brez navedbe imena pisatelja izdal Katoliško branje z naslovom *Anton in Ferdinand ali zmaga nedolžnosti*. Knjižica pripoveduje o dogodivščinah sina ubogega roko-delca, ki je odlično opravil svoj študij, vendar ga je pri tem oviral neki brezobziren tovariš iz plemenite družine, ki je znal vsa njegova odlikovanja in nagrade obrniti sebi v korist. S pomočjo nekega neznanega dobrotnika, za katerega se je pozneje zvedelo, da je bil vladni minister, je naredil doktorat iz prava in postal odvetnik. Dobrotniku se je oddolžil tako, da je zavrnil nepravilne ponudbe, ki so ga hotele napraviti za orodje krivice. Zato so ga obrekovali in zaprli v ječo. Končno se je izkazala resnica in za plačilo je prejel visoko službo v državni upravi. Pripoved naj bi dokazala delovanje Božje previdnosti, ki dopušča, da je naše življenje zaznamovano z mnogimi žalostnimi dogodki, končno pa nam ta pride na pomoč v trenutku, ko se najmanj nadejamo. Krepost dobi plačilo že v tem življenju, še pomembnejše pa je plačilo v domovini blaženih.

Za mesec avgust so pripravili zvezek z naslovom *Življenjepisi svetih papežev sv. Poncijana, sv. Antera in sv. Fabijana*, ki ga je napisal duhovnik Janez Bosko (H). Delo je docela njegovo. Poleg življenja papežev, ki so prelili svojo kri za vero, je opisal še mučeništvo rimskega senatorja Poncija, krst cesarja Filipa in njegovega sina ter vdano Origenovo pokorščino Cerkvi.

Ko je končal popravke teh knjižic, se je don Bosko odpravil k Sv. Ignaciju, kjer naj bi našel izgubljeno ovco, ki jo je že veliko let iskal.

Neki fant po imenu Frančišek D..., nadvse nadarjen, je obiskoval gimnazijo v oratoriju. Pripadal je bogati družini, tako po imetju kakor po krepostih. Njegov oče in mati sta mu vcepila v dušo sveti božji strah, don Bosko ga je pa navajal k pokorščini do staršev. Frančišek ni imel skrivnosti pred don Boskom. Ko se je iz oratorija vrnil domov, je nenehno pripovedoval, kaj je don Bosko rekel in storil, in kar naprej ponavljal njegovo ime, tako da so se starši nadejali najboljšega iz tega svetega prijateljstva.

Toda Frančišek je bil obseden z neutešljivo željo po branju knjig. Tovariši so mu posojali sicer dobre romane, vendar take, da so mu razvneli domišljijo do take

mere, da se ga je polastila prava strast po branju. Posledica tega pa je bila, da se je popolnoma ohladil v pobožnosti in učenju in mu je postal zoprni celo oratorij.

Ko se je oče zavedel te spremembe, je iskal in našel vzrok, pokaral sina, mu vzel vse tiste knjige, in ko pri njem ni dosegel pričakovane ubogljivosti, mu je zapretil s kaznijo. Fant pa je ves zbehan od tistih knjig, uporen in trdovraten zbežal od doma. Ves zdelan od vročine, žeje in lakote se je v okolici Superge ustavil pred gumnom, kjer so kmetje mlatili pšenico. Ko so sedli k malici, jih je najprej poželjivo opazoval. Ponos ga je zadrževal, toda sila kola lomi. Končno se je opogumil, stopil bliže in prosil za kos polente.

Kmečki ljudje so se čudili, da jih tak fant, tako lepega videza, v čedni obleki in uglajenega vedenja, kar je kazalo na njegovo pokolenje iz dobro stoječe družine, prosi miloščine. Začeli so ga vpraševati, kdo je in kam namerava iti. Frančišek pa si je izmislil pretresljivo zgodbo, ki je raznežila tista preprosta srca. Pripovedoval jim je, da je sirota brez očeta in matere in da je zaradi trgovskih neuspehov padel v skrajno revščino. Ker ga je bilo sram, da bi prosil vbogajme v kraju, kjer so ga vsi poznali, se je odločil, da bo odšel v daljne kraje. Dali so mu njegov delež polente in eden izmed kmetov ga je vprašal:

»Kako pa misliš živeti od sedaj naprej? Moral boš začeti delati in si služiti kruh.«

»Če me hočete sprejeti v službo,« je odgovoril Frančišek, »sem pripravljen delati.«

»Ti, ki si tako nežen, da bi mogel vihteti lopato in vile?«

Vsi so se na glas zasmejali.

»In zakaj ne?« je odgovoril Frančišek, »poskusite z menoj.«

»No, pa vzemi v roke ta cepec in mlati.«

Frančišek je odložil suknjič in začel mlatiti po klasju. Četudi ni bil vajen takega dela in zlasti ne ročne spretnosti, je vendar mlatil tako potrpežljivo, da je opazovalce prevzelo sočutje z njim in so rekli:

»Prav, pa ostani z nami. Polente in kruha ti ne bo manjkalo. V seniku bo tudi zate prostor. Si zadovoljen?«

Frančišek je ostal kaka dva tedna in delal vse, kar so mu zapovedali. Vendar je prosil svoje gospodarje, da bi se zaposlil v kakem bolj oddaljenem kraju od Turina. Poslali so ga v Sciolse k nekim svojim sorodnikom. Tukaj je Frančišek vztrajno in odločno prenašal vsakršne napore in ponižanje. Neumna sramežljivost in neutemeljen strah sta ga zadrževala, da se ni vrnil domov.

Njegov oče, nekdanji upravni uslužbenec, je storil vse mogoče, da bi ga zopet našel, vendar mu ni mogel priti na sled. Šel je k don Bosku, da bi ga potolažil. Čeprav je don Boska novica presenetila, je vendar očetu zagotovil, da ga

bo Božja mati Marija varovala in ga bo spet pripeljala domov. Obenem mu je obljubil, da bodo v oratoriju zanj molili.

Celi dve leti ni bilo o Frančišku nikakršnih novic. Tedaj pa je don Bosko za nekaj dni šel v Sciolse na grad grofa Roasenda, kjer naj bi v tamkajšnji župniji pridigal. Grof ga je nekega dne povabil, da bi šla obiskat eno izmed dobro obdelanih posestev. Ko sta si vse natančno ogledala, sta se ustavila na izbranem kraju s prelepim razgledom. Medtem ko se je grof za trenutek oddaljil, da bi si ogledal pravkar dokončano stavbo, se je don Boskov pogled ustavil na mladem fantu krepke postave, ožganem od sonca, ki je spodaj na travniku z vilami razmetaval gnoj. Imel je golo glavo, s šopom las, ki so mu padali na čelo. Kolikor bolj ga je opazoval, toliko bolj se mu je zdelo, da ga je že nekje videl, vendar se ni mogel točno spomniti kdaj in kje. Tedaj je fant dvignil glavo, začudeno pogledal, presenečen ostrmel, vendar spet začel razmetavati gnoj. Delo je nadaljeval tako, da se je popolnoma obrnil od don Boska in skrival svoj obraz. Don Bosko se je naredil, da bo stopil dol po hribu, toda fant je bil hitrejši in hitro odhajal. Tedaj se je don Bosku posvetilo in si je dejal: »Kaj pa če je Frančišek?« Ko se je grof vrnil, ga je vprašal po tem fantu. Odgovor se je glasil: »Jožef je zelo priden in delaven, poslušen in lepega vedenja.« Priporočili so mu ga njegovi sorodniki. Vendar se mu ni zdelo potrebno, da bi poizvedel o njem kaj podrobnega. Don Bosko je rekel gospodarju, da si je verjetno spremenil ime.

»Bodite tako prijazni in ga previdno vprašajte po priimku njegove družine in koliko časa je že zdoma. Potem mi pa sporočite svoje ugotovitve.«

Frančišek je skrit za trtami opazoval, kako je don Bosko govoril z gospodarjem. Zaslutil je, o čem sta govorila, in se odločil, da bo zbežal. Odpravil se je v hišo, kjer je stanoval, pobral svoje stvari in tisto malo denarja, ki ga je privarčeval.

Grof in don Bosko sta se vozila po drugi strani hriba, ki je bil neobdelan, poln kamenja in zelo strm. Tedaj je na nekem ovinku prisopel s hriba naš fant, ki se je hotel izmuzniti don Bosku. Konj se je prestrašen vzel, grof je skočil s kočije in prijel konja za uzdo. Tudi don Bosko je skočil z voza in skušal ujeti Frančiška za roko, ko je ta skočil na cesto. Toda ni mu ga uspelo zadržati. Fant je kričal: »Pustite me pri miru, pustite me pri miru!« Zdrsnil je po rebri in se izgubil med drevjem v hudourniku.

Od tega srečanja je preteklo kako leto. Don Bosko se je mudil na duhovnih vajah pri sv. Ignaciju nad Turinom. Nekega dne se je po kosilu odpravil na ploščad pred cerkvijo; obdan od večje skupine gospodov in mladih fantov, se je z njimi veselo pogovarjal. Ko so prispeli do ograje, ki je stala na podporniku nad majhnim breznom, je naključno obrnil oči navzdol, kjer je pred vrati kot

po običaju videl skupino otrok, starčkov in žensk, ki jim je kuhar delil ostanke kosila. Med temi ljudmi je v svoje začudenje opazil Frančiška, ki je bos in brez suknjiča držal v roki skodelico in čakal na obrok hrane. Don Bosko se je takoj umaknil, da ga Frančišek ne bi zagledal, stopil na drugo stran ploščadi in rekel okoli stoječim:

»Gospodje! Prosim vas za pomoč, da bi opravil nekaj pomembnega.«

»Kar povejte, don Bosko, kar povejte!«

»Razdelite se v dve skupini, stopite v majhnih skupinicah dol do srede tiste vzpetine, kot da bi šli mirno na sprehod. Potem pa sklenite med seboj verigo tako, da boste največ šest korakov oddaljeni drug od drugega, in se vrnite nazaj proti svetišču. Pritekel bo fant, vi ga zadržite in pripeljite k meni.«

Njegova navodila so točno izpolnili. Ko je videl, da so se začeli vzpenjati navzgor, je stopil k ograji in zaklical: »Frančišek!« Fant se je sunkovito obrnil in stekel po rebri, vendar ni mogel skozi obroč, ki so mu ga naredili omenjeni gospodje. Ti so ga prijeli in pripeljali k don Bosku, ne da bi se bog ve kako branil. Don Bosko ga je prijel za roko in dejal: »Tokrat mi ne boš več ušel. Pridi z don Boskom in boš gotovo zadovoljen.« Popeljal ga je v svojo sobo, mu dal postreči s kosilom in ga nato začel ljubeznivo vpraševati.

Povedal mu je, kako se je po Sciolsu zatekel v planine in služil za pastirja, dninarja, hlapca pri kakem župniku, potem se je spet potepal, doživel vse mogoče dogodivščine, vendar je imel srečo, da se je vedno srečal s poštenimi ljudmi. V začetku se ni niti pomislil, kako veliko zlo je povzročil s svojim vedenjem, toda ko je popustila tista duševna mrzlica, se je zavedel podlosti svojega početja. Prav to pa je ob misli na upravičeno užaljenega očeta v njem budilo odpor, da bi se vrnil k njemu. Na tako možnost sploh ni mogel misliti. Toda nemalokrat se mu je storilo milo pri srcu ob misli na njegovo mater in sestro. Dostikrat je tudi molil in se na skrivnem jokal, vendar si nikomur ni upal zaupati svoje gorje. Toda sedaj, tako je rekel, ko je prešel prvi strah, se je čutil srečnega, ker je prišel v dobre roke.

Don Bosko mu je obljubil, da ga bo spravil z očetom, vendar je želel, da bi se prej spravil s svojim Bogom. To je Frančišek takoj storil. Don Bosko se je o zadevi pogovoril z ekonomom konvikta sv. Frančiška Saleškega in drugimi gospodi, ki so opravljali duhovne vaje pri sv. Ignaciju. Frančišek je dobil svojo sobo. Ekonom don Begliati je dal prinesti iz Turina vse potrebno, da so fanta gosposko oblekli. Po končanih duhovnih vajah se je don Bosko vrnil v oratorij in skušal čim prej sporočiti veselo novico preizkušani družini. Po kratkem pogovoru, v katerem je pripravil duhove na presenečenje, je dejal: »Zahvalimo se Bogu. Frančišek je zopet med nami.«

Družino je zajelo veselo vznemirjenje in vprašanj kako, kdaj, kje ni bilo ne konca ne kraja. Don Bosko je o vsem na kratko poročal, in ko je videl očeta vsega zamišljenega, dodal: »Spet boste imeli svojega sina, vendar s pogojem, da mu ne boste ničesar očitali. Popolnoma pozabite na preteklost in se obnašajte, kakor da ne bi nikdar odšel od hiše. »Sicer,« je dejal smehljaje se, »vam ga ne pokažem.« Oče je privolil in don Bosko je povabil za drugi dan celo družino v oratorij. Ne moremo si misliti, kako napeto so vsi pričakovali ta trenutek. Prva je v don Boskovo sobo vstopila mati. Toda kakor hitro je zagledala sina, ki je ihtel ob don Boskovi strani, so jo zapustile moči, sedla je k hčerki in obe sta planili v jok. Malo pozneje je vstopil tudi oče, dostojanstveno in resno, si obrisal solze in molče sedel. Frančišek se ni ganil s svojega sedeža. Don Bosko je prvi prekinil to napeto ozračje, in ko je videl, da so se vsi malo umirili, je dejal:

»Zahvalimo se Božji materi Mariji, ki vam je vrnila sina. Frančišek, prosí odpušcanja svojega očeta in mater za vse nevšečnosti, ki si jima jih povzročil.« Nato je prijel Frančiška za roko in ga popeljal k očetu, ki ga je jokaje poljubil na čelo.

»In sedaj, dragi gospodje, ga popeljite domov,« je sklenil don Bosko. »Zagotavljam vam, da vam bo pripravil veliko veselja.« Tako je tudi bilo. Nadaljeval je svoje šolanje z veliko vnemo in v nekaj letih nadomestil, kar je izgubil, doktoriral je iz prava in zavzel pomembno mesto v državni službi.

Don Bosko sam nam je pripovedoval ta dogodek, ki nam kaže, kako zelo so mladini nevarne mnoge knjige, ki sicer niso slabe, vendar pa razburjajo domišljijo in budijo čustva. In prav zato je bil don Bosko izredno zahteven glede izbire knjig. Hotel je, da so mu izročili točen seznam knjig, ki so jih gojenci prinesli od doma ali so si jih kupili med šolskim letom.

Tudi mnogim fantom meščanskega in plemiškega stanu v Turinu je svetoval, da naj knjige, ki jih želijo brati, dajo v pregled poštenim in izkušenim ljudem. To še toliko bolj, ker je bilo v šolah veliko zelo neprevidnih ali celo protiverskih učiteljev, ki so spodbujali učence k branju neprimernih knjig.

Mnogi dijaki iz mesta so prinašali ali pošiljali knjige don Bosku, da jih je ocenil in jim priporočil ali odsvetoval branje. O tem se je ohranilo eno njegovih pisem.

Predragi Oktavij!

Posiljam ti knjige, ki sem jih na kratko pregledal. Pravzaprav ni med njimi nobene prepovedane knjige: niso na indeksu. Je pa nekaj zelo nevarnih spisov, ki bi lahko škodovale pravni mladim ljudem. Zato moraš med branjem zelo paziti sam nase: če opaziš, da ti je branje v škodo in te vznemirja, odloži knjigo ali pa vsaj preskoči strani, ki bi ti mogle škodovati.

Služabnik je moral malo počakati, ker me je čakalo veliko ljudi za pogovor. Bog naj ti da zdravje in svojo milost. Tisoč pozdravov tvoji materi in sestri. Moli tudi zame, ker ostajam vedno vdani prijatelj duhovnik JANEZ BOSKO.

Turin, 11. avgusta 1859

Plemeniti mladenič Oktavij Bosco, sin Ruffina.

20.

POGLAVJE

Don Boskovo srečanje v Troffarellu – Dvoje napovedi – Dva zvezka Katoliškega branja – Podpora kralja in notranjega ministra – Gradnja šolskih razredov; pralnica in drvarnica – Don Bosko s fanti v Becchih – Izleti – Vnaprej izdelan načrt: preskrba, peš hoja, zgodovina obiskanih krajev, vesele dogodivščine, vstop v vas, gostoljubje, veseloigre, obredi v cerkvi, odhod, don Boskova velikodušnost, nepredvidena srečanja – Pohod v Maretto – Prihod v Villa S. Secondo – Župnikova potegavščina – Obisk v Corsione, Cossombrato in Rinco – Praznik Matere Božje milosti – Gledališče in preprečen ples – Praznik materinstva Božje matere Marije – Odhod iz Villa S. Secondo – Postanek v Pici – Ponočno potovanje – Prihod v Becche – Eden izmed fantov se izgubi – Obisk groba Dominika Savia – Vrnitev v oratorij

PRI MODREM SIRAHU BEREMO: Beseda pametnega človeka je zaželena v cerkvah in njegove izpovedi vsi premišljajo v svojem srcu.

Nekega dne meseca avgusta 1859 se je don Bosko odpravil v Cambiano, kjer naj bi pridigal. Ko je prispel v Troffarello, se je vlak ustavil in ni šel več naprej. Tirnice niso mogle prenesti tolikega tovora vojnega materiala in vojakov iz Alessandrije v Turin. Don Bosko je bil prisiljen peš nadaljevati pot, čeprav je deževalo in je bil brez dežnika. Iz istega vlaka je izstopil tudi poslanec Tomaž Villa, namenjen v isti kraj. Najel je kočijo in kaj kmalu dohitel don Boska. Ko je zagledal ubogega duhovnika, kako je pešačil in se skušal s plaščem braniti pred dežjem, se ga je usmilil in povabil, naj prisede. Don Bosko je hvaležno sprejel povabilo. Poslanec Villa je bil presenečen zaradi don Boskove zadržanosti, ljubeznivosti in pametnega govorjenja. Ko so prišli v Cambiano, ga je vprašal, ali bo prenočil v

kraju ali se vrnil še istega večera. Ko je slišal, da se namerava vrniti, ga je povabil, da bi se ob določeni uri dobila na določenem kraju ter tako potoval s kočijo. Don Bosko se mu je zahvalil, sprejel ponudbo, končal svojo pridigo in prišel točno na dogovorjeno mesto. Na poti ga je poslanec Villa vprašal:

»Bi bili tako prijazni in mi povedali svoje spoštovano ime?«

»Don Bosko,« mu je odgovoril duhovnik.

»Iz Valdocca?«

»Da, gospod, in vi?«

»Jaz sem odvetnik Villa.«

Ta odvetnik je dogodek pripovedoval don Rui in povedal, da od takrat ni več prekinil odnosa z don Boskom.

Isto se je zgodilo tudi drugim, ki so imeli priložnost, da so se srečali z don Boskom. Tudi družine v Turinu so ga rade imele v gosteh, ker so ga šteje za Božjega moža. Vsak dan bolj je v njih raslo prepričanje, da ga je nebo obdarilo s posebnimi darovi.

Vse od začetka Oratorija sv. Frančiška Saleškega je don Bosko od časa do časa obiskoval družino grofa Cravosia, ki se je odlikovala po zglednem krščanskem življenju in velikodušnosti. Grofica in njene hčerke so rade sodelovale v dobrotah in so zlasti skrbele za krpanje perila valdoških revčkov. Ena izmed teh plemenitih deklet, ki smo jo omenili v prejšnjem poglavju kot poročevalko dogodkov v Villafranci, je don Rui opisala naslednji dogodek.

Bilo je 30. avgusta, praznik sv. Roze in moj godovni dan. Moja mati, ki je vedno zavzeto skrbela za mojo korist in mi je zato, da bi mi naredila veselje, poklonila kip Marije Brezmadežne in me okoli devetih pospremila k don Bosku, kjer smo se malo pogovorili. Don Bosko je obljubil, da bo prišel okrog 6. zvečer k nam na večerjo, in je obljubo tudi držal. Med večerjo mi je izrazil najboljše želje za moje zdravje. Po večerji sem ga prosila, naj pride v mojo sobo. Na majhno omarico sem postavila kip Marije Brezmadežne in ga prosila, da bi jo blagoslovil in prosil za posebno milost, ne da bi mu natančneje razložila, za kaj gre. Bila je milost, da bi spoznala pravilno odločitev za moj redovni poklic.

Don Bosko je sklenil roke, pokončen v tišini naredil nad kipom znamenje svetega križa in se še malo zadržal v molitvi. Na koncu je, še vedno z očmi, uprtimi v kip in ne da bi spreminil svojo pobožno držo, dejal: »O, preblažena Devica Marija, blagoslovite in potolažite Roziko, ki jo vidim oblečeno v belo.«

»Toda don Bosko,« sem mu segla v besedo, jaz vendar nisem oblečena v belo in bela barva mi prav nič ne ugaja (bila sem takrat stara 19 let). Majhne deklice se oblačijo v belo, toda v moji starosti se to več ne spodobi.« (V svojem srcu sem čutila odpor proti dominikankam, prav zaradi bele barve.)

Tedaj je don Bosko odgovoril:

»Da, Rozika oblečeno v belo ...« In je še enkrat s preroškim poudarkom ponovil iste besede, ko ga je glas mojega očeta poklical v obednico h kavi.

Dve leti pozneje, 10. avgusta 1861, mi je Gospod odprl vrata v Dom sester učiteljic dominikank v Mondovi Carassoneju. Blažena Devica Brezmadežna je ustregla želji mojega srca, izpolnila don Boskovo molitev in njegovo preroško napoved.

Pa to še ni bilo vse. Že nekaj let sem bila v Mondoviju in stvari so potekale zelo lepo. Toda tedaj je prišel v hišo hudič in naredil pravi nered in nezno stanje v naši skupnosti. Posledica vsega pa je bil odhod lepega števila naših gojenk. V tej stiski me je naša dobra mati Manfredini prosila, da bi pisala don Bosku in mu poslala skromen dar s prošnjo, da bi opravil devetdnevno z namenom, da bi se naša skupnost spet vrnila k prvotni gorečnosti in cvetočemu redovnemu življenju. Nekaj dni pozneje je don Bosko kot po navadi odgovoril z zahvalo, nasvetom in spodbudo. Več kot 20 gojenk je kmalu potem pomnožilo število našega vzgojnega zavoda, vsi neredi so bili mirno odpravljeni in k nam se je vrnilo veselje in krepostno življenje.

To so moji spomini, ugledni gospod don Rua, na don Boska. Povedala sem vam jih preprosto in odkritosrčno, kakor se jih spominjam.

Sestra FILOMENA CRAVOSIO

Tudi neki drugi plemeniti deklici, katere ime bomo navedli pozneje, je don Bosko napovedal prihodnost. Čutila je Božji klic v redovno življenje, in ker je starši niso ovirali pri uresničenju njene želje, je o tem govorila z don Boskom. Ta ji je odgovoril: »Da, vi boste postali redovnica, vendar šele po dolgem čakalju in potem ko boste prestali za sedaj popolnoma nepredvidljive preizkušnje.«

Tako se je tudi zgodilo. Ne dolgo zatem ji je umrla sestra, ki je zapustila otroka v nežni starosti. Dekle se je morala omožiti s svakom, saj je otrok potreboval mater. Toda otrok je kmalu zatem postal sirota po očetu, ki je umrl zaradi kole-re. Dobra mačeha je skrbela zanj s plemenito odpovedjo, ga versko in narodno vzgojila in mu zapustila bogato dediščino. Šele potem ko je izpolnila to sveto poslanstvo in mu omogočila bleščečo službo, ki mu je pripadala po njegovem rodu, je mogla vstopiti v samostan.

Ker je bil že konec avgusta, je don Bosko pospešil tiskanje Katoliškega branjca za mesec september 1859. Naročniki so dobili *Almerijsko dolino* brez podpisatelja. V knjižici je popisano trpljenje družine, ki so jo sovražniki nasilno preganjali in razpodili po svetu, vendar se je po Božji previdnosti zopet zbrala.

Za mesec oktober je pripravil *Odprta nebesa s pomočjo pogostega svetega obhajila*, povzetek dela slavnega francoskega misijonarja v Savoiji opata Favra, ki ga je napisal kapucinski duhovnik frater Karel Filip da Poirino. Pisatelj navaja razloge, zakaj naj kristjan pogosto prejema sveto obhajilo, in zavrača tiste, zaradi katerih veliko ljudi ne prejema pogosto svetega obhajila; razpravlja o prvem

svetem obhajilu, o velikonočnem svetem obhajilu in o sveti popotnici. Prikaže splošne pogoje za prejem svetega obhajila in potem posebne pogoje za pogosto sveto obhajilo. Pokaže, zakaj tedenskega svetega obhajila, glede na obstoječe cerkvene predpise, ne moremo imeti za pogosto sveto obhajilo.

Toda medtem ko je don Bosko delil duhovni kruh dušam, je zmanjkovalo vsakdanjega kruha za njegove varovance. Don Janez Bonetti je takole pisal: »Vojna je mnogim otrokom ugrabila očeta, kar je bilo kaj kmalu občutiti tudi v oratoriju. Skoraj vsak dan so prihajali novi tovariši in postelje v spalnici so bile vedno bližje druga drugi, da je bil prostor za zadnjega prišleka. Toda toliko ust, ki so jedla hlebce, je množilo izdatke, dolgovi so naraščali in don Bosko se je kmalu znašel v veliki stiski. Seveda je zaupal v Božjo previdnost, toda istočasno je uporabljal vsa sredstva, ki mu jih je narekovala previdnost. Zato je po rokah grofa Alojzija Cibraria poslal njegovemu veličanstvu kralju Viktorju Emanuelu ponižno prošnjo za pomoč njegovim fantom. Dne 31. avgusta 1859 je prejel od samega grofa pismo, v katerem je bilo zapisano:

*Vrhovno vodstvo
reda svetega Mavricija in Lazarja
Turin, 31. avgusta 1859*

Imel sem čast osebno govoriti z njegovim kraljevim veličanstvom o sedanjem položaju dobrodельne ustanove, ki ste jo vi priklicali v življenje v korist zapuščenih dečkov, o zmanjšanem številu dobrotnikov in o izrednih izdatkih zaradi naraslega števila otrok, ki ste jih morali sprejeti, ker so bili njihovi očetje poklicani pod orožje. Njegovo veličanstvo je tudi tokrat blagovolilo na moj predlog nakloniti vam izredno podporo v višini 250 lir iz mavricijske blagajne.

Medtem ko mi je drago, da vam sporočim to novico in povem, da je izplačilo omenjene vsote že na razpolago v blagajni Reda, vas obenem opozarjam, da je ta dar izreden zaradi izrednih okoliščin in ne more imeti nobenih posledic za prihodnost, ker gre v tem primeru za posledice vojne.

*Obnavljam vam izraze globokega spoštovanja.
Prvi tajnik njegovega veličanstva,
prvi predsednik CIBRARIO*

Nekaj mesecev pozneje, dne 12. januarja 1860, mu je podobno podporo odobril notranji minister Rattazzi in mu to po svojem tajniku Capriolu takole sporočil:

Z namenom, da podpremo upravo zavetišča zapuščene mladine tega mesta, je to ministrstvo odobrilo njegovemu ustanovitelju don Janezu Bosku podporo 200 lir in odredilo tozadevno izplačilo.

Ukaz bo ob svojem času izpolnila blagajna okolice Turina.

Te podpore še zdaleč niso bile sorazmerne s potrebami. Ker pa so to bili postranski izdatki poleg neizmernih vojnih izdatkov, tudi niso bili nepomembni. Pokazali so, da kralj in vlada priznavata koristnost don Boskove ustanove, kar je bila velika spodbuda za meščane, ki so tako bili bolj voljni pomagati.

Ker se je število gojencev močno povečalo, je tega leta s pomočjo podjetnika Juvenala Delponteja dal na ozkem dvorišču proti severu zgraditi pritlično stavbo, naslonjeno na obrambni zid in vzporedno s prvotno kapelico – lopo. Razdelili so jo v tri precej velike dvorane, da bi služile šoli. V isti smeri proti vratom zavetišča so zgradili še dodatno sobano z vodnim koritom za perice in prizidali drvarnico. Te stavbe so ostale na svojem mestu do leta 1873.

Medtem ko so v oratoriju končevali ta dela, so se začeli pripravljati na izlet v Becche. Dečki so bili vsi iz sebe zaradi novice, da bo to leto izlet čisto nekaj posebnega. Kapelnik je z velikimi in majhnimi godbeniki pripravljal celo vrsto novih koračnic, skladb in glasbenih vložkov, ki jih je sam zložil. Poleg tega je priredil za godbo spremljavo maše, večernic in Tantum ergo za kraje, kjer ne bi imeli orgel. Pevci so še zadnjikrat vadili tako cerkvene kakor posvetne pesmi za cerkev in gledališče. Drugi so pripravili zbirko iger, veseloiger, fars in pantomim, tako da so lahko igrali na istem kraju tudi dva do trikrat, ne da bi se ponavljali. Pripravili so tudi samostojne komične prizore.

Odrski delavci so pripravili kak scenarij, nekaj orodja za odrsko sceno in nekaj gledališke obleke; vse to so prinesli na svojih ramah. To pa ni oviralo male počitniške šole.

Don Bosko se je z Garinom, Chiapalejem in nekaterimi drugimi napotil v Becche, kjer je že pridigal devetdnevnicu sv. rožnega venca don Chiattelino, medtem ko je on sam spovedoval, tako da je bilo vse velik misijon za okoliške naselbine.

V soboto 1. oktobra je odpotovala iz oratorija skupina pevcev, godbenikov in drugih gojencev. Vsak je nosil majhno košarico, v kateri je bilo perilo ter nekaj hlebcev kruha, sira in sadja za popotnico.

V Buttiglieri je oče dijaka Tomaža Chiusa, ki je pozneje postal kanonik stolne cerkve v Turinu, kot umen vrtnar pripravil pojedino iz pridelkov s svojega vrta in jih tako okrepčal na dolgi poti. Proti večeru so prišli v Becche, kjer jim je Jože Bosko pripravil večerjo.

V nedeljo 2. oktobra so obhajali praznik Marije Rožnovenske.

Naslednji dan so se začeli izleti, ki jih zaradi posebnosti lahko imenujemo edinstvene in klasične, saj so trajali 10, 20 in več dni. Prehodili so veliko krajev in sledili čisto določenemu načrtu. Skušali bomo najprej podati splošen prikaz, nato pa nekatere natančno opisati.

Že veliko tednov prej so določili kraje, kjer bi prenočevali. Navadno je to bilo pri kakem prijateljskem župniku ali uglednem dobrotniku, ki je na lastne stroške pripravil vse potrebno za hrano in prenočevanje. Nepotrpežljivo so pričakovali don Boskov prihod in so bili vsi zadovoljni, da so mu mogli dati, kar je potreboval. Na pot se je pod vodstvom kakega klerika odpravilo kakih sto fantov in prinašalo veselje pesmi, glasbo, gledališče in spodbudo v krščanski pobožnosti krajem, kamor so prihajali. To so bili fantje, ki jih je don Bosko hotel posebej nagraditi s tako prijetnim oddihom. Taki izleti so bili v skladu s tedanjim splošnim vzburljenjem, ki je terjalo novosti, razgibanost, korakanje, bobne in orožje in so najprej zaposlovali domišljijo, pričakovanje novega in razburljivega in šele potem pripovedi o tem, kar je bilo.

Tako razvedrilo pa je zahtevalo izrednega duha odpovedi in žrtvovanja od don Boska, ki je moral vse predvideti in vse nadzorovati in biti povsod zraven. Včasih so bila dnevna potovanja predolga in so dečki že kmalu pospravili svoje dnevne obroke, spet drugič jih je zalotila sredi poti nevihta. Toda Božja previdnost jim je vedno priskočila na pomoč v velikodušnih ljudeh, zlasti župnikih in kaplanih, ki so jim prihajali naproti in jih vabili, da so se ustavili pri njih in se odpočili.

Ti pohodi so bili nekaj nadvse romantičnega: tam je trobenta dajala znak za vojaške vaje ali za budnico, tam v daljavi pa je bilo slišati godbo, ki je dajala takt pohodu hitrih bersaljerjev; boben je nenehno tudi sam udarjal korak in meril čas in neredko je zaradi njega zbežljala kravica ali ovčka, ki sta se pasli ob poti na travniku; drugje so nekateri na ramah nosili gledališke rekvizite, kulise in zavese, da so lahko kjerkoli takoj postavili oder.

Don Bosko je šel navadno na koncu takega sprevoda, obdan z nekaj kleriki in gojenci.

Za vsak kraj, kamor so prišli, je don Bosko preučil zgodovino, začetke naselja, politične spremembe, načela, ki so vodila lastnike, znamenite osebnosti, ki so proslavile kraj, slavne dogodke, nesreče, spomenike, posebnosti umetniških stvaritev in značilnosti narave. Pri tem je uporabljal Casalisa, natisnjeno kroniko kraja pa tudi cerkveno zgodovino. Tako je bodisi med potjo bodisi v času oddiha razveseljeval, poučeval in bogatil svoje gojence s pripovedovanjem stvari, ki jih je bral v knjigah. Dečkom vsega tega ni bilo nikdar zadosti, izobraženi pa so se čudili, koliko je don Bosko znal povedati o njihovih krajih stvari, ki so bile njim popolnoma neznane.

Če don Bosko ni mogel biti navzoč pri fantih, ga je nadomeščal Karel Tomatis, pobudnik vseh potegavščin, smešnic, duša skupine, ki je s svojimi burkami znal vedno in povsod buditi veselje. Don Bosko, ki ni mogel trpeti čemernosti,

kujanja, molčečnosti, samotarstva in pritajenega govorjenja, je bil neizmerno zadovoljen. In Tomatis je od jutra do večera in od večera do jutra do skrajnosti mej zadovoljeval njegove želje. Smeh in veselje fantov sta se stopnjevala v ploskanju in odobravanju do vrtoglavih višin.

Reči pa je treba, da niso bile samo Tomatisove šale vzrok tako veselemu razpoloženju. Zgodilo se je toliko smešnega in nepredvidenega, da je bilo vedno zadosti paše za dobro voljo. Lahko bi navedli veliko stvari, pa naj omenimo samo eno. Neki dober starček, ki je šel svojo pot ob osličku, natovorjenem z jabolki, je srečal to veselo družino. Nekaj godbenikov je igralo veselo koračnico. »Oh, kako lepa glasba!« je vzklikal starček in z mahanjem z rokami pokazal svoje veselje. »Oh, kako lepa glasba!«

Tedaj so prikorakali godbeniki. Nenaden glasen odpev pozavne je splašil oslička, ki se je vzpel, priostril ušesa, skočil in se spustil v beg, tako da so se jabolka kotalila po hribu. Gospodar se je zakadil za živinčetom, se obrnil h godbenikom in ves divji kričal: »K hudiču glasba!«

Ko so se približali kaki vasi, so utihnil, se uredili v vrste in z godbo slovesno vkorakali v naselje. Navadno jim je prišel naproti župnik, včasih celo župan, ki je don Boska in fante slovesno sprejel.

Vedno se spominjam, piše kanonik Anfossi, tistih pustolovskih pohodov, ki so budili začudenje, veselje in spodbudo. S stotinami drugih sem bil priča slovesa svetosti, ki je obdajala don Boska, saj sem ga na njegovo povabilo v letih 1854–1860 spremljal na pohodih na Monferatskem. Njegov prihod v tiste kraje je bil pravo zmagoslavje. Ob cestah, kjer je hodil, so ga čakali župniki in dostikrat tudi civilne oblasti. Vaščani so gledali skozi okna ali stali pred hišami, drugi so šli za njim, kmetje so prekinjali svoje delo, samo da bi videli don Boska. Matere so mu predstavljale svoje otročičke in veliko jih je na kolenih prosilo, da jih je blagoslavljal. Zdelo se je, da smo bili priče navdušenja množic, ko je po palestinskih vaseh hodil Božji učitelj.

Ker je don Bosko imel navado, da se je ob prihodu v kak kraj takoj odpravil v cerkev, kjer je počastil Jezusa v najsvetejšem, se je takoj zbralo veliko ljudi. Don Bosko jim je s prižnice napravil nagovor, v katerem jih je povabil, da bi pogosto pristopali k svetim zakramentom. Nato so ob spremljavi godbe na pihala zapeli V zakramentu vse sladkosti in prejeli blagoslov.

Don Boska in klerike so povabili na kosilo ali večerjo, pač glede na čas, v katerem so prišli, bodisi župnik ali kak premožen krajan. Tudi dečki so bili obilno postreženi. Včasih je bila jedača bolj skromna, drugič pa zopet zelo obilna,

sorazmerno z gospodarskimi zmogljivostmi gostiteljev in gostoljubnostjo, ki so je bili sposobni. Vedno pa je bilo v vseh najbolj razigrano veselje.

Ko je prišel čas počitka, so včasih dobili postelje pri raznih družinah. Včasih so spali na žimnicah, drugič na slamnjačah, najpogosteje pa na slami ali na klopeh, ki so jih kakor postelje razporedili v lopah.

Ob takih priložnostih, ko skoraj ni bilo mogoče zaspati, je nastopil Tomatis s svojimi domislicami. Znal je do popolnosti posnemati vse živali. Spanju namenjen prostor je postal prava Noetova barka.

Nekoč je Tomatis spal z drugimi na gumnu nekega gradu. Pri vratih je bedel za čuvaja velikanski pes. Tomatis je čakal, da je zavladal popoln mir. Tedaj je začel na lahko lajati. Pes mu je odgovoril. Potem je v presledkih ponovil igro in s svojim glasom pripravil psa do močnega laježa. Vratar je dvakrat ali trikrat ukazal psu, naj bo tiho, vendar brez uspeha, in je tedaj prišel iz čuvajnice: »Kakega zlodeja ima danes naš pes v sebi?« Tomatis je molčal in se delal, kakor da spi. Tudi pes je miroval. Ko je vratar videl, da povsod vlada tišina, je ponovno zlezel v posteljo. Toda čez kake četrt ure se je predstava začela znova. Ker vratar celo uro ni mogel zaspati, je pridrvel ven in kričal: »Saj ni mogoče spati; boš že vendar tiho!« Toda vse pomirjevanje je bilo brez uspeha, ker je Tomatis po tiho še naprej dražil psa. Vratar si ni vedel pomagati in je začel psa obmetavati s kamenjem. Zabava je trajala vse do polnoči in fantje, da ga ne bi izdali, so se dušili od smeha.

Drugič je Gastini s svojim tovarišem spal v eni, Tomatis s fanti pa v sosednji sobi. Vsi so bili na straži, čeprav so se delali, da spijo, in skušali izvesti potegavščino, ki so jo že dalj časa načrtovali. Ob določeni uri se je Gastini dvignil, stopil iz sobe in šel na gumno dihat sveži zrak. Tomatis je bil takoj na nogah, zbudil svojega tovariša in odnesla sta iz Gastinijeve sobe obe postelji in mizo in pustila samo nekaj stolov. Bilo je popolnoma temno. Gastini se je vrnil v sobo, zadel ob stole in začel sam pri sebi govoriti. Stopil je v smer, kjer bi morala biti postelja, pa je ni našel. Menil je, da je stopil v napačno sobo, hodil okoli in zaman iskal tovariša. Prižgal je vžigalico, a ni prepoznal prostora. Medtem je v samogovoru izražal svoje začudenje in dvom. Tovariši, ki so se zbrali v sobani, niso mogli več zadržati smeha in tako se je ob njihovih zadržanih izbruhih Gastini zavedel šale, ki so mu jo zaigrali, in začel besneti, nato pa čez čas odšel ven.

Tomatis pa je nadaljeval svoje burke in je iskal noge, za katere je pravil, da jih je izgubil prejšnji dan. Razmišljal je, kako bi naredil šalo hišnemu gospodarju. Take potegavščine so najprej budile začudenje, potem pa neizmerno veselje. Don Bosko jih je dopuščal, ker so raztresale fante in jih odvrčale od neprimernih misli.

Toliko veselje pa dečkov ni odvrčalo od pobožnih vaj. Dan po prihodu je bil za vaščane praznik, bodisi zato, ker se je veliko krajanov spovedalo in prejelo sveto obhajilo, saj je don Bosko pozno v noč spovedoval, bodisi zato, ker so vsi bili pri maši ob spremljavi godbe. Po kosilu je godba na pihala počastila župana in glavne predstavnike kraja s tem, da je igrala pred njihovimi hišami. Zvečer pa je don Bosko spet pridigal, prepevali so litanije ob spremljavi godbe in vsi so prejeli blagoslov z Najsvetejšim. Po cerkvenih opravilih so fantje razveseljevali ljudstvo s petjem in godbo in s predstavo kake moralne veseloigre.

Gledališke igre, petje, deklamacije v piemontskem narečju so bile predstave, ki bi tudi v mestu mogle narediti najboljši vtis zaradi sposobnosti Bongiovannija, Gastinija, Tomatisa in drugih. Izobraženci so bili več kot zadovoljni, Tomatis pa je hotel, da bi razveselili tudi manj izobražene množice. Razpolagal je z obširnimi sporedom mimičnih fars, grimas, gest, skokov, dovtipov, zbadljivk šegave vsebine. Tako je nekega dne deklamiral z visokim cilindrom na glavi šegavo zbadljivko. Ko je stresel glavo, mu je cilinder zdrknil vse do vratu. Med veselim smehom in dajanjem nasvetov, kako bi si mogel sneti cilinder, mu nič ni uspelo ali pa ni hotel, da bi mu. Tedaj mu je prihitel na pomoč Gastini in burka je dosegla višek. Mogoče bo kdo dejal, da je to že komedijantstvo. Mogoče. Toda taki nastopi vedno povsod puščajo za seboj prijetne spomine.

Ko je prišel čas, da so se poslovili in odšli kam drugam, so se vsi dečki zbrali, da bi pozdravili svojega gostitelja. Eden izmed njih je prebral lep govor z nekaj kiticami, ki jih je spesnil don Bosko, in se v imenu vseh svojih tovarišev zahvalil za vse dobro, ki so ga prejeli iz ljubezni do Boga. Don Bosko pa je navadno sklenil takole: »Obljubljam vam, da bom jutri daroval sveto mašo s posebnim spominom na vas in vso vašo župnijo in družino. Naši fantje pa se bodo združili z menoj pri molitvi svetega rožnega venca s prošnjo k Bogu za vse dobro. Vi pa, prosim, k dejanju ljubezni, ki ste nam ga izkazali danes, pridružite molitev zame in za moje drage sinove. Zagotavljam vam, da vas nikdar ne bomo pozabili, vas in tega lepega dne, ki smo ga prebili skupaj z vami.«

Ne moremo si misliti, kako so te besede presunile gostitelja. Ta se je najprej zahvalil don Bosku, potem pa se obrnil k fantom: »Gospod Bog vam nakloni srečno potovanje in uspeh pri vašem učenju in usposabljanju za obrt. On je mislil na vas in vam poslal modrega vodnika v osebi vašega don Boska. Storite vse, da boste ta dar tudi znali izrabiti.« Bili pa so tudi primeri, ko bi o don Bosku lahko rekli z besedami kralja iz Tira za Salomona: »Ker je Gospod ljubil svoje ljudstvo, mu je dal tebe za vladarja.«

Don Bosko se je spominjal opozoril Svetega Duha v 22. poglavju iz knjige

Pregovorov »Kdor je velikodušen, pridobiva zmage in časti in si osvaja srca prememnikov.« Zato ob slovesu ni nikdar pozabil dati obilne napitnine vsem, ki so mu stregli, a so jo navadno zavračali. Včasih je dar položil v ovojnico, ki jo je pustil na mizi sobe, v kateri je spal. Če je bil njegov velikodušni gostitelj bolj na tesnem z denarjem, je znal najti drugačne učinkovite in previdne načine za oddolžitve. Neka dne se je eden njegovih duhovnikov na potovanju s kakimi dvajsetimi dečki odpravil k nekemu dobrodušnemu župniku, ki jih je vse povabil na kosilo.

»In kaj si mu ti dal v povračilo za tako gostoljuben sprejem,« ga je vprašal don Bosko?

»Kaj naj bi mu dal?«

»Ta župnik je vendar v veliki denarni stiski. Ti bi mu moral v zaprtem pismu dati bankovec za 100 lir in ga prositi, da bi daroval zate in za tvoje dečke sveto mašo. To naj velja za vodilo, kajti v določenih primerih ne smemo biti ozkosrčni. Sicer bom pa jaz skušal popraviti tvojo napako.« Don Bosko, sicer tako reven, je bil velikodušen kot kralj.

Medtem so se dečki spet odpravili na pot do naslednje postaje, ki je bila včasih tudi zelo oddaljena. Šli so skozi vasi in pogosto krenili z načrtane poti, ker je don Bosko sprejel povabilo kakega župnika, ki je povabil njega in njegove fante na skromno okrepčilo. Ko se je v vasi brez napovedi pojavilo toliko fantov, so prebivalci vreli skupaj in govorili:

»So to garibaldinci?«

»Nikakor ne,« so odgovarjali drugi, »ali ne vidiš, da so z njimi duhovniki?«

»Potem so pa gojenci kakega zavoda?«

»Tudi ne. Ali ne vidiš, da imajo s seboj godbo na pihala?«

»Potem so pa razbojniki?« In vsi so se zasmeli.

Don Bosko je v ponedeljek 3. oktobra 1859 ob 10. uri dopoldne zapustil Becche in skozi Capriglio in Montafio prišel v Maretto. Tu se je prvič ustavil. Sprejeli so jih z zvonjenjem vseh zvonov, pogostili pa v župnišču pri velikem don Boskovem prijatelju don Janezu Ciattinu. Po cerkvenem opravilu se je ljudstvo do popolnosti razveselilo ob veseloigri, v kateri je bil glavni junak gianduia (pavliha).

Naslednjega dne jih je veliko pristopilo k svetemu obhajilu. Opravili so slovesno mašo zadušnico za vse umrle vaščane in dečki so peli Madonново mašo. Po maši je don Bosko blagoslovil prapor Družbe sv. Alojzija, kateri je pripadalo lepo število fantov. Po kosilu pa se je celotna družčina odpravila v Villa S. Secondo, šli so skozi Cortandone in Montechiaro. V prvem kraju jim je dobri župnik don Natale Vergano pripravil obilno malico.

Proti poznemu večeru je cela skupina z godbo slovesno vkorakala v Villa S. Secondo. Župnik teolog Matej Barbero, velik don Boskov prijatelj, jih je veselo

sprejel. To je bil zelo učen in pobožen mož, ki so ga imenovali za kanonika stolne cerkve v Astiju, kjer je storil veliko dobrega.

Gojence so razmestili deloma v župnišče, deloma pa pri družinah Perucatti in Bosco. Povsod so jih nadvse bogato pogostili.

Sredo 5. oktobra je teolog Barbero preživel v družbi Božjega služabnika in mu pripravil veličastno kosilo. Don Bosko je sklenil, da se bo prihodnjič ustavil pri njem za celih deset dni in da mu bo S. Secondo izhodišče za obisk okoliških krajev.

Toda glavni cilj don Boskovega obiska je bil praznik Marije Matere milosti. Obhajali so ga 8. oktobra v kapeli sredi vasi kot zahvalo, da so bili obvarovani pred kolero. Tudi iz sosednjih krajev se je zbralo veliko ljudi.

Teologa Barbero je bolelo srce, ker so nalašč na tisti dan pripravili javni ples. Nekateri hudobni jeziki so širili sovražne laži zoper svojega župnika, češ da hoče preprečiti ples. Znano je, kako Monferrantčani radi plešejo. Zato je župnik takoj po don Boskovem prihodu izrazil svoje obžalovanje zaradi tega zapletljaja. Božji služabnik mu je odgovoril: »Preпусти to stvar meni in nič ne govori.« Nikomur in na noben način ni dal vedeti, da hoče preprečiti tisti ples. Fantom je naročil, naj pripravijo oder na velikem dvorišču družine Perucatti. Gastini, Buzzetti, Tomatis in Enria so se spravili na delo in v kratkem je bil oder nared.

Don Bosko je za vsak dan določil obisk posameznih krajev. Dne 6. oktobra je na povabilo staršev enega izmed njegovih dragih gojencev z vso svojo družino šel v Corsione, kjer so na veliko negotovanje arheologov podirali del starega gradu.

Po kosilu je šel v Cossombrato, kjer se je poklonil grofom Pelletta in obiskal njihov stari dvorec, ki je s svojimi mogočnimi zidovi in stolpi obvladoval vso okolico. Tudi župnik tistega majhnega kraja don Gribaudo jih je veselo sprejel.

Zvečer so se vrnil v Villa S. Secondo.

V petek so se odpravili v Rinco v casalski škofiji, kamor jih je povabil grof Pallio di Rinco. Pot je bila zelo naporna, saj je ob bliskanju in grmenju ves dopoldan deževalo. Ko so prišli do gradu, se je majordomu zdelo bolj primerno, da jim ne da vstopiti, ker bi sicer ponesnažili vse sobane, saj so bili vsi do kože premočeni. Ker je še kar naprej deževalo, so se zatekli v hlev, na gumno pa tudi pod gosto vejevje velikanskih dreves. Za kosilo so jim pripravili polento s polenovko. Toda zaradi slabega vremena je bilo vse bolj klavrno. Med kosilom, ki sta se ga udeležila grof in don Bosko, je igrala godba na pihala. Don Bosku je bilo gotovo hudo zaradi neugodnosti, ki so jo morali trpeti njegovi fantje.

V soboto 8. oktobra so obhajali praznik Marije Milosti. Don Bosko je ves dopoldan spovedoval svoje fante in ljudi iz vasi. V župnijski cerkvi so opravi-

li samo eno ali dve maši. Vse drugo se je dogajalo v kapeli. Velikanski zastor je skušal ljudi obvarovati pred sončnimi žarki in vročino. Za godbenike so na trgu postavili oder. Ob desetih so fantje iz oratorija zasedli mesto na odru in ob spremljavi godbe peli mašo. Celotno osebje občine je bilo navzoče in ljudje so bili navdušeni.

Po večernicah so opravili procesijo in blagoslov. Godba je začela igrati na glavnem trgu in kakor blisk se je razširila govorica, da bo na dvorišču Peruca-ttijeve družine gledališka predstava. Vsi so pohiteli tja. Za vsemi je šla godba in zasedla njej pripravljen prostor.

Na plesišču so že uglashevali gosli in kaka trobenta je vadila svoje melodije. Toda plesalcev ni bilo od nikoder.

Fantje so uprizorili eno izmed Genoinovih veseloiger. Nastopil je tudi gi-anduia in s svojimi bistrimi pa zmernimi šalami zabaval navzoče. Neki ugleden gospod, odličен violinist, je prišel iz Turina, in da bi naredil veselje don Bosku, zaigral čudovito lepo variacijo.

Ko so prireditelji ljudskega plesa več kot pol ure pričakovali plesalce, ki jih ni hotelo biti od nikoder, so si rekli: »Kaj bomo počeli tukaj sami?« In so tudi oni šli gledat veseloigro. Toda v srcu so kuhali jezo in so skušali dobiti don Boska, da bi ga poklicali na odgovornost, ker jim je odvrnil plesalce. Pa ga niso našli; ostal je v župnišču, kjer je moral odpraviti celo vrsto pisem.

V nedeljo, na praznik Marijinega materinstva, so bili fantje pri svetem obhajilu in spremljali sveto mašo s petjem in godbo. Popoldne je don Bosko pridigal kake tri četrt ure.

Na večer istega dne je hotel ljudstvo razveseliti še z drugo gledališko predstavo. Vsi so željno zahtevali, da bi ponovili predstavo prejšnjega dne. Povabili so tudi veliko uglednih gospodov iz Turina, ki so bili na dopustu na bližnjih gradovih.

Toda prireditelji plesa, ki so le hoteli priti do svojega in jih je neuspeh prejšnjega večera močno grizel, so se predstavili don Bosku in zahtevali povračilo izgube, ki so jo imeli: plačati so morali godbenike, pijačo, okrasitev in še kaj.

Don Bosko, ki jih je nadvse ljubeznivo sprejel v svoji sobi, jim je rekel: »Ste tudi vi prišli pogledal moje gledališče?«

»Vsekakor. Rad bi videl tistega, ki bi si upal narediti še kaj podobnega! Ostali smo sami.«

»In ste se zabavali?«

»Ostali smo vse do konca predstave.«

»Kaj torej hočete,« je don Bosko povzel besedo, »da naj vam poravnam? Saj

so bili ljudje popolnoma svobodni, da so šli, kamor so hoteli. Jaz nisem šel na vaš ples in od vas ničesar ne zahtevam. Vi ste se razveseljevali v mojem gledališču, pa zato nič ne zahtevam od vas. Kaj torej hočete in kakšne razloge imate, da vam povrnem škodo?»

»Saj res. Imate prav.« In so odšli.

Dne 10. oktobra so šli na izlet v Alfiano, kjer sta don Boska pričakovala dva njegova velika prijatelja, župnik don Jožef Pellato in njegov brat kaplan, strica enega izmed klerikov oratorija po imenu Capra. Tukaj se je ponovilo vse versko, domače in ljudsko veselje, ki smo ga srečali v krajih, kamor je don Bosko postavil svojo nogo.

V torek so šli v Frinco, kjer je bil don Bosko in njegovi fantje že prejšnja leta na izletu. Don Sekund Penna jim je pripravil nadvse prijazen sprejem. Njegova cerkev, posvečena Marijinemu rojstvu, je odmevala od do takrat še neslišanih melodij, ki so popolnoma prevzele tamkajšnje dobre in pridne kmetovalce. Obiskali so stari grad, pričo toliko zmagoslavij in izgubljenih bojov, obleganj in bitk.

Dne 12. oktobra zjutraj se je don Bosko s svojimi gojenci odpravil iz Villa S. Seconda. Prošt iz Corsioneja don Janez Krstnik Roggero je zvedel, da se bo don Bosko še en dan zadržal pri dobrem teologu Barberu. Povabil ga je, naj bi z vso svojo veliko družino še enkrat prišel v njegovo župnijo. Želel je preživeti cel dan z don Boskom. Pripravili so zares bogate zaloge vsega dobrega, da so pogostili tako zaželene goste. In don Bosku ni preostalo drugega kot privoliti v njihove prošnje.

V četrtek so torej opravili mašo zadušnico za vse umrle župljane in po obilnem kosilu, ki so se ga udeležili tudi bližnji župniki, so fantje iz oratorija ob zvokih godbe na pihala iz oratorija v spremstvu domačega župnika, ki je šel z njimi dobršen del poti, in ob ploskanju krajanov zapustili Villa S. Secondo in se napotili proti Beccom.

Okoli štirih popoldne so prispeli do Piea, starodavnega gradu z velikanskimi sobanami, ki so jih obnovili leta 1600. Tam jim je vitez Gonella, sorodnik velikega dobrotnika iz Chierija, v svoji palači pripravil dobro malico. Nato so v družbi župnika don Jerneja Varina, ki se je hotel pogovoriti z don Boskom, spet vzeli pot pod nogo.

Še daleč od Becchov jih je presenetila noč. Svetila jim je polna luna. Hodili so po poteh med vinogradi in gozdovi in zaigrali serenado kosom in drugim ptičem. Vsi veseli so se počasi bližali domu. Jakob Costamagna je nosil velik boben in don Bosko je z roko namesto s paličico udarjal korak. Vsekakor ni bilo to nič prijetnega in ga je roka močno bolela. Toda on je s temi udarci hotel fantom, ki

so ga slišali, kazati pot, da se ne bi izgubili v temi. Ali pa je to sporočilo veljalo komu za kaj drugega?

Ko so pozno ponoči prispeli v Becche, so ugotovili, da eden izmed fantov manjka. Fant Lovrenc Boccallo, ki je šel na čelu drugih, je zašel in se šele pozno zavedel, da je na napačni poti. Skušal se je orientirati, pa mu ni uspelo. Vse okoli njega je bilo pusto. Taval je po hribih in dolinah do dveh zjutraj, ko je nenadoma zaslišal glasove. Približal se je in zagledal pred seboj ljudi, ki so pekli kruh. Ko so zagledali fanta s stvarmi prek ramen, so ga vsi imeli za razbojnika in so ga sovražno opazovali. Fant je ves prestrašen trepetal. Tedaj so v piemontskem narečju vprašali: »Kdo pa si?« Fant jih ni razumel in je stal tam brez besed.

Ker so bili vedno bolj prepričani o svojem sumu, so bili nanj besni, in opazujoč to, kar je nosil prek ramen, in misleč, da je orožje, so kričali: »Kaj imaš notri?«

»Zavoj perila.«

Ob tem odgovoru in ob pogledu na njegov obraz so se zavedeli, da so v zmoti. Zato so ga vprašali:

»Kam greš?«

»V Becche.«

Spogledali so se in vpraševali, ali kdo ve, kje so Becchi. Tedaj so spoznali, da gre za dečka, ki se je izgubil.

»S kom pa hodiš?«

»Z don Boskom.«

»No, sedaj razumemo.« In so se vsi na glas zasmeli. »Počakaj malo. Ko bomo končali peko, ti bo eden izmed nas pokazal pot. Gotovo si lačen, kaj?«

Popeljali so ga v hišo in mu dali jesti. Ko so končali svoje delo, so ga malo pospremili in mu dali potrebne napotke:

»Da boš prišel, kamor želiš, vprašuj, kje je don Bosko, in ne, kje so Becchi, sicer te ne bo nihče razumel.« Odpravil se je na pot, še drugič zašel in namesto v Becche prišel v Capriglio.

V Becchih pa so bili zaradi njegove odsotnosti v velikih skrbih. Zaman so ga iskali po vsej okolici. Šele zjutraj, ko so se fantje po sveti maši pripravljali na zajtrk, se je proti 8. uri Boccallo prikazal ves zbit in utrujen. Sprejeli so ga z veselim ploskanjem. On pa je legel spat, saj je bil najbolj potreben spanja.

Zadnji izlet je veljal grobu Dominika Savia v Mondoniu, kajti veliko izmed njih je prejelo izredna uslišanja od Boga po priprošnji njihovega tovariša. Župnik don Dominik Grassi jih je pospremil na pokopališče. Tukaj so ugotovili, da je neki ugleden in pobožen gospod iz Genove, ki je bral in občudoval od don Boska opisane Dominikove kreposti, v veliki stiski prosil njegove pomoči in bil

uslišan. Zato je na ta tako dragi grob dal postaviti marmornato ploščo, na kateri je pisalo o tem uslišanju.

Dne 15. oktobra sta z namenom, da vstopita v oratorij, prišla v Becche brata Perucatti in se udeležila izletov iz Ville S. Secondo, ki je bil njun rojstni kraj.

Dne 16. oktobra, v soboto, je don Bosko s svojim tropom ob 10. uri zapustil Becche in se odpravil domov skozi Buttigliero d'Asti. Tu je pozdravil dobrotnike in župnika teologa Jožefa Vaccarina, se kratko ustavil v Chieriju in proti večeru prišel v oratorij, kjer so ga čakali spovedanci.

Klerik Dominik Ruffino, študent teologije v Braju, je malo pozneje vstopil v oratorij.

21.

POGLAVJE

Don Bosko izroči kralju Viktorju Emanuelu pismo Pija IX. – Duhovščina je izključena iz pokrajinskih in občinskih svetov – Članek Gazzetta del Popolo proti don Boskovi zgodovini Italije – Mnenje Nikolaja Tommasea in Civiltà Cattolica o tej knjigi – Katoliško branje: Decijevo preganjanje in papeževanje sv. papeža Kornelija – Nekaj znamenitih kleriških preoblek

PO VRNITVI V TURIN SE je don Bosku predstavil neki ugledni gospod iz Rima. Ker je papež dobro poznal don Boskovo zvestobo in navezanost nanj, mu je zaupal pomembno nalogo. Odposlanec je don Bosku izročil dve njegovii pismi: eno v največji tajnosti za Viktorja Emanuela, drugo pa lastnoročno pisano sporočilo don Bosku, da kralju izroči zapečateno pošiljko, kar naj bi don Bosko storil sam ali s pomočjo kake zaupne osebe. Ko bo pošiljka prišla do naslovljenca, naj se papežu to takoj sporoči. Če pa iz katerega koli vzroka ne bi mogla priti v roke kralju, naj pošiljko vrnejo v Rim. Kralj je bil takrat na lovu v dolini Aosta v Courmajorju.

Potem ko je don Bosko premislil, kako bi na najbolj previden način izpolnil papeževo naročilo, je prosil za sprejem pri vitezu Aghemu, kraljevem osebnem tajniku, ki se je tiste dni mudil v Turinu. Vitez je don Boska prehitel in je sam prišel v oratorij. Don Bosko mu je dejal: »Imam strogo zaupno pismo za kralja, ki bi mu ga moral izročiti. Prosim vas za nasvet, kako bi to storil.«

»Zelo preprosto.«

»Je mogoča kaka ovira ali kaj drugega, da kralj pošiljke ne bi dobil v roke?«

»Nič ne skrbite. Kralj bo pošiljko dobil v roke.«

»Jaz ne vem nič o vsebini te pošiljke in tudi nočem nič vedeti. Prosim vas samo, da mi daste potrdilo, da ste jo prejeli, da bom imel dokaz, da sem izpolnil naročilo.«

»Rade volje.«

»Bi mi mogli pustiti malo časa, da bi medtem opravil še nekaj nujnih zadev?«

»Kakor želite.«

»Bi bili tako dobri in se vrnili proti večeru?«

»Prav. Kakor ukažete.«

Don Bosko je verjetno pismo hranil kje drugje, zato ga je šele zvečer izročil vitezu Aghemu. Kralj je pošiljko prejel in odgovor papežu je v Turin prinesel teolog Roberto Murialdo, dvorni kaplan. Od tu je pismo z odgovorom šlo v Rim.

Papež pisma, ki je bilo mogoče tako resno kot tisto z dne 29. septembra, verjetno ni zaupal opatu Stellardiju, ki je prišel v Rim v imenu Viktorja Emanuela. Opat je bil premalo previden in je bil bolj naklonjen dvoru kot Cerkvi, bolj zavzet za koristi cesarja kot za Božje pravice. In odgovor ni bil tak, da bi mogel potolažiti zaskrbljenega papeža.

V Turinu sta zbornici, kakor hitro se je končala vojna, začeli svoje delo proti Cerkvi in zožili pravice, ki jih je dajala ustava duhovnikom kot svobodnim državljanom. Zakon z dne 23. oktobra 1859, ki so ga na slabše spremenili 20. marca 1865, je zapiral duhovnikom vstop v občinske in pokrajinske svete: duhovniki v dušnem pastirstvu s pravomočnostjo v cerkvenih zadevah ne morejo biti izvoljeni, prav tako ne njihovi namestniki in člani stolnih kapitljev in kapiteljskih cerkva.

Don Bosko se je zavedel, da so tudi njega osebno vzeli na piko. Nasprotniki Cerkve so dobro vedeli, kako odločno zvest je bil papežu, kar se je moglo razbrati zlasti iz Katoliškega branja. Na svojih skrivnostnih shodih so torej odločili, da se bodo začeli boriti proti njemu in njegovi ustanovi, zato so ožigosali njegovo Zgodovino Italije.

Tako je Gazzetta del Popolo 18. oktobra 1859 objavila članek, ki je pripravljaj trpljenja polno preganjanje don Boska v prihodnjem letu. To je bila vojna napoved državne oblasti.

Od smrti vstali pater LORIQUET

Kdo izmed nas ni slišal pripovedovati slavne zgodovine patra Lorigueta, ki je celo najbolj znane in hrupne dogodke znal preobleči na najbolj jezuitski in izmaličen način od majorem Botteghae gloriam (v večjo slavo Boteg – Botege so glavna hiša jezuitskega reda).

Zdelo se je nemogoče, da bi kdo mogel tega jezuita prekositi, toda besedo nemogoče, ki so jo izbrisali iz francoskega besedišča, je treba izbrisati tudi iz italijanskega.

Podobno novico bi lahko objavili že prej, pa smo morali pustiti prostor za pomembnejše zadeve. Želeli smo, da bi prosvetno ministrstvo razbremenili vrste zadev, ki so nastale z razširitvijo države in ki so polnile ta oddelek javne uprave. Verjetno gre za primer, kjer bi moralo poseči.

Čudež prekositve patra Lorigueta se je zgodil v Turinu pri duhovniku Janezu Bosku, pisatelju Zgodovine Italije, pripovedovane mladini.

Don Bosko je imel popolno pravico, da je napisal knjigo najslabše vrste, če nam ne bi bilo povedano, da jo je napisal za uporabo v nekaterih šolah. Na ovitku je napisano, da je izkupiček namenjen oratorijem sv. Alojzija, sv. Angela varuha in sv. Frančiška Saleškega. Stvar je torej toliko bolj resna, ker nam uporaba dobička nakazuje smeri delovanja.

Ne bomo jemali v pretres starega veka niti svojevrstne pripovedi, s katero don Bosko prikazuje gibanja leta 21 in 31, ki naj bi po njegovem (stran 438) hotela ustvariti iz Italije eno samo republiko.

Preidimo na leto 47.

»Začetniki revolucije (pravi don Bosko) so znali izrabiti začetno navdušenje (za Pija IX.) za ponovno misel na eno samo italijansko kraljestvo tako, da bi pregnali iz Lombardije Avstrijce, ki so bili najhujši tekmeci upornikov.«

Tako torej, da po don Boskovem Avstrijci niso bili sovražniki Italije, temveč najhujši tekmeci upornikov, ljubitelji revolucije, ki so znova (kakor 21. in 31.) skušali iz Italije narediti eno samo kraljestvo.

Treba je povedati, da je don Bosko na prejšnji strani upornikom pripisoval, da so leta 21 hoteli iz Italije narediti eno republiko in ne kraljestvo.

Toda Lonquet se ne meni za protislovja.

Don Bosko na podoben način odpravi leto 48. Dogodke leta 49 pa takole opisuje:

»Obe vojski sta se srečali na poljanah pri Navari. Zgodili so se manjši spopadi, ki so bili deloma v korist Piemontčanov. Toda tretji dan (23. marca 1840) je bil boj na odprtem pri kraju, ki mu pravijo Bicocca.«

Dobro veste, da je bitka pri Novari trajala tri dni, toda don Bosko si privoščiči še druge čudeže in lepotne poteze zgodovinske elegance v pripovedovanju dogajanj v Rimu in drugih delih Italije, kjer se še bolj znese proti upornikom, ki zopet netijo misel na enotno italijansko kraljestvo.

Don Bosko pa prekosi samega sebe na smešen način pri opisovanju vojne na Krimu in v občudovanju Avstrije.

Resnici na ljubo povedano angleško-francoski zavezniki niso naleteli na rusko vojsko prej kot na bregu reke Alma. Don Bosko pa pripoveduje, da so se Rusi odločno postavili v bran, da zavezniki sploh ne bi prišli na kopno in da je bila bitka pri Černeji ena izmed prask, ki so jih Piemontčani imeli z Rusi na tistem polotoku. Pa to še ni nič.

Avstrijski cesar je predložil zahodnim velesilam pogodbo, kar bi po don Boskovo pomenilo vstop božanstva v človeško dogajanje, kakor se to dogaja v grških tragedijah. In sedaj poglejmo, kako je novi Loriguet prikazal ta dogodek: »Ko je avstrijski cesar videl tako strašno prelivanje krvi, se je ponudil za posrednika med vojskujočima se stranema.«

Tako si don Bosko dovoli trditi, da smo za sklep miru dolžniki Avstriji in ne Franciji.

Don Bosko uporabi to priložnost, da pokaže, kako Božja previdnost varuje Avstrijo zato, ker je sklenila konkordat s papežem.

Don Bosko je z zlorabo Božje previdnosti zapel slavospev v prozi Frančku Beppu in bil s tem krivi prerok vojnega pohoda 1859.

Toda s svojim zgodovinskim sistemom mu bo lahko opisati bitke pri Palestri in San Martinu kot slavne zmage Avstrijcev proti Piemontčanom in vse to kot plačilo za konkordat.

Don Boskova zgodovina se končuje s slavospevom Avstriji, ki ji je tako in tako posvetil od začetka do konca svoj slavnostni govor v makaronskem slogu. Pravijo, da to zmedeno knjigo uporabljajo za učbenik v nekaterih šolah v Turinu. Mi smo opozorili prosvetno ministrstvo in zdi se nam, da za zdaj to zadostuje.

Domovino bi neskončno osramotili ter resnico in nravni čut užalili, če bi dopustili, da bi krožilo v šolah nesramno besedilo, kot je Zgodovina Italije, pripovedovana mladini od mrtvih vstalega Lorigueta.

Kdor bere ta članek, se ne more znebiti občutka rezkosti in hudobnosti, ki diha iz vsake vrste. Vendar se temu ne smemo čuditi, saj je bila Gazzetta del Popolo uradni glasnik sekte, ki se je brezobzirno bojevala proti vsem, ki so mislili drugače kot ona. Proti don Bosku je v poznejših člankih pisala zasmehovalno, zasramovalno in lažnivo. Ni mu priznala niti najmanjšega zasluženja in med drugim ga niti ni spoznala za vrednega, da bi omenila njegovo smrt. Ta časopis torej, ki od vsega začetka pa do današnjih dni ni delal drugega kot ponarejal staro in moderno zgodovino z namenom, da je bruhal svoj srd na vero, katoliško Cerkev in papeža, si je upal don Bosku nesramno očitati namenske zgodovinske ponaredke.

Bralec se je brez dvoma sam zavedel zlih namenov, neresnic, laži in napačnih razlag v tem članku. Vendar je dobro, da s pomočjo priznanih strokovnjakov drugo za drugo ovržemo navedene trditve in navedemo dejstva.

Od 1820 do 1848 je ena stranka hotela enotno Italijo v enem samem kraljestvu, druga pa enotno republiko. V ta namen so pripravili več revolucij. Končno so se ustavni liberalci odločili za eno italijansko kraljestvo, medtem ko so mazzinijanci še vedno delali za republiko. Ker je Gazzetta del Popolo hotela don Boska postaviti v protislovje s citiranjem strani 483 in 484, je opustila stran 482. Don Bosko namreč pravi, da so vsa gibanja imela za cilj ali eno samo kraljestvo ali eno samo republiko.

Kar se tiče vojne leta 1849, je bitka trajala tri dni. Potek dogodkov pa je bil tak: Avstrijci so zapustili Pavijo, prekoračili Ticino in 21. marca pri Mezzana Corti zmenjali topovski ogenj s Piemontčani. Dne 22. marca so bili srditi boji na trgu S. Siro, v Sforzesci in Mortari, ki so jih zvečer obdržali Avstrijci. Dne 23. marca je bila najbolj srdita bitka pri Novari in še zlasti pri Olengu in Bicocci.

Na Krimu so Rusi postavili vojaška oporišča in svoje topništvo v glavnih krajih Kersoneza in na bregovih rek Kača in Alma. Dne 14. septembra so se začele izkrccavati pri Evpatoriji zavezniške čete, medtem ko je troje angleških fregat in pet fran-

coskih ladij obstreljevalo obalo in dajalo vtis, da se hočejo izkrcati pri pet milj oddaljeni Kači. Kakih 6.000 ruskih vojakov je bilo pripravljenih za obrambo, toda ladje so se po daljšem obstreljevanju vrnile k Evpatoriji. Z višin Alme pa je 50.000 Rusov nadzorovalo in oviralo s svojo konjenico in topništvo sovražnika, ki je 20. septembra napadel in jim v krvavem porazu zadel smrtni udarec in si odprl prosto pot.

Neustrašni piemontski vojaki so se poleg Černaje, kjer so si pridobili nesmrtno slavo, udeležili tudi bitk nedaleč od Balaklave⁵ in pri Sevastopolu, kjer so imeli svoje mesto v napadu in ga branili več ur, čeprav okoliščine boja niso terjale vsega zagona njihovega junaštva. Baron De Bazancourt je v svoji L'Expedition de Crimée zapisal: »Naši junaški zavezniki Sardinci, ki jim je poveljeval general Cialdini, so v ljubosumnosti, da bi tudi oni prelili svojo kri na ta slavni dan, drhteli od neučakanosti in čakali znamenje, da bi se zagnali na trdnjavo Mat, toda vrhovni poveljnik francoske vojske je prepričan, da bo posest trdnjave Malakof odločila izid bitke brez prelivanja krvi, ukazal prekinitev vsakega napada na levi strani.«⁶

Kar se tiče Avstrije kot posredovalke miru, primerjaj: Cesare Cantù, Cronistoria III, 2, stran 96.

Menimo, da smo s temi opombami izčrpali naš namen. Končno pa si oglejmo, kako zelo drugače je o tem pisala Armonia XII., 1859, št. 219.

Z veseljem smo sprejeli zaslužen pohvalo lepe in sočno pripovedovane Zgodovine Italije za mladino od duhovnika Janeza Boska. Veliko drugih časopisov se je laskavo izrekalo o tem delu, ki je nadvse koristno mladini in jo varuje proti zaroti laži, ki je že tristo let na delu. Ker bi se pa mogoče komu zdelo, da je bila ta naša sodba narekovana, če ne že cela pa vsaj deloma olepšana s strankarskimi vidiki, hočemo podati sodbo strokovnjaka, ki ga gotovo ne moremo dolžiti take pripadnosti. To je Nikolaj Tommaseo, ki je v L'Istituto o don Boskovi Zgodovini napisal naslednje:

Če bi knjige ocenjevali po njihovi resnični koristi, bi dobili znatno bolj pravično merilo o njihovi vrednosti ali pa bi popravljali ali vsaj omilili veliko ocen, ki grešijo bodisi zaradi prevelikega občudovanja ali pa zaradi trinoškega zavračanja. Gre za skromno delo, ki bi ga izvedenci v stroki in zgodovinarji komaj pogledali, ki pa lahko v šoli veliko bolj koristi kot druge hvalisane knjige. Brez dvoma pri pisanju knjig za mladino izkušnja poučevanja ni zadosti, je pa v veliko podporo in nadomesti veliko drugih lastnosti, ki so potrebne za pouk. To se kaže zlasti pri pripravi priročnikov, ki morajo biti v svoji zvrsti popolna dela, vendar tako, da ne drobijo pojmov in ne kažejo golega okostja.

Opat Bosko predstavlja v svoji ne preobsežni knjigi zgodovino Italije v njenih najbolj značilnih dogodkih. Zna jih pravilno izbrati in primerno osvetliti. Piemontčanom ne po-

⁵ La Marmora, Un po'di luce, stran 133.

⁶ Deuxieme partie, livre Deuxieme, stran 362. – Milan, chez l'editeur Charles Ruati 1856.

zabi prikazati in priklicati v spomin, kar se tiče zlasti Piemonta, uči pa druge učitelje, da oddaljene dogodke osvetli z bližnjimi dogajanjem.

Zato se razume, da mora vsak učitelj zase in za svoje učence vsaj deloma v sebi obnoviti, kar ponuja šolski učbenik, pa naj bo še tako dobro pripravljen. Dogajanje, opisano v učbeniku, pa naj bo še tako živahno, mora znati obarvati z novimi vidiki in jih prilagoditi vsakemu svojemu učencu.

V toliki množici stvari, ki jih mora povedati, ohranja opat Bosko red in jasnost, ki moreta zato, ker prihajata iz vedrega duha, tudi v mladih poslušalcih vzbuditi vedrino. Zdi se mi, da opis verskih ustanov in ljudskih običajev veliko prispeva k jasnosti. Ta način obravnavanja so uvedli zgodovinarji prejšnjega stoletja, vendar tako, da so snov vpletli v splošno pripoved z namenom, da bi jo poživali.

Ne pravim, da je treba splošne pripombe ločiti od pripovedovanja dogodkov, ker bi to škodilo obema vidikoma, pravim pa, da so tudi stari zgodovinarji, naši neprekosljivi učitelji, povzetke postavili na prvo mesto ali jih vključevali v pripoved ter tako nakazovali ljudske običaje. To pa je zlasti pri mladinskih knjigah v veliko pomoč spominu in razumevanju. Tudi ni mogoče v vsakem primeru prikazati vsega, kar se tiče ljudskih običajev, ne da bi se ponavljali ali poudarjali določene vidike.

Ne mislim reči, da pisatelj ne bi mogel bolj uporabiti zgodovinskih dognanj, ki jih ponuja moderna znanost, prav tako ne pravim, da so vse njegove sodbe o dogodkih nepoporne, tudi ne, da je vse dogodke stvarno predstavil. Poudariti pa hočem, da je veliko modernih zgodovinskih odkritij zelo dvomljivih in prav nič ne prispevajo k boljšemu poznanju zgodovinske resnice. Naj še dodam, da je večina sodb v skladu z resnično civilizacijo in npravnostjo. V skoraj družinskem kramljanju z mladino modro prikazuje javno dogajanje v luči zasebne morale, ki je bolj dostopna vsem in zato tudi bolj koristna.

Delati iz otrok državnike in jih učiti, kako naj sodijo o usodi držav, ali iskati vzroke za zmago ali poraz kakega poveljnika kake bitke je precej tvegano početje, ker uči te nprpripravljene duhove presojati po nareku drugih stvari, ki jih še ne morejo razumeti. S tem jim daje napačno zavest in jih ne uči uporabljati dokaznega gradiva zgodovine za obvladovanje vsakdanjega življenja. Nasprotno pa vidimo velike zgodovinarje in velike pesnike preteklosti, da pod podobami in skoraj pod masko javnega človeka prikazujejo privatnega človeka in da v državljanu in vladarju dajo videti očeta, sina, brata. S tem pa poleg koristi in modrosti doživljamo tudi lepoto zgodovinskih in pesniških del. Neredki moderni prikazujejo zgodovino in pesništvo v tem smislu in svojemu cilju sledijo od začetka do konca ter temu cilju prikrajajo dejstva in učinke. Tako znova in znova kažejo svoje vidike in sami sebe, trdovratno vse prikazujejo s svoje strani in na različne načine do prenasičenosti ponavljajo isto stvar. To niso ne pripovedovalci ne prikazovalci, temveč neprijetni deklamatorji. Pri vsem tem pa se ne zavedajo, da je celotna zgodovina in cela narava ena sama velika prilika in prispodoba, ki nam jo daje Bog. Če hočemo iz tega narediti eno edino razlago, potem se izjalovi neizčrpen vir resnice, osiromaši Božja ideja.

Ta ugledni leposlovec Nikolaj Tommaseo, ki je tako lepo pisal o don Bosku, ga je vsakokrat, ko je prišel v Turin, obiskal in ga dostikrat vpraševal o njegovem mnenju, tako zelo ga je cenil.

Še pred Tommaseom je *Civiltà Cattolica*, 8. letnik, 3. serija, 5. zvezek, stran 482 objavila naslednjo oceno:

Slavno ime duhovnika don Boska je danes samo po sebi že zadostno zagotovilo za vrednost njegovih del, namenjenih vzgoji mladine, za katero deluje že toliko let s hvalevredno zavzetostjo. Njegova Zgodovina Italije zasluži še posebno pohvalo zaradi redke uravnoteženosti, s katero je pisana, in to tako, da na omejenem prostoru 558 strani v šestnajstercu zbere vse najpomembnejše dogodke naše domovine. Zato želimo, da bi odstranili nemalo zgodovin Italije, napisanih lahkomišelnost ali celo s hudobnim namenom. Ta don Boskova pa naj pride v roke mladim, ki se skušajo poglobiti v dogodke na našem polotoku.

Don Boska sramotenje *Gazzette del Popolo* ni prav nič motilo in je nadaljeval svoje pisanje. Dokaz za to je bilo nenehno izhajanje Katoliškega branja.

Meseca novembra je izdal pripoved *Avguštin ali zmaga vere* nepodpisanega avtorja. Knjižica pripoveduje o spreobrnjenju bogatega in plemenitega gospoda, ki je zato, da bi zadostil za svoje brezboštvo in grehe, uporabil vse svoje premoženje za dobra dela; prostovoljno je postal revež, ki prosi vbogajme v Nemčiji, kamor se je odpravil, da bi živel nepoznan. Reši dva na smrt obsojena in sam umre v obrambi presvetega Rešnjega telesa pred krivoverskimi heretiki. To delce so večkrat ponatisnili.

Pripravljen pa je že bil tudi zvezek za mesec december: *Decijevo preganjanje in papeževanje sv. Kornelija I. papeža. Napisal duhovnik Janez Bosko (I)*. V tej knjižici je prikazana vrhovna oblast rimske Cerkve nad vsemi katoliškimi Cerkvami sveta. Pripoveduje o junaštvu mnogih mučencev in o zgodovini sedmih spečih: o spoštovanju sv. Ciprijana, škofa v Kartagini, do papeža, h katerega se zateče, da bi dobil navodila za boj proti Novacijanovi krivi veri, in navaja njegov slavní izrek: »Ne more imeti Boga za očeta, kdor nima Cerkve za mater.« V pismu tega škofa in mučenca vernikom v Kartagini govori, da so grehi vzrok, da je kristjane zadel vihar preganjanja, in njihova naloga je, da zopet potolažijo Božjo jezo s ponižno molitvijo in vsemi vrstami pokore. Če bodo to storili, bo takoj spet v Cerkvi zavladal mir.

Don Bosko je končno opisal še življenje in mučeništvo sv. Kornelija ter češčenje, ki so ga verniki izkazovali njegovim relikvijam. Ob tem govori tudi o češčenju relikvij v Cerkvi in sklene z besedami: »Zdi se, da sovraštvo protestantov do svetih ostankov svetnikov prihaja od dejstva, da v njihovih ločinah ni

bilo niti enega, katerega dejanja in slavna dogajanja po smrti bi bila povod za njihovo češčenje.«

V oktobru in novembru so fantje iz oratorija Frančišek Cerruti, Karel Ghivarello, Frančišek Provera in Jožef Lazzero prejeli duhovniško obleko.

22.

POGLAVJE

Kleriki turinske nadškofije v oratoriju – Oratorij dobi vse gimnazijske razrede – Pomembni sprejemi nekaterih gojencev – Zavetišče je polno fantov – Podpisi sožalja papežu – Slutnje bodočih javnih nadlog – Sanje: lenivec – Sredstva za dolgo življenje – Ravnatelju zavoda potrebne lastnosti – Učinkovitost don Boskovega pogleda in besede – Strah pred izjemnimi dovoljenji – Don Boskova odločnost pri odpustitvi pohujšljivca in karanju nepokorneža – Razpust in preobrazba godbe na pihala – Fant, ki mu je bilo odpuščeno – Prošnja obrambnemu ministru za obleko

NA ZAČETKU ŠOLSKEGA LETA 1859/60 je bilo v oratoriju kakih dvajset klerikov, ki so spadali v turinsko nadškofijo. Don Bosku je tudi uspelo ustanoviti v Valdoccu vse gimnazijske razrede in mu ni bilo več treba pošiljati fantov v mesto, k sicer odličnima in dobrima profesorjema don Piccu in Bonzaninu. V prvem razredu, ki je štel 96 učencev, je bil razrednik klerik Celestin Durando, v drugem klerik Sekund Pettiva, v tretjem klerik Janez Turchi, v četrtem in petem pa klerik Janez Krstnik Francesia. Tem je pozneje v tem nadvse pomembnem poslu sledilo še veliko drugih, ki so dobro izobraženi postali učitelji številnih dečkov, up Cerkve in bodoče Družbe. Tako se je don Bosko videl utelešenega v mladih klerikih, ki so se od njega naučili duha pobožnosti in odpovedi.

Sv. Terezija je veliko bolj cenila delovanje kot samo molitev in je imela navado reči: »Napredek duše ni toliko v pogostem premišljevanju, temveč v veliki ljubezni. In če me kdo vpraša, kako si moremo pridobiti to ljubezen, mu odgovarjam: tako, da se odločimo delati in trpeti za Boga in potem ta sklep, ko se nam ponudi priložnost, tudi izpolnimo, zlasti še, ko kaj naredimo, kar nam je bilo ukazano.« Tako so se izpolnile želje, za katere se je don Bosko trudil toliko let.

Oratorij se je napolnil s fanti, ki so se vrnili s počitnic, in z na novo sprejetimi dečki. Zanimivo je, kako je bil eden izmed njih sprejet med dijake.

Oktoberja je neki Dominik Parigi, star 14 let, odšel popolnoma sam od doma in prišel v oratorij, kamor ga je pritegnila don Boskova slava. Šel je po stopnicah in se ustavil pred don Boskovo sobo. Don Bosko se je znašel pred neznanim fantom, ki mu je z obraza sijala čistost in nedolžnost duše.

»Kdo pa si ti, dragi moj?«

»Dominik Parigi iz Chierija.«

»Kaj želiš od mene?«

»Da me sprejmete v oratorij.«

»Pa te še nismo sprejeli.«

»To ni pomembno. Pa me sedaj sprejmite.«

»Poslušaj, napravimo tako, kakor mora biti. Vrni se v Chieri k svojim staršem in oni naj te pripeljejo sem, pa se bomo dogovorili o vsem potrebnem.«

»Nikakor, domov se ne bom nikdar več vračal.«

»Potem pa napiši pismo.«

»Napišite ga vi.«

Don Bosko ga je za trenutek presenečen pogledal, se nasmehnil toliki prostodušnosti in dejal: »Prav, bom pa jaz pisal.«

Fant je ostal v oratoriju, naredil celo gimnazijo, vstopil v semenišče, postal duhovnik in umrl kot prošt pri S. Francescu al Campo leta 1899.

Drug pomemben sprejem je bil sprejem trinajstletnega židovskega fanta Jaracha. Don Bosko je pripravljaj na krst že več Judov in jih tudi krstil v svoji cerkvi. Jarachov oče je bil učen rabin iz Ivreje, ki se je pred leti spreobrnil h krščanstvu in ga je mons. Moreno sprejel kot profesorja bogoslovcev za hebrejski jezik in Sveto pismo. Škof je prav tako poskrbel za eno njegovih hčera, ki je postala kristjanka, vstopila v samostan in naredila redovne zaobljube.

Naj omenimo še vstop v oratorij 24-letnega Jožefa Rossija iz Gambarane Lomelline 20. oktobra 1859, ki ga je pritegnilo k don Bosku branje Preskrbljenega mladeniča. »Ko sem se znašel prvič v don Boskovi bližini,« tako piše sam, »in sem videl njegovo očetovsko dobrohotnost in ljubeznivost, s katero me je sprejel, sem bil ves iz sebe. Dobil sem močen in globok vtis in začutil sinovsko nagnjenje do njega.« Od tega trenutka je bil Rossi vreden tovariš Buzzettija v ljubezni in vdanosti do don Boska in v upravljanju oratorija. Ob njegovem vstopu v oratorij je bilo tam približno tristo fantov.

Kaj so ljudje mislili o oratoriju, lahko razberemo iz naslednjih pisem. Don Bosko je takole pisal baronu Felicijanu Ricciju v Cuneo:

Predragi gospod baron!

Božja previdnost ne bo nikogar zapustila. Po pismu, ki ste mi ga poslali, vidim, da je nujno potrebno, da sprejmemo mladega Magliana. Odločil sem se, da bom preskočil vse prosilce, ki jih je več kot tisoč, in mu pripravil prostor prvi ponedeljek po Razglašenju 1860. Sporočite novico velezaslužnemu gospodu vitezu Ferrarisu in mu povejte, da ima kot predsednik Družbe sv. Vincencija Pavelskega dolžnost, da to uslugo, da sprejemam njegovega priporočenca, poplača s kako zdravamarijo.

Ne določam nikakršne mesečnine. Povem vam pa, da so potrebe te hiše zelo velike in zato se priporočam vaši krščanski dobrodelnosti, velezaslužnemu gospodu baronu, vitezu Ferrarisu in celotni Konferenci sv. Vincencija. Če še niste prejeli knjig, ki ste mi jih blagovolili posoditi, jih boste kmalu.

Vam, gospod baron, posebej priporočam čednost potrpežljivosti, in medtem ko priporočam sebe in svoje dečke vašim pobožnim molitvam, izražam poln spoštovanja svojo vdanost.

Turin, 16. decembra 1859

Vdani služabnik duhovnik JANEZ BOSKO

Nekaj dni pozneje je don Bosko odgovoril nekemu drugemu uglednemu gospodu.

Predragi v Gospodu!

Kljub vsemu prizadevanju vam moram sporočiti, da ni več prostora v tej hiši, ki je dobesedno nabito polna. Poleg tega sem veliko fantov poleti poslal na deželo k svojemu bratu, ki pa pozimi nima dela zanje. Zato moram takoj, ko je izpraznjeno kako mesto, sprejeti te revčke, ki bi sicer umirali od dolgočasja in zapuščenosti. Kaj naj storimo? Prosil bom Gospoda Boga, da naj pomaga vam in vaši materi, da bi vsi skupaj mogli rešiti dušo tega fanta. Bog naj blagoslovi vas in toliko vaših opravkov. V vsem, kar vam morem pomagati, me imejte za vdanega prijatelja.

Duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 21. decembra 1859

Prvo pomembnejše delo, ki se ga je don Bosko lotil po začetku novega šolskega leta, je bilo pismo, ki ga je v imenu vseh v oratoriju pisal papežu in mu izrazil svoje sožalje zaradi uporov, nevere, slabega življenja in preganjanja duhovščine, ki se je začelo v pokrajini Romagne. Pismo je pisal 9. novembra 1859. Papežu je izrazil obžalovanje za vse, kar se je dogajalo v škodo Cerkve in Svetega sedeža. Istočasno pa mu je tudi sporočal, kaj vse storijo v Turinu, da bi zavrnili neizmerno hudobijo, ki je je povsod vse polno. Pismo je sklenil z obljubo,

da se bodo on in vsi njegovi gojenci zatekli k prestolu milosti s prošnjo, da bi v tolikih stiskah bil deležen Božje pomoči.

Don Bosko je dal podpisati pismo vsem svojim gojencem in ga po varni poti poslal v Rim.

Toda don Bosko je bil, kakor poroča don Ruffino, v tistih dneh zelo zaskrbljen. Pripovedoval je, da je v sanjah videl visokega človeka, ki je hodil po Turinu in se dotaknil z dvema prstoma zdaj enega zdaj drugega meščana. Vsi, katerih se je dotaknil, so postali črni in so padli mrtvi na tla. Je bilo to napoved moralne okužbe?

Don Bosko je nadaljeval navado vsakodnevnega večernega nagovora skupnosti. Neki naš star prijatelj iz tistih časov takole pripoveduje:

»Eden izmed prvih nagovorov, ki sem ga slišal (1859), je bil o pogostem prejemanju svetih zakramentov. To še ni bilo prav dobro vpeljano, zlasti med fanti, ki so pred kratkim vstopili v zavod. Pripovedoval je sanje. Zdelo se mu je, da je stal pri vratih in opazoval fante, kako so drug za drugim prihajali. Videl je, v kakem stanju je bil vsak izmed njih pred Božjim obličjem. Tedaj je med drugimi stopil na dvorišče tudi možki, ki je nosil majhno škatlico. Sprehajal se je med fanti. Ko je prišel čas za spoved, je mož odprl škatlico, potegnil iz nje lenivca in mu dal, da je plesal. Fantje pa so se, namesto da bi šli v cerkev, zbrali okoli njega ter ploskali in vzklikali zaradi skokov živalce. Mož jih je medtem neopazno vodil v najbolj oddaljen kot dvorišča. Don Bosko je naprej, ne da bi povedal imena, opisal stanje vesti nekaterih izmed njih, potem pa še napore in zvijače, ki jih uporablja hudič, da bi jih odvrnil od spovedi. Lenivec je veselo zabaval svoje občudovalce, vendar je dal tudi resno misliti o stanju duše. Vtis je bil močan, ker je potem na samem povedal tistim, ki so ga vprašali, tudi najbolj skrite stvari, za katere so menili, da jih nihče ne pozna. In vse je bilo res. Pripoved teh sanj je napotila večino fantov, da so se pogosto spovedovali, navadno vsak teden, in pogosto prejemale sveto obhajilo.

Spominjam se, kako je don Bosko govoril o telesnem zdravju in pomenu uporabe vseh sredstev, da si ga ne pokvarimo. Klerik Jožef Bongiovanni je prosil za besedo, in ko jo je dobil, je vprašal: »Kaj je torej treba storiti, da bomo zdravo živeli in dolgo uživali življenje?« Don Bosko mu je odgovoril tako, da je naslovil besede fantom: »Povedal vam bom skrivnost ali navodilo, ki bo tudi odgovor kleriku Bongiovanniju in ki bo v veliko korist vsem vam. Da si ohranimo zdravje in dolgo živimo, je potrebno: 1 Mirna vest, se pravi, da gremo zvečer spat, ne da bi se bali večnosti. – 2 Zmernost pri mizi. – 3 Delavno življenje. – 4 Dobra družba ali beg pred pokvarjenci. Nato je vsakega izmed teh nasvetov na kratko razložil.«

Don Boskova beseda je torej modro vodila življenje v zavodu. Neki Jožef Zerega iz Ligurije, ki je bil zaposlen v vojaškem skladišču, je 1859 pogosto prihajal v oratorij, kjer je bil vedno sprejet kot dober prijatelj. Čudil se je, kako je mogel don Bosko s tako lahkoto voditi toliko mladine. On, sicer preprost človek, toda izredno spreten mehanik, je razmišljal, kako bi se zavzel za mlade delavce, ko se bo vrnil v Genovo in postal duhovnik. V resnici je potem umrl kot župnik, poln zaslug za nebesa. Zato je nekega dne vprašal don Boska, katere so najpotrebnejše lastnosti, ki jih mora imeti ravnatelj za vodstvo kakega zavoda ali zavetišča. Don Bosko mu je odgovoril: »Nujno potrebno je, da ima popoln vpliv na gojence, da ga pa dobi, je potrebno: 1) da ga imajo za svetnika; 2) da ga imajo za izvedenega v vseh vejah znanosti, zlasti še v vsem, kar zanima gojence; če ga kak gojenec kaj vpraša, pa ne ve odgovora, naj reče: Sedaj nimam časa, jutri ti bom povedal; biti mora potrpežljiv in se poučiti, da bo mogel dati odgovor, in to čim bolj točno; 3) da gojenci vedo, da jih ima rad.«

Velika don Boskova moč nad dečki je bila v naslednjem: imel je v rokah srca svojih fantov. Z eno samo besedo jih je spravil v veliko veselje, prav tako pa tudi s samo senco karanja povzročil najglobljo žalost. Iz množice dogodkov naj omenimo samo nekatere.

Fantje, ki so imeli v kosteh še raztresenost počitnic, se niso kaj dosti zmenili za tišino, ki jo je naznanil zvonec. Don Bosko je bil na prižnici, in potem ko je počakal nekaj minut, mirno dejal: »Toda ali veste, da jaz nisem z vami zadovoljen?« In jih je poslal spat, ne da bi jim dovolil poljubiti roko. To je bila najhujša in najobčutnejša kazen, ker je bila najbolj dojemljiva, ki jo je mogel dobri oče zadati svojim sinovom. Ni bilo treba nič drugega, kajti od tistega znamenitega dne je bilo zadosti, da se je don Bosko samo kje pokazal, pa si lahko slišal leteti muho. Zvonec, ki je imel do tedaj veliko opraviti v tistem nemiru, je postal skoraj nepotreben, ker so se vsi bali, da bi don Bosko ponovil kazen.

Ker je potreboval za god neke svoje velike dobrotnice nekaj kitic pesmi, je naročil nekemu gojencu, naj jih spesni. Ta pa do večera ni opravil naročila. Ker pa ni hotel iti spat, preden bi poljubil don Bosku roko, je, misleč, da je don Bosko pozabil na dano naročilo, sicer malo v strahu pa vendar prostodušno pristopil k don Bosku in mu voščil lahko noč. Komaj ga je don Bosko zagledal, je vprašal: »Kaj pa pesem?«

»Toda ...«

»No, torej bom za drugič vedel, koga naj prosim.« Ubogega fanta je to tako prizadelo, da je moral don Bosko uporabiti vso svojo spretnost, da je izbrisal grenek vtis.

Ko je videl, da je kak opomin koga preveč prizadel, je prekinil opozarjanje, mu dal znamenje svoje naklonjenosti in tako odpravil zagrenjenost.

Neki drug sicer drugačen dogodek nas vodi k istemu sklepu. Ko je don Bosko uvidel, da nekateri kleriki ob postnih dneh potrebujejo malo več hrane, je določil, da so dobivali kavo in mleko. Kuhar, muhasta stvar, poln človeških slabosti, je nastavljal majhne čaše in v tako majhni količini, da ni bilo zadosti za vse. Kleriki so ga prosili, da bi jim dal več mleka, on jim je pa grobo odgovoril, da ne smejo dobiti več. Zato so se obrnili na ekonomovega zastopnika in mu rekli, da je to določil sam don Bosko. On pa je menil, da je to neka novotarija, o kateri nič ne ve. Tedaj so se odločili, da bodo šli k don Bosku. Trije izmed njih so šli k njemu. Dva sta ostala pred vrati sobe, vendar tako, da sta slišala, kaj se je dogajalo notri. Eden je v imenu vseh povedal svojo pritožbo, a je vse pokvaril. Don Bosku je dejal nekako očitajoče, kakor da bi govoril kuharju: »Končno pa vedite, don Bosko, da imamo doma še nekaj polente.« Onadva, ki sta stala zunaj, sta ob teh besedah naglo izginila. Don Bosko, ki ga je ta očitek ranil v srce, je bil ves iz sebe, pogledal svojega sogovornika s solznimi očmi in ni rekel niti besedice. Fant se je zavedel svoje napake, se začel opravičevati in mu je bilo nadvse hudo. Kolikokrat je en sam mil in blag don Boskov pogled pomiril nepotrpežljivost in živahnost, zdaj nenadno, včasih pa upravičeno; znal je potrpeti in odpustiti. In prav zato ogorčene duše niti za trenutek niso izgubile ljubezni do njega.

Zdelo se je, da je za take modri Sirah v 22. poglavju napisal: »Kdor dregne v oko, izvabi solze, kdor dregne v srce, povzroči bolečino. Čeprav boš proti prijatelju potegnil meč, ne obupuj, ker je še pot nazaj. Čeprav boš proti prijatelju odprl usta, se ne boj, ker je še mogoča sprava. Sramotenje in napuh, izdaja skrivnosti in zahrbtnen udarec – pred tem pa bo zbežal vsak prijatelj« (v. 19.21–22).

Don Bosko je ukazal kuharju, da je brez malenkostnega varčevanja izpolnil dano naročilo. Kar je vedno zelo spodbujalo don Boskove klerike, je bila ljubezen očeta, ki jih je sprejela za svoje sinove. Njegovo srce je bilo tako nežno, da ni mogel reči ne, ko so ga prosili za kako uslugo. Toda ker se je bal zlorab, ki jih je odločno zavračal, se je vedno izogibal, da bi prihajali k njemu zaradi stvari, ki so se tikale hrane in materialnih potreb, in je te zadeve prepuščal prefektu. V takem primeru je rad ugodil prošnjam, vendar samo posredno. Znal pa je prošnje prehitovati, zlasti če je videl, da so umestne. Ko je videl v obednici, da kateri izmed njegovih sinov ni shajal s ponujeno hrano, je po tiho rekel prefektu, da naj stvar uredi. Tako se je don Bosko ravnal v podobnih primerih in kleriki pa tudi gojenci so bili očarani zaradi tako ljubeznive pozornosti.

»V vsem njegovem odnosu do nas gojencev,« je pisal kanonik Balesio, »se

je videlo, da je edina njegova želja in misel bila večja Božja slava ter naša čim večja moralna, verska in državljanska korist, čemur je sledil odločno, dobrohotno, modro in vedno daleč od vsakega pretiravanja.«

V njegovem ravnanju ni bilo ne nasilja ne slabosti. Zdelo se je, kot da bi se ne znal razjeziti. Kakor hitro je začutil, da se ga loteva jeza, se je obvladal in z notranjim naporom izsilil nasmeh, ki je vse razblinil. Istočasno pa je – pa tudi to je bila krščanska ljubezen – znal pokazati svojo moč s tem, da je odločno izpolnjeval čednost pravičnosti ter branil pravice npravnosti in disciplinski red. Če bi rekli drugače, bi izmaličili don Boskov značaj.

Don Cagliero je zapisal: »V času mojega klerikata je bil neki preprost in nedolžen deček, moj pomočnik v zakristiji, žrtev pohujšanja nekega odraslega. Kakor hitro je don Bosko za to zvedel, ga je to tako močno prizadelo, da se je vznemiril in jokal vpričo mene. Nato je skušal z vsemi sredstvi popraviti škodo zaradi izdane nedolžnosti. Z enako odločnostjo je takoj iz oratorija odslovil krivca.«

Čeprav je bil don Bosko zelo ljubezniv, ni mogel prenašati prekrškov proti disciplini. Klerik Marcello, ki je bil asistent, v mesecu maju ni prihajal točno na duhovno branje in k blagoslovu, ki so ga opravljali zvečer. Zaradi teh in drugih prestopkov ga je don Bosko večkrat opomnil.

Na vse praznike je ta klerik hodil v oratorij v Vanchiglio in je proti volji predstojnikov jemal s seboj vedno koga iz hiše. Opozorili so ga, pa brez uspeha.

Neke nedelje zjutraj, ko so v Vanchigli praznovali ne vem več kateri praznik, je brez vednosti don Boska in don Alasonattija vzel s seboj več fantov. Don Bosko je hotel končati ta nered, ki je bil vsem znan, in odstraniti slab zgled, ki bi lahko kaj kmalu dobil posnemovalce.

Tako je zvečer po molitvah pred vso zbrano skupnostjo načel to dejanje očitne nepokorščine: da je nekdo brez dovoljenja odvedel iz zavoda skupino fantov. Tedaj je začel, kar je bilo nekaj nenavadnega za tisto uro, govoriti v piemontskem narečju in odločno toda grenko javno vpraševati drugega za drugim zgoraj imenovane krivce: »Kje si bil danes zjutraj?«

»V oratoriju v Vanchigli.«

»In kdo te je povedel tja?«

»Klerik Marcello.«

Od vseh je dobil isti odgovor. Tedaj so v popolni tišini, s kratkimi presledki, počasi zadonele naslednje besede: »In ti, Marcello?« Po teh vprašanjih je don Bosko v kratkih, odsekanih, pa mirnih besedah izrazil svoje nezadovoljstvo. Med navzočimi je bil tudi don Pavel Albera.

Enako odločno je zahteval pokorščino svojim ukazom in bil odločen kaznovati tiste, ki bi mu kljubovali. Med dobro izurjeno in vpeljano godbo na pihala se je odlikoval zlasti organist, ki je stanoval v oratoriju, poučeval v mestu klavir in bil za to dobro plačan. Zdelo se je, da je bil dober, vendar je bil zaletav in nepokoren. S tem tovarišem in priznanim učiteljem glasbe so bili fantje tesno povezani in so se pogosto ravnali po nasvetih, ki so bili proti ukazom predstojnikov. Zato se je zgodila nepokorščina, čeprav sorazmerno majhna. Zdelo se je, da je začetni don Boskov opomin vse uredil.

Kljub vsemu pa je bil don Bosko pozoren. Že več let je na dan sv. Cecilije, če je bil njen god med tednom, iz posebnih razlogov dovolil, da so šli na sprehod in imeli kosilo na prostem, kakor je on odločil. To leto pa je prepovedal tako prireditvev. Mladi godbeniki se niso upirali, vendar so na pobudo nekega svojega vodje z navideznim don Boskovim dovoljenjem in prepričani, da se jim ne bo nič zgodilo, nekaj tednov pred praznikom sv. Cecilije pripravili kosilo zunaj oratorija, ki se ga je udeležila polovica godbenikov. Za tako ravnanje so se odločili zato, da don Bosko ne bi zvedel in bi jim ne preprečil izleta.

Enega zadnjih dni oktobra so se odpravili v bližnjo gostilno. Samo Buzzetti, ki so ga povabili v zadnjem trenutku, se je uprl in obvestil don Boska. Božji služabnik je z vso mirnostjo razpustil godbo, ukazal Buzzettiju pospraviti in dati pod ključ vsa glasbila in iskal med gojenci nove učence, ki bi se učili igrati in bi dobili v uporabo glasbila. Naslednje jutro je dal drugega za drugim poklicati vse tiste godbenike, jim očitil njihovo vedenje in izrazil obžalovanje, da je moral biti tako strog do njih. Nato jim je podal zveličavni nauk za dušo in jih poslal njihovim staršem ali dobrotnikom, druge pa priporočil kakemu lastniku tovarne. Pismo baronu Felicijanu Recciju iz Conea z dne 3. novembra 1859 nam navaja razloge njegovega ravnanja.

Velespoštovani in velezaslužni gospod!

S pravim veseljem sem prejel vaše cenjeno pismo, v katerem mi v svoji že znani krščanski dobroti priporočate mladega Rossija. Ta ubogi fant se je poleg drugega pregrešil tudi s tem, da je šel z drugimi tovariši iz naše hiše kljub moji prepovedi na pojedino, ki so jo pripravili zunaj našega doma v neprimernem kraju, se pravi v neki beznici. Dal sem jih poklicati med pojedino, prav tako sem jih poklical po pojedini, ker mi je bilo težko nastopiti resno proti kakim dvajsetim izgretnikom. Končno se jih je četvero vdalo in ponižalo, drugi pa so se obnašali vse prej kot primerno. Po pojedini so se šli klatit po mestu. Zvečer so šli na večerjo v isto beznico in prišli domov na pol pijani. Med temi zadnjimi je bil tudi Rossi. Bil sem prisiljen zagroziti jim, da jih bom odpustil iz hiše, če bi se

trdovratno upirali. Kljub moji veliki žalosti sem jih moral odpustiti. Vendar bom Rossija zaradi vašega pisma obdržal v našem domu še nekaj dni in si prizadeval, da bom zanj našel kako primerno delovno mesto. Kar se tiče onega drugega fanta, o katerem mi pišete, se bova ustno pogovorila ali pa vam bom pisal ob priliki. V tem trenutku moram namreč urediti vrsto stvari zaradi množice fantov, ki so prišli prav sedaj v naš zavod.

Zahvaljujem se vam za velikodušno podporo, ki ste jo namenili tej hiši, in vam zagotavljam, da ne bom nehal prositi Boga, da blagoslovi vas in vso vašo družino, medtem ko se imam s polnim spoštovanjem za vaše dobrodelfne uglednosti vdanega služabnika.

Duhovnik JANEZ BOSKO

Edemu izmed njih je bilo odpuščeno. To je bil spreten fant v kuhinji, brivec, zidar, pleskar, z eno besedo faktotum (za vse) za gledališče, za praznike in za vsakršno ročno delo.

Na večer tistega dne, ko je don Bosko govoril fantom, se je klerik Rua predstavil don Bosku in takole govoril: »Gospod don Bosko, če mi dovolite, bi vas rad prosil nekaj, kar mi je zelo pri srcu.«

»Za kaj gre?«

»Fant Peter E... je bil izključen iz zavoda. Kazen je pravična in je zadela tiste, ki se niso hoteli pokoravati. Toda revček, neizkušen zaradi svojih mladih let, je dopustil, da so ga prevarali tovariši, ki so mu zagotovili, da imajo vaše dovoljenje. Ker torej prepovedi ni prekršil iz hudobije, vas v njegovem imenu prosim za odpuščanje.« Fant je s sklonjeno glavo ves preplašen stal sredi svojih tovarišev.

Don Bosko je odgovoril: »E... ne bi smel nasesti trditvam svojih tovarišev. Jasnó je vedel za ukaz, ki sem ga dal, kot tudi to, da ne spreminjam svojih odločitev. Navedeni razlog ga ne more opravičiti. Toda ker me ti prosiš zanj, ga ne bom takoj poslal k njegovemu očetu. Naj ostane tukaj še nekaj časa na preizkušnji. Potem bomo videli.«

Don Bosko je medtem prosil obrambnega ministra generala La Maromora za obleko za svoje fante. Prošnji je bilo ugodeno, vendar ne vemo, v kolikšni meri.

Veleugledni gospod minister!

Ker moram poskrbeti za obleko več kot sto fantom, ki so v zavetišču ob Oratoriju sv. Frančiška Saleškega, in več kot tisoč petstotim, ki obiskujejo moški oratorij v Vadloccu, Portanuovi in Vanchigli, se obračam na vašo ekscelenco s prošnjo, da bi mi vaše ministrstvo kot podporo odstopilo ponošeno obleko ali pa tako, ki ne rabi več kraljevim četam. Moja prošnja je bila vedno toplo sprejeta in vaše ministrstvo mi je vedno priskočilo na

pomoč. Ker so se razmere glede na prejšnja leta močno poslabšale, se v svoji stiski obračam na vašo ekscelenco in vas prosim, da bi vzeli v dobrohoten pretres žalostni položaj teh revnih in zapuščenih dečkov in jim odstopili obleko, ki jim je sedaj pred zimo še prav posebno potrebna. Tako bodo lahko nadaljevali svoje delo in se usposobili, da si bodo mogli nekoč sami služiti kruh.

Naj še povem, da zaradi skrajne revščine in potrebe teh fantov sprejemamo z največjo hvaležnostjo kakršno koli obleko, bodisi čevlje, plašče, suknjiče, srajce, spodnje hlače, rjuhe, odeje, hlače, pa naj bo še tako ponošena ali obrabljena. Tudi krpe odej pridejo prav. Vse to popravimo ali predelamo in usposobimo za našo uporabo.

Polni zaupanja v vašo znano naklonjenost in zavedajoč se globoke hvaležnosti, se v imenu tudi svojih ubogih varovancev izrekam vaše uglednosti vdanega služabnika.

Duhovnik JANEZ BOSKO

23.

POGLAVJE

*Casatijev šolski zakon – Ozdravitev na priprošnjo Dominika Savia –
Devetdnevnic Brezmadežni – Don Boskovi nagovori za lahko noč –
Napoved devetdnevnic – Cvetke: daj dober nasvet svojemu tovarišu; obisk
Najsvetejšega; zaupanje do predstojnikov; odkritosrčnost pri spovedi –
Pomemben don Boskov opomin*

NIKDAR PREKLICANI ZAKONI ŠOLSKE ZAKONODAJE so obvezovali vzgojne ustanove pod vodstvom redovnikov in redovnic, da so prevzemale državne učne načrte, urejale izpite, takse, usposobljenost učečega osebja in državni nadzor. Don Boskove šole do sedaj še niso bile podvržene tem obveznostim, vsaj uradno ne. Šolski nadzornik profesor Muratori do sedaj še ni uporabil te svoje oblasti na tem področju. Pogled Božjega služabnika pa je hitel v prihodnost, ki gotovo ni bila kaj prida rožnata. In glej, pokazalo se je veselo upanje za tiste, ki so se ukvarjali s krščansko vzgojo in poukom mladine.

Z uveljavitvijo Casatijevega zakona 13. novembra 1859, ki je potem postal organsko vodilo celotnega izobraževalnega sistema za vso Italijo, je vlada pokazala, da hoče odločno iti po poti svobodne vzgoje in pouka. V tem zakonu je poleg državnega šolstva prostor tudi za zasebno šolstvo. V členu 3 je jasno povedano, da prosvetni minister vodi javno državno šolstvo, medtem ko zasebne šole samo nadzoruje glede moralnosti in higiene, državljanske vzgoje in javnega reda. To je bil že velik dar svobode, ker je odtegnil državnemu monopolu nad vzgojo in poukom veliko število mladih dijakov in vzgojnih ustanov. Toda to še ni bilo vse. V členih 251 in 252 jemlje državi pravico do nadzora nad srednješolskim poukom kakor tudi nad srednješolskim poukom otrok tistih staršev, ki so se povezali med seboj zunaj državne šole. Kar se tiče osnovne šole, je člen 326 dal možnost staršem in njihovim zastopnikom, da poskrbijo otrokom obeh

spolov tak način šole, ki se jim bo zdel najprimernejši. Za javno in brezplačno osnovno šolo pa morajo poskrbeti občine sorazmerno s svojimi možnostmi in glede na potrebe prebivalstva, kakor je povedano v členu 147.

Iz vseh odredb je jasno videti glavni cilj, ki mu sledijo, to je svoboda vzgoje in pouka. Minister Casati je v svojem poročilu kralju izrecno omenil, da se je odločil za največjo svobodo pouka kot najbolj pošten način odločanja, najbolj v soglasju z modernimi načeli kulture, kot najbolj priljubljene oblike vseh državljanov in v skladu z javnim mnenjem. Izrazil je željo, da bi se šola vedno bolj razvijala v tej smeri in s tem v korist svobode odstranjevala vedno strožje mreže državnega monopola.

Člen 315, tit. V, pogl. I. je najprej opredelil osnovne predmete osnovnošolske izobrazbe prvih dveh stopenj nižje in višje šole in postavil na prvo mesto verouk. V členu 317 nalaga zakon občinam dolžnost, da poskrbijo za brezplačen pouk sorazmerno s svojimi možnostmi in potrebami prebivalcev. Bilo je jasno, da je zakon Casati občine obvezoval, da so poskrbele za verski pouk v osnovnih šolah. Prav tako je bilo jasno, da je bilo treba poučevati na osnovi škofijskega katekizma, ki ga je odobril škof. V prvem členu ustave je bila katoliška vera razglašena za državno vero. V 28. členu iste ustave je bilo določeno, da imajo samo škofje pravico dajati dovoljenje za tiskanje katekizmov in veroučnih knjig. To je logičen sklep, popolnoma pravičen in sam po sebi neovrgljiv.

Člen 325 določa, da je treba na koncu vsakega šestmesečja kakor iz drugih predmetov opraviti izpite tudi iz verouka. Izpraševalec naj bi bil župnik.

S členu 326 in 327 se nalaga staršem ali njihovim namestnikom dolžnost, da priskrbijo otrokom osnovno izobrazbo prvih razredov, in preti s kaznimi tistim, ki bi te dolžnosti ne izpolnili.

Da bi pa onemogočili vsakršno pretvezo za izigravanje zakona, določa člen 374, da lahko izostanejo od veroučnega pouka in vaj tisti učenci, katerih starši so zagotovili, da bodo sami poskrbeli za verski pouk. S tem je bila zagotovljena svoboda maloštevilnim nekatoliškim družinam.

Pravilnik 15. septembra 1860 o osnovnošolskem pouku, s katerim je bilo uzakonjeno izvajanje Casatijevega zakona, je v 2. členu predpisal pouk katekizma v raznih škofijah kraljestva in kljub omembi pokrajinskega sveta in drugih pri razdelitvi snovi na posamezne razrede določal, »da naj imajo otroci priložnost se v dveh ali treh letih naučiti glavnih resnic krščanskega nauka.

Ta zakon je bil najboljše usmerjen, toda ni trajalo dolgo, da so razni pisatelji, časnikarji, politiki, polni sektaškega in protiverskega duha, začeli nenehen

in zagrizen boj proti njemu. Grajali so ga, mu nasprotovali in ga imenovali staro šaro, ki ne sodi več med nove ideje in potrebe javne izobrazbe. Zlasti so se zaganjali proti enakosti svobode v zasebnih katoliških šolah. Casatijevi nasledniki so vedno bolj šli v drugo smer in z novimi, dostikrat nepravilnimi odloki in na najbolj surov način odpravljali že odobrene zakone. Številni ministri, zvečine prostozidarji, so kakor rdeči meteorji ali uničujoče plohe toče šli skozi urade prosvetnega ministrstva in proti vsem srednješolskim ustanovam, bodisi zasebnim ali družinskim, zlasti pa katoliškim ali na kakršen koli način odvisnim ali vodenim od redovnikov ali duhovnikov vodili oster boj. Kakor da bi hoteli ohraniti nedotaknjene zakonsko določene pravice, dejansko pa so z vedno novimi upravnimi ukrepi, finančnimi obveznostmi in nasiljem onemogočali delovanje in razvoj.

Najbolj so se zaganjali proti verouku naklonjenim predpisom. Kdor bi listal po zapisnikih parlamentarnih sej, bi se mu lasje ježili ob groznih kletvicah, ki so jih ugledni poslanci naslavljali zlasti na katekizem in svetopisemske zgodbe ob odobravanju in ploskanju leveice.

Kljub tolikim viharjem pa je Casatijev zakon v svojem organskem in ustavnem pogledu ljudske izobrazbe ostal v veljavi, ker niti parlament niti ministri niso imeli poguma, da bi predložili drugega. Sto in stokrat so ga obsodili na smrt, nikdar pa niso zbrali poguma, da bi obsodbo izvedli in razglasili odločbe o pouku katekizma za neveljavne.

Podali smo nekaj pojasnil h Casatijevemu zakonu in nasilnim spremembam, ki jih je preстал od tistih, ki bi ga morali izvajati, da bomo mogli razumeti preganjanje, o katerem bomo poročali.

Naj so bile določbe zakona in navodila za njegovo izvajanje taka ali drugačna, se je don Bosko čutil varnega pod zaščito presvete Device Marije po priprošnji Dominika Savia. Kako učinkovita je bila ta zaščita, nam pove dogodek iz tega časa.

Že več kot eno leto in pol je Edvard Donato, gojenec oratorija, trpel zaradi hude bolezní oči, tako da je bil marca 1859 prisiljen opustiti šolanje. Domači zrak, vsa mogoča zdravila, puščanje krvi, obkladki za ušesa, nasveti najboljših zdravnikov specialistov niso prinesli nikakršne izboljšave. Ker se mu je zdelo, da je proti koncu oktobra čutil izboljšanje, se je hotel vrniti v Valdocco, toda bolezen se je vrnila z isto močjo. Fant je pogosto prihajal k don Bosku, da bi ga ta tolažil z reki, ki so služili tako v telesno kakor duhovno poživitev. Spodbujal ga je k potrpežljivosti in mu vlival upanje v skorajšnjo ozdravitev. Nekega večera, medtem ko so drugi sošolci, zbrani v svojih učilnicah, imeli pevske vaje, je on ves zamišljen in žalosten, z obrazom v rokah sedel v obednici predstojnikov in se opiral na mizo, za katero je večerjal don Bosko. Ko je Božji služabnik končal

večerjo, se je dvignil, se tiho približal Donatu, ga potrepal po rami in dejal: »To ja pa od sile, da te ne moremo rešiti te bolezni. Naj bo že vsega konec. Zgrabili bomo Dominika Savia za lase in ga ne bomo več izpustili, dokler nam od Boga ne izprosi tvoje ozdravitve.« Fant ga je pogledal v obraz in ni spregovoril besedice. Don Bosko pa je nadaljeval: »Prav. Moli vsak večer med to devetdnevnicco (bil je predvečer dneva, ko so začeli opravljati devetdnevnicco v čast Mariji Brezmadežni) k Dominiku Saviu, da naj prosi zate in ti izprosi to milost. Poskrbi, da boš v takem stanju, da boš mogel vsak dan prejeti sveto obhajilo. Zvečer pa, preden boš legel v posteljo, vzklikni: Dominik Savio, prosi zame! Nato dodaj še eno zdravamarijo.« Donato je obljubil, da bo natančno storil vse, kar mu je bilo naročeno, in don Bosko je dejal: 'Prav, stori vse, kakor sem ti naročil, in jaz se te bom vsak dan spomnil pri sveti maši. Upajmo, da nam tokrat Dominik Savio ne bo ušel, preden boš ozdravel.«

Na sam dan, ko je začel opravljati devetdnevnicco, je Donato začutil, da mu popuščajo bolečine, zato je še bolj goreče nadaljeval svoje pobožne vaje. V nekaj dneh so oči popolnoma ozdravele in bolezen se ni nikdar več povrnila.

Medtem ko se je zgodila ta ohrabrujoča ozdravitev, je don Bosko spodbujal svoje gojence, da so pobožno opravljali devetdnevnicco k Mariji Brezmadežni.

Ni bilo posebnih pobožnih vaj v cerkvi, pač pa je vsak skušal počastiti presveto Mater s tistimi pobožnimi vajami, ki mu jih je narekovala njegova osebna zavzetost. Don Bosko je vsak večer napovedal duhovno cvetko in imel običajen nagovor. Petero teh govorov nam je ohranil don Bonetti in jih prinašamo z datumom dneva, ko jih je Božji služabnik povedal.

29. NOVEMBER

Še en dan, pa smo na koncu meseca. Za nami je že en mesec tega šolskega leta. Kako hitro je pretekel. Prav tako hitro bodo pretekli še preostali meseci. Toda ob koncu meseca naj se vsak potruži, da bo mogel reči sam sebi: 'En mesec več, za katerega bom moral dati obračun Bogu. Storil sem vse, kar sem mogel, in vest mi ne očita, da sem izgubljal čas.' V šoli ste že opravili prve preizkuse svojih sposobnosti. Ugotovili ste, kaj znate, in tudi tisto, česa se morate še naučiti. Nekateri so bolj naprej z učenjem, drugi pa bolj zadaj in vsak ve, kaj mora nadomestiti ali doseči v teku leta. Spravite se na delo z dobro voljo, in to toliko bolj, ker začenjamo devetdnevnicco v čast Mariji Brezmadežni. Ona je naša mati in nas ljubi neskončno bolj, kot morejo ljubiti srca vseh zemeljskih mater. In za vse ljudi, vse kristjane, posebno še za dečke oratorija je vedno kazala posebno ljubezen. Lahko bi navedel tisoče dogodkov, tudi izrednih, ki bi dokazali to trditev. Naj bo že kakor koli, ona kaže posebno ljubezen do tistih, ki jo še posebej častijo. Jaz ljubim tiste, ki mene ljubijo. Izkažite

se njene vredne sinove z lepim obnašanjem in postavite svoje učenje pod njeno varstvo. V ta namen skušajte preživeti čim lepše to devetdnevnicco. Vprašali me boste, kako naj v teh dneh počastimo Marijo in si pridobimo njeno naklonjenost? Ne bom vam spet priporočal pogostega prejemanja svetih zakramentov. Pač pa vam priporočam dve stvari, s katerima boste počastili Marijo: 1) da se vsak odloči, da bo z najboljšo voljo opravil to devetdnevnicco; 2) da bo spletel šopek cvetk, ki ga bo daroval Mariji na njen praznik. In kako naj ga spletemo? Tako da boste vsak dan utrjali en cvet. Toda kje naj jih nabiramo, ko vendar na polju ni več cvetic? V našem srcu. In kakšna naj bo ta cvetlica? Majhna čednost, ki jo boste izpolnili vsak dan devetdnevnicce na čast Mariji Brezmadežni. Izpolnjujte vsi te cvetke, tako da bomo na dan praznika imeli toliko šopkov, kolikor je vas, in naj v nobenem šopku ne manjka niti ena cvetka. Bodite prepričani, da bo vaš dar Mariji Brezmadežni zelo všeč.

30. NOVEMBER

Cvetka za jutri se glasi: Dal bom dober nasvet kakemu svojemu tovarišu. Za izpolnitev tega dejanja krščanske ljubezni je tisoč priložnosti. Če bi kak nemarnež, kak godrnjač, kak bolj svoboden v besedah, kak objestnež imel ob strani tovariša, ki bi mu povedal dobro besedo, bi preprečili zlo in s tem naredili nekaj zelo dobrega. Svetovati obisk v cerkvi, iti k spovedi, vzeti v roke dobro knjigo lahko pomeni velikokrat začetek večne sreče za kakega fanta. In kdor dobi nasvet, naj ga z veseljem sprejme. Dobrega nasveta ne moremo dobiti zlahka in imeti se moramo za srečne, če nam kdo svetuje kaj dobrega. Če bo kdo izmed vas meni dal dober nasvet, mi bo storil veliko uslugo in jaz mu bom vedno hvaležen.

Tudi jaz vam bom dal dober nasvet. Enega za vse skupaj in enega za vsakega posebej. Za vse naj velja ta: Zakaj si prišel? Ko je sv. Bernard zapustil svoj dom in se odločil vstopiti v samostan, je povsod, kjer je mogel, napisal: Zakaj si prišel? Ta misel mu je bila v nenehno oporo v trenutkih tegobe in skušnjav: prišel sem zato, da si zaslužim nebesa. Zatorej pogum in naprej! Sedaj pa moj nasvet: Zapišite na rob kake knjige ali zvezka besede: Zakaj sem prišel? Pri tem pa mislite: Zakaj sem prišel na ta svet? Da ljubim in služim Bogu in si tako zaslužim nebesa; če delaš drugače, si zašel na stranpot. Zakaj si prišel v ta oratorij? Prišel sem zato, da se učim, da napredujem v znanju in pobožnosti, da spoznam svoj poklic; če ne delam tega, izgubljam čas.

1. DECEMBER

Cvetka za jutri naj bo: Opravil bom obisk Jezusu v najsvetejšem zakramentu. Če bi kak človek, ki ga imajo za poštenjaka, stopil na trg, kjer je zbranih v brezdclju veliko ljudi in se med seboj pogovarjajo ter jim rekel: 'Pojdite na tisti hrib in odkrili boste nahajališče najčistejšega zlata, ki si ga lahko vzamete, kolikor hočete', povejte mi, ali bi se našel med njimi samo eden, ki bi skomignil z rameni in rekel: 'Kaj meni mar vse tisto bogastvo?' Vsi bi se zagnali tja. Prav. Toda ali v tabernaklju ni navzoč največji zaklad, ki ga moremo najti na nebu in na zemlji? Na žalost je veliko slepih ljudi, ki ne poznajo tega zaklada, vendar pa je res in to nadvse res, da so tam ogromni zakladi. Ljudje se pehajo, da zberejo

nekaj denarja. Prav. V tabernaklju je gospodar vseh bogastev. Kar koli ga boste prosili in kar potrebujete, boste prejeli. Bi radi zdravje? Potrebujete več spomina, razumevanja v šoli, uspeha pri delu? Potrebujete več moči za prenašanje tegob in premagovanje skušnjav? Vašim domačim gre iz katerega koli razloga, zaradi bolezni, kake nesreče slabo in potrebuje posebne milosti? Od koga je odvisno blagostanje vašega doma? Kdo ukazuje vetru, dežju, toči, viharjem, letnim časom? Ali ni popoln gospodar vsega naš Gospod Jezus Kristus? Zato pojdite in prosite in prejeli boste. Trkajte in se vam bo odprlo. Gospod Jezus vam želi podariti svoje milosti, zlasti tiste, ki se tičejo vaše duše. Neka svetnica je videla dete Jezusa, kako je v vrečki, narejeni iz njegove obleke, držal težek zavoj najdragocenejših biserov. Bil je žalosten. »Zakaj si tako žalosten, o dobri moj Gospod?« ga je vprašala svetnica. »Nihče ne pride in me ne prosi za milosti, ki jih imam pripravljene. Ne vem, komu naj jih dam.«

2. DECEMBER

Cvetka, ki vam jo priporočam za jutri, je nadvse pomembna: Potrudil se bom, da bom imel veliko zaupanje do predstojnikov. Nikakor nočemo, da bi se nas bali, temveč želimo, da nas imate radi in imate v nas veliko zaupanje. Kaj more biti v hiši lepšega, kot je to, da imajo gojenci veliko zaupanje v predstojnike! To je edino sredstvo, da postane oratorij raj na zemlji, in to je tudi edino sredstvo, da v hiši ni nezadovoljstva. Don Bosko je tukaj za vaše popolno telesno in duhovno dobro. Če predstojnik želi kaj od vas, vam to takoj pove; tako storite tudi vi, povejte predstojniku, kaj vam leži na srcu. Če boste storili tako, bo vse šlo naprej dobro in vi boste zadovoljni. Mogoče komu kaka jed ne dene dobro. Drug ima premalo odeje pri spanju. Koga čez dan zebe. Povejte te želje meni in se bom potrudil, da ustrezem vašim umestnim prošnjam, kakor mi pač dopušča revščina naše hiše. Kdo drug se ne počuti najbolje, ima težave v šoli, je prišel navzkriž z učiteljem ali asistentom; komu se zdi, da so mu storili krivico. Jaz sem zato tukaj, da skušam vse te neprijetnosti odpraviti. Dobro si zapomnite, da bo vaše zaupanje ostalo pri meni, in to v vašo korist. Toda za božjo voljo, ne se med seboj tožiti zaradi tega ali onega. Namesto da bi se tožili in pritoževali, pridite k meni. Tukaj smo zato, da vam ustrezemo, če le moremo. Na tak način bomo preprečili veliko zla. To pa ne velja samo za telesne potrebe, temveč tudi za duhovne. Hudič vas včasih naredi žalostne. Mogoče gre za kako žalostno novico od doma, mogoče se bojite, da vas kak predstojnik ne mara, mogoče se bojite, da bodo odkrili kak pogršek, za katerega pričakujete kazen, mogoče vas boli, ker vas tovariši premalo cenijo, pa zopet neuspeh v šoli kljub vašemu resnemu prizadevanju. Dobro. Se želite znebiti tega žalostnega občutka? Pridite k meni in našli bomo sredstvo, da ga bomo pregnali.

Toda stvar, ki vam jo posebno priporočam, je, da takrat, ko pride hudič, da bi vas skušal, ne izgubite poguma. Si hočete zagotoviti zmago? Najbolj zanesljivo sredstvo je, da to takoj zaupate svojemu duhovnemu voditelju. Hudič je prijatelj teme in hoče delati vedno na skrivnem. Kakor hitro ga odkrijemo, smo ga premagali. Neki fant je čutil silne skušnjave in je storil vse, da bi jih mogel premagati, toda znašel se je v položaju, da ni bil

več sposoben za boj. Takrat je po naključju srečal svojega predstojnika, ki je z njegovega žalostnega obraza razbral in uganil vzrok njegovega nerazpoloženja. Poklical ga je k sebi in rekel: »Zakaj si tako žalosten? Brez dvoma si v boju s hudičem.« Fant je odprl svoje srce in dejal: »Da.« In ko je izrekel ta da, so ga zapustile vse stiske.

3. DECEMBER

Medtem ko sem vam včeraj govoril o splošnem zaupanju do predstojnikov, vam bom danes govoril o posebnem zaupanju do vašega spovednika. Cvetka za jutri se glasi: Popolno zaupanje v spovednika. Nikar se ne bojte zaupati spovedniku svojih napak in pomanjkljivosti. Biti dober ne pomeni, da ne storimo nikakršne napake. Še zdaleč ne! Vsi smo podvrženi napakam. Biti dober je v tem, da imamo voljo, da se poboljšamo. Kadar se spovedanec spove kake pomanjkljivosti, tudi smrtnega greha, spovednik ne gleda na greh in se ne čudi, temveč gleda samo na voljo. Nasprotno: čuti največje zadovoljstvo, ko vidi, da mu je zaupal svoje težave, da želi premagati hudiča in se spraviti z Bogom ter napredovati v čednosti. Nič, oh dragi sinovi, naj vam ne vzame tega zaupanja. Ne sram: človeške slabosti so pač človeške slabosti. Saj ne greste k spovedi, da boste pripovedovali o čudežih! V tem primeru bi vas morali imeti za nesposobne grešiti. Temu bi se vi sami smejali. Ne bojte se, da bo spovednik kaj izdal, kajti še tako majhen namig bi ga stal večne kazni v peklu. Prav tako se ne bojte, da bi se spovednik spominjal stvari, ki ste se jih spovedali pri spovedi. Zunaj spovedi je dolžan, da ne razmišlja o tem, kar je slišal v spovednici. Gospod Bog je dovolil že vse mogoče pregrehe. Dovolil je, da ga je Juda izdal, da ga je Peter zatajil, da so duhovniki postali protestanti, nikdar pa ni dovolil, da bi kak spovednik razodel tudi najmanjšo stvar, ki jo je slišal pri spovedi. Pogum torej, dragi sinovi, ne dajmo, da bi se nam hudi duh posmehoval. Spovedujte se lepo, povejte vse. Mogoče bo kdo vprašal: 'Kaj naj storim, če sem pri spovedi zamolčal kak greh?' Glejte: če si zjutraj oblečem talar in pri zapenjanju preskočim kak gumb, kaj storim? Odpnem vse gumbe, dokler ne pridem do tistega, ki sem ga preskočil. Tako je mogoče popraviti zamolčani greh s tem, da ponovimo vse spovedi do tiste, pri kateri smo zamolčali greh. Tako bodo na mestu vsi gumbi in talar se ne bo več gubal. Tako nam pravi katekizem. Od zadnje dobro opravljene spovedi do spovedi, ki jo želimo popraviti. Da, dragi sinovi! Z eno besedo se je mogoče izogniti peklu in si zaslužiti nebesa. To je stvar kratkega trenutka. Spovednik vam bo pomagal. Prijatelji smo si in jaz si želim samo eno stvar: zveličanje vaše duše.

Medtem ko so si v oratoriju vsi prizadevali, da bi počastili presveto Devico Marijo, je don Bosko storil nadvse plemenito dejanje svojega poslanstva. Dne 10. novembra 1859 so v Zürichu formalno sklenili in potrdili dogovore, kakor so bili sklenjeni v Villafranci in v Veroni. Vendar je don Bosko takoj videl, da gre le za začasno sklenitev miru. Vse je kazalo, da legacij ne bodo več vrnili papežu in da je častno predsedstvo papeža nad italijansko konfederacijo burka in posmeh. Don

Bosko je vedel, da je papež pisal več pisem s prošnjo francoskemu cesarju in piemontskemu kralju, vendar odgovora ni dobil. Nasprotno, sektaški hujškači so hodili po Umbriji in Markah in spodbujali k upor. Skušali so celo nagovoriti papeške vojake k odpadništvu in so uvažali velike količine orožja, streliva, denarja in prekucuškega tiska. Garibaldi je čakal v Bologni in prežal na pravi trenutek. Liberalni časopisi so obrekovali papeško vlado in med drugim pisali, da so napadali in dali zapreti rimske prostovoljce, ki so se vračali z vojne za neodvisnost. Nasprotno pa je bilo res, da je papež velikodušno priskočil na pomoč vsem potrebnim.

Jasno je bilo, da je zadnji cilj sektašev odpraviti duhovno oblast papeža. To so tisoč in tisočkrat povedali v svojih knjigah in časopisih, seveda ne naravnost, da bi mogli to vsi razumeti. Toda kar je tokrat počela diplomacija v temi, se je čez nekaj let pokazalo pred lučjo vsega sveta.

Il Diritto (Pravica), časopis italijanske demokracije, ki ga je urejal poslanec Civinini, tesno povezan z Velikim orientom Italije, je z debelimi črkami 11. avgusta 1863 objavljajal: »Revolucija teži za uničenjem zgradbe katoliške Cerkve. Mora jo uničiti, uničiti pa je ne more drugače kot tako, da izgine. Narodnost, edinost, politična svoboda so sredstva za ta cilj: sredstva, ki nam služijo, toda za človeštvo nič drugo kot sredstva, da dosežemo naš cilj popolnega uničenja srednjega veka v njegovi zadnji obliki, v katolicizmu.«

In še prej, 8. marca 1863, je zapisal: »Na dan, ko bomo vstopili v Rim, ne bomo samo ustvarili Italije, temveč bomo uničili tudi papeštvo. In če je to naša zadeva, je koristno nam in naši slavi, vendar pa se tiče celega sveta, je koristno vsem, je napredek človeštva.«

Te besede so bile dopolnitev izjave, ki jo je baron Bettino Ricasoli, ministrski predsednik, opevani idol monarhičnega in konservativnega liberalizma, dal, ko je pred obema zbornicama 1. julija 1861 trdil: »Italijanska revolucija je velika revolucija, ker začinja novo obdobje. Italija je imela to veliko nalogo, da je postavila temelje ne za svojo prihodnost, temveč za vse človeštvo.«⁷

Don Bosko se je zato kljub prepovedi, ki mu je bila dana pred leti, obrnil na kralja in mu poslal pismo, v katerem ga je skušal obvarovati prepada, v katerega naj bi padel oziroma so ga rovarji pehali vanj. Pokoraval se je ukazu, ki mu je prihajal od zgoraj. Doletela ga je usoda Jeremije v odnosu do judovskih knezov. Don Rui in še kakemu svojemu zvestemu zaupniku je povedal vsebino sporočila, ki ga je moral prenesti kralju, da bi ga prepričal, naj ne stopa v vojno proti papeškim državam.

⁷ Atti ufficiali, stran 915.

Pismo, o katerem se zdi, da se ni ohranil prepis, se je začelo takole: »Gospod govori: našemu kralju je odločeno kratko življenje ...« Nato je nakazoval nove nesreče, ki bodo zadele savojsko kraljevo družino, če se bo nadaljevala vojna, in prosil vladarja, naj utiša vihar, ki se je dvignil proti Svetemu sedežu. Bilo je nekaj odločnih in jedrnatih stavkov, ki so morali narediti globok vtis.

Vladarja je branje tega pisma vznemirilo, vendar uspeha ni bilo. Po prvem vtisu so nadaljevali priprave za ponesrečeno dejanje. Dogodki so si vrtoglavo sledili in kralj ni imel niti poguma niti sredstev niti volje, da bi ustavljal revolucijo.

Kralj je pokazal pismo svojim ministrom, med drugimi tudi Urbanu Rattaziju, in ti so zaupali njegovo vsebino nekaterim članom svojega ministrstva. Novica se je razširila v vseh vladnih krogih in je prišla tudi v mesto. Govorilo se je, da je don Bosko pretil kralju s smrtjo. Toda Božji služabnik, ki je, kakor smo povedali zgoraj, don Rui in še nekaterim drugim zaupal vsebino sporočila, je samo dodal: »Izraz kratko življenje ima lahko več pomenov, ni ga pa treba nujno razumeti dobesedno.«

Baron Bianco di Barbania kakor tudi veliko piemontskih plemičev zelo vdan kraljevi rodovini je dejal nam, ki to pišemo: »Jaz sem imel v rokah don Boskovo pismo kralju. Z lastnimi očmi sem bral: našemu kralju je odločeno kratko življenje. Od tega trenutka sem postal zelo pozoren na vse dogodke.«

Iz dogodkov, ki jih pripoveduje zgodovina in ki jih bomo prinesli tudi v naših Biografskih spominih, bomo lahko razložili te skrivnostne don Boskove besede. Istočasno pa bo vsem jasno, kako zelo je don Bosko spoštoval svojega kralja Viktorja Emanuela in vso savojsko kraljevo družino.

24.

POGLAVJE

Don Boskovi nagovori tistim sodelavcem, za katere je upal, da bodo ostali v oratoriju; če nas je malo in smo revni, to ni ovira za velike stvari; plačilo pokorščine; nihče ni prerok v svoji domovini – Don Bosko predlaga svojim sodelavcem, da bi se združili v redovno družbo – Razlage, napovedi, odločitve – Dobrodelna Družba sv. Frančiška Saleškega je ustanovljena – Zapisnik izvolitve in razglasitve vrhovnega predstojnika in volitve članov vrhovnega sveta.

Kakor smo že poročali, je don Bosko izbral in oblikoval majhno jedro duhovnikov, klerikov in fantov, ki jim je zaupal svojo zamisel, da bi ustanovil redovno družbo. Te izbrance je štel za podporne stebre celotne zgradbe oratorija in za svoje zveste sodelavce. Nekateri izmed njih so poskusno naredili obljube za eno leto, drugi preprosto obljubo don Bosku, da mu bodo vztrajno pomagali, vsi so se pa udeleževali nagovorov z namenom, da bi ohranjali in širili dobrega in svojega duha oratorija.

Pokazali bomo, da ti don Boskovi nagovori, kolikor so jih poslušali člani družbe, niso bili odločilni, temveč samo posvetovalni in so bili za razlago: služili so temu, da je predstojnik jasno izrazil svojo voljo, tako da so jo lahko vsi razumeli. Njegove misli so se tako globoko vtisnile v dušo poslušalcev, da ko so njegovim duhovnikom povedali: »To je povedal don Bosko; don Bosko hoče to in to,« nihče ni dvomil niti se skušal odtegniti poslušnosti.

To je značilnost, za katero je želel, da bi jo imeli vsi prihodnji nagovori v hišah. O stvareh, ki pripadajo predstojnikom, naj jih ne odloča veliko. En sam naj predloži in razloži svojo zamisel. Drugi naj ubogajo.

Don Bosko jim je na takih srečanjih večkrat omenil velika dela, ki naj bi jih opravili njegovi sinovi, zbrani v Družbi. Včasih je kdo ugovarjal: »Kako naj naredimo vse to, ko nas je tako malo?« In on: »Odgovoril ti bom z enim izmed

duhovnih vodil sv. Vincencija Pavelskega: V velikih stiskah je priložnost, da pokažemo, ali zares zaupamo v Boga. Zapomnite si, da trije delavci opravijo več dela kot deset, če pomaga Božja roka. In on jo vedno ponudi, ko moramo storiti naloge, ki presega naše moči.«

Kdo drug je vzkliknil: »Ko smo pa tako revni.« In don Bosko je imel navado odgovoriti: »Revščina je naša prednost, je Božji blagoslov. Še več, prosimo Gospoda, da bi ohranili prostovoljno uboštvo. Ali Jezus Kristus ni začel v jaslih in končal na križu? Kdor je bogat, želi v miru uživati in išče lagodnost, zadoščenje in brezdelje. Duh požrtvovalnosti ugasne. Berite cerkveno zgodovino in prepričali se boste, da je bila obilica časnih dobrin vedno vzrok propada veliko skupnosti, ki so zato, ker niso zvesto ohranile prvotnega duha uboštva, zapadle v neštete nesreče. Tiste pa, ki so ostale uboge, so čudovito uspevale. Kdor je ubog, misli na Boga in se k njemu zateka in zagotavljam vam, da Bog vedno poskrbi za malo ali za veliko. Kdor pa živi v razkošju, zelo lahko pozabi na Gospoda. Se vam ne zdi izredna milost, da smo primorani moliti in prositi? Ali nam je do sedaj kdaj kaj zares potrebnega manjkalo? Nikar se ne bojte. Materialna sredstva nam nikdar ne bodo manjkala, in to v sorazmerju z našimi potrebami in s potrebami naših fantov.«

Meseca novembra je namenil svoje govore težavam, ki so jih nekateri izkusili zaradi odsotnosti iz doma. Don Bosko je imel navado reči: »Abraham je prebival v mestu Kur na Kaldejskem. Bog ga je izbral, da bi z njim začel izpolnjevati načrte svojega usmiljenja za odrešenje sveta. Prikazal se mu je in dejal: Abraham! Zapusti to zemljo, svoje sorodnike, hišo svojega očeta, odstopi svojo posest prijateljem in pojdi v deželo, ki ti jo bom pokazal. Naredil te bom za glavarja velikega naroda, blagoslovil te bom, poveličal bom tvoje ime in te blagoslovil.

Bog bi lahko Abrahamu dejal, da naj živi odmaknjeno od svetnega hrupa in dogajanja v deželi, polni malikovanja. Pa ne. Bog je hotel, da bi ubogal, da bi pripravljen na vse zapustil svojo domovino in se izpostavil naporom dolgega in nevarnega potovanja iz ljubezni do njega. To je bil pogoj, ki ga je postavil očaku zato, da bi izpolnil svojo veličastno obljubo.

In Abraham se ni pomišljal in se je odpravil na pot, ne da bi natančno vedel, kam gre: Pojdi v deželo, ki ti jo bom pokazal. In pokoraval se je tako, da je bil celo pripravljen darovati svojega edinega sina. In kaka slava mu je prišla zaradi njega! – Sam pri sebi sem prisegel, je rekel Gospod, blagoslovil in pomnožil bom tvoj zarod kot zvezde na nebu in pesek na obrežju morja in kakor prah zemlje. Če lahko kdo prešteje zrnca prahu na zemlji, bo lahko preštel tudi tvoje potomce. Tvoji nasledniki se bodo polastili vrat tvojih nasprotnikov in v tvojem

semenu bodo blagoslovljeni vsi narodi na zemlji, ker poslušáš moj glas. – Ker ga je Bog našel pripravljenega, da zaradi njega vse zapusti, ga je naredil za vladarja celega kraljestva, mu razodel svoje načrte in mu pokazal skrivnostne odloke svoje pravičnosti in usmiljenja.«

S tem zgleodom je don Bosko pokazal potrebo in prednost, da vsak sledi svojemu nebeškemu klicu, in to za kakršno koli ceno, tudi za ceno ljubezni do lastne družine, saj je Jezus Kristus rekel: »Kdor zapusti svoj dom ali brate ali sestre ali očeta ali mater, svoje otroke in posest zaradi mojega imena, bo prejel stokratno in bo dobil v dar večno življenje. In kdor ljubi svojega očeta in mater bolj kot mene, ni mene vreden.«

Ko je ob drugi priložnosti govoril o isti temi, je razložil, kako primerno je za službo Cerkvi ali za redovno življenje, da kdo živi daleč od rojstnega kraja. Rekel je: »Skoraj vsi preroki so v trenutku, ko so morali začeti izpolnjevati svoje poslanstvo, bili daleč od krajev svoje mladosti. Bog jih je poslal v daljne kraje, kjer so jih veselo sprejeli in kjer so pridigali ljudstvom. V domačem kraju pa jih ali ne bi sprejeli ali bi jih, kot se to dogaja, pogosto preganjali, jih metali v ječe, trpinčili. In če jim je uspelo pobegniti, so se umaknili v puščavo. Elija in Elizej nista v domačem kraju obujala mrtvecev k življenju, čudežno množila olja in vina in opravljala drugih čudežnih del.

Celo samega Božjega učitelja, ki se je prvič predstavil v svojem domačem mestu Nazaretu, da bi razlagal Sveto pismo, so na začetku sicer občudovali zaradi njegove modrosti, potem pa so njegovi someščani zaradi kakega upravičenega očitka začeli govoriti: – Ali ni on sin tesarja Jožefa? In kaj si domišlja, da nas bo učil? – Postavili so pod vprašaj vse njegove čudeže in so kričali: – Vse stvari, ki si jih, kakor pravijo, naredil v Kafarnaumu, naredi tudi tukaj v svojem domačem kraju. – Toda Jezus jim je odgovoril: – Resnično, povem vam, da nobena preroka ne bodo sprejeli v svojem domačem kraju. – In njegovi someščani ga niso hoteli poslušati, dvignili so se in ga vsi besni izgnali iz svojega mesta ter ga peljali na hrib, na katerem je bil zgrajen Nazaret, in ga hoteli vreči v prepad.

Jezus je z očitnim čudežem preprečil, da bi ga prijeli, šel je sredi te razbesnele množice in odšel v Kafarnaum. Nikdar več se ni vrnil v Nazaret. Šel je prenočevati in obedovati na Lazarjev, Petrov, Nikodemov dom in v hišo Jožefa iz Arimateje, kakor menijo nekateri, nikdar pa ga niso več videli, da bi spal ali jedel v domači hiši pri svoji materi.

To je bil nauk, ki ga je Božji Zveličar dal svojim učencem. Kajti zavist, ljubosumje, hudobija, užaljeno samoljubje, spori med družinami, materialne prednosti, politične stranke in celo gorečnost, s katero ljubimo duše in Cerkev, so

pogosto vzroki, zaradi katerih kdo, pa naj bo še tako svet, ni dobrodošel v domačem kraju.

In če zares ne bi bil velik svetnik? Potem lahko s popolno gotovostjo trdimo, da v domačem kraju ne bo mogel narediti veliko dobrega. Razlog je na dlani. Vsak je v svojem domačem kraju preživel otroška leta. In znano je, da je vsak, pa naj je bil še tako kreposten, naredil kako veliko ali majhno napako, za katero se je razvedelo med ljudmi in je postala splošno znana.

Kdo se je mogoče s kom sprl, celo stepel, mogoče je kdaj preveč pil in se upijal, mogoče se je družil s kakim ničvrednejšem, grdo govoril, se šel kopat v slabi družini, kradel sadje v vinogradih in sadovnjakih, izmaknil denar doma in podobne stvari. Naj bo sedaj še tako dober govornik, bi mu, če bi s prižnice očital kak nered, lahko vrgli v obraz: – Saj si take stvari ti sam delal. Ti si z menoj storil to in to, rekel to in ono. – In take govornice, tudi če so izrečene brez hudobije, uničujejo večji del dobrega sadu pridige. Navadno so to zelo nepomembne stvari, prave otročarije, ki pa seštete delujejo nadvse porazno.

V nekem kraju sem se znašel sredi uglednih osebnosti. Neki pridigar, vreden vsake pohvale zaradi njegove izobrazbe, zgovornosti in pobožnosti, je pridigal duhovne vaje. Toda bil je domačin in pogovor se je sukal okoli njega. Eden izmed navzočih je nastopil in dejal: – Ta pridigar je bil kot mlad fant velik domišljavec in jaz sem ga oklofotal.

– Je to mogoče? so vsi začudeni vprašali.

– Sramotil me je in jaz sem mu pripeljal dve zaušnici. Tedaj so prišli njegovi starši k mojim in se začeli prepirati. Jaz pa sem tistega gobezdača počakal zunaj vasi in sem prvima zaušnicama dodal še štiri druge. Prav zares! Ko je bil majhen, je delal svoje vragolije. Res, sedaj je v redu, toda takrat jih je ...

In ni dokončal tega stavka.

Mene je stvar močno prizadela in sem sam pri sebi dejal: »To me vedno bolj prepričuje, da nihče ni prerok v domačem kraju.«

Potem je don Bosko še omenil velike nevarnosti, ki se jim izpostavlja klerik v domačem kraju, čeprav je še tako dober, in nadaljeval:

»In tisti, ki se je odločil, da zapusti domači kraj, kam bo šel? Od česa bo živel? Kje bo našel oporo, vodnika, ki naj bi ga vodil po pravi poti?«

Potem ko je prikazal duhovne in časne potrebe škofijskega duhovnika, je podal možnosti redovne družbe za tistega, ki ima poklic in ga tudi hoče ohraniti. V redovni družbi bi našel mir, gotovost in tudi materialno prednost.

Medtem so v oratoriju slovesno praznovali dan Marijinega brezmadežnega spočetja. Pri večernem govoru je naznanil, da bi naslednji dan, to je v petek,

potem ko bi šli vsi spat, v svoji sobi imel poseben nagovor. Konference naj bi se udeležili le povabljeni. Duhovniki, kleriki in laiki, ki so don Bosku pomagali pri njegovih naporih in bili uvedeni tudi v skrivnosti oratorija, so slutili, da bo šlo za zelo pomembne stvari.

Dne 9. decembra 1859 so se torej zbrali v don Boskovi sobi.

Najprej so z običajnimi molitvami prosili za razsvetljenje Svetega Duha in pomoč presvete Device Marije, nato pa je don Bosko na kratko predstavil vsebino prejšnjih razgovorov. Potem je razložil, kaj je bistvo redovne družbe, njeno pomembnost, nesmrtno slavo, ki si jo zasluži tisti, ki se popolnoma posveti Bogu, lahkoto, s katero more rešiti svojo dušo, neizmerne zasluge, ki si jih more pridobiti s pokorščino, nesmrtno krono, ki si jo je zaslužil, in dvojno poveličanje v nebesih za redovnika, ki se je odpovedal vsemu svetnemu.

Nato je z ganjenim glasom napovedal, da je prišel trenutek, da uresniči tako družbo, ki jo je že toliko časa želel ustanoviti in ki je bila osrednji predmet njegovega prizadevanja; da ga je k temu spodbujal papež Pij IX., da taka družba že deluje v obliki izpolnjevanja običajnih predpisov, čeprav še ni šlo za izrecno obveznost v vesti, ki ji že večina pričujočih pripada, če ne drugače vsaj v duhu, nekateri pa celo z začasnimi zaobljubami. Dodal je še, da bi v tako družbo stopili tisti, ki bi po resnem premisleku imeli namen ob svojem času narediti obljubo čistosti, uboštva in pokorščine.

Nato je sklenil svoj nagovor z mislijo, da je za tiste, ki so prihajali na njegove nagovore, prišel čas, da se izrečejo, ali želijo ali ne želijo vstopiti v družbo, ki bi se imenovala oziroma bi ohranila ime sv. Frančiška Saleškega. Tisti, ki ne bi imeli namena stopiti v družbo, naj v prihodnje ne prihajajo na nagovore. Odsotnost bi bila sama po sebi znamenje, da ne sprejemajo ponudbe. Navzočim je dal teden dni časa, da bi o tem mirno razmislili pred Bogom.

Ko je don Bosko končal, so zmolili zahvalno molitev in zbor se je razšel v popolni tišini. Ko so zapustili don Boskovo sobo in ko so bili na odmoru na dvorišču, jih je več po tihem menilo: »Don Bosko hoče iz nas narediti redovnike.«

Klerik Cagliari je bil neodločen in ni vedel, ali naj postane član nove družbe. Celu uro se je sprehajal pod stebriščem in v mislih begal sem in tja. Končno pa se je odločil in tovarišu, ki je bil ob njem, dejal: »Ali redovnik ali neredovnik, to je vseeno. Odločen sem, da tako kot vedno ostanem pri don Bosku.« Nato je napisal listek don Bosku in mu zagotovil, da se popolnoma prepušča in izroča v roke svojemu predstojniku. Ko ga je potem don Bosko srečal, se mu je nasmehnil in dejal: »Pridi z menoj, pridi. To je tvoja pot.«

Zbor za vstop v družbo je bil 18. decembra 1859. Samo dva se nista predstavila. Iz zapisnika, ki ga hranimo v naših arhivih, posnemamo:

»V imenu našega Gospoda Jezusa Kristusa. Amen.

V Gospodovem letu tisoč osemsto devetinpetdesetem, dne 18. decembra so se v tem oratoriju v sobi duhovnika Janeza Boska ob devetih zvečer zbrali: on, don Bosko, duhovnik Viktor Alasonatti, kleriki Angel Savio, diakon, Mihael Rua, subdiakon, Janez Cagliero, Janez Krstnik Francesia, Frančišek Provera, Karel Ghivarello, Jožef Lazzero, Janez Bonetti, Janez Anfossi, Alojzij Marcellino, Frančišek Cerruti, Celestin Durando, Sekund Pettiva, Anton Rovetto, Cezar Jožef Bongiovanni, fant Alojzij Chiapale, vsi z namenom, da bi ohranili duha ljubezni, ki je potreben v delu za oratorije za ubogo in zapuščeno mladino, ki je v teh žalostnih časih izpostavljena v škodo družbe brezbožnosti in nevere.

Pričujoči so se želeli združiti v družbo ali kongregacijo, ki bi imela za cilj medsebojno pomoč pri lastnem posvečenju, se posvetila večji Božji slavi in zveličanju duš, zlasti najbolj potrebnih vzgoje in pouka. Ko so skupno odobrili predloženi načrt, so v kratki molitvi prosili za razsvetljenje Svetega Duha, izvolili člane, ki naj bi sestavljali vodstvo družbe za to in bodoče kongregacije, če bo Bogu ugajalo dati ji rast.

Enoglasno so prosili njega, začetnika in pobudnika, da bi prevzel službo vrhovnega predstojnika, ki po naravi pripada njemu. On je službo sprejel z željo, da bi si lahko sam imenoval prefekta. Ker temu nihče ni oporekal, je menil, da bi imenoval za prefekta pisca tega zapisnika, ki je že tako do tedaj opravljal to službo.

Nato so volili druge člane vodstva. Domenili so se, da bodo volitve opravili tajno in čim bolj na kratko. Izvoljeni svet pa naj bi sestavljali: duhovni voditelj, ekonom in trije svetovalci z dvema zapisnikarjema, kot je bilo povedano.

Ko so v ta namen izvolili tajnika, sestavljavca tega poročila, in odobrili njegovo delo, so opravili volitve za vsako službo. Za duhovnega voditelja je bil enoglasno izvoljen subdiakon Mihael Rua, ki izvolitve ni zavrnil. Na ponovnih volitvah je bil izvoljen za ekonoma diakon Angel Savio, ki je tudi sprejel izvolitev.

Treba je bilo izvoliti še tri svetovalce. Izvoljen je bil klerik Janez Cagliero kot prvi svetovalc in kot drugi svetovalc klerik Janez Bonetti. Za tretjega in zadnjega sta dobila enako število glasov klerika Karel Ghivarello in Frančišek Provera. Ob ponovnih volitvah je dobil pretežno večino klerik Ghivarello. S tem je bilo dokončno izvoljeno vodstvo naše Družbe.

Ko je bilo vse opravljeno, je bil sestavljen in prebran zapisnik pred vsemi zbranimi, ki so potrdili njegovo verodostojnost in odločili, da naj se ohrani izvornik, ki naj ga v potrditev podpišeta vrhovni predstojnik in sestavljavec

duhovnik JANEZ BOSKO in VIKTOR ALASONATTI, duhovnik, prefekt.

Tako je bil ustanovljen prvi svet, ki se je potem preimenoval v vrhovni svet, medtem ko so vsi člani, ki so se udeležili prvega zbora, dobili naslov ustanovnih

članov družbe. Tisti, ki niso vstopili v družbo, so lahko popolnoma svobodno sledili svojo pot, še naprej uživali gostoljubnost oratorija, srečno končali svoje šolanje, dosegli duhovniško dostojanstvo in vedno ostali don Boskovi prijatelji.

V naših poročilih bomo podajali dogajanje zborov sveta do leta 1865, ker zaradi preobilice snovi ne moremo nadaljevati tega poročanja. Imenovali bomo tudi tiste, ki so v teh šestih letih postali člani družbe in ji ostali zvesti do smrti. Vendar je bilo še veliko drugih, ki se sicer niso vezali z zaobljubami, pa so vendar ostali zvesti na področju, kamor jih je klicala Božja previdnost. Pravično je, da jih tudi omenimo, ker so določen čas, preden so nas zapustili, pridno delali ob don Boskovi strani pri vzgoji in poučenju dečkov. Pod častitim imenom salezijanskih sodelavcev so se celo življenje bojevali pod praporom sv. Frančiška Saleškega.

Prav tako bomo skušali korak za korakom slediti rasti in širjenju salezijanske družine, ki jo lahko imenujemo ustanovo presvete Device Marije. Videli bomo, koliko poguma in vztrajnosti je don Bosko pokazal v stiskah, preganjanju in razočaranjih v nalogi, ki mu jo je zaupala nebeška mati Marija.

25.

POGLAVJE

Don Boska kritizirajo: zaradi pogostega obhajila njegovih fantov, zaradi njegovih učiteljev, ki ne hodijo na predavanja v semenišče, zaradi nezadostnega teološkega študija – Bojazen, da bi najboljši kleriki ostali pri don Bosku, in prizadevanje, da bi jih odtrgali od njega – Don Boskovo pismo kanoniku Vogliottiju o službi v stolnici – Don Boska obtožujejo, da hoče biti neodvisen od cerkvene oblasti – Nekaterim ni prav, da don Boskovi kleriki študirajo na učiteljišču in na univerzi – Nevarnosti univerze – Obtožbe proti don Bosku, naslovljene na nadškofa Fransonija; kanonik Nasi brani don Boska – Nadškofove besede v obrambo don Boska – Dobronamerni don Boskovi prijatelji

DON BOSKOVI ODNOSI DO NAJVIŠJIH cerkvenih oblasti v nadškofiji so bili odlični. Generalna vikarja Ravina in Fissore sta ga vedno podpirala in kanonik Zappata je bil njegov prijatelj. Večina duhovnikov mu je bila naklonjena. On sam je bil popolnoma miren in gotov, saj je v vsem imel don Cafassovo odobritev. Vendar mu med učenimi in pobožnimi duhovniki tudi nasprotnikov ni manjkalo. Tako bolj ali manj odkrito nasprotovanje se je začelo leta 1844 in je trajalo vse do 1883. Pokazala se je resničnost reka: 'Slabega duhovnika kaznujejo, dobrega duhovnika podpirajo, svetemu duhovniku pa delajo težave.' Stvar je razumljiva. Sveti duhovnik, ki to dokazuje z izrednimi dejanji, dokler ni poznan, budi nezaupanje in vabi k treznosti v presojanju. Prav tako ta človek, ki prekaša druge, izstopa iz običajnega tira dogodkov, ki se mu prilagajajo vsi njegovi sobratje. Tako izvzemanje iz običajnega je nekako zoperstavljanje večini in nekaj nedopustnega. In končno igra pri tem svojo vlogo tudi nezavedna človeška slabost.

Prvi očitek, ki ga je moral don Bosko slišati, je veljal njegovi lahkotnosti pri dajanju dovoljenja za pogosto sveto obhajilo. Pogosto obhajilo je priporočal vsem, ki so vstopili v praznične oratorije, in je bil prvi, ki je uvedel vsakdanje obhajilo v kak moški internat. To ravnanje so grajali mnogi turinski duhovniki in ravnatelji semenišč, ker je med duhovščino še močno vladal janzenistični duh.

Toda don Bosko je prihajal iz šole don Cafassa in zatorej iz šole sv. Alfonza Ligorija. Preveval ga je duh katoliške Cerkve, ki je prihajal s Tridentinskega koncila in je dobil svoj izraz v izjavah papeža Pija X. Vendar se on ni spuščal v teoretične razprave, ker je njegovo življenje bilo bolj praktično kot teoretično. Svojim nasprotnikom je odgovarjal s kratkimi besedami. Eden izmed teh mu je nekega dne prišel ugovarjat.

»Kdo je zadosti pripravljen, da bi lahko prejemal vsak dan sveto obhajilo, ko je sam sv. Alojzij šel k obhajilu samo enkrat na teden?«

»Ko boste našli koga,« mu je odgovoril don Bosko, »ki bo tako popoln in goreč kakor sv. Alojzij, mu bo zadosti tudi obhajilo enkrat na teden, kajti on je imel navado, da se je tri dni pripravljal in tri dni zahvaljeval za ta dogodek. Zato je bilo zadosti obhajilo enkrat na teden, da je bilo njegovo srce vedno goreče in pripravljeno za vse dobro.«

Kdo drug mu je nasprotoval in v ta namen navajal izrek sv. Frančiška Saleškega, ki vsakdanjega obhajila ni niti hvalil niti grajal. Don Bosko mu je odgovoril: »Zakaj ga potem vi grajate? Torej ga tudi vi ne zavračajte.«

Ti gospodje pa niso mislili na to, kako zelo si je don Bosko prizadeval, da bi dečki vredno prejemali sveto obhajilo. Njegovo načelo je bilo, da je samo smrtni greh zadosten razlog, da ne pristopimo k evharistični mizi. Prav tako ni dovoljeval vsakdanjega obhajila tistim, ki so stalno delali male grehe. Določil je tudi mejo za spoved: duhovnikom in klerikom ter gojencem je priporočal redno tedensko spoved in stalnega spovednika. Vendar je zlasti dečkom priporočal: »Raje, kot da bi delali božjeropne spovedi in obhajila, zamenjajte vsakokrat spovednika.«

Toda nadležni svetovalci niso nehali prepričevati don Boska, da bi spremenil svoj način vzgoje. Profesor kanonik Anfossi nam piše: »Nekega večera pozne jeseni, ne vem več točno ali leta 1858 ali 1859, je prišel v oratorij duhovnik C..., zelo ugleden in vpliven v turinski družbi. Bil je človek sitnega značaja, ki se ni znal približati mladini, nesrečen pri svojih pastoralnih posegih in znan po pomanjkanju dobrega duha. Med drugim je zastopal mnenje, da se ne smejo ustanavljati dobrodelne ustanove brez privolitve in podpore državnih oblasti.

Kako drugače je mislil don Bosko, ki si je vedno prizadeval samo za odobritev Cerkev in papežev blagoslov. Videl sem, kako je ta gospod vstopil v Oratorij sv. Frančiška Saleškega. Ker so bili gojenci v učilnicah ali v delavnicah, je bilo dvorišče prazno. Stopil sem mu naproti, in ker je izrazil željo, da bi rad govoril z don Boskom, sem ga odpeljal v majhno govorilnico v prvem nadstropju ob pisarni don Alasonattija in šel iskat don Boska. Ko sta končala razgovor, sem jaz, ki sem čakal zunaj, pospremil duhovnika do vratarnice in kmalu zatem naletel na don Boska, ki mi je dejal:

»Veš, kaj mi je prišel razlagat ta duhovnik?«

»Ne, kako naj bi vedel?«

»Očital mi je, da jaz spodbujam fante k pogostemu prejemanju zakramentov. Misli, da je zadosti, če prejmejo zakramente na glavne cerkvene praznike, ker sicer postanejo hinavci. Odgovoril sem,« je nadaljeval don Bosko, »da so mi uspehi moje vzgoje bili v veliko zadoščenje in da je to tudi nauk velikih svetnikov. Toda Don C... je vztrajal pri svojem. Tedaj sem vstal in sem ga povabil, da bi se o tem pomenil z don Cafassom.« Toda Don C... se gotovo nikdar ni predstavil don Cafassu. To je bil eden izmed tistih ljudi, ki so don Bosku očitali, da zavrača nasvete modrih ljudi.

Poleg tega so ti pametni ljudje don Boska kritizirali še zaradi nečesa drugega. Ni jim bilo po volji, da je oratorij bil in je še zatočišče nadškofijskih klerikov, ker je bilo semenišče še vedno zasedeno od vlade. Niso mogli ali niso hoteli razumeti, da je bila don Boskova ustanova kraj cerkvenih poklicev. Niso mogli doumeti pomena zavoda, ki je skrbel za duhovnike v Piemontu, v Italiji in tudi zunaj Italije. Zato so bolj hladno gledali na don Boska, ki se je razen z ubogimi rokodelčki ukvarjal tudi z vzgojo dijakov in klerikov. V svoji modrosti so ga imeli za nesposobnega, da bi vzgajal mlade duhovnike.

Nezadovoljstvo se je povečalo, ko je don Bosko moral nehati pošiljati svoje klerike v šolo v semenišče, ker jih je nujno potreboval kot učitelje v gimnazijskih razredih. Čeprav se je o tem pogovoril z generalnim vikarjem, je vendar dobil opomin od nadškofijske pisarne, kakor da bi se s tem hotel odtegniti cerkveni oblasti. Toda Božji služabnik si je moral pomagati, kakor je vedel in znal, saj je tiste klerike potreboval za učitelje, ker drugih ni dobil, ali pa se odpovedati razširitvi svojega področja, ki ga je odločno načrtoval. Ko je škofijska pisarna slišala njegove razloge, so mu dovolili izjemo. Klerikom učiteljem pa je toplo priporočil, naj temeljito preštudirajo snov, ki jo je predvideval semeniški program, kajti izpite so redno delali v semenišču. Poleg tega jih ni prepustil samim sebi, temveč je teolog Berta z njimi ob nedeljah in praznikih ponavljal šolsko snov.

Toda vse druge klerike, ki niso bili zaposleni s šolo v oratoriju, je podredil brez izjeme škofijskemu pravilniku za študij teologije.

Govorilo se je, da don Boskovi kleriki, raztreseni od toliko različnih opravil, si niso mogli pridobiti potrebne teološkega znanja. »Toda jaz lahko zagotovim,« je pisal teolog Dominik Bongiovanni, »da so kleriki iz oratorija zares pridno študirali in mnogi izmed njih so se odlikovali po znanju celo med semeniščniki in so dosegli celo doktorat iz teologije.« To trditev potrjujejo tudi zapisniki o opravljenih izpiti, ki hranijo ocene, ki so jih prejeli.

Mnogi so tudi ljubosumno gledali na don Boskove klerike in trdili, da jih sebično hrani za svojo malo družbo in škofiji odjeda najboljše duhovnike tako po sposobnosti kakor pobožnosti. Nikakor niso hoteli razumeti, da je obdržal zase tiste, ki so mu mogli biti v največjo pomoč. Z druge strani pa je s tem, ko si je pridržal enega klerika, vzgajal sto drugih za škofijo, in to popolnoma zastonj ali za majhno mesečnino, in to take, ki se brez don Boskove pomoči gotovo ne bi mogli šolati in nikdar ne bi stopili v cerkveno službo. Toda nekateri gorečneži se o tem niso dali prepričati, saj je bila takrat prihodnost Cerkve bolj kot kdaj v Božjih rokah. Zato so tistim redkim, ki so se ustavili v oratoriju in so bili nujno potrebni za delovanje le-tega in ki so don Boska stali toliko denarja in težav, nastavljali vse mogoče pasti, ki so jih oni šteli za dejanja krščanske ljubezni. Z obljubami zastonjskih mest v semenišču, z beneficiji in častnimi mesti v Cerkvi so jih skušali privabiti k sebi in da bi zapustili svojega dobrotnika. V tej kalni igri so se povezovali tudi s sorodniki in neredko jim je tudi uspelo. Bridkosti, ki jih je don Bosko moral doživeti, so bile velike, in da oratorij kljub vsemu temu ni propadel, je bila zasluga presvete Device Marije.

Tega leta je nastala še nova težava zaradi službe pri cerkvenih obredih, ki jih je oratorij opravljal v stolni cerkvi. Rektor semenišča in provikar škofije kanonik Vogliotti je prosil don Boska, da bi njegovi kleriki še nadalje stregli kanonikom. Don Bosko si je vzel nekaj dni časa za premislek, potem pa takole odgovoril:

Velezaslužni g. rektor!

Spet in spet sem premišljeval, kako bi mogel nekaj naših klerikov osvoboditi za cerkveno službo, kakor ste mi pisali. Toda čas, ko naj bi bili na voljo v stolnici, sovpada s časom, ko morajo biti navzoči pri delu v oratorijih, kjer so vsi zaposleni.

Ker mi ne pomagajo ne drugi duhovniki ne drugi kleriki, so naši kleriki od jutra do večera zaposleni s katekizmom, praznično šolo, z asistenco dečkov v cerkvi in zunaj nje tako doma v Valdoccu kakor v Vanchigli in v Porta Nuovi.

Do sedaj sem zadržal zase samo toliko, kolikor mi je bilo potrebno, da sem izpolnil vsa mesta. Če bi moralo pri kaki slovesnosti sodelovati več klerikov, se bom rade volje potrudil, da vam jih priskrbim toliko, kolikor jih boste potrebovali.

Kanonik Anglesio ima precej klerikov, ki niso tako vsestransko zaposleni kot naši. Mogoče bi se obrnili nanj? Pomislite malo.

Gospod T. Gaude je govoril s klerikom Molinom in bi ga rad vključil v kler pri S. Filippu. Toda tudi pri nas imamo obrede, božjo službo itn. in ga močno potrebujem. Prosim vas, da ga oprostite te naloge.

Pošiljam vam izjavo o lepem vedenju naših klerikov med počitnicami. Priporočam se za revizijo S. Cornelia in se izrekam vaše uglednosti vdanega služabnika.

Duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 12. novembra 1859

Zaradi takih sicer vljudnih in spodobnih nasprotnih mnenj glede klerikov oratorija so se našli ljudje, ki niso dobro poznali vseh okoliščin in so negodovali nad don Boskom ter ga obtoževali, da hoče biti v škofiji nekaj posebnega in si z vso močjo prizadeva, da se mu ne bi bilo treba pokoravati predstojnikom. Kljub temu da je imel don Bosko vedno najboljši namen v vseh svojih dejanjih, se je nekajkrat zdelo, da imajo njegovi nasprotniki prav. Don Boskova Družba še ni bila potrjena in škofijska pisarna je nerada prenašala nekatera dejanja, ki so bila vsekakor potrebna, da se ne bi zatrli začetki njenega življenja. Poleg tega pa don Bosko po papeževem nasvetu in z odobritvijo nadškofa ni mogel, da ne bi storil vsega, kar je vodilo k uresničitvi teh načrtov. Zaradi tega so nastali nespo- razumi. Če je šel v škofijsko pisarno po kako dovoljenje, so mu ga odbili. Don Bosko je nekega dne, ne da bi omenil svoje poslanstvo in svoje načrte, izjavil: »Toda gospodje, saj ne prosim zase. Pomislite: popolnoma sem v službi škofije in ne dobim za to ničesar. Delam samo za zveličanje duš. Nič drugega vas ne prosim, kot da pustite, da delam za Božjo slavo.«

Ko je slišal koga, kako je izmaličeno razlagal njegove namene, kakor da bi delal iz želje po neodvisnosti od cerkvene oblasti, je menil: »Preglejte vse moje delo in preučite vse moje spise in videli boste, s kakim namenom vse delam. Poglejte moje javno delovanje in vse, kar delam doma, in ugotovite, ali je treba kaj storiti drugače. Če kaj ni prav, mi povejte in jaz bom skušal popraviti, kar ni prav. Opozorite me, vendar čisto določno in ne s kakimi splošnimi namigovanji.«

Končno ni manjkalo niti takih, ki so obsojali eno izmed previdnostnih don Boskovih odločitev. Zanj je bilo jasno razvidno, da nekateri politiki kljub Casatijevemu šolskemu zakonu skušajo leto za letom vedno bolj onemogočati svo-

bodo pouka. Ti ljudje so bili pripravljene postaviti nepremostljive ovire z namenom, da redovniki in duhovniki nasploh ne bi mogli posegati v javno kakor tudi ne v zasebno šolstvo, tako srednje kakor strokovno. »Končano je,« je ponavljal, »časi so težki in ne bo kmalu drugače. Čez nekaj let bomo morali zapreti naše šole ali pa imeti izprašane učitelje, mojstre in profesorje.«

Zato je že prej poslal nekaj svojih klerikov študirat, da so naredili izpite za osnovnošolske učitelje. V ta namen se je dogovoril z nekim izkušenim profesorjem, ki je med počitnicami prihajal poučevati v oratorij, in precej od njih jih je z odliko naredilo izpite na učiteljišču.

Prav tako je nekaj najsposobnejših poslal na univerzo, kjer naj bi študirali razne šolske predmete in dosegli profesuro. Prav don Bosko je bil prvi izmed redovnih predstojnikov in takrat celo edini, ki je svoje klerike vpisal na univerzo, kjer naj bi študirali književnost, filozofijo, matematiko, kakor nam poroča kanonik Anfossi, ker je bil tudi on sam eden izmed njih. Vendar jih nikdar ni oprostil, da se ne bi predstavili na izpit iz teologije.

S tem je don Bosko hotel pokazati, da se mora kler sprijazniti z državno zakonodajo in se tako zoperstaviti laični, brezbožni in pohujševalni šoli. Skrbel je za veliko število cerkvenih poklicev. Javno je kazal, kako zelo ceni univerzitetni študij. Pripravljal se je, da bi tudi zunaj Turina širil svojo Družbo, ko ta v oratoriju ne bi mogla več poučevati.

Don Bosko se je v tem ravnal po dogovoru z generalnim vikarjem škofije, o čemer nam priča don Rua. Vendar pa s tem niso bili zadovoljni mnogi tudi zelo pobožni duhovniki. Nekateri škofje so zavračali in nekateri celo obsojali, da se je don Bosko uklonil neupravičenim zahtevam vlade, in niso dovoljevali, da bi njihovi duhovniki delali izpite pred državno komisijo. Toda ko so videli posledice svojega ravnanja v škodo duš, so se zavedeli, kako pametno je v korist Cerkve ravnal don Bosko. Don Bosko je škofo spodbujal, da bi se uklonili tej nuji, ker bi sicer izgubili vse cerkvene šole. Kmalu jih je veliko posnemalo njegov zgled. Don Bosko sam je predstojnikom različnih redov svetoval, naj si poiščejo diplomirane profesorje za svoje redovne šole. Sprva so bili presenečeni, toda kmalu so se sami prepričali, da ne gre drugače. Na tak način je don Bosko vplival na mnoge duhovnike in klerike, ki so se poleg njegovih usposobili za pouk na nižji in višji gimnaziji.

On za ta cilj ni varčeval ne s trudom ne z denarjem ne s težavami. Prestal je neizrekljive težave, da je izpeljal to zamisel, vendar je ob vsaki težavi, ki jo je moral premagati, postal močnejši.

Poleg vseh težav so na začetku don Boska obtoževali tudi zaradi nepredvidnosti, kajti študij na univerzi je bil velika nevarnost za študente duhovnike. Profesor Tomaž Vallauri je dejal don Francesii: »Je don Bosko še vedno pripravljen pošiljati svoje klerike na univerzo? Povejte mu, da vlada tam zastrupljeno ozračje.«

Toda don Bosko je bil prepričan, da imajo katoliška načela globoke korenine v srcih njegovih sinov, poleg tega pa jih je s svojimi opomini nenehno opozarjal na nevarnosti. »Hočete biti krepki v boju s hudičem in njegovimi skušnjavami? Ljubite Cerkev, spoštujte svetega očeta, prejemanje svete zakramente, obiščite pogosto Jezusa v najsvetejšem zakramentu v tabernaklju, gojite pobožnost do presvete Device Marije, darujte ji svoje srce in boste premagali vse skušnjave in vabe sveta. Kadar gre za to, da delate dobro, da zavrnete zmote in se bojujete proti njim, položite vse svoje zaupanje v Jezusa in Marijo. Tedaj boste zlahka poteptali ozire na ljudi in boste zmogli celo pretrpeti mučeništvo.

Zato je v svoji razsvetljeni modrosti dal svojim pravilo in oporoko, da naj še naprej skrbijo za dobre učitelje, ki se usposobijo za pouk s študijem na univerzi, pa naj bodo to duhovniki ali kleriki.

Navedli smo oporekanje, ki ga je bilo leta in leta slišati proti don Bosku, obenem pa smo podali tudi ustrezno obrambo. Res je, da mnogi takrat niso mogli predvideti sadov don Boskovih zamisli, vendar pa so dobro vedeli, kako je bil vedno junaško zavzet za vse dobro, zlasti za ubogo in zapuščeno mladino. V splošnem poteku njegovih ustanov in del je bilo mogoče najti tudi pomanjkljivosti, lastne človeškim slabostim, ki jih je on sam obžaloval in jih skušal popraviti, če mu je bilo mogoče, vsekakor pa niso bile v skladu z opozorilom Svetega Duha, ki je v knjigi Pregovorov v četrtem poglavju opozarjal: »Ne postavljaš zank pravičnemu in ne išči hudobije v njegovi hiši in ne moti njegovega miru.«

Ti gospodje pa so neredko pošiljali mons. Fransoniju v Lyon obtožujoča poročila proti don Bosku, tako da je ta, ko je prišel k njemu kanonik Nasi, vprašal: »Povejte mi, ali je to, kar dela don Bosko, dobro ali slabo?« Kanonik mu je dal poročila, ki so mogla priti samo od velikega prijatelja oratorija, in nadškof je bil zadovoljen. Kmalu se mu je ponudila priložnost, da je izrazil svoje zadovoljstvo.

Odposlanstvo, sestavljeno iz treh duhovnikov, ki je obiskalo nadškofa, je po poročilu o dogajanju v škofiji naštelo tudi obtožbe proti oratoriju. Med drugim so don Bosku očitali, da hoče s študenti, ki jih je vzgojil, in z drugimi cerkvenimi ljudmi, ki so stanovali pri njem v zavetišču, ustanoviti semenišče, kjer bi vzgajal osebje za svojo ustanovo, kar bi bilo v škodo škofijskih semenišč in v sramoto škofijskih pravic. Skušali so pritisniti na prelata, da bi napisal pismo, v katerem bi don Bosku prepovedal uresničitev tega njegova načrta in mu celo ukazal, da

zapre oratorij v Valdoccu. Monsinjur, ki je dobro poznal don Boskove namene, je dal trem poročevalcem, da so govorili, potem pa je vzkliknil: »Dal sem se poučiti zaupni osebi. Nič mi ni bilo povedano o vsem tem, kar vi govorite. Nasprotno, slišal sem, da oratorij dela ogromno dobro delo. Pustite torej, da se v Turinu nadaljuje to veliko dobro delo za duše, če ga že ne morem delati jaz.«

Naj tukaj končamo z oceno teologa kanonika Ballesia: »Zdi se mi, da lahko trdim, da so bili nasprotniki in sovražniki don Boska, njegovega imena in njegovih ustanov tudi nasprotniki vsega dobrega. Končno pa sem mogel ugotoviti, da so vsi ljudje, ki jim je bilo za resnično dobro, v teh stvareh mogoče drugače mislili in so imeli svoje pomisleke glede njegovih del, vendar so se v bistvenem vsi strinjali z njim in odobravalji njegovo početje. Zlasti na začetku oratorija je več uglednih duhovnikov pozorno in radovedno spremljalo njegovo delo in mu bilo celo nasprotno. Toda kolikor je meni znano, so se ti ljudje spremenili, skušali spoznati resnično stanje stvari in so postali njegovi prijatelji in celo dobrotniki.«

26.

POGLAVJE

Don Boskovi nagovori – Napoved božične devetdnevnice – Študirati pomeni biti priden – Ne kradi – Ne govori grdih besed – Pokorščina spovedniku – Odkritosrčnost pri spovedi – Spodbude za praznovanje božiča

DECEMBER 1859. ZAČENJALI SO BOŽIČNO DEVETDNEVNICO in don Bosko nikakor ni zanemaril tako lepe priložnosti, da bi svoje gojence čim bolj navdušil za praznovanje tako vzvišene skrivnosti. Imel je sedem nagovorov, ker je druge dni moral spovedovati pozno v noč. Eden izmed klerikov je zapisal glavne misli njegovih nagovorov, s tem da je vključil tudi nagovore za konec leta, in mi jih poklanjamo v dar svojim bralcem. Na čelu teh zapiskov je stavek iz Visoke pesmi: Kakor škrlatna vez so tvoje ustnice in tvoj glas je prijeten. S to svetopisemsko vrstico so hoteli nakazati ljubezen, ki je prihajala z don Boskovih ustnic, ki so se vsako jutro namakale v krvi Jezusa Kristusa: ljubezen in pomaziljenje, ki bi ju drugače težko izrazili.

15. december

Jutri bomo začeli obhajati božično devetdnevnico. Pripovedujejo o nekem človeku, ki je gojil veliko pobožnost do deteta Jezusa, kako je pozimi potoval skozi gozd in globoko med drevjem zaslišal glas in jok malega deteta. Sledil je glasu in zagledal prelepega jokočega otročička. Poln sočutja je dejal: »Ubogi otrok, kako si se vendar znašel sam samcat zapuščen v tem snegu?« Otroček je odgovoril: »Kako ne bi jokal, ko sem tako sam, zapuščen od vseh in nihče se me ne usmili?« Ko je to izrekel, je izginil. Tedaj je človek spoznal, da je bil ta otrok dete Jezus, ki je tožil zaradi nehvaležnosti in trdosrčnosti ljudi. To zgodbo sem vam povedal zato, da Jezus ne bi imel priložnosti pritoževati se nad nami. Zato se dobro pripravimo, da bomo čim boljše opravili to devetdnevnico. Zjutraj bomo pri maši peli prerokbe, poslušali kratko pridigo in prejeli blagoslov. Dve stvari vam svetujem za te

dni, da boste mogli v sveti zbranosti opraviti to devetdnevnicco. – 1. Spomnite se velikokrat na dete Jezusa, na njegovo ljubezen do vas, ki jo je dokazal, ko je umrl za vas. Ko se boste zjutraj ob zvoku zvonca zbudili, se takoj, ko boste čutili mraz, spomnite deteta Jezusa, ki je na slami trepetal od mraza. Čez dan se potrudite, da se boste pridno učili ali opravljali svoje delo, in bodite pozorni v šoli – iz ljubezni do Jezusa. Ne pozabite, da je Jezus napredoval v starosti in modrosti pred Bogom in ljudmi. Predvsem si pa iz ljubezni do Jezusa prizadevajte, da ne boste naredili nobenega prekrška, ki bi ga mogel užalostiti. – 2. Pogosto ga obiskujte. Mi zavidamo pastirjem, ki so šli k betlehemskeemu hlevčku, ga videli komaj rojenega, mu poljubili ročico in mu darovali svoje darove. Rekli bomo: O, srečni pastirčki! Pa vendar nimamo česa zavidati, ker imamo isto srečo tudi mi. Isti Jezus, ki je bil tam v hlevčku, je tudi tukaj med nami v tabernaklju. Edina razlika je v tem, da so ga oni videli s svojimi telesnimi očmi, mi pa ga gledamo z očmi vere in ni stvari, ki bi mu naredila večje veselje kot to, da ga gremo pogosto obiskat. In kako naj opravimo svoj obisk? Najprej s pogostim svetim obhajilom. V oratoriju so se zlasti v tej devetdnevnicci vsi trudili, da bi goreče prejeli sveto obhajilo, zato upam, da boste to storili letos tudi vi. Drug način je ta, da stopite med dnevom za kratek čas, tudi samo za minuto tja in zmolite samo en slavaočetu. Ste razumeli? Dve stvari bomo skušali torej storiti v tej devetdnevnicci. Kateri? Kdo ju zna povedati? Pogosto se bomo spominjali deteta Jezusa in se mu približali v svetem obhajilu in v obisku v cerkvi.

16. december

Veseli me, da so šolske ocene dobre, kajti dobre ocene so znamenje, da se učite. In če se učite, pomeni to dvoje. Prvič, da vam je to v čast, in drugič, da ste pridni sinovi. V tem letu si boste torej pridobili čast ne samo tako, da boste šli vsi v naslednji razred, temveč tudi tako, da boste vsi nagrajeni. Toda rekli boste: Kako naj bomo vsi nagrajeni? Nagrado dobijo le nekateri, kajti don Bosko bi propadel, če bi hotel vse nagraditi. Toda jaz vam ponavljam, da nagrad ne bodo dobili samo nekateri, temveč vsi tisti, ki si jo bodo zaslužili. Če si bodo nagrado zaslužili vsi, jo bodo tudi vsi dobili. Za sklep leta bomo povabili starše, župnike, župane, prijatelje in kakšno zmagoslavje bo potem za vse, ki so se pridno učili. In če ne bodo vsi dobili same odlične, temveč bodo napredovali za en razred naprej? Ali ni tudi to lepa nagrada, če si lahko rečemo: storil sem, kar sem mogel. Bog je zadovoljen z menoj, moji starši so zadovoljni z mojim obnašanjem, moja vest je mirna in polna zadovoljstva, duh se je obogatil z mnogimi spoznanji. Tudi dejstvo, da ste prejeli dobre ocene, je znamenje, da ste bili pridni, kajti glavni dejavnik, ki vas spodbuja k učenju, je pobožnost. To pomeni, da opravljate božično devetdnevnicco uspešno in da vam je dete Jezus vлил že veliko ognja za dobra dela. Pogum torej! Ta ogenj naj vas preveva ne samo v tem tednu, temveč vse tedne. Tisti, ki ste imeli odličen uspeh, glejte, da ga boste obdržali. Tisti, ki ste prejeli manj kot odlično, razmislite in si recite: če je ta in ta bil odličen, zakaj ne bi mogel biti tudi jaz? Nočem biti manj kot drugi. Če bi se res zavedali, kako srečo imate, da se lahko učite, bi si gotovo z vso močjo prizadevali, da ne bi izgubili niti trenutka časa. Koliko odraslih

pogosto vzdihuje: oh, če bi se mogel vrniti v svojo mladost in izkoristiti vsa leta, ki sem jih izgubil iz malomarnosti. Če bi izrabil čas, bi znal marsikaj, kar mi danes še kako manjka, imel bi službo, ki je zaradi nezadostnega znanja žal nimam. Zlasti pa bi v trenutku smrti imel veliko več zaslug, kot jih imam sedaj. Koliko fantov vaše starosti bi se učilo podnevi in ponoči, če bi imeli možnosti, kot jih imate vi. Na tisoče jih prosi, da bi bili sprejeti v našo hišo, imajo najboljšo voljo za učenje, pa jih ne moremo sprejeti, ker ni prostora. Vi ste bili med izbranci Božje previdnosti. Če bi se med vami našel kdo, ki se ne bi hotel učiti in bi rajši lenuharil, kljub žrtvam staršev, odpovedim predstojnikov, ki storijo vse, da bi vam pomagali, ter kljub dobrim zgledom tovarišev, ki vam s svojo pridnostjo kažejo, kako naj se trudite, naj ve, kako veliko odgovornost bi si nakopal zaradi izgubljenega časa. Gospod bo zahteval od nas obračun za vsako minuto, ki ste jo izgubili. Vidite torej, kakšen obračun bo moral dati tisti, ki izgublja v učilnici po pol ure ali celo cele ure ali pa mogoče ves čas v učilnici nič ne dela. Pogum torej! Nadaljujte na dobri poti, na katero ste stopili, in dobro si zapomnite, da je za dobro učenje potrebna pomoč od zgoraj. Pred učenjem pobožno zmolite Začni, prosimo, Gospod, kakor so to delali sv. Alojzij, Comollo in Dominik Savio.

17. december

Vsakodnevno izročanje najdenih predmetov, tudi najmanjših, ne dovoljuje, da bi si kdo prilastil kaj, kar ni njegovo. Toda ker je hudobni duh zelo zvit in bi mogel koga prevarati, vam povem, da je grdobija, če se kdo polasti lastnine koga drugega, najbolj sramotna grdobija na svetu. Človek, ki so ga spoznali za tatu, se ne more več znebiti tega madeža. To je tat, bodo rekli tovariši, ko se bodo vrnili na svoje domove. To je tat, bodo ponavljali po vsej vasi in vsi se ga bodo izogibali. Kar pa najbolj straši, so besede Svetega Duha: Tatovi ne bodo prišli v Božje kraljestvo. Ali veste, koliko prostora je v očesu? Niti za trohico. Tako je tudi z nebesi. V nebesa ne more niti trohica tega, kar je last koga drugega. Če bi kdo umrl s samo eno ukradeno iglo, bi bilo to zadosti, da ne bi prišel v nebesa. Res je, da je igla prava malenkost, toda v vicah bi jo drago plačal. Sv. Avguštin pravi: greh se ne odpusti, če se ne vrne tisto, kar je bilo ukradeno. Lahko se spovemo kakega greha, toda greh ne bo odpuščen, dokler ukradeni predmet ne bo vrnjen. In če ga ne moremo vrniti, pa moremo imeti vsaj trdno voljo, da ga vrnemo, ko bomo mogli. Poleg tega morate biti zelo pozorni, ker veliko majhnih stvari lahko privede do težkega greha: danes dva solda, jutri kravata, potem kaka knjiga, pa zopet zvezek in nato še kaj sadja. In kmalu se nabere težek račun, ki ga je treba plačati pred Božjim prestolom. Če torej nočemo, da bi sami sebe osramotili pred drugimi, če nočemo obteževati svoje vesti, glejmo, da se ne bomo dotaknili ničesar, kar ni naše. Stvari, ki pripadajo drugim, moramo gledati, kakor da bi bile ogenj. Če nam pade na obleko iskra, se je takoj otresemo. Tako moramo ravnati tudi, če ugotovimo, da imamo pri sebi kak predmet, najsi še tako majhen, ki nam ne pripada: npr. list papirja, pero, svinčnik pustimo tam, kjer je. Če nujno potrebujete kak predmet, ga prosite na posodo. Gotovo bo tovariš tako dober, da vam ga bo posodil. Končno pa so tu še predstojniki, ki bodo priskrbeli vse, kar potrebujete.

18. december

Če bi kateremu izmed vas kdo rekel: Ti si cestni pometač, čistilec čevljev, si pravi postopač, ki ni vreden, da ga sonce obsije, bi se gotovo užalil in prav bi imel. Toda medtem ko se nekateri užalijo zaradi takih vzdevkov, prav nič ne zardijo, če govorijo besede, ki prihajajo iz ust teh pometačev, čistilcev čevljev, cestnih postopačev in podobnih ljudi. Kajti izrazi, kot gromska strela, pojdi k vragu itn., so besede, ki napravijo slab vtis na tiste, ki jih slišijo. Zatorej se mora tisti, ki hoče veljati za kaj več kot ljudje s ceste, izogibati takih izrazov. Jaz zaradi tega ne preziram delavcev in dninarjev, ki so ljudje kakor mi. Moramo jih pomilovati zaradi njihovega grobega vedenja, ker pač nimajo izobrazbe in vzgoje in so vsi prevzeti od materialnih skrbi. Toda vi ste veliko bolj izobraženi in se ukvarjate z vzvišenejšimi stvarmi in zato ne smete uporabljati teh grobih besed in nasilnih načinov obnašanja, temveč morate pokazati svojo vzgojo. Rekli boste: Saj ni greh, če izgovorim določene besede. Toda ali tisti, ki čisti drugim čevlje, s tem greši? Zakaj potem tudi vi ne greste za čistilca čevljev? Zakaj potem tudi vi ne opravljate istega poklica? Kdo bolj bister bi lahko rekel: Nič, kar je greh, se ne sme storiti, vse pa, kar ni greh, se lahko stori. Povejte mi: bi bili vaši starši zadovoljni, če bi vas slišali izgovarjati take besede? Kaka sramota bi bilo zanje, ker bi imeli tako slabo vzgojenega otroka. Zgodilo se mi je, da sem slišal koga izgovarjati take grde besede, ko je šel mimo tuj človek. Ta tujec bi lahko bil tudi kaka ugledna oseba in kaj bi si on mislil o naših fantih? Zatorej si dobro zapomnite nasvet, ki sem vam ga dal, in ga skušajte upoštevati. Mogoče bo še kdo rekel: Don Bosko ima prav, toda to je moja stara navada, ne bi rad tako govoril, pa mi taki izrazi kar sami uidejo. Razumem, bom odgovoril, toda začnite s tem, da napravite sklep, da se ne boste več tako izražali. Potem pa bodite pozorni zlasti v trenutkih, ko take besede navadno izgovarjate. Vaši asistenti vam bodo stali ob strani in vi jih radi poslušajte. Tudi sami prosite tovariše, naj vas opozorijo, če vam bo ušla kaka debela, in videli boste, da se boste počasi znebili te napake. Storite to v čast detetu Jezusu.

19. december

Eden izmed nasvetov, ki vam jih don Bosko pogosto daje, je pokorščina. Danes zvečer vam bom govoril samo o pokornosti spovedniku. Če vam govori kak predstojnik, vam govori v Božjem imenu in ga morate zato ubogati, kakor bi ubogali Gospoda samega. To velja še posebno za spovednika, ki je Božji namestnik. Zato morate njegove besede zelo upoštevati in jih imeti za Gospodove besede. Da boste videli, kako zelo je Gospodu všeč pokorščina spovedniku, poslušajte dogodek, ki vam ga bom povedal.

Sveto Terezijo je Bog obdaril s posebnimi milostmi, toda njen spovednik je menil, da so to hudičeve skušnjave, in ji je ukazal, naj mu pljune v obraz. In glej, Jezus se ji je prikazal in ona je najprej prosila za oproščenje in potem izpolnila ukazano. In Gospod je zelo pohvalil to dejanje, ki se je zdelo, da je žalitev, pa je bilo dejanje velike čednosti. Če se boste odkritosrčno spovedali, je kaj težko, da bi se spovednik zmotil, ko bi vam kaj ukazal, in če ga boste ubogali, gotovo ne boste ravnali napak. Nasveti, ki vam jih bo spovednik dal v

spovednici, ne veljajo samo za spovednico, temveč jih premislite in jih skušajte udejanjiti: rekel mi je to in to, torej bom storil to in to. Potem si to prikličite v spomin pri večernem izpraševanju vesti. Izpraševanje vesti pa opravite prav glede na tisto točko in se vprašajte, ali ste bili pokorni. Če vam zmanjka časa, se spomnite, ko greste spat, in obnovite sklep, če ste ugotovili, da se ga niste držali. Enako storite, ko boste šli v cerkev, da bi bili pri sveti maši ali opravili obisk, in recite Jezusu: Iz ljubezni do tebe bom storil, kar mi je naročil spovednik. Če se boste držali tega, kar sem vam povedal, vam zagotavljam, da boste močno napredovali v kreposti.

20. DECEMBER

Običajna zanka, s katero hudobni duh skuša ujeti mlade fante, je prav to, da jim hoče v trenutku, ko bi se radi spovedali grehov, vzbuditi čim večji sram zaradi storjenih napak. Ko jih navaja h grehu, skuša odstraniti vsak sram in jih prepričuje, da so to malenkosti. Ko pa je treba grehe priznati v spovedi, pa jim tisti sram z zvrhano mero vrne in jih hoče prepričati, kako zelo se bo spovednik čudil zaradi storjenih grehov in bo izgubil spoštovanje do njih. Na tak način skuša na tak način za vedno ukrade Gospodu. Toda vi, dragi sinovi, vedite, da se spovednik nikdar ne duše siliti vedno bolj na rob prepada večnega pogubljenja. Oh, koliko duš, zlasti mladih, hudi duh čudi zaradi grehov, ki jih je kdo naredil, pa naj bi bil tisti, ki se spoveduje, še tako znan zaradi svetosti. Ve, da je človeška slabost zelo velika in da more biti trenutek nepozornosti usoden za vsakega. Zato čuti sočutje. Mati ima svojega otroka še posebno rada, če je ta bolan. Greh je bolezen. Če otrok umre, bi bilo materino veselje neizmerno, če bi zopet oživel. Greh je smrt duše in zato je spovednikovo veselje tako veliko, če more obuditi k življenju grešnika. Zapomnite si, dragi sinovi, da se spovednik nikdar ne čudi zaradi kakega vašega greha, temveč se veseli vašega spreobrnjenja, je ganjen zaradi vašega zaupanja, vas ima rad in vas ceni bolj kot prej. Gospod pravi, da je v nebesih večje veselje zaradi spreobrnitve enega grešnika kot zaradi vztrajnosti v dobrem 99 pravičnih. To doživlja spovednik. Povedal vam bom še več: radi se mu približajte tudi zunaj spovednice, kajti potem ko ste se mu spovedali, ne misli več na to, kar je bilo povedano v spovedi, in se tega ne spominja. To je dejstvo, ki ga jaz nenehoma doživljam. Končno pa, če bi se tudi spominjal, bi imel en razlog več za svoje veselje in naklonjenost do vas, ker bi si lahko rekel: Tega sina sem rešil jaz in nekega dne ga bom mogel predstaviti vsega čistega, vsega svetega Božjemu obličju v nebesih. To je zagotovilo tudi mojega večnega zveličanja, hvaležen mi bo in bo molil zame. In ali v trenutku smrti ne bi bila velika sreča, če bi imeli ob strani spovednika, ki bi me poznal in bi me mogel že z eno samo besedo razumeti in mi dati odvezo? O spoštovanju, ki ga ima spovednik do svojega spovedanca, vam bom pripovedoval dva dogodka iz življenja sv. Frančiška Saleškega.

Nekega dne je neki njegov spovedanec, potem ko se je spovedal vseh grehov in mu je ta z vso predanostjo dajal napotke za življenje, rekel: »Vi mi gotovo ne govorite iz sočutja, ampak v globini svojega srca čutite do mene veliko zaničevanje.«

»Gotovo bi se močno pregrešil,« je odgovoril sv. Frančišek, »če bi vas po tako dobro

opravljeni spovedi imel še vedno za grešnika, ker vas nasprotno vidim bolj belega kot sneg, podobnega Naamanu, ki je stopil iz reke Jordana. Ljubim vas kot svojega sina, potem ko vas je moja duhovniška služba zopet rodila k milosti. Nič manj vas ne spoštujem kot ljubim, ko vidim, da ste iz posode zavrženosti postali posoda časti in svetosti. Oh, kako zelo mi je drago vaše srce, ker zares ljubi Boga.«

Ko ga je nekaj podobnega vprašala neka spovedanka, ki se je pri njem spovedala mnogih grehov, je odgovoril:

»Sedaj vas imam za svetnico.«

»Toda v sebi,« je odgovorila, »mislite drugače.«

»Nikakor ne,« je dejal. Govorim vam odkritosrčno. »Pred vašo spovedjo sem slišal o vas veliko neprijetnih stvari, ki so me močno bolele, bodisi zaradi tega, ker so žalile Boga, bodisi zaradi vašega dobrega imena. Sedaj pa vem, kako bom mogel odgovoriti na vse, kar bodo govorili proti vam. Rekel bom, da ste svetnica, in to drži.«

»Toda, dragi moj oče, preteklost ostane vedno resnica.«

»Nikakor, kajti če vas bodo ljudje obsojali, kakor je farizej obsojal Magdaleno, potem ko se je spreobrnila, vas bosta branila Jezus Kristus in vaša vest.«

»In končno, dragi moj oče, kaj vi mislite o moji preteklosti?«

»Zagotavljam vam, da ne mislim prav nič. Kako naj se vendar ustavljam pri neki stvari, ki pred Bogom več nič ne pomeni? Ne bom mislil na drugo, kot da bom hvalil Gospoda in se veselil vašega spreobrnenja. Da, hočem obhajati ta praznik z angeli v nebesih, ki se veselijo spreobrnenja vašega srca.« Ker je imel pri tem oči polne solz, mu je spovedanka dejala: »Vi se gotovo jočete zaradi mojega ostudnega življenja.«

»Nikakor ne,« je vzkliknil sveti prelat, »jočem se od veselja zaradi vašega vstajenja k življenju milosti.«

Ste razumeli, dragi sinovi? Toda če bi kljub vsem tem razlogom ne imeli poguma, da bi se odkrito odprli svojemu spovedniku, potem raje zamenjajte spovednika, kot da bi storili božji rop.

23. DECEMBER

Želim, da bi bili za božične praznike veseli, zelo veseli. Priporočili bomo gospodu prefektu, da bo v kuhinji naročil vse potrebno. Ste zadovoljni? Jaz bom mislil na veselje telesa, vi pa boste skupaj z menoj mislili na veselje duše. Nebeško Dete je bilo rojeno te dni in vsako leto znova se želi roditi v naših srcih in pričakuje od nas kaj posebnega. Te dni ste v pridigah slišali, kaj vse je storil za vas. Vedite, da je vse to, kar je storil, storil ne samo za vse skupaj, temveč za vsakega izmed nas posebej. Veliko svetih očetov trdi, da bi naš Gospod Jezus Kristus umrl tudi za enega samega človeka, da bi ga odrešil. Zato bi tisto, kar je trpel za vse, trpel tudi za vsakega izmed nas. Vsak izmed nas lahko reče sam pri sebi: »Torej se je to Dete rodilo in umrlo izrecno zame, zame je toliko trpelo. S čim mu bom izkazal svojo hvaležnost?« To drago Dete pričakuje od nas nekaj posebnega. Kaj mu boste

darovali? Svetujem vam dve stvari: 1. Eno dobro spoved in eno dobro obhajilo z obljubo, da mu bomo vedno zvesti. 2. Kdor še ni pisal pisma svojim staršem, naj ga napiše. Pa ne tako: pošljite mi klobase, sladkarije, suhe smokve, jabolka itn. To vaši starši predobro vedo in vam bodo poslali tudi brez vaših prošenj. Napišite pismo, kot se spodobi dobremu kristjanu, voščite jim lepe praznike, zagotovite jim, da molite zanje, zahvalite se jim za žrtve, ki jih prispevajo za vas, prosite jih odpuščanja, če ste jih mogoče kdaj razžalili, obljubite jim, da boste vedno poslušni sinovi, pozdravite jih v mojem imenu, želite jim tudi v mojem imenu vesele praznike in srečno novo leto. Če boste tako pisali, jim boste naredili veliko veselje, pa tudi Jezusu, ker na tak način spoštujete svojega očeta in svojo mater. Nikar ne pozabite tudi svojih dobrotnikov in svojega župnika, ki bodo videli, da znate biti hvaležni in olikani. Končujem z željo, da bi vsi mogli obhajati vesele božične praznike.

27.

POGLAVJE

Popolni odpustek za svetišče v Caselletah – Don Boskove besede fantom ob koncu leta – Spomini, namenjeni celotni skupnosti – Silvestrov večer – V letu 1859 umrli gojenci – Don Boskova osebna voščila gojencem in njihova don Bosku

PRI POLNOČNICI NA SVETI VEČER don Bosko ni pozabil nobenega svojih dobrotnikov, med katerimi je na prvem mestu omenil grofa Karla Caysa. Temu je don Bosko izpolnil dolgo pričakovano in gorečo željo. Poglejmo, kako.

Na levem bregu Dora Riparie, sredi hriba, imenovanega Asinaro, na obronkih katerega je kraj Caselette z gradom grofa Caysa, je od davnih časov stala kapela v čast svetega dečka Abaka, njegovega brata Adifačeja in njunih staršev Maria in Marije, plemenitih Perzijcev, ki so vsi umrli mučeniške smrti. Potem ko so jo kraljice in ljudstvo v letih 1817, 1851 in 1855 dali popraviti, je kapelica postajala vedno lepša in večja. Leta 1856 so ob poti, ki vodi k njej, postavili 15 kapelic s slikami skrivnosti križevega pota in rožnega venca. Te svetnike so klicali na pomoč zlasti pri vročičnih boleznih in delali so velike čudeže.

Grof Cays je v počastitev občine Caselette prosil don Boska, da bi od papeža izprosil popolni odpustek vsem, ki bi na dan 19. januarja od prvih večernic vse do sončnega zatona obiskali omenjeno kapelo. Pij IX. je podelil odpustek in to sporočil don Bosku v posebnem odloku z dne 20. decembra 1859. Dne 29. decembra je kanonik Celestin Fissore kot generalni vikar dal dovoljenje, da se

odlok objavi.⁸

Na večer tistega dne (29. decembra) je don Bosko govoril svojim fantom:

Tega leta ne bomo več videli, pretekli čas se ne vrne več. Če smo ga dobro izrabili, nam bo v večno slavo, če smo ga slabo uporabili, bo v našo večno sramoto. Toda kar je storjeno, tega ni mogoče več spremeniti. V tem našem skrajnem primeru storimo vse, da bomo zadnja dva dneva čim lepše preživel in tako vse skupaj lepo sklenili s tem, da se bomo čemu slabemu odpovedali ali opravili kako krepostno dejanje. Tomaž Kempčan pravi: »Kmalu bomo postali sveti, če bomo vsako leto odpravili eno napako in si pridobili samo eno krepost.«

To je bil nekakšen uvod v govor, ki ga je imel na silvestrov večer 1859. Govoril pa je takole:

Dragi sinovi, dobro veste, kako zelo vas ljubim v Gospodu in kako sem se vsega posvetil, da bi vam storil čim več dobrega. Tisto malo znanja, tisto malo življenjske izkušnje, ki sem si ju pridobil, vse, kar imam, svoje molitve, trud, svoje zdravje, celo svoje življenje želim uporabiti v vašo korist. V kakršni koli zadevi in ob kateri koli dnevni uri lahko pridete k meni in jaz se bom zavzel za vas, zlasti če gre za vašo dušo. Za vezilo vam dajem vsega samega sebe. Vse skupaj bo malo vredno, toda ko se vam dajem vsega, ničesar ne zadržujem zase.

In sedaj preidimo k spominom. Najprej za vse skupaj: delajte zbrano znamenje svetega križa, ne ozirajte se nazaj, ko ministrirate. Priporočam vam tišino v spalnici, ne prodajate reči brez dovoljenja, ne berite slabih in prepovedanih knjig. Kakor hitro bi kdo izmed vas podvomil o primernosti kake knjige, povejte svoj dvom kakemu predstojniku.

Upam, da boste izpolnili moje nasvete. O tem sem tako prepričan, da se bo zato leto končalo v svetem veselju. Opuščam vam vsak pogrešek, ki ste ga storili. Tudi vi si med seboj odpustite žalitve, ki ste jih morda prejeli. Želim, da bi leto 1860 začeli brez žalosti in slabega razpoloženja. Če je kdo kaznovan in mora stati v kotu, želim, da se mu kaznen odpusti. Jaz sem pripravljen potegniti črto čez vse vaše pogreške in obljubljam, da se jih ne bom več spominjal in jih ne omenjal. Reči, da odpuščamo razžalitev, potem pa čez kakih deset ali petnajst dni, ob prvi priložnosti vreči v obraz tisto besedo, dejanje ali opomin, ni nikakršno odpuščanje. Odpustiti pomeni pozabiti za vedno.

⁸ PAPEŽ PIJ IX. *V večni spomin.* Da bi podkrepili vero vernikov in obdarovali duše z nebeškimi zakladi Cerkve, podeljemo vsem in posameznikom obojega spola popolni odpustek vsako leto 19. januarja, če bodo po opravljeni spovedi in prejetem obhajilu obiskali cerkev v čast svetih mučencev Abaka, Adifačēja, Maria in Marije v župniji, imenovani Casellette v turinski škofiji. Od prvih večernic do sončnega zahoda tega dne naj bi tam molili za slogo krščanskih knezov, za izkoreninjenje krivih ver in za povečanje svete matere Cerkve. Odpustek lahko namenijo tudi dušam v vicah. Temu odloku ne more nasprotovati nobena pretekla, sedanja in prihodnja odredba.

V Rimu pri svetem Petru od ribičevega prstana potrjeno dne 20. decembra 1859, v 24. letu našega papeževanja. Za gospoda kardinala Macchija I. B. BRANCALEONI CASTELLANI. Dovolimo, da se objavi, in če je treba, tudi natisne. CELESTINUS FISSORE, generalni vikar. Turin, 19. decembra 1859

Sedaj pa spomini za posamezne skupine. Dijakom priporočam, da pri iskanju zemeljske znanosti ne bi pozabili na nebeško znanost, na krepost in jo tudi izpolnjevali.

Obrtnikom priporočam, ker nimajo veliko časa, da bi med tednom mislili na svojo dušo, da bi to storili vsaj na praznične dni, tako da bi bili pobožno pri sveti maši, pozorno poslušali krščanski nauk in vdano prejeli blagoslov. Ob nedeljah in glavnih praznikih naj prejmejo svete zakramente.

Kleriki naj pomislijo, da so oddani nebesom in da naj zato ne mislijo na zemeljske stvari. Z vso močjo naj si prizadevajo za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš. V ta namen vam vsem priporočam, da bi si skušali med seboj pomagati za rešitev duše najprej z dobrim zgledom in nato z dobrimi nasveti. Imeti se moramo za srečne, če moremo med svojimi tovariši preprečiti tudi en sam odpustljivi greh. Izposojajmo si in berimo dobre knjige, spodbujajmo se k pokorščini, in če se pojavi kak volk v ovčjaku, takoj pokličimo na pomoč. Z eno besedo: spominjajmo se besed nekega velikega svetnika, ki pravi: med Božjimi deli je najbolj Božje prizadevanje za rešitev duš.

Duhovnikom pa, čeprav jih je malo, priporočam, da bi se vneli v ljubezni do duš.

In kaj porečem samemu sebi? Rekel si bom – in sedaj je to povedal s solzami v očeh in s kratkimi presledki – da čutim eno leto več na ramah, sedaj ko se leto 1859 izgublja v stoletjih. Ostaja nam eno leto manj življenja na tem svetu in bili bi pravi nesrečneži, če bi šlo mimo nas brez koristi. Čutim, kako velika odgovornost leži na meni in da ta odgovornost vedno bolj narašča, ker bom moral dati strog obračun Gospodu za dušo vsakega izmed vas. Jaz delam, kar moram, vi pa, dragi sinovi, pomagajte mi, da bom to storil čim bolje.

Končno vsi skupaj obljubimo Gospodu, da bomo svoje prihodnje življenje uporabili za to, da ga bomo vedno bolj ljubili in mu služili. Zahvalimo se mu, da nas je ohranil pri življenju do leta 1860. Te milosti niso bili deležni vsi. Magone, Berardi, Capra, Rosato, Odetti in drugi, kje so sedaj, da jih več ne vidim med vami? Odšli so v večnost, da podajo obračun o vsem, kar so storili na tem svetu. Zato vam vsem priporočam, da bi bili pripravljene v svoji duši, da vas more Gospod to leto poklicati pred svoj Božji sodni prestol. Tisti pa, ki se iz strahu ali sramu ne upajo spovedati pri svojem spovedniku, naj zamenjajo spovednika, naj gredo h kateremu drugemu, a naj za božjo voljo uredijo svoje račune z Bogom.

Čisto gotovo je, da se prihodnje leto ob tem času tukaj ne bomo spet vsi dobili. Zato vas vabim, da zmolimo en očenaš za tiste, ki bodo umrli v prihodnjem letu, in za tiste, ki so umrli tega leta.

Nekrološki zapisnik je navajal dneve, na katere so dragi umrli prešli v boljše življenje.

Karel Rosato iz Turina, star 43 let, je umrl v bolnišnici Cottolengo 23. maja.

Frančišek Capra iz Centalla, star 16 let, je umrl v bolnišnici Mauriziano.

Dne 15. avgusta je pri starših v Turinu umrl Janez Zucca di Cavour, star 26 let.

Jernej Odetti iz Vigoneja, star 18 let, je 26. septembra umrl v bolnišnici Cottolengo.

Don Bosko je, potem ko je zmolil očenaš, zdravamarijo in slavaočetu s fanti, ki so pred njim klečali na tleh, stopil s prižnice in po svoji navadi začel dajati vsakemu posebej božično vezilo. To je obstajalo v kakem nasvetu, kratkih, pa značilnih besedah v skladu s potrebami vsakega posameznega gojenca. Nasvet je bil tako posrečen in je zadeval v bistvo, da je ostal za vedno vtisnjen v spomin. Vsekakor je bila znamenita stvar, ker je bilo fantov nad 300 in vsak je dobil svoj nasvet.

Istočasno pa so tudi fantje dajali don Bosku svoja vezila. To so bila pisemca, v katerih je vsak povedal svojo posebno potrebo ali zaupno skrivnost. Nekateri so prosili za svet, drugi skušali razložiti vzroke svojega obnašanja, kdo drug je opozarjal na kak nered, pa tudi pogumnih opominov ni manjkalo. In če nič drugega je kak fant obljubljal, da bo v prihodnje bolj priden, da se bo bolj pridno učil, bolj pridno delal, in svojemu predstojniku zagotavljal svoje molitve.

Klerik Janez Bonetti je v svojih spominih na to leto zapisal: »Ker sem na večer 31. decembra 1859 tudi jaz oddal don Bosku svoje pismo z vezilom, mi je on, kakor je imel navado, vsa leta na uho povedal naslednje vezilo: ponižnost in delavoljnost.«

28.

POGLAVJE

Uvod h Galantuomo, zborniku za leto 1860 – Vojna v Lombardiji in dogodivščine Galantuomo – Njegove napovedi – Zaradi napovedi v zborniku kliče notranji minister don Boska na zagovor

PROTI KONCU LETA 1859 JE izšel in bil razposlan Galantuomo, ki je imel svojevrsten uvodni članek. Tu so bile zapisane nekatere napovedi, ki naj bi se uresničile v letu 1860 in naslednjih letih. Kot priprava so služile resno-šaljive dogodivščine Galantuomo, preproste, pa tudi pikre, ki naj bi ustvarile izrecen občutek za napoved in bi ne užalile politikov, ki bi te strani mogli dobiti v roke. Don Bosko je upal, da ga ne bodo vzeli zares in za pomembnega človeka, kvečjemu naj bi mu posvetili kak pomilovalen nasmeh ali ga imeli za praznega šaljivca. Upal pa je, da bo med naročniki Katoliškega branja in tudi pri drugih ljudeh obrodil dobre sadove. Toda njegovo predvidevanje se ni uresničilo: zbornik je močno razburil duhove in dolgo časa so ne le v hišah preprostih meščanov, temveč tudi v palačah mogočnikov govorili samo o tem.

Uvod se glasi takole:

I

Galantuomo

Piemontsko-lombardski zbornik za prestopno leto 1860

Galantuomo svojim prijateljem

Preden se začnem pogovarjati z vami, o spoštovani prijatelji, naj vam razložim nekaj sprememb, ki ste jih gotovo opazili. Na naslovni strani je namesto dosedanjega Narodnega zbornika napis Piemontsko-lombardski zbornik. To pomeni, da sem tudi jaz privolil v

priključitev tega dela kraljestva. Na tak način je posvetilo postalo popolno. S tem hočem tudi pokazati, da galantneži niso proti združenju Lombardije s Piemontom. To leto tudi ni repka. Takoj vam bom povedal, zakaj. Ne govorim več o trgih in sejnih, ker se še nisem mogel točno seznaniti, kako, kdaj in kje v drugih pokrajinah prirejajo take sejme. Ker ne bi bil rad pristranski in ne bi rad delal napak, sem se odločil za ukinitve tega razdelka. Lahko pa vam zagotovim, da stvarem, ki vam jih pripovedujem, pripisujem velik pomen. Včasih se boste ob njih smejali, včasih pa tudi jokali. Pripovedoval vam bom o svojih vojnih dogodivščinah, biti hočem zgodovinar in vam pripovedovati o preteklosti. Hočem biti politik in vam orisati sedanji položaj. Prav tako bom tudi prerok in vam bom napovedal prihodnost. Po pripovedi o nekaterih zanimivih stvareh vas bom skušal zabavati. Na koncu pa bom z vami zapel še pesem.

II

Pozdrav – Vojna – Prodaja pijač – Srečanja francoskega generala pri Montebellu – Stvari iz Palestra – Neki zuav

Spoštljivo in prisrčno vas pozdravljam, spoštovani prijatelji, in to toliko bolj, ker sem se bal, da vas ne bom več videl. Strašna vojna preteklega leta, ki sem se je tudi jaz udeležil, mi je vzela skoraj vse upanje, da vas bom mogel še kdaj videti.

Da, dragi prijatelji, tudi jaz sem se udeležil vojne. Bil sem nazvoč v Montebellu, pri Palestri, Magenti, Marignano in zlasti še pri Solferinu. Povsod sem pokazal in dal vedeti, kaj pomeni galantnež. Res je, da nisem najbolj spreten v ravnanju s puško, niti z mečem in da vam povem po pravici, se bojim tako živih kakor mrtvih. Pa kljub temu sem šel na vojno. Ker sem hotel storiti dobro sebi in drugim, sem pri vojni upravi postal prodajalec svežilnih pijač, seveda potem ko sem s pomočjo denarja z lahkoto dobil ustrezno dovoljenje. Ta zaposlitev, ki se bo mogoče komu zdela zelo nepomembna, pa je mnogim koristila. Koristila je meni, ker sem zaslužil nekaj zase in za moje fante, ki so, četudi že bolj odrasli, še nesposobni, da bi si sami služili kruh. Koristila pa je tudi drugim, ker sem s svojimi svežilnimi pijačami pogasil žejo tako zdravim kakor bolnim in celo umirajočim. Spominjam se, da je prav pri Montebellu neki francoski general silno trpel zaradi žeje. Kakor hitro me je zagledal, je začel klicati: »Galantome, Galantome (galantnež, galantnež), donnez moi a boire (daj mi piti).« Jaz, ki znam tudi malo francosko, sem takoj odgovoril: »Oui monsieur (da, gospod), vzemite, pijte; bien raisonnable, rad vam postrežem, vendar pour l'argent (denar).« Napil se je in pokrepčan od mojih izrednih svežilnih pijač se je vrnil k svojim bojevnikom, ki so bili na tem, da bi se umaknili, jih spodbudil k samozavesti, da so se polni poguma ponovno vrgli v boj in dosegli znamenito zmago. Tako da je treba zmago pri Montebellu v veliki meri pripisati čudovitim učinkom mojih svežilnih pijač.

Pri Palestri je bilo bojišče pokrito s trupli mrtvih vojakov in z ranjenci. Lahko rečem, da bi bilo število mrtvih veliko večje, če jim jaz ne bi priskočil na pomoč ter dajal piti zdravim in spodbujal ranjence, ki so umirali od žeje in za božjo voljo prosili pijače. Več sto sem jih okrepčal s svojimi napitki, da so jih odpeljali v bolnišnico in jih tam zdravili. Neki zuav

(francoski vojak v arabski obleki) je bil zaradi pomanjkanja tekočine v zadnjih vzdihih. Dal sem mu kozarec pijače in si je opomogel. Bil mi je tako hvaležen, da mi je dal dvanajst cigar iz najboljšega tobaka. Jaz sicer ne maram tobaka, vendar sem cigare vzel, ker je bilo veliko drugih vojakov, ki so bili nori nanje. Še pred nekaj dnevi me je nekdo potrepljal po ramah in dejal: »Galantnež, prav tvoji osvežujoči napitki so mi vrnili življenje. Brez tebe bi pri Palestru umrl od žeje.«

III

Kako je bilo pri Magenti – Pokopi – Krščanska ljubezen in nasveti – Neki kapucin – Božja previdnost – Petnajst marengov

Pri Magenti so se stvari obrnile na slabše. Tja sem prišel dan po bitki. Videl sem toliko mrtvih in ranjenih, da me je treslo od glave do pet. Ker sem bil odločen prispevati za domovino žrtev, sem dal ubogim ranjencem svoje osvežujoče napitke, dokler sem kaj imel. Potem sem pomagal nositi ranjence v bolnišnico in končno še začel pokopavati mrtve. Kako, bo kdo vprašal, da je galantnež pokopaval mrtve? Brez nadaljnjega. Storil sem to, kar bi storil vsak trenutek, še sedaj. Ali Tobija ni bil galantnež? Pustil je kosilo in šel pokopavat mrličje.

Med tolikimi napori in težavami me je tolažilo vedenje množice umirajočih, ki so sami od sebe Bogu izročali svojo dušo, in jaz sem jim dajal v poljub svoj križ. Močno pa me je bolelo dejstvo, da se je toliko vojakov želelo spovedati, pa ni bilo duhovnikov, ki bi jim bili na voljo. Ker si nisem mogel pomagati drugače, sem jim priporočil, naj zmolijo kesanje in bodo mirni, in Bog jim bo na drugem svetu vse odpustil. Mnogi so me prosili, da bi se mogli spovedati pri meni, toda jaz jih nisem mogel niti poslušati niti jim dajati odveze. Eden izmed njih mi je dejal: »Galantnež, jaz se bom tebi spovedal grehov, ti pa jih boš potem povedal kakemu duhovniku.« Jaz pa sem mu odgovoril: »Ne gre. Jaz imam že svojih grehov zadosti, da se kar upogibam pod njihovo težo. Gorje mi, če si naložim še tvoje. Obudi kesanje in potem bodi miren.«

Po vsem tem, kar sem doživel pri Magenti, sem hotel iti naprej z vojsko, toda zmanjkalo mi je osvežilnih pijač in tudi denarja, saj sem sredi tolike stiske izdal vse, kar sem imel. Ves žalosten sem se napotil v Milan in razmišljal, kako bi se mogel oskrbeti za svojo prodajo, ko se mi je približal neki kapucin in me ogovoril: »Kaj ti je, galantnež, da hodiš tako zamišljeno? Si bil mogoče ranjen pri Magenti?«

»Nisem bil ranjen jaz, temveč moja denarnica. Nimam niti denarja niti osvežilnih pijač za prodajo.«

»Imaš mogoče kake upnike, ki ti dolgujejo denar?«

»Ne. Moji upniki pričakujejo, da jim v Turinu vrnem denar.«

»Toda kaj si storil z izkupičkom za prodano blago?«

»Vse sem dal ubogim vojakom, ki so ali utrujeni od naporov ali ranjeni vzdihovali od žeje.«

»Opravil si dobro delo in Bog ti bo bogato povrnil tudi v tem življenju in ti po smrti dal večno povračilo.«

»Res je, kar praviš. Jaz nisem imel nikdar kakega prevoznega sredstva niti konja, samo majhnega oslička, ko sem prodajal čebulo. Vedno sem hodil peš. Vedno sem bil brez denarja, jesti pa sem vedno imel. Toda sedaj sem res brez vsega.«

»Upaj in moli, potem ...« Medtem ko sva tako govorila, sem slišal za seboj, da je nekdo tekel in kričal: »Ustavi se, postoj!« Najprej sem menil, da je kdo, ki me ima za zlikovca in me hoče pozdraviti s kakim strelom, ali pa je kak 'prijatelj' meje, ki ima navado tudi poleti nataktniti rokavice galantnežem, da jih odvede v kraj, kjer ni treba plačevati oskrbnine in mu navadno pravimo zapor. Kljub vsemu sem se ustavil, se opogumil, se obrnil in dejal: »Kdo me išče? Kaj hočete od mene? Nikomur nisem nič žalega storil.«

»Ne boj se, prišel sem, da ti pomagam. Saj si ti tisti, ki te kličejo Galantnež?«

»Res je. Tako mi pravijo in hvala Bogu Galantnež tudi sem.«

»Ali nisi ti tisti, ki je pri Magenti dajal piti žejnim ranjencem in umirajočim?«

»Da, da, jaz sem. Toda nikomur nisem storil hudega.«

»Ali nisi bil ti tisti, ki si pomagal nekemu kapitanu, ki mu je tekla kri iz rane, tako da si si slekel srajco in iz nje naredil obvezo ter tako zaustavil tok krvi in mu s tem rešil življenje?«

»Da, tudi to sem storil in bi storil še sedaj, če bi bilo potrebno.«

»Tisti kapitan me pošilja k tebi, da se ti zahvalim. Dolguje ti svoje življenje in v znamenje hvaležnosti te prosi, da sprejmeš ta zavojček.«

Menil sem, da gre za zavojček svetinjic, ki sem jih rade volje sprejel z namenom, da bi jih razdelil med vojake, če bi morali iti v boj. Ko pa sem zavojček odvezal, sem zagledal v njem petnajst bleščečih marengov. »Ne,« sem takoj vzkliknil, »nočem jih: ko sem storil tisto dejanje krščanske ljubezni, sem storil samo svojo dolžnost in za dela krščanske ljubezni se ne sprejema plačilo.« Toda človek je že odšel in ni poslušal mojih besed. Kapucin me je pomiril in mi dejal: »Vzemi ta denar, kakor če bi ti ga poslala Božja previdnost. V Milanu si boš lahko nakupil vse potrebno za tvoj posel. Ti si naredil delo krščanske ljubezni in tega nisi storil iz koristoljubja. Bog pa je navdihnil tvojega obdarovanca in ti je prišel na pomoč v stiski.« Po teh besedah sem se pomiril in tiste marengove vtaknil v žep.

IV

Milan – Cerkve – Gora iz marmorja – Kavarna – Obisk v Marignanu

Spotoma sem srečeval ljudi in končno prispel v Milan. To je zelo lepo mesto. Vendar ulice in trgi niso tako lepi kot v Turinu. Pri nas je vse ravno, v četverokotno in naravnost, tu pa je vse vijugasto, zavito in nepregledno. Toda cerkve so lepše kot pri nas. Stolnica je kakor gora iz marmorja, obdelanega na najizbranejši način. Mi v Turinu pa smo boljši, kar se tiče lepote kavarn in bogastva Piazza Carlina, kjer se dobijo vse mogoče vrste vina. Tu so tudi konji iz bron, ki imajo večje glave kot naši, vendar nisem nikjer videl kakega konja iz marmorja. V Milan sem prišel nekega prazničnega dne, in ker že dalj časa nisem imel priložnosti, da bi uredil zadeve svoje duše, sem hotel tokrat opraviti svoje pobožnosti.

Naslednji dan, bil je ponedeljek, sem nakupil vse potrebno za svoje osvežilne pijače in se odpravil za vojsko. Ko sem štiri dni po bitki prišel v Marignano, sem še vedno lahko videl hude posledice tistega strašnega dne: zemljo, prepojeno s človeško krvjo, tu in tam še kak kos trupla, ki so jih pobirali v košare, da bi jih spodobno pokopali. Ves presunjen od strašnih vtisov sem zmolil Iz globočine za tiste, ki so umrli, in Pozdravljena Kraljica za ranjence, da bi jim mati Božja Marija vrnila zdravje. Nato sem nadaljeval svojo pot.

V

Hrušč in trušč bitke pri Solferinu – Godovni dan – Peklenska zmeda – Nevihta – Zmaga – Bojišče – Mrtvi in ranjenci

Zagotavljam vam, dragi prijatelji, da sem se takrat, ko sem hodil v šolo ali gonil s svojimi tovariši živino na pašo, dostikrat zapletel v boj enkrat s kamenjem, drugič s palicami, včasih pa celo s pestmi in zobmi. Toda to vse ni bilo nič v primerjavi z bitko pri Solferinu. Povedal vam bom samo to, kar se je pripetilo meni, in prepuščam drugim, da opišejo, kaj se je sicer zgodilo na tisti pomembni dan.

Dne 23. junija se je povsod glasno govorilo, da je neposredno blizu bitka, ki naj bi odločila usodo Avstrijcev in zaveznikov: da bodo ali oni napadli nas ali pa bomo mi njih, kar je pravzaprav vseeno. Dne 24. junija, na praznik sv. Janeza Krstnika sem že navsezgodaj slišal grmenje topov. Najprej sem mislil, da hočejo s tem obhajati moj godovni dan, toda kaj kmalu so me poučili, da se Avstrijci pomikajo proti nam in da so naši pripravljene, da jim postrežejo z vsem najboljšim.

Tedaj sem pograbil svojo košaro s steklenicami sladkega sirupa, si naložil kar največ vode ter se odpravil v smeri bojišča. Rekel sem si: danes je vroč dan in bojevniki bodo zelo žejni in jaz bom prodajal kozarce napitka ter tako zaslužil lepe denarce. Nekaj časa je šlo vse po sreči in razprodal sem že večji del svojih napitkov. Ob desetih dopoldne pa sem slišal kričanje: Nazaj, nazaj! Napadli so nas od strani! Ker se nisem hotel izpostaviti nevarnosti, da bi se umaknil z našimi vojaki, sem stopil s ceste, se umaknil ob stran in sedel na bližnji griček, tako da so naši vojaki zasedli boljše položaje. Toda ubogi jaz: znašel sem se sredi ognja med Avstrijci in Piemontčani. Izstrelki pušk in topovske krogle so padale okoli mene kakor zreli orehi, če potreseš drevo. Videl sem, kako so enkrat Avstrijci potiskali pred seboj naše, pa zopet kako so naši preganjali Avstrijce. Vse pa sredi pokanja pušk, grmenja topov, udarci bajonetov, kriki hura, stokanja ranjenih in krikov umirajočih. Tisto hrumenje, vpitje, stokanje in obupne prošnje so povzročali peklenški hrup. Končno se je proti večeru dvignila silna nevihta, ki je prišla na pomoč našim in onemogočila napade sovražnika, ki se je umaknil. Tedaj sem se skušal vrniti v dolino, pa me je nehoteni strah odvrnil od te namere. Kamor koli sem pogledal, so ležali mrtvi in ranjeni, umirajoči pa so klicali na pomoč. Hotel sem pomagati vsem, priskočiti na pomoč vsakemu, pa mi ni bilo mogoče. Pridružil sem se drugim in celih osem dni smo prenašali ranjence v bolnišnice ter pokopavali mrtve.

Neki piemontski general, ki si je ogledoval vse dogajanje, je menil, da v zgodovini še ni bilo podobne bitke. Bojevalo se je približno tristo tisoč Francozov in Piemontčanov proti tristo tisoč Avstrijcem. Oboji so se junaško bojevali in vsega skupaj je bilo na obeh straneh okoli petdeset tisoč mrtvih in ranjenih. Rekli so mi, da je Napoleon dejal: Avstrijci so izgubili ozemlje, mi ljudi. S tem je hotel reči, da so bile naše izgube večje. Mi pa vemo, da ni mogoča vojna, ne da bi umirali ljudje tako na eni kakor na drugi strani. Kakor ni cvrtja, ne da bi razbili jajca, tako ni mogoče bojevati boja, ne da bi ubijali ljudi. Toda potem ko sem videl bitko pri Solferinu, sem dejal, da je vojna nekaj strašnega, in sem prepričan, da je to dejanje proti ljubezni. Najsi bo že kakor koli, mi smo zmagali in Avstrijci so se morali umakniti na drugo stran Mincia, to je reke, ki loči Lombardijo od Benečije.

VI

Košara – Klobuk – Repek – Žvižganje krogel in vzdihljaji – Mir – Dar – Zajtrk

Vi, dragi prijatelji, me boste vprašali, ali sredi take silne bitke nisem bil ranjen? Hvala Bogu, ostal sem pri življenju, vendar po pravem čudežu. Ko sem bil na tistem gričku obdan od sovražnikov, sem se skušal zavarovati zdaj za kakim drevesom, zdaj za kako skalo, pa spet za kakim bregom ali v kakem jarku. Vendar je prišel trenutek, ko se mi je zdelo, da me je doletela smrt. Mimo mene je sfrčala topovska krogla in mi odnesla košaro, kozarce in steklenice. »Tatovi, tatovi!« sem začel kričati. Tedaj mi je krogla iz puške, ne da bi me vprašala, odnesla klobuk. Ves iz sebe sem vzkliknil, ne da bi videl kogar koli: »Pustite me na miru, jaz nisem nikomur nič žalega storil.« In sedaj je zafrčal nad menoj izstrelek iz strojnice in mi odnesel šop las. »O, ti moj dragi šopek ali kita las, kako bo sedaj mogel Galantnež vedeti, da ima še glavo?« Obrnil sem se, da bi ga še enkrat videl, pa ga ni bilo več. Toda s tem, da mi je odneslo v kito spletene lase, mi je ostala vendar še tolažba, da je bila glava še vedno na svojem mestu na ramenih, in to ni bilo malo.

Tedaj sem v strahu, da mi kaka svinčena krogla ne bi odnesla glave iznad ramen, počepnil v globok jarek, se do vratu zasul z zemljo, si zavaroval glavo z dvema velikima kamnoma in tako ostal vse do večera. Kar naprej sem slišal, kako so krogle žvižgale po zraku in kar naprej sem ponavljal »Moj Jezus, usmiljenje!« in pri tem poljubljal svetinjico. Naj bo že po posebni milosti Gospoda Jezusa Kristusa ali izredni pomoči presvete Device, dejstvo je, da sem ostal živ in vam zato lahko pripovedujem vse te dogodivščine.

Nekaj dni po bitki pri Solferinu je Napoleon pisal pismo avstrijskemu cesarju. Nato ga je šel obiskat in po dolgem razgovoru sta oba ugotovila, da je mir boljši kot vojna, da je boljše, da sta si prijatelja in tako ohranjata življenje svojih bojevnikov, kot da bi si bila sovražnika in pošiljala ljudi v smrt. Potem sta sklenila mir in podpisala tozadevno pogodbo. In če bodo ljudje pametni, ne bo več vojne. Napoleon je bil potem zelo ljubezniv do nas in nam je podaril Lombardijo. Mi smo mu v znamenje hvaležnosti poklonili šestdeset milijonov, ne zato, da bi mu poravnali izdatke, temveč zato, da bo pripravil svojim vojakom obilno pogostitev, ki pa je bodo deležni samo tisti, ki niso padli v boju, kajti mrtvi ne potrebujejo več ničesar razen večnega miru in pokoja.

VII

Gotovo in negotovo – Želja po miru – Strah pred vojno – Pridiga – Turobne slutnje

Mogoče me bo kdo izmed vas, dragi prijatelji, vprašal: Povej nam, Galantnež, ali bomo v tem letu imeli mir ali vojno? Odgovoril vam bom z razlikovanjem med gotovim in negotovim. Gotovo je, da če se ljudje ne bodo bojevali, bomo imeli mir. Prav tako pa je gotovo, da če se bodo ljudje med seboj bojevali, ne bomo imeli miru. Mir in vojna sta v rokah ljudi. To vam pravim v imenu našega letopisa ali zbornika.

Če naj potem izrazim želje svojega srca, vam odkritosrčno in jasno povem: vojske in vsega hudega reši nas, o Gospod. O Gospod, daj nam mir za vse večne čase. Kajti nekaj strašnega je videti močne fante kot Samson, ki so veselje svojim družinam in ponos svojih domov, kako se spravljajo drug na drugega, se med seboj uničujejo, mesarijo, ubijajo kakor živali s topovskimi kroglami, puškami, bajoneti! To je nekaj strašnega! Vsi, ki so na bojiščih ali vedo, kaj je vojna, pravijo: Gospod Bog, reši nas vsake vojne! To so moje najbolj goreče želje.

Toda kaj ti misliš, Galantnež, kaj se bo zgodilo? Kaj bo? Bomo to leto imeli mir ali vojno? Če hočete od mene kot svojega dobrega prijatelji zvedeti moje mnenje, vam bom povedal. Vsekakor vam ne morem zagotoviti, da se bo vse zares tako zgodilo, kakor si jaz predstavljam. Povedal vam bom samo, kaj si jaz mislim in se bojim, da bo v prihodnje. Poslušajte me.

Resno se bojim, da bo prihodnje leto zopet izbruhnila vojna. Moja napoved se opira na zagotovilo moje matere, ki je rada ponavljala: vojna je bič, s katerim Bog tepe ljudi zaradi njihovih grehov. Ljudje še vedno grešijo. Lahko vam zagotovim, da sem v času, ko sem bil med vojaki, naletel na veliko zelo dobrih ljudi, ki so se v molitvi priporočali Bogu. Vendar sem jih tudi veliko slišal, kako so slabo govorili o veri, papežu, škofih in duhovnikih. Slišal sem, kako so nekateri preklinjali, ko so šli v boj, ko so bili ranjeni in celo ko so umirali. In slišal sem jih, kako so preklinjali po francosko, italijansko in piemontsko.

Ko sem prišel domov, sem mislil, da bom videl cerkve polne ljudi, ki bi se zahvaljevali Bogu, da je naredil konec vojni. Namesto tega pa sem našel ljudi, ki so si bolj želeli vojne (norci) kot miru. Toda kar je še huje, je to, da so nadaljevali preklinjanje in bogokletstvo na še hujši način kot vojaki. Ob praznikih opravljajo težaška dela in delodajalci zahtevajo od delavcev, da proti svoji volji delajo v tovarnah. Po cerkvah se pridiga, pa le malo ljudi hodi k pridigam, v spovednicah čakajo spovedniki, pa jih verniki nočejo nadlegovati, veliko jih (pa ne krivovercev in Židov) redko kdaj ali pa nikdar ne prejema zakramentov, veliko se jih pa celo norčuje iz dobrih del, ki jih delajo drugi.

Oh, vi tepci! Ali mislite, da je Gospod lutka in je na gori Sinaj dal svoje zapovedi zato, ker ni imel drugega opravka? Ne! Dal jih je zato, da jih izpolnjujemo. Kdor jih bo izpolnjeval, bo blagoslovljen in bo prejel plačilo v tem in onem življenju. Kdor jih pa prezira, bo kaznovan že v tem življenju in bo v onem življenju obsojen s hudiči v večni ogenj, kamor bodo hote ali nehote šli vsi, ki ne izpolnjujejo Božjih zapovedi. Oprostite mi ta moj izbruh jeze. Ko govorim o veri, se vedno čutim močno prizadetega in le s težavo zadržujem v sebi

ogenj, ki me peče in sili h govorjenju. Sedaj vam bom nakazal še nekaj drugih kazni, za katere se bojim, da nas bodo zadele to leto.

Doživeli bomo drugo krvavo vojno, ki sicer ne bo prelila toliko krvi, bo pa poslala večje število duš v pekel. Obiskali nas bosta dve boleznii, ki ju nočem imenovati, vendar boste občutili njune strahotne posledice. S političnega prizorišča bosta izginili dve pomembni politični osebnosti skupaj z njuno slavo.

Veliko očetov in mater bo vznemirjenih zaradi upornosti njihovih otrok, objokovali bodo njihovo hudobno obnašanje in obžalovali spore, ki jih bodo zanetili v svojih družinah. Iskali bodo pomoč, našli pa samo strup, kajti edino protisredstvo je vera, ki pa jo oni zavračajo.

Po nižji ceni boste lahko kupovali vino, kruh pa se bo podražil. Nekaj dežel bo razdejal potres, druge uničila pozeba, toča in suša.

Rad bi vam napovedal še druge stvari, pa si ne upam. Povem vam samo, da so kazni hude, da nas bodo zadele to leto in da je edini način, da se jih obvarujemo ali jih vsaj olajšamo, življenje po veri in beg pred zlom.

To so moje slutnje. Oporekali mi boste: Ti, Galantnež, si že star in vidiš povsod strahove in se bojiš tudi tam, kjer za to ni razloga.

Na to vam takole odgovarjam: Res je, da sem zaradi starosti postal že zelo previden. Toda vedite, da je strah starejših ljudi osnovan na izkušnji in izkušnja je učitelj, ki ne vara.

Iz vsega srca si želim, da se moje napovedi ne bi uresničile in da bi prihodnje leto, ko bom zopet pri vas, če bom še pri življenju, lahko slišal od vas, da sem bil slab prerok. In jaz bom ves vesel in se vam bom opravičil s tem, da sem pač zbornikov letni napovedovalec.

Po tem uvodu je zbornik prinesel nekaj prijetnih pripovedi, med njimi Vrnitev vojaškega nabornika, ki je bil ranjen pri Palestru. V njem opisuje junaštvo Piemontčanov, ki jih je opogumila navzočnost Viktorja Emanuela, in kako se je kralj do solz razjokal, ko je obiskal bojišče.

Za konec je služil sonet, ki opeva pahlihovo (gianduia) kito in šop las.

Ta letopis ni ušel nadzoru policijskih vohunov in je pri vladi vzbudil veliko vznemirjenje.

Za novo leto so pripravljali ponovno zavzetje papeških dežel in priključitev neapeljskega kraljestva k Piemontu. Priprave na to vojno so bile zavite v največjo tajnost. Galantneževe zamisli so bile za tiste, ki jih niso razumeli, zelo temne in nerazumljive, tisti pa, ki so spretno in zahrbtno vrteli nitke, so jih razumeli in so jim bile jasne kot beli dan. Zato so se zbal, da so se v njihove vrste vrinili izdajalci, in so hoteli od don Boska zvedeti, od kod ima te podatke in zakaj jih je zapisal.

Don Boska so poklicali v palačo notranjega ministrstva. Sprejel ga je neki uradnik, ki mu je olikano povedal, da je bilo pismo, ki ga je pisal kralju, po njegovem mnenju zelo malo umestno, nato pa prešel k napovedim v Galantuomu.

Te napovedi ste napisali vi, kajne?

Da, gospod vitez.

Zakaj pišete stvari, ki mnoge močno vznemirjajo? Kaj veste vi o prihodnosti? Zakaj si prisvajate vlogo preroka?

Naj vas opozorim, da pišem za zbornik.

Toda kje ste pobrali novice, ki jih s tako gotovostjo razglašate?

Sem mogoče povedal stvari, ki niso resnične?

Še več. Vprašam vas, kje ste jih mogli zvedeti. Morali ste jih dobiti po zaupnih poteh.

Ne vem, kaj naj vam odgovorim. Nihče mi ni prišel povedat državnih zadev. Vendar menim, da s tem, ko sem to napisal, nisem storil nič nepravilnega.

Ne govorite tako. Gotovo ste imeli kako osnovo za to, kar ste napisali, nekaj, na kar ste oprli svoje napovedi. Vsekakor bi bilo bolje, če se ne bi vmešavali v to dogajanje in ta vprašanja.

Če je tako in če bi to vedel, gotovo nikomur ne bi hotel delati preglavic. Sicer pa ponavljam, da pri vsem tem nihče ni sodeloval.

Kaj še! Ali si mislite, da vam bom verjel, da vaša uglednost bere prihodnost?

To je pa popolnoma vaša zadeva, če verjamete ali ne.

Dal sem vas poklicati zato, da vam povem, da ni pametno, celo nevarno, da se spuščate v stvari, ki bi mogle delati vladi težave.

Oprostite mi, gospod vitez, zares ne vidim razlogov za nevarnost in zaskrbljenost. Če me ima ministrstvo za preroka, potem naj poskrbi za korist države, če me pa nima za preroka, potem pa se ne zmenite zame.

Na te besede se je tisti gospod nasmehnil, mu svetoval, naj bo v prihodnje bolj previden, in ga odslovil.

29.

POGLAVJE

Preventivni sistem v praksi – Sveto prizadevanje – Kako don Bosko sprejema fante, ki vstopajo v oratorij – Njegova prva beseda je namenjena duši – Učinki take besede – Učitelj moralne reforme – Spoved in obhajilo – Nekatera sredstva za pospeševanje zakramentov – Navodila predstojnikom oratorija – Mirnost in umerjenost pri kaznovanju – Dve nevarni vrsti mladih – Don Bosko želi vedeti za vsak še tako majhen dogodek v oratoriju – Spričevala z ocenami – Zavzetost asistentov in njihova vdanost don Bosku – Pomen, ki ga gojenci pripisujejo ocenam – Kako se don Bosko zanima za slab učni uspeh nekaterih – Zgovoren zapis skritega obnašanja nekaterih gojencev – Zadnja don Boskova beseda fantom, ki zapuščajo oratorij – Don Boskova dobrohotnost do takih fantov – Učinkoviti in modri pristopi v srečanju z nekim nekdanjim gojencem

NA ZAČETKU POROČANJA O DOGODKIH V LETU 1860 se nam zdi primerno, da naštejemo različna sveta prizadevanja, ki jih je don Bosko uporabljal pri vzgoji dečkov, katerih število je leto za letom naraščalo. Kar smo glede tega do sedaj povedali o don Bosku, je že zelo veliko, če merimo po vsebini. Vendar to še zdaleč ni vse, ker je bila don Boskova vzgojna iznajdljivost neizčrpna.

Veliko ljudi je v različnih časih vpraševalo don Boska, po katerem vzgojnem sistemu je tako uspešno vodil mladino po poti kreposti. Don Bosko je imel navedo odgovarjati: Preventivni sistem je krščanska ljubezen. Ko so ga silili, da bi to natančneje pojasnil in jim pokazal sredstva, s katerimi bi to ljubezen pripeljali do uspeha, je nekoč odgovoril: Sveti božji strah v srcih. Toda sveti božji strah je samo začetek modrosti, mu je 1886 pisal rektor semenišča v Montpellierju. Bodite tako dobri in mi razodenite svojo skrivnost, da bom mogel svoje seme-

niščnike pravilno vzgajati. Ko je don Bosko prebral to pismo, je članom vrhovnega sveta, ki so stali okoli njega, dejal: *Hočejo, da bi jim razložil svoj preventivni sistem. Ko pa sam ne vem, v čem je. Vedno sem šel naprej brez sistemov, kakor mi je navdihoval Gospod in so zahtevale okoliščine.*

Vendar bi radi pripomnili, da je don Bosko imel svoj sistem, ki bi ga mogli v kratkih besedah takole opisati: krščanska ljubezen, strah božji, zaupanje v predstojnika, pogosto prejemanje zakramentov spovedi in obhajila, veliko priložnosti za spoved. Res je, da ga je, kakor smo že in bomo še videli, Bog nenehno spremljal. In to nenehno Božje spremstvo je bilo osnova njegovega sistema, na to pa drugi vzgojitelji ne morejo računati. Toda v tem, kar se tiče rednega človeškega sredstva, ga lahko posnema vsak ravnatelj duhovnik, ki ga prevzema nujna dolžnost glede zveličanja duš.

Don Bosko je vedno ponavljal: Vsaka duhovnikova beseda mora biti sol večnega življenja, in to v vsakem kraju in s komer koli. Kdorkoli se približa duhovniku, mora pri njem občutiti kako resnico, ki lahko koristi njegovi duši. Tega velikega navodila se je zvesto držal v odnosu do vseh ljudi, tudi zunanjih, z ljubeznijo in uspešno pa ga je izvajal pri fantih, sprejetih v oratorij.

Dečke je štel za dragoceno naložbo, ki mu jo je zaupal sam Bog, in ko je govoril o njih, je poln veselja ponavljal: Bog nam je poslal, Bog nam pošilja in Bog nam bo pošiljal veliko dečkov. Dobro se tega zavedajmo. Oh, koliko novih fantov nam bo v prihodnosti poslal Gospod, če bomo zavzeto prejemali njegove milosti. Lotimo se z navdušenjem in odpovedjo njihove vzgoje, da jih bomo za večno rešili.

Ko je vstopil v njegovo sobo kak pravkar sprejet fant, mu je vedno najprej povedal kaj o njegovi duši in večnem zveličanju. Njegova očetovska ljubeznivost v obnašanju, njegov vedri obraz, njegov stalni nasmeh mu je odpiral srca in vlival spoštovanje in zaupanje. Da bi ga razveselil in mu zmanjšal žalost zaradi oddaljenosti njegovih dragih, je navadno začel:

- Kako zelo me veseli, da te vidim. Si rad prišel, kajne?
- No, povej mi, kako se pišeš in od kod si?
- Fant je odgovoril.
- In kako je s tvojim zdravjem?
- Odlično.
- In tvoji starši? Imaš še očeta in mater? Kako jima gre?
- Dobro.
- Imaš brate in sestre?
- Da, gospod.

- In tvoj gospod župnik?
- Naročil mi je, da naj vas pozdravim v njegovem imenu.
- Imaš rad hlebčke? Kako je s tvojim tekom?
- Vse v redu.

Ko je nekako s temi in podobnimi vprašanji naredil uvod, je prešel takoj h glavnemu. Zresnil je obraz in malo bolj po tiho in zaupno dejal: »Sedaj pa govoriva o tem, kar je najbolj pomembno. Rad bi, da bi si bila prijatelja, veš. Hočeš postati moj prijatelj? Jaz ti bom pomagal rešiti tvojo dušo. In kako je s tvojo dušo? Si bil doma priden? Toda tukaj boš še bolj priden, kajne? Si bil pri spovedi? Si se doma dobro spovedoval? Mi boš zaupal svoje srce, kajne? Želim si, da bi šla skupaj v nebesa. Ali razumeš, kaj pričakujem od tebe? Boš prišel pogosto k meni? Veš, zaupno se bova pogovorila. Povedal ti bom zelo lepe reči, ki ti bodo gotovo ugajale. Zadovoljen boš.«

Deček se je smehljajal, prikimal, odgovarjal z enobesednimi stavki, povešal oči ali zardeval, pač glede na vprašanja, ki pa niso bila vsiljiva in niso pričakovala odgovora. Don Bosko pa je s svojim prodornim pogledom vse obsegel, skušal ugotoviti značaj, nadarjenost, srce.

Če je bil kateri fant posebno nadarjen, ga je vprašal:

- Mi hočeš dati ključ?
- Kakšen ključ? ga je fant začuden vprašal, ključ od kovčka?
- Ključ od svojega srca, mu je odgovoril don Bosko in se pri tem postavil v ljubeznivo vzvišeno držo.
- Oh, seveda, takoj! Pravzaprav sem vam ga že dal.

Tako si je don Bosko nežno pa odločno pridobil fanta, ki je pod njegovo izkušeno roko kot nežna harfa proizvajal glasove svetih sklepov.

Pogosto so mu starši osebno pripeljali svojega sina. Ob slovesu so bili vsi iz sebe zaradi ljubeznivosti, s katero jih je sprejel. Ko je bil don Bosko sam z dečkom, mu je dejal:

- Hočem biti vedno tvoj velik prijatelj. Veš, kaj to pomeni?
- Da mi boste dajali jesti.
- Ne samo to.
- Dajali mi boste dobre nasvete.
- Tudi to ni vse.
- Pomagali mi boste pri učenju ali vajeništvu.

Fant je iskal odgovor.

– Dobro si zapomni! Jaz in predstojniki hiše ti bomo skušali storiti vse dobro, kar zmoremo. Nikdar nič hudega. Si razumel?

– Zdi se mi. Vendar ne razumem prav.

– Hočem reči, da ti bomo jaz in vsi predstojniki skušali dajati vse najboljše za tvojo dušo. Nato mu je na kratko razložil to misel.

Včasih je na dvorišču naletel na kakega novega gojenca, ki ga še ni videl. Po navadnih vprašanjih in kaki šali je nadaljeval:

– Želim, da postaneš moj velik prijatelj. Ali veš, kaj pomeni biti don Boskov prijatelj?

– Pomeni, da moram biti poslušen.

– To je preveč splošen odgovor. Biti don Boskov prijatelj pomeni, da mi moraš pomagati.

– Pri čem?

– V eni sami stvari: da mi pomagaš rešiti svojo dušo. Vse drugo ni pomembno. Ali veš, kaj pomeni pomagati don Bosku, da reši tvojo dušo?

– Pomeni, da moram biti priden.

– Ne gre za to. Povej mi kaj bolj določnega.

– Ne bi vedel povedati.

– Pomeni, da moraš rade volje in takoj storiti vse, kar ti bom ukazal za dobro tvoje duše.

Dečki so bili navadno tako močno prizadeti od teh besed, da so bili čisto iz sebe, kakor omotični in niso vedeli več, kje so vrata na hodnik, če so bili v sobi, ali niso vedeli, kam naj se obrnejo, če so bili pod stebriščem na dvorišču. Potem so se navadno zatekli v kak kot dvorišča in tam premišljevali, kar so slišali. Nekateri so razumeli vse, drugi samo napol, nekateri pa čisto nič, vendar so se znašli kakor pod kako skrivnostno utežjo, ki jih je silila k razmišljanju. Ta uvod v bivanje v oratoriju jih je navadno odločno spreobrn timer, da so se odločili, da hočejo postati zares pridni.

Ko je don Bosko potem prišel na dvorišče, ga je takoj obdala množica gojencev, ki so živeli že več let v oratoriju. Novi so se jim pridružili, vendar se mu niso upali približati. Tedaj jih je don Bosko poklical k sebi in jim po tiho, v zaupni tajnosti, sedaj enemu potem drugemu povedal na uho: Če boš priden, si bova velika prijatelja. Don Bosko te ima rad in bi ti rad pomagal rešiti dušo. Gospod te je poslal sem, da bi bil vedno bolj priden in kreposten. Mati Božja Marija pričakuje, da ji boš daroval svoje srce. Gospod želi iz tebe narediti drugega sv. Alojzija.

Don Bosko nam zagotavlja, da so tako nagovorjeni fantje srečni, odprejo svoje srce, se vedno lepše vedejo, se približajo predstojnikom in se jim prepustijo, ker jim popolnoma zaupajo. Če jim takoj in jasno povemo, kaj pričakujemo

od njih zaradi koristi njihove duše, izbojujemo zmago nad njihovimi srci. Don Bosko je naletel na zelo malo fantov, ki bi se lahko uprli takemu ravnanju. Trdil je, da je neučinkovito vse govorjenje, če predstojnik ne pokaže zanimanja za večno zveličanje gojenca, če nima poguma, da bi previdno načel pogovor o stvareh vesti, temveč samo na splošno, dvoumno, nejasno svetuje, da naj bi postal dober, priden, se učil in delal. Tako govorjenje nima nikakršnega uspeha in si ne pridobi srca. In če smo naredili ta prvi korak napak, ga je kaj težko popraviti. Ta nasvet je sad dolgoletnih izkušenj. Fant, je pogosto ponavljal don Bosko, ima rad bolj, kot se misli, da se z njim govori o njegovih večnih koristih, in iz tega razume, kdo mu res hoče dobro in kdo ne. Torej, pokažite svojo zavzetost za njegovo večno zveličanje.

Na tak način je don Bosko vabil dečke, da so se spovedovali, kajti misel na dušo je tesno povezana s spovedjo. Razumeli so, da če bi si želeli njegovih uslug, bi jim rade volje pomagal. Pri takih povabilih je bil izredno spreten in iznajdljiv in se je zavedal osnovnega načela, da si je zaupanje treba pridobiti, ne pa ga vsiljevati. Zato je skušal svoje nasvete prilagoditi nravem svojih fantov tako, da ni bil nikomur v nadlego, temveč vedno v spodbudo.

Fantu, ki se je nekako upiral storiti ta prvi korak, je skušal pomagati, da bi premagal odpor do spovedi, in mu je navadno v šali dejal: Kdaj se boš odločil opraviti spoved o svojem prihodnjem življenju?

Fant se je nasmehnil in odgovoril: Spoved o prihodnjem življenju? Saj to vendar ni mogoče!

Imaš prav, je odgovoril don Bosko. Potem bova pa naredila spoved o preteklem življenju. Nič se ne boj. Česar se ti ne boš spomnil, ti bo povedal don Bosko. Česar ti ne veš, ve don Bosko.

Dostikrat je dal takemu fantu za tovariša kakega sošolca, ki mu je med igro ali v šali dal kak primeren nasvet ali ga na lep način pripravil, da se je spovedal tako, da ga je ta in ta spremljal k spovedi. S takimi in podobnimi domislicami jih je pritegoval k sebi, jih vodil k Bogu in jim pomagal, da so postali zgled kreposti in krščanske popolnosti.

Zelo ga je skrbelo, če je bil kateri izmed na novo prispelih gojencev sam samcat, zamišljen in žalosten; bal se je, da bi mu mogel sovražnik njegove duše svetovati kaj zlega. Poklical ga je k sebi, mu ljubeznivo postavil kako vprašanje, ga predstavil kakemu izmed najboljših gojencev, ga pred njim pohvalil in ga prosil, da ga uvede v igro z drugimi fanti. Ni miroval, dokler jih ni pridobil zase in za hišo in obrnil njihovo pozornost zlasti na pobožne vaje.

Prva stvar, ki jo je don Bosko zahteval od fanta, ki je vstopil v zavod, je bila njegova moralna spreobrnitev, kar se je pokazalo v dobri spovedi. Lahko rečemo, da je bil pravi mojster takih spreobrnjenj. V vsem se je kazal uspeh njegovih nasvetov. Poleg vsega pa je bil zgled krščanske in očetovske ljubeznivosti. Teolog kanonik Hiacint Ballesio v knjigi Notranje življenje Janeza Boska pravi: »Kot ljubezniv in odkrit človek je v svojem vodstvu zavračal izumetničen formalizem in rigorizem, ki dela prepad med tistim, ki ukazuje, in tistim, ki uboga. S svojo avtoriteto je navdihoval spoštovanje, zaupanje in ljubezen. Naše duše so se mu odpirale z notranjo in prijetno prepustitvijo. Vsi smo se hoteli spovedati pri njem, ki je temu utrudljivemu delu vrsto let namenjal šestnajst do dvajset ur na teden. In to poleg vseh svojih opravil. To je bil prej edinstven kot redke primer odnosa med predstojnikom in podrejenimi. Odnos svetnikov (in to samo svetnikov), ki omogoča spoznanje narave gojenca, jo pravilno usmerja in sprosti vse skrite energije.«

Spoved je bila istočasno priprava na obhajilo, to zelo pogosto in neizogibno potrebno sredstvo za ohranitev moralnosti v vzgojni hiši. Zaradi njegovih nenehnih spodbud je prejemale veliko fantov sveto obhajilo vsak dan, drugi večkrat na teden, skoraj vsi vsako nedeljo, najbolj nemarni pa vsaka dva tedna ali enkrat na mesec. Don Bosko se je iznajdljivo trudil, da je našel pogoste občasne priložnosti, ki naj bi spodbujale srca, da bi k angelski mizi pristopila čim bolj pripravljena. Naj navedemo nekaj takih priložnosti, ki so jih pripravljale globoko občutene pobožne vaje.

Vaja za srečno smrt vsak prvi četrtek v mesecu, ki jo je don Bosko skoraj vedno povezal z napovedjo smrti kakega gojenca. Po navadi je točno določil čas in tudi okoliščine smrti in včasih tudi začetne črke imena tistega, ki naj bi stopil v večnost. On sam je potem pred oltarjem molil občutene molitve za srečno smrt.

Pobožno so pripravljali in opravljali vse devetdnevnice na čast Božji materi Mariji. Don Bosko je zlasti priporočal, da bi čim bolj opravili devetdnevnicu za Brezmadežno in božično devetdnevnicu. Imel je navado reči: »Vedite, da je od dobro opravljenih teh dveh devetdnevnic odvisen uspeh celega šolskega leta.«

Vsakdanji obisk Najsvetejšega je bil svoboden, brez obveznosti in brez kakršnega koli pritiska. Vedenje fantov v cerkvi je bilo tako spodbudno, da je samo pogled nanje vnel v gorečnosti še tako mrzla srca. Umetnik, ki je izklesal kip sv. Alojzija na enem izmed oltarjev prazničnega Oratorija sv. Frančiška Saleškega, je na svetnikovem obrazu izoblikoval poteze enega izmed teh pridnih fantov.

Razne družbe, resnična ognjišča krščanske ljubezni in vrtovi kreposti.

Izbor knjig, ki so jih brali v obednici in spalnici. Don Bosko je hotel, da bi te knjige opisovale sveto življenje kakega fanta, ki bi ga bilo mogoče posnemati.

Križev pot, ki so ga slovesno opravljali vse petke meseca marca.

Pridigana tridnevnicna na začetku šolskega leta, pridigana tridnevnicna za pripravo na veliko noč in pet dni duhovnih vaj vsako leto.

Da bi delal dobro in preprečil zlo, je don Bosko poleg zakramentov in pobožnih vaj uporabljal še druga, rekli bi razumska sredstva za dober potek dela v oratoriju. Dobival jih je iz nenehnega razmišljanja o skupnem življenju, z bistrovidnostjo svojega razuma in iz svoje dolge izkušnje. Svoje misli je razodeval v nagovorih predstojnikom hiše, ki jim je pogosto govoril: »Da bo vaša beseda kaj veljala in dosegla zaželeni uspeh, se mora vsak predstojnik v vseh okoliščinah truditi, da izniči svoj jaz. Dečki so dobri opazovalci, in če odkrijejo, da kak predstojnik podleže zavisti, ljubosumnosti, ošabnosti ali želji, da bi se zrinil naprej, je ničev vsak vpliv nanje. Pomanjkanje ponižnosti je vedno v škodo enotnosti v zavodu in se zaradi samoljubja kakega predstojnika lahko slabo konča. Da, zares! Cveteli bodo stari časi oratorija, če bo vsak iskal samo Božjo slavo. Če pa iščemo svoje časti, bo iz tega zraslo nezadovoljstvo, razprtije, nered. Sobratje naj bodo eno samo srce s predstojnikom in eno samo srce z vsemi svojimi podrejenimi, brez drugih namenov, ki niso v službi našega svetega namena.« Zato je vsem priporočal veliko umerjenost v pogovoru s sobrati ali svojimi podrejenimi: »Pri ukazovanju vedno uporabljajte tele in podobne izraze: Bi mi lahko naredil uslugo? Mi hočeš storiti nekaj, kar mi ugaja? Bi bil pripravljen storiti mi to uslugo? Bi ne imel težave storiti to in to? Nikdar ne ukazujte, kot bi poveljevali; nikdar ne recite 'hočem'. Prav tako ne zahtevajmo stvari, ki presegaajo sposobnosti tistih, ki jim ukazujemo, ki so škodljive zdravju ali so v nasprotju z duhovno koristjo tistega, ki mu nalagamo ukaz ali želimo, da prevzame kako dolžnost.«

Učiteljem je zabičeval: »Bodite prvi v razredu in odidite zadnji. Posebno se zavzemite za tiste, ki so zaostali v šoli. Ne vnašajte v šolo vedenja z odmora. Nikdar ne pošiljajte iz razreda motilcev reda in bodite potrpežljivi z raztrese-nimi. Dan pred praznikom napovejte na kratko praznik in povabite vse k svetemu obhajilu. Kajti velik je vpliv učitelja na duše učencev, če ga imajo ti radi. Ocen iz vedenja ne prebirajte nikdar v soboto, da ne bi nejevolja vplivala na razpoloženje pri spovedi. V nedeljo zvečer naj se četrtr ure običajnega veselega branja nadomesti z branjem poglavja Pravilnika kot spomin na sklepe, ki smo jih naredili zjutraj.«

Asistentom je dajal naslednja navodila: »Nenehno nadzorujte gojence, kjer koli so, in jim tako onemogočite, da bi storili kaj slabega. To velja zlasti za čas po večerji. Tako boste preprečili tudi najmanjši nered. V soboto zvečer in na dan pred praznikom bodite pozorni na fante, ki gredo iz učilnice ali delavnice k spovedi, da se ne bi s pretvezo, da gredo k spovedi, zadrževali na stopnicah, po hodnikih in na dvorišču. Prav tako poskrbite, da bo vsak imel za pripravo in zahvalo za spoved s seboj Preskrbljenega mladeniča.«

Vsem, ki so imeli kakršno koli oblast, je priporočal: »Nikdar z nikakršnim izgovorom ne tepite gojencev. Za nobeno ceno se ne sme dopustiti nenravnost, preklinjanje in tatvina. Če se ugotovi, da kak fant daje pohujšanje ali je sicer nevaren, ga pošljite k prefektu, ki ga bo takoj odslovil iz zavoda. Če gre za majhne prekrške, skušajmo upoštevati njegovo otročjost. Težko je najti otroke, ki bi ne lagali v majhnih stvareh ali izmikali jedi. Če ste razburjeni ali jezni, se vzdržite dajanja opozoril, da fantje ne bodo mislili, da jih karate iz strasti. Počakajte tudi kak dan, da se poleže razburjenost, in takrat opozorite. Kadar moramo pokarati, opozoriti ali zavriniti kakega fanta, ga pokličemo na stran, vendar nikdar, če je razburjen ali jezen. Počakajte, da se bo umiril. Tedaj ga opomnite in ne pozabite nikdar kake spodbudne besede, npr. da hočete od sedaj naprej biti njegov prijatelj, mu pomagati v vsem, kar morete itn.«

Imel je navado dodati: »Ko vidite, da se je kak gojenec pokesal svojega pregreška, mu hitro odpustite, in to iz srca. V takem primeru skušajte vse pozabiti. Nikdar naj nobeden z nobenim pogojem kakemu fantu ali komu drugemu, ki je bil nepokoren, izrekel kako žaljivko ali se vedel izzivalno, ne reče: To mi boš pa plačal! Tako govorjenje ni krščansko. Naj se ne kaznuje strogo majhnih pregreškov, kajti gojenec, ki meni, da so ga po krivici kaznovali, se bo tega spominjal in se skušal maščevati. In če se ne bo mogel maščevati, bo tistega učitelja ali mojstra preklinjal in mu želel slabo. Poznamo težke primere takega maščevanja. Če moramo kakega gojenca kaznovati, ga pokličimo k sebi, mu dopovejmo njegovo krivdo, obenem pa mu je treba pokazati resnično žalost, da ga moramo kaznovati. Nikdar ne kaznujte na splošno celega razreda, spalnice. Poiščite krivce nereda, in če je treba, jih pošljite iz zavoda. Na vsak način je treba ločiti zadevo dobrih od zadeve slabih, ki jih je vedno malo. Istočasno pa povejmo krivcem, ki so pokazali dobro voljo, kako spodbudno besedo. Tako damo vedno prostor kesanju in možnost, da se popravijo.«

Če je bilo treba koga odsloviti iz zavoda, je don Bosko svojim sodelavcem dal pomembna nasveta. »Za moralno spoznanje gojencev, ki so nevarni za druge, vse od začetka šolskega leta razlikujem dve vrsti: slabe, pokvarjene in tiste,

ki se redno izmikajo izpolnjevanju pravilnika. Glede slabih bom povedal nekaj, kar se bo zdelo nemogoče, pa je vendar tako. Recimo, da je med petsto gojenci kakega zavoda samo en pokvarjenec. Potem pa vstopi v zavod še eden, prav tako pokvarjen kot prvi. Oba sta iz raznih pokrajin, raznih krajev in različnih slojev, različnega razreda, spalnice, nikdar se nista videla, nikdar poznala. In kljub temu bosta drugi dan ali že po nekaj urah skupaj na odmoru. Zdi se, da nekak zli nagon sili take ljudi, da pridejo skupaj, in da jih neke vrste hudičev magnet priteguje, da sklenejo prijateljstvo. Povej mi, s kom hodiš, in povedal ti bom, kdo si, je zanesljivo sredstvo, da odkrijemo garjave ovce, še preden se morejo spremeniti v grabežljive volkove.

Pa še neke druge vrste gojencev ne smemo imeti v zavodu. Če vidite kakega dečka, ki je na zunaj priden, pa je lahkomišeln, se rad oddalji od skupine in kraja, kamor ga pošilja pravilnik, samotari po kotih dvorišča, se zadržuje po stopnicah, balkonih, ropotarnici, skratka v krajih, ki so odmaknjeni predstojnikovemu očesu, bodite vedno pozorni in se bojte. Ne dajte se prevarati videzu boječnosti, samotarske nravi, lahkomišelnosti in preproščine. Ta se ali spretno pretvarja ali bo brez nadaljnjega dobil koga, ki ga bo pokvaril. Vedite, da so taki posamezniki nadvse nevarni.«

Toda don Bosko se ni zadovoljeval s tem, da je dajal navodila drugim. Glavno delo za ohranjevanje reda v hiši je opravljal sam. Učitelji in mojstri so izročali tedenske in mesečne sezname gojencev z ocenami iz pridnosti, učenja in vedenja. Bilo je toliko seznamov, kolikor je bilo učiteljev, tudi večernih šol, spalnic in delavnic. Vsak seznam je bil podpisan od odgovornega za skupino. Prvi sezname ocen so nam ohranjeni iz leta 1857/58. Na robu so vedno zapisane opombe.

Poleg teh poročil z opombami je don Bosko zahteval še podrobnejša poročila. Prav tako je zahteval, da so mu vsak teden predložili ocene gojencev Cottolenga, ki so prihajali v oratorij kot zunanji, in klerikov, ki jih je asistiral njihov asistent.

Če je moral za kak teden oditi iz Turina, je zahteval izčrpno poročilo o vedenju svojih sinov. Imamo zapis ocen o vedenju dijakov drugega razreda gimnazije, fantov iz sedmih spalnic in članov Družbe sv. Alojzija. Klerik, ki je moral izdelati poročilo, je pripisal spodaj za don Boska:

Ugledni gospod in oče v Jezusu Kristusu!

Imel bi vam povedati veliko stvari. Nisem imel še priložnosti, da bi se natančneje pogovoril z vami, ker sem se pravkar vrnil s počitnic. Zdi se mi neprimerno, da vam na tem mestu povem vse, kar bi vam rad zaupal. Tukaj vam po vašem naročilu predstavljam

seznam svojih učencev in vaših predragih sinov, iz katerega boste razbrali, da stvari z izjemo nekaterih kar dobro potekajo. Če bi potem rekel, da mi vaša dolga odsotnost ne bi povzročala nikakršne žalosti, bi lagal. Pa naj bo za božjo voljo, tolaži me misel, da boste s svojimi napori pridobili kako dušo za Kristusa in pomagali toliko našim bratom.

Naj bo dovolj. Pridite kmalu. Jaz vas imam rad, vsi vas pričakujejo, iščejo in hrepenijo po vas. Zamuja ura, ko vas bomo zopet videli, dragi naš oče.

V trdnem upanju, da se vedno spominjate mene in vseh svojih sinov, ki jih imate rajši kot samega sebe, vam izrekam svoje in vseh mojih tovarišev iskrene pozdrave in imam čast, da se imenujem vaše uglednosti pokorni in vdani sin v J. K.

Frančišek Vaschetti.

To pismo nam priča, kako radi so imeli don Boska učitelji in asistenti in kako so bili zavzeti za izpolnjevanje svojih obveznosti. Na rob seznama so pisali opombe, v katerih so Božjemu služabniku izražali misli, ki so kazale zanimanje za fante, na katere je on mislil. Vedeli so, da mu to zelo ugaja.

Naj navedemo nekaj teh opomb. Prva se glasi: 'Podpisani asistent v sinovski vdanosti in ljubezni do vaše dobrote obnavlja prošnjo, da bi ga opozarjali na njegove pomanjkljivosti in napake.'

Neki drug klerik je pisal: 'Nadvse zgledni Rua in pozorni Danussi imata nalogo monitorja glede mojih napak. Prvi je poleg tega še moj asistent in z nalogo, da me ocenjuje.

Neki tretji asistent je sklenil seznam ocen takole: 'Potem ko boste prebrali, bi vas prosil, da bi mi dovolili priti k vam in vam povedati dve besedi.'

In don Bosko je pogosto klical k sebi asistente, učitelje, nadzornike v učilnici, kateheta, prefekta in se z njimi pogovarjal o tem, kar so opazili v hiši. Ta stalna izmenjava misli in opažanj je tiste, ki so morali biti nenehno med gojenci, opogumljala in predstojnika obveščala o dogajanju v zavodu.

Ker so gojenci vedeli, da njihove ocene, kakršne so si zaslužili, romajo k don Bosku in da so vsako nedeljo prav tako njemu izročali ocene iz pridnosti, so tem ocenam dajali velik pomen. Ocena 10 ali optime je bila najpogostejša, 9 ali fere optime je silila k joku tiste, ki so si to zaslužili, bene in še bolj medie, to je 8 in 7 v pridnosti, sta bili najslabši oceni in sta zaslužili, da bi bil tako ocenjen gojenec odpuščen iz zavoda. Treba je povedati, da so bile to sorazmerno stroge ocene, kajti vladalo je prepričanje, da tisti, ki ga vzdržuje javna dobrodelnost, mora biti tega tudi vreden. Don Bosko je v takem primeru zahteval oceno iz pridnosti pri učenju. Primerjal ga je z oceno v šoli in ugotovil, da učitelj in nadzornik v učilnici nista bila istega mnenja. Zato don Bosko zaradi teh slabih redov ni takoj ukrepal, temveč je

iskal vzroke, ki pogosto niso bili odvisni od gojencev. Enemu so očitali, da je bil v učilnici trajno raztresen, drugi se je po eni uri učenja začel igrčkati s čimer koli ali je bral zabavne knjige, tretji ni delal nalog, četrti se ni nikdar do konca naučil snovi. Don Bosko pa jih je drugega za drugim na različne dni poklical k sebi, jim dal za nalogo naučiti se nekaj strani na pamet ali napisati kratko nalogo. Potem jih je izprašal. Pri enem je odkril pomanjkanje nadarjenosti, zaradi česar je zaostajal za drugimi, pri drugem je ugotovil izreden spomin in je sicer razumel, vendar ni bil sposoben razmišljanja. Pri drugem je ugotovil slab spomin, pravo razsodnost. Vsem je dajal potrebne nasvete, da so koristno izrabljali čas. Nato je obvestil klerike, da se tistim, ki so bili raztreseni ali so spali, neopazno približajo in jih ljubeznivo po tiho vprašajo, ali so razumeli, kar so se naučili, ali imajo težave pri izdelavi nalog, in da bi jim dejali: 'Hočeš, da ti pomagam?' Na tak način jih je veliko, za katere so na začetku mislili, da niso sposobni za šolo, doseglo lepe uspehe.

Vendar si je le malo dijakov zares zaslužilo karanje. Nihče si ne more predstavljati navdušenja, ki je tedaj vladalo za učenje. Če so bili dečki v jedilnici, so imeli ob strani odprto šolsko knjigo; skrajšali so odmor, se umaknili v kot dvorišča in tam ponovili snov; v spalnici so želeli biti blizu luči, da so ostali budni in se učili čim več časa. Kar naprej jih je bilo treba opozarjati, da ne bi pretiravali v učenju in škodovali zdravju.

Don Bosko je za moralni napredek zavoda uporabljal razredne zapisnike z ocenami vedenja in poročila asistentov ter na nepričakovane načine odkrival tiste, ki so v svoji hudobiji znali pred predstojniki prikriti svoje slabo razpoloženje. Poleg uradnega zapisnika o vedenju gojencev je don Bosko imel še svoj osebni seznam z imeni vseh dečkov v hiši. Ko je slišal o kakem prestopku, o kakem majhnem pregrešku, vendar pa takem, ki v previdnem človeku vzbudi pozornost ali dvom o vedenju kakega gojenca, je v svoji beležnici z znamenjem, ki ga je samo on razumel, označil tistega fanta in napako, ki jo je storil. Zgodilo se je, da je bilo ob imenu kakega gojenca deset do petnajst enakih znamenj. Od časa do časa je pozorno pregledal te beležke. Od stotih jih devetdeset ni imelo nobenega znamenja, deset ali dvanajst pa jih je bilo tudi večkrat označenih. V takih primerih je vse svoje zanimanje usmeril v te zadnje, opazoval, s kom se družijo, uvedel zanje poseben nadzor, jih sam spraševal in kaj redko se je hudiču posrečilo, da je skrnil svoj rep in svoje prijatelje. Don Bosko je svojim ravnateljem pogosto svetoval ta način ravnanja z gojenci in jim zagotavljal, da mu je bil nadvse uspešen celo nujno potreben pri njegovih odločitvah.

S svojo beležnico v roki je ob koncu leta v mesecu juniju poskrbel za moralnost v prihodnjem šolskem letu. Napisal je seznam fantov, ki naj bi jih prihodnje

leto več ne sprejeli, in ga izročil prefektu z naročilom, da naj ostanejo doma. V arhivih hranimo seznam fantov z datumom 15. maja 1859, ki so bili zavrtnjeni za naslednje šolsko leto. Treba je povedati, da je bila to leto vzrok neubogljivosti vojna. Od 300 gojencev jih je bilo izključenih 15 in ob imenih štirih je zapisano dubbio (dvomljiv). Ta zapisek služi v veliko pohvalo oratoriju. Navaja pa tudi imena fantov, ki niso za šolanje in jih je treba zato usmeriti v kako rokodelstvo, pa tudi imena dečkov rokodelcev, ki bi bili sposobni za šolanje. Potem so bila tudi še imena tistih, ki bi jih po počitnicah sicer še sprejeli v zavod, vendar samo pogojno.

Toda če je bila beseda duša prva, ki jo je don Bosko, kakor smo pokazali, naslovil na kakega gojenca, je bila tudi zadnja, preden je fant zapustil oratorij. »Bilo jih je kakih petnajst tisoč, ki jih je don Bosko samo v Turinu sprejel v oratorij, jih vzdrževal, vzgajal,« kakor pravi mons. Cagliero. »Še večje število pa jih je katehiziral in jim omogočil šolanje v prazničnih oratorijih kot zunanji gojenci. In vsi so bili deležni njegovih očetovskih in duhovniških blagoslovov.«

Do vseh teh fantov je don Bosko ohranil najnežnejšo dobroto in naklonjenost; ne samo do pridnih bodisi dijakov in obrtnikov, ki so iz različnih razlogov odhajali v svoje rojstne kraje, potem ko so končali svoje šolanje ali se izučili kake obrti, ne samo do zunanjih gojencev, ki so se prišli od njega posloviti, ko so zapuščali Turin, temveč tudi do tistih, ki se niso odzvali na vse njegovo prizadevanje in v katere je položil toliko svojih upov. Vse te je sprejemal ali klical k sebi, ko so odhajali, in jim z izjemno dobroto dajal nasvete za uspešno življenje v poklicu, ki so si ga izbrali. Ko jih je blagoslavljal, jih je vabil, naj se vrnejo v oratorij, da bi ostali dobri in krepostni kot pravi don Boskovi sinovi in rešili svoje duše.

Nikdar ni pozabil nanje, in če je zvedel, da se je kateri izmed njih znašel v stiski, mu je vedno nadvse dobrohotno z očetovsko skrbjo priskočil na pomoč ali ga priporočil dobrotnikom. Nekega našega čevljarja, vojaka iz revne družine, ki ga je prišel obiskat, je don Bosko vprašal: »So ti doma dali kaj denarja?« Ko je ta zanikal, mu je dejal: »Vzemi,« in mu vtaknil v žep nekaj denarja. »In nikomur nič ne povej. Če se boš ponovno znašel v stiski, pridi spet k meni.« Koliko drugih podobnih dogodkov bi lahko opisali!

S takimi dejanji dobrohotne naklonjenosti je ostajal gospodar njihovih src, da jih je daroval Bogu. Zanje je ostal vedno tisti dobri oče, ki jim je pripravil neskončno veselje, ko so bili še mladi. Zato jim je don Bosko, potem ko se je po mnogih letih srečeval z njimi, neprisiljeno ponavljal besedo, ki jim jo je rekel ob slovesu: Duša! Imel je navado reči:

- No, torej! Ti si bil nekoč dober in priden, ali ne?
- Ne bi vedel ...

- In sedaj? Si še vedno dober in priden?
- Seveda, sedaj, saj razumete, smo sredi sveta.
- Hodiš k spovedi? ali: Kdaj me boš spet obiskal? In potem še kako besedo po tiho, kakršen je bil pač odgovor.

Don Bosko je ta način ravnanja priporočal tudi svojim ravnateljem glede fantov, ki so jih kot odrasli prihajali obiskovat ali so jih srečevali na potovanjih: »Povejte jim smehljaje: Si bil za veliko noč pri spovedi in obhajilu? Ali: Kdaj si bil zadnjič pri spovedi? Vprašajte naravnost, brez uvoda, kot na primer: Rad bi ti povedal ... Upam, da se ne boš užalil ... Če mi dovoliš ... Nič od vsega tega! Izstrelite besedo kakor puščico in nato preidite na pogovor o čem drugem. To naredi dober vtis, sicer pa ne. Mogoče bi še lahko dodali: Ali sem radoveden! Ali kaj podobnega. Nič več.

30.

POGLAVJE

Sveto prizadevanje – Don Bosko med fanti: njegova krščanska ljubezen in njihova navezanost – Glasni odmori – Modri nasveti in opozorila – Rimani spomini – Latinski verzi – Lahko razumljivi stavki – Dante – Slovnična pravila – Računska naloga – Pavlihovi modri odgovori – Pouk o higieni – Uganke in skrivnostna vprašanja – Don Bosko med fanti – Besedica na uho – Prodoren pogled – Zaušnice

»KRŠČANSKA LJUBEZEN JE DON BOSKU NAREKOVALA njegovo sveto prizadevanje, da je pridobival duše za Boga, in ga navajala k takim oblikam potrpežljivosti, da jih je težko opisati. Bilo jih je toliko in bile so tako različne, da jih ni mogoče dovolj pohvaliti.« Tako je slovesno zatrjeval mons. Bertagna. Mi bomo že opisanim in tistim, ki jih bomo še navedli ter primerno obrazložili, dodali še druge, našim bralcem v veselje in pouk.

Najprej si je don Bosko prizadeval uresničiti svoje geslo: Služite Gospodu v veselju. Strah božji, neutrudno učenje in delo ter zlasti še krona vsega sveto veselje, v tem je življenje v oratoriju. Skupek vseh teh okoliščin je delal življenje fantov v Valdoccu vedro, navdušeno in nadvse prijetno. Kdor tega sam ni doživel, si bo kaj težko predstavljal hrup, prostodušno brezskrbnost, igre in veselje na teh odmorih. Dvorišče je bilo ped za pedjo zbito zaradi brezkončnega tekanja. Don Bosko sam je bil duša vsega tega razveseljevanja, on jih je uvajal v to in se pri vsem sam nadvse veselil. In fantje, ki so vedeli, da se don Bosko, če le more, najraje udeležuje njihove igre, so od časa do časa pogledovali k njegovi sobi. Če se je potem pokazal na balkonu, se je od vseh strani dvignil vesel krik odobravanja. Veliko fantov mu je teklo naproti k stopnicam, da so mu lahko poljubili roko.

Menimo, da je bilo na svetu zelo malo ljudi, ki bi s tako močjo pritegovali nase otroke in ki bi znali to navezanost izkoristiti za njihovo dobro. Don Bosko je bil sredi svojih sinov sama čista ljubeznivost. Mons. Cagliero, kleriki in sami dečki so ponavljali: Prikazala se nam je dobrotljivost našega Odrašenika.

»Bodi vesel,« je don Bosko začel pogovor s fantom, ki mu je prišel naproti žalosten in zamišljen. In ti dve besedi, ki ju je izgovoril don Bosko, sta povzročili čudovito spremembo, razgnali sta žalost in fant se je čutil sposobnega za izpolnjevanje dolžnosti.

»Kako je s tvojim zdravjem?« je vprašal drugega, in če je bilo potrebno, je uredil vse za postrežbo. Ko se mu je v zimskem času zdelo, da kakega fanta zebe, je sam potipal, če ima na sebi volneno jopico, in mu rekel: »Toda ti nisi zadosti oblečen! Imaš v postelji zadosti odej, da te ne zebe?« In že ga je poslal h garderoberju, da je poskrbel vse potrebno. Tako je ravnal z vsemi, za katere je menil, da jih zebe, pa četudi bi za nekatere izmed njih morali poskrbeti starši.

Enemu ali drugemu je pokazal, da mu je močno pri srcu vse, kar bi ga moglo zanimati. Vprašal ga je za novice o njegovih starših in družini, župniku, občinskem učitelju in o njegovih znancih, ki jih je po naključju poznal. Naročil mu je, da naj, ko bo pisal domov, pozdravi tega ali onega in zlasti še očeta in mater. Pripovedoval mu je o kakem pomembnejšem dogodku iz njegovega kraja, kajti dobro je poznal veliko stvari iz zgodovine mest in naselij sardinskega kraljestva. Znal je pripovedovati o župnijski cerkvi, o zvoniku, z eno besedo o vsem, kar je moglo zanimati mladega fanta, ki je ves žarel ob pripovedi takih spominov in je bil hvaležen za predstojnikovo zanimanje in ljubeznivost.

Toda taki pogovori so bili zelo kratki, ker so potekali v času odmora in ker je vedel, da mnogi ne bi bili pripravljeni poslušati dolgih razlag ali dalj časa stati pri miru, da bi ga poslušali; končno pa je tudi on sam želel, da bi jih videl pri igri. Prav zato ni hotel, da bi se dijaki zaposlovali z igrami, ki zahtevajo veliko pozornost duha, in je prepovedal, da bi na dvorišče postavili klopi. Ni dopustil igrati ne kart ne dame, mlina in šaha in je to utemeljeval z »duh se mora odpočiti«.

Kot pameten vzgojitelj jih je vabil k igram, ki zahtevajo telesno gibanje. On sam se je pogosto pridružil njihovi igri in jih od časa do časa izzival k tekmi v hitrosti.

Včasih je povabil vse fante na lov na črnega moža. Sam se je postavil na čelo vrste in vzel na piko kakega igralca, ki je že dalj časa delal preglavice in katerega se je izogibal, da ga ne bi pokaral. Začel je lov, in ko je bila zmeda največja in igra lepo uigrana, je don Bosko ujel zaželeni plen, se izognil vsem oviram in med klici 'ujet,

ujet' uresničil svoj namen. V šali mu je povedal nekaj besed, ki so zavezovale srce.

Če se ni čutil zadosti močnega za tak napor, je postavil fante v dve vrsti, se postavil na čelo in začel korakati. Potem je v piemontskem narečju začel peti 'ena dve, polento jej' in fantje so sto in stokrat ponavljali isto pesem ter korakali, ploskali in pod stebrišči delali tak hrup, da se je zemlja tresla. Potem je zavil na dvorišče, od tam pa zopet pod stebre, enkrat se je nagibal na desno, potem na levo, se povzpел po stopnicah, po hodnikih, pa zopet na drugi strani po stopnicah navzdol. Vsi so po njegovem zgledu kričali, ploskali z rokami in udarjali z nogami ob tla. Končno so vsi utrujeni, pa veseli morali zaradi glasu zvonca zabavo končati. Namen takega sprehoda je bil tudi pregledati vse najbolj skrite kotičke hiše.

Velikokrat, zlasti v letu 1859/60 je don Bosko postavil v eno samo vrsto sredi dvorišča stotine dečkov, se postavil na čelo in zaklical: »Vsi za menoj! Vsak naj stopi v stopinjo tistega, ki gre pred njim.« V ritmu je udarjal z dlanmi, tisti, ki so šli za njim, so ga posnemali. Enkrat je zavil na desno, potem na levo, pa zopet naravnost, pa zopet postrani, potem v ostrem kotu, nato pravokotno in včasih tudi v krogu. Kar nenadoma je zaklical: »Stoj!« Fantje, ki so mu sledili v vseh tistih muhastih obratih, so stali drug ob drugem, ne vedoč zakaj. Toda drugi, ki so uganili, kaj don Bosko namerava, so hiteli na balkon in videli, kako so skupine oblikovale velikanske črke, da se je jasno videl napis 'živel Pij deveti'. Ker v tistih časih ni bilo varno javno klicati tega imena, ga je iz živih teles dal zapisati sredi svojega dvorišča. Drugič spet je oblikoval 'živela Marija' ali 'živel sveti Alojzij'. Leta 1861 je don Bosko še izvedel to igro. Toda nekega dne, ko so ga fantje željno pričakovali, da bi igro zopet začeli, se je samo sprehajal pod stebriščem, se pogovarjal sedaj z enim, sedaj z drugim in se končno umaknil v svojo sobo. Od takrat se o tem ni več govorilo. Verjetno ga je izvedba take igre stala preveč premisleka. Tako nam je pripovedoval don Pavel Albera.

Včasih se don Bosko ni udeležil igre, toda tudi takrat ni molčal, ker je hotel zaposliti misli svojih fantov. Ni si mogoče misliti, kako zelo prijeten je bil pogovor z njim, poln domislic, duhovitosti in prijetnih dogodivščin. Potem so si med seboj pripovedovali, kar je povedal duhovnikom, klerikom, pa tudi gojencem, ki so bili z njim v obednici, ali komur koli, ki ga je srečal tudi zunaj odmora. Pravi don Boskovi sinovi niso poznali skrivnosti. Zato je tistim, ki so bili v težavah, pogosto ponavljal: »Nič naj te ne vznemirja, je dejala sv. Terezija.«

Komu, ki je bil v telesnih ali duhovnih težavah, je imel navado reči: »Vsega je nekoč konec.«

Kakemu drugemu, ki je le s težavo prenašal nadlegovanje nekaterih tovarišev, je vzklikal: »Premagaj zlo z dobrim. Drug drugega bremena nosite.«

Če je kdo imel težave pri učenju ali delu: »Med potjo se ureja tovor osličku, kar pomeni, da se z delom premagujejo težave.« In vsi so dobro vedeli, kako se je on loteval dela, ne da bi čakal, da bi se težave, tudi velike, same razrešile.

Ko so ga vpraševali o kakem žalostnem dogodku, ki mu je delal skrbi, je imel navado reči: »Moja dobra mati mi je večkrat vedela povedati, da ni nikjer drugega kraja, kjer bi se zgodilo toliko neprijetnosti, kot je ta naš svet.«

Včasih je nanesel pogovor na vojaška dejanja, težka in tvegana, na odkritje novih dežel in krajev po nevarnih raziskovalnih potovanjih, o znanstvenih in tehničnih izumih, sadu mnogih in dolgih preučevanj, nasprotovanj, zavisti in krivic. »Kaj pa vi? In vaša začeta dela?« je kdo vprašal don Boska. On pa je s svojim prebrisanim nasmehom in napol resnim in napol izzivalnim izrazom bolj ali manj slovesno dejal: »Svet pripada tistim, ki ga osvojijo. Pogumni dosežejo vse, kar hočejo. Junake podpira sreča. Bog je izročil zemljo tistim, ki si jo podredijo.«

Če so govorili o veličastnostih, sreči, slavi, ugledu, bogastvu, uspelih dejanjih, je imel navado reči: »Nečimrnost čez nečimrnost in vse je nečimrnost, razen da ljubimo Boga in njemu samemu služimo.«

Kdor je bil blizu don Boska, se je vedno česa naučil in dobil zveličavne nauke.

Pogosto je sredi dvorišča začel pesnikovati. Potem ko je ponovil izrek 'Časi se spreminjajo in mi se spreminjamo z njimi', je v naslednjih vrsticah govoril o minljivosti stvari:

Čas beži in ura se ne ustavi.

Smrt se nam bliža s hitrimi koraki.

Sedanje, pretekle in prihodnje stvari me skrbijo.

Ali: *Fugit irreparabile tempus* (Čas nepovrnljivo beži).

Tempora labuntur tacitisque senescimus annis (Časi bežijo in mi se staramo v tihih letih).

Ko je hotel svoje sinove poučiti, da naj se ne dajo preslepiti lepemu videzu in ne presoajo sreče drugih, je imel navado ponavljati naslednje verze Metastasia:

Če bi ob vsaki notranji žalosti

se videlo napisano v obraz,

bi mnoge stvari, ki jih sedaj občudujemo,

budile sožalje.

Če bi mogli videti v dušo naših sovražnikov,

bi se nam srečnim

v nič spremenila

vsa njihova sreča.

Drugič je vnesel v rimo ime fanta, ki se mu je približal, da bi mu poljubil roko:

*Antonu, ker je dober,
bo dano v dar nebo.
Če boš pa hudoben,
se boš sam oropal nebes.*

Nato se je obrnil na katerega drugega:

*Če Karlek ne bo priden,
ne bo dobil v dar nebes.*

Kakemu tretjemu:

*Če bo Robert dober,
bo gotovo prejel v dar nebo.*

Nekemu gojencu, ki je bil zelo dobrega srca, a je imel glavo polno lahkomi-selnosti, je v veliko začudenje vseh zapel:

*Franček, Franček, Franček!
Če nas v nebesih čaka velika sreča,
jo bomo v popolnem miru uživali tako,
da naša radost ne bo imela konca.*

Nato se je zasmeljal in zasmeljali so se vsi okoli njega.

Drugič je zato, da bi nas odvrnil od preveč resnih misli, ali zato, da bi preki-nil kako pretirano pripovedovanje ali neprijetna poročila ali tudi pogovore pro-ti ljubezni in pravičnosti, citiral Vergilov verz: *Quadrupedante putrem sonitu quatit ungula campum* (Med topotom konja v galopu kopito stresa prašno po-lje) ali s *Tibulom* ponavljal: *Tum ferri rigor, atque argutae lamina serrae* (Tedaj trdota železa in list vreščave žage). Včasih pa: *Me mea paupertas vitae traducit inert* (Moje siromašno življenje me vodi v brezdelnost).

Potem je pokazal, kako naj posnemamo te verze v veliko zadovoljstvo fan-tov iz višjih letnikov, ki so videli, kako se don Bosko spominja učenja, ki ga je opravil kot mlad fant in ki so ga tisto leto opravljali tudi oni.

Dajal jim je, da so prevajali preproste latinske stavke, v katerih so včasih red-ko uporabljene besede imele dvojen pomen in jih je bilo zato težko razumeti:

»Da vidimo,« je dejal, »kdo izmed vas mi bo prevedel iz latinščine stavek: *Homo ne, si vis esse* ali *Ne mater suam*.«

V večini primerov fantje niso znali prevesti in so čakali, da jim bo don Bosko pomagal. Pomoč je tudi prišla: »Prvi stavek pravi: Predi, žena, če hočeš jesti. In drugi: Predi, mati, jaz bom šival.«

Od drugih bomo navedli dva: *Non est peccatum occidere patrem suum. Deus non est in coelo.* Ko je množica fantov ugibala, se šalila, kričala, govorila drug čez drugega in prosila: »Don Bosko, povejte vi,« je on vzpostavil tišino in razložil: »Ni greh ubiti očeta prašičev. Bog ne je v nebesih.«

Odgovor so sprejeli s krohotom in ploskanjem.

Od časa do časa je don Bosko povabil fante, da so deklamirali italijanske pesnike klasike in zlasti Dantejevo Božansko komedijo. On sam je ponovil kako tercino in včasih cel spev, tako da se je videlo, da jo zna na pamet. Ta pesnitev mu je bila silno pri srcu. Na svojih jesenskih potovanjih ali obiskih zavodov, zlasti v letih 1874–1882, ni nikdar pozabil dati v kovček to knjigo za razvedrilo svojega duha.

Celo pravila latinske slovnice, ki so jih v novi učni metodi spravili v italijanske včasih okorne in nerazumljive osmerce, je uporabljal za zanimivo zabavo dijakov, zlasti tistih, ki so obiskovali tretjo gimnazijo. Deklamiral je nekaj vrstic, jih razložil in jih dal ponoviti fantom, ki so se jih potem v šoli naučili na pamet. Taki odmori so prinašali veliko koristi in so dečke spodbujali k sodelovanju, kajti vedeli so, da bo don Bosko kakega izmed njih pozneje tudi izprašal.

Še bolj zanimivo je, da je ta pravila na ta ali oni način, naravnost ali posredno uporabil za izhodišče ali sklep svojih opominov.

Nekemu asistentu, ki ni kazal preveč zagnanosti pri izpolnjevanju obveznosti, je zaklical: »Zapomni si:

L'infinito dell'attivo

Ti dara l'imperativo (aktivni nedoločnik ti bo dal velelnik).

Ko je zaradi nesoglasja med tistim, ki ukazuje, in tistim, ki uboga, in zaradi pomanjkanja povezanosti, ki naj bi vodila k uresničenju istega cilja, nastal nered pri izpolnjevanju obveznosti, je trdil: To je slovnična napaka.

Prima ognun sia persuaso Najprej mora biti vsak prepričan,

Accordarsi l'aggettivo da se mora pridevnik

Col suo nome sostantivo skladati s svojim samostalnikom

In genere, numero e caso. v spolu, številu in sklonu.

Potem se je obrnil h kakemu gojencu ali kleriku in nadaljeval:

Prima ognuno sia persuaso Najprej mora biti vsak prepričan,

Che Giovanni ha lungo naso. da ima Janez dolg nos.

Nato je dodal: »Ali veste, kaj pomeni ta verz?«

Pogosto se je don Bosko obrnil h kakemu fantu iz razreda filozofije: »Ali ti je kaj znano iz algebre?«

»Seveda.«

»Potem pa mi reši to nalogo: $A + B - C$. Kaj to pomeni?«

Fant je razmišljal, potem pa povedal prvo, kar mu je prišlo na misel, a mu ni šlo.

»Poslušaj torej: povedal ti bom to, česar ti ne veš. A pomeni allegro (vesel), B pomeni buono (dober) in C pomeni cattivo (hudoben), se pravi: bodi vesel, dober in nikdar hudoben oziroma minus hudoben, če ti tako bolj ugaja.«

Včasih se je obrnil h komu drugemu:

»Zapomni si tri S.«

»Kaj so ti trije S?«

»Sanità, studio o sapienza, e santità (zdravje, učenje-modrost in svetost).«

Nato še kleriku: »Tudi ti ne pozabi: salve, salvando, salvati« (pozdravljen; rešuj se tako, da rešuješ druge).

Ker so bili okoli njega tudi rokodelci, je katerega izmed njih vprašal, kaj naj stori, da bo imel v žepu vedno denar. Odgovoril je: »Pavliha je imel navado reči: Če hočeš vedno imeti denar, tedaj od osmih soldov, ki jih imaš morda v žepu, izdaj samo štiri. Ne izdaj jih nikdar osem, če imaš samo štiri, temveč izdaj samo dva. Tako ne boš nikdar brez denarja.«

Ko je potem govoril o tem praliku piemontskega kmeta, je pripovedoval razveseljive ljudske dogodivščine.

Nekega dne je bil pavliha na cestnem gledališču žalosten in ni hotel govoriti. Bil je ves zamišljen.

Kaj ti je, pavliha, da danes nič ne govoriš?

In on: Žalosten in potr t sem, ker je bila slaba letina.

Kaj to pomeni?

Ali ne vidiš, da nam Najvišji tam zgoraj pošilja nevihte zaradi naših grehov, Najvišji tukaj spodaj pa nam vzame, kar nam je še ostalo (z davki). Mi pa ostajamo med tema dvema najvišjima najbolj revni?

Ubogi pavliha! Po teh besedah so ga zgrabili in odvedli v ječo.

Ali veste, kaj se pravi govoriti slabo o vladi?

Zopet drugič je pavliha stal na odru in vprašali so ga:

– Pavliha, povej nam, katero vino ti bolj ugaja, oziroma katero vino je najboljše?

Toda on molči.

– Ti bolj ugaja barbera iz Astija?

Pavliha zaviha nos in reče ne.

– Barolo?

– Ne.

– Muškat iz Strevija?

– Ne.

– Iz Sirakuze?

– Ne.

– Malvazija? Bordožčan? Nebiolčan?

– Ne, ne, ne!

– Renski rizling? Peneče se vino? Šampanjec?

– Ne, tudi ne.

– Tokaj? sveto vino? kaluzo?

– Ne! Pri vsakem imenu se je spačil, da so se vsi davili od smeha.

– Katero vino ti torej najbolj ugaja?

– Vino, ki mi najbolj ugaja, je tisto, ki ga imam v kozarcu in ga lahko pijem.

Kaj mi pomaga, če mi našteješ imena še tako odličnih vin, ki jih pa jaz ne morem imeti in ne piti? Ne razumeš tega?

Te šegave zgodbe je don Bosko izmenjeval z zveličavnimi opomini.

Ko je kdo tožil zaradi majhnih neprijetnosti, je imel navado reči: Pitagora je za vse vrste nevšečnosti predlagal tri stvari: manj jesti, svežo vodo in gibanje.

Drugič je ponavljal: *Quies, mens ilaris, dieta* (mirovanje, dobra volja, zdržnost pri jedi).

Nekomu, ki se je bal, da bo zbolel, je pripovedoval: Neki okrevanec je hotel, da bi bil pri kosilu ob njem njegov zdravnik. Zgodilo se je, da so mu postregli s pečenim piščancem. Zdravnik si je jed ogledal in začel odstranjevati tiste dele, ki so se mu zdeli zdravju škodljivi. Ko je rezal peruti, je dejal: Ala, mala (perut, zanič) in jo dal v svoj krožnik. Coxa noxa /kolk škodljiv/ in ga zopet dal na svoj krožnik. Testa, infesta (glava nevarna) in isto. Tako je naredil še s preostalim in končno vzkliknil: Collum sine pelle bonum (vrat brez kože je dober) in ga ponudil varovancu. Sam pa je medtem pojedel kožo in vse drugo. Si razumel? Pusti ob strani vse neumestne strahove in previdnosti. Zaupaj malo bolj v Božjo previdnost. Zateci se po pomoč k Božji materi Mariji in pojdi pogumno naprej.

Kar naprej je prihajal na dan z novimi smešnicami, zastavil gojencem uganke in jih vabil, da bi jih rešili. Nekaj si jih je sam izmislil.

Oh, kako si ves zelen! je rekel enemu. Zdi se mi, da si bolan.

Bolan? Čisto dobro se počutim.

Pa vendar si ves zelen!

Ne razumem.

Malo pomisli in boš razumel.

Fant se je umaknil, tuhtal, govoril s tovariši in se potem vrnil k don Bosku: Oh, don Bosko, sedaj razumem, kaj pomeni biti zelen: pomeni, da sem rastlina, ki ne prinaša sadu, kajne?

Končno si razumel, mu je smeje se odgovoril don Bosko.

Toda zavzel se bom. Od sedaj naprej hočem postati dober.

Čez nekaj dni je deček spet prišel k don Bosku: Poglejte me, sem še vedno zelen?

Imaš že veliko boljšo barvo. Videti je, da ti gre bolje, toda potreben bo še kak napor.

Res je. Pa boste že videli.

Prav. Dobro sem vedel, da si pravi tič.

Včasih je kateremu izmed tistih, za katere je menil, da bodo nekoč člani njegove Družbe, ostro pogledal v oči in dejal: Est caput plectendum (treba bo preoblikovati glavo) ali Caput amputandum (glavo je treba odsekati). In fant, ki je razumel to latinščino, je odgovoril s smehljajem.

Drugim je smeje se rekel: Hočem te skuhati, veš? Ali: Nisi še zadosti skuhan. Kar je pomenilo, da je pričakoval od njega lepše življenje, bolj gorečo ljubezen do Boga.

Nekemu fantu, ki je bil v cerkvi med pridigo raztresen, je rekel: Povej mi, te bolijo zobje? Ubožec!

Ne, nikakor.

Zdelo se mi je, da te bolijo zobje.

S tem mu je hotel povedati, kakor je razložil pozneje, da slabo premleva Božjo besedo, da mu torej ne ugaja in da nima od vsega nikakršne koristi. Ko je rekel: Revček, glava te boli, je menil muhe in nepokorščino.

Stavek, ki ga je pogosto uporabljal, je bil: Kdaj boš začel delati čudeže? To vprašanje je nenadoma postavil komu, ki je bil zamišljen ali je raztresen mislil na kaj drugega ali ko je kdo po tiho na uho govoril tovarišu v skupini, ki je bila okoli njega.

Nekemu fantu, ki že več mesecev ni prejel svetih zakramentov, je nekega dne dejal: Hej, prijateljček, ali ne bi bil pripravljen jutri kositi z menoj? In na pritrilni odgovor je dejal: Zapomni si, da jaz obedujem jutri zjutraj ob pol osmih. S tem je hotel nakazati evharistično mizo med sveto mašo.

Bil je ljubek prizor, ko je don Bosko stal sredi lepega števila gojencev, se z

njimi pogovarjal in drugega za drugim premeril s svojim pogledom. Za vsakega je imel pripravno besedo. Enemu je dejal: Kako je s teboj? Drugemu: Si priden? Tistemu, ki je prišel v skupino: Si zares pravi angel? Sklenil je pest in dvignil palec in mezinec in migal z njima. Fantje so ga posnemali in delali isto kretnjo vsak nad glavo tistega, ki je stal pred njim. Enemu izmed majhnih, ki je tiho naslanjal glavo na njegovo roko, je dejal: Bodi tiho! Nekemu drugemu: Oh, ti grdoba! In mu je v smehu pretil s prstom. In drugim fantom: Hočem, da smo si prijatelji; pa zares in ne samo za šalo. Povej, ali si zares moj prijatelj? In komu drugemu: Kdaj se bova videla? In fant je razumel, da hoče don Bosko z njim govoriti o njegovi duši in poklicu.

Včasih je opozarjal kakega dečka in se nenadoma obrnil k drugemu: Si razumel?

Zgodilo se je, da se mu je približal kak deček, da bi mu poljubil roko, toda on ga je prijel za njegovo roko in mu dejal: Pojdi in se igray! Obenem pa je govoril naprej z drugimi, nato pa se zopet obrnil k malemu jetniku: Pojdi torej! Kaj še delaš tukaj?

Če me pa ne izpustite.

In don Bosko se je smehljaj in nadaljeval pogovor. Nato pa: Si še vedno tukaj?

Tudi deček se je smejal. Tedaj ga je don Bosko izpustil, da je stekel in skakal. Tako je navadno ravnal s takimi, ki so se mu zdeli malo odtujeni.

Take, za katere je sumil, da so načrtovali kaj hudega ali negodovali ter molče hodili sem in tja, je kar nenadoma vprašal:

Kaj praviš?

Nič. Saj vidite, da sem tiho.

Zdelo se mi je, da si govoril.

Tako jih je presenetil in pregnal iz njih kake manj dobre misli.

Vsi ti izrazi in različni načini dogovarjanja so se navadno končali v zaupni besedi, ki so ji gojenci pravili: 'beseda na uho'. Toda kaj je bila ta beseda, o kateri smo v Biografskih spominih že večkrat govorili?

To je bilo kakor odmev Božje besede: »živa in dejavna, ostrejša kakor vsak dvorezen meč in zarezje do ločitve duše in duha, sklepov in mozga ter presoja vzgibe in misli srca« (Heb 4,12). Don Bosko je v svoji veliki gorečnosti in previdnosti, v vseobsegajočem vodstvu, potem ko se je o vsem dal poučiti, ko je poznal vse notranje in zunanje gojence, tako da je vsakega poklical po imenu in poznal njegov značaj, vsakemu z ljubeznivostjo, ki se ji nihče ni mogel upirati, znal dati nasvet, ki je najbolj ustrezal njegovim potrebam. Toda to, kar je njegovi besedi dajalo poseben uspeh in kar je velikokrat fantu odkrivalo skrivnosti, ki jih je mogel samo on poznati, so bili dogodki, ki jih je napovedal in ki so se

docela uresničili. Gojenci so zato pripisovali neizmerno velik pomen temu njegovemu prizadevanju in navadi. Zato si lahko mislimo, kakšen učinek je to ime- lo na dečkovo obnašanje in kako daleč je segal vpliv take besede in kake sadove kreposti in koristi za duše so prinašale.

Večkrat je don Bosko dejal kakemu fantu: Hočeš, da ti povem eno besedo? Včasih so pa tudi fantje prihajali k don Bosku in ga prosili: Povejte mi eno besedo. In don Bosko je položil svojo roko na fantovo glavo, se sklonil in mu po tiho govo- ril na uho, z drugo roko pa je zakrival usta, da nihče ni mogel slišati. Bil je prizor, vreden, da bi ga videli, kako se je fantu spreminjal izraz obraza: zdaj se je smehljaj pa zopet zresnil. Nekateri so zardeli kot kuhan rak, drugi je začel jokati, eden je prikimaval, drugi odkimaval. Eden se je umaknil in se zamišljeno sam sprehajal, drugi je zaklical 'hvala' in se pridružil igri, zopet drugi je takoj šel v cerkev na obisk Najsvetejšega. Nekateri se po pogovoru niso več mogli ločiti od don Boska in so bili kakor zamaknjeni v veličastno misel. Dostikrat je fant sam odgovoril don Bosku na uho ali kaj vprašal. Beseda, ki jo je don Bosko povedal na uho, ni trajala več kot nekaj sekund. Bila pa je kakor ognjena puščica, ki se je zapičila v srce in ostala tam, ne da bi jo bilo mogoče izpuliti. To so bili nasveti, določeni opomini, spodbuda k dobremu, pa tudi kako opozorilo. Don Bosko ni rad karal in zlasti ne v javnosti. Nikdar ni dal čutiti, da kakega fanta ne ceni, in tudi tisti, ki so čutili, da niso vredni posebne pozornosti, so vedeli, da jih don Bosko nikdar ne bi osramotil. On v vsem svojem življenju ni nikogar osramotil, razen če je šlo za to, da je popravil javno pohujšanje. Zato so skoraj vsi popolnoma zaupali svoje- mu predstojniku. Javno opozorilo ni sramotilo, temveč je dajalo dobre sadove in spodbujalo k vztrajnosti. »Opozorilo modrega človeka pripravljenemu ušesu je kakor zlat uhan z dragocenim biserom,« pravijo Pregovori v 25. poglavju.

Te besedice na uho so se bolj ali manj glasile takole: »Bi hotel Božji materi Mariji podariti cvetko? Da bi se malo bolje učil? Jezus te čaka v cerkvi, da ga obiš- češ. Opusti navado, da se dotikaš drugih. Si se dobro spovedal? Zakaj bolj pogosto ne prejemaš obhajila? Oh, tisti tvoji tovariši! Pogum, zateci se k Mariji in ti bo po- magala. Če bi ti mogel videti stanje svoje duše! Le naprej tako, Marija je zadovolj- na s teboj. Dobro si zapomni, da Bog vidi. Raje umreti kakor grešiti. Bodi priden, videla se bova v nebesih. Skušaj opraviti dobro spoved in boš zelo zadovoljen. Qui faciunt peccata hostes sunt animae suae (Kdor dela greh, je sovražnik svoje duše). Zmoli pet očenašev k Jezusovim ranam, da nihče, ki bo danes umrl, ne bo šel v pekel. Pomagaj mi rešiti svojo dušo. Veselo naprej! Nekega dne bomo skupaj z Gospodom. Bodi pokoren in postal boš svetnik. Prosi Božjo mater Marijo za mi- lost, da v vsem svojem življenju ne boš nikdar padel v greh. Ali zares moreš nocoj

mirno spati?« In še stotine drugih podobnih misli, vsakemu po njegovi potrebi. In izkušeno oko je videlo neposreden učinek: eni so prejeli svete zakramente, drugi so bolj zbrano molili, izpolnjevali natančno svoje dolžnosti, se znebili zavisti, se odvadili nasilnega vedenja in neprimernega obnašanja do tovarišev. Mnoge od teh bi lahko imenovali po imenu. Nekateri so se celo odločili za izredno pokoro in pokazali zavzetost za pobožnost in molitev.

Toda tisti, ki so se prvi zavedeli učinkovitosti te besede, so bili prav oni, ki jim je bila namenjena. »Naj poročam,« je povedal neki ugledni duhovnik, »o dogodku, ki se je večkrat ponovil, ko sem bil še mlad. Ko me je don Bosko videl zamišljenega na odmoru, mi je znal prišepetati besede, ki so me popolnoma odvrnile od vznemirjajočih misli, in lahko rečem, da tudi od skušnjav, ki bi me verjetno premagale. In tako je, ne da bi se zavedal, stopal mir v mojo dušo in sem se počutil dobro. To je don Bosko delal ne samo z menoj, temveč z vsemi, ki smo se mu približevali, da bi mu voščili lahko noč, kajti nobeden ni šel spat, če mu ni prej poljubil roke.«

Naj povemo, da so imele njegove ljubeznive in spretne manire značilen učinek še po 1860. Dečki so mu, kjer koli je bil, tudi sredi dvorišča, odkrivali svoje srce v popolnem zaupanju, in če jih je kaj težilo, niso šli spat, preden so se mu spovedali. Dostikrat so stali pred njegovo sobo in nalahno trkali, dokler jim ni odprl. Z grehom v duši niso mogli zaspati. Vendar se mu niso vsi gojenci tako zaupljivo bližali. Bili so tudi izjemni primeri, toda njegova beseda je tudi v srcih teh dosegala čudovite učinke, tako da so se zgodile nepredvidene stvari.

Ko je včasih sredi skupine tovarišev zagledal kakega lahkomiselnega, ki je na vse kriplje zagovarjal svoje stališče, ga je prekinil, poklical k sebi in mu dejal: – Rad bi, da bi naredila nekaj lepega. Ko ga je fant vprašal, kaj bi to bilo, mu je šepnil na uho: – Želel bi, da bi se temeljito opral, da boš postal Božji prijatelj in te bo blaženega Devica Marija sprejela v svoje varstvo.

Ko je kak drug pri igri na dvorišču ves zasopel tekal sem in tja, tako da ni vedel, ali je v nebesih ali na zemlji, ga je don Bosko kar na lepem ustavil.

– Kako ti gre?

– Odlično.

Ob tem nenadnem vprašanju je deček malo zmeden gledal don Boska, povetil oči, nagnil glavo, se praskal za ušesi in: – Ja ... no ...

– Če bi umrl jutri, danes ponoči, sedaj, bi bil zadovoljen?

– Ne preveč.

– Kdaj boš torej prišel k spovedi?

– Jutri zjutraj.

Navadno je držal besedo.

Kak hudobno prebrisan fant se je načrtno izogibal srečanj z don Boskom, ker ni mogel prenesti njegovega pogleda. Don Bosko je sledil vsem njegovim korakom, in ko se je ta čutil popolnoma gotovega ter se živahno pogovarjal v krogu svojih tovarišev, sta mu nenadoma dve roki zakrili oči in trdno držali njegovo glavo, tako da se ni mogel obrniti. Fant je bil daleč od tega, da bi mogel uganiti, kdo si je privoščil tako šalo; menil je, da je kak tovariš, začel je naštevati nekatera imena, potem pa postal nepotrpežljiv in nato začel kričati: Pusti me pri miru! Dostikrat je začel tudi psovati in celo brcati. Tedaj sta obe roki odkrili oči, fant se je bliskovito obrnil in se znašel pred don Boskom: – Oh, don Bosko! je zaklical in ustnice so se mu začele tresti. Zmedenosti, ki jo je doživljal ubogi fant, se ne da opisati. Stal je pred don Boskom negiben, rdeč v obraz, s povešeno glavo. Ko je iskal don Boskovo roko, da bi mu jo poljubil, mu je don Bosko dejal:

– Zakaj bežiš pred menoj?

– Saj ne.

– Torej si bova prijatelja? Daj, da ti nekaj povem: in medtem ko mu je potihoma govoril na uho, je fant obljubljal in privoljeval.

Ko se je don Bosko vračal s kakega potovanja, so mu dečki navdušeno tekli naproti in se stiskali okoli njega. Toda kakšen izmed njih se je držal sam zase zadaj, kar je bilo jasno znamenje, da z njim nekaj ni v redu in da nekaj skriva v srcu. Dolga leta ni bilo takih več kot dva ali trije: jasen dokaz, da so stvari v oratoriju dobro potekale. Seveda je don Bosko zlasti na te obrnil svojo pozornost, kajti dejstvo, da se je kdo držal stran od njega, je bilo jasno znamenje neurejene vesti.

Ko jih je tako videl v težkem položaju, kako so odmaknjeni kakih štiri ali pet metrov opazovali izza skupine dečkov, jim je zaklical: Prinesel sem lepa darila za enega izmed vas! Fantje so polni radovednosti čakali, da bi videli tisto darilo.

– Veste, komu ga bom dal?

Fantje so začeli naštevati imena najbolj pridnih.

– Enemu izmed tistih tam.

Vsi so obrnili in se začudili, ker so vedeli, da to niso bili najboljši. Ti so otrpili, kakor da bi bili iz kamna, don Bosko pa jih je drugega za drugim poklical po imenu, jih povabil, naj pridejo bliže, in tovariši so jim odprli pot. Vrabčki so bili ujeti v mrežo, mila besedica jim je zvenela v ušesih in že zvečer ali prihodnje jutro so se spovedali.

Končajmo to razmišljanje s trditvijo mons. Cagliera: »Pogosto se je ta besedica na uho slišala kot goreč zdihljaj in mi, ki smo stali blizu, smo čutili, da je bila razgreta od ljubezni do Boga in do fanta, ki ga je tako zelo ljubil v Gospodu. Vse za Boga in njegovo čast! To je bil njegov refren, ki sem ga slišal ničkolikokrat

in ga je on ponavljal s prižnice, v spovednici in v zasebnih pogovorih. To je bila edina resnična vroča želja njegovega življenja.«

Toda Bog je don Bosku podelil tako popoln dar besede, da je vse na njem – pogled, naglas, gibi, kretnje delovalo kot govorica. Zlasti je s svojim očesom izražal vso moč in sposobnosti svoje duše in svojega srca. S svojim umerjenim pogledom, mirnim, vedrim in točno določnim se je z neustavljivo močjo pollaščal misli drugih in z isto močjo, če je hotel, je dal razumeti, kar je hotel. Dostikrat je en vzgib, en nasmeh, spremljan z odločnim pogledom, veljal za vprašanje, odgovor, povabilo in cel govor.

Don Dominik Belmonte poroča, da je o podobnih čudovitih učinkih slišal pripovedovati mnoge priče, toda tudi on sam je izkusil podobne stvari, ko je bil gojenec, klerik in duhovnik. »Tolikokrat je don Bosko pogledal kakega fanta na tako izrazit način, da so njegove oči govorile, čeprav so njegove ustnice molčale, in mu dal vedeti, kaj želi od njega. In fant mu je z usti odgovoril in se čudil, da ga je popolnoma prav razumel, kaj mu je don Bosko hotel povedati. Dostikrat je šlo za stvari, ki niso imele nikakršne zveze s tem, kar je bilo rečeno prej ali se je v tistem trenutku moglo videti ali dogajati. Bilo je vprašanje, ki se osebno ni tikalo vprašanega: ukaz, opomin, nasvet za šolo, navodilo za odmor ali kaj drugega. Toda vsi so dobro razumeli.«

Pogosto je z očmi sledil kakemu fantu, kamor koli je šel, bodisi na dvorišče, stebrišče, in se medtem mirno pogovarjal z navzočimi. Toda v trenutku se je fantov pogled srečal z don Boskovim in v njegovih očeh bral tako gorečo željo, da bi mu govoril, da je prišel k njemu in ga vprašal, kaj želi od njega. In don Bosku mu je šepnil na uho.

Neredko je obdan od mnogih gojencev zapičil pogled v enega ali dva, si z roko zasenčil oči, da bi proti luči bolje videl, in zdelo se je, da je proniknil v globino njunih src. Zdrznila sta se, beseda jima je zastala na ustih in začutila sta, da pozna njuno skrivnost. In v resnici je na njunih obrazih bral kako senco krivde in grizenja vesti. Tedaj je zadostoval en sam mig glave in že ni bilo več potrebe po povabilu; šlo je samo še za določitev, kdaj se bosta spovedala.

Don Bosko se je ravnal po zgoraj opisanem načinu tudi, ko mu je kdo kaj obljubil, pa je vedel, da obljube ne bo držal, ali pa je rekel, da stvar sploh ni resnična. V tem primeru je to dejanje pomenilo dvom, opozorilo ali zavrnitev in je bilo kakor napoved krepkega opomina.

Dogajalo se je, da je, medtem ko je don Bosko spovedoval v spovednici, prišel v zakristijo kak fant, ki je imel vse drugačne namene, čeprav bi mu bila spo-

ved potrebna. Toda če bi ga don Bosko ljubeznivo pogledal v obraz, bi se zgodilo tisto, kar pravijo o slavčku, ki ga uroči pogled kače. Fant ne bi mogel več oditi. Ustavil bi se negotov, naredil še korak proti vratom, se vrnil, se približal don Bosku, padel na kolena in čakal, da bi prišel na vrsto za spoved. Čutil bi se pritegnjenega od čudežne moči, uplahnil bi mu ves odpor in v njem bi se prižgalo otroško zaupanje. To smo zvedeli od naših zaupnih prijateljev, ki so sami občutili ta dobrodelni vpliv.

Ko je v odmoru videl kakega dečka, ki je bil preveč radoveden in je hotel vedeti, kaj so drugi govorili ali delali, ali je hotel poslušati kako manj primer-no šalo, mu je kazalec pritiskal na uhelj in mu skušal zatisniti uho. Če je videl katerega, ki je preveč svobodno metal oči sem in tja, mu je kakor za šalo zaprl veke. Drugemu je s palcem in kazalcem stisnil ustnice, mu tako zaprl usta ter s tem pokazal, da naj jih ne odpira za godrnjanje. Vse to je storil tako nežno in z neposnemljivo milino, da je samo njegov pogled vse raznežil. To so bili zgovorni in neizbrisni opomini.

Oh, čudovita moč don Boskovega pogleda! Eden izmed fantov pozno v noč ni mogel zaspati. Nemirno se je premetaval v postelji, globoko dihal in grizel rjuhe. Tovariš v sosednji postelji se je zbudil in ga vprašal: »Kaj ti je?« Vendar ni dobil odgovora, on pa je še naprej vzdihoval in tarnal.

– Toda kaj ti vendar je?

– Kaj mi je? Don Bosko me je pogledal.

– Ta je pa dobra! Je to kaj posebnega?

– Pogledal me je na čisto poseben način. Oh, jaz dobro poznam don Boskove poglede.

– Motiš se. Potrpi malo in ne zbudaj cele spalnice, je sklenil tovariš. Naslednje jutro je fant vprašal don Boska, ali je imel kak poseben namen, ko je pogledal njegovega tovariša. Don Bosko je odgovoril: – Vprašaj njega, ali mu mogoče vest kaj očita! In vest je odgovorila tako, da se je fant spovedal in se pomiril.

Da bi se opomini bolj vtisnili v spomin, je don Bosko poglede povezoval s šegavimi dovtipi. Da bi koga pripravil na vztrajnost v kreposti, je z določenim dostojanstvom, pomešanim z nekim neopredeljivim nasmehom, uporabljal svoj posebni obred z naslednjim besedilom: Vera, upanje, ljubezen, dobra dela, prijateljstvo. Ko je izgovoril 'vera', se je s konci prstov nalahno dotaknil fantovega desnega lica. Ob besedi 'upanje' se je dotaknil levega, pri 'ljubezen' ga je rahlo udaril v brado, pri 'dobra dela' se je dotaknil nosu, in ko je malo močneje udaril po desnem licu, je izgovoril 'prijateljstvo'. Tisti, ki je bil deležen tega opravila, se je počutil srečnejšega, kot če bi dobil še tako nagrado, in močno podkrepljenega

v dobrem. To so vsi enoglasno potrdili.

Še neko drugo skrivnostno početje je imel vedno na ustih in dejanjih. Če ga je kak gojenec ali klerik vpraševal, kako je vendar mogoče, da z gotovostjo napoveduje toliko prihodnjih dogodkov in drugih skritih stvari, je takole odgovarjal:

– Poslušaj me: sredstvo, s katerim to dosežem, je Otis, Botis, Pia, Tutis. Ali veš, kaj pomenijo te besede?

– Seveda ne vem.

– Poslušaj, to so grške besede.

Zlogovaje je ponovil: – O, tis... Bo, tis... Pi, a... Tu, tis. Si razumel?

– Kdo more to razumeti.

– Samo jaz to vem. Nikdar nisem nikomur hotel povedati, kaj pomenijo te besede. To je moja velika skrivnost, s katero opravljam vse izredne stvari. S tem berem vest, s tem se mi odpirajo vse skrivnosti. Toda če si zadosti bister, boš mogoče kaj razumel.

Potem je ponovil tiste štiri besede in ob vsaki s kazalcem pokazal na čelo, usta, brado in prsi fantu in ga na koncu nepričakovano lahko udaril.

Fant se je smejal, mu poljubil roko in vztrajal pri vprašanju. Če ne drugo, mi prevedite v razumljiv jezik tiste štiri besede.

– Lahko, vendar ne boš razumel prevoda. V šali mu je v piemontskem narečju dejal: – Kadar ti jih dajo, jih pač sprejmi.

Vsi navzoči so se zasmejali.

Take mile zaušnice so imele še druge koristne učinke. Če je don Bosko naletel na kakega žalostno razpoloženega fanta, ga je poklical k sebi in hotel zvedeti vzrok za tako žalostno vedenje. Rekel mu je, da je sv. Filip Neri učil, da je žalost osmi glavni greh. Ko ga je tako z lepimi besedami in obljubami potolažil, mu je dal eno tistih svojih zaušnic in mu dejal: – Bodi dobre volje. In ga je, glej čudo, spravil v prvotno dobro voljo. To tolažilno moč in sposobnost so vsi tako dobro poznali, da so se v vsakem težavnem položaju obrnili na don Boska in prejeli od njega učinek pomirjujočega nasmeška.

Včasih se kak fant ni prav nič oziral na to, kaj menijo in delajo drugi njegovi tovariši; kot da bi se njegov duh sprehajal po neizmernih planjavah meseca. In že se je od nekod pojavil don Bosko in mu prisolil tisto ljubeznivo zaušnico.

Fant se je kakor prebudil iz svojih sanj in rekel: – Kaj vendar počenjate, don Bosko?

Sv. Filip Neri je ravnal tako s svojimi dečki in pri tem dejal: »Nisem jaz tisti, ki te tolče, temveč hudič, ki te skuša.« – In mi smo bili prepričani, nam je povedal mons. Cagliero, da je don Bosko vedel, da tistega muči kaka skušnjava.

Poleg tega so bili gojenci prepričani, da so don Boskove zaušnice imele obrambno moč proti hudiču. Zato je don Bosko na prošnjo katerega izmed fantov dajal zaušnice in v šali ponavljal: – Danes se te hudič ne bo več dotaknil. Nekateri izmed njih so prosili, da bi jim don Bosko dal več zaušnic. Takrat je rekel: – Za šest mesecev te bo hudobni duh pustil pri miru. Nekega dne ga je neki fant prosil, da bi mu jih prisolil dobršno število in bi ga tako naredil nesprejemljivega za vedno. Don Bosko mu je smeje se odgovoril: – Za šest mesecev ti zagotovim, več pa ne. Potem se je zresnil: – Neki fant, je nadaljeval, si je zato, da bi se premagal, pomagal z molitvijo, pokoro in dobro voljo, pa mu ni uspelo. Od tedaj je vsak dan prihajal k don Bosku, da je dobil svojo zaušnico. Dostikrat smo videli, kako se je kak vznemirjen deček približal don Bosku in mu sredi tovarišev ponudil svoje lice, da mu je dal zaušnico. Ko jo je dobil, je ves vesel odtekel, kakor da bi prejel visoko nagrado. To se je dogajalo vsak dan.

Leta 1861 je neki fant, preden se je odpravil na velikonočne počitnice, prosil don Boska za kak spomin. Ne da bi mu kaj povedal, mu je dal lahno zaušnico. Nato je dejal: – Pojdi domov in hudič se te ne bo več dotaknil. Ko se je fant na koncu počitnic vrnil v oratorij, je vedel povedati, da mu je zaušnica silno pomagala in da je potem vsakokrat, ko se je vračal domov, prosil za podoben spominček.

Na voljo imamo pismo, kjer so omenjene take don Boskove šale, če jih že moremo tako imenovati.

Moj dragi oče!

O da bi bil vedno resnično in ne samo z besedami don Boskov sin! Pod tako mogočnim praporom se lahko bojuješ in zmaguješ. Vašo zaušnico, ki ste mi jo zadnjič poklonili, še vedno čutim na licu. Kadar mislim nanjo, zardim in se mi zdi, da čutim vaše prste, s katerimi ste se me dotaknili. Pošljite mi še več zaušnic, ki jih tako željno pričakujem.

Don Boska imam rajši kot ves svet. Mi verjamete? Pa vendar je tako. Če mi čez dan pride kaka žalostna misel ali slaba želja, takoj izgineta, kakor hitro mislim na svojega dragega don Janeza. Dragi moj don Bosko, klečim pred vami; darujem vam vse, kar želite od mene. Vsega se vam darujem. Sprejmite me kot svojega najnižjega služabnika in me nikdar ne izbrišite iz velike knjige svojih sinov. Vaš v J. K. vdani

klerik JOŽEF PITTALUGA

31.

POGLAVJE

Sveto prizadevanje – Vera in krščanska ljubezen – Učinek pogovora z don Boskom – Dečki zbrani okoli don Boska – Pravljice in druge zabavne pripovedi – Petje – Nova hiromantika – Merjenje rok – Namen udarjanja ob dlani – Spretnostne vaje – Pameten in prijeten nadzor – Najpridnejši fantje so povabljeni na kosilo – Don Bosko sprejema v svoji sobi zasebne obiske: način sprejema in predstavitve; povabilo redovnemu življenju: posredni ugovori; spodbuda trpečim – Trije izleti – Pisni opomini in nepričakovana don Boskova pisma fantom – Listki s sklepi – Don Bosko pričakuje zaupanje gojencev in žrtve, da jo ohrani – Listek s spodbudo k dobremu življenju – Don Bosku zaupani sklepi, ki jih je on ohranil – Učinki svetega prizadevanja

APOSTOL JAKOB JE V SVOJEM apostolskem pismu zapisal o Abrahamu, da je vero potrjeval z deli. Isto moramo reči o don Bosku, ker je bila vera tista, ki je dajala življenje vsakemu njegovemu dejanju in besedi v korist mladine. Ni gledal na žrtve in Bog je množil pri njem izredne darove. Mogoče bo kdo po svoje ocenjeval določena sredstva, ki jih je izbral, vendar lahko vedno rečemo: Bog je izbral slabotne moči tega sveta, da je osramotil mogočne, in ti mogočni so duhovi teme.

Nadaljujmo prikazovanje svetega don Boskovega prizadevanja. Preprosto je, kakor je bilo preprosto njegovo srce, vendar pa učinkovito, da je z njim od svojih sinov odpravil kakršnega koli duhovnega sovražnika. Ljubezen premaga vse, in to toliko bolj, če jo navdihuje vera. Ta premaga srca.

Vsi so videli don Boska, kako se je utrujen, bolehen, slaboten, bolan na želodcu, z vnetim grlom in pogosto krvavim pljunkom trudil od jutra do večera, da je držal dečke okoli sebe. Iz tega je mogoče sklepati, kako rad jih je imel. Da

bi pokazali, kake muke je moral pretrpeti zanje, ne samo telesne, temveč tudi duševne, smo bili v prejšnjem poglavju prisiljeni bolj obširno predstaviti njegovo prizadevanje. Toda to zahtevata resnica in namen teh Biografskih spominov.

Vrnimo se k naši razpravi.

Pogosto se je don Bosko sprehajal pod stebrišči, obdan od kake stotine klerikov in fantov. Nekateri so hodili za njim, nekateri pa pred njim, z obrazom, obrnjenim k njemu, da bi slišali, kaj govori. Don Bosko jih je na svoj prijeten način zaposloval enkrat s pripovedovanjem kakih zgledov, drugič z dogodivščinami iz lastnega življenja ali s spomini na dogodke iz oratorija, ki so na vse delali prijeten vtis.

»Jaz sam sem izkusil,« je trdil don Rua »in to so velikokrat potrdili tudi moji tovariši, da je en pogovor z don Boskom bil toliko ali še več vreden kot cele duhovne vaje. Ko je končal svoje pogovore, nam je po navadi razdelil knjižice in spise, ki jih je dal natisniti. V posebnih okoliščinah, zlasti v prerekanju s protestanti, pa tovrstne knjižice, z namenom, da bi nas obvaroval pred njihovimi zmotami.«

V poletnih večerih, ko so bili ob prazničnih dneh daljši odmori in ko zaradi utrujenosti in vročine ni bilo iger, je don Bosko imel navado, da je sedel na tla ob zidu za poslopjem. Gojenci so takoj prihiteli, prav tako posedli in naredili okoli njega sedem ali osem širokih krogov veselih obrazov. Neki ugleden odvetnik takole opisuje ta prizor, ki se je nešteto krat ponovil od leta 1850 do 1866.

»Ti so bili najbolj živa in zgovorna priča odkritosrčne, skromne in vesele nedolžnosti. Njihove kakor okna odprte oči niso imele kaj skrivati, ker v njihovi duši ni bilo nobene zle misli. Gledali so zaupljivo v obraz vsakemu, ki se jim je predstavil, in izžarevali vanj veder mir, ki ga je bilo polno srce. Za dečke same pa je bil pravi dogodek, da so mogli opazovati don Boska. Duhovnik Emilij Sacco, župnik pri S. Stefanu di Pallanza, bivši don Boskov gojenec, je 1888 pisal don Rui: »Don Bosko, kako radi smo ga imeli! Kako čednosten in svet je bil! Zdi se mi, da ga še vidim, kako se mi smehlja, da slišim njegove dobrohotne besede, da občudujem njegov častiti obraz, ki je jasno izražal lepoto njegove duše.«

Don Bosko je za ta srečanja pod milim nebom ohranjal najbolj zanimive in privlačne pripovedi. Včasih je na svoj način izvajal pogovor med črnlnikom, peresom in lučjo, ki ga je napisal Gaspare Gozzi. Potem si je izmislil svoj pogovor med črnlnikom in svojim peresom, med čevljarjem in raztrganim škornjem, ki ni dovolil, da bi ga popravili v nedeljo, temveč šele v ponedeljek, ali pogovor, ki se je razpletel med njim in njegovo svetilko, ki ni hotela svetiti in je držala s pro-

testanti. Včasih je deklamiral kak šaljiv sonet v slogu pesnika Bernija. Med temi tudi enega, ki ga je on napisal, ko je bil še klerik: dialog med rezilom in njegovim žepnim nožem, ki ga je vedno znal na pamet, kot zna povedati don Garino, ki ga je na lastna ušesa slišal, kako ga je deklamiral v Valsaliču.

Potem je zopet pripovedoval čudovite zgodbe, ki so popolnoma zaposlile domišljijo poslušalcev. Opisoval je velikana Gargantua z vsemi njegovimi čudovitimi zgodbami s področja nemogočega in nato še njegovo smrt in pokop, ki se ga je udeležilo na tisoče ljudi, ki ga kljub temu da so skopali en kilometer globok in en kilometer širok jarek, niso mogli popolnoma pokopati in je zunaj ostal nos, ki ga je mogoče videti še danes. Tako je zagotovil sam don Bosko.

– Ga je mogoče videti? so kričali od vseh strani.

– Samo pogledajte ga: to je Mont Blanc.

Don Boskova živahna pripoved in pogosti pogovori s fanti so poživljali prizore takih pripovedi. Zlasti ti so bili včasih tako izvirni, da so vse presenečali.

Don Piano in z njim mnogi drugi bivši gojenci jih pripovedujejo še danes tako, kakor so jih pred petdesetimi leti slišali iz don Boskovih ust z istim čudovitim učinkom veselja in presenečenja.

Vendar njegovi pogovori ob tej uri niso bili vedno samo pravljичno obarvani. Vse kaj drugega. Da bi navdušil fante za apostolsko evangeljsko dejavnost, jim je pripovedoval o katoliških misijonih v poganskih deželah v Aziji, Afriki in Ameriki. Vedno jih je imel v mislih in so mu bili zelo pri srcu. Znova in znova je opisoval trud in težave misijonarjev, njihova slavna dejanja, pripovedoval o spreobrnjenih ljudstvih in o mučencih, ki so prelili svojo kri za Jezusa Kristusa. Med odmori pa je pripovedoval novice iz pisem, ki so poročala o zanimivostih v misijonih, kot jih je povzemal iz spodbudnih pisem Kongregacije za širjenje vere ali tudi iz svojih osebnih pisem.

Pogosto je pripoved prekinil zvonec, ki je naznanjal konec odmora. To je v radovednih poslušalcih budilo željo, da bi mogli nadaljevanje poslušati naslednji večer. Tej želji pa ni moglo biti vedno zadoščeno, bodisi zato ker je bil don Bosko zadržan zaradi nujnih opravkov bodisi da je bil tako utrujen od celodnevne govornje, da ni zmožal več tega dodatnega napora. Sicer pa je le šel k dragim sinovom, ki so ga nepotrpežljivo pričakovali, in je s kakimi drugimi preprostimi pa vendar učinkovitimi sredstvi znal napolniti tisti čas.

Začel je peti kako nabožno pesem in takoj se mu je pridružilo stotine glasov ali pa je improviziral kako igro, ki ni zahtevala gibanja.

Dečki so ga velikokrat vpraševali, koliko let bodo še živeli. Don Bosko jim je odgovoril, vendar tako da so vsi razumeli, da gre za šalo. Naj povemo, kako sta

vzgoja in pouk v oratoriju izključevala vse še tako nedolžno praznoverje in da smo v triinštiridesetih letih poznali tisoče in tisoče dečkov, ki so imeli preprosto pa pristno vero, brez vsake sleparije. Don Bosko je povabil fante, da so pokazali dlani. Na dlani je opazoval črte, zlasti tiste, ki oblikujejo črko M. Rekel jim je, kako vsak nosi na svoji dlani napisan spomin na smrt (morte = smrt), ki smo ji vsak dan bliže. Potem jih je spraševal: – Koliko let si že preživel v tem življenju? Odgovarjali so: eden dvanajst, drugi šestnajst, pa zopet štirinajst ali enaindvajset. Tedaj se je malo zamislil in s skrivnostnim pogledom dodal: – Oh, preden boš ti star trideset let ... Ko boš ti dosegel petintrideset let ... Ali boš ti izpolnil štirideset let ... bomo videli ... kdo ve! Marsikaj se bo zgodilo. In je začel pozorno gledati tiste črte narejeno resno ter skrivnostno in šaljivo, zabeljeno s kako šalo, pa vendar s kako dobro mislijo, in dodal: – Poslušaj me in bodi pozoren. Star si petnajst let, kajne? Petnajst in deset, manj sedem in tri in dvanajst, manj osemnajst je koliko? Izračunaj. Tako je nadaljeval zmedo in povedal vsakemu njegov horoskop. Toda eden ni mogel slediti takemu zamotanemu računanju, drugi je zmešal številke in prosil don Boska, naj ponovi, kar je povedal, tretji je hotel svinčnik in kos papirja, da bi izračunal napoved. Kakšen bolj bister je račun izračunal do konca in hotel, da bi don Bosko potrdil izračunano vsoto, toda on je dodajal *toda*, če, bomo videli, *seveda če boš priden*, kar je pokvarilo račun. Smejal se je, smejali so se tudi fantje, nekateri so se jezili, drugi pa hodili zamišljeni sem in tja. Nikakor niso bili vsi prepričani, da je don Bosko to počel zato, da je minil čas, temveč je s takim početjem hotel skriti milost, ki mu jo je dajal Gospod, da je poznal prihodnost. Zato so si natančno zapisovali vse besede, ki jih je izrekel v tej zvezi. To še toliko bolj, ker se je napoved ne samo enkrat tudi uresničila. Najsi so se stvari zasukale tako ali tako, so si zato, ker so ga vsi brez izjeme imeli za svetnika, tudi dvomljivci in brezbrizneži, dobro zapomnili njegove besede in se po štiridesetih in petdesetih letih, to je v času, ki se jim je zdel napovedan, dobro pripravili na smrt. In za mnoge, tudi nekatere duhovnike, je bilo to zelo koristno.

Pa še na mnogo drugih različnih načinov je don Bosko zaposloval svoje gojence, kakor nam ve povedati Jožef Bosio. Ko je don Bosko imel na voljo kako darilce za svoje dečke, ki pa ga ni hotel podeliti z žrebanjem ali kot nagrado za zmagovalce pri igri, si je izmislil zvijačo, ki je obenem zabavala in budila radovednost. Dostikrat je prišel na dvorišče s sadjem, sladkarijami in bomboni. Ker ni vedel, po kakem ključu bi jih razdelil, je sklenil, da jih bo dobil tisti, ki ima daljšo ped kot on. Vsi so sprejeli stavo. Vsem so vzeli mero od konca mezinca do konca palca. Ker pa je imel don Bosko zelo majhne roke, jih je več zmagalo in prejelo nagrado v veliko veselje vseh navzočih. Seveda je merjenje stotine rok, od katerih so jih nekaj

zavrgli, pa pozneje le nagradili s sladkarijami, budilo veliko radovednost, vodilo k norčijam in šalam ter nenehnim don Boskovim dovtipom. Spet drugič so nagrado prejeli tisti, ki so imeli krajše pedi kot on.

S tem še ni bilo konec njegovih dobrotljivih spretnosti. Včasih je vzel v roko dlan kakega fanta, jo položil na svojo levo dlan z vdolbino navzdol, nato pa s svojo desno roko močno udaril po njej. Če je udarec povzročil glasen pok, je dejal: – Odlično, odlično, oba sva istega mnenja.

Če pa je počilo tako, da se je videlo, da zrak ni bil pravilno stisnjen in zato ni bilo pričakovanega poka, je vzkliknil: – Hm, med menoj in teboj je tako, tako.

Če je udarec izzvenel topo, je don Bosko pokimal z glavo in dejal: – Kaj hočeš? Se pač ne ujemava.

Največkrat so bile te besede šala za smeh, drugikrat pa jih je izgovoril na tako značilen način, da so služile za opomin tistemu, ki ga je potreboval, ne da bi kaj več povedal, kot npr. če je bil kdo ošaben, nemaren pri učenju ali delu, ni prejemal zakramentov ali je vzbujal sum, da njegovo нравno vedenje ni bilo v redu.

Se razume, da je učinek poka don Bosko sam vodil. Toda beseda »nekaj ni v redu« ali »se ne ujemava«, spremljana s čisto posebnim pogledom, je povzročila zaželeni učinek. Koliko različnih kretenj, zardelih obrazov, povešenih oči si lahko videl. Nasprotno pa je don Boskova beseda 'Odlično, odlično, oba sva istega mnenja' izzvala veliko veselje.

Naj omenimo še eno don Boskovo spretnost. Povedali smo že, da je ob nekaterih praznikih pred vsemi fanti izvajal čudovite spretnostne predstave. Zadnja taka predstava je bila leta 1864. Vendar pa iger, ki so slonele samo na ročni spretnosti, ni še tako kmalu opustil in jih je v odmorih menjaval z drugimi domislicami.

Spominjamo se, da je nekega dne neki gospod po kosilu prišel na obisk k don Bosku. Po daljšem pogovoru je Božji služabnik stopil pod stebrišče in takoj se je kot po navadi okoli njega zbrala skupina dečkov. Don Bosko jih je malo oddaljil od sebe, jih povabil, naj naredijo širok krog in sedejo na tla. Tudi on sam je sedel na kamniti tlak in prosil tistega gospoda, ki je vse radovedno in začudeno opazoval, da bi mu za trenutek posodil palico. Nato je dal prinesti stol in ga povabil, naj sede. Tedaj je začel s tisto palico izvajati izredno težke igre, tako da je palica skakala s konca prstov ene roke na drugo roko, prek lahti na komolec, s komolca na nadlaket, na ramena, na nos, ne da bi se palice dotaknil z roko ali da bi mu padla na tla. Dečki so bili čisto iz sebe in so se popolnoma zatopili v to, kar so videli.

Toda te igre in vse to različno prizadevanje ga ni odvrnilo od nadzora nad njegovim ovčjakom. Do zadnje skrivnosti je poznal vse svoje ovčke. Zato je ta-

koj, ko je na dvorišču videl skupine fantov, za katere je menil, da godrnjajo ali grdo govorijo, poklical enega izmed njih in mu dejal: – Prosim te za uslugo: tu imaš ključ od moje sobe, stopi h knjižni omari in mi prinesi to in to knjigo.

Fant je odtekel, toda knjige ni in ni našel, in ko je prišel nazaj, je bilo odmor konec. Don Bosko se mu je zahvalil in ga poslal v šolo.

Drugič je poslal kakega dečka v vratarnico vprašat, ali je prišel ta in ta, pa zopet kakega fanta, da je šel iskat tega in tega, ker mora z njim govoriti, tretjega pa k prefektu, ali je že v sobi, četrtega, da mu je prinesel pokrivalo in oddal kako pismo, ali z naročilom h kakemu učitelju, da mu pošlje seznam učencev svojega razreda. V iskanju takih nalog je bil naravnost genialen. Ker so mu morali dečki poročati o uspehu naročila, je bilo vse v gibanju. Vsi so bili veseli, da so mogli don Bosku narediti uslugo, ne da bi se pri tem zavedali cilja, ki ga je hotel s tem doseči.

Don Bosko je bil nadvse previden. Predstojnik, ki sumniči, je vzrok godrnjanja, draži dobre in zavaja v brezbriznost tiste, ki se skušajo pravilno vesti, pri vseh pa izgublja zaupanje.

Na določene popoldneve je, namesto da bi fantom dal, da bi prišli k njemu, določil, da so se uredili v dolgo vrsto, se postavil na čelo in povabil, da so za njim ponavljali kretnje, ki jih je on pokazal. Začel je udarjati eno roko ob drugo, skakal naprej po eni nogi, hodil sklonjen k tlom, pa zopet dvignil roke, izvajal s prsti različne gibe, klecnil na kolena, tako da so dečki, ki so naredili isti gib, padali po tleh. Drugi tovariši, raztreseni po dvorišču, so prišli gledat in se ob zares nepredvidljivih prizorih od srca nasmejali. Ni so si mogli kaj, da ne bi navdušeno zaploskali. Nato so se vsi vključili v vrsto in don Bosko jo je vodil v čudnih ovinkih okoli stebrov v vse kote hiše, kamor ni prišla luč svetilk in so bili najbolj skriti deli dvorišča. Tako se je sredi pesmi, smeha in izvajanja vseh mogočih gibov prepričal, da je v hiši vse v redu.

Don Bosko je bedel tudi nad dogajanjem zunaj hiše. Neredko je spremljal gojence na sprehod in ugotavljal, ali se ni mogoče dogajalo kaj neprimernega. Nikakor ni hotel, da bi se razgubili, stopali v trgovine, nakupovali ali šli obiskovat svoje sorodnike.

Leta 1856 se je z vso skupnostjo vračal iz Crocette, ki je bila takrat od Turina precej oddaljeno predmestje. Fantje so tekali po tistih zapuščenih poljanah, nekaj v raznih skupinah, nekaj pa v skupini z don Boskom, kjer so poslušali njegove razlage. Tedaj se jih je nekaj, ne najbolj pridnih, oddaljilo od skupine in šlo po raznih poteh. Če bi jih poklical, da naj se pridružijo glavni skupini, bi lahko vzbudil sum, da kaj slutiti. Zato je trenutek počakal. Kakor hitro pa je stopil na

vojaško vadbišče, ki je bilo tisti čas prazno, je vse poklical k sebi in jih povabil, naj gredo za njim. Začel je na vso moč teči čez vadbišče, vse do najbližjih hiš, ki so bile že v mestu. Tukaj so se gojenci postavili v vrsto, vsak k svojemu določnemu tovarišu, in se tako urejeni vrnili v oratorij.

Don Bosko je o vseh svojih odkritjih neredov in o vsem svojem prizadevanju obveščal klerike in jim glede na okoliščine dajal ustrezne nasvete. Obenem je vse to svoje prizadevanje iz dneva v dan množil z namenom, da bi pritegnil k sebi čim več fantov, zlasti tistih, nad srci katerih je imel popoln vpliv, da bi jim pomagal na poti krščanske popolnosti.

Zato je vsako nedeljo drugega za drugim vabil k svoji mizi fante, ki so dobili najboljše ocene iz vedenja: najprej dijake iz posameznih razredov in pozneje obrtnike, ki so se najbolj izkazali v svojih delavnicah. Na tak način je v teku enega leta prišel na vrsto v obednici predstojnikov po trikrat vsak razred in vsaka delavnica. Po kosilu se je don Bosko s temi fanti zadržal v pogovoru in jim dal postreči s sladkarijami. Včasih je tudi kot znamenje zaupanja katerega izmed teh povabil na sprehod v Turin, da se je mogel z njim svobodno pogovoriti o njegovem poklicu.

Na veliki četrtek je trinajstim, ki so jih izbrali med najboljšimi, v večernem obredu umival noge in jih nato povabil k večerji v obednico predstojnikov. To je gojencem nadvse ugajalo.

Da bi izkazal posebno pozornost gojencem, ki so ministrirali pri sv. maši, je brez ozira na to, ali so bili zelo dobri ali samo dobri, povabil po dva vsako nedeljo h kosilu s kleriki. In to za pretekli teden. Čeprav teh dveh fantov ob koncu kosila niso predstavili don Bosku, je bilo to izredno odlikovanje, ki jih je spodbujalo, da bi si zaslužili še druga znamenja priznanja. Seveda je don Boskova navzočnost, ki se je pri mizi vedel zelo vzdržno, služila za dokaz njegove izredne kreposti.

Don Bosko je bil kljub svojim preštevilnim obveznostim vedno pripravljen, da je v svoji sobi sprejel z očetovskim srcem vsakega fanta, ki je želel z njim govoriti na samem. Želel je, da bi bili z njim popolnoma domači, in nikdar ni tožil zaradi nerodnosti in zaradi motenj, ki so mu jih povzročali.

Ker so videli, da ga ne more nič presenetiti, da se nikdar ne prenašli v svoji sodbi, da nikdar ni nasilen, so prihajali k njemu z odprtim srcem. Tako je imel izreden vpliv tudi na srca bolj zadržanih. Vsakemu je dal popolno svobodo, da mu je postavil vprašanja, izrazil svoje pritožbe, povedal svoje razloge, opravičila. Ko ga je nekega dne eden izmed njegovih duhovnikov vprašal po vzroku

tolike potrpežljivosti, je skušal svojo krepost zakriti s krepko šalo: – Ali veš, kaj pomeni biti prebrisan? To, da znaš igrati dobričino. Tako delam jaz: vsakemu dam, da pove, kar mu je na srcu. Tako poslušam enega, poslušam drugega in sem pozoren na njegove besede. Ko moram potem odločati, imam pregled čez celoten položaj.

Ko so gojenci prihajali na obisk, so se vedno držali pravil lepega vedenja in spoštovanja do predstojnika. Ker je sam zelo pazil na svojo osebno snago, je to zahteval tudi od svojih dečkov. Fantje so vedeli, da je vsakemu, ki je prišel k njemu, najprej pregledal suknjič in ovratnik, si ogledal njegove čevlje, in če ni bilo vse v redu, dal vse popraviti. Zato so skrbeli, da don Bosko ni imel nikakršnega povoda za odklonitev obiska.

Ob vstopu v sobo jih je don Bosko sprejemal s spoštovanjem, kakor da bi bili veliki gospodje. Povabil jih je, da so sedli na zofo, on pa je sedel za mizico in jih pozorno poslušal, kakor da bi šlo za nadvse pomembne zadeve. Včasih je vstal in se z njimi po sobi sprehajal sem in tja. Po končanem pogovoru jih je spremljal do praga, jim odprl vrata in se od njih poslovil z besedami: – Ostaniva si vedno dobra prijatelja.

Fantje so polni veselja odhajali od njega, kajti nihče ne more opisati obzirnosti in modrosti, s katerima je dajal nasvete, ki so po izpolnitvi dajali tako bogate sadove. Koliko duhovnih poklicev je pognalo v tisti sobi in koliko dobrih fantov je postalo še boljših.

Nekega dne je dejal nekemu že dobremu fantu:

- Želim si, da narediva pogodbo.
- Kakšno pogodbo?
- Ti bom drugič povedal.

Fant je prebil cel teden v mrzlični radovednosti, in ko se je šel spovedat, je vprašal don Boska:

- Povejte mi, kakšno pogodbo bi radi sklenili z menoj?
- Povej mi, mu je odgovoril don Bosko, bi hotel ostati v oratoriju in biti vedno z don Boskom?
- Seveda, je vzkliknil fant, ne da bi popolnoma razumel pomen odgovora.
- Prav. Pojdi k don Rui in mu reci, da želim narediti s teboj pogodbo.

Fant je šel in izpolnil naročilo. Don Rua je bil malo presenečen in ni takoj razumel, za kaj gre. Pozneje je don Bosko fanta povabil na konferenco, ki jo je imel za salezijance. Prišel je še večkrat, vstopil v Družbo in sedaj je goreč duhovnik.

Nikdar ni opustil ljubeznivih opominov tistim, ki so jih bili potrebni. Če se je pa bal, da bi imeli nasproten učinek, je priskrbel fantu pametnega tovariša, ki

je, bodisi da je vedel ali pa tudi ne, stal ob njegovi strani. Tega je potem vpričo onega pokaral. Tako je oni drugi slišal, za kaj gre, in uvidel, da se mora popraviti. In to vsaj v trenutku opomina. Toda dober učinek ni mogel izostati. Ko je stvar premislil, je uvidel, da ima don Bosko prav, šel je k njemu, ga prosil odpuščanja in obljubil, da se bo lepše vedel.

Včasih je nastal majhen smešen prizor. Tak, ki je poznal don Boskov način ravnanja, je v trenutku, ko je bil pokaran, zmeden poslušal in molčal pred svojim predstojnikom. Ko pa je sam zase o stvari premišljeval, je hotel don Bosku izraziti svoje pomisleke. Toda don Bosko mu je segel v besedo: – Nisi me razumel! To je zadostovalo, da je razpršil dvom. Fantu pa je dal vedeti, da je pričakoval od njega malo več ponižnosti.

Imel je tudi izredno pretanjen čut, da je znal tolažiti tiste, ki jih je prizadela kaka družinska nesreča, bolehnne, take, ki so bili jezni na koga zaradi kakega prepira, tečneže in tiste, ki so hoteli zapustiti oratorij zaradi nerazumevanja, kot so dejali, ali tudi iz kakega drugega vzroka. Kakor hitro so prišli k njemu v sobo, jih je takoj pomiril s svojim ljubeznivim nasmehom in prodornim milim pogledom, ki je segel v dno duše. Potem je s kako šegavo opombo, ki jo je samo on znal povedati na pravem mestu in ob pravem času, pomiril razburjenje in pripravil fanta tako daleč, da se je nasmehnil. Nato ga je povabil, da je sedel in povedal svoje želje. Ko sta končala, je v večini primerov fant sprejel njegov nasvet ali opomin in odšel zadovoljen od njega.

Če je šlo za stvari, ki so bile odvisne od drugih, mu je rekel: – Pojdi k temu in temu in mu povej, da je don Bosko rekel to in to. Ali: – Reci temu in temu, da naj o tem govori z menoj, in zagotavljam ti, da ne bom pozabil. Sicer pa skušaj vedno biti dober don Boskov prijatelj. Nič se ne boj, vse se bo uredilo.

Z drugim je končal pogovor tako, da mu je podaril svetinjico, podobico, knjižico, križ pa tudi kak sadež. Včasih mu je dal naročilo za kakega predstojnika ali kako drugo zaupno nalogo.

Na tak način je vračal mir v srca in zadovoljstvo v hišo. In za mir v hiši je dal zjutraj in zvečer moliti eno zdravamarijo pred vso skupnostjo.

Don Julij Constantino, naslednik teologa Murialda pri vodstvu Dobrodelne ustanove rokodelčkov v Turinu, je pred nekaj leti povedal skupini naših salezijskih sobratov: »V vaši hiši imate velik zaklad, ki ga nihče nima drug v Turinu niti ne druge redovne skupnosti. Imate sobo, kamor prihajajo ljudje polni žalosti in skrbi, odhajajo pa polni veselja in zadovoljstva. To je don Boskova soba.« Tisoči izmed nas so to sami izkusili.

Včasih pa vse dobrohotno prizadevanje ni dalo zaželenega učinka in tedaj se je don Bosko zatekel k drugemu sredstvu ali zdravilu, ki ga je on imenoval trije sprehodi. Ko je ugotovil, da je med dvema starejšima fantoma kak prepir ali sovraštvo, ki ga ni bilo mogoče poravnati, je z namenom, da bi spet vzpostavil soglasje, povabil enega izmed njiju na sprehod. To dejanje zaupanja je pomirilo to zagrenjeno srce in don Bosko mu je dal čas, da mu je pripovedoval o vseh krivicah in žalitvah, ki naj bi se mu zgodile. Ob drugi priložnosti je povabil na tak sprehod drugega in mu dal priložnost, da je povedal vse, kar se mu je zdelo potrebno na račun svojega tovariša. Seveda je don Bosko s svojim ljubeznivim pristopom skušal razpršiti predsodke enega in drugega, vendar tako, da ni žalil njunih čustev. Končno ju je oba skupaj povabil na sprehod. Sprva sta se malo kujala, vendar don Bosku nista upala reči ne. Šla sta z njim vsa tiha in negotova. Don Bosko je kmalu povzel besedo, skušal uskladiti različna stališča, ju zabaval s svojimi domislicami, in ko so se vrnili v oratorij, sta si bila spet prijatelja.

K že naštetemu prizadevanju naj dodamo še druge.

Ker ni bil zadovoljen z nasveti in navodili, ki jih je dajal v osebнем pogovoru, je vse to zapisal na majhne listke, ki jih je potem dajal fantom na razne načine in ob raznih priložnostih, vendar so bili vedno rade volje sprejeti. Tako na primer: – Vse, kar delaš, govoriš in misliš, naj bo v korist tvoje duše. – Skušaj vsaj malo trpeti za tistega Boga, ki je toliko trpel zate. – V bridkostih in težavah ne pozabi nikdar, da te čaka veliko plačilo v nebesih. – Želim, da bi drug drugemu pomagala rešiti dušo. – Kdor ne zna biti pokoren, nima nobene kreposti. – Kdor hodi z dobrimi, bo z dobrimi šel tudi v nebesa. – V trenutku smrti se boš kesal, da si izgubil toliko časa brez koristi za svojo dušo. – Ne zasluži si usmiljenja tisti, ki zlorablja Božje usmiljenje s tem, da žali Boga. – Če izgubiš dušo, je vse izgubljeno. – Kaj ti je storil Gospod, da ravnaš z njim tako grdo? – Bodi pripravljen. Kdor danes ni pripravljen na lepo smrt, je v veliki nevarnosti, da bo slabo umrl. – Ohrani svoje oči, da boš mogel nekoč v nebesih gledati obraz Device Marije.

Napisal je še stotine in stotine drugih listkov, ki pa zaradi preveč zaupljive narave niso prišli v naše roke. Dostikrat je pisal listke vsakemu posebej, čeprav je bilo število gojencev že čez tisoč.

Vendar se ni vedno zadovoljeval samo z listki, temveč je ob raznih priložnostih v letu pisal tudi prelepa pisma, klerikom celo v latinskem jeziku, polna navedkov iz evangelijev, cerkvenih očetov in iz Hoje za Kristusom. Imel je navado, da je vsako leto šel na duhovne vaje k sv. Ignaciju nad Lanzem, in čeprav je bil od jutra do večera zaposlen s spovedmi, je vendar našel čas, da je pisal pisma v oratorij. »Jaz jih hranim precej,« je znal povedati neki učeni duhovnik, bivši

gojenec, »in lahko potrdim, da so misli, ki jih je don Bosko zapisal tam v tistem oddaljenem kraju, zelo koristile moji duši in sem jih sprejemal kot od navzoče osebe.« Tako je delal tudi, ko se je za kak teden odpravil v kako drugo mesto. V nekem takem pismu je nekemu duhovniku, ki so ga mučile velike težave, podal učinkovito tolažbo. Ta duhovnik se je čudil, kako mu je don Bosko mogel pisati o stvari, ki jo je poznal samo on, ko se je Božji služabnik vrnil v Turin, se je še bolj začudil, ko mu je rekel: – Videl sem te, kako si bil v sobi ves potr in zamišljen. Zato sem ti pisal tisto pismo, da bi te potolažil.

O podobnih dogodkih je dal pisno poročilo don Dominiku Bongiovanniju: »Don Bosko je zares pisal pisma za oratorij o stvareh, ki so se tam dogajale in za katere ni mogel vedeti, razen na nadnaraven način. Z več pismi je od daleč na neviden način obiskoval svoje sinove.«

Vedno je točno odgovarjal na pisma svojih sinov, ki so mu jih ti pisali, kjerkoli je bil, tudi ko se je zdelo, da niso poročala česa pomembnega. Vedno jih je spodbujal, da bi mu pisali. In ko je v času letnih počitnic prejemal poročila od raznih fantov o njihovem življenju, je enemu priporočal malo več učenja, drugemu več odmora in malo več počitka in tretjemu izpolnjevanje navodil, ki mu jih je dal ob slovesu. Gojence in klerike iz ubožnejših družin je vpraševal, ali kaj potrebujejo, in jih spodbujal, da bi mu pisali tudi od doma.

Pisma fantov so bila don Bosku novo sredstvo za večjo vztrajnost v kreposti. Tako so nastali listki, ki jih je ob določenih priložnostih zahteval od njih; kakor oče, ki za svoje ravnanje in v njihovo korist hoče, da mu vse zaupajo. V teh pismih-listih je tisti, ki je sprejel don Boskov predlog, napisal svoj sklep za izpolnjevanje določene kreposti, kakor mu je on svetoval, ali da se bo izogibal greha, v katerega je navadno padal. Vendar ni bil nihče dolžan pisati take listke in nikogar ni siliti, da se mora ravnati po njegovih nasvetih. V vsem je vladala popolna svoboda. Don Bosko se je zavezal k molku in dečki so mu odkritosrčno poročali o svojih sklepih. To pa je terjalo od vsakega trdno voljo, preiščljeno odločitev, pogled – četudi samo bežen – na lastno preteklost in ugotovitev sedanjega stanja, kar vse je pomagalo k spodbudi in preoblikovanju duhovnega življenja. Te listke so v zaprti ovojnici izročali don Bosku. On jih je prebral in o pravem času zasebno opozarjal vsakega na njegov sklep, ga spodbujal k izpolnjevanju in opozarjal, če se sklepov niso držali.

Don Bosku je bilo veliko do tega, da je imel njihova srca in jih daroval Bogu. Ob koncu leta 1861 je razodel fantom željo, da bi prejel od njih take listke. Vsi so jih napisali in mu jih izročili. Nekaj dni pozneje je don Bosko zvečer stopil na prižnico in takole govoril: – Prebral sem vse vaše listke. Našel sem lepe izraze,

obljube molitev in lepega vedenja, vendar v nobenem nisem našel tistega, kar sem si tako živo želel. Pa saj imamo v hiši fanta, katerega priimek bi vas moral spomniti na mojo željo. Ali ni med vami fant Do (dam) nečak kanonika Marenega? Naj vam povem: od vseh sem pričakoval besedo 'Don Bosko, dam vam ključ od svojega srca'.

Don Bosko je bil prepričan, da je zaupanje do predstojnika učinkovito sredstvo proti strastem in trdna obramba pred moralnimi nevarnostmi in da vsak dej zaupanja prinaša zmago nad hudičem.

Neki odličen fant, tako nam je pripovedoval don Pavel Albera, se je zelo navezal na enega svojih tovarišev, in čeprav ni bilo prijateljstvu prav nič oporekati, ga je vseeno zelo vznemirjalo. Vendar kak mesec fant ni nič povedal don Bosku. Ker pa se je navezanost močno okrepila, so ga napadli dvomi in je don Bosku zaupal skrivnost svojega srca. Don Bosko mu je odgovoril: – Sam sem že to opazil in sem se bal zate. Toda sedaj, ko si mi to zaupal, se ne bojim več.

Da bi si don Bosko pridobil zaupanje večine svojih gojencev, se je poleg tega, da ni nikdar izdal najmanjše zaupane mu skrivnosti, tudi trudil, da je iz ljubezni do Boga z junaško potrpežljivostjo in veseljem prenašal kričanje, nadlegovanje, živahnost značajev, različnost nravi in druge mladostne napake, tako telesne kakor duševne, ali pa take, ki so izvirale iz surove in neotesane vzgoje.

Kar se tiče listkov, naj povemo, da je don Bosko ljubosumno čuval najbolj pomembne kot opomin za prihodnost. Kolikokrat je kak fant, ki se ni več spominjal obljub, ki jih je dal Gospodu, in je stopil na krivo pot, dobil v roke tisti listek, ki mu je milo očital njegovo nezvestobo. Kolikokrat so nekateri fantje, ki so se že pred časom vrnili na svoje domove, v trenutku, ko so se najmanj nadejali, ko niti od daleč niso več mislili na oratorij, sredi stanovskih skrbi, raztresenosti in predani razuzdanemu življenju prejeli po pošti tisti tako zgovorni listek, spomin na leta milosti in spodbude k vrnitvi na pravo pot!

Nekaj teh listkov so ob don Boskovi smrti našli v njegovem predalu. Napisali so jih fantje v slovesnih trenutkih svojega življenja, ki so bili tako v družbi kakor v duhovniškem poklicu zgledi najlepših kreposti. Vse druge je dobri oče uničil. Od tistih, ki so ostali, jih bomo nekaj objavili v spodbudo teh, ki berejo te Spomine.

Eden od teh listkov navaja posebno skrb, ki jo je don Bosko pokazal do srečnih dečkov, ki so prejeli prvo obhajilo.

Spomini, ki mi jih je dal moj dragi don Bosko ob mojem prvem obhajilu.

*MILOSTI, ZA KATERE NAJ PROSIM**Da bi umrl v milosti Božji.**Da bi mogel pred smrtjo prejeti svete zakramente.**Skromnost in odpor do greha.**OBLJUBE**Obljube Jezusu, ki prihaja v moje srce.**1. Spovedoval se bom enkrat na mesec, po nasvetu svojega spovednika tudi večkrat.**2. Strogo bom posvečeval praznične dni.**SPOMINI**1. Nikdar se ne bom družil s slabimi tovariši.**2. Nikdar se ne bom predajal brezdelju.**3. Osnovni spomin: pokorščina staršem.**Janez Roggero*

Objavljamo tudi listek nekega zglednega fanta iz višjih razredov gimnazije, ki ga preveva ljubezniva preproščina.

Pravila, po katerih se bom ravnal s pomočjo Marije in po nasvetu svojega spovednika. 18. septembra 1857.

*Pokora tukaj na zemlji, da ne bo razloga za pokoro kje drugje.**Kratka pokora na zemlji ali večna pokora na drugem svetu.*

Potem ko sem dobro premislil, določam stvari, ki jih bom storil za pokoro za svoje grehe.

- 1. Kolikor mi bo mogoče, ne bom spal več kot šest ur, pa tudi manj, če mi bo zdravje dopuščalo.*
- 2. Vsako soboto se bom postil na čast presveti Devici Mariji. Prav tako na vse zapovedane postne dni, kakor tudi vse dni štiridesetdnevnega posta. Ko mi bodo postregli s kako okusno jedjo, se bom odpovedal vsemu ali vsaj dobršnemu delu in daroval odpoved presveti Devici Mariji. Ko bodo postavili predme okusno jed, jo bom primerjal z žolčem, ki ga je pil Gospod Jezus Kristus.*
- 3. Vsak dan bom obiskal Najsvetejše in vsak dan bom zmolil Spomni se, premila Devica Marija. Vsak večer in vsako jutro bom poljubil križ in opravil druge svoje molitve. Vsak mesec bom opravil vajo za srečno smrt. Vsak teden ali po nasvetu spovednika tudi vsak dan bom prejel sveto obhajilo.*
- 4. Skrbno se bom izogibal, da bi žalil svoje tovariše, in potrudil se bom, da bom popravil storjeno pohujšanje.*
- 5. Nikdar ne bom izgubljal časa v učilnici. Skušal se bom zaposliti z učenjem tudi v odmoru.*
- 6. Vsak mesec si bom izbral za zavetnika kakega svetnika: tako za januar sv. Frančiška Saleškega, za februar sv. Gregorja papeža, za marec sv. Jožefa, za april sv. Marka.*

Na tretjem listku je bilo zapisano:

Jaz, Jakob R..., obljubljam, da bom z Božjo pomočjo in s podporo presvete Device Marije izpolnjeval naslednje sklepe, začeni s praznikom Vseh svetih, ko bom, kot upam, na 17. obletnico svojega rojstva oblekel duhovniško obleko.

1. *Vsak dan bom prosil Boga, da naj stori, da bom raje umrl, kot naredil smrtni greh.*
2. *Popolnoma se mu bom posvetil, se izročil v roke svojih predstojnikov in štel vsak njihov ukaz za Božji ukaz.*
3. *Z največjo natančnostjo bom opravljal svoje časne in večne dolžnosti.*
4. *Skušal bom premagati vsak ozir na ljudi in bom skušal dajati dober zgled.*
5. *Vsak teden bom šel k spovedi, k obhajilu pa večkrat na teden.*
6. *Vsak dan bom obiskal Najsvetejše in presveto Devico Marijo.*
7. *Vsako soboto bom naredil kako dejanje pokore v čast presveti Devici Mariji.*
8. *Posebno pobožno bom opravljal njene praznike in se na bedenji dan postil.*
9. *Vsak dan bom molil za svoje starše, dobrotnike in predstojnike.*
10. *Če bom imel srečo, da bom postal duhovnik, si bom goreče prizadeval za rešenje duš in bom ljudstvom oznanjal Marijino slavo, saj sem predvsem na njeno priprošnje spremenil svoje življenje.*
11. *Vedno bom prosil Gospoda za končno stanovitnost v dobrem. Vse premorem v njem, ki me podpira.*
Ob smrti in na poslednji sodbi bom videl, ali sem bil zvest tem svojim sklepom.

Končno beremo v pismu nekega klerika, ki poleg obljube, da bo natančno izpolnjeval pravila Salezijanske družbe in obveznosti duhovniškega stanu, dodaja še naslednja dva člena:

1. *Izbral si bom opominjevalca in ga prosil, da me natančno opozori na moje napake in me ostro pokara, če se bom v čem pregrešil.*
2. *Pred učenjem bom prebral eno poglavje življenjepisa Alojzija Comolla ali Dominika Savia ali sv. Alojzija Gonzage ali kakega drugega mladeniča, ki naj bi ga posnemal v kreposti. Ko bom prebral te knjige, jih bom začel prebirati od začetka.*

Koga ne bodo ganile misli toliko zavzetih gojencev, ki na list pred seboj pišejo vodila za svoje večno zveličanje, kakor vsi upamo. Zdi se nam, da v duhu vidimo tiste deške obraze, kako s široko odprtimi očmi gledajo proti stropu in iščejo stavek, s katerim bi izrazili svoje misli. In potem tista nedolžna sproščenost, s katero so izročali svoje listke don Bosku in mu zaupali svoje skrivnosti. Oh, Gospod naj vas blagoslovi, o dragi dečki, in nekoč naj bodo ti vaši listki razlog vašega poveličanja v nebesih.

In sedaj se vprašujemo, kakšni so bili sadovi vsega tega svetega prizadevanja? Na to vprašanje odgovarja kanonik Hiacint Ballesio v svojem govoru Don Boskovo notranje življenje.

»Don Bosko je vladal svoj, rekli bi naš oratorij s svetim božjim strahom, z ljubeznijo in spodbudo svojega dobrega zgleda. Mogoče bo kdo ta način vodenja imenoval teokratski. Mi ga imenujemo vladavino prepričevanja in ljubezni, ki je najbolj častna za človeka. Nihče ne more opisati, kako čudovite sadove je prinašal ta način vodenja. Stotine mladih dijakov in obrtnikov je navdušeno opravljal svoje dolžnosti. Lepo število med njimi ni bilo samo dobrih, temveč zelo dobrih; da, pravi vzori kreposti, pobožnosti, ljubeznivosti, zatajevanja, odlični zgledi in uspešni navduševalci za vse dobro. Fantje, ki za nobeno ceno na svetu ne bi prostovoljno naredili odpustljivega greha. Mladeniči tako nežne, pa trdne pobožnosti, da je bilo zares nekaj izrednega. Kako lepo jih je bilo videti v cerkvi v blaženi zamaknjenosti. Kolikokrat so odličniki iz mesta vodili svoje otroke v oratorij, da so se zgledovali pri teh preprostih sinovih preprostega ljudstva, ki so, ne da bi se zavedali, kar na lepem postali veliki zaradi svoje pobožnosti. To so bili don Boskovi ljubljenci, polni njegovega duha, ki so mu pomagali pri vzgoji s tem, da so dobrodejno vplivali na svoje tovariše. V oratoriju so cvetele lepe in prijetne kreposti: nedolžnost, preprostost, krščansko zadovoljstvo, ki so tako zelo spominjale na začetke delovanja sv. Frančiška Asiškega, sv. Dominika in njihovih učencev. In kar bi kak posveten človek imenoval legendo, je bila resnična zgodovina.«

32.

POGLAVJE

Sveto prizadevanje – Gonilna sila in cilj: večnost in zveličanje duš – Božje sodelovanje – Proti dejstvu razlogi nič ne veljajo – Don Bosko bere v dušah – Vseplošno pričevanje fantov – Čudoviti dogodki pri spovedi – Pomirjene notranje tegobe – Neverniki premagani od jasnih dejstev – Odkriti hinavci – Še več dokazov, da don Bosko bere s čela in v duši – Kdor nima mirne vesti, skuša biti daleč od don Boska – Don Boskovo prizadevanje, da jih spravi z Bogom – Skrivnostni pisni opomini – Don Ruovo pričevanje – Don Bosko odkrije v glavah druge vrste misli – Vidi natančneje, če ne gleda

VSE ZGORAJ OPISANO PRIZADEVANJE, KI GA JE Gospod tako obilno blagoslavljaj, je imelo za cilj Božjo slavo. Don Bosku je nenehno lebdela v duhu strašna usoda večno pogubljenih. Gre za Božjo sodbo pravičnosti, ki ne more nikdar več spremeniti svoje odločitve. Gre za ogenj, kjer gorijo duše in nikdar ne ugasne; za črva, ki grize in nikdar ne umre; za smrt, ki si jo ti nesrečneži želijo, pa ne bo prišla in končala njihovega trpljenja. Istočasno pa je gledal Božjega Odrešenika na križu, vsega oblitega s krvjo, ki umira za odrešenje grešnikov. Potem kot sad njegovega trpljenja zakrament spovedi, prizadevanje neskončnega usmiljenja, da bi omogočil spreobrnjenje tistih, ki bi se sicer pogubili. Ugotavljal je tudi, da so največji grešniki prav tisti, ki jim Gospod še na poseben način deli svoje milosti, če se hote ne upirajo njegovim navdihom, kot se je to dogajalo sv. Avguštinu in drugim.

Ves prevzet od teh misli, je trepetal za usodo mnogih fantov, ki bi se znašli v nevarnosti, predvideval je njihove duhovne boje in tudi mogoče poraze. Čutil je v sebi neizrekljivo moč odpuščanja grehov, bil je prepričan, da jih je veliko samo z njegovo pomočjo moglo doseči večno zveličanje. Končno pa je neizmerno ljubil duše zato, da jih je mogel pridobiti za Jezusa Kristusa. To so razlogi, zaradi

katerih je don Bosko ne oziraje se na ljudi uspešno ali neuspešno vabil toliko ljudi k zveličavnemu studentu očiščevanja, k spovedi.

Naši bralci naj imajo vedno pred očmi glavni razlog takih povabil in bodo prav v tem našli razlago mnogih dogodkov, ki jih bomo opisali v zvezkih naših Spominov. Istočasno pa se bodo tudi prepričali, da Bog ni samo opravičeval in sprejemal don Boskovega zavzetega truda za zveličanje duš, temveč je tudi z njim močno sodeloval. V Knjigi pregovorov je v 27. poglavju rečeno: Kakor v vodah odsevajo obrazi ljudi, ki vanje gledajo, tako so srca ljudi odprta modrim (prim. v. 19). Toda don Boskova potrpežljivost je šla veliko dlje. Ker je imel pred seboj njihovo preteklost in prihodnost, je izkoristil to spoznanje pri njihovem vodstvu in jih opozarjal na nevarnosti, na katere bi mogli v življenju naleteti.

Preidimo k novim pričevanjem. Na prvo mesto postavljamo pisano poročilo iz leta 1861 izpod peresa profesorja literature don Janeza Turchija, moža, previdnega v sprejemanju novic in strogega kritika:

»Kar vam bom povedal, se bo komu zdelo vraževerje in delo kakega fanatika, in tisti, ki bodo brali moj spis, me bodo verjetno imeli za naivnega lahkoverneža. Odpuščam takim presojevalcem, ker tudi jaz ne vem, kako bi si razlagal in presojal določene stvari, ki jih vidim v don Bosku. Toda kaj veljajo razlogi proti dejstvu? Dejstvo ne izgubi nič verodostojnosti, četudi kateri govorijo proti njemu. Ko gre za dejstva, ne preostane drugo, kot da s pomočjo zanesljivih in nedvomnih prič ugotovimo resnico. Resnice dostikrat ne moremo preveriti od znotraj, kar moramo pripisati svoji pomanjkljivosti, pri tem pa moramo vedeti, da tisto, kar se je zgodilo, ni nikdar v nasprotju s seboj. Po tem predgovoru naj povem:

Deset let sem že v oratoriju in tisočkrat sem slišal don Boska reči: – Postavite pred mene fanta, ki ga nisem nikdar videl in poznal. Pogledal ga bom na čelo in mu povedal vse grehe, začevši s tistimi iz otroštva.

Dostikrat je dodal: – Ko spovedujem, večkrat vidim pred seboj vest in dušo fantov odprto, da morem brati iz nje. To se dogaja zlasti ob velikih praznikih in duhovnih vajah. Srečni tisti, ki sprejemajo moje opomine, zlasti še v zakramentu pokore. Drugikrat pa spet ne vidim nič. To se dogaja v krajših ali daljših presledkih. Vendar pa vsakič, ko je to v korist rešenja duš.

Toda don Bosko je navadno skušal omiliti vtis, ki so ga te besede mogle narediti, in odbil misel kakega posebnega Božjega daru, s pripombo, ki jo je izrekel na pol zares na pol za šalo: – Ko spovedujem, želim, da če je to ponoči, sveti luč, da morem videti čelo dečkov pred seboj; če pa je podnevi, pa imam raje, da pridejo predme in jih tako lahko hitreje spovem.

Vest svojih dečkov je gledal pred seboj kakor v zrcalu. Stotine in stotine primerov bi lahko navedel v potrditev tega dejstva.

To je tisto, kar so gojenci imenovali: brati s čela.

Nimam namena dajati nikakršnih ocen. Zadosti mi je, da pripovedujem stvari, kakor sem jih videl in jih poznam in kakor so jih videli in poznali vsi dečki v oratoriju.«

Gojenci so bili prepričani, da je don Bosko bral v vesti ne samo zunanje grehe, temveč da je poznal tudi najbolj skrite misli. Zato se jih je večina želela spovedovati pri njem in ne pri drugih duhovnikih. Imeli so navado reči: – Če se spovedujemo pri njem, smo gotovi, da so naše spovedi in obhajila v redu. Če bi kdo po naključju pozabil kak greh, bi ga don Bosko gotovo omenil. Okoli don Boskove spovednice se je vedno zbirala množica fantov.

Neka zelo verna in goreča pa tudi pametna oseba je ob pogledu na tako množico spovedancev rekla don Bosku, da bi bilo bolj pametno, da ne bi toliko spovedoval, ker je zelo mogoče, da bi kdo iz sramu zamolčal kak greh. – To bi pa rad videl, je don Bosko v svoji preprostosti izjavil, ali bi mu jaz dal, da bi kaj zamolčal! To je bilo splošno prepričanje vseh gojencev, ki smo jih sto in stokrat slišali ponavljati: – Nima smisla molčati in skrivati don Bosku grehe, ker jih tako ali tako pozna.

Brez števila ljudi trdi, da se jim je večkrat zgodilo, da jim je don Bosko pri spovedi odkril in drugega za drugim naštel grehe na tako jasen način, kakor da bi imel pred seboj napisane v zvezku. Spovedancem je odkrival grehe, ki so jih pozabili ali jih je bilo sram povedati. Imel je navado reči: – In tega greha se ne boš obtožil? In tega drugega se več ne spominjaš? Najbolj značilno pa je bilo, da je don Bosko, potem ko je fantu povedal njegov greh, kakor v potrdilo prepričanja dodal, da mu je vse znano: – Ti si v tistem letu svojega življenja, v takih okoliščinah, na tem in tem kraju, ob tej in tej priložnosti storil to in to, in je istočasno točno opisal okoliščine in število grehov. Nikdar se ni zmotil, kakor so nam zatrjevali naši prijatelji in kakor je potrdil mons. Cagliero, kateremu so to zaupali mnogi njegovi tovariši, začudeni, ko jim je don Bosko razkril najgloblje skrivnosti njihove duše.

Toda s tem še ni bilo konec. Don Turchi nadaljuje svoje izvajanje: »Poznal sem toliko fantov, ki so mi dejali: – Bil sem pri spovedi pri don Bosku in on me je vprašal: Boš ti povedal svoje grehe ali naj jih jaz povem? Ko sem prepustil njemu, da jih pove, mi je naštel vse, kar sem storil. Meni je preostalo samo, da sem rekel 'da, da'. Še več, stvari, ki sem jih že pozabil, je on priklical v spomin, ne da bi se

kdaj zmotil. Nihče si ne more misliti, kako zelo je ta način spovedovanja ugajal tistim malim spovedancem, ki so hoteli opraviti spoved čez vse življenje, pa so se navadno znašli pred nepreglednim področjem svoje duše in življenja. Šli so k don Bosku in mu rekli: – Povejte vi! In don Bosko je na kratko, po vrsti, razodel njihovo tajno zgodovino. Njim ni treba storiti drugega, kot potrditi obtožbo.

Včasih je katerega mučila skušnjava ali je čutil kakršno koli tegobo ali ni bil zadovoljen sam s seboj. Tedaj je po večernih molitvah stopil pred don Boska, ga pogledal v obraz, tako da je pritegnil njegovo pozornost in da je tudi on njega pogledal. Če ni rekel nič, je bil prepričan, da mu je bral v srcu, in je odšel mirno počivat.

Pogosto so se dečki tudi čez dan pojavili pred njim in on jim je z gibom roke ali glave, celo samo s pogledom, ne da bi kaj spregovoril, vrnil notranji mir. Dečkom je odleglo pri srcu, in če so bili prej potrti, so veseli odhajali od don Boska, kakor če posveti sonce in izginejo vse temine.

Nekega klerika so mučili dvomi in je bil vedno neodločen, ali naj gre k obhajilu ali ne. Z ene strani se mu je zdelo, da lahko pristopi k angelski mizi, z druge strani pa, da bo naredil božji rop. Nekega večera je čakal v koru cerkve sv. Frančiška Saleškega, da bi prišel na vrsto za spoved pri don Bosku. Luč je bila tako slabotna, da don Bosko gotovo ni mogel razlikovati fantov, ki so klečali ob spovednici. Ubogi klerik ni mogel več zdržati zaradi svojih notranjih tegob, kar mu je nenadoma šinila v glavo misel: – Če bi mi don Bosko bral v srcu, če bi me poklical, še preden bi se spovedal, mi povedal, da naj bom miren, in mi ukazal, naj pristopim drugo jutro k obhajilu, bi mi naredil neizmerno veselje. To bi bilo jasno znamenje, da je z mojo dušo vse v redu, in jaz se ne bi več oziral na svoje bojazni. Bil bi ozdravljen.

Kakor hitro je končal ta svoj notranji govor, je začutil, kako se je neka roka nalahno dotaknila njegove rame. Ko je vstal, je zaslišal pomirjajoči don Boskov glas, ki mu je šepetaje na uho, kakor v odgovor na njegov samogovor, dejal: – Pojdi jutri zjutraj k obhajilu, ne da bi se prej spovedal.

Klerik je ubogal in od tistega dne ni več trpel zaradi dvomov.

Toda čudovite stvari, kot te, ki smo jih pripovedovali, se niso zgodile samo leta 1861. Don Boskovo življenje jih je polno in don Joahim Berto je napisal naslednje poročilo:

»Večkrat sem videl fante, kako so po več ur čakali, da bi se spovedali pri Božjem služabniku, ker se jim je zdelo, da z njihovo vestjo ni vse v redu. On pa je od časa do časa s kretnjo poklical sedaj enega sedaj drugega in vsakemu posebej po tiho na uho dejal: – Kar pojdi k sv. obhajilu. Ker smo iz izkušnje vedeli, da je

imel posebna Božja razsvetljenja, smo se njegovemu preprostemu namigu slepo pokoravali. Na tak način je veliko fantov rešil dvomov. Ko je potem čez dan srečal katerega izmed njih, jim je v pomiritev rekel na uho: – Danes zjutraj sem te poslal k sv. obhajilu, ker sem videl, da je tvoja vest čista. Ali: – Stvari, ki si se jih hotel spovedati, niso bile greh.

Vsem tem dogodkom sem bil sam priča. In to ne samo enkrat. Poleg tega pa so mi o tem pripovedovali moji tovariši, katerih imen iz obzirnosti ne povem.«

Tu bi mogel kdo vprašati, ali so bili v oratoriju vsi prepričani o taki don Boskovi moči in sposobnosti in ali se mogoče niso pojavili dvomi o resničnosti tega dogajanja. Naj povemo naslednje: takih, ki so dvomili, ki so nagnjeni, da v vsaki stvari vidijo temno stran in dvomijo o resničnosti vsake besede, v tako veliki hiši, kot je bil oratorij, ni manjkalo zlasti še zato, ker je bilo vsako leto veliko število novih, ker so bili nekateri stari od šestnajst do dvajset let in so sprva don Boska poznali samo po imenu. Don Turchi je v svojem rokopisu odgovoril: »Veliko se jih je ob branju s čela smejalo, toda dobro vem, da so jih dejstva prepričala o nečem popolnoma drugem. Na kratko bom navedel samo nekaj dogodkov. V prvih letih oratorija je neki fant iz Bielle po imenu Ro... prišel v Turin, se spovedal v cerkvi Marije Tolažnice in se odpravil v zavetišče sv. Frančiška Saleškega, kjer je bil sprejet kot dijak. Prefekt ga je ljubeznivo sprejel in ga po kosilu predstavil don Bosku, ki ga sploh ni poznal, saj je bilo to njuno prvo srečanje. Don Bosko je s fanti, ki so ga obdajali, govoril o branju src in ti so mu pripovedovali o čudovitih odkritjih, ki jim jih je on naredil. Na novo prispeli gojenec je poslušal ta pogovor in kar nenadoma drzno vzkliknil: Don Bosko, stavim z vami, da ne poznate mojih grehov. Dovolim vam, da jih javno poveste pred vsemi.

Don Bosko mu je odgovoril: – Pridi sem. In ko je bil pri njem, je uprl pogled v njegovo čelo in mu potem nekaj šepnil na uho. Fant je zardel kot kuhan rak. Potem ga je don Bosko spet pogledal na čelo in mu še drugič po tiho povedal nekaj na uho, kakor bi hotel dopolniti prejšnjo izjavo. Verjetno je natančneje določil prejšnje besede o njegovem prejšnjem življenju. Fant je začel bridko jokati in je vzkliknil: – Vi ste torej duhovnik, ki ste me danes zjutraj spovedali v cerkvi Marije Tolažnice. To pa res ni prav.

– Kaj še, kaj še, so mu segli v besedo tovariši, don Bosko danes sploh ni šel nikamor iz hiše in tudi ni mogel vedeti, da si bil pri spovedi. Zelo daleč si od resnice, ker še ne veš, kdo je don Bosko. To je vendar nekaj vsakdanjega.

Ob tako jasnih zagotovilih se je fant umiril in položil v don Boska vse svoje zaupanje. Bil sem navzoč, ko se je to zgodilo. Zraven je bil tudi don Rua, ki je potrdil povedano.

Nekaj podobnega se je zgodilo nekemu dečku iz nekega kraja pri Buttiglieri. Nekega dne že po začetku šolskega leta sem z nekaterimi gojenci, med njimi so bili Frančišek Cerruti, don Rua in klerik Cagliari, bil pri don Bosku. Prosili smo ga, da bi nam dal kako navodilo za napredovanje v kreposti in zlasti še, da bi vsakega izmed nas osebno opozoril na stvari, ki se tičejo naših duš. Medtem se je don Bosku predstavil neki 13-letni deček po imenu Cezar B..., v družini katerega se je don Bosko večkrat zadrževal. Slišal je od tovarišev, da don Bosko pozna tudi skrite grehe svojih fantov, in skoraj izzivalno dejal: – Vi ne boste nikdar vedeli, kaj je v moji notranjosti! Tedaj je don Bosko, ki je sedel sredi nas, fanta potegnil k sebi in mu nekaj časa govoril na uho. Ko je končal, je fant dvignil glavo, se obrnil k navzočim in ves presunjen popolnoma preprosto dejal: – Don Bosko je vse uganil. Med drugim tudi nekaj, česar nisem povedal nikomur niti pri spovedi. Potem je odšel od njega, še prej pa obljubil, da se bo čim prej spovedal.

Nekega drugega dne, ko se je don Bosko po zajtrku kot po navadi zadrževal z nami in nas ljubeznivo smehljaje se opazoval, je med drugim dejal, da pozna skrivnosti našega srca. Neki dijak, za katerega menim, da ga ne smem imenovati, ki je stanoval v mestu, a je pogosto prihajal v oratorij, je kakor s prezirom menil, da vse to ni mogoče, mu segel v besedo in rekel: – Prav! Pa mi povejte moje misli. Don Bosko ga je poklical k sebi in mu po tiho govoril na uho. Kaj mu je povedal, ne vemo, dejstvo pa je, da je bil ves zmeden in čisto iz sebe in si ni upal več odpreti ust. Bil sem navzoč.

Neki moj tovariš, študent teologije, je šel pred dvema letoma z nekim uglednim vernim gospodom za nekaj dni na oddih v deset ali več milj oddaljen kraj od Turina. Ko se je vrnil, se je šel spovedat k don Bosku in mi nato zaupal: – Moram ti povedati nekaj čudnega. Preden sem se vrnil v Turin, sem imel na vesti greh, ki sem se ga sramoval spovedati don Bosku. Zato sem se spovedal pri župniku tistega kraja. Sedaj, nekaj dni pozneje, sem se šel spovedat k don Bosku in on mi je po spovedi dejal: – Dobro vem, da si storil tako in tako (in mi je povedal greh, kakor sem ga storil). Jaz sem poslušal tega svojega tovariša in sem bil ves iz sebe zaradi začudenja. Na svoji koži sem občutil, da nima smisla, da bi se spovedoval pri kom drugem, ker je don Bosko tako in tako vse vedel.«

Toliko don Truchi, ki pa ni bil sam, ko je pričeval o don Bosku.

Profesor don Janez Garino nam je dal naslednje poročilo:

»Bilo je nekega zimskega jutra leta 1858 ali 1859. Don Bosko je zajtrkoval in kot po navadi nas je bilo precej zbranih ob njem. Bili smo stisnjeni okrog njega, eni pred dolgo mizo, na začetku katere je sedel on, drugi ob boku, spet drugi pa zadaj.

Smejali so se, se zaupno duhovito šalili, vendar spoštljivo, kot je navada pri dobrih sinovih, ki so vdani očetu. Med drugim je bilo rečeno, kako don Bosko pozna prihodnost in ve, kdaj bo kdo umrl. Isto jutro in na istem kraju, dobro se spominjam, je don Bosko v naše začudenje temu in onemu na uho povedal skrivnostne besede. Na majhni klopci je na desni don Boskovi strani sedel fant Evarist C..., sicer precej bister, vendar pa ne med najbolj zglednimi, ter se posmehoval don Boskovim besedam in izvajanjem ter tovarišem, ki so ga vneto poslušali. S svojim drznim obnašanjem je kazal, kaj si misli o vsem pripovedovanju. Tedaj je kar nenadoma dejal: – Don Bosko, jaz ne verjamem, da bi vi videli skrite stvari. Povejte mi ... je izzival don Boska, da bi mu povedal ne vem katero njegovo skrivnost.

Don Bosko ga je prijel za besedo, se sklonil k njegovemu ušesu in mu zašepetal nekaj besed, ki jih mi nismo slišali. Tedaj je fant zardel, se zresnil in si nikdar več ni upal reči, da don Bosko ne vidi ali ne pozna skritih stvari.«

Peter Ernia je pripovedoval: »Neki moj tovariš mi je zaupal, da je nekoč naredil težek prestop in je storil vse, da ne bi srečal don Boska. Toda po naključju sta le prišla skupaj in tedaj mu je don Bosko z očetovsko dobroto dejal: – Ne daš se več videti, ker si naredil greh. In mu je povedal, za kaj gre. Nihče na svetu ne bi mogel zvedeti za tisti pregrešek. Fant ga je ves zmeden in skesan prosil, da bi ga spovedal. Popolnoma je spremenil življenje. Drugič se je don Bosko med večernim odmorom približal kateremu izmed nas, mu povedal besedico na uho in fant je takoj po končanih molitvah, preden je šel spat, odšel v zakristijo ali v don Boskovo sobo in se spovedal.

Don Boska je ta dar, ki ga je prejel od Gospoda, da je prepoznal duhovno stanje nekaterih fantov, spremljal vse življenje in to je on od časa do časa javno povedal svojim gojencem. Leta 1869 je v nagovoru po večernih molitvah vsej skupnosti, ki je štela takrat kakih 900 članov, med njimi več kot 100 izobraženih in razumnih, dejal: – Od Gospoda sem prejel dar, da prepoznavam hinavce. Če se mi kateri izmed teh približa, čutim gnus, ki ga ne morem prenašati. Oni sami se zavejo te moje nevšečnosti in tudi tega, da jih poznam take, kakršni so. Zato se me izogibajo.

Dejstva so potrjevala te trditve.

Nekega jutra leta 1870 je don Bosko prihajal iz cerkve, in kakor hitro so ga dečki zagledali, so bili že vsi okoli njega. Čeprav je spovedovalo med mašo več duhovnikov, je bil utrujen zaradi toliko spovedancev. Vendar se je z vsemi prijazno pogovarjal. Kar nenadoma se je obrnil k enemu izmed dečkov, se mu s kazalcem dotaknil čela in smeje se dejal:

– Danes zjutraj pa si nisi umil obraza.

– Seveda sem si, don Bosko.

Toda don Bosko mu je še vedno v smehu odgovoril:

– Toda neeee, neeee, je šaljivo zategnil e. Tedaj mu je začel govoriti na uho in deček je zamišljen povetil glavo. Don Bosko mu je povedal, da se ni spovedal, čeprav bi se moral. Pri tem dogodku je bil navzoč don Avguštin Parigi, ki nam je to pripovedoval.

Nekemu podobnemu dogodku smo bili priča mi, ki to pišemo.

Med duhovnimi vajami 1870 se je neki že starejši fant, precej objesten in ne kaj dosti prida, preden je šel k spovedi, širokoustil, da don Bosko nikdar ne bo zvedel za njegove grehe.

Tovariši so mu rekli, da naj poskusi.

– Seveda se bom spovedal pri njem. Toda o don Bosku kroži toliko zgodb.

Lahkomiselno in smeje se je vstopil v cerkev in pokleknil don Bosku k nogam. Spoved je trajala precej časa. Tovariši so ga pričakovali na dvorišču. Prišel je iz cerkve ves razmršen, z rdečimi očmi in ves iz sebe. Tovariši so ga obkrožili:

– No, torej.

– Pustite me pri miru.

– Kaj ti je povedal don Bosko?

– Pravim vam, pustite me pri miru.

– So bile izmišljotine, ki smo ti jih pripovedovali o don Bosku?

– Izmišljotine? Vse, zares vse mi je povedal, tudi tisto, kar sem pozabil. Toda pustite me samega. In se je šel sprehajati pod stebrišče in sam pri sebi je ponavljal: – Vse mi je povedal, čisto vse.

Ko je pozneje koga slišal, da se je norčeval iz tega don Boskovega daru, je izdril v obrambo sabljo in ga branil: – Pripovedujte meni, da to ni res, pa vam bom pokazal!

O teh in podobnih primerih bi vam lahko še in še poročali. Ker pa so povezani z zelo pomembnimi dogodki, jih bomo predstavili ob svojem času v teku naše pripovedi. Da pa bo mera bolj polna, bomo k dogodkom, ki smo jih navedli, dodali še to, kar smo 1871 na lastna ušesa slišali od don Boska v obednici.

Dečki so odšli in okoli don Boska so ostali samo še don Rua in nekateri drugi predstojniki. Pogovor se je sukal okoli nekaterih moralnih prestopkov, ki so vzrok propada toliko mladih ljudi. Don Bosko je poslušal, potem pa povzel besedo. – Določene pomanjkljivosti je težko spoznati in zato težko odpraviti. Vendar pa je Gospod zelo usmiljen do naših dečkov. Ko sem med njimi, takoj začutim neznošen smrad, če je med njimi samo en nesramen. Če se mi približa in ga lahko pogledam v obraz, sem prepričan, da se ne motim v svoji sodbi.

Prav zato so se nekateri fantje iz strahu, da bi jim bral na čelu, držali daleč od njega. Če pa so se mu morali približati ali so bili iz katerega koli vzroka poklicani k njemu, so se iz spoštovanja odkrili, vendar so pokrivalo držali pred obrazom in spustili lase čez čelo, kakor da bi jim to pomagalo skriti njihovo vest.

To se je dogajalo zlasti na začetku šolskega leta, ko gojenci še niso uredili svojih računov z Bogom. Ko je don Bosko v takih okoliščinah prišel na dvorišče, je bilo, kakor da bi se splašile kokoši, ki letijo stran od prišleka; ostali so samo dobri, ki jih na srečo ni bilo malo. Umaknili so se tisti, ki so imeli umazano vest, in don Bosko jim je, tako so trdili, zapičil oči v čelo in bral njihovo notranjost. Ko so zvečer kakega dečka po molitvah videli, kako se skriva za svojimi tovariši, in so ga vprašali, zakaj se ne drži svojega prostora, je zmeden odgovarjal: – Ker mi don Bosko iz oči bere moje grehe.

Toda don Bosko jim je nastavljal svoje svete mreže, da jih je pritegnil k sebi, in ko mu je uspelo, da jim je povedal eno samo besedo, je bila zmaga zagotovljena. Previdno mu je z nekaj skrivnostnimi besedami rekel npr.: – Poravnati moraš račune z Bogom. Ko je drugič videl kakega žalostnega dečka, mu je dejal: – Dragi moj, treba je pregnati hudiča iz srca, da boš miren. – Poznam fanta, je vedel povedati don Bonetti, ki je naredil greh in bil prepričan, da nihče ne ve za to. Nekega večera ga je don Bosko poklical k sebi in mu po tiho dejal: – Kaj bi bilo s teboj, če bi umrl to noč?

Fant tisto noč ni zatisnil očesa in drugo jutro se je takoj šel spovedat.

Dostikrat je don Bosko med odmorom poklical k sebi kakega dečka in mu rekel, naj se spove tega in tega greha. Njegov nasvet je bil vedno umesten. Prosil ga je, opominjal, naj se spametuje, in ga rotil, naj pripravi veselje usmiljenemu Bogu za njegovo potrpežljivost.

Ko pa mu ni uspelo, da bi se približal nekaterim fantom, je na drugačen način pretresel njihovo vest. Eden tak je bil, da je tistemu položil pod zglavnik listek ali pisemce. Učinek takega pisanja je bil nepopisen.

Že dalj časa je bil don Bosko izredno ljubezniv in dober do nekega fanta, ta pa je kljub takemu prizadevanju ostal trdovratno zaprt v svoji vesti.

Ko je nekega večera ta fant šel spat, je na svoji postelji dobil listek z don Boskovim podpisom in bral: Če bi se ti nocoj pripetila nesreča, da bi moral umreti, kam bi šel?

Fant je okamnel. Najprej je ves iz sebe obstal ob postelji, nato pa tekel v don Boskovo sobo in potrkal. Bilo je ob desetih zvečer. Don Bosko mu je odprl vrata in fant je vstopil in dejal: – Don Bosko, bodite tako dobri in me spovejte. Don Bosko ga je ganjen sprejel. Fant je padel k njegovim nogam in se spovedal. Ko je

to opravil, je ves vesel šel spat. Naslednje jutro je o tem pripovedoval mlademu Janezu Krstniku Pianu in mu zaupal, kako je resnično bil v veliki stiski in se je moral spovedati in kako je don Bosko čisto natančno poznal potrebe njegove vesti. Dodal je še, da je prebil malo tako mirnih noči, kot je bila ta.

Neki drug deček je, medtem ko si je urejal rjuho, da bi legel spat, začutil med prsti list papirja. – Oj, je to mogoče loterijska srečka, je vzkliknil na glas. Ves radoveden je stopil pod luč sredi sobe in začel brati. Listek je napisal don Bosko, na njem pa ni bilo napisano nič drugega kot dvakrat fantovo ime s klicajem. Bere in bere in nato vzklikne: – Presneto!

Vrne se k postelji, si obleče suknjič, ki ga je slekel, in gre k spovedi.

Iz tega sklepamo, da don Bosko, ki je vedel, da je kdo v smrtnem grehu, ni mogel trpeti, da bi šel spat v Božji nemilosti in se morda ne bi več zbudil. Don Rua je poznal nekega drugega fanta, ki je pod svojim zglavnikom našel listek z naslednjimi preprostimi besedami: – In če bi umrl to noč? Ali: – Če boš umrl to noč, kaj bo s tvojo dušo? Si prepričan, da boš šel v nebesa? Ali tudi: – Če umreš to noč, si lahko miren? S takimi in podobnimi sredstvi je skušal svoje gojence postaviti v Božjo milost.

Mogoče bo kdo rekel, čemur mons. Cagliariro upravičeno nasprotuje, da so asistenti opozorili don Boska na določene prestopke gojencev. Vendar moram povedati, da prvih deset let ni bilo stalnih asistentov, zato s te strani ni mogel ničesar zvedeti. Lahko pa povem, da so vsi tisti, ki so prejeli take opomine, bili prepričani, da don Bosko ne pozna njihovih napak in da jih je zvedel po Božjem posegu. Zato je bil Duh tisti, ki je vodil don Boska prvih deset let in vse do konca njegovega življenja.

Naj še dodamo, da don Bosko ni bral na čelu ljudi le njihovih grehov in dvomov, temveč tudi njihove misli. Dostikrat je dajal navodila gojencem v njihovem notranjem nemiru, ki se jih je polaščal zaradi neuspeha pri učenju ali slabih novic iz družine. Drugikrat je razpršil slabo razpoloženje, porojeno iz prevelike plašljivosti, ljubosumja, sovraštva ali nezaupanja. Včasih je nenadoma dal kak nasvet, ki ga nihče ni prosil, pa je bil kdo na tem, da bi ga potreboval, in to popolnoma iz dejanske potrebe.

To posebno spoznanje je don Bosko uporabljal, da je razčistil ali odpravil dvome pri fantih, ki niso vedeli, ali naj se odločijo za duhovniški poklic ali ne. Mnogim salezijancem, srečnim v njihovem poklicu, je jasno povedal: – Če se hočeš zveličati, moraš iti po tej poti naprej. Bog te kliče na to pot.

Tudi ljudje zunaj hiše so bili deležni tega blagoslova. »Veliko mi jih je povedalo, da je don Bosko prepoznal vzrok njihovih tegob in jih potolažil, še preden so odprli usta.«

Tukaj moramo poročilo skleniti, ker je snovi, ki so nam jo podali mons. Cagliariro, teolog Piano, kanonik Ballezio, Jožef Buzzetti, Janez Villa in še veliko drugih, toliko, da ne moremo vsega objaviti. Za konec naj navedemo še en dogodek.

Don Bosko je pred precejšnjim številom duhovnikov in klerikov razpravljal, kako bi čim bolj razširil med ljudstvo nekatera svoja dela. Med navzočimi je bil tudi neki več kot 40 let star pomočnik, ki je don Boska nadvse cenil in je v tistem trenutku, ne da bi kaj pokazal na zunaj, rekel v svojem srcu: – Neumnosti! Ko je don Bosko končal svoje poročilo, so se vsi umaknili in pomočnik je ostal sam z njim. Ta mu je v svoji očetovski dobroti smehljaje se dejal:

– Torej same neumnosti?

– Toda jaz ...

– Imaš prav. Don Bosko je neumnež. In takoj je poln ljubeznivosti prešel na druge stvari, pomembne in zaupne.

Takih razkritij je bilo na stotine. Nekoč je v njegovi navzočnosti nekdo omenil, kako mu nič ne uide, kar se dogaja okoli njega, čeprav ima vedno povešene oči. Odgovoril je: – Saj vidim bolje, če ne gledam. Gledal je z duhovnimi očmi, razsvetljenimi z molitvijo.

33.

POGLAVJE

1860 – Katoliško branje – Don Boskovi nasveti za odpravo nezgod in obvarovanje pred njimi – Pismo papeža Pija IX. don Bosku – Petrov novčič – Spreobrnjenje dveh anglikanskih in enega židovskega fanta – Škof iz Ivreje obišče oratorij – Don Boskova vljudnost do anglikanskega ministra – Prošt katedrale v Vercelliju priporoči oratoriju novokrščenca – Praznik sv. Frančiška Saleškega

NASTOPILO JE LETO 1860, KI JE DON BOSKU PRINESLO NOVE NALOGE, VESELJE IN TEGOBE. Prvi zvezek Katoliškega branja za mesec januar, ki ga je napisal neimenovani pisatelj, je prinesel Čas milosti ali zadnje ure obsojenega na smrt. Knjižico je natisnil Paravia.

Kot dodatek k temu zvezku je don Bosko napisal nekaj navodil, za katere se zdi, da se nanašajo na predvidevanje iz Galantuomo s konca 1859.

UČINKOVITO SREDSTVO ZA ODSTRANITEV SEDANJIH NEZGOD IN OBVAROVANJE PRED PRIHODNIMI. Povabilo krščanskemu ljudstvu. Že dolgo časa vzdihujemo pod udarci biča, ki padajo na nas in še hujši nas čakajo. Vsi vzdihujejo, veliko se jih jezi in še več, izbruhne v grenke tožbe. Toda tistih, ki poznajo resnične vzroke in iščejo učinkovito protisredstvo, je zelo malo.

Dragi kristjani, skušajmo razumeti. Resnični vzrok vsega hudega je greh, ki dela ljudi nesrečne. Človek si upa žaliti in zaničevati Boga in od človeka razžaljeni in zaničevani Bog ga kaznuje. Tako nas uči zdrava pamet in tako nas uči vera. Samo norec bi mogel dvomiti.

Se torej hočemo rešiti zla, ki nas muči, in se obraniti tistega, ki nam preti? Odstranimo vzrok – greh. Spravimo se z Bogom, potolažimo njegovo jezo, zadostimo pravici.

Bog, bogat v usmiljenju, nam v svoji preveliki ljubezni daje svojega Sina Jezusa Kristusa kot lahko in učinkovito sredstvo za našo spravo. To sredstvo je Jezusa Kristusa stalo vso njegovo kri, nas pa stane samo dobre volje, da ga uporabimo. To sredstvo je zakramentalna spoved. To nam zagotavlja vera. V moči te vere so skozi vsa stoletja po vsem svetu uporabljali to sredstvo in bili deležni največje koristi. Toda, moj Bog, koliko nesrečnih grešnikov

tega sredstva ne izrabi, in namesto da bi se z njim spravili, ga še bolj žalijo in tako Božjo pravičnost izzivajo k vedno hujšim kaznim, ki jim bodo sledile še strašnejše v večnosti pekla.

Oh, kristjani, oh, kristjani! Kako moremo brezbrizno gledati uničenje toliko naših bratov in dopustiti, da vedno bolj izzivajo Božjo jezo in se nad njimi množijo tudi časne kazni?

Prosimo raje za Božje usmiljenje, skušajmo potolažiti Božjo jezo in zadoščajmo v polni meri njegovi pravičnosti. Poživimo svojo vero.

In tukaj don Bosko spodbuja k vedno večji ljubezni do Jezusa Kristusa in priporoča pogosto sveto mašo.

V njegovi gorečnosti ga je močno podprlo in mu prineslo veliko veselje pismo, ki mu ga je papež Pij IX. poslal v odgovor na njegovo pismo, ki ga je v svojem imenu in v imenu vseh svojih dečkov napisal v začetku novembra. Prevzvišeni papež je z veseljem sprejel izraze vdanosti in pokorščine in kot znamenje svoje posebne dobrote 7. januarja 1861 odgovoril don Bosku v brevu, ki bo ostal neuničljiv spomin na dobrohotno naklonjenost Pija IX. do oratorija. Ko je don Bosko prejel dragoceno listino, jo je takoj prevedel iz latinščine v italijanščino, potem je zbral svoje sinove, ga pred vsemi prebral in jim tako sporočil svoje zadovoljstvo. Vsebino tega breva je objavila Armonia⁹.

⁹ Predragemu sinu duhovniku Janezu Bosku v Turinu. PIJ P.P. IX. PREDRAGI SIN, POZDRAV IN APOSTOLSKI BLAGOSLOV!

V pismu, ki si nam ga pisal deveti dan preteklega meseca novembra, smo zopet zasledili dokaz izredne vere, vdanosti in spoštovanja do nas in do našega najvišjega dostojanstva. Dobro razumemo, o predragi sin, kaka žalost preveva tvojo dušo in dušo drugih duhovnikov v tej veliki zmedi, ki v Italiji sprevrča vse javne ustanove in povzroča upor v nekaterih pokrajinah naše časne vladavine. Ta upor sta, kakor je znano, povzročila zunanje podžiganje in spletkarjenje, ki so ju podpirali in izzivali z vsemi mogočimi sredstvi. Sedaj se je pojavil še spis, ki poln hinavščine hoče prevarati preproste duše in zmanjšati soglasnost krščanskega sveta v obrambi svetne oblasti Apostolskega sedeža. Na italijanskem polotoku je v nevarnosti celo vera, kajti povodenj izprijenih knjig in časopisov se je razširila ne samo po mestih, temveč tudi po vaseh, ne samo tam pri vas v Piemontu, temveč tudi v Toskani in sosednjih pokrajinah. Protestanti bruhajo svojo hudo-bijo in temu namenu služijo tako skrite kakor javne šole, kjer tudi z darili skušajo pridobiti ubogo in neprevidno mladino. Vendar se smemo sredi tega silnega viharja, ki ga je dvignil Satan, s ponižnim srcem zahvaljevati Bogu, da s svojo milostjo potrjuje in podpira italijanske škofo, da vsak pri svoji čredi štiti in brani zaklad svete vere. V podporo našemu srcu je vzajemnost duhov, s katero tudi duhovščina v teh težkih časih skrbi za blagor duš ter z odločnim in stanovitnim duhom podpira duše in prenaša vse vrste nasprotovanja. Mi lahko z besedami utehe izrazimo zahvalo za tisti del tvojega pisma, kjer nam sporočaš, da so prav te težave Cerkve predmet tvojega največjega prizadevanja, predragi sin, in drugih duhovnikov. Tako s pridiganjem Božje besede, s širjenjem dobrega tiska in knjig združeni skrbite, da bi zajezili delovanje nasprotnikov Cerkve. Ni stvari, ki bi bila boljša od tega prizadevanja, in ni reči, ki bi bila učinkovitejša in primernejša za spodbujanje k bolj goreči pobožnosti ljudstva. Prav tako ni ostalo brez sadu tvoje prizadevanje za praznične oratorije in dnevne šole, kjer se je toliko mladine usposobilo za dobre kristjane zlasti s prejemanjem svetih zakramentov. Skrb, ki jo kažeš za revno mladino, prinaša iz dneva v dan boljše sadove in veča število tistih, ki bodo mogli postati nekoč koristni služabniki Cerkve. Nadaljuj, predragi sin, pot, ki si jo začel za Božjo slavo in v korist Cerkve. Prenašaj težave, če te bodo doletele, in z junaškim pogumom vse preizkušnje tega časa. Naše upanje je postavljeno v Boga, ki nas bo po zaščiti Kraljice nebes in Gospodarice sveta, Božje matere Device Brezmadežne rešil teh velikih tegob in potolažil svojo trpečo Cerkev, da bo zmagala nad svojimi sovražniki. Nič ne dvomimo, da boš, o dragi sin, v ta namen skupaj s svojimi gojenci in učenci svojega zavetišča, ki so tebi in nam tako zelo dragi, prosil pomoč in podporo Boga z vedno večjo gorečnostjo in vero. Mi ga vroče prosimo, da bi čul tebe in tvoje gojence v svetem miru, vas pokrtil s svojo desnico in vas branil s svojo mogočno roko. Kot poroštvo te nebeške pomoči naj bo ta apostolski blagoslov, ki ga iz polnosti očetovskega srca podeljujemo tebi, o dragi sin, kakor tudi gojencem in učencem in tudi vsem, ki so zaposleni v tej ustanovi ali jo obiskujejo. Oddano pri Sv. Petru v Rimu 7. januarja 1860. Štirinajsto leto našega vladanja. PIJ P. P. IX.

Medtem ko je papež pisal don Bosku to nadvse ljubeznivo pismo, je Armonia v svoji 19. številki 1860 odprla prispevke za papeža pod naslovom Petrov noviči. V več kot enem letu je nabrala tristo tisoč lir. Zamisel je prišla od kneginje Montmorency in don Bosko je med prvimi prinesel svoj prispevek, nakar so mu sledili še mnogi drugi. To je bilo povabilo vernikom: Tisti, ki so Gospodovi, se vam bodo pridružili. To se je liberalcem zdelo preveč. Pogosto so se zaletavali v to nabirko. Predložili so zakon, ki bi prepovedoval nabirke za religiozne namene. Parlament tega predloga ni odobril.

V dobrih in v don Bosku se je navezanost na vrhovnega pastirja kazala tudi v neizmerni ljubezni do ovc, ki so bile zunaj ovčjaka, z namenom, da bi tudi te pripeljali noter.

Dne 24. januarja 1860 je Armonia prinesla tole novico:

KRST ŽIDOVKEGA FANTA

Že so pretekli štirje meseci, odkar sta bila v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega krščena dva mlada anglikanska fanta iz Londona. Po celi vrsti zapletenih dogodivščin ju je Božja previdnost pripeljala v zavetišče ob tej cerkvi, kjer sta poleg zemeljskega kruha prejela tudi kruh večnega življenja.

V nedeljo dne 15. tekočega meseca je v tem istem oratoriju prejel zakrament sv. krsta neki fant iz Ivreje. To je sin rabina Iaracha, zelo izobraženega moža, ki se je pred dvanajstimi leti odpovedal židovstvu in živi sedaj kot goreč kristjan. Sin Iarach je vedno želel postati kristjan, toda mati se je temu upirala. Dopolnil je že 14. leto in vsako leto so bile želje, da bi postal kristjan, večje. Končno ga je oče, da bi ustregel njegovim živim željam, pripeljal v moški oratorij v Valdoccu, kjer je poleg s posebnim poukom že nabranega znanja o krščanstvu bil pripravljen prejeti zakrament krsta in birmе. Mons. Moreno, škof iz Ivreje, ugleden dobrotnik družine Iarach, je z očetovsko dobrohotnostjo prišel požet sadove svojega prizadevanja. Ob desetih je ugledni prelat začel sveto mašo, pri kateri je precej velika skupina fantov prejela sv. obhajilo. Sledil je ganljiv obred krsta mladega Iaracha. Njegovo obnašanje, resnost njegovih odgovorov, njegovo veselje in zbranost so kazali, da se mu je končno le izpolnila želja, ki jo je tako dolgo nosil v srcu. Dali so mu ime Tomaž Alojzij Marija. Knez Tommasi Scotti je bil njegov boter, markiza Maria Fassati pa botra.

Po krstu je novi kristjan prejel sveto birmo in z njim drugih tristo fantov. Med njimi je bilo v začudenje vseh petindvajset dimnikarjev, ki so se v oratoriju Angela varuha v Vanchigli pripravili na prejem tega zakramenta s pomočjo Družbe sv. Vincencija Pavelškega. Ti ubogi fantje, ki se zaradi svojega poklica ne upajo prikazati v javni cerkvi, bi ostali še bog ve koliko časa brez tega zakramenta, če se javna dobrodelnost ne bi potrudila, jih poiskala, zbrala in poučila ter naredila za popolne kristjane. Grof Cays, poslanec v parlamentu, je bil birmanski boter teh fantov.

Po opravljenem obredu je monsinjor škof z navdušenimi in prepričljivimi besedami

spodbujal novokrščenca, da bi vedno zelo spoštoval dar vere, ki ga je prejel. Vse birmance pa je spodbujal, da bi bili pravi učenci Jezusa Kristusa ter pogumno in ponosno izpolnjevali svoje krščanske dolžnosti, ne da bi se ozirali na to, kaj pravijo ljudje.

V raznih delih svetega obreda so zdaj v zboru zdaj s solom s svojimi srebrnimi glasovi vzbujali pobožno ozračje mladi pevčki in vabili vse k nebeškim mislim. Slovesnost se je končala z blagoslovom z Najsvetejšim nekako ob pol dveh popoldne.

»Monsinjur – tako je pisal Jožef Reano – je izrazil don Bosku po kosilu veliko zadovoljstvo, ki ga je občutil tisti dan, in ga rotil, da naj ga ob takih priložnostih vedno povabi. Naj ga samo obvesti in on se bo vsekakor odzval. Bil je do solz ganjen, ko je v teh dečkih videl tako pobožnost.

Teh priložnosti je bilo obilo, ker je bil Oratorij sv. Frančiška Saleškega pristanišče, kamor so prihajali tisti, ki so se iz raznih ločin vračali v naročje sv. Cerkve. Don Boskova ljubeznivost in potrpežljivost v prenašanju dostikrat surovih očitkov in težkega obrekovanja pa sta zmagovali nad temi srci: – Pretrpi vsako žalitev, če gre za večjo Božjo slavo in za zveličanje duš. To je bil njegov program.

Prav v tem pa je bila privlačnost, s katero je pritegoval tiste, ki so zašli. Med drugimi je prihajal na razgovore tudi neki protestantski pastor, nekdanji katoliški duhovnik. Ko je prišel prvikrat, je dejal, da mora biti osnova njunih razgovorov Sveto pismo.

– Toda katero Sveto pismo, naše ali vaše, mu je odgovoril don Bosko. Kdo ga je toliko stoletij ohranil nedotaknjena? Vi ste komaj od včeraj. In kdo je pred vami ljubosumno bedel nad tem zakladom? Samo katoliška Cerkev s svojim izročilom nam lahko zagotovi istost svetih knjig. Oni revček ni vedel kaj odgovoriti. Don Bosko ga je kot prijatelj povabil na kosilo in se z njim pogovarjal vsakokrat, ko je prišel, da bi ponavljal svoje ugovore. Priča teh razgovorov je bil Reano, ki je tudi povedal, da je nekega dne prišel na razgovor z don Boskom neki valdežan. Ker se je vsa stvar zavlekla, se je Reano zbal, da bi se mogla zgoditi kaka neprijetnost, in je zato malo odprl vrata in pogledal, kaj se dogaja. Zagledal je odpadnika, kako je klečal na tleh in opravljal spoved.

Don Bosko je medtem sprejel v hišo tudi nekega fanta, ki se je spreobrnil od krive vere.

Dragi in spoštovani prijatelj!

Nosilec tega pisma je novokrščenec, ki ga je katehiziral moj dobri prijatelj gospod kanonik Barberis, ki ga vaša uglednost dobro pozna. Preteklo sredo se je odpovedal svojim zmotam in pogojno prejel krst. Fant daje najboljše upanje na uspeh in vaša uglednost, ki dobro pozna srca mladih, se bo o tem lahko prepričala v pogovoru z njim.

Priporočam ga vaši dobroti. Dobro bi bilo, če bi ga priporočili kakemu dobremu umetniku. Mislim, da bi storili veliko delo krščanske ljubezni, če bi ga sprejeli v svoje zavetišče. Prepričan sem, da bi vam ta moj varovanec napravil veliko zadoščenje.

Včeraj sem prejel vaše ljubeznivo pismo. O tem, kar mi poročate v pismu, vam bom pisal drugič.

Spominjajte se me in me imejte

Vercelli, 23. januarja 1860

za vdanega služabnika in prijatelja. Prošt DEGAUDENZI

Štirje fantje, en žid in trije protestanti, prerojeni v vodi svetega krsta, so 29. januarja prvič obhajali praznik sv. Frančiška Saleškega v oratoriju. Predsednik praznika je bil vitez Bosco di Ruffino. Poskrbel je za malico tako notranjih kakor zunanjih gojencev. Pri večerni slovesnosti so razdelili nagrade tistim gojencem, ki so se odlikovali po zglednem vedenju.

Teh prazničnih slovesnosti se je udeležil tudi mladi glasbenik Dominik Belmonte iz Genole v škofiji Fossano, star sedemnajst let. Tega meseca je vstopil v oratorij z namenom, da bi se izpopolnil v igranju na orglah. Toda popadlo ga je tako domotožje, da je celo mislil na pobeg domov. Ker pa je don Bosko zaslutil, da bi lahko postal eden njegovih najbolj zvestih in krepostnih sinov, ga je poklical k sebi, mu brez velikih težav razblinil domotožje in mu svetoval, naj bi se oprijel učenja latinskega jezika. Belmonte se ga je lotil s trdno voljo in odločnim hotenjem.

34.

POGLAVJE

Zborno zasedanje: sprejem prvega člana v Salezijansko družbo – Don Boskove besede – Katoliško branje – Papež: dnevna vprašanja – Navodila naročnikom Katoliškega branja – Don Bosko brani pravice Svetega sedeža – Minister Farini prosi za sprejem nekega dečka v oratorij – Don Boskova diplomacija – Italijanščina obvezni pogovorni jezik v oratoriju – Klateži, ki jih don Bosko popelje v oratorij – Pomembno spreobrnjenje – Kapitularni vikar iz Astija priporoča Katoliško branje – Družba za obrambo dobrega tiska

KAKOR SMO ŽE POROČALI, JE bila ustanovljena Družba sv. Frančiška Saleškega in je bil izbran vodstveni zbor. Sedaj se je ta zbor sestal z namenom, da bi vzel v pretres prošnjo prvega fanta, ki je želel vstopiti v Družbo. V zapisniku, ki ga je sestavil don Alasonatti, beremo:

V letu Gospodovem tisoč osemsto šestdeset se je 2. februarja ob pol desetih dopoldne v tem Oratoriju sv. Frančiška Saleškega zbral zbor Družbe istega imena, sestavljen iz duhovnika Janeza Boska kot rektorja, prefekta duhovnika Alasonattija, duhovnega voditelja subdiakona Mihaela Rue, ekonoma diakona Angela Savia, klerika Janeza Cagliera, prvega svetovalca, klerika Janeza Bonettija, drugega svetovalca, in klerika Karla Ghivarella, tretjega svetovalca. Razpravljali so o sprejemu fanta Jožefa Rossija, sina Mateja iz Mezzanabiglija.

Po kratki molitvi in prošnji k Svetemu Duhu je rektor povabil navzoče h glasovanju. Po izvedenem glasovanju je preštevanje glasov pokazalo, da je bil sprejet soglasno. Zato je bil pripuščen k izpolnjevanju pravil Družbe.

Don Bosko je v nagovoru tistega večera navedel besedilo iz 26. poglavja Iza-ija: Naše utrjeno mesto Sion je Odrešenik, ki ima obzidje in predzidje; obzidje je Božji zakon, predzidje pa pravila Družbe. Kar se tiče pravil, je dodal s sv. Toma-

žem Akvinskim: Težko je, da bi človek izpolnjeval zapovedi, s katerimi bi vstopil v kraljestvo, ne da bi se držal nasvetov in zapustil bogastvo. Sklenil je s sv. Avguštinom in pokazal, da so pravila Družbe krila, s katerimi se leta, ali kolesa, na katerih se premika voz.

Jožefa Rossija so potem imenovali za glavnega materialnega oskrbovalca Družbe.

Naročnikom so razposlali zvezek Katoliškega branja za mesec maj z naslovom *Duhovno prizadevanje v smislu potreb časa, ki jih je napisal prior pri S. Sabini v Genovi*.

Ta knjiga, piše Frasinetti, podaja veliko načinov in različnih možnosti, o dragi bralec, s katerimi ti bo lažje izogniti se slabemu in delati dobro ter pomagati bližnjemu. Treba se je tudi odpovedati svetu in hudiču in njima navkljub ne storiti tistega, kar bi onadva rada. Nekatera prizadevanja so dobro znana in preprosta, vendar jih zato ne smemo prezirati, ker so zelo pomembna, čeprav pozabljena. Druga se tičejo duhovne osebe, a so kljub temu zelo preprosta in dostopna, tako da jih lahko izpolnjuje kdor koli, ki ima dobro voljo.

Temu zvezku, ki je lahko naredil veliko dobrega za posvečenje duš, je don Bosko dodal delce mons. Segurja, le da ga je v nekaterih točkah delno spremenil: *Papež, dnevna vprašanja: Kdo je papež? – Zakaj je papež tudi zemeljski vladar? Bog je tako določil in tako je potrebno za korist ljudstev in zato, ker je ta njegova oblast nesporna pravica – Pij IX. je dejal: Mojo svetno oblast napadajo zato, ker sem papež jaz – Papež ima kot svetni knez pravico, da s silo zatre upornike – Zemeljske posesti Svetega sedeža so svete dobrine – Tridentinski cerkveni zbor je z izobčenjem zadel vsako oblast, tudi kraljevsko in cesarsko, če bi si upala položiti roko na dobrine Cerkve – Kako nekaj strašnega je izobčenje – Vsi brezverci, brezbožneži, socialisti, heretiki napadajo papeževu zemeljsko oblast – Ko katoličani branijo časno papeževu oblast, se ne mešajo v politiko, temveč branijo religiozne vrednote – Ne more biti dober katoličan tisti, ki tudi v tem ne podpira papeža – Kdorkoli se loti papeža, je zgubljen*

Don Bosko je knjižici za uvod napisal: »Ta spis obravnava vero in ne politiko. Zelo si želim, da bi vsak bralec to upošteval. Obračam se na javnost zdrave pameti in dobre vere in zato upam, da bom v tebi dobil cenjenega bralca. Če govorim o časni papeževi vladavini, delam to z verskega vidika in vidika vesti, ki ju ne moremo omejiti na nevidne stvari. Preberi teh nekaj strani brez predsodkov in videl boš, da resnica govori bolj jasno kot vsi varljivi dokazi.

Še drugo opombo je don Bosko postavil na konec tega delca: »Bralcu. Bodi,

o dragi bralec, tesno povezan s papežem in Cerkvijo. Naj te ne prestraši sovražnikova razdivjanost in grožnje niti se ne daj preslepiti njegovim publicam. Varuj se zlasti umirjenih besed, ki jih nasprotniki navadno uporabljajo, da se prikradejo v duše poštenih ljudi. Pogumno se zavzemaj za svojo vero in svoje prepričanje. Ne boj se: Bog je s svojo Cerkvijo vse dni do konca sveta. Hudobni bi se morali tresti pred dobrimi in ne dobri pred hudobnimi.«

V tem zvezku je bilo natisnjeno tudi priporočilo naročnikom.

Dopolnjeno je sedmo leto Katoliškega branja in s pravim zadoščanjem vam naznanjamo, da ga bomo še naprej izdajali. Če je bilo v preteklih letih čutiti potrebo po širjenju dobrega tiska, velja to toliko bolj sedaj.

Zato prosimo vse naše bralce, ki imajo radi našo sveto katoliško vero, da bi nam pomagali širiti te knjižice med tiste ljudi in v tiste kraje, kjer bi po svoji pametni presoji in v svoji gorečnosti za večjo Božjo slavo sodili, da bi bilo v korist duš.

Da bi vse kristjane spodbudil k sodelovanju, je iz pisma njegove svetosti Pija IX., kardinala vikarja in mons. Gianottija, ki smo jih že objavili, navedel priporočila v korist tega branja.

Knjižice Katoliškega branja pričajo o don Boskovi velikodušni navezanosti na Sveti sedež. On je pri njegovi obrambi vedno, kot navadno pravimo, vztrajal na bojišču. Leta 1855 je v nekem zvezku grozil z Božjimi kaznimi tistim, ki so se polastili cerkvenega premoženja. Prav tako je branil časno oblast papežev. V tistih časih je to zahtevalo več kot navaden pogum, ker se je s tem izpostavljal velikim nevarnostim, ki so ga dejansko tudi zadele. Toda Božja previdnost je uredila določene dogodke, ki jih je don Bosko znal izrabiti. Za voditeljico in pomoč je imel presveto Devico Marijo in kljub velikim težavam je znal na čudovit način usklajevati preprostost in modrost. To je namreč višek filozofije, da povežemo preprostost z modrostjo, pravi sv. Janez Zlatousti.

Prvi kažipot, ki naj bi ga povedel na težko pot, je bilo pismo njegove ekscelece dr. Alojzija Karla Farinija, notranjega ministra, ki je pred nekaj dnevi nasledil Rattazzija.

NOTRANJE MINISTRSTVO

Oddelek 5, št. 84; Turin, 4. februarja 1860

Gospod župan občine Lagnasco je zaprosil tukajšnje ministrstvo, da bi se v moškem oratoriju v Valdoccu zavzelo za sprejem Dominika Gorla, sina pokojnega Michelangela, starega 14 let, rojenega v tej občini. Fant je sirota brez očeta in matere, brez sredstev za prežvljanje in zato odvisen od javne pomoči. – Podpisani podpira na ministrstvo naslovljeno prošnjo v prepričanju, da bo fant, ki je pošten in zdrav, vpeljan v kako obrt in tako

lahko storil vse za svojo moralno in materialno korist.

Ko se podpisani obrača na gospoda don Janeza Boska, ravnatelja imenovanega Oratorija, upa, da ne bo obšel tega dejanja javne dobrodelnosti, ki mu jo predlagamo, in pričakuje njegovo privolitev in ugodno rešitev prošnje.

Po ministrovem naročilu

SALINO

Farini je bil človek, ki bi lahko bojeval oster boj proti Oratoriju, pa vendar je bilo eno njegovih prvih dejanj, ko je nastopil oblast, prošnja za sprejem omenjenega dečka. Mogoče se bo to zdelo komu čudno, vendar je razlaga preprosta. To je sad don Boskove preudarnosti. Don Bosko je tiste, ki so želeli biti sprejeti v Oratorij, napotil na ministrstvo, da bi se ono zavzelo. Predvidel je, da bo minister v zadevi, ki se ga ni niti tikala niti ni imel z njo nikakršnih izdatkov, skušal ustreči, zlasti še zato, ker je vse dopisovanje moral opraviti tajnik, in se je tako izognil vsem nadlogam. Zato je listine, ne da bi si jih ogledal, dal v odpravo svojim podrejenim, med katerimi je imel don Bosko vplivne prijatelje. Vendar pa je bil tudi minister iz različnih razlogov zainteresiran, da je dajal svoja priporočila, s katerimi se je na določen način čutil obvezanega oratoriju.

V takih primerih je don Bosko rade volje usliševal priporočila. Navadno je osebno odgovarjal ministru, od katerega je ob svojem času pričakoval zaščito in pomoč.

Don Bosko je, potem ko je verjetno svetoval županu v Lagnascu, naj se obrne s svojo prošnjo na ministrstvo, spoštljivo in ljubeznivo odgovoril Fariniju, ohranil ministrovo pismo, sprejel fanta v oratorij in ga napotil med obrtnike, kjer je ugotovil, da gojenci iz ljubezni do Italije govorijo italijansko. Dne 13. februarja je na pobudo domačih umetnikov, ki so poznali don Boskov namen, prišlo v oratorij odposlanstvo umetnikov in se mu predstavilo v času, ko se je med odmorom po kosilu zabaval s kleriki in dijaki, in ga prosilo, da bi kot pogovorni jezik uvedel v oratorij italijanščino. Odposlanstvo so sestavljali Fassino, Roda, Giani, Biletta, Cora in Variolato. Don Bosko je sprejel pobudo, ker je predvideval, da bo prišlo v oratorij iz vseh delov Italije veliko fantov, ki bodo govorili vsak svoje narečje, in je bil zato potreben skupen jezik. To pa je bila italijanščina. Italijanski jezik je naredil za obveznega med dijaki, tako da med njimi naslednjega dne ni bilo več slišati piemontskega narečja. Obrtniki pa so se tega kmalu naveličali, ker se jih je večina bala, da bi se smejali njihovim napakam, in zato, ker se jim je to zdelo pregosposko.

Istega dne, 13. februarja, je naraslo število gojencev. Don Bosko je imel navado, da je iz sočutja povabil v oratorij tiste neotesane, neolikane in neverne dečke, ki so zlasti okoli Portanuove prodajali vžigalice, čistili čevlje in potnikom

prenašali prtljago. Toda nesramneži, ki niso hoteli slišati o redu in govorjenju o duši, na veliko žalost Božjega služabnika niso hoteli iti z njim.

Prav tega dne se je don Bosko vračal iz mesta. Zagledal je sedem približno osemnajst let starih klatežev, ki so bili sposobni vsakega hudodelstva. Bili so povezani z drugimi skupinami in se pod vodstvom svojih voditeljev lotevali vse mogočih lopovščin. Kakor hitro so zagledali don Boska, so ga začeli izzivati. Kljub temu se jim je približal in jih na lep način in ljubeznivo povpraševal, od kod so, kaj delajo in kako jim gre. Rekli so mu, da nimajo dela, da ga pa tudi ne želijo imeti. Tedaj jih je don Bosko povabil, da bi prišli na njegov dom, kjer bi dobili stanovanje, hrano in delo. Fantje so ga vprašali:

- Nas mogoče hočete spraviti v vaš oratorij?
- Seveda, je odgovoril don Bosko, če le hočete iti z menoj.

Tedaj je eden izmed tistih pobalinov ponovil povabilo: – Gremo? Drug za drugim so privolili in don Bosko jih je popeljal v oratorij. Potem je zbral na dvorišču okoli sebe gojence in jim dal nekaj navodil: – S temi moramo biti zelo potrpežljivi! Se priporočam.

Kajti vsaka beseda iz njihovih ust je bila kletev ali nespodobnost. Ko so zvečer vstopili v spalnico, so se glasno krohotali, kričali, prekinjali branje, izžvižgavali klerika, ki je opozarjal, naj bodo tiho. Eden je naslednji dan, ko so ga spodobno oblekli in mu dali primerno obuvало, izginil iz oratorija. Druge so napotili k raznim obrtem. Lahko si predstavljamo, kaki naporji so bili potrebni, da so jih pripravili k boljšemu življenju. Vendar je don Bosku s tem, da so ga vzljubili, uspelo in jih je spravil na pravo pot. »Jaz,« nam je pripovedoval Jožef Rossi, »sem jih nenehno nadzoroval. Bil sem priča njihove hvaležnosti za prejeto dobroto. Med seboj so tekmovali, kateri bo boljši, bolj pridno delal in izpolnjeval vse don Boskove nasvete.« Eden izmed klerikov pa je pospešil njihovo spreobrnjenje. Ves žalosten zaradi nesrečnega življenja teh fantov in zgrožen zaradi nespoštljivosti, ki so jih uganjali v cerkvi, je iz vsega srca prosil presveto Devico Marijo, da bi jim ona v svojem mesecu spremenila srce. Nekaj dni pozneje je eden izmed teh fantov po blagoslovu poiskal tega klerika in ga prosil, da bi mu povedal, kako naj spremeni svoje življenje. Povedal je, da je v cerkvi, medtem ko so peli Blagoslovljeno bodi sveto brezmadežno spočetje blažene Device Marije, videl, kako mu je mati Božja Marija z oltarja ljubeznivo iztegovala roke. Klerik mu je priporočil, naj opravi življenjsko spoved čez vse življenje. Ubogal ga je. Od tistega trenutka je srečni fant začel in nadaljeval skozi vsa poznejša leta tako zgledno življenje, zlasti se je spoštljivo obnašal v cerkvi, da je bil vsem zgled.

Za mesec marec je izšel zvezek Katoliškega branja z naslovom *Elizabeta ali poplačana ljubezen do bližnjega*. Napisal M. D'Esoville. Dodano je bilo pastoralno pismo kapitularnega vikarja škofije D'Asti o grozljivih posledicah slabega branja. To je bila prva številka osmega letnika.

Zanimiva pripoved prikazuje doživetje dečka, ki ga je zapustila njegova mati, njegovo tavanje po svetu v največji revščini in kako ga je vzela v vzgojo neka uboga ženska, ki je še dvema drugima sirotama izkazala isto krščansko ljubezen.

Omenjeno pastoralno pismo mons. Antona Vitaliana Sossija priporoča širjenje Katoliškega branja z naslednjimi besedami:

Medtem ko zavračam slabo branje, priporočam vsem, ki hočejo izpolniti svoj prosti čas z branjem dobrih knjig, ki dajejo človeku novo spoznanje, oplemenitijo in popravijo srca, pomagajo dušam napredovati v kreposti, v znanju in božji službi, Katoliško branje, ki izhaja v Turinu in ga izdaja goreč vzgojitelj mladine duhovnik Janez Bosko. Srečni tisti dušni pastirji, ki jim bo uspelo izruvat iz njihovih župnij kugo brezverskih knjig in časopisov in jih nadomestiti s spodbudnim Katoliškim branjem.

Asti, 10. februarja 1860

A. V. SOSSI

Ob tej okrožnici je don Bosko objavil svoj novi načrt.

Leta 1859 je razmišljal o ustanovitvi družbe, ki bi se skušala zoperstaviti razširjanju slabih knjig s čim večjim številom dobrega tiska. Zato je sestavil naslednji načrt.

DRUŽBA ZA ŠIRJENJE KATOLIŠKEGA BRANJA IN DRUGIH KATOLIŠKIH KNJIG

- 1. Namen te družbe je širjenje Katoliškega branja v tistih krajih in pri tistih ljudeh, ki ga še ne poznajo.*
- 2. Če bodo na voljo denarna sredstva, bo družba na svoj račun dala tiskati katoliške knjige in jih širila zastonj ali vsaj za najnižjo ceno.*
- 3. Vsak član si bo prizadeval prepričati branje slabih knjig pri svojih uslužbencih in pri vseh, za katere bo menil, da jim bo koristilo.*
- 4. Vsi lahko postanejo člani te družbe. Vsak pa je povabljen, da daruje tisti dar, ki mu ga njegova krščanska ljubezen narekuje, če le ni manjši kot dva franka.*
- 5. Vsak si bo prizadeval ustvariti skupino ljudi v kakem kraju in med njimi širil dobre knjige ter preprečeval branje slabih.*
- 6. Ne bodo se tiskale knjige brez cerkvene cenzure. Pa tudi tega načrta ne bomo začeli izvajati, dokler ga ne bo odobrila cerkvena oblast.*
- 7. Družbo vodi odbor, ki ga sestavljajo predsednik, podpredsednik, tajnik in štirje svetovalci. Nadomestila bo manjkajoče člane.*

Ko je ustanovil to družbo, je 1860 začel iskati osebe, ki bi s svojimi prispevki omogočile tisk. V ta namen je dal narediti veliko zvezkov, v katere bi zapisovali imena dobrotnikov. Vsak list je nosil pečat oratorija. Nekaj seznamov s podpisi don Jožefa Cafassa, viteza Karla Giriodija, grofa Alerama Bosca, Kandida Bosca. T. Bertagna G. B., Feliceja Golzia, grofice Bosco rojene Riccardo, grofice Casazza, Terezije Racca, duhovnika P. Valaurija, grofa Viktorja Francesettija, advokata profesorja Vigliettija, prošta v Freboli Soprani, barona Cantona di Ceva in drugih hranimo še sedaj.

Ti zvežčki so na drugem listu imeli naslednji uvod ali okrožnico, kakor pač že hočemo temu reči.

Darovi za širjenje dobrih knjig

Preteklo leto se je združilo nekaj oseb z namenom, da bi zbirale darove za nakup dobrih knjig, ki bi jih delili v bolnišnicah, zlasti pa med vojaki. Pobuda je imela dokajšen uspeh. Nabrali so veliko slabih knjig in jih sežgali ter jih nadomestili z dobrimi.

Zlo širjenja slabega branja se nadaljuje in veliko duhovnikov in redovnikov, ki pridi-gajo postne pridige, svete tridnevnic in duhovne vaje, kakor tudi župniki in drugi duhov-niki, ki se skušajo zoperstaviti vedno večji hudobiji, prosijo za verske knjige ali za druge nabožne predmete, ki bi jih pri katehezi in mnogih drugih priložnostih delili brezplačno. Vendar nimajo potrebnih sredstev.

V ta namen prosimo dobrodelne katoličane in jih vabimo, da bi pripomogli s svojimi darovi k uresničitvi te zamisli, ki je v teh naših časih tako potrebna. Podpisani se bo ob pomoči drugih duhovnikov potrudil, da bo ustregel vsem prošnjam za pomoč.

Gospod Bog ne bo pustil brez obilnega plačila vseh tistih, ki se bodo žrtvovali v korist naše svete katoliške vere.

Turin, 6. marca 1860

Duhovnik JANEZ BOSKO

35.

POGLAVJE

Nov zvon v Vanchigli – Učitelj Janez Mosca katehist – Grof Cays hvali prazničnim oratorijem priključene konference – Don Bosko in potreba svete matere Cerkev – Življenje in mučeništvo papežev sv. Lucija in sv. Štefana I. – Pomembni kroniki za don Boskov življenjepis don Ruffina in don Bonettija – Emilijo in Toskano priključijo Piemontu – Zastonjski vozni listek na železnici in vitez Bona – Pismo nekega mladega obrtnika don Bosku

DNE 22. FEBRUARJA SE JE začel štiridesetdnevni post za pripravo na veliko noč in praznični oratoriji so se začeli pripravljati na krščanski nauk in katekizem. V Vanchigli že nekaj časa ni bilo slišati glasu zvona, ki bi klical fante v oratorij, ker so neznani tatovi splezali na zvonik in ga odnesli. Toda dobrota nekega velikodušnega dobrotnika je popravila to grdobijo.

Dne 19. februarja 1860 je bilo mogoče v Armonii brati:

DOBRODELNOST MONS. FRANSONIJA

Čeprav je naš dragi nadpastir primoran živeti daleč od svoje črede in čeprav nima več svojih škofovskih dohodkov, ne opusti nobene priložnosti, da ne bi prišel na pomoč svojim škofljanom. Kakor hitro je slišal, da so v oratoriju sv. Angela varuha v Vanchigli ukradli majhen zvon, je, zavedajoč se stiske, v kateri je sedaj ustanova, don Bosku takoj poslal vsoto 200 frankov, da bi kupili nov zvon, ki bi spet vabil dečke k rednemu izpolnjevanju njihovih verskih dolžnosti.

Oratorij sv. Alojzija Gonzage v Portanuovi je dobil novega katehista v osebi nadvse izkušenega občinskega učitelja Janeza Mosca, po rodu iz Albe. Z veliko zavzetostjo se je trudil, da bi usmeril k verskemu življenju njemu izročene fante. Ker njegovi gorečnosti ni zadostovala šola, je bil dejaven tudi v oratorijih, zlasti v Oratoriju sv. Alojzija, kamor je zahajal tudi opat Scolari di Maggiate z drugimi

gospodi. Vsako leto je opravljal z don Boskom duhovne vaje pri sv. Ignaciju. Da pokažemo izredno zavzetost tega moža, naj povemo, da je 1876 zbolel na glasilkah in po dvajsetih letih poučevanja star 50 let prosil za upokožitev in v tej starosti postal duhovnik. Umrli je 1904 v Turinu, star 80 let, kot rektor cerkve presvete Trojice. Goreče je opravljal spovedniško službo, rekli bi kakor arški župnik, silno trpel zaradi duš, ki so bile v smrtnem grehu.

V Oratoriju sv. Frančiška Saleškega je katehiziral don Bosko.

Prav tako so v teh oratorijih nadaljevale verski pouk priključene konference sv. Vincencija Pavelskega.

V uradnem poročilu z dne 11. marca 1894 beremo pod naslovom *Noces d'or de la Societe de St. Vincent de Paul a Nice 1844–1894* (Zlata poroka Družbe sv. Vincencija Pavelskega v Nici 1844–1894) na strani 36:

»Splošni zbor 19. februarja (1860) v navzočnosti grofa Caysa, predsednika Višjega sveta Vincencijevih konferenc v Piemontu, podaja o konferencah v Turinu naslednje poročilo:

Mesto Turin šteje deset konferenc, katerih delovno področje se vedno bolj širi. Tem konferencam so priključene še tri, sestavljene iz fantov iz nepremožnih družin, ki jih zvečine obiskujejo člani našega združenja.

Te tri majhne konference se ravnaajo po splošnem pravilniku pod vodstvom ljubeznivega opata don Boska. Težava je prihajala od tistega člana pravilnika, ki predvideva nabirko pri vsakem zborovanju. Kako naj pomagajo revnim, če so sami ubogi! Prav. Kljub temu napravijo nabirko in vsak izmed teh fantov dá, kar je privarčeval pri nakupu tudi potrebnih stvari. In tisto, česar ne more dati v daru, da v ljubezni in duhu odpovedi.

Nič ni bolj ganljivo kot videti, kako ti fantje izkazujejo najbolj nežno skrb, rekli bi materinsko, manjšim dečkom, slabotnejšim, revnejšim, ki so jim zaupani v varstvo. Ti fantje opravljajo nad njimi v vsakem času in vseh okoliščinah zavzet in učinkovit nadzor. Skrbijo za njihovo vzgojo veliko bolj kot za njihove gmotne potrebe, učijo jih pisati in so zanje pravi učitelji.

Gospod grof Cays je končal svoje poročilo s trditvijo, da so v Konferencah manj pomembna materialna sredstva kot gorečnost in duh odpovedi, ki je vir vseh drugih dobrih sadov.«

Medtem ko je don Bosko tako vneto spodbujal dečke v oratoriju k dobremu, sam niti trenutek ni pozabil na žalostne stiske rimskega papeža. Pij IX. je videl, kako so se že tako zoženim mejam njegovih pokrajin bližali preteči bataljoni. Zlasti ga je bolela gnusna dvoličnost in nepoštena zahrbtnost Napoleona III. Upiral se mu je sedaj zviti, sedaj nesramen način diplomacije, ki je obnavljala z njim igro v basni o volku in jagnjetu. Veliko število brezbožnih in nesramnih italijanskih

in tujih časopisov, tovarne laži in obrekovanja, ga je obrekovalo, žalilo in najbolj nesramno zaničevalo. V samem Rimu so sektaška zborovanja bogato plačevali iz Turina in skušali tudi z najbolj odvratnimi sredstvi dvigniti ljudstvo proti papežu. Nekateri višji uslužbenci papeške vlade so na izdajalski način sporočali sovražniku najbolj tajne ukrepe. Cavour si je izmislil in bil potem tako drzen, da je svoj predlog dal kardinaloma Santiniju in Antonelliju; v njem predlaga sporazum, ki v prvem členu pravi, da naj se papež odpove časni nadvladi v svojih pokrajinah. Če bi predlog sprejeli, je obljubljal velike koristi njima osebno in njunima rodbinama.

Don Bosko, ki je imel navado reči, da ne smemo dati, da bi zamudili najmanjšo priložnost, ki se nam ponuja, da storimo kaj dobrega, nikakor ni mogel pustiti namestnika Jezusa Kristusa brez podpore, ki mu jo je mogel izkazati. V tistih letih dopisovanje med škofi in papežem ni bilo lahko, kajti vse, kar je prihajalo iz Rima ali je bilo naslovljeno v Rim, je budilo sum pri sovražnikih Apostolskega sedeža. Medtem ko je don Bosko dal opravljati molitve očenaš, zdravamarija in slavaočetu za potrebe svete matere Cerkve, je izredno previdno od časa do časa poročal o najbolj kočljivih stvareh in primerih vesti bodisi za vodilo ravnanja bodisi zaradi teoloških načel bodisi zaradi cerkvenega prava tako mons. Fransoniju kakor rimskim kongregacijam. Pismo je izročil zanesljivi osebi ali najel za to posebnega sla. Ko je prejemal odgovore, nasvete ali navodila od teh posvečenih oseb, jih navadno ni hranil pri sebi, temveč jih je izročal v take roke, ki so mogle ohranjati vse v tajnosti, ne da bi vzbudile kak sum. Šlo mu je predvsem za to, da bi ostala cerkvena oblast nedotaknjena.

Kar se tiče častite osebe svetega očeta, mu je skušal biti v čim večjo podporo in tolažbo. Pisal mu je pisma, polna sinovske vdanosti, in mu sporočal zarote, ki so jih sektaši pripravljali proti njemu. »Mene je don Bosko nekoč osebno poslal k mons. Tortoneju, ki je bival v Turinu kot odpravnik poslov Svetega sedeža, da sem ustno sporočil neko pomembno zadevo, ker se mu ni zdelo primerno, da bi mu to sporočil v pismu.« S podobnimi naročili je pozneje prihajal in odhajal don Pavel Albera.

Don Bosko je štel papeževe interese za svoje in je imel navado reči: »Papeževa beseda mora biti za nas pravilo v vsem in vedno.« Zato je določil, da naj papeževe okrožnice in druge listine berejo pri skupni mizi. V ta namen jih je dal prevesti v italijanščino in zahteval, da so se določenih odstavkov naučili tudi na pamet.

Nikdar ni skrival svojih načel, temveč jih je odločno zagovarjal tudi pred nasprotniki, če so se dotaknili teh vprašanj. Prav v teh dneh je poveličeval papeštvo tudi s svojim peresom.

Paravia je za mesec april pripravljala zvezek Življenje in mučeništvo papežev sv. Lucija in sv. Štefana I., ki ga je napisal duhovnik Janez Bosko (J).

Najprej je predstavil breve njegove svetosti papeža z dne 7. januarja. S tema dvema življenjepisoma je dokazano, da so imeli rimski papeži oblast nad vso Cerkvijo. To oblast je izrecno priznaval sv. Ciprijan. V Rimu so posvečevali škofe, ki so jih potem pošiljali ustanavljati škofije po celem svetu. Sv. Štefan je v Galiji in Španiji odstavil nekaj nevrednih škofov. Pri predstavitvi sv. Lucija je don Bosko pokazal, kako je ta papež zahteval preizkušeno čistost in kako je kaznoval z izobčenjem tiste kristjane, ki so se polastili cerkvenega premoženja. Govor je o čudežih, ki so se dogajali ob relikvijah teh dveh mučencev papežev, ki so jih primerjali s čudeži našega Gospoda Jezusa Kristusa in apostolov. Končno še opisuje slavne smrti pričevalcev vere v današnjem času.

Toda javno dogajanje se je vedno bolj obračalo v škodo Cerkve.

Tukaj pa moramo našim bralcem razložiti nekaj stvari, preden bomo nadaljevali našo pripoved. Dominik Ruffino, ki je bil posvečen v duhovnika leta 1863, je bil izredno nadarjen, podkovan v teologiji, nadvse kreposten, pobožen in obdarjen z naravno pametjo. Leta 1859 je začel natančno zapisovati don Boskova dejanja in besede, ki jim je bil osebno priča. Točno si je zapisoval zlasti leto, mesec in dan don Boskovih napovedi smrti gojencev oratorija in njihovo uresničitev. Da si bomo jasneje predstavili značilnosti tega dragega sobrata, naj dodamo, da je bil leta 1861/62 določen za profesorja verouka vseh gimnazijskih razredov, leta 1862/63 je predaval klerikom cerkveno zgodovino, ki jo je zelo dobro obvladal, se za vsako predavanje temeljito pripravil in iz ponižnosti nikdar ni stopal na kateder, temveč je predaval stoječ na tleh ob predavateljskem stolu. V letih 1863/64 je bil šolski svetnik, se pravi, imel skrb za šole oratorija. Oktobra 1864 ga je don Bosko poslal odpret in voditi zavod v Lanzu. Zaradi tega je moral prenehati pisati spomine, ki jih je zapisoval celih pet let.

Tudi pisec Petletja zgodovine salezijanskega oratorija don Janez Bonetti, ki je bil posvečen v duhovnika 1864, je v dogovoru z don Ruffinom sprejel dolžnost, da je pisal kroniko dogodkov, ki jih je on doživel od 1858 do jeseni 1863, ko je tudi on opustil pisanje, ker je bil poslan za profesorja na gimnazijo v zavodu v Mirabellu. Vsi dobro vedo, kako obširno znanje si je don Bonetti pridobil iz teologije in kako veliko zaupanje je imel pri don Bosku in splošnih zborih Družbe. Prav tako si je pridobil nesmrtno zasluge s tem, da je pomagal voditi našo Družbo in Družbo hčera Marije Pomočnice.

Don Ruffino in don Bonetti sta torej zanesljivi priči in mi smo izrabili njuno verodostojnost za opis dogodkov v prejšnjih poglavjih. Obe poročili bomo strnili

v eno pripoved, tako da se bosta med seboj dopolnjevali. Pri morebitnih razlikah bomo navedli ime vsakega izmed njiju. Tam pa, kjer se oba strinjata, bomo navajali Kroniko. Njunemu pripovedovanju bomo pridružili še izjemno zanesljiva poročila don Mihaela Rua in mons. Cagliera ter drugih uglednih duhovnikov in laikov naše Družbe. Naša izvajanja bomo skušali potrditi z zgodovinskimi dokazi.

Povzemimo torej našo pripoved po omenjenih dveh rokopisih.

Don Ruffino piše: »Prve dni januarja 1860 je don Bosko v pogovoru o težkih preizkušnjah Svetega sedeža in političnega položaja v Italiji dejal: – Počakajmo na mesec marec! Fantje, ki so si dobro zapomnili vsako don Boskovo besedo, so radovedno čakali na mesec marec. In dejstva so dala don Bosku prav.

Dne 11. in 12. marca so prebivalce Toskane in Emilije (se pravi Parme, Mode ne in legaciji) povabili, naj na volitvah izrazijo svojo željo, katero vlado bi hoteli. Izid je bil točno po pričakovanju. Velika večina je bila za pridružitve k Piemontu.

Dne 18. marca so po diktatorju vitezu Fariniju sporočili kralju v Turin izid volitev v Emiliji, izid volitev v Toskani pa po diktatorju baronu Ricasoliju 22. marca. Kralj ju je slovesno sprejel v navzočnosti visokih predstavnikov vlade in zaželeno združitve potrdil z dvema listinama, v katerih je bilo povedano, da postajata ti dve pokrajini sestavni del savojskega kraljestva.

Na tak način so papežu odvzeli dve legaciji.

Na večer tistega dne so v Turinu razsvetlili javna poslopja, vendar je kljub povabilu župana le malo meščanov razsvetlilo okna svojih hiš. Ministrstvo je dalo vedeti škofijski pisarni, da bi v nedeljo 25. marca v stolnici opravili slovesen Tebe Boga hvalimo, vendar je generalni vikar kanonik Fissore ostal trdno pri svojem 'ne'. Toda v Turinu je pel zahvalno pesem neki župnik Cavaliere in v Chieriju stolni kapitelj z rektorjem semenišča, ki ga je škofijska pisarna takoj odstavila od te službe. Vlada je hotela, da bi se te priključitve proslavljale po vsem kraljestvu. V Milanu so zazvonili z vsemi zvonovi. Toda pri prvem udarcu zvona je odpadel kembelj in drugemu zvonu se je pretrgala vrv. V Genovi je ob prvem udarcu počil velikanski zvon v mestnem stolpu, s katerim so v času republike klicali ljudi na javna zborovanja in zvonili na praznik ustave in na cerkvene praznike.

Dne 24. marca 1860 je kralj s pogodbo odstopil Nico in Savojo Franciji. To pogodbo sta 29. maja potrdili obe zbornici in pozneje še splošni plebiscit. Ta je uspel, kakor je hotel Napoleon, vendar ne brez obljub in groženj. To je bilo plačilo za pomoč, ki jo je izkazal Piemontu.

Končno se je 4. aprila prvič zbral novi parlament pod predsedstvom generala Zanona Quaglia, ki je zasedel ta položaj zaradi starosti. Toda prav isti dan

se je pripetil dogodek, ki je zasejal strah znotraj in zunaj zbornice. Nekako ob pol štirih popoldne je predsednika, potem ko je izklical imena poslancev Bologne in Ravene, zadela kap. Omedlel je in padel. Zasedanje so takoj prekinili. Na pol živega predsednika so stražarji in tajniki zanesli v sosednjo sobano, kjer so mu puščali kri. Toda revež je čez dva dni umrl.

Don Bosko je skušal še razširiti območje svojega delovanja v korist revne in zapuščene mladine, verjetno pa tudi zato, da bi ugotovil, kakšno je bilo razpoloženje notranjega ministrstva do njega. Zaprošil je notranjega ministra Farinija, da bi mu izdali osebno izkaznico za brezplačno vožnjo na državnih železnicah. Minister je oddal prošnjo ministrstvu javnih del, od katerega je don Bosko prejel naslednji odgovor:

MINISTRSTVO JAVNIH DEL – Ravnateljstvo železnic

Turin, 22. marca 1860

Zaradi hvalevrednega cilja, ki ste ga predstavili njegovim ekscelenci notranjemu ministru, se je prosilcu ugodilo s tem, da mu to ministrstvo daje dovoljenje za brezplačna potovanja na državnih železnicah za dobo enega leta.

Zato se podpisani veseli in mu je čast, da vam izroči imenovano dovoljenje, ki je bilo na današnji dan izdano v vašo korist.

Glavni direktor BONA

Vitez Jernej Bona je bil kraljevi senator in glavni direktor ministrstva javnih del v letih 1855–57. Potem je bil minister in državni tajnik istega ministrstva v letih 1858/59. Sedaj je opravljal pomembno službo generalnega direktorja železnic. On je don Bosku omogočil to uslugo. Več let je zanj in za njegovega spremljevalca naklonil brezplačno vozovnico drugega razreda na vseh piemontskih progah in vsem gojencem oratorija 57 % popusta. Včasih je dal don Bosku zastoj na razpolago en ali dva vagona, da je mogel odpeljati gojence na jesenski izlet. In tako je več let zaporedoma truma fantov, namesto da bi šla v Chieri, vzela vlak do Villanuove d'Asti in potem še peš prehodila precejšnjo pot do Becchov. Don Bosko je toliko dobrohotnost bogato poplačeval z uslugami, ki so že prej obrodile toliko dobrih sadov. Ob prezgodnji ali nesrečni smrti železniških uslužbencev so njihove sirote ostale brez vsega, pogosto z golim življenjem na cesti. Don Bosko je mnoge izmed njih sprejemal v svoje zavetišče. Odgovorni uradniki, ki so don Boska osebno poznali, so se zatekali k njemu s priporočili. Don Bosko je rade volje ustregel njihovemu zavzemanju. Ta vrsta dobrotelosti ga je postavila v lepo luč tudi pri nižjem osebju.

Kar se tiče viteza Bona, ki je imel velik vpliv v vseh oddelkih vlade, je treba reči, da je don Boska izredno cenil in imel rad. Dostikrat je javno priznal svoje

veliko prijateljstvo, dostikrat se je na dolgo pogovarjal z njim in mu od časa do časa dajal velike podpore. Malo pred svojo smrtjo je nekega dne prišel v oratorij in se več ur sprehajal sem in tja v knjižnici. Gotovo si Božji služabnik ni dal vzeti priložnosti, da mu je povedal besedo o večnem življenju.

Zdi se nam, da je don Bosko po takih zaslugah in s takimi dokazi naklonjenosti ministrstva javnih del in z naklonjenostjo viteza Bona lahko računal na njihovo pomoč in obrambo.

Njegovo zaupanje se ni opiralo na človeške upe, temveč na varstvo presvete Device Marije in na molitve njegovih gojencev. Eden izmed teh, rokodelec in zgled pobožnosti in neoporečnega vedenja, je don Bosku meseca aprila pisal zaupno pismo, ki ga je ta zaradi velikega spoštovanja in ljubezni ohranil:

Velečastiti predstojnik!

Neke noči sem videl, da je stopil predme sicer revno spodobno oblečen moški, z dobrohotnim, a dostojanstva polnim obrazom, s palico v roki in sandalami na nogah.

Ta človek je, potem ko mi je dal videti nekaj dogodkov v prihodnosti, stegnil levo roko proti tlom in dejal: – Hodi po mojih stopinjah. Šel sem za njim in stopila sva v meni neznan kraj. Tukaj mi je dal jasno vedeti in globoko vtisniti v spomin, da bo v oratoriju raslo število gojencev, da bo cvetel, zmagoval v korist Cerkve, če bodo vsi prizadevno vztrajali v pobožni molitvi. Kakor hitro pa se bo pokazalo dolgočasje v opravljanju pobožnih vaj, ko ne bo več pogostega prejemanja zakramentov, ko se bodo raztreseno opravljale molitve in besede samo mrmrale, kadar se bo z eno besedo zmanjšala ljubezen do Boga in bodo začeli hoditi za praznimi utehami tega sveta (kar nekateri že delajo), tedaj se bo zmanjšalo število fantov in duhovnikov, dobri se bodo jokali, ko bodo videli, kako se žali Bog. Podložni ne bodo več spoštovali predstojnika, prezirali in celo preganjali ga bodo, kakor da bi hotel odpraviti stare verske navade v oratoriju. To bo povzročilo strah v tistih, ki bodo poznali razloge.

Za zdaj ste lahko prepričani, da ni te nevarnosti, ker imate fante, ki vam s svojim odličnim vedenjem in nedolžnostjo lahko veliko pomagajo.»

36.

POGLAVJE

Katoliško branje – Pismo nadškofa iz Firenc v pohvalo Branja – Velika noč: zidar, ki ga don Bosko podpira, da ne pade – Dečki iz oratorija zagotavljajo papežu zvestobo in denar enega zajtrka za Petrov novčič – Don Boskovo pismo papežu – Predvidevanje treh prihodnjih dogodkov – Kazen za skrunilca svetega križa – Pismo kardinala Marinija in spregled let za don Ruovo duhovniško posvečenje – Napovedana in uresničena smrt nekega dečka – Kako je don Bosko predvideval take smrti – Napoved Karlu Gastiniju – Uničenje Sicilij in odhod klerika Castellana v nebesa – Odgovor kardinala Antonellija don Bosku v papeževem imenu – Dva zapisnika vrhovnega sveta: sprejem novih članov – Duhovne vaje, spomini in Marijin mesec – Garibaldi se napoti osvajat Sicilijo – Kardinal Antonelli in piemontski papeški prostovoljci

KATOLIŠKO BRANJE JE ZA MESEC maj prineslo *Angelina ali dobra deklica, poudčena o pravi pobožnosti do presvete Device Marije* anonimnega pisatelja. – Moj dan z Marijo je vsebina te knjižice, v kateri si vsako navadno in duhovno dejanje vzame za zgled Marijo in s pomočjo presvete Odrešenikove Matere skuša vse tudi izpolniti. V enem poglavju obravnava tudi Cerkev Jezusa Kristusa.

Širjenje teh knjižic je bilo zelo všeč nadškofu v Firencah, ki je na neko don Boskovo pismo takole odgovoril:

Visoko cenjeni gospod!

Kakor hitro sem prejel vaše cenjeno pismo z dne 31. marca, sem dal poklicati duhovnika Hieronima Carlonija, enega izmed kanonikov bazilike sv. Lovrenca v tem mestu, in mu naročil, da naj zbere podatke, ki jih želite imeti o tem prelepem svetišču. V teh dneh pred veliko nočjo je še zelo zaposlen, toda takoj po praznikih se bo zavzel za vašo stvar in vam naravnost odgovoril.

Jaz sem vam rade volje na razpolago v vašem prizadevanju za napredek naše svete vere. Te dni smo tukaj v Firencah ponatisnili Razgovor med odvetnikom in župnikom, ki ste ga napisali o zakramentu spovedi. To je odlična knjiga, ki je že začela dajati bogate sadove s tem, da je prav usmerila kako izgubljeno dušo. Ljubo mi je, da vam morem to povedati v večjo Božjo slavo in vašo spodbudo.

Zavzel se bom tudi za čim uspešnejše širjenje Katoliškega branja, ki ga tiskajo v Turinu in za katerega ste mi poslali načrt za prihodnje leto. Še naprej mi svobodno izražajte svoje poglede. Spominjajte se me v svojih molitvah. Zagotavljam vam svoje globoko spoštovanje. V Gospodu

vdani in uslužni služabnik + HIACINT, nadškof v Firencah

Firence, 2. aprila 1860

To je bil začetek prijateljskega dopisovanja. Nekaj pozneje sta don Bosko in ugledni prelat izdelala načrt, kako bi zajezila protestantsko propagando. Protestanti so se nastanili v enem izmed predmestij v Firencah. Tako nam je pripovedoval mons. Cagliero.

Toda medtem ko se je don Bosko trudil za rešenje velikih množic, je skušal pritegniti k Bogu posameznike, iz katerih so te množice sestavljene, se pravi vse tiste, ki jih je srečeval ali ki jih je izrecno iskal. To je zelo ponižno delovanje in zah-teva veliko več žrtev kot prvo. Koliko tistih, ki jih je on povabil k spovedi in jih spovedal, je na velikonočni dan 8. aprila prejelo obhajilo skupaj z njegovimi dečki!

Teolog Reviglio nam pripoveduje: »Tam, kjer Via Santo Domenico vpada v Via Milano, se je don Bosko srečal s priletnim zidarjem, ki mu je zdrsnilo in bi se pri padcu gotovo poškodoval. Božji služabnik ga je prestregel in starček je zaklical: – Če ne bi bilo vas, ki ste me prestregli, bi padel po tleh. Don Bosko mu je odgovoril: – Oh, ko bi vas mogel prestreči, da ne bi padli v pekel. Te besede so naredile na ubogega delavca tak vtis, da je v trenutku prepoznal stanje svoje duše, ki bi ga gotovo spravilo v pekel, če se ne bi spreobrnil. Prevzet od Božje milosti, se je takoj hotel spovedati pri don Bosku, ki je imel zadoščenje, da ga ni obvaroval samo pred telesnim, temveč tudi pred padcem njegove duše v pekel. Zidar je bil tako zadovoljen, da je že od daleč pozdravljal don Boska, kadar koli ga je srečal.«

Don Bosko je dal sestaviti in napisati zagotovilo vdanosti papežu, ki ga je podpisalo 710 fantov njegovih oratorijev, in ga poslal 11. aprila v Rim. Priložil je 163 lir in 40 centov kot Petrov novič.

Misel na dar je imela povod v naslednjem dogodku. Neka dobrodelna oseba je to vsoto darovala oratoriju. Ko je don Bosko novico sporočil dečkom, je povedal, da je darovalka želela, da bi denar uporabili za dodatek za obilnejši zajtrk. Tedaj so vsi enoglasno zaklicali: – Pošljite denar svetemu očetu! Don Bosko je

opozoril, da je dar namenjen njim in ne papežu. – Radi se odpovemo zajtrku, in če je treba, se bomo tisti dan tudi postili. Toda denar naj gre svetemu očetu! On nam je poslal že toliko darov. Ko so dobrodelni osebi sporočili o odločitvi fantov, je še enkrat poslala enako vsoto kot plačilo za dobrohotnost, ki so jo izkazali rimske-mu papežu, toda oni naj bi dobili svoj priboljšek.

Zagotovilu vdanosti fantov je don Bosko dodal še posebno pismo papežu in mu sporočil: »Cerkev čaka velika nesreča in nevarnost za vero premnogih, ki jo bo mogoče odvrniti samo s krvjo vernikov. Toda potolažite se, kajti presveta Devica Marija pripravlja Cerkvi veliko zmagoslavje in čas uresničenja ni daleč.«

Zdi se, da je s temi besedami, ki smo jih povzeli iz kronike don Ruffina, don Bosko meril na papeške prostovoljce in na kanonizacijo japonskih mučencev, ker je, kakor bomo videli, bil prepričan, da vrnitev v prejšnje okoliščine političnega življenja ni bila mogoča.

Dne 12. aprila je don Bosko zvečer pri javnem nagovoru povedal nekaj besed v pojasnilo tega, kar so storili za tolažbo Kristusovemu namestniku na zemlji, in dodal: – Meseca januarja sem vam dejal: počakajmo na mesec marec, sedaj vam pravim: počakajmo na mesec avgust.

Potem je fantom, ki jih je spodbujal, da bi bili vedno predani in velikodušni kristjani, povedal:

Pripovedoval vam bom o strašnem primeru, ki ima za pričo celo deželo. Pred velikonočnimi počitnicami je eden izmed fantov oratorija šel domov. Med drugim mu je bilo svetovano, naj bi pred jedjo in po jedi naredil znamenje svetega križa. Ta fant, ki je bil zelo dober, je brez obotavljanja izpolnil vsa priporočila, samo to zadnje se mu je zdelo pretežko, kajti v njegovem domu ni bilo takega običaja in je predvideval, da se bodo iz njega vsi norčevali. Don Bosko mu je tedaj rekel: – Česa bi se bal? Če ti bodo tvoji domači kaj rekli, jim lahko odgovoriš: Smo v času nove ustave in zato smo vsi svobodni.

Prav, naredil bom, kakor mi vi pravite, je odgovoril fant smeje se in odšel domov. Ko je prišel k svojim, so ga vsi veselo sprejeli in mu postavili celo vrsto vprašanj, zlasti o tem, česa se je naučil v Turinu. Medtem se je približal čas večerje. Vsi so sedli za mizo kot nevedne živali, ne da bi dvignili duha k Bogu, in z očmi še prej kot z usti požirali, kar je bilo postavljeno prednje. Naš fant je sicer ne brez rdečice na obrazu pa vendar odločno naredil znamenje svetega križa in dodal še kratko molitev. Potem je sedel. Pri tem pobožnem dejanju mu je eden izmed bratov, ki je bil precej večji kot on, dejal: – Kaj počneš? Začel se je norčevati iz njega in izbruhnil celo vrsto nesramnosti na račun pobožnih vaj.

– Je to vse, kar si se naučil v Turinu? Kako! Ti, ki si šel v šole in si domišljaš, da toliko znaš, se daš voditi tem predsodkom? Če se nisi naučil ničesar drugega kot svetohlinstva, potem bi bilo bolje, da bi ostal doma.

– *Dragi Dominik (tako je bilo ime temu starejšemu bratu), to niso predsodki, temveč pobožne navade, ki so nas jih učili naši pradedje, naši učitelji in naš župnik.*

– *To so prazne bajke in prazne bajke ne sodijo več v naš čas. Sedi, začni jesti in pusti ob strani to starino.*

– *Ne vem, kje si se naučil takega grdega govorjenja. Zdi se mi, da so nekatera verska dejanja zelo umestna. Katekizem nam pravi, da moramo pred jedjo in po njej narediti znamenje svetega križa. Tako je prav, kajti samo živali žrejo in pijejo, ne da bi se zmenile za svojega Stvarnika. Toda mi nismo živali, smo pametna bitja in moramo priznati mogočno Stvarnikovo roko v vsem, v vsakem trenutku dneva, zlasti še, ko sedemo k mizi, da bi si vzeli hrano, ki nam jo je Bog pripravil zato, da si ohranimo življenje, ki nam ga je prav tako kot vse drugo dal on in nam ga lahko spet vsak trenutek vzame.*

– *Otročarije, otročarije, je dejal Dominik, ki so mu pritrjevali tudi drugi bratje. Ko so izrekli te besede, so začeli govoriti o drugem in za tisti večer se je vse tako končalo.*

Toda drugi dan se je morala zgoditi odločilna bitka. Da bi primerno obhajali prihod mladega dijaka, je mati vdova, precej zanemarjena v tem, kar se tiče verskega, povabila na kosilo sorodnike in prijatelje. Bližal se je trenutek, ko so sedli za mizo. Našega fanta je malo skrbelo, toda ko so vsi zasedli svoja mesta, ne da bi prej molili, on ni ostal nezvest svojim obljubam. Kakor hitro je začel z znamenjem svetega križa, je bilo od vseh strani slišati posmeh, zbadljivke in nevljudnost namesto dobrodošlice in čestitk. Ko se je stvar delno polegla, mu je brat Dominik, vodja vseh teh posmehljivcev, naslovil besedo in dejal:

– *Poslušaj! Bi ti bilo prav, da bi se dogovorila o neki stvari?*

– *Da slišimo, za kaj gre.*

– *Tole: Ti boš delal znamenje križa in molil očenaše, jaz pa bom pojedel tvoj delež prikuhe. Na koncu obeda bova potem videla, kateri je bolje kosil.*

– *Kakor želiš. Jaz sem pripravljen prepustiti ti svoj delež prikuhe. Meni je zadosti mineštra s kruhom in sirom, seveda s pogojem, da me pustiš pri miru, ko bom opravljal svoje pobožne vaje. Kar se potem tiče očenašev, mi je zadosti, da vem, da s tem izpolnim svojo dolžnost.*

Tako se je zgodilo. Dominik je med zbijanjem šal pojedel svoj delež in potem še tisto, kar mu je odstopil brat. Gostje, vsi brez prave vzgoje, so pokali od smeha.

Zvečer, ko je prišla ura večerje, je Dominik spet rekel bratu: – Kakor dogovorjeno: ti boš naredil znamenje svetega križa in molil po mili volji, moja molitev pa bo v tem, da bom pojedel tvoj delež prikuhe.

– *Z veseljem ti odstopim svoj delež prikuhe, vzemi jo. Žal mi je samo, da si zabredel tako daleč od vere. Veruj mi, brat, da sem globoko užaloščen. Če je že nočeš izpolnjevati, se vsaj ne norčuj iz nje. Kajti don Bosko mi je rekel in to večkrat ponovil, da se iz Boga ne brije norcev in da je vera meč z dvema reziloma, ki useka vsakogar, ki jo skuša napasti. Verjemi mi: iz Boga se ne gre briti norcev.*

Med večerjo je vstopilo v sobo lepo število mladih razgrajačev, ki so se pridružili Dominiku pri zasramovanju brata. Ne bom tukaj ponavljal sramotilnih besed enih in pametnih odgovorov drugega. Naj povem samo to, da so stvar prignali tako daleč, da so

se vsi drli drug čez drugega, medtem ko ubogi napadenec ni mogel storiti drugega kot ponavljati: *Iz Boga se ne gre briti norcev.*

Ko so končali, je tisti nesramnež rekel svojemu bratu:

– No, torej, ti je dobro teknilo?

– Seveda. Dobro se počutim. Želodca sicer nimam tako polnega kot ti, upam pa, da bo zato vse dobro prebavil.

– Oh seveda, očenaše je lahko prebaviti, je povzel nesrečnež. Ni še povedal do konca, ko je ves prebledel in se začel zvijati. Nato se je prijel za trebuh in končno dejal: – Želodec me boli ... čedalje bolj me boli ... vroče mi postaja ... pomagajte mi!

Bilo je že deset ponoči in tovariši, ki so že hoteli oditi, so stopili k njemu, in ko so videli, da ne more priti k sebi, so ga odnesli v posteljo. Napadli so ga siloviti krči in bolečine so bile tako neznosne, da je začel kričati. Tovariši so bili vsi iz sebe in zmedeni. Mati, ki ni vedela, kaj naj ukrene, je dala poklicati zdravnika. Tedaj se je približal dobri brat in ga vprašal, ali ne bi mogoče bilo dobro poklicati župnika. Dominik mu je ves jezen zapretil, da mu bo prisolil zaušnico, in ga odrinil od sebe. Vendar ga je potem poklical nazaj in mu dal znamenje, naj stori, kar se je namenil.

Skoraj istočasno sta prispela zdravnik in župnik. Toda nesrečnež je še isto noč v hudih krčih umrl. Pomešala so se mu čreva. Toda spregledal je svojo krivdo, obžaloval svoje obnašanje in svojim tovarišem takole govoril:

– Tovariši, ne zaničujte vere. Iz Boga se ne sme briti norce. Jaz umiram, ker me je udarila Božja roka za kazen za moje nezmernosti in kletvice, ki sem jih izrekel proti njemu.

Upajmo, da je ta fant umrl po Božjem usmiljenju v njegovi milosti. To je bil hud nauk tistim tovarišem, ki niso našli nič boljšega, kot da so se šli čim prej spovedat v bližnji kapucinski samostan, kjer so tudi opravili velikonočno dolžnost.

Brat je močno žaloval za Dominikom in še danes vsak dan prosi za njegovo dušo.

Medtem ko je don Bosko tudi na tak način sejal dobro seme, je bil vedno bolj prepričan, da bodo novi in sposobni delavci priskočili na pomoč za zbiranje žetve. Don Rua je končeval svoj teološki študij. Moral je v Rim na spregled starosti, da je lahko prejel duhovniško posvečenje. Iz Rima je don Bosko prejel ljubeznivo pismo.

Velečastiti gospod!

Zelo me veseli, da morem ustreči vašim željam. V pismu prilagam spregled v korist vašega odličnega varovanca in sodelavca v Ustanovi krščanske ljubezni in napredka vere don Mihaela Rue. Da bi vam sveti oče dal ponoven dokaz svoje naklonjenosti, je, da bi preprečil nadaljnje izdatke, odobril zaproseno s preprosto odredbo, ki jo pošiljam v pismu.

Želim vam biti na voljo v vsem, kar zmorem. Prosim vas, da me ne bi pozabili v svojih molitvah, in medtem ko vas pozdravljam, obnavljam svoje spoštovanje.

Služabnik in zares vdani P. kardinal MARINI

Rim, 20. aprila 1860

Toda spregled je prišel prepozno, ker je za izvedbo odredbe bil potreben še kraljevi placet (privolitev). Tako je moral don Rua še dva meseca čakati na izpolnitev svoje goreče želje.

Gospod pa je s svojimi darovi dajal don Bosku dokaze, da mu je vseč njegovo prizadevanje za večjo Božjo slavo. Don Ruffino dne 7. aprila pripominja: »Don Bosko je v prejšnjih dneh večkrat napovedal: – Eden izmed prebivalcev te hiše bo moral v tem mesecu umreti.

Dne 24. aprila je umrl štirinajstletni Turinčan Aleksander Trona, ki je vstopil v oratorij skupaj s svojim bratom 8. aprila. V oratorij je bil sprejet po prizadevanju nekega gospoda Gianoglia, ki ga je hotel odtegniti slabemu življenju, ki je vladalo v hiši njegovega očeta. Že prvo nedeljo, se pravi na belo nedeljo, je opravil velikonočno obhajilo. Že sedem let se ni spovedal. Dan pozneje je legel v posteljo zaradi ošpic, v nedeljo 22. aprila je prejel sveto popotnico, v ponedeljek maziljenje bolnikov in v torek nekako ob pol desetih dopoldne je umrl zaradi tifusa.«

O tem predvidevanju smrti se je v hiši veliko govorilo in don Bosko je nekoč v navzočnosti don Francesia dejal: – Če bi vi vedeli, koliko me stane tako predvidevanje smrti. Iz tega sklepajo, da je šlo za kake skrivnostne pogoje, izredne žrtve ali tudi za uspeh njegovih molitev.

Nekega dne so ga vprašali, kako mu je mogoče vedeti, da bo moral kak fant iz oratorija umreti.

Odgovoril je: »Včasih vidim veliko poti, po katerih hodijo naši fantje. Kar nenadoma je kaka pot pretrgana bodisi zaradi kakega prečnega jarka, na polovici, tretjini ali četrtini njene dolžine. Drugikrat berem nad tem prepadom leto, mesec in dan.

Karel Gastini je vprašal don Boska, kako dolgo bo živel. Don Bosko mu je odgovoril: – Do sedemdesetih let. To napoved si je Gastini dobro zapomnil in jo je izrazil v vezani in nevezani besedi. Poznali so jo tudi mnogi zunaj oratorija. Umrl je leta 1901, dan potem, ko je vstopil v sedemdeseto leto. Ob njegovi smrtni postelji je stal don Rua.

Predvidevanja in uresničevanja so se vrstila drugo za drugim. Don Ruffino poroča v svoji kroniki: »Dne 25. aprila je don Bosko zasebno napovedal uničenje obeh Sicilij in odhod klerika Castellana v nebesa.« Ta bolehní klerik se je vrnil v domačo hišo v Turinu, da bi se zdravil.

Medtem ko so v Piemontu skrivaj pripravljali vojake in orožje za osvojitve južne Italije, je Pij IX. odgovoril don Bosku v posebnem pismu.

Ugledni gospod!

Rade volje sem izročil svetemu očetu dopis, ki ste mi ga poslali v pismu dne 25. aprila in sporočili vsebino. Njegova svetost je dopis sprejela z vidnim zadovoljstvom, ker pozna sinovsko vdanost, s katero je bil napisan. Nad vas in nad vaše gojence prosi iz neba bogat blagoslov. Prosi vas, da ne prenehate moliti zanj, ker je zelo potreben vaših molitev. Imam čast, da obnovim svoje izraze spoštovanja.

Služabnik G. kardinal ANTONELLI

Rim, 17. maja 1860

Gospodu Janezu Bosku – Turin

S papeževim blagoslovom je don Bosko sprejel v svojo Družbo nove člane, kot je mogoče razbrati iz zapisnikov sveta.

Dne 1. maja, v letu Gospodovem 1860 se je zbral svet Družbe sv. Frančiška Saleškega, da bi razpravljal o sprejemu Petra Capra, sina Frančiška di Alfiano, Pavla Albera, sina Janeza Krstnika iz None, Janeza Garina, sina Antona iz Busca, in Gabrijela Moma, sina Jožefa iz Saluggie, ki jih je rektor don Bosko prijavil na prejšnji seji. Po običajni molitvi in klicanju Svetega Duha je bilo glasovanje. Peter Capra je dobil vse glasove, drugi pa od sedem glasov enega negativnega. Zato so vse pripustili k izpolnjevanju pravil Družbe.

Dva dni pozneje je svet zopet zasedal.

V Gospodovem letu 1860, dne 3. maja, se je ob desetih dopoldne zbral svet Družbe sv. Frančiška Saleškega z namenom, da bi razpravljal o sprejemu Dominika Ruffina, klerika, sina Mihaela iz Giavena, Frančiška Vaschettija, klerika, sina Petra iz Avigliane, in Edvarda Donata, sina pokojnega Karla iz Saluggie. Po običajnem glasovanju je klerik Ruffino od sedmih prejel šest glasov, klerik Vaschetti pet in mladi Donato vseh sedem glasov. Zato so bili vsi pripuščeni k izpolnjevanju pravil Družbe.

Vsi zgoraj imenovani so se odlikovali po nadarjenosti, pridnosti, pobožnosti in obnašanju in bili med najbolj zglednimi v oratoriju. Don Bosko jih je oblikoval po svoji podobi in podobnosti v čistosti, delavoljnosti in v odločnosti v izpolnjevanju sklepov. Neodločni, slabotneži v hotenju, niso bili zanj, zlasti še, če so jih priporočali zaradi uspehov pri učenju. V tistih dneh je pisal gospodični Adeli Daviso iz Chierija:

Velespoštovana gospa!

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa bodi vedno z vami!

Če hočete, da sprejemem dečka Rossija v ta dom, mora ta izjaviti, kaj hoče postati po končanem šolanju. Toda on niti ne ve, ali bi raje študiral ali se učil kake obrti. V tem dvomu bi ga lahko napotili h gospodu kanoniku Caselleju, ki bi ga skušal spoznati in ugotoviti, kaj želi postati. Jaz sem vedno pripravljen za tega vašega priporočenca storiti tisto, kar bo v večjo Božjo slavo in večjo korist njegove duše.

Sebe in svoje dečke priporočam v vaše pobožne molitve in se z vsem spoštovanjem izrekam vaše uglednosti vdani služabnik

duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 24. aprila 1860

Bilo je v času duhovnih vaj, beremo v kroniki don Bonettija, ki so se začele 30. aprila in se končale 4. maja. Poleg spominov, ki so jih pridigarji dali fantom, je tudi don Bosko želel pri večernem govoru dati svoje. Priporočil nam je dva 'F' in en 'S'. Prvi 'F' naj bi pomenil pogosto prejetanje (frequentia) zakramentov spovedi in obhajila. Drugi 'F' pomeni beg (fuga) pred slabimi tovariši in druženje s tistimi, ki nam morejo pokazati pot kreposti in duha pobožnosti. 'S' pa pomeni preprostost (schiettezza) in iskrenost (sincerità) pri spovedi. »Dragi fantje,« je nadaljeval, »zagotavljam vam, da če boste izpolnjevali te nasvete, bo hudič pri vas propadel.«

Z duhovnimi vajami so začenjali mesec maj, posvečen presveti Devici Mariji, v katerem je don Bosko po pričevanju kanonika Ballezia dal splošno cvetko za cel mesec in posebno za vsak dan v mesecu. Te cvetke so pridno izpolnjevali v veliko korist dečkov in notranjega reda v zavodu.

Medtem ko je don Bosko svoje gojence navajal h kreposti, je Garibaldi zbral svoje prostovoljce in se s tisočimi 5. maja v Quartu pri Genovi s hlinjeno prisilno vkrcal na dva parnika pomorske družbe Rubattino. Cavour mu je na skrivaj prisrkrbel orožje in denar. Zaščiten z angleškimi vojnimi ladjami, je 11. maja prispel v Marsalo. Sicilija, v kateri je delovalo stotine prevratnikov in prekucuhov, se je dvignila. Vojaki neapeljskega kralja so se ali prestrašeni ali po izdajstvu dali premagati pri Calatafimi, Palermu in Milazzu. Garibaldi je 28. julija vkorakal v Messino. Neapeljske vojne ladje so po izdaji predale piemontskemu admiralu Persanu. Franc II. je bil preslaboten in neizkušen nasproti tistim, ki so se bojevali proti njegovi oblasti.

Ker je bilo iz precej jasnih znamenj mogoče sklepati, da bo vojna končno zajela papeža, se je v Rimu zbiralo veliko velikodušnih fantov iz vseh dežel, med katerimi jih je bilo veliko članov visokega francoskega in belgijskega plemstva, da bi vstopili v papeško vojsko. Prišlo je tudi veliko piemontskih fantov, da bi se bojevali pod papeško zastavo, vendar jih niso sprejeli. Kardinal Antonelli jim je dejal, naj si dobijo priporočilo od don Boska.

37.

POGLAVJE

Don Bosko gre v Bergamo – Njegove pripombe glede branja slabega časopisa – Na vlaku spove nekega potnika – Vesele dogodivščine ob prihodu k škofu v Bergamu – Očetovske skrbi mons. Speranze – Sveta maša v stolnici – Ustanovitev konference sv. Vincencija Pavelskega – Don Bosko pripelje v Terno župnika Baginija, ki so ga izpustili iz ječe – Veličasten sprejem – Don Bosko obišče semenišče v Bottanucu – Don Bosko obljubi škofu, da bo naslednje leto pridigal duhovne vaje klerikom: priporoči mu, da bi duhovnike in klerike poslal na univerzo, da si pridobijo diplome in doktorate

Dne 6. maja 1860 je don Bosko odpotoval v Bergamo. Položaj duhovščine v tej škofiji je bil več kot žalosten. Ker so bili duhovniki iz bergamske pokrajine posebno izobraženi in zgledni, so jih revolucionarji še posebej vzeli na piko. Prejšnje leto je tatinska in besna množica zavzela škofijsko palačo in bogoskrunsko ravnala celo s škofom. Vsak dan so se na stenah stavb v mestu pojavljali napisi Smrt duhovnikom. Toda najhuje je bilo to, da niti državnih uslužbencev ni bilo sram sramotiti duhovnike. V veliko pohujšanje dobrih so jih nemalo javno odvedli v ječe. Dolžili so jih, da so se v javnih zborovanjih, pri molitvah in z zbiranjem novčiča sv. Petra zarotili proti vladi.

Zato se je don Bosko odpravil na pot, da bi spodbudil in opogumil mons. Petra Alojzija Speranzo, škofa v Bergamu. Ko se je čez nekaj dni vrnil v Turin, je gojencem pripovedoval, kaj vse se mu je zgodilo. To je bila njegova navada, zlasti če je bil nekaj dni zunaj oratorija, kajti dečki so živeli njegovo življenje. Tako so imeli lepo priložnost, da jim je dal kak nasvet in s svojo pestrostjo dajal njihovi domišljiji vedno novo snov za razmišljanje. Podali bomo pripoved, s katero je nekaj večerov zaposlil skupnost. Mogoče se bo komu zdela malo razvlečena

in nadrobna, toda tak je bil njegov slog v podobnih okoliščinah. Podali jo bomo točno po zapiskih don Bonettija.

Ko sem 6. maja vstopil v vagon, sem se znašel skupaj z drugima dvema sopotnikoma. Eden od njiju je tožil, da je prišel v Turin zato, da bi dal enega svojih otrok v oratorij, pa ni mogel nikjer najti don Boska. Vprašal sem ga, ali pozna don Boska, in on mi je odgovoril, da zelo dobro. Potem sem ga vpraševal o njegovem otroku, kar je trajalo skoraj vse do Saluggie. Tedaj sem se dal tistemu možakarju spoznati, kar je povzročilo silno presenečenje pa tudi zadovoljstvo na obeh straneh. Ko smo dospeli v Saluggio, smo vsi izstopili in skušali izkoristiti čas postanka. Moj sogovornik je želel obiskati nekoga v kraju. Prišel je čas odhoda in naš tretji sopotnik, ki je pustil v našem vagonu svoj dežnik in prtljago, se je pomotoma zatekel v neki drug oddelek. Tako sva ostala sama v dvoje. Moj sopotnik je bil človek sicer zelo dobrega srca, toda zaradi nepoučenosti in branja slabih časopisov, polnih strupa proti duhovnikom in zlasti še proti papežu, poln predsodkov. Kupil si je časopis Opinione (Mnenje), ga odprl, preletel z očmi nekaj strani, potem pa mi ga iz velikodušnosti prepustil, da bi gabral.

– Najlepša hvala, dragi moj gospod, toda jaz ne prebiram takih časopisov in čudim se, da jih vaša uglednost kupuje.

– Zakaj?

– Ali ne vidite, da je to slab časopis, ker govori zlobno o veri in njenih služabnikih?

– Se ve, da časopisi ne precejajo preveč natančno.

– Dobro je dobro, slabo pa je slabo.

– Toda ali ne veste, da ta časopis vsi berejo?

– Počasi, dragi moj. Kaj se pravi vsi? Od devetsto tisoč kristjanov jih ne boste našteali dva tisoč, ki bi prebirali te neumnosti.

– Naj bo kakor koli že, mnogi ga prebirajo in zato ne more biti slab.

– Ne govorite tako. Veliko jih bere in vsi delajo napak. In vedite, če bi v tem trenutku mogli odpreti peklena vrata, bi zaslišali krike mnogih, ki bi nam povedali, da so pogubljeni zato, ker so brali slabe knjige in časopise.

– Veste, da me je začelo biti strah? Če je tako, potem naj gre k hudiču Opinione, jaz že ne grem v pekel.

Vzel je v roke časopis, ga raztrgal na majhne koščke in jih vrgel skozi okno. Po tem dogodku sem si skušal pridobiti njegovo zaupanje in kaj kmalu mi je odprl svoje srce. Na koncu mi je dejal: – Rad bi se spovedal. Tedaj sem ves vesel možakarja prijel za besedo in mu rekel, naj se pripravi. Poslušal je moj nasvet. Od Magente do Milana je opravil svojo spoved in mi dal upanje na temeljito spreobrnjenje. Vidite, kake čudovite stvari more narediti Božja milost. Tisti dan sem bil zaradi tega dogodka tako zelo zadovoljen, da bi skoraj skočil iz svoje kože, zlasti še zato, ker sem tukaj videl poseben poseg Božje milosti in previdnosti, ko tisti tretji potnik ni prišel več nazaj v najin oddelek, čeprav je imel tukaj vso prtljago in se je vlak že velikokrat ustavil. Če bi se vrnil k nama, bi gotovo ne mogel spraviti z Bogom te duše, ker ne bi imela priložnosti za zaupen pogovor. Ta tretji sopotnik je prišel po svoje reči v Milanu in se poslovil.

Mogoče me bo kdo vprašal, ali je don Bosko imel dovoljenje, da je lahko spovedoval

zunaj lastne škofije? Bodite mirni glede tega, ker sem to dovoljenje dobil od njegove svetosti papeža Pija IX., ko sem bil v Rimu. Papež mi je dal sodno oblast, da lahko spovedujem kjerkoli in kogar koli po celem svetu.

V Bergamo smo se pripeljali ob osmih zvečer. Deževalo je. Vprašal sem nekega dečka, ali bi me hotel spremiti v škofijsko palačo, pa je začel tako kričati, da so vsi, ki so stali v bližini, s strahom gledali, kaj se dogaja. Ni mi hotel biti za vodiča. Zato sem vzel mestno kočijo in prišel kar dobro na cilj, ne da bi kočijaž izrekel eno samo kletvico. Vprašal sem ga, koliko stane prevoz, in on mi je odgovoril: En forint.

– Pustite forinte in mi povejte, koliko je to frankov.

– Dva franka in pol.

Potipal sem po žepih in privlekel na dan en skud. Dal sem mu ga in dejal, naj mi vrne en forint. Rekel mi je, da nima drobiža. Potegnil sem iz žepa kovance za osem soldov in mu hotel plačati. Toda ker je on cenil naše solde po avstrijski vrednosti, se nisva mogla zediniti, ker bi mu jaz s svojim denarjem moral plačati en frank več.

– Malo počakajte, sem mu dejal, ko bova pri škofu, bomo stvar uredili.

– Da, da, tako je prav.

Pripeljala sva se do škofijskega dvorca. Prosil sem škofa, da bi se on pogovoril s kočijažem. Škof je namreč naročil služabniku, naj mu da en forint, to je denar, ki ga je kočijaž poznal.

Tisti večer smo preživeli v nenehnih šalah s škofom in njegovimi domačimi. Škof je hotel, da sem opisal vse, kar sem doživel s tistim kočijažem. In že je prišel čas za večerjo. Vendar mi ni bilo za jed, četudi sem se drugače dobro počutil. Škof ima navado, da vsak večer pred spanjem zmoli rožni venec. Tudi jaz sem šel z njim. Da bi prišli hitreje v kapelico, smo se napotili po stranskem hodniku, kjer sem jaz na nekem mestu tako močno butnil z bučo ob nekaj, da sem mislil, da imam glavo razbito.

– Pazite, mi je dejal častiti prelat, hodnik je malo nizek.

Na žalost sem se o tem pravkar prepričal. Zares je malo nizek, sem dejal in capljal za škofom, ki je nosil luč. Prišla sva do mesta, kjer je bilo treba prestopiti dve stopnici. Škof je imel opravka s seboj in ni mogel paziti name. Preskočil sem obe stopnici in se znašel na škofovem hrbtu.

– Kaj počnete, me je vprašal škof. Se ne bojite, da boste zapadli izobčenju, ko na tak način napadate škofa?

– Izobčenje bo zadelo oba, saj sva trčila drug ob drugega, sem mu odgovoril.

– Naj bo. Za tokrat si kazni medsebojno odpustiva. Spet sva se zasmejala, toda mene je močno bolela glava in tudi v kolenu sem čutil bolečine, ker sem se udaril ob stopnico. Odmolila sva rožni venec in škof je spet vzel svetilko in me hotel pospremiti v sobo, ki mi je bila določena. Vstopila sva v veliko, bogato okrašeno sobano, potem sva skozi drugo še bolj slovesno opremljeno stopila v tretjo, ki zares ni mogla biti razkošnejša. Škof mi je pokazal posteljo, v kateri bi lahko počivalo vsaj dvanajst ljudi. Bil sem ves iz sebe, ko sem zagledal, da se je meni namenjena postelja vsa bleščala od zlata in srebra. To ni bila več postelja, temveč kraljevski prestol. Tedaj sem se obrnil k škofu in mu dejal:

– Monsinjur, ali nimate kake druge postelje, kjer bi mogel spati?

– Ne, gospod don Bosko, če bi imel kaj boljšega, bi vam gotovo postregel s tistim.

– Toda ne, monsinjur. Ne mislim tako. Nimate mogoče sobe za rabljeno perilo? Jaz ne morem in si ne upam spati v taki postelji.

– Ne, ne delajte ceremonij. Prilagodite se okoliščinam.

– Nikakor ne. Raje bom spal na tistem divanu. Ne upam si tlačiti tiste postelje.

– Pustimo šale ob strani, je nadaljeval škof. Sedaj ste pod mojo sodno oblastjo. Lezite spat, tako vam ukazujem in vi storite to v moči čednosti svete pokorščine.

– Če je tako, potem bom pa legel.

Dobri škof mi je po nekaj besedah želel lahko noč in odšel. Jaz sem komaj legel v posteljo in ugasil luč, ko je nekdo potrkal na vrata. – Rekel sem: Naprej! – Bil je škof.

Oprostite mi, gospod don Bosko. Hotel sem se prepričati, ali ste zadosti toplo odeti.

– Oh, monsinjur! Prav zmedli ste me s svojo pozornostjo. Ne skrbite. Postregli ste mi kot kakemu cesarju. V resnici je v tisti postelji nekoč spal avstrijski cesar.

Škof je pazljivo preizkusil vsa okna in se prepričal, ali so dobro zaprta, vprašal me je, ali imam oboje, se pravi svetilko in vžigalice. Še tako skrbna mati ne bi mogla storiti več za svojega ljubljenega otroka. Čeprav sem imel tako lepo in mehko posteljo, nisem mogel dosti spati, ker me je glava močno bolela in tudi bolečine v kolenu niso pojenjale. Zato sem zjutraj kmalu skočil iz postelje in sedel za pisalno mizo. Medtem je monsinjur poslal k meni služabnika, ki me je popeljal v zakristijo stolnice. Stopil je k zakristanu in mu povedal, da bi jaz želel maševati in da me pošilja monsinjur škof. Ko so slišali, da me pošilja škof, se je vsa množica zakristanov spravila na noge. Vzeli so že pripravljene kelih in postavili veliko dragocenejšega, spremenili so mašno obleko in privlekli na dan zares razkošen mašni plašč. Ko sem bil nared, so me vprašali: – Eminenca, pri katerem oltarju želite maševati?

Kjer koli, sem odgovoril, da je le oltar, kjer je naš Gospod in njegova mati Marija.

– Želite maševati pri oltarju Marijinega srca?

– Da.

– Toda morali boste obhajati.

– Prav tega si želim. In tako je bilo. Podelil sem obhajilo velikemu številu vernikov. Ko sem odmaševal, sem se vrnil v zakristijo, odložil mašna oblačila in pokleknil, da bi opravil zahvalo. Tedaj sem slišal, da so se ljudje vpraševali: Kdo je vendar? Bog si ga vedi, od kod prihaja? Kardinal verjetno ne bo. Dajali so tisoče odgovorov. Ker me niso upali vprašati, kdo da sem, so mi rekli: Ekscelenca (ne več eminenca), pri nas je navada, da vsak, ki je pri nas opravil sveto mašo, vnese v ta zvezek svoje ime in oltar, kjer je maševal.

Prav. Tako bom storil tudi jaz. In sem zapisal: Missam celebravi ad altare B. V. Sacerdos (opravil sem mašo pri oltarju Blažene Device. Duhovnik).

– Bodite tako prijazni in napišite tudi svoje ime.

– Je to tako pomembno in potrebno?

– Tako delajo vsi.

Kolikor bolj sem kazal svojo nepripravljenost, da bi napisal svoje ime, toliko bolj je

rasla radovednost okoli stoječih. – No, veste, da mi ni nič do tega, da bi zapisal svoje ime. Je pač ime prvega puščavnika na svetu. In sem ga napisal. In kmalu je nekdo ponovil za prvim: – Don Bosko, don Bosko, don Bosko! Šušljaje so ponavljali moje ime, čeprav nihče ni vedel, kdo je don Bosko. Odpravil sem se v škofijski dom in tam me je že čakal župnik, ki ga je poklical škof, da bi se dogovorili, kako bi mogli ustanoviti Ustanovo sv. Vincencija Pavelskega. Te še ni bilo v Bergamu in škof je želel, da bi jo čim prej ustanovili. Vse težave, ki so mi jih našteli, sem rešil z besedami:

- Ali v tem mestu ni dveh dobrih in podjetnih fantov?
- V tem ni težave, so mi odgovorili.
- Glede tega ni težave; ne samo dva, temveč veliko zelo sposobnih in zglednih.
- Dobro. To zadošča. Zberite jih v župnišču in jaz bom danes zvečer prišel k vam in bomo začeli.

Tako sem tudi storil. Zvečer je bilo v župnišču zbranih 18 fantov. Opogumil sem jih in pokazal, koliko dobrega lahko storijo v korist ubogih, zlasti za rešitev njihovih duš. Naj se ne ozirajo na ljudi, saj ne bo svet tisti, ki nas bo moral plačevati, temveč Bog, ki je za vsako dobro delo obljubil stoterno plačilo na tem svetu in večno življenje v nebesih. Vsi so bili navdušeni in so obljubili, da se bodo vrnili naslednjega dne za izvolitev vodstva. Zbrali so se in tisti večer so imeli prvo zborovanje.

Toda vrnimo se v škofijski dom in pojdimo h kosilu. Ko smo 8. maja sedeli pri mizi za kosilo, smo slišali, kako so služabniki vzklikali: Tukaj je prošt iz Terna, ki je pravkar prišel iz ječe. Malo zatem je vstopil v našo sobano častitljiv duhovnik don Ferdinand Bagini, ki se je takoj obrnil k škofu in mu poljubil roko. Škof je bil ves iz sebe zaradi nepričakovane vesele vrnitve. Župnik je stopil tudi k meni, prepričan, da sem jaz tisti, ki je prišel nalašč iz Turina, da bi se zavzel za njegovo osvoboditev, kakor se je šušljalo med ljudstvom. Spet in spet se mi je zahvaljeval.

Lahko sem še toliko zatrjeval, da s tisto osvoboditvijo nisem imel nič opraviti, je on vzel moje besede kot dejanje ponižnosti in me je še bolj obsipaval z izrazi hvaležnosti, da me je bilo kar sram.

Tega gorečega prošta so obsodili na dva meseca in pol zapora, ker je dal natisniti molitveni obrazec, v katerem je bila izražena prošnja za papeža in priporočilo za darovanje za Petrov novčič. Vlada in liberalna stranka sta se zarotili proti njemu. Nekateri hudobneži so vzeli njegov poseg za sovražno dejanje in zato je moral od 22. februarja do 8. maja v ječo. Ta dan ga je sodišče natančno zaslišalo. Ker se je pokazalo, da je obtožba pomanjkljiva in neutemeljena, so ga izpustili na svobodo. Oprostili so ga vseh stroškov z obrazložitvijo, da ni osnove za sodni postopek.

Po prvem veselem srečanju in pogovoru smo nadaljevali kosilo, in ker sem videl, da je bil škof zelo resno zamišljen, sem ga vprašal, kaj ga muči. Škof mi je odgovoril, da naj bi se prošt drugi dan vrnil v svojo župnijo. Toda liberalna stranka, ki je bila sovražno razpoločena do njega, je pripravljala nered. Zato bi bilo primerno, da bi ga spremljal škof. Toda zaradi tega in zlasti še zato, ker je vlada sledila vsakemu njegovemu koraku, mu je bilo to potovanje izredno neprijetno in bi mu bilo zelo ljubo, če mu ga ne bi bilo treba narediti.

– Oh, če gre za to, sem odgovoril, da rešimo monsinjorja iz težav, sem jaz pripravljen spremljati tega velečastitega gospoda na njegovo župnijo.

– Najlepša hvala, si je oddahnil monsinjor. Naredili mi boste velikansko uslugo in me rešili velike nevšečnosti. Zagotavljam vam, da sem se tega nadvse bal, kajti v vsakem primeru bi moral zastaviti svojo osebo, dostojanstvo in avtoriteto.

Meni ta odločitev ni prinašala nikakršne obremenitve. To je bilo na poti, ki sem jo tako in tako moral narediti. Naslednji dan sem namreč moral iti v Bottanuco, eno izmed župnij bergamske škofije, ki je bila kakih 10 milj oddaljena od glavnega mesta, da bi obiskal tamkajšnje semenišče. Če sem hotel priti tja, sem moral iti skozi Terno, ki je bil na drugi tretjini poti.

Vsekakor se je ta dan končal v zadovoljstvo vseh. Škof mi je ponudil za potovanje svojo kočijo. Jaz sem z veseljem sprejel ponudbo, zlasti še zato, ker se nisem čutil zadosti pri močeh, da bi naredil potovanje peš.

Drugo jutro, 9. maja, smo sedli v kočijo jaz, dva druga duhovnika, eden izmed škofovih tajnikov, en profesor semenišča in prošt Bagini. Komaj smo prišli iz mesta, že se je pojavil pred nami nekdo na konjičku, ki je bil bolj podoben oslu; prihajal je iz Terna. Vprašal nas je:

– Je tukaj z vami naš prošt?

– Je, mu je bilo rečeno.

– To mi zadošča, je vzkliknil, obrnil svoje kljuse in v galopu z razprostrtimi rokami, da ne vem, kako se je mogel držati v sedlu, bolj letel kot jezdil, da je vsem, ki jih je srečeval, prinašal novico o prihodu ljubljenega prošta.

Nismo še prevozili pol milje, ko smo srečali skupino bosih dečkov, ki so naredili dolgo pot, da bi mogli biti prvi, ki bi pozdravili svojega pastirja. Enoglasno so vprašali:

– Je tu naš prošt?

– Da, tukaj je.

– Naj živi naš prošt! Naj živi naš župnik!

Konji so galopirali in dečki so za vsako ceno hoteli iti vštric. Lahko smo jim še toliko dopovedovali: – Ne utrujajte se, hodite lepo počasi, saj boste prišli pravočasno, ni bilo načina, da bi jih ustavili. Tekli so kakor iz sebe in ni jih bilo mogoče zadržati.

Kolikor bolj smo se bližali območju Terna, toliko več skupin osivelih ljudi in starejših žensk, ki niso mogle hoditi brez opore, ter dečkov in deklic smo srečavali. Zapustili so svoja domača in poljska dela in so prihajali naproti svojemu slavnemu ujetniku. Vsi so jokali od veselja in vzklikali: – Naj živi naš župnik! Bog nam ga še dolgo ohrani! Naj nihče več ne pride, da bi ga iztrgal iz naše srede ali ga kakor koli nadlegoval! Ob vzklikih teh ljudi, ob izrazih tolikega spoštovanja in ljubezni sem bil globoko pretresen in z menoj škofov tajnik in profesor. Prošt je glasno jokal. Misil je na žalosten prizor, turoben odhod, ko je kot jetnik moral zapustiti svojo župnijo, in ga primerjal s sedanjim zmagoslavjem, ko se je vračal na svoje delovno mesto.

Sredi tega tako resnega dogajanja pa ni manjkalo smešnih prizorov.

Ker smo se vozili v škofovi kočiji in so ljudje videli kočijaža v livreji, so mislili, da je med popotniki tudi prelat, zato so poklekovali, da bi dobili blagoslov. Rekel sem župniku, da naj blagoslavlja, on pa je hotel, da bi to storil jaz. Jaz sem se branil. Končno je prošt vzel mojo roko in od časa do časa skušal dati kretnjam obliko križa. Ljudje pa, ki so videli roko, so se križali po čelu in prsih.

Končno smo zagledali zvonik in naselje Terno. Iz vseh krajev so prihiteli ne samo verniki, temveč tudi župniki in mnogi duhovniki iz podružničnih cerkva, deloma na konjih, deloma peš, da bi pozdravili in počastili don Ferdinanda Baginija. Zvonovi v cerkvah so slovesno zvonili in možnarji so pokali.

Ob vstopu v naselje je čakala nepregledna množica ljudstva vseh starosti in vseh slojev. Pročelje župnišča in hiš so bila okrašena z dragocenimi tkaninami, bilo je polno slavolokov, vse je bilo prepleteno s trakovi najrazličnejših barv. Na trgu pred cerkvijo je čakal župan z občinskim svetom in veliko število občanov. Vse je bilo pripravljeno za slovesen sprejem.

Ko se je prikazala kočija, se je iz liberalnih skupin dvignilo značilno šušljanje, vendar brez sovražnih vzklikov. Toda tudi to se je poglelo, ko so ob župnikovi strani zagledali neko drugo osebo, ki je nosila drugačen klobuk kot lombardski duhovniki. Vpraševali so, kdo bi bil tisti duhovnik, in so se čudili mojemu piemontskemu klobuku na tri navzgor privihane krajce, medtem ko so klobuki lombardskih duhovnikov veličastno plavali kot jadra. Tudi ti so mislili, da sem jaz rešil župnika iz ječe.

V tem prvem trenutku ni bilo ploskanja, ko pa smo zapeljali med hiše, je narodna garda v svoji najslovesnejši obleki pozdravila z orožjem, s salvo, istočasno pa je občinska godba na pihala igrala svojo skladbo. Dvignil se je val navdušenega vzklikanja, ki je daleč preglasilo godbo. Iz tisoč grl je donelo 'Naj živi naš župnik'. Jaz sem sam pri sebi mislil: – O, ti sveta katoliška Cerkev, kako moč imaš nad človeškim srcem. Koliko je med temi ljudmi takih, ki imajo zakrknjeno srce, pa vendar gnani od nevidne notranje nuje, ki se ji ne morejo ustavljati, izrekajo spoštovanje Gospodovemu služabniku.

Toda kočija zaradi goste množice ni mogla naprej po glavni cesti, zato je zavila na stransko pot in se ustavila pri zidu, ki obdaja župnijski vrt. Ljudstvo je bilo zbrano na drugi strani trga nasproti cerkvi. Prinesli so lestev in splezali smo na zid. Toda kako naj pridemo dol? Stopnic navznoter ni bilo. Eden je moral prvi skočiti dol in potem pomagati drugim. – Boste zlezli vi ali naj zlezem jaz, smo se vpraševali. Potem se je eden spustil – slišati je bilo kar močan štrbunk – za njim pa še drugi. Toda kakor hitro so se ljudje zavedeli, kaj se dogaja, so vdrli na vrt in ga napolnili do zadnjega kotička, da se ni moglo več nikamor. Nismo vedeli, kako naj pridemo do cerkve. Pa nam je prišel na pomoč zvonar in po neizmernih naporih smo prišli v zakristijo tako skozi stranska vrata. Tam so nas čakali župniki iz bližnjih župnij.

Cerkev je bila nabito polna. Ljudje so hoteli videti in slišati svojega župnika. Toda on, presunjen do dna duše, ni mogel izgovoriti niti besede. Tedaj sem omenil vsem tistim duhovnikom, da bi bilo treba ljudem spregovoriti besedo. Povabili smo nekaj gospodov, da bi stopili na prižnico, pa so vsi odklonili. Jaz nisem pripravljen, so se drug za drugim opravičevali, saj ni bilo predvideno, da mora biti pridiga, tu si lahko opečeš prste, stvar je preveč tvegana. Pa stopite vi na prižnico.

Prav, sem dejal, ko sem videl oči vseh uprte vame, bom pa jaz nastopil. Stopil sem pred poslušalstvo; v eni roki klobuk, v drugi plašč. Začel sem se zahvaljevati vernikom za čudovit sprejem njihovega dušnega pastirja. Povabil sem jih, da bi se zahvalili Božji previdnosti, ki pogosto dopušča preizkušnje, pa jih že na tem, zlasti pa na onem svetu poplača z velikimi tolažbami. Prosil sem jih, da bi še naprej tako zelo spoštovali tega tako vrednega duhovnika s tem, da bi poslušali njegovo besedo kot Božji glas, kajti on je Gospodov služabnik. Nakazal sem obveznosti vernikom do svojega dušnega pastirja in končal s priporočilom krščanske ljubezni, ki naj bi bila sladka vez med župnikom in njegovimi župljani.

Medtem ko sem govoril, je bilo slišati v cerkvi pritajeno ihtenje, pa tudi jaz sam sem komaj zadrževal solze.

Zatem smo zapeli Tebe Boga hvalimo in končali z blagoslovom z Najsvetejšim. Kakor hitro je bilo vsega konec, se je ljudstvo usulo iz cerkve, kajti nihče se ni hotel vrniti domov, ne da bi pozdravil svojega duhovnega očeta. Župnišče je bilo v trenutku zasedeno in ljudje so hoteli videti župnika.

Zaman so se pripadniki narodne garde trudili, da bi odstranili valujočo množico. Tedaj so odločili, da naj se župnik postavi na kraj, kjer mu bodo mogli vsi poljubiti roko. Don Bosko je splezal na zid, utišal ljudi in dejal: – Pozor! Sedaj bo prišel gospod župnik na to mesto, kjer ga ne boste mogli samo videti, temveč mu poljubiti tudi roko. Tedaj se je iz množice zaslišal kot en sam glas: – Da, tako je prav. To ste si pa dobro izmislili. – Toda, sem dejal, ne pritiskajte tako močno na to stran, saj ste videli, kako je utrujen, da ne more niti stati na nogah. Saj ga boste še zadušili. Potem sem splezal dol. Župnik se je postavil ob zid, tako da ga nismo mogli odnesti s seboj. Najprej je stal, potem pa sedel in dal župljanom poljubiti roke. Vsi so jokali in tako izražali svoje globoko spoštovanje. Mimohod je trajal dve uri.

Pridiga je hvala Bogu dosegla svoj namen. Župniku sovražni duhovi so se pomirili, ker jaz niti z besedico nisem omenil krivice, ki mu je bila storjena. Večina ljudi, ki so župnika imeli zelo radi, so bili vsi iz sebe od veselja. To je bil dan radosti in zadovoljstva za vse.

Takoj po kosilu sem se odpravil s profesorjem in tajnikom v Bottanuco. Sem je škof v malo semenišče poslal svoje klerike filozofe in teologe. Francozi so namreč zasedli veliko semenišče v Bergamu in ostali tam še dolgo časa. Tam sem se družinsko menil s kleriki in postali smo si takoj dobri prijatelji. Po večerji sem imel kratek nagovor in končno sem šel spat, kakor boste danes storili tudi vi. Lahko noč.

Toliko don Bosko. Mi pa bomo dodali še tisto, česar don Bosko ni povedal fantom. Bil je tudi v Chiudunu, kjer si je župnik Jožef Calvi zaradi svoje gorečnosti nakopal jezo hudobnih. Ko se je vrnil k mons. Speranzi, mu je poročal o izidu zaupanega mu poslanstva in o nasprotovanju, ki naj bi mu bil izpostavljen še naprej don Bagini. V ječo je prišel zlasti zaradi ponovnih obtožb nekega izprijenega duhovnika. Ko je škof zvedel za vse spletke, je tistemu duhovniku pod kaznijo izobčenja ukazal zapustiti župnijsko področje Terna.

Don Bosko je govoril škofu tudi o svojem obisku klerikov in mu predlagal, da bi prihodnje leto prišel pridigat duhovne vaje v semenišče v Bergamu. Njegov pred-

log so navdušeno sprejeli in kleriki so se nadvse veselili. Don Bosko jim je v Bottanucu povedal tako prijetne in tolažilne besede, da so bili vsi presenečeni in so se zavedeli, s kako svetostjo in modrostjo je Gospod obogatil svojega služabnika.

Don Bosko je monsinjorju tudi predlagal, da bi priskrbel za svojo škofijo učitelje in profesorje, tako da bi poslal duhovnike in klerike na univerzo, kjer bi si jih čim več pridobilo spričevala in doktorske naslove. Monsinjur, ki je bil nasproten tej zamisli in nepopustljiv v vsem, kar se tiče njegove pravne oblasti, je dejal, da mu vest ne dopušča, da bi se uklonil preganjalcem Cerkve. Vsekakor pa ni bil človek, ki se ne bi zavedal koristi tega načrta. Zamislil se je, in ko sta bila pri kosilu, je znova napeljal pogovor na to vprašanje. Menil je, da ni dovoljeno profesorje in učitelje podvreči laišskemu nadzoru. Kajti dolžnost škofa je, da vodi poučitev ljudstva in se v nobenem primeru ne more odpovedati tej pravici.

Don Bosko je odgovoril: – Povedal bom na kratko, kaj mislim, in se ne mislim prerekati. Mogoče je dvoje: da se pastirji Cerkve postavijo na čelo in na področju šole prehitijo laike. V tem primeru se bodo stvari lepo razvijale. Če pa se umaknejo in nič ne naredijo, bo v desetih letih v šolah zmagala brezbožnost.

Kakor veliko drugih je tudi škof menil, da je ta revolucija samo vprašanje trenutka in da se bo v javnem življenju red spet vzpostavil sam po sebi. Don Bosko pa je trdil, da je revolucija zaradi mogočnih sredstev, s katerimi razpolaga ustaljena vlada, v naših krajih za stalno prevladala in samo Bog more vedeti, čez koliko let se bo z Božjo pomočjo mogla spet vzpostaviti cerkvena avtoriteta. Vsi človeški upi so izginili in nobenega niti daljnega znamenja ni, da bo kdaj drugače. Tuje vlade so vse nasprotne Cerkvi.

Monsinjur se ni dal prepričati in je kazal, da ima močne pomisleke proti don Boskovim izvajanjem. Kako leto pozneje mu je pisal: – Imeli ste prav, toda sedaj je že prepozno.

Ker je don Bosko čutil močno hvaležnost do družine De Maistre, je v Bergamu obiskal hčerko grofa Rodolfa, ki je pri 19 letih postala vdova po grofu Medolagu. Njen grof oče je bil že zelo v letih in je živel v Franciji v Beaumesnilu, zato mu je želel dobiti čim več novic in mu jih tudi sporočiti.

38.

POGLAVJE

Don Boskova vrnitev v Turin – Umirajoči fant v bolnišnici se zave in se spove pri don Bosku – Dejavna molitev – Don Bosko želi imeti duhovnike za jetnike – Srp za klerika Ruffina – Smo komaj na začetku strahot: trpinčenje duhovnikov v priključenih deželah – Kardinal Corsi jetnik v Turinu in njegov pogovor z don Boskom – Eden izmed gojencev se mora pripraviti na smrt – Pismo papeža Pija IX. don Bosku – Katoliško branje

V TURINU JE VELIKO LJUDI PRIČAKOVALO don Boskovo vrnitev. O tem je mogoče razbrati iz mnogih ohranjenih pisem, med katerimi je tudi pismo uglednega literata očeta M. Conobbia iz barnabitskega reda v postojanki v Moncalieriju, ki se je podpisoval kot prevdani sin. Želel si je zanj pomembno uslugo, ki mu ni bila odbita.

Medtem ko je bil v Bergamu, se je dvema fantoma, ki sta že bila gojenca v oratoriju, pa sta ga pred nekaj časa zapustila, da bi se naučila zidarske obrti, pripetila huda nesreča.

Nekega dne se je zrušil pravkar dokončani obok neke hiše v gradnji in fanta sta se znašla sredi te podrtije. Enega so izvlekli mrtvega, drugega pa so s poškodovano glavo in nezavestnega prepeljali v bolnišnico Cottolengo. Tukaj je ostal v tem žalostnem stanju in zdelo se je, da ne razume ničesar, kar so ga vpraševali.

Dne 14. maja je šel don Bosko v bolnišnico. Fant je že en teden ležal v takem stanju. Ko je don Bosko vstopil v sobo, se je bolnik zavedel, ga zagledal in ga še od daleč s skrajnim naporom poklical: – Don Bosko, don Bosko! Vsi okoli stoječi so se začudili. Neki kapucin, ki je delal v bolnišnici, je povedal, da fant od trenutka, ko se je zrušil nanj obok, ni izgovoril niti besedice.

Don Bosko je stopil k fantu, ki se je hotel takoj spovedati. Sprejel je njegovo spoved, mu dal odvezo, ga pomiril in na fantov obraz se je vrnila vedrina. Nato

je obiskal še druge bolnike. Medtem je fant spet izgubil dar govora, in ko se je don Bosko po končanem obhodu vrnil k njemu, je že izdihnil. Kakor drugega svetega Filipa je Bog don Boska pripeljal na pravšnji dan in v edinem pravem trenutku, da je rešil dušo tega dragega sina. Dogodek nam je opisal Jožef Reano.

Don Boska je v njegovih korakih vodil Gospod, ker je bil človek nenehne molitve, in čeprav ni kazal nikakršnega zunanjega znamenja in ni opravljal pobožnih vaj, kot je to mogoče ugotoviti pri drugih svetnikih, je bil vedno združen z njim. Njegova molitev je bila dejavna, to je v nenehni Božji pričujočnosti z namenom, da bi služili Bogu, vendar tako, da se veselimo vseh svojih opravkov, ko vidimo, da izpolnjujemo njegovo voljo.

Sv. Frančišek Saleški je zapisal: »En način molitve, zelo koristen in lahek, je v tem, da navadimo svojo dušo, da je v Božji pričujočnosti, in sicer tako, da ta v nas vzbudi tesno združenje, preprosto in popolno. Oh, kako zelo dragocen je ta način molitve!«

Don Bosko je torej povsod, doma in zunaj doma, z besedami in dejanji pospeševal Božjo slavo v tem tako preprostem načinu molitve.

Don Bosko ni skrbel samo za bolnišnice, temveč tudi za ječe. Dne 18. maja se je veliko število klerikov po večerji ustavilo pri njem. Govorili so o več stvareh, med drugim tudi o pogumnih in dobrih duhovnikih za uboge jetnike. Ko je don Bosko razpravljal o teh nesrečnežih in o potrebi, da bi bili po Božji besedi rešeni nesrečnega suženjstva grdobije greha, se je malo zamislil. Kar nenadoma je vzel v roke roko klerika Ruffina, ga pogledal v obraz, kakor da bi ga hotel prepoznati, nato pa postavil komolce na mizo, položil klerikovo roko na svoje čelo in tako ostal nekaj minut. Nato je dvignil glavo in dejal: – Pogum, moram pripraviti močno roko, ki bo spretno sukala srp. Hotel je nakazati žetev na evangeljskem polju.

Naslednji dan je v pogovoru s kleriki o političnih dogodkih dejal: – Zdi se mi, da smo komaj na začetku vsega hudega. Toda to, kar se je dogajalo, je bilo že zadosti strašno. Protestanti so dobili popolno svobodo, odpirali so svoja svetišča, šole in preklinjali, kakor se jim je zdelo. Dovoljeno je bilo širjenje nesramnih knjižur in umazanih gledaliških del proti veri in papežu. V vseh priključenih deželah so morali izvesti zakon proti redovnim družbam iz leta 1855, ki jim je tudi prepovedal zbirati novince. Gorje duhovnikom, ki bi si upali nasprotovati ali braniti pravice Cerkve, objavljati papeške odredbe in druga navodila iz Rima. Nekateri duhovniki so bili obsojeni na hude kazni, prišli na sodišče in bili izgnani. Škofje so se upirali vedno večji nemorali in neveri. Nekateri so bili zaradi svojih upravičenih pritožb vrženi v ječo, drugi pa primorani, da so živeli strogo v okolici svojih vil.

Kardinal Corsi, nadškof v Pisi, je protestiral proti trpinčenju duhovnikov od strani države. Po Cavourjevem povelju ga je neki kapitan karabinjerjev 21. maja ob deseti uri zvečer pripeljal v Turin. Na postaji so ga izročili opatu Vacchetti. Ta ga je v kočiji odpeljal k lazaristom, ki so ga sprejeli z velikim spoštovanjem in ga oskrbeli z vso gostoljubnostjo.

Dne 22. maja ga je opat Vacchetta pospremil v urad pravosodnega ministra Janeza B. Cassinisa, ki ga je pričakoval, da bi mu dal strog ukor. Kardinal v dveh mesecih svojega ujetništva ni izgovoril ene same besedice, ki bi lahko užalila kogar koli. V zasliševanju je skoraj vedno odgovarjal svojim sodnikom kakor Božji Odrešenik, se pravi z molkom. Karabinjerskemu opatu je rekel: – Jaz se ne bom branil, nikogar ne bom obtoževal niti ne bom prosil pomilostitve. O tem, kar sem storil, bom dajal odgovor edino Bogu, kateremu bodo dajali odgovor tudi vaši ministri. Z mojim telesom lahko naredijo, kar hočejo, toda mojega duha ne bodo spravili iz ravnotežja.

Opatu Vacchetti, ki mu je dal dovoljenje, da se lahko po želji sprehaja po Turinu in okolici, je odgovoril: – Jetnik sem in se bom ravnal kakor jetnik. Bil je vedno veder in miren, ni šel nikamor, razen če so ga k temu prisilili. Vse, ki so ga prihajali obiskovat, je sprejemal z očetovsko dobroto in neizmerno ljubeznivostjo. Don Bosko se je po svoji vrnitvi v Turin napotil k njegovi eminenci in se z njim pogovarjal dve uri. Kardinal mu je pripovedoval o okoliščinah svoje aretacije in kako sta s tajnikom, ko sta se bližala Turinu, zmolila Tebe Boga hvalimo v zahvalo Bogu, da mu je izkazal milost, da more kaj trpeti za svojo vero in njegovo ime.

Don Bosko je bil očaran od takega poguma. Poslovil se je s kardinalovo obljubo, da bo prišel v oratorij in dal blagoslov.

Dne 24. maja, tako poroča kronika, je don Bosko zvečer javno povedal: – Eden izmed fantov se mora pripraviti na smrt. Take napovedi, izrečene tudi samo na splošno, so imele čudovite učinke in so spodbudile gojence, da so ugrabili, koga ima don Bosko v mislih.

Klerik Ruffino je dne 25. maja zapisal:

Gilardi ima vročino, Perona je bolnišnici v Cottolengu, Bocca v bolnišnici vitezov; tam je tudi Bolei; Enria in Ravizza boli glava, Botto ima oteklo čelo. Je mogoče kateri izmed teh?

Prav v teh dneh je sveti oče papež Pij IX. poslal don Bosku lastnoročno napisano pismo kot odgovor na njegovo in zahvalo za nabirko oratorijev, ki mu ju je poslal v Rim.

*Dragi sin, pozdrav in apostolski blagoslov!*¹⁰

Zelo me je razveselilo tvoje pismo z dne 13. aprila in drugo, ki so mi ga pisali tvoji gojenci. Iz teh pisem smo mogli razbrati, kako velika je tvoja zvestoba in zvestoba tvojih sinov do nas in do tega prestola sv. Petra in kako ostra je bolečina in žalost zaradi nadvse krivičnih in bogoskrunskih napadov na našo civilno oblast in Apostolski sedež od ljudi, ki se ne pomišljajo z uničujočo vojno proti katoliški Cerkvi in Sedežu teptati vse Božje in človeško pravo.

Zares so bila ta plemenita čustva, tako tvoja kakor tvojih dečkov, sama po sebi vredna najvišje pohvale in za nas velika tolažba v naši neizmerni bridkosti, ki nas od vseh strani tare. Prosimo te, da ne odnehaš s svojimi fanti dvigati k Bogu, bogatemu v usmiljenju, molitve za odpravo tako hudih nesreč za sveto Cerkev, da jo poveliča in podpre z novimi zmagami na vseh koncih sveta, nas pa potolaži in okrepi v vsaki naši težavi. In medtem ko se tebi in tvojim fantom zahvaljujemo za poslani dar, podeljujemo z največjo dobrohotnostjo tebi in imenovanim fantom apostolski blagoslov, zagotovilo vsake nebeške dobrote in dokaz naše očetovske naklonjenosti.

Oddano v Rimu pri sv. Petru 21. maja 1860

V štirinajstem letu našega vladanja PAPEŽ PIJ IX.

Dragemu sinu duhovniku Janezu Bosku – Turin.

V oratoriju so molili in delali za Cerkev.

Katoliško branje za mesec junij je imelo naslov *Aleš ali mladi umetnik, z dodatkom nekaj spodbudnih dogodkov*. Gre za življenjsko zgodbo nekega slikarja, odličnega katoličana, ki nadvse ceni svoje starše in tako uresničuje četrto Božjo zapoved »Spoštuj očeta in mater, da boš dolgo živel na zemlji«.

Spodbudni dogodki pa pripovedujejo:

1. Dve posebni milosti presvete matere Marije, katerih prva opisuje spreobrnjenje iz protestantizma.

¹⁰ Dilecto filio Presbitero Ioanni Bosco Augustam Taurinorum. Pius P.P. IX.

Dilecte Fili, salutem et apostolicam benedictionem. Gratae Nobis fuere tum litterae, a te die 13 proximi mensis Aprilis datae, tum aliae, quas Nobis scripserunt isti juvenes Tuae institutioni traditi, quasque ad Nos misisti. Namque ex iisdem litteris novimus quae quantaque sit Filialis tua et eorundem juvenum erga Nos, et hanc Petri Cathedram fides, pietas et observantia et quam acerbus tuus et illorum dolor ac loctus propter nequissimos sacrilegosque ausus contra civilem Nostrum, et huius Apostolicae Sedis principatum, ab iis hominibus admissos qui acerrimum catholicae Ecclesiae, eidemque Sedi bellum inferentes, jura omnia divina et humana conculcare non dubitant. Equidem hujusmodi egregii Tui, et eorundem juvenum sensus omni certe laude digni non leve nobis attulerunt solatium inter maximas, quibus premimur, amaritudines. Optamus autem vehementer ut pergas cum eisdem juvenibus ferventissimas diviti in misericordia Deo sine intermissione fundare preces, ut ab Ecclesia sua sancta tot tantasque avertat calamitates, eamque novis ac splendidioribus ubique terrarum exornet et augeat triumphis, Nosque adjuvet et consoletur in omni tribulatione Nostra. Dum autem debitas Tibi, iisdemque juvenibus agimus gratias pro munere ad Nos misso, caelestium omnium munerum auspitem, et praecipue Paternae Nostrae charitatis testem Apostolicam Benedictionem intimo cordis affectu Tibi et commemoratis juvenibus peramanter impertimus.

Datum Romae apus S. Petrum die 21 Maii Anno 1860
Pontificatus Nostri Anno Decimoquarto. Pius. PP. IX.

2. »Vere ni mogoče prodati« ali ubožna družina se raje odpove bogati dediščini, kot da bi prestopila v protestantsko vero.
3. Neki kitajski kmet se štirideset let odpoveduje, da zbere 2000 skudov za zidavo cerkve v svoji vasi.
4. Poročilo iz leta 1795 o junaštvu nekaterih redovnic, ki gredo raje v smrt, kot bi odpadle od vere.

Za mesec julij so pripravljali delce *O zvestem izpolnjevanju cerkvenih zapovedi z navedbo zgledov za vsako zapoved*. Na naslovni strani je zapisano: Če pa Cerkve ne bo ubogal, naj ti bo kakor pogan in cestninar (Mt 18,17). Na teh straneh lahko zasledimo duha nepokorščine, ki vlada med ljudstvi, in je nakazano, da ima Cerkev od Boga oblast, da postavlja zakone, ter se priporoča ljubezen in pokorščina do nje, ki naj jo izkazujejo kristjani.

O teh knjižicah je Armonia 20. junija 1860 v št. 143 takole pisala:

Našim bralcem je znano, kako zaslužno je za pouk in vzgojo ljudstva Katoliško branje odličnega duhovnika don Boska. Ne moremo podrobno poročati o vseh zvezkih, ki izhajajo pri tej odlični zbirki. Naj samo povemo, da so po različni vsebini, po preprostem, duhovitem in prijetnem slogu, v katerem so pisane, prava paša, primerna za sedanje potrebe ljudstva. Bolj na mestu kot naše bodo besede spoštovanega škofa iz Bielle v enem izmed njegovih zadnjih pastirskih pisem: »Nikdar nismo zadosti priporočali in tudi sedaj priporočamo našim župnikom, duhovnikom, premožnim osebam in združenjem Katoliško branje. To branje je zaradi nizke cene, prijetne pripovedi in plemenitega cilja eno izmed sredstev javne npravnosti in pomoči javnemu redu.«

39.

POGLAVJE

Čednost srčnosti – Don Bosko se pokorava civilni oblasti – Njegova previdnost v političnih zadevah – Sumničenje vlade in obrekovalne ovadbe – Minister Farina – Don Boska nadzoruje policija: cenzura na pošti – Don Boska opozorijo o nevarnosti, v kateri je oratorij – Napadalni članki v časopisih, ki zahtevajo zaprtje oratorija – Cavour odobri ukaz za preiskavo – Zaplemba nekega pisma mons. Fransonija – Opozorilne sanje – Uničenje dragocenih listin – Don Bosko zapisuje in ohranja zapiske preiskovanj – Predgovor k rokopisu

POSTANI PONIŽEN, MOČAN IN KREPAK, je don Bosku v sanjah ukazala presveta Devica Marija. On je skušal to naročilo uresničiti z izvajanjem najbolj zahtevnih kreposti. Tak je ostal tudi v vsem v službi svojega Božjega poslanstva.

Kanonik Ballesio nam je pisal: »V don Bosku je čudovito delovala srčnost. Nam, ki smo bili vedno v njegovi bližini, se je zdelo, da je popolnoma nedovzeten za vse človeške ničevosti. Trden v vseh skušnjavah duha in mesa, utrjen proti težavam vsake vrste, ki so mu prihajale od vseh strani zaradi njegovih ustanov, močan v boju z ošabnostjo in nečimrnostjo, trden v grožnjah in tudi dobrikanju krivovercev.«

Mons. Cagliero je dostikrat ponavljal: »Dolgo let sem živel ob njem. Ugotavljal sem redko ravnodušnost in veličino duha, ko se je spoprijemal s tisoč nasprotji zaradi želje po večji Božji slavi in zveličanju duš. Nikdar ni izgubil dušnega miru, ljubeznivosti, vedrine duha in srca, pa naj je bilo obrekovanje še tako hudo in nehvaležnost še tako kričeča, naloge še tako težke, napadi na njegovo osebo in Družbo še tako silni. Imel je navado reči: Est Deus in Israel (še je Bog v Izraelu). Nič naj nas ne vznemirja.«

Z don Frančiškom Cerrutijem naj povemo: »Njegova junaška srčnost se je še posebno kazala v moralnih in telesnih tegobah, ki so ga spremljale celo življenje. Bilo je nekaj čudovitega in nam vsem v veliko spodbudo, ko smo ga videli mirnega in smehljajočega se sredi največjih neprijetnosti, sredi največjih ponižanj in sredi najtežjih naporov. Bil je vedno trden in odločen in nepopustljiv tudi v trenutkih, ko ga je Bog postavil v nepričakovane preizkušnje in je bilo videti, da odpoveduje tudi javna dobrodelnost.«

Tako srčnost, ki povzema vse čednosti in jo je mogoče doseči samo z najvišjo stopnjo junaštva z nenehnim zatajevanjem in stalnim soglašanjem z Božjo voljo, je potrjeval tudi to leto. Njegova neizmerna ljubezen do svetega očeta, ki je bila neke vrste njegovo drugo življenje, je postala nevarna za njegovo ustanovo.

Toda preden bomo začeli razpravljati o tem, naj pokažemo, kako so vzporedno s pogumom v don Bosku delovale tudi čednosti pravičnosti in previdnosti. V teh tako težkih časih je znal don Bosko vedno izpolnjevati svoje dolžnosti duhovnika in katoličana, ne da bi na kakršen koli način žalil postavljeno oblast; znal je razlikovati oblast od ljudi, ki so jo izvajali. Ljudje lahko oblast zlorabljajo, vendar iz tega še ne sledi, da se moramo oblasti upreti in jo zavračati.

Sv. Peter, prvi papež, je napisal v pismu, namenjenem Hebrejcem v Mali Aziji, ki so se spreobrnilo h Kristusovi veri: Zaradi Gospoda se podredite ... kralju kot najvišjemu bodisi oblastnikom kot tistim, ki so od njega poslani. Vse spoštujte, brate ljubite, Boga se bojte, kralja spoštujte (1 Pt 2,13.17). Tisti čas je bil kralj Neron.

Po teh načelih je živel don Bosko in kljub mnogim nesoglasjem, ki jih je imel s civilno oblastjo, ji je bil vedno pokoren v vsem, kar ni bilo nasprotno Božjim in cerkvenim zapovedim. Če se mu je ponudila priložnost, je priporočal pokornost in spoštovanje vladi. Nikdar mu ni ušla besedica prezira proti njej in isto je zahteval tudi od svojih sodelavcev. Imel je navado povabiti v oratorij prefekte pokrajin in župane mest in jih je vedno nad vse spoštljivo sprejemal.

V mejah svojih možnosti je bil vedno pripravljen pomagati pri javnih nesrečah. Rad je priskočil na pomoč, kadar so potrebovali njegove usluge, rad je pomagal različnim osebnostim, ki so imele oblast, če le ni bilo v nevarnosti njegovo duhovniško dostojanstvo. To je lahko velikokrat ugotovil don Rua.

Dal je opravljati molitve za kralje in za vse, ki so na oblasti, da bomo živeli mirno in tiho življenje v vsej pobožnosti in dostojanstvu (1 Tim 2,2).

»Pustite me pri miru,« je ponavljal, »da bom lahko delal in storil kaj dobrega za mladino.« Molil je za svojega pravnomočnega vladarja, za člane kraljeve

družine in za vse, ki so bili v vladi, da bi jim Bog dal tisto razsvetljenje in moč, ki jo potrebujejo vsi, ki skrbijo za javno blaginjo.

Nikdar se ni ukvarjal z vprašanji italijanskih zvez, inozemskih posegov v italijanske zadeve, oblike vladanja. Spodbujal je klerike, naj bi se ne ukvarjali s politikom in se nikdar v javnosti ne kazali s političnimi časopisi. Bil je zelo pozoren na tisk, ki je izhajal z njegovim imenom, in je dal izločiti vsak izraz, ki bi ga mogli razumeti v slabem pomenu. Vsa ta svoja stališča je tudi jasno obrazložil: »Živimo v zelo težkih časih. Nasprotniki imajo v roki meč in z enim udarcem nam lahko preprečijo, da bi delali dobro.«

Toda niti njegova lojalna pokorščina pravičnim zakonom domovine niti njegova modra previdnost ga nista obvarovali pred udarci sektaške stranke. Vsem je bila znana njegova brezpogojna vdanost Apostolskemu sedežu in njegov trud, da bi jo širil med ljudstvo. Zato so ga imeli za enega izmed voditeljev katoliške stranke in so se bali, da bi oviral nove napade na papeža. Od tod napoved vojne, ki mu je bila napovedana 1860, in don Bosko je lahko popolnoma upravičeno ponavljal besede 16. psalma: *Po besedi tvojih ustnic sem se varoval potov nasilnih.*

V glavah nekaterih članov vlade se je kljub lepim uspehom njegovih ustanov, ki so vzbujali občudovanje tudi mnogih tako imenovanih liberalcev, pojavil sum, da je oratorij žarišče upora in središče aktivne propagande proti državi. Nekateri skriti sovražniki in podli ovaduhi, ki bi se radi priliznili ministrstvu, so prišepetavali ministrom, da ima don Bosko tajne in nevarne zveze z jezuiti, z nadškofom mons. Fransonijem, s kardinalom Antonelijem, s Pijem IX. in celo z Avstrijci, da bi sejal nezadovoljstvo med ljudstvom in pripravljaj upor proti obstoječemu javnemu redu. Bili so prepričani, da je don Bosko nenehno obveščal papeža o dogodkih, ki so se po 1848 vrstili v korist italijanske neodvisnosti, in mu je tako rekoč označeval stopinje, po katerih se je razvijala revolucija. Breve, ki mu ga je poslal Pij IX. 7. januarja, je dal misliti, da je don Bosko zapleten v protidržavne spletke.

Prišlo je celo tako daleč, da so začeli govoriti, da je v oratoriju soba, polna pušk, s katerimi bi v danem trenutku mogli oborožiti fante. Toda ovaduhi so imeli skladišče hlebčkov za orožarno.

Doktorju Karlu Alojziju Fariniju, notranjemu ministru, ki je bil glavni podpornik vseh italijanskih revolucij in je v svoji bogati vili v Saluggi sprejemal zarotnike, so ponovno zagotavljali, da imajo trdne dokaze, da je don Bosko oratorij gnezdo sovražnikov Italije.

Tudi njegovo nasprotovanje papežu je zakrivalo njegov pogled, ker je prav takrat pisal četrti del svoje zgodovine o rimskem cesarstvu in pri tem močno

krnil in obrekoval papeštvo in Pija IX. ter hudobno prevračal in razlagal dejstva in namene.

Zato je dal policiji ukaz, da naj nadzoruje don Boska. Tudi v drugačnih okoliščinah je moral don Bosko prestati podobne nevšečnosti, kakor smo že videli v prvih zvezkih Spominov, toda tedaj so jih povzročali zasebniki ali občina, medtem ko je kraljeva oblast stala na don Boskovi strani, kot je to storil kralj Karel Albert. Malo pozneje se je moral pojaviti ad audiendum verbum (k poslušanju besede), vendar se je stvar končala z vljudnimi opomini ali nasveti. Toda sedaj so se stvari spremenile, ker je vstopal v boj proti oratoriju sovražnik v podobi vlade, ki je imel v rokah moč.

Don Bosko je zasumil, ker več pisem visokih osebnosti ni prišlo v njegove roke. Prestrezanje pisem s strani pošte je bilo v tistih časih zelo v navadi, kakor je bilo mogoče sklepati iz več dogodkov. Poleg vsega pa je vsaka pošta imela oddelek, imenovan *verificazione* (preverjanje), katerega glavna naloga je bila pregled pisem, ki so odhajala ali prihajala k osebam, ki so jih imeli za sovražne novemu redu. Vse to se je dogajalo kljub ustavi ter v čast in zmagoslavje svobode.

Tako so v politiko vpletene osebe na začetku leta sporočile don Bosku, da so prostozidarske lože sklenile vojno proti njemu deloma tudi zato, da bi preprečile njegovo dejavnost, ki je bila v popolnem nasprotju z njihovimi cilji. Neki visoki uradnik notranjega ministrstva, njegov zvest prijatelj, mu je dal vedeti, da so sklenili zapreti oratorij, zato naj se pripravi in skuša odvrniti nevarnost.

Mesec dni po tem opozorilu so začeli liberalni časopisi z divjim besom pisati proti njemu. S prekanjenimi in nasilnimi napadi, z obrekovanjem in lažmi pa tudi s sramotilnimi izrazi so se spravili na njegovo ustanovo in jo prikazovali kot nasprotno svobodi in neodvisnosti Italije in ga predstavljali kot sovražnika domovine in novega reda. Oratorij so prikazovali kot leglo zarotnikov, ki jih plačuje papež, in zahtevali, da se ga zapre.

Neki nesramen časopis je poročal, da so v don Boskovi hiši obremenilni dokumenti, treba bi jih bilo samo iskati, pa bi jih našli. – Zato naj pošlje vlada v oratorij preudarne in neskrupulozne ljudi, ki bodo vsekakor odkrili niti spletk zarotnikov, je pisal neki drug časopis sektašev. – *Gazzetta del Popolo* je za konec pisala: »Oratorij sv. Frančiška Saleškega je središče reakcije. Ministrstvo ne bo nikdar odpravilo nevarnosti, ki mu grozi, dokler bo dopustilo, da obstaja valdoški brlog.«

Tako se je oblikovalo javno mnenje in se je vladi odpirala pot, da bi brez večjega nasprotovanja ljudi zadala udarec, ki ga je pripravljala. Z nenadno pre-

iskavo hiše oratorija naj bi dobili v roke kak dokument, ki bi dajal pretvezo za sum, in na tej osnovi izvedli sodni proces. Zadostovala bi še tako majhna dvoumna besedica v kakem pismu. Bili so prepričani, da bodo dosegli svoj cilj, ker so ga za vsako ceno hoteli doseči, in don Boska za vedno onemogočili, ga zaprli v ječo ali poslali v prisilno zastraženo bivališče.

Tako je don Boskova ustanova, ki ga je v 19 letih stala toliko truda in skrbi, potu in odpovedi, bila v nevarnosti, da jo bo uničil politični vrtinec. Govorilo se je o pretnjah proti vsem, ki so skrbeli za kruh fantom v zavetišču in za ugle-dno zaposlitev vsem, ki so zapustili oratorij. Bali so se, da bodo zaprli zavetišče, razgnali vse dečke in jih postavili na cesto ali jih vrnili ubogim družinam, od koder so prihajali, ter jim tako uničili vse upanje na boljšo prihodnost. Istočasno so grozili z zaprtjem še drugih vzgojnih zavodov in z ječo tako škofijskim kakor redovnim duhovnikom.

Don Bosko pa je brez velikega vznemirjenja, kakor smo videli že v prejšnjih poglavjih, čakal na poseg blažene Device Marije.

Končno je Farini, potem ko je malo odlagal, ukazal kvestorju, naj opravi strogo preiskavo v oratoriju.

Vendar ni bil za vse trpinčenje odgovoren samo on. Del odgovornosti je šel tudi na račun grofa Kamila de Cavourja. To je bil njegov značaj: velikodušne obljube, prijazno ravnanje z vsemi in potem zahrbtni nizki udarci. Ukaz za preiskavo ni nosil njegovega podpisa, toda bil je dobro poučen o stvari, saj bi ga kot ministrski predsednik mogel in moral preprečiti. Pravimo moral, ker je dobro vedel, da oratorij ni bil tisto, kar so o njem pisali časopisi. Že dolga leta je poznal don Boska in je imel jasne dokaze za miroljuben in dobrodelen značaj njegove ustanove. Celó je, kakor smo že poročali, v začetku prihajal ob prazničnih dneh v oratorij, se pogovarjal z dečki in se veselil, ko jih je opazoval pri igri. Še več, ob praznikih je prihajal na cerkvene obrede in se več kot enkrat udeležil procesije v čast sv. Alojzija Gonzagi, pri kateri je v eni roki nosil svečo, v drugi pa pesmarico in prepeval himno *Infensus hostis gloriae* (zlobni sovražnik slave) v čast svetniku. Kolikokrat je prisilil don Boska, da je prišel k njemu na kosilo, ga nadvse ljubeznivo sprejel, prebil cele večere v prijetnem razgovoru z njim, ga vpraševal o oratoriju, dečkih in preventivnem sistemu! Kljub vsemu temu je, predan sektam, dovolil preiskave oziroma je, kakor je bilo v tistih dneh sporočeno don Bosku, svojim kolegom povedal: »Prepričan sem, da je nesmiselno preiskovati don Boska, ker je veliko bolj prebrisan kot mi. In potem: ali sploh ima kaj na vesti ali pa je v tem trenutku storil vse potrebne korake, da se vam izmuzne. Sicer pa naredite, kakor se vam zdi prav.«

Povod za to nezaslišano odločitev je dalo neko pismo mons. Alojzija Fransonija iz Lyona, namenjeno don Bosku. V njem mu ugledni izgnanec sporoča, da računa nanj pri izvedbi zelo zaupne naloge, s katero bi naredil veliko uslugo nadškofiji. Prosil ga je, naj poskrbi, da bi dobili v roke župniki njegovo zaupno pastirsko pismo, v katerem jim daje navodila, kako naj se ravnaajo sredi takih bojev, ki jih bojujejo za pravico. Istočasno ga prosi, da bi mu sporočil, kako bi mu mogel poslati tista pastirska pisma, ne da bi prišla v roke vladi. Če bi imel kake težave ali bi se bal kakih zapletov, naj mu sporoči. V vsakem primeru pa ga prosi za skorajšnji odgovor.

Pismo ni prišlo na naslovnika. Malo pozneje je neki prijatelj izročil don Bosku listek, na katerem je nadškof tožil, zakaj mu don Bosko ni odgovoril, in da glede naročila ni treba nič storiti, saj se je v ta namen obrnil na druge osebe, da bodo župniki dobili v roke omenjena navodila. Šele nekaj let pozneje je mogel don Bosko zvedeti za ta novi dokaz zaupanja njegovega nadškofa.

Toda kako se je moglo izgubiti prvo pismo? So ga prepoznali in zaplenili na pošti po ministrovem naročilu?

Ker don Bosko ni nič vedel o tem nevarnem pismu, je bil miren, ko je tri dni pred preiskavo v noči od srede na četrtek imel sanje, ki so mu, kakor koli jih že razlagamo, prišle zelo prav. Sam je takole pripovedoval:

»Zdelo se mi je, da sem videl vstopiti v mojo sobo trumo malopridnežev, ki me je onemogočila, prebrskala vse moje papirje, prevrgla vse, kar ni bilo pabito, in naredila nered, ki ga ni mogoče opisati.

V tistem trenutku me je eden izmed njih mirno in ljubeznivo vprašal: – Zakaj niste spravili na varno tistega spisa? Bi vam bilo prav, če bi ta pisma vašega nadškofa dobili v roke in bi vam pripravila veliko nevšečnosti pa tudi nadškofu? In pisma iz Rima so položena sem (zdi se, da ste jih popolnoma pozabili) in je pokazal prostor. In one druge tja? Če bi jih spravili na varno, bi se rešili vseh nadlog. Drugo jutro sem sanje pripovedoval kot igro moje domišljije. Kljub temu pa sem marsikaj spravil na svoje mesto in nekaj stvari, ki bi jim bilo mogoče razlagati v mojo škodo, sem spravil drugam. To so bila pisma, ki so bila sicer zaupne narave, niso pa imele nikakršne povezave s politiko ali z vlado. Vendar bi kot prekršek lahko šteli vsako navodilo papeža ali nadškofa, kako naj se ravnaajo duhovniki v primeru negotovosti. Ko so se začele preiskave, sem spravil drugam vse, kar bi moglo dati najmanjši povod za kakršne koli politične povezave s komer koli.«

To je tudi razlog, zakaj imamo na voljo tako malo pisem iz prvih časov oratorija. Don Bosko je moral v teh nevarnih okoliščinah uporabiti svoje najbolj

zaupne fante, ki so v tisti naglici, ko niso točno razumeli ukazov, del teh spisov sežgali, poskrili ali pa jih raznesli k zaupnim osebam v Turinu. Zato se je večina teh dragocenih listin, ki so vsebovale odnose s Svetim sedežem, nekaj pisem Pija IX., don Boskove prepise pisem papežu, dopisovanje z nadškofom po letu 1851, pisma državnikom in ministrom, zapiske sanj, ki jih je don Bosko točno hranil v svojo spodbudo, opis milosti preblažene Device Marije, izredna pa tudi čudežna dejanja njegovih fantov, kakor tudi predmete, ki bi lahko bili nevarni ali samo sumljivi, izgubila. Ni bilo časa za preiščeno izbiro. Nemalo teh spisov je hranil pri sebi Jožef Buzzetti, ki pa jih je zaradi don Boskove varnosti uničil. Za nekatere so pozabili, kam so jih skrili, tako da so jih pred nekaj leti odkrili pod nekim tramom v cerkvi sv. Frančiška Saleškega.

Vendar se ne smemo preveč čuditi zaradi takega uničenja, ker so dejstva pokazala, da taka naglica ni bila neutemeljena. Čemur se je don Bosko najbolj čudil, je bilo dejstvo, da so preganjalci brskali zlasti na tistih krajih, kjer so prej bili tisti papirji, se pravi mestih, ki so mu bila pokazana v sanjah.

Don Bosko si je te žalostne dogodke globoko vtisnil v spomin, prav tako kakor preiskave tri leta pozneje, in si jih zapisal. V rokopisu je dodal kratek uvod. Iz nekaterih stavkov je mogoče sklepati, da je hotel temu delu posvetiti večjo skrb in opisati okoliščine, v katerih je živela Cerkev v Italiji in še zlasti v Piemontu. Tu bi navedel različne razloge za sovraštvo sektašev proti papežu in duhovščini, ki mu je ostala zvesta v smislu starega načela za disciplino: *Miles pro duce, dux pro causa militat* (Vojak se bojuje za poveljnika, poveljnik pa za določen cilj).

Toda ali ni imel časa, da bi napisal zasnovano delo, ali pa je spremenil mnenje o celi zadevi, dejstvo je, da je opisal samo dogodke, kakor so se zvrstili. Rokopis je hranil pri sebi. Iz njega posnemamo, kar smo že povedali ali bomo še povedali. Dodali bomo nekaj okoliščin, ki so jih poznali takratni gojenci, pa jih je on opustil.

Podali bomo že omenjeni predgovor, ki ima naslov: Razlog tega spisa.

Da bi ustregel mnogim prošnjam, ki mi prihajajo z raznih strani, da bi ohranil spomin na dogodke leta 1860, sem menil, da je primerno, da opišem glavne dogodke preiskav, ki jih je vlada odredila v naši hiši v Valdoccu.

Moj namen je podati zvest prikaz dogodkov v tistem času preizkušnje: prikazal jih bom dobredno, po resnici, brez namena, da bi koga obsojal ali zagovarjal. Če bi se v čem motil ali bi izrazil mnenje, ki se ne spodobi katoliškemu duhovniku, sem pripravljen prekljati vse tisto, kar bi glede na vero moglo zaslužiti grajo.

Napisal sem to za svoje sinove salezijance in upam, da jim bo služilo v pouk in svarilo. V pouk. Če bi Božja previdnost dopustila, da bi se kateri izmed naših članov znašel v po-

dobnih okoliščinah, naj poskusi govoriti z nosilci oblasti. Ugotovil sem, da so v določenih neprijetnih odločitvah v škodo katoličanov ministri ukazali prve poteze in se potem niso več zanimali za potek vse do skrajnih posledic svojih ukazov. Skoraj vedno so bili podrejeni tisti, ki so čez vso mero prignali nevredno vznemirjanje.

Ti so tudi največji goljufi, skušajo s svojo gorečnostjo napredovati v karieri. Tem ljudem je malo mar, če uničijo kakega človeka. Pogosto spreminjajo in po svoje krojijo dejstva, da se pokažejo neskrupulozni. Želijo, da jih imajo za bistrovidne. Trdijo, da niso oni naredili zakonov in ukazov, in so zato nepopustljivi in nečloveški. Medtem pa se predstojniki, bodisi zato, ker jim ni treba nikomur dajati obračun, bodisi zato, ker nimajo kaj več pričakovati, ker so že vse dosegli, bodisi zaradi popularnosti, zaradi katere bi radi ohranili svoje mesto, bodisi zato, ker jim ugaja, da jih hvalijo zaradi njihove lojalnosti, in zato, ker se v zaupanju zatekajo k njim, bodisi zato, ker bi mogoče nekega dne potrebovali pomoč prosilca ali stanu, ki mu pripada, bodisi zaradi vzgoje, ki so jo prejeli, bodisi zaradi dobrega imena in ugleda, ki bi si ga s tem pridobili, mogoče zaradi olike ali naravne dobrote se kažejo bolj človeški, pametni, popustljivi kot njihovi podložniki. Ko je potem pravica jasno na dlani, je mogoče upati, da jo bodo tudi priznali. Vsekakor pa zaradi ljubezni do Jezusa Kristusa ne smemo bežati pred ponižanji.

Če jih bomo torej obiskali in se z njimi pogovarjali, bomo z nekaj besedami dosegli več kot z mnogimi še tako lepo in modro napisanimi stranmi.

Če se bomo držali teh pravil, bomo lahko obrazložili naše preteklo ravnanje in napovedali prihodnje, kajti osebna razlaga naših dobrih namenom dostikrat odpravi zle misli, ki bi se mogle nakopičiti v glavah nekaterih ljudi. Tak način ravnanja je veliko bolj pomirjevalen in pogosto pridobi celo najbolj zagrizene sovražnike. In to ni nič drugega kot udejanjen nasvet Svetega Duha: Mil odgovor premaga jezo.

Na drugem mestu naj ta navodila služijo za opomin, da se držimo odločno zunaj politike, tudi če se predstavi z vidika dobrega. Toda v vsakem primeru in v vsakem težavnem položaju je treba moliti, v srcu naj se obujajo pogosti vzdihljaji, da prejmemo od Boga razsvetljenje in milost. Potem pa prostodušno povejmo resnico in spoštljivo, vendar jasno in odločno odgovarjajmo tistemu, ki ima oblast. Če imamo možnost, da povzamemo besedo, izrabimo priložnost in prikažimo razloge za naše delovanje. Ko govorimo s svetnimi osebami, omenimo na splošno naše religiozne motive ter podčrtajmo zlasti tiste dejavnosti, ki kažejo poštenost našega delovanja in ki jih svet pozna pod izrazom filantropija, ki jih pa mi v našem religioznem jeziku imenujemo krščanska ljubezen.

Bog naj nam pomaga, da bomo premagali težave, ki so na žalost neizogibne na tem svetu, ki, kot pravi evangelij, ves tiči v zlu. Presveta Devica naj od svojega Sina izprosi v tem času dneve miru, da bomo mogli ljubiti Boga in mu služiti tukaj na zemlji, da ga bomo nekoč mogli večno slaviti v blaženi večnosti. Tako bodi.

Bilo je leta 1860. Politični nemiri so pretresali Evropo, Italija pa je bila središče dogajanja. Ena izmed strank ali bolje ena izmed strankic, ki si je nadela ime liberalnih demokratov ali preprosto Italijanov, je oznanjala revolucijo, začevši od kraljeve hiše pa do najbolj

bornih koč revežev in delavcev. Presenetila je redovne ustanove obojega spola, odpravila spoštovanje cerkvenih zakonov in uničila ugled rimskega papeža, odpravila cerkveno sodstvo, se polastila imetja kapiteljskih cerkva, semenišč in škofijskih nadarbin, zavzela večino papeških posesti. Upravniki javnih zadev so zato, da bi pokazali, da se ne bojijo nikogar in da bi ustražovali ljudi, jih začeli internirati in zapirati.

Kogar so šteli za nasprotnika njihove politike, so ga zaprli v ječo ali v hišni pripor, se pravi, da so ga poslali v izgnanstvo v določene kraje za čas, ki bi ga določila vlada. Prizadetega sploh niso zaslišali in ni mogel dokazati svoje nedolžnosti.

Domači pripor se je navadno začel s hišno preiskavo, ki je bila neke vrste zakonit uboj. Pod plaščem zakonitosti je država preiskala hiše tistih državljanov, ki jih je kak ova-duh nakazal za krive, kar je pomenilo, da niso bili revolucionarji. Državni organi so v takih primerih vse natančno preiskali, da bi odkrili pisma, načrte ali karkoli že proti vladi, in to imenovali *corpus delicti* (predmet prekršitvenega dejanja).

Enajstkrat je bila naša hiša počaščena s takimi hišnimi preiskavami. Opisal bom eno, da si bomo mogli predstavljati, kakšne so bile druge.

Don Boskova srčnost je premagala vse. V 22. poglavju Pridigarja beremo: »Tramovje, oprto na temelje zgradbe, se ne razbije, tako se tudi ne razbije srce, ki je oprto na dober nasvet. Odločitve pametnega človeka ne bodo trpele škode zaradi strahu v nobenem času. Kdor je trden v Božjih zapovedih, je lahko brez strahu.«

40.

POGLAVJE

Dva jezuita v ječi – Don Bosko in deček, ki ga je priporočil minister Farini – Financarji obiščejo oratorij – Prvo srečanje z don Boskom in vprašanje pooblaščenja za hišno preiskavo – Stražarji, upravičen upor, pretnje, dobrodelnost in obrekovanje – V fantih vre – Don Boskove besede – Stiska don Alasonattija – Smešni in resni prizori med stražarji in gojenci – Policijski pas in preiskava – Neprimeren izziv spet popravljen – Osebna preiskava – Košara raztrganih pisem in odvetnik – Pozabljeni telegram – Prebiranje pisem – Dogodivščine – Spisek dolgov – Papeški breve – V knjižnici

BILO JE 26. MAJA, dan pred slovesnim praznikom binkošti. Prejšnji večer je policija sodno preiskala neko hišo, kjer sta stanovala dva jezuita, p. Protasi in p. Sapetti, ki je bil bolan. Policija je oba izročila stražarjem, ki so ju za en dan in dve noči zaprli v podzemsko ječo palače Madama.

Ko se je don Bosko po svojem skromnem kosilu proti drugi uri popoldne mudil na stopnicah, da bi se umaknil v svojo sobo, se je pri vходу v stebrišče pojavila neka revna mati, ki je spremljala svojega sina s pismom od notranjega ministra z naslednjo vsebino:

NOTRANJE MINISTRSTVO – 5. oddelek. – Št. 1345

Turin, 21. maja 1860

Gospod teolog Leonard Murialdo je sporočil podpisanemu, da je bil fant Tomaž Pellegrino sprejet v Zavetišče sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu.

Medtem ko podpisani izraža duhovniku don Janezu Bosku, rektorju imenovanega zavetišča, zahvalo za sprejem tja poslanega fanta, mu obenem sporoča, da je na osnovi pisma z dne 27. aprila preteklega meseca bil imenovanemu Zavetišču dodeljena podpora 100 lir iz

*blagajne tega ministrstva, ki jih imenovani lahko dvigne v pokrajinski blagajni tega mesta.
Po naročilu ministra C. SALINO*

Medtem ko je don Bosko skupaj s klerikom Cagliero prebiral tisti dopis, so vstopili trije gosposko oblečeni moški. Eden ju je prekinil:

»Radi bi govorili z don Boskom.«

»Tukaj sem,« je odgovoril don Bosko. »Prosim vas, da za trenutek počakate. Odločiti moramo v zadevi dečka, čigar dopis imamo v rokah.«

»Nimamo časa čakati,« je drugi suhoparno odgovoril.

»S čim vam morem potem postreči, če se vam tako mudi?«

»Moramo z vami zaupno govoriti.«

»Stopite sem v prefektovo sobo.«

»Ne v prefektovo, temveč v vašo sobo.«

»Toda sedaj ne morem tja.«

»Morate priti. Stvar je nujna.«

»Kdo ste in kaj hočete od mene?«

»Prišli smo zaradi hišne preiskave.«

Tedaj je don Bosko spregledal, kar je na začetku samo sumil. Oni drugi je nadaljeval: »Da, gospod. Imamo ukaz, da preiščemo oratorij do zadnjega kotička in sporočimo oblasti, ali smo kaj našli, kar bi moglo ogrožati varnost države. Žal nam je, da vas motimo, toda ukaz od zgoraj nas sili, da opravimo to neprijetno zadevo.«

»Ste prepričani, da se don Bosko ukvarja s politiko?«

»Mi nismo prepričani o ničemer, mi se samo pokoravamo. Bodite tako prijazni in pojdite z nami.«

»Da bi vas spremil? Kdo pa ste vi?« je don Bosko odvrnil z odločnim glasom.

»Kako? Ali nas ne poznate? Bi se radi šalili? Že več let imava opravka drug z drugim.«

»Nikakor ne. Gospod, jaz vas ne poznam in ne poznam nobenega izmed teh drugih gospodov.«

»No, prav,« je odgovoril tisti, ki se je zdel, da je vodja, »jaz sem odvetnik Grasso, odgovoren za javno varnost, in ta dva sta advokat Tua in advokat Grasselli, iz finančnega resorja.«

»Imate kak ukaz, kakor ga predvideva zakon?«

»Ne.«

»Kdo vas potem pooblašča, da naredite to preiskavo?«

»Pooblaščenec ni treba, da bi jih kdo pooblaščal.«

»Oprostite, gospodje. Recimo, da ste pošteni ljudje. Lahko bi se pa tudi motil. Dokler mi ne boste pokazali pooblastila z vsemi podatki o vaši nalogi, vas

nisem dolžan sprejeti ne v svoji sobi ne kje drugje v tej hiši. Znal se bom tudi braniti.«

»Kako? Se boste drznili upreti oblasti?«

»Jaz sem zvest podložnik, jaz spoštujem oblast in zahtevam, da jo spoštujejo tudi drugi. Vendar nočem nikakršnega nasilja.«

»To ni nikakršno nasilje. Ali nas hočete prisiliti, da uporabimo silo?«

»Dobro boste morali premisliti, preden boste v moji hiši uporabili silo. Ustava zagotavlja nedotakljivost prebivališča miroljubnim državljanom. Vsako nasilje proti moji osebi štejem za nasilje proti nedotakljivosti bivališča, za kar vas lahko tožim.«

Poverjenik in druga dva so se spogledali. Niso prinesli s seboj ukaza za preiskavo hiše, ker so mislili, da bo zadosti že sama njihova navzočnost, da bi se don Bosko uklonil njihovi volji. Mogoče so pa tudi nalašč pustili ukaz na sodišču. »Torej,« so povzeli besedo, »don Bosko ne verjame našim besedam?«

»Nisem rekel, da ne verjamem, pravim pa, da če hočete vstopiti v mojo hišo, morate za to pokazati uradni ukaz.«

Med tem prerekanjem med don Boskom in gospodi se je po dvorišču in stopnicah razporedilo 18 mož javne varnosti, deloma v uniformah, deloma pa v civilu. Nekaj jih je stalo na straži pred oratorijem, da bi preprečili vstop vsem nepoklicanim. Zdelo se je, kot da bi sodna oblast zamenjala ubogo sirotišnico za avstrijsko trdnjavo, ki bi jo bilo treba v napadu zavzeti. Odpravnik Grasso, nepotrpežljiv zaradi tako dolgega pregovarjanja, je verjetno zato, da bi preplašil don Boska, dal znamenje nekaj stražarjem in potem s strogim glasom nadaljeval:

»Nas boste torej popeljali v svojo sobo?«

»Jaz vas ne bom popeljal in vas ne morem popeljati, dokler mi ne pokažete, kdo vas pošilja, s kakim pooblastilom in zakaj. In dobro se pazite, da ne boste začeli s silo, ker bom v tem primeru začel kričati 'tatovi, tatovi!' in po vsem oratoriju biti plat zvona. Poklical bom na pomoč vse svoje fante in sosede proti skrnilcem domačega svetišča in vas tako prisilil, da se boste umaknili. Res je, da me lahko odvedete v ječo, toda v tem primeru bi storili graje vredno dejanje pred Bogom in pred ljudmi.«

To je izgovoril popolnoma mirno in uravnoteženega duha. Ko je končal, se je eden izmed stražnikov približal, da bi ga prijel. Toda Tua in Grasselli sta končno uvidela, da je don Boskova zahteva utemeljena. Poverjenik je popustil in dejal: »Če je mogoče, uredimo stvari po mirni poti.« Nato je dejal svojemu kolegu: »Pojdite po ukaz, ki smo ga pustili na sodišču.« Odvetnik je takoj odšel, toda trajalo je vsaj pol ure, preden se je vrnil.

V tistem času je don Bosko končal pogovor z dečkom in z materjo, ki se ni premaknila od tam, temveč je vsa presenečena poslušala razgovor, čeprav ni ve-

dela, za kaj gre. Don Bosko pa ni mogel uskladiti tega ministrovega priporočila, ki ga je sicer predvideval, s pretnjo preiskave in z ječo. Je šlo za ponaredek? Je bila to nastavljena zanka? Ali pa so izdale ukaz podrejene oblasti, ne da bi za to vedel notranji minister? Don Bosko se je z materjo domenil o nekaterih pogojih za sprejem, dečka pa je brez nadaljnega sprejel med svoje z besedami: »Dragi sinko, ostal boš tukaj z menoj in jedel don Boskov kruh.«

Bil je zadovoljen, ker mu je Božja previdnost dajala priložnost, da je vračal dobro za hudo tistim, ki so, namesto da bi bili zadovoljni, da se je zmanjševalo število potepuhov in je družba dobivala dobre državljanke, vračali usluge s sovražnostmi in ravnali z njim kot z nasprotnikom in prekucuhom javnega reda.

Medtem je zvonec zazvonil drugo uro in fantje so se umaknili: nekateri v šolo in drugi v svoje delavnice. Vendar so se nekateri, ki so prišli ven ali so ostali zunaj, zavedeli, da se pripravlja nekaj pomembnega. Bilo je zadosti, da so videli toliko stražarjev, ko so pričakovali tatu ali morilca. Tako se je kot blisk razširil glas, da hočejo don Boska odpeljati v ječo. Saj je pred vrati že čakala kočija. Glas o tem je povzročil preplah in razburjenje po celi hiši. Fantje niso več hoteli ostati v šoli ali v delavnicah in so jokaje ali kriče zahtevali, da jih pustijo branit njihovega očeta ali iti namesto njega ali z njim v ječo. Prizor je bil tako razburljiv, da se nekdanji gojenci tega vedno spominjajo s solzami v očeh. Učitelji in mojstri so se morali nemalo truditi, da so dečke pomirili in jih prepričali, da za don Boska ni nikakršne nevarnosti. Če bi se zgodilo kaj takega, bi jih oni sami obvestili in jih vodili k njegovi obrambi. Klerik Janez Cagliari je moral nastopiti in miriti sedaj ene sedaj druge ter jim govoriti, naj bodo mirni. Vsem pa je priporočal, naj goreče molijo.

Nekaterim večjim fantom so dovolili izhod. Ti so prišli k don Bosku in ga po tiho vprašali: »Če nam dovolite, bomo udarili in vas rešili teh razbojnikov.«

»Nikakor ne,« je odgovoril. »Prepovedujem vsako besedo, vsak gib, ki bi mogel užaliti kogar koli. Ne bojte se. Vse bom sam opravil. Pojdite na svoja mesta in opravljajte svoje dolžnosti, obenem pa pomirite tovariše, naj se ničesar ne bojijo.«

Brez teh pomirjevalnih in miroljubnih besed bi se tisto popoldne zgodilo gotovo kaj hudega, kajti v srcih in mislih fantov je vladalo tako razburjenje, da bi se za obrambo don Boska dali tudi razkosati.

Prav tako je bil ves v skrbeh dragi prefekt don Viktor Alasonatti, don Boskova desna roka. Nič manj kot gojenci se je bal, da bi don Boska zaprli v ječo, in to prepričanje takole razlagal: »Med toliko pismi, ki jih te dni prejema don Bosko, je mogoče tudi katero, ki govori o vladi nasprotni politiki in ne odobrava priključitve Romagne. Tako pismo, ki ga ni on podpisal, bi lahko služilo za pretvezo, da bi nastopili proti njemu s silo. O, jaz ubogi revež, če bi se zgodilo kaj

takega! Kaj bi počel brez don Boska v hiši? Veliko bolje bi bilo, če bi vrgli v ječo mene.« Dobri duhovnik se je pri teh besedah do solz raznežil in se ponujal, da bi šel on v ječo namesto don Boska.

Stražniki so se razpostavili v vseh nadstropjih in zastražili vsa vrata, vse kote na hodnikih in vse izhode. Zlasti so bili pozorni na stranišča, da ne bi kdo metal vanje pisem in spisov. Pri vsem so se slišale tudi smešne in togotne besede, ko je kateri moral iti na stran, pa mu stražnik ni dal. Drugi policisti so se približali skupinam na dvorišču in obenem pazili na don Boska. Fante pa, ki so se vračali iz mesta z dela, ali tiste, ki so morali iti ven po nujnih opravkih, so natančno pregledali in pretipali, jim preiskali žepe in ukazali celo sezuti čevlje.

Končno je prispel hitri sel z dekretom. Tedaj je odposlanec s pravniškim oblačilom in obdan s peterimi policisti s hripavim, a slovesnim glasom prebral: »V imenu zakona ukazujem hišno preiskavo duhovnika Janeza Boska.« Ko je to spregovoril, mu je pokazal omenjeni ukaz, v katerem je bil dan tudi ukaz za hišno preiskavo kanonika Ortalda, duhovnika Jožefa Cafassa in grofa Caysa. Prvima dvema bi morali hišo preiskati nekaj dni pozneje, slednjemu pa meseca februarja 1862. Verjetno je odposlanec pustil v sodnijski pisarni ukaz zato, da don Bosko ne bi zvedel za te nadrobnosti.

Odstavek, ki se je tikal don Boska, se je glasil: »Na ukaz notranjega ministrstva naj se natančno preišče hiša teologa Janeza Boska, vsak kot hiše. Osumljen je nevarnih zvez z jezuiti, nadškofom Fransonijem in papeškim dvorom. Če bi se našla kaka stvar, ki bi mogla zanimati sodno oblast, je treba preiskovanega takoj pripreti.«

Ko je don Bosko prebral ukaz, je vrnil list, rekoč: »Če je tako, vam dovoljujem, da izpolnite svojo nalogo, ker ste me primorali s silo. Pri vsem tem pa bi se lahko zakonito uprl preiskavi, ker je v ukazu napačno navedena oseba, ki naj jo preiščejo. Saj pravi 'natančna preiskava teologa don Bosca'. Gospodje, jaz nisem teolog. Je pa v Turinu neki drug duhovnik, z istim imenom, in je doktoriral iz teologije.« V tistem trenutku je prispel sodnik kvestor Chiappusso, ki je opazil, da gre do stvari prepočasi, ker se je don Bosko uprl izvedbi ukaza. Ko je slišal zadnje besede, je vzkliknil: »Kaj še, nič ne bomo preverjali akademskih naslovov! Kar naprej, na delo!«

Vsi so se povzpeli po stopnicah k don Boskovi sobi. Zadaj so šli trije stražarji.

Nad vrati v knjižnico so bile v zid zapisane besede: Hvaljeno in češčeno naj vedno bo presveto ime Jezusa in Marije. Odvetnik Tua je napis zaničevalno prebral, toda don Bosko je ves zbran odgovoril: »Naj bo vedno češčeno.« In preden je oni nehal brati vzdihljaj, napisan nad naslednjimi vrati blizu vrat njegove spalnice, se je obrnil in ukazal, da si morajo vsi sneti pokrivalo. Ko je videl, da

nihče ne uboga, je dejal: – Začeli ste svoje delo s sramotenjem, sedaj ga morate dopolniti s primernim spoštovanjem. Zato ukazujem vsem, da se odkrijete. Na te odločne don Boskove besede so vsi menili, da se morajo pokoravati. Tedaj je don Bosko končal: Ime Jezusa, učlovečene besede.

Ko so vsi skupaj s še dvema stražarjema stopili v sobo, se je don Bosko prepustil njihovemu početu. Začel se je sramoten prizor. Sodni uslužbenci so ga začeli pretipavati, mu preobračati žepe, pregledali beležnico, denarnico, talar, hlače, telovnik, robove obleke in celo čop na biretu. Začela se je preiskava hiše, z namenom, da bi našli, kakor so se izražali, dejstvo, ki dokazuje hudodelstvo. Ker se je vse to dogajalo na nadvse grob način, so ubogega duhovnika suvali sem in tja, tako da so mu ušle besede: »Et cum sceleratibus reputatus es« (In prišteli so ga med razbojnike).

»Kaj pravite?« ga je vprašal eden izmed njih. »Pravim, da vi delate usluge meni, kakor so nekoč nekateri delali usluge Božjemu Odrešeniku.«

Po osebнем pregledu so začeli preiskovati dve sobi, katerih ena je služila za knjižnico. Najbolj se je preiskovalna komisija zapičila v košaro s papirnimi odpadki, ovojnicami, cunjami, smetmi in podobnim. Odvetnik Grasselli, ki jo je prvi zagledal, je videl ovojnico z znamko papeške države.

»Dajte to meni,« je vzkliknil. In da se nihče ne dotakne tega.«

»Stražarji, natančno pazite,« je dodal poverjenik »in čuvajte vsako stvar.«

Tedaj je sodniški odpravnik, skupaj s kolegi, v upanju, da bo našel kako papeževo pismo, začel preverjati pismo za pismom, koščke papirja in vsako drugo malenkost, drezal dolgo časa po smeteh in prahu, kakor da bi šlo za iskanje zaklada. Pri tem tako umazanem opravku si je gospod umazal ne sicer vsakdanjo obleko in obraz. Z obraza mu je tekel pot in bil je podoben ljudem, ki na smetiščih brskajo po odpadkih, če bi mogoče našli sold, s katerim bi si kupili kruh, da bi preživeli dan.

»Zelo mi je žal,« je povzel besedo don Bosko.

»Kaj vam je žal?« je vprašal Grasselli.

»Žal mi je, da vidim človeka vašega stanu pri takem delu.«

»Imate prav. Toda dolžnost, čast, naloga ...«

»Za vse vas mi je žal,« je nadaljeval don Bosko. »Prepričan sem, da bi se ne spuščali v take posle, če bi bili zares svobodni. Zase vam lahko zagotovim, da bi bil raje cestni pometač, kakor si mazal osebo in obleko v tej nesnagi. In potem odvetnik, sodnik, javni funkcionar, človek, ki je na kraljevi univerzi dosegel doktorat in potem tako odlično službo javnega tožilca s popolnoma neodvisnim položajem, pa opravlja taka poniževalna dela.«

»Res je. Imate prav. Toda to je prekleta nuja.«

»Končamo,« je dejal odposlanec. »Don Bosko, izročite nam listine, ki jih iščemo, in bo vsega konec.«

»Bodite tako prijazni in mi povejte, kaj želite od mene.«

»Hočemo od vas listine, ki zanimajo sodno oblast.«

»Ne morem vam dati česa, česar nimam.«

»Ali mogoče lahko tajite, da nimate papirjev, ki bi mogli zanimati sodišče? Spise, ki imajo povezavo z jezuiti, s Fransonijem, s papežem?«

»Rad bi vam ustregel. Toda najprej mi odgovorite, ali verjamete v to, kar vam bom povedal.«

»Seveda bomo verjeli, če boste le povedali resnico.«

»To pomeni, da niste pripravljeni, da bi mi verjeli, zato je vsaka moja izjava brez pomena.«

»Seveda vam verjamemo,« je dejal odvetnik Grasselli.

»Verjamemo vam kakor evangeliju,« so dodali drugi.

»Če mi verjamete,« je nadaljeval don Bosko, »potem kar nadaljajte svoj posel, ker niti v tej sobi niti v katerem koli kotu te hiše ne boste našli najmanjše stvari, ki ne bi bila vredna poštenega duhovnika. Se pravi, da ni ničesar, kar bi vas moglo zanimati.«

»Toda kljub vsemu,« je nadaljeval odvetnik Tua, »so nam zagotovili, da je pri vas corpus delicti in da ga bomo tudi našli, če bomo le vztrajno iskali.«

»Kaj me potem vprašujete, če mi nočete verjeti. Toda povejte mi, ste mogoče prepričani, da sem jaz nor?«

»Nikakor ne.«

»Če torej nisem nor, ali potem mislite, da sem kje pustil stvari, ki bi mi mogle biti v škodo, ki bi me mogle izročiti vašim rokam? In če bi jih tudi imel, bi jih gotovo pred vami skril. Sedaj pa kar nadaljajte svoje iskanje in prepričali se boste, da sem govoril resnico.«

Ko so pregledali košaro in ničesar našli, so stopili k don Boskovi pisalni mizi, da bi pregledali vse zapiske. Don Bosko se je malo prej spomnil, da je tam pustil ležati predmet, ki bi mu mogel povzročiti velike preglavice. Bil je to listek s prepisom šifrirane brzojavke, ki ga je vlada pred nekaj tedni poslala enemu izmed oddelkov uprave. Prišel mu je v roke po čudnem naključju. Neki fant telegrafist, ki je nekoč obiskoval oratorij, je odposlal brzojavko in ga kar tako, ne da bi kaj razumel, za šalo prepisal in ga imel v denarnici. Ko je srečal na cesti don Boska, mu ga je pokazal in on, ki je bil izveden v razreševanju takih sporočil, ga je prosil, naj mu ga izroči.

»Vzemite in se zabavajte,« mu je smeje se odgovoril telegrafist. Ko je don Bosko prišel domov, je sedel za mizo in skušal razvozlati uganko. Ni trajalo

dolgo, pa je imel ključ. Bilo je pet ali šest parov arabskih števil, pred katerimi je bil vedno *Naj se da* z naslednjimi pomeni: Naj se ničesar ne da Garibaldiju, naj se odkloni vse, kar ukazuje, pač pa naj se mu da, da vzame vse, kar hoče. Garibaldi se je odpravil osvajat Sicilijo in pri neki obmorski topniški enoti naložil orožje in strelivo, medtem ko so stražarji dobili ukaz, naj nič ne vidijo.

Sedaj je brzozavka ležala na mizi skupaj s prevodom, ker ga je don Bosko želel poslati škofu v Ivreji, ki je zbiral take in podobne zgodovinske dokaze. Če bi padel v roke preiskovalcem, bi lahko obremenil telegrafista zaradi izdaje tajnosti, don Boska pa prikazal kot sodelavca v zaroti, ki izrablja državne tajnosti proti vladi. Tedaj je don Bosko sedel, spretno potegnil listek k roki, ga s prsti spremenil v majhno kroglico, ga spustil na tla in postavil nanj nogo. Nihče ni opazil tega rokohitskega posega.

Odrpli so vse omare, kovčke, pregraje, železne blagajne, pregledali vsak košček papirja, tako zasebne kot nezasebne narave, in to z zavzetostjo, ki bi jo lahko uporabili za kaj bolj pomembnega.

Don Bosko, ki je ugotovil, da se bo stvar zelo zavlekla, je menil, da bi bilo dobro uporabiti čas za kaj pametnejšega, zato je z mirnostjo, ki nikdar ne zapusti tistega, ki zaupa v Gospoda, dejal: »Gospodje, vi kar nadaljujte, kar mislite, da morate storiti. Jaz bom odpravil svoje dopisovanje. Tako ne bomo izgubljali časa.« Sedel je za pisalno mizo in začel pisati pisma, s katerimi je bil v zaostanku. Ko je to videl odvetnik Grasselli, mu je dejal:

»Ne smete napisati nobene stvari, ne da bi jo mi pregledali.«

»Nič hudega,« je odgovoril don Bosko. »Kar berite in preverite vse, kar bom pisal.«

On je torej pisal, oni pa so – pet po številu – prebirali njegova pisma. Toda še preden so prebrali prvo pismo, je don Bosko že napisal drugo. Tedaj je poverjenik dejal:

»Kaj vendar počnemo? Izgubljam čas z branjem don Boskovih pisem in puščamo v nemar naše delo, ki smo ga prišli opraviti. Ali naj počakamo, da bo don Bosko nehal pisati svoja pisma? Saj vendar ni tako neumen, da bi pred našimi očmi pisal stvari, ki bi mogle služiti obtožbi proti njemu. Naredimo tako: Samo eden naj prebira pisma, drugi pa nadaljujmo preiskavo.« In so tako storili.

Tu so se zgodile nekatere dogodivščine, ki so močno razveselile duhove, in komedija, ki se je odigrala pred očmi vseh, se je spremenila v tragedijo. Ko so odrpli neki predal, so naleteli na zaklenjeno škatlo.

»Kaj je v njej?« so radovedno vprašali.

»Zaupne stvari, skrivnosti,« je odgovoril don Bosko izza svoje pisalne mize. »Nočem, da bi to kdo poznal.«

»Kaj zaupnosti, kaj skrivnosti! Takoj pridite in odprite!«

»Ne, ne bom.« Mislim, da ima vsak človek pravico, da ohrani zase stvari, ki so mu v čast ali sramoto. Zato vas prosim, da se tega ne dotikate. Spoštujte družinske skrivnosti.«

»Kaj še, skrivnosti! Pridite sem in odprite ali pa bomo škatlo razbili.«

»Ker pretite s silo, se vdam in vam bom naredil uslugo.«

Pri teh besedah se je don Bosko dvignil od mize in odprl pokrov. Potem se je vrnil k pisalni mizi, nadaljeval pisanje in pustil one, da so po mili volji pregledali vsebino. Petero preiskovalcev je bilo prepričanih, da so dobili corpus delicti. Zbrali so se okoli škatle in z odprtimi očmi bolščali v šop papirjev. Odvetnik Tua je pograbil vse in prepričan, da bo mogel marsikaj odkriti, ponavljal: »To je, kar iščemo! To je, kar iščemo!« Začel je na glas prebirati liste, tako da so mogli vsi razločno slišati: »Don Boskov dolg peku Magri za dostavljeni kruh: 7.800 lir.«

»Hm, to ne zanima sodnijske oblasti,« je rekel odvetnik in položil list na stran. »Za usnje za čevljarje v breme don Bosku 2.150 lir.«

»Toda kake listine so to?« je preiskovalec vprašal don Boska.

»Ker ste že začeli, nadaljujte, pa boste zvedeli.«

Odprli so še tretji, četrti in še veliko drugih listov in v svojo sramoto ugotovili, da so vsi računi za olje, riž, testenine in podobno, kar je bilo treba še plačati.

»Kaj se norčujete iz nas?« je dejal odposlanec don Bosku, ko se je zavedel, v kakšno kašo se je spravil.

»Jaz se ne norčujem iz nikogar,« je odgovoril. »Nikakor nisem hotel, da bi zvedeli za moje dolgove. Vi pa ste hoteli videti in vedeti vse, torej potrpite. Če bi bili vsaj tako dobri, da bi mi plačali katerega izmed tistih računov, bi naredili dejanje krščanske ljubezni. Mislim celo, da bi bilo zelo dobro, če bi vse to pokazali notranjemu ministru.«

Gospodje so se zasmeli in šli naprej.

Med drugim so v arhivu našli tudi že omenjeni breve papeža Pija IX. in ga hoteli vzeti s seboj.

»Nočem, da mi ga odnesete,« je dejal don Bosko, »ker je izvirnik.«

»Prav zato, ker je izvirnik,« je odgovoril odposlanec, »ga moramo vzeti s seboj.«

»Dal vam bom prepis.«

»Kje je prepis?«

»Natisnjen je na tej strani tega zvezka Katoliškega branja.«

»Pa ni izvirnik.«

»Saj je isto.«

»Je samo prevod.«

»Tudi izvirno besedilo je zraven.«

»Poglejmo,« je dejal odvetnik Grasselli in začel preverjati vrsto za vrsto,

besedo za besedo. Ko je videl, da je tisk zvest prevod izvirnika, je dejal: »Nam bolj koristi ta list z italijanskim in latinskim besedilom, tako se bomo laže znašli.« Zadovoljili so se s tiskanim besedilom, izvirnik pa pustili don Bosku, ki ga je hranil kot dragoceno svetinjo.

Ko so pregledali vse papirje in nič našli, pa vendar trdovratno zagrizeni v misel, da morajo najti kaj, kar bi moglo zanimati sodišče, in se tako pokazati in izkazati pred svojimi predpostavljanimi, so se odpravili v sosednjo sobo, ki je služila za knjižnico. Pregledali so knjigo za knjigo, jih prelistavali, ali bi mogoče bila notri kaka pisma. Tako se je prašilo, da so se komaj videli. Tedaj se je don Bosko dvignil s sedeža in odmaknil nogo z brzojavke, ki je bila že čisto pokrita s prahom iz opeke, ki je služila za pod. Vstopil je v knjižnico in vzdiknil.

»Odlično, dragi gospodje, da ste se odločili za brisanje prahu s knjig. Že dolgo nisem imel priložnosti za tako pomembno opravilo, ker sem bil vedno zaposlen. Kdo ve, koliko mesecev in mogoče celo let bi moja knjižnica morala še čakati na tako temeljito čiščenje, če se ne bi po vaši dobroti opravilo to delo.«

Preiskovalci so stisnili zobe, da ne bi dali čutiti bolečine, ki jih je zadela ob tej pikri puščici. Toda don Boskova odkritosrčnost jih je prevzela. Eden izmed njih je našel pismo, v katerem je bila malo preveč klerikalna misel: v vseh časih so tisti, ki so hoteli uničiti vero, začeli preganjati njene služabnike. Bili so že zadovoljni s tem odkritjem, ko je eden izmed njih pod tem napisom bral: Marco Aurelio. Tedaj je vprašal tovariša: »Ali ti veš, kdo je Marco Aurelio?« Ker ni dobil odgovora, je ponavljal: »Marco Aurelio, Marco Aurelio.«

»Če želite vedeti, od kod je vzeta ta misel, potem vzemite to knjigo. Tamle je,« je don Bosko pokazal nanjo.

Eden izmed njih je vzel knjigo in bral: »Marco Aurelio. Toda kdo je bil Marco Aurelio?«

»Marco Aurelio,« je dejal don Bosko, »je bil preganjalec kristjanov, eden tistih, ki s silo zatira slabotne in poštene ljudi.«

»Je potem to tista knjiga, iz katere bomo mogli spoznati vaše prepričanje?«

»Berite, berite! Videli boste, da je Marco Aurelio preiskoval domove kristjanov in katakombe, da bi našel dokaze, da bi jih mogel obsoditi na smrt.«

Vsi so se zbrali okoli tiste knjige in vsak jo je hotel vzeti v roke in pregledati. »Dobro povedano! In na pravem mestu,« so šepetali med seboj.

41.

POGLAVJE

Še o preiskavi – Potrebna spodbuda, ki jo je don Bosku dal kan. Anglesiu – Bolandisti – Spoved – Sumi o skrivališčih – Drugo Farinijevo priporočilo za fanta, da ga sprejme – Šala Božje previdnosti – Potrese steklenico; zdravica – Konec preiskave – Zapisnik in dokaz nedolžnosti – Financarji odidejo; veselje fantov – Molitve v vseh zavodih za don Boska – Bledenje nekega fanta ob napačni novici, da so don Boska zaprli – Don Bosko obvesti don Cafassa o ministrovih naročilih davčni upravi – Don Bosko kupi časopis, ki ga blati – Nenehni obiski v oratoriju za izražanje sožalja – Članki v Armonii in v Gazzetti del Popolo – Don Bosko načrtuje povečanje oratorija – Pogovor na kapitlju o tem načrtu – Pogajanja za nakup Filippijeve hiše – Velikodušna ponudba viteza Cotta – Razlog za don Boskov pogum pri podobnih povečavah

OB ŠTIRIH SE JE JOŽEF Reano po končani šoli odpravil v don Boskovo sobo, da bi videl, kakšen je položaj. Zapustil je napisano: »Našel sem ga na nogah, ko je popravljal krtačni odtis za Katoliško branje; slišal sem ga, kako je vzkliknil: 'Le kaj hočejo najti v hiši revnega duhovnika?' Podkomisar mu je odgovoril: 'Ali ne veste, da včasih najdejo corpus delicti, ko vi niti ne veste, da ga imate? Ali ni poleg vas še kdo drug v oratoriju? Potem pa, zakaj v teh sobah ni slike Viktorja Emanuela?'

Don Bosko je odgovoril: 'Ker ni zakona, ki bi mi to predpisoval.' Ti gospodje naj pazijo, saj ne bodo videli niti slike Pija IX.'

Ko je don Alasonatti prišel iz don Boskove sobe, me je dal poklicati in mi je izročil 200 lir, naj jih nesem v Turin gradbeniku Delponteju. A na vsakem koraku, ki ga je kdo napravil, so srečavali stražarje za javno varnost, prav tako na dvorišču, pri vratih, v senci murv in na travniku pred oratorijem. Medtem ko

sem hotel iti ven, so mi stražarji prepovedali; toda ob močnem upiranju, češ da moram iti nekaj plačat, in z izgovorom, da moram to opraviti na hitro, mi je uspelo. Ko sem v pol ure opravil naročila, sem se vrnil domov in šel v don Boskovo sobo, da se prepričam, ali se je zgodilo kaj novega. Preiskovalci so mi še naprej postavljali vprašanja.«

V istem času je neki ugleden človek iz mesta hotel don Bosku napraviti lepo uslugo. To je bil kanonik Alojzij Anglesio, predstojnik Male hiše Božje previdnosti. Sveti mož, ki je zaradi bližine kraja hitro zvedel za stvar in se je takoj odpravil v oratorij, da bi govoril z don Boskom; ko pa je prišel do vrat, so mu policisti kot tujcu prepovedali iti noter. Zato je rekel vratarju: »Podi, pokliči don Boska in mu povej, da moram z njim govoriti o nujni stvari.« Vrtar je šel, toda don Bosko je bil sredi preiskovalcev in se ni smel oddaljiti; na drugi strani mu tudi podkomisar ne bi dal. Vrtar se je vrnil in povedal, kako ni mogel k don Bosku, in je prosil kanonika, naj ga počaka.

»Ne morem, ker se mi mudi,« je odgovoril kanonik; ko je videl klerika Janeza Boggera, ga je poklical in mu dejal: »Pojdi k don Bosku in mu reci, naj bo pogumen in naj zaupa. Danes je Gospod Oratorij sv. Frančiška Saleškega postavil na preizkušnjo; toda od tega trenutka ga bo na poseben način blagoslavljal in se bo še bolj utrdil. Od sedaj naprej se bo razvijal in rasel in bo prinašal svoje blage sadove zunaj Turina in v mnoge dele sveta.« To je bila prava prerokba.

Državni uradniki so medtem še naprej jemali knjige s polic; eden izmed njih je vzel v roko debelo knjigo bolandistov in je vprašal don Boska: »Kaj so te knjižure?«

»To so knjige jezuitov, ki se vas prav nič ne tičejo. Pustite jih pri miru in pojdite k drugim.«

»Jezuitske knjige?« je vzkliknil oni. »Vse zaplenite.«

»Ne,« je pripomnil podkomisar. »So predebele in bi potrebovali mulo, da bi jih odnesli: samo poglej, kaj v njih piše.«

Tisti prvi, ki ni hotel pokazati, da ne zna brati v debelih knjigah, je odprl knjigo, ki jo je imel v rokah, in bral iz nje kake pol ure. Nazadnje je dejal: »Naj gredo k vragu vse te knjige in tisti, ki jih je napisal; saj se iz njih nič ne razume, vse so v latinščini. Če bi bil kralj, bi odpravil latinščino in prepovedal tiskati knjige v tem jeziku. Sicer pa, kaj je v njih? O čem pišejo?«

»Življenjepisi svetnikov. V tej, ki jo držite v rokah, je življenjepis sv. Simona Stilita. Poslušajte en trenutek: ta izredni človek se je v strahu pred peklom in z mislijo, da ima eno samo dušo, bal, da bi jo pogubil, zato je zapustil domovino, starše in prijatelje in šel živeti v puščavo. Nato se je povzpел na neki steber, tam živel veliko let in grmel proti svetnim ljudem, ki mislijo samo na uživanje, ne da

bi pomislili na peklenške muke, ki so v drugem življenju pripravljene za tiste, ki slabo živijo na zemlji.« Prelistaval je tisto knjigo in nadaljeval: »Poglejte, piše tudi o dobrih ljudeh, ki so v strahu pred peklom izpolnjevali Božje in cerkvene zapovedi. Poglejte tega svetnika – in pokazal je na naslov strani. Ta svetnik se je spovedoval enkrat na teden, tale – in pokazal drugo stran, se je spovedoval dvakrat na teden. Tale se je spovedoval vsak dan, in tale za njim ...

»Dovolj, dovolj, don Bosko!«

»Pa naj bo dovolj. Vendar pogledjte, da so se vsi, katerih življenjepisi so tu notri, spovedali za vsako veliko noč, kot upam, da se boste tudi vi, dragi gospodje, ki ste navajeni na to.«

Na te strele iz bližine so ti pošteni gospodje odgovorili: »O, seveda, seveda, presneto, ne mislite, da mi ... gotovo ...« Bolandiste so postavili na svoje mesto. Medtem je eden izmed preiskovalcev dejal: »Toda, don Bosko, če boste še naprej tako pridigali, bomo morali vsi iti k spovedi.«

»Točno, točno,« je odgovoril don Bosko. »Danes je sobota, jutri pa je slovesni binkoštni praznik. Okoli petih začnemo spovedovati moje drage fante. Kakšen lep zgled bi dali, če bi bili vi prvi.«

»Zares vredna stvar zasluži, da jo izročimo prihodnjim rodovom,« je pripomnil advokat Tua, »če bi se naša preiskava končala v spovednici.«

»Dobro, odlično! Pripravite se torej,« je nadaljeval don Bosko, »jaz pa bom za vas rad uporabil ves večer in z večjo koristjo kot s preiskavo.«

»No, meni ne bi nič koristilo,« je dodal odvetnik Grasso; »za sedaj mi manjka kesanje.«

Don Bosko se je nasmehnil:

»Vendar kako je to?« so pripomnili tisti gospodje; »v vseh zavodih, v katere gremo, je kakšen grozljiv prizor. Tam je ena padla nezavestna, druga se je zvijala v krčih, v enem kraju kdo joka, v drugem kdo kriči, vi pa se smejete, ste mirni in nas vse zabavate. Zakaj?«

»Zakaj sem miren?« je odgovoril don Bosko. »Ničesar se ne bojim. Ni mogoče, da bi našli stvari, ki bi me spravile v nevarnost. Njihov obisk je šala in nič drugega.«

Medtem so gospodje imeli obleke čisto zaprašene, polne pajčevin in bele od sten. Umivali so si roke z robci in obračali glavo, da bi videli, kako so umazani po vratu in po ramah, ter otresali prah. Don Bosko jih je gledal pomilovalno, odvetnik Tua pa je godrnjal: »Če ne bi imel upanja za napredovanje ...« Ko so hodili po sobi, se je enemu izmed njih zdelo, da je pod podom začutil bobnečo praznino, in je takoj pomislil na skrivališče:

»Kaj je tu spodaj?«

»Kaj menite, da je?«

»Čuti se bobnenje; tu je neka praznina.«

»Gotovo da je pod kot vsak pod.«

»No, pa pokličite zidarja.«

»In kaj naj storimo z zidarjem?«

»Da bomo prebili pod in videli, kaj je spodaj.«

»Odlično, gospodje.«

»Lotite se vi te nevšečnosti. Jaz nimam volje, da bi si uničil svojo sobo.«

Medtem je tisti uradnik začel tolči po ploščah, da bi se prepričal. Don Bosko se je obrnil k drugim in se smejal: »Oprostite, povedal bom norost; tisti gospod, ki tolče po podu in dela tak hrup, ima morda železne noge?«

Ob tej pripombi, katere pomen so dobro razumeli, so rekli tovarišu: »Prav ti je; čisto pravilna je ta pripomba. Recite vi, don Bosko, ali je tukaj spodaj kako skrivališče?«

»Če hočejo vedeti, vedo, kaj je treba storiti. Naj pogledajo.«

»Govori tako iskreno, da si lahko prihranimo to sitnost.«

V tistem trenutku je vstopil poštar z debelim šopom pisem tistega dne. Policisti so ga takoj zasegli in začeli odpirati pisma. In čudno, prvo pismo je nič manj kot od ministra za notranje zadeve, ki je priporočal nekega drugega fanta.

Karel Alojzij Farini, ki se je bal, da bo don Bosko na široko izpostavil nevarnosti prihodnjo usodo italijanskega kraljestva, mu je hkrati že tretjič priporočil svoje varovance.

Tu je besedilo novega priporočila:

Ministrstvo za notranje zadeve – Oddelek 5 – Št. 1470

Turin, 23. maja 1860.

Jožef Raspino iz Govoneja se je toplo priporočil, da bi minister prenesel prošnjo g. duhovniku Bosku, da bi v zavetišče sv. Frančiška Saleškega sprejel njegovega nečaka Fulgencija Craverija, starega okoli deset let, iz poštene, vendar revne in številne družine in brez očeta, ima mater, ki se ji večkrat zmeša, in se ne more izučiti kakega poklica, da bi postal pošten fant, kakor njegovi starši.

Ker takemu namenu odlično ustreza zavetišče, ki ga vodi duhovnik Janez Bosko, pišec rad privoli v prošnjo prosilca in mu izroči prošnjo s potrdilom o rojstvu fanta Craverija in priporočilom občinskega urada iz Govoneja, z vljudno pohvalo, naj bi v doglednem času sprejel v svoje zavetišče siroto Craverija, kakor je to storil že nedavno za podobne primere.

Ko bo sprejem določen, bo ministrstvo plačalo enkratno prispevek 150 lir na račun države, kar bo storilo po sprejemu Craveria v zavetišče.

Po naročilu ministra SALINA

Gospodu duhovniku Janezu Bosku, ravnatelju zavetišča sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu – Turin.

»Hej,« je zavpil tisti, ki je pismo držal v roki; »poglejte, pošiljajo nas, da opravljamo preiskave, nas silijo, da živimo tako pasje življenje, in si dopisujejo z osumljenimi preiskovanci.«

»Gospodje,« je vzkliknil don Bosko: »ste spoznali ta podpis? Ali se vam zdi legalno in velikodušno to ravnanje? V zavodu so poslani z ministrstva ali od oseb iz njihovih uradov, vseh skupaj 15. Vendar jaz odpuščam vsem in hočem povrniti krivico z delom ljubezni.«

Preiskovalci so tedaj vrgli druga še zapečateni pisma na mizo, ne da bi jih pregledali. Če bi jih odprli, bi našli eno, poslano iz Rima, ki bi, sicer čisto nedolžno, lahko bilo corpus delicti in vzbudilo kdo ve kakšne zarote proti državnim ustanovam. Kako je dober Gospod in kako se na sto načinov šali v pomoč svojih dragih!

Medtem so pretekle skoraj tri ure nekoristnih preiskav; peterica preiskovalcev je zaradi ukvarjanja s svojo nehvaležno službo in zaradi prahu, ki so ga morali vdihavati med prestavljanjem in prelistavanjem starih knjig, in zaradi vročine, ki je bila v sobi, imela od žeje suha in razpokana usta. Don Bosko je to opazil in so se mu zasmilili. Malo prej je v sobo vstopil Jožef Buzzetti, pod pretvezo, da mora don Bosku prenesti neko naročilo, v resnici pa je prišel, da bi videl, ali česa potrebuje. Don Bosko mu je naročil, naj prinese pijačo. Ob tej uri so dijaki že končali šolo in so molče preživljali svoj odmor. Videti je bilo tu in tam po dvorišču razne skupine, razpravljali so napol v strahu in napol v upanju; drugi so vstopali v cerkev in prihajali iz nje, da so molili za dober izid zadeve; vsi so bili nepotrpežljivi, ki so videli konec te tako neokusne zadeve, ki je vse držala v napetosti. Ko so videli Buzzettija s pladnjem v roki, na katerem je bila steklenica in kozarci, se jim je odprlo srce v upanju in so kazali veliko veselje, prepričani, da don Bosko ni v nevarnosti.

Preiskovalci, prepričani, da don Bosko ni bil oseba, ki bi vladnim osebam navdihoval strah, in ko so opazili tudi dobroto in vljudnost, ki jim jo je izkazoval med samim njihovim odurnim delom, so končno začutili spoštovanje in občudovanje; zahvalili so se mu, vsi skupaj veselo pili in mu nazdravili.

To dejstvo, šale, ki jih je prej izrekel, in ljubeznive besede so na neki način don Bosku pomagale, da je postal gospodar src svojih preiskovalcev; ko so spili, jih je opomnil, da je prišla ura, ob katerih je ob sobotah začel spovedovati. Zato jih je prosil, da naj pustijo, da pridejo fantje v njegovo sobo, kakor so bili navaženi, ali pa naj začnejo oni sami in opravijo spoved.

»Jaz sem tega kar potreben,« je dejal eden.

»Jaz tudi,« je dodal drugi.

»Jaz še bolj kot vsi,« je zaključil advokat Graselli.

»Torej,« je povzel don Bosko, »začnimo.«

»Če bi storili to,« je pripomnil podkomisar, »kaj bodo pisali časopisi?«

»In če vi greste v hudičevo hišo?« je ponovil don Bosko, »vas bodo časopisi in časnikarji prišli rešit?«

»Imate prav, toda ... pustimo to, kdaj drugič ... kdaj drugič.«

Medtem je med razgovorom ter med enim dejanjem in drugim ura bila šest zvečer. Preiskali so vsak kotiček don Boskove sobe in bližnje knjižnice, toda vse njihove preiskave niso prinesle nikakršnega uspeha. Preiskovalci niso bili le žejni, marveč tudi lačni. Don Boska so medtem klicali sedaj ta sedaj drugi iz zavoda zaradi številnih zavodskih zadev. Še več, fantje navajeni, da gredo k spo-vedi, so se začeli prepirati s policisti, ki so jih odganjali. Preiskovalci, ki so naročili, naj odstranijo straže iz krajev, kamor so jih postavili, so menili, da bodo sporazumni in da sklenejo, da bodo odšli. A don Bosko se je uprl.

»Napravite zapisnik o vsem, kar ste delali,« jim je dejal, »potem boste pa odšli.«

»To bomo napravili v pisarni,« je odgovoril podkomisar.

»Tega ne morete napraviti ne vi ne jaz,« je dodal don Bosko.

»Zakaj?«

»Zato, ker bi vi lahko drugače opisali stvari, kakor bi mogel tudi jaz. Zato napravimo obvezni zapisnik.«

»Če pa nismo našli ničesar.«

»Napravite negativni zapisnik, v katerem izrazite, da niste našli ničesar.«

»Ga boste podpisali tudi vi?«

»Napišite, kakor je bilo v resnici, in bom podpisal tudi jaz.« In tako je bilo storjeno.

Takle je bil dokument:

Leta 1860, 26. maja, v Turinu, v zavodu prečastitega duhovnika don Janeza Boska, ravnatelja konvikta mladih obrtnikov in dijakov, ki stoji v ulici Cottolengo, v lastni hiši.

Po končanem cenjenem današnjem naročilu presvetlega gospoda turinskega kvestorja, adv. Chiapuzzija, ki je predpisal, da je treba opraviti natančno hišno preiskavo v zgoraj omenjenem zavodu, smo se podpisali Savino Grasso, delegat javne varnosti, Tua, advokat Štefan, in Grasselli, adv. Anton, inšpektorji prvi za okraj Borgo Dora in drugi za Moncenisio, in s spremstvom varnostne straže javne varnosti, premeščeni v zgoraj omenjeni kraj, kamor so prišli, ob navzočnosti zgoraj imenovanega duhovnika don Janeza Boska so istemu pokazali dokument za tako preiskavo, nato pa so prešli ob njegovi navzočnosti k skrbni preiskavi papirjev po vseh kotih in skladiščih, fotografij in knjig v obeh sobah, ki

služita za njegovo stanovanje; toda po vseh preiskavah ni bilo nič najdenega, kar bi lahko zanimalo državni nadzor.

O vsem delu je bil napravljen zapisnik, ki so ga s podpisom potrdili vsi udeleženi, in pripomnili, da je bila izročena enaka kopija častitemu duhovniku na njegovo zahtevo. Podpisani: Savino Grasso, delegat, – Tua, advokat Štefan, inšpektor – Grasselli advokat Anton, inšpektor.

Okoli pol sedmih so preiskovalci odšli iz oratorija in izročili kvesturi originalni dokument o izjavi; straže so nehale oblegati.

Komaj so odšli, je bil don Bosko deležen ljubeznivih pozornosti svojih dragih fantov, ki so z njim hitro napravili, kakor so nekoč angeli napravili z Odrešenikom, ko ga je zapustil neki preiskovalec, o katerem govori evangelij. Eden ga je zato vprašal, ali česa potrebuje, drugi je jokal od veselja, ko ga je videl svobodnega, kakšen je hotel vedeti, kaj so mu storili in rekli tisti gospodje v tistih dolgih treh urah, spet drugi ni odobral tistega sovražnega postopka in tako naprej; on pa je vedrega in veselega obraza odgovarjal enim, tolažil druge, tistim, ki so grdo govorili o preiskovalcih, je naročal, naj molčijo, vse pa je vabil, naj se zahvalijo Bogu, ki jih je imel za vredne, da kaj trpijo iz ljubezni do njega.

Taka je bila prva preiskava, ki ni imela drugega uspeha, kot da je napolnila mošnjiček kakega državnega špijona in poplačala maščevanje kakega ovaduha, povzročila pa velik nemir v zavodu. Don Boskova nedolžnost in nedolžnost njegovih fantov je bila trdno ugotovljena. Zapisnik, katerega kopija je ohranjena v našem arhivu, bi moral prepričati določene predstavnike vlade in pustiti don Boska pri miru; vendar na žalost ni bilo tako.

Don Bosko je iz te prve hude stiske izšel nepoškodovan, ker je bil cilj policijske preiskave prav želja, da bi našli kako pretvezo in uničili njegovo ustanovo. Toda molitve tisočev dobrih duš so uničile željo grešnikov. Mizar Coriasco, z vzdevkom *Gioanin*, ki je stanoval v svoji hišici poleg oratorija, na prostoru, kjer je sedaj knjigarna, je ob prihodu straže tekal kot neumen in jokajoč v Cottolengo, v zavetišče, v zavod sv. Petra, v sirotišče in v druge zavode in vsem govoril: »Molite, molite! Pri don Bosku je preiskava: hočejo ga odpeljati v ječo.«

Ko se je vrnil v svojo hišico, je oprezoval in vpraševal za novice, spet tekel po isti poti in govoril: »Molite, molite! Straža je še vedno v oratoriju.« Končno se je ob zvonjenju *ave Marije* spet pojavil na vratih tistih hiš in oznanjal: »Zahvaljujte se Gospodu! Straža je odšla, don Bosko pa je prost.«

In to je bila resnična Marijina milost, ker je bilo tako natančno določeno, da don Boska spravijo v zapor, da je dnevnik *Perseveranza* istega jutra objavil

na široko, da so don Boska odpeljali v senatne ječe. Ob tej novici se je zgodilo nekaj ganljivega. Mladi Gastini, ki je z drugimi fanti iz oratorija hodil delat ven k zunanjim mojstrom in v njihove delavnice, se je po kosilu vrnil na svoje mesto, brez vsakega suma, da bo zavidanja vreden mir v zavodu v nekaj trenutkih tako težko vznemirjen.

Medtem ko je delal, se mu je nenadoma približal neki tovariš in mu rekel: »Moram ti povedati nekaj novega. Tvoj don Bosko je v ječi.« Gastiniju je padlo orodje iz rok in je prestrašen zakričal: »Kaj si rekel?« »Da je don Bosko v ječi; preberi ta listič.« In mu ga je ponudil.

Gastini je bral, spremenil barvo na obrazu, šel iz delavnice in tekel proti oratoriju. Skočil je noter skoraj z izbuljenimi očmi in kričal: »Kje je don Bosko? Kje je don Bosko? Hočem ga videti.«

Don Bosko je še stal pod stebriščem, a Gastini je bil tako iz sebe, da ga ni videl in še naprej vpraševal: »Kje je don Bosko? Kje je don Bosko?« Tovariši so mu ga pokazali in ga celo peljali k njemu. Gastini ga sprva ni prepoznal, ko pa se je polagoma pomiril, je začel jokati, se mu vrgel v naročje in vzklikal: »Oh, don Bosko! Ali ste res vi?«

Tudi Janez Villa je ob novici, da je don Bosko zaprt, ki se je razširila po Turinu in je bila objavljena v časopisih, naslednji dan, na binkošti, tekel v oratorij, da bi zvedel, kaj se je zgodilo; našel ga je v spovednici, ko je spovedoval. Ko se je po kosilu vrnil, ga je videl med dvesto fanti, stopil k njemu in mu dejal: »Po Turinu se govori, da je don Bosko v ječi, a don Bosko je tu, jetnik med svojimi fanti.«

Don Bosko se je na drugi dan binkoštnega praznika odpravil v konvikt sv. Frančiška Asiškega, da bi opozoril don Cafassa, naj bo previden, da se bo ognil preiskavi, ki je grozila. Ko je don Cafasso natančno slišal o ministrskem ukazu, se ni vznemiril. Le vzkliknil je: »Razpeli so Jezusa na križ, zakaj bi morali nam prizanašati!« Ljudje so se po poti ustavljali in se čudili, ko so videli don Boska, saj so vsi mislili, da so ga odpeljali v zapor.

Ko je namreč don Bosko hodil po mestu v spremstvu fanta Garina, na križišču tedanje ulice sv. Mavricija in ulice sv. Terezije, je slišal prodajalce časopisov, ki so kričali: »Don Bosko v ječi: vsak izvod samo en sold.«

Bil je list na dveh straneh. Vsi so ga kupovali, v želji, da preberejo pomembno novico. Don Bosko je dal dva solda Garinu, da kupi dva izvoda, in se zadovoljno smejal. Seveda prodajalec še zdaleč ni mislil, da je kupec, ki je takrat kupoval časopis, bil sam don Bosko.

Ko se je po Turinu razširila novica o preiskavi, so prihajali in odhajali ljudje vseh vrst, cerkveni in laiški, plemiški in plebejski, da bi obiskali don Boska, mu

izrazili obžalovanje za prejeto žalitev in mu čestitali, da je bila razrešena nepremišljena spletk. Med prvimi je prihitel markiz Fassati. Vrsta obiskovalcev se je raztegnila na nekaj dni. Zelo stroge so bile sodbe, ki jih je vsakdo izrekel proti naročnikom tega nezakonitega dejanja.

V torek 29. maja je v časopisu *Armonia* izšel takole zasnovan članek:

Preiskava v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega

Na žalost ne mine dan, da v tej blaženi deželi svobode nismo prisiljeni zapisati kako aretacijo škofov ali kardinalov, ali kak proces ali zaprtje župnikov, kanonikov ali duhovnikov, ali končno kako hišno preiskavo.

V soboto ob dveh popoldne se je to zgodilo velikemu zarotniku, kakršen je duhovnik Janez Bosku, ki, kot vsi dobro vedo, organizira zarote, ko pomaga v bedi, daje zavetje in vzgojo ubogim delavskim otrokom ter porablja svoje življenje za dela ljubezni in za duhovniška opravila.

Državni uradnik je upal, da bodo v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega našli papirje, ki bi zanimali državni nadzor. Poslali so oddelek preiskovalcev pod vodstvom podkomisarja javne varnosti in dveh advokatov – inšpektorjev, z naročilom, naj natančno opravijo hišno preiskavo.

Don Bosko je ravno sprejemal revnega fanta, ki mu ga je priporočil minister, ko je dobil ta nepričakovani obisk. Z vljudnostjo kot vedno je sprejel pripadnike javne oblasti, in čeprav bi lahko veliko rekel o zakonitosti njihovega posega, je pred njimi razgrnil papirje in pisma, ki jih je imel v svojem stanovanju.

Preiskava se je razvlekla od dveh popoldne do čez šesto uro; duhovnik Bosko, ki bi v tem času moral spovedovati, ker je bila sobota in binkoštna vigilijska, je namesto tega moral biti navzoč ob policijski operaciji. Bil pa je tam z veselim razpoloženjem, ki je hčerka mirne vesti, in je skušal izkoristiti tiste ure prisilnega brezdelja, tako da je policistom dal kak primeren in krščanski nauk in pokazal advokatom, da ta zadeva, ki so jo opravljali, ni kaj posebno slavna.

Ni treba niti reči, da podrobne preiskave niso prinesle nikakršnega uspeha. Niso duhovniki tisti, ki delajo zarote, in ministri to dobro vedo. Dva papirja med tolikerimi don Boskovimi sta dala policiji malo misliti. V enem je bil en stavek preveč klerikalen. Pa so ugotovili, da je bil to stavek Marka Avrelija. V drugem je bil neki papežev breve don Bosku, pa so ugotovili, da je bil tisti breve že objavljen v časopisih.

Nekaj čez šest je policija zapustila Oratorij sv. Frančiška Saleškega in izdala ravnateljstvu naslednjo izjavo.

To je ista, kot smo jo mi objavili tu zgoraj. Časopisi so prinašali sodbe *Armonie*, vendar so sektaški časopisi kričali proti don Boskovemu zavodu in njegovi ustanovi, češ da je naperjena proti ljudstvu.

Bolj zvita in strupena *Gazzetta del Popolo* se ni sramovala vrniti se k starim izjavam in je pisala: »Državna uprava je opravila preiskavo pri znanem don Bosku, ravnatelju pobožnjakarskega gnezda v Valdoccu; pravijo, da niso našli nič sumljivega. In kaj? Ministru ni dovolj Zgodovina Italije tega modernega Lorigueta, da bi ga prepričal, kako utegne biti *nevaren* tak vzgojitelj?« Nič manj očitni so bili izrazi, ki jih je bilo polno v drugih njegovih člankih, ki so oratorij razkrivali kot središče reakcije, vzgajališče duhovnikov.

Toda don Bosko je vedno čutil učinkovitost tiste obljube: *Ego eripiam te de affligentibus te* (Jaz te bom rešil iz rok tvojih zatiralcev). Odločil se je, da bo zelo povečal oratorij. Njegov mirni duh je dokazoval neuničljivo zaupanje v nebeško varstvo.

Že prej je s patrom Anglesijem načrtoval nakup hišic in zemljišč ob njih, da bi pomnožil število gojencev. Tako je nekega večera zbral člane kapitlja in jim rekel: »Preiskava je dala priložnost tako dobrohotnim kot sovražnim časopisom, da so govorili o nas in o naših ustanovah. Sedaj je torej primeren čas, da jih razširimo. Gospod nas je s tem nasiljem pokazal svetu; izkoristimo to priložnost. Sovražniki so skušali zapreti oratorij, glavni povod za te težave so bile ovadbe neke osebe, ki je bila zelo dobrohotna do naše hiše, ki pa se je hotela izkazati brez predsodkov glede vere, da bi dosegla napredovanje v svojem poklicu. Jutri pa bomo kupili prostore, ki ležijo ob hiši gospe Ganne, vdove Filippi. Stala bo 80.000 lir. Ostanite mirni. Drugo leto bomo imeli veliko fantov.« Priče, ki so slišale te besede, so bile: don Rua, don Angel Savio in drugi.

Bog je namreč odprl pot don Bosku, da je lahko opravil ta nakup. Vzhodno od oratorija je bila svilarna, ki je bila last vdove Filippi. Da bi se don Bosko rešil nadlegovanja bližnjih delavk, je večkrat poskušal kupiti to stavbo, a vedno brez uspeha. A glej, po preiskavi je sam lastnik povabil don Boska, naj pove, ali jo hoče kljub temu kupiti.

»Da,« je dejal don Bosko, »vendar sedaj nimam denarja.«

»Zavoljo tega se ne vznemirjajte,« je odgovoril dobri gospod; če ne morete plačati danes, boste plačali jutri. Meni se ne mudi.« In kmalu so podpisali pogodbo.

Malo zatem je prišel v oratorij vitez Cotta in don Bosko se je pogovarjal z njim o nakupu hiše Filippi in o vsoti, koliko naj bi stala. Vitez je potrdil to pogodbo in brez nadaljnjega rekel don Bosku: »Sklenite pogodbo. Polovico vsote plačam jaz.« Ob navzočnosti don Francesia in don Vaschettija so pogodbo takoj podpisali.

Poleg nakupa je bilo treba preurediti te prostore; don Bosko je o tem govoril z dvema svojima gojencema in pripomnil, da vsota ne bo manjša od 100.000 lir.

Eden izmed tistih, ki je vedel, da don Bosko še zdaleč nima tolike vsote, mu je dejal: »Gospod don Bosko, kupiti in preurediti stavbo je koristno. Kaj pa denar?«

»Ste pa res pravi materialisti! Ali ne veste, da je za Gospoda dati komu dobro idejo in dati mu sredstva za nakup eno in isto? Še več. Veliko težje je ustvariti to idejo kot dati sredstva za uresničenje. Jaz se držim tega načina pri vseh svojih podjetjih. Najprej dobro premislim, ali bo ta stvar v večjo Božjo čast in zveličanje duš. Če je tako, grem naprej, prepričan, da Gospod ne bo odrekel svoje pomoči; če potem ni tako, kot sem si jaz predstavljal, in če bi vse pogorelo, sem prav tako zadovoljen.«

Tako je upal in tako govoril, medtem ko so se vsi dobri bali zanj, nekateri pa so ga celo karali, češ da je preveč drzen. »On pa je, je zapisal kanonik Anfossi, »dostojanstveno in nasmejano šel svojo pot; jaz pa, ki sem živel z njim toliko let, sem si utrdil idejo, da je vsaka njegova odločitev bila uresničenje nasveta, ki ga je dobil od zgoraj. *Sub tuum presidium confugimus, Sancta Dei Genitrix*“ (Pod tvoje varstvo pribežimo, sveta Božja Porodnica).

42.

POGLAVJE

Dan po preiskavi v oratoriju – Prikazen neapeljskemu kralju njegove svete umrle matere – Več don Boskovi predvidevanj političnih dogodkov – Tajnik kardinala Corsija v oratoriju – Duhovniško posvečenje don Angela Savia – Kleriki oratorija se gredo poklonit kardinalu Corsiju – Don Cafasso napove svojo bližnjo smrt – Armonia zanika neresnično novico o don Boskovi aretaciji – Gotovost in mir v oratoriju – Pismo nekega klerika don Bosku, da bi mu odkril notranjost in ga ozdravil neke bolezni – Družinsko življenje v oratoriju – Velikodušna don Boskova ljubezen do gojencev

V NAŠEM NADALJNJEM PRIPOVEDOVANJU bomo objavili nekaj zapiskov iz kronike don Ruffina v vsej njihovi izvirni preproščini.

»Dne 27. maja, na binkoštni praznik, je prišel kanonik Anglesio osebno k don Bosku in mu čestital za velik uspeh prestane hišne preiskave. Dejal mu je: 'Dragi don Bosko, veselite se v Gospodu. Vaša ustanova je potrjena. Ko se je začelo preganjanje, so apostoli odšli iz Jeruzalema v svet in tako zanesli vero v druga mesta in kraje. Tako se bo zgodilo tudi z vašo ustanovo.'

Danes sta dva preoblečena orožnika prišla poslušat jutranjo pridigo in dva druga zvečer. Med drugimi, ki so obiskali don Boska, je bil tudi kanonik Nasi. Brez obotavljanja ga je povabil, da je opravil jutranjo pridigo. Kanonik je govoril o dragocenosti duše in pokazal: 1. njeno odličnost zaradi njenega začetnika, nesmrtnosti, učlovečenja Božjega Sina, angela varuha, ki naj bi jo čuval, zaradi Božjih navdihov, ki jih prejema, se pravi zaradi izrednega spoštovanja, ki ga ima Bog do nje; 2. zaradi spoštovanja, ki ga ima do nje hudič; 3. iz spoštovanja, ki jo imajo do nje svetniki, iz vztrajnosti mučencev, naporov misijonarjev, iz spreobrnjenja ljudstev.

Zvečer po pridigi, v kateri je don Bosko opisal prihod Svetega Duha, sta prišli poleg mnogih drugih tudi dve ugledni osebnosti in stebra Cerkve, teolog Margotti, ravnatelj Armonie, in don Ferrando, urednik Campanila (zvonika). Po večernih molitvah je v hiši vladalo vsestransko zadovoljstvo in slišati je bilo nenehne 'živel' vzklike don Bosku. Nadzorniki v spalnicah in učilnicah so izrekli splošno pomilostitev za vse, ki so prejeli slabe ocene. Bilo je neizrekljivo veselje. Naša zmaga je bila še toliko bolj občutena, ker je preiskava postavila popolnoma na laž nekega ovaduha, ki se je izdajal za prijatelja oratorija in je bil dostikrat v hiši, a je hodil na ministrstvo pripovedovat tisoče laži na don Boskov račun.

Zvečer je don Bosko pripovedoval, kako naši sveti zavetniki bedijo nad nami: »Neapeljski kralj je videl v sanjah svojo mater častito Marijo Kristino di Savoia, ki mu je dejala: – Pogum, Neapelj je miren. Ti pa, sin moj, jutri, v petek, opravi strogi post. Zjutraj so mu kot običajno prinesli kavo in mleko, toda on ni ničesar zaužil. Malo pozneje so mu spet prinesli zajtrk. Pa je spet vse odklonil. Vsi domači so bili prepolni začudenja in nekateri so se začeli celo bati zaradi takega zavračanja. Tedaj je kralj začel sumiti in je dejal: – Naj pride kdo in popije to kavo. Ko so se vsi obotavljali in so rekli, da so že zajtrkovali, je ukazal: – Pokličite mi lekarnarja. Ko so ga pripeljali, mu je kralj naročil, naj kemično preišče kavo. Lekarnar je ubogal in čez nekaj časa prišel povedat, da je v kavi velika količina strupa.

Dva dni pozneje je don Bosko v razgovoru o Garibaldiju in njegovem pohodu na Sicilijo opomnil: – Če ne poseže vmes Božja roka ali ne posreduje kaka tuja velesila, se Neapelj ne more obdržati.

Dne 28. maja je v spremstvu opata Tortoneja prišel v oratorij tajnik kardinala Kozma Corsija, nadškofa v Pisi, in don Bosku obljubil, da bo prišel tudi njegova eminenca kardinal, če ga bodo izpustili na prosto.

Dne 2. junija je v cerkvi S. Giuseppe mons. Balma, nadškof v Ptolemaidi, posvetil don Angela Savia za duhovnika. Nadškof je prišel bivat v Turin, kjer so mu pripravili veliko slovesnost, saj je bil don Savio drugi duhovnik, ki je od malega rasel v oratoriju in je ostal pri don Bosku.

Dne 4. junija je don Bosko poslal vse svoje klerike na obisk h kardinalu Corsiju. Ko so ob vrnitvi govorili o položaju Cerkve, je dejal: – Nevšečnosti so popustile v trajanju, zrasle pa v moči.« Do tod kronika.

K temu strahu pred zlom, ki se je zgrinjalo nad Cerkvijo, se je pridružilo še drugo, zelo boleče za don Boskovo srce. Rekel je: »Don Cafasso je dosegel

starost petdeset let, čas, v katerem si je človek nabral ogromno življenjsko izkušnjo. Čeprav je bil telesno slaboten in nenehno dejaven, je bil do sedaj zadosti zdrav, brez posebnih težav in pravzaprav nikdar bolan. V teh zadnjih mesecih pa kljub izčrpanosti, utrujenosti od mrtvičenja in posta ni nehal prevzemati raznih apostolskih obveznosti. Kar nenadoma je spremenil svoj običajni način govorjenja, mišljenja in delovanja. Dal je poklicati duhovnika, s katerim sta se domenila, da bosta pridigala duhovne vaje pri sv. Ignaciju nad Lanzem, in mu sporočil, da on ne more več. Ko so ga vprašali za razlog, je preprosto odgovoril: »Kmalu boste zvedeli.« Odpovedal je vso dejavnost zunaj konvikta, celo obiske bolnikov, ki jim je bil v tako veliko duhovno oporo. Te je izročil skrbi nekega drugega duhovnika. Skoraj vedno zaprt v svoji sobi, je pisal in spravljajl v red vse svoje stvari, kakor da bi moral oditi v večnost. Don Bosko je bil ves zaskrbljen in je molil ter spodbujal druge, da so molili zanj.

Medtem pa so tudi za don Boska goreče molili mnogi njegovi prijatelji, raztreseni po vsej Italiji. Niso namreč vedeli, kake posledice bo imela hišna preiskava za življenje Božjega služabnika, za katerega so bili mnogi prepričani, da je zaprt v ječi. Zato je bilo treba pomiriti razburjene duhove toliko dobrih kristjanov in postaviti na laž poročanje sektaških časopisov. Armonia je 3. junija natisnila naslednji članek:

Razširili so se glasovi, da so odličnega duhovnika don Boska zaprli v ječo. Lahko vam zagotovimo, da se do sedaj to še ni zgodilo. Pravimo 'do sedaj', ker ne vemo, kaj bi se moglo zgoditi v prihodnje. Medtem ko bodo naši naročniki brali, kar pišemo, bo don Bosko že lahko zaprt. Ne zato, ker bi bil za to najmanjši razlog ali pretveza, ker vsi dobro vedo, kdo je don Bosko. Toda dandanes je duhovnik človek zunaj zakona. Zato se mu lahko zgodi kakršna koli krivica.

Kakor si vsakdo lahko predstavlja, teh nekaj vrstic ni moglo pomiriti dobrotnikov oratorija, ki so bili prepričani, da se dečki silno bojijo za svojo prihodnost. Ti pa so bili popolnoma mirni, ker jim je don Bosko zagotovil, da se jim ne bo nič hudega pripetilo. Imeli so popolno zaupanje v njegove besede, prepričani, da gre za besede svetnika, ki je obdarjen z darom prerokovanja. »To v don Bosku,« je povedal kanonik Ballesio, »ni bil trenuten preblisk njegovega razuma, temveč je bilo stalno razpoloženje njegovega duha, tako da je prerokoval, medtem ko je molil, se pogovarjal, se šalil. Pri tem pa se je zdelo, da se niti on sam ne zaveda, da prerokuje, in poslušalci, da poslušajo prerokbe.« Na osnovi tega, kar bomo povedali v teh zvezkih, bo bralec lahko sam presodil.

Toda poleg daru prerokovanja so dečki v svojem brezmejnem zaupanju videli v njem še veliko drugih izrednih darov. Neko pismo, ki ga je prav v tistih dneh pisal don Bosku neki dober, pa bolehen klerik odraža spoštovanje, ki so ga vsi imeli do Božjega služabnika.

Veleugledni in zelo spoštovani gospod!

To pismo vam pišem z namenom, da vam poročam o svojem zdravju in dobim od vas tolažbo. Bil sem prepričan, da me bo bolezen zapustila, pa se me nasprotno pollašča vedno bolj. Trudim se, da bi bil vesel, toda to je smeh človeka, ki se je s kladivom udaril po prstih. Bo to šlo vedno tako naprej? Don Bosko, vi ste dosegli že toliko milosti za druge, ki so prav tako trpeli različne nevšečnosti, ne bi tudi zame mogli izprositi ozdravitve? Vem, da tega nisem vreden, vem pa tudi, da Gospod podeljuje izredne milosti tistim, ki znajo prositi in molijo, kakor je treba.

Bilo je pred dvema mesecema, se mi zdi, ko sem vam rekel: »Don Bosko, sanjajte o meni.«

In vi ste mi odgovorili: »Nocoj te bom v duhu obiskal.« Tisto noč sem se zbudil in dobro se spominjam, da sem prosil Gospoda, da bi poslal don Bosku zaželenih sanj. Čutil sem notranjo nujno, da moram govoriti, pa vendar nisem hotel. In medtem ko sem si želel, da bi v sanjah spoznali, česar vam jaz nisem povedal, sem sam pri sebi takole razmišljal: »Ali don Bosko sanja in bo zvedel ali pa don Bosko ne sanja in ne bo nič vedel in tudi jaz mu ne bom nič povedal.«

Toda don Bosko je sanjal. Poklical me je k sebi, in potem ko mi je pripovedoval neki čuden dogodek, ki se mi je pripetil, to je, da sem hodil ob reki Padu, in to celo v don Boskovi družbi, ki mi je rekel: »Donato, bodi miren, skušaj ohraniti svojega duha v miru.«

To so bile tolažilne in lepe besede, toda jaz sem pričakoval nekaj drugega. Tedaj pa ste vi nadaljevali: »Glede tega, kar bi želel vedeti, bom tu povedal samo naslednje: Ne timeas ubi non est metus« (Ne boj se tam, kjer ni razloga za strah). Te zadnje besede so me potolažile.

Neki bližnji dogodek mi daje dobre razloge za moje dobro. Še komaj pred štirimi tedni ste nekoga, ki je trpel nevšečnosti, vprašali: »Bi rad ozdravel od te bolezni?«

In ko je tisti pritrdil, ste ga zopet vprašali: »In v koliko dneh?« In v času, kot sta se dogovorila, je bolezen izginila.

Ti in mnogi drugi dogodki so tako očitni, da me navajajo, naj se tudi jaz zatečem k vam v svoji bolezni. Naj vam povem po pravici, da sem se zatekel k vam v tako globokem prepričanju, da bom uslišan, da sem se čutil olajšanega. In ko sem nekoč od bolečine jokal, sem bil ob misli na vas spet potolažen. Kako večje zadoščenje more občutiti sin, ki se v svojih tegobah zateče v naročje svojega očeta! – Ta preizkušnja naj mi služi za to, da bom spoznal Božjo voljo v tem, kar se tiče moje prihodnosti. Mi bo Gospod podelil milost ozdravitve? Zahvalil bi se mu iz vsega srca in upal bi si obljubiti, da se ne bom pokazal nevrednega tako velike dobrote. Če pa bi bila njegova volja, da ostanem v stanju, v kate-

rem sem, potem potrpljenje. Če bi mi bilo po eni strani zelo boleče, pa bi me z druge strani tolažila misel, da je to v moje večje dobro.

Nimam več kaj dodati. Don Bosko ve, koliko si smem želeti in kaj je meni potrebno v Gospodu. Zato vas prosim, da bi me z metodo, ki vam je lastna, magnetizirali, se zavzeli zame in me potolažili. Bodite tako prijazni in mi oprostite, če je mogoče ta pogovor preveč domač. Vaš vdani in uslužni sin

klerik EDVARD DONATO

Iz učilnice, 3. junija; Gospodu don Bosku

V oratoriju so živeli ne samo brez strahu, temveč v velikem miru in veselju. Dihali so družinski duh, ki jih je razveseljeval. Don Bosko je dovoljeval vso svobodo, ki ni bila v nasprotju z disciplino in moralo. Zato ni zahteval, da bi v urejenih vrstah odhajali v prostore, kamor jih je klical zvonec. V vročem letnem času je celo dovoljeval, da so lahko odložili kravato in suknjič. Asistenti so ga večkrat opozarjali, kako red in dostojanstvo zahtevata ostrejšje ukrepe. Toda don Bosko se je le s težavo prilagajal takim zahtevam, ker si je želel, da bi šlo vse po domače kakor v družini. Šele pozneje, ko je število fantov močno naraslo, je privolil v te zahteve.

Vsi bivši gojenci se s čudovito nežnostjo spominjajo tistih časov in trdijo, da so se čutili kakor doma pri svojih starših. Fantje so vračali te očetovske skrbi z vso pozornostjo, ki jim jo je narekovala sinovska vdanost. Nekega dne je bil don Bosko že pet ur v spovednici in okoli njega je stalo še veliko število fantov, ki bi se želeli spovedati. Mladi Merlone je menil, da bi don Bosku dobro dela majhna osvežitev, zato je šel v kuhinjo in mu prinesel skodelico kamiličnega čaja. Don Bosko mu je bil zelo hvaležen za pozornost in mu je z njemu lastno milino dejal: »Gospod naj ti povrne to tvojo pozornost tako, da ti bo dal dobro, zvrhano in obilno mero tako na tem kakor na drugem svetu.«

Don Bosko je imel odprte oči za vse potrebe svojih gojencev. »Če se je kateri izmed njih,« tako piše Peter Enria, »počutil slabo, ga je don Bosko ves zaskrbljen vprašal: – Kako se počutiš? Če je treba, bomo takoj poklicali zdravnika. Če gre samo za majhno nerazpoloženje, pojdi h g. prefektu in ga prosi, da ti spremeni hrano. Spominjam se nekega mojega tovariša klerika, ki je po zdravnikovem naročilu moral oditi v domači kraj. Ko se je šel poslovit od don Boska, ga je ta najprej vprašal:

»Imaš denar za pot?«

»Da,« je odgovoril klerik, »gospod prefekt mi ga je dal.«

»Imaš še kaj denarja razen tistega, ki ga potrebuješ za pot?«

»Nič več.«

»Koliko časa se boš mudil doma?«

»Zdravnik mi je dejal, da bi ostal doma vsaj dva meseca. Vendar menim, da to ne bo zadosti, da bi ozdravel.«

»Tvoji starši niso premožni. Kaj boš naredil, da ti nič ne bo manjkalo? Nika-kor nočem, da bi bil v breme svojim staršem. Tu imaš 250 lir, vzemi. In ko boš porabil, mi piši in ti bom poslal še več. Glej samo, da se boš točno držal zdrav-nikovih navodil. Pazi, da se ne boš utrudil. Pozdravi svoje starše. Jaz se te bom vsako jutro spominjal pri sveti maši.«

Tudi don Janez Garino pravi: »Naravnost neverjetno se zdi, kako zelo je sredi toliko poslov skrbel za zdravje svojih klerikov. Vsak mesec ali dva je tiste, ki jim starši niso mogli priskrbeti potrebnega, gotovo vprašal, ali potrebujejo obleko, obutev in druge predmete za osebno porabo. V takem primeru je pisal kaki bogati gospe, da je poskrbela vse potrebno. Za nekatere klerike in fante je sam poiskal zaščitnike, ki so zanje plačevali nekaj mesečnine tudi v semenišču.

Če je srečal kakega fanta, ki je bil žalosten zaradi težke bolezni ali očetove smrti, ga je tolažil: – Od sedaj ti bom jaz oče. Nekemu kleriku, bil je že član Druž-be, ki je ves v solzah prišel k njemu in mu sporočil smrt svoje matere, oče pa mu je že prej umrl, je zagotovil: – Ne boj se. Od sedaj bo Družba tvoja mati.

Vsi blagoslovi na don Boska! Njegova ljubezen je oživljala duha, hranila dušo, spodbujala telo, tako da lahko zanj veljajo besede Pregovorov v 16. poglavju: – Srce modrega daje pamet njegovim ustom in na njegovih ustnicah množi učinko-vitost pouka. Prijazne besede so satovje medu: sladke za dušo in zdrave za telo (v. 23–24).

43.

POGLAVJE

Gradnja vratarnice in nove zakristije – Jožef Buzzetti mojster v oratoriju – Velikodušni darovi don Cafassa in njegov zadnji obisk oratorija – Pravilnik vratarnice – Načrt obveznice za 500 lir, na osnovi katere lahko kak deček ostane v oratoriju, dokler ne konča svojega šolanja – Okrožnica: Opažanja don Cafassa – Odgovor kritikom – Vzrok don Boskove dejavnosti – Don Bosku predlagajo sprejem zavoda Cavour – Malo semenišče v Giaveno in vzrok njegovega propada – Kanonik Vogliotti prosi don Boska za enega duhovnika in enega klerika za semenišče v Giaveno – Nasvet don Cafassa – Načrti občine za malo semenišče in ponudba don Bosku – Kanonik Vogliotti podpira dogovor med škofijo in občino – Don Bosko pogojno privoli v kanonikov predlog, ki bi mu rad izročil vodstvo malega semenišča – Don Bosko piše pismo županu v Giaveno – Še eno pismo kanonika Vogliottija: čakajo odgovor iz Giavena

ODKAR SO SE ZAČELE ŠIRITI govorice o prvih hišnih preiskavah, je don Bosko pogumno skušal uresničiti svoje načrte. Prvi je bil naslednji.

Kakor smo že povedali, sta bila ob glavnih vhodnih vratih dva razreda za zunanje gojence in sobica za vratarja. Manjkala je samo še vratarnica, Don Bosko jo je dal zgraditi proti koncu 1859. To je bila pritlična stavba, malo večja kot šolska razreda, blizu vrat proti vzhodu in oddaljena nekaj metrov od nekdanje lope, ki jo je gospod Filippi dal v najem gospodu Viscu. Obsegala je tri zaporedne prostore, se pravi pokrito predsobje, ki je vodilo k vratarjevi sobi, skozi katero je bilo mogoče priti v sobo, kjer so lahko starši obiskovali svoje otroke. Med šolskimi razredi in vratarnico je ostal nepokrit prostor, ki je od glavnih vrat vodil na dvorišče in je služil vozovom za prehod. Don Bosko se je odločil, da bo ta prehod pokrtil z velikim obokom iz opeke.

Poklical je podjetnika in ga prosil, naj naredi načrte in izvede delo. Ta je don Bosku povedal, da bi samo strešno ogrodje stalo kakih 2.000 lir.

»Naredite vse, kar je potrebno,« je odgovoril don Bosko, »bomo že poravnali račune.«

Pri tem pogovoru je bil navzoč Jožef Buzzetti, ki je bil preprost zidar. Ko je videl, kako je podjetnik don Boska varal in gledal samo na svoj čim večji dobiček, je počakal, da se je možakar oddaljil, nato pa rekel don Bosku: »Zdi se mi, da bi ta gospod rad obogatel na don Boskov račun.«

»Kaj praviš?«

»Pravim, da je 2.000 lir prava neumnost.«

»Kaj ti meniš, koliko bi stalo to delo?«

»Menim, da je to mogoče izdelati s 600 ali 700 lirami.«

»Strešno ogrodje?«

»Ne. Vse skupaj.«

»Prav. Dal ti bom 1.000 lir, če si sposoben izvesti moj načrt.«

»Tisoč lir je preveč. Mogoče bo zadosti 500 lir.«

»Če misliš, da lahko narediš, naredi.« Buzzetti je sprejel. Ker je bil don Bosko prepričan, da podjetnik izrablja njegovo dobro vero, ga je sklenil na lep način odsloviti. Ker je moral še dokončati nekaj popravil v hiši, mu je odpovedal pravkaršnje naročilo, češ da naj bodo vsi zidarji zbrani pri delu, ki je najbolj nujno.

Karel Buzzetti se je kmalu lotil dela in ga v kratkem času končal.

Izdatke za to stavbo je poravnal don Cafasso, ki je izročil don Bosku veliko vsoto, verjetno za nakup Filippijeve lastnine. Apologista Cattolico (Katoliški apologist) septembra 1860 je trdil, da je vsota znašala 45.000 lir. O tem velikodušnem daru je don Bosko večkrat govoril don Caglieru in mu povedal, da mu je don Cafasso zabičal, da tega ne sme nikomur povedati. On sam pa je pogosto govoril fantom, kako zelo velik dobrotnik hiše je don Cafasso in da mu je že večkrat podaril velike vsote denarja.

Don Cafasso je prišel zadnjikrat v oratorij, da si je ogledal dela v vratarnici. Že prej je pregledal načrte, sedaj pa je prišel, da bi don Boskovi ustanovi podelil svoj blagoslov. Od takrat ga niso več videli v oratoriju.

Ko so potem dogradili in dokončali tiste sobe, je don Bosko v poseben zvezek lastnoročno napisal pravilnik.

PRAVILNIK ZA GOVORILNICO

1. *Gojencem oratorija ni dovoljeno z nikomer govoriti brez dovoljenja predstojnika ali kuratorja. Ne smejo biti klicani v govorilnico več kot dvakrat na mesec, in to le od pol dveh do dveh vsak dan razen ob praznikih.*

2. *Zaseben izhod s starši ali drugimi osebami ni dovoljen.*
3. *Gojencem ni dovoljeno sprejemati vina in pijač niti hraniti denarja pri sebi. Kdor prejme denar, ga mora izročiti prefektu, ki mu ga bo dal, kadar bo treba.*
4. *Prav tako gojenci ne morejo sprejeti ali oddati ničesar staršem, ne da bi šlo skoz roke vratarja.*
5. *V govorilnici je prepovedano kaditi in jesti.*
6. *Ko se izteče čas za govorilnico, morajo gojenci takoj zapustiti prostor.*
7. *Sorodnikom nikdar ni dovoljeno vstopiti v spalnice gojencev.*
8. *Kraj, kjer je dovoljeno govoriti z gojenci, je izključno govorilnica. Zato ni dovoljeno stopati na dvorišča brez dovoljenja predstojnikov.*

Ko je Karel Buzzetti končal svojo prvo gradnjo, mu je don Bosko zaupal zidanje zakristije na zahodni strani cerkve sv. Frančiška Saleškega ob strani prezbiterija. Ta je bila skupaj z zgornjo sobo namenjena malemu kleru. Stala je na zemlji don Boskovega vrta in je segala do ograje proti Vrtnarici.

Buzzetti je že 1860 končal gradnjo zakristije, vendar je moral trpeti obrekovanje na svoj račun. Inženir arhitekt ga je pri don Bosku obdolžil zlonamernosti in poskusa goljufije pri nakupih. Inženir je bil dober katoličan, velikodušen človek in član konference sv. Vincencija Pavelskega. Bil pa je zelo lahkoveren glede tega, kar so spletkarili hudobneži, si izmišljevali v svoji zavisti in bili trdovratni v svojih predsodkih. Don Bosko pa je Buzzettija tako zelo cenil, da ni hotel verjeti trditvam inženirja. Zato se je ta umaknil iz zadev oratorija, ker mu je don Bosko vedno ponavljal: »Poznam Buzzettija in vem, da ni zmožen kaj takega.« Buzzetti je vedel za govorice, ki so šle na njegov račun, vendar je molčal, ker je popolnoma zaupal don Bosku.

Tako se je zgodilo, da so, medtem ko so hoteli Buzzettija izriniti iz oratorija, dali odpoved staremu podjetniku. Buzzetti je dobil mesto glavnega vodje zidarskih del in s tem se je začela njegova sreča. Don Bosko mu je zaupal gradnjo vseh del v teku tridesetih let, tako je postal eden glavnih izvajalcev in podjetnikov v gradnji tovarn in cerkva.

Drugi don Boskov načrt je obsegal povečanje števila gojencev zlasti za vzgojo duhovnikov. Da bi zadostil prošnjam, ki so prihajale k njemu iz vseh delov Piemonta, je sklenil, da bo premožnim družinam in svojim dobrotnikom predlagal, naj mu pošljejo fante, ki bi lahko začeli gimnazijsko šolanje. On bo poskrbel, da bodo opravili pet let gimnazijskega šolanja za 500 lir enkratnega vplačila. Z namenom, da bi krščanska dobrotelnost dobila še dodatni motiv, je obljubil, da bo del te vsote uporabil za novo stavbo v Valdoccu.

Nekateri so mu odsvetovali ta načrt kot neke vrste uničujočo pogodbo. Med temi je bil tudi don Cafasso. Ko je pa slišal njegove razloge in poleg tega videl, da je ta zamisel imela osnovo v Božjem blagoslovu, je dejal: »Nima smisla. Hoče narediti po svoje. Treba ga je pustiti, da dela, kajti četudi bi bilo treba kak načrt odsvetovati, pri don Bosku uspe.«

Don Bosko je torej sestavil okrožnico, v kateri je predložil svojo prošnjo tudi za tiste fante, ki so se hoteli naučiti kake obrti. Kak mesec pozneje je okrožnico dal natisniti in jo je razposlal v mnoga mesta in kraje.

Velespoštovani gospod!

V živi želji, da bi pomagali pri vedno večji moralni stiski mladine, moramo kljub najboljši volji odbiti sprejem vedno večjega števila dečkov, ki bi bili radi sprejeti v to hišo, imenovano Oratorij sv. Frančiška Saleškega. Ti so od staršev zapuščeni in prepuščeni sami sebi, kar vzbuja bojazen za njihovo prihodnost.

Sedanje stavbe so, zlasti odkar smo namestili obrtniške delavnice, nezadostne za sprejem večjega števila gojencev, sredstev, da bi jih razširili, pa nimamo. Zato predlagamo načrt, ki bi mogel ustrezati vaši uglednosti, istočasno pa zbrati sredstva za izgradnjo poslopja, ki bi omogočalo sprejem precej večjega števila gojencev, kot nam je to mogoče sedaj.

Gre za določeno število delnic za 500 frankov, ki bi jih vplačevali v prihodnji mesecih, in sicer

<i>avgusta in septembra</i>	<i>200,00 fr.</i>
<i>januarja 1861</i>	<i>200,00 fr.</i>
<i>julija 1861</i>	<i>100,00 fr.</i>

S to delnico bi si delničar pridobil pravico, da bi poslal v ta zavod tistega dečka, ki bi ga želel usmeriti v šolanje ali v obrt, pač v skladu s sposobnostmi in željami prizadetega (glej pogoje spodaj).

Na ta način bi bili vi udeleženec v dveh delih krščanske ljubezni: razširili bi poslopje, namenjeno ubogim dečkom, in dali možnost vam, da bi poslali sem fanta, ki bi ga vi imeli za vrednega te usluge. Tako bi poleg plačila, ki bi vam ga dal Bog, imeli v tej hiši koga, ki bi blagoslavljal vašo velikodušno roko, ker ste ga pobrali s ceste in postavili na pot, ki vodi navzgor.

Če vam ta naš predlog ugaja in ste pripravljeni sodelovati, se vam za to že sedaj najtopleje zahvaljujem in vas prosim, da bi za moje nadaljnje ravnanje to čim prej sporočili. Hkrati vas prosim, da bi s tem pismom seznanili tudi tiste ljudi, za katere bi se vam zdelo, da so pripravljeni sodelovati pri tem delu, ki je namenjeno javni dobrodelnosti.

V nasprotnem primeru vas samo prosim, da bi imeli z menoj malo potrpljenja, ker sem vas nadlegoval, in da sprejmete, da vam zaželim vse dobro iz nebes.

Vaše uglednosti vdani služabnik DUHOVNIK JANEZ BOSKO

Turin, dne meseca leta 1861

*POGOJI ZA SPREJEM DEČKA, KI GA VSAK DELNIČAR LAHKO POŠLJE V
ORATORIJ SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA*

Čeprav so pogoji za sprejem v ta dom precej drugačni, se v danem primeru zožijo na naslednje:

Fant se lahko usmeri v gimnazijsko šolanje ali priučitev obrti.

- 1. Za uk v kaki obrti mora biti zdrav, dobro razvit, star polnih dvanajst let in ne starejši od osemnajst. Dom se zavezuje, da mu bo oskrbel stanovanje, hrano, moralno in versko vzgojo, vse dokler ne bo končal vajeniške dobe obrti, ki si jo bo izbral med mogočimi v tem zavodu.*
- 2. Če naj stopi v gimnazijo, mora imeti končano osnovno šolo in mora predložiti spričevalo lepega moralnega vedenja. Biti mora zdrav in brez vidnih zunanjih napak. Dom mu bo priskrbel stanovanje, hrano in klasično gimnazijo, to je začenši od prvega leta latinske slovnice in do letnika filozofije.*
- 3. V obeh primerih se bo fant moral prilagoditi hrani, zahtevam discipline, učenja ali obrti v skladu s pravilnikom tega doma.*

OBRAZEC ZA SPREJEM

Podpisani bivajoč številka ulica se v želji, da bi sodeloval pri razširitvi ORATORIJA SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA v Turinu, predmestje Valdocco, obvezujem za prevzem št. obveznic, ki jih bom dve petini plačal v prihodnjem polletju avgusta in septembra 1860.

Dve petini januarja 1861.

Eno petino julija leta 1861.

V imenovano vzgajališče bom poslal dečka v času, ki se mi bo zdel najprimernejši v smislu pogojev za sprejem.

Dne meseca 1860

Podpis delničarja

N. B. Prosimo podpisnike, da pričujoči obrazec pošljejo podpisan duhovniku Janezu Bosku v Turin.

Veliko se jih je odzvalo temu povabilu. Hranimo še naslednja sporočila prireditve in darovanja iz let 1860 in 1861.

Marija Zofia Bibert de la Pierre. – + Janez, nadškof iz Saluzza. – Grof Pietro Giovanni Gloria. – Grof Aleramo Bosco di Ruffino. – Velečastiti kanonik Kamil Paletta, kraljevi miloščinar. – Kanonik Celestin Fissore, generalni vikar. – Kanonik Jožef Ortalda. – Jurij Oreglia, kanonik, dekan iz Fossana. – Don Anton Julij Ajachini, rektor, župnik pri Santa Maria della Sanità degli Orti di Alessandria.

Don Bosko si je nove obveznice zamislil tako, da bi poleg dohodka 500 lir ustvaril tudi okoliščine, ki bi onemogočile zaprtje njegovega zavetišča. Pravice

tretje osebe bi gotovo zaustavile njegove nasprotnike pri izvedbi takšnega načrta.

Te in še druge don Boskove zamisli so grajali nekateri, ki so se imeli za previdne. Toda neki ugleden teolog, pobožen in učen, jim je, kakor nam priča don Turchi, imel navado odgovarjati: »Zelo lahko je kritizirati. Ampak mi vsi skupaj nismo sposobni, da bi storili stotinko tega, kar dela on brez zagotovljenih sredstev. Don Bosko je izreden človek, zato ga ne moremo presojati z našimi navadnimi merili.«

Don Bosko sam tako ustno kakor pisno odgovarja tistim, ki so mu ugovarjali in grajali njegovo podjetnost: »Ko bom gotov, da hudič ne zalezuje več duš, bom tudi jaz nehal iskati nova sredstva, da bi jih reševal pred njegovimi prevarami in zalezovanjem.«

Tretji načrt je spadal med najbolj drzne za tisti čas: želel je razširiti svoje ustanove zunaj Turina in svojo družbo uveljaviti tudi v svetu, tudi za študirajočo mladino. Božja previdnost je vodila dogodke in občinska uprava v Gavourju je don Bosku ponujala vodstvo mestnega zavoda, ki so ga pred kratkim zaprli pa bi ga želeli zopet odpreti.

Skoraj istočasno mu je gospod kanonik Celestin Fissore, generalni vikar v Turinu in poznejši nadškof v Vercelliju, izrazil živo željo, da bi se zavzel za malo semenišče v Giavenu.

To semenišče so ustanovili po načelih Tridentinskega cerkvenega zbora. Cela tri stoletja je bilo gojišče poklicev, najprej za opatijo San Michele della Chiusa, katere last je bilo, nato za turinsko nadškofijo, v katero je bilo vključeno v začetku 19. stoletja. V semenišču je bila popolna gimnazija, edina, ki je skrbela za duhovne poklice. Toda v zadnjih letih se je število gojencev tako zmanjšalo, da so semenišče hoteli zapreti, kar bi pomenilo, da bi prešlo v last države.

Klerik Anfossi je semenišče obiskal leta 1859 in se čudil miru, ki je vladal povsod. Rekli so mu, da je v celem poslopju samo še 20 gojencev. Študij je bil zelo neurejen, podravnatelj in ekonom je skrbel samo za notranje zadeve, teolog don Aleksander Pogolotto je stanoval v bližnji hiši. Resnični rektor, ki je imel popolno oblast in je predstavljal škofijo, je bil prošt kapiteljske cerkve S. Lorenzo. Nadziral je sprejem in vzgojo dečkov, upravljal premoženje semenišča in urejal mesečnine. Sedem profesorjev je stanovalo v zavodu, vendar niso imeli drugega opravila kot pouk. Že eno celo leto niso dobili plače, ker ni bilo nikakršnih dohodkov. Dva klerika sta skrbela za red, učenje in nadzor. Eden izmed njiju je moral od časa do časa nadomeščati učitelja v ljudski šoli. Šola je

imela tri razrede, ki so jih obiskovali tako domači gojenci kakor otroci iz mesta. Nameščena je bila v semenišču. Učitelje je plačevala občina, zato so tudi bili odvisni od nje. Giavenska duhovščina se je vedno vmešavala v semeniške zadeve, ker je imel podravnatelj vezane roke in se je moral pokoravati tistim gospodom.

To je bil tudi eden izmed vzrokov, zakaj je semeniščem tako nazadovalo. Pa tudi žalostne časovne razmere so naredile svoje. Semenišče bi lahko primerjali z Lazarjem, ki je bil že štiri dni v grobu; izgubil je ugled pri prebivalstvu in nihče ni več hotel zaupati otrok taki ustanovi. Upanje, da bi mogli v prihodnjem letu povečati število gojencev, je bilo ničevno.

To je povzetek razgovora, ki smo ga imeli z enim izmed profesorjev v semenišču.

Cerkveni predstojniki so nameravali semenišče zapreti, da jim ne bi bilo treba plačevati profesorjev, ki bi predavali praznim klopem. Toda preden so izvedli ta sklep, je kanonik Vogliotti, provikar in rektor Osrednjega semenišča v Turinu, šel prosit don Boska, da bi on poskrbel za zavod, ga dvignil k novemu življenju in vzpostavil nekdanji red.

Don Bosko je prosil za potreben čas, da bi stvar premislil, ker so istočasno tekli tudi pogovori s Cavourjem. Govoril je z don Cafassom, ki je priporočal premislek, ker je verjetno poznal določeno ozadje, ki pa tudi don Bosku ni bilo neznan. Končno ga je vprašal: »Koga boste poslali za ravnatelja v Giaveno?« »Ker nimam na voljo v oratoriju nobenega primernege, sem mislil poslati kakega škofijskega duhovnika, enega mojih prijateljev iz semenišča v Chieriju. Je pobožen, izobražen in neoporečne morale.«

»Ta ni za to mesto,« je odgovoril don Cafasso, ki se ni motil v presojanju ljudi. »Je preveč ognjevit in muhast.«

Ker je občinska uprava predvidevala razpust semenišča, je željno pričakovala čimprejšnji konec. Želela se ga je polastiti, da bi tam namestila svoje občinske šole, za katere niso imeli pripravnege in spodobnege poslopja. Imela se je za pravno naslednico ustanove, ki ni služila več svojemu namenu. Tako so trdili občinski možje. Ko je vodstvo semenišča zvedelo za te namene občinske uprave, se je zbal, da bo izgubilo to krasno poslopje.

Toda župan v Giaveno gospod Jožef Schioppo je imel še obširnejše načrte. Poleg ljudske šole je hotel ustanoviti še konvikt in občinsko gimnazijo in izročiti vodstvo don Bosku. Don Bosko je prejel ponudbo meseca maja. Takoj jo je odposlal na škofijo. Kanonik Vogliotti, ki je skušal uskladiti cerkvene koristi v zvezi s stavbo z željami in nameni občinske uprave, je dal poklicati don Boska. Ko

mu je prikazal položaj, mu je svetoval, potem ko mu je obljubil vse mogoče, da naj ne zavrne ponudbe. Don Bosko ni odrekel sodelovanja, ker je šlo za korist škofije, zagotovil je kanoniku, da bo, če bi bili pogoji občinske uprave v Giavenu sprejemljivi, ustregel njegovim željam.

Pisal je županu v Giavenu in ga prosil, da bi predložil načrt dogovora in določil denarni prispevek, s katerim bi sodeloval pri vzdrževanju konvikta in šole v mestu. Vendar se še ni odpovedal načrtu v Cavourju.

Kanonik Vogliotti je bil nepotrpežljiv in je hotel dobiti čim prej odgovor o uspehu ali neuspehu dogovarjanja. Don Bosko mu je odgovoril s pismom, iz katerega je mogoče razbrati vsebino pisma rektorja turinskega semenišča. V tem pismu kakor tudi v vseh drugih se don Bosko vedno zavzema za koristi svojih sinov.

Velezaslužni gospod rektor!

Najprej se vam ponižno zahvaljujem za vse, kar vidim, da ste storili in ste pripravljeni storiti v korist teh fantov. Domenila sva se, da bi jaz vzdrževal Ruffina, vi bi pa zastonj vzdrževali Berutta v semenišču v Chieriju.

Nikdar ni zmožel plačati niti solda, zato sem ga imel zastonj, in to rade volje zaradi njegove pripravljenosti za vse dobro. Ena njegovih tet je skrbela in še skrbi za obleko. Če mu že na noben način ne bi mogli odpustiti celotno mesečnino, storite, kar morete. Jaz bom skušal poiskati druga sredstva.

Počakal bom na odgovor iz Giavena, preden se bom vezal s Cavourjem. Najlepša hvala za zeleni mašni plašč, ki nam budi upanje. Mi smo zares čisto na zelenem.

Do sedaj me še niso vtaknili v ječo. Vi in gospod generalni vikar se trudita za isto.

S polnim spoštovanjem in hvaležnostjo sem vam na voljo v vsem, kar zmorem.

Vdani služabnik duh. JANEZ BOSKO

Turin, 5. junija 1860

44.

POGLAVJE

Kanonika Ortalda zaprejo v ječo – Hišna preiskava pri don Cafassu – Don Boskovo razmišljanje – Druga preiskava v oratoriju – Don Bosko se izgubi v Turinu in ga pripeljejo v hišo Božje previdnosti – Inšpekcija v zunanji šoli – Žalosten prizor: don Alasonatti omedli – Don Boskov prihod – Pretnja z ječo – Očitki preiskovalcem – Oddaljeni stražniki – Razglasitev papeževih pravic – Vizitacija šol – Natančna preiskava hiše – Zvita vprašanja in odrezavi odgovori – Zaplemba zvezkov – Zahvala Bogu – Dvojna tolažba

VLADA SE JE BALA IN PREGANJALA dobre duhovnike. Njihovi nasprotniki so nagrmadili na njihove glave toliko lažnivih obrekovanj, da je notranji minister Farini menil, da je treba v Turinu izvesti finančne preiskave ter tako preprečiti tako nevarno zaroto in se zavarovati proti vsakemu presenečenju. Večina ljudi ni mogla razumeti, kako naj bi peščica dobrodelnim ustanovam posvečenih ljudi vladi povzročala take skrbi, saj je vendar imela na voljo trume vojakov in orožnikov. Pa vendar je tak strah zgodovinsko dejstvo.

Tiste dni so vrgli v ječo kanonika Ortalda, potem ko so naredili preiskavo na njegovem stanovanju. Ker mu niso mogli ničesar dokazati, so ga obdolžili, kakor je povedal don Bosko, da je brez dovoljenja dal prepeljati iz tiskarne Falletti k S. Tommasu stiskalnico za tisk svojega časopisa *Il Museo delle missioni* (Misijonski muzej).

Že 6. junija je dal kvestor preiskati Cerkveni konvikt sv. Frančiška Asiškega. Politične okoliščine so povečale staro sumničenje tudi proti konviktu. Don Cafasso je točno upošteval vse nasvete, ki mu jih je dal don Bosko. Policisti so vstopili v njegovo stanovanje, on pa jih je pričakoval sede v naslanjaču. Dva policista sta stražila spodaj pri stopnicah, dva pred njegovo sobo in dva sta več

dni zaporedoma preiskovala vse do zadnjega kotička. Našli niso nič takega, kar bi moglo podpreti sumničenje vlade.

Ko so tako sramotno propadli, so upali, da bodo imeli več sreče v oratoriju.

Don Bosko nam je zapustil napisano: »Bil sem prepričan, da je opravljena preiskava mojega stanovanja oblast prepričala o smešni zaroti in da nas zato ne bo nihče več motil v naši miroljubni hiši. Toda ker so ljudje od vlade ob prvem obisku začutili sladkost mučenja drugih, so isto stvar ponovili še desetkrat, vsakokrat pa z različnimi izvajalci. Da ne bom preveč podroben in natančen pri opisu, bom navedel nekaj stvari samo iz druge preiskave. Pri tem se moram zahvaliti Gospodu, da nas je vsakič tako občutno varoval. Kakor se piščančki ob spreletavanju skobcev skrijejo pod peruti koklje, prav tako smo se tudi mi zatekli pod okrilje tvojih peruti.«

Po sledih don Boskove pripovedi bomo dogodek dopolnili še iz drugih virov.

Bilo je 9. junija ob 10. dopoldne, komaj 15 dni po prvi preiskavi, ko se je v spremstvu policistov v oratoriju pojavilo troje gospodov. Bili so to gospod Malusardi, tajnik ministra Farinija, vitez Gatti, glavni inšpektor prosvetnega ministrstva, in laik profesor Petitti, sicer doktor teologije. Prvi naj bi pregledal računovodstvo in preiskal pisarno, drugi naj bi obiskali šole in spraševali učence, zadnji pa naj bi stenografiral vprašanja in odgovore. Z njimi je bilo še nekaj drugih uslužbencev ministrstva. Nekaj stražnikov je zasedlo mesta zunaj zavoda.

Na nesrečo je don Bosko malo prej odšel v mesto in ni povedal, kje je. Takoj ga je šlo iskat nekaj fantov, med njimi Jožef Buzzetti. Toda vse iskanje je bilo zaman.

Preiskava se je začela v razredu učitelja Reana ob vratarnici, kjer je bilo kakih 93 učencev, vsi zunanji, ki so jih odklonili v mestnih šolah, ker so bili preveč poredni ali umazani, in so se začeli učiti brati in pisati. Potrebna je bila Jobova potrpežljivost, da so ohranili prepotrebni red. »Vstopil je,« tako poroča učitelj Jožef Reano, »v moj razred neki gospod iz mestne uprave in me vprašal, ali imam spričevalo o opravljenem učiteljskem izpitu. Odgovoril sem, da ne. Potem si je dal natančno opisati način poučevanja. Odgovoril sem na vsa vprašanja in mu na koncu ponudil zvezek z lepimi življenjskimi načeli, ki sem jih narekoval tistim ubogim fantom, da bi živeč po njih postali dobri kristjani in koristni državljani. Tisti gospod me je vprašal, kakšne kazni so dobivali poredneži, in odgovoril sem mu: – Nikakršnih kazni. Prav nikakršnih.

– Saj to ni mogoče, je dejal tisti gospod.

– Seveda je mogoče, sem odgovoril. Kazen, ki jo uporabljam, po navodilih predstojnika hiše, je v tem, da tistim fantom, ki se lepo obnašajo nekatere dni

v tednu razdelim bone za kruh v pekarni Magra v Via Pellicciai. Vsi dečki so namreč iz zelo revnih družin. Nagajivci pa ne dobijo nič. To je edina kazen, ki jo uporabljamo v tej šoli. Don Bosko pa zato, da jih privabi, od časa do časa poskrbi za kako nagrado, navadno v obleki. Tedaj se je tisti gospod poslovil in zdi se, da ni imel kaj pripomniti.«

Trije preiskovalci so stopili na dvorišče in od tam v prvo nadstropje, in ker ni bilo don Boska, so se predstavili podravnatelju gospodu don Viktorju Alasonattiju. Ko so se predstavili za to, kar so bili, in razložili namen obiska, je gospod Malusardi prvi rekel:

– Najprej nam pokažite računovodske knjige.

– Tukaj imate glavno knjigo, je dejal dobri duhovnik, z imeni, priimki, starši in rojstnim krajem vsakega gojenca; to je knjiga vsakdanjih izdatkov in v tej tretji knjigi so podani pogoji za sprejem.

Vzeli so v roke tiste knjige, jih odprli tu in tam in čez nekaj minut je tajnik dejal:

– Na tako računovodstvo se jaz nič ne razumem.

– Če se ne znajdete, je odgovoril don Alasonatti, vam bom vse po vrsti razložil, če boste imeli malo potrpljenja.

– Hočemo v nekaj besedah izvedeti vse. Najprej nam povejte, koliko fantov je v zavodu.

– Zunanjih fantov, ki prihajajo v oratorij, je več kot 700, notranjih pa približno 300 v dveh skupinah – rokodelci in dijaki. Med temi je 40 sirot brez očeta in matere in 127 brez enega izmed staršev.

– Kako visoko mesečnino plačujejo?

– Samo 17 gojencev in dva klerika plačujejo popolno mesečnino. Večina pa je tako revnih ali celo zapuščenih, da ne plačujejo nič in jih je treba celo oblačiti in obuvati. Drugi plačujejo kako malenkost, pač glede na zmogljivost njihovih družin.

– Koliko je ta malenkost?

– Deset ali dvanajst lir na mesec, kako brento vina ali vrečo riža, koruze ali kostonja ali kaj podobnega na leto.

– To nikakor ne zadošča za celoletno vzdrževanje toliko dečkov. Kako potem poravnavate vse te stroške?

– Turinska občina prispeva na leto tristo lir. Red sv. Mavricija in Lazarja petsto in nadškofijska pisarna tisoč lir.

– Vse to ni več kot tisoč osemsto lir in nikakor ne morejo plačati izdatkov za hrano, obleko in vzdrževanje. S katerimi drugimi sredstvi razpolagate?

– Od začetka sta za vse drugo poskrbela don Bosko in njegova mati s tem, da sta prodajala svojo domačo posest, in nekaj dobrodelnih oseb. Danes pa prihajajo dohodki izključno iz prispevkov dobrotnikov.

– Kdo so ti dobrotniki?

– Mnogih sploh ne poznam, drugi želijo, da jih ne imenujemo, in zato ne morem odgovoriti na vaše vprašanje.

– Kje imate spravljen denar?

– Blagajne, kjer bi spravljali denar, sploh nimamo, kajti kakor hitro prejmemo kako vsoto, jo uporabimo za poravnavo kakega zapadlega dolga ali plačamo pravkar kupljeno blago.

Te prostodušne in resnične besede dobrega prefekta niso mogle odstraniti predsodkov naših poizvedovalcev. Po navodilih svojih pošiljateljev so si vbili v glavo, da don Bosko razpolaga z velikimi vsotami denarja, ki mu ga pošiljajo papež in razdedinjeni knezi s pretvezo, da bi služil za vzdrževanje revne mladine, dejansko pa zato, da bi oboroževal vojake v boju proti vladi. Te predsodke je podžigal sektaški tisk, ki je razglašal na vse strani lažnivo vest, da je finančna uprava odkrila pri jezuitih v Turinu bajne zaklade in nadvse pomembne dokumente, ki pričajo o obširni zaroti proti državi. Ker pa je don Bosko v dobrem odnosu z jezuiti, tako so nadaljevali ti poročevalci, mora biti tudi v njegovi ustanovi corpus delicti. Prepolni tega popolnoma zmotnega prepričanja so ti trije preiskovalci terjali, da jim don Alasonatti pokaže, kjer je zakladnica. Zato je Malusardi z namenom, da bi ga prestrašil, izzivalno dejal:

Vi nas varate. Imate denar in ga skrivate pred nami. Vi ste pravi jezuit. Toda mi vam bomo že pokazali.

S temi besedami so ga prijeli za roke, ga suvali sem in tja, brcali iz kota v kot in tako onečastili njegovo osebno dostojanstvo in duhovniško čast. Ob tem nasilnem ravnanju je ta Božji mož, ki je bil že od nekdaj slabotnega zdravja, omedlel in padel po tleh.

– Toda, dragi gospodje, je dejal, jaz vam nisem storil nič žalega. Ob tej nenadni omedlevici so se ti ugledni gospodje zavedeli svojega podlega početja, ki ga kot poštene uslužbenci nikakor ne bi smeli pokazati. Zlikovci so hoteli zbrisati svoje slabo ravnanje tako, da so ga nezavestnega posadili na stol.

In don Bosko? Odšel je od doma in v miru prebiral zakon o šolski uredbi. Tistega jutra bi moral obiskati dva kraja: sodnijsko palačo, kjer bi dokončno uredil nakup hiše Filippi, in stanovanje markiza Fassattija, pri katerem naj bi kosil, ker mu je markiz obljubil lep dar za oratorij. Toda zgodilo se je nekaj čudovitega. Ko je stopil iz sodne palače in se napolnil k markizu, se ga je polastila taka raztresenost, da je, namesto da bi šel proti središču mesta, začel bloditi v nasprotni smeri in se je kar na lepem znašel v Via Cottolengo. Prehodel je že dobršen del poti, kar se je zavedel svoje pomote. – Oh, jaz ubogi revež, si je mislil, kaj sem vendar storil? Da bi šel domov, mi je nerodno, ker me čakajo pri

markizu. Na kosilo pa bom prišel prepozno. Sicer pa je danes sobota in bo gotovo veliko spovedovanja. Zato moram prej na svoje mesto. Po takem razmišljanju se je odločil: – Naj bo kar koli že. Blizu doma sem in grem domov.

Tedaj je nenadoma zagledal pred seboj tri fante: Duina, Martana in Mellico, ki so pospešili korak, kakor hitro so ga zagledali, in dejali: – Don Bosko, pridite hitro, že drugič preiskujejo hišo. Oratorij je poln stražnikov. Tedaj se je don Bosko zamislil in si dejal: – Sedaj razumem, zakaj sem zašel na cesto. Roka Božje previdnosti me je popeljala domov, kjer je potrebna moja navzočnost. Gospod je videl precej dalj kot jaz.

Podvival se je, da bi prišel čim prej v oratorij, kjer so ga vsi pričakovali kot angela rešitelja. Prav v tistem trenutku se je odigraval žalosten prizor z don Alasonattijem.

Dečki so bili vsi prestrašeni, zlasti še zato, ker so videli, kako so stražarji grobo zadržali klerika Janeza Cagliera, ki je hotel iti v šolo maestra Cerruttija in je v ta namen nosil note. En del se jih je zbral v cerkvi k molitvi. Njihovim molitvam so se pridružile molitve tisočih varovancev v Cottolengu, k čemur jih je spodbudil kanonik Alojzij Anglesio, ki je tudi v velikem strahu čakal na izid preiskave in nasilja.

Kakor hitro se je don Bosko povzpел po stopnicah, se je ob vznožju postavilo nekaj mladih delavcev, ki so bili pripravljene braniti don Boska, če bi ga hoteli odvesti. Klerik Anfossi se ni mogel premagati, da ne bi vstopil v prefektovo sobo in se približal don Bosku, ki je vstopil prav v trenutku, ko je don Alasonatti omedleval. Ko je zagledal svojega tako visoko cenjenega sodelavca v takem žalostnem stanju, ga je prevzela silna žalost. Približal se mu je, ga prijel za roko in ga poklical po imenu. Dobri don Alasonatti se je ob don Boskovem glasu malo zavedel in medlo odgovoril: – Don Bosko, pomagajte mi! – Ne trudite se, mu je don Bosko odgovoril. Sedaj sem jaz tukaj in bom vzel vse v svoje roke. Pogum! Vim patior (trpim nasilje), je po tiho dodal ubogi prefekt. – Na žalost vidim, da ravna jo z vami nasilno, toda vedite: Božje kraljestvo trpi silo in le močni ga osvajajo.

Ko je izgovoril te besede, se je don Bosko obrnil k preiskovalcem in jih vprašal, kaj bi radi. Anfossi je slišal, kako je eden izmed njih odgovoril: – Da nam daste natančen vpogled v račune hiše in denar, ki ga imate pri sebi. Sicer vas bomo po višjem naročilu odpeljali v ječo. Na te besede je don Bosko preprosto odgovoril: – Pustili me boste, da grem za trenutek h gojencem in jim dam blagoslov, potem vam bom popolnoma na voljo. Od mene hočete stvari, ki jih nimam, kajti mi živimo od Božje previdnosti.

Ko je tako govoril, se je zdelo, da bo don Alasonatti še enkrat omedlel. Don Bosko se je obrnil k preiskovalcem in jim upravičeno jezno dejal: – Vi zlorabljate vaše pooblastilo; biti bi morali sodniki, pa ste rablji. Tako početje vam ne bo prineslo ne Božjega blagoslova ne spoštovanja ljudi, temveč sramotno stran v zgodovini. Ste prišli sem, da v imenu finančnega urada poiščete stvari, ki vas morejo zanimati? Opravite vašo nalogo in ne zatirajte poštenih državljanov v njihovem stanovanju. Pritožil se bom zaradi vašega početja pri ministrstvih in pri samem kralju in upam, da ne bodo gluhi za moje pritožbe.

Na te odločne besede je vitez Gatti navidezno ponižno in vljudno odgovoril: – Gospod don Bosko, oprostite nam, nismo prišli sem zato, da bi komur koli storili kaj žalega. Nismo storili drugega kot spraševali za pojasnila.

– Pojasnila je treba iskati pri tistem, ki jih more dati. Odgovorni predstojnik tega zavoda sem jaz. Vprašajte za pojasnila mene in ne mojih podložnikov, ki ne morejo odgovoriti. Prosim vas, da jih pustite popolnoma pri miru.

– Oprostite nam, sta istočasno moledovala gospod Malusardi in profesor Petitti, in bodite prepričani, da je bilo to, kar se je zgodilo, proti našemu namenu. S tem se je ta neljubi dogodek končal.

Tedaj je don Bosko ubogega don Alasonattija prepustil skrbi nekaterih fantov. Nato je preiskovalce povabil v sosednjo sobo, da je spravil povzročitelje njegovih tegob izpred oči dobrega prefekta. Ti so mu povedali, da imajo ukaz preiskati hišo, obiskati šole, vendar vse na prijateljski in prijazen način.

– Če ste dobili ukaz, da opravite vse na prijateljski in prijazen način, je pripomnil don Bosko, zakaj ste potem pripeljali s seboj to trumo policajev in s tem strašite naše gojence?

– Bodite prepričani, je odgovoril gospod Malusardi, da stražniki ne bodo skrivili niti enega lasu vaših gojencev, ker so prišli samo zaradi tega, da jih vidijo.

– Stražarji javnega reda, vojaki in orožniki se postavijo na ogled na paradah, v stanovanjih zasebnih meščanov pa se pojavljajo zato, da vklenejo v verige in odvedejo hudodelce in razbojnike. Zdi se mi skoraj nemogoče, da razumni ljudje, kakršni bi morali biti ministri, morejo brez vsakega dokaza meniti, da so v tem oratoriju hudodelci in razbojniki, in tako teptajo z nogami tiste člene ustave, ki zagotavljajo nedotakljivost hišnega bivališča in svobodo oseb.

To jasno govorjenje je malo zmedlo trojico preiskovalcev, ki so se dobro zavedali, da so naredili marsikaj po svoji glavi in presoji. Po teh don Boskovih besedah so se stražniki drug za drugim izgubili iz don Boskove sobe in se razvrstili na polju, ki je obdajalo oratorij.

Razgovor teh gospodov z don Boskom se je zavlekel čez pol ure. Preiskovalci so, potem ko so ga skušali ujeti v protislovje s tem, kar je rekel don Alasonatti, dobili vse zaželene podatke, ki naj bi jih prepričali, da se vladi ni treba prav nič bati oratorija.

– Toda kaj si mislite vi o pravkaršnjih priključitvah rimskih pokrajin k Piemontu?

Don Bosko je močno dvignil glas in odločno odgovoril: – Kot državljani sem pripravljen braniti svojo domovino tudi z življenjem, če je treba, toda kot kristjan in duhovnik ne bom nikoli odobral takih reči.

Klerik Ghivarello, ki je bil v sosednji sobi, je jasno slišal te zadnje besede.

Tedaj so odposlanci vlade v upanju, da bodo v oratoriju le odkrili kak neznameniten predmet, ki bi jim omogočil, da bi se prikupili svojim delodajalcem, prosili za dovoljenje, da smejo obiskati šolske razrede. Don Bosko jim je ustregel. Spremljati jih je želel sam don Alasonatti, ki si je opomogel in se oddahnil od težkega doživetja. Gojenci so bili v razredih. Bilo je 176 notranjih in 10 zunanjih.

Tukaj naj omenimo, da je vitez Gatti, ki je bil posebej odgovoren za šole, znal malo grško in latinsko. Bil je preprost profesor zgodovine in zemljepisa na Državnem kolegiju, ker pa je bilo prosvetno ministrstvo odgovorno za nadzor nad šolami, je bil nadzornik ljudskih šol. Zato se je omejeval na vprašanja iz zemljepisa in zgodovine in je učencem postavljал zvita vprašanja. Gospod Malusardi je sedel v prvi klopi in je učence spraševal zaupne stvari. Profesor Pettiti pa je pisal v beležnico in pregledoval zvezke. Zdi se, da je bil njihov namen izsiliti od gojencev kako izjavo ali najti kak zapisek, ki bi jih lahko razlagali kot nasprotovanje kralju in svobodnim ustanovam, s čimer bi obtožili don Boska, da se v njegovih šolah poučuje protidržavni nauk.

Prebrskali so vse knjige in spraševali, kaj pravi don Bosko o ustavi, vojski, Italiji. Celu katekizem jim je bil za pretvezo, da so postavljali učencem dvoumna vprašanja, ki bi jih pripeljala do izjav, o katerih niso nikdar razmišljali. Želeli so zvedeti, kake ideje so predstojniki širili med gojenci, in jih prisiliti, da bi trdili to, česar niso nikdar izjavili.

Naj navedemo nekaj takih vprašanj.

V 1. razredu gimnazije, kjer je poučeval klerik Celestin Durando, je vitez Gatti pri zemljepisu spraševal dijaka Ricchiardija o mejah Italije.

Kako se deli monarhična vladavina?

V dve obliki: absolutna monarhična vladavina in zmerna ali konstitucionalna.

Katera izmed teh dveh oblik je boljša?

Ko je deček slišal tako težko vprašanje, na katerega ni mogel odgovoriti, se

je zmedel. Položaja se je zavedel tudi Gatti, in ker je želel, da bi se deček izrazil proti konstitucionalni obliki vladavine, mu je skušal podtakniti odgovor:

– Se ti ne zdi, da je boljša absolutna oblika vladavine, kjer kralj dela vse sam, kakor se mu zdi in mu ugaja?

Pri tem podtikanju se je profesorju Durandu zdelo nujno potrebno opozoriti Gattija, da to niso vprašanja, na katera bi mogli odgovoriti učenci prve gimnazije.

– Kako naj vendar zahteva, mu je rekel, da naj preprost učenček odgovori na vprašanje, na katerega ne znajo odgovoriti niti odrasli in učeni ljudje, ki poznajo politiko moči.

Tedaj je učenec, kakor da bi dobil razsvetljenje od kakega angela, odgovoril:

– Zdi se mi, da je dobra katera koli oblika vladavine, če so pošteni ljudje, ki vladajo.

Ta tako posrečen odgovor je Gattija in njegove kolege tako presenetil, da so ostali z dolgim nosom, v zavodu pa so še dolgo časa govorili o tem.

Preiskovalci so vprašali razrednika, ali ima potrebne kvalifikacije, in ko so slišali, da jih nima, so zapisali njegovo ime. To je bila pretveza, da so nadaljevali svojo preiskavo. Nazadnje so pregledali še razrednico in odnesli s seboj življenjepis Dominika Savia.

Bolj zvita vprašanja je vitez Gatti postavil v 4. in 5. razredu, kjer je poučeval klerik Janez Krstnik Francesia:

– V kateri razred hodiš?

– V peto gimnazijo.

– Si se učil rimsko zgodovino?

– Da, gospod! Učil sem se tisti del, ki je po učnem načrtu del izpita na koncu leta.

– Ali veš, kdo je ubil Julija Cezarja?

– Julija Cezarja so ubili Brut in drugi zarotniki.

– Brut je vsekakor naredil prav, ko je ubil tistega sovražnika svobode, tirana svojega ljudstva. Kaj praviš ti k temu?

– Nasprotno pravim, da je storil napak, ker se podložnik ne sme nikdar upreti svojemu vladarju, še manj pa mu vzeti življenje.

– In če vladar ravna slabo?

– Če ravna slabo, bo tudi njega sodil in kaznoval Bog. Toda podložniki ga morajo spoštovati.

– Povej mi, ali ne bi bilo dobro, če bi odstranili Viktorja Emanuela, da bi tako pustil pri miru redovnike, redovnice, škofe in papeža?

– Gospod vitez, je v tem trenutku posredoval don Alasonatti, to niso vprašanja, ki bi jih bilo treba postavljati tem dijakom. To ni izpit, to je nastavljanje zank. Prisiljen bom prepovedati fantom, da vam odgovarjajo.

Toda preiskovalec se ni prav nič zmenil za to, fant pa mu je odgovoril:

– Ne, gospod, to ni prav. Če kak kralj ne ravna pravilno, bo ob svojem času dajal odgovor Bogu, toda podložniki mu po vesti ne smejo storiti nič žalega. Oni naj prosijo Boga, da se ga bo usmilil in mu spreobrnil srce, sami pa naj bodo potrpežljivi.

– Če naj torej prosijo Boga, da bi mu spreobrnil srce, je to znamenje, da je slab. Ali ne?

– Jaz nisem rekel, da je kralj slab, govoril sem na splošno in nič več. Ko je to povedal, je deček ves zmeden začel jokati in vitez Gatti ga je vprašal:

– Zakaj jokaš?

– Ker me sprašujete stvari, ki nimajo nikakršne zveze z zgodovino, in jaz se bojim, da napačno odgovarjam.

– Bodi miren. Pravilno si odgovoril. In verjetno, na njegovo žalost, lahko rečemo mi, tudi spraševalec ni mogel odgovoriti drugače.

V isti šoli je vitez vprašal nekega drugega učenca:

– Kako se pišeš?

– Ropolo iz Villafrance.

– V kateri razred hodiš?

– V četrto gimnazijo.

– Poznaš kralja?

– Nikdar ga nisem videl, vem pa, da je Viktor Emanuel naš vladar.

– Hudobni vladar, ki preganja Cerkev. Ali ne?

– To ne sodi k zgodovini, ki se je učimo, zato ne vem, kako naj vam odgovorim.

– Če se tega nisi učil pri zgodovini, pa si gotovo slišal od koga. Don Bosko vam je gotovo velikokrat govoril o teh stvareh, kaj ne?

– Jaz tega nisem nikdar slišal. Prav nasprotno. Zgodovina Italije, ki jo je napisal don Bosko in jo uporabljamo za šolsko knjigo, govori zelo spoštljivo o Viktorju Emanuelu in njegovih prednikih.

– Vsekakor so preganjalci vere hudobneži, je dodal eden izmed treh. Viktor Emanuel preganja Cerkev. Zato je hudobnež.

– Vi gospod, bolj poznate stvari kot jaz in zato lahko mislite tako. Toda jaz nisem nikdar slišal tega tudi nisem rekel, da je don Bosko ali kateri izmed profesorjev rekel, da je kralj hudobnež. Vem pa, da je kralj pred kratkim bil bolan in don Bosko je naročil, da naj molimo za njegovo ozdravitev in za dobro njegove duše. Tudi jaz sem molil v ta namen.

– Toda ti mi odgovarjaš stvari, ki te jih je kdo naučil.

– Nikakor ne. Jaz govorim to, kar mi pravi srce in narekuje moja vest. Nihče me ni učil, kaj naj odgovarjam, ker si nihče ni mogel misliti, da boste vi postavljali taka vprašanja.

V tretjem razredu gimnazije, kjer je bil razrednik klerik Janez Turchi, so se vprašanja sukala okoli zemljepisa Italije. Spraševalec je pokazal zadovoljstvo z odgovori nekega fanta po imenu Alojz Jarach. Nato se je obrnil k profesorju.

– Ko me je vprašal, piše don Turchi, s kakimi kaznimi sem dosegal mir in red, sem mu odgovoril, da poleg nekaterih karanj, ki pa niso bila pomembna, nisem nikdar uporabljal kazni.

Toda dijaki 2. gimnazije so bili podvrženi pravemu mučenju. Ti so imeli za razrednika klerika Sekunda Pettiva. V tem razredu je preiskovalcem uspelo najti snov, na katero so bili lahko ponosni. Ko so pregledovali zvezke učencev, so ugotovili, da je bil tam odlomek iz latinskega pisma papeža Pija IX., ki ga je profesor vzel iz javnih časopisov in narekoval svojim učencem.

– Kako, je vprašal Gatti, tukaj narekujete pisma papeža?

– Poglejte, gospod vitez, je odgovoril učitelj, da to ni pismo, temveč samo del pisma in je košček čiste latinščine, kakor da bi ga napisal sam Ciceron.

– Vitez, ki ni bil doma v latinščini, je odgovoril:

– Kakor koli že, to niso pisatelji, ki naj bi jih obravnavali v šoli.

– Jaz nikakor nisem predložil papeževih spisov svojim učencem. Narekoval sem jim samo nekaj vrstic v tako imenovani preizkušnji za določitev mest. Takšno nalogo pišejo vsak teden. Vsebinsko pa jemljemo iz redkih spisov. V roke mi je prišlo to besedilo, in ker sem ga imel za primernega znanju mojega razreda, sem jim ga narekoval. Mislim, da s tem nisem prekršil nobenega šolskega predpisa.

Ti razlogi niso obrodili uspeha. Tedaj so trije preiskovalci, prepričani, da so končno našli sledi prave zarote, odločili, da bodo zaslišali vse učence tistega razreda. Toda ker so gojenci morali na kosilo, so temu delu posvetili popoldanske ure.

Bilo je že poldne. Kleriki, asistenti, mojstri, učitelji in fantje so šli na kosilo in preiskovalci, ki jih je namesto don Alasonattija spremljal don Bosko, so uporabili ta čas, da so šli po hiši iskat dokaze za tisto samo v domišljiji obstoječe hudodelstvo. Ni bilo ne koticčka, ne skrivališča, ki ga ne bi obiskali in preiskali. Vsak predmet, ki je bil le malo sumljiv, so premestili in postavili drugam. Stopili so v jedilnico, kjer je asistirал Jožef Rossi in so kosili gojenci, in tega in onega fanta vprašali, ali je lačen. Šli so v kuhinjo in kuharja natančno spraševali o hrani. Pokušili so juho in kruh, spraševali strežnike in bili ves čas prepričani, da gre pri vsem za zaroto proti državi. Preobračali so ponve, dali odpreti omare in pokukali celo v posodo za olje in segli z roko v vrečo riža. Vitez Gatti, ki se je izmed treh kazal najbolj prizadevnega, je zagledal na tleh premaknjeno opeko. Stopil je tja in začel udarjati z nogo ter prisluškoval, ali ni mogoče tam dokaz za hudodelstvo. Ko so odprli neko kredenco, sta skočili ven dve miši in don Bosko se je veselo zasmejalo.

– Zakaj se smejite? ga je vprašal gospod Malusardi.

– Pravzaprav bi se moral jokati zaradi uničevanja avtoritete in dostojanstva, ki ga delate s tako smešnim preiskovanjem. Smejim se pa zato, ker plašite miši.

Ko so stopili v klet, niso preiskali samo najbolj temnih kotov, temveč tudi sode. Ko so zagledali velik čeber, je gospod Malusardi vprašal, ali je poln ali prazen.

– Na žalost je prazen, je odgovoril don Bosko.

Tedaj je možakar stopil gor in pogledal noter, ker je pričakoval, da je poln denarja ali orožja ali celo zarotnikov, kakor trojanski konj. Nezačuden in osramočen, ker niso našli tega, kar so iskali, so se trije preiskovalci tolažili z besedami:

– Zagotovili so nam, da je v tej hiši dokaz za hudodelstvo. Zato ga moramo tako dolgo iskati, dokler ga ne bomo našli.

– Jaz vam pa zagotavljam, je dodal don Bosko, da v tej hiši ni bilo, ni in ne bo nobenega dokaza za hudodelstvo. Zato ga tudi ne boste našli, pa četudi ga boste iskali do sodnega dne.

Od tu so odšli v cerkev, delavnice in učilnice ter vse do zadnjega natančno preiskali. Nič ni ušlo njihovi pozornosti in so bodisi zaradi gorečnosti ali zaradi zmote preiskali celo stranišča.

Ostale so samo še spalnice. Tudi tja so jih popeljali. Pretipali so zglavnike in premetali slamnjače, pa ubogi reveži niso našli drugega kot kako bolho, ki so jo proti svoji volji odnesli s seboj.

Ob dveh popoldne je pozvonilo in dečki so po končanem mučnem odmoru šli v učilnice ali v delavnice.

Tedaj so preiskovalci prekinili svoje umazano delo in se zopet spravili nad učence, pri čemer se zdi, da so imeli več veselja. Don Bosko jih je zapustil in šel zaužiti kaj malega, ker je bil še tešč.

Da bi bili bolj svobodni, so preiskovalci zasedli prefektovo predsobo in poklicali k sebi drugega za drugim učence drugega razreda gimnazije, ker jih je bilo najmanj. Spraševali so: – Povejte mi, kaj je dodal iz svojega profesor, preden vam je narekoval papeževo pismo, in kaj je povedal potem, ko je končal narek? Nekateri so dejali, da nič. Štirje izmed njih niso bili v šoli, ko so pisali nalogo, in zato niso vedeli kaj povedati. Iz drugih niso mogli izvleči niti ene besedice, ki bi bila po njihovi želji.

Toda ali je mogoče, so dejali nekemu Rebuffu, je res mogoče, da ne bi ničesar povedal? Povej mi: o machinationibus (spletka), in o afflictionibus (tego-bah) papeža in o patrare (izpolniti) ni nič povedal?

Ničesar se ne spominjam. Vem samo, da je hitro povedal po italijansko in potem odšel iz razreda.

Ni lagal, ker je profesor Pettiva, ki je poučeval tudi glasbo in je bilo že pozno,

prišel v razred s papeževim besedilom, ga narekoval, naročil, naj ga prevedejo v italijanščino, in potem hitro zapustil razred. Vendar je isti učitelj Pettiva, ki je doumel namen njihovih vprašanj, stopil v sobo in rekel vitezu Gattiju: – Čujte, v naših šolah ni navada govoriti o politiki, zato končajte to spraševanje.

Za drugim razredom gimnazije so poklicali še učence drugih razredov in jih mučili z vprašanji, ki so bila hujša od vsake inkvizicije: – Čigave so legature Marche, Umbria? Kaj je papeževo svetno vladanje? Kdo vlada v Italiji? Kakšne knjige uporabljate pri pouku? Ko so videli, da imajo dečki v rokah don Boskovo Zgodovino Italije, so zvrčali vso krivdo nanjo.

Nič jim ni bilo sveto. V dokaz za to naj služi spraševanje mladega Costanza.

– H komu hodiš k spovedi?

– K don Bosku.

– Že dolgo časa?

– Dve leti. Odkar sem tukaj, sem se vedno spovedoval pri njem.

– Hodiš rad k spovedi?

– Zelo rad.

– Kaj ti lepega pripoveduje pri spovedi?

– Daje mi dobre nasvete.

– Povej mi katerega. Zelo me zanima, kakšni so.

– Rečeno je bilo, da naj stvari, ki smo jih slišali pri spovedi, ne pripovedujemo okoli. Končno pa, če želite slišati dobre nasvete, pojdite k spovedi k don Bosku, prepričan sem, da vam jih bo dal, kolikor hočete.

– Sedaj nimam časa. Povej mi, ali ti ni povedal, da je papež svetnik?

– On pravi, da se papež imenuje sveti oče. Jaz sem prepričan, da je svetnik, ker je zelo dober in je namestnik Jezusa Kristusa.

– Ali ti ni povedal, da so tisti, ki so mu odvzeli del njegove posesti, hudobneži?

– Take stvari ne sodijo v spoved.

– Toda ali to niso grehi?

– Če so grehi, naj o tem razmišljajo tisti, ki so jih storili, ko se gredo spovedovat. Jaz kaj takega nisem storil, zato tudi nisem dolžan, da se jih spovedujem.

Iz tega si lahko vsak ustvari podobo o tem, kar se je dogajalo.

Bodisi zaradi utrujenosti bodisi zaradi prepričanja, da ni mogoče najti dokaza za hudodelstvo, so se preiskovalci po sedmih urah brezkoristnega truda odločili za prenehanje spraševanja in za odhod. Pobrli pa so po nekaj zvezkov iz vsakega razreda z namenom, da bi jih v uradu bolj natančno preiskali. Gatti je k vsemu dodal še Življenjepis Dominika Savia, ki ga je dobil pri nekem dečku iz prve gimnazije. Don Bosko jim je povrhu dodal še pravilnik hiše, ki je bil tedaj

še samo v rokopisu. – V tem pravilniku, je dodal, bodo gospodje ministri lahko videli, po kakih načelih se tukaj vzgaja in uči. Tako se bodo mogli prepričati, da ta ustanova ni le kraj, ki bi mogel državi povzročati skrbi, temveč ustanova, ki se trudi, da bi družbi dala zgledne in delavne državljane. Zato upam, da boste pustili pri miru mene in moje uboge sinove.

Ko so obiskovalci končno odšli, je don Bosko šel med svoje gojence in vse povabil v cerkev, da so se zahvalili Gospodu.

Kleriku Durandu pa je bilo hudo zaradi zvezkov, ki so jih odnesli, in jih je po fantih zahteval nazaj. Kot razlog so navedli potrebo, ki jo imajo v šoli in zlasti pri izpiti na koncu leta, in končno je to njihova lastnina. Dobili so jih nazaj.

Don Bosko pa je doživel veliko zadoščenje. Dva izmed glavnih nasprotnikov in podpihovalcev tega dvojnega obiska sta prišla k don Bosku v zadevi svojega dušnega miru. Tako ve povedati kanonik Ballesio.

45.

POGLAVJE

Don Bosko v času bridkosti – Na zborovanjih članov prebirajo Pravila družbe – Predvidevanje javnih dogodkov – Pravila Družbe podpišejo vsi člani in jih pošljejo mons. Fransoniju – Nadškofov odgovor – Turinska policija in služabniki v oratoriju – Politika in don Boskovo bogastvo – Presojanje Urbana Rattazzija – Predstavitev in don Boskova prošnja dvema ministroma – Don Bosko ni sprejet v avdienco – Kolikor hujše so težave, toliko bolj je don Bosko vesel – Notranji minister priporoči oratoriju pet fantov

VIDEZ JE BIL, KAKOR DA BI SE DON BOSKO v času preganjanja, namesto da bi se uklonil, še bolj razživel. Zbral je svoje sodelavce in jim takole govoril: »Ne bojte se. Gospod nas ne bo zapustil. Naša skromna družba bo z njegovo pomočjo napredovala. To je naše rešenje, življenje, svet, zatočišče, pomoč, Marija.«

Kakor če bi živel v popolnem miru, je pripravljal zelo pomembno odločitev za svojo družbo.

Dne 7. junija 1860, dva dni pred drugo preiskavo, je don Bosko predsedoval sestanku članov Družbe sv. Frančiška Saleškega. Bilo jih je šestindvajset. Dal je brati pravilnik. Pričujoče je povabil, da bi ga na enem izmed prihodnjih sestankov podpisali in poslali nadškofu Fransoniju v potrditev. Nekateri so predlagali, da naj bi si don Bosko pridržal pravico imenovanja članov svetovalcev vrhovnega sveta. On pa je podal tehtne razloge in želel, da bi svetovalce volili vsi člani družbe. Po končani seji, tako nam poroča kronika don Ruffina, se je nekaj članov zadržalo pri don Bosku. On, ki je imel vedno v mislih nasprotje med Cerkvijo in državo, je zatrdil: »V enem letu se bodo razmere v Italiji spremenile.« S tem je hotel povedati, da bo v Italiji čez eno leto vladal samo en vladar.

Dne 11. junija je don Bosko po večernih molitvah zbral znova vse člane družbe. In angeli so spet videli prizor, ki so ga že nekoč gledali v Egiptu na predvečer odhoda hebrejskega ljudstva v deželo Kanaan. Vsi so obljubili, da se ne bodo iz nobenega vzroka ločili drug od drugega, da bodo vsi ostali združeni med seboj in s svojim Bogom. »Sveti otroci dobrih so na skrivaj žrtvovali in složno izražali zvestobo postavi Božanstva, da bi bili sveti enako deležni tako dobrin kakor nevarnosti, ter so že vnaprej prepevali hvalnice očetov« (Mdr 18,9).

V kroniki don Ruffina beremo: »Dne 11. junija smo podpisali pravila Družbe sv. Frančiška Saleškega in jih poslali nadškofu Fransoniju. Med seboj smo si slovesno obljubili, da če zaradi žalostnih časov ne bi mogli narediti obljub, bi vsak, kjerkoli bi bil in četudi bi bili vsi naši tovariši razkropljeni in ne bi ostala več kot samo dva ali samo še eden, bi si ta prizadeval delati za našo družbo in bi vedno, kolikor bi bilo mogoče, izpolnjeval pravila.« Naj navedemo predrago-ceno listino.

Veledenjena ekscelenca!

Podpisani smo se v edini želji, da bi si zagotovili naše večno zveličanje, zbrali, da bi v skupnem življenju skrbeli za tiste stvari, ki so v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

Da bi ohranili enovitost duha in discipline ter uporabili sredstva za doseganje tega cilja, smo oblikovali nekaj pravil v smislu redovne družbe, ki z izključitvijo vsakega političnega cilja teži edinole za posvečevanjem svojih članov, zlasti še z izpolnjevanjem krščanske ljubezni do bližnjega. Ta pravila smo že skušali preizkusiti in ugotoviti, ali jih lahko s svojimi močmi izpolnjujemo v korist naših duš.

Dobro vemo, da so misli posameznikov zelo podvržene utvaram in se pogosto motijo, če jih ne vodi od Boga postavljena oblast tukaj na zemlji, sveta mati Cerkev. Iz tega namena se zatekamo k vam, veledenjena ekscelenca, in vas prosimo, da bi bili tako dobri in prebrali priloženi pravilnik, spremenili, odstranili, dodali, popravili, kolikor bi vas Gospod navdihnil, v večjo Božjo slavo in v oporo naše človeške moči.

V vas, veledenjena ekscelenca, priznavamo pastirja, ki nas povezuje z najvišjim voditeljem Cerkve Jezusom Kristusom. Govorite, veledenjena ekscelenca, in v vašem glasu bomo priznali voljo našega Gospoda.

Medtem ko vas prosimo, da bi dobrohotno sprejeli to našo prošnjo, si kleče pred vami upamo prositi za vaš sveti blagoslov in to, da bi prebrali tukaj priloženi pravilnik, na koncu katerega smo vsi podpisani:

duhovnik Janez Bosko, začasni predstojnik

duhovnik Vittorio Alasonatti, prefekt; duhovnik Angelo Savio, ekonom; diakon Michael Rua, duhovni voditelj; klerik Janez Cagliero, svetovalec, 3. letnik bogoslovja; klerik Giovanni Bonetti, svetovalec, 1. letnik bogoslovja; klerik Carlo Ghivarello, svetovalec, 2.

letnik bogoslovja; klerik Giovanni Battista Francesia, 3. letnik bogoslovja; klerik Secondo Pettiva, 2. leto bogoslovja; klerik Giuseppe Bongiovanni, 2. letnik bogoslovja; klerik Domenico Ruffino, 2. letnik bogoslovja; klerik Pietro Calestino Durando, 1. letnik bogoslovja; klerik Giovanni Battista Anfossi, 1. letnik bogoslovja; klerik Francesco Vaschetti, 1. letnik bogoslovja; klerik Antonio Rovetto, 2. letnik bogoslovja; klerik Francsco Cerruti, 1. letnik bogoslovja; klerik Giuseppe Lazzero, 1. letnik filozofije; klerik Francesco Provera, 1. letnik filozofije; klerik Luigi Chiapale, 2. letnik retorike; klerik Giovanni Garino, 2. letnik retorike; klerik Pietro Capra, 2. letnik retorike; klerik Edoardo Donato, 2. letnik retorike; klerik Gabriele Momo, 2. letnik retorike; Pavel Albera, 1. letnik retorike; Giuseppe Rossi, pomočnik; Giuseppe Gaia, pomočnik

Mons. Frasoni je don Bosku odgovoril z naslednjim pismom:

Velespoštovani gospod!

Z zamudo sem prejel vaše pismo z dne 13. preteklega meseca s priloženimi Konstitucijami, ki sem jih že enkrat prebral. Vendar bom še natančneje premislil in jih potem ob prvi priložnosti poslal v Turin. Pogovoril se bom še s kakim izvedencem, ki bolje pozna vprašanja skupnega življenja. Za zdaj vam za vaše ravnanje podajam naslednja navodila:

Z veliko žalostjo sem vzel na znanje nadlegovanje, ki ga morate prenašati. Bodi hvala Bogu, da vaše zdravje ni pri tem preveč trpelo.

Pišem vam v naglici, ker sem zelo zaposlen. Prosim za vas obilo nebeškega blagoslova, kakor tudi za člane vaše dobrodelne ustanove. Priporočam se v molitev vas vseh, spoštljivo vas pozdravlja vaš vdani in zvesti služabnik

+LUIGI, turinski nadškof.

Lyon, 7. julija 1860

Tako je don Bosko odgovoril na pretnje sveta, ki pa je še naprej gnal svoje sovražno nasprotovanje.

Nekaj dni po opisani preiskavi je poveljnik policije Chiapussi, ne ve se po čigavem naročilu, dal poklicati k sebi razne ljudi, za katere je vedel, da so živeli v oratoriju. Nekateri so še sedaj pripadali k osebju oratorija kot mojstri delavnic ali kot služabniki, drugi pa so bili že zaposleni v mestu v kaki trgovini ali tovarni. Ko jih je imel pri sebi v mestni palači, je skoraj vsem zastavil ista vprašanja. Hotel je vedeti, kakšno politiko je vodil don Bosko, ali je Pij IX. pošiljal veliko denarja za nabor vojakov, kje je don Bosko dobival tako velike vsote denarja za uresničitev svojih ciljev, kdo so bili njegovi najvidnejši dobrotniki. Vendar nobeden ni mogel dati izjav, ki bi lahko spravile oratorij v slabo luč. Vsi so enoglasno izjavili: »Nikdar nismo slišali don Boska govoriti ne o orožju ne o vojni. Če mu zmanjka denarja, gre prosit po celem svetu, da mu kdo pomaga iz stiske.«

Med izprašanci je bil tudi neki Dominik Goffi, nekdanji čevljarški mojster

in vratar v oratoriju. Bil je star kakih 40 let in je don Boska poznal že dolgo časa. Bil je sicer šepav, pa zato mu je toliko bolj tekel jezik. Čeprav se še nikoli ni znašel pred javnimi oblastmi, se nikogar ni ustrašil in je s srcem na dlani in z vso odkritosrčnostjo dogovoril: »Gospod policijski načelnik, vi me vprašujete o don Boskovi politiki. Jaz ga poznam že veliko let in vam povem, da je njegova politika v tem, da skuša poskrbeti hlebce za svoje fante.«

»Toda ali vam ni predlagal, da bi se vključili v papeževo vojsko in se bojevali proti našemu kralju?«

»Meni ni nihče nikdar predlagal kaj takega, ker sem šepav in bi me morali nositi. Kot dolgoletni vratar sem imel priložnost govoriti s svojimi službenimi tovariši in s starejšimi notranjimi in zunanji gojenci oratorija in vam lahko zagotovim, da nisem nikdar slišal nobenega izmed njih, da bi don Bosko komu kaj takega predlagal. Don Bosko dostikrat govori, da se je treba bojevati proti hudiču, in to z molitvijo in pogostim prejemanjem zakramentov, toda nikdar se ne vmešava ne v vojno niti v vojake, ki se bojujejo za ta svet.«

»Govorijo, da je Pij IX. poslal don Bosku veliko vsoto denarja. Ali vi veste kaj o tem?«

Vem, da mu je leta 1858, ko je bil don Bosko v Rimu, Pij IX. dal vsoto denarja, da bi z malico razveselil fante, ki so obiskovali oratorije v Valdoccu, Parta Nuovi in Vanchigli. Nikakor pa ne vem, da bi mu poleg tega kdaj poslal tako veliko vsoto denarja, kot pripovedujete vi. Če bi bilo tako, ne bi don Boska videli, kako dan za dnem hodi iz oratorija v mesto prosit miloščine za svoje sirote, in ga ne bi tako vztrajno zasledovali njegovi upniki. Predstavite si, gospod policijski načelnik, da sem bil v vratarnici priča prizorom, ki so me spravljali v pravo sočutje. Upniki, ki vedo, kdaj prihaja ali odhaja iz oratorija, prihajajo v vratarnico in ga čakajo. Ko pride, eden prosi, drugi zahteva, tretji kriči, četrti preti, vsi pa hočejo, da jim don Bosko poravna dolgove. Ubogi revež obljublja, da bo ustregel vsem, da nihče ne bo izgubil niti solda, da morajo v tem trenutku potrpeti, ker nič nima, zares prav nič, niti počenega ficka. Jaz sem bil vodja čevljar-ske delavnice in vem, da mu nabavitelj usnja ni hotel več dati stvari, ker mu don Bosko še ni plačal že dolgo iztečenega dolga. In si vi, gospod poveljnik policije, ne morete predstavljati, da se don Bosko, če bi imel denar, kot to pravijo, ne bi takoj odkrižal te nadloge in mu dal, kar mu gre?«

»In denar, ki ga pošilja svojim bratom, ki si kupujejo posestva in si gradijo hiše in palače? Kje jemlje ta denar?«

»To sploh ni res, gospod poveljnik policije, ker don Bosko nima niti očeta niti matere ne sester. Ima enega brata, ki obdeluje s svojimi sinovi majhno kmetijo.«

»Kljub vsemu pa so mi rekli, da vodi med počitnicami na deželo pri Castelnovu d'Asti svoje fante. In h komu jih vodi?«

»Vodi jih na svoj dom. Toda to ni nikakršna palača niti kaka velika kmetija, temveč nekaj malega, kjer se fantje komaj komaj morejo ubraniti pred vremenskimi nevšečnostmi in se stiskajo v seniku in hlevu.«

»Mogoče je tako, kakor vi pravite, toda nihče ne more zanikati, da don Bosko ne prejema denarja. Bi mi vi lahko povedali, kdo so njegovi glavni dobrotniki?«

»Tudi jaz sem prepričan, da ima don Bosko v Turinu dobrotnike, ki ga podpirajo, sicer bi stotine in stotine njegovih fantov moralo umreti od gladu ali bi jih moral vreči na cesto. Vsi, ki imajo vsaj malo krščanske ljubezni, mu pomagajo. Kdo pa so ti dobrotniki, vam ne morem povedati, ker jih ne poznam. Da vam povem odkritosrčno, želel bi, da bi bili vsi Turinčani njegovi dobrotniki, všteti gospoda policijskega načelnika in vse njegove policiste. Če vam je mogoče, priskočite na pomoč don Bosku in bodite prepričani, da bo vsak vaš dar zelo dobro uporabljen.«

Te besede, izrečene s tako dobrohotno šegavostjo, so spravile v smeh vse navzoče in eden izmed stražarjev je smeje se dejal: »Piše se Goffi (burkež), govori pa kot kak modrijan.«

Taka nadlegovanja so bila prava muka, toda po Božji dobroti so prinesla tudi veliko dobrega. Ne nazadnje je vse to don Bosku in njegovim gojencem pridobilo veliko naklonjenosti uglednih oseb, in to tudi tistih, ki v religioznih stvareh niso čutili tako kot on, vendar so bili poštenjaki in so zares imeli radi pravo svobodo.

Pobudniki te zadnje inkvizicije so želeli, da bi ostalo vse tajno, zato so vprašancem zabičali strog molk o vsem, kar se je dogajalo. Toda dosegli so prav nasprotno. Stvar se je v trenutku razvedela in povsod se je govorilo, da je prava nesramna hudobija vlade in države, ki pod plaščem zakonitosti prevračata in preiskujeta hiše zasebnih meščanov in si tako kopljeta na glavo prezir poštenih ljudi.

Celo nekateri poslanci se niso pomišljali ožigosati takega početja kot zlorabo oblasti in so ga imenovali nezakonito in nepolitično. Nezakonito zato, ker je bilo protiustavno, in nepolitično, ker so počeli to na škodo ustanove, ki je dajala kruh, stanovanje in je usposabljala za življenje stotine zapuščenih dečkov, od katerih bi brez take pomoči mnogi delali velike preglavice državi.

Med drugimi je tudi Urban Rattazzi, sedaj ne več minister, pač pa preprost poslanec, dal poklicati don Boska in ga prosil, naj mu natančno, dejanje za dejanjem, opiše, kaj so govorili in delali tisti preiskovalci. Ko je slišal, kaj vse se je dogajalo, je bil tako razburjen, da je izjavil, da so bile tiste preiskave prava sramota; ponudil se je, da bi v parlamentu poklical na odgovor ministra. Rekel je: »Jaz nisem nikakršen prijatelj duhovnikov, veselim se pa dobrega, pa naj ga opravi kdor koli in naj pripada kateri koli stranki. Minister, ki je nadlegoval ali

dopustil, da so njegovi podrejeni nadlegovali podobne ustanove, je užalil in osramotil človekoljubnost. Za svoja hudodelstva zasluži, da ga razkrinkamo pred vsemi civiliziranimi narodi sveta.« Don Bosko se je zahvalil nekdanjemu ministru za njegov dober namen in obrambo oratorija, vendar se mu ni zdelo primerno, da bi tem dogodkom dajali tako javno publiciteto, zlasti ne v poslanski zbornici. Svojo ustanovo je raje izročil v varstvo Božje previdnosti in uporabil bolj miroljubna sredstva. V ta namen je napisal in poslal ministru za notranje zadeve Alojziju Fariniju in prosvetnemu ministru Terenciju Mamianiju kratko predstavitev dogodkov v obliki prošnje, ki je bila takole zamišljena:

Veleugledni gospod minister!

Spoštljivo prosim vašo uglednost, da bi dobrohotno prebrali, kar vam na kratko skušam predstaviti glede ustanove, imenovane Oratorij sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu. V soboto dne 9. tekočega meseca je bila po naročilu imenovanega ministrstva opravljena hišna preiskava v šolah, spalnicah, v obednici, knjigovodstvu prihodkov in izdatkov in o pridobivanju sredstev za vzdrževanje te ustanove. Nisem mogel zvedeti razlogov, ki so vlado privedli do takega ukrepanja. Prosil bi vas, da bi bili tako dobri in mi povedali razloge takega početja. Zagotavljam vam, da bom storil vse, kar je v moji moči, da ustrežem resničnim zahtevam, ne da bi prizadel oblasti najmanjšo nevšečnost in ne da bi povzročil nepopravljivo škodo ustanovi oratorijev. Prosim vas v vsej ponižnosti, da se daste prepričati o naslednjem:

- 1. Sem v Turinu že dvajset let, kjer sem vsak trenutek svojega življenja posvetil duhovniškemu poslanstvu v ječah, bolnišnicah, iščoč po trgih in ulicah zapuščene dečke, da bi jih obvaroval moralnih nevarnosti, jim poiskal delo in jim sorazmerno s sposobnostmi, ki jih vsak ima, omogočil šolanje.*
- 2. Vedno sem deloval z namenom, da bi opravljal svoje duhovniške dolžnosti, ne da bi za to pričakoval kakršno koli povračilo. Nasprotno. Uporabil sem vse svoje imetje in sem ga pripravljen uporabiti tudi še sedaj za stavbo sedanje ustanove in za vzdrževanje zapuščene mladine.*
- 3. Vedno sem se odločno držal zunaj politike. Nikdar se nisem vmešaval ne za ne proti v dnevno dogajanje. Da bi preprečil vsako politično načelo, sem prepovedal v naši hiši govoriti o politiki. Zato nihče iz te hiše ni bil vključen v noben časopis. To sem storil prepričan, da mora duhovnik v vseh okoliščinah življenja imeti priložnost, da opravlja svoj apostolat krščanske ljubezni v katerem koli kraju in katerem koli času, pri vsaki obliki oblasti. Medtem ko vam zagotavljam, da sem se ohranjal vedno zunaj politike, nisem nikdar rekel, svetoval ali storil kar koli, kar bi moglo biti v nasprotju z vlado.*
- 4. Moje šole niso bile nikdar uradno priznane, ker so šole krščanske dobrodelnosti. Toda nadzorniki, inšpektorji in celo prosvetni ministri so bili o tem obveščeni in so*

s svojimi osebnimi obiski tiho odobraval, saj so prihajali k izpitolom, kot so to storili inšpektor Nigra, opat Aporti, vitez Baricco. Dostikrat so nam celo priskočili na pomoč z denarnimi podporami ali knjigami, z oprostivjijo taks in priporočilnimi pismi. Prilagam kot primer pismo ministra Lanze, ki odobrava in priporoča šole v oratoriju. Ta naklonjenost je bila posledica dveh posegov v poslanski in senatorski zbornici, kjer so predstavniki ljudstva svetovali kraljevi vladi podporo ustanovi, o kateri govorimo. Res je, da zakon Casati podreja šolski pouk nekaterim predpisom, ki sem jih jaz upošteval v času njegove uradne službe in pozneje, ker je bil minister in je sedaj naš velik prijatelj. Vse predpise bom izpolnil, še preden se bo izteklo šolsko leto 1860/61, ko se mora izvesti zakon člen 379.

5. *Nekaj let smo zaradi premalo prostora v obrtnih delavnicah pomnožili število dijakov. Mnogi izmed teh si že sami služijo kruh bodisi kot izprašani učitelji, glasbeniki in mnogi v duhovniškem poklicu.*

Če vaša uglednost želi v zgoraj navedene podrobnosti uvesti kako spremembo, sem pripravljen sprejeti vaš nasvet. Prosim vas samo, da storite to na zasebni ravni, kot oče s svojimi sinovi, ki se domeni na najbolj ustrezen način, nikakor pa ne s kakimi pretilnimi posegi, ki takim ustanovam povzročajo neizmerno škodo.

Sedaj ko sem vam obrazložil svoje stališče, vas prosim za uvidevnost do mojih ubogih dečkov. Prosim vas, da mi oprostite nevšečnost, ki sem vam jo povzročil s tem svojim pisanjem. Veseli me, da vam moram želeti vse najboljše iz nebes, in si štejem v čast, da se morem imenovati vaše uglednosti vdanega služabnika. Duhovnik JANEZ BOSKO

Turin, 12. junija 1860

Temu dopisu je bil priložen natančen opis stanja v oratoriju, od katerega nam ostaja samo še osnutek. Toda podatki se ujemajo z odgovori, ki sta jih preiskovalcem dala don Alasonatti in don Bosko.

Pismu, ki ga je don Bosko poslal ministru Fariniju, je sledil naslednji odgovor:

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE – POSEBNI ODDELEK

Notranji minister je prejel pismo duhovnika Janeza Boska. Ker mu za sedaj ni mogoče odgovoriti pisno, mu sporočamo, naj se osebno oglasi na tem ministrstvu pred peto uro popoldne ali jutri dopoldne, da se bo pogovoril z ministrom.

Po nalogu ministra posebni tajnik pisarne G. BORROMEIO

Turin, 13. junija 1860

Don Bosko je bil točen in se je odpravil v ministrsko palačo. Toda hlad, s katerim so ga sprejeli uslužbenci, in sporočilo, da ga minister zaradi nepredvidenih nujnih poslov ne more sprejeti, so mu dali razumeti, da se nevihta nad oratorijem še ni pomirila.

Vrnil se je v oratorij prepričan, da ga čakajo verjetno še hujše preizkušnje. Ko je videl to vztrajno nasprotovanje svojih nasprotnikov, je začel razmišljati o prihodnjih mogočih zapletljajih in njegova duša se je začutila ogroženo. »Kaj bo

torej z menoj in z mojim oratorijem? Bo Gospod dopustil, vsaj za zdaj, da ga uničijo?» In ni se mogel znajti, da bi videl jasno v toliki temi. Ni sicer dvomil o uspehu svojega poslanstva, toda Bog je dopustil to negotovost, da pokaže, da samo od njega prihaja vsa moč in uspešnost. Spomin na besede, ki jih je kanonik Anglesio izrekel pred prvo preiskavo, mu je prinašal veliko tolažbo. Na njegovem obrazu je bilo mogoče brati neskajen mir. To je bilo znamenje za don Rua, da so njegove tegobe dosegle najvišjo stopnjo, zlasti še, ko je smehljaju dodal še kako šalo. V takih trenutkih je imel navado, da je vpraševal sedaj po eni in potem po drugi zgodbi. Enemu je dejal: »Pripoveduj mi zgodbo o pavlihi.« »Ti pa zgodbo o mestnem stolpu.« Spet drugim: »Imate kake novice o Garibaldiju?« In se je smehljajal.

Lahko bi tudi dejal: »Kaj počne njegova ekscelenca Farini?« – Risum teneatis amici (Smejte se, prijatelji).

Iz petnajstega oddelka notranjega ministrstva pa so znova in znova prihajala prav v teh dneh priporočila, da bi sprejeli v oratorij pet zapuščenih fantov.

Dne 20. junija je po pošti prišla prošnja notranjega ministra za sprejem Lovrenca Quarante iz Vernanteja, starega deset let, sirote po očetu in materi: »Gospodu don Bosku, ravnatelju zgoraj imenovanega zavoda s prošnjo, da bi skušali sprejeti imenovanega dečka v svoj dom. – Po naročilu ministra, Salino.« Listina nosi št. 1770.

Dne 25. in 29. junija sta pod št. 1823 in 1874 prišli prošnji Janeza Krstnika Guglielmetta iz Suse, rojenega 1848, ki je izgubil očeta v neki železniški nesreči, in nekega Jožefa Galla, starega 12 let iz Collereta Castelnuevo, Ivreja, ki bi se rad izučil kake obrti in bil zato sprejet v don Boskov zavod.

Tema dvema prošnjama je bilo pripisano: »Duhovniku don Janezu Bosku, ravnatelju dobrodelne ustanove sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu, predmestju Turina, s prošnjo, da ukrene v takih primerih po svojih možnostih. – Po naročilu ministra, Salino.«

Toda minister se ni zadovoljil z enostavnim pripisom, temveč je izrecno prosil:

Turin, 25. junija 1860

Notranje ministrstvo, Oddelek 5 št. 1817

Pravkar je prispelo na to ministrstvo pismo, ki ga prilagamo z vsemi listinami. V njem prosijo dobrodelno versko ustanovo sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu v predmestju tega glavnega mesta za brezplačen sprejem dečka Julija Paroncinija, sina Petronele Paroncini.

Glede na okoliščine, ki so v pismu obrazložene, in glede na to, da naj bi bil fant sprejet samo za dve leti v to dobrodelno ustanovo, to je do 14. leta, ko bi mogel prestopiti v vojaško šolo v Racconigiju, podpisani toplo priporočajo gorečim prizadevanjem gospoda duhovnika Boska, ravnatelja imenovanega zavoda, da ga sprejme.

V upanju, da bo gospod duhovnik Bosko tudi v tem primeru dobrohotno ustregel

tako oblikovani prošnji in čim prej sprejel tega dečka v zavod, si ministrstvo pridržuje, da bo, kakor hitro bo dobilo sporočilo o dejanskem sprejemu, odštelo iz virov lastne uprave enkratno podporo v znesku 60 lir, pač glede na kratko bivanje v imenovanem zavodu.

Po naročilu ministra SALINA

Istega dne je njegova ekscelenca obnovila prošnjo za sprejem mladega Fulgencija Craverija, ki je bil napovedan že pred prvo preiskavo oratorija. Don Bosko je dečka sprejel, vendar ga je poslal domov, dokler ne bi dopolnil 12 let.

Turin, 25. junija 1860

Notranje ministrstvo, Oddelek 5. št. 1470

Potem ko je to ministrstvo sporočilo Jožefu Raspinu iz Govonega odgovor gospoda duhovnika Boska, ravnatelja dobrotelne ustanove sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu z dne 2. tekočega meseca o sprejemu dečka Fulgencija Craverija v imenovano dobrotelno ustanovo, ta znova moleduje, da bi imenovanega dečka kljub mladosti takoj sprejeli v zavod.

Medtem ko podpisani obnavlja prošnjo, izraženo v dopisu št. 1470 z dne 23. preteklega meseca maja, prosi, da bi pomislili, ali je mogoče ustreči prošnji imenovanega Raspina, strica ubogega Craverija, o katerem govorimo.

Po naročilu ministra SALINA

Don Bosko je dečka sprejel 1. marca 1861, v času, ko so sprejemali roko-delce.

46.

POGLAVJE

Don Cafassova bolezen in vzroki zanjo – Don Bosko ob bolniški postelji svojega dobrotnika – Don Cafassova smrt in don Boskovo žalovanje – V oratoriju priredijo praznik sv. Janeza Krstnika – Pogreb – Oporoka in dodatek – Časti, izkazane svetniku, in smrt papeževega nasprotnika – Praznik sv. Alojzija v oratoriju – Maša za pokojnim don Cafassom sedmi dan po njegovi smrti – Kanonik Galletti in teolog Golzio.

V TEM MESECU JUNIJU SO MORALI TURIN, Piemont in celotna Cerkev pretrpeti izgubo življenja nadvse dragocenega don Cafassa. Že dalj časa ga je trlo veliko težav. Odpor do sveta in misel na večnost sta ga nenehno spremljala.

V ponedeljek 11. junija je neki poseben sel iz konvikta prinesel novico o njegovem težkem zdravstvenem stanju. Don Cafasso se je med spovedovanjem počutil slabo, in da ne bi omedlel, je eno uro pred kosilom legel. Njegova bolezen je bila v pljučni slabosti in krvavitvi iz želodca, prihajala pa je od žalosti in bolečine, ki so ju povzročale preiskave v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu in v Konviktu sv. Frančiška Asiškega, ter zaradi vsega, kar se je v Italiji počelo proti Cerkvi in veri. V mnogih mestih so zaprli v ječo veliko število redovnikov, duhovnikov in klerikov. V ječi je bil kardinal Baluffi, škof v Imoli, in škofje iz Carpija, Ferrare in Faenze. Dne 9. junija so karabinjerji privedli v Turin kot državnega jetnika mons. Antona Ranza, škofa iz Piacenze. Postavili so ga pred ministra za pravosodje in moral je poslušati, kako je njega, pastirja, učila evangelija navadna ovca. Nato so ga dali v hišni pripor k šolskim bratom. Ti častiti Božji služabniki so morali prenašati vse to trpinčenje zato, ker niso hoteli ob raznih političnih slavjih prepevati Tebe Boga hvalimo. Tudi laiki so bili deležni ljubeznivosti vlade, ki je dala preiskati vse kote in koticke palače v Borgu Cornalense pri Turinu, stanovanju velike dobrotnice don Cafassa in don

Boska kneginje Montmorency, kakor tudi stanovanje grofa Collobiana, ki je pogosto obiskoval nadškofa v Pisi. Vendar niso našli niti najmanjšega potrdila za tako imenovano klerikalno zaroto.

Don Cafasso si je lajšal bolečine, ki so mu jih prizadevale takšne novice, s pogostimi željami, da bi mogel čim prej priti v nebesa. Svojo smrt je predvideval tako natančno, da je vedel za dan, uro in druge okoliščine, kakor da bi imel jasno razodetje vsega, kar se je tikalo njegovega odhoda s tega sveta. Zdravniki, ki so skušali iz vdanosti in strokovne obveznosti uporabiti vsa sredstva za ozdravitev, so pričakovali, da se mu bo zdravje v teku enega tedna izboljšalo. Njegov mir, njegova potrpežljivost in njegova vdanost v Božjo voljo ter njegova živa vera so dosegali meje junaštva.

Don Bosko ga je vsak dan obiskal in nekega dne ga je don Cafasso prosil, da bi v oratoriju posebej molili zanj. »Smo že opravili vse molitve in jaz sem obljubil našim dečkom, da boste kdaj prišli v oratorij in jim podelili blagoslov z Najsvetejšim.« »Nič se ne bojte,« je dodal don Cafasso, »pojdite in povejte svojim fantom, da jih bom blagoslovil iz nebes.«

Tedaj ga je don Bosko vprašal, ali ima še kako naročilo ali opravilo, kaj napisati, mogoče kak ukaz. Tedaj je don Cafasso odgovoril: »Ta bi bila pa lepa, če bi jaz, ki sem vedno pridigal drugim, kako mora vsak duhovnik tako urediti svoje reči, kakor da bi bila to zadnja noč njegovega življenja, ne bi uredil svojih zemeljskih stvari in bi do zadnjega odlašal s tem prepomembnim opravilom. Vse je urejeno, vse je urejeno. Preostane mi samo še eno: to so nebesa, ki jih bom kmalu imel, kmalu imel.«

Vsi so lahko ugotovili, s kakšno izredno dobroto je sprejemal vse, ki so ga obiskali na bolniški postelji. Čez nekaj minut se jim je priporočil v molitev in dal znamenje, da bi bil rad sam. Ni hotel, da bi se kdo zadrževal ob njem več, kot je bilo nujno potrebno. Želel je biti sam zato, da bi se bolj svobodno zadrževal v pogovoru z Bogom, tudi takrat, ko je bolezen pretila, da mu bo vzela življenje. Niti takrat, ko so mu narekovali pobožne vzdihе, ni bil s tem zadovoljen, kakor da bi mu take vrste molitev prekinjala njegov običajni pogovor z Jezusom Kristusom, Odrešenikovo materjo, z angelom varuhom in sv. Jožefom.

Prav tako ga je motila nenehna navzočnost bolničarja. Kljub temu mu je don Bosko, ko sta ostala sama, prostodušno povedal, da je zelo koristno, če imamo stalno ob sebi koga, ki nam postreže in nas spodbuja s svojimi besedami. »Ne, nikakor ne,« je odločno odgovoril, nato pa glasno dodal: »Ali ne veste, da je vsaka beseda, ki jo izgovorimo z ljudmi, beseda, ki smo jo ukradli Bogu?«

Don Bosko je ob slovesu dostikrat opazoval izza vrat, kako je don Cafasso sklenil roke, poljubljal križ, uprl oči v nebo in nenehno govoril, kakor da bi se s kom prijateljsko pomenkoval.

V petek 22. junija je don Cafasso slovesno prejel sveto popotnico. Sam je dal pripraviti roket, štolo in obrednik za maziljenje bolnikov ter papežev blagoslov. Želel je, da bi bili pri svetem obredu navzoči vsi konviktovci. Bilo jih je samo 25. Drugi so ostali v konviktu zaradi osebnih razlogov ali zaradi službe v cerkvi. Spet drugi so po opravljenih izpitih odšli na svoje domove.

Don Bosko je zadnji večer prosil svojega duhovnega voditelja in dobrotnika za zadnji blagoslov. To je bil nadvse ganljiv prizor.

Mons. Cagliero piše: »Ko je bil don Cafasso v zadnjih trenutkih svojega življenja, smo srečali don Boska, ki ga je prišel zadnjič obiskat. Bil je silno potr. Pa tudi mi nismo bili nič manj potr. Don Bosko nam je v našo tolažbo rekel, da ga bomo imeli kmalu kot priprošnjika v nebesih. Govoril nam je, kakor le svetnik more govoriti o drugem svetniku, o njegovih izrednih krepostih, o izrednih darovih, ki jih je prejel od Boga. Opisal nam je njegovo pobožnost do blažene Device Marije in kako je bila vsaka sobota zanj dan, popolnoma posvečen presveti Devici Mariji, kako se je ob sobotah strogo postil in kako mu je ona prav na sobotni dan podelila vsako milost, za katero jo je prosil.«

Napočil je 23. junij. Don Cafasso je prosil, da bi zgodaj zjutraj v sosednji sobi darovali sveto mašo in bi kakor vsako jutro prejel sveto obhajilo. Bila je sobota in on, ki si je toliko prizadeval za Marijino čast, je želel, da bi umrl na njej posvečen dan. Pogosto je ponavljal in zapustil tudi napisano: »Kako lepo je umreti iz ljubezni do Marije, umreti z besedo Marija na ustih, umreti na dan, ki je posvečen Mariji, umreti v najbolj slavnem trenutku za Marijo, umreti v Marijinem naročju, oditi v nebesa z Marijo, sedeti na vse večne čase blizu Marije.«

Proti deveti uri dopoldne se je začel smrtni boj. Prekrižal je roke na prsih. Ura je udarila deset, navzoči so molili proficiscere (pojdi duša) in zdelo se je, da bo izdihnil. Kar nenadoma se je stresel, se obrnil, kakor da bi ga kdo poklical po imenu. Dvignil se je s postelje in tako obvisel oprt na eni strani, z odprtimi očmi, živimi in polnimi začudenja. Tedaj je prepoln ljubezenske predanosti in čudovitega miru stegnil roke proti nevidnemu predmetu. Bila je presveta Devica Marija, kakor moremo upravičeno domnevati, ki se mu je prikazala zato, da bi ga tolažila v teh zadnjih vzdihljajih in mu podelila milost, za katero jo je toliko let prosil v znani molitvi »Rad bi se zatekel v tvoj objem v trenutku smrti«. Pogled umirajočega je bil obrnjen k vznožju postelje, kjer je visela slika, ki je predstavljala smrt sv. Jožefa. Malo zatem je izdihnil. To sta povedala konviktovca don

Allachis in don Bonino, ki sta bila navzoča pri smrti, in mons. Cagliero, ki je to slišal iz don Boskovih ust.

Don Boska so v naglici obvestili, da je don Cafasso v zadnjih vzdihljajih. Takoj se je s klerikom Ceruttijem napotil v konvikt, kamor je prišel nekaj trenutkov potem, ko je don Cafasso izdihnil. Pokleknil je k postelji in se bridko razjokal.

Zvečer je fantom sporočil žalostno novico, zgovorno opisal, njegovo življenje, obljubil, da bo napisal njegov življenjepis in določil, da bodo praznik sv. Janeza Krstnika obhajali 1. julija, po prazniku sv. Alojzija dne 29. junija.

Dne 23. in 24. so don Cafassovo stanovanje spremenili v molilnico. Prišlo je kropit veliko ljudi, ki so občudovali nebeški izraz svetega duhovnika. Poljubljali so mu roko, rezali koščke njegove obleke, las in se s predmeti dotikali njegovega trupla. Vsi so hoteli imeti kako relikvijo.

Zvečer 24. junija so truplo položili v krsto iz orehovega lesa in jo odnesli v cerkev sv. Frančiška Asiškega. Tu je nepregledna množica izrazila svoj zadnji pozdrav in poljubljala mrtvaško platno. Na željo ljudstva so odprli krsto, da so mogli videti mrtvo truplo, in jo potem zopet zaprli.

Dne 25. junija so konviktovci zgodaj zjutraj opravili hvalnice za mrtve, teolog Golzio je pel mašo zadušnico. Ljudje so se gnetli okoli krste, veliko jih je jokalo in polagalo vence in cvetlice na krsto. Bil je presunljiv prizor.

Ob določeni uri se je razvil mrtvaški sprevod. Najprej so šle bratovščine, frančiškani, predstavniki oratorija iz Valdocca, vrsta približno 200 duhovnikov, med katerimi je bil tudi don Bosko, ne da bi naštevali tiste, ki so šli za krsto. Ob cesti, kjer se je pomikal sprevod, je bilo tisoče in tisoče vernikov. Don Bosko je slišal, kako so umrlega od vseh strani hvalili, se za njim jokali, molili in vzdihovali.

Ko so prišli v župnijsko cerkev Svetih mučencev, ki je bila nabito polna ljudi, so opravili sveto mašo in obred za pokojnega, nato pa so člani bratovščine sv. Roka odnesli krsto na pokopališče. Veliko ljudi vseh slojev je spremljalo krsto, duhovniki in ljudstvo so izmenoma molili rožni venec. Mala cerkva turinskega pokopališča seveda ni mogla sprejeti množice, ki je spremljala na zadnji poti častitljivo truplo umrlega. Po blagoslovu krste so truplo odnesli v mrtvaško vežico, kjer so pogrebci planili po cvetlicah na krsti in jih odnesli domov kot dragocen spomin na pokojnega duhovnika.

Naslednje dni so njegov grob obiskali ljudje, ki jim je pokojni v življenju toliko pomagal. Tudi don Bosko ga je obiskal in zapustil napisano: »Krščansko pokopališče, ki je vedno zgovoren učitelj za tistega, ki vstopa vanj z duhom vere in pobožno molitvijo, postane srcu drag kraj, ko med grobovi počiva pepel naših dragih dobrotnikov.«

Dne 25. junija 1860 so na apelacijskem sodišču odprli tajno oporoko don Cafassa z dne 10. oktobra 1856. Družinsko posest je pokojni zapisal svojim sorodnikom, dediščino, ki mu jo je zapustil don Guala, pa Mali hiši Božje previdnosti. Poleg mnogih pripisov je bil tudi 14. člen v korist don Boska in njegovim dečkom: »Duhovniku don Janezu Bosku iz Castelnova d'Asti, prebivajočemu v Turinu, zapuščam vse svoje premoženje za prostor in poslopje oratorija ob cerkvi sv. Frančiška Saleškega v tem glavnem mestu v predmestju Valdocco in k temu še pet tisoč lir kot enkratni dar. Prav tako istemu podarjam vse dolgove, ki jih je imel pri meni ob moji smrti, in zato v ta namen uničujem in razveljavljam vse listine, ki govorijo o tem.«

S to oporoko je don Bosko ostal edini lastnik Pinardijeve posesti, ki jo je kupil don Cafasso.

Don Bosko je pri večernem govoru dečkom povedal, kako je don Cafasso v svoji oporoki zapustil spomin svoje krščanske ljubezni, in opisal veličasten pogreb, ki je dokazoval, kako so vsi priznavali njegove velike kreposti. Opisal je zveličaven vtis, ki ga na dobre duše naredi smrt pravičnega, in strahoten preplah, ki ga povzroči konec hudobneža, kar je prikazal s strašnim dogodkom tistih dni:

»V Pratu je neki revolucionarni gorečnej vstopil v neko kavarno, potegnil dve pištoli in dejal: »Z eno bom ubil Pija IX. in z drugo župnika stolne cerkve.« Da bi potrdil svoj nesrečni sklep, je s kopitom pištole udaril ob mizo. Ker je bila pištola nabita, se je sprožila in krogla je zadela v glavo tega izzivalca. Šli so po duhovnika in prvi, ki so ga dobili, je bil župnik stolne cerkve, ki ga je nesrečnej hotel ubiti. Takoj je prihitel, toda našel je samo še mrtvo truplo.«

Don Ruffino poroča, da so 29. junija obhajali v oratoriju praznik sv. Alojzija. Med fante so razdelili svetinjice, ki so nosile na eni strani podobo sv. Alojzija, na drugi pa angela varuha. Vsi, tudi kleriki in duhovniki, so si svetinjico pripeli na obleko. Pridigo je pripravil gospod don Ciattino, župnik iz Maretta. Govoril je o pomenu majhnih reči. Pridiga je vsem zelo ugajala. Popoldne je bila gledališka predstava. Proti večeru so naredili procesijo. Fantje so nosili svetinjice. Kakor drugikrat so tudi tokrat predstavljali razne svetnike, med drugimi je bil neki fant oblečen kakor Janez Krstnik. Že ponoči so spuščali balone, pripravili bengalični ogenj in spuščali rakete.

Dne 30. junija so v cerkvi sv. Frančiška Saleškega opravili mašo zadušnico ob sedmem dnevu smrti don Cafassa. Vse je bilo zelo skromno. Don Bosko se je udeleževal vseh molitev za svetega krajana in v konviktu je našel vedno svoje zatočišče. Za novega spovednika si je izbral teologa Golzia, pri katerem se je spovedoval redno vsakih osem dni. Tudi teolog Golzio je bil prepričan o nadna-

ravnem poslanstvu don Boska in da ga Gospod vodi po izrednih potih krščanske popolnosti. Ni nasprotoval njegovi metodi duhovnega vodstva, tudi takrat ne, ko je bil oratorij poln klerikov in notranjih gojencev. Don Albera je pripovedoval, »kako zelo je teolog Golzio cenil don Boska. To se je pokazalo tudi tako, da mu je zapustil vse svoje premoženje.« Kot rektor konvikta je sledil don Cafassu kanonik Evgenij Galletti, ki se je iz ljubezni do Boga že odrekel kanonikatu in se zaprl z reveži v Malo hišo Božje previdnosti v Cottolengu. Tudi ta zgledni duhovnik je bil velik don Boskov prijatelj in mu je dajal na voljo v konviktu sobo in prost dostop v knjižnico, kjer je lahko v miru pisal svoje knjige. Prav tako je don Bosko po njegovi želji to in poznejša leta odhajal na duhovne vaje k sv. Ignaciju.

47.

POGLAVJE

Don Boskov god – Ozdravitev klerika Castellana – Pogrebne slovesnosti za don Cafassom v oratoriju – Don Bosko prebere posmrtni govor in ga da natisniti pod naslovom: Zgodovinski osmrtni spomin don Jožefa Cafassa – Katoliško branje – Papeževanje sv. Siksta II. in Slava sv. Lovrenca mučenca – Kardinal Corsi v oratoriju

DNE 1. JULIJA 1860 SO Z OBIČAJNIMI SLOVESNOSTMI na dvorišču, s pesmijo, petjem in godbo proslavljali don Boskov god. Dečki so čutili potrebo, da so pokazali svoje razpoloženje, in to tudi s kakim darom.

Don Bosko, tako piše Peter Enria, ni nikdar gledal na to, ali je bil njegov talar lepo prikrojen, ali je pristajal njegovi postavi, ali je bil debel pozimi, ali tenek poleti; da le ni bil v nečast duhovniškemu dostojanstvu, se pravi, da je bil čist in spodoben. Zato so gojenci ob prvih praznovanjih godu zbrali darove in mu v znamenje vdanosti poklonili kak del duhovniške obleke, v soglasju z letnim časom.

Dne 4. julija, tako beremo v kroniki don Ruffina, je ozdravel klerik Alojz Castellano, in sicer na naslednji način. Ker je bil težko bolan, ga je imel zdravnik za odpisanega in ga skoraj ni več obiskoval. Poklicali so drugega zdravnika, toda tudi ta je bil istega mnenja. Prav tako tretji zdravnik ni dal nobenega upanja več. Don Bosko ga je šel obiskat in je tudi imel primer za izgubljen. Vse od 25. aprila je don Bosko dvoje mislil: »Dve stvari sta gotovi, in sicer konec Sicilij in odhod klerika Castellana v nebesa.« Toda potem ko ga je spovedal in mu dal svoj blagoslov, je vzkliknil: »Če ga bo Dominik Savio ozdravil, bo to dokaz za njegovo svetost.«

Še tisti dan je kleriku popustila vročina in malo pozneje je prišel v oratorij. Toda don Boskova napoved se je, kakor bomo videli, uresničila.

Medtem so v oratoriju slavili spomin don Cafassa. Izgubo tega velikega dobrotnika so vsi gojenci močno čutili in čeprav so opravili zanj že veliko molitev in raznih pobožnosti za umrle za pokoj njegove duše, so vendar vsi želeli, da bi opravili slovesen javni zahvalni zadušni obred, seveda v mejah njihovih majhnih denarnih možnosti.

Dne 10. julij so izbrali za dan, ko naj bi sedemnajst dni po njegovi smrti opravili to dejanje zahvale. Cerkev je bila vsa odeta v črnino, ob vhodu sta bila postavljena dva napisa in še več drugih v cerkvi okoli mrtvaškega odra.

Na pročelju cerkve je visel napis:

POPOTNIK, USTAVI SE – IN PREBERI ŽALOSTNI PRIMER – VZOR DUHOVNIŠKEGA ŽIVLJENJA – ODLIČEN UČITELJ DUHOVNIKOV – OČE REVEŽEV – SVETOVALEC V DVOMIH – TOLAŽNIK BOLNIKOV – OPORA UMIRAJOČIH – UTEHA JETNIKOV – POMOČ NA SMRT OBSOJENIH – PRIJATELJ VSEH – VELIKI DOBROTNIK ČLOVEŠTVA – DUHOVNIK JOŽEF CAFASSO – JE UMRL – V STAROSTI KOMAJ 49 LET – 23. JUNIJA 1860 – TODA POTOLAŽIMO SE – ON JE ODŠEL V NEBESA – IN JE NAŠ PRIPROŠNJIK.

Nad stranskimi vrati, proti dvorišču, je pisalo:

JOSEPHO CAFASSO – SACERDOTI EGREGIO INTEGERRIMO – OPTIME DE NOBIS MERITO – QUI FATO IMMATURE CONCESSIT – IUVENES PARENTATUM – AEDEM INGREDIMINI MOESTI – GRATI ANIMI ERGO.

(Jožefu Cafassu – odličnemu in neoporečnemu duhovniku – za nas velezaslužnemu – ki je prekmalu umrl – mladi svojemu očetu – žalostni hvaležno želijo – srečno domovino.)

Ob mrtvaškem odru:

VERE – SAL TERRAE – LUX MUNDI – FUIT (zares – bil je luč sveta – sol zemlje) (Mt 5,13).

Na desni strani:

QUIA AD JUSTITIAM – ERUDIVIT MULTOS – FULGEBIT QUASI STELLA – IN PERPETUAS AETERNITATES (Ker je k pravičnosti – poučil mnoge – se bo svetil kot zvezda – vse večne čase).

Na levi strani:

LABIA JOSEPHI CUSTODIRE – SCIENTIAM – ET LEGEM REQUIREBANT – EX ORE EJUS (Jožefova usta – so hranila znanje – in iz njegovih ustnic – so pričakovali pravičnost.)

Zgoraj:

CORONA SENUM – FILII EJUS – ET GLORIA FILIORUM – PATER EORUM (Krona starcev – njihovi sinovi – slava sinov – njihov oče.) (Prg 17,6)

Vsak napis je bil ilustriran s skicami, ki so nakazovale njegove zasluge. Fantje sami so iz lastne pobude pripravili po svojih najboljših močeh glasbo. Pred obredom in po njem so veliko molili. Ob pol sedmih se je začela slovesna maša, ki jo je pel teolog Borel. Po oratorijski navadi so dečki po potrebi pripravi prejeli sveto obhajilo, ki je gotovo najučinkovitejše sredstvo za pomoč vernim dušam v vicah. Z našimi fanti, z drugimi uglednimi osebami in občudovalci pokojnika se je cerkev napolnila do zadnjega kotička.

Po maši je pred molitvami ob mrtvaškem odru don Bosko prebral poslušalcem prilagojen življenjepis don Cafassa. Med branjem so mu večkrat prišle solze v oči in dogodki, ki jih je opisoval, so do globine src presunili navzoče, tako da jim je bilo kar hudo, ko je končal.

Ta življenjepis so meseca avgusta objavili v tisku pri Paravii. Nosil je naslov: Zgodovinski osmrtni spomin dečkov Oratorija sv. Frančiška Saleškega na duhovnika Jožefa Cafassa, njihovega velikega prijatelja, ki ga je opravil duhovnik Janez Bosko. Don Bosko je svoje izvajanje razdelil na: Mladost Jožefa Cafassa – kleriško življenje Jožefa Cafassa – duhovniško življenje don Cafassa – Zatajevano življenje don Cafassa – Njegova sveta smrt.

V uvodu življenjepisa beremo:

Ni bil moj namen dati ta govor v tisk, ker je preprost družinski spomin, namenjen prijateljem in fantom, glede katerih mi je v veselje, da jih lahko imenujem svoje sinove v Gospodu. Toda ponovne prošnje uglednih osebnosti so me nagnile, da sem to storil. Ta biografija je povzetek življenja duhovnika Cafassa, ki ga nameravam objaviti, če mi bo Gospod dal zdravje in milostno pomoč.

Ker vem, da je mnogim pobožnim osebam močno pri srcu, da bi imele kak spomin na don Cafassa, sem menil, da bi bilo lepo zadostiti taki želji tako, da bom kot dodatek k življenjepisom dal še dvoje pobožnih vaj, ki jih je on sestavil in opravljal. To sta: Zadnje dejanje kot priprava na smrt ali Vaja za srečno smrt, ki jo je on opravljal vsak mesec, in Obisk Najsvetejšega za vsak dan v tednu, ki ga je on vsak dan brez izjeme zvesto opravljal.

Gospod Bog, ki nam je v svojih nedoumljivih načrtih hotel odvzeti tako draga in dragocenega prijatelja, naj stori, da nam bodo njegova dejanja in spisi v spodbudo, da ga bomo posnemali v njegovi neizmerni krščanski ljubezni in v drugih njegovih krepostih. Če bomo storili to, sem prepričan, da bomo šli po poti, ki vodi v srečno večnost.

Armonia je 15. septembra 1860 pisala:

POSMRTNI GOVOR ZA POKOJNIM GOSPODOM CAFASSOM

Tiskarna G. B. Paravia je izdala knjižico kakih 100 strani v šestnajsterki, ki jo bodo zelo hvaležno sprejeli Turinčani in mnogi bralci s podeželja, ki obžalujejo smrt tako velikega duhovnika, kot je bil don Cafasso. Knjižica vsebuje posmrtni govor, ki ga je imel gospod don Bosko v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega, kjer so opravili slovesno zadušnico za pokojnikom. Ta govor, ki ga je narekovalo globoko prijateljstvo med krepostnima oseba-ma, je povzetek življenja don Cafassa, ki je bilo v celoti posvečeno zveličanju duš in pomoči revežem. Poleg posmrtnega govora sta v knjižici tudi dve pobožni vaji, ki ju je napisal in opravljal don Cafasso in bosta gotovo v veliko spodbudo pobožnim osebam. Prodaja se po 50 centov v korist fantov Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ustanove, ki jo je don Cafasso tako velikodušno podpiral.

Medtem ko je don Bosko sestavljal posmrtni nagovor, je bil zaposlen s pisanjem treh zvezkov Katoliškega branja za mesec avgust, september in oktober.

Prvi je bil nadaljevanje življenja papežev: *Papeževanje sv. Kalista II. in slava sv. Lovrenca mučenca, ki ju je napisal duhovnik Janez Bosko (k).*

Don Bosko na dolgo razpravlja o relikvijah, čudežih in svetiščih tega junaškega diakona. Potem navaja pravilo življenja za vsak dan, vsak teden, vsak mesec in vsako leto ter vsak čas sv. Alfonza Marije Ligvorija. To je preprosto pravilo, ki je osnova duhovnega življenja, ki ga je don Bosko postavil kot vodilo članom svoje družbe. V pripisu sta podana smrtna primera dveh nesrečnežev; enega, ki je preklinjal papeža, in drugega, ki se je norčeval iz izobčenja.

Drugi zvezek je napisal veliki don Boskov prijatelj in nosi naslov: *Zgled uboge deklice Rozine Pedemonte, ki je v starosti 20 let umrla v Genovi 30. januarja 1860; napisal prior pri sv. Sabini Jožef Frassinetti.* To je tako lepa in dišeča cvetka vsakdanjih kreposti, ki jih ni težko izpolnjevati, da si je težko želeti kaj boljšega. Rozina Pedemonte je bila 1855 vpisana v Družbo hčera Marije Brezmadežne v Morneseju na Monferratskem, v škofiji Acqui. To družbo je škof v Acqui s posebnim odlokom odobril 20. maja 1857. Eno leto po vpisu, ki ga štejejo za noviciat, dekleta naredijo neke vrste obljubo, da bodo izpolnjevala pravilnik družbe.

Don Bosko je dodal še dva dogodka: duhovne vaje nekega starega vojaka in milosti, ki so bile podeljene po priprošnji blaženega Benedikta Labreja.

Tretji zvezek za mesec oktober je nosil naslov: *Dobra spoved odpre nebesa.* Knjižico je napisal fra Karel Filip da Poirino, kapucinski duhovnik. Pisatelj naštevava razloge, zakaj naj pri spovedi povemo vse grehe. Daje navodila za pripravo

na življenjsko spoved, ki naj bi popravila vse slabo opravljene prejšnje spovedi. Odgovarja na že znane ugovore, da se ne bi spovedovali vseh grehov. Navaja strašne primere kazni zaradi slabo opravljenih spovedi.

Tiste dni, tako nadaljuje kronika, je vlada dovolila njegovi eminenci kardinalu nadškofu v Pisi vrnitev na njegov sedež. Takoj, ko je bil ugledni kardinal svoboden, je 14. julija obiskal oratorij. V cerkev je vstopil ob spremstvu svojega tajnika in služabnika ob pol sedmih, maševal v spremstvu kanonikov Ortalda in Alasia ter duhovnikov don Dadessa, don Corsija in don Alasonattija. Po evangeliju je imel kratek nagovor in pred obhajilom globoko občuteno spodbudo. Nato je obhajal navzoče. Na koncu maše je dal blagoslov. Po skromnem zajtrku je dal iz svojega prinesiti košaro češenj za fante. Pod stebrišče so mu postavili stol, kamor je sedel. Fantje so mu pripravili glasbene točke in prebrali pesmi, ki sta jih sestavila klerik Francesia in klerik Bongiovanni. Don Rua je prebral nagovor, ki ga je sestavil don Bosko.

Velespoštovana eminenca!

Preden boste, velespoštovana eminenca, zapustili našo borno hišo, mi dovolite, da vam v imenu mojih spoštovanih predstojnikov, v imenu čustev mojih dragih tovarišev izrazim globoko hvaležnost in povem, da je to za naš oratorij nadvse vzvišen dan, tako vzvišen, kot ga verjetno ne bomo doživeli nikdar več. Res je, eminenca, da smo sredi splošnega veselja v zadregi, ker nam naš stan, čas in kraj niso omogočili, da bi vas vredneje sprejeli. Vendar nas pri tem tolaži misel, da bo vaša dobrota, ki je sprejela povabilo, nas obiskala in izrekla besede večnega življenja, imela razumevanje in nam oprostila našo majhnost.

Sedaj mi pa dovolite, da vam izrečem našo skupno željo. Eminenca, ponižno vas prosimo, da bi zastavili pred Gospodom prošnjo, da bi mogli neokrnjeni prebroditi viharje tega življenja in prispeti v pristanišče večnega življenja. Prosimo vas, da bi nas blagoslovili ne samo sedaj, ko ste med nami, temveč tudi takrat, ko se boste iz pregnanstva vrnili spet na svoj sedež, ki vam ga je Previdnost določila za mesto vašega apostolata. Mi vam obljubljam, da bomo dvigali naše sicer slabotne, pa goreče molitve k prestolu pravičnosti in usmiljenja, da bo nad vas razlivala obilico nebeškega blagoslova. Gospod Bog naj vas ohrani še mnoga leta v korist njegove Cerkve, ki jo gradite in krasite s svojim zgledom, in naj vaše čelo okraši s krono, ki jo zaslužijo tisti, ki so junaško bojevali bitke za Gospoda.

Še za eno uslugo vas prosimo, eminenca: da bi vzeli naš oratorij pod svojo posebno zaščito in nas še naprej priporočali svetemu očetu, tistemu svetemu očetu, ki je glavni predmet našega in vašega spoštovanja in ljubezni in naše sinovske vdanosti. Oh, eminenca, ko boste ob prvi priložnosti videli ljubeznivi obraz našega dobrega svetega očeta, mu povejte, da se mu fantje tega mesta, ki obiskujejo oratorije, zahvaljujejo za velike časne in duhovne dobrote, ki so jih bili po njegovi dobroti deležni. Recite mu, da naj moli za nas in nam podeli svoj sveti blagoslov, recite mu, da ga imamo zelo radi (to je izraz tisočev mojih

tovarišev) in da bi, če bi bilo potrebno, dali zanj in za našo sveto vero, ki ji on načeluje, premoženje, zdravje in življenje. To smo vsi pripravljene storiti iz vsega srca.

Še veliko drugih stvari bi vam rad povedal, vendar ne bi rad zlorabljal vaše potrpežljivosti. Zato, medtem ko sem ponosen, da sem vam lahko naslovil besedo, se čutim zmeden, ker nisem tega storil tako, kot se spodobi. Prepuščam besedo svojim tovarišem, da tudi oni izrazijo vso ljubezen svojega srca.

Naj živi Pij IX., naš ljubljene oče!

Naj živi njegova eminenca kardinal Corsi, ki ga v tem trenutku predstavljamo v našem oratoriju!

Njegova eminenca je odgovoril, da bo od tega trenutka dalje oratorij deležen vseh molitev, ki se opravljajo v njegovi škofiji, in da ob obisku sv. očeta ne bo pozabil don Boskovih sinov. Tedaj so mu trije fantje poklonili zbirko vseh zvezkov Katoliškega branja. Eden izmed treh mu je dejal, da je Katoliško branje vsem vernikom toplo priporočil sv. oče, zato prosi tudi njega, da bi ga dal spoznati svojim škofljanom, če meni, da bi bilo to v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš. »Srečni mi, če boste sprejeli ta dar.« Njegova eminenca je pokazal svoje odobravanje. Po tej slovesnosti je kardinal obiskal hišo, spalnice, učilnice, delavnice, obednico klerikov in kuhinjo, ki jo je blagoslovil z besedami: »Gospod Bog naj v obilici poskrbi za vse.«

Proti pol enajsti uri je med vzkliki 'živel Pij IX.' in 'živel kardinal Corsi' zapustil oratorij. Fantje so naredili špalir pod stebriščem vse do kočije, ki je čakala pred vrati, kardinal pa je šel po sredi in blagoslavljal navzoče.

Kanonik Alasia je izjavil, da nikdar še ni videl kaj bolj ganljivega, in pri tem pretakal solze. Kanonik Ortalda je zatrdil isto o sebi.

Od tu je kardinal odšel v zavetišče, kjer niso pripravili nič posebnega za sprejem: vstopil je kot preprost duhovnik, ni izrekel besede, podelil je blagoslov z Najsvetejšim. Nato je z markizo Barolo v zahvalo za svojo osvoboditev obiskal svetišče Marije Tolažnice. Dne 21. julija se je odpravil na potovanje proti svoji Pisi.

48.

POGLAVJE

Škodoželjno podtikanje časopisov oratoriju – Don Boska ne sprejmejo v vladnem uradu – Vdanost in prepuščenost Bogu – Dolgo in potrpežljivo čakanje v predsobi generalnega tajnika – Don Boska sprejme generalni tajnik: nespoštljivost in prisiljena vljudnost – Minister priporoča še več fantov

NADŠKOF IZ PISE SE JE REŠIL NADLEŽNOSTI. Ne pa tudi don Bosko. V normalnih okoliščinah bi pismo, ki ga je don Bosko poslal na ministrstvo, in sprejem toliko fantov, ki jih je priporočal minister, morala pripraviti vlado, da bi opustila svoje šikane proti oratoriju. Toda tako upanje je bilo zaman v tistih časih, ko je vsakdanje časopisje kar naprej bruhalo podtikanje, si vedno znova izmišljevalo obtožbe, skušalo javno mnenje nahujskati in oblastnike pripraviti za sovražna dejanja proti oratoriju. S tem so podžigali tudi vedno bolj hudobne strasti ljudskih množic. Nekega dne je don Bosko v spremstvu klerika Garina šel po trgu Savoia. Pristopila sta dva človeka, ki sta mu izzivalno rekla v obraz: »Duhovnike bi bilo treba vse pobesiti.« Don Bosko jima je smehljaje se odgovoril: »Kadar bodo imeli vaše zasluge.«

Seveda ni manjkalo piscev, ki bi zavračali take obtožbe in kazali nepravico takih pretenj, nesramnost takih napadov. Veliko časopisov je branilo duhovnike. Toda vsi sektaški časopisi so kakor na povelje zavračali vso obrambo, ponavljali svoje krive obtožbe in pritiskali na vlado, da bi zatrla oratorij. Na žalost zaradi značaja ljudi, ki so bili v vladi, ni bilo računati s pravičnim ravnanjem. Ker niso bili popolnoma prepričani o tem, kako naj vodijo Italijo, so se dali vplivati in prevarati agentom sekt ter so dostikrat videli sovražnike in nasprotnike tam, kjer jih ni bilo, ali pa so prepolni strahu hoteli preplašiti tiste, ki so se jih bali. Zato se je bilo bati, da bodo prej ali slej posegli po skrajnih

sredstvih in bodo ukazali zapreti valdoško zavetišče. Don Bosko je že zvedel, da ga nameravajo poslati v hišni pripor, vendar so vplivne osebnosti in ugledni gospodje preperečili tak načrt.

Zato se je bilo treba zavarovati. »Toda kaj naj storim?« je menil don Bosko. »Ali naj pišem opravičila in prošnje? Saj mi nihče ne odgovarja. Ali naj ponovno prosim za sprejem pri Fariniju? Prepričan sem, da bi mu v osebnem pogovoru lahko hitro dokazal svojo nedolžnost. Toda minister me noče sprejeti. Kljub temu je treba poskusiti vse.«

Že dvakrat ali trikrat je prosil, da bi ga poslušal, pa vedno zaman. V tako imenovanih vladnih krogih so se vsi bali don Boskovega obiska in pogovora z njim, ker je imel izreden vpliv tudi na manj naklonjene ljudi. Zato so ukrenili vse, da ga ne bi sprejel noben minister.

On pa je mirno in pogumno storil potrebne korake, da bi premagal vsako oviro. Bil je pripravljen žrtvovati ne samo življenje, temveč kar koli na tem svetu, preden bi dal, da bi mu iztrgali njegove sinove, kajti brez njega bi bil oratorij izgubljen.

Ker na noben način ni mogel doseči sestanka s Farinijem, se je don Bosko obrnil na generalnega tajnika notranjega ministrstva viteza Silvija Spaventa. Toda tudi ta se ga je branil sprejeti in ga je zato po vratarjih vsak dan znova zavračal z namenom, da bi ga utrudil. Končno pa je bil le prisiljen, da ga je sprejel. In to na naslednji način.

Bilo je 14. julija in tajnik mu je za ob enajstih dopoldne dal upati, da ga bo sprejel v avdienco. Dečki v oratoriju so trepetali za njegovo usodo. Don Bosko je užaloščen, a nikakor ne vznemirjen, dal poklicati klerika Janeza Cagliera in mu dejal: »Pospremi me na ministrstvo.« Ko sta prišla na Via Palatino, se je za trenutek ustavil in vzkliknil: »Kako silno hudoben je svet! Ti gospodje pri vladi so za vsako ceno odločeni, da zaprejo oratorij. Ubogi reveži! Motijo se. Ne bo jim uspelo. Mislijo, da imajo opraviti samo z don Boskom, in ne vedo, da imajo opravka z nekom, ki je veliko močnejši od njih. To je z blaženo Devico Marijo in s samim Bogom, ki bo razblinil njihove naklepe. Ne, ne bo jim uspelo zapreti oratorij.«

Ob določeni uri je don Bosko prišel v palačo ministrstva, vstopil v čakalnico in se dal najaviti. Toda Spaventa, ki je ali pozabil na dogovor ali pa si je premislil, mu je dal vedeti, da ga zaradi nujnih opravkov ne more sprejeti. Na to sporočilo je don Bosko odgovoril: »Čakal bom toliko, da me bo gospod Spaventa mogel sprejeti.« Bil je odločen, da bo kljub mrazu in gladu čakal tako dolgo, dokler ne bo sprejet. Čakal je do šestih zvečer. V tistih sedmih urah se je čakalnica polnila in

praznila z mnogimi ljudmi vseh vrst in stanov, sprejemali so jih v pisarno, toda za don Boska ni bilo časa. Vratarji so hodili po sobani, gledali pomilovalno in prezirljivo na ubogega duhovnika, se norčevali iz njega in si mežikali med seboj.

Ljudje, ki so prihajali, so začudeni gledali tega duhovnika, ki je sedel v kotu in imel ob strani najprej klerika Cagliera in potem duhovnika Angela Savia, ki je prišel nadomestit tovariša, da je šel na kosilo.

Od časa do časa je don Bosko stopil h kakemu slugi in ponovil svojo prošnjo za sprejem. Potem pa se je vedno potrpežljivo vračal na svoje mesto. Stvar je postajala tako zelo neprijetna, da so celo sluge začeli imeti sočutje z njim.

Končno se je vitez Spaventa, mogoče zaradi sramu, ker tako ravna z državljanom, ki ima, čeprav je duhovnik, iste pravice pred zakonom kot drugi, odločil, da se bo dal vsaj videti. Zato je najprej nekaj mrmral med zobmi, nato pa spregovoril, da ga je mogel don Savio razumeti. »Kaj hoče ta nadležnež?« Tedaj je don Bosko stopil k vratom pisarne. »Kaj je tako pomembnega, da hočete na vsak način govoriti z menoj?« je dejal Spaventa v strogem in izzivalnem tonu. Ob tem pogledu in ob teh besedah so vsi, ki so čakali, ter služabniki in sluge v sobi obrnili oči k ubogemu duhovniku, ki je odvrnil:

»Nujno moram za trenutek z vami govoriti, spoštovani gospod.«

»Kaj želite?«

»Rad bi z vami govoril na samem.«

»Kar tukaj povejte, kar imate, vendar hitro. Vsi ti, ki vas bodo slišali, so vredni zaupanja.«

Tedaj je don Bosko, ne da bi se oziral na nevljuden sprejem, glasno in jasno povedal: »Gospod vitez, moram vzdrževati 500 zapuščenih dečkov. Od tega trenutka jih izročam vam in vas prosim, da poskrbite za njihovo prihodnost.«

»Kdo so ti dečki?«

»To so ubogi otroci ali sirote brez staršev in izpostavljeni vsem mogočim nevarnostim. Vlada mi jih je pošiljala v oskrbo, sedaj jih pa hoče vreči na cesto.«

»Kje so sedaj?«

»V moji hiši.«

»Kdo jih vzdržuje?«

»Krščanska dobrodelnost nekaterih dobrotnikov.«

»Vlada ne plačuje mesečnine?«

»Niti solda.«

Med tem dvogovorom, ki je obstajal iz kratkih vprašanj in še krajših odgovorov, so se vsi v predsobi zaskrbljeni zbrali okoli don Boska in pokazali svoje nezadovoljstvo zaradi prezirljivega in ponižujočega ravnanja s tako častitljivim

duhovnikom. Ko se je Spaventa zavedel takega razpoloženja, ki brez dvoma ni dajalo najboljšega vtisa lepega vedenja, je spremenil svoje obnašanje. To še toliko bolj, ker mu je don Bosko šepetaje povedal: »Bodite tako dobri in me poslušajte, drugače se boste kesali še pred jutrišnjim večerom.« Tajnik se je ob teh besedah zresnil in se odločil, da ga bo zasebno sprejel. Prijel ga je za roko in vljudno dejal: »Stopite naprej.« In ga je povedel v pisarno.

Don Savio nam je pripovedoval: Ko so se za obema zaprla vrata, nisem ničesar več videl ne slišal. Malo pozneje je Spaventa spet ves iz sebe stopil v čakalnico, se v naglici obrnil k tajnikom, diplomatom in drugim uglednim osebam, ki so prišli z namenom, da bi govorili z njim o državnih zadevah, ter dejal: »Oprostite, urediti moram zelo pomembno zadevo, ki ne dopušča odlašanja. Danes vas ne morem sprejeti. Pridite jutri.« Po teh besedah se je spet umaknil in izginil za vrati. Don Bosko je ostal notri dolgo časa. Kaj je povedal Spaventi, da ga je prisilil k takemu preobratu, se ni nikdar zvedelo.

Don Bosko je svojim sodelavcem pripovedoval samo o tistem delu razgovora, ki se je tikal oratorija. Iz njegovih besed je bilo mogoče povzeti naslednje:

Tajnik je ponudil sedež ob svoji strani in mu nato z ljubeznivim glasom dejal:

»Vem, da storite veliko dobrega. Povejte mi torej, v čem sem vam lahko na uslugo. Vse, kar bo v moji moči, bom rade volje naredil.«

»Vljudno vas prosim, da mi poveste razloge,« je dejal don Bosko, »zakaj preiskujete mojo hišo? Še več: zakaj me vlada preganja?«

»Toda vi gojite neko določeno politiko, živite v nekem določenem duhu. Končno vam tukaj ne morem vsega povedati. To je stvar ministra. Morali bi se pogovoriti z njim. Lahko vam pa povem, da bi vse neprijetnosti takoj prenehale, če bi vi govorili jasno in razodeli svoje skrivnosti.«

»Ne vem, o kakih skrivnostih govorite, gospod vitez.«

»Jezujske skrivnosti, ki so jih skušali razkriti v hišnih preiskavah, zaradi katerih se pritožujete.«

»Ne vem čisto nič o takih skrivnostih. Rad bi celo zvedel, za kaj gre, da bi vam dal ustrezna pojasnila, če je to v moji moči. Vaša uglednost naj mi govori popolnoma jasno in jaz vam bom odgovarjal z enako odkritosrčnostjo.«

»V te stvari se jaz ne morem vmešavati. Vprašajte gospoda ministra. Ta vam bo vse povedal.«

»Če vaša uglednost sodi, da mi ne morete povedati stvari, za katere vas prosim, bodite vsaj tako dobri in mi poskrbite za sprejem pri ministru.«

»Da. Skušal bom doseči. Toda v tem trenutku je zelo težko. Vsekakor bom šel in povprašal. Ostanite za trenutek tukaj in ne govorite z nikomer o tem. Lahko bi stvar napačno razumeli in bi vam bilo to v še večjo škodo.«

Po teh besedah je gospod Spaventa odšel iz pisarne in se odpravil k ministru Fariniju. Čez pol ure je prišel nazaj in rekel don Bosku:

»Minister je zaposlen in vas sedaj ne more sprejeti. Toda jutri vam bo sporočil, kdaj vas bo.«

Don Bosko se mu je lepo zahvalil in je zapustil pisarno miren in smehljaje. Tajnik ga je pozorno in spoštljivo spremljal vse do stopnic. Ko so sluge videli toliko spoštljivost svojega gospodarja do don Boska, so bili takoj, ko je ta odšel v svojo pisarno, polni ljubeznivosti do ubogega duhovnika, obdali so ga, nekateri so mu poljubili roko in eden izmed njih ga je celo pospremil do vratarnice.

Don Bosko se je v družbi don Savia vrnil v oratorij. Bilo je že ob osmih zvečer in še ni kosil.

Toda preden je šel počivat, je pregledal dnevno pošto in med drugimi pismi dobil tudi prošnjo s pripisom viteza Salina za sprejem sirote Alberta Tassa iz Oneglie. Pismo je imelo zaporedno številko 2091 in datum 13. julij. Dne 10. julija je prejel priporočilo za siroto po očetu Reydet in Penchienatti, ki ga je isti vitez priporočal v ministrovem imenu z zaporednima številka 2039 in 2040.

V teh in prejšnjih pismih je bilo mogoče brati naslednje stavke: »Dovoljujem si prositi vašo uglednost, da ga sprejmete v vašo dobrodelno ustanovo v tem glavnem mestu, na primer v tisto, ki jo vodi don Janez Bosko, da naprošeni ne bi imel težave pri sprejemu priporočenca in se zanj zavzeti.« Don Bosko je sprejel priporočilo, čeprav je vedel, da njegova ustrežljivost ne bo odvrnila pretečih nevarnosti.

Gotovo je Božji služabnik tistega večera večkrat goreče ponovil Gospodu besede, ki jih je Estera naslovila na kralja Ahasverja: »Če sem našla milost v tvojih očeh, o kralj, in če je kralju všeč, naj mi bo podarjeno ... moje ljudstvo na mojo prošnjo« (7,3).

49.

POGLAVJE

Notranji minister določi don Bosku sprejem; molitve v oratoriju – Pomemben don Boskov razgovor z ministroma Farinom in Cavourjem – Obljube in upanje na bolj mirne čase – Nakup hiše Filippi – Sporočilo fantom o tem nakupu

DNE 15. JULIJA 1860 JE DON BOSKO prejel pismo od grofa Gvida Borromea, ki ga je obvestil, da ga bo naslednjega dne okoli 11. ure sprejel na razgovor.

Po večernih molitvah je don Bosko priporočil vsem, da bi naslednji dan goreče prosili za zelo pomembno zadevo, da bi bili pri maši bolj pobožno kot po navadi, in če je mogoče, da bi prejeli sveto obhajilo po njegovem namenu. Določil je, da naj bi vsi gojenci po skupinah šli na obisk Najsvetejšega, vse dokler se on ne bi vrnil domov.

Njegovo priporočilo ni bilo zaman.

Naslednjega dne, 16. julija, na praznik Karmelske matere Božje Marije, je don Bosko poln zaupanja v varstvo preblažene Device Marije odšel iz oratorija. Razlog za njegovo tako veliko zaupanje je nekega dne povedal mons. Cagliariu: »Jaz nikoli ne opustim dobrega dela, ki je potrebno, pa naj bodo težave, ki jih predvidevam, še tako velike. Gre za to, da obiščem zelo pomembno osebnost, ki je, tako se mi zdi, do mene sovražna. Šel bom kljub temu. Še prej pa bom zmolil zdravamarijo, kar storim vsakokrat, ko se moram komu predstaviti. Potem pa naj se zgodi, kar se hoče. Jaz storim vse, kar morem, drugo prepuščam Gospodu.«

Potem ko je don Bosko zmolil svojo zdravamarijo, se je pravočasno napotil v palačo notranjega ministrstva, kamor je malo pred določeno uro prispel tudi minister Farini. Klerika G. B. Francesia in G. B. Anfossi, ki sta spremljala don Boska, sta povedala, da je minister, kakor hitro ga je zagledal, stisnil don Bosku

roko in ga vljudno pozdravil, nato pa ga popeljal v sobo, kjer je delalo nekaj tajnikov. V tej sobi se je nato razvil nadvse pomemben razgovor, ki naj bi odločil o življenju ali smrti oratorija. Farini je bil eden tistih ljudi, ki »prijazno govorijo s svojimi bližnjimi, a imajo hudobijo v svojem srcu. Ne menijo se za Gospodova dejanja« (Ps 28).

»Vi ste torej opat Bosko,« je začel razgovor Rafini. Midva sva se že enkrat videla v hiši opata Rosminija v Stresi in me veseli, da lahko obnovim staro poznanstvo. Znano mi je, da se zelo trudite za ubogo mladino, in država vam je zelo hvaležna za to vaše človekoljubno in socialno prizadevanje. Sedaj mi pa povejte, kaj želite od mene?«

»Rad bi vedel vzroke za ponovne hišne preiskave v teh zadnjih mesecih.«

»Prav, povedal vam bom, in to tako odkritosrčno, kot si želim, da mi tudi vi odgovorite. Vse doslej se je vaša uglednost ukvarjala z ubogo mladino, bili ste predmet občudovanja države. Toda odkar ste zapustili področje dobrotelčnosti in se spustili na področje politike, moramo biti pozorni in skrbno slediti vsemu vašemu početju.«

»Prav to bi rad vedel,« je dodal don Bosko. »Vedno je bila moja odločna želja, da bi se držal zunaj politike, in zato želim zvedeti, katera dejanja nasprotujejo temu mojemu ravnanju.«

»Članki, ki jih pišete v časopis Armonia, zarotniški sestanki v vaši hiši, dopisovanje s sovražniki domovine so dejanja, ki povzročajo resne skrbi vladi.«

»Če mi vaša ekscelenca dovoli, bom skušal razjasniti stvari, ki ste mi jih pravkar zaupali. Govoril bom odkritosrčno, kakor ste me sami prosili. Najprej bi rad poudaril, da noben zakon, kolikor je meni znano, ne prepoveduje pisati člankov v Armonii ne v katerem koli drugem časopisu. Poleg vsega tega vam lahko zagotovim, da ne pišem v noben časopis niti nisem naročen na kateri koli časopis.«

»Lahko tajite, kolikor hočete, toda dejstvo je, da dobršen del člankov, ki izhajajo v tem časopisu, prihaja izpod don Boskovega peresa. To je podprto s takimi dokazi, da jih nihče ne more ovreči.«

»Dokazi, ki se jih jaz ne bojim, gospod minister, preprosto ne obstajajo.«

»Boste mogoče rekli, da vas jaz obtožujem neobstojećih dejstev, da sem zatoorej lažnivec in obrekovalec?«

»Ne pravim tega, kajti vaša uglednost relata refert (poročja tako, kakor je slišala govoriti), kar so vam drugi povedali. Toda če poročilo, ki so vam ga podali, ni resnično, so pač neresnična dejstva, o katerih so vam poročali. V tem primeru se sramota obrekovanja zvrča na tiste, ki so poročali, in ne na tistega, ki je v pričevanje v dobri veri verjel.«

»Bodite prepričani, da so naši uslužbenci pošteni ljudje in niso sposobni, da bi ne bili govorili resnice. In prav ti vas obtožujejo.«

»Toda kljub temu so v zmoti.«

»Vi si torej upate trditi, da ima država v svoji službi nepoštene ljudi, ki so sposobni lagati in obrekovati?«

»Jaz kaj takega nisem nikdar rekel. Pravim pa, da so na moj račun govorili neresnico.«

»Toda vi, gospod opat, ko tako govorite, obtožujete javne in zasebne vladne uslužbence, obtožujete celo državo. Zato vam pravim, da se opravičite zaradi takih izrazov.«

»Opravičil se bom in spremenil svoje mnenje, če mi bo vaša uglednost dokazala, da nisem govoril resnice.«

»Nikakor ni znamenje dobrega državljana, če obsoja in obrekuje javno oblast.«

»Oprostite mi, gospod minister, jaz ne mislim obsojati nobene avtoritete, temveč povedati samo resnico, in to s poštenostjo človeka, ki se brani pred lažnimi obtožbami, in s pogumom dobrega državljana, ki opozarja vlado, naj se ne da voditi h krivičnim in neresničnim dejanjem proti vdanim podložnikom in jih pred drugimi državljani dolžiti nepravilnega ravnanja. Da vam kot pošten in dober državljan povem resnico, da dejstvo, da me imate za pisca časopisnih člankov, ki jih nikdar nisem niti zamišljal, da imenujejo mojo hišo zbirališče upornikov in me dolžijo dopisovanja s sovražniki države, ni drugo kot obrekovanje. Vse to so izmišljotine hudobnih ljudi, ki so jih spletli tisti, ki bi radi prevarali oblast in jo pripravili do usodnih zlorab v sramoto pravici in svobodi.«

Nad tem odkritim don Boskovim govorjenjem se je Farini zelo začudil, hkrati pa tudi užalil. Menil je, da ga je treba zastrašiti, zato se je obvladal in z ukazujočim glasom nadaljeval:

»Vas, gospod opat Bosko, zanese prevelika gorečnost in neumestna zaletavost. Pri vsem tem sami sebe onemogočate, ker se na tak način ne govori z državnim ministrom.«

»Storite, kar hočete. Jaz se ne bojim.«

»Toda ali ne razumete, da je dovolj ena sama moja beseda, pa vas zaprejo v ječo!«

»Naj vam ponovim: to me prav nič ne skrbi.«

Farini se je obrnil k svojemu osebemu tajniku grofu Borromeu in drugim, ki so nehali pisati in pozorno poslušali razgovor. Zaklical je: »Romeo, Romeo!« Grof se je z drugimi približal Fariniju in ta jim je dejal: »Poslušajte, poslušajte, kaj pravi don Bosko.«

»Da,« je nadaljeval don Bosko, »jaz se prav nič ne bojim tega, kar mi morejo

narediti ljudje, ker sem povedal resnico. Bojim se samo tega, kaj bi naredil Bog, če bi lagal. Končno je vaša uglednost preveč resnicoljubna in poštena in zato nesposobna, da bi storila kaj takega, kot je vreči v ječo državljana, ki je 20 let daroval vse svoje imetje in življenje v korist svojega bližnjega.«

»In če bi jaz naredil prav nekaj takega?«

»Ne morem verjeti, da bi se poštenost ministra Farinija spremenila v podlost. Če pa bi se to kljub vsemu zgodilo, imam sredstva, da bi dosegel svojo pravico.«

»Na kakšen način?«

»Tako, da bi posnemal vaš zgled.«

»Se pravi?«

»Vaša uglednost je napisala zgodovinsko knjigo in postavila na sramotilni steber določene osebnosti, ki jih je štela za krive. Tudi jaz sem napisal Zgodovino Italije. Dodal bi samo eno poglavje in v njem opisal, kaj se dogaja med nami.«

»Kaj takega pa že ne.«

»Zakaj ne?« je smeje se dodal don Bosko. Tudi jaz bi lahko naredil nekaj podobnega in tako za večne čase obesil na veliki zvon preiskave v oratoriju. Vse mu svetu bi povedal, kako je bil nekoč neki državni minister, ki je pokazal svojo moč s tem, da je strašil otroke v neki sirotišnici z namenom, da bi jo uničil.«

»Toda vi ne boste storili tega!«

»Da tega ne bom storil? To je odvisno samo od mene. Vedite, da se niste obnašali, kakor to zahteva vaša služba in na višini tega, kar v resnici ste in zmorete zaradi izrednih sposobnosti, ki jih jaz rade volje priznavam. Udarec orožja, ki bi ga naperili name, bi padel na uboge dečke, ki sem jim jaz po vašem naročilu storil dobro. Nikdar nisem mislil, da bom tako poplačan za svoje prizadevne usluge do vas. Pa naj bo zadosti: pravični in vsemogočni Bog bo ob svojem času maščeval po nedolžnem zatiranega reveža.«

Tajniki so se spogledali. Nekateri so se smejali, drugi pa resno zamislili.

Tedaj je Farini ponovil:

»Toda vi, gospod opat, ste znoreli. In če vas dam zapreti v ječo, kako boste potem te reči izročili tisku in jih objavili?«

»Če mi boste v ječi v moje zadoščenje pustili kos papirja, pero in črnilo. In če bi mi potem odtegnili še to in mi vzeli celo življenje, bodo vstali drugi pisatelji, ki bodo ob svojem času stopili na moje mesto in opravili to delo.«

»In vi bi bili sposobni zapisati v zgodovino dejanja, ki bi mogla onečastiti državnega ministra?«

»Kdor noče biti onečaščen, naj ne naredi ničesar nečednega. Poleg tega pa sem prepričan, da je povedati in razglasiti resnico dolžnost in pravica vsakega državljana in poleg tega še velika usluga celotni družbi. Zato tako pisanje ni samo vredno graje, temveč nasprotno velike časti in priznanja. Še več, to je pra-

va čast. Končno pa sem vesel, da so tudi vas vodile te misli, ko ste pisali svoje knjige, zlasti Rimsko državo.«

Ob teh besedah je Farini obmolnil. Za trenutek se je zdelo, da se je resno zamislil. Nato je povzel prejšnji prijateljski način govorjenja, se izogibal pret-njam in se vrnil k osrednjemu vprašanju:

»Ali vi, gospod opat, lahko po vesti zagotovite, da v vaši hiši ni prekucuških zborovanj, da si ne dopisujete z jezuiti, z nadškofom Fransonijem in rimskim dvorom iz političnih razlogov?«

»Eksclenca, če zares hočete odkritosrčnost in resnico, potem mi dovolite, da vam povem, da sem poln zaničevanja ne do vas, ki vas kot nosilca avtoritete spoštujem, temveč do tistih, ki so vam natvezili te laži na moj račun. Zaničujem te nesrečneže, ki iz želje po umazanem zaslužku teptajo vse poštenje in človekovo vest in kupčujejo z ugledom in miroljubnostjo poštenih državljanov. V vsej odkritosti svoje vesti vam zagotavljam, da nisem naredil nobene izmed stvari, ki so me jih obdolžili in očrnili mojo hišo. Želim, da mi navedete samo en dokaz, ki bi ovrigel to mojo trditev.«

»Toda pisma ...«

»Ki jih ni.«

»In politični odnosi z jezuiti, s Fransonijem in kardinalom Antonelijem.«

»Ki jih ni in jih nikdar ni bilo. Za jezuite v Turinu niti ne vem, kje so. In z mons. Fransonijem in Svetim sedežem nisem imel nikdar nobenih stikov razen tistih, ki jih kot duhovnik ima vsak s svojimi cerkvenimi predstojniki za tiste stvari, ki sodijo v okvir duhovniške službe.«

»Pa vendar imamo pisma, imamo dokaze.«

»Če so torej pisma in so dokazi proti meni, zakaj jih potem vaša uglednost ne pokaže? V tej točki, gospod minister, ne prosim za milost, temveč zahtevam svojo pravico. Od vas in od vlade terjam pravico ne zase, temveč za moje uboge dečke, ki so vsi prestrašeni zaradi preiskav in toliko policajev, ki hodijo po zavetišču. Jokajo zaradi nasilja, ki ga izvajajo nad njimi, in trepetajo zaradi negotovosti svoje prihodnosti. Za te otroke zahtevam pravico in zadoščenje za nečast, ki ste jim jo naprtili, in krivico, ki ste jim jo storili s tem, da jim jemljete kruh, ki ga tako krvavo potrebujejo.«

Ob teh besedah se je zdelo, da se je Farini stresel in omehčal. Vstal je in začel v tišini hoditi gor in dol po sobi. Imel je zaplenjeno pismo nadškofa Fransonija. Lahko bi ga pokazal don Bosku. Toda zadržal ga je verjetno iz sramu, ker je prekršil poštno tajnost. Poleg tega pa tisto pismo ni nič dokazovalo, ker ga ni pisal don Bosko, temveč monsijor. To bi pomenilo isto kot priznati, da vlada don Boska zalezuje za neko dejanje, s katerim on nima nikakršne zveze.

Po nekaj minutah molka so se nenadoma odprla vrata in vstopil je grof Kami-lo Cavour, tedanji zunanji minister in predsednik vlade. Mel si je roke in smeje se rekel: »Kaj se dogaja?« Kot da bi ne vedel. »Oh, bodite vendar spoštljivi do našega ubogega don Boska,« je dodal prijateljsko, »in prijateljsko uredimo stvari. Vedno sem ga cenil in ga imam tudi še sedaj rad. Zakaj torej gre? je ponovil, ga prijel za roko in ga povabil, naj sede. »Kakšne težave imate?«

Ko je don Bosko zagledal Cavourja in videl njegov prijateljski nastop, je pred-videl ugoden razplet dogodkov; ne zato, ker bi bil Cavour v politiki boljši od Farinija, kajti 'gliha skup štriha', pač pa zato, ker je bil Cavour do don Boska prijateljsko razpoložen, ker je poznal naravo in cilje oratorija. Zato je poln zaupanja odgovoril:

»Gospod grof, tisti dom v Valdoccu, ki sta ga tolikokrat obiskali, ga pohvalili in ga podprli, hočejo uničiti. Tiste uboge dečke, ki smo jih pobrali s cest in trgov in jih uvedli v delovno in pošteno življenje, ki ste jih vi z zadovoljstvom gledali, hočejo spet vreči na cesto in jih izpostaviti nevarnosti slabega življenja. Duhovnika, ki ga je vaša uglednost tako visoko kovala v zvezde, čeprav nezasluženo, imajo za razbojnika, da, celo za načelnika razbijačev. In kar me najbolj žalosti, je dejstvo, da so mi, ne da bi navedli razloge, preiskali hišo, me nadlegovali in javno osramotili v neizmerno škodo moje ustanove, ki jo vzdržuje javna dobrodelnost. Še več, nravnost, vero in zakramente so uslužbenci države javno sramotili v moji hiši vpricho mojih gojencev, ki so se čutili skrajno užalostene in pohujšane. Ne bom govoril o drugih nepravilnostih, za katere menim, da so jih naredili brez vednosti vaše uglednosti. Ne vem, kaj bo z menoj. Toda ta dejstva ne morejo dolgo časa ostati skrita javnosti in prej ali slej jih bo tudi Bog kaznoval.«

»Pomirite se, pomirite se,« je dejal Cavour, »pomirite se, dragi don Bosko, in prepričajte se, da vam nihče ne želi nič hudega. Midva pa sva si tako vedno bila dobra prijatelja in želim, da ostaneva tudi v prihodnje. Vi, dragi don Bosko, ste bili prevarani in nekateri izrabljajo vaše dobro srce ter vas vodijo v politiko, ki ima lahko težke posledice.«

»Kakšna politika in kakšne posledice! Katoliški duhovnik ne pozna druge politike kot politiko očenaša in evangelija in se nima bati nikakršnih posledic. Ministri pa me imajo za krivega in me razglašajo na vse vetrove za takega, ne da bi za to prinesli samo en dokaz za svoja sumničenja proti meni in moji ustanovi.«

»Ker me že hočete prisiliti h govorjenju, bom povedal, da duh, ki prevladuje v vas in v vaši ustanovi, nikakor ni v skladu s politiko vlade. Zato sklepam: Vi držite s papežem. Vlada pa je proti papežu. Zato ste vi proti vladi. Tukaj ni no-

bene rešitve.«

»Pa vendar bom obšel vaš silogizem, gospod grof. Predvsem hočem poudariti, da če jaz držim s papežem in je vlada proti papežu, še ni rečeno, da sem jaz proti vladi, temveč da je vlada proti meni. Pa pustimo to ob strani. Pravim: v tem, kar se tiče vere, stojim na papeževi strani in bom kot dober katoličan na papeževi strani tudi ostal do konca svojega življenja. Vendar pa to ne onemogoča, da bi bil tudi dober državljani. Politika ni moja zadeva, zato se z njo tudi ne ukvarjam in ne bom storil ničesar proti vladi. Že dvajset let živim v Turinu. Pisal sem, govoril in deloval v javnosti. Stavim s komer koli, da v tej množici dejanj, govorov in spisov ne najdete ene besede ali vrstice, ki bi lahko zaslužila grajo s strani oblasti. Če ni res, naj se to dokaže. Če sem kriv, me kaznujte. Če pa nisem kriv, me pustite pri miru, da lahko delam za svojo ustanovo.«

»Vi, gospod opat,« je dejal Farini, »me ne boste nikdar prepričali, da se strinjate z našimi idejami, to je z idejami naše vlade.«

»Toda gospod minister! V časih tolike svobode mišljenja hočete celo grajati državljana, ki zasebno misli in čuti, kakor mu je drago? Ali hočete svojo tiranijo privedi tako daleč, da mu boste vsilili svoje ideje in vklenili v okove njegovo prepričanje?«

»Nikakor ne morem razumeti, kako morete vi, ki živite v svetu, kjer so vsi zakoni nasprotni vašemu prepričanju, ostati zaplankani v svoj omejeni svet.«

»Ali ne bo smel, kdorkoli že, pri sebi misliti, da ta in ta dela napak, četudi ne bo nič rekel ali storil proti njemu bodisi zato, ker bi vse nasprotovanje bilo brez koristi ali celo škodljivo, ali zato, ker to ni njegova dolžnost in naloga? Toda najsi bo moje zasebno mnenje o tem, kar dela vlada, že tako ali drugačno in tako ali drugače presojam odloke oblasti, moram ponovno reči, da nikdar nisem ne v svoji hiši ne kjerkoli zunaj rekel ali storil kar koli, kar bi me moglo ožigosati kot sovražnika domovine. To bi moralo državni oblasti zadostovati. Toda jaz storim še kaj več, ekscelenca. S tem, da v svoji hiši zbiram stotine in stotine ubogih in zapuščenih dečkov ter jih usposabljam za koristen poklic, sodelujem z državno oblastjo za korist številnih družin in s tem za vso družbo. S tem zmanjšujem število klatežev in pohajačev, povečujem število delovnih državljanov in jih poučujem in vzgajam za pošteno življenje. To je moja politika. Druge ne poznam.«

Oba ministra sta morala priznati, da je don Bosko imel prav, saj je to, kar je trdil, potrjeval tudi z dejanji. Toda Cavour, ki se je zapičil v religijo in evangelij, mu je kot dober sofist postavil naslednji sklep:

»Brez dvoma don Bosko veruje v evangelij. Toda evangelij pravi, da tisti, ki drži s Kristusom, ne more držati s svetom. Če ste torej s papežem, to je s Kris-

tusom, ne morete biti z vlado. Naj bo vaš govor da da in ne ne. Bodimo pošteni: ali z Bogom ali s hudičem.«

»Zdi se,« je odvrnil don Bosko, »da bi nas gospod grof rad prepričal, da vlada ni samo proti evangeliju, proti papežu, temveč celo proti samemu Jezusu Kristusu. Kar se tiče mene, ne morem verjeti, da sta grof Cavour in minister Farini prišla do take mere brezbožnosti, da bi zavrgla celo tisto vero, v kateri sta bila rojena in vzgojena in do katere sta se v besedah in spisih pokazala tolikokrat polna spoštovanja in občudovanja. Kakor koli že, pa evangelij, ki ga je vaša uglednost pravkar omenila, točno odgovarja na težavo, ki ste jo pravkar omenili z besedami Jezusa Kristusa: Dajte cesarju, kar je cesarjevega, in Bogu, kar je Božjega. Zato je v smislu evangelija lahko vsak podložnik dober katoličan in stoji na strani Jezusa Kristusa, je povezan s papežem, dela dobro svojemu bližnjemu in je istočasno s cesarjem, se pravi izpolnjuje zakone v primeru, ko gre za preganjalce vere, zatiralce vesti in svobode.«

»Toda da da in ne ne ne obvezuje katoličana, da odločno izpove, za katero stran drži; za Kristusa ali proti njemu?«

»Da da in ne ne je evangeljski izrek, ki ga vama kot duhovnik lahko natančno razložim. Te besede nimajo nikakršnega opravlja s politiko in pomenijo naslednje: čeprav je v potrditev resnice dovoljena prisega, ne smemo prisegati, razen če to zahtevajo okoliščine. To pomeni, da poštenemu človeku, zato da mu verjamejo, zadostuje, da pove, kako stvari stojijo, ne da bi to moral potrjevati s prisego. To pomeni, da je med poštenimi ljudmi zadosti, da kdo kaj izpove, in mu verjamejo, ne da bi zato moral prisegati. Če kdo dela drugače, je to znanje nezaupanja enih in potrdilo hudobije drugih ter popolnoma nikakršnega ali le majhnega spoštovanja do svetega Božjega imena, ki ga nikdar ne smemo po nemarnem izgovarjati. Da se vrnemo k našemu primeru: ali gospod grof zares misli, da sem zarotnik, sovražnik domovine in lažnivec?«

»Nikakor ne, nikakor ne! Nasprotno. V vas sem videl vedno poštenjaka. Zato tudi želim, da bi od sedaj naprej odpravili vse nesporazume in bi vas pustili pri miru.«

»Da,« je pritegnil Farini, »naj bo vsega konec. Don Bosko naj gre domov in se v miru posveča svojim dečkom. Če bo tako delal, ne le ne bo imel nikakršnih sitnosti, temveč bo deležen podpore in zaščite cele kraljeve vlade. Toda previdnost, previdnost, dragi opat, ker živimo v težkih časih in majhen komar lahko zraste v veliko kamelo.«

»Ali sem zatorej lahko prepričan, da me vlada ne bo več nadlegovala?« je vprašal don Bosko. »Lahko verjamem, da se je vlada premislila tako glede mene

samega kakor glede moje ustanove in da v moji hiši ni ničesar, kar bi moglo zanimati sodno oblast?«

»Da, bodite mirni,« je dejal Farini, »nihče vas ne bo več nadlegoval. Mi vsi smo prepričani o vaši osebni poštenosti in o dobrodelni naravi vaše ustanove. Opozarjam vas pa, da se varujte tistih, ki se vam delajo prijazne, v resnici pa vas izdajajo.«

»In jaz vas prosim, gospod minister, da če imate kak nasvet, navodilo ali sporočilo zame in za moj oratorij, nam jih dajte kot dober oče, ki želi vse najboljše za svoje otroke, ne pa s pretnjami, ker bi to povzročilo nepopravljivo škodo ustanovi, ki je toliko stala vlado in zasebne dobrotnike. V izrednih okoliščinah sem se vedno obračal na ministre, ki so mi vedno priskočili na pomoč.«

»Vsi smo istega mnenja. Toda držite se vedno daleč od politike.«

»Ne morem stati daleč od politike, ker ji nisem nikoli stal blizu. Jaz ne pripadam nobeni stranki.«

»Torej,« in sedaj so vsi vstali, oba sta don Bosku stisnila roko, »smo se dogovorili,« je končal Cavour. »Ostanemo si prijatelji tudi v prihodnje. In vi, don Bosko, molite za nas.«

»Da, molil bom za vas, da vam bo Bog pomagal v življenju in smrti,« je končal don Bosko in se poln hvaležnosti do Gospoda vrnil v Valdocco, ker mu je tako tesno stal ob strani v trenutku, ki bi mogel biti usoden zanj, pa tudi za toliko fantov, ki so se zbirali pod pokroviteljstvom krščanske dobrodelnosti.

Don Bosko se je vrnil v oratorij okoli dveh popoldne. Tega dne, ki bi mogel biti usoden za oratorij, se je Gospod Bog kakor za šalo poigral s hudobijo ljudi. Kronika oratorija nam poroča naslednje:

»Z notarskim spisom Rog. Lomello so gospa Lucija, hči pokojnega Kajetana Ganne, vdova po Filippiju, in otroka Kajetan in Rita 16. julija 1860 za 65.000 lir prodali don Bosku 1. 10. štirinajst hektarjev zemljišča, ki obsega hišo, dvorišče, lopo, vrt in travnik.« Don Bosko je to novico še isti večer sporočil gojencem:

– Ste videli prve sadove preganjanja? Prejšnje leto sem skušal kupiti Filippijevo hišo. Hodil sem od enega do drugega, jim nudil več kot ugodne prodajne pogoje. Toda vedno so mi odgovarjali, da te posesti ne prodajo za nobeno ceno. Sedaj pa je gospod Filippi, ne da bi ga jaz na kakršen koli način nagovoril, prišel ponudit v prodajo svojo posest in zahteval znatno nižjo ceno, kot sem mu jo bil pripravljen plačati pred leti. Ko sem mu dejal, da v tem trenutku ne razpolagam s toliko denarja, je dejal, da se nikamor ne mudi in da je pripravljen počakati. Nato smo pogodbo podpisali. Ta dogodek je potrdilo Marijinega varstva.

50.

POGLAVJE

Don Boskov pogum pred ministri – Dobro iz hudega – V oratoriju je vedno večje število fantov – Prošnje oblasti za sprejem ubogih dečkov – Mons. Bonomelli, don Bosko in politika – Nesrečen konec nekaterih udeležencev preiskav – Don Bosko odpušča svojim nasprotnikom

OBŠIRNO DON BOSKOVO POROČILO, zapiski don Bonettija in kronika don Ruffina so nam dali popoln opis znamenitega razgovora našega ustanovnika z dvema ministroma. Don Ruffino pripominja: »Don Bosko je bil sposoben v preganjanju brez konca trpeti. Imel pa je tudi prej edinstven kot redek pogum, da se je znal predstaviti tudi najvišjim oblastem in zagovarjati svoje ustanove. Ni se dal prestrašiti in pred ničimer se ni ustavil. Bil je odkritosrčen v odgovorih. Prepričeval je, rotil, karal in pogosto tudi pretil, če se mu je zdelo potrebno. Vedno trden pa tudi vedno miren, včasih resen, čeprav ljubezniv, nikdar ni nikogar žalil, vedno se je smehljajal. Nikdar ni povzdignil glasu.«

S tem svojim vedenjem, združenim z dobrim poznanjem vseh pravičnih, pravšnjih in dovoljenih sredstev, je znal braniti svoje pravice. S prizadevanjem, da bi odstranil vsakršno zaostrovanje določenega nasprotovanja, je znal iz težav samih dobiti pomoč za svoje ustanove. Dokaz za to je, kar mu je uspelo premagati v toliko letih. Pogosto smo poleg tistih, ki so ga neposredno poznali, slišali vzklikati tudi zunanje osebe: »Ta človek je nekaj posebnega. Povsod se znajde.« Drugič so menili: »Kako prebrisan je ta don Bosko. Bil bi odličen minister. Ti svetniki so pravi prebrisanci.«

Tudi tokrat je v celoti dosegel svoj namen, rečemo celo lahko, da se je uresničil pregovor, ki pravi, da niso vse nadloge v našo škodo. To je tudi misel sv. Pavla, ki pravi: Tistim, ki ljubijo Boga, vse pripomore k dobremu. Oratorij je kmalu oku-

šal resničnost teh besed, saj so mu brezvestne preiskave s strani države in nesramni napadi podlega tiska povzročili veliko dobrega. Te odvrtno in hrupne hišne preiskave so pomagale, da je javnost bolje spoznala, kdo je don Bosko in kakšne so njegove ustanove. Državne oblasti so imele priložnost, da so se prepričale, da z don Boskove strani ne preti nikakršna politična nevarnost, in so v kratkem času poslale veliko dečkov, katerih število je kmalu od 500 naraslo na 600 in 700 in celo do 1000. Oratorij je postal tako množica mladih ljudi, ki so budili upe Cerkve in družbe. Ne samo starši in župniki, temveč tudi župani, prefekti in voditelji pokrajin so začeli pošiljati v še večjem številu kot prej otroke svojih uslužbencev, ki so jim umrli starši, in drugih revežev, ki jih drugje niso hoteli sprejeti. Mnogi državni uradniki so tako zelo cenili don Boska in oratorij, da je bilo videti, da v celi državi niso našli niti osebe niti ustanove, ki bi ji mogli zaupati svoje varovance.

Sam Farini je 18. julija zopet začel ali bolje rečeno nadaljeval pošiljanje svojih priporočil. V istem času je vitez Salino poslal pod zaporedno številko 2155 prošnjo za Pavla Bertina iz Levoneja, starega 13 let. Prošnjo je napisala tamkajšnja občinska uprava, priporočila sta jo župnik in tamkajšnji poslanec z namenom, da bi minister dobil brezplačno mesto za dijaka, ki so ga priporočali.

Prišlo je še veliko drugih pisem ministrov in njihovih tajnikov¹¹ s prošnjami don Bosku za sprejem sirot in zapuščenih otrok. V njih so izražali visoko spoštovanje do don Boska in pripravljenost, da podprejo njegovo ustanovo. Te okoliščine so bile za oratorij velika podpora v tistih časih, ko je zadostovala kakršna koli pretveza, da ga je državna oblast začela sumiti in ga izpostavljati nasilju in gonji v časopisju.

Don Bosko se je strogo držal zunaj vsake politike, to še toliko bolj, ker mu je geslo katoličanov 'Niti volivci niti voljeni' dajalo odlično zaščito za nevtralnost v boju strank. Videl je, kako mora biti duhovnik, glede na okoliščine, tolažnik vseh, zato je bilo potrebno, da so mu bila odprta vrata vseh hiš, da je bodisi poklican bodisi nepoklican lahko vstopil in vsem prinesel zveličavne darove svete vere.

Mons. Bonomelli piše:

»Nekega dne, ni veliko let od tega, sem se pogovarjal s tem Božjim možem, duhovnikom Janezom Boskom, pravim apostolom mladine, čigar ime je ostalo kot dokaz Božjega blagoslova. Na tisti njegov preprosti način, poln praktičnega čuta, mi je povedal natančno te besede, ki jih nikdar več ne bom pozabil: 'Leta 1848 sem se prepričal, da se bom moral popolnoma odpovedati politiki, če bom hotel storiti kaj dobrega. Vedno sem se držal tega sklepa in sem zato res mogel

¹¹ Glej dodatek na koncu knjige.

storiti nekaj dobrega. Nisem naletel na posebne težave. Nasprotno, naletel sem celo na pomoč tam, kjer sem se je najmanj nadejal.' To pravilo je sad izkušnje in ne potrebuje razlage.«¹²

Kljub vsej previdnosti pa don Bosko ni mogel ostati izvzet od nasilnih napadov sektašev, ker ni šlo za človeške koristi, temveč za svete pravice Cerkve, ki jih je on odločno branil. Toda če lahko rečemo, da so bili ti napadi vir blagoslova za don Boska, ne moremo reči istega za njegove preganjalce, ki so si preganjanje izmislili, in tiste, ki so jih izvajali. In prav tukaj se nam zdi, da je to najprimernejši prostor, kjer lahko navedemo nekaj dogodkov, iz katerih razpoznamo Božjo pravičnost, ki je položila svojo strašno roko na tiste, ki so po krivici skušali uničiti oratorij. Onemogočeni bodo in izpred tvojega obličja bodo odstranjeni; kajti ti si vzel v roke mojo zadevo in mojo obrambo (prim. Ps 9).

Minister Karel Alojzij Farini, človek železne roke in granitnega srca, je podpisal odlok, ki je prebivalce oratorija dolge ure navdajal s hudo skrbjo, rekli bi, da celo z agonijo. To je bil tudi zadnji odlok te vrste, ki ga je on podpisal. Don Bosku je celo pretil z ječo in ga imenoval norca. Nekaj mesecev pozneje je utrujen od boja, da bi v južni Italiji pomiril upor in preprečil anarhijo, odstopil. Z vrha oblasti je padel v nečast celo pri svojih sokrivcih, ki so uvideli, da ne morejo zmagati v boju. Potem se je odpovedal skoraj kraljevski časti namestnika v Neaplju, kamor se je sam postavil. Napadla ga je zlatenica. Kazal je znake neuravnoteženosti in pogosto tudi imel blodnje. Dne 11. decembra 1862 so ga imenovali za ministrskega predsednika. Na pol zmedenega in nesposobnega za delo se ga je 1863 polastil paničen strah, zaradi katerega se je popolnoma osmešil in postal nesposoben za življenje v družbi. Domišljal si je, da so se mu vsi uprli, da je cela Evropa napovedala Italiji vojno, in govoril nerazumljive nesmiselnosti. Meseca marca je znorel in se v svoji prenapeti domišljiji predstavil kralju Viktorju Emanuelu, mu postavil pištolo na prsi in – kakor so poročali takratni časopisi – zahteval, da mora takoj z vojsko odkorakati na pomoč Poljakom ali pa umreti. Kralj je takoj sprevidel, da ima opravka z norcem, se pokazal pripravljenega sprejeti njegove pobude in ga tako razorožil.

V svojih blodnjah je Farini kričal: »Velika in velikodušna je Francija! Vidite, kako njena vojska koraka po Evropi? Poljska in Madžarska sta osvobojeni, papeža ni več.« Ubogi norec je naročil poseben železniški vagon, da bi se peljal v Pariz, kjer bi govoril s cesarjem Napoleonom III. Toda na večer 20. marca so ga spremlili na železniško postajo in ga od tam odpeljali v Novaleso pri Susi, kjer so tam-

¹² Questioni religiose-morali-sociali del giorno. Zv. I, str. 310.

kajšnji samostan pred kratkim spremenili v umobolnico. Eden najbolj poznanih benediktinskih samostanov v italijanski civilizaciji, ki si je s svojo pobožnostjo in znanjem pridobil nesmrtno zasluge in so ga celih deset stoletij spoštovali tudi tujci in barbari, je 1856 videl, kako je vlada v imenu svobode izgnala menihe. Ko so samostan spremenili v umobolnico, je bil eden izmed prvih bolnikov v njem kraljevi minister.

Nekaj dni pozneje so ga premestili v Villo Cristina, kjer je bila umobolnica za posebne primere. Od tam je nesrečnež nekaj časa zamišljeno opazoval Turin in nato izjavil, da je to Varšava. Ko so ugotovili, da zanj ni več nikakršne rešitve, so ga odpeljali v Quarto sul mare. Tam je živel življenje, hujše od same smrti in izločen iz človeške družbe umrl 1. avgusta 1866, ne da bi se še kdaj zavedel. Sredi bogastva, ki ga je povsod, kjer je bil, grabil na kup, je umrl, kakor je sam želel, v popolni revščini. V času mladosti in doraščanja se je napil žolča in mire proti Cerkvi in njenim zvestim služabnikom in jih osramotil z najpodlejšimi obrekovanji. Očividci so trdili, da se je v svoji norosti hranil z iztrebki lastnega telesa in se noč in dan valjal po njih. Bog se ga je usmilil in mu poslal smrt.

Nič manj strašna usoda ni doletela podpihovalce in izvajalce njegovih odlokov.

Dva izmed njih, ki sta se izkazala posebno goreča v teh in še drugih preiskavah pri raznih družinah v mestu, sta bila za plačilo za njune zasluge poslana malo pozneje v Bologno kot člana javne varnosti. Ko sta tam še povečevala svojo zavzetost, da bi se tako pokazala vredna povišanja, ju je neke noči, ko sta se vračala iz poveljstva policije proti domu, zadela krogla neznanih napadalcev. V trenutku sta bila mrtva.

Tretjega, tako piše don Janez Turchi, ki se je kazal v preiskavah najbolj zagrižen, je nekaj let pozneje ubil v njegovi pisarni eden njegovih podložnikov v Ravenni, če se prav spominjam. Zaradi teh in še mnogih drugih dogodkov so tedaj kakor še danes imeli navado reči, da tisti, ki preganja don Boska, prej ali slej slabo konča.

Toda don Bosko je vedno kazal sočutje s svojimi nasprotniki, pa naj so bili javne ali zasebne osebnosti. Navedli bomo nekaj pričevanj, ki smo jih bodisi slišali, bodisi so nam bile pisno sporočene.

Don Giovanni Bonetti pripoveduje:

V dneh, ko so nas najbolj divje napadali naši nasprotniki, je don Bosko, ki nam je zagotavljal, da se bo vse dobro končalo, priporočal, naj molimo zanje, da bi odprli oči in spoznali svojo zmoto, začeli čutiti po človeško in si tako zaslužili Božje usmiljenje.

Mons. Cagliero pravi: »V vseh tegobah in preganjanjih je don Bosko ostajal miren, veder in poln zaupanja v Boga ter je znova in znova ponavljal: 'Če Bog dopušča te preizkušnje in tegobe našemu oratoriju, je znamenje, da hoče iz tega narediti veliko dobroga. Biti moramo pogumni, se znati žrtvovati in biti potrpežljivi, vendar moramo polni zaupanja v Boga iti vedno naprej.' Nasprotnikov in preganjalcev svojih ustanov ni mrzil in ni nikdar slabo govoril o njih. Spominjam se, da so nekateri, ogorčeni zaradi nečednega postopanja državnih oblasti proti don Bosku, klicali kakor Zebedejevi sinovi ogenj z neba nad povzročitelje toliko tegob. Toda Božji služabnik je mirno in smehljaje se rekel: 'Vi ste še neizkušeni otroci, treba je pustiti vse v Božjih rokah. Bog, ki vse to dopušča, bo znal razbliniti njihove hudobne naklepe. Molimo in nič se ne bojmo.' Ko je pogovor nanesel na slab konec ljudi, ki so se zoperstavljali delu oratorija, in ko smo govorili o nesrečah, ki so jih doletele, je dvignil oči proti nebu in dejal: 'Kako strašne so Božje sodbe za tiste, ki preganjajo oratorij. Bog naj se usmili njihovih duš!' Ko so ga Gazzetta del Popolo iz Turina in drugi časopisi obrekovali, ni dal, da bi jim odgovarjali, niti da bi kdo gojil sovražne misli proti piscem člankov, niti da bi kdo izrekel besede, ki bi jim bile v nečast. Imel pa je navado reči: 'No, potrpljenje! Tudi to bo prešlo. Zanimivi ljudje. Napadajo don Boska, ki ne želi nič drugega kot delati dobro. Ali bomo zato dopustili, da si bodo pogubili duše? Ne da bi vedeli, nasprotujejo Božjim načrtom. Bog bo razkrinkal njihove namene.'«

Kanonik Anfossi: »Pripetilo se mi je večkrat, ko sem videl, kako je zaupno govoril z nekaterimi sumljivimi prijatelji, da sem ga opozoril: 'Ta človek vam ni naklonjen.' Odgovoril mi je: 'Ne verjamem. Večkrat je bil že pri meni in mi priporočil kakega fanta in jaz sem storil vse, da sem mu ustregel.' Ko so govorili o njegovih nasprotnikih, ki so ga obrekovali, je imel navado reči: 'Tako govorijo, tako presojujejo, ker ne poznajo don Boska. Nikdar niso bili v oratoriju. Če bi videli oratorij, ne bi tako govorili in ne bi bili več sovražni do njega.' Zelo težko ga je bilo prepričati, ko so mu pripovedovali, da je kdo njegov sovražnik.«

Don Dalmazzo: »Stvar, ki me je velikokrat presenečala, je bila ugotovitev, kako je don Bosko ljubeznivo govoril z ljudmi, ki so mu bili očitno nasprotni in o katerih se je vedelo, da slabo govorijo o oratoriju, da poročajo v časopisih neresnične novice. Ko so ga nekoč vprašali, zakaj se kaže tako ljubeznivega do teh svojih sovražnikov, je odgovarjal: 'Zato, ker je naša dolžnost, da ljubimo tudi sovražnike.' In če je šlo za vplivne osebe iz državne vlade, je imel navado reči: 'Pa tudi zato, da nam ne škodijo.'

Prav tako sem opazil, kako se je na enak način vedel do nekaterih fantov, ki so se, potem ko so dolga leta preživeli v oratoriju in so dosegli tudi visoke

akademske stopnje, bodisi zaradi strasti, zaradi ozirov na ljudi ali zaradi političnega prepričanja ločili od don Boska in postali njegovi nasprotniki. Vedno je govoril o njih dobro, jih ljubeznivo sprejemal in nekaterim celo našel ugledna mesta v družbi, čeprav so ga prej omalovaževali.

Eden izmed teh, ki mu je več let prizadeval velike krivice, mu v marsičem škodoval in bil vedno daleč od njega, ga je nekoč prišel obiskat na koncu kosila, verjetno zaradi kakega posla, vsekakor pa ne zato, da bi ga prosil odpuščanja. Strežnik ga je napovedal in vsi navzoči smo bili radovedni, kako bo poteklo to srečanje. Ko je don Bosko zaslišal ime, je mirno dejal: 'Kaj prihaja sem? Recite mu, da naj me pusti pri miru.' Toda ta je nenadoma, ne da bi ga kdo opazil, vstopil v jedilnico, se postavil don Bosku za hrbet in dejal: 'Don Bosko?' Don Bosko se prav nič ni vznemiril, ni spremenil barve in je vzkliknil: 'Oh, si ti?' Spustil se je z njim v pogovor, kakor da bi si bila vedno najboljša prijatelja.«

Don Francišek Cerruti: »Ni poznal sovraštva ne maščevanja. Tako so bili prepričani vsi, ki so ga poznali. Njegovo maščevanje je bilo v tem, da je skušal narediti kako uslugo svojim sovražnikom. Bil je vesel, če se mu je ponudila prilžnost za to. Na tak način je tiste, ki so ga sovražili, spremenil v prijatelje, še več, v dobrotnike.«

Don Rua, don Berto in don Turchi so enoglasno zatrjevali: »Don Bosko je pokazal svojo veliko krščansko ljubezen tako, da je odpuščal javne in zasebne žalitve, da je bil ljubezniv do svojih žalivcev in je zanje molil. Prav tako se ni spominjal krivic, s katerimi so ga prizadeli v najbolj neprijetnih okoliščinah. Ko je govoril svojim gojencem, jim je med drugim dajal naslednja priporočila: 'Radi sodite dobro o bližnjem; ko ne morete storiti drugega, skušajte vsaj opravičiti njihove dobre namene. Nikdar se ne vračajte k žalitvam, ki ste jih že odpustili. Delajte dobro vsem, hudega nikomur.' Bil je do vseh zelo krotek, tudi do tistih, ki so bili nasprotni njemu in njegovim dečkom. Imel je sicer svoje prepričanje, vendar ni bil nikoli osebno užaljen, nasprotno, želel je pomagati zlasti tistim, ki so ga razžalili. Tistim, ki so tožili zaradi slabega ravnanja in so se skušali maščevati, je imel navado reči: 'Ne daj se premagati zlu, temveč premaguj hudo z dobrim.'

Ta njegova vaja v krotkosti je bila vzrok njegovega trajnega in globokega duševnega miru, ki mu je omogočal, da se je vedno vedel, kakor da ne bi imel nič drugega delati. Zato je uspeval v vseh stvareh, ki se jih je loteval. Ostajal je ravnodušen ne samo v nasprotovanju in grajah, temveč tudi v časti in hvali. Nkega dne je v naši navzočnosti vzkliknil: 'Govorite o meni dobro ali slabo, kakor vam je všeč, samo da to, kar govorite, koristi kaki duši. Na tak način mi bo tako pohvala kakor graja vedno v veliko veselje.'«

51.

POGLAVJE

Don Bosko dobi povabilo za ustanovitev zavoda v Mirabellu – Don Boska muči oteklina na vratu: ne prosi za ozdravitev – Omedli pri sv. Ignaciju – Spreobrnjenje mladega viteza – Don Boskova pisma raznim gojencem in klerikom – Don Rua na duhovnih vajah pri lazaristih in velikodušnost kanonika Vogliottija – Porazen konec šolskega leta v Giavenu – Ponovne prošnje generalnega vikarja za sprejem semenišča – Dogovarjanje z občino v Giavenu in don Boskovo pismo kanoniku Vogliottiju z novimi predlogi – Don Bosko v ponovnem pismu sprejme ponudbo, da pospremi kanonika v Giavenu na razgovor z občinsko upravo; neuspeli dogovor – Duhovniško posvečenje in prva don Ruova maša – Don Boskovo mnenje o poljubljanju kot znamenju prijateljstva

MESECA JULIJA SO SE ZA NOVO DRUŽBO začeli pomembni dogodki. Don Bosko je dobil veliko ponudb s povabili, da ne bi omejeval svojega apostolata samo na turinsko škofijo. Rade volje bi sprejel ponudbe, ki so mu prihajale iz Monferratskega, da bi tam s pomočjo nekega dobrotnika ustanovil svoj zavod. Vendar je čakal, da bi mu Božja previdnost nakazala čas in kraj. Tiste dni je prišel v oratorij don Feliks Coppo, župnik iz Mirabella v škofiji Casale, z živo prošnjo, da bi v njegovi župniji zgradili šolsko poslopje in konvikt. Don Boska so župnikovi razlogi prepričali, k čemur je pripomogel tudi klerik Frančišek Provera. Privolil je v razmišljanje o pogodbi, čeprav se je zaradi toliko tegob in preizkušenj, ki jih je moral prestati tisto leto, čutil telesno oslabiljenega. K vsemu se mu je naredila na vratu velika bula, ki ga je močno ovirala pri gibanju in ga bolela.

Ko ga je don Coppo videl, koliko trpi, mu je dejal: »Toda vi, ki ste po priprošnji preblažene Device Marije ozdravili toliko ljudi, zakaj je ne prosite, da ozdravi še vas?«

»Glejte,« mu je odgovoril don Bosko, »če bi vedel, da je zadosti ena sama zdravamarija, da bi ozdravel, je ne bi zmolil. Pustimo, da se dogaja Božja volja.«

Ko je odpravil to zadevo, se je don Bosko ne glede na vse svoje težave odločil, da bo šel k sv. Ignaciju na duhovne vaje v želji, da bi deloval v dušnem pastirstvu. S seboj je vzel klerike Boggera, Duranda in Francesio. Ob znamenju za začetek svetih obredov je don Bosko vstopil v cerkev. Blizu njega je pokleknil neki mlad vitez, ki ga ni poznal in ki je že dolgo izgubljal čas z vsemi mogočimi dogodivščinami po svetu. Prišel je k sv. Ignaciju na željo svoje matere, ki mu je v zameno obljubila, da poplača njegove dolgove. In sedaj se je zgodilo, da so don Bosku pošle moči, da bi klečal med obredom. Odprla se mu je rana in je omedlel.

Ko je mladi vitez videl omedlelega don Boska, ga je prevzelo tako sočutje, kot še nikdar. Vzel ga je v naročje in ga previdno odnesel v njegovo sobo, kjer so ga s skrbnim oživljanjem spet spravili k zavesti. Ko se je don Bosko zavedel, je videl ob vznožju postelje mladega viteza, ki je bridko jokal.

Poklical ga je k sebi, ga prijel za brado, ga počasi potegnil k sebi na prsi in mu ljubeznivo rekel: »Oh, sedaj ste v mojih rokah. Kaj naj storim?« Nato je dodal še nekaj stavkov in mladi plemič je ves prevzet od takega očetovskega ravnanja postal popolnoma njegova last.

Dal se je premagati navdihu milosti in se spovedal. S svetimi sklepi vztrajnosti in vere se je odločil za lepše življenje.

Don Bosko je iz sv. Ignacija odgovarjal na pisma fantov iz oratorija ali njihovih domov. Naj navedemo nekatera.

Uglednemu mladeniču gospodu Štefanu Rossettiju, študentu prvega letnika retorike. Montafia. Predragi sinko!

Pismo, ki si mi ga pisal, me je zares razveselilo. Pokazalo mi je, da si razumel, kaj čutim do tebe.

Res, dragi moj, rad te imam iz vsega srca in moja ljubezen me navaja, da storim, kar morem, da boš napredoval v učenju in pobožnosti ter na poti v nebesa.

Spomni se mnogih nasvetov, ki sem ti jih dal ob raznih priložnostih. Bodi vesel, toda tvoja radost naj bo pristna radost nekoga, ki ima čisto vest brez greha. Uči se in potrudi, da boš čim bolj bogat, toda bogat čednosti, kar je največje bogastvo poleg strahu božjega. Izogibaj se slabih tovarišev, druži se z dobrimi, izroči se svojemu dekanu in se ravnaj po njegovih nasvetih.

Pozdravi v mojem imenu svoje starše. Moli Gospoda zame. In medtem ko si daleč stran od mene, prosim Boga, da bi te ohranil dobrega, dokler ne boš zopet pri nas. Ostanjam z očetovsko ljubeznijo tvoj vdani duhovnik JANEZ BOSKO

Sv. Ignacij nad Lanzem, 25. julija 1860

Mlademu Dominiku Parigiju (v latinščini)

Dragi sinko Parigi!

Če hočeš nadaljevati po poti Božjih zapovedi, nadaljuj po poti, po kateri si začel hoditi. Če želiš okrasiti svojo dušo s prelepimi cvetkami, se spoprijatelj s ponižnostjo, ljubeznijo in čistostjo. Toliko bolj boš svet, kolikor tesnejše bo to prijateljstvo.

Moli zame. Pozdravljen! Pri sv. Ignaciju, 25. julija 1860

duhovnik JANEZ BOSKO

Kleriku Janezu Anfossiju (v latinščini)

Dragemu sinu Anfossiju pozdrav v Gospodu!

V pismu si me prosil, da bi sprejel med nas tvojega brata. Za zdaj ti sedaj in tukaj ne morem dati končnega odgovora. Ko bom prišel k tebi, bom odločil, kakor bo Gospodu po volji.

Medtem pa, moj sinko, oznanjuj besedo ugodno ali neugodno, spodbujaj, sili, stori vse čim bolj modro, potrpežljivo in pametno. Varuj se učiteljev, ki odvrtačajo od Božje besede in navajajo k bajkam. Izogibaj se jih. Ohranaj besede, ki si jih slišal od mene, in upaj v Gospoda in njegove obljube.

Moli zame. Pozdravljen!

Sveti Ignacij nad Lanzem, 25. julija 1860

duh. Janez Bosko

Mladeniču Janezu Garinu (v latinščini)

Dragi sinko Garino!

Veliko stvar, o, dragi sinko, si mi sporočil v svojem pismu: v moje roke izročlaš svojo voljo. To ne bo zastonj. Podari mi še svoje srce. Jaz ti obljubljam dvoje: prosil bom Gospoda, da bo vsak dan stal ob tvoji strani, in na vso moč se bom trudil, da bo tvoje srce ostalo čisto pred Gospodom.

Veseli se. Čakajo te velike stvari. Ko bom pri tebi, bom povedal več.

Moli zame, da ne bom v prazno prejemal Božjih milosti.

Pozdrav! duh. JANEZ BOSKO

Sveti Ignacij nad Lanzem, 25. julija 1860

Kleriku Karlu Ghivarellu (v latinščini)

Dragemu sinu Ghivarellu pozdrav v Gospodu.

Če zaradi poškodovanega zoba trpi tvoja izgovarjava, ti dovolim, da ti za to usposobljeni strokovnjak namesti umetni zob. Poskrbi, da ne bo početje, ki naj bi stanje izboljšalo, položaja poslabšalo.

Medtem pa se, dragi sinko, trudi, da boš z dobrim zgledom večal zasluge svojih dejanj. Skrbi, da bodo znanje, milost in Božji blagoslov dnevno rastle v tebi iz čednosti v čednost vse dotlej, dokler ne boš videl Boga nad bogovi na Sionu.

*Imej me rad v Gospodu, kakor imam jaz tebe rad. Pozdrav! duh. JANEZ BOSKO
Sveti Ignacij nad Lanzem, 25. julija 1860*

Don Mihaelu Rui (v latinščini)

Dragemu sinu Mihaelu Rui pozdrav v Gospodu!

Pisal si mi pismo v francoskem jeziku. Prav si storil. Bodi Francoz samo v govorici. Po duši, srcu in delih pa Rimljan. In to neustrašen in velikodušen.

Vedi in poslušaj moje besede. Čaka te veliko tegob. Toda za vse to ti bo naš Gospod Bog dal velike tolažbe. Daj samega sebe za zgled dobrih del. Vztrajaj v dobrih sklepih. Delaj vztrajno, kar je dobro v Božjih očeh.

Bojuj se proti hudobnemu duhu. Zaupaj v Boga, in če ti morem v čem pomagati, sem ti vedno v vsem na razpolago.

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z nami. Pozdravljen!

Pri svetem Ignaciju nad Lanzem, 27. julija 1860

duh. JANEZ BOSKO

Don Rua je ta čas bil pri lazaristih v Turinu na duhovnih vajah in se pripravljaval na duhovniško posvečenje. Kanonik Vogliotti je tem redovnikom poravnal oskrbovalnino za deset dni duhovnih vaj, kakor je to storil že prej za subdiakoniat in diakonat, in prav tako poravnal še nemajhno vsoto kraljevi pisarni za ugodno rešitev prošnje iz Rima. To povzemamo iz pisma, ki ga je don Rua pisal v zahvalo imenovanemu kanoniku. S tem je opravil lepo dejanje krščanske ljubezni, poleg tega pa imel v mislih vprašanje Giavena, ki je bilo odvisno od don Boska.

Don Bosko se še ni odločil za prevzem semenišča, ki pred koncem šolskega leta, ki naj bi se po pravilniku končalo 12. avgusta 1860, ni štelo več kot le nekaj učencev. Ob slovesu so jim predstojniki izjavili, da prihodnje leto 1860/1861 ne bodo več mogli priti, ker bo semenišče zaprlo svoja vrata.

Zdelo se je, da je izginilo vse upanje na ponovno oživitev tega zavoda, v katerem je toliko duhovnikov dobilo svojo prvo izobrazbo. Mons. Fransonija je to dejstvo zelo bolelo. Ker zaradi oddaljenosti ni mogel preprečiti razpusta, je vso zadevo prepustil generalnemu vikarju. Generalni vikar ni videl drugega izhoda, kot da je ponovno prosil don Boska v upanju, da bi ta s svojim imenom in z delovanjem svojih sinov ponovno popeljal semenišče v cvetoče življenje in ga tako ohranil Cerkvi. Prepričan, da izraža željo nadškofa, ga je zato prosil, da bi ponudbo sprejel. Don Bosko je z veseljem ugodil želji svojega predstojnika in sprejel ponudbo, prepričan, da bo tako sodeloval pri razcvetu nadškofije, vendar, kakor bomo videli, z nekaterimi previdnostnimi pridržki.

Medtem je prekinil dogovarjanje za konvikt v Cavourju in prenesel nadalj-

nje pogajanje na poznejši čas. Vendar je moral čakati več kot en mesec na odgovor z občine v Giavenu, ker brez njene privolitve ni imelo smisla karkoli odločati. Končno je privolitev prišla v škofijsko pisarno v dopisu, ker se je don Bosko tako domenil z županom. Kanonik Vogliotti je dopis pregledal in ga poslal v Lanzo, kjer je bil don Bosko. Ta mu ga je vrnil z naslednjimi pomisleki.

Ugledni in spoštovani gospod rektor!

Pozorno sem prebral predlog oziroma odgovor občinske uprave v Giavenu, in čeprav ugotavljam veliko dobre volje in sem pripravljen, da storim, kar morem, vendar z vsoto tisoč frankov ne morem prevzeti in zagotoviti izpolnitve nalog, ki bi mi jih radi zadali.

Edina stvar, ki jo v teh okoliščinah lahko storim, bi bila, da bi se v Gospodu potrudil najti način, kako bi ustanovili semenišče edinole za dečke, ki želijo postati duhovniki, in prekiniti vse nadaljnje pogajanje z občinsko upravo v Giavenu ter tako zagotoviti popolno svobodo v izbiri učiteljev, od katerih bi morali biti nekateri diplomirani.

Menim, da bi bilo primerno poskusiti za eno leto in videti, kaj bo Božja previdnost ukrenila. V petek 27. tekočega meseca bom zopet v Turinu in bom skušal čim prej priti k vam.

Bog naj vam da zdravja in milosti. Imejte me za vaše uglednosti vdanega služabnika. Duh. JANEZ BOSKO

Lanzo, 18. julija 1860

Kanonik Vogliotti, ki je bil miroljuben človek in ni želel priti zaradi tega navzkriž z občinsko upravo v Giavenu, se je odločil, da bo šel osebno tja in skušal priti do pogodbe, ki bi bila sprejemljiva za obe strani. To je bilo potrebno, ker je občinska uprava že vložila na prosvetno ministrstvo formalno prošnjo za šolsko poslopje in v ta namen dobila tudi privoljenje pravosodnega ministrstva. Govorilo se je, da so zadevne listine že pripravljene. Zato je povabil don Boska, da bi ga spremljal v Giavenu. Don Bosko mu je odgovoril.

Veleugledni in velespoštovani gospod!

Z resničnim veseljem bom šel z vašo uglednostjo v Giavenu, vendar menim, da to ne bo ničemur koristilo.

Osnovna razlika je v tem: don Bosku so dvakrat preiskali hišo in je zato sumljiv državni oblasti. Občinska uprava bi se rada na čim bolj eleganten način znebila prvotnega dogovora, ki ga je naredila z don Boskom.

In če bi končno šel v Giavenu in bi mi moji predstojniki zaupali semenišče, bi bil v nenehnem sporu s tistimi ljudmi itn. Zdelo se mi je potrebno, da sem vas opozoril na to dejstvo, vendar sem vedno pripravljen storiti vse, kar bo v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.

S polnim spoštovanjem se izražam vaše uglednosti vdanega služabnika.

duh. JANEZ BOSKO

Dne 27. julija se je don Bosko v spremstvu svojih treh klerikov vračal od sv. Ignacija, da bi, pokoren kanoniku Vogliottiju, šel z njim v Giaveno. Vendar niso dosegli ničesar, ker gospodje na občini niso bili pripravljeni ničesar spremeniti in so kot razlog navajali ekonomsko stisko. Tedaj je don Bosko prekinil vsak nadaljnji razgovor.

Don Rua je bil v nedeljo 29. julija posvečen v duhovnika. V Casellah, na letoviškem dvorcu barona Bianca di Barbania, di Sant'Anna ga je posvetil mons. Balma. V kapeli tega velikega don Boskovega dobrotnika sta pri svetih obredih služila klerik Durando in klerik Anfossi.

Dne 30. julija je don Rua brez kakega posebnega zunanjega blišča daroval svojo prvo sveto mašo v oratoriju in imel zvečer namesto don Boska večerni govor, pri katerem je ves prevzet od hvaležnosti zaradi veličastnega sprejema prosil vse navzoče, da bi zanj molili Jezusa in prosili njegovo mater Marijo, da bi mogel vredno nositi težko breme odgovornosti duhovniške službe. Gojenci so bili ves dan okrog njega in mu spoštljivo poljubljali roko. Ta dogodek je vzbudil med kleriki vprašanje o navadi, da se ob določenih dogodkih med seboj poljubljajo. »Dne 31. julija,« poroča kronika, »so o tem vprašali don Boska, ki se je vrnil domov. Odgovoril je:

1. Kadar gre za očeta ali mater, ali za koga, ki ima do nas očetovski ali materinski odnos, prejmemo in vrnimo poljub.
2. Poljubimo vsakokrat, ko je za to poseben razlog, kakor če bi s tem pokazali, da smo se odpovedali sovraštvu in ne čutimo več odpora. Vendar v nobenem primeru osebo drugega spola.
3. Če gre za osebo, ki je že dolgo časa nismo videli. Končno pa vsi, ki vodijo skupnosti ali se ukvarjajo z vzgojo mladine, prepovedujejo, da bi polagali roke na ramena drugega, se poljubljali, si podajali roke, razen če je to ob priliki daljšega potovanja ali potem ko se že dolgo časa nismo videli.

52.

POGLAVJE

God don Alasonattija – Slovesna ponovitev don Ruove nove maše v oratoriju: slavje, napovedi, pohvale – Markiz in markiza Frassati botra Marijinega oltarja v valdoški cerkvi – Sanje štirinajstih miz: razlaga – Don Bosko odpotuje v Strambino: razgovor na vlaku; prosi miloščino za slavilni govor o sv. Roku – Tridesetdnevnica smrti don Cafassa pri sv. Frančišku Asiškem – Don Boskov posmrtni govor – Njegov stalni spomin na umrlega dobrotnika – Garibaldi v Neaplju – Vdor Piemontčanov v Marke in Umbrijo. Bitka pri Castelfidardu in zavzetje Ancone – Nasveti vojakom ob odhodu na bojišče – Kardinal De Angelis jetnik v Turinu – Piemontska vojska v Neaplju: zmagaja pri Gariglianu, zavzetje Capue – Usoda Avstrije

DNE 3. AVGUSTA 1860 je oratorij obhajal god duhovnika Viktorja Alasonattija. To vsakoletno izražanje hvaležnosti se je zgodilo takoj po kosilu, ker je dobri prefekt moral odpotovati k sv. Ignaciju, kjer naj bi spovedoval. V tistih dneh je veliko vernikov romalo na božjo pot k temu svetišču.

V nedeljo 5. avgusta, na praznik Marije Snežne, so praznovali don Ruovo novo mašo. Asistiral je don Bosko. Vsi gojenci, dijaki in rokodelci so prejeli sveto obhajilo, ker so vedeli, da je to najbolj goreča novomašnikova želja. Veselje je bilo tako veliko, da je težko opisati, če nisi bil sam navzoč. Vsi so bili polni ljubezni in dobrohotne naklonjenosti do don Rua. Tudi zunanji gojenci so mu poklonili šopek cvetlic. Na akademiji se je zvrstilo sedemindvajset nastopov, med katerimi je imela prvo mesto pesem, ki jo je klerik Francesca sestavil v Petrarkovem slogu. Na tej prireditvi smo lahko večkrat slišali svojevrstno trditev. Klerik Frančišek Vaschetti je med drugim povedal tudi tole:

»Ti si vzornik duhovnikov, učitelj kreposti in znanosti klerikov, svetovalec dijakov, voditelj obrtnikov, spodbuda bolnikov, tolažba žalostnih, vsem pa vese-

lje. Ti, ki te vsi ljubijo in občudujejo, nosiš v prsih don Boskovo srce in vsi kažejo nate kot na njegovega vrednega naslednika.«

Neki pesnik je takole končal svoj slavospev:

*»Do mladine kažeš toliko ljubezni,
da osrečiš tudi najbolj pohabljenega in slabovidnega,
zato bo v tebi don Bosko (predvidevam) imel naslednika.«*

Ves dan je bilo slišati vzklikanje 'živel don Rua'. Ta pa se je trudil, da bi to izkazovanje časti usmeril na don Boska. To je bilo vidno zmagoslavje njegove krščanske ljubezni. Don Rua je v sklepnem nagovoru po prireditvi imenoval gonce svoje brate, se jim zahvalil za izkazano dobrohotnost, jih prosil za molitve in za odpuščanje, če je kdaj koga v njegovo korist opozoril. Obljubil jim je trajno ljubezen in jih prosil, da bi ga prostodušno opozorili, če bi se komu zdelo, da ni izpolnil teh obljub, in končal s slavospevom don Bosku, njegovemu in njihovega očetu.

Z nepremagljivo odločnostjo svojega značaja je don Rua že tedaj imel v rokah velik del uprave oratorija. V njem so se najbolj odlične lastnosti družile z globoko ponižnostjo. Bil je izredno pošten in obenem praktičen. Ker je don Bosko dobro poznal njegovo sposobnost, da je reševal še tako zapletene zadeve, mu je puščal veliko svobode v pobudah, Rua pa mu je bil popolnoma vdan v pokorščini. Zaradi takih izrednih kreposti je don Bosko večkrat izjavil: »Don Mihael bi lahko delal čudeže, če bi hotel.«

Istega dne je don Bosko hotel slovesno potrditi hvaležnost neki družini velikih dobrotnikov, ki so se udeležili veselja ob tem prazniku oratorija v čast don Rui. Podaril ji je botrstvo nad enim izmed oltarjev v svoji cerkvi. Dokument:

Razglas pokroviteljstva gospoda markiza Dominika Fassatija in gospe markize Marije de Maistre

Da bi podpisani izkazal posebno znamenje svoje hvaležnosti zakoncema markizu Dominiku in Mariji Fassati za velikodušno podporo v korist ubogih dečkov Oratorija sv. Frančiška Saleškega, iz lastne svobodne pobude in odločitve izrekam naslednji razglas pokroviteljstva.

Imenovani gospod in gospa zakonca, ki sta z bogatimi darovi sodelovala pri gradnji in opremitvi te cerkve, imenovane Oratorij sv. Frančiška Saleškega, in v svoje breme dala opremiti zidove, tlak, oltar ter poskrbela za prelep kip presvete Device Marije z Detetom v njeni kapeli, podpisani ravnatelj cerkve in priključene hiše omenjena zakonca markiza Dominika in Marijo Fassati in njune potomce razglašajo za pokrovitelje kapele presvete Device Marije in jima prepuščajo pravico, da jo olepšata, okrasita in dasta opraviti vse svete obrede, ki bi se jima zdeli v večjo slavo Božjo in korist duš.

Pokrovitelja se obvezujeta, da bosta vzdrževala oltar v takem stanju, da bo usposobljen za Božjo službo.

Pričujočo listino, potrjeno s pečatom oratorija, bosta dobila pokrovitelja, da z njo onadva in njuni dediči lahko uveljavljajo pravice v zgoraj opredeljenem smislu. Tako podpisnik kakor oba pokrovitelja se bodo držali predpisov svetih kanonov in odredb svete Cerkve, katere zveste sinove se skupaj s podpisnikom izjavljajo.

*Turin, 5. avgusta 1860, na praznik Marije Snežne
duh. JANEZ BOSKO*

Markiz je z ustrežno vsoto denarja poskrbel za vse prihodnje potrebe kapele.

Don Bosko je po večernih molitvah sklenil praznik s pripovedovanjem naslednjih sanj:

Vsi moji fantje so bili na izredno lepem kraju, podobnem prekrasnemu vrtu. Sedeli so ob mizah, ki so po obliki zemeljske površine sestavljale stopnice. Te stopnice so se izgubljale v nedogledno višino. Štirinajst dolgih miz je bilo razporejenih v obširnem amfiteatru, razdeljene so bile v tri skupine in so se naslanjale na zid, ki jim je dajal oporo.

Nizko spodaj je stala miza, gola, brez vsakega okrasja in steklenine. Za njo je sedelo nekaj fantov. Bili so žalostni, jedli so brez prave volje kruh, ki je kakor vojaški komis ležal pred vsakim izmed njih. Kruh je bil plesniv, pokvarjen in neužit in je bil na mizi sredi umazanije in želoda. Tisti revčki so bili podobni nečistim živalim v svinjaku ob koritu. Hotel sem jim povedati, da naj vržejo stran tisti kruh. Pa sem se zadovoljil samo z vprašanjem, zakaj imajo pred seboj tako odvraten kruh. Odgovorili so mi: »Moramo pojesti kruh, ki smo si ga sami pripravili. Nimamo drugega.« To je bilo stanje smrtnega greha.

Knjiga pregovorov pravi v 1. poglavju: »Sovražili so red in se niso oklenili strahu božjega. Niso prisluhnili mojim besedam. Norčevali so se iz vseh mojih opozoril. Zato bodo jedli sad svojih dejanj in se nasitili od svojih sklepov.«

Toda kolikor više so stale mize, toliko bolj so bili fantje veseli in jedli izbrane jedi. Bili so prekrasni, bleščali so od lepote in postajali vedno lepši. Prebogato obložene mize so bile pokrite z umetno izdelanimi prti, na mizah so bili razpostavljeni svečniki, vrči, skodelice, čaše neizmerne vrednosti, krožniki z najbolj izbranimi jedili. Vse same dragocenosti. Teh fantov je bilo zelo veliko. Predstavljali so spreobrnjene grešnike.

Na zadnjih mizah, postavljenih na najvišji vzpetini, je bil kruh, ki ga ni mogoče opisati. Zdel se je rumen, rdeč, vseh barv. Istih barv so bile tudi obleke in obrazi fantov, ki so žareli od blesteče luči. Bili so nadvse veseli in vsak je svoje veselje skušal prinašati drugim. Lepota, svetloba in blišč se niso dali primerjati s tistim, kar so fantje doživljali pri spodnjih mizah. Ti so bili v stanju nedolžnosti.

O nedolžnih in spreobrnjenih pravi Sveti Duh v 1. poglavju Pregovorov: »Kdor mene posluša, bo počival brez strahu, živel v izobilju, svoboden vsega hudega.«

Toda najbolj presenetljivo je bilo to, da sem te fante od prvega do zadnjega vse prepoznal, tako da, ko vas sedaj gledam, vidim, kje pri mizi je sedel vsak izmed vas. Medtem ko sem bil ves začuden ob tem prizoru, ki ga nisem mogel razumeti, sem v daljavi zagledal nekega človeka. Stekel sem proti njemu, da bi ga povprašal za pojasnilo. Toda spotaknil sem se ob nečem in padel. Zbudil sem se in znašel v svoji postelji. Prosili ste me, da naj vam pripovedujem sanje, in jaz sem vam jih pripovedoval. Vendar jih vzemite za to, kar so: sanje.

Naslednjega dne je don Bosko vsakemu gojencu na samem povedal, kje ga je videl pri mizi in pri kateri mizi. Da je nakazal razpored, je začel pri najvišjih mizah in prešel navzdol vse do zadnje. Vprašali so ga, ali more kdo od nižje mize priti k višji. Odgovoril je, da je to mogoče, razen do zadnje, kajti tisti, ki so od te mize odpadli, ne morejo več nazaj. To mesto je prihranjeno samo za tiste, ki so ohranili krstno nedolžnost. Število teh je bilo zelo majhno, veliko pa tistih, ki so sedeli pri drugi in tretji mizi.

Don Dominik Ruffino in don Janez Turchi sta kot priči ohranila to pripoved in tudi imena nekaterih, ki so sedeli pri prvi mizi.

Dne 15. avgusta je don Bosko zapustil Turin in šel v Strambino. Spremljal ga je Jožef Reano, ki nam je zapustil opis tega potovanja. Kakor hitro je bil don Bosko z drugimi popotniki v vagonu, je vstopil neki moški, ki je imel videz bogatega trgovca. Takoj je hotel začeti kaditi, čeprav je bilo v tistem oddelku to prepovedano. Toda preden si je prižgal cigaro, je vprašal don Boska, ali prenaša tobačni dim in ali sme kaditi. Don Bosko mu je dejal, da če bi kadil samo malo časa, bi mu to ne škodovalo. Možakar je pokadil svojo cigaro in se pripravljal, da bi si prižgal naslednjo. Tedaj mu je don Bosko z njemu lastno prostodušnostjo dejal: »Oprostite, gospod, do sedaj sem se jaz zatajeval, da sem požiral vaš dim, sedaj bi pa želel, da bi se vi zatajevali, tako, da ne bi kadili.«

»Vi, velečastiti, imate popolnoma prav,« je odgovoril trgovec in spravil svojo cigaro. Nato sta začela govoriti o Turinu in o sto drugih rečeh. Končno je možakar speljal pogovor na dobrodelnostne ustanove, dela krščanske ljubezni duhovnikov in končno še na valdoški oratorij in na don Boska. Vedel je povedati, da vzdržuje tisti dobri duhovnik 300 in več fantov v svoji hiši in da imajo na voljo telovadbo, ki je prilagojena njihovi starosti. Najpomembnejše pa je, da je v tistem zavetišču dobra šola in prav tako odlična vzgoja, ker jih poučujejo razne znanosti in vzgajajo v moralnem življenju. Nekega dne, je dejal, bo šel obiskat to ustanovo in tamkajšnje gojence. Don Bosko je smehljaje se poslušal in molčal. V tistem trenutku je vlak pripeljal v Montanaro in tisti trgovec je izstopil.

V Montanaru je vstopil neki drug popotnik, ki je bil namenjen v Strambino, in takoj začel zaupen pogovor z don Boskom. Toda ta pogovor je bil čisto

drugačen od prejšnjega. Trdil je, da so duhovniki za družbo nekoristni ljudje, da lepo uživajo svoje dohodke in se ne držijo evangeljskih svetov. Don Bosko mu je segel v besedo: »Oprostite, ali bi vi želeli, da ne bi bilo na svetu nobenega duhovnika več?«

»Oh, nikakor ne,« je odgovoril potnik, kaka vera vendar mora biti na svetu.

»In kako bi potem vi to uredili?«

»Polovico bi jih odpustil iz duhovniškega stanu.«

»Katere bi odpustili? Dobre ali hudobne?«

»Hudobne.«

»In kaj naj bi delali ti hudobni?«

»Opravljali bi kako drugo delo.«

»Poznate veliko duhovnikov?«

»Več kot petdeset.«

»Med temi petdesetimi jih je tudi kaj slabih?«

»Polovica.«

»Bi mi lahko povedali njihova imena?«

»Vsekakor.«

Tedaj je don Bosko potegnil iz žepa beležnico s svinčnikom in se pripravil za pisanje: »Narekujte mi imena teh slabih duhovnikov in zagotavljam vam, da jih bom vse izključil iz njihove službe.« Pri tej kretnji so vsi sopotniki obrnili oči na don Boska in njegovega sogovornika, radovedni, kako se bo končal ta izziv. Izrazi obrazov so nakazovali naklonjenost duhovniku.

»Torej začniva,« je dejal don Bosko in čakal, da bi začel pisati. Ker se je nezadovoljnej zmedel, je don Bosko ponovil:

»Kdo so torej ti duhovniki?«

Možakar si je začel gladiti brke in v presledkih boječe dejal: »Poznam enega ... pravijo, da je nazadnjak ... da pošilja denar papežu, namesto da bi ga dal revežem.«

»In drugi?«

»Neki drug je tudi nasproten državni politiki, sovražnik Italije, zavrača zakone, ki jih je izglasoval parlament.«

»Toda to niso hudodelstva,« je vzkliknil don Bosko. In ta možakar, ki verjetno ni imel nikdar priložnosti, da bi prišel v stik z duhovniki, temveč se je naučil obrekovanja iz najslabših časopisov, si ni upal nadaljevati. Ker se ni znal drugače izmuzniti, je razdražen odgovoril na don Boskova izvajanja: »Govorimo o čem drugem.« Tedaj mu je don Bosko napravil majhen govor, primeren prostoru in poslušalcem, ki je naredil velik vtis na vse sopotnike.

V Strambinu je don Bosko opeval slavo Marije Vnebovzete in naslednji dan imel slavnostni govor na trgu pred kapelo, posvečeno sv. Roku. Botri praznika so ga vprašali, kakšno nagrado zahteva za pridigo, in don Bosko je odgovoril, da zato, ker je kapela tako revna, ne pričakuje nič. Po slovesnosti so ga povabili na kozarec vina in don Bosko, vedno pripravljen narediti komu uslugo, je s svojim preprostim nasmehom dejal: »Vedno sem pripravljen na kozarček.« Vstopil je v hišo enega izmed botrov. Spremljalo ga je veliko znancev. Tu je bilo pripravljeno bogato kosilo, s sladkarijami in odličnimi vini. Nato so šli v hišo drugega botra – spet sladkarije in vino. Končno je družina mestnih odličnikov stopila v veliko dvorano, sredi katere je bila kraljevska težko obložena miza. Don Bosko je dal znamenje, da bi rad govoril. S svojo značilno dobrodušnostjo vzkliknil: »Mislil sem, da imam opravka z reveži, sedaj pa ugotavljam, da ste bogati. Zato vas prosim, da mi daste dar, ki ste ga v preteklih letih imeli navado dajati pridigarju sv. Roka. Ne bi bilo pravično, da vas ne bi prosil za kak prispevek za vzdrževanje mojih ubogih sinov.« Malo so se zasmejali in mu takoj izročili primerno vsoto.

Medtem se je pri sv. Frančišku Asiškem ustanovil odbor za opravljanje tridesetdnevnice pokopa don Cafassa. V kratkem času je nabral 5.000 lir. Glede govornika sta se izoblikovali dve mnenji: eni so bili za kanonika Giordana, drugi za don Boska. Prevladali so zadnji, saj je predstojnik oratorija v Valdoccu poznal pokojnika že od mladih let in je z njim sodeloval vse življenje.

Dne 30. avgusta, tako pripoveduje don Ruffino, se je obhajala veličastna posmrtna slovesnost za don Cafassom. Cerkev je bila prelepo odeta v žalno črnino in okrašena z izrednimi tkaninami in preprogami. Profesor don Karel Ferreri je sestavil osem napisov, ki so jih namestili nad vhodom v svetišče in okoli mrtvaškega odra. V teku celega dopoldneva so darovali svete maše in veliko vernikov je prejelo sv. obhajilo v pomoč pokojnikovi duši. Kanonik Anglesio je pel zadušnico. Tristo duhovnikov je bilo pri žalnemu obredu. V dveh vrstah so zavzemali prostor od prezbiterija do vrat, oblečeni v bele rokete. Izvajali so glasbo maestra Rossija, ki je velikemu orkestru osebno dirigiral. Iz Turina je prišlo veliko število ljudi. Po maši je don Bosko prebral svoj spominski pogrebni govor. Veliko se jih je z njim jokalo. Za moto je izbral vrstico 20 iz 31. poglavja Paralipomenov: Živel je lepo, pravično in pošteno na vseh področjih Božje hiše.

Odlično je prikazal don Cafassove kreposti in izredne zasluge.

Armonia je poročala o tej pogrebni slovesnosti in je označila govor kot »preprost, ljubeč, zanesen. Bral ga je eden najbolj zvestih in dragih učencev in prijateljev pokojnika.« Članek je sklenil z besedami. »Upamo, da vam bomo mogli v kratkem nuditi natisnjen nagovor z vsemi napisi ob mrtvaškem odru in na vratih svetišča.«

Don Bosko je želel pripraviti še drugo knjižico v spomin svojega nedosegljivega učitelja, iz katere bi mogli razbrati, kako zelo je cenil njegovo svetost. Hotel je napisati še obširnejši življenjepis, v katerem bi navedel vsa izredna dejanja in opisal njegove nepozabne kreposti. Ker pa je bil zaposlen s premnogimi opravili, je delo izročil nekaterim teologom. Toda zaradi najrazličnejših težav ti niso zadostili njegovi želji.

Sicer pa je don Bosko kot pravilo, spomin in spodbudo vedno nosil pri sebi pravilnik Cerkvencnega konvikta. Iz spoštovanja in hvaležnosti za prejete usluge in iz svojega nežnega čutenja, v katerem je bil vedno neprekosljiv učitelj, je imel obešeno v svoji sobi don Cafassovo sliko, ki jo je nežno čuval. Kolikokrat so ga gojenci slišali govoriti z nežnim občudovanjem o tem svojem drugem očetu. Predstavljal jim ga je kot zgled, ponavljal njegove modre nasvete, zlasti še tistega o soglašanju z Božjo voljo. »V vsem moramo imeti namen izpolnjevati Božjo voljo do take mere, da opustimo vsako delo, kakor hitro ugotovimo, da ni po Božji volji. Prav tako pa smo kljub vsem težavam vedno pripravljeni storiti vse, ko vidimo, da je kaj po Božji volji. Da pa spoznamo Božjo voljo, so potrebne tri stvari: molitev, znati čakati, vprašati za svet.«

Povedali smo že, da v kroniki don Ruffina beremo naslednjo opombo. Dne 12. aprila 1860 je don Bosko javno povedal: »Meseca januarja sem povedal, da čakajmo mesec marec, in sedaj vam pravim: čakajmo mesec avgust.« S tem stavkom je hotel zadovoljiti tiste, ki bi radi vedeli, kako se bodo iztekli dogodki, ki so pretresali Italijo in so pretili papežu. V oratoriju so vsi pričakovali, kaj se bo zgodilo. Tako je Garibaldi 19. avgusta, potem ko je zasedel Sicilijo, s 17.000 prostovoljci prekoračil Mesinski preliv in vstopil v neapeljske pokrajine, kjer je zaradi sektaškega rovarjenja vse vrelo. V Reggio Calabrii se je burbonski general Vial samo na videz upiral, dejansko pa je predal zmago nasprotniku. Garibaldiju ni bilo treba izstreliti niti enega samega strela, pa so ga povsod zmagoslavno sprejemali. Dne 6. septembra se je kralj, izdan v Neaplju, umaknil v Gaeto in 7. septembra je Garibaldi zmagoslavno vkorakal v Neapelj. Od tu je pretil rimski državi ter začel pošiljati tja svoje prostovoljce in prebežnike. Že 8. septembra so prve trume vdrle v papeževo državo.

Proti tem je general Lamoricière s 13.000 papeškimi vojaki, zvečine prostovoljci, zbranimi iz francoskih in belgijskih plemenitašev, začel odločen odpor. Tedaj je piemontska vlada dobila zaželeno priložnost. Dne 27. avgusta je Napoleon, ki je uradno razglasil, da bo spoštoval papeževe pravice nad posestjo, ki mu je še preostala, dovolil ministru Fariniju, ki je prišel v Chambery, da lahko zasede Marke in Umbrijo. Znane so njegove besede: »Storite hitro, vendar se ne

dotikajte Rima.« Istočasno je papežu obljubil pomoč in je izjavil, da je pripravljen s silo preprečiti vsak piemontski vdor.

V zaupanju v to zahrbtno obljubo so se Lamoricière in njegovi vojaki junaško borili. Tedaj sta 11. septembra Fanti in Cialdini s 33.000 možmi iz Toskane vdrla v Cattolico. Pred njima je korakalo 20.000 prostovoljcev in za njimi je bilo na poti 30.000 mož redne vojske, ki so zavzeli Pesaro in druga mesta. Dne 18. septembra je bila papeška vojska poražena pri Castelfidardu, 27. septembra, po 8-dnevnem obstreljevanju z morja in s kopna, pa je po odločni obrambi padla Ancona. Napoleon je razglasil svoje nevmešavanje in Marke in Umbrija sta bili priključeni Piemontu. Tukaj so po naročilu kraljevih komisarjev Lovrenca Valeria in Joahima Pepolija zasegli samostansko posest.

Don Bosko je moral biti v tistih dneh zelo previden. Mnogi so ga prihajali vpraševati, ali so piemontski vojaki ravnali prav, da so se bojevali proti papeževim branilcem, ali bi nekateri vojaški obvezniki storili prav, da se ne bi prijaviли na nabor ali da bi pobegnili iz vojaške službe. Don Bosko jim je odgovarjal: »Naj opravijo dobro spoved. To je najboljši nasvet, ki jim ga morem dati.«

V tem velikem prevratu so zlasti škofje, duhovniki in redovniki veliko trpe-li. Dne 28. septembra so vrgli v ječo kardinala De Angelisa, nadškofa v Fermu. Prepeljali so ga v Turin, kamor je prispel 5. oktobra, spremljali so ga lazaristi; naselil se je v sobane, kjer je bil kardinal Corsi.

Piemontčani so iz papeške države prešli v neapeljsko kraljestvo in hiteli na pomoč Garibaldiju, ki se je znašel v stiski zaradi burbonske vojske. Toda 2. novembra so pri Gariglianu burbonce premagali, jih pregnali iz Capue in prisilili, da so se porazgubili ali se zatekli k svojemu vladarju Francu II., ki ga je Napoleon izdal, zapustili pa sta ga tudi zaveznic Rusija in Avstrija. Don Bosko je izrazil svoje predvidevanje o tem zadnjem cesarstvu, vendar ga nismo mogli točno izvedeti, čeprav smo vprašali veliko bivših gojencev, med njimi mnoge zelo tesno povezane z don Boskom. Na to se nanaša odstavek iz kronike don Ruffina, ki se glasi:

»Dne 19. septembra 1860 je don Bosko imel naslednje sanje:

*To je bila zares velika zmaga,
dokaz avstrijskega junaštva.
Toda za to velikansko slavo
je izginil še en prestol.«*

53.

POGLAVJE

Don Bosko sprejme vodstvo zavoda v Giavenu – Pogoji, ki jih je postavil provikarju in jih je ta sprejel – Izvolitev novega rektorja – Izbira asistentov – Don Boskova konferenca članom Družbe: bil bi pripravljen podvreči se Božji volji, če Družba ne bi bila potrjena; ne uvajati novih navad v hišo; nihče naj ne misli, da ga predstojnik ne bo maral; sporoči, kdo je bil določen za pregled konstitucij – Pismo mons. Fransonija don Bosku s sporočilom osebe, ki naj bi pregledala konstitucije – Sodba pregledovalca – Pismo kardinala Gaudeja, ki je pregledal konstitucije – Obupno stanje semenišča v Giavenu – Prihod viteza Friderika Oreglie di S. Stefano v oratorij – Don Boskovo predvidevanje za ceno novega zavoda – Nov program semenišča v Giavenu in nobene prošnje za sprejem – Don Bosko se znajde in pošlje nekaj gojencev – Županovo razočaranje – V malo semenišče pridejo dečki in kleriki – Reden šolski pouk – Pohvala don Bosku – Don Bosko da rektorju pomembno navodilo

KO SO PREKINILI DOGOVARJANJE z občinsko upravo v Giavenu, se je cerkvena oblast utemeljeno zbalala, da bi župan navezal stike in dogovarjanje s kakim profesorjem, ki bi bil bolj popustljiv in bolj naklonjen stranki, ki je obvladovala položaj. Vendar je računala na don Boska kot edino rešitev.

Provikar kanonik Vogliotti in teolog Inocenc Arduino, kanonik in dekan v Giavenu, sta prišla v avgustu v oratorij in ga s prepričljivimi razlogi hotela pridobiti, da bi čim prej priskočil na pomoč tamkajšnjemu zavodu. Don Bosko je bil pripravljen storiti vse, kar je bilo v njegovi moči, vendar je hotel vedeti za pogoje, s katerimi naj bi prevzel vodstvo. Odgovorila sta: »Nobenih pogojev. Imate popolno prostost odločanja. Postavite se na čelo zavoda. Uredite, kakor

vam milo in drago, kakor da bi bili vi gospodar. Določite osebe, imenujte ravnatelja, sprejmite v zavod, kogar hočete, sestavite pravilnik. Glavno je, da stvar uspe.«

Don Bosko je sprejel. Oba kanonika sta mu s hvaležno vdanostjo izročila popolno oblast in vodstvo zavoda.

Toda gospoda sta ga le še vprašala: »S kakšnimi sredstvi, mislite, da boste uspeli pri tem namenu?«

»Prepustite vse meni in videli boste. Novembra bomo spet odprli šole z vsaj sto gojenci.« Kanonik Vogliotti je od začudenja vzkliknil, da se mu zdi nemogoče, da bi do začetka šolskega leta mogli doseči to število učencev. Toda don Bosko je potrdil svojo obljubo in jima razložil svoj načrt. Sebi je pridržal zadnje vodstvo semenišča, vendar ni hotel biti uradni predstojnik, kar dejansko tudi nikdar ni postal. Nato je postavil temeljni pogoj, da rektor semenišča ne sme biti odvisen od dekana ali katerega koli drugega duhovnika v kraju. Priznaval bi samo najvišjo škofijsko oblast. Prosil je še, da bi to popolno neodvisnost potrdil poseben odlok škofijske pisarne.

Kanonik je sprejel pogoje.

Don Bosko bi želel poslati za rektorja v Giaveno don Viktorja Alasonattija. Toda njegova navzočnost je bila nujno potrebna v Turinu, zato je za to službo predložil svojega prijatelja Janeza Grassina, kaplana v Cavallermaggiuru, ki je prebil šest mesecev v oratoriju in je poznal njegovo vzgojno metodo.

Provikar je privolil. Bivši rektor in ekonom semenišča teolog Aleksander Pogolotto je bil malo pozneje imenovan za kanonika kolegiatne cerkve v Chieriju.

Ko so don Grassina seznanili s tako odlično, pa obenem odgovorno nalogo, je prihitel v oratorij in izjavil, da ne sprejme imenovanja. Toda potem se je vdal don Boskovim razlogom. Obljubil mu je, da mu bo dal nekaj klerikov odličnih kreposti in sposobnosti, prefekta, ki se razume na ekonomijo in na klasični pouk in ki bi bil njegova desna roka pri asistenci. Obljubil mu je tudi, da mu bo pri vodstvu zavoda stal vedno ob strani.

Ko so se dogovorili o teh glavnih stvareh, je don Bosko razmišljal, koga bi izbrali za druge, nižje službe v semenišču. O Giavenu se je v oratoriju veliko govorilo in več kot samo en klerik je želel iti tja in je to tudi prosil. Toda don Bosko, ki je dobro vedel, česa je vsak izmed njih zmožen, in tudi to, po kateri poti Gospod koga kliče, se je močno branil tistih, ki niso bili primerni za tako delo.

Eden izmed teh je bil odlični klerik Janez Baravalle, ki je don Bosku zaupal

svojo negotovost o svoji prihodnosti in ga je zato prosil, da bi naslednje leto šel v semenišče v Giaveno. Popolnoma je zaupal don Bosku, ker je prvič, ko ga je komaj spoznal, izrazil željo, da bi z njim razpravljal o neki zadevi, ki mu je bila močno pri srcu. Na njegovo veliko začudenje mu je don Bosko odgovoril: »Tudi jaz si že dalj časa želim govoriti s teboj o tej stvari.« Klerik se je prepričal, kako natančno je bil don Bosko poučen o njem.

Ko ga je sedaj klerik prosil, da bi ga naslednje leto poslal v Giaveno, don Bosko sicer ni dobil prošnje, rekel pa mu je: »Prihodnje leto, prihodnje leto. Če bi to leto šel za malo časa v nebesa, ali ne bi bil zadovoljen?«

Klerik mu je odgovoril, da bi bil.

Odgovoril mu je: »Kakšne težave si hočeš naložiti na rame?« nič drugega.

Klerik je to, kar se mu je primerilo z don Boskom, zaupal svojemu tovarišu Dominiku Ruffinu, ki je to zapisal v svojo kroniko. Baravalleja je Bog poklical v frančiškanski red, v katerega je vstopil ob svojem času in je postal njegova opora in čast.

Medtem ko je don Bosko skušal ustreči želji generalnega vikarja, je 6. septembra sklical zbor salezijanske družbe. Takole je izrazil svojo misel:

Če pravila naše Družbe niso v večjo Božjo slavo, sem popolnoma zadovoljen, da Gospod Bog pošlje take težave, zaradi katerih ne bi mogla biti potrjena niti Družba niti konstitucije.

Vsekakor pa vam pravim: ne vnašajte v hišo nikakršnih novosti. Tudi ne, če bi se zdelo, da bi lahko bila kaka stvar boljša. Pustimo boljše in ostanimo pri dobrem. Ne razlagajmo in ne izsiljujmo po svoje pravil. Ne opuščajmo določenih pobožnih vaj, da bi jih nadomestili z drugimi. Mogoče bi kdo želel uvesti družbo Presvetega Marijinega srca? Ta družba mi zelo ugaja. Želim pa zato, ker imamo že Družbo sv. Alojzija, ki le s težavo gre naprej, da je ne bi še bolj obteževali s kako drugo družbo. Pustimo te same v sebi odlične načrte ob strani in skušajmo gojiti samo pobožnost do presvete Device Marije.

Naj dodam še nič manj pomembno opozorilo. Kadar kak predstojnik opozori koga na kako napako ali nepopolnost, naj ta ne misli, da ga zato predstojnik manj ceni. To ni res in to ne more biti res. Vsi se lahko zmotimo, toda opozorilo prihaja od koga, ki nas ima rad, in kdor ljubi, ta tudi spoštuje. Prav tako tudi ne skušajmo iz predstojnikovega pogleda sklepati, ali smo pri njem v milosti ali ne. Včasih se zato, ker se nam predstojnik ni nasmehnil kakor po navadi, ali nam ni namenil besede, ali nam ni odgovoril na pozdrav, že užalostimo in iščemo, zakaj vse to. To se lahko zgodi iz mnogih drugih razlogov in ne zato, ker ni zadovoljen z nami. Lahko je kaka nepozornost, zamišljenost, raztresenost, ki predstojnika odvrne, da ni tako zelo pozoren do vas. Vendar s tem ni rečeno, da ima kaj zoper vas. Če vas nihče na nič ne opozarja, je to znamenje, da je vse v redu. Ni naša meto-

da, da bi, potem ko smo koga opozorili, pričakovali od njega še drugo napako, da bi potem opozorilo imelo večji učinek. Nikakor ne. Kadar je treba komu kaj reči, to takoj povemo.

Od sedaj naprej bi želel, da bi naše sestanke imeli ob Marijinih praznikih. Naj vam povem, da so imenovali gospoda Duranda, duhovnika Misijonske družbe, da bi pregledal naša pravila in jih predložil v odobritev nadškofu.

Za to imenovanje gospoda Duranda je don Bosko že vedel iz zaupnih poročil njegovih prijateljev. Poročal mu je mons. Frasoni kot odgovor na eno izmed njegovih pisem.

Ženeva, 12. septembra 1860

Predragi don Bosko!

Vaše pismo, ki nosi datum 7. julij, je bilo napisano verjetno 7. avgusta, pa je še kljub temu prišlo do mene z veliko zamudo. Prejel sem ga iz Lyona, od koder so mi ga pred kratkim poslali z drugimi pismi vred. Žal mi je, da zaradi svoje odsotnosti nisem mogel priti skupaj z gospo Losanna, za katero se mi zdi, da jo poznam. Vendar ne poznam novih pooblastil, ki si jih želi glede razširitve pooblastil hišnega oratorija. Kar se tiče Pravilnika, pričakujem odgovor iz Turina, ker sem ga – zdi se mi, da sem vam o tem pisal – izročil v pregled duhovnikom, ki se spoznajo na vprašanja skupnosti. Vnesel sem namreč čisto majhno spremembo. Če boste potem vi imeli opombe glede sprememb, ki bi jih vnesli, me, prosim, svobodno obvestite.

Veseli me, da oratoriji lepo napredujejo, in upam, da Gospod ne bo dopustil vsega, česar se bojite, četudi sem z vami istega mnenja.

Prosim vas, da pozdravite tri imenovane duhovnike in me imejte za to, kar v resnici sem.

Vaš vdani in zvesti služabnik LUIGI, turinski nadškof

Velečastiti gospod Durando je nadškofu poslal svoje opombe o pravilih Družbe. Bog je postavil don Boskovo ponižnost na preizkušnjo, tako da so nastale prve težave, ki so se pokazale pri odobritvi pravil.

PRAVILA IN KONSTITUCIJE, KI NAJ BI JIH UPOŠTEVALI V DRUŽBI SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA

Če bi drugega za drugim vzeli v pretres člene pravil, bi morali navesti veliko opomb, kajti nekateri so netočni, drugi bi morali biti bolj obravnavani, nekateri pa ne ustrezajo namenu, ki ga hočejo doseči. Na splošno pa je treba reči:

- I. Družba sv. Frančiška Saleškega je lahko in bo potrjena od Cerkve, toda ob sedanjem stanju zakonov in v duhu, ki preveva državno oblast in je nasproten vsemu, kar ima videz cerkvene organizacije, ne bo dobila nikdar državne odobritve, ki bi ji omogočila obstoj. Kljub vsemu temu pa Družba sv. Frančiška Saleškega poseduje hiše, opremo in lahko bi posedovala še več. Toda kako naj kaka družba ima kaj, če nima pravne osnove za obstoj? Kako naj to ohranja? Vse je zapisano na ime velečastitega don Boska. Toda po njegovi smrti kaj lahko naredi za svojega dediča? Kaj se bo zgo-*

dilo po smrti od njega imenovanega dediča? Kaj bo z vsem tem? To toliko bolj, ker se vsakih dvanajst let zamenja vrhovni predstojnik. Ta točka je izrednega pomena in jo je treba natančno določiti bodisi v samih pravilih ali v dodatni listini.

- II. *Glavni ali vsaj eden izmed glavnih namenov družbe je vzgoja mladih duhovnikov s pomočjo znanosti in kreposti. Vendar ni zadosti razvidna odvisnost od ordinarija in pristojnost, ki jo ima škof, ker ni nikjer nakazan odnos med rektorjem in ordinarijem, bodisi za sprejem ali odpust mladih fantov, bodisi za nujno povezavo, ki jim more koristiti glede njihovega obnašanja itn. Prav tako nič ne pove o stopnjah študija, o znanosti, ki naj si jo pridobijo, o metodi študija ali o načrtu za rast duhovnega življenja. Pravila so zelo splošna in zahtevajo nadaljnjo razlago, torej niso zadostna niti za sedanji trenutek, kaj šele za prihodnost.*
- III. *V pravilih je nakazan študij, ki je skupen za uboge zapuščene dečke in za klerike, in videz je, kot da živijo vsi skupaj. Nadvse pa je pomembno, da ima vsaka skupina lastno vzgojo, da živijo ločeno, da ima vsaka skupina svojega duhovnega voditelja, svoj pravilnik za vzgojo in usposabljanje za duhovniško dostojanstvo. Kaj naj pričakujemo od klerikov, ki nimajo niti lastnega vodstva niti lastnih pravil in ki živijo skupaj z revnimi fanti brez vsake vzgoje, ki nimajo drugega namena, kot da se priučijo kake obrti? Ta vtis se ne dobi samo iz branja pravil, temveč je tako tudi dejansko in poteka tudi vsak dan.*
- IV. *Ker imajo samo triletno zaobljube in so večne zaobljube popolnoma prepuščene volji posameznika, ne morejo biti posvečeni v duhovnike, če imajo cerkveno premoženje bodisi na osnovi redovnega uboštva ali pod naslovom skupne mize v tistih družbah, ki imajo večne zaobljube. Na tak način bo imel veliko fantov, ki bodo vstopali v družbo samo zato, da bodo zastonj končali šolo, potem bi pa izstopili in bili v nadlego škofom in mogoče celo v pohujšanje krščanskemu ljudstvu.*
- V. *Uspeh oziroma prihodnost kake redovne družbe je odvisna od njenih načel. Če sedaj ni nikakršne razlike in ločitve med mladimi kleriki in drugimi, če ni točno določenih smernic za ene in druge, cela družba nima niti noviciata in študija, ločenega od gojencev, in če ni določenih načel, po katerih bi oblikovali duha lastne ustanove, ni mogoče pričakovati trajnega obstoja ne kakršnega koli uspeha.*
- VI. *Kar je povedano o zaobljubah, nikakor ni zadosti, zlasti še kar se tiče uboštva, glede katerega je polno dvomov in nejasnosti.*

Kar se tiče vodstva družbe, oblast, ki pripada vrhovnemu predstojniku, krajevnim predstojnikom, svetovalcem, prefektom itn., ni nič popolnoma jasna in je zato težko uresničiti harmonijo, povezanost, medsebojno odvisnost, način uprave itn. Saj ni zadosti jasno nakazan način izvolitve vrhovnega predstojnika in drugih, ki naj vodijo in vladajo hiše, to je zavode.

duh. MARIJA ANTON DURANDO

vizitator Misijonske družbe

Ocena gospoda Duranda ni bila kaj laskava. Nadškof je našel samo eno točko vredno premisleka, ta pa je zavračal celotno zamisel pravil. Toda sveti lazarist ni razumel duha, misli in don Boskovega delovanja. Saj ni šlo za red, temveč za redovno družbo, ki naj bi za opravljanje novih nalog časa dobila posebno obliko. Don Bosko je priznaval potrebo noviciata, vendar v določenih mejah. Verska vzgoja, ki so jo dobivali kleriki, ni bila nič manj kakovostna kot tista, ki so jo mogli dobiti v noviciatu, zato tisti, ki so odhajali iz oratorija v škofijsko semenišče, niso bili škofu v breme, temveč v pomoč. Še več, kreposti, ki so si jih pridobili z delom med mladino, so jih usposabljale za uspešno delovanje med vernim ljudstvom. Druge razloge bomo navedli v teku naše pripovedi. Vsekakor je moral don Bosko narediti še marsikateri popravek in dodatek posameznim členom, zato se je še in še z razmišljanjem vračal k tej nalogi. Njegov ideal je opisal Pridigar v prvem poglavju: »Sinovi Modrosti so združenje pravičnih in njihov rod je sestavljen iz pokorščine in ljubezni.«

Vsekakor je pričakoval odgovor na konstitucije iz Rima, kar se je tudi zgodilo v mesecu oktobru.

Velecenjeni gospod don Bosko!

Prejel sem zavoj z rokopisom Družbe sv. Frančiška Saleškega skupaj z vašim pismom in dopisom klerika Boggera. Rade volje bom izpolnil naročilo in prebral načrt pravilnika imenovane družbe in podal, če bo treba, pripombe, kakor ste želeli. Toda za sedaj tega ne bi mogel narediti, ker si še nisem opomogel od bolezni preteklega julija in me je poleg tega napadla še druga nadloga, zaradi česar so mi že petkrat puščali kri. Čeprav se počutim malo bolje, se moram po naročilu zdravnikov zelo paziti in se odpovedati vsakemu naporu vsaj za nekaj mesecev. Če torej lahko odložimo pregled imenovanega spisa za nekaj časa, ga bom vzel v roke, kakor hitro mi bo mogoče. V nasprotnem primeru se boste morali obrniti na koga, ki ga boste šteli za primerne v Gospodu. To vam pišem, da se boste mogli primerno ravnati.

Zelo mi boste ustregli, če boste sporočili imenovanemu kleriku Boggeru, mojemu sovaščanu, da se mu iz srca zahvaljujem za pismo in za željo, da bi prejel novice od mene in bi videl mojo pisavo. Kakor hitro se mi bo popravilo zdravje in bom spet sposoben za pisanje, bom skušal zadostiti njegovim željam. Medtem pa me priporočite Gospodu in še naprej molite zame z vašimi fanti in vsemi člani svoje družbe.

Ko vam izražam znamenja svojega spoštovanja, se poslavljam od vas.

Iz vsega srca vdani F. kard. GAUDE

Rim, 14. oktobra 1860

To je bilo zadnje kardinalovo pismo don Bosku. Ta visoki don Boskov svetovalec in zaščitnik je umrl 14. decembra 1860 in njegova smrt je bila vzrok, da se je odobritev pravil zavlekla.

Toda zadeva, ki je v tistih mesecih don Boska najbolj zaposlovala, je bila oživitvev malega semenišča v Giavenu. To zadevo bomo opisali od začetka do konca z istimi besedami, kot nam je v navzočnosti don Julija Barberisa pripovedoval don Vaschetti. Nekaj nadrobnosti smo dobili od don Rue, don Bonettija, don Duranda, od kanonika Anfossija, od gospoda Tamoneja iz Giavena in več drugih sodobnikov.

Dne 25. septembra je don Bosko poslal v Giaveno klerika Vaschettija v službi prefekta. Tam je našel samo gole stene, ker so vse drugo odnesli. Ni bilo niti ene same slike, kosa lesa ali žlice. Kapela je bila tako majhna in borna, da je bila komaj pripravna za Božjo službo. Od gojencev je ostal samo neki Peracchione iz Collegna, sirota, vendar zelo premožen, ki ga varuh ni vzel k sebi na dom.

Ko je Vaschetti videl to obupno stanje, se je 26. septembra vrnil v Turin in govoril s kanonikom generalnim vikarjem Fissorejem, ki je potem, ko je slišal poročilo, izročil kleriku 400 lir za najpotrebnejše stvari. Kanonik Vogliotti mu je za prvo oskrbo prinesel 300 lir.

Ničesar ni bilo in za vse se je poskrbelo. Don Bosko je začel pošiljati v Giaveno potrebno opremo za kuhinjo, obednico iz razrede: slamnjače, rjuhe, odeje, prte in stole. Dal je shrambo založiti s krompirjem, pisarno s šolskimi potrebščinami, kuhinjsko shrambo z živežem, klet s pijačo in drvarnico z drvmi.

Za to se je zavzel vitez Friderik Oreglia di S. Stefano.

Tega gospoda je poznal ves Turin zaradi njegove bistrosti, sposobnosti v opravljanju poslov, plemenitosti značaja in samozavestnosti, zaradi katere se ni bal nikogar. Na duhovnih vajah pri sv. Ignaciju se je spoznal z don Boskom. Don Boskova izvajanja so ga tako prevzela, da se je odločil, da se bo posvetil Gospodu z resnično krščanskim življenjem.

Po duhovnih vajah je bil gost pri očetih rosminjancih v Stresi, in ker se v nekaterih stvareh ni strinjal z nekaterimi izmed njih, se je odločil, da se bo umaknil v Oratorij sv. Frančiška Saleškega, da bi tam razmišljal o svojem poklicu, obenem pa po svojih najboljših močeh pomagal skupnosti. Vdano je sprejemal vse težave in kmalu postal vsej hiši zgled ponižnosti in potrpežljivosti. Njegova odločitev, da bo živel v Valdoccu, je dobila privolitev mnogih, ki so tudi pisno izražali svoje zadovoljstvo. Naj navedemo dvoje pisem.

Velespoštovani gospod vitez!

Ko sem se vrnil v Streso, so mi izročili vaše cenjeno pismo z dne 14. septembra. Zelo sem bil zadovoljen, ko sem zvedel, da ste se odločili, da ostanete pri odličnem gospodu don Bosku, kajti menim, da si ne bi mogli izbrati kaj boljšega.

Zahvalimo se našemu Gospodu Jezusu Kristusu in presveti Devici Mariji. Vi imate s seboj na voljo odlično sredstvo, da boste postali velik svetnik. Ne bom pozabil v svoji šib-

kosti, da se vas bom spominjal v svojih molitvah, zlasti še pri daritvi svete maše. Upam, da boste tako dobri, da boste meni pomagali s svojimi molitvami.

Zahvaljujem se vam za ljubeznivost, ki ste mi jo izrazili s svojim pismom. Vsak vaš obisk v hiši sv. Mihaela nam bo vedno v veliko čast in veselje.

Ko vas prosim, da pozdravite v mojem imenu dragega gospoda don Boska, vas iz vsega srca spoštljivo pozdravlja vaše uglednosti

vdani in ponižni sluga JOŽEF JOAHIM CAPPÀ, rektor.

Pri sv. Mihaelu, 20. septembra 1860

Grof Viktor di Camburzano mu je iz samostana pri Nizzi Marittimi pisal:

Ne morem skleniti tega pisma, ne da bi vam čestital k dejstvu, da ste našli način, kako oživiti med nami sv. Vincencija Pavelskega. To je velika sreča, ki vam jo mnogi in jaz med prvimi res zavidamo. Rad bi vas, spoštovani vitez, prosil blagoslova za nas vse. Spominjajte se nas v svojih molitvah.

Medtem ko se je vitez odpravil v Giaveno za razdelitev prostorov, je don Bosko razmišljal o približni vsoti, potrebni za gradnjo novega zavoda. Te predračune, ki so mu odlično služili pri ustanavljanju mnogih zavodov, ki mu jih je namenila Božja previdnost, še hranimo v naših arhivih.

Prav tako je izdelal program, ki je deloma povzemal že obstoječi pravilnik malega semenišča. Določeni sta bili dve mesečnini: ena 30 in druga 22 frankov, ki bi jih bilo treba plačati vnaprej za vsako trimesečje, poleg tega pa še 6 frankov za izdatke v kapeli in 2,50 franka na mesec za pranje perila, likanje in popravilo obleke. Semenišče naj bi bilo odprto ves čas jesenskih počitnic, da bi mogli tudi takrat obiskovati pouk. Šola je za leto 1860/61 poleg osnovne šole obsegala samo tri gimnazijske razrede.

Don Bosko je izročil ta program provikarju, ki ga je dal natisniti pri Paravii in ga razposlal vsem župnikom nadškofije. Prošnje za sprejem naj bi pošiljali samo rektorju nadškofijskega semenišča ali krajevnemu predstojniku v Giaveno, to je don Grassinu. Na to povabilo se ni odzval nihče. Po dvajsetih dneh od objave ni bilo nobene prošnje za sprejem.

Tedaj je don Bosko, ki je imel stotine prošenj za sprejem v oratorij, odločil, da bo poslal lepo število teh fantov v Giaveno. Zato je na vse prošnje odgovarjal pritrdilno. Ko so potem prihajali v oratorij starši s svojimi sinovi, jih je vabil, da bi jih poslali v Giaveno. Ti so se od začetka odločno upirali, toda potem ko jim je don Bosko zagotovil, da bo v semenišču v Giaveno vladal isti duh kot v oratoriju, da bo hrana še boljša in da je tam odličen zdrav zrak, so se vdali. Ko so starši slišali, da bo tudi semenišče v Giaveno vodil don Bosko, so z veseljem zaupali svoje otroke

novemu semenišču. To ponudbo je don Bosko postavil predvsem premožnejšim, ki so lahko plačevali celotno mesečnino, kar pa je pomenilo velik primanjkljaj za finančno vzdrževanje oratorija, kjer so ostajali otroci revnih staršev.

Don Bosko se je medtem odpravil v Giaveno. Župan, ki je bil prepričan, da bodo semenišče zaradi pomanjkanja gojencev zaprli in zato ni bilo upanja, da bi ga še kdaj spet odprli, je prišel v semenišče, da bi govoril s teologom Poggottom, ne da bi kaj vedel o zadnjih odločitvah škofije. Nosil je s seboj pooblastilo ministra, ki je dalo občini pravnomočnost nad posestjo šolskega poslopja. Ko se je srečal z don Boskom, ga je vprašal:

»Kje bi mogel dobiti rektorja? Moram mu sporočiti zelo pomembno zadevo.«

»Kar povejte, kaj želite. Rektor sem jaz.«

»Vi, don Bosko? Toda ali zavod ne bo dokončno zaprt?«

»Zavod ni bil nikdar ukinjen in bo nadaljeval poslanstvo, za katero je bil ustanovljen.«

»Toda ali ni že dalj časa prazen, ker ni gojencev?«

»Prazen? Zavod je poln gojencev. Veliko jih bo prišlo ta teden, ker so že sprejeti. Pridite čez kak dan, pa jih boste videli na vseh koncih in krajih.«

Župan je ostal brez besede. Opazoval je pripravo, ki je bila povsod v teku, kajti bližalo se je novo šolsko leto. Še zdaleč ni pričakoval kaj podobnega. Tiho je odšel.

Razen klerika Vaschettija, ki je bil določen za prefekta in gospodarsko upravo, so prišli še kleriki Janez Boggero in Filip Turletti kot asistenta z naročilom, da v Giaveno preneseta duha, ki je vladal v oratoriju. Don Rocchietti naj bi opravljal službo duhovnega voditelja in bi v ta namen prihajal od časa do časa iz Turina. Tako se je don Bosko v korist škofije odpovedal odličnemu osebju, ki bi mu bilo potrebno za vedno obsežnejši oratorij.

Za kleriki so proti koncu oktobra začeli prihajati tudi gojenci.

Klerik Vaschetti je pripeljal iz Turina prvo skupino 22 fantov, med katerimi je bilo nekaj najboljših, izbranih med tistimi, ki so se že več let vzgajali v oratoriju, da bi nadaljevali svoje šolanje v Giaveno. Vsak teden so se Jožef Rossi ali Buzzetti ali klerik Anfossi odpravili v Giaveno, da so spremljali tja včasih 15, drugič 20, včasih pa celo 30 gojencev. Sredi novembra je število fantov naraslo na 110. Od takrat, ko so ljudje zvedeli, da je don Bosko prevzel vodstvo semenišča, so prošnje za sprejem začele prihajati od vseh strani. Pred koncem šolskega leta jih je bilo 150.

Ko se je bližalo šolsko leto 1860/61, so z don Boskovo privolitvijo izbrali tri profesorje starega učiteljskega zbora. Pet fantov je na škofijo vložilo prošnjo, da bi mogli v Giaveno imeti razred retorike z izrednim programom. Generalni vikar

Fissore je to naložil kleriku Vaschettiju. Ti fantje so postali odlični duhovniki.

Šola se je začela ob napovedanem času, to je 4. novembra. Povsod je vladal odličen red, moralnost, navdušenje za učenje in pobožnost. Don Grassino, ki ga je gospod Bargetto, uslužbenec v cerkvenem konviktu, slišal na lastna ušesa, je večkrat vzkliknil: »Če ne bi bilo don Boska, si zavod v Giavenu ne bi nikdar več opomogel.« To je bil prvi poskus don Boska, da bi v kak zavod zunaj Turina uvedel svoj vzgojni sistem. Klerik Cagliari, ki ga je don Bosko poslal proti koncu novembra, da bi uradno obiskal malo semenišče, je po natančnem pregledu vsega in vseh podal zelo laskavo poročilo.

Generalni vikar, provikar, kanoniki turinske stolnice, krajevni duhovniki in celo mesto so bili polni začudenja. Niso našli besed, da bi povzdigovali don Boska do nebes.

Med tistimi, ki so se teh odličnih sadov še posebno veselili, je bil dekan Arduino, ki ga je propad zavoda v preteklih letih zelo žalostil. Ta je kljub prepričanju o izrednih don Boskovih sposobnostih menil, da ni bilo mogoče misliti na obnovo zavoda, in če bi zbral 50 gojencev, bi mu bil v tem primeru pripravljen kot najbolj uglednemu dobrotniku semenišča narediti spominsko sliko. Ko pa je videl, da so dogodki daleč preseгли njegovo in drugih pričakovanje, je vzkliknil: Don Bosku je treba ne samo narediti sliko, temveč mu postaviti velik kip!

Tudi kanonik Vogliotti je sredi leta obiskal semenišče in je bil nadvse zadovoljen zaradi tako velike spremembe. Ko je zagledal na dvorišču gugalnico, hodulje, bradljo in drugo telovadno orodje, je dejal: »Se vidi, da je v to hišo stopil don Bosko.«

Toda don Bosko, ki je želel, da bi reda, ki ga je on uvedel, nihče več ne motil, je od don Grassina in klerika Vaschettija odločno zahteval: »Ne odstopita niti za ped od vajine oblasti, ki mora biti popolna, vseobsegajoča, ker sicer ne bosta mogla nič narediti.« Kleriku je priporočal, naj bo ob strani rektorju in mu v vsem svetuje, zlasti če bi poskušal popustiti osebam zunaj zavoda. Poleg tega ga je spodbujal, da bi pri škofijski pisarni čim prej izdali listino, s katero bi bilo potrjeno, da je rektor v notranjih zadevah popolnoma neodvisen od kakršnega koli zunanjega vmešavanja.

Vascetti je ubogal. Tudi don Bosko sam je storil vse, kar je bilo v njegovi moči. Kljub vsemu pa je škofijska pisarna dala, da je na ta odlok čakal celih šest mesecev.

54.

POGLAVJE

Načrt za stavbo zavoda v Mirabellu – Don Bosko gre v Casale, da bi dobil odobritev škofa – Neprijetno srečanje na potovanju – Blagoslov pred kosilom – Don Bosko v Astiju: kapitularnemu vikarju predlaga, naj pošlje svoje klerike v oratorij, ker je vlada zasedla semenišče – Pisni dogovori – Prihod klerikov – Odpravljeno nezadovoljstvo – Dobri uspehi – Don Bosko želi fante zaposliti tudi med počitnicami – Prvi odhodi fantov v Becche – Klerik Cagliari v Castelnuovu brani papeževe pravice – Uresničenje don Boskovih napovedi glede neapeljskega kraljestva

PONOVEN RAZCVET MALEGA SEMENIŠČA v Giavenu v teh mesecih ni bil edino delo, ki se ga je don Bosko lotil za zagotovitev cerkvenih poklicev.

Začel je misliti tudi na škofijo Casale. Klerik Provera po obisku svojega župnika pri don Bosku ni nehal prositi in moledovati, da bi v Mirabellu odprli zavod za krščansko vzgojo mladine. Njegov oče, velikodušen človek, je podpiral načrte svojega sina in je za začetek ponudil hišo z obširnimi zemljiščem, ki ga je podedoval po svojem očetu in je bilo nekoč last nekih redovnikov. Čeprav si je družina pridobila lastnino s cerkvenim dovoljenjem, je vendar želel, da bi spet prišla v cerkveno posest. Don Bosko je razmišljal o tem načrtu in ugotovil, da bi ob tisti hiši lahko postavil večjo stavbo. Vendar ni hotel obljubiti, dokler ne bi govoril o tem s škofom mons. Alojzijem dei Conti di Calabiana, s katerim je bil v prijateljskih odnosih že celih deset let. Napotil se je torej v Casale in imel proti koncu potovanja za sopotnika nekega duhovnika in nekega frančiškanskega fratra iz samostana sv. Antona. Ta dva sta govorila o duhovnikih, ki so se v Piemontu posvečali dobrodelnim ustanovam. Pogovor je nanese tudi na don Boska. »Oh, to pa ni človek, kakor ga opisuje javna slava,« je dejal menišič. »To je pravi čarovnik za pridobivanje denarja, s katerim potem zalaga svoje nečake,

ki so iz nekdanjih ubogih kmečkih ljudi postali bogataši; saj jim je v domačem kraju zgradil pravo palačo.«

Don Bosko, ki se ni dal prepoznati, ga je mirno vprašal, ali mogoče pozna tistega duhovnika, ki ga tako strogo obsoja, in ali je mogoče že obiskal njegov zavod v Valdoccu. Možiček mu je odgovoril, da ne, da so mu vse, kar je povedal, povedale verodostojne osebe. In kar naprej je bruhal neumnosti, medtem ko ga je don Bosko spodbujal, da naj bi se o vsem osebno prepričal tako, da bi obiskal oratorij in se spoznal z don Boskom. »Vedite,« mu je dejal, »jaz sem hodil po tistih krajih, kjer naj bi po vaših besedah don Bosko zgradil tisto palačo, pa nisem nikjer videl niti slišal pripovedovati o podobnih nenavadnostih.«

Sredi takih pogovorov so prišli v Casale, kjer je nekaj duhovnikov čakalo na don Boska. Tedaj je don Oclerio Provera, domači učitelj otrok grofice Callori, odprl vrata kočije in pomagal don Bosku, da je izstopil. Ko so ga duhovniki zagledali, so ga veselo pozdravili in klicali po imenu. Tedaj se je fratček zavedel, da je bil sopotnik, s katerim je govoril, prav tisti človek, o katerem je povedal toliko hudega. Ves osramočen se mu je približal in šel za njim. Ko ga je dohitel, se je opravičeval, češ da ga ni hotel razžaliti, ker ni vedel, da je on don Bosko. Ker je don Bosko moral odgovarjati na množico vprašanj svojih prijateljev, se je zdelo, da ni opazil fratra in poslušal njegovih besed. Potem pa se je obrnil k njemu in mu skoraj v strogem tonu dejal: »Prav, toda drugič ne govorite o stvareh, ki jih ne poznate. Zlasti pa nikdar ne govorite slabo o bližnjem. To vam toplo priporočam.«

Ko je prišel v škofijsko palačo, kjer je imel pripravljeno sobo, sta ga škof in teolog Janez Krstnik Alvigini, kanonik penitenciar v stolnici in rektor semenišča, njegov stari prijatelj, veselo pozdravila. Po pogovoru o različnih zadevah škofije je don Bosko predložil svoj načrt za poslopje zavoda v Mirabellu, kjer bi gojili zlasti duhovniške poklice, ki jih je tako primanjkovalo. Monsinjur se je nadvse razveselil tega predloga, ga odobril, dal svoj blagoslov in se zahvalil Gospodu Bogu. Don Bosko, ki si je za zdaj pridržal pravico, da bi razložil svoj načrt, ali naj bi zavod dobil značaj malega škofijskega semenišča, se je zadržal nekaj dni v Casalu.

Zgodilo se je, da je bil povabljen na razkošen obed, h kateremu so bili povabljeni tudi škof, veliko duhovnikov in uglednih gospodov iz kraja. Don Bosku, ki je bil prijatelj in zaupnik večine tistih povabljenecv, so povedali, da ob takih priložnostih ne molijo pred jedjo, ker bi to lahko pri kom vzbudilo začudenje. Don Bosko, ki se ni ustrašil ničesar, če je šlo za večjo Božjo slavo, si je zamislil šalo, ki bi bila v nauk vsem. Zazvonilo je k obedu in povabljenecv so hitro sedli za mizo. Postregli so jim s predjedjo. Don Bosko, ki je namenoma vstopil v je-

dilnico med zadnjimi, je šel na svoje mesto, in sicer s pritajenim, pa jasnim glasom molil benedicite (blagoslovite). Obrnjen k škofu je povabil: »Jube Domine benedicere« (Blagoslovi, gospod). V dvorani je za trenutek nastala popolnoma tišina, monsinjor pa mu je med smehom dejal: »To nam je bilo potrebno, gospod don Bosko!« Ko je potem dobri škof ostal sam z don Boskom, mu je dejal: »To je bil dober nauk, ki ste nam ga dali, in jaz ga ne bom pozabil.«

Ta dogodek je v svoji kroniki ohranil zapisan don Bonetti in še dodal, da je don Bosko spodbujal svoje fante, da so bili vedno drzni, toda spoštljivi in umerjeni v besedah. Imel je navado reči: »Biti morate pogumni, to je zadosti.«

Don Bosko je poročal župniku v Mirabellu don Feliksu Coppu in očetu klerika Frančiška Provera o popolnem soglasju mons. Calabiane z njunimi načrti, nato je zapustil Casale. Prav tako mu je bila pri srcu škofija Asti. Škofijski sedež je bil prazen, ker je 21. decembra 1859 v Rimu umrl škof Filip Artico. Semenišče je zasedla država. Zato se maloštevilni kleriki niso mogli v miru posvečati svojemu šolanju. Zlasti dijaki višjih razredov gimnazije so bili v veliki nevarnosti, da bi izgubili svoj poklic. Škofija je zanje sicer poskrbela s šolo in predavatelji, vendar ni mogla pomagati v nenehnih težavah in ovirah. Nekaj jih je že opustilo svoje šolanje. Ker je don Bosko poznal težaven položaj tamkajšnje škofije, je pisal kapitularnemu vikarju in predlagal oratorij kot zavetišče njegovih semeniščnikov. Vikar ga je povabil v Asti, da bi se o celi zadevi pomenila ustno.

Don Bosko je šel v Asti in tam predložil svoj načrt za dobro vzgojo in študij mladih duhovnikov in se nato vrnil v Turin, prepričan, da je naredil za Cerkev koristno stvar. On je v Turinu v prestolničnem semenišču med dijaki iz Astija imel tri klerike, Janeza Molina, Sekunda Merloneja in Karla Vialeja, ki so kot gojenci astiškega semenišča naredili šolo v oratoriju, bili preoblečeni v duhovniško obleko in bili sedaj na počitnicah.

Don Bosko je predvideval, da niso ustvarjeni za poučevanje in da se ne bi vključili v družbo. Menil pa je, da bi lahko občutno pomagali svojim krajanom iz Astija z asistenco in dobrim zgledom. Prepričan, da bi vsi skupaj bili eno telo v izpolnjevanju oratorijskega pravilnika in zavodskih navad, je pisal kanoniku penitenciarju Janezu Ceruttiju, da bi se ti trije za eno leto vrnil v oratorij in bi zanje plačeval, kakor za druge, dogovorjeno mesečnino.

Kanonik mu je takole odgovoril:

Velespoštovani gospod don Bosko!

Rade volje sem se pogovoril s tukajšnjim velečastitim generalnim vikarjem glede treh klerikov, ki ste mi jih priporočili. Sicer pa nismo še izgubili upanja, da bomo nazaj dobili

semenišče. Vendar je predstojnik zadovoljen z odločitvijo, da bi imenovani kleriki preživeli svoje šolsko leto v vaši ustanovi, kjer bodo gotovo deležni lepih zgledov. Glede mesečnine za imenovane tri klerike je imenovani gospod generalni vikar pokazal pripravljenost in mi naročil, naj vam povem, da bo o zadevi pred vsemi svetimi govoril z vami v Turinu.

Kar se tiče okrožnice v korist Katoliškega branja, ki je bila že pripravljena, o čemer sem vam že sporočil, smo tisk samo odložili, da smo dali prednost drugim bolj nujnim zadevam. Vendar bodite prepričani, da stvari ne bomo pozabili.

Priporočam se vašim molitvam in vam zagotavljam iz vsega srca, da ostajam vaše uglednosti vdani služabnik kanonik G. CERUTTI.

Iz škofijske pisarne v Astiju, dne 2. oktobra 1860

Toda generalni vikar je malo zamujal s sporočilom svojih odločitev, verjetno zato, ker je moral premagati kako nasprotovanje, rešiti kake finančne težave in se pogovoriti s starši klerikov, ki naj bi šli v Turin. Končno je prišel zaželeni odgovor.

Dragi moj gospod don Bosko!

Potem ko sva se pred časom tukaj v Astiju ustno dogovorila in potem ko je prejel moj odlični prijatelj in sodelavec kanonik penitenciar vaše pismo, sem se odločil, da zapremo razred retorike in vam pošljem v Turin vse njegove učence, dvanajst. Nekateri lahko plačajo mesečnino, vendar je takih malo. Za večino bo semenišče za vsakega izmed njih plačalo en dodaten prispevek. Prosim vas, da mi sporočite, koliko je najnižja mesečnina za posameznika, da bom lahko dal potrebna navodila. Naredite mi iz teh fantov dobre in goreče duhovnike.

Molite zame pri Bogu in me imejte vedno za to, kar v resnici sem, vaš dober prijatelj

A. V. Sossi, gen. kapit. vikar

Asti, 22. oktobra 1860

Končno so prišli v oratorij kleriki iz semenišča v Astiju. Bilo jih je 17, vendar niso vsi spadali v razred retorike. Vodili so jih trije zgoraj imenovani gojenci, tako da jih je bilo skupaj 20. Sprejeli so jih zelo slovesno. Don Bosko je kapitularnemu vikarju sporočil njihov prihod in mu poslal seznam novih gojencev.

Mladi kleriki, ki so prišli iz semenišča v Astiju v Turin, so bili: Janez Molino iz S. Damiana, za 2. letnik bogoslovja, Sekund Merlone iz S. Damiana, za 1. letnik filozofije, Karel Viale iz Montechiara, Anton Vespa iz Agliana, Jožef Fagnano iz Rocchette Tanaro, Štefan Delaude, prav tako iz Rocchette, Hiacint Sartoris in Montegrassa, Jožef Riccio iz Agliana, Jožef Barbero iz Albugnana, Štefan Messidonio iz Villafrance, Jožef Ricca iz Camerana, Jakob Gay iz Costiglioneja, Karel Canta iz Villanove, Jan Peter Fasolis iz Astija, Jožef Ponte iz Rocchette, Albert Borio iz Costiglioleja, Anton Fagiani iz Rocchette Tanaro, Štefan Gaddo iz Viarigija, Jožef Damiasso iz S. Damiana; Crosetti.

Generalni vikar mu je takole odgovoril:

Predragi gospod don Bosko!

Zahvaljujem se vam za vaše pismo z dne 16. tekočega meseca in za seznam klerikov, ki sem ga izročil teologu Mussi.

Kakor smo se domenili, se bodo vsi kleriki, ki imajo brezplačno mesto v semenišču ali dobivajo kako mesečno podporo, dogovorili s tem gospodom ekonomom, ki bo za vsakega izmed njih plačal vaši spoštovani osebi popolno mesečnino 37 lir. Kakor hitro se bo imenovani gospod ekonom vrnil s praznika v svoji rojstni župniji, mu bom naročil, naj vse poravna, kakor je domenjeno.

Iz vsega srca vam priporočam te naše klerike; vzgojite jih v dobre in pobožne, ker jih ta naša škofija tako zelo potrebuje. Bog naj vas blagoslovi in vam povrne s svojo milostjo vse dobro, ki ga opravljate za Cerkev. Bodite mi še nadalje naklonjeni in molite zame. Ves vašv vdani in ponižni služabnik in prijatelj A. V. kanonik SOSSI, generalni vikar

Škofijska pisarna, Asti, 19. novembra 1860

Kleriki iz Astija so se odzvali don Boskovemu prizadevanju, čeprav je prva dva meseca kak nespোরазum motil njihovo bivanje v oratoriju. To so tudi predvidevali. Dejstvo, da je bilo skupaj veliko fantov iz istega kraja, ki so sestavljali nekakšno svojsko skupnost v tuji hiši, poleg tega so bivali skupaj že drugje s svojimi navadami, je vzbujalo nezadovoljstvo in zdelo se je, kot da bi jih domači prezirali. Majhni prepirčki so potem vrgli senco na vso skupino.

Dobro zanje pa je bilo prepričanje, da don Bosko vse enako ceni. Kot dober poznavalec ljudi jih je razumel in z njimi sočustvoval. Dne 27. januarja 1861 so prišli k njemu in se potožili, da z njimi ne ravnajo pravično pri ocenjevanju v vedenju in v šoli. Don Bosko jih je z nekaj besedami potolažil. »Opravljajte svojo dolžnost, potem vam bo vseeno, kakšno oceno boste dobili. Jaz vas vse dobro poznam, ne samo na zunaj, temveč tudi na znotraj.« To je bil odločilen razlog, ker so ti kleriki prav tiste dni videli dokaz za to, kar je trdil, kakor bomo v kratkem videli. Vzljubili so don Boska, ki jim je tudi za ceno velikih žrtev namenjal vso skrb; te svoje ljubezni niso nehali kazati vse svoje življenje. Odločeno je bilo, da bodo prebili v oratoriju celo šolsko leto 1860/61 in bi potem, če bi semenišče spet vrnilo škofiji, odšli nazaj v Asti. Vendar vsi semeniščniki niso enako uspešno končali svojega šolanja. Trije izmed njih so zboleli in so morali prekiniti šolanje, druga dva sta zaradi pomanjkanja duhovniških kreposti slekla duhovniško obleko, drugi so z dobrim uspehom pri izpiti odšli nazaj v svoje semenišče in prejeli svete redove. Več izmed njih jih je postalo župniki in so uspešno delovali v dušnem pastirstvu. Dva sta ostala v oratoriju: eden izmed njiju je, močno navezan na don Boska in v ljubezni do skupnega življenja, tudi kot duhovnik ostal veliko let v oratoriju, dokler ni prevzel pomembnega mesta v škofiji. Drugi, don Jožef Fagnano, je vstopil v Družbo sv. Frančiška

Saleškega, postal apostolski prefekt v južni Patagoniji in na Ognjeni zemlji.

Kanonik Anfossi, ki je dobro poznal vse te fante, je potrdil vse, kar smo povedali.

Don Bosko je torej posvetil drugo polovico leta 1860 skrbi za duhovniške poklice v treh škofijah, čeprav nikakor ni zanemarjal svojih gojencev niti v času počitnic. Don Bonetti je pisal: »Sovražil je brezdelje in je s svojim zgledom kazal, kako moramo uporabiti svoje dneve za Gospoda. Nad vrati njegove sobe je bilo napisano: Vsak trenutek časa je zaklad. Nikdar ga niso videli, da bi izgubil tudi trenutek časa, najsi je bil doma ali zunaj doma. Čas, ko je šel obiskovat bolnike ali prosit miloščino, je izrabil za to, da je vzel s seboj klerike ali duhovnike pa tudi laike iz hiše in se z njimi pogovarjal. Če je bil kdaj sam, kot na primer na potovanjih, je prebiral pisma, popravljaj tiskarske pole, nadaljeval pisanje kake knjige ali molil. Enako je ravnal na jesenskih izletih, ko so ga spremljali dečki.

Tudi od fantov, ki jih kak teden pred praznikom Rožnovenske matere Božje Marije poslal v Becche, je zahteval, da so bili vedno zaposleni. Bil je zadovoljen, da so hodili na izlete v Mondonio, Capriglio, Albugnano in drugam, da so pomagali pri trgatvi v vinogradu njegovega brata Jožeta, vendar je hotel, da so poleg natančnega izpolnjevanja oratorijskega pravilnika glede pobožnih vaj posvetili kako uro učenju s tem, da so ponavljali snov preteklega leta ali se seznanjali s predmeti naslednjega razreda. Ob sebi so imeli vedno kakega klerika ali učitelja, ki jim je reševal težave. Včasih so se tudi učili francoskega jezika.

Sedaj so se leta 1860 bližali dnevi, ko je bilo treba pripraviti vse potrebno za veliki izlet. Dne 15. septembra je iz oratorija odrinila prva skupina gojencev. Toda tri dni pozneje je prišla novica o bitki pri Castelfidardu. Nekateri v oratoriju so se bali, da bo don Bosko tokrat odpovedal jesenske izlete. Vendar tega ni storil, čeprav mu je bilo hudo zaradi stiske, v kateri se je znašel papež. Bilo mu je hudo zaradi vseh tistih dogodkov in z njim so čutili tudi njegovi gojenci.

Dne 27. septembra je klerik Janez Cagliari pripeljal v Becche majhno skupino gojencev in potem odšel na obisk k svoji materi v Castelnuovo. Tu se mu je zgodilo nekaj, kar je on sam takole opisal: »Neki moj nekdanji prijatelj, učitelj in duhovnik je v pogovoru zagovarjal in opravičeval okupacijo Mark in Umbrije od vladnih čet. Dodal je še, da bi mogel papež brez škode za vero zapustiti Rim in se preseliti v Jeruzalem ali kam drugam. Tako bi se Italija lahko združila in postala neodvisna. Jaz seveda nisem molčal. Toda v svojem zagovoru papeža sem se tako razvnel, da se mi je zdelo, da sem ga užalil. Zato sem ga naslednjega dne prosil odpuščanja. Ne da bi pokazal užaljenost, mi je dejal: 'Pomilujem te. Don Bosko vam glede papeža tako razgreva glavo, da bi bili celo pripravljani zanj dati življenje.'«

V oratoriju so se kleriki po kosilu ali večerji zbirali okoli don Boska in se pogovarjali o dogodkih, ki so pretresali Italijo. Ker je bil najhujši naval vojne

obrnjen na neapeljsko kraljestvo, so radovedno vpraševali, kako se bo vse končalo. V kroniki don Ruffina je odgovor: »Don Bosko je 1. oktobra dejal: Politične zadeve v tistem delu Italije se bodo uredile 1862, 1861 pa se bo končala kriza.«

Don Boskovo predvidevanje se je uresničilo. Poglejte zgodovino. Najprej prva kriza, to je sprememba vlade. Dne 21. septembra 1860 so v Neaplju in na Siciliji izvedli plebiscit o združenju s Piemontom. Dne 5. oktobra je Viktor Emanuel slovesno vkorakal v Neapelj in en mesec pozneje v Palermo. Dne 13. februarja 1861 se je Gaeta po treh mesecih junaškega boja vdala Piemontčanom. Kralj Franc II. in kraljica Sofija sta se odpravila v Rim in bila v Quirinalu gosta papeža Pija IX. Dne 26. februarja je bil Viktor Emanuel II. v navzočnosti poslanecv vseh italijanskih pokrajin razen Benetk in Rima v parlamentu razglašen za kralja Italije. Dne 13. marca 1861 je po tridnevnem bombardiranju trdnjava v Messini izobesila belo zastavo. Ista usoda je zadela 20. marca tudi trdnjavo Civitella del Tronto v Abrucih. Tako se je končalo osvajanje dveh Sicilij in se je razbežala burbonska vojska. Načelo nevmešavanja, ki sta ga razglasili Francija in Anglija, je obvarovalo Piemont pred vsakim tujim sovražnikom.

Ko se je tako končala monarhistična kriza, je bilo treba ohraniti in urediti doseženo zavojevanje. To pa se ni zgodilo brez neverjetno krutega nasilja. Na celine so se nadaljevale oborožene vstaje. Burbonski vojaki, vdani svojim prejšnjim vladarjem, so se družili v tolpe proti zavojevalcem, ki so morali nenehno odbijati njihove napade in jih zasledovati v gozdovih in planinah. Njihovo maščevanje je bilo pogosto hudo in tudi nepravilno. Naj bo zadosti, če povemo, da so od začetka vstaje do avgusta 1861 v tistih pokrajinah ustrelili 8968 in ranili 10604 ljudi, požgali 918 hiš, popolnoma uničili osem naselij in zaprli v ječo več kot dvajset tisoč oseb. Klanje je trajalo dve leti, pri čemer je padlo tudi veliko piemontskih vojakov. Sredi leta 1862 se je dinastični boj pomiril, toda tolovajske tolpe so brez političnih ciljev nadaljevale boj iz obupa. Močno je naraslo število oseb, ki so jih vohuni izdajali in so bili brez vsakega sodnega postopka usmrčeni. Tem ljudem je manjkalo vsega; zato kraje, ropi, zasede, maščevanje in uničevanje naselij.

Toda 120.000 piemontskih vojakov, njih število pa je še raslo iz dneva v dan, je branilo zavojevano. V Rimu ali v Petrovi dediščini so bili razporejeni francoski regimenti, ker se je Napoleon bal, da če bi se umaknili Francozi, bi na njihovo mesto prišli Avstrijci.

Italijansko kraljestvo so priznale Francija, Anglija, Belgija, Portugalska, Švica, Nizozemska, Združene države Amerike, Grčija, Prusija in Turčija. Zadnja se je priznanju pridružila 6. avgusta 1862 Rusija.

Don Boskove napovedi so se torej uresničile.

55.

POGLAVJE

Don Bosko in prijatelji v Chieriju – V Becchih – Dogodivščine dveh dečkov – Jesenski izlet in razni kraji – Pridige – Spovedi: dober zgled dečkov iz oratorija – Zaupanje staršev v don Boska – Vaški otroci za don Boskom in njegovimi dečki – Zaupni pogovori dečkov z don Boskom med potovanji – Malo poklicev za oratorij – Edino vodilo: Božja volja – Čednost, ki ni prestala preizkušnje – Sprava – Vrnitev v Turin

DNE 5. OKTOBRA SE JE DON BOSKO ODLOČIL, da se bo odpravil v Becche. Po sveti maši so se fantje Jarach, Costanzo, Cerruti in Albera peš odpravili iz Turina v Chieri, kjer so bili na kosilu pri kanoniku Calossu.

Proti večeru se je don Bosko v kočiji pripeljal v Chieri. Šel je stanovat v hišo viteza Marka Gonelle in bil navdušeno sprejet od vseh članov družine. Sem so prišli tudi štirje fantje. Ker je manjkala še kaka ura do večerje, so se začeli veseli in poučni pogovori. Don Bosko je bil poln ljubeznivosti, govoril je, se smejal in bil vesel sredi tistega živžava. V trenutku pa, ko so gospodarji hiše zapustili sobano, da bi šli pogledat, ali je večerja že pripravljena, je don Bosko dejal Alberi, ki je sedel blizu njega: »Oh, če bi mi dali malo papirja, pero in črnilnik, bi takoj začel pisati novi zvezek Katoliškega branja. Toda kaj naj naredimo? Treba je pač delati družbo tem dobrim gospodom.« Odvečerjali so. Trije fantje so šli spat k don Calossu, Alberi pa so pripravili posteljo v predsobi don Boskove spalnice. Naslednjega jutra je don Bosko s tistim svojim deviškim čutom, ki ga je uporabljal vedno v odnosu do svojih dečkov, preden je odprl vrata, dal slišati svoj glas: »Albera, si že vstal?«

»Da, don Bosko. Sem se že oblekel.«

Tedaj je don Bosko vstopil v predsobo in dejal: »Pojdiva v kapelo. Če ne bo Cerrutija, boš ti med mašo odmolil molitve.« Tako je don Bosko navadno razpo-

rejal stvari, kadar je imel s seboj kakega fanta, in to zaradi spodbude tistim, ki so ga gostili, pa tudi za dober zgled vernikom.

Don Bosko ni opustil priložnosti, da je obiskal kanonika Cottolenga, brata častitljivega ustanovitelja Male hiše Božje previdnosti, pri katerem se je zbiralo veliko prijateljev, da so se pogovarjali z njim. Prav tako je obiskal svojega profesorja retorike, ki je nosil isto ime in priimek kot on. Bil je pridružen doktor kolegija fakultete za literaturo in filozofijo na Kraljevi univerzi in profesor italijanščine na Kraljevi vojaški akademiji. Povedali smo že, kako tesno prijateljstvo je sklenil s svojim učencem, kakor hitro je v šoli spoznal njegove izredne sposobnosti.

Don Bosko je s svojimi gojenci obiskal tudi grob svojega šolskega tovariša Alojzija Comolla v cerkvi sv. Filipa.

Še istega dne je don Bosko s svojimi štirimi gojenci nadaljeval peš pot skozi Rivo di Chieri in prišel v Buttigliero. Do sem so mu prišli naproti fantje, ki jih je poslal v Becche. Ko si je v župnišču malo oddahnil in pokrepčal, je nadaljeval pot. Med potjo je opazil, kako je eden izmed fantov s konico palice nabodel črva. Opozoril ga je: »Zakaj tako ubijaš ubogo živalco? Življenje je zanjo največji dar, ki ga je prejela od Boga. Zanj je s smrtjo vsega konec.«

Pozno zvečer so prišli v Becche godbeniki, pevci in drugi posebni nagrajenci z nekaterimi, ki so potrebovali posebne spodbude, da bi vztrajali v dobrih sklepih.

Dne 7. oktobra je bila nedelja presvetega rožnega venca, ki so jo obhajali z običajnimi cerkvenimi slovesnostmi in zabavami.

Dne 8. oktobra se je vsa družčina odpravila na kosilo k župniku v Castelnovu. Tukaj je don Bosko naletel na desetletnega dečka iz tega kraja, po imenu Bernarda Arato. Ljubeznivo ga je pogledal, ga pobožal in mu s palcem nežno naredil znamenje sv. križa na čelo in dejal: »Ostani vedno tako priden. Nekega dne boš duhovnik in boš naredil veliko dobrega.« Deček takrat ni razumel, kaj naj bi pomenile te besede, in je na vse pozabil. Toda ko je pozneje vstopil v oratorij, mu je srečanje z don Boskom priklicalo v spomin takrat izrečene besede. Ker je prišel z njim tudi njegov bratranec, ga je pripeljal s seboj v don Boskovo sobo in vprašal: »Bo tudi on duhovnik?« Don Bosko ni odgovoril, temveč je dečka samo pogledal s pogledom, polnim dobrote, in potem dodal: Ne, tvoj bratranec ne bo postal duhovnik, čeprav bo za nekaj časa oblekel duhovniški talar. Poklican je, da bo naredil v svetu veliko dobrega.

Prvi je postal duhovnik in ugleden župnik, njegov bratranec pa se je posvetil učiteljskemu stanu, slekel kleriško obleko in slovi danes kot odličen katoliški učitelj.

Ko se je družina vrnila v Becche, so 9. oktobra vsi fantje povezali svoje culice in začeli potovanje, ki je trajalo nekaj več kot en teden. Da ne bomo ponavljali že povedanega iz opisa potovanja leta 1859 in nekaterih prejšnjih, vabimo bralce, da preberejo že povedano, kako so se fantje vsak večer vračali v Becche. Dodali bomo samo nekaj nadrobnosti, ki so se zgodile tokrat.

Ena izmed postaj je bil Passerano, kamor se pride skozi Mondonio. Tu je imel svoje letovišče grof Radicati, za župnika pa je bil don Janez Allamano, oba velika don Boskova prijatelja. Že v prejšnjih letih je grof povabil gojence oratorija na obisk svojega gradu in jih vedno sprejel z velikodušno ljubeznivostjo.

Naslednja postaja je bil Primeglio, kjer jih je gostila markiza Doando in markiz, ki mu je bilo že več kot devetdeset let. Dala sta zaklati telička in je bilo zato pečenke na pretek. Tukaj so peli mašo zadušnico brez orgel in brez not, ker niso ničesar prinesli s seboj iz Turina. Mašo je daroval župnik teolog don Jožef Prinotti.

En dan so se zadržali v Montechiaru z dvema župnikoma, Jakobom Belussijem in Jožefom Aluffijem.

Ustavili so se tudi v Montigliu, kjer jih je slovesno sprejel kaplan Robert Vincenzo.

V Marmoritu jih je, potem ko so obšli še nekaj drugih naselij, veličastno sprejel župnik teolog Karel Valfredo.

Kamorkoli je don Bosko prišel, povsod ga je pričakovala velika množica ljudi. Brez dvoma so godba na pihala, gledališče in petje v cerkvi bili za vse zelo privlačni. Čez vse pa je tiste dni delovala Božja beseda. Za don Boska so se taki izleti preoblikovali v prave apostolske misijone neke nove vrste. Pridigal je kar naprej, zelo rad, ob vsaki priložnosti, prepričan, da je to njegova stroga naloga.

Njegovo prepričanje, ki ga je večkrat in na raznih mestih

izrazil, je bilo v smislu sv. Pavla: »Če namreč oznanjam evangelij, nimam pravice, da bi se ponašal, saj je to zame nujnost. Kajti gorje meni, če evangelija ne bi oznanjal! Ko bi namreč to delal na lastno pobudo, bi imel plačilo. Če pa tega ne delam na lastno pobudo, mi je bilo zaupano oskrbništvu« (1 Kor 9,16–17, vendar brez vsake koristi zame).

Ko je don Bosko končal pridigo, ki mu je prišla iz srca, je začel spovedovati.

Zvečer so se pripetili najbolj čudni in ganljivi prizori. Fantje iz oratorija so pripravljali gledališki oder, drugi mize za večerjo, nekateri so igrali na inštrumente, drugi so peli, nekateri pa so se spet šli spovedat k don Bosku. Ko so vaščani prihajali v cerkev in videli dečke tako zbrano pobožne v pripravi na sveto spoved, so se vsi ganjeni tudi oni šli spovedat k don Bosku.

»Toda zakaj ste prišli k spovedi,« jih je don Bosko vpraševal.

»Videl sem tiste vaše dečke. Moram se spovedati.«

Tudi fantje iz vasi, ki jih je pritegnila radovednost zaradi tako edinstvenega dogodka, ki ga niso bili navajeni, so začutili potrebo, da so se spravili z Bogom.

Nekega večera se je eden izmed teh ustavil in opazoval don Boska in njegove spovedance. Odšel je in se spet vrnil. Odločno je stopil k don Bosku, se mu predstavil in dejal:

»Ne morem več ostati v takem stanju. Hočem se znebiti svojih grehov.« Jokal je.

Don Bosko ga je vprašal: »Kaj vas je tako pretreslo?«

»Ti nedolžni dečki,« sem dejal sam pri sebi, »se tako lepo spovedujejo. In jaz, ki sem tako velik grešnik, naj ostanem v tem stanju? Hočem se spovedati.« In je še naprej jokal.

Naslednjega dne je bila obhajilna miza večkrat oblegana za obhajilo. V mnogih se je zgodila trajna in globoka moralna preobrazba.

Ljudstvo je občudovalo te živahne dečke iz oratorija, ki so bili tako zgledni in so zvečer zabavali celo naselje, zjutraj pa bili pri obhajilu.

V skrbi za svoje dečke je bil don Bosko vedno med njimi, se udeleževal njihovih zabav in se odpravljal z njimi na pot. Vsak trenutek jim je znal povedati kako besedo, ki je spominjala na Boga, presveto Devico Marijo ali kako krepost, ki naj bi jo izpolnjevali. Vedno se je obnašal kot svetnik.

Ko so ljudje videli njegove očetovske skrbi, so zelo spoštovali duhovnike in veliko staršev se je odločilo, da mu bodo zaupali vzgojo svojih otrok. Mladina tistih krajev je bila navdušena in se je vključevala v oratorijsko skupino: privlačilo jih je don Boskovo ljubeznivo ravnanje ter lepe in uspešne besede, ki jim jih je znal povedati. Zdelo se je, da so gledali Božjega Odrešenika, ki je ponavljal: Pustite male k meni! Veliko se jih je priključilo za ves dan, so z njimi kosili, se zabavali, opravljali pobožne vaje in se proti večeru vračali domov. Drugi se spet niso mogli ločiti od novih prijateljev in so šli zvečer z njimi spat. Več kot eden se je od postojanke do postojanke več dni družil z njimi in si našel prenočišče v kakem seniku, če ni bilo prostora v hiši. Nekateri so nadaljevali pot vse do Turina, in ko so bili tam, se niso več hoteli vrniti domov.

»Tako je don Bosko, piše kanonik Hiacint Ballezio, »na teh idiličnih izletih opravljal svoj ribolov. Lovil je po tistih naseljih dečke, jih vezal nase z namenom, da bi iz njih naredil orodje svojih svetih zamisli. Za to je imel izredno prefinjen čut in

ravnanje.« Tega so bili deležni zlasti njegovi notranji gojenci. Ti so kar tekmovali, da bi mogli biti na tistih dolgih izletih ob njem in mu odpreti svoje srce. V tesni duhovni povezanosti, s katero so bili nanj navezani, mu niso prikrivali ničesar, kar so storili, mislili, videli in slišali. Včasih je uporabil ves čas, da se je pogovarjal z enim samim dečkom. Njegov pogovor se je skoraj vedno sukal okoli poklica in o načinu, kako naj ga spoznamo. »Modrost previdnega je v tem, da razume svojo pot, bednost norcev pa je prevara,« se pravi, da krene s prave poti zaradi strasti, nečimrnosti in svetnih skrbi. Tako beremo v Pregovorih (14,8).

Koliko ljubeznivih dogodivščin bi lahko navedli! Neki duhovnik nam je pripovedoval, kako ga je don Bosko v času njegovega prvega leta klerikata, potem ko je poslal celotno družčino pred seboj v Passerano h grofu Radicatiju, zadržal pri sebi, da bi ga spremljal, dokler tudi on sam nekaj ur pozneje ne bi prišel tja. Ko sta prišla na vrh nekega griča, mu je don Bosko povedal, da veliko njegovih dečkov hodi po poti čednosti, vendar jih je le malo takih, ki bi hoteli ostati v oratoriju.

Tedaj je klerik hotel izrabiti priložnost in ga je vprašal: »In bom jaz vedno ostal v Družbi?« Potem pa, ko je videl don Boska zatopljenega v globoke misli in ni odgovoril, dodal: »Povejte vsaj to, ali bom ostal vedno dober?«

Tedaj mu je don Bosko smehljaje se odgovoril na obe vprašanji: »Da, da.«

Don Boskova misel se je obrnila na veliko potrebo dobrih sodelavcev za njegovo ustanovo. Poleg vsega pa je bil zelo previden, preden je koga povabil, če ni bil prepričan o njegovem poklicu. Še več, če je spoznal, da je bil kateri izmed fantov poklican v večjo Božjo slavo kam drugam, se ni obotavljal povedati mu to. Tako je 28. oktobra 1860 povedal don Ruffinu: »Klerika Duino in Becchio nista poklicana, da bi ostala pri nas. Njun poklic je, da postaneta dominikanca. V tem smislu sem jima svetoval. Razmislila sta o tem, vendar jima predlog ni ugajal. Potem sem Duina priporočil in izročil njegovemu škofu, ki ga je rade volje sprejel v semenišče v Pinerolu.

Tistim, ki so ga prosili, da bi smeli ostati pri njem, je včasih naložil kako preizkušnjo.

V času nekega izleta je Hieronim Suttill prosil, kakor že večkrat, da bi ga don Bosko sprejel med salezijance. Don Bosko mu je odgovoril:

– Toda kako se boš mogel podvreči odpovedim, ponižanjem in pomanjkanju, ki jih mora znati prenašati vsak salezijanec?

– Podvrzite me preizkušnji, je odvrnil fant, in boste videli, ali sem sposoben vse prenesti.

– Rečem ti, da preizkušnje ne boš prestal.

- Postavite me na preizkušnjo.
- Prav, prijel te bom za besedo, je dodal don Bosko.
- Sprejemam izziv.

Od tistega trenutka mu don Bosko ni več omenil izziva. Toda pri svojem obisku pri dobrotnici grofici v Buttiglieri, kjer je prebil cel dan, ga je postavil na preizkušnjo.

V prekrasni sobani je bila pripravljena sijajno okrašena in z vsemi dobrota-mi obložena miza za ugledne goste. Mladi Suttill, odličen pianist, je tako dovrše-no zaigral nekaj izredno težkih skladb, da so ga vsi občudovali.

Prišla je ura kosila. Večina družčine je imela pripravljeno kosilo v jedilnici v pritličju.

Suttill je bil navajen, da je sedel k častni mizi. Don Bosko ga je dal poklicati k sebi in mu dejal: »Poslušaj, rad bi, da bi mi ti, ki si pameten, naredil majhno uslugo. Pojdi dol in asistiraj fante. Reci jim, da naj jedo po mili volji, vendar pa naj ne storijo ničesar čez mero in nikakršnih izgrediv. Če si ti pri njih, sem jaz bolj miren. Ti boš kosil z njimi.

Suttill ni odvrnil besede in šel dol. Bil je resno zamišljen. Sedel je za mizo. Toda kaj kmalu je vstal in se začel sprehajati med mizami, kjer so sedeli fantje in veselo jedli. Nadvse se je trudil, da bi se kazal miren. Toda ko ni mogel več skrivati žalosti in užaljenosti, ki sta ga grizli, je šel na dvorišče in se tam sam samcat sprehajal.

»Kaj roji Hieronimu po glavi?« so se vpraševali fantje. »Se slabo počuti? Se mu je kaj pripetilo? Čisto drugačen je kot sicer.«

Po kosilu je don Bosko z drugimi gospodi prišel med fante, ki so mu po-vedali, kako Hieronim ni nič jedel in da je ves žalosten. Don Bosko je stopil k njemu in mu dejal: »Dragi moj, kaj ti je? So te mogoče tovariši užalili? Se ne počutiš dobro?«

Suttill ni nič odgovoril. Toda po še nekaterih don Boskovih vprašanjih se je prisilil in takole odvrnil: »Odkritosrčno vam povem: ko sem videl, da sem izključen iz skupnosti vaših sogovornikov, sem se čutil močno prizadetega.

»Ah,« je vzkliknil don Bosko, »ali mi nisi rekel, da naj te postavim na preizkušnjo?«

Tedaj je fant dvignil oči, ki jih je do tedaj povešal k tlom, pogledal don Bosku v obraz in se začel smejeti:

»Če bi mi povedali, bi bil pozoren in bi se postavil v bran,« je odgovoril.

»Ti si pa pravi! Če bi to vedel, ne bi bila več preizkušnja.«

»Imate prav.« Fant se je zasmel in bil kakor vedno zelo ljubeznivo prijazen.

Fanta niso sprejeli v Družbo. Odšel je v Francijo in se šele po dolgih letih vrnil v oratorij. Umril je med salezijanci.

Tudi tega leta 1860 se je don Bosko ob vrnitvi iz Becchov, potem ko je obiskal dragi grob v Mondoniu, ustavil v Chieriju, kjer je pripravila kosilo ugledna gospodična Pozzo. Od tu je poslal v Turin Pavla Albera s spremljevalcem z naročilom don Alasonattiju, da družčina tistega večera ne bo prišla v oratorij.

Po kosilu je v spremstvu godbe in fantov nadaljeval pot po že poznani pokrajinski cesti proti Turinu. Toda malo pred Madonno del Pilone in od Pada je krenil na desno in se napotil v Pino Torinese. Tukaj je pastiroval župnik don Jakob Aubert, na katerega ga je vezalo staro prijateljstvo. Vse od 1845 je hodil tja opravljat dušnopastirsko službo in tam odkril veliko poklicev, ki jih je usmeril v cerkveno službo. Tam je spoznal dečka Del Mastra, ki ga je poslal v Cottolengo med tommasine, ki jih je bilo takrat samo deset; iz Del Mastra je zrasel svet in učen župnik.

V Pinu je živela tudi družina Ghivarello, katere sin Karel je bil že več let gojenec oratorija. Pogosto so se Karlovi tovariši na poti v Chieri za kratek čas ustavljali pri njegovi družini, kjer so bili vedno gostoljubno sprejeti. Med mnogimi prijatelji, ki jih je don Bosko poznal v tem kraju, je bil tudi star bogat kmečki posestnik. Ta je bil zaradi nesporazuma ob nekih besedah, ki jih je štel sebi v sramoto, jezen na župnika. Pretrgal je vsako zvezo z njim in se izogibal vsake priložnosti, da bi z njim govoril. Don Bosko je že dalj časa razmišljal, kako bi ta dva človeka spravil med seboj. Sedaj ga je ta človek, sicer trdovraten, pa ne hudoben, povabil, da bi s svojimi fanti prebil en dan pri njem in ga obiskal. Don Bosko je povabilo z veseljem sprejel in koval svoje svete načrte. Možakar je ves vesel pripravil obilno večerjo, fantje so igrali in pripravili gledališko predstavo. Tudi prenočili so tam. Don Bosko je storil vse, kar je bilo v njegovi moči, da bi si pridobil naklonjenost tega človeka. Večkrat je napeljal pogovor na potrebo, kako je treba znati živeti v miru z vsemi ljudmi in biti do njih dobrodušen. Možakar je zagotavljal, da odpušča župniku žalitev, vendar noče z njim imeti več nič skupnega. »Torej,« je don Bosko dejal, »kako dolgo še hočete tako naprej živeti? Saj ste že na robu groba. Mar se hočete predstaviti pred Božjim sodnim stolom s takim sovraštvom? Zakaj se nočete spoprijateljiti z župnikom, ki je sicer dober človek in ki vas zelo ceni in vedno govori o vas najboljše?« Toda vse je bilo zaman. Možakar ni dopuščal nikakršnih razlogov.

Ko je don Bosko naslednjega dne zapuščal njegovo hišo, je svojega gostitelja povabil, da bi ga malo pospremil. Toda ne da bi se ta dobro zavedel in se mogel izmakniti, je napotil svojo družčino k župnišču s pretvezo, da bi, kakor

je bilo primerno, župniku zaigrali podoknico. O prihodu so obvestili župnika, ki je takoj prihitel don Bosku naproti in ga povabil v župnišče. Možakarju ni bilo do tega, vendar se ni mogel izogniti preljubeznivemu povabilu. Sredi veselega odobravanja je vstopil in bil nadvse ljubeznivo sprejet. Župnik je prinesel dobro vino in prosil možakarja za njegovo prijateljstvo. Ta ob takih prošnjah in ponovnem don Boskovem vztrajanju ni mogel nasprotovati. Pomiril se je s svojim župnikom in bil tako bogato poplačan za gostoljubje, ki ga je izkazal don Bosku.

Proti večeru se je vesela družčina vrnila v oratorij.

56.

POGLAVJE

Spremembe v spalnicah – Novi pogoji za sprejem dijakov – Prevzem hiše Filippi in njen opis – Lesen most – Različni razlogi za sprejem v oratorij; don Boskovo povabilo; uslišana molitev; zvon ZDRAVA MARIJA in tolažljiv glas – Usodne in spodbudne zamisli dveh fantov – Mati Božja Marija in dar spomina – Izpiti in ocene klerikov – Slovesno branje pravilnika oratorija – Začetek šolskega leta in uvodni nastopi učiteljev – Spričevala z ocenami trimesečja – Dvoje opominov klerikom

V ORATORIJU SE JE VSE pripravljalo, da bi bolj slovesno kot druga leta začeli novo šolsko leto 1860/61.

V spalnici je bilo treba stvari urediti in zlasti izenačiti postelje fantov, kajti nekateri so spali na posteljah, ki so jih pripeljali s seboj od doma, drugi pa na zložljivih ležiščih. Nekateri so imeli slamnjačo ali žimnico položeno na lesene oziroma železne konjičke. Nekateri so se zadovoljevali kar s slamnjačo na tleh. »Oseba, ki je dala povod za tako obnovo, je bila gospa Ropolo,« piše Jožef Reano, »mati enega izmed gojencev. Ko je prišla v oratorij in je srečala don Boska, je, potem ko je govorila o svojem sinu in njegovem učenju, izrazila odkritosrčno svoje mnenje:

»Don Bosko, videla sem postelje v spalnicah. Ena je slabša od druge. Zakaj ne nakupite železnih postelj?«

Don Bosko je odgovoril: »Kakor hitro bom zadel glavni dobiček na loteriji, bomo priskrbeli železne postelje za vse spalnice. Štiristo bi jih bilo premalo in izdatek bi bil prevelik.«

Toda nekaj tednov po tem pogovoru je don Bosko naročil gospodu Chiusaniju, ki je imel svojo kovaško delavnico blizu vodnjakov sv. Barbare, da naj vsak

teden naredi in pripelje v oratorij dvajset železnih postelj, vse dokler ne bo vsak gojenec imel svojega novega ležišča. V nekaj mesecih se je izpolnila želja gospe Ropolo. Don Bosko torej ni zadel glavne nagrade na loteriji, temveč na loteriji Božje previdnosti. Postelje so bile plačane.

Ta sprememba v spalnici dijakov je zahtevala od don Boska preoblikovanje pogojev za sprejem fantov, ki so hoteli v oratoriju opravljati svoje šolanje. Ker je bilo prošelj zelo veliko in je bil potreben čas za preverjanje položaja in namena staršev ter sposobnosti dečkov – tako v moralnem kot umskem pogledu, je bilo treba postaviti za prva dva meseca določeno vsoto za sprejem v oratorij. To je bila nujno potrebna določba, ki je preprečila, da bi živeli na račun javne dobrotelčnosti tisti, ki si tega ne bi zaslužili. Toda don Bosko je v svoji krščanski ljubezni znal marsikaj spregledati.

Pogoje so sestavili in izdali v tisku:

ZA ROKODELCE

1. *Biti morajo sirote po očetu in materi.*
2. *Stari morajo biti najmanj 12 in ne več kot 18 let.*
3. *Biti morajo revni in zapuščeni.*

ZA DIJAKE

1. *Imeti morajo končano ljudsko šolo in hoteti vstopiti v gimnazijo.*
2. *Morajo se odlikovati v moralnosti in nadarjenosti.*
3. *Dva meseca morajo kot v času preizkušnje plačevati 24 frankov mesečnine. Pozneje se bo mesečnina določila v posebnem dogovoru.*

SPLOŠNA PRAVILA

1. *Najstrožje je prepovedano, da bi gojenci hranili denar pri sebi. Kdor ga ima, naj ga izroči hišnemu prefektu, ki mu ga bo na utemeljeno zahtevo izročil.*
2. *Vsako vsoto, naj bo določena v kateri koli višini, je treba plačati za vsako trimesečje vnaprej.*

Zavod bo vsakemu dal na voljo železno posteljo in slamnjačo. Za vso drugo obleko in posteljnino morajo poskrbeti gojenci sami, razen če dokažejo svojo nesposobnost zaradi revščine.

Medtem je že prešla na don Boska lastnina hiše, ki mu jo je prodala družina Filippi. Sestavljalo jo je nepravilno štirikotno zemljišče, ki ga je od oratorija ločil visok zid. Na južni strani je stala dolga lopa ob Vii Giardiniera, koder so se na vzhodni strani odpirala velika vrata za vozove. Na strani, ki je sestavljala kot s tem vhodom, so stali hlevi s seniki, kjer je prenočevalo veliko potepuhov, in nato še del zidu. Na severni strani, nekako vzporedno z zavetiščem, je stala dvo-

nadstropna hiša, v katere pritličju je bila svilarska delavnica. Hiša je bila dolga 35 m, široka 7 in pol in visoka kakih 11 m. Dvoje kril iste višine, dolgih po 13 m, se je ob koncih vzpenjalo vzporedno v dolžini 8 m proti jugu in zapiralo mejno dvorišče, ki ni bilo daljše od 9 in pol metra. K temu dvorišču se je prišlo po dveh poteh, obdajanih z živo mejo.

Od te nove pridobitve pa je don Bosko lahko uporabljal samo zadnje nadstropje, ki ga je namenil za spalnice, kajti druge sobe, lopa in seniki so bili naseljeni še s prejšnjimi najemniki, dokler se ne bi iztekla pogodba. Lopo, senik in dvorišče je uporabljal neki gospod Visca. Zato še eno celo leto niso podrli zidu, ki je ločil obe posesti. Ker je med eno in drugo stavbo bilo 7 m daleč, so za drugo nadstropje zgradili lesen most, pod katerim je cesta vodila na travnik za poslopji. Ker je hiši ločilo 7 m razdalje, kakor da bi šlo za morsko ožino, so gojenci imenovali to hišo Sicilija, ker je bila ločena od glavnega poslopja, Apeninskega polotoka.

Mnogi fantje so bili prepričani, da jim je Bog sam v svoji očetovski dobrotljivosti pripravil to zatočišče; druga skupina je menila, da jih je sem pripeljala blažena Devica Marija, rekli bi tako, da jih je prijela za roko in sama vodila;

nekaj pa jih je bilo v oratoriju zaradi čudovitega povabila don Boska in Marije in so se zato imeli še prav posebej za njene dolžnike.

Začenši pri teh zadnjih bomo opisali dogodek, ki se je v teku let sto in stokrat na različne načine ponavljal in nam ga je pripovedovala neka dobra mati.

Gospa Roza Rostagno, rojena Masino, je 1860 prišla iz Pinerola v Turin s svojim petnajstletnim sinom po imenu Severinom. Ko je končala opravke v mestu, je prišla v oratorij, da bi spoznala don Boska. Bila je vsa navdušena nad njegovo ljubeznivostjo, ko je poklical k sebi Severina in mu povedal na uho nekaj skrivnega, kar je čudovito delovalo. Mati je bila malo oddaljena in ni mogla slišati, bila pa je začudena zaradi učinka besed pri svojem sinu. Bil je kakor prevzet, magnetiziran. Oba sta zapustila oratorij vsa srečna, da sta videla don Boska.

Sin je svojo skrivnost ohranil zase in je ni vse do groba razodel nikomur. Niti mati ni mogla iz njega ničesar izvleči.

Don Bosko je ob slovesu rekel Severinu: »Piši mi kdaj in jaz ti bom odgovoril.« Fant si ni upal pisati. Bil je bolehen in malo zaostal v šoli in je zardeval že ob misli, da bi pisal.

Mati pa ga je spodbujala, toda on se je obotavljal, čeprav je dejal, da bi imel toliko stvari pisati don Bosku. Mati je tedaj sklenila pogovor in dejala: »Predsta-

vi si, da stojiš pred don Boskom, in napiši mu to, kar bi mu hotel povedati.« Severin se je končno vdal in pisal don Bosku pismo. Ta pa mu je odgovoril:

Predragi sinko!

Tvoje pismo me je zelo razveselilo. Če si ti občutil neizmerno radost tisti kratek trenutek, ko sva bila skupaj in sva izmenjala le nekaj besed, kaka radost naju čaka, ko bova z Božjo pomočjo živela vedno skupaj v nebesih v polni sreči in bova enoglasno slavila najinega Stvarnika vso večnost!

Pogum torej, dragi sinko, bodi trden v veri, rasti vsak dan v strahu božjem. Čuvaj se slabih tovarišev kakor strupenih kač, sprejemaj sveti zakrament spovedi in obhajila, goji pobožnost do Device Marije in boš gotovo srečen.

Ko sem te zagledal, se mi je zdelo, da sem v tebi videl nakazano znamenje Božje previdnosti. Za zdaj ti tega še ne bom povedal. Toda če me boš prišel drugič obiskat, bom govoril bolj jasno in boš razumel pomen določenih besed, ki sem ti jih takrat povedal.

Bog naj tebi in tvoji materi podeli zdravja. Moli zame, ki te imam iz vsega srca rad.

Tvoj vdani duh. JANEZ BOSKO

Turin, 5. septembra 1860

Uglednemu mladeniču gospodu Severinu Rostagnu, dijaku, Via del Pino, hiša Valetti, Pinerolo

Ko je Severin prejel to pismo, je bil ves neučakan, da bi obiskal don Boska, toda mati, ki je imela veliko opraviti, je odlagala obisk. Končno je fant na predvečer praznika sv. Severina dejal svoji materi: »Pokloni mi dar za moj god in me popelji k don Bosku.« Mati mu je ustregla. Naslednjega dne sta šla v Turin, fant je dolgo govoril z don Boskom, ki je na koncu prosil mater, naj bi njemu zaupala sinovo vzgojo. Zapletlo se je, toda vse je rešilo naslednje pismo:

Predragi v Gospodu!

Če si kot dober vojak sposoben plačevati redno mesečnino, kakor je to pri Muriani, ti jo bom odpustil in bo tvoja mati imela samo izdatke za knjige in obleko. Glede osebne opreme povprašaj tiste, ki so že bili pri nas.

Če ti je tako prav, pridi hitro in skupaj bova delala v korist tvoje duše.

Bog naj te blagoslovi. Imej me za vdanega v J. K.; duh. JANEZ BOSKO

Turin, 29. oktobra 1860

Fant je prihitel v oratorij.

Tem povabilom so se pridružili navdihi Device Marije.

Štiriindvajsetletni Henrik Bonetti, doma iz Caprina v pokrajini Bergamo, je moral sleči duhovniško obleko, ker mu je težka ovira preprečila pot do duhovništva. Moral si je služiti kruh z delom svojih rok, zaradi česar je prišel v

Turin in tam dobil delo. Toda nekdanje želje so bile v njem še vedno žive. Družina brezvernih in pokvarjenih, s katerimi je moral živeti skupaj, dolžnost, da je moral delati tudi ob prazničnih dneh, in težave, na katere je naletel pri izpolnjevanju pobožnih vaj, so mu grenile življenje. Ker je bil cel teden do zadnjega zaposlen, je izrabil kake pol ure prostega časa za to, da je šel v cerkev Marije Tolažnice in prosil svojo predobro Mater, da bi mu pomagala najti način, kako bi se obvaroval pred nevarnostmi sveta.

Mati Božja Marija je uslišala njegove goreče prošnje. Nekega nedeljskega večera, ko je bil bolj kot po navadi žalosten, je šel na sprehod po drevoredu ob cesti v bližini oratorija. Kar nenadoma je zaslišal glasno, veselo in nejasno kričanje dečkov. Za trenutek se je ustavil pred cerkvijo sv. Frančiška Saleškega, sklonil glavo in globoko užaloščen dejal: »Kako morajo biti srečni ti dečki!« Ko je vprašal neko mimoidočo osebo, kaka ustanova naj bi bila to, od koder prihaja tako veselo razpoloženje, mu je bilo rečeno: »To je don Boskov oratorij.« Takoj je vstopil, se predstavil don Bosku, mu odprl svoje srce in povedal, da mu težko stanje njegove družine onemogoča plačati mesečnino v semenišču. Bil je sprejet in kmalu zatem se je pridružil srečnim prebivalcem oratorija. Po nekaj mesecih je izrazil željo, da bi mogel za vse življenje posvetiti svoje delo tej ustanovi.

Don Bosko, ki je v njem kaj kmalu odkril krepostnega fanta in sposobnega za učenje, mu ni odpustil samo celotne mesečnine, temveč mu je v breme hiše priskrbel vse potrebno: obleko, knjige in drugo.

Henrik Bonetti je bil pravi zaklad za oratorij. Bil je posvečen v duhovnika in vedno je vsem pripovedoval o veliki milosti, ki mu jo je izprosila Devica Marija.

Neki drug fant, enake starosti kot Henrik, pa iz druge pokrajine, je nekemu duhovniku izrazil željo, da bi vstopil v kak red ali redovno družbo, vendar iz raznih razlogov ni našel nobene, ki bi mu popolnoma ustrezala.

»Prav,« mu je odvrnil duhovnik, »Devica Marija te ima tako rada, da bo, če ne najdeš ustreznega reda ali redovne družbe, poskrbela, da bo ustanovljeno nekaj takega, kar bi ti bilo po volji. Boš videl, da se bo to, kar ti pravim, tudi uresničilo.«

Nekega prazničnega dne je ta fant, ki si je zares želel spoznati Božjo voljo o svoji prihodnosti, šel molit rožni venec pred Marijin oltar v svoji vaški cerkvi. Prosil je presveto Devico Marijo razsvetljenja za spoznanje svojega poklica.

Ko je legel spat, je zjutraj v polsnu, ko je zvonilo zdravamarijo, slišal razločen glas, ki mu je govoril na uho: »Pojdi v L... in tam boš dobil don Boska.« Fant se je zbudil s točno napovedjo v svoji notranjosti. Že več kot enkrat je slišal govoriti

o don Bosku. Nekega dne je šel v Turin, da bi ga vprašal za svet, pa ga ni dobil. Poznal ga je sicer kot ustanovitelja oratorija, vendar ni nič vedel o redovni družbi sv. Frančiška Saleškega. V svojem kraju ni poznal nobenega don Boskovega prijatelja. Zdelo se mu je bolj verjetno, da bi v svojem kraju kdaj videl papeža kot don Boska, tako daleč so bili od sveta.

Takoj je tisti glas, ki ga je slišal, zaupal trem svojim dobrim prijateljem, ki so mu rekli: »Kraj L... je od tod komaj uro hoda in tako boš lahko preveril to svoje videnje.«

Fant je ubogal in se naslednjega dne odpravil v L... v spremstvu enega tistih treh prijateljev.

Ker ni poznal župnika, se je napotil v hišo svojega starega občinskega prijatelja, nekdanjega učitelja. Ta ga je nadvse veselo sprejel. Vprašal ga je po don Bosku. Kaplan je odgovoril, da nič ne ve o njem, pač pa da župnik dobro pozna ustanovitelja oratorija v Turinu in je v dobrih odnosih z njim. Obiskal ga je in mu povedal, da ga je iskal v Turinu, pa ga ni bilo doma. Tedaj ga je na svoje veliko začudenje slišal: »Don Bosko bo prišel sem čez en teden.«

Poln veselja se je vrnil domov. Ko je srečal druga dva prijatelja, ki sta se mu smejala zaradi njegovega domnevnega videnja ali slišanja, sta mu že od daleč klicala: »No, ali bo prišel don Bosko?« In fant je skupaj s tovarišem, ki ga je spremljal, zmagoslavno odgovoril: »Da, prišel bo, prišel bo.« Vsi so se neizmerljivo začudili.

Kakor hitro je don Bosko prišel, je že bil fant pri njem. Božji služabnik ga je pogledal v obraz in vprašal:

– Kako se pišeš? Fant mu je odgovoril.

– Kje si doma? Odgovoril mu je.

Po kratkem pogovoru je don Bosko sklenil:

– Pojdi torej z menoj v Turin.

Fant je šel takoj z njim. Naj povemo, da niti takrat niti pozneje ni nikomur razodel tistega skrivnostnega klica, ki ga je slišal, medtem ko je zjutraj zvonilo zdravamarijo. Ko je prišel v oratorij, je našel tisto Družbo, ki jo je mati Božja Marija pripravila zanj in za njegove želje in kjer se sedaj čuti srečnega.

Nekaj fantov je dobilo močno tolažbo in spodbudo, ko so se znebili nekaterih sicer spodbudnih predstav, ki pa niso imele prave povezanosti s prvotnimi zamislimi, in so se jim odprli čisto novi pogledi.

Neki zelo nadarjen fant, z odličnim spominom, je hodil v državne šole. Le s težavo se je podrejal disciplini in je bil zelo malomaren v izpolnjevanju svojih dolžnosti. Nekega večera je oče govoril z nekaterimi znanci o svojem tako malo

za učenje navdušenem sinu in o denarnih težavah, ki so mu onemogočale, da bi sina spravil v kak zavod, kjer bi dobil primerno vzgojo in izobrazbo. Tedaj so mu sogovorniki začeli pripovedovati o nekem duhovniku v Valdoccu, kjer veliko fantov z malo denarnimi sredstvi dosega izredne uspehe. Oče je ugovarjal, da se njegov sin pač ne more podvreči takim razmeram, toda ta se je oglasil in izjavil: »Očka, pošlji me tja in videl boš, da bom uspešen.«

Toda dečko je, potem ko je pomislil na izgubo svoje svobode in ko si je predstavil, kako bo zaprt med štiri stene, odšel ves potrta. Ponoči pa je imel sanje. Zdelo se mu je, da je na nekem dvorišču s šopom papirjev v roki in gleda, kako veliko fantov ploska nekemu duhovniku, ki stoji na balkonu neke hiše. Tudi on je stopil na stopnice in šel poljubiti roko tistemu duhovniku.

Kak mesec pozneje je vstopil v oratorij. Popolnoma je pozabil na svoje sanje. Le s težavo se je prilagodil zahtevam zavoda. Ni še videl don Boska, ki je zaradi opravkov moral za več tednov oditi iz Turina. Nekega dne mu je eden izmed učiteljev izročil šop papirjev, ki naj bi jih odnesel nekemu drugemu predstojniku. Ko je šel po stopnicah, je zaslišal hrupno ploskanje z dvorišča. Stekel je na dvorišče in tudi on začel ploskati in vzklikati 'živel'. Na balkonu je stal don Bosko, ki se je vrnil s svojega potovanja. Sedaj so se uresničile sanje: isto dvorišče, ista množica fantov, ista hiša, isti duhovnik in on s šopom papirjev v roki. Tedaj so mu stopile v spomin vse nادرbnosti sanj, ki so se sedaj uresničile. Stopil je na balkon in poljubil don Bosku roko. Ta poljub je bil kakor potrdilo večne sinovske vdanosti, kot je pozneje v pozni starosti sam rekel, ko nam je ves ganjen pripovedoval o svojih sanjah.

Neki drug podoben dogodek sodi tudi v to obdobje. Taisti, ki je ob tem imel veliko zadoščenje, nam pripoveduje. »Verjetno sem bil takrat star deset let. Že več dni sem premišljeval, kaj naj bi delal v svojem življenju. V spanju sem videl duhovnika, ki je stal ob vratih prelepega vrta. Stopil sem tja in duhovnik me je prijel za roko in me ljubeznivo povabil, naj vstopim: 'Bodi moder! Tu boš preživel svoje življenje.' Te sanje so name napravile tako močan vtis, da sem, dobro se še tega spominjam, več dni mislil na to, bil ves zamišljen in sem pridno hodil v cerkev. Prešlo je že toliko let, vendar imam še vedno jasno pred seboj tisti prizor. Ko sem pozneje po mnogih letih prišel v oratorij, sem videl v duhovniku, ki me je očetovsko sprejel, človeka iz sanj. Kaj kmalu sem prepoznal, da je bil vrt naša salezijanska družba.«

So bile to preproste domišljjske predstave, ki so se pojavile v glavah dečkov, ki so živeli in rasli na deželi, in so nakazovale pot, ki naj bi jih popeljala k uresničitvi njihovega poklica? Oni jih niso imeli za prazne marnje, temveč so,

ohrabreni od takih spominov, prejeli svete redove ter leta in leta vztrajali v delu za mladino, ki jim ga je zaupal sam don Bosko.

Eden izmed teh je bil tudi Jožef Rollini, ki je prišel v oratorij z namenom, da bi nadaljeval študij slikarstva na Akademiji Albertina, in ki je imel pozneje srečo, da je s svojim čopičem poslikal kapele in kupolo cerkve Marije Pomočnice.

Z Rollinijem je vstopil v zavetišče 6. novembra 1860 tudi Peter Racca iz Volvere, star 17 let. Prinesel je s seboj tisto preproščino, ki je lastna ljudem, ki so svoja otroška leta preživeli na podeželju in zaradi česar so se nekateri tovariši, brez dvoma manj krepostni, tudi iz njega norčevali. Toda mladi Racca se zato ni nikoli pritoževal, temveč je vse mirno prenašal. Njegov stalno nasmejan obraz je pričal, da svojim zasmehovalcem ni zameril, temveč jih je imel rad in bil vedno pripravljen, da jim je ustregel v vsem, kadar koli je le mogel. Toda narava ga ni obdarila z bistro glavo in dobrim spominom, in ker v domači vasi ni prejel od svojega učitelja dobrih osnov v latinskem jeziku, se je zelo redko naučil za šolo, čeprav se je še tako trudil. Bilo mu je zelo hudo, ker bi mu to moglo onemogočiti nadaljnje šolanje in mu zapreti pot do duhovništva. Zato se je v ponižni in zaupni molitvi zatekal k presveti Devici Mariji za pomoč. In ni molil zaman.

Ko so nekega dne v razredu pričakovali profesorja in so vsi ponavljali dano jim nalogo, je ves vesel vstopil Racca; kot da se mu je pripetilo kaj zelo prijetnega. Ko ga je neki sošolec vprašal o vzroku njegovega veselja, mu je v vsej preproščini pripovedoval, kako se mu je prejšnjo noč v spanju prikazala mati Božja Marija in mu podarila dar spomina. Ob tej izjavi so se mu nekateri čudili, drugi posmehovali, češ, kako more jemati za resnico, kar so samo sanje. Fant se ni užalil niti ni ugovarjal. Ko ga je profesor Janez Francesia poklical pred tablo, je brežhibno ponovil dano nalogo in na začudenje vseh pokazal, kako dobro se je naučil. Od takrat naprej ni imel več težave z učenjem, začel se je celo odlikovati med sošolci in je kazal nadpovprečno uspešnost. Te nenadne spremembe, tako se nam zdi, lahko pripišemo samo posebni milosti, ki mu jo je podelila mati Božja Marija. Nikoli se ni naveličal vseh, ki so prišli z njim skupaj, spodbujati k zaupni pobožnosti do matere Božje Marije. To še toliko bolj, ker mu je ta dar ostal za vse življenje, kot to priča poznejši študij, ki se mu je posvetil z odličnim uspehom. To so potrdili tudi tisti, ki so imeli priložnost, da so ga poznali od blizu, med drugimi tudi profesor don Janez Garino.

O drugih čudovitih milostih, ki jih je mati Božja Marija podelila dečkom, ki so se zatekali k njeni materinski ljubezni, bomo imeli priložnost še večkrat govoriti. Za zdaj obrnimo pozornost našega bralca k začetku šolskega leta 1860/61.

Kleriki so 3. novembra prišli v semenišče k izpitom. Bilo jih je dvaindvajset. Iz zapisnika razberemo, da sta dva dobila egregie (izredno), šestnajst optime (odlično), trije fere optime (prav dobro) in eden bene (dobro). Redne učitelje fantov so ocenili za zelo dobre. Vse skupaj pa je kazalo, da literarni študij ni bil na škodo teološkega. Začelo se je novo šolsko leto. Z vso slovesnostjo so pred vsemi prebrali še nenatisnjen Pravilnik hiše. Navzoči so bili vsi predstojniki z don Boskom na čelu. V posameznih razredih so prvo uro posvetili uvodni snovi o pomenu učenja, o sredstvih za doseg koristnega in dolgotrajnega napredka, o nujnosti in ugledu moralnega vedenja ter o pokorščini kot odgovoru na prizadevanje učiteljev, pri čemer niso pozabili na najpomembnejše, to je na večno zveličanje duše, ljubezen do Cerkve, pokorščino papežu in duhovniški poklic. Najsi so govorili o čemer koli, je bilo vse v don Boskovem duhu. Vedno so se ga s spoštovanjem spominjali. Klerik Anfossi je pred svojimi učenci drugega razreda gimnazije ob koncu nagovora vzkliknil: »Vi, dragi fantje, ste na svojo veliko srečo zbrani v zaščitni barki. V tej hiši vam je Gospod dal očeta, svojega služabnika, za vaše varstvo. Razsvetljen od Božje luči, vas bo varoval zlega in rešil brezna pogubljenja. S svojo svetostjo vas bo navdušil za Boga in njegovo brezmadežno Mater. On bo iz vas naredil angele na zemlji, vredne zmagoslavja, ki vas čaka v nebesih. Oh, vi srečneži! Toda temu blagoslovu se mora pridružiti vaša odločna volja.«

S temi besedami je povzemal prepričanje vseh prebivalcev v oratoriju o don Boskovih krepostih, ki je vsem gojencem jasno postavil pred oči program, kako bi najuspešneje izrabili šolsko leto.

Spričevala, ki naj bi staršem poročala o trimesečnem uspehu njihovih otrok in ki jih je don Bosko lastnoročno podpisoval, so nosila na čelu dva navedka iz Svetega pisma. Na desni strani je stalo zapisano: *Initium sapientiae timor Domini* (Začetek modrosti je strah božji, Ps 110). Na drugi pa: *Quae in juventute tua non congregasti, quomodo in senectute tua invenies?* (Kako boš nabral v starosti, česar nisi zbral v mladosti? – Eccl. 25,5).

Da bi ohranil v hiši dobrega duha, je tudi klerikom dal dvoje nasvetov. Prvega je povzel v izreku sv. Vincencija Pavelskega: Skupnost, ki izpolnjuje pravilo molka v določenih obdobjih dneva, gotovo zvesto izpolnjuje redovna pravila. Če pa vsak govori, kakor se mu zljubi, se navadno ne izpolnjujejo pravila in tudi ni reda v hiši.

V drugem pa je ponovno priporočal asistenco fantov: »Če nimate posebne naloge, pojdite v času odmora pogledat na stopnice in hodnike. Imeli boste zaslugo, da ste rešili kako dušo.«

57.

POGLAVJE

Prošnje notranjemu ministrstvu in obrambnemu ministrstvu; odgovori – Pomnožitev kruha – Čudežna ozdravitev – Napoved smrti pomembne politične osebnosti – Don Bosko napove prihodnost nekaterih gojencev

PROTI KONCU OKTOBRA SE JE DON BOSKO obrnil na notranjega ministra, ki mu je na njegovo prošnjo takole odgovoril.

Turin, 1. novembra 1860

NOTRANJE MINISTRSTVO – Oddelek 5 št. 3435

To ministrstvo je prejelo spoštovano pismo duhovnika gospoda don Janeza Boska s prošnjo, da bi prejel podporo za dobrodelno ustanovo Oratorija sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu, ki jo vodi on sam.

Podpisani s težkim srcem sporoča, da so možnosti tega ministrstva za tekoče leto omejene in zato ne more ustreči prošnji, čeprav bi to rado storilo in nakazalo zaproseno vsoto za ustanovo, ki je vredna vsake pohvale. Vendar se veseli, da more imenovanemu gospodu don Janezu Bosku priporočiti, da bi ob koncu leta, ko bodo naredili obračune in dosegli kak presežek, ponovil prošnjo v korist imenovane dobrodelne ustanove. Prošnjo naj bi ponovil še naslednja leta, seveda če bodo na tem področju presežki.

Za ministra tajnik C. SALINO

Drugo prošnjo je naslovil na obrambno ministrstvo, viteza Manfreda Fantija, mestnega poveljnika.

Ekscelenca!

Duhovnik Janez Bosko, ravnatelj Zavoda sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu, prihaja k vaši ekscelenci s prošnjo, da bi dobil kaj obleke za uboge dečke, ki so vzdrževani v tej hiši. Fantov je okoli štiristo in potrebujejo vsega, zlasti še obleke, da bi se zavarovali pred zimskim mrazom.

Z največjo hvaležnostjo sprejemamo vsake vrste obleko, odeje, rjuhe, srajce, plašče, telovnike, hlače, suknje in čevlje, pa naj so še tako ponošeni in strgani. Vsaka krpa, ki jo prišijemo na drugo pri nas, da kakega ubogega fanta obvaruje pred mrazom.

S to pomočjo bi ministrstvo pomagalo tudi nekaterim fantom, ki jih je to ministrstvo poslalo v ta dom. Prosilec je pripravljen sprejeti še druge fante, kadarkoli bi jih vaša ekscelenca blagovolila priporočiti.

*S polnim spoštovanjem in hvaležnostjo se izrekam ponižni prosilec
duhovnik JANEZ BOSKO.*

1860

Minister je ugodil njegovim prošnji.

Obrambno ministrstvo

Turin, dne 5. decembra 1860

Glavno ravnateljstvo vojaške uprave št. 7818.

Na osnovi vaše prošnje, da bi dobili obleko za vaše oskrbovance, je ministrstvo dalo ustrezen nalog, da se iz skladišč blaga izdajo predmeti, naštetih na priloženem seznamu.

Predmete lahko dvignete pri ravnatelju skladišča, potem ko boste podpisali ustrezno sprejemnico.

Za ministra INCISA

Rabljene suknene hlače 304

Bombažni jopiči 100

Bombažne srajce 107

Pari kratkih volnenih nogavic 1000

Pari čevljev 150

Neuporabne lanene odeje 140

Ponošena siva pregrinjala 40

Potrnilo s pripisom globoke hvaležnosti je podpisal duhovnik Alasonatti, prefekt.

Poleg obleke je bilo treba priskrbeti kruh. Fantom ga ni nikdar manjkalo, saj je Bog poskrbel zanj tudi na čudežen način.

Petnajstletni Frančišek Dalmazzo iz Cavourja je končal šolo v Pineralu in je vstopil v razred retorike. Nato nam je on sam pripovedoval, kako je bral Katoliško branje, ki ga je izdajal don Bosko, in se pri raznih ljudeh zanimal, kdo bi bil ta duhovnik. Rekli so mu, da je svet duhovnik, ki je v Turinu ustanovil zavetišče za dečke. »Tedaj sem se odločil, da bom zapustil zavod, v katerem sem bil do tedaj, in se pridružil don Boskovim sinovom. Ko sem 22. oktobra 1860 vstopil v oratorij, so vsi moji tovariši govorili o don Bosku kot svetniku in pri-

povedovali, kako je delal izredne in tudi čudežne stvari. Med drugim mi je klerik Dominik Ruffino pripovedoval, kako je don Bosko obudil nekega mrtveca, zunanjega gojenca prazničnega oratorija zato, da ga je mogel spovedati; množil svete hostije in kostanj; kako so zvonovi ob prihodu fantov iz oratorija, ki jih je on vodil k Madonni di Campagna, začeli sami od sebe zvoniti itn. Vse je potrjevalo moje prepričanje o don Boskovi svetosti. Naj še povem, da se je moje prepričanje še in še potrjevalo sorazmerno s tem, kolikor bolj sem ga spoznaval in sem bil priča njegovih kreposti, poleg tega pa sem videl izredne stvari, ki jih je Bog delal po njem. Naj zadostuje naslednji dogodek.

Pred nekaj dnevi sem vstopil v oratorij. Ker sem bil v domači hiši navajen na dobro življenje, se nisem mogel prilagoditi skromni mizi v oratoriju in tamkajšnjim navadam. Zato sem pisal svoji materi, naj pride pome, ker sem se na vsak način hotel vrniti domov. Na dan mojega odhoda sem se zjutraj hotel še enkrat spovedati pri don Bosku. Šel sem v kor, kjer je don Bosko sredi velike množice fantov spovedoval. Pred mašo, ki jo je navadno daroval don Alasonatti, je bilo premišljevanje. Po maši so vsakemu fantu dali za zajtrk en hlebček.

Medtem ko sem čakal, da bi prišel na vrsto za spoved in so v cerkvi brali točke premišljevanja, sta vstopila dva fanta, ki sta delila kruh in sta rekla don Bosku: 'Danes ne bo zajtrka, ker nimamo kruha.'

'Kaj hočeta s tem povedati?' je dejal don Bosko. 'Kaj naj naredim jaz? Pojdita h gospodu Magri, našemu peku, in naj vam ga da.'

'Gospod Magra nam noče več dati kruha. Že včeraj nam ga ni več poslal, in če ne bo plačano, nam ga več ne bo dal. In kar on reče, tudi naredi.'

'Bomo premislili, bomo poskrbeli,' je rekel don Bosko.

Jaz sem poslušal ta sicer polglasni pogovor in začutil, da se bo sedaj zgodilo nekaj izrednega. Fanta iz kuhinje sta odšla. Tedaj sem prišel na vrsto in začel svojo spoved. Maša je bila že pri povzdigovanju, ko se je eden izmed fantov vrnil in ponovil: 'Maše bo skoraj konec in kaj naj damo fantom?'

'Toda ... Sitnobe sitne! Pustite me, da spovedujem, in potem bomo videli,' je dejal don Bosko. Nato je dodal: 'Pojdite v shrambo in poberite vse, kar je tam, zberite pa tudi vse, kar je raztreseno v obednicah.'

Oni je odšel in jaz sem nadaljeval svojo spoved. Nič mi ni bilo do tega, da bi ostal brez zajtrka, saj sem v kratkem hotel oditi v Cavour. Komaj sem končal spoved, se je isti fant spet vrnil in spet ponovil don Bosku: 'Maša se bo vsak čas končala in mi nimamo kruha. Zbrali smo vse hlebčke, vendar je premalo.' Stal je ob don Bosku, ki je mirno spovedoval, in čakal na ukaz, kaj naj naredi. Don

Bosko mu je dal znamenje, da naj se ne vznemirja, in dodal: 'Položite hlebčke v košaro, potem bom prišel in jih razdelil.' Spovedal je zadnjega dečka, ki je bil ob njem, vstal in se napotil k vratom, skozi katera so odhajali fantje iz cerkve na dvorišče in ki so se odpirala za Marijinim oltarjem. Tukaj so delili zajtrk in pred pragom je že stala košara s kruhom. Ko sem se tedaj spomnil vsega, kar sem slišal o don Bosku, me je navdala velika radovednost. Zato sem prehitel don Boska in se postavil na kraj, od koder sem mogel jasno videti vse, kar se je dogajalo. Ko sem stopil ven, sem zagledal svojo mater, ki sem ji pisal, da naj pride pome in me odpelje domov: 'Pridi, Frančišek,' mi je dejala. Dal sem ji znamenje, naj se malo umakne, in ji rekel: 'Mamica, rad bi še nekaj videl, in potem bom takoj pri tebi.' Mati se je umaknila pod stebrišče. Jaz sem med prvimi dobil svoj hlebček, pogledal v košaro in videl, da je bilo kakih petnajst ali največ dvajset kosov kruha. Potem sem se neopazno postavil za don Boska, na odlično mesto na stopnici, in pozorno opazoval. Don Bosko je pristopil, da bi sam delil kruh. Fantje so stopali mimo njega, prejemale kruh, mu poljubljali roko in bili zadovoljni, da so prejeli zajtrk od njega. On pa je povedal vsakemu besedico ali se mu ljubeznivo nasmehnil.

Vsi gojenci, bilo jih je kakih štiristo, je prejelo vsak svoj kos kruha. Ko je bilo konec razdeljevanja, sem spet hotel natančno preveriti vso zadevo s košaro in kruhom in sem na svoje veliko začudenje ugotovil, da je bilo v košari prav toliko kruha kot na začetku, ne da bi ga prinesli od kod ali zamenjali košaro. Ves iz sebe sem stekel k svoji materi, ki je ponavljala: 'Pridi, greva!' Jaz pa sem ji odgovoril: 'Ne bom šel. Ne grem iz te hiše, ostanem tukaj! Odpusti mi, da sem te nadlegoval in prosil, da prideš v Turin.' Potem sem ji pripovedoval, kaj sem videl na svoje oči, in ji rekel: 'Ne morem zapustiti te svete hiše, kjer Bog tako obilno deli svoj blagoslov in kjer prebiva ta sveti človek don Bosko.'

To je bil razlog, zakaj sem ostal v oratoriju in pozneje za to, da sem stopil med njegove sinove.«

Nekemu drugemu čudežnemu dogodku je bil priča mladi Dalmazzo.

Dne 10. novembra 1861 se je v oratoriju zgodila ozdravitev, o kateri je napisal obširno poročilo vitez Oreglia di Santo Stefano.

»Bilo je malo po šestih popoldne, ko me je eden izmed služabnikov v hiši poklical, da je mladega obrtnika Modesta Davica, po poklicu čevljarja, napadla slabost. Zvijal se je in krčilo ga je na postelji, kamor so ga odnesli njegovi tovariši. Ni se mogel sleči niti prav leči. Takoj sem stopil k njegovi postelji in bil presenečen nad znamenji, ki jih je povzročil bolezenski napad: enkrat je kričal, potem pritajeno tarnal, pa spet grgral in govoril besede brez smiselne povezave, ki so

prihajale iz njegovih ust skupaj s krči po vsem telesu, s katerimi je kazal odpor do tistih, ki so stali okoli njega in ga varovali. Zdelo se je, da so ga napadi za nekaj časa zapustili, ker je končno le dal, da so ga slekli, pri čemer pa je tožil, da ga ob straneh, zlasti pa v noge, zelo zebe. Ko so ga položili v drugo, lepo ogreto posteljo in ga pokrili z mnogimi odejami ter mu v bližino postavili ogrevalnik, je še vedno tožil zaradi brezbriznosti, češ da ga pustijo brez vsega zmrzniti. Njegove blodnje so se nadaljevale in se stopnjevale: zmedeno je kričal in se skušal skobacati iz postelje. Pri tem pa mu je srčni utrip skrajno padel. Okoli stoječi so razmišljali, kakšna bolezen bi to mogla biti. Eni so menili, da je to zato, ker ves dan ni nič zaužil, in so ga zato prijeli živčni krči; drugi so menili, da gre za gliste, ki tako rade napadajo mlade ljudi; nekateri so sklepali na zahrbtno vročico, drugi na pritisk krvi v glavo. Jaz moram priznati, da nisem vedel, za kaj gre, in tudi sedaj ne vem, kaj je bilo. Bolnik je tožil zaradi hudega mraza tudi potem, ko se je nenadoma začel zelo potiti in je bil ves premočen. Pri vsem pa je kar naprej moledoval, naj bi mu dali piti mrzlo vodo, da bi se rešil bolečine, ki ga je mučila zdaj v želodcu, zdaj v grlu. Toda vsa zdravila niso nič pomagala. Pretekli sta že dve uri in bolniku je postajalo vedno slabše. Vsa hiša je bila zaradi tega dogodka razburjena. Tedaj so menili, da bi bilo dobro, da bi omenili ime hišnega predstojnika, to je don Boska, in ga povabili, da bi ga spovedal. To je dobro delovalo, ker je Davico tudi sredi svojih bolečin prosil, da bi ga poklicali. V strahu za njegovo življenje sem odhitel v cerkev, kjer bi dobil kakega duhovnika, ki bi prinesel sveto olje. O vsem sem obvestil don Alasonattija, ki je don Bosku, ko se je proti osmi uri zvečer vračal v oratorij, dejal: 'Če hočete videti Davica še živega, pojdite hitro, ker je pravi čudež, da še ni izdihnil.' Don Bosko je smeje se odgovoril: 'Oh, ne! Davico še ne bo odšel. Nisem mu še podpisal potnega lista.' Nato je v mojem spremstvu šel pogledat bolnika. V spalnici so vsi predstojniki in nekaj fantov molili. Zdelo se je, kakor da bi Davico že hropel v smrtnem boju. Don Bosko se je približal njegovi postelji, zrl fantu nekaj časa v obraz, ugotovil njegov obupni položaj, se sklonil k njemu in mu po tiho nekaj šepetal na uho, tako da nihče ni nič razumel. Potem je navzoče povabil, da so zmolili očenaš, zdravamarijo in slavaočetu k Dominiku Saviu. Vsi so pokleknili. Don Bosko je razprostrl roke nad bolnikom in ga blagoslovil. Fant, ki se je do tedaj zvijal v krčih in blodil, je kar nenadoma sedel, pogledal okoli sebe, kakor bi se zbudil iz dolgega sna, ter ves vesel in miren vzdiknil: 'Ozdravel sem!' Potem se je obrnil k don Bosku in vprašal: 'In kaj naj storim sedaj?'

'Vstani in pridi z menoj k večerji,' je odgovoril don Bosko. Don Alasonatti mu je hotel pomagati pri oblačenju, toda don Bosko mu je dejal: 'Ne, če hoče biti zdrav, naj se sam uredi.'

Navzoči so omenili, da je fant prepoten in da v takem stanju ni pametno vstajati iz postelje.

'Nič ne de,' je odgovoril don Bosko. 'Davico, vstani! Dominik Savio ne dela polovične milosti. Vstani in pridi z menoj k večerji.'

Pri teh besedah so vsi razumeli, da je don Bosko Davicu šepetal na uho spodbudo, da bi zaupal v Dominika Savia in ga prosil za ozdravitev. Jaz sem mu hotel pomagati, da bi se obvaroval mrzlega zraka, toda don Bosko me je povabil, naj grem z njim in rekel: 'Pusti ga, saj se lahko sam obleče.'

V večje začudenje je Davico, kakor hitro je vstal iz postelje, izbruhal vsa zdravila, ki so mu jih dali, tako da ozdravitve ni mogoče pripisati drugemu kot samo priprošnji svetega mladeniča Dominika Savia.

Ko se je oblekel, smo vsi veseli in zahvaljujoč Gospodu odšli na dvorišče, kamor so prihiteli gojenci, ki so slišali, kaj se je zgodilo, da bi videli Davica. Ta je še nosil belo spalno čepico, se pogovarjal in se z drugimi smejal. Ko je stopil v obednico, je sedel k don Bosku, se najedel z dobrim tekom in legel v posteljo. Drugo jutro je vstal z drugimi in bil zdrav kot prej. Bogu hvala!« Poročilo je podpisano: vitez Friderik Oreglia di S. Stefano, klerik Dominik Ruffino.

Tudi Frančišek Dalmazzo je o tej ozdravitvi podal obširno poročilo. Sam Modest Davico, ki je postal duhovnik, nam je v zadnjih letih svojega življenja potrdil to pripoved. Svoje življenje je pripisoval živi don Boskovi veri.

Taki dogodki so pri vseh gojencih vzbujali za don Boska nenehno, spoštljivo, toda pametno radovednost, zlasti še tistih, ki so pred kratkim vstopili v oratorij. Nemalo jih je zapisovalo svoje vtise o vsem, kar se je dogajalo okoli njih, zlasti v zvezi z don Boskom. Sam zgoraj omenjeni Frančišek Dalmazzo je bil navzoč pri napovedi dogodka, ki ga je napovedal Božji služabnik.

Dne 11. oktobra je grof Kamil di Cavour, ministrski predsednik, v parlamentu izjavil: »Naša zvezda vodnica je v tem, da večno mesto, ki je v dvajsetih stoletjih obstoja v sebi združilo toliko slave, postane glavno mesto italijanskega kraljestva. » Don Bosko je videl, da revolucija ne bo zadovoljna, dokler ne bo papežu iztrgala zadnje pedi njegove posesti. Nekaj večerov pozneje pa je, ne da bi namigoval na kogar koli, izjavil, da mora leta 1861 nerazločljive smrti umreti neka visoka osebnost, slaven diplomat. O tem naj bi govorila cela Evropa kot o zelo hudem znamenju.

Nekateri so skušali uganiti, kdo naj bi bil ta osebnost. Navajali so najrazličnejša imena, med njimi tudi francoskega cesarja. Vsi imenovani so bili v najlepših letih in bi lahko še dolgo živeli. Večkrat so o tem vprašali don Boska, toda on

je vedno strogo molčal, čeprav se je jasno videlo, da je govoril zato, da bi vzbudil strah pred Božjimi kaznimi.

Nihče pa ni mislil na grofa, ki je, čeprav krepak in star komaj 51 let, proti koncu leta 1860 začel trpeti zaradi krvnega tlaka in včasih začel celo bloditi. Utrujen od političnih nemirov, zbit od naporov, ki jih je moral prenašati zaradi narodnega zedinjenja, se je zelo bal posledic revolucije, ki jo je sam podžgal. Slišali so se celo glasovi, da bo zapustil ministrsko predsedništvo. Toda potem ko si je opomogel, je še naprej vodil državne posle ter pri tem uporabljal in zlorabljal svoja pooblastila.

Najstarejši prebivalci v hiši so bili prepričani o uresničenju te napovedi.

Kronika don Ruffina nadaljuje: »1. november. Don Bosko je bil po večerji v obednici. Okoli njega smo stali Jarach, Costanzo, klerik Cagliari, Suttill in drugi. Vsi so ga vpraševali, kaj bo z njimi v prihodnje. Don Bosko je odgovoril: 'Dva izmed vas bosta postala zelo hudobna in mi delala velike preglavice. Drugi bodo šli v svet, vendar bodo dobri kristjani, nekateri pa dobri duhovniki.' Potem je dvignil roko, z njo krožil nad glavami in dejal: 'Eden izmed vas pa bo škof.'«

58.

POGLAVJE

Zapiski iz kronike don Ruffina – Relikvija Dominika Savia ozdravi oči nekega klerika – Nasvet rokodelcem, naj govorijo italijansko – Mati Božja Marija v svojih devetdnevnih odstrani ljuljko iz oratorija – Smrt pride, kadar se je najmanj nadejamo – Angel varuh – Devetdnevnica k Brezmadežni – Don Boskov duh pri pridiganju in spovedovanju v vsakem času – Pismo teologu Appendinu za misijon v Saluggi – Opomin nekemu, ki je slabo ravnal z misijonarji – Konferenca klerikom o poklicu in spodbuda, da bi vztrajali

KER JE SNOV, O KATERI BOMO razpravljali v tem in naslednjem poglavju, precej različna, bomo zato, da bi ji dali določeno enovitost, sledili zapiskom z ustreznimi datumi, kakor so zapisani v kroniki don Ruffina. Obravnavali bomo dogodke in govore, kot so si sledili v mesecu novembru in decembru 1860. Dodali bomo nekaj pojasnil in okoliščin, ki v kroniki niso omenjeni, nagovore fantom in poročila prič, o zanesljivosti katerih ni mogoče dvomiti.

Začnimo z opisom novega dokaza varstva, ki ga je Dominik Savio izkazoval svojim nekdanjim tovarišem iz oratorija in ki so se mu z zaupanjem priporočali. Salezijanski duhovnik profesor Janez Garino nam je poslal podpisano naslednje poročilo, ki ga je potrdil tudi don Bosko.

»Bilo je leta 1860. Lotila se me je tako težka očesna bolezen, da nisem mogel več študirati. Prav tako so na očeh boleli še drugi moji tovariši. Ti so se prepustili rokam dobrih zdravnikov in ozdraveli. Tudi jaz bi moral storiti isto, vendar se nisem mogel odločiti, ker sem slišal, koliko so ti fantje morali pretrpeti. Tedaj sem svojo stisko potožil don Bosku, ki mi je povedal, da je don Ruova mati, ki je živela v oratoriju, hranila svilnato krpo, s katero si je Dominik Savio

pokrival oči, ko so ga bolele. Takoj sem vprašal gospo Ruo, ali še ima tisto krpo. Ko sem jo dobil, sem legel v posteljo, da bi si malo odpočil, medtem ko so moji tovariši odšli v šolo. Vrgel sem se na posteljo z namenom, da bi zaspal, vendar sem si najprej položil na obe očesi krpo iz črne svile, ki mi jo je dala gospa Rua. Proti vsakemu svojemu upanju sem takoj zaspal in odlično spal kaki dve uri, dokler me ni zbudil zvonec, ki je oznanil konec šolske ure. Kakor hitro sem se zbudil, sem odstranil črno svileno krpo z oči in si jih umil z mrzlo vodo. Od tistega trenutka sem bil popolnoma ozdravljen od očesne bolezni, kakor da mi nikdar ne bi bilo kaj hudega. To tako nepričakovano in nenadno milost sem pripisal in še pripisujem izključno priprošnji Dominika Savia, ki sem se mu ob tej priložnosti toplo priporočal.«

Sedaj pa preidimo h kroniki.

»27. november. Don Bosko je priporočil vsem fantom, tudi rokodelcem, naj bi v pogovoru uporabljali italijanski jezik. Potem pa je nadaljeval: 'Smo v devetdnevnic Brezmadežni. Vsaka devetdnevnic v oratoriju je za kakega fanta usodna. To je čas, ko mati Božja Marija loči ljuljko od pšenice in odstranjuje tiste, ki so se zakrknili v hudobiji. Zavedajmo se, da lahko smrt pride v trenutku, ko se najmanj nadejamo. V Turinu se je neka gospa grela ob ognju in veselo kramljala s svojimi sorodniki. Kar nenadoma se je ogenj razširil po njeni obleki, in čeprav so naredili vse mogoče, da bi plamen pogasili, jim to ni uspelo. Nesrečnica je bila v kratkem času mrtva.'«

Pogosto je don Bosko pripovedoval o takih smrtih in opozarjal, da moramo biti vedno pripravljeni. Istočasno pa je priporočal pobožnost do angela varuha. Angel varuh namreč ljubi tiste, ki so mu izročeni, in jih zato s slutnjami, sanjami in videnji opozarja na njihov skorajšnji konec. Povedal je primer fanta, ki je iz sramu pri spovedi zamolčal težek greh. Naslednje noči mu je angel varuh v strašnem videnju dal vedeti, da če se ne bo spovedal tega greha, bodo zanj nebesa zaprta in bo večno pogubljen. Kakor hitro se je fant zbudil, je že bil ob nogah spovednika, se spovedal zamolčanega greha in je nekaj dni pozneje v nepredvideni smrti prestopil prag večnosti.

Don Bosko je dostavil, da se tistemu, ki stalno živi v Božji milosti, ni treba bati nenadne smrti. Prav tako naj preveč ne skrbijo tisti, ki so na tak način izgubili kakega sorodnika ali prijatelja in niso mogli prejeti zakramentov za umirajoče, če so le živeli kot dobri kristjani. Zato je ob spominu na neskončno Božje usmiljenje in dobroto znal potolažiti družinske člane takega pokojnika.

Ko je nenadne smrti umrl grof M..., velik dobrotnik oratorija, in so bili njegovi domači neutolažljivo žalostni zaradi tolike izgube, so dali poklicati don

Boska, da bi jih potolažil. Ta je dobil vso družino neznansko potrto. Kakor hitro je stopil v sobo umrlega, so se vsi vrgli k njegovim nogam in bridko jokali. On pa je preprosto dejal: »Kje pa imate vašo vero? » Da bomo razumeli moč teh besed, moramo vedeti, da je bilo pokojnikovo življenje nenehna priprava na smrt, saj je bil vsak dan pri sveti maši in je tedensko opravljal sveto spoved. V trenutku se je vseh polastil mir in vdanost v Božjo voljo je napolnila vse.

»Dne 28. novembra,« piše don Ruffino, »je don Bosko začel dajati cvetke za devetdnevnicu k Mariji Brezmadežni. To so bile iste cvetke kot že leta 1857. Toda tokrat se je prva cvetka nanašala na lepo opravljanje znamenja svetega križa.

V nedeljo 2. decembra zvečer ni bilo don Borela, ki je imel nagovor za fante v cerkvi. Don Bosko je brez priprave stopil na prižnico in imel prelepo pridigo o potrebi, kako se je treba v mladosti posvetiti Bogu. Na kratko je razvil naslednje misli: Tisti, ki odlaša službo Bogu, je v nevarnosti, da mu zmanjka časa, volje in milosti.«

V vsakem trenutku je bil pripravljen pridigati, govoriti nepripravljen v kakem zboru in imeti konferenco za člane salezijanske družbe, skoraj vedno ob pol desetih zvečer. Toda k temu ga ni silila samo potreba, niti redno opravljanje cerkvenih obredov, temveč velika ljubezen do Gospoda, za katerega njegovo srce ni nikdar nehalo biti. Dokaz za to je bila lahkota, s katero je govoril o njem tudi v okoliščinah, ki so se zdele zelo neprimerne. Naj povemo v dokaz, da so duhovniki v hiši, zlasti predstojniki, v teku vsega njegovega življenja hodili k njemu k spovedi. Ker niso našli drugega časa, so to storili tudi takrat, ko je odpravljajal dopisovanje ali bil zaposlen s pomembnimi dnevnimi nalogami ali potem, ko je dolgo časa sprejemal obiske. Don Bosko je, potem ko je slišal spoved, spovedancu povedal take misli, in to s takim duhovnim pomaziljenjem, kakor ne bi mogel storiti bolje, če bi se prav takrat vrnil od oltarja po koncu darovane maše. »Vsak njegov govor se je tikal Boga,« je zatrjeval don Piscetta. »Nikdar se mu nisem približal, ne da bi on govoril o Bogu in Božjih zadevah. Enako so mi zagotavljali mnogi moji sobratje, ki so doživeli isto. Zaradi tega nenehnega druženja z Bogom je živel ves predan v dobroto svojega Stvarnika. Od tega ga niso mogli odvrčati niti junaški napor niti utrujenost niti njegove telesne slabosti.« »Še več, pripoveduje kronika, imel je navado reči: Preteklo je že petnajst let, odkar nisem izrekel niti enega vzdihla za svoje telesno zdravje ali vzel kako zdravilo in nisem prebil niti enega dneva v postelji.«

Tako je prav tiste dni, četudi bolehen, prevzel pridiganje v Saluggi, kjer ga je nepotrpežljivo pričakoval dekan don Janez Fontana. Ko pa je prišel čas, da bi izpolnil obljubo, ga je napadla taka slabost, da ni mogel iti na potovanje. Zato je

iskal kakega duhovnika, ki bi prevzel njegovo obveznost, in se obrnil na teologa Appendinija iz Villastelloneja.

Predragi gospod teolog!

Poglejmo, ali mi morete pomagati iz zadrege.

Moral bi iti pridigat duhovne vaje v Saluggio (eno premišljanje na dan) za Brez-madežno. Toda moje trhlo zdravje mi onemogoča, da bi izpolnil to nalogo. Bi me mogli vi nadomestiti? Dobri ljudje, dober župnik. Poleg tega vam pišem po nasvetu kanonika Anglesia. Če mi boste hitro odgovorili, mi boste naredili veliko uslugo in bom bolj miren.

Tommasinu gre dobro in odlično opravlja svojo dolžnost.

Gospod naj vas vedno spremlja in imejte me za svojega vdanega služabnika.

duh. JANEZ BOSKO

Turin, 30. novembra 1860

V oratoriju so si oddahnili zaradi te don Boskove odločitve, kajti če je odšel – zlasti pozimi – od njih, so se vsi bali za njegovo zdravje. Mraz tega letnega časa in druge neizogibne nevšečnosti so večale neugodnosti tako pridiganja kakor spovedovanja; zlasti še zato, ker nikdar nad ničimer ni tožil, ničesar zahteval, čeprav je ob priložnosti vedno znal ljubeznivo dati kako opozorilo, zlasti ko je kako hoteno pomanjkanje pozornosti žalilo krščansko ljubezen.

Kronika nam pripoveduje o nekem dogodku, ki se je pripetil tista leta. »Don Bosko je v mesecu decembru šel pridigat misijon v neko vas v Apeninih. Pot je bila dolga in naporna. V župnišče je prišel ves izčrpan, prepoten in moker od snega. Župnik je bil v cerkvi, njegova sestra pa je don Boska zelo neprijazno sprejela. Ni mu ponudila ne kozarca vina ne kroznika tople juhe. Don Bosko se je napravil, kakor da nevljudnosti ne bi opazil. Toda ko so zvečer sedeli ob ognju z župnikom in njegovo sestro, je začel pripovedovati dogodivščine, ki so bile deloma smešne, deloma pa so močno vplivale na domišljijo. Tista dobra ženska, čeprav slabe volje, je vse pozorno poslušala. Don Bosko je začel pripovedovati o vseh mogočih stvareh, ki jih je doživel, ko je pridigal misijone v raznih krajih, med drugim tudi o tem, kako so bile kaznovane župnijske gospodinje, ki so iz hudobije, skopuštva ali iz antipatije odrekale pridigarjem tisto, kar jim je bilo nujno potrebno. Župnikova gospodinja je povabila oči in se zamislila. Don Bosko je nadaljeval in povedal, da so nekatere take osebe napadli močni krči in druge težke tegobe. Ženska je pobledele in se začela tresti, kakor da ima mrzlico. Prišel je čas počitka in vsi so se umaknili v svoje sobe. Sredi noči pa so zaslišali obupni kriki iz sobe župnikove sestre. Prihitela je strežnica in našla revico, kako jo je zvijalo in so jo mučile hude bolečine. Ko se je zdanilo, je hotela, da jo pride don Bosko blagoslovit. Bolečine so izginile in od tistega trenutka je začela

ravnati z don Boskom in drugimi misijonarji, ki so prišli njemu na pomoč, tako pozorno in velikodušno, da si nihče ni mogel želeti kaj boljšega.

Dne 3. decembra, tako nadaljuje kronika, je don Bosko zbral klerike in jim na kratko govoril o poklicu in zlasti še o znamenjih pravega poklica, ki se kažejo v načinu govorjenja, hoje, v obnašanju in zavzetosti v cerkvi, v ponižnosti, čistosti in krščanski ljubezni.

Ob drugi priložnosti jih je spodbujal k vztrajnosti v salezijanski družbi, in potem ko je nakazal več vidikov, pripovedoval naslednji dogodek. Slavni Liffardo iz ugledne plemiške družine je postal redovnik. Da bi se vadil v ponižnosti, so ga predstojniki določili za opravljanje najnižjih del v samostanu. Nekaj let je zvesto opravljal to službo in dajal vsem zgled velike kreposti. Toda nekega dne ga je hudobni duh skušal v ošabnosti. Pokazal mu je velikansko nečast, ki se je godila njegovemu plemenitemu poreklu s tem, da so mu dali opravljati tako nizka dela. Skušnjava je postala tako močna, da se je menih odločil, da bo odložil meniško obleko in pobegnil iz samostana. Ko so ga navdajale take misli, se mu je ponoči prikazal njegov angel varuh v človeški podobi in mu rekel: 'Pridi in hodi za menoj! Liffardo je ubogal in angel ga je vodil h grobovom. Ko je začel hoditi po tistih strahotnih hodnikih, je ob pogledu na okostnjake in ob neznosnem smradu razpadajočih teles začutil tako velik strah, da je prosil angela, da bi smel oditi. Toda nebeški spremljevalec ga je prisilil, da je šel z njim še naprej. Nato se je ukazovalno obrnil k njemu in mu očital njegovo nestalnost: 'Tudi ti boš v kratkem tako gnojišče črvov in kup pepela. Pomisli zato, če moreš biti ošaben in obrniti Bogu hrbet, ker nisi sposoben prenesti poniževanja, ki bi ti moglo pripraviti večno krono v nebesih.' Ob tem očitku se je Liffardo začel jokati, prosil je odpuščanja za svoj prestop in obljubil, da bo odslej zvest svojemu poklicu. Angel ga je medtem zopet privedel v njegovo sobo in izginil. Liffardo pa je ostal zvest svojim sklepom do smrti.«

59.

POGLAVJE

Opozorila fantom, naj se ne držijo za roke – Don Boskovi sodelavci pri pisanju in prevajanju knjig – Katoliško branje – Življenjepis duhovnika Jožefa Cafassa, prikazan v vseh posmrtnih govorih – Učenje zemljepisa nevernih dežel, z željo, da bi jih spreobrnil – Gledališka predstava – Don Bosko gre v Saluggio: pridiga in spoveduje – Napoved in uresničitev smrti nekega klerika in nekega dečka – Prikazen duše v vicah nevernemu plemenitašu – Pismo nekega klerika iz Giavena – Cvetke za božično devetdnevnic – Don Boskov nagovor; uslišanje Dominika Savia; dva gojenca bosta umrla čez kak mesec; eden naših umrlih potrebuje naše molitve – Mons. Ghilardi pridiga v oratoriju – Škofje zelo cenijo don Boska – Don Boskovo vezilo klerikom; od mladih pričakuje, da bi vsak daroval za vezilo eno sveto obhajilo – Voščila dobrotnikom – Sadovi vzgoje, ki so jo fantje prejeli v oratoriju v Valdoccu

DON RUFFINO NADALJUJE V SVOJI KRONIKI opis najpomembnejših dogodkov.

»Dne 4. decembra je don Bosko v nagovoru po večernih molitvah fantom prepovedal, da bi se držali za roke, razen če se dolgo niso videli. To je don Bosko že večkrat prepovedal.

V teh dneh Turchi obdeluje šolski program pod naslovom Vidiki rimske starodavnosti, don Rua pripravlja zgodovino, don Savio pa zemljepis.

Tudi ljudje zunaj hiše, vendar dobro podkovani v posameznih področjih, so prihajali k don Bosku in on jim je dajal pomembne naloge za večjo Božjo slavo. Gospodje in gospe so mu pomagali pri prevajanju njegovih del in del drugih v razne jezike. To je razvidno tudi iz naslednjega pisma.

Visoko cenjeni gospod!

Končno vam pošiljam knjigo, ki mi jo je vaša uglednost dala v prevod. Že veliko prej bi morala končati to delo, toda vrsta nesreč, ki so me zadele to leto, mi je postavila ovire, da se nisem mogla posvetiti prevajanju. Upam, da mi boste vi, ki poznate moje težave, odpustili mojo zamudo.

Če menite, da vam še lahko v kaki stvari pomagam, se bom imela vedno za srečno, če vam bom mogla biti na voljo.

Vaše uglednosti ponižna in vdana služabnica KAROLINA GLORIA

4. decembra 1860

Tudi velečastiti in učeni duhovnik Jožef Frassinetti, odličen sodelavec Katoliškega branja, je pripravljal za tisk dvoje dragocenih del: *Biser krščanskih deklet ali sveto devištvo in Poslanstvo deklet; sodobne pripovedi.*

Don Bosko sam pa je dal znova natisniti knjižico s posmrtnim govorom don Cafassu v cerkvi sv. Frančiška Saleškega v oratoriju. Temu je dodal še govor, ki ga je imel v cerkvi sv. Frančiška Asiškega. Namenjen je bil za Katoliško branje za mesec november in december in je nosil naslov: *Življenjepis duhovnika Jožefa Cafassa*, predstavljen v dveh posmrtnih govorih duhovnika Janeza Boska. Razpored drugega govora je obsegal: *Načela duhovnika Jožefa Cafassa. Cerkevni konvikt sv. Frančiška. Njegovo apostolsko prizadevanje v ječah. Čudežna dela Jožefa Cafassa. Skrivnost Jožefa Cafassa glede dobrodelnosti. Njegova dragocena smrt.*

Pri teh delih in poleg tolikega dopisovanja ni gledal na telesno in duševno utrujenost. Neke noči, tako piše kronika, je, potem ko je pozno ponoči nehal pisati, vstal s stola in v napadu privida, ki mu ga je povzročil pritisk krvi v glavi, dvignil oči. Zazdelo se mu je, da vidi v kotu sobe nekega klerika: »Kdo si?« ga je vprašal. Brez odgovora. »Odgovori, ti pravim!« Še vedno tišina. Tedaj stopi naprej in ga prime. Bilo je stojalo za obleko s klobukom na vrhu.

Istočasno se je ukvarjal še z drugim delovnim načrtom. S pomočjo zgodovine katoliških misijonov je razmišljal o področjih, kjer so še živeli pogani. Nekega dne je s klerikom Bonettijem imel tale razgovor: »Zelo bi rad, da bi mogel poslati duhovnike, ki bi prinesli luč vere toliko divjim in nevednim ljudstvom.« To željo je pogosto izražal vse od začetka svoje Družbe. Če bi razpolagal s potrebnimi sredstvi, bi takoj začel misijonsko delo.

Vrnimo se spet h kroniki.

»Dne 6. decembra, v četrtek, je bila v oratoriju gledališka predstava. Igrali so veseloigro Baldini. Bila sta navzoča tudi don Bosko in profesor don Matej Picco.«

Od časa do časa je don Bosko svoje gojence skušal razvedriti z gledališkimi predstavami. Rosminijanec don Karel Gilardi, ki je vedno zelo rad imel naš oratorij, je zanj napisal dve uspeli veseloigri: *Pastir in Janezek*. Drugo so neštetokrat igrali, ker so jo mladi gledalci zelo radi gledali.

Dva dni pozneje je praznik Marije Brezmadežne z veseljem napolnil ves oratorij. Don Bosko, ki se mu je zdravje delno popravilo, se je odločil, da bo šel v Saluggio, kamor ga je vroče vabil tamkajšnji dekan. Prišel je malo pred koncem misijona. Don Frančišek Cerruti, ki ga je spremljal, je potovanje takole opisal:

»Decembra 1860 se je don Bosko odpravil za dva dni v Saluggio, kjer so opravljali duhovne vaje. Ljudstvo ga je nadvse slovesno sprejelo in še dolgo potem ljudje, ki so govorili o duhovnih vajah, niso mogli pozabiti don Boska in njegovega načina pridiganja. Pravili so, da je njegova ljubeznivost in dobrohotnost, s katero je spovedoval, ko je z neizmerno milino naslonil na svoje prsi glavo spovedanca, vsakega prevzela. Mi smo, tako so pripovedovali nekateri vaščani, skušali čim prej opraviti doma, da smo šli v cerkev in tam občudovali nebeško okolje, ki je vsakega osvojilo s svojo ljubeznivostjo, s katero je ravnal z vsakim, ki je stopil k njemu. Naj bo zadosti, da povemo, da je v dveh dneh, ki jih je prebil v Saluggi, večino časa od jutra do večera prebil v spovednici. Vsi so šli k njemu, kot da bi jih privlačila nevidna sila, in veliko izmed njih se že več let ni spovedovalo.«

V tistem času je gojence oratorija, ki niso pozabili don Boskovih besed, presunilo dvoje dogodkov.

Že zgoraj smo povedali, kako je don Bosko meseca aprila jasno napovedal odhod klerika Alojzija Castellana v nebesa in kako ga je on meseca julija, ko je bil ta hudo bolan, da so zdravniki obupali nad njim, obiskal, ga blagoslovil in ozdravil. Sedaj pa don Ruffino v svoji kroniki takole pripoveduje. »V teh novembrskih dneh je na svojem domu umrl klerik Alojzij Castellano.« Nato pa dodaja: »Don Bosko je 25. novembra naznanil, da bo v kratkem umrl eden izmed fantov.« Nato: »Dne 13. decembra je v oratoriju umrl deček Janez Racca iz Mareneja, star 12 let, potem ko je bil teden dni bolan in je ležal v postelji. Legel je zaradi preprostega prehlada.«

Don Bosko je le redko opozarjal gojence na uresničitev svojih napovedi, pač pa se je zadovoljeval s tem, da je goreče priporočal v molitev drage umrle in podarjal, kako so molitve ljube Gospodu. Ob neki taki priložnosti je pripovedoval o dogodku, ki mu ga je v francoščini opisala kneginja Di Laval-Montmorency. Pismo podajamo v prevodu.

»V Rimu, kjer so se zbirali v nekem salonu inozemski gospodje, je govor nanesel na duhovne pojave: dvoumna videnja, preroške sanje, prikazovanje mrtvih itn.

Vsak je pripovedoval svoj primer. Brez dvoma je bila najzanimivejša pripoved grofice R..., po rodu Poljakinje. Takole je pripovedovala.

Na začetku 17. stoletja je živel na Poljskem princ Lubomirski starega in slavnega rodu istega imena. Velik gospod, posestnik neizmerne bogastva, z množico pažev in s celim tropom dvorjanov zanj. Bil je zelo vpliven in njegovo ime je bilo na ustih vseh. Na žalost je bil brez vere. Z vsem svojim znanjem se je postavil proti veri svojih pradedov in v času, ko se je zgodilo, kar bom pripovedovala, je v nekem spisu, ki naj bi izšel v tisku, zanimal nesmrtnost duše. To je bilo njegovo najljubše opravilo, da je z vsemi prefinjenimi sofizmi dokazoval svoje stališče in z vso močjo svojega razuma skušal uničiti resnico, ki je slava in zadovoljstvo človeške narave.

Nekega poletnega večera je ves utrujen od svojega dela želel dihati svež čist zrak. Sledila sta mu dva paža. Nedaleč od gradu je dal pažema znak, naj ga pustita samega, in se napotil v sredo polja. Na ovinku je naletel na jokajočo žensko, ki je šla za vozom, katerega je vlekel konj.

– Dobra žena, kaj vas je hudega zadelo, da se tako bridko jokate?

– Gospod, mu je ženska odgovorila, imam velik razlog za jok. Ta voz pelje k pogrebu mojega moža, ki je bil edina opora in uteha mojega življenja.

Plemeniti gospod se je ob teh besedah užalostil, segel v žep in dal ubogi vdovi par zlatnikov, in ne da bi kaj pomislil, v smislu ljudskega načina izražanja rekel:

– Vzemite, dobra žena, ta denar in dajte darovati nekaj maš za pokojnika.

Nekaj dni pozneje je zvečer bil v svoji delovni sobi. Dvignil je pogled navzgor in zagledal pred seboj možkega, za katerega ni vedel, da bi vstopil v stanovanje.

– Halo, je zaklical. Takoj so bili na mestu služabniki, ki so se mudili v sosednji sobi: Kako je to, da ste privedli v sobo človeka, ne da bi ga naznanili?

– Koga, svetli princ? Nihče ni vstopil. Sami ste v sobi. Res je tisti človek izginil.

– Verjetno je privid mojih oči, je dejal Ljubomirski. Služabniki so se umaknili in trenutek pozneje je bil možki zopet tu. – Halo, je princ zaklical drugič. Toda možki je v trenutku izginil. Služabniki so bili vsi iz sebe zaradi gospodarjevih prividov. Vse so pripisali prevroči glavi gospodarja, ki je duševno preveč delal. Ta močni duh nikakor ni mogel verjeti, da ima privide, in ga je bilo sram, če je samo pomislil na kaj takega.

Ko je tako razmišljal o prikazni, ki je nikakor ni mogel razložiti, se mu je ta pojavila v tretje. Toda ko je hotel poklicati služabnike, mu je prikazen dala znamenje, naj tega ne stori: Nikogar ne kličite, mu je dejala. To, kar ti hočem povedati, naj ostane samo med nama. Jaz sem mož tiste uboge vdove, ki si ji dal denar, da je lahko dala za maše za pokoj moje duše. Zaradi te pomoči sem v nebesih in v plačilo za tvoje dobro delo mi je Gospod naročil, naj prenesem njegovo sporočilo, da je človeška duša neumrljiva.

Na te besede je princ vzel v roke svoj rokopis, ga pretrgal na dvoje, se resnično spre-

obrnil in postal goreč zagovornik vere, pravi svetilnik Poljske zaradi svoje kreposti in učenih spisov in si zasluži vzdevek Salomon severa. Na dvoje pretrgani rokopis, pravi bogokletni spis, ljubosumno hrani družina Ljubomirski.«

Dne 16. decembra je don Bosko prejel pismo iz Giavena, ki mu je sporočalo o duhu, ki je preveval enega izmed klerikov, ki jih je on poslal delat v tamkajšnje malo semenišče.

Velečastiti gospod – moj oče v Jezusu Kristusu!

Živeti in umreti, vse za Jezusa in Marijo. To je edini cilj, h kateremu so usmerjene vse moje molitve in dejanja: živeti in umreti v Gospodovi službi in tako zagotoviti svoje večno zveličanje ter v vsem pomagati svojim bratom, ne da bi pri tem gledal na žrtve in odpovedi. Če sem v preteklosti skušal spoznati in izpolnjevati Božjo voljo, mi je od sedaj stroga dolžnost, da to tudi delam. Duhovno vodstvo, ki sem ga vedno in v vsem dobival pri vas, naj se, prosim, še nadaljuje sedaj in vedno.

V novi Družbi sv. Frančiška Saleškega, ki obstaja v tej hiši oratorija, se mi zdi, da je moja duša našla mir in moje srce počitek. Prebral sem že in premišljeval pravila, vsem se podrejam in upam, da jih bom z Božjo pomočjo izpolnjeval. To je prošnja ljubečega sina, ki želi in prosi, da bi bil prištet med brate imenovane Družbe, če se vam zdi tako primerno in če sem zares vreden teh dobrin. Brez dvoma zaradi svojih zaslug tega nisem vreden, to jasno priznavam, vendar bi to mogel doseči zaradi vaše velike dobrote in naklonjenosti. Nikar ne zavračajte prošnje nekoga, ki se vsega daruje Gospodu in se po vaših rokah posveča vašim načrtom.

Ali smem torej upati, da bo Družba sv. Frančiška Saleškega v kratkem imela novega sobrata, ki ves gori za svoje in drugih zveličanje in se ima za služabnika Božjih služabnikov? Ukažite, oh, oče, in bom poslušen vašim ukazom. Pokažite mi, kaj naj storim in kako naj se ravnam, kajti popolnoma sem odvisen od vas.

V upanju, da bo moja prošnja uslišana, vam ponižno izražam svojo vdanost, in medtem ko vam poljubljam roko, se s čustvi največjega spoštovanja izrekam vašega ubogljivega sina v J. K.

JANEZ BOGGERO.

Giaveno, 15. decembra 1860

To in veliko drugih pisem so don Bosku pisali njegovi ljubljene kleriki in razveseljevali njegovo srce, medtem ko je on s cvetko za vsak dan devetdnevniče skušal razpoložiti srca svojih sinov za ljubezniv praznik svetega božiča.

- »1. Pokorščina, takojšnja v vsaki stvari, bodisi da mi je všeč ali zoprna.
2. Ponižnost v obleki, pričeski, govorjenju, poslušnosti, neprijetnih zadevah.
3. Ljubezen v prenašanju napak drugih in v obzirnosti, da nikogar ne užalimo.
4. Ljubezen v tolaženju žalostnih, v ustrežljivosti in izpolnjevanje dobrega, kjer je le mogoče; nikomur storiti nič žalega.

5. Ljubezen v opozarjanju nemarnih, v opominjanju z dobroto tistega, ki bi govoril ali predlagal slabe stvari.
6. Ljubezen v odpuščanju krivic sovražnikom in v dajanju dobrih nasvetov, kjerkoli je priložnost.
7. Beg pred tistimi, ki slabo govorijo.
8. Beg pred brezdcljem in zvestoba v izpolnjevanju dolžnosti lastnega stanu.
9. Spoved, kakor če bi bila zadnja v življenju.

Na dan praznika: Pobožen prejem svetega obhajila z obljubo, da se bom pogosto obhajal.

Don Ruffino piše: »Na božični večer je don Bosko svojim fantom pripovedoval naslednji dogodek. Nečakinja župnika v Saluggi je že več let trpela silen zobobol. Izpadli so ji vsi zobje in dlesni so ostale odprte. Priporočila se je Dominiku Saviu. Dlesni so nehale krvaveti in bolečine so izginile. Nato je dejal nekaj zelo pomembnega: 'Med vami je nekaj gojencev, ki jih čez kak mesec ne bo več. Eden izmed njih najmanj misli na to. Poskušali mu bomo pripraviti majhen zavojček za na pot. Naj vam še povem, da je Castellano v nebesih, toda Racca zelo potrebuje vaše molitve.'«

Pregledali smo smrtne zapiske oratorija in ugotovili, da sta meseca aprila 1861 umrla dva fanta, eden izmed teh dveh nenadne smrti.

Kako so obhajali božični večer in rojstvo Jezusa Kristusa, nam opisuje sam don Bosko v pismu grofici Camburzano, ki je prezimovala v Nizzi Mare.

Velezaslužna gospa!

Prejel sem vaše cenjeno pismo, polno krščanskih misli, s katerimi bom poživil vero najprej v sebi, potem pa tudi v dušah mojih dečkov.

Sam sem molil in povabil druge, da so molili po namenu gospoda markiza Massonija. Njegova odločitev je sama v sebi dobra, vendar jo spremljajo trnove okoliščine. Prepričajte se, ali on vidi v tem korist za svojo dušo in večjo Božjo slavo. Če se vam zdi, da je tako, podprite odločitev, če ne, preprečiti uresničenje.

Božični praznik je bil nam vsem v veliko tolažbo. Opolnoči smo darovali tri svete maše: prva peta, ki so jo pripravili naši pevci, sto po številu. Več kot šeststo notranjih in zunanjih gojencev je prejelo sveto obhajilo. Pobožnost se je končala ob dveh zjutraj.

Jezus, prebogati v svojih darovih, naj zvrhano obdaruje vas, gospoda grofa Viktorja, vso vašo družino in vse vaše prijatelje, medtem ko se poln spoštovanja imenujem vašega vdanega služabnika.

duh. JANEZ BOSKO

Turin, 26. decembra 1861

»Dne 28. decembra, tako pravi kronika, je po kosilu nepričakovano prišel v oratorij mons. Ghilardi, škof iz Mondovija. Bil je pripravljen, da nam bo pridigal in dal blagoslov. V pridigi je govoril o koristnosti in dragocenosti vere. Dragočnost je izvedel iz redkosti, ker je osemsto milijonov ljudi, ki vere nimajo, medtem ko je samo dvesto milijonov tistih, ki jo imajo, med katerimi imamo srečo, da smo tudi mi. Obljubil je, da bo prišel v četrtek in pri nas daroval sveto mašo.

Pogosto so prihajali v oratorij škofje in prelati, ki jih je don Bosko povabil, da so darovali sveto mašo. Poleg tistih, ki smo jih že imenovali v naših Spominih, omenja don Janez Garino teologa kanonika v stolnici v Mondoviju Andreja Ighino, mons. Oreglio di Santo Stefano, sedaj kardinala, ki se je na poti v internunciato v Haagu na Nizozemskem ustavil tukaj v Turinu, mons. Janeza Petra Solo, škofa v Nizzi Marittimi, ki je zelo cenil don Boskove kreposti. Kanonik Anfossi je povedal: 'Mene je don Bosko kot klerika pošiljal s posebnimi naročili k raznim škofom. Ob takih priložnostih sem se zelo čudil velikemu spoštovanju, s katerim so govorili o svetosti in delih Božjega služabnika. Spominjam se, kako me je mons. D'Angennes, nadškof v Vercelliju, sprejel z izrednimi dokazi dobrohotnosti in kako je pred večjim številom kanonikov govoril o velikih don Boskovih zaslugah za vzgojo mladine, zlasti še za toliko duhovniških poklicev. Mons. Lasana, škof v Bielli, moj velik dobrotnik, je od vsega začetka dobro poznal njegovo ustanovo in koliko dobrega je z oratoriji naredil za zapuščeno mladino. Kadar koli je prišel v Turin, je povabil don Boska k sebi ali pa je prišel v oratorij in se pogovarjal z njim. Opuščam veliko drugih dokazov spoštovanja škofov, ki sem jih jaz sam doživel.«

Vrnimo se h kroniki. Don Bosko je ob koncu leta osebno ali v pismih voščil klerikom in nekaterim starejšim fantom. Našli smo nekaj takih voščil, napisanih v latinskem jeziku:

Opusti že grehe in našel boš Marijo. – Zastonj išče, kdor ne išče z Marijo. – Bolj ti Marija želi storiti dobro in te obdariti z milostmi, kot si moreš ti sam želeti. – Poznati tebe, Devica Božja porodnica, je pot nesmrtnosti, pripovedovati tvoje čednosti pa je pot odrešenja. »Don Bosko,« tako piše don Ruffino, »je meni osebno dal 29. decembra tole vezilo: Pomagaj mi v pridobivanju duš. In jaz sem mu veselo izročil ključ svojega srca in vse svoje zaupanje.

Dne 30. decembra je don Bosko prosil vse fante, da bi njemu za vezilo darovali vsak eno obhajilo po njegovem namenu.«

Prav tako ni pozabil na novoletna voščila svojim dobrotnikom. Za pisanje teh je porabil ves mesec. Ostalo nam je eno izmed teh pisem, naslovljeno na gospoda grofa Pia Galleanija d'Agliano.

Spoštovani gospod!

Duhovniki, kleriki in dečki Oratorija sv. Frančiška Saleškega želijo svojemu velikemu dobrotniku grofu Piu d'Aglianu srečen konec starega in milosti polno novo leto in prosijo Gospoda, da bi razlil svoj blagoslov nanj in nad vso njegovo družino.

S čustvi globoke hvaležnosti se v imenu vseh spoštljivo izjavlja vdani služabnik duh. JANEZ BOSKO.

Turin, zadnji dan leta 1860

Dne 31. decembra 1860 je število fantov v oratoriju doseglo približno 470. Don Boskovo polje je vedno bolj dozorevalo. On je, ne vštveši duhovniških poklicev, takole ocenil uspehe, ki jih je med mladimi dosegel do leta 1860.

»Da bi lahko opredelili uspehe, ki so jih te šole, ti oratoriji in to zavetišče do sedaj dosegli, moramo gojence razdeliti v tri skupine: poredne, raztresene, dobre. Dobri napredujejo in vztrajajo v dobrem na zares čudovit način. Raztreseni, to je navajeni na pohajkovanje in lenuharjenje, tudi dosegajo kar dobre uspehe v svoji obrti ob nadzoru in zaposlitvi. Poredni pa nam delajo velike preglavice. Če nam uspe, da jih vsaj malo navdušimo za resno delo, jih po navadi rešimo. Z omenjenimi sredstvi smo dosegli uspehe, ki jih lahko takole opišemo:

1. Fantje niso postali slabši.
2. Veliko se jih je zresnilo in si zato pošteno sami služijo svoj kruh.
3. Tisti, ki so se pod nadzorom kazali nedostopne, so sčasoma dali, da so dobra načela prinesla sadove.

Zaradi tega se nam je posrečilo, da nam je vsako leto uspelo namestiti pri dobrih mojstrih in gospodarjih več stotin fantov, ki so se pri njih izučili kake obrti. Mnogi so se vrnili v družine, iz katerih so pobegnili, in so sedaj ubogljivi in pridni. Nemalo jih je stopilo v službo pri dobrih družinah.

V oratorij vstopi in ga zapusti približno 300 fantov na leto. Mnogi izmed njih so sprejeti v godbo narodne garde ali v vojaško godbo. Drugi nadaljujejo obrt, ki so se je izučili. Veliko se jih tudi posveča poučevanju in po opravljenih izpiti ostanejo v zavodu ali gredo za učitelje v kraje, kamor jih pokličejo.

60.

POGLAVJE

*Galantuomo – Razlaga napovedi iz prejšnjega letnika tega letopisa –
Napoved dogodkov – Napovedi redovnice iz Taggie.*

ZADNJA SPEIRANIJEVA KNJIGA ZA DON BOSKA je bil to leto letopis, ki je nosil naslov: Galantuomo ali piemontsko-lombardski letopis za leto 1861. Pomembna je predstavitev.

Galantuomo svojim prijateljem. Napovedi iz leta 1860

Vi, dragi prijatelji, ste v teku leta 1860 bili pozorni, ali so se napovedi za leto, ki se je pravkar izteklo, izpolnile, in me na osnovi tega ocenili kot dober ali slab letopis. Nekateri izmed vas so celo nepotrpežljivo prosili za mojo izjavo. Imate popolnoma prav. Galantuomo, ki da besedo, jo mora tudi držati. Zato mislim, da bom ustregel vsem, če vam povem, kako so se napovedi izpolnile. Nato bom dodal nekaj stvari, ki se tičejo leta 1861.

Spomniti vas moram samo besed, s katerimi sem vam lansko leto sporočil napovedi, ki naj bi se uresničile to leto 1860 in dokončno izpolnile v naslednjih letih. Potem ko smo to postavili na svoje mesto, povejmo naslednje.

Lansko leto sem napovedal: letos bomo doživeli drugo vojno, ki sicer ne bo zahtevala tolikega prelivanja krvi kakor leta 1859, bo pa poslala v pekel večje število duš. Dogajanja leta 1860 so dobesedno žalostna uresničitev teh besed.

Doživeli bomo dvoje težkih bolezni, katerih žalostne posledice boste sami videli: ti dve bolezni sta brezbržnost v verskih stvareh in napredovanje protestantizma. Kdor razmišlja o tem, kako daleč je prišlo zaničevanje vere, služabnikov vere, škofov, kardinalov, papeža, bo brez dvoma priznal, da so posledice teh dveh bolezni naravnost strašne.

Dvoje uglednih osebnosti bo izginilo iz političnega življenja: to sta Veliki knez Toskanski in knez Modenski, ki sta s priključitvijo njunih zemelj Piemontu izginila s političnega prizorišča.

Veliko mater in očetov se bo jokalo zaradi nevšečnosti, ki jim jih bodo pripravili njihovi otroci, in bodo žalovali zaradi razprtij v njihovih družinah. Odgovor. – Trideset in več tisoč

prostovoljcev, ki so šli z Garibaldijem, vpoklic moških med dvajsetim in tridesetim letom in dva nabora v dveh mesecih potrjujejo povedano in ne potrebujejo nadaljnje razlage.

Vino se bo pocenilo, kruh pa podražil. Odgovor: – Vino, to je človeška kri, bo teklo za majhno ceno. Nekateri cenijo, da je na bojiščih bilo ubitih ali ranjenih okoli sto tisoč Italijanov. Zaradi njihove smrti se je zvišala cena kruha, to je vrednost človeškega telesa. Moški so sedaj veliko bolj iskani, bodisi za vojaško službo bodisi za delo. Izdatek za vojaškega namestnika stane štirikrat toliko kot nekoč, ko je bilo javno življenje še normalno.

Veliko dežel bo razdejano od toče. Odgovor. – Poleg mnogih ujm, ki jih je povzročila toča, imamo še strahotno nevihto, ki je opustošila rodovitna področja od Moncalierija do Casala, in drugo, ki je sejala strahote med Milanom in Brescio.

Eno deželo bo razdejal potres, druge pa pozeba ali suša.

To velja za prihodnje leto.

Nikar si ne mislite, da je to popolna razlaga mojih napovedi. Toda za zdaj mi ni v prid delati še nadaljnje razlage. Mogoče se bo kdo norčeval tako iz napovedi kakor iz njihove razlage. Jaz pa sem zadovoljen, da je moj letopis pripomogel k smehu kakega mojega prijatelja. Povem vam pa, da so tako napovedi kakor razlaga vredne, da bi se razjokali ob njih.

SLUTNJE ZA LETO 1861

Zdi se mi pametno, da za leto 1861 napovem le malo stvari. Kar pa bom povedal, bo jasno, kratko in dobronamerno. V naslednjem letu se bodo zgodile stvari, ki bodo spravile v začudenje ves svet. Toda dobri se bodo potolažili, kajti po strahotni nesreči se bo končalo prelivanje krvi in se bo začelo obdobje miru. Hudobni pa bodo ob pogledu na nepredvidene dogodke in tako zelo nasprotno človeškemu pričakovanju presenečeni in bodo morali priznati: tukaj je na delu Božji prst! Ob teh besedah bi mi vi, dragi prijatelji, radi postavili veliko vprašanj in lahko si predstavljam, kakšna vprašanja naj bi to bila. Toda na mojih ustnicah je obešena ključavnica, ki mi onemogoča, da bi govoril.

Da bi pa vsaj delno zadostil vaši želji po poznanju prihodnjih dogodkov, vam bom navedel slavne napovedi redovnice iz Taggie. Prepisujem vam jih in podajam, kakor so bile natisnjene leta 1849.

NAPOVEDI SESTRE ROZE KOLOMBE ASDENTE, REDOVNICE DOMINIKANKE IZ TAGGIE

(Umrla je v samostanu Santa Catterina 6. junija 1847. Povzetek je narejen iz poročila škofijske pisarni v Ventimigli in natančno prepisan po predlogi februarja 1850).

Ta dobra redovnica je znala v svojem dolgem življenju tako zelo skriti svojo krepost pod videzom norosti, da je niso imeli za nič posebnega. Vsi so jo poznali kot natančno izpolnjevalko dolžnosti, kot človeka, polnega duha molitve, z darom solz in neizmerne pripravljenosti na odpoved. Vendar je marsikatero svoje dejanje opravila v čudnih okoliščinah, tako da je niso jemali resno in je bila pogosto skupnosti in drugim redovnicam v zabavo.

Še za življenja mons. Maggioletta je napovedala očetu Angelu Dании, dominikancu, da bo postal škof v Albengi in da bo dokazal nedolžnost kanonika Cairaschija, ki so ga po

krivem obdolžili. Vse se je v celoti uresničilo in oče Dania je, potem ko je postal škof, to izpričal v navzočnosti sester, kot sporoča sestra Roza Luigia, ki je tedaj bila navzoča, in veliko drugih sester pričuje, da so o stvari slišale pripovedovati starejše.

Napovedala je še, da bo Gregorju XVI. sledil papež z imenom Pij (pobožen), ki bo tak po svojih življenjskih navadah kakor tudi po svoji naravi. Ta naj bi izgubil papeški prestol, ki bi ga pa dobil nazaj po zavzemanju Napoleona. To napoved so s prisego izpričale mnoge osebe, ki so jo slišale večkrat. Zlasti še odvetnik Filip Ghu iz Taggie, predstojnik samostana, ki je sestri Rozi dostikrat v šali ponavljal: »Se pravi, da bomo kmalu videli vstati od mrtvih Napoleona?« »Vi,« tako je ona odgovorila, »nič ne veste. Kljub temu pa boste videli, kako bo Napoleon papeža zopet postavil na prestol. Ali vidite tiso zvezdo?« je ponavljala redovnicam in kazala na večernico, ona me spominja na bleščeč križ, ki ga bo papež iz hvaležnosti podaril Napoleonu, potem ko mu bo vrnil njegove pravice.

Ko je Pij IX. bežal iz Rima, je mons. Dealbertis, nekdanji škof v Ventimigli, pisal, da bi veroval napovedim sestre Roze, ko bi videl, da je Napoleon postavil papeža spet na njegov prestol.

»Ubogi Alojzij Filip (je večkrat ponavljal), zbežal bo iz Francije in umrl na Angleškem. Pojavilo se bo veliko trobojnic ob papeževi zastavi, duhovnike pa bodo silili, da jih bodo blagoslavljali. To bo znamenje, da bo kmalu zatem izbruhnila vojna. Prvi bo vstopil v vojno piemontski kralj Karl Albert, premagan bo in prisilili ga bodo, da bo šel v izgnanstvo. Umrl bo na španski meji. Njemu bo sledil njegov mladi prvorojenec itn. itn.«

In potem je kot poprej o Napoleonu rekel: »Napoleonovo kraljestvo bo le kratko trajalo.« Ona nadaljuje: »Izbruhnilo bo velikansko preganjanje Cerkve, ki ga bodo povzročili njeni sinovi. Nastopil bo preganjalec (imenovan antikrist, o katerem pravijo, da se je že rodil), imenoval se bo rešitelj Italije, pridružilo se mu bo veliko sektašev, ki bodo preganjali Cerkev z lažnimi gesli in s silo. Bodo pa tako prebrisani, da bodo s svojo zvijačo prevarali celo najboljše.«

Nadalje je trdila: »Papeža bodo oropali njegovih časnih posesti in ga imenovali samo rimskega škofa. To se bo zgodilo v Italiji, kjer bo v času zelo krvave vojne proti veri veliko mučencev.«

Ko potem govori o Taggi, dodaja: »Ne bodo vztrajale vse redovnice, toda tiste, ki bodo ostale, bodo križane na Oljski gori (to je kraj v območju samostana) skupaj z mnogimi drugimi ljudmi, ki se bodo zatekli v samostan. V teh stiskah bodo Kristusove pričevalce hrabril pobožni in učeni duhovniki, zlasti člani dominikanskega reda.«

Ko zatem govori bolj na splošno, znova pravi: »Nekaj škofov bo odpadlo od vere, toda mnogi drugi bodo ostali trdni in bodo veliko trpeli za Cerkev. Anglija se bo vrnila v edinost.«

Prav tako je še povedala, da bo Ruse opozoril papež in ti bodo postali bolj človeški do katoličanov (Gregor XVI. je slovesno opozoril cesarja Nikolaja in mu očital preganjanje katoličanov, kar se je pozneje zmanjšalo), in končno, da se bodo Turki spreobrnil k pravi veri.« (Štiri in pol milijona Bolgarov, ki so turški podložniki, je prestopilo novembra 1860 v katoliško Cerkev).

Podobno je napovedovala (tako pravi poročilo), da »bodo ne samo redovnikom, temveč tudi dobrim duhovnikom zaplenili imetje, da bodo veliko plemičev vrgli v ječo in bo vse zajel demokratični nemir. V Evropi bodo izbruhnili veliki nemiri in miru ne bo tako dolgo, dokler se spet ne vzpostavi bela lilija, se pravi beli cvet sv. Ludvika na francoskem dvoru, kar se bo zgodilo. Cerkev, očiščena v preganjanju, bo vstala veliko lepša, manj jih bo po številu, bodo pa bolj goreči kot poprej.«

Dodala je, »da bodo Rusi in Prusi zanesli vojno v Italijo, da bodo spremenili cerkve v konjušnice in da bodo v novi cerkvi v Taggi nastanjeni konji.« To cerkev so začeli prav takrat graditi. Iz zgoraj navedenih razlogov je ona vedno zavračala gradnjo te cerkve, in ko je redovna skupnost sklenila, da jo bo le zgradila, je dejala: »Nikoli ne bom šla k maši v tisto cerkev.« To se je tudi uresničilo, saj je umrla nekaj dni, preden so cerkev blagoslovili.

V navedenem poročilu beremo: »Pravila je, da se bo preganjanje začelo s pregonom jezuitov, ki pa se bodo ponovno vrnili. Znova jih bodo zatrli in ne bodo nikdar več vstali. In končno, po silnem viharju v škodo Cerkve ne bo več drugih redovnikov kot kapucini in dominikanci skupaj z bolničarji, ki bodo skrbeli za romarje, ki bodo prihajali v Italijo častit mučence, ki so jih v času preganjanja ubili v Italiji.«

Proti koncu vojne, ki jo napoveduje, opisuje z zelo odločnimi izrazi: Vneli se bodo hudi boji ljudstev proti ljudstvom, med grmenjem topov in bobnanjem bobnov. Italijo bodo zadele velikanske tegobe. Opozarjala je, da ji je hudo, da mora prav temu narodu prerokovati tako žalostno prihodnost. Proti razgrajačem se bodo povezale Avstrija, Rusija in Prusija, ki se bo podredila Cerkvi.

Ko napoveduje svojo smrt, pravi: »Postala bom popolnoma izsušena in skoraj prozorna, kakor skelet, in bom umrla med procesijo, ki jo bodo dominikanski fratri opravljali v nedeljo po telovski osmini.« Vse se je tudi do potankosti uresničilo.

Dostikrat je z jokajočim glasom govorila, kako mnogi grehi preplavljajo zemljo in da bodo neizmerne tegobe prizadele Italijo; da ne more biti vesela in dobre volje in da bi redovnice, če bi vedele to, kar ve ona, bile prav tako žalostne.

Od drugih ljudi, ki so poznali njene napovedi¹³, se je zvedelo, da bodo veliko duhovnikov v preganjanju Cerkve (o čemer je govor zgoraj) razmesarili kot vole in da bo njihova kri napojila zlasti italijansko zemljo.

¹³ Vprašali smo enega izmed častitih redovnikov sv. Dominika, ki je veliko let imel opravka s sestrom Kolombo Asdente. Zagotovil nam je, da je on osebno večkrat slišal od nje zgoraj navedene prerokbe, enkrat eno, drugič druge. Ni jih povedala hkrati, temveč v presledkih. Ker se je delal, kakor da ji ne verjame, mu je dejala: „Vi sami boste videli, kako se bodo nekatere izmed njih uresničile.“

61.

POGLAVJE

1861 – Začetek – Število novincev v Družbi – Lepo vedenje fantov – Sveto prizadevanje – Lovci in ribiči duš – Lep don Boskov zgled – Sanje vesti: don Cafasso, Silvij Pellico in grof Cays – Don Bosko predstavi fantom račune s številkami – Žalosten prizor – Dobro obložena miza – Splošno vezilo – Razmišljanja o sanjah

NOVINCEV DRUŽBE SV. FRANČIŠKA SALEŠKEGA je bilo na začetku leta 1861 šestindvajset; k njim je bilo treba prišteti še viteza Friderika Oreglia di Santo Stefano. Med njimi so bili štirje duhovniki. V oratoriju sta bila še dva duhovnika in nekaj klerikov, ki pa niso bili člani Družbe. To leto se je za don Boskove gojence začelo z lepimi upi. Don Janez Bonetti je v svojih Petih petletkah salezijanskega oratorija pisal takole:

Trije oratoriji v treh koncih mesta so bili polni otrok in naše zavetišče v Valdoccu ni moglo sprejeti več varovancev. Cveteli sta pobožnost in moralnost. Tako med rokodelci kakor med dijaki je bilo veliko fantov, ki so obnavljali življenje Dominika Savia in oživljali čudovita, tudi nadnaravna dejanja tega našega angelskega tovariša in prijatelja. Fantje so se ljubili med seboj kakor bratje. Med njimi ni bilo prepirov, nasprotij in sovraštva. Vsi so bili kakor eno srce in ena duša, da bi ljubili Boga in bili v veselje don Bosku.

Bili so tako zelo zavzeti za moralno in pobožno vedenje, da se je na koncu tedna, ko so javno brali ocene, ki so jih dajali učitelji, mojstri in asistenti, le redko slišala kaka devetka, ker so si vsi zaslužili deset. To pomeni, da nobeden ni dajal razloga, da bi se nad njim pritoževali zaradi pobožnosti, učenja, vedenja v šoli, spalnicah, na dvorišču in tako naprej. Devet, ocena, ki je nakazovala samo skoraj odlično, je bila tako osovražena, da je deček, ki jo je dobil bodisi zaradi lahkoživosti bodisi zaradi porednosti, žalostno jokal in je verjetno vse leto ni več prejel.

Res je, da je k temu tekmovanju in temu izrednemu stanju stvari pripomoglo več izrednih dogodkov, o katerih bo razpravljal don Boskov življenjepisec, vendar pa je imelo

pri tem levji delež prizadevanje don Boska samega in njegovih sodelavcev. Don Bosko je bil med odmorom po kosilu in po večerji po navadi med nami. Včasih je stal, drugič sedel na mizi ali tudi na golih tleh, vedno pa obdan od širokega kroga fantov, ki jih je zabaval s pripovedovanjem veselih dogodivščin in s spodbudnimi zgledi. Včasih je spodbudil kakega dečka, za katerega je vedel, da je bil potreben spodbude, drugič je v zaupni prostodušnosti povedal besedico na uho komu drugemu. Tako so se vsako uro menjavali okoli njega dečki, ki so tako imeli priložnost biti blizu njega ter v teku nekaj dni kakor piščančki okoli skrbne koklje dobivali ustrezne zalogaje, ki so gojili njihovo duhovno življenje. Druge je dal poklicati k sebi ali jih je šel sam iskat, kakor je pač vedel, da jih je bilo treba spodbuditi k dobremu in jih odvrniti od slabega. Na štiri oči in z neizmerno dobroto jim je povedal nekaj besed, ki so v duši obrodile sadove, dostikrat veliko večje kot cele duhovne vaje.

Ko so zvečer po večernih molitvah in končanem večernem nagovoru fantje prihajali k njemu in mu voščili lahko noč ali mu izrazili kak dvom ali prosili za nasvet, je on izrabljal te priložnosti za to, da je temu ali onemu povedal kako zaupno besedo, ki so jo sprejemali kot pravi zaklad in jo zvesto izpolnjevali. Te in podobne oblike ravnanja je don Bosko uvedel od vsega začetka oratorija, toda ko je ugotovil, kako bogate sadove prinašajo, jih je to leto začel uporabljati še bolj pogosto in v neizmerno korist gojencev.

Don Alasonatti, prefekt oratorija in naš drugi oče, ki ni imel kot don Bosko daru besede, je na drug način skrbel za koristi gojencev. Pazil je, da se v zavodu ne bi zgodila kaka zloraba, prevzel je nalogo, da je opozarjal in karal in tudi lahko kaznoval, če prepričevanje pri bolj trdovratnih in neuklonljivih ni imelo uspeha. Vendar je ta del discipline izvajal s toliko ljubeznijo, mirnostjo in uravnoteženostjo, da so se ga bali in ne sovražili, ker je grenkobi dodajal sladkost, odločnosti krotkost, karanju in kazni usmiljenje in dobrohotnost. Predvsem je mirno in pozorno vzel v pretres vsak primer, dal govoriti obdolženemu in tam, kjer je bil zadosti opomin, ni karal, in ko je zadostovalo karanje, ni pretil in ne kaznoval in se tako ravnal po pravilu, ki ga je dal sam Bog, ko je rekel: Veličina kazni se bo ravnala po meri krivde. V vsakem primeru pa je dal vedeti, da ne ravna iz maščevalnosti, temveč iz ljubezni, ne iz svojeglavosti in užaljenosti, temveč zaradi dolžnosti in za dobro kaznovanega fanta.

Toda za potrebno in ustrezno vzgojo so v odmorih delali tudi drugi don Boskovi sodelavci. To so bili kleriki, mojstri, pomočniki v delavnicah, asistenti in nemalo gojencev, ki so hodili po stopinjah Dominika Savia in so bili kakor on lovci in ribiči duš. Razporejeni na določena mesta, so se udeleževali in vodili igro na vseh koncih, in to tako spretno in zavzeto, da so imeli vpliv celo na najbolj zavzete za zabavo. Kdor ni vedel za plemenite cilje in namene teh fantov in klerikov, bi jih imel za ljudi, ki ne poznajo samozavesti in dostojanstva. Dejansko pa je bilo prav narobe.

Dali so življenje odmoru, razgibavali tudi take, ki jim ni bilo mar igre: iztrgali so jih iz njihove črnogledosti in jih navdušili za razgibano moralno in telesno življenje. Bili so duša igre, obvladovali so položaj tako, da so bili razsodniki v nejasnih primerih ter tako preprečevali, da bi med fanti nastal prepir, nasprotje in končno žalitev Boga. To so delali

ure in ure, in to dostikrat z lastno odpovedjo, pa vendar zadovoljni, da so mogli bolje spoznavati fante, njihove nravi, njihove napake in se znašli v okoliščinah, da so jim rekli besedo podpore in odrešenja.

Medtem ko so eni na tak način skrbeli za zabavo vseh, so se drugi razpršili po dvorišču, se ustavili pri kakem samotnem fantu, ki je stal sam zase, ga povabili, da se je pridružil igri ali se šel z njimi sprehajati; vse pa s hvalevredno željo, da bi prispevali k pravemu veselju in da bi imeli priložnost dati jim dober nasvet in jih spodbuditi k učenju, delu, pobožnosti. Ko so se nekaj časa tako pogovarjali s kakim dečkom dijakom ali rokodelcem in se menili – kakor pravimo – o vremenu, dežju in toči, je dobri klerik prišel na dan z vprašanjem, ki se ga je tikalo čisto osebno, kot na primer: »Imaš še starše, jim skušaš narediti veselje z lepim vedenjem in moliš zanje?« – »Kake ocene si dobil pretekli teden?« – »Koliko časa že nisi bil pri spovedi?« – »Rad bi od Gospoda prejel posebno milost; bi hotel jutri iti z menoj k spovedi in opraviti sveto obhajilo po mojem namenu?« – »Hočeš, da greva oba skupaj k don Bosku? Pridi in povedal nama bo kako besedico na uho.« In tako naprej.

Iste cilje so imeli učitelji v posameznih razredih, asistenti in nadzorniki v spalnicah. Vsak se je trudil, da je svoje gojence pripravil k izpolnjevanju dolžnosti, k redu, delu, učenju, čednosti, in to bolj z ljubeznijo kot strahovanjem, bolj v skrbi za dušo kot za telo, veliko bolj z vidika nebes kot v skrbi za zemeljske koristi. Po zgledu don Boska in v smislu njegovih priporočil so vsi želeli ohraniti in pripeljati dečke k Bogu in rešiti njihove duše. Eno najbolj zvesto izpolnjevanih načel je bila želja, da bi Bog vstopil v srca dečkov ne samo skozi cerkvena vrata, temveč tudi skozi vrata šole in delavnice. In to so sicer zelo spretno in previdno skušali doseči tako, da se gojenci tega sploh niso zavedali, so pa to odločno čutili, da je bilo veliko lepše biti pobožen in čednosten kot nepobožen in slab. Oratorij so imeli za svoj dom in so ljubili predstojnike kakor prijatelje svoje duše.

Najbolj uspešna spodbuda pa jim je bil don Boskov zgled. Prednjačil je v izpolnjevanju dolžnosti, v izpolnjevanju evangeljskih svetov in v gorečnosti za Božjo slavo, tako da je mogel po pravici reči: Gorečnost za tvojo hišo me razjeda. Don Frančišek Dalmazzo je takole pisal o njem: 'Naj omenim le to, kar smo opazili moji sobratje in tudi jaz. V odnosu z njim smo vedno odkrili kako novo krepost ali kaj takega, kar smo mogli občudovati in na kar prej sploh nismo bili pozorni. Moram priznati, da v tridesetih letih, kolikor sem jih preživel ob njem, ne le nisem v njem našel nič graje vrednega, temveč sem moral pri njem nenehno občudovati izpolnjevanje vseh krščanskih kreposti in bil prisiljen priznati de visu et auditu (ker sem videl in slišal) to, kar je splošno prepričanje trdilo o njem: on je svetnik.

Z vsem tem pa ne bi mogli razložiti razcvet tolikerih kreposti v don Boskovi hiši, če bi računali samo na navadna sredstva, ki jih dajeta vera in zdrava vzgoja. Bilo je še veliko drugih dejavnikov, ki so nadomeščali človeško nezadostnost,

kajti samo Bog presoja srca in vidi včasih slabo tam, kjer se ljudem zdi, da vidijo popolnost. V 1. Samuelovi knjigi beremo Gospodove besede Samuelu, ki se nanašajo na Eliaba: »Ne glej na njegovo zunanost, ne na njegovo visoko postavlo! Človek namreč gleda na to, kar je pred očmi, Gospod pa gleda na srce« (16,7). In zato se je njegova dobrota na izreden način kazala sorazmerno z gorečnostjo njegovega zvestega služabnika v želji po zveličanju duš. Na to Božjo dobroto je mislil don Bonetti, ko je omenjal izredne dogodke, ki jih je pripovedoval don Boskovemu življenjepiscu.

Prvi dogodek povzemamo iz kronike don Ruffina in iz spominov don Bonettija.

V treh nočeh pred koncem leta 1860 je imel don Bosko troje sanj, kakor jih je imenoval on, ki pa jih mi s popolno gotovostjo, ker smo videli, slišali in izkusili, imenujemo nebeška videnja. Bile so vedno iste sanje, vendar ponovljene v različnih okoliščinah. Naš dobri oče jih je pripovedoval zadnji večer leta 1860 zbranim dečkom in mi na kratko povzemamo njegov govor:

Tri zaporedne noči sem bil na polju pri Rivalti z don Cafassom, Silvijem Pellicom in grofom Caysom. Prvo noč smo se pogovarjali zlasti o nekaterih verskih vprašanjih, ki se tičejo današnjega časa. Drugo noč smo obravnavali moralna vprašanja, kjer smo oblikovali in reševali primere vesti, zlasti v tem, kar se tiče vodstva mladih. Ker sem že dve zaporedni noči imel iste sanje, sem se odločil, da jih bom, če bom sanjal še tretjič, povedal svojim dragim sinovom. In tako sem se v noči od 30. na 31. december znašel spet na istem mestu in v družbi istih sogovornikov. Ko sem opustil vsakršno razmišljanje, sem se zavedel, da je zadnji dan leta in moram zato po stari navadi dati vezilo ali spomine svojim dragim sinovom. Zato sem se obrnil k don Cafassu in ga vprašal:

»Vi, ki ste moj tako velik prijatelj, dajte mi vi vezilo za moje sinove.«

On mi je odgovoril: »Počasi, prijatelj! Če hočete, da vam dam vezilo, povejte najprej vašim fantom, da naj uredijo in poravnajo svoje račune.« Nato smo bili v veliki sobani, sredi katere je stala velika miza. Da bi ustregel don Cafassu, sem šel poklicat fante, ki so bili zunaj in so nekaj seštevali na listih, ki so jih imeli v rokah. Don Cafasso, Silvij Pellico in grof Cays so sedeli okoli velike mize v sobani. Fantje so vstopali eden po eden s svojimi listi v rokah. Na listu je bilo veliko seštevke in vsak je svoj list predložil omenjenim osebnostim. Ti gospodje so pregledali seštevke, in če so bili pravilni in jasno predloženi, so jih vračali njihovim imetnikom. Če pa so bile številke zmešane in seštevki napačni, so pokazali nezadovoljnost in so jih zavračali. Med prvimi so bili tisti, ki so imeli pravilne račune, med drugimi pa z napačnimi podatki in seštevki. Med temi zadnjimi jih je bilo kar precej. Tisti, ki so dobili nazaj odobren list, so veseli zapuščali sobano in so se šli igrati na dvorišče, oni drugi pa so zapuščali sobano žalostni in pobiti. Zunaj pred vrati je čakala množica fantov, vsak s svojim listom v roki. Postopek je trajal dolgo, končno pa ni bilo več nikogar, ki bi se moral predstaviti pregledovalcem. Ko je don Bosko videl, da nekateri še čakajo, pa vendar ne vstopijo, je vprašal don Cafassa: »In ti tukaj, kaj počnejo?« »Ti tukaj,«

je odgovoril don Cafasso, »imajo prazne liste, brez števil in zato nimajo kaj seštevati. Kaj ti tukaj gre za to, da seštevajo to, kar že imajo in kar je bilo že storjeno. Zato naj ti fantje napolnijo list s številkami in nato naj pridejo, da bomo vse sešteli.« Tako se je končalo tisto veliko izračunavanje.

Tedaj smo jaz in trije gospodje zapustili sobano in se odpravili na dvorišče. Tu smo videli tiste fante, ki so imeli svoje račune pravilno opravljene, kako so tekali, skakali in se izjemno veselili. Bili so zadovoljni. Ne morete si misliti veselja, ki sem ga občutil, ko sem jih gledal.

Bilo pa je tudi nekaj fantov, ki se niso igrali, temveč so samo opazovali druge. Niso bili nič kaj veseli. Nekateri med njimi so imeli zavezane oči, drugi so imeli okoli glave temen oblak, nekaterim se je kadilo iz glave, nekateri so imeli srce polno zemlje, drugi pa spet brez Božjih reči. Videl sem jih in natančno prepoznal. Še sedaj jih vidim v svojem duhu in bi jih lahko od prvega do zadnjega vse imenoval.

Zavedel sem se, da manjka na dvorišču veliko mojih fantov. Po temeljitem razmisleku sem si dejal: »Toda kje so tisti, ki so imeli svoj list papirja čisto bel, brez vsakršnih številk?« Tedaj sem pogledal sem in tja in zagledal na koncu dvorišča žalosten prizor. Eden je ležal na tleh, bled kakor smrt. Drugi so sedeli na nizki umazani klopi, tretji stegnjeni na razcefrani slamnjači, nekateri kar na golih tleh, pa spet nekateri na kamnih. Vsi ti niso imeli urejenih računov. Bili so težki bolniki: eni na jeziku, drugi na ušesih, nekateri na očeh. Jezik, ušesa in oči so bili polni gomazečih črvov. Eden je imel usta vsa gnila, drugi polna blata, tretji je iz grla razširjal neznosen smrad. Drugi nesrečneži so bolehalo še za drugimi boleznimi. Nekateri so imeli razjedeno srce, drugi gnilo in pokvarjeno. Eni so imeli rane tu, drugi tam. Med njimi je bil celo eden, ki so ga podgane popolnoma ogrizle. To je bila prava bolnišnica.

Ko sem vse to videl, sem bil ves iz sebe. Nisem mogel verjeti svojim očem. »Kaj je vendar to?« sem vzkliknil ves žalosten. Pristopil sem k enemu tistih nesrečnežev in ga vprašal: »Ali nisi ti prav N. N.?«

»Da,« mi je odgovoril, »to sem prav jaz.«

»Toda kako to, da si v tem tako obupnem stanju?«

»Kaj hočete! To je moka iz moje vreče. Je pač tako. Vse je posledica mojih nerednosti.«

Pristopil sem k drugemu in dobil isti odgovor. V srcu me je zbadlo kakor oster trn, vendar se je bolečina omilila ob tem, kar vam bom sedaj povedal.

S presunjenim srcem sem se obrnil k don Cafassu in ga milo prosil: »Katero sredstvo naj uporabim, da bom ozdravil vse te uboge fante?«

»Vi veste bolje kot jaz, kaj je treba storiti,« je odgovoril don Cafasso. »Ni treba, da bi vam jaz to pravil. Pomislite malo! Najdite odgovor!«

»Povejte vezilo vsaj za zdrave,« sem ga prosil v ponižni, pa vendar goreči prošnji.

Tedaj mi je don Cafasso dal znamenje, naj mu sledim, se približal palači, iz katere smo stopili, in odprl neka vrata. Pred menoj se je odprla velikanska sobana, okrašena z biseri, srebrom in zlatom, ovešena z bogatimi zavesami, razsvetljena s tisoč lučmi, tako da moje oči niso mogle več prenašati tega blišča. Sredi te veličastne dvorane je stala miza,

polna najbolj izbranih slaščic: mandolatov, velikih kakor vojaški naboji, piškotov, velikih kakor škornji, tako da bi bil zadosti en sam, da bi nasitil kakega fanta. Ko sem to videl, sem takoj vstal in hotel poklicati svoje fante, da bi pristopili k tisti mizi in občudovali blišč dvorane. Toda don Cafasso me je takoj ustavil: »Počasi, ne morejo vsi jesti teh piškotov in mandolatov. Pokličite samo tiste, ki imajo v redu svoje račune.«

Tako sem tudi storil in v hipu je bila tista dvorana polna dečkov. Stopil sem k mizi, da bi razkosal tiste piškote in ponudil mandolate v tistem izrednem blišču. Toda don Cafasso me je ustavil: »Počasi, don Bosko,« mi je dejal, »počasi! Nikakor ne morejo vsi, ki so tukaj, okusiti teh piškotov, kajti niso vsi vredni, da bi jih okusili.« In pokazal mi je tiste, ki niso bili vredni. Med temi je najprej naštel tiste, ki so bili ranjeni in jih niti ni bilo z drugimi v dvorani, ker niso imeli v redu svojih računov. Nato mi je pokazal tudi tiste, ki so sicer imeli svoje račune v redu, vendar imeli meglo v očeh ali srce polno zemlje ali votlo za nebeške stvari.

Jaz sem mu takoj s prosečim glasom dejal: »Don Cafasso, pustite me malo, da se pozanimam tudi za te zadnje. Tudi ti so moji dragi sinovi, zlasti še zato, ker je tukaj vsega zadosti in ni nevarnosti, da bi česa zmanjkalo.«

»Ne, nikakor ne,« je ponavljal. »Samo tisti, ki imajo zdrava usta, lahko pokušajo, drugi naj ne okušajo teh piškotov, ker niso ustvarjeni za te prijetnosti. Ker imajo pokvarjena usta in polna grenkobe, se jim sladke stvari gnusijo in jih ne morejo prenesti.«

Umiril sem se, ko sem začel deliti tiste piškote in mandolate fantom, ki so jim bili namenjeni. Ko sem prvič vsem obilo postregel, sem začel še v drugo prav tako bogato deliti tiste dobrote. Rečem vam, da sem čutil zadovoljstvo, ko sem videl, s kako slastjo so fantje jedli tiste sladkarije. Na obrazu jim je žarelo veselje, bili so tako spremenjeni, da niso bili videti kot fantje iz oratorija.

Tisti, ki so ostali brez slaščic, so žalostni in zmedeni stali v kotu. Ker so se mi tako zelo smilili, sem ponovno prosil don Cafassa, naj bi oni tudi smeli pokušiti piškote.

»Ne, nikakor ne,« je odgovoril don Cafasso, »oni ne morejo jesti. Najprej jih ozdravite.« Gledal sem tiste revčke. Opazoval pa sem tudi tiste, ki so ostali zunaj in bili žalostni. Tudi ti niso ničesar dobili. Vse sem prepoznal in ugotovil, da so imeli nekateri na njihovo veliko nesrečo črvivo srce.

Zopet sem vprašal don Cafassa: »Recite mi, kaj naj naredim, recite mi, kako naj ozdravim te svoje sinove?«

Znova mi je odgovoril: »Premislite, zavzemite se, saj veste, kako!«

Tedaj sem ga prosil, da bi mi izročil obljubljeno vezilo za moje fante.

»Prav,« je odgovoril, »povedal vam bom.« Nato se je naredil kakor človek, ki namerava oditi, in trikrat, z vedno bolj povzdignjenim glasom, zaklical: »Bodite pozorni, bodite pozorni, bodite pozorni! Med temi besedami je skupaj s svojima sogovornikoma izginil. Pa tudi sanj je bilo konec. Zbudil sem se in bil priseben kakor sedaj, sedel sem v postelji in ramena so mi bila mrzla kakor led.

To so bile moje sanje. Sedaj si jih lahko vsak po svoje razlaga, vendar naj pripisuje

stvari pomen, kot ga zaslužijo sanje. Toda če je v tem kaj koristnega za vaše duše, vzemite tisto in se okoristite. Ne bi pa bil zadovoljen, če bi kdo te sanje pripovedoval ljudem zunaj zavoda.

Povedal sem jih vam, ker ste moji sinovi. Ne želim pa, da bi jih pripovedovali drugim. Lahko pa vam zagotovim, da vidim vsakega izmed vas, kakor sem vas videl v sanjah. Dobro vem, kateri je bil bolan in kateri ne, kateri je jedel in kateri ni jedel. Sedaj ne bom tukaj javno govoril o stanju vsakega posebej, povedal pa bom to vsakemu posamično. Vezilo, ki ga dajem na splošno vsem, se glasi: opravljajte odkritosrčne spovedi, pristopajte pogosto pobožno k sv. obhajilu.

O teh sanjah bomo naredili troje razmišljanj. Prvo z besedami samega don Ruffina: »Don Bosko od svojih sanj pripoveduje samo povzetek in tisto, kar se tiče fantov. Če bi hoteli pripovedovati vse nadrobnosti, bi vsake sanje obsegale celo knjigo. Vsakokrat, ko smo ga v miru povprašali o nadrobnostih, je povedal toliko novih idej in odtenkov, da je obseg narasel dvakrat ali celo trikrat. Pa tudi če ga nismo vpraševali, mu je v raznih okoliščinah ušlo veliko besed, iz katerih je bilo mogoče razbrati, da je vedel za marsikaj iz prihodnosti, čeprav tega dostikrat ni mogel ali ni znal pojasniti.«

Don Ruffino je te strani napisal 30. januarja 1861. Iz tega sklepamo, da je don Bosko že prej pripovedoval veliko sanj, za katere smo izgubili dokazno gradivo, ali pa je vsaj tiste, ki smo jih v prejšnjih zvezkih samo omenili, pripovedoval z obširnim navajanjem dogodkov, misli in opominov. Sicer pa popolnoma soglašamo z njegovimi trditvami, ker smo, potem ko smo več kot stokrat poslušali te don Boskove pripovedi, prišli do istih spoznanj.

Drugo razmišljanje o resničnosti spoznanj, ki jih je don Bosko prejemal o stanju vesti svojih gojencev, je podal don Rua. »Mogoče bi kdo mogel misliti,« tako piše don Rua, »da se je don Bosko pri določanju obnašanja svojih fantov in pri drugih skrivnostnih napovedih opiral na izpovedi fantov samih ali njihovih asistentov. Z vso gotovostjo lahko trdim, da nisem niti jaz v toliko letih, ki sem jih preživel skupaj z njim, niti kateri koli mojih tovarišev mogel ugotoviti kaj podobnega. Sicer pa bi mi, ki smo bili takrat mladi in smo živeli v tesni povezanosti s fanti, z vso lahkoto in kmalu odkrili, da uporablja podatke, ki jih je zvedel v hiši, saj mladi težko hranijo skrivnosti. Končno pa je bilo prepričanje, da don Bosko bere grehe s čela, tako zelo razširjeno, da se je tisti, ki je naredil kak pregrešek, skrival pred njim in se izogibal srečanju, dokler se ni spovedal. To se je dogajalo toliko bolj potem, ko je pripovedoval kake sanje. Tako prepričanje se je v gojencih večalo zlasti še zato, ker jim je pri spovedi – tudi fantom, ki jih ni poznal – povedal grehe, na katere so pozabili ali so jih hoteli zamolčati.

Končno razmišljanje pa je v tem, da je don Bosko poleg stanja vesti v svojih sanjah napovedoval stvari, ki jih z naravnimi sredstvi ni bilo mogoče predvideti, kot so napovedi smrti in drugih prihodnjih dogodkov. Sorazmerno z leti, ko ristem v starosti in razmišljam o teh dogodkih in don Boskovih razodetjih, se vedno bolj prepričujem, da je bil obdarjen z darom prerokovanja.«

Tretje razmišljanje, ki je tudi naše, pa je to, kar moremo potegniti iz teh sanj: don Cafasso je bil razsodnik v verskih in moralnih vprašanjih, Silvij Pelli-co v pridnosti pri izpolnjevanju šolskih in stanovskih dolžnosti, grof Cays pa v tem, kar se tiče pokorščine in discipline. V sladkarijah se mi zdi, da je nakazana jed tistih, ki so začetniki v službi Gospodu, v grenčicah pa tisti med njimi, ki so že dalje v popolnosti. O vseh pa lahko s psalmistom zatrdimo: »Hranil bi ga z najboljšo penico, nasičeval bi ga z medom iz skale« (Ps 81).

62.

POGLAVJE

Duhovni boji – Don Bosko razloži vsakemu posebej njegov delež sanj – Vezila – Urejene spovedi – Žalostni in veseli ter sveti dečki – Preprečena nepredvidena smrt – Življenjske spovedi rokodelcev – Iščejo vzroke žalostnih odkritij po božičnem obhajilu – Don Bosko javno razloži sanje – Zakaj je don Bosko za nekaj dni odložil pripoved sanj – Božja milost in slava – Vprašanje o naravi sanj – Neki poklic – Don Bosko in vest oddaljenih fantov – Veselje človeka, ki je opravil dobro spoved – Don Boskova pisma: knjiga za plemenitega fanta in obleka za novokrščenca – Katoliško branje – Pismo naročnikom in poverjenikom Katoliškega branja

NE BREZ VELIKEGA ZAČUDENJA moramo ugotavljati sadove don Boskove pripovedi sanj v naslednjih mesecih. Don Bonetti in don Ruffino sta sanje zapisala v svojih kronikah tako, da ena pripoved obširno dopolnjuje drugo. Dajeta nam podoba tega, kar se je takrat dogajalo v oratoriju na duhovnem področju. Nenehen boj med krepostjo in pregreho, med Božjim duhom in duhom teme. Izmenično sosledje zmag in porazov duš, padcev in ponovnega vstajanja. Prizadevanje gorečega duhovnika, ki v moči Božje luči in Božje moči sredi teh skrivnostnih in silnih bojev vliva pogum tistim, ki se junaško bojujejo, krepki premagane in odbija zagrizenega sovražnika.

Toda čudovito onstransko področje takih dogodkov bo to leto odprlo obširno sosledje še drugih sanj, drugih dogodkov, ki ne odražajo samo duhovnih bojev posameznikov, temveč tudi najbolj primerne poklice za salezijansko družbo in za duhovništvo. Poročali bomo o dogodkih iz njihovega življenja, o razvoju Družbe in o drugih pomembnih dogodkih. Omenjeni kroniki nam bosta vodič. Ohranili bomo njuno obliko dnevnika, tako da se bo jasno videlo, da se strogo držimo resnice.

Začnimo torej pripoved.

Bonetti. »1. januar 1861. Don Bosko se ni mogel več otresti fantov. Eden je hotel, da bi mu povedal, ali on je bil med bolnimi, drugi, ali je bilo njegovo srce polno zemlje, tretji, ali so bili njegovi računi v redu in ali je bil med tistimi, ki so jedli piškote in mandolate. On je kot dober oče skušal zadostiti željam vseh. Zato je ves dan sprejemal drugega za drugim tiste, ki so želeli z besedico na uho zvedeti za stanje svoje duše. Točno jim je opisoval prostor, na katerem so bili, in jim vsakemu posebej izročal svoje vezilo. Kleriku Bonettiju namenjeno se je glasilo: Išči duše, s tem boš dal svojo dušo Gospodu.

Nihče ne more povedati, koliko dobrega so te sanje povzročile med gojenci. Naj samo povemo, da so se mnogi med njimi, ki jih ni bilo mogoče pripraviti k bolj-šemu življenju ne s svetimi zgledi njihovih tovarišev ne z dobrimi nasveti predstojnikov niti s pridigami na duhovnih vajah, po teh sanjah vdali in se niso mogli več ustavljati. Vsi so tekmovali, kdo bo prej opravil življenjsko spoved pri don Bosku, ki je bil poln zadovoljstva ob ugotovitvi, kako Gospod na tak način izkazuje dobroto njegovim dragim sinovom. V želji, da bi vsi dečki izrabili ta nebeški dar, je povedal take stvari, da ni bilo več nikakršnega dvoma, da so bile te skrivnostne sanje eno izmed tistih sredstev, ki jih Bog pošilja svojim izbranim dušam.«

Bonetti. »10. januar. Tega dne je neki drug dogodek fante še bolj prepričal, da je v tistih čudovitih sanjah Gospod razodel don Bosku stanje vesti njegovih sinov. Naj navedem enega izmed močnih dokazov. Neki fant je že večkrat pri spovedi zamolčal težek greh. V teh dneh milosti se je pod pritiskom vedno večje stiske svoje vesti odločil, da bo opravil življenjsko spoved pri gospodu don Piccu, ki je prav tiste dni začel prihajati v oratorij pomagat don Bosku pri spovedovanju. Opisal je vse svoje prejšnje življenje, toda ko je prišel do zamolčanega greha, se ni upal nadaljevati in ga je spet zamolčal. Danes zjutraj, ko je don Bosko šel iz svoje sobe v zakristijo, je srečal na stopnicah tistega fanta in ga takole nagovoril:

'Kdaj boš prišel opraviti življenjsko spoved?'

'Sem jo že opravil,' je ta odgovoril.

'Kaj še, bodi vendar pameten!'

'Res, res, predvčerajšnjim sem se spovedal pri gospodu don Piccu.'

'Ne, nikakor ne! Nikakršne življenjske spovedi nisi opravil. Povej mi, zakaj si zamolčal ta in ta greh?'

Pri teh besedah je ubogi fant povetil glavo in solze so mu pritekale v oči. Bridko je zajokal, nato pa se takoj odpravil v zakristijo in opravil spoved na najbolj spodbuden način.«

Klerik Janez Cagliero, ki je bil navzoč pri pripovedi sanj in je bil prijatelj vseh gojencev, ga je vprašal in ta mu je kljub obotavljanju povedal, kaj mu je rekel don Bosko. Božji služabnik sicer ni nikomur nič povedal, kar je vedel in poznal iz zasebnih sanj. Toda iz medsebojnih zaupnih pogovorov z nekaterimi obdarjenimi fanti, ki jih je osrečila njegova krščanska ljubezen, je bilo vedno bolj jasno, da je Bog govoril po njegovih ustih.

Ruffino. »11. januar. Veliko fantov je zamišljenih, žalostnih in vznemirjenih. Veliko se jih pripravlja na življenjsko spoved čez celo življenje. Veliko fantov želi govoriti z don Boskom, ki vsem pove pomembne stvari, ki se tičejo njihove vesti. Videl sem mnoge, kako so jokali, kakor da bi jim kdo naznanil kako veliko nesrečo. Drugi spet so bili veseli, ker jim je don Bosko povedal spodbudno besedo.

Neki klerik, ki ga dobro poznam, ga je vprašal o svojem stanju, in don Bosko mu je takole odgovoril: 'Pogum. Skušaj svoje srce odtrgati od svetnih stvari. Odpri oči in odstrani temo iz svojega duha, da boš jasno videl pravo pobožnost, daleč od svoje osebne časti in slave. Skušaj z zdravilom spovedi odpraviti vse, kar bi ji moglo škodovati. Krepko oživi svojo vero, ki je oko pobožnosti, da jo boš dobro spoznal in se zanjo navdušil. To je torej tvoje stanje.'

V oratoriju je veliko dobrega in don Bosko je številni gruči fantov med odmorom dejal: 'V hiši imamo fante, ki v pobožnosti prekašajo Dominika Savia. Zlasti eden izmed njih mi zna po maši povedati raztresenosti in misli, ki sem jih imel med daritvijo svete maše.'«

Bonetti in Ruffino. »12. januar. Don Bosko je danes zjutraj poklical v svojo sobo nekega fanta in mu dejal: 'Preteklo noč sem videl smrt, kako je preteče stopala proti tebi. Ko je bila ob tebi, ti je hotela s svojo koso odsekati glavo. Ko sem to videl, sem pristopil in zadržal njeno roko. Ona pa se je obrnila k meni in mi rekla: Pusti me. Ta ni vreden, da živi. Zakaj naj trpimo na svetu koga, ki se ne odziva tvojemu prizadevanju zanj in zlorablja Gospodovo milost? Prosil sem jo, naj ti prizanese, in pustila te je.'

Ko je ta ubožček slišal sanje, ga je tako prizadelo, da je zajokal. Spovedal se je in naredil vrsto dobrih sklepov.

Don Bosko je še istega večera vsej skupnosti pripovedoval o sanjah in dogodku, vendar tako, da ni izdal fanta in kakor da se ne bi tikale nikogar v oratoriju. Stvar bi ostala prikrita, če ne bi fant Jernej C... takoj stopil h kleriku Bonetti-ju in mu zaupno razodel, da je te sanje imel don Bosko in da ga je tisto jutro poklical k sebi. Takoj je priznal, da se po prvem obhajilu nikdar več ni dobro spovedal. Toda sedaj so vsi njegovi računi z Bogom poravnani.«

Ruffino. »13. januar, nedelja. Velik del rokodelcev, zlasti knjigovezov, je šel opraviti življenjsko spoved, ne da bi jih kdo k temu nagovarjal.

Neki gojenec je srečal don Boska na dvorišču in ga vprašal: 'Povejte mi, kako je to, da se je za božič spovedalo toliko fantov, pa ste jih vi videli v sanjah v tako žalostnem stanju?' 'Vprašuješ me o stvareh,' je odgovoril don Bosko, 'ki jih ne morem povedati. Jaz to vem. Toda če jih nisem dolžan javno povedati, jih ne bom povedal. Zasebno pa bom povedal vsakemu, ki me bo prišel vprašat. Veliko stvari pa tudi zasebno ne morem povedati.'«

Bonetti in Ruffino. »13. januar. Don Bosko je po večernih molitvah dejal: 'Ker so stvari prišle tako daleč, se čutim dolžnega, da govorim in odkrijem zagrinjalo sanj. Rekel sem vam, da sem imel te sanje tri zaporedne noči. Prvič sem sanjal 28. decembra. Sanje so se ponovile ponoči 29. in 30. decembra. Prvo noč smo obravnavali teološka vprašanja našega časa, se pravi vsakdanje zadeve, in marsikaj mi je postalo bolj jasno.

Drugo noč smo razpravljali o moralnih vprašanjih našega časa, o raznih primerih vesti fantov iz oratorija.

Tretjo noč so prišli na vrsto praktični primeri, kjer sem spoznal notranje stanje vesti vsakega fanta. Najprej vsega skupaj nisem vzel zares, ker nam Bog to prepoveduje v Svetem pismu. Toda te zadnje dni, potem ko sem si nabral toliko izkušenj, ko sem zasebno govoril z nekaterimi fanti in so mi ti zagotovili, da so stvari zares take, kakor sem jim jih povedal iz sanj, nisem mogel več dvomiti, da gre za izreden Božji dar, ki ga je Bog naklonil vsem sinovom oratorija. Čutim se dolžnega, da vam povem, da vas Gospod kliče in vam hoče govoriti. Gorje tistim, ki se upirajo.'

Don Cafasso je torej zbral vse fante v dvorani in vsakemu dal njegov list. Nekateri so imeli poravnan celoten dolg. Drugi so imeli napisane številke, vendar jih je bilo treba še sešteti. Toda so vsi vzeli svoj list? Ne. Kajti veliko jih je bilo zunaj. Nekateri so poležavali na slamnjačah, drugi na klopeh, drugi spet na tleh in v blatu. Nekateri so bili dobesedno pokriti z ranami, ki so gnusno zaudarjale.

Tisti, ki so dobili svoj list, so odšli na dvorišče na odmor. Vendar se tudi tukaj niso sprostil, ker so mnogi imeli oči zakrite z meglo, drugi zavezane, tretji spet od črvov razjedeno srce.

Tisti, ki so imeli svoj list v redu, spadajo k onim, ki imajo v redu svojo vest.

Tisti, ki so imeli list, vendar nepopisan, imajo vest sicer v redu, a primanjkuje jim še dodatek zadnje spovedi.

Tisti, ki so imeli oči zastrte z meglo ali zavezane z obvezo, so prevzeti od ošabnosti in samoljubja. Tistim, ki so ležali po tleh, mogel bi jih po vrsti ime-

novati po imenu, bi lahko natančno povedal, zakaj so zleknjeni na slamnjačah in zakaj posedajo po klopeh. Videl sem notranjost njihovih src. Mnogi so imeli svoje srce polno lepih vrtnic, lilij in dišečih vijolic, ki so nakazovale različne kreposti. Toda drugi ... od črvov razjedeno srce je gojilo sovraštvo, maščevanje, zavist, odpor itn. itn.

Nekateri so imeli srce polno kač; znamenje mnogih smrtnih grehov. Drugi so imeli srce polno zemlje; znamenje, da je njihovo srce navezано na zemeljske, čutne stvari. Mnogi so imeli prazno srce. To so tisti, ki so sicer v Božji milosti in niso navezani na zemeljske in čutne stvari, a se ne trudijo, da bi ga s pobožnimi vajami napolnili z božjim strahom. Živijo raztreseno, in četudi ne bodo padli v hudičeve zanke, bodo vendarle počasi postali hudobni.

Tisti, ki še niso uredili zadev svoje duše, naj za božjo voljo ne odlašajo in naj spravijo v red svoje račune. Naj pridejo k meni in mi samo obljubijo, da se ne bodo zoperstavili ničemur, kar jih bom vprašal. In če sami ne bodo vedeli odgovora, jim ga bom jaz povedal. Sposoben sem, da vsakemu povem njegovo preteklost, sedanje stanje in marsikaj za prihodnost. Tukaj vam povem nekaj stvari, ki jih ne bi smel povedati. Oh, dragi fantje, ob sami misli se zgrozim! Zagotavljam vam, da si nisem nikdar mogel misliti, da bi bili v naši hiši fantje, ki bi imeli stvari svoje vesti v takem neredu in tako hudo zapletene. Ne, nikdar si ne bi mogel misliti kaj takega.

Koliko je bilo tistih ranjencev, ki so ležali po tleh! Zagotavljam vam, da sem prebil težke dni in noči. Moram pohvaliti tiste, ki so že uredili stvari svoje vesti, toda precej jih še ne misli na to.' Ko je govoril te besede, so mu debele solze polzele po licih. Po kratkem premoru je vsem zaželel lahko noč. Veliko fantov je prav tako jokalo. Besede so dosegle zaželeni cilj.«

Ruffino. »15. januar. Rokodelci še naprej opravljajo življenjsko spoved.

Danes jih je nekaj don Bosku postavilo naslednje vprašanje: 'Kako to, da ste imeli prve sanje okoli božiča, pa ste čakali, preden ste nam jih povedali?'

'Povedal bom, kar sem že povedal. Imel sem sanje, vendar jim z ene strani nisem mogel verjeti, z druge pa se mi je vse skupaj zdelo nadvse pomembno in sem stvari temeljito preudaril. Potem sem poklical enega izmed fantov, ki sem ga videl med najbolj ranjenimi, in sem mu rekel: Ti si glede na svojo vest tako in tako. Pač glede na rane, ki sem jih videl na njem. In on mi je odgovoril, da je zares v takem stanju. Poklical sem drugega in spet dobil točno potrdilo povedanega. Tudi pri tretjem sem ugotovil, da so se moje sanje izkazale resnične. Tedaj nisem mogel več dvomiti. V tistih sanjah sem prepoznal stanje vesti vseh dečkov, sedanji položaj in tudi veliko tega, kar šele bo.

Don Bosko je poleg tega nekaterim povedal, da je v tistih treh nočeh dobil več teološkega znanja, kakor si ga je pridobil ves čas študija v semenišču.«

Ruffino. »16. januar. Kleriki so vprašali don Boska, kaj misli o teoloških mnenjih raznih moralnih šol in o sistemih učinkovitosti milosti. Odgovoril je: 'Veliko sem študiral te sisteme, vendar se jaz držim tistega, ki upošteva večjo Božjo slavo. Kaj mi pomaga, če se držim strogega ali širokega sistema? Glavno je, da ta sistem spravlja duše v nebesa.'

Vsakič, ko je don Bosko govoril o tem, kaj je treba storiti, je bilo njegovo vodilo tisto, kar je bilo v večjo Božjo slavo. Če je zagotovljena Božja slava, ne gleda na trud in na izdatke; vse to je nepomembno, glavno je Božja slava. Pogosto nas je spodbujal, da bi za vsako ceno preprečevali moralno zlo. 'Če gre za žalitev Boga,' pravi on, 'ne glejte na nobeno stvar, samo da se žalitev prepreči.'

Tudi don Rua je vprašal don Boska, ali so bile to, kar jim je pripovedoval, samo sanje.

'Ne bi mogel natančno povedati. Dejstvo je, da sem se ob koncu sanj znašel sede v postelji in me je po celem telesu temeljito zeblo.' Pri tem se je smehljil.

Da pa don Boskove pripovedi niso bile preproste sanje, nam potrjujejo sadi. Ko je Frančišek Dalmazzo prišel v oratorij, ga je don Bosko vprašal: 'Kaj misliš narediti potem, ko boš končal svoje šolanje?'

'Šel bom za lekarnarja ali kaj podobnega,' je odgovoril deček.

'Pa ne bi rad postal duhovnik?'

'Ne.'

'Toda jaz bom iz tebe vendar naredil duhovnika.'

Dalmazzo je smeje se pogledal don Boska in dejal: 'Pa vam ne bo uspelo.'

Sedaj je preteklo že tri dobre mesece šolskega leta in Dalmazzo je eden najbolj navezanih fantov na don Boska in mu večkrat pravi: 'Če vam je prav, bom postal duhovnik.'«

Ruffino: »26. januarja. Zdi se, da je don Bosko v sanjah videl fante, ki jih sedaj ni v oratoriju. Ko so prišli k njemu nekateri zaupniki in se je pogovarjal z njimi o fantih, ki so bili nekoč v oratoriju in so sedaj slabo živeli, je vzkliknil: 'Oh, če bi jim mogel govoriti! Prepričan sem, da če bi jim razkril stanje njihove vesti, bi se vdali. Tako na primer Ard... Tega nisem nikdar poznal, vendar bi mogel točno opisati stanje njegove notranjosti.' Nato je umolknil in po kratkem premisleku nadaljeval: 'Če bi zvečer mogel videti tisto, kar vidim zjutraj, bi spovedal trikrat več fantov. Ko zjutraj spovedujem enega, vidim druge pred seboj, ki čakajo, da pridejo na vrsto. Vendar so že vsi spovedani, čeprav mi še niso povedali besedice.'

K temu moramo dodati še dobrohotnost, s katero je sprejemal spovedance.

Neki fant je šel k spovedi. Ko je končal, je dejal: 'Imam še nekaj.'

'Kaj?'

'Rad bi, da bi mi dovolili, da bi vam poljubil noge.'

'Ni treba. Poljubi mi samo roko, kakor se to spodobi duhovniku.'

Fant se je začel bridko jokati in je ponavljal: 'Kako srečen bi bil, če bi v preteklosti mogel odpreti oči kakor nocoj. In vi ste mi jih odprli.' In je ihte odšel. Ko se je potem pomiril, se je vrnil k don Bosku in se pogovarjal o stvareh svoje duše.«

V teh dneh se je don Bosko zanimal tudi za fante, ki niso pripadali oratoriju. Taka je bila njegova navada. Zato je pisal markizi Fassati.

Velezaslužna gospa!

V četrtek zvečer sem pozabil govoriti z vami in z gospodom markizom o dveh stvareh: 1° Da bi vas prosil, da bi mi poiskali molitvenik z vsakdanjimi pobožnimi vajami v angleškem jeziku. Za to me je prosil sin grofice Bosco.

2° Drugo se tiče mladega krščenca Dominika Landona. Jutri bi moral v Biello kot asistent v neko zavetišče za dečke. Tako sva se domenila z mons. Losano. Toda on bi potreboval nekaj obleke. Zato bi ga priporočil dobroti njegovega botra in botrice. Če kleriku Turchiju poveste samo eno besedo, mi bo zadosti za odgovor.

Gospod vam nakloni dober dan in blagoslovi vašo cenjeno družino, medtem ko se s polnim spoštovanjem izrekam vaše uglednosti vdanega služabnika.

duh. JANEZ BOSKO

Turin, dan Razglašenja 1861

Ko je prejel odgovor, je plemenitemu mladeniču Oktaviju Boscu, sinu Rufina, takole odgovoril:

Predragi Oktavij!

Gospa markiza Fassati ni mogla dobiti molitvenika v angleškem jeziku. Medtem ko ga še naprej išče, mi je poslala način, kako naj ljubimo Jezusa Kristusa, izpod peresa sv. Alfonza. Pravi mi, da je odličen prevod in izbran jezik.

Dragi Oktavij: Pogum! Ogibaj se slabih tovarišev. Išči si dobrih in jih posnemaj. Največji zaklad je Božja milost in največje bogastvo strah božji.

Moli zame. Izroči moje pozdrave mamici in sestrici. Imej me vedno, kakor se v ljubezni izjavljam, za svojega dobrega in vdanega prijatelja.

duh. JANEZ BOSKO

Turin, 9. leta 1861

Istočasno se je ob skrbi za fante trudil za Katoliško branje. Za mesec januar je pri Paravii izšel zvezek Čednostni sinovi izpod peresa Luigija Friedela. Zbirka

preprostih in ljubeznivih družinskih zgodb.

Na začetku tega zvezka je bila naslednja poslanica:

Naročnikom in poverjenikom Katoliškega branja

Po skoraj osemletnem izhajanju našega ljudskega glasila čutimo potrebo, da name-nimo nekaj besed našim cenjenim naročnikom in zaslužnim poverjenikom. Tako enim kot drugim se najprej iz vsega srca zahvaljujemo. Prvim zato, ker so s svojimi prispevki olajšali preživetje te tako katoliške pobude in nižjim plastem namenjene publikacije. Drugim pa zato, ker so se z nami trudili za širjenje tega branja in nosili z nami breme dela in naporov. Ne moremo storiti drugega, kot da se obojim iz srca zahvalimo. Plačilo za vaše zavzeto sode-lovanje pričakujemo v obilici od Boga, ker smo se v vsem trudili zanj in za bližnjega.

Gre za več kot dva milijona s katoliškimi načeli in nravnimi pripovedmi pisanih zvez-kov, ki smo jih v teku osmih let položili v roke zlasti preprostega ljudstva, ki je zaradi čistosti nravi najdragocenejši del naroda in zaradi navezanosti na Cerkev najodličnejši del Božjega ljudstva.

Upamo, da naše žrtve in naš trud niso bili zaman in da smo storili še več, saj smo širili dobro in preprečevali slabo.

Nikomur ni neznano, kako so se sovražniki katolicizma in same družbe trudili, da bi na vse načine širili nemoralen, protikatoliški tisk, z izrecnim namenom, da bi kvarili srca in spravili razum na krivo pot. Kolikor nam je znano, se je v zadnjem desetletju v Italiji natisnilo več kot 30 milijonov takih spisov, pri čemer ne štejemo tiska, ki je prišel iz tujine v vseh mogočih oblikah in barvah. Če v teh časih, ko vlada strast branja, ne bi bilo pro-tiuteži, bi se verjetno zgodil hud moralni polom, zlasti na podeželju.

Zato nikakor ne mislimo, da smo storili zadosti, temveč skušajmo podvojiti svoje na-pore in žrtve proti nemorali, ki se nam bliža z velikanskimi koraki. Prav zato se znova ob-račamo na naše naročnike in poverjenike in vse dobromisleče, da bi podvojili svoje napore in dali Katoliško branje spoznati vsem v vseh krajih in okoljih.

Da bi dosegli to razširitev, smo pripravljeni na nove žrtve v upanju, da nam bodo pomagali in nas podprli naši naročniki: ne bomo zvišali naročnine, čeprav so se izdatki za tisk močno dvignili.

Prosimo naše naročnike, da nam še pred koncem februarja sporočijo točno število vpisanih, da se bomo mogli ravnati tako zaradi tiska kakor zaradi razpošiljanja.

Sporočamo vam tudi, da smo se dogovorili s tiskarji, da bodo v prihodnje pravočasno natisnili branje in ga do 20. vsakega meseca razposlali naročnikom.

Prav tako sporočamo, da smo za prihodnje leto izbrali tako izvirna dela kakor tudi prevode iz drugih jezikov, ki bodo ugajali naročnikom, ker bodo z ene strani razveseljeva-la duhove, z druge pa obilno poučevala.

Za mesec februar je pri Paravii izšlo delce Leonarda da Porto Maurizio z nas-lovom *Skriti zaklad ali odličnosti svete maše in navodilo, kako smo pri njej najbolj*

koristno navzoči. Pisatelj dokazuje svojo trditev z mnogimi zgledi in nenehno za-trjuje: glejte, da ne boste nikoli nepremišljeno rekli, češ da je vseeno, ena maša več ali manj.

Za marec je tiskarna Luigi Ferrando pripravila Življenje svetega mučenca Toscija Cecilija Ciprijana, škofa v Kartagini, ki ga ljudstvu pripoveduje duhovnik Re. Iz tega dela lahko povzamemo, kako je proti koncu tretjega stoletja krščan-skega štetja Cerkev verovala vse tisto, kar veruje danes: edinost Cerkve, pape-ževo vrhovno oblast, odpustke, sveto mašo in vice.

V letu 1860 je Katoliško branje prišlo na Sardinijo: v Alghero, Cagliari, Iglesias.

63.

POGLAVJE

Svet za sprejem novega člana družbe – Sveto pismo: Don Bosko razlaga prerokbe o koncu sveta; napove veliko pomanjkanje in umrljivost – Razmišljanje o svetopisemskih prerokbah – Načrti za razširitev oratorija – Praznik sv. Frančiška Saleškega – Don Bosko pridiga duhovne vaje v semenišču v Bergamu – Sadovi njegovih pridig – Vidi, kaj se dogaja v oratoriju – Don Bosko med semeniščniki – Pismo, ki govori o teh duhovnih vajah – Don Boskova vrnitev v Turin; razpusti hudičeve pripadnike – Kako more don Bosko videti oddaljene stvari – Veliko delati je njegova dolžnost – Posledice sanj trajajo naprej – Don Bosko napove, da bo vsakemu gojencu povedal kaj o njegovi prihodnosti in sovražnikih, ki se jih mora izogibati – Čudovite spovedi – Zaupanje v Dominika Savia in don Boskov blagoslov ozdravita nekega bolnika – Kako je don Bosko sprejemal pohvale in graje – Troje duhovnih zvijač – Posvet in sprejem novega člana Družbe

DNE 23. JANUARJA 1861, na praznik zaroke Device Marije s svetim Jožefom, je don Bosko ustregel prošnji klerika Boggera iz malega semenišča v Giavenu, ki jo je ta vložil ob koncu prejšnjega leta. V zapisniku sveta skupnosti beremo:

V Gospodovem letu 1861 se je 23. januarja zbral svet Družbe sv. Frančiška Saleškega, da bi razpravljali o sprejemu klerika Janeza Boggera, sina Mihaela iz Cambiana. Po prošnji k Svetemu Duhu za pomoč so glasovali. Imenovani klerik Janez Boggero je dobil vse glasove. Zato je bil sprejet k izpolnjevanju pravil Družbe.

Don Boskovo veselje ob takih sprejemih je bilo veliko. Pri svojih klerikih je poleg dobrega in zglednega vedenja videl tudi veliko zavzetost za študij filozofije in teologije in je mogel utemeljeno upati, da bodo nekoč odlični Gospodovi služabniki. Spodbujal jih je k temeljitejšemu poznanju hermenevtike in s tem

nadaljeval že vpeljani testamentinum (razlaga Sv. pisma nove zaveze). Kakor smo že povedali, jim je vsak teden dajal nalogo, da so se naučili na pamet nekaj vrstic Sv. pisma nove zaveze, ter jih zbiral ob četrtnih, ko so ponovili na pamet določene vrstice in je potem na kratko razložil naslednjo snov.

»Dne 31. januarja, piše don Ruffino, je ob tej razlagi vzel v pretres 21. poglavje evangelija sv. Luka: Vstal bo narod proti narodu in kraljestvo proti kraljestvu. Veliki potresi bodo in na mnogih krajih kužne bolezni in lakota; grozote bodo in velika znamenja z neba. Toda preden se bo to zgodilo, bodo stegnili roke po vas itn. (10–12). Ko je potem govoril o koncu sveta, je dejal: 'Če bi upoštevali določene napovedi in prerokbe, bi lahko mislili, da se bo kaj takega zgodilo na koncu tega stoletja. Rečemo lahko, da se je veliko imenovanih znamenj že uresničilo. Vojne divjajo na vseh koncih zemlje, narod proti narodu, brat proti bratu, preganjana Cerkev, duhovniki onemogočeni, zaprti v ječe, pobiti, vandalsko, pa zakonito storjeni Božji ropi itn. itn. Tudi papež sv. Gregorij je na osnovi mnogih znamenj sklepal, da ne bo preteklo veliko časa, ko bo Odrešenik prišel soditi vse narode. Niti ta veliki svetnik, niti drugi ne bodo mogli pravilno uganiti. To je skrivnost, ki si jo je Bog prihranil zase. Vendar je treba upoštevati taka znamenja, kajti sosledje takih hudih pretresov in toliko nesreč ni drugega kot žalostno in počasno približevanje končnemu propadu in nenehen opomin na veliki dan Božje sodbe.'

Nato je dodal: 'Kuga in glad bosta pri nas še to ali prihodnje leto ali čez tri ali štiri leta povzročila veliko pomanjkanje in smrtnost. Ta smrtnost pa po mojem mnenju ni samo posledica sedanje vojne, temveč samostojna kuga in kolera, tako da bodo ljudje prosili kruha, pa ga ne bodo dobili, potem pa bo kruh, pa ne bo ljudi, ki bi ga jedli.'«

Don Bosko se je brez dvoma opiral na kako razodetje, če moremo tako slutnjo tako imenovati, kajti v raznih sanjah pogosto opozarja na kugo, lakoto in vojno, ne da bi določil čas, čeprav se zdi, da bi moralo biti vse istočasno.

In ker bomo odslej naprej naleteli na neredke opise, ki jih don Bosko podaja o prihodnjih dogodkih, se nam za presojanje naših bralcev zdi potrebno, da podamo nekaj opomb Vigourouxa, ki jih je povzel od svetih očetov v svojem Manuale biblico (2. zvezek, 3. del, 1. poglavje, 1. člen, št. 899) o napovedih prerokov stare zaveze. Te bi lahko uskladili z našim primerom, če oblast, ki ima pravico presojati v Božjih služabnikih nadnaravno navdihnjenje, ne bo drugačnega mnenja.

Imenovani pisatelj pravi: »Prerokbe so pogosto zavite v temo. Vzrokov za to je veliko:

1. Eden izmed glavnih je naše neznanje.
2. Del nejasnosti prihaja iz samih prerokb, ker je njihova značilnost prav v tem, da niso jasne in točne, ki pa napovedujejo dogodke, ki jih še ni bilo. Zato dajo samo splošna spoznanja, ne da bi navajale celo vrsto nadrobno-sti. Tako nam o prihodnosti dajejo samo skico, ne pa točno izdelane slike. Zato so nekam nedoločne, z nedoločnimi obrisi in nekako pogreznjene v neke vrste oblak. Zato se nam veliko nekdanjih dogodkov zdi nejasnih, ker poznamo le nekaj črt, npr. dogodek z Lamehom v 4. poglavju prve Mojze-sove knjige. Zato so tudi prihodnji dogodki, ki jih napovedujejo preroki, našim očem nejasni, ker poznamo le nekaj orisov.
3. Še drug vzrok nejasnosti prerokb je pomanjkanje razlikovanja časov priho-dnosti. To so podobe brez perspektive. Pogosto je Bog prerokom napovedo-val istočasno več dogodkov, ki pa so se morali izpolniti v različnih obdobjih. Kljub temu pa jih je prikazoval na isti osnovi, tako da so bili prejšnji dogodki povezani s poznejšimi, kot je razdejanje Jeruzalema in konec sveta v 24. po-glavju Matejevega evangelija. Zato jih je težko razločevati in razčleniti.«

Vrnimo se k našemu pripovedovanju. Bilo je v devetdnevnici sv. Frančiška Saleškega, katerega praznik so obhajali v nedeljo po 29. januarju. Tokrat 1. fe-bruarja. Potem ko je don Bosko priporočil svojemu nebeškemu zaščitniku načrt razširitve oratorija, je poslal turinskemu županu prošnjo, da bi smel uporabiti del občinske ceste, ki je vodila k tovarni puškinih cevi, in zapreti pot, ki je vodila h Giardinieri. Dne 15. februarja mu je župan vrnil prošnjo z mnenjem svojega urada, da naj se don Bosko dogovori z lastniki tamkajšnjih zemljišč.

Zvečer 1. februarja po večernih molitvah je don Bosko govoril fantom. Po-dajamo povzetek govora.

»V nedeljo bomo pripravili lepo slovesnost. Poleg telesne čistoče je pot-rebna čistoča duše. Res je, da imate svoje račune v redu, saj že cel mesec samo spovedujemo. Življenjske in posebne spovedi vsepovprek. Vendar bi želel, da bi vsi mladi na svetu, zlasti pa fantje v oratoriju, prejeli popolni odpustek. Rekel sem, da imate vsi poravnane račune, pa ni tako. Še vedno je nekaj gluhih, ki se upirajo Gospodu. Tem ni zadosti, da slišijo, temveč bi bilo treba kaj več, da bi se zganili. Vendar je to število tako majhno, da komaj pride do množine. Toda ti ljudje so pravi nesrečneži, da ne izkoristijo toliko milosti v svojo korist. Jaz sem si v tistih treh nočeh pridobil veliko več znanja kot sicer v vsem svojem življenju. Zato naj tudi ti nesrečneži poslušajo Gospodov glas. Če bodo še naprej hoteli urejevati svojo vest, jih bom jaz sam poklical v svojo sobo.« Tako pripo-vedujeta kroniki don Bonettija in don Ruffina.

Dne 3. februarja so obhajali praznik sv. Frančiška Saleškega. L'Armonia takole piše 6. februarja:

»Preteklo nedeljo smo bili priče prijetne in spodbudne slovesnosti. Sino-vi Oratorija sv. Frančiška Saleškega, ki ga je ustanovil don Bosko, tisti goreči apostol – kot oče mladih, so obhajali praznik svojega zavetnika. Obhajali so ga s pobožnostmi, s prejemom svetih zakramentov, s slovesnimi obredi, s posrečeni-m govorom kanonika Gallettija, z glasbenimi točkami in gledališko predstavo. Mnogi Turinčani, ki so se udeležili proslave sinov sv. Frančiška Saleškega, so lahko izkusili besede sv. Pavla: Pobožnost je koristna za vse, ker nosi v sebi ob-ljube sedanjega in večnega življenja.«

Dne 4. februarja je don Bosko na povabilo mons. Speranze odšel pridigat duhovne vaje v semenišče v Bergamu. Od sobe do prižnice ga je spremljal klerik Locatelli, poznejši kaplan pri sv. Aleksandru, podružnici stolnice. On nam je pri-povedoval o sadovih preproste pa edinstvene zgovornosti don Boskovega nači-na pridiganja in kako je na sredini prekinil pridigo o peklu, ker mu je ganjenost onemogočila besedo in ga je ihtenje prisililo, da je zapustil prižnico. Doživetje je pustilo v poslušalcih neizbrisen vtis.

»Te dni se je zgodilo nekaj, sta pisala Bonetti in Ruffino, kar je vse prepri-čalo, da don Bosko pozna tudi oddaljene stvari. V sredo je proti šesti uri zvečer pisal pismo don Alasonattiju, v katerem so bile tudi te vrstice: 'Včeraj, v torek, je hudič med fanti v oratoriju dobil pomembno igro in bojim se, da bo danes storil isto.' Medtem ko je pisal, je videl, da sta mu dva fanta – Jarach in Parigi – isto-časno začela pisati kartico, in je potem videl, kako sta na dvorišču tekla drug za drugim. Don Bosko je sklenil svoje pismo in poslal pozdrave Jarachu in Parigiju.

Ko je bil zvečer na večerji s predstojniki semenišča in je bil vesel in tudi druge obilo zabaval, jim je povedal: 'Danes zvečer, ko sem pisal domov, sem videl, da sta v oratoriju dva moja fanta pisala tudi meni pismo.'

'Toda ... Kako je vendar to mogoče?' so vzkliknili predstojniki.

'Jutri boste videli, ali je res ali ne.'

Naslednjega dne, v četrtek, ko je don Alasonatti prejel pismo in so bili v Bergamu v semenišču vsi pri kosilu, je služabnik prinesel pošto za don Boska.

'Pismo iz Turina za don Boska.'

Don Bosko je odprl ovojnico in potegnil dva lista, ki sta ju pisala Jarach in Parigi. Tedaj so se predstojniki polni začudenja med seboj spogledali, don Bosko pa se je smejal njihovemu začudenju.

Isti večer je don Alasonatti v govorilnici javno prebral don Boskovo pismo, ki je v pričujočih povzročilo neprijetno presenečenje. Pa vendar je don Bosko govoril o resničnem dogodku.

V Bergamu so se nadaljevale duhovne vaje. Don Bosko je s svojim ljubeznivim vedenjem pritegnil vse klerike; ne samo s svojimi pridigami, temveč z domačnostjo, s katero je ravnal z njimi. Vse odmore je bil z njimi, pripovedoval jim je zmerne prijetne šale, jim sede na dvorišču pripovedoval kake zgodbe, medtem ko so vsi prav tako sedeli na tleh. Semeniški rektor je godrnjal, ker je bilo tako ravnanje proti duhovniški časti, in sam pri sebi ponavljal: 'Zdi se mi, da to ni prav. Zdi se mi, da to ni prav.' Toda ti fantje, če bi bilo mogoče, bi šli takoj vsi z njim v oratorij.

Nihče si ne more predstavljati izrednih sadov, ki so jih vsem prinesle te duhovne vaje.«

O njih nam je ohranjen spomin v posebnem pismu.

Zelo ugledni gospod!

Veseli me, da morem tudi jaz prispevati majhno znamenje spoštovanja in vdanosti k spominu na don Boska. Opisal bom stvari, ki verjetno ne bodo brez koristi tistemu, ki bo imel srečo, da bo pisal njegov življenjepis.

Leta 1861 je častivredni don Bosko pridigal duhovne vaje klerikom škofijskega semenišča v Bergamu, med katerimi sem bil tudi jaz.

V eni izmed pridig nam je govoril približno takole: »Ob neki priložnosti sem prosil preblaženo Devico Marijo za milost, da bi mogel imeti ob sebi v nebesih tisoče fantov (zdi se mi, da je govoril o tisočih, pa se ne spominjam več dobro), in mati Božja Marija je privolila v to prošnjo. Če tudi vi želite pripadati temu številu, vas z veseljem sprejem na ta seznam, s pogojem, da vsak dan skozi vse življenje zmolite eno zdravamarijo; če mogoče med mašo, v trenutku povzdigovanja.«

Ne vem, koliko so drugi upoštevali to priporočilo, jaz zase vem, da sem ga sprejel z velikim veseljem zaradi velikega spoštovanja, ki ga je v tistih dneh vzbudil don Boska. Če se prav spominjam, nisem niti en sam dan opustil tega dragocenega nasveta. Toda z leti se mi je vzbudil sum, ki sem ga dal rešiti samemu don Bosku. Takole je bilo:

Na večer 3. januarja 1882 sem bil v Turinu, od koder naj bi se odpravil v Chieri, v noviciat Družbe Jezusove. Dobil sem dovoljenje, da lahko govorim z don Boskom. Sprejel me je z velikim veseljem in mi, potem ko sem mu povedal, da nameravam vstopiti v noviciat Družbe Jezusove, dejal: »Oh, kako zelo me veseli, ko slišim, da kdo vstopa v Jezusovo družbo! Tako sem vesel, kakor če bi kdo vstopil med moje salezijance.«

Dejal sem mu: »Če mi dovolite, bi vas prosil za pojasnilo v neki stvari, ki mi je zelo pri srcu. Povejte mi, se še spominjate, ko ste prišli v Bergamo pridigat klerikom duhovne vaje?« »Da, spominjam se.« Se spominjate, da ste nam govorili o milosti, ki naj bi nam jo izprosila mati Božja Marija itn.« In sem ponovil njegove besede o dogovoru itn. »Da, spominjam se.« »No, prav. Jaz sem tisto zdravamarijo vedno molil in jo molim še sedaj. Toda vaša blagost nam je govorila o tisočih fantov. Jaz sem že zunaj te kategorije in se zato

bojim, da ne spadam več v število teh srečnežev.«

Tedaj je don Bosko odločno zagotovil: »Nadaljujte molitev tiste zdravamarije in gotovo se bomo našli skupaj v nebesih.« Potem sem prejel sveti blagoslov, mu spoštljivo poljubil roko in odšel poln zaupanja, da se bom nekoč z njim srečal v nebesih.

Če vaša uglednost meni, da bi to moglo služiti v večjo Božjo slavo in don Boskov ugled, sem vedno pripravljen s prisego potrditi povedano.

Ponižni in vdani služabnik V. ŠTEFAN SCAINI S. J.

Lomello, 4. marca 1891

»Dne 9. februarja 1861, tako piše don Bonetti, je don Bosko prispel v dom v Bergamu. Eni so ga pričakovali z veliko tesnobo, drugi pa z velikim veseljem. Ker je bila sobota, si je don Bosko prizadeval, da bi opozoril tiste fante, ki si jih je pridobil hudič. Naslednjega dne je povedal, da so ga nekateri že prišli obiskat, druge bi poklical on sam, tretji pa bežijo pred njim, kakor hitro ga zagledajo. Ko je med dnevom srečal nekatere izmed teh, jim je rekel: 'No, in kako ti je šlo?' Kakor hitro so ti revčki slišali to vprašanje, so začeli jokati in se šli spovedat.

10. februar, nedelja. To popoldne smo bili štirje ali pet v don Boskovi sobi, medtem ko je bila skupnost v gledališču. Jaz (don Bonetti) sem vprašal don Boska, kako more videti prihodnost. On je takole odgovoril: 'Torej! Zdi se, kakor da bi bila brzjavna žica, ki gre od moje glave. Da nastane povezava, je zadosti, da sem z mislimi tam, kjer hočem biti, in takoj vidim vse, kar je tam. Tako sem na primer sedaj v svoji sobi. Če hočem, vidim fanta pod stebriščem.'

'To je vendar nerazumljivo,' smo mu dopovedovali.

In on: 'Pač zato, ker ne poznate moje prebrisanosti, ne poznate telovadbe in rokohitrstva.' S tem odgovorom mu je uspelo spraviti nas v smeh. Potem nas je pogledal z neizmerno ljubečim pogledom, nas objel in dejal: 'Oh, vi srečneži, ki ste še mladi in imate čas, da storite toliko za Gospoda in si naberete zasluženje za nebesa. Jaz pa sem (to je izrekel nadvse ganjen) star in bom moral kmalu v grob in se predstaviti Gospodu s praznimi rokami.'

Tedaj je eden izmed nas rekel: 'Ne govorite tako. Vi delate noč in dan, nimate niti trenutka miru, zato ne morete reči, da imate prazne roke.'

In on: 'Da, da! Toda to, kar delam jaz, delam zato, ker je to moja dolžnost. Duhovnik sem, in četudi bi dal svoje življenje, ne bi storil drugega kot izpolnil svojo dolžnost.'

Tedaj mu je nekdo rekel: 'Če je tako, potem je bolje ne postati duhovnik.'

'Počasi, počasi! Kaj pa če Gospod da vedeti, da hoče tako? Tedaj se ni mogoče zoperstavljati in je treba ubogati. Sicer me pa tolaži misel, da je Gospod poln

usmiljenja, in ko se bomo prikazali pred njim, mu bomo lahko rekli: storili smo, kar si ukazal. On pa ne bo mogel drugače kot izreči tiste drage besede: Pridi, dobri in zvesti hlapec. Ker si bil zvest v malem, te bom postavil nad veliko. Vstopi v veselje svojega Gospoda.'

17. februar. Danes, v nedeljo, je don Bosko dejal: Tokrat bo hudič v našem oratoriju propadel. Rečemo lahko, da je popolnoma premagan. Toda spet nas bo skušal napasti, skušal nas bo v majhnih rečeh in enega po enem, zato moramo biti vsi budni. Vendar jih je za zdaj dobil po grbi, kot jih ni še nikdar od kake skupnosti. Rečem vam, da so sadovi tistih sanj tako močni, da ni mogoče dobiti kaj podobnega v vsej zgodovini. To je nekaj nezaslišanega. Pred ljudmi je to neumnost, toda pred Bogom, to vam lahko zagotovim, je nekaj tako velikega, da si ne moremo želeti več. Bogu hvala.'

Tedaj smo ga povabili, da bi napisal sanje, on pa nam je odgovoril: 'Ne, ne morem iz dveh razlogov. Najprej zato, ker gre za stvari, o katerih ne morem pisati bodisi zaradi sebe bodisi zaradi nekaterih oseb. Kar bom storil, je, da bom napisal teološke zadeve, ki smo jih obravnavali prvi dve noči. Opustil bom konkretna dejanja in pisal o teoriji. Kar se je dogajalo tretjo noč, jaz gotovo ne bom opisoval, toda to, kar se lahko napiše in je v večjo Božjo slavo, bom povedal komu zasebno.'

Nato nam je pripovedoval o dogodku, ki se mu je pripetil tisti dan. 'Ostal je še en fant, ki ni hotel narediti življenjske spovedi, češ da si ne upa. Dal sem ga poklicati. Povedal sem, da četudi se noče spovedati pri meni, mu imam vendar nekaj povedati v korist njegove duše. Še vedno se je upiral. Toda neki njegov dobri prijatelj mi ga je pripeljal na lep način. Vstopil je v mojo sobo, se med tistimi, ki so čakali na spoved, prerinil do mene in me vprašal: 'Kaj želite?'

'Kdo si ti?' sem ga vprašal.

'Sem N. N.'

'Oh, ti si N. N! Prav. Poslušaj me. Ker praviš, da se nočeš spovedati pri meni, ti bom povedal, česa se moraš spovedati. Potem mi je prav, da se greš spovedat h komu drugemu. Zato skušaj svojo spoved opraviti od tega in tega časa, in sicer tako in tako. Spovej se te in te stvari, tega in tega greha. Vse sem mu natančno povedal. Ko je ta ubogi fant vse to slišal, je bil ves iz sebe. Ah, nikakor ne, je vzkliknil, spovedal se bom pri vas in ne bom hodil teh reči pripovedovat komu drugemu.

Če je tako, sem mu rekel, potem za sedaj pojdi. Pridi pa jutri zvečer. Kakor vidiš, imam sedaj veliko dela, sobota je in nimam časa. Jutri popoldne med peto in

osmo pridi sem v mojo sobo in bova spravila v red vse račune. Tako je tudi storil. Prišel je danes popoldne in odšel zadovoljen, da ga je bilo veselje pogledati.'

Don Bosko je ta dogodek pripovedoval samo trem ali štirim in ne javno.

Prav tako je don Bosko po večernih molitvah govoril vsem fantom skupaj. 'Do sedaj sem vam govoril o mnogih preteklih stvareh. Sedaj bom povedal nekaj za vse o prihodnjem življenju in o sovražnikih, ki se jih mora vsak izogibati. Če bi o teh stvareh, ki jih delamo in o katerih govorimo v naši hiši, ki so gotovo nekaj posebnega in ki naj ostanejo med nami, zvedel kdo zunaj v svetu, bi jih imel za pravlјice. Toda mi se vedno ravnamo po načelu, da če je kaka stvar v korist dušam, je gotovo, da prihaja od Boga in ne more priti od hudiča.

Moram vam sporočiti posebno novico, to je, da se hudiču v naši hiši zelo slabo godi, in če bo šlo tako še naprej, bo moral pri nas popolnoma propasti.'

Naj opozorimo na dejstvo, ki se je v oratoriju ponovilo tisoč in tisočkrat. Dečki, ki so se šli spovedat don Bosku, so ali zaradi slabo opravljenega izpraševanja vesti ali zato, ker so potrebovali spodbude, da bi premagali sram zaradi nekaterih stvari, ali zato, ker so imeli čisto zmedeno vest, ali tudi samo zato, da bi spoved čim prej opravili, pokleknili ob don Bosku in mu rekli: 'Kar vi povejte.' In don Bosko je vsakemu povedal, kaj je storil, ne da bi povedal kaj preveč ali premalo, in to z nedosegljivo natančnostjo. O tem imamo stotine verodostojnih prič, med drugimi don Davica in don Belmonteja. Včasih je don Bosko vstopil v zakristijo, ki je bila nabito polna fantov, ki so se hoteli spovedati. Pogledal jih je in nato dejal komu izmed njih:

'Pojdi k obhajilu.' Tudi drugim je dal isti nasvet.

Don Bosko je vedel, da je njihova vest čista. Dečki so bili zadovoljni, ker so vedeli, da don Bosko bere v njihovi duši. Večkrat se nam je pripetilo, da smo šli iz zakristije k oltarju darovat sveto mašo, pa smo se komaj prebili skozi trumo dečkov, ki je kleče čakala na spoved. Ko smo se vrnili iz cerkve v zakristijo, je bila ta prazna in don Bosko se je na klečalniku pripravljal, da bo daroval sveto mašo.

Drugič se mu je med spovedovanjem zgodilo nekaj drugega. Med množico fantov je opazil enega, ki je sam samcat klečal v kotu. Ne da bi se oziral na druge, ga je povabil. Ta se je začuden dvignil in prerinil skoz obroč fantov, ki so se mu umikali, pristopil k don Bosku in se prvi spovedal. Kdor je točno opazoval in je imel zaupanje pri fantih, je lahko zvedel, da je bil to navadno fant, ki mu je manjkalo odločnosti, da bi se spravil z Bogom in se vrnil v Božjo milost.

Toda don Bosko svojim fantom ni vračal samo duhovnega zdravja, temveč tudi telesno.

»Mladi Rebuffo, tako pripoveduje don Ruffino, je leta 1861 že skoraj eno leto bolehal. Že mesece ga je bolela glava, mučil želodec in jetra in končno je moral zapustiti šolo. Tedaj mu je eden izmed tovarišev svetoval, naj piše pismo don Bosku. Ta se je res odločil, da bo pisal, toda ni bil sposoben spraviti skupaj niti dveh smiselnih vrstic. Zato se je obrnil na prijatelja, ki mu je svetoval, da bi on napisal pismo. Tako sta tudi storila. Pismo je bilo takole zasnovano:

Velečastiti gospod!

Moja bolezen, ki se mi zdi, da raste sorazmerno s količino zaužitih zdravil, in potrtnost zaradi prekinitve mojega šolanja sta me prisilili, da vam sporočim svoje stanje.

Prepričan sem, da vi, če hočete, lahko storite, da v trenutku ozdravim. Bodite tako dobri z menoj in me vsaj potolažite, če sem tega vreden, ker že nekaj časa slutim, da gojite o meni neko skrivnostno misel. Ne skrivajte mi več, temveč mi jasno povejte, kaj mislite o meni, da bom lahko miren.

Oprostite mi, dragi oče, če si upam z vami tako govoriti. Toda ta način govorjenja ste mi navdihnili prav vi. Zato upam, da me boste uslišali.

Pretekla sta dva dneva in don Bosko ga je poklical v svojo sobo, ga spovedal in spodbudil, da bi imel zaupanje v Dominika Savia. Nato ga je blagoslovil. Toda bolezen ni popustila in glava ga je bolela kot še nikoli. Tedaj mu je don Bosko dejal: 'Jutri pojdi v šolo in h kosilu z drugimi. Nato opravljaj devetdnevnicu v čast Dominiku Saviu.'

Rebuffo je prišel iz don Boskove sobe. Toda kaj? Kakor hitro je bil zunaj, je prenehala vsa bolečina, glava je postala jasna, želodec se je počutil okrepljen, vsa neprijetnost je izginila. Vendar je storil, kar mu je naročil don Bosko in je še vedno zdrav in vesel.«

Don Ruffinovem zapiskom sledijo don Bonettijeve. »Don Bosko se je zahvaljeval Gospodu za tolikšno pomoč, ki jo je po njem izkazal fantom. Toda zaradi jasnih nadnaravnih darov, ki jih je bil deležen, in zaradi izrednih kreposti, zaradi katerih so ga občudovali tako gojenci kakor zunanji ljudje, je rad ponavljal: 'Ravnodušen sem do pohval in graj, kajti ko me hvalijo, izražajo tisto, kar bi moral biti, če me karajo, pa tisto, kar sem.'

Dne 18. februarja se je v oratorijih začel postni katekizem in 22. je skupnosti dal za cvetko, da naj do velike noči govorijo italijansko. Tožil je, da nič več ne govorijo našega lepega jezika.

25. februar. Don Bosko je obljubil, da nas bo vsak večer naučil ene zvijače.

1. zvijača. Katero je najboljšo sredstvo, da ne pademo v greh? – Izpolniti vse spovednikove nasvete.

26. februar. 2. zviijača. Kateri je tisti najustreznejši trenutek, da prosimo Gospoda milosti in smo lahko prepričani, da bomo uslišani? – Trenutek povzdigovanja hostije in keliha. Zato je don Bosko vedno želel, da bi v tistem trenutku nehali peti, glasno moliti in igrati na orgle, če je le mogoče.

27. februar. 3. zviijača. Kako moremo najbolje, najpreprosteje in najlažje biti pri sveti maši? Način, ki ga je priporočal blaženi Leonard, je, da razdelimo sveto mašo na tri dele, na tri 'D'. Prvi 'D' je rdeč, drugi črn in tretji bel. Rdeči 'D' je trpljenje Jezusa Kristusa, ki naj ga premišljujemo do povzdigovanja. Črni 'D' so naši grehi; treba se jih je kesati, ker so bili vzrok Jezusovega trpljenja. Vse to do obhajila. Beli 'D' bi bil sklep, da v prihodnje ne bomo več grešili. To naj bi trajalo vse do konca svete maše.«

Ta večer se je sestal svet Družbe sv. Frančiška Saleškega in je sprejel duhovnika Jožefa Rocchiettija, sina Petra iz Turina. Sprejem je bil opravljen z glasovanjem. Prejel je vse pozitivne glasove in kot nov član bil sprejet k izpolnjevanju pravil Družbe.

Don Rocchietti se je vrnil v oratorij, zdelo se mu je, da si je malo opomogel.

64.

POGLAVJE

Don Bosko napove prihodnost nekaterih fantov in da bo on, ko bo na tem, da bo umrl, z desetimi gojenci šel v Rim – V ječo vrženi škofje, ubiti duhovniki, zaplenjeni samostani – Viktorja Emanuela razglasijo za italijanskega kralja in Rim za glavno mesto – Don Boskovo pismo papežu: predvidevanje o Rimu – Napove tri pajke za oratorij – Don Bosko iz Fossana opozori don Alasonattija, da v oratoriju ni vse v redu – Ne more iti pridigat v Suso – Vsakemu fantu pokaže, kdo so njegovi sovražniki – Nekaterim fantom predlaga, da naj vstopijo v Družbo – Napovedana smrt enega prvih gojencev – Katoliško branje – Članek v L'Armonii – Razglas katoličanom – Odbor za zbiranje don Boskovih dogodkov in rekov

DON BOSKO JE OBLJUBIL FANTOM, da jim bo napovedal prihodnost, če ga bodo za to prosili. O tem bi lahko povedali marsikaj, vendar se bomo, da ne bi preobremenjevali snovi, omejili na tri dogodke iz tistih dni.

Kleriku Janezu Turchiju je rekel: »Glej, če boš ostal z menoj, ti ne bo nič manjkalo in ne boš imel opravka s pokorščino. Če pa boš zapustil oratorij, boš imel velike nevšečnosti.« Da bi mu dal kak koristen nasvet, je dodal: »Ti, ki boš moral toliko potovati po svetu ...«

Po don Boskovi smrti nam je sam don Turchi, naš velik prijatelj, ko nam je pripovedoval o tej napovedi, dejal: »Kar se tiče mojih potovanj, sem bil v Bologni in Rimu, preživel nekaj časa v Franciji, Avstriji, na Bavarskem, v Angliji in na Škotskem. Glede neprijetnosti pa sem, potem ko sem zapustil oratorij, imel veliko, in to zelo hudih.« Tako nam je pripovedoval, ne da bi vedel, kaj vse ga še čaka. Kot doktor leposlovja je bil več let domači učitelj pri raznih plemiških družinah, profesor retorike v raznih semeniščih, rektor nekega zavoda in bil

končno zaradi okoliščin primoran zaprositi za mesto kaplana v Consolati. Ko je zbolel, se je moral zateči v Malo hišo Božje previdnosti.

Don Ruffinova kronika dodaja: »10. februar. Don Bosko je dejal mlademu Frančišku Dalmazzu: 'Živel boš 49 let, oblekel boš duhovniško obleko in ostal v oratoriju. Po don Boskovi smrti boš postal kanonik.'« (Rodil se je 18. julija 1845 in umrl 10. marca 1895 kot rektor semenišča v Catanzaru).

Nekaj dni pozneje je don Bosko presenetljivo prerokoval o samem sebi. V don Ruffinovih papirjih beremo: »Don Bosko je dejal: 'Ko bodo mirni časi in bo Cerkev svobodna, bom z desetimi fanti šel v Rim in nato zapel Sedaj odpuščaš, Gospod, svojega služabnika v miru.'

'Bo to v Rimu?'

'Oh, ne, vrnil se bom.' To je izjavil pred maloštevilnimi.«

Napoved se je natančno izpolnila. Don Bosko je šel v Rim zaradi posvetitve njegovega svetišča, posvečenega presvetemu Srcu Jezusovemu, o čemer bomo še govorili. Leta 1887 so bili časi mirni (tako vsaj lahko rečemo), Cerkev je bila svobodna, če primerjamo okoliščine z letom 1861. Saj so mons. Galla, škofa v Avellinu, zajeli 24. februarja 1861 v Neaplju in ga po dolgem in utrudljivem potovanju – deloma po morju, deloma po kopnem – s silo pripeljali v Turin. Tu so ga nastanili v Misijonu, da je delal družbo kardinalu De Angelisu; oba sta ostala zaprta do 1866. Njuna navzočnost v obeh škofijah je vznemirjala državo.

To so bili nadvse žalostni časi za Cerkev. Več kot sedemdeset škofov so odstranili iz njihovih škofij ali jih zaprli. Brez števila duhovnikov je bilo zaprtih in štiriinšestdeset so jih ustrelili. Komisar Pepoli je decembra 1860 odpravil v Umbriji redove in zasegel imetje samostanov. Prav tako je v Markah storil komisar Valerio. V neapeljskem kraljestvu je Mancini 1861 začel enako razdejanje. Tudi tam so z nekaj izjemami uveljavili zakonodajo iz leta 1855. Odpravili so 721 samostanov, razgnali 12.000 redovnikov in redovnic in zasegli imetje 104 kolegiatnih cerkva. Začasno so pustili pri miru Sicilijo, kajti tam so se bali ljudskega odpora. Pa to še ni bilo zadosti. Dne 31. marca 1861 je ministrstvo odvzelo Cerkvi oblast nad pokopališči.

Dne 17. marca 1861 je bil Turin ves v zastavah in poln prazničnega razpoloženja, povsod so igrali in prirejali hrupne veselice. Domoljubi so bili pijani od navdušenja za domovino; Viktorja Emanuela so razglasili za kralja Italije, Cavour je 25. marca v senatu in parlamentu izjavil: »Rim mora postati glavno mesto Italije, kajti Italije brez Rima si ne moremo predstavljati.«

Don Ruffinova kronika nadaljuje: »Don Bosko je pisal papežu, vendar mu ni poročal nič kaj prijetne novice. Še več, prava milost preblažene Device Marije bo, če mu ne bo treba zapustiti Rima.

Dne 7. marca je don Bosko sporočil kleriku Vaschettiju v Giaveno: 'Nad oratorijem se zbira strašna nevihta.' Nato je dodal, da je trnje, po katerem moramo iti, dva 'M' in en 'R': malattie (bolezni), moralnost in rivalstvo.

Dne 14. marca je don Bosko iz Fossana, kamor je šel zaradi zdravja, pisal don Alasonattiju: 'Zadeve naše hiše ne gredo dobro zlasti zaradi nekaterih dečkov, katerih ime se začinja s F. Recite gospodu vitezu Oregli, don Rui in Turchiju itn., da bo treba hoditi nekaj časa po trnju, da bomo potem lahko trgali dišeče vrtnice.«

Don Bosko je pisal tudi kanoniku Rosazu, ki ga je povabil v Suso, da bi tam pridigal.

Predragi gospod kanonik!

Malo potrpežljivosti koristi vsem. Čutim bolečine v želodcu in ne morem pridigati. Odšel sem za kak dan iz Turina. Pa še ni zadosti. Če se vam zdi primerno, bom dobil koga drugega za pridigo o svetem Otroštvu. Če morete urediti sami, naj bo vse v Božjem imenu.

Fiat (tako bodi) za zdaj. Ukažite mi ob kaki drugi priložnosti. Mogoče bom prišel. Vendar ne pridigat.

Gospod naj nas vse ohrani v svoji sveti milosti in verjemite svojemu vdanemu prijatelju duh. JANEZU BOSKU.

Fossano, 15. marca 1861; 1. leto, 2. dan Kraljevine Italije

»Odkar se je don Bosko vrnil, pravi don Ruffino, vse odmore pripoveduje fantom na uho, kdo so njihovi sovražniki. Meni je rekel: Tvoji sovražniki so tvoji slabi svetovalci.

Don Bosko je odsekal glavo, kakor se izraža on, Costamagni in štirim drugim; to pomeni, da jim je priporočil, naj bi vstopili v Družbo.

7. april. V oratoriju je odšel v boljše življenje enajstletni deček Lovrenc Quaranta iz Vernanteja.« Don Bosko je na božični večer naznanil, da čez nekaj mesecev ne bo več med njimi nekaj njegovih gojencev. Tako se je uresničil prvi M (malattia-bolezen), kakor je napovedal kleriku Vaschettiju. Nekaj dni pozneje je umrl še en fant.

Za mesec april je Paravia natisnil zvezek Katoliškega branja z naslovom *Spodbudni zgledi za mladino. – Cvetlice jezika.*

To je zbirka 100 pripovedi, zlasti za dijake, in prikazujejo vse življenjske okoliščine, v katerih se lahko znajde kak mlad človek, in na koncu vsakega zgle-da podaja ustrezno razmišljanje in navodilo za vedenje. Zgledi so povzeti po Bartoliju, Segneriju, Belcariju iz Cavalce, iz življenja cerkvenih očetov, iz Passavantija in Cesarija.

Don Bosko navaja razlog, zakaj je pripravil to knjigo. »Težko je vrniti gnilemu jabolku prvotno svežino. Lažje je saditi pečke, ki jih nosi v sebi, ki bodo dale drevo in to bo dalo zdrave in obilne sadeže. To pomeni, da ni drugega načina, da bi mogli spremeniti družbo, kot dobro vzgajati mladino, ki bo potem povzročila splošno izboljšavo ljudstev.«

Predgovor k delcu pa se je glasil takole:

NAŠIM BRALCEM

Namen Katoliškega branja je izdajati knjižice, pisane v preprostem slogu in namenjene zlasti manj izobraženim plastem ljudstva. Vendar se nam zdi zelo koristno, da smo natisnili vrsto zanimivih dogodivščin, ki lahko zanimajo vse vrste bralcev, vendar so prav posebno koristne mladini. Take primere smo povzeli iz klasičnih pisateljev, ki spadajo med vzorce našega lepega italijanskega jezika, tako da mladi dijaki poleg moralne koristi vidijo tudi zgled lepega pisanja, stavkov in odstavkov, ki jih morejo brez strahu posnemati tudi na znanstvenem in jezikovnem področju.

Tako nam je to v dvojno uteho: da bomo delali v korist naše svete katoliške vere, kar je nenehen cilj našega prizadevanja, in da bomo sodelovali pri poznanju tistih odličnih pisateljev, katerih dela bodo vedno predmet občudovanja in dušna paša vseh, ki ljubijo naš lepi italijanski jezik.

Gospod naj vas vse blagoslovi in pomaga, da boste srečno živeli.

L'Armonia je v petek 15. aprila 1861 priporočala

KATOLIŠKO BRANJE – LETNIK IX

Z resničnim zadovoljstvom naznanjamo našim bralcem, da še naprej izhaja Katoliško branje. Tisti, ki ga pripravljajo, vladajoči papež Pij IX. in skoraj vsi škofje močno priporočajo katoličanom, da naj podprejo ta tisk. To, kar daje tem knjižicam posebno vrednost, je preprosti slog in čist jezik ter jasnost občutkov, da jih z lahkoto razume vsaka vrsta bralcev. Nikdar ne govorijo o politiki. Podajajo katoliški nauk v obliki dvogovora in prijetnih pripovedi in puščajo ob strani dogodke in osebe, ki bi mogle nakazovati strankarsko dejavnost. Nizka cena dokazuje, da iščejo dobro in ne zaslužka.

Za mesec maj je tiskarna Luigi Ferrando natisnila knjižico *Cerkev, ki jo je spisal mons. Segur*; v dodatku različne stvari.

V dodatku je razlaga, kdo je papež in zakaj ima časno oblast, da je pokorščina rimskemu papežu za zveličanje potrebna drža.

Poleg vsega zvezek previdno priporoča svojim bralcem tudi tole: »Misli, da so tisti, ki govorijo proti papežu in njegovi časni oblasti, samo nevedneži in prevejanci, niso pa tudi hudobni. Če zato ne moreš storiti drugo, moli, da jih Bog razsvetli, da spoznajo resnico in pravico.

Posnemaj nebeško ljubezen svetega papeža Pija IX., ki, medtem ko je prisiljen izobčiti iz Cerkve tiste, ki so se polastili dediščine sv. Petra, goreče moli zanje in vabi vso Cerkev, da bi se spreobrnili, se mogli skesani vrniti v Kristusov hlev in bi jih mogel ponovno pritisniti na svoje srce. Tako naj bi se zgodilo z njimi in z vsemi ljudmi.«

Knjižica se je končala z naslednjo stranjo:

POZIV KATOLIČANOM

Ni več nikakršna skrivnost, da se bije boj proti glavarju katoliške Cerkve z namenom, da bi jo uničili in uvedli v Italiji protestantizem. To se brez vsakega skrivanja oznanja v tisočih knjižurah, zveščkih, letakih in celo v letopisih, kjer mrgoli neresničnih podatkov o veri, kakor da bi bile resnice vzete iz evangelijev. Na veliko zasmehujejo papeža in starim obrekovanjem dodajajo nove z namenom, da bi ga očrnili in odvrnili ljudi od njega. V taki vojni, ki je Božja vojna in zato naša vojna, je vsak človek vojak. Zato se vsi resnični katoličani združujejo v obrambo rimskega papeža, se pravi katoliške vere, in sicer v enem duhu v naslednjih točkah:

1. *Gojimo globoko spoštovanje in dobrohotno naklonjenost do rimskega papeža. Zavračajmo vse krive nauke, se pravi herezije proti vrhovnemu poglavarju Cerkve.*
2. *Govorimo o papežu vedno z največjim spoštovanjem in zavračajmo odločno tudi tiste, ki v naši navzočnosti grdo govorijo o njem. Prav tako naj vsak, kakor more in zna, zavrača zmote in obrekovanje proti njemu.*
3. *Vrzimo daleč od sebe nesramne spise proti papežu, njegovi avtoriteti in pristojnosti. Uničimo jih, zavračajmo jih, zoperstavimo jim dober tisk in širimo dobro branje, tudi na lastne stroške.*
4. *Nikdar ne obiskujmo gledaliških predstav, ki smešijo in se norčujejo iz vere, papeža, kardinalov, škofov, duhovnikov in redovnikov.*
5. *Spodbujajmo druge, da se bodo združili v društva v obrambo Cerkve. Ko se pripravlja pristen katoliški tisk, podprimo na lastne stroške njegovo razširitev.*
6. *S Petrovim novčičem skušajmo omiliti velikanske potrebe papeža, ki so nastale zaradi odvetja cerkvenega premoženja, ki mu ga je Božja previdnost dala na voljo za obrambo njegove neodvisnosti.*
7. *Molimo vsak dan za Cerkev in papeža očenaš, zdravamarijo in slavaočetu z vzdihom 'verujem v sveto katoliško Cerkev' in s tem izrazimo svojo vero v Božji izvor Cerkve, katere vidni poglavar je papež, ki zastopa na zemlji Jezusa Kristusa.*

Italijani! Vi ste pripadniki katoliške Cerkve. Pokažite se take tudi v tem velikem trenutku. Naj bo vaše nadvse ponosno geslo: katoličani s papežem.

Medtem ko je don Bosko neutrudno delal, se je 1861 zbralo določeno število njegovih ljubečih sinov z namenom, da bi zbirali najznačilnejša dejanja in izreke svojega dragega predstojnika, jih ohranili in prenesli poznejšim rodovom.

V prejšnjih letih se je več mladih klerikov, zlasti Ruffino in Bonetti, odločilo, da bodo zbirali obširna poročila o vsem, kar so videli in slišali. Sedaj pa naj bi njune zapiske tudi ocenili. Poleg tega so hoteli nadaljevati tako dragoceno in koristno delo. Na ustavnem zboru je don Ruffino zbral in zapisal njihove namene.

»Čudovite in izredne don Boskove sposobnosti, vse, kar se je zgodilo in se še dogaja v zvezi z njim, njegov izredni način, da vodi mlade na težki poti kreposti, veličastni načrti, ki jih namerava uresničiti v prihodnosti, kažejo na nadnaravna dejstva, ki nam zagotavljajo še veličastnejše dni oratorija. Vse to nam nalaga strogo dolžnost hvaležnosti, nalogo, da se ne izgubi nič in ne pade v pozabo, kar pripada don Bosku, ter da storimo, kar je v naši moči, za ohranitev njegovega spomina, da se bo nekoč zasvetil kot bleščeča bakla mladini vsega sveta. To je program in namen odbora, ki je bil ustanovljen in katerega člani so: don Alasonatti, don Rua, don Savio, don Turchi, vitez Oreglia di Santo Stefano, klerik Cagliari, profesor klerik Francesia, profesor klerik Durando, klerik Cerruti, profesor klerik Anfossi, profesor klerik Provera, klerik Bonetti, klerik Ghivarello, klerik Ruffino.

Na prvem sestanku so določili tri glavne zbiralce podatkov. To so kleriki Ghivarello, Bonetti in Ruffino.

Na drugem sestanku dne 3. marca so v odsotnosti Cagliari, Anfossija in Duranda volili predsednika, podpredsednika in tajnika komisije. Izvoljeni so bili: 1° don Rua, 2° don Turchi, 3° Ruffino. Na tem sestanku so prebrali nekaj že zapisanih poročil, med njimi don Boskove sanje z dne 28. decembra 1860. Vsi so soglašali v bistvenih točkah in odločili, da naj bi pojasnili nekaj manj pomembnih stvari. Sestanek so sklenili z določitvijo prihodnjega sestanka dne 1. aprila. – Podpisani: duh. Mihael Rua.

»1. april. Sestanek se je začel ob dveh popoldne. Navzočih je bilo 8 članov. Prebrali so zapisnik prejšnje seje in ga odobrili. Nato so prebrali več odstavkov o dogodkih od 3. januarja do 10. februarja, to je prerokba ob priložnosti branja testamentinuma, ozdravitev Rebuffa, zvijače, ki jih je učil don Bosko. Vse so odobrili. Sklenili so sestanek in napovedali četrtega za naslednjo soboto po večerji.

8. april. Sestanek se je začel ob pol treh popoldne v navzočnosti 13 članov. Prebrali so prvi del sanj 3., 4. in 5. aprila in potrdili zapisnik z nekaterimi popravki in dodatki. Odločili so se, da bodo prosili don Borela za poročila o začetku oratorija.

1. maj. Sestanek se je začel ob pol dveh v navzočnosti osmih članov. Don Turchi, ki zbira poročila o preteklosti oratorija, je prebral dogodek o lunah in o psu, kar vse je bilo odobreno. Ob dveh je bil konec sestanka.

7. maj. Sestanek se je začel ob pol dveh. Navzočih je bilo sedem članov. Prebrali so polovico sanj z dne 2. maja in jih odobrili.«

Na naslednjih sestankih odbora so nadaljevali branje druge polovice sanj z dne 2. maja, to popravili in odobrili. Vzeli so v pretres kroniko don Turchija, sicer precej omejeno, ki smo jo uporabili v prejšnjem zvezku, skupaj s kroniko don Bonettija in don Ruffina. Lahko smo torej prepričani o resničnosti tega, kar so nam sporočile te priče, vredne vsega zaupanja. V naslednjih letih so se pridružili še drugi in nadaljevali njihovo delo z enako vdanostjo don Bosku. Zato lahko z gotovostjo, ne da bi nam kdo mogel kaj očitati, ponovimo besede svetih zgodovinarjev: Ali ni bilo vse to zapisano v knjigah tistih dni?

65.

POGLAVJE

Sanje: izlet don Boskovih fantov v nebesa – Čudovito lep hribček – Visoka planota – Jezera, kri, voda, ogenj, divje živali – Ozek prehod – Vrnitev: neizmerna planjava – Gnusen prizor – Zapeljivi vrt – Razigrane množice, ki gredo v propad – Nadaljuje se vzpon; ozek prehod; leseni most – Utrudljiv vzpon na goro – Kraj trpljenja – Pri vrhu: nebeško petje – Obupani in utrujeni fantje se ustavijo sredi poti ali se vračajo – Don Boskovi naperi, da bi jih pripravil k vzponu – Razlaga in pripombe – Don Bosko pripoveduje sanje kardinalu De Angelisu

PREIDIMO K PRIPOVEDI NEKIH DRUGIH lepih sanj, ki jih je don Bosko imel 3., 4. in 5. aprila 1861. »Več okoliščin,« piše don Bonetti, »ki se pojavljajo v teh sanjah, nas bo prepričalo, da so te izmed tistih, ki jih Gospod od časa do časa pošlje svojim zvestim služabnikom.« On in don Ruffino sta jih točno zapisala in mi ju podajamo, kakor so se ohranile.

Don Bosko je 7. aprila zvečer po molitvah stopil na prižnico, da bi namenil svojim fantom besedo. Takole je začel: Povedati vam moram zelo čudno stvar. Pripovedovati vam hočem neke sanje. To so sanje in zato niso nekaj resničnega. To vam povem zato, da jim ne boste pripisovali večjega pomena, kot jih imajo. Preden bom začel, moram na nekaj opozoriti. Jaz vam povem vse, kakor naj bi tudi vi meni vse povedali. Pred vami nimam skrivnosti. Toda to, kar se pove tukaj, naj se ne razglaša zunaj. Velja samo za nas in naj ostane med nami. Ne pravim, da bo tisti, ki bo to pripovedoval zunanjim osebam, grešil, vendar je bolje, da izrečeno ne prestopi praga te hiše. Govorite o tem med seboj, smejte se in šalite, kakor vam ljubo, pa tudi s tistimi ljudmi, ki bi mogli razumeti te naše zaupnosti in bi imeli od tega kako korist. Sanje se delijo v tri dele. Imel sem jih tri zaporedne noči, zato vam bom danes povedal prvi del, druga dva pa naslednje večere. Zelo sem se začudil,

da so se drugo in tretjo noč sanje nadaljevale tam, kjer so se končale prejšnjo noč, ko sem se zbudil.

PRVI DEL

Sanjamo, medtem ko spimo, zato sem tudi jaz spal. Nekaj dni prej sem bil zunaj Turina in hodil mimo Moncaglierskih hribov. Pogled na že malo zeleneče hribe mi je ostal v spominu, zato je mogoče, da so se mi predstave tega tako lepega pogleda vračale v mojega duha naslednje noči in skupaj z domišljijo pričarale prelep izlet. Dejstvo je, da sem v svojih sanjah imel vtis, da sem na izletu. Zdelo se mi je, da sem s svojimi dečki bil sredi obširne planjave. Pred mojimi očmi se je dvigal visok, mogočen hrib. Stali smo pri miru, ko sem dečkom predlagal:

– Pojdimo in naredimo lep izlet.

– Pojdimo.

– Toda kam?

Spogledali smo se, premislili in potem je eden, ne vem po kaki čudni misli, dejal:

– Pojdimo v nebesa.

– Da, da, pojdimo v nebesa, so vsi enoglasno vzkliknili.

– Da, da, pojdimo v nebesa na lep izlet, so ponovili.

– Prav, odlično, pojdimo.

Bili smo na ravnini, začeli smo hoditi in prišli do vznožja hriba. Začeli smo se vzpenjati po različnih poteh. Kako čudovit prizor! Kakor daleč je segal naš pogled, je bila reber tistega obširnega hriba pokrita z rastlinami vseh vrst, nežnimi in nizkimi, mogočnimi in krepkimi, vendar ne debelejšimi kot roka. Bile so tam jablane, hruške, češnje, slive, vinska trta itn. Toda to, kar je bilo posebno zanimivo, je bilo, da je ena in ista rastlina nosila cvetove, ki so se odpirali, pa čisto odprte cvetove najpestrejših barv, drobne zelene pa tudi že čisto velike in zrele sadeže; eno in isto drevo je nosilo, kar je najlepšega in dragocenejšega spomladi, poleti in jeseni. Drevesa so bila tako polna sadežev, da se je zdelo, da ne bodo mogla vzdržati tolike teže.

Fantje so prihajali k meni in me radovedno vpraševali za razlago takega pojava. Spominjam se, da sem jim zato, da bi potešil njihovo radovednost, dal tale odgovor: Glejte, nebesa niso kakor naša zemlja, kjer se spreminja toplota po letnih časih. V nebesih ni sprememb, toplota je vedno enaka, mila, primerna za rast vsake rastline. Zato družji v sebi istočasno vse lepo in vse dobro vseh letnih časov.

Ob pogledu na ta čudoviti vrt smo bili vsi iz sebe. Pihal je mil, zelo mil veter. Obdajal nas je popoln mir, mila toplota, prijetne vonjave so nas vse prevevale. Dišalo je po vseh značilnostih sadežev. Dečki so si trgali jabolka, hruške, obirali češnje ali trgali grozdje ter se tako počasi vzpenjali navzgor po hribu. Ko smo prišli na vrh, se nam je zdelo, da smo se znašli v nebesih. Toda bili smo še daleč od tam. Z vrha tega hriba, na drugi strani obširne planjave, se je vzpenjala proti nebu visoka, mogočna gora, ki se je z vrhom dotikala

oblakov. Po njej so se trudoma vzpenjali, vendar zelo hitro napredovali mnogi ljudje in na vrhu je stal Nekdo, ki jih je vabil k sebi in jim dajal pogum. Prav tako smo videli, kako so se nekateri vračali z vrha vse do vznožja in pomagali tistim, ki so bili preveč utrujeni in niso mogli preskočiti vseh prepadov. Tisti, ki jim je uspelo priti do vrha, so bili deležni veselega in glasnega sprejema. Vsem je postalo jasno, da so bila tam nebesa. Zato smo se odpravili na pot po planjavi in se skušali povzpeti na goro. Prehodili smo že dobršen del poti. Nekateri dečki so tekli, da bi prišli čim prej, in so daleč prehiteli svoje tovariše.

Toda glej! Preden smo prispeli do vznožja gore, smo na planjavi zagledali jezero, tako veliko kot prostor od oratorija do Piazza Castello. Bilo je polno krvi. Na obrežju so ležali raztreseni deli rok, nog, komolcev, stegen, razbite lobanje, odsekani udje človeškega telesa in okrnjene okončine. Strašen, grozen pogled! Videti je bilo, kakor da bi na tem kraju divjala strašna krvava bitka. Dečki, ki so tekli naprej in prišli prvi, so obstali presunjeni od groze. Jaz, ki sem bil še daleč in se nisem ničesar zavedel, sem opazil tiste obupne kretnje rok in bral z obrazov njihovo presunjenost. Zaklical sem: Zakaj ste vendar tako užaloščeni in zgroženi? Kaj se je zgodilo? Pojdite naprej.

Seveda, pojdite naprej; pridite in pogledjte, so mi odgovarjali. Pospešil sem korak in videl. Fantje, ki so prišli za nami in so bili do pred kratkim še tako zelo veselo razpoloženi, so umolknili in postali žalostni. Stal sem na obrežju jezera in opazoval. Toda ni bilo mogoče priti na drugo stran. Pred nami, na drugi strani jezera, je bilo z velikimi črkami napisano: Per sanguinem (v moči krvi).

Fantje so se vpraševali med seboj: Kaj je to? Kaj pomeni vse to?

Tedaj sem vprašal Nekoga, za katerega se več ne spominjam, kdo bi mogel biti. Ta mi je odgovoril: To je kri, ki jo je prelilo toliko in toliko ljudi, ki so prišli na vrh gore in so šli v nebesa. To je kri mučencev. To je kri Jezusa Kristusa, ki je poškopila telesa tistih, ki so bili ubiti zaradi pričevanja vere. Nihče ne more priti v nebesa, ne da bi prebrodil to kri in bil od nje oškropjen. To je kri, ki brani Sveto goro, podoba katoliške Cerkve. Kdorkoli jo bo hotel napasti, bo utonil. Ostanke teh rok in nog, te razbite lobanje, razkosani udje, ki jih je polno obrežje, so žalostni ostanke sovražnikov, ki so hoteli uničiti Cerkev. Vse so razkosali. Vsi so končali v tem jezeru. Tisti skrivnostni fant je v svojem govoru imenoval veliko mučencev, med katerimi je navedel tudi papeževe vojake, ki so umrli na bojišču v obrambo njegove časne posesti.

Ko je to povedal, nam je pokazal na desno stran, proti vzhodu, kjer se je v daljavi razprostirala veliko večja planjava, štiri ali petkrat večja kot jezero krvi, in dodal: Ali vidite tisto planjavo? Vedite, da bo tja tekla kri tistih, ki bodo po tej poti stopali na to goro, kri pravičnih, tistih, ki bodo umrli za vero v prihodnosti.

Spodbujal sem fante, ki so bili pretreseni od tega, kar so videli in slišali: Če bi morali umreti mučeniške smrti, bi naša kri tekla na to planjavo, vendar naši udje ne bi bili nikdar razmetani tako kot tisti, ki smo jih videli.

Podvzivali smo se in spet začeli hoditi ob tistih obrežjih tako, da smo na levi imeli vrh hriba, po katerem smo prišli, ter na desni jezero in goro. Tam, kjer je bilo konec jezera

krvi, se je začelo zemljišče, zaraščeno s hrasti, lovorom, palmami in drugim rastlinjem. Odpravili smo se semkaj, če bi bilo mogoče po tej strani doseči goro. Toda tu smo zagledali drugačen prizor. Drugo veliko jezero, polno vode, v kateri so plavali odsekani udje in razmesarjena trupla. Na obrežju je bilo z velikanskimi črkami zapisano: *Per aquam* (v moči vode).

Zopet smo začeli vpraševati: Kaj je to? In kaj ni? Kdo nam bo razložil to skrivnost?

V tem jezeru, nam je dejal Nekdo, je voda, ki je pritekla iz Kristusove strani, ki je, čeprav je je bilo malo, tako narasla in bo še naprej naraščala. To je voda svetega krsta, v kateri so bili že umiti in očiščeni tisti, ki so že stopili na to goro, in v kateri bodo morali biti krščeni in očiščeni tisti, ki bodo hoteli stopiti na goro. V tej vodi se morajo namočiti vsi tisti, ki hočejo priti v nebesa. Na goro se pride ali z nedolžnostjo ali s pokoro. Nihče se ne more zveličati, če se ne potopi v to vodo.

Nato je pokazal na tisti pokol in nadaljeval: To so udje mrtvecev, ki so v sedanjem času napadali Cerkev.

Videli smo veliko ljudi in tudi nekaj naših fantov, kako so z nedopovedljivo lahkoto in hitrostjo hodili po vodi in se površine dotikali samo konci prstov, ne da bi si namočili noge, in prehajali na drugo stran.

Bili smo vsi iz sebe zaradi tega čudeža. Toda rečeno nam je bilo: to so pravični. Kajti duše svetnikov, potem ko so rešene iz ječe svojih teles, ali tudi poveličana telesa ne le lahkotno in hitro hodijo po vodi, temveč celo letajo po zraku.

Tedaj so vsi fantje želeli teči po vodi tega jezera, kakor so videli, da so storili drugi. Obrnili so se k meni in me s pogledom vpraševali. Pa se nobeden ni opogumil. Rekel sem jim: Jaz si ne upam. Prava predrznost bi bila, če bi se imeli za tako pravične, da bi hodili po tej vodi in se ne pogreznili.

Vsi so zaklicali: Če si vi ne upate, kako si bomo potem mi!

*Šli smo naprej, obšli tisto goro in prispeli do tretjega jezera; bilo je veliko kakor prvo, polno ognja, v katerem so prav tako plavali človeški udje in deli človeških teles. Na drugi strani obale je stal napis: *Per ignem* (v moči ognja). Ko smo strmeli v tisto poljano ognja, je tisti Nekdo dejal: To je Božji ogenj in ogenj svetnikov. To so plameni ljubezni in želja, skozi katere morajo iti tisti, ki niso šli skozi kri in vodo. Prav tako je to tudi ogenj tiranov, v katerem so trpela in zgorela telesa toliko mučencev. Veliko jih je moralo iti po tej poti, da so lahko stopili na vrh gore. Ti plameni bodo opekli njihove sovražnike. Še tretjič bomo videli zmlate Gospodove sovražnike na polju njihovih porazov.*

Pospešili smo korak in za tem jezerom naleteli na drugo v obliki velikanskega amfiteatra. Prizor je bil še strašnejši. Bilo je polno divjih živali: volkov, medvedov, tigrov, levov, panterjev, kač, psov, mačk in veliko drugih pošasti, ki so čakale z odprtimi žreli, da bi požrle vsakogar, ki bi se približal. Videli smo ljudi, ki so hodili po njihovih glavah. Nekaj fantov je prav tako začelo tekati in se sprehajati brez najmanjše bojazni po tistih strašnih glavah, ne da bi se jim kaj žalega pripetilo. Hotel sem jih priklicati in sem kričal:

Ne, za božjo voljo! Ustavite se. Ne hodite naprej. Ali ne vidite, da komaj čakajo, da bi vas raztrgali in požrli? Toda mojega glasu ni bilo mogoče slišati. Še naprej so hodili po zobeh in glavah tistih živali, kakor da bi bil to najbolj varen kraj na svetu. Že znani razlagalec mi je tedaj rekel: Te živali so hudiči, nevarnosti in zanke sveta. Tisti, ki hodijo po njih brez škode, so pravične duše, so nedolžni. Ali se ne spominjaš, da je zapisano: Hodili bodo po kačah in bazilisku in mendrali po levih in zmaju? O takih dušah je govoril David. In v evangeliju beremo: Glejte, dal sem vam oblast stopati na kače in škorpione ter na vsakršno sovražnikovo moč. In nič vam ne bo škodovalo.

Vpraševali smo se, kaj naj storimo, da bomo prišli na drugo stran? Ali moramo tudi mi hoditi po teh strašnih glavah?

– Da, da, pridite, pojdimo, mi je rekel nekdo.

– Oh, jaz si ne upam, sem odgovoril. Predrzo je imeti se za pravičnega, da bi mogel nepoškodovano hoditi po glavah tistih pošasti. Pojdite vi, če hočete. Jaz ne grem.

In fantje so odvrnili: – Če ne čutite poguma vi, kako naj bi ga mi!

Ko smo se oddaljili od jezera divjih živali, smo se znašli pred širokim prostorom, nabito polnim ljudi. Toda ti so bili, ali se je tako zdelo, brez nosov, ušes, bili so brez glave, enemu je manjkala roka, drugemu noge. Nekaterim so manjkali prsti na rokah ali nogah. Nekateri so bili brez jezika, drugim so izkopalili oči. Fantje so bili vsi začudeni, ko so videli vso to tako strašno izdelano množico ljudi. Tedaj je Nekdo dejal: To so Božji prijatelji. To so tisti, ki so se zato, da bi se odrešili, zatajevali v čutih, sluhu, vidu, govorjenju in so opravili veliko dobrih dejanj. Veliko jih je sedaj brez tistih delov telesa zaradi junaških dejanj zatajevanja pri delu za Božjo slavo in zveličanje bližnjega. Tisti, ki so brez glave, so se posebej posvetili Gospodu.

Medtem ko smo gledali tiste prizore, smo videli veliko ljudi, ki so prekoračili jezera in se povzpeli na goro. Mnoge pa smo videli na vrhu gore, kako so podajali roke v pomoč in spodbujali tiste, ki so se vzpenjali. Nato so ploskali in vzklikali: Dobro, tako je prav! Ob hrupu teh vzklikov in ploskanja sem se zbudil in se zavedel, da sem v postelji. To je prvi del sanj oziroma to, kar sem sanjal prvo noč.

Zvečer 8. aprila je don Bosko stopil pred fante, ki so komaj čakali, da bi poslušali nadaljevanje sanj. Najprej je ponovno prepovedal, da bi si polagali roke na ramena in se v učilnici dvigali ter hodili od mize do mize. Dodal je še: Kdor mora iz katerega koli vzroka ven iz učilnice, naj vpraša za dovoljenje načelnika mize. Dečki so bili že nepotrpežljivi. Don Bosko je smehljaje se pogledal okoli in po kratkem odmoru nadaljeval:

DRUGI DEL

Spomnite se, da je na koncu planjave, blizu prvega jezera, ogromno jezero, ki ga je

treba napolniti s krvjo. Potem ko smo videli že vse opisane prizore in prišli do dna planjave, smo ugotovili, da je prosto mesto, kjer bi bilo mogoče iti naprej, kjer sem jaz in vsi moji dečki vstopili v neko dolino, ki se je na koncu spremenila v obsežen prostor. Vendar se je prostor, širok in obsežen na začetku vedno bolj zoževal in se na koncu končeval ob dveh pečinah, med katerima je mogel iti samo en človek. Ta prostor je bil poln ljudi, bili so srečni, zadovoljni in so se veselili. Toda vsi so bili namenjeni k tistemu ozkemu prehodu, ki je vodil h gori. Vpraševali smo se: Je mogoče to pot, ki vodi v nebesa? Vsi, ki so se zbrali na tem prostoru, so eden po eden prihajali in stopali po prehodu. Ko so bili med skalama, so se morali zelo stisniti, si tesno oviti obleko, se skloniti in odložiti culico ali kar koli so že nosili s seboj. To me je prepričalo, da je bila to pot v nebesa. Pomislil sem in ugotovil, da mora tisti, ki hoče iti v nebesa, odložiti ne samo greh, temveč pustiti za seboj vsako misel, vsako zemeljsko čustvo v smislu apostolovih besed: Nič omadeževanega ne bo vstopilo vanje. Za kratek čas smo se ustavili in opazovali. Toda kako sem bil nespameten. Namesto da bi skušali prekoračiti, smo se vrnili nazaj, da bi videli, kaj je zadaj za tistim prostorom. Videli smo drugo množico ljudi in mikalo nas je vedeti, kaj počenjajo. Odšli smo na obširno poljano, ki ji ni bilo videti konca. Tu smo se znašli sredi čudnega dogajanja. Videli smo veliko ljudi, med njimi tudi veliko naših fantov, ki so bili vpreženi skupaj z različnimi živalmi; nekateri so bili v vpregi z voli. Mislil sem si, kaj naj to pomeni? Tedaj sem se spomnil, da je vol simbol lenobe, in pomislil sem, da so ti fantje veliki lenuhi. Prepoznal sem jih in bili so zares brezdelni, počasni v izpolnjevanju svojih dolžnosti. Sam pri sebi sem dejal: Da, prav ti je. Nikdar nočeš nič delati, sedaj pa bodi vprežen s to živaljo.

Drugi so bili vpreženi z osli. To so bili trdovratneži. Vpreženi z osli so prenašali tovore in se z njimi pasli. To so taki, ki se nočejo pokoravati niti nasvetom niti ukazom predstojnikov. Druge sem videl vprežene s konji in mulami. Prišle so mi v spomin Gospodove besede: Postal je kakor konj in mula, ki nimata pameti. To so tisti, ki nikdar ne mislijo na zadeve svoje duše: reveži, ljudje brez pameti!

Spet drugi so se pasli s svinjami: rili so po nesnagi in po zemlji kakor tiste umazane živali in kakor one so se valjali po blatu. To so tisti, ki se hranijo s samo zemeljskimi stvarmi, ki strežejo grdim strastem, ki so daleč od nebeškega Očeta. Žalosten prizor! Tedaj mi je prišla misel na evangeljskega izgubljenega sina, ki je bil v prav takem stanju, ker je živel v pohoti.

Končno sem videl mnoge ljudi in naše fante z mački, psi, petelini, zajci itn. itn., se pravi tatove, pohujševalce, bahače, strahopetce zaradi človeških ozirov in podobno. Iz vseh teh različnih prizorov smo začeli sklepati, da je to svet. Opazoval sem vsakega izmed tistih fantov. S tistega kraja smo šli na drugo stran, ki je bila prav tako obširna nepregledna planjava. Tla so se neopazno spuščala navzdol. Šli smo po njih, ne da bi se spuščanja prav zavedali. V določeni oddaljenosti se nam je zdelo, da se planjava spreminja v vrt. Rekli smo si: Pojdimo tja in si oglejmo, kaj je to.

Pojdimo.

Naleteli smo na prekrasne živo rdeče vrtnice. Kako lepe vrtnice, kako lepe vrtnice, so klicali dečki in so jih šli trgat. Toda kaj še! Komaj so jih vzeli v roke, so začele gnusno

smrdeti. Te na zunaj tako lepe in na videz dišeče vrtnice so bile znotraj vse gnile. Dečki so bili razočarani. Prav tako smo zagledali na videz sveže vijolice in pričakovali smo, da širijo okoli sebe prijeten vonj. Toda ko smo jih hoteli nekaj natrgati, da bi naredili šopke, smo ugotovili, da so prav tako gnile in da neznansko smrdijo.

Šli smo naprej in se kar nenadoma znašli sredi prekrasnih gajev z drevesi, polnimi najrazličnejšega sadja, da je bila prava radost za oči. Zlasti jabolka so bila čudovita. Eden izmed dečkov je stopil k drevesu in odtrgal hruško, kot si je lepše in bolj zrele nisi mogel predstavljati. Toda ko je ugriznil vanjo, jo je razočaran odvrgel. Bila je polna zemlje in peska in z okusom, ki je silil na bruhanje.

Toda kaj vendar pomeni vse to, smo se vpraševali.

Eden izmed naših fantov, katerega ime dobro poznam, je rekel: To vse je tista lepota in dobrota, ki ju prikazuje svet. Pa je vse samo videz, vse je tako plehko.

Medtem ko smo razmišljali, kam nas vendar vodi pot, smo se zavedeli, da gremo navzdol, čeprav je bil naklon komaj opazen. Eden izmed dečkov je pripomnil: Tu gremo navzdol, vedno nižje. To ne bo prava pot.

Pa poskusimo, sem dejal.

Tedaj se je pojavila neizmerna množica ljudi, ki je tekala po cesti, po kateri smo hodili tudi mi. Nekateri so se vozili v kočijah, drugi jezdili na konjih, spet drugi pa so šli peš. Poskakovali so, se zibali, prepevali in plesali ob glasbi. Mnogi so korakali ob udarcih bobna. To je bilo slovesno rajanje brez konca. Ustavimo se malo, smo si dejali. Najprej si malo oglejmo, da bomo videli, kdo so ti ljudje.

Medtem je eden izmed fantov sredi tiste množice opazil nekatere, ki so spremljali in celo vodili posamezne skupine. Bili so lepe zunanosti, krasno oblečeni in izbranega vedenja, toda videlo se je, da so pod pokrivalom imeli rogove. Ta velikanska planjava je bila torej hudobni in pokvarjeni svet. Marsikatera pot se človeku zdi prava, njen konec pa so poti smrti (Prg 16,25). Kar nenadoma je Nekdo dejal: Glejte, kako gredo ljudje v pekel, ne da bi se tega sploh zavedali.

Ko sem vse to videl in slišal, sem takoj poklical fante, ki so šli pred menoj; prihiteli so k meni in klicali: Mi nočemo iti tja dol. Tekli so po že prehojeni poti in me pustili samega.

Prav, imate prav, sem dejal, ko sem jih dohitel. Bežimo čim prej od tod. Vrnimo se, sicer bomo tudi mi prišli v pekel, ne da bi se zavedali.

Hoteli smo se vrniti na prostor, od koder smo prišli, in se končno odpraviti na pot, ki vodi na goro in v nebesa. Toda kako zelo smo bili razočarani, ko po dolgi poti nismo videli več doline, po kateri se je šlo v nebesa, temveč samo travnik in nič drugega. Šli smo na eno, pa zopet na drugo stran, vendar nismo mogli najti prave smeri.

Nekdo je dejal: Zašli smo. Drugi je odgovarjal: Nismo zašli. To je prava pot. Medtem ko so se dečki prerekali in je vsak hotel imeti svoj prav, sem se zbudil.

To je drugi del sanj, ki sem jih imel drugo noč. Toda preden boste šli spat, naj vam povem še tole. Nikakor nočem, da bi vzeli te moje sanje zares, vendar si zapomnite, da

ugodja, ki vodijo v pogubo, niso drugo kot samo videz in so samo na zunaj lepa. Ogibajte se tudi tistih slabih navad, ki nas delajo podobne živalim in si tako zaslužimo, da nas vprežejo z njimi. Zlasti nekateri grehi nas delajo podobne nečistim živalim. Kako sramotno je za pametno stvar, kot je človek, če se izenači z voli in osli! Toda koliko bolj sramotno je za človeka, ki je bil ustvarjen po Božji podobi in je postal dedič nebes, če se valja po blatu kakor svinje in živi v grehah, ki jih Sveto pismo imenuje pohotno življenje.

Nakazal sem vam samo glavne okoliščine svojih sanj in še to čisto na kratko. Če bi hotel povedati vse, kakor je bilo, bi bila stvar veliko predolga. Jutri zvečer vam bom pripovedoval tretji del.

V soboto zvečer, 9. aprila, je don Bosko nadaljeval svojo pripoved.

TRETJI DEL

Nikakor vam ne bi rad pripovedoval svojih sanj. Še več, ko sem vam jih začel pripovedovati, mi je bilo žal, da sem to obljubil, kajti ne bi rad stregel vaši radovednosti. Toda priznati vam moram, da če molčim in držim skrivnost zase, silno trpim, če pa vam pripovedujem, se oddahnem, zato bom nadaljeval.

Najprej pa moram še povedati, da sem prejšnje večere opustil veliko stvari, ki niso bile nujno potrebne za pripoved ali pa jih lahko vidite, ni jih pa mogoče izraziti z besedami.

Zamislite se torej v preteklost in si predstavite vse tiste prizore, potem ko ste videli različne kraje in načine, ki vodijo v pekel, četudi hočemo mi vsi priti v nebesa. Ko smo potem šli sem ali tja, smo odkrivali vedno nove stvari. Ko smo končno ubrali pravo pot, smo prišli na tisto prostrano planjavo, kjer je bilo zbranih brez števila ljudi, ki so vsi hoteli priti na goro. Toda tista planjava, ki se je zdela tako prostrana, se je končevala v majhni poti med dvema pečinama. Kdor se je odpravil na to pot, je takoj na drugi strani moral prekoračiti precej dolg, ozek most brez ograje, ki je vodil čez globok prepad. Glej tam pot, ki vodi v nebesa, smo si rekli. Pojdimo tja. In že smo bili vsi na poti tja. Nekaj dečkov je začelo takoj teči in pustilo za seboj svoje tovariše. Hotel sem, da bi počakali, toda oni so hoteli priti tja pred nami. Ko pa so prispeli do mostišča, so se zbalili in si niso upali naprej. Spodbujal sem jih in jim dajal pogum: Naprej, naprej, kaj čakate!

– Seveda. Pridite vi in poskusite. Človeku postane vroče, ko mora čez tako ozek most. Samo en napačen korak in že si v tisti globoki vodi, stisnjeni v prepad. In nihče te ne bo več videl.

Končno se je eden opogumil; za njim je stopil drugi in tako drug za drugim vsi preostali. Končno smo se znašli ob vznožju gore. Poskusili smo se povzpeti, pa ni bilo nikjer poti. Raziskovali smo vznožje, toda povsod je bilo na tisoče ovir. Na enem mestu so bili ogromni kamni, na drugem pečine, tu prepad ali trnjev grm, ki je onemogočal prehod. Povsod je bila neprehodna strmina. Težave, ki naj bi jih premagali, so se zdele nepremostljive. Kljub vsemu se nismo ustrašili in smo se z muko začeli vzpenjati. Po kaki uri nevarnega pleza-

nja, ko smo si pomagali z nogami in rokami, drug drugega podpirali, so se ovire začele manjšati. Končno smo našli pravo pot in začeli smo hoditi svobodneje.

Tedaj smo prišli do kraja, kjer je bilo zbranih veliko ljudi, ki so hudo trpeli, da smo bili vsi presenečeni od groze in sočutja. Ne bom vam povedal, kaj sem videl, ker bi vas preveč pretreslo in ne bi vzdržali mojega opisa. Zato vam ne bom nič povedal o tem. Gremo naprej.

Zagledali smo veliko število drugih ljudi, ki so se tudi vzpenjali, razdeljeni na dve strani gore. Ko so prispeli do vrha, jih je tam z veseljem in ploskanjem sprejela množica, ki je čakala nanje. Istočasno smo slišali zares nebeško glasbo, petje sladkih glasov in prepletanje prekrasnih slavonspevov. Sam pri sebi sem mislil in to tudi povedal svojim fantom: Toda mi, ki hočemo iti v nebesa, smo že mrtvi? Vedno sem mislil in tako so mi vsi zatrjevali, da je treba najprej na sodbo. Smo mi že bili sojeni?

– Ne, so mi odgovarjali. Mi vsi smo še živi in na sodbi še tudi nismo bili. Pri tem so se smejali.

– Naj bo že kakor koli, sem dejal, živi ali mrtvi, pojdimo naprej, da vidimo, kaj je tam zgoraj. Gotovo bo kaj. Pospešili smo korak.

Po tolikšnem naporu in tolikšni hoji smo tudi mi prišli skoraj na vrh gore. Tisti, ki so bili zgoraj, so že čakali, da bi nas slovesno sprejeli. Obrnil sem se, da bi videl, ali so pri meni vsi dečki. Toda na svojo veliko žalost sem bil skoraj sam. Od mojih malih tovarišev so ostali samo trije ali štirje. Kje pa so drugi, sem vprašal in se zavzet ustavil.

– Oh, ustavili so se tu in tam. Mogoče bodo prišli za nami.

Pogledal sem navzdol in jih videl raztresene po gori; eni so se ustavili, drugi so iskali polže med kamenjem, nekateri so nabirali cvetlice, ki niso imele nikakršnega vonja, drugi spet so nabirali divje sadeže, tekali za metulji, lovili murne, pa spet počivali v senci kakega drevesa in podobno. Začel sem jih klicati na ves glas, dajal sem jim znamenja z rokami, jih drugega za drugim klical po imenu, da bi čim prej prišli, ker še ni bil čas za počitek. Prišlo jih je osem. Vsi drugi se niso zmenili za moje klice in jim ni bilo mar, da bi prišli na vrh. Raje so se ukvarjali s tistimi malenkostmi. Toda jaz nikakor nisem hotel iti v nebesa v spremstvu tako majhnega števila fantov. Odločil sem se, da bo sam šel po tiste zamudnike. Tistim, ki so bili z menoj, sem dejal: – Grem nazaj in bom zbral zaostale. Vi pa ostanite tukaj.

Tako sem tudi storil. Vse, ki sem jih srečeval na poti, sem usmerjal navzgor. Enemu sem dal nasvet, drugega sem ljubeznivo pokaral, kakega tretjega pa dobro ozmerjal. Enega sem udaril, drugega sunil: 'Za božjo voljo, pojdite navzgor. Ne ustavljajte se pri teh malenkostnih stvareh.' Tako sem na poti navzgor že skoraj vse opozoril. Znašel sem se ob previsu gore, ki smo jo s tako težavo zavzeli. Ustavil sem nekatere, ki so utrujeni od napore ali zastrašeni pred potjo, ki jih je čakala do vrha gore, hoteli iti nazaj. Napravil sem se, da bi se spet povzpел navzgor in se vrnil k fantom, ki so me čakali. Toda glej, spotaknil sem se ob kamen in se zbudil.

To so bile moje sanje. Sedaj vas pa prosim dvoje: da sanj ne pripovedujete nikomur zunaj hiše, kajti če bi kdo v svetu slišal te stvari, bi se smejal. Pripovedoval sem jih vam v

zabavo, pripovedujte si jih sedaj med seboj. Želim pa, da jim ne bi pripisovali nikakršnega pomena, razen toliko, kolikor si sanje zaslužijo. Prosim vas še drugo uslugo: da ne bi nihče prišel k meni in me spraševal, kako in kaj, ali je bil tudi on tam, kaj je počel ali česa ni storil, ali vas je bilo veliko ali malo, kje ste bili itn. itn. Kajti s tem bi ponovili dogajanje te zime. To bi lahko bilo za marsikaterega neugodno in brez vsake koristi in jaz nočem motiti vaše vesti.

Povem vam samo to, da če sanje ne bi bile samo sanje, pač pa prava resnica in bi zares morali tedaj umreti, bi vas med tolikerimi, ki ste tukaj in bi se napotili proti nebesom, le malo prišlo tja: izmed sedemsto ali osemsto komaj trije ali štirje. Trenutek! Ne vznemirjajte se, razumite me prav. Hočem vam razložiti to tako drzno trditev. Pravim, da bi bili samo trije ali štirje med vami, ki bi šli naravnost v nebesa, ne da bi vam bilo treba za nekaj časa iti v plamen vic. Mogoče bi kateri ostal tam samo kako minuto, kdo drug kak dan, kdo spet dneve in tedne. Toda skoraj vsi bi morali ostati v vicah vsaj nekaj časa. Ali veste, kaj morate storiti, da ne boste prišli tja? Skušajte si pridobiti čim več odpustkov. Če boste z ustreznim notranjim razpoloženjem storili vsa dejanja, s katerimi so povezani odpustki, če boste prejeli popolni odpustek, boste poleteli v nebesa.

Don Bosko teh sanj gojencem ni nikdar razlagal. Dal je le bežne namige za razumevanje prizorov, ki jih je videl, kar pa ni bilo lahko. Šlo je za zelo različne ideje in zamisli, kot bomo skušali pokazati, ki so se vrstile, pa se pojavljale istočasno in predstavljale oratorij, kakor je bil tedaj ali v prihodnosti, fante, ki so bili v oratoriju, in tiste, ki bi prišli za njimi, s svojo moralno podobo in prihodnjo usodo, salezijansko družbo v njeni rasti, njenih pripetljajih ter sreči in nesreči, katoliško Cerkev sredi preganjanja njenih sovražnikov, v zmagoslavju, za katerega ne bo prikrajšana, in še veliko drugih splošnih in posebnih dogodkov.

V takem obsegu, zamotanosti in prepletenosti vidikov don Bosko ni mogel, niti ni znal razložiti vsega, kar je tako jasno videl v svoji domišljiji. Za mnoge stvari je bilo pametno ali celo obvezno, da jih je ali zamolčal ali razodel samo zelo previdnim osebam, ki so jim mogle biti take stvari v pomoč ali spodbudo.

On je za pripovedovanje raznih sanj fantom, o katerih bomo še poročali, izbral tisto, kar jim je moglo koristiti. Saj je bil to glavni namen vseh teh skrivnostnih razodetij. Dostikrat je don Bosko zaradi globokega vtisa, ki so ga nanj naredile sanje, pa tudi zaradi izbire snovi za pripoved nedoločno nakazoval tudi druga dejstva ali ideje, ki so se zdele nesmiselne in zunaj sklopa njegovih pripovedi, ki pa so nakazovale, da je ostajalo ogromno skritega, o čemer je molčal.

To je don Bosko začel izpolnjevati v teh dneh, ko je opisoval svoj čudoviti izlet in ga bomo skušali mi na kratko razložiti s kako don Boskovo besedo ali z nekaterimi našimi razmišljanji, ki jih prepuščamo v pretres našim bralcem:

1. Hribček, ki ga don Bosko srečuje na začetku svojega potovanja, je, tako se zdi, oratorij. Na njem se bohota bogato rastlinje mladosti. Ni debelih in visokih dreves. V vsakem letnem času je mogoče nabirati cvetove in sadeže. Tak je in tak mora biti oratorij. To in vse druge salezijanske ustanove vzdržuje javna dobrotelost, o kateri pravi Pridigar v 40. poglavju, da je od Boga blagoslovljen vrt, ki prinaša dragocene sadove, sadove nesmrtnosti, podobne sadovom v zemeljskem raju, med katerimi je bilo tudi drevo življenja.
2. Tisti, ki je stopal na goro, je moral biti človek, ki ga opisuje psalm 83 in čigar moč je vsa v Gospodu. On je na tej zemlji, dolini solz, vzbudil dejanja v svojem srcu, ves odločen, da nenehno stopa in se približuje prebivališču Najvišjega, to je nebesom. In z njim mnogi drugi. Zakonodajalec Jezus Kristus jih bo blagoslovil, jih napolnil z nebeškimi milostmi, tako da bodo šli iz čednosti v čednost in prišli gledat Boga na blaženem Sionu. Tam bodo večno srečni.
3. Zdi se, da jezera pomenijo povzetek zgodovine Cerkve. Po obrežjih raztreseni udje pripadajo brezbožnim preganjalcem, krivovercem, razkolnikom in hudobnim upornim kristjanom. Iz nekaterih besed, s katerimi je don Bosko prikazoval sanje, je mogoče sklepati, da je imel v mislih sedanje in prihodnje dogodke. »Nekaterim redkim je don Bosko zasebno, tako pripoveduje kronika, govoreč o občirni prazni planoti na drugi strani jezera krvi, dejal: 'Ta planjava se mora napolniti zlasti s krvjo duhovnikov in to se lahko zgodi kmalu.'

Kronika pripoveduje, da je don Bosko tiste dni šel obiskat kardinala De Angelisa. Njegova eminenca mu je dejal:

- Pripovedujte mi kaj veselega.
- Pripovedoval vam bom neke sanje.
- Zelo me zanima.

In don Bosko mu je začel pripovedovati to, kar smo pravkar opisali, vendar z veliko večjimi nadrobnostmi in razmišljanji. Ko sta prišla do krvavega jezera, je postal kardinal resen in žalosten. Tedaj je don Bosko prekinil pripoved in dejal:

- Do sem.
- Pripovedujte naprej, mu je rekel kardinal.

– Samo do sem. Zadosti je tega, je sklenil don Bosko in začel govoriti o bolj veselih stvareh.«

4. Prizor, ki nam predstavlja ozek prehod med dvema pečinama, leseni most (to je križ Jezusa Kristusa), gotovost, da bo mogel most prekoračiti opirajoč

se na vero, nevarnost, da bi padel v prepad zaradi pomanjkanja pravega namena, ovire vseh vrst, preden se pride na bolj lagodno pot, pomenijo, če se ne motimo, redovne poklice. Tisti, ki so stali na planjavi, so morali biti dečki, ki jih je Bog klical, da bi mu služili v salezijanski družbi. Saj so bili ljudje, ki so čakali, da bi stopili na tisto pot, ki vodi v nebesa, zadovoljni, srečni in dobre volje. To so lastnosti, ki so značilne za mlade ljudi. Dodajmo še, da je en del ljudi, ki so se vzpenjali na goro, obstal, drugi pa so se vrnil. Ali ne gre tu za ohladitev gorečnosti v hoji za poklicem? Don Bosko je temu delu sanj dal pomen, ki posredno označuje poklic, vendar o tem ni hotel govoriti.

5. Ob strani gore, kako hitro so premagali ovire na poti ob vznožju, je don Bosko videl ljudi, ki so trpeli. »Nekateri so ga vprašali zasebno, piše don Bonetti, in on jim je odgovoril: "Ta kraj pomeni vice. Če bi moral imeti pridigo o vicah, ne bi naredil drugega kot opisal, kar sem tam videl. To so stvari, ki vzbujajo strah. Naj samo omenim, da sem v različnih mukah videl tiste, ki so bili stisnjeni v stiskalnicah, izpod katerih so visele roke, noge, glava. Oči so stopile iz očesnih jamic. Bili so ohromljeni, razmrcvarjeni in so v srcu gledalca vzbujali nepopisno grozo.«

Naj dodamo še zadnjo zelo pomembno pripombo, ki velja za te in za mnoge druge sanje, ki jih bomo še opisali. V teh sanjah ali videnjih, če jih hočemo tako imenovati, vedno stopa na prizorišče neka skrivnostna osebnost, ki je don Bosku za vodnika in razlagalca. Kdo bi mogel to biti? To je najbolj presenetljiv in najlepši del teh sanj, ki ga je don Bosko ohranil v svojem srcu.

66.

POGLAVJE

Palumbova latinska komedija – Zakaj smrt mladega Quaranta na gojence ni naredila vtisa – Posledice sanj zadnjega dne leta 1860 – Mladi z lahkoto zamolčijo grehe pri spovedi – Prebujene vesti – Svet Družbe sprejema nove člane – Nagovor: kako se more kdo veseliti, če je v grehu? – Napovedana in uresničena napoved smrti – Don Bosko neutrudno dela – Nagovor za tiste, ki so daleč od don Boska – Konferenca sobratom: ljubezen do tujcev, dečkov in sobratov – Kleriki izjavljajo, da hočejo vedno ostati pri don Bosku – Zunanji ljudje jih iz obnašanja spoznavajo za gojence oratorija – Duhovne vaje – Don Boskove kreposti in ugled, ki ga ima pri duhovnikih – Srečni tisti dečki, ki živijo z don Boskom – Ponižnost – Vsak večer molitev Usmili se, Gospod – Don Boskov odgovor duhovniku iz Osima in župnikom, ki ga prosijo za nasvet – Podpora notranjega ministrstva

DOGODKI ZADNIJH TREH MESECEV v oratoriju niso don Bosku kratili veselja in običajne ravnodušnosti. Kar naprej so se menjavali cerkveni prazniki, razposajeni odmori na dvorišču, poštena pustna zabava, ponovne predstave v gledališču in druga razvedrila. Začasni in zveličavni pretresi velikega števila gojencev so vanje spet vnesli mir vesti in ga spremenili v živo veselje, ki je polnilo prijetno razvedrilo. In don Bosko si je izmišljal vedno nove načine izrabe prostega časa. »Dne 11. v mesecu, tako priše don Ruffino v svoji kroniki, so po mnogih pripravah in vajah, ki jih je spretno vodil klerik Janez Krstnik Francesca, dijaki zaigrali latinsko komedijo, delo jezuita Palumba. Ohranjen nam je en izvod tega dela, ki ga je avtor poslal tistim dobrotnikom, ki so znali ceniti klasične predstave.

Duhovnik Ksaver Bosco Provani Equiti iz Collegna S.D. (v latinščini)

*V šolah sv. Frančiška Saleškega
bo prišla na oder latinska pripoved, ki
so jo pripravili tamkajšnji učenci.
Naslov ji je Minerval. Da bi namreč
učenec Minerval mogel plačati učitelju
dolg, je s tovariši storil tatvino.
Učenci bodo pripravili predstavo dvanajstega
dne tega meseca ob dveh popoldne.
Prišlo bo malo gledalcev. Toda to, kar ugaja
maloštevilnim, je navadno zelo dobro. Zato
jih bo veliko, če boš navzoč tudi ti, ker si
eden izmed redkih. Glej, da boš prišel. Pozdrav!*

V Turinu četrty dan aprila leta 1861.

Don Boskovo predvidevanje ni dopuščalo, da bi se domišljija razplamenevala v hudem in škodljivem strahu. Tako po količini kakor po kakovosti ni nikdar nehalskrbeti za dušno zdravilo tistim, ki so ga bili potrebni, vendar pa vedno s tisto milino, ki deluje dobro in nikdar ne škodi.

»Dne 12. aprila, nadaljuje kronika don Ruffina, je don Bosko, kakor po navadi, imel kratek razgovor s svojimi kleriki. Eden izmed njih ga je vprašal: 'Kako je to, da Quarantova smrt ni naredila nikakršnega vtisa na fante?'

Odgovoril je: 'Saj tudi jaz nisem hotel, da bi naredila vtis, ker v hiši za to ni bilo nikakršne potrebe. Razlogov za to je več. Prvi je v tem, da je veliko dečkov, ki bi jim lahko močno škodovalo, če bi jih obvladali pomisleki. Če bi hotel s to smrtjo narediti vtis, bi obesili na vrata črne zavese, oblekli pokojnika v črno, izpostavili truplo v mrtvašnici, dali vsem priložnost, da bi ga šli kropit, in bi razredi opravili v cerkvi molitve za umrle. Toda ker nihče ni zaprosil za posebne molitve, se mi je zdelo bolj pametno pustiti vse pri miru.'

'Gotovo je bila po tistih sanjah zadnji dan leta, je pripomnil eden izmed klerikov, odveč vsaka pridiga. Tiste sanje so naredile v hiši veliko dobrega.'

Don Bosku je temu sogovorniku takole odgovoril: 'Oh, da. Sanje in posledice. Bilo je veliko nadrobnosti, ki jih nisem mogel javno povedati, temveč sem jih potem povedal zasebno. Pogosto sem dal poklicati nekega fanta, pa ni hotel priti. Končno sem naletel nanj in mu rekel: Zakaj še nisi prišel k meni? Zakaj hočeš še naprej gojiti tisto kačo (tu mu je povedal, za kaj gre) v svojem srcu?'

Tedaj je fant spremenil barvo, začel jokati in vprašal: 'Kdaj, kdaj naj se pridem spovedat?'

Neki klerik se je čudil, kako dečki pri spovedi tako lahko zamolčijo grehe, tudi če je veliko spovednikov. 'Nimajo vsi spovedniki sposobnosti, je dejal don Bosko, niti izkušnje niti drugih sredstev, da bi videli v notranjost vesti in odkrili črva, ki grize srce. Tako si na primer kak duhovnik služi kruh s tem, da spoveduje, vendar ne fantov, temveč odrasle ljudi. Kajti tisti, ki spoveduje mlade, mora biti veliko z njimi skupaj, jih dobro poznati, razmišljati o njihovi naravi, in ko se gredo spovedat, narediti izpraševanje vesti namesto njih; treba je poznati različne napake, njihove vzroke, napake, ki jih ima ta ali oni, povezati. Kajti mladi zamolčijo, zelo na lahko zamolčijo. To sta dve strašili: sram in bojazen, da bi izgubili ugled pred spovednikom.

Na začetku leta je bil sprejet neki fant, in ko je prišel prvič k meni na pogovor, je dejal:

– So tudi tukaj duhovniki?

– Da.

– Nočem postati duhovnik. Silijo tukaj, da mora kdo postati duhovnik?

– Nikakor ne. To lahko postane kdo samo po izredni milosti, ker mora vsak fant pokazati jasne znake poklica. Sicer se jim ne dovoli, da bi oblekli duhovniško obleko.

– Dovolj. Jaz ostanem tukaj samo s pogojem, da ne bodo iz mene naredili duhovnika.

– Bodi prepričan, da ti nihče ne bo predlagal, da bi postal duhovnik, če ni maš v sebi poklica.

– Tudi če bi ga imel, nočem, da bi naredili iz mene duhovnika.

Nekaj dni pozneje se je imel namen spovedati. Hotel je iti k popolnoma neznanemu duhovniku, k fratrom na Gori ali vsaj v Consolato. Don Bosko mu je dejal:

– Lahko greš, vendar ti bom dal spremljevalca. In to z enim pogojem.

– S kakšnim pogojem?

– Da boš spovedniku povedal to in to. In mu je naštel.

Fant je bil ves začuden, ko je slišal grehe, ki se jih nikdar ni spovedal, in je dejal: 'Ni več potrebno, da bi se šel spovedat drugam, ker so prav to tisti grehi, ki se jih nisem mislil spovedati.' Sedaj je prav ta, čeprav smo še komaj sredi leta, eden najbolj navdušenih, da bi postal duhovnik.«

Zadnje sanje so pripravile nekatere fante, da so zaprosili za sprejem v Družbo, kot moremo to razbrati iz zapisnika svéta.

Dne 16. aprila 1861 se je zbral svet Družbe sv. Frančiška Saleškega z namenom, da bi razpravljajal o sprejemu naslednjih članov: Jožefa Reana, sina Filipa iz Foglizza; Hiacinta Perucattija, sina Jožefa iz Ville S. Secondo; Tomaža Alojzija Jaracha, sina Alojzija Carla; Aleksandra Fabreja iz Caselle, sina Alojzija. Vsi so dobili vse glasove in bili sprejeti k izpolnjevanju pravil.

Kar je nagibalo te fante, da bi se pridružili kot sodelavci ustanovi oratorijev, je bila velika želja, da bi z velikim zasluženjem rešili svojo dušo in pomagali pri vzgoji uboge mladine. Saj tudi ni bilo mogoče drugače, ker je don Bosko vedno govoril o duši. Dne 17. aprila je pri večernem govoru takole dejal:

»Karla, francoskega kralja, so od vseh strani napadle angleške čete. Toda on je zadevo vojne prepustil svojim vojakom in se mirno zadrževal v svoji kraljevski palači. Bitke so si hitro sledile, in to vedno s porazom njegovih čet. Veliko pokrajin je že bilo v rokah sovražnika. Kraljestvo bi bilo že skoraj izgubljeno. Tedaj so generali poslali h kralju uglednega častnika, ki naj bi zdramil kralja in brezbriznosti, mu pokazal skrajno nevarnost in ga pripravil, da bi se lotil zadnje priprave za odločno obrambo. Oficir je prišel v palačo in moral v predsobi čakati dve ali tri ure za sprejem. Kralj pa je medtem plesal, igral in veselo popival. Končno so odposlanca pustili pred kralja, ki ga je ljubeznivo sprejel, toda namesto da bi ga vprašal o poteku bojev, mu je začel govoriti o lovu, pojedinah in ga končno povabil k mizici, da bi z njim igral karte.

Častnik je ves začuden gledal svojega vladarja in nepremično stal pred njim.

– Ste razumeli? je vprašal kralj. Kaj mislite v tem trenutku?

– Veličanstvo, je odgovoril častnik, presenečen sem. Nisem še nikoli videl nikogar, ki bi tako veselo šel v pogubo kot vi.

Predragi sinovi, koliko je med vami takih, ki imajo greh v srcu, pa se kljub temu igrajo, smeji, jedo, pijejo, se veselijo, čeprav zija pred njimi prepad pekla in bi mogli ponoviti besede imenovanega častnika.«

V oratoriju je smrt kakega fanta posvarila tiste, ki so bili potrebni takega opozorila.

Don Ruffino piše: »V zgodnjih urah nedelje 21. aprila, na praznik varstva sv. Jožefa, je v starosti 19 let ob pol štirih umrl fant Karel Maffei iz Buttigliere d'Asti. Dva dni je bil bolan na hrbtenjači, kar je povzročila neurejena prebava in prehlad.

Dne 24. decembra 1860 je don Bosko napovedal: 'Med nami je nekaj takih, ki jih čez nekaj mesecev ne bo več. Med njimi je tudi eden, ki na to čisto nič ne misli.'

In Maffei je umrl čisto nenadoma. Don Bosko je prav tako kakor ob smrti Quaranta opustil nepotrebne opombe, ni omenil uresničene napovedi in vse se je končalo mirno, brez vseh duhovnih pretresov. Nekaj klerikov, pretresenih zaradi dvojnega pogreba in ob pogledu na don Boskovo slabo zdravje, je v strahu za njegovo življenje predlagalo, da naj bolj skrbi za svoje zdravje in zato manj dela. Da bi ga prepričal, mu je eden izmed njih dejal: 'Ali ne bi bilo bolje, da bi vi npr. živeli deset let več, manj delali in nam pomagali bolj z nasveti. Tako ne bi obteževali svojega življenja in potem živeli dalj časa.'

Don Bosko mu je odgovoril: 'Prav. Toda kdo mi more zagotoviti, da bom s tem, če bom manj delal, živel deset let več? Nikakor ne. Dokler mi bodo dopuščale moči, hočem delati za Božjo slavo in za zveličanje duš. Nikakor se nočem uničiti, ampak delati, kolikor mi dopuščajo moči.'

Don Bosko je še isti večer, potem ko je priporočil vsem gojencem, dijakom in rokodelcem, da bi molili za dušo Maffeia, takole govoril: 'Nekaj vam moram povedati, pa čeprav nerad. Toda prisiljen sem. V zavodu je nekaj fantov, ki so tukaj že več mesecev, pa jih komaj poznam. To mi prav nič ne ugaja. V hiši vladata dve skrajnosti: eni so nenehno okoli mene, drugi pa ne samo da se mi ne približajo, temveč zbežijo, kakor hitro me vidijo. Hudo mi je. Ali veste, zakaj? Vprašajte malo, zakaj dober oče želi videti svoje otroke. Toda pri meni je še kaj več kot očetovska ljubezen; jaz želim, jaz zares hrepenim, da bi rešil vaše duše, in zato si želim priti skupaj z vsemi temi in jim povedati kako spodbudno besedo. Ali hočete, da vam povem še več? Med njimi je nekaj takih, ki morajo nujno urediti račune svoje duše. Toda jaz ne morem do njih. Dam jih poklicati k sebi, pa ne pridejo. Ali naj jim zapretim? Ne želim, da bi fantje bili vedno pri meni, temveč hočem, da so na celem odmoru. Želim si samo, da ne bežijo pred menoj, ko se srečamo. Da se ne bi več dogajalo, kar pogosto doživljam. Ko stopim na dvorišče, takoj priteče k meni krdelo dečkov, ni pa med njimi tistih štirih ali petih, ki bi jih želel. Sicer se tudi oni gibljejo, toda zato, da bi se oddaljili. Toliko za danes. Povedati bi vam moral še veliko stvari, vendar jih tukaj javno ne morem obravnavati. To naj bo zadosti. Lahko noč.'

Ko so se fantje umaknili v svoje spalnice, se je sestal zbor Družbe sv. Frančiška Saleškega. Navzoči so bili štirje novi sobratje: Reano, G. Perucatti, Jarach, Fabre. Don Bosko je govoril o ljubezni do bližnjega in zlasti do fantov. Glede bližnjega je dejal: 'Skušajmo se ravnati tako, da bo vsak, ki bo odšel od nas, odšel zadovoljen; da bo vsak, ki bo govoril z nami, postal naš prijatelj, kajti prizadevati si moramo, da bomo pomnožili število prijateljev in zmanjšali število sovražnikov, ker moramo delati dobro vsem. Vedno sprejemajmo tuje ljudi prijazno, kajti oni to pričakujejo od nas, najsi bodo gospodje ali reveži. Še več, tisti,

ki so na nižjem položaju, pričakujejo še bolj kot drugi, da smo do njih prijazni.

Kar se tiče fantov, moramo pokazati našo ljubezen tako, da smo z njimi vedno ljubeznivi, da ne bo nihče nikdar mogel reči, da je ta in ta strog in resen. Kaj takega fantje nikakor ne smejo misliti o nas. Če moramo koga pokarati, ga pokličimo na stran, skušajmo mu na lep način prikazati njegove napake, njegovo nečast, njegovo škodo, žalitev Boga. Kajti če bomo delali drugače, bo povetil glavo ob naših trdih besedah, se bal, toda vedno se nam bo hotel izmuzniti. S takim načinom opominjanja bomo le malo dosegli. Če zalotimo kakega pri zlu, ga primimo za roko in mu odločno recimo: Ali vidiš hudobijo, ki jo počneš? Pomisli na to, kaj bi si zaslužil. Kaj bi bilo, če bi te peljal k predstojniku, itn.

Bodimo dobrohotni zlasti med seboj. Če je treba kakemu tovarišu kaj reči, storimo to takoj in brez bojazni. Nikar pa ne hranimo jeze v srcu. Mogoče bo tista beseda zbolela, a naj vseeno bo. Izrecite jo takoj.'

Don Boskova beseda je nadvse privlačila klerike. Ko so odhajali iz njegove sobe, so jih slišali vzklikati: 'Vedno hočem ostati pri don Bosku.' Ko je potem vprašal drugega tovariša, je tudi ta odgovoril: 'Tudi jaz.'

Nekega dne so se na cesti srečali z opatom Vacchetto, ki jih je vprašal:

– Zakaj ste tam doli pri don Bosku?

– Ker nam ugaja, so odgovorili.

Značilna don Boskova vzgoja jih je ločevala od drugih klerikov, ki niso pripadali oratoriju. Kanonik Cezar Ronzini je nekega dne šel po Corsu Valdocco ob bolnišnici San Luigi. Na drugi strani ceste je videl klerika Garina in mu z roko dal znamenje, naj pride k njemu. Ta se je približal in ga vprašal:

– Kaj ukazujete, gospod kanonik?

– Oh, nič. Hotel sem samo vedeti, ali vi spadate k don Bosku.

– Da, gospod.

– Veseli me, da se nisem zmotil. Ko namreč srečam klerika, ljubeznivega videza in vedenja, spoštljivega in preprostega, vedno vem, da je don Boskov sin. Ko ga ustavim, dobim vedno pritrdilen odgovor. Kanonik je bil velik don Boskov občudovalec.

Ti dobri kleriki, zlasti starejši v hiši, so se v preteklih mesecih zaman trudili, da bi mogli narediti don Boskovo sliko. Zdelo se je, kakor da svinčnik in čopič ne bi mogla doseči svojega namena. Njegov obraz ni bil prepoznaven. Peljali so ga k fotografu, vendar ga ta ni mogel nikdar fotografirati, čeprav don Bosko na zunaj ni kazal nasprotovanja. To je bilo nekaj čudnega. Nekega dne so o tem govorili v njegovi navzočnosti. Rekel je: 'Če bi moja fotografija služila za rešitev duš, bi privolil. Drugače pa to ni potrebno.' Don Ruffino, ki je nadaljeval kroniko, je dodal: 'Njemu je bilo samo za duše.'

V ponedeljek 29. aprila so se ob treh popoldne začele duhovne vaje. Pridigal jih je na prijeten način in z vedno nasmejanim obrazom don Ciattino, župnik v Maretu. Eden izmed fantov je naredil sklep in ga tudi držal, da v času duhovnih vaj ne bo spregovoril niti besedice. Duhovne vaje so se končale 2. maja.

Don Bosko je za duhovne vaje dal poklicati od doma fanta Frančiška Ghivarella in Jožefa Dalmazza. Prišla sta in se nista več hotela vrniti domov.

Zvečer 28. aprila je dejal fantom: Sedaj začenjamo duhovne vaje, da popolnoma odženemo hudiča iz naše srede. Toda med nami jih je nekaj, ne veliko, za hrbti katerih se skriva.

V dveh dneh duhovnih vaj je don Bosko skoraj nenehno spovedoval po šest ur popoldne in kake tri do štiri dopoldne.

V zadnji pridigi 1. maja je pridigar blagoslovil fante, toda najprej je poklical blagoslov na kralja, senatorje, parlament itn. itn., da bi bili vedno močni, v vojnem in mirnem času. Ko pa je hotel vzeti v roke križ na prižnici, da bi dal obredni blagoslov, ga ni mogel izvleči. Naredil je nagovor grešnikom, ki se še niso hoteli spreobrniti, kar je vzrok, da morda zato ni mogel blagosloviti pričujočih. Povabil jih je, jih prosil, da bi se spovedali, saj je pripravljen stopiti s prižnice, se vreči prednje na kolena in jih v imenu Jezusa Kristusa prositi, naj se spreobrnejo. Končal je z mislijo, da imajo še čas, da se spovejo bodisi tisti večer ali naslednje jutro. Vse to početje je na vse naredilo dober vtis. Pridigar je zasebno povedal, da nalašč ni hotel vzeti križa, in se je delal, kot da ga ne bi mogel izvleči. Dodal je še, da je že večkrat uporabil to zvijačo, in to z vedno zadovoljivim uspehom pri poslušalcih.« Naj v pojasnilo navedemo besede, da tistim, ki ljubijo Boga, vse pripomore k dobremu.

»Don Ciattino je govoril tudi o don Bosku in fantom poudaril, kako veliko milost jim je Bog izkazal, ko jim je dal za vzgojitelja človeka, ki slovi po svetosti, in da bodo prišli časi, ko jim bodo zavidali srečo, da so mogli živeti skupaj z don Boskom.

'Glas o njegovi svetosti se je vedno bolj širil, je pisal kanonik Anfossi, sorazmerno s tem, kakor so se širile njegove ustanove. Prihajal je od njegovega zgledega življenja, od kreposti, ki jo je izpolnjeval v junaški meri, in od posebnih darov, s katerimi ga je obdaroval Gospod. Kolikokrat sem videl duhovnike in velike gospode, kako so pokleknili predenj in ga prosili za blagoslov.'«

Teolog Reviglio je pripominjal: »Vsakokrat, ko sem ga obiskal, sem ugotovil kako posebno dejanje kreposti in se prepričeval, da se pravični izpopolnjuje dan za dnem, dokler ne doseže nebeškega plačila.«

Najbolj pa se je tudi v svojih najpreprostejših dejanjih odlikoval v ponižnosti. Don Ruffino je zapisal: »Dne 4. maja je prišel na obisk k don Bosku neki ugledni

gospod in ga prosil, da bi sprejel nekega dečka. V svojem pogovoru je dal vedeti, da je bil prepričan, da je oratorij ustanovil neki ugleden škof, ki mu je seveda Turin moral biti hvaležen za tolikšno uslugo. Nato je dodal, da je prišel svojega varovanca priporočiti don Bosku v upanju, da ima on zadostna pooblastila za sprejem gojencev. Don Bosko ga je mirno poslušal, ne da bi skušal kakorkoli popraviti njegovo zmoto, in ga je pustil v njegovem prepričanju. Pri vsem pa se je obnašal tako, kakor da bi resnično moral dajati obračun komu drugemu. Človek je zaradi sprejema, ki mu ga je pripravil don Bosko, zadovoljen zapustil oratorij. Samoljubje bi verjetno marsikateremu preprečilo, da bi v takih okoliščinah molčal. Toda pri don Bosku smo imeli priložnost občudovati nešteto podobnih primerov kreposti. To ni bilo nič čudnega pri duhovniku, ki je bil nenehoma zaposlen z mislijo na smrt in na večnost. Ko je legal k počitku, je vedno molil *Usmili se me, Gospod.*«

Že v tem času je bila slava o njegovi svetosti razširjena po vsej Italiji, kakor pravi Janez Villa: »Leta 1862 sem bil kot vojak desetega pehotnega regimenta v Osimu in sem bil priča, kako je nečak generalnega vikarja govoril o don Bosku kot svetniku. Prav tako me je tamkajšnji duhovnik, neki don Salvatore vprašal, kako mogočno sredstvo je imel don Bosko, da je pritegoval nase srca dečkov. On me je celo naprosil, da bi o tem vprašal samega don Boska. Ko sem malo pozneje prišel v Turin na dopust, sem don Bosku govoril o tem, a on mi je odgovoril: Jaz tega ne vem. Če tisti dobri duhovnik ljubi Boga, mu bo v tem veliko bolj uspelo kot meni.«

Zaradi takega spoštovanja so duhovniki pogosto prihajali k don Bosku po nasvete za duhovno vodstvo raznih oseb. Med njimi je bilo največ župnikov, ki so pred kratkim prevzeli vodstvo župnij. Leta 1867 je enemu izmed teh dal tole navodilo: *Zavzemi se za otroke, bolnike in stare ljudi. Škof v Cuneu je poslal don Calandra v Boves, kjer je njegov prednik moral zbežati pred lastnimi župljani. Monsinjur je imel solze v očeh, ko mu je zaupal to službo. Don Calandra je prišel v oratorij po nasvet k don Bosku in ga vprašal, kako naj ravna. Don Bosko mu je ponovil in razložil zgoraj navedeno navodilo: Ustavljaj otroke na cesti, jih pobozaj in po njih pošlji pozdrave njihovim staršem. Imenuj oče in mati stare ljudi, jih naprej pozdravljaj in jih vprašuj o njihovem zdravju. Pogosto z zanimanjem obiskuj bolnike in priskrbi najnujnejše stvari tistim, ki so revni. Don Calandra je sledil don Boskovim nasvetom in kmalu postal ljubljenec svojih župljanov. Leta 1888 je pripovedoval, da so mu njegovi verniki za cerkev, bolnišnico, dom za ostarele in otroški vrtec darovali lepo vsoto 1.200.000 lir.*

Don Bosko si je pridobil veliko slavo svetnika in modrega svetovalca pred krščansko družbo s svojo apostolsko gorečnostjo. Pri tem pa je tudi minister Miglietti priznaval njegove zasluge za napredek in korist družbe.

Notranje ministrstvo

Št. 30901 splošnega protokola; št. 3664 pododdelka

Turin, dne 27. aprila 1861

Ker je dobrodelna oseba dala na razpolago temu ministrstvu določeno vsoto, ki naj bi jo prejel najuglednejši dobrodelni zavod tega glavnega mesta, je podpisani menil, da je mogoče med te ustanove prišteti vaš zavod, za kar daje na voljo 400 lir.

Ko gospodu ravnatelju dobrodelne ustanove sporoča to odločitev, mu tudi sporoča, da to vsoto lahko dvigne v blagajni ministrstva.

Za ministra BORROMEO

Don Bosku.

67.

POGLAVJE

Sanje o kolesu – Neznana osebnost – Smokvina drevesa in vinograd – Gre proti večeru – Brat Jože – Stroj z lečo – Vesti: dobri in slabi, vklenjeni v verige, žabica na ustih, opice na ramah, težke spreobrnitve – Novi gojenci, ki jih je Bog hotel dati don Bosku – Poklici: obdelovalci zemlje, zrelo polje in žanjci, čudoviti napotki – Prvih pet prihodnjih desetletij Družbe – Prestopna izginitev prvih salezijanskih gojencev – Njihovi nasledniki in nova brezštevila vrsta salezijanskih gojencev – Ponižen sklep sanj

SRCE MODREGA VE ZA ČAS (za izpolnitev) in način, kako naj odgovarja (da bo opravičil svoja dejanja). Kajti vsako veselje ima svoj čas. Je pa za vsakega človeka velika težava, ker ne pozna preteklosti in nima sporočila o prihodnosti (prim. Prd 8,5–7).

O tem, da je don Bosko imel tako spoznanje in da mu niso bile skrite niti pretekle niti prihodnje stvari, ki so mu bile v prid, je ponovno potrdilo prepričanje, ki je navdihnilo kronike don Dominika Ruffina, don Janeza Bonettija in napisane spomine don Janeza Cagliera, don Cezarja Chiala in drugih, ki so bili vsi priče, ki so slišale in videle don Boska. Vsi poročajo o nekih drugih sanjah, v katerih je videl svoj oratorij v Valdoccu in sadove, ki jih je prinašal, stanje gojencev pred Bogom, poklic tistih, ki naj bi postali duhovniki ali redovniki v salezijanski družbi ali bi živeli kot laiki, ter prihodnost porajajoče se družbe.

Don Bosko je imel sanje v noči pred 2. majem. Trajale so približno šest ur. Ko je vstal, si je zapisal glavne točke in imena nekaterih osebnosti, ki jih je videl v snu. Za pripoved je uporabil tri večere. Govoril je po večernih molitvah s prižnice pod stebriščem. Dne 2. maja je govoril približno tri četrt ure. Uvod v te njegove pripovedi je malo nejasen in nenavaden iz razlogov, ki smo jih že navedli, in iz razlogov, ki jih bomo navedli v presojo našim bralcem.

Po napovedi vsebine je takole govoril fantom:

Te sanje se tičejo dijakov. Veliko tega, kar sem videl, ne morem opisati, ker mi za to manjka sposobnost in beseda.

Zdelo se mi je, da sem stopil iz naše hiše v Becchih. Hodil sem po poti, ki vodi v neko naselje blizu Castelnuova, imenovano Capriglio. Hotel sem iti na neko našo njivo v dolinico za hišo, imenovano Valcappone, katere pridelek komaj poravnava davke. Tja sem v mladosti velikokrat hodil delat. Imel sem za seboj že dovršen del poti, ko sem srečal moškega pri štiridesetih letih, srednje velikosti, z dolgo, negovano brado in zagorelih lic. Bil je oblečen v haljo, ki mu je segala do kolen, in je bil prepasan okoli ledij. Pokrit je bil z neke vrste svetlim pokrivalom. Ustavil se je, kakor da bi koga čakal. Po domače me je pozdravil, kakor da bi se že dolgo poznala, in me vprašal: – Kam greš?

Zadržal sem korak in mu odgovoril: – Eh, grem pogledat njivo, ki jo imamo na tem koncu. In ti, kaj delaš?

– Ne bodi radoveden, mi je odgovoril, ni treba, da bi vedel.

– Odlično. Vendar bodi tako prijazen in povej svoje ime, ker vidim, da me poznaš, jaz pa tebe ne.

– Ni treba, da bi ti povedal svoje ime in kdo sem. Pridi. Delajva si družbo.

Napravil sem se spet na pot z njim in po nekaj korakih sem zagledal pred seboj obširno ozemlje, zasajeno s smokvinimi drevesi. Moj spremljevalec mi je dejal: – Vidiš, kako lepe smokve? Če hočeš, si jih natrgaj in jej.

Ves začuden sem mu odgovoril: – Tukaj na tem zemljišču ni nikdar bilo smokey.

On pa je dejal: – Sedaj pa so, saj jih vidiš.

– Pa so še zelene; saj še ni čas za smokve.

– Toda poglej, kako so lepe in zrele. Če jih hočeš, se podvizaj, ker je že pozno.

Jaz se nisem ganil, prijatelj pa je silil: – Podvizaj se, ne izgublaj časa, večer se bliža.

– Ampak zakaj taka naglica? Ne, nikakor ne, nočem jih. Rad jih gledam, rad jih dajem drugim, toda niso po mojem okusu.

– Če je tako, potem pojdiva naprej; toda spomni se besed iz evangelija sv. Mateja, kjer govori o dogodkih, ki se pripravljajo za Jeruzalem. Jezus Kristus je dejal svojim apostolom: Od smokvinega drevesa se učite prilike. Ko postaja njegova veja muževna, veste, da je bliizu poletje. Če torej smokve dozorevajo, je bliizu poletje.

Zopet sva se odpravila na pot. In že se je pred nama pokazalo drugo zemljišče, polno vinskih trt. Neznanec je takoj dejal: – Vidiš to grozdje? Če ti ne ugajajo smokve, imaš tukaj grozdje. Vzemi in jej.

– Grozdje bomo jedli pozneje v vinogradu.

– Toda tudi tukaj ga je v izobilju.

– Vse ob svojem času, sem mu odgovoril.

– Pa ne vidiš tam vsega zrelega grozdja?

– Je to mogoče? V tem letnem času?

- *Podvizaj se, noči se. Nimava časa za izgubljanje.*
- *Saj se nikamor ne mudi. Zadosti je, da sem doma še danes.*
- *Pravim, podvizaj se. Kmalu bo noč.*
- *Kaj še. Za nočjo pride vedno dan.*
- *Nikakor ne. Dan se več ne bo vrnil.*
- *Kako vendar? Kaj naj to pomeni?*
- *Da se bliža noč.*

– *Toda o kaki noči govoriš? Hočeš povedati, da zares moram pobrati svoje reči in oditi? Da bom moral kmalu oditi v večnost?*

- *Noč se bliža. Samo malo časa ti še preostaja.*
- *Vsaj to mi povej, ali se bo zgodilo kmalu? Kdaj?*
- *Ne bodi tako radoveden. Non plus sapere quam oportet sapere (ne hoteti več vedeti, kot je potrebno).*

Tako je imela navado reči moja mati radovednežem, sem mislil sam pri sebi in na glas odgovoril: Za zdaj nočem grozdja.

Nato sva šla skupaj še kratko pot, dokler nisva prišla do naše njive. Tam sva dobila mojega brata Jožeta, ki je nalagal voz. Pristopil je in me pozdravil. Nato je pozdravil še mojega spremljevalca. Ko pa je videl, da mu ne odgovarja na pozdrav in se ne meni zanj, me je vprašal, ali je mogoče kak moj šolski tovariš. – Ne. Nikdar ga še nisem videl.

Tedaj se je spet obrnil k njemu in ga nagovoril: – Bodite tako dobri in mi povejte svoje ime, da bom vsaj vedel, s kom govorim. Toda ta se ni zmenil zanj. Tedaj se je brat obrnil k meni in me vprašal:

- *Toda kdo je vendar to?*
- *Ne vem. Noče mi povedati. Oba sva se vpraševala, od kod prihaja, toda on je kar naprej ponavljal: Non plus sapere quam oportet sapere.*

Medtem se je moj brat oddaljil in ga nisem več videl. Neznanec se je obrnil k meni in me vprašal: – Bi rad videl kaj posebnega?

- *Zelo rad, sem odgovoril.*
- *Ali hočeš videti, kakšni so tvoji dečki v tem trenutku? Kakšni bodo v prihodnje? Jih hočeš prešteti?*
- *Da, da, vsekakor.*
- *Pridi torej.*

I

Tedaj je on ne vem od kod privlekel velik stroj, ki ga ne znam opisati in ki je imel znotraj veliko kolo. Postavil ga je na zemljo. – Kaj naj pomeni to kolo, sem vprašal.

Odgovoril mi je: Večnost v Božjih rokah. Prijel je za ročaj in ga začel vrteti. Nato mi je rekel: – Primi za ročaj in enkrat zavrti.

Storil sem, kar je velel. Nato je dodal: – Sedaj poglej noter. Pogledal sem in videl velikansko stekleno lečo. Bila je meter in pol široka, stala je sredi stroja in bila pripeta na stroj in kolo. Okoli leče se je razprostiral napis: To je oko, ki gleda na ponižne v nebesih in na zemlji. Pogledal sem. Kakšen prizor! Zagledal sem vse fante v oratoriju. Toda kako je vendar to mogoče, sem dejal sam pri sebi. Do sedaj nisem v teh krajih videl nikogar, sedaj pa kar nenadoma vidim vse svoje sinove. Ali niso vsi v Turinu? Pogledal sem nad stroj in okoli njega, pa razen v leči nisem videl ničesar. Dvignil sem glavo, da bi pokazal začudenje pri svojem spremljevalcu, toda ta mi je čez kratek čas rekel, naj še enkrat zavrtim ročaj. Sedaj sem videl čudno ločitev fantov. Dobri so bili ločeni od slabih. Prvi so žareli od sreče, drugi pa, ki jih sicer ni bilo veliko, so mi vzbujali sočutje. Vse sem prepoznal. Toda kako različne so bile ocene, ki so jo imeli njihovi tovariši o njih! Eni so imeli preluknjan jezik, drugi strašno obrnjene oči, tretji so bili polni ran in čirov, nekateri so imeli srce razgrizeno od črvov. Kolikor bolj sem jih opazoval, toliko težje mi je bilo pri srcu in ponavljal sem: – Je sploh mogoče, da so to moji sinovi? Ne morem razumeti, kaj naj bi pomenile te tako čudne bolezni.

Na te moje besede je spremljevalec pri kolesu dejal: – Poslušaj me. Preluknjan jezik pomeni grde pogovore, škilaste oči pomenijo tiste, ki krivo razlagajo in ocenjujejo Božje darove in dajejo prednost zemlji pred nebesi, rane in čiri pomenijo preziranje in omalovaževanje tvojih nasvetov ter streženje lastnim muham. Črvi so grde strasti, ki grizejo srca. Med njimi so tudi gluhi, ki nočejo poslušati tvojih besed, da jim ne bi bilo treba izpolnjevati tvojih nasvetov.

Zatem mi je zopet dal znamenje. Tretjič sem zavrtel ročaj kolesa in pogledal v lečo. Videl sem štiri fante, vklejane v debele verige. Natančno sem jih pogledal in vse štiri prepoznal. Vprašal sem za pojasnilo svojega neznanega spremljevalca in ta mi je odgovoril: – Te lahko takoj prepoznaš: to so tisti, ki nočejo poslušati tvojih nasvetov, in če se ne bodo poboljšali, so v nevarnosti, da bodo prišli v ječo, kjer bodo gnili zaradi svojih hudodelstev in nepokorščine. Zapisal si bom njihova imena, da jih ne bom pozabil, sem dejal. Toda prijatelj mi je odgovoril: Ni treba. Njihova imena so zapisana tukaj, v tem zvezku.

Tedaj sem opazil zvezek, ki ga je imel v rokah. Namignil mi je, naj zopet zavrtim kolo. Ubogal sem in spet pozorno gledal. Zagledal sem sedem fantov. Vsi so bili čvrsti, nezaupljivo so gledali in imeli žabico na ustnicah. Trije izmed njih so si zatiskali ušesa. Stopil sem k stroju in potegnil iz žepa beležnico, da bi si zapisal njihova imena, toda tisti moški mi je dejal: – Ni treba. Tukaj v tem zvezku, ki ga nosim vedno pri sebi, so zapisana njihova imena. Nikakor ni hotel, da bi jih zapisal. Začuden in razžaljen zaradi takega vedenja sem ga vprašal, zakaj imajo žabice na ustnicah. Odgovoril mi je:

– Ali ne razumeš? To so tisti, ki molčijo.

– O čem molčijo?

– Molčijo! Tedaj sem razumel, da se molk nanaša na spoved. To so tisti, ki, tudi če jih spovednik vpraša, ne odgovorijo ali se izmikajo ali ne povejo resnice. Rečejo ne, ko bi morali reči da.

Prijatelj je nadaljeval: Ali vidiš tiste tri, ki imajo poleg žabic na ustnicah še zatisnjena ušesa? Kako strašen je njihov položaj. Ti ne le da zamolčijo grehe pri spovedi, temveč nočejo niti poslušati opominov, nasvetov, ukazov spovednika. To so tisti, ki slišijo tvoje besede, pa jih ne poslušajo in se po njih ne ravnaajo. Lahko bi odstranili roke z ušes, pa ne marajo. Preostali štirje so poslušali tvoje spodbude, priporočila, vendar jih niso tudi izpolnili.

– In kaj naj storijo, da se bodo rešili tiste žabice?

– Naj izgine ošabnost iz njihovih src!

– Vse bom opozoril. Toda za tiste, ki si z rokami tiščijo ušesa, je malo upanja.

Možakar mi je nato dal tale nasvet: Ko povemo na prižnici dve besedi, naj bo ena o tem, kako se dobro opravlja spoved. Obljubil sem mu, da ga bom ubogal. Ne pravim, da se bom strogo ravnal po tem nasvetu, ker bi mogel postati nadležen. Vendar bom storil vse, da bi uresničil to tako zelo pomembno navodilo. In ga zabičeval ob vseh priložnostih. Dejansko je veliko večje število tistih, ki se spovedujejo, pa se pogubljajo, kakor tistih, ki se ne spovedujejo in se pogubljajo, kajti tudi hudobni se od časa do časa spovedujejo, veliko pa se jih spoveduje slabo.

Skrivnostni možakar mi je ukazal, naj zopet zavrtim ročaj.

Rečeno, storjeno. Pogledal sem in videl tri druge fante v strahotnem stanju. Vsak izmed njih je imel na ramah grdo opico. Ko sem bolj natančno pogledal, sem opazil, da so opice imele rogove. Vsaka izmed teh strašnih živali je s tacami držala svojega fanta tako tesno za vrat, da je bil ves rdeč in zaripel v obraz in bi mu krvave oči skoraj uhajale iz jamic. Z zadnjimi nogami so nesrečneže v bokih tako stiskale, da so se komaj gibali, in z repi, ki so segali vse do tal, so jim ovijale noge, da sploh niso mogli hoditi. To pomeni, da so ti fantje po duhovnih vajah v smrtnem grehu, zlasti nečistosti, in so se težko pregrešili proti šesti Božji zapovedi. Hudič jih je stiskal za vrat in jim onemogočal, da bi govorili, ko bi morali. Storil je, da so postali rdeči v obraz, izgubili pamet in niso več vedeli, kaj delajo, pri tem pa so zvezani od sramu, namesto da bi jih peljal k zveličanju, korakali proti peklju. Tako močno jim je stiskal oči, da so stopile iz očnic in da niso mogli videti svoje revščine in sredstev za rešitev tega položaja, ker so živeli pod pritiskom strahu in zavračanja zakramentov. Stiska jim rebra in noge, da ne morejo več hoditi niti storiti koraka, ki bi jih popeljal na dobro pot. Strast jih je zaradi navade tako zelo prevzela, da se jim zdi nemogoče, da bi se popravili.

Zagotavljam vam, dragi fantje, da sem jokal ob tem pogledu. Želel sem stopiti naprej, da bi rešil te nesrečneže, toda kakor hitro sem se oddaljil od leče, nisem več ničesar videl. Hotel sem si zapisati imena tistih treh, vendar mi je prijatelj odgovoril: Ni treba. Njihova imena so zapisana v tem zvezku, ki ga držim v roki.

Tedaj sem se s srcem, polnim neizmerne žalosti, in s solzami v očeh obrnil k spremljevalcu in rekel: Ali je to mogoče? Da so ti fantje, za katere sem uporabil toliko besed in skrbi v spovednici in zunaj nje, v takem stanju? Vprašal sem, kaj naj storijo, da bodo odvrgli z ramen te grde pošasti. On je v naglici zamomljal: – Labor, sudor, fervor (delo, pot, gorečnost).

– Ne razumem, govori bolj jasno.

Še vedno momljaje je odgovoril: – Delo, pot, gorečnost.

– Nima smisla! Če tako govoriš, te ne razumem.

– Oh, ti se hočeš norčevati iz mene.

– Naj bo, kakor hoče, ponavljam: ne razumem te.

– Seveda. Ti si slovnično poučen in navajen na analizo stavkov. Poslušaj torej: delo in podpičje. Pot in podpičje. Gorečnost in podpičje. Si razumel?

– Razumem pomen vsake besede, toda smisla ne vidim. Razloži mi.

– Delo v zavzetem prizadevanju. Pot v nenehnih spokornih vajah. Gorečnost v gorečih in vztrajnih molitvah. Toda za te se lahko še tako žrtvuješ, pa si jih ne boš pridobil, ker se nočejo znebiti satanovega jarma, ki so mu podvrženi kakor sužnji.

Jaz sem medtem opazoval in si še naprej nejevoljno mislil: Je to mogoče? Torej so vsi ti izgubljeni? Tudi po opravljenih duhovnih vajah. Vsi ti, za katere sem se toliko trudil, toliko pridigal, jim dajal nasvete. Potem ko so mi obljubili toliko lepega. Potem ko sem jih tolikokrat opozoril. Nikdar ne bi pričakoval takega razočaranja. Nisem se mogel potolažiti.

Tedaj me je moj razlagalec začel karati: – Kako si vendar ošaben! Pravi ošabnež si. Kdo si vendar ti, da meniš, da boš ljudi spreobračal z veliko dela? Se imaš za več kot naš Božji Zveličar v ljubezni do duš, ko se je trudil in trpel zanje? Meniš, da mora biti tvoja beseda bolj uspešna kot beseda Jezusa Kristusa? Meniš, da ti bolje pridigaš kot on? Misliš, da si pokazal več ljubezni in skrbi, kot jo je pokazal Božji Odrešenik do apostolov? Dobro veš, da je nenehoma živel z njimi skupaj, da jih je nenehno obsipaval z vsemi vrstami blagoslovov, poslušali so dan in noč njegove opomine in razlage njegovega nauka, bili priče njegovih dejanj, ki so jih spodbujala k svetosti njihovega življenja. Koliko je storil in se mučil za Juda! Kljub temu ga je Juda izdal in umrl nespokorjen. Si mogoče ti več kot apostoli? Apostoli so izbrali sedem diakonov. Bilo jih je samo sedem. Izbrani so bili nadvse skrbno, a kljub temu se je eden izneveril. In ti se pri petstotih čudiš, da nekateri ne odgovarjajo na tvoje prizadevanje. Misliš, da ti bo uspelo, da ne bi imel nobenega slabega, ki bi bil zloben? Oh, kako si ošaben! Ko sem to slišal, sem umolknil, vendar ne brez velike žalosti v srcu.

– Sicer se pa potolaži, mi je rekel, ko me je videl tako pobitega, in mi ukazal, naj spet zavrtim ročaj. Nato je dejal: – Glej in občuduj, kako velikodušen je Gospod. Koliko duš ti hoče podariti! Ali vidiš tam tisto skupino fantov?

Spet sem pogledal v lečo in zagledal veliko množico fantov, ki jih nisem videl nikdar v življenju: – Da, vidim jih, vendar jih ne poznam.

– To so tisti, ki ti jih bo Gospod dal v zameno za onih štirinajst, ki se ne odzivajo na tvoje prizadevanje. Vedi, da ti jih bo Gospod za vsakega izmed njih dal sto.

– Oh, jaz ubogi revež, sem vzkliknil. Hiša je že polna, kje bomo dobili prostor za te nove dečke?

– Ne vznemirjaj se. Za zdaj imaš še zadosti prostora. Pozneje bo on, ki jih pošilja, tudi vedel, kam jih boš dal. On sam bo poiskal prostor.

– Vendar me prostor toliko ne skrbi, pač pa obednica, ta mi dela resne preglavice.

– Pustimo sedaj šale ob strani. Gospod bo za vse poskrbel.

– Če je tako, potem sem popolnoma zadovoljen, sem odgovoril potolažen.

Potem ko sem dolgo časa s pravim zadovoljstvom opazoval tiste fante, sem si zapomnil veliko obrazov, tako da bi jih mogel prepoznati, če bi jih srečal.

Tako je don Bosko končal svoj nagovor 2. maja 1861.

II

Zvečer 3. maja je nadaljeval svojo pripoved. V tistem kristalnem steklu je videl tudi poklice, ki so se tikali vsakega izmed fantov. Govoril je z jedrnatimi in poudarjenimi besedami. Ni povedal nobenega imena in odložil je na poznejši čas vprašanja, ki jih je postavil svojemu vodiču in dobil od njega ustrezne odgovore. Prav tako je opustil razlago simbolov in alegorij, ki jih je videl. Kljub temu je klerik Ruffino iz zaupnih pogovorov s fanti, katerim je don Bosko zasebno povedal, kar je videl in slišal o njih, zbral veliko imen. Zapisal in zapustil nam je cel seznam. To je bilo leta 1861.

Za večjo jasnost pripovedi in zato, da se ne bomo ponavljali, bomo strnili v celoto in vnesli izpuščena imena in razlage, ki jih don Bosko ni povedal. Vendar bomo do črke natančno podali, kar je napisal kronist.

Don Bosko je takole začel govoriti:

Tisti neznanec je stal pri svojem stroju s kolesom in lečo. Razveselil sem se, ko sem videl, koliko fantov je prišlo z nami, ko mi je bilo rečeno:

– Ali hočeš videti enega najlepših prizorov?

– Seveda.

– Obrni kolo. Obrnil sem, pogledal v lečo in videl vse svoje fante, razdeljene v dve velikanski skupini, ki sta stali malo narazen, vendar obe na istem velikem prostoru. Na eni strani sem videl zelenjavni vrt, travnike in s travo porasel breg, na koncu katerega je bilo nekaj vrst divje trte. Tukaj so fantje iz ene skupine z lopatami, krampi, cepini, grabljami in vilami obdelovali zemljo. Bili so porazdeljeni na skupine, od katerih je vsaka imela svojega načelnika. Vsem na čelu je bil vitez Oreglia di S. Stefano. Ta je delil orodje vsem, ki so kopali, obenem pa je spodbujal tiste, ki se jim ni ljubilo delati. V daljavi sem videl tudi fante, ki so sejali.

Druga skupina je bila na nasprotni strani na obširnem polju, pokritem z dozoreva-jočim klasjem. Dolg jarek je služil za mejo z drugimi polji, ki so se izgubljala na obzorju. Tu so fantje želi. Vendar niso opravljali vsi istega opravila. Mnogi so želi in delali velike snope, drugi so skladali snope v kopice, nekateri so pobirali klasje, vodili živino pred vo-

zovi, pa zopet mlatili, brusili srpe, delili kose in nekdo je igral na kitaro. Rečem vam, to je bil prekrasen slikovit prizor.

Na tistem polju so v senci košatih dreves stale mize s hrano za vse tiste ljudi. Še naprej se je raztezal obširen senčnat vrt, poln vseh vrst cvetja.

Razlika med delavci, ki so obdelovali zemljo, in tistimi, ki so želi, je predstavljala tiste, ki so stopali v cerkveno službo, in tiste, ki so ostali zunaj. Vendar jaz tega pomena nisem razumel, zato sem se obrnil k svojemu vodiču:

– Kaj naj pomeni to, sem vprašal. Kdo so tisti tam, ki kopljejo zemljo?

– Ali ne poznaš teh stvari, mi je odgovoril. Tisti, ki kopljejo zemljo, so tisti, ki delajo sami zase, se pravi, ki niso poklicani v cerkveno službo, temveč v kak laiški poklic. Takoj sem razumel, da so bili tisti, ki so kopali zemljo, rokodelci, za katere je v njihovem stanu zadosti, da mislijo na rešitev svoje duše, ne da bi imeli kako posebno dolžnost, da bi skrbeli za zveličanje duš drugih ljudi.

– In tisti, ki žanjejo tam na drugi strani polja, sem vprašal in že takoj spoznal, da so bili to tisti, ki so bili poklicani v cerkveno službo. Zato sedaj vem, kdo izmed vas naj postane duhovnik in kdo naj se oklene drugega poklica.

Ves radoveden sem opazoval tisto žitno polje. Provera je delil srpe žanjcem, kar pomeni, da bi lahko postal rektor semenišča ali ravnatelj redovne skupnosti ali študijskega doma ali celo kaj več. Vendar moram povedati, da niso vsi zaposleni prejeli srpa, kajti tisti, ki so prihajali k njemu, naj bi postali člani naše Družbe. Drugi so prejeli srpe od drugih delivcev, ki niso bili izmed naših, kar pomeni, da bodo postali duhovniki, vendar bodo svojo duhovniško službo opravljali zunaj oratorija. Srp je znamenje Božje besede.

Provera pa ni dal srpa takoj vsem, ki so zanj prosili. Nekateri je pošiljal, da so vzeli grizljaj ali dva, se pravi zalogaj pobožnosti ali zalogaj znanja. Jakob Rossi je moral vzeti en zalogaj. Odhajali so v gozdiček, kjer je klerik Durando opravljal razna opravila, med drugim je žanjcem pogrinjaj mizo in jim dajal jesti. Ta služba pomeni tiste, ki bodo morali posebno širiti pobožnost do presvetega Zakramenta. Medtem je Matej Galliano žanjcem nosil piti.

Costamagna 2° je tudi šel, da bi od Provera dobil srp, pa ga je ta poslal v vrt nabirat cvetlice. Isto se je zgodilo Quattroccolu. Rebuffo je moral utrgati tri cvetlice z oblubo, da mu bodo pozneje dali v roko srp. Tam je bil tudi Olivero.

Drugi dečki so bili raztreseni sredi klasja. Veliko jih je sestavljalo vrsto. Eni so imeli pred seboj široko brazdo, drugi ožjo. Don Ciattino, župnik v Maretu, je žel s srpom, ki mu ga je izročil Provera. Don Francesia in Vibert sta žela pšenico. Prav tako so želi Hiacint Perucatti, Merlone, Momo, Garino, Iarach, ki bi reševali duše s pridiganjem, če bi odgovorili na svoj poklic. Nekateri so želi bolj ali manj prizadevno. Bondioni je zagrizeno žel, toda bo to trajalo dolgo? Drugi so z vso silo sekali s srpom v pšenico, vendar niso ničesar poželi. Vaschetti je vzel v roke srp in začel žeti, potem pa je odšel s polja in šel delat drugam. Tudi drugim se je zgodilo tako. Med žanjci jih je imelo le malo nabrušene srpe in

nekaterim srpom je manjkala konica. Nekateri so imeli tako pokvarjen in razbit srp, da so vse pokvarili in uničili.

Dominik Ruffino je žel in določena mu je bila zelo dolga brazda. Njegov srp je odlično rezal, toda manjkala mu je konica, ki je znamenje ponižnosti. Želel je doseči več kot njemu enaki. Stopil je k Cerrutiju, da bi mu sklepal srp. Videl sem, da je Cerruti klepal srpe, znamenje, da je moral polniti srca z znanjem; to pomeni, da bo postal učitelj. Klepanje je bila služba tistih, ki naj bi poučevali duhovnike, in Provera mu je izročal pokvarjene srpe. Don Rocchietiju in nekaterim drugim je izročal srpe v brušenje, kar je bila tudi njegova zaposlitev. Službo brusača so opravljali tisti, ki so navajali duhovnike k pobožnosti. Prišel je Viale in je vzel nenabrušen srp, toda Provera mu je hotel dati oster, pravkar nabrušen srp. Videl sem tudi kovača, ki je moral pripravljati poljedelsko orodje. To je bil Costanzo.

Ko je bilo vse tako pridno zaposleno, je Fusero vezal snope, kar pomeni, da je ohranjaval vesti v Božji milosti. Toda ker je moral delati snope, ne samo kot podobo navadnih vernikov temveč tudi take, ki so bili namenjeni za cerkveno službo, je to pomenilo, da bo opravljal službo učitelja pri vzgoji klerikov.

Nekateri so mu pomagali povezovati snope, med njimi don Turchi in Ghivarello. To so bili tisti, ki so določeni za urejanje vesti, zlasti pri spovedi, in med tistimi, ki so namenjeni za cerkveno službo.

Drugi so nalagali snope na voz, ki pomeni Božjo milost. Spreobrnjeni grešniki morajo stopiti nanj in hoditi po ravni poti odrešenja, ki vodi v nebesa. Ko je bil voz naložen, se je začel premikati. Vlekli ga niso fantje, temveč voli, ki so znamenje vztrajne sile. Vodili so jih nekateri fantje. Don Rua je korakal pred vozom in ga vodil, kar pomeni, da je bilo njemu namenjeno voditi duše v nebesa. Za vozom je z metlo v roki korakal don Savio ter pobiral klasje in snope, ki so padali z voza.

Po polju so razpršeni tu in tam nekateri, med njimi Janez Bonetti in Jožef Bongiovanni, pobirali klasje, se pravi skrbeli za nespokorjene grešnike. Zlasti Bonettija je Gospod poklical za to, da bi skrbel za tiste nesrečneže, ki so ušli srpom žanjcev.

S Fuserom je tudi Anfossi skladal na kup požete snope z namenom, da bi jih ob svojem času mlatili. Mogoče je bilo to znamenje za kako učiteljsko stolico. Drugi, kot na primer don Alasonatti, so skladali kopice, kar pomeni, da upravljajo z denarjem, skrbijo za izpolnjevanje pravil, učijo peti svete pesmi in moliti molitve, kar si razlagamo, da pomagajo dušam, da se moralno in materialno postavijo na pot, ki vodi v nebesa.

Pripravili so prostor za mlačev. Don Janez Cagliero, ki je prej šel v vrt nabirat cvetlice in jih je delil med tovariše, se je s svojim šopkom v roki napolnil na gumno mlatiti snopje. Mlatiti snopje pomeni tiste, ki jih je Bog določil, da se ukvarjajo s poučevanjem preprostega ljudstva.

Od daleč je bilo videti črn dim, ki se je dvigal proti nebu. To je bilo delo tistih, ki so zbirali pleve ter jih zunaj polja z žitom nosili na kup in sežigali. Ti predstavljajo predvsem tiste, ki imajo nalogo odstranjevati slabe izmed dobrih in so ravnatelji prihodnjih domov.

Med temi so bili don Frančišek Cerruti, Janez Tamietti, Dominik Belmonte, Pavel Albera in drugi, ki so tedaj še kot dečki hodili v gimnazijske razrede.

Vsi ti zgoraj opisani prizori so potekali hkrati. Med dečki sem videl nekatere, ki so v množici nosili ob belem dnevu prižgano luč. To so tisti, ki naj bi bili zgled drugim evangelijskim delavcem in bi razsvetljevali duhovščino. Med temi je bil Pavel Albera, ki je poleg tega, da je nosil prižgano svetilko, še igral na kitaro. To pomeni, da bo kazal pot duhovnikom in jih spodbujal, da bodo hodili naprej po svoji misijonski poti. S tem je bila nakazana še kaka druga služba, ki jo bo moral opravljati v Cerkvi.

Kljub vsemu temu vrvežu pa sem videl, da le niso bili vsi dečki zaposleni s kakim delom. Eden izmed teh je držal v roki pištolo, kar pomeni, da se je nagibal k policiji, vendar se še ni odločil.

Nekateri so stali z rokami v bokih, opazovali žanjce, obenem pa odločno kazali, da ne bodo posnemali njihovega zgleda. Nekateri so bili neodločeni, toda ker so se bali napora, niso vedeli, ali naj se tudi oni odločijo za žetev. Drugi so pripravljeno prijekali za srp. Spet nekateri so prišli na delovno mesto, pa so samo pohajkovali. Eni so držali srp narobe in skušali kaj narediti; med temi je bil Molino. To so tisti, ki delajo prav nasprotno od tega, kar je njihova dolžnost. Bili so tudi taki, in nemalo po številu, ki so šli stran in so nabirali divje jagode; to so tisti, ki izgublajo čas z opravljanjem stvari, ki so zunaj njihovega delovnega območja.

Medtem ko sem opazoval dogajanje na žitnem polju, sem videl še drugo skupino fantov, ki so kopali, kar je bilo tudi nekaj posebnega. Večina tistih krepkih fantov je zavzeto delala, vendar tudi lenuhov ni manjkalo. Nekateri so s krampom udarjali narobe, drugi so udarjali po grudah, vendar so udarci padali mimo. Nekaterim je ob vsakem udarcu lopata zdrknila z ročaja. Ročaj pomeni pravi namen.

Opazil sem, da so nekateri, ki so tedaj želi, sedaj rokodelci, tisti pa, ki sedaj študirajo, so tedaj kopali zemljo. Zopet sem si skušal vse zapisati, toda moj spremljevalec mi je kazal svojo beležnico in mi to prepričal.

Istočasno pa je bilo veliko fantov, ki so stali tam brez dela in niso vedeli, ali naj kopljejo ali žanjejo. Oba Dalmazza, Primož Gariglio in Monasterolo so z mnogimi drugimi opazovali in bili odločeni, da kaj ukrenejo.

Ko sem še naprej opazoval, sem videl tiste, ki so odšli od obdelovalcev zemlje in hoteli k žanjcem. Eden izmed njih je tako neprevidno stekel na žitno polje, da je pozabil vzeti s seboj srp. Ves zardel zaradi tako neumne naglice se je vrnil in prosil za srp. Tisti, ki jih je delil, mu ga ni hotel dati, on pa je vztrajal pri zahtevi:

- Ni še prišel čas za to, mu je pravil delivec.*
- Pa je že čas, dajte mi ga.*
- Ne. Pojdi po dve cvetlici v tisti vrt.*
- Če je že tako, je vzkliknil tisti predrznež, prinesem vam jih, kolikor hočete.*
- Ne, samo dve.*

Takoj je stekel na vrt, toda tam se je spomnil, da ni vprašal, katere cvetlice naj prinese. Rečeno mu je bilo:

- Vzemi cvetlico ljubezni in ponižnosti.*
- Saj jih že imam.*
- Imaš jih v svoji domišljavosti, ne pa v resnici.*

Fant se je jezil, se prepiral in skakal od jeze.

Sedaj res ni čas za to, da bi besnel, mu je dejal delivec srpov in mu ni hotel dati orodja. On pa si je od jeze grizel pesti.

Ko sem videl ta zadnji prizor, sem za trenutek umaknil oko od tiste leče, skozi katero mi je bilo dano videti toliko stvari. Poleg tega sem bil prevzet od moralnih poukov svojega spremljevalca. Želel sem od njega dobiti še nekaj razlag, toda dejal mi je: Žitno polje pomeni Cerkev. Žetev je sad, ki je zrasel. Srp je znamenje sredstev, s katerimi dosežemo sadove, zlasti Božjo besedo. Top srp je pomanjkanje pobožnosti, srp brez konice je pomanjkanje ponižnosti. Zapustiti žitno polje, kjer žanjejo, je oditi iz oratorija in iz salezijanske družbe.

III.

Na večer 4. maja je don Bosko končal pripovedovanje svojih sanj, ki so mu predstavile oratorij in njegove gojence, zlasti dijake in potem fante, ki so bili poklicani v duhovniški poklic. Ostaja še tretje videnje, v katerem don Bosko predstavlja novince leta 1861 za salezijansko družbo in njeno čudovito razširitev, medtem ko vedno bolj izginjajo prvi salezijanci in prihajajo novi, ki nadaljujejo njihovo delo.

Don Bosko je takole govoril:

Potem ko sem mogel lagodno opazovati prizor bogate žetve na toliko različnih področjih, mi je moj ljubeznivi spremljevalec ukazal: 'Sedaj desetkrat zavrti kolo, šteje in potem opazuj.' Začel sem vrteti kolo in po desetem zasuku pogledal. In glej, videl sem vse svoje nekdanje fante, ki sem jih še pred kratkim božal kot dečke, sedaj pa so bili odrasli moški, polni dostojanstva, nekateri z dolgo brado, drugi pa s srebrnimi nitmi v laseh.

Toda kako je vendar to, sem vpraševal, še včeraj je bil to majhen deček, ki bi ga lahko vzel v naročje, danes pa je že tako velik?

Prijatelj mi je odgovoril:

- To je vendar naravno. Koliko zasukov si naštel?*
- Deset.*
- Prav, to je leto 1861 in 1871. Prišteti moraš deset let in še kaj.*
- Ah, razumem. V globini leče sem zagledal neznane panorame, nove zavode z mno-*

gimi fanti pod vodstvom mojih dragih sinov iz oratorija, sedaj duhovnike, učitelje, ravnatelje, ki so poučevali in razveseljevali.

– Zavrti še desetkrat, mi je dejal tisti možakar, in znašli se bomo v letu 1881. Prijel sem za ročaj in desetkrat zavrtel. Sedaj sem videl samo polovico tistih fantov, ki sem jih videl prvikrat. Skoraj vsi so imeli sive lase in so hodili malo sključeno.

– Kje so pa drugi, sem vprašal.

– Prešli so že med število večine.

To tako očitno zmanjšanje števila fantov me je močno prizadelo, vendar sem se potolažil, ko sem zagledal brez števila novih pokrajin in neizmerno množico dečkov pod vodstvom novih učiteljev, ki so bili odvisni od mojih prvih fantov, tedaj že zelo v letih.

Nato sem še desetkrat zavrtel kolo in videl sem samo še četrtno fantov, ki sem jih gledal še malo prej z dolgimi bradami in belimi lasmi.

– In kje so vsi drugi, sem vprašal.

– So v številu večine. Smo že v letu 1881.

In že se je pred mojimi očmi pokazal drug ganljiv prizor. Moji sinovi duhovniki, izčrpani od naporov in truda, so bili obdani od dečkov, ki jih nisem nikdar videl, in med njimi je bilo veliko takih, ki so imeli kožo drugačne barve od dečkov v naših krajih.

Še enkrat sem naredil deset obratov in videl samo eno tretjino prejšnjih fantov: vsi starčki, sklonjeni, zbiti, utrujeni od teže let. Med njimi je bil don Rua. Bil je tako star in tako zdelan, da ga nisem niti prepoznal.

– In vsi drugi, sem vprašal.

– So v številu večine. Smo že v letu 1901.

V mnogih hišah nisem opazil nobenega naših nekdanjih sobratov več. Toda ravnatelji in učitelji, ki jih nisem nikdar videl, so sedaj vodili množice vedno številnejših gojencev v brezštevlnih zavodih ter z novim vodstvom in osebjem.

– Sedaj zavrti še desetkrat kolo, mi je dejal moj ljubeznivi spremljevalec, in videl boš stvari, ki te bodo razveselile, pa tudi napolnile s strahom.

Spet sem desetkrat zavrtel ročaj.

– To je leto 1911, je vzkliknil moj skrivnostni spremljevalec. – Dragi moji dečki, videl sem nove zavode, nove fante, ravnatelje in učitelje, ki so bili čisto drugače oblečeni.

– In kaj je z mojimi fanti iz oratorija? Iskal sem in iskal med toliko množico in našel samo še enega izmed vas, vsega osivelega in onemolega od let, ki je obdan od skupine dečkov pripovedoval o začetkih oratorija in jih spominjal na stvari, ki jih je don Bosko tako zelo priporočal. In pri tem je kazal na sliko, obešeno na steni govorilnice. In kaj je z drugimi našimi nekdanjimi gojenci, predstojniki zavodov, ki sem jih videl ostarele?

Na znamenje sem spet prejel za ročaj in začel vrteti. Nisem videl drugega kot obširno praznino, brez živega človeka: – Oh, sem začuden vzkliknil, ne vidim več nobenega izmed naših! In kje so vsi moji dečki, tako veseli, živahni, navihani in krepki, ki so sedaj z mano v oratoriju?

– So v številu večine. Ne pozabi, da je ob vsakem desetkratnem zasuku kolesa poteklo deset let. Tedaj sem preštel, kolikokrat sem zavrtel kolo. Ugotovil sem, da je leta 1911 preteklo petdeset let in da so bili vsi sedanji dečki oratorija že pokojni.

– In hočeš sedaj videti še nekaj presenetljivega, me je vprašal moj spremljevalec.

– Vsekakor, sem odgovoril.

– Pazi torej skrbno, če želiš videti kaj več. Zavrti kolo za toliko vrtljajev nazaj, kakor si naprej.

Kolo se je začelo vrteti. – Sedaj poglej, mi je bilo rečeno.

Pogledal sem. Že sem videl pred seboj brezštevilno množico popolnoma novih dečkov, oblečenih na vse mogoče načine, iz vseh mogočih krajev na svetu, različnega videza in jezikov. Čeprav sem se močno trudil, nisem mogel prepoznati več kot samo majhno število predstojnikov, ravnateljev, učiteljev, asistentov.

– To so vse neznani ljudje, sem dejal svojemu vodiču.

– Toda kljub vsemu, sem dobil v odgovor, so vsi tvoji sinovi. Poslušaj jih: govorijo o tebi in tvojih nekdanjih sinovih, njihovih predstojnikih, ki jih že toliko časa ni več, vendar se spominjajo njihovih nauk.

Zopet sem pozorno pogledal. Toda ko sem dvignil glavo od leče, se je ta začela vrteti s tako naglico in tako glasno, da sem se zbudil, se znašel v postelji in bil do smrti zbit.

Sedaj, ko sem vam povedal vse to, boste mislili: Kdo ve! Don Bosko je pač izreden človek, nekaj velikega, gotovo pravi svetnik! Dragi fantje, da bom preprečil napačne sodbe o sebi, vam dam vsem popolno svobodo, da verjamete, kar sem vam pripovedoval, in pripisete sanjam večji ali manjši pomen. Edino, kar vas prosim, je, da se iz ničesar ne norčujete, bodisi s tovariši bodisi z zunanjimi ljudmi. Rad bi vam pa povedal, da ima Gospod na razpolago veliko sredstev, da ljudem pokaže svojo voljo. Včasih uporabi najbolj neustrezna in nevredna sredstva, kakor je uporabil Balaamovo oslico in ji dal, da je govorila, in krivega preroka Balaama, ki je napovedal veliko stvari o Mesiji. Zato se kaj podobnega lahko pripeti tudi meni. Pravim vam, ne ozirajte se na moja dejanja, da bi se ravnali po njih. Edino, kar morate storiti, je, da storite to, kar vam pravim, kajti to, tako vsaj upam, bo vedno po Božji volji in bo v korist duš. O tem, kar delam, ne recite nikdar 'tako je delal don Bosko', zato je prav ali ne. Opazujte najprej to, kar delam, in če je dobro, potem me posnemajte. Če bi morebiti opazili, da sem storil kaj napak, potem bodite pozorni in me ne posnemajte. Pustite kot nekaj, kar je slabo.

68.

POGLAVJE

Priče pripovedi sanj in dokazov uresničitve napovedanih dogodkov in stvari, ki jih je don Bosko videl – Don Bosko razodene zasebno tistim, ki ga prosijo, naj jim pove, kako jih je videl – Gojenci javno vprašajo don Boska in želijo, da bi jim razložil pomen videnj v leči – Dva izmed navzočih gojencev bosta postala škofa – Nekaj rokodelcev se oprime šole – Marijin mesec v oratoriju – Don Bosko uči cerkvene pesmi – Rahlo zdravje, pa nenehno delo – Nagovor: ljubezen s pokorščino – Svete devetdnevnice so usodne za hudobne

O VPLIVU PRAVKAR PRIPOVEDOVANIH SANJ naj nam poročajo tisti, ki so bili takrat navzoči.

Kanonik Hiacint Ballezio je v svojem govoru Notranje življenje don Janeza Boska, dodal nekaj nadrobnosti k poročilu kronik, tudi k prejšnjim dvojim sanjam tega leta, in pisal: »Don Bosko je bil ves za nas, tako da je tudi kratek počitek v spanju uporabil v našo korist. Pesnik je zapisal: Vojščak sanja o svojih bojnih vrstah, don Bosko pa je sanjal o svojih sinovih. Čeprav pravim sanje, so to videnja. On nam je to pripovedoval kot sanje, toda jaz in vsi drugi smo bili prepričani, da so bila to prava videnja, resnična prava videnja. Naj omenim tista, ko je videl 400 fantov iz oratorija, dijake in rokodelce, in prepoznal moralno stanje vsakega izmed njih. Božji služabnik jih je več večerov zaporedoma pripovedoval po večernih molitvah tako živo in s takim izrazom, da so se spremenile v pravo prerokbo. Eni so bili polni luči, drugi s srcem, polnim čistega zlata, nekateri s strašnim in groznim videzom, drugi v podobi raznih živali in s srcem, polnim zemlje. Druge so obdajale, napadale, strahovale razne živali kot simbolična znamenja raznih skušnjav, grešnih priložnosti in grehov. Ta pripoved, ki jo je don Bosko znal preprosto, resno in dobrohotno povedati kot stvar, ki ji je on

pripisoval velik pomen, je na nas naredila velik in blagodejen vtis. Vsak izmed nas je drug za drugim hotel izvedeti za stanje, v katerem je bil, in vsak je v svoje veliko začudenje videl in razumel, da je don Bosko prav videl.

V oratoriju je bil ugoden vpliv, tako v vedenju kakor v življenju fantov, tako velik, kakor bi mogli pričakovati edino le od kakih zares dobro opravljenih duhovnih vaj. Vseh teh izrednih stvari, ki sem jih komaj nakazal, ni mogoče razložiti na naraven način ali s sredstvi in znanjem, ki bi jih on imel iz zaupnih pogovorov s fanti in iz poročil njegovih sodelavcev. Don Bosko je pripovedoval in opravljal vsa ta čudovita dela v takih okoliščinah, da nam, ki nismo bili več otroci, ni preostalo drugega kot prepričanje, da so vse to izredni darovi, ki jih je Gospod naklonil don Bosku. In če ostanemo samo pri dejstvu sanj ali videnj, o katerih govorimo, kako bi si mogel don Bosko zapomniti natančno stanje vseh štiristo gojencev, ki so bodisi prišli pred kratkim v oratorij bodisi da se niso spovedovali pri njem, ko jim je natančno opisal njihovo stanje duše, njihova nagnjenja in najbolj skrite težnje in so oni potrdili, da je vse res tako, kakor je on povedal.«

Mons. Cagliari je pisal: »Bil sem navzoč, ko je don Bosko 1861 pripovedoval sanje o kolesu, v katerem je videl prihodnost nastajajoče Družbe. Sanje je pripovedoval zato, ker se je po nasvetu don Cafassa, ki ga je spodbudil, da naj tuta conscientia (mirne vesti), prepričan o njihovem pomenu, nadaljuje pripovedovanje v večjo Božjo slavo in korist duš. To sodbo nam je don Bosko kot svojim najbolj zaupnim prijateljem povedal nekaj let pred don Cafassovo smrtjo.

Pomen, ki so ga dečki pripisovali tem sanjam, je z ene strani presenečal, z druge pa dajal pobudo za nadaljevanje. Zato je don Bosko s svojim čudovitim spominom in izredno jasnovidnostjo duha v zasebnem pogovoru znal povedati ime in vlogo, ki so jo mnogi igrali na žitnem polju, in dajal tudi ustrezno razlago. Za pripovedovanje teh sanj je uporabil tri večere in so bile dolgo časa predmet pogovorov med nami in našim dragim očetom. Prepričali smo se, da je iz teh sanj zajemal jasno spoznanje o prihodnosti oratorija in Družbe. V zasebnem pogovoru s svojimi najzaupnejšimi sodelavci je rad ponavljal opis dozorevajočega skrivnostnega polja, opisoval vedenje žanjcev in razdeljevalcev srpov. Zagotavljal nam je, da bo naša Družba kljub nasprotovanju in oviram ter kljub vsem dvomom in mnenju tudi mnogih dobrih in modrih ljudi potrjena, bo napredovala in se močno razširila. Vse to sem sam slišal od Božjega služabnika in vse so vedeli povedati mnogi moji tovariši.«

Kar se tiče treh fantov, ki jih je don Bosko videl z opicami za vratom, je don Frančišek Dalmazzo pod prisego povedal: 'Dobro se spominjam, da je don Bosko v pogovoru o njih povedal, da naj, če bi želeli zvedeti kaj bolj natančnega, pridejo

k njemu. Prišlo jih je kakih petdeset, ki so mislili, da imajo na vesti kaj skritega, toda don Bosko je vsakemu odgovoril: Saj nisi ti. Ko je potem tiste tri po naključju in ob raznih priložnostih srečal na dvorišču, jih je opozoril na njihov obupni položaj. Med njimi je bil tudi moj šolski tovariš, ki mi je to zaupal in se čudil, kako je mogel don Bosko vedeti vse te stvari. Imel sem še druge dokaze za poznanje stanja vesti, ko je meni razodeval moje stanje, ne da bi ga za to prosil. Isto so mi povedali tudi nekateri moji tovariši, ki so odkritosrčno priznali, da je don Bosko, čeprav so molčali pri spovedi, znal vsakemu povedati smrtne grehe do zadnjih podrobnosti.'

Glede štirih v verige priklenjenih smo o enem izmed njih zvedeli od don Borela. Ko je 1866 v ječah opravljal svojo duhovniško službo, je prinesel don Bosku v oratorij prošnjo fanta Bec... iz ..., ki je bil obsojen zaradi pobega iz vojaške službe. Jetnik je prosil don Boska za Preskrbljenega mladeniča in mu sporočal: Ali se spominjate, da ste v pripovedi sanj o kolesu rekli, da ste me videli vkljenjenega v verige? Na žalost sem bil jaz eden izmed tistih štirih. Vendar vam v vašo tolažbo povem, da nisem v ječi zaradi kakega hudodelstva, temveč zato, ker nisem več vzdržal trdega vojaškega življenja in sem zbežal iz vojašnice. Don Bosko ga je šel obiskat in mu je prinesel knjigo, za katero ga je prosil.

Toda don Bosko mu je poleg ječe napovedal še veliko drugih nevšečnosti. Ko je končal šolo, se je poslovil od Božjega služabnika in mu rekel, da namerava vstopiti v neko redovno družbo. 'Ostani z nami,' mu je dejal don Bosko, ki ga je skušal uvesti v življenje v oratoriju. 'Ne hodi od mene, tu boš imel vse, kar si moreš želei.' Toda fant je bil odločen in je hotel oditi.

'Če je tako, mu je dejal don Bosko, kar pojdi. Šel boš k jezuitom in te bodo odslovili. Šel boš h kapucinom in tudi tam ne boš vztrajal. Potem boš prisiljen priti prosit kruha, ker boš trpel lakoto.'

To se je zdelo nemogoče, kajti človek je razpolagal z dediščino 60.000 lir in njegova družina je bila ena najpremožnejših v kraju. Vendar se je, kar mu je don Bosko napovedal, izpolnilo do zadnje besede. Vstopil je k jezuitom, potem h kapucinom. Ni se mogel prilagoditi pravilom in so ga povsod odpustili. Potem ko je zapravil vse svoje premoženje, se je po dolgem času skrajno reven vrnil v oratorij. Sprejeli so ga, ostal je eno leto, potem pa spet odšel, ker mu je ugajalo potepuško življenje. Sam je pripovedoval, kako so se don Boskove napovedi uresničile, in leta 1901 je še živel.

Od 4. maja so začeli prihajati k don Bosku kleriki in fantje. Vpraševali so ga, na kakem mestu jih je videl na polju: med tistimi, ki so kopali zemljo, ali tistimi, ki so želi, in kaj so sploh delali. Vse je zadovoljil. Veliko odgovorov smo navedli

že v pripovedi sanj. V mnogih primerih smo mogli ugotoviti značilnosti prave prerokbe.

Don Bosko je videl klerika Molina brez dela, kako je s srpom v roki opazoval pri delu druge, šel k jarku, ki je obdajal polje, ga preskočil, vrgel proč pokrivalo in zbežal. Molina je prosil don Boska za razlago in dobil tale odgovor: Študiral boš teologijo ne pet, temveč šest let in boš potem slekel duhovniško obleko. Molina se je čudil takemu odgovoru, saj se mu je zdel daleč od resnice, toda dejstva so pokazala, da je imel don Bosko prav. Fant je dejansko naredil ne pet, temveč šest let teološkega študija, štiri v oratoriju in dve leti v Astiju. Potem ko je opravil duhovne vaje za duhovniško posvečenje, je samo za en dan šel v San Damiano d'Asti, svoj rojstni kraj, da bi uredil neko zadevo. Tam je odložil duhovniško obleko in se ni več vrnil.

Klerika Vaschettija so imeli za enega izmed stebrov zavoda v Giavenu, kar je v resnici tudi bil. Ko mu je don Bosko pripovedoval, da ga je videl, kako je zapustil polje in preskočil jarek, je ta užaljen rekel: Vi ste pa zares sanjali! Takrat res sploh ni mislil, da bi zapustil don Boska. Ko je potem zapustil oratorij, potem ko je bil svoboden in je prišel na obisk k Božjemu služabniku kot duhovnik, ga je don Bosko spomnil na njegov odkriti sinovsko zaupni odgovor.

– Spominjam se. Res je, je odgovoril Vaschetti.

In don Bosko: – Sem v oratorij te je Bog klical. Sicer pa upam, da ti bo Gospod izkazal svojo milost. Toda čaka te težek boj. In Bog je pomagal Vaschettiju, ki je pozneje kot župnik storil veliko dobrega.

Klerik Jožef Fagnano ni hotel vprašati don Boska, kje ga je videl v sanjah, bodisi zato, ker je bil zelo nezaupljiv, bodisi zato, ker je šele pred kratkim prišel iz semenišča v Astiju in je nezaupljivo gledal na vsa tista prerokovanja. Ker pa so ga tovariši silili, ga je končno tudi on vprašal, kaj je videl o njem v tisti leči. Odgovor se je glasil: Videl sem te na polju, vendar tako daleč, da sem te komaj opazil. Delal si sredi nagih ljudi.

Klerik Fagnano se ni kaj dosti zmenil za tiste besede, toda ko je na dan Marije Pomočnice stal na obali Magellanovega preлива in je dva dni jedel morske rake, ker se ladja zaradi viharja ni mogla približati obali, se je spomnil don Boskovih besed: gledal je na Ognjeni zemlji nage ljudi in iskal pripravno mesto, da bi postavil križ za svoj misijon.

Don Angelu Saviu je don Bosko povedal, da ga je videl v zelo oddaljenih deželah.

Don Dominiku Belmonteju je odgovoril: Ti boš slavil Boga z glasbo. Potem je dodal besedo, ki je naredila na fanta močan vtis. Toda ko je bil dva koraka

stran, je popolnoma pozabil na vse. Naj je še toliko razmišljal, se ni mogel več spomniti. Don Bosko ga je tudi videl, kako je vodil voz, ki so ga vlekli štiri mule. Sad njegovih naporov je bil več kot obilen. Bil je učitelj in glavni asistent v zavodu v Mirabellu, profesor v zavodu v Alassiu, najprej prefekt in potem ravnatelj v Borgu San Martino, ravnatelj in župnik v Sampierdareni. Povsod je bil odgovoren za glasbo za večjo slovesnost cerkvenih obredov. Končno je bil prefekt salezijanske družbe in ravnatelj oratorija v Turinu, kjer je bil vedno deležen zaupanja in ljubezni svojih sobratov in dečkov.

»Don Bosko je, tako beremo v kroniki, tudi Avanzinu povedal opravilo, ki ga je opravljal v sanjah, in dodal: To je volja Božja, da to delaš.

Avanzino, ki ni izdal naloge, ki mu je bila zaupana, ker se ni bil pripravljn ukloniti, je v zaupnem pogovoru priznal nekaterim svojim tovarišem: Don Bosko mi je povedal stvari, ki jih nisem nikdar na svetu povedal.

Go...ju je don Bosko rekel: Ti bi bil poklican v duhovniški stan, vendar ti manjkajo tri čednosti: ponižnost, ljubezen, čistost. Dodal pa je, da srpa ni prejel od don Provera.

Mladi Ferrari je hotel postati duhovnik in je šel vprašat stvari, ki so se tikale sanj. Mnogi so ga spodbujali, da bi šel k don Bosku, on pa se je norčeval. Končno se je znašel v takem položaju, da se ni mogel več umakniti don Bosku, ki mu je povedal, kako ga je videl na žitnem polju, kjer je kljub tistim, ki so ga hoteli poslati nabirat cvetje, še naprej odločno žel. Ko pa je prišel na konec, je bilo za njim vse prazno.

– Kaj to pomeni, je vprašal fant.

– To pomeni, mu je dejal don Bosko, da če ne boš spremenil svojega obnašanja, se pravi, če boš vedno hotel delati samo po svojih muhastih zamislih in se ne boš dal nikomur voditi, boš postal odpadli duhovnik ali odpadli redovnik.«

Toda dečki v oratoriju se niso zadovoljevali z opomini, ki so jih dobivali zasebno. Hoteli so, da bi jim don Bosko obširneje razložil sanje javno, da bi jim odgovaljal na vprašanja, razodel stvari, ki jih niso razumeli, in popolnoma zadostil njihovi radovednosti. Vse skupaj je kipelo kakor kvas. To so bili bistri, spretni in ukaželjni fantje, ki so spravili v zadrego vsakega, ki ni bil gotov glede stvari, ki jo je zastopal. Vendar se don Bosko ni bal, da bi ga mogli ujeti v protislovju, in je zato zvečer 4. maja, tako pripoveduje kronika, dovolil vsem gojencem, da so postavljali svoja vprašanja, ker je tudi sam želel razložiti tiste stvari iz sanj, ki jih niso prav razumeli.

Tudi na večer 5. maja so mnogi prav tako vpraševali podrobnosti. Vprašali so: Najprej, kaj pomeni večer?

Don Bosko je odgovoril: Da je smrt blizu; prišla bo noč, večer, ko nihče več ne bo mogel delati, je rekel Gospod. Nekateri so razumeli, kot da bi bil konec njihovega življenja blizu. Po trenutku mučnega molka so ga vprašali, kako bi mogli podaljšati večer.

– Dvoje sredstev, je odgovoril don Bosko, imamo na voljo. Prvo je to, da ne bi več sanjal takih stvari, ker mi hudo načenjajo zdravje. Drugo pa, da ti zakrknjenci ne bi več, rekli bi, prisiljevali Gospoda, da bi segal po takih nasilnih sredstvih, da bi jih rešil greha.

– In smokve in grozdje?

– Grozdje in smokve, ki so deloma zrele, deloma pa še ne, pomenijo, da so nekatera dejstva storjena že pred večerom, druga pa šele bodo. Storjena dejanja vam bom ob priliki naštel. Smokve pomenijo velike dogodke, ki se bodo kmalu zgodili v oratoriju. Tudi v tem pogledu bi vam mogel povedati veliko stvari, vendar ne bi bilo prav, da bi vam jih povedal sedaj. Povedal vam jih bom pozneje. Povem vam, da smokve kot znamenje fantov pomenijo dve stvari: da se kot zreli sadovi darujejo Bogu v sveti službi ali pa se kot zreli sadeži darujejo Bogu v večnosti.«

K temu bi pripomnili, če nam je dovoljeno povedati našo zamisel, da je bilo med smokvami tudi nekaj neprijetnih za okus in prav zato don Bosko ni hotel o tem govoriti in je s pretvezo zavrnil odgovor.

Jeremija pripoveduje v 24. poglavju o enem izmed svojih videnj takole: »Pred Gospodovim templjem sem videl dve košari smokv. V prvi so bile odlične smokve, kot so navadno prvenci, v drugi pa gnile, ki jih ni bilo mogoče jesti. Prva košara je predstavljala tiste, ki so se kesali svojih grehov in ki jim je Gospod obljubil, da se jih bo usmilil. Druga pa je bila za nespokorjene, ki jih bo Gospod uničil v smislu 29,17: Naredim jih podobne slabim smokvam, ki so tako slabe, da jih ni mogoče jesti.«

Da je dolinica Valcappone predstavljala oratorij, se nam zdi verjetno zato, ker se je vse začelo v tem kraju, kjer je don Boskov brat Jože, velikodušni dobrotnik don Boskovih fantov, imel svoje polje, in pa zaradi kolesa z lečo, kjer so potekali opisani prizori.

Gojenci so nadalje vpraševali.

Don Ruffino nadaljuje.

»In opice na ramah fantov? Kaj pomenijo?

– Te pomenijo, je odgovoril don Bosko, hudiča nečistosti. Ko se ta hudič hoče povzpeti na ramena kakega človeka, ne pride od spredaj, temveč od zadaj.

Tako zakrije grdobijo greha, ga ne pokaže in ga hoče narediti za nekaj majhnega. Te opice stiskajo vrat, zaprejo besedo, ko bi se hoteli spovedati. Ti nesrečneži imajo obrnjene oči, kar pomeni, da tisti, ki so obsedeni od tega hudiča, ne vidijo več stvari, ki se tičejo nebes. Dragi fantje, dobro si zapomnite tiste tri besede: delo, trud, gorečnost, in boste zmagali proti vsakemu hudobnemu duhu, ki bi vas prišel skušat v čednosti čistosti.

– In kako je mogoče odpraviti žabico z ustnic?

Don Bosko je odgovoril z besedami, ki mu jih je povedal skrivnostni prijatelj: naj izgine ošabnost iz njihovih src.

Vpraševali so ga še o raznih nalogah, ki so jih opravljali posamezni gojenci, in ga prosili za razlago.

– Kaj nam boste še povedali o žitnem polju?

– Tisti, ki so bili zaposleni s pšenico, so poklicani v duhovniško službo; tako vem, kdo naj postane duhovnik in kdo ne. Vendar ne smete misliti, da so tisti, ki so bili zaposleni z ročnimi deli, popolnoma izključeni od žetve in obratno. Nikakor ne. Videl sem tam nekaj rokodelcev, ki so tudi želi pšenico. Te sem prepoznal in jih bom preusmeril v šolanje. Še kak drug je šel po srp, pa mu ga razdeljevalec ni hotel izročiti, ker mu je manjkala še kaka čednost. Če si bo tisto čednost pridobil, ga bo Gospod brez dvoma poklical, če le ne bo postal nevreden tega poklica. Toda tako tisti, ki so želi, kakor tisti, ki so obdelovali zemljo, so izpolnjevali Božjo voljo in bili zato na poti zveličanja.

– Kaj pomenijo grižljaji in cvetlice?

– Nekateri so šli na polje in hoteli žeti, toda Provera jim ni hotel izročiti srpa, ker še niso bili usposobljeni za tako delo, in jim je govoril: Tebi manjka še ena cvetlica, tebi manjkata še dve cvetlici. Ti pa moraš požreti še dva grižljaja. Te cvetlice so bile včasih čednost ljubezni ali ponižnosti ali čistosti. Grižljaji pa so bili ali grižljaj učenja ali grižljaj pobožnosti. Ko so to slišali, so tisti fantje šli nabirat te cvetlice in požirat zalogaje. Potem so se vračali in vsak je dobil svoj srp.

Vpraševali so ga tudi o prizorih, ki so se mu pokazali ob vsakem desetem zavrtljaju kolesa in so se nanašali zlasti na razvoj salezijanske družbe. Don Bosko je odgovoril: – Vsak deseti obrat kolesa je ločil dolgo obdobje, da sem mogel natančno preučiti vse okoliščine dogajanja. Po prvih zavrtljajih na začetku sem videl Družbo, da je bila dobro oblikovana, prav usmerjena, z velikim številom sobratov in gojencev v zavodih. Ko sem vrtel naprej, so se prizori spreminjali. Vedno manj je bilo tistih, ki sem jih videval prej, in so se pojavljali taki, ki jih nisem nikdar videl, potem spet taki, ki jih nisem niti poznal; in tisti, ki sem jih poznal iz mladosti, so se postarali. Število dečkov pa je močno naraščalo.

Gojenci se še spominjajo, kako mu je spremljevalec v sanjah dejal: Videl boš stvari, ki ti bodo v uteho, in take, ki te bodo navdale s strahom. Vprašali so ga, ali je, potem ko se je kolo desetkrat zavrtelo, se pravi vsakih deset let, videl svoje sinove v istem stanju in okoliščinah, v isti službi, enakega vedenja, ali so se stvari spreminjale na bolje ali na slabše. Don Bosko se ni hotel izraziti, vzkliknil pa je: Človeka boli in se ga polašča malodušnost, ko vidi, kakim zapetljajem je kdo podvržen v svojem življenju. Zagotavljam vam, da če bi v mladosti vedel, kakim težavam bom podvržen nekaj zadnjih let, bi gotovo izgubil pogum.

Gojenci so se prav tako čudili zaradi zavodov in domov, za katere je don Bosko trdil, da jih bo nekoč imel, medtem ko je tedaj imel samo dom v Valdoccu. Toda Božji služabnik je odgovoril: – Boste že videli, boste že videli.

Tako se je don Bosko v zaupljivem družinskem ozračju menil s člani svoje skupnosti, vendar je nekatere stvari ohranil za svoje klerike. Povedal jim je, da je med fanti, ki so bili na žitnem polju, videl dva, ki bosta postala škofa. Ta novica se je v trenutku razvedela po vsem oratoriju. Gojenci so vneto razpravljali o tem in skušali uganiti, kdo bi to mogel biti. Ker don Bosko ni hotel povedati več, so drugega za drugim pretresli vse klerike. Nato so se zedinili, da bo mogoče prvi škof klerik Janez Cagliero in drugi Pavel Albera. O tem se je v hiši dolgo časa govorilo.« Toliko don Ruffino. Mi pa lahko dodamo, da nihče ni mislil na tedanjega gimnazijca Jakoba Costamagna, da bi mu Gospod namenil mitro.

Don Bosko je, nadaljuje kronist, govoril, da bo dal v šolo nekaj obrtnikov, ki jih je videl žeti ali pobirati klasje na polju. Na dan, ko je začel pripovedovati sanje, je povabil Craveria, da se je začel šolati za duhovnika. Ta, ki si ni sam želel kaj takega, je rad prestopil v gimnazijo. Isto je don Bosko predlagal Tamoneju iz Giavena, ki se je učil čevljarstva: – Videl sem te namreč, mu je rekel, da si žel, vendar ne s preveliko vnemo. Povabil je tudi nekega tretjega, knjigoveza, ki ga je prav tako videl žeti v sanjah. Vendar don Bosko še ni povedal njegovega imena.

Četrti je gojenec, ki je bil sprejet v zavod kot krojač. Don Bosko ga je v sanjah videl, kako je plel škodljive rastline. Fant sam je priznal kleriku Ruffinu, da njegovo dotedanje vedenje ni bilo neoporečno, toda v kratkem je pokazal tolikšno pobožnost, da so ga lahko vsem postavili za zgled. Pokazal je krepostna dejanja, zlasti ponižnost, ki jih ni mogoče pozabiti. Ko so ga dali v šolo, se je kar dvakrat pripetilo, da so ga ob branju ocen iz pridnosti ob koncu tedna zamenjali z drugim fantom istega priimka in imena in mu je nadziratelj v učilnici dal bene (dobro) ali fere optime (skoraj odlično). Take pomote so skoraj vedno tudi pri najboljših fantih povzročile nasprotovanje zaradi nenamerne krivice, in če se ne pritožijo, se vendar skušajo izgovoriti, da niso krivi, in tako spremenijo nezasluženo oceno.

Toda naš dečko je daleč od tega, da bi se vznemiril. Tistim, ki so se čudili njegovemu vedenju in ga spodbujali, naj se pritoži, je odgovarjal 'Saj sem si zaslužil' in ni ničesar storil, da bi mu spremenili oceno, kar je pomenilo, da se je odpovedal nagradi, ki je bila obljubljena tistim, ki bi vse leto vsak teden prejeli optime (odlično).

Medtem je prišel mesec maj in v zadovoljstvo vseh dvigal duše k nebeškim stvarem. Mladi Parigi, ki je postal svet duhovnik, je nekega dne, ko so v šoli govorili o nebesih, tako obstal pri tej misli, da so ga morali tovariši opozoriti, da je spet pazljivo sledil razlagi.« Don Bosko se je na vse načine trudil, da bi vsadil v srca svojih gojencev nežno pa obenem globoko pobožnost do preblažene Device Marije. Navajal jih je, da so jo ljubili kot ljubeznivo mater ter se zatekali k njej in jo častili kot mogočno kraljico.

»V veliko zadovoljstvo mi je,« piše don Bonetti v 51. poglavju v Petih petletjih zgodovine salezijanskega oratorija, »da tukaj navedem glavne pobožne vaje, tako skupne kakor zasebne, ki smo jih opravljali v mesecu maju, ki je tako drag Marijinim častilcem. Vsak večer smo se zbrali v cerkvi sv. Frančiška Saleškega in zapeli pesem na čast presvete Devici Mariji, potem pa poslušali dnevno branje iz knjige, ki jo je don Bosko sestavil prav za to priložnost. Zatem smo prejeli blagoslov z Najsvetejšim. Zjutraj je bila spovednica oblegana od fantov, ki so se hoteli spraviti z Bogom, in obhajilna miza tako zasedena, da se je zdelo, da je vsak dan skupno obhajilo. Čez dan so se pred Marijinim oltarjem vrstili dečki, ki so žrtvovali dobršen del odmora, in molili ali brali iz knjige, ki je govorila o Marijini slavi. Kleriki in sposobnejši fantje so si nabrali zbirko lepih zgledov in vsaj enega na dan pripovedovali sedaj eni sedaj drugi skupini ter se tako trudili, da bi dali spoznati velike Marijine prednosti in čednosti z namenom, da bi v vseh vzbudili nežno sinovsko ljubezen do nje.

Po večerji in pred večernimi molitvami so se mnogi zbirali na dvorišču ali pod stebriščem, prepevali pesmi Mariji v čast in tekmovali med seboj, kdo bo v tem mesecu bolj častil njo, ki zavzema za Bogom prvo mesto v naši duši. Vsi pa so se, tako dijaki kakor rokodelci, trudili, da bi se v vseh pogledih lepo obnašali in v čast prevzvišeni nebeški kraljici ob koncu meseca prejeli venček, spleten iz samih deset.

Kakor da vse te pobožne vaje še ne bi zadostovale, da bi dale duška njihovi pobožnosti do presvete matere, je vsaka spalnica pripravila svoj oltar, na katerem je kraljevala lepa slika matere Božje, obdana s cveticami, svečniki in lučkami.

Fantje so poravnavali izdatke tako, da so rokodelci darovali del žepnine, ki so jo dobivali ob koncu tedna, dijaki pa so prispevali denar ali pa kake predmete, kolikor so lahko s čim razpolagali. Zvečer pa je po skupnih molitvah klerik asistent zbral vse fante pred oltarčkom in z njimi izmenjaje zmolil sedem zdravamarij v čast sedmerim radostim in sedmerim žalostim preblažene Device Marije. Po vsem tem je vsak, potem ko se je poslovil

od dobre Matere in jo prosil za blagoslov, vesel legel k počitku. Ob prazničnih dneh in na koncu meseca je kak klerik, ki je bil za to vnaprej naprošen, imel kratek govor na čast Mariji in tako v preprosti spalnici naredil prve poskuse iz pridiganja pod pokroviteljstvom nje, ki jo po pravici kličemo Kraljica apostolov.

Gospod je blagoslavljal to sveto prizadevanje ter te izraze ljubezni in vere in jih obdaril z bogatimi sadovi. Zares ne vem, da bi pobožnost in moralnost kdaj bolj cveteli med nami kot prav v tistem času; da bi bili mladi rokodelci bolj delavoljni in dijaki bolj prizadevni pri učenju ter učitelji in mojstri bolj zavzeti za korist svojih varovancev. To je tudi dokaz, da je vera najuspešnejše sredstvo resne in uspešne vzgoje, da ljubezen, gorečnost in lepo obnašanje v tistih, ki učijo in vzgajajo, vedno osvojijo srca in duha gojencev ter napravijo iz njih dobre kristjane in modre državljane, in da je v vzgoji za dobro veliko bolj učinkovit preventivni kot represivni sistem. To leto je bilo, rekli bi lahko, zlata doba našega oratorija in zato don Boskovi nasledniki upravičeno želijo, da bi se ta način vzgoje razširil v vse naše sedanje in prihodnje ustanove.

Dečki so bili dobri po don Boskovi zaslugi, pravi kronika, toda njegove moči so oslabele in njegovo zdravje opešalo. Kljub temu je 7. maja zvečer učil fante, kako naj lepo pojejo pesem Mi smo Marijini sinovi. Najprej je on sam do konca odpel pesem in potem povabil druge, da so ponovili za njim.

Ko so ga gojenci vprašali o njegovem zdravju, je odgovoril: Če bi jaz moral dati nasvet komu, ki bi se glede zdravja znašel v enakem položaju kot jaz, bi ga poslal v posteljo in ga spodbujal, naj se izroči v roke zdravnikom. Jaz pa tega nisem hotel storiti, ker bi mi zdravniki začeli dajati zdravilo za zdravilo, mi puščali kri in me prisilili k počitku. To toliko bolj, ker gre za naval krvi v želodec, čemur zdravniki dajejo velik pomen.

Ko so se potem fantje umaknili v svoje spalnice, je duhovnikom in klerikom, ki so ostali pri njem in ga pospremili v njegovo sobo, dejal: 'Jaz nikakor ne mislim, da bi smrt lahko prekinila moje načrte, vendar vsako opravilo tako naredim, kakor bi bilo zadnje v mojem življenju. Mogoče se bom lotil česa novega, česar ne bom mogel pripeljati do konca, pa to ni pomembno. Storil bom, kar morem, četudi bo to zadnje delo mojega življenja. Vedno delam, kakor da bi živel še dolga leta.'

V nedeljo 12. maja proti šesti zvečer je po opravilu v cerkvi imel konferenco o sv. Frančišku Saleškem. Takole je govoril: 'V zadnjem nagovoru smo obravnavali ljubezen, vendar tako ljubezen, ki je skupna vsem ljudem v svetu, se pravi, da si pridobimo čim več prijateljev in odpravimo čim več nasprotnikov. Toda mi moramo izpolnjevati drugo, vzvišenejšo ljubezen. Posnemati moramo

Božjega Zveličarja, ki je začel delati in učiti; najprej delati, se pravi izpolnjevati ljubezen do samih sebe, za naše odrešenje, premagovati sami sebe, premagovati svojo ošabnost. Mogoče nam kako pravilo ne ugaja, se nam kaka naloga ali dolžnost upira. Ne dajmo se premagati malodušju, premagajmo razpoloženje, ki je nasprotno našemu duhu, iz ljubezni do Jezusa Kristusa in zaradi plačila, ki nas čaka. Če bomo tako ravnali, bomo izpolnjevali resnično pokorščino. To je jedro vsega redovnega življenja: Kdor hoče iti za menoj, naj se odpove sam sebi, vzame svoj križ na rame in hodi za menoj. Odpovejmo se svoji volji in vsak dan nosimo svoj križ, kakor pravi sv. Luka, in hodimo za Odrešenikom.

Po konferenci so se kleriki zbrali okoli don Boska in ga zavzeto vpraševali o njegovem zdravju. Odgovoril je: 'Sklenil sem, da bom izpolnjeval tole cvetko: vstal bom ob prvem udarcu zvona in delal do 6,45. Pa ni šlo. Hotel sem začeti v petek, ko se mi je zdelo, da se že dobro počutim. Vstal sem ob določeni uri, pa so me začele boleti oči in nisem mogel nič narediti. Naslednjega dne je bilo isto. Tretji dan sem moral ostati v postelji do poznega večera.'

Po večernih molitvah je don Bosko stopil na majhno prižnico. Tiste dni so bili odpuščeni iz oratorija nekateri fantje, oziroma so sami odšli, ker niso pokazali volje, da bi popravili svoje vedenje. Don Bosko je takole govoril: 'Devetdnevnic in tridnevnic so vedno usodne za kakega gojenca. Ne spominjam se, da bi minila kdaj kaka devetdnevnic, ne da bi kdo zapustil zavod. Sedaj smo komaj sredi binškošne devetdnevnic in so že štirje odšli. Don Rua, bi mi mogel povedati razloge?'

Don Rua je odgovoril: 'Menim, da so tile: V devetdnevnicah opravljamo posebne molitve, katerih cilj je korist hiše, in Gospod nas usliši tako, da najbolj nemarni odhajajo. Zato so devetdnevnic za hišo kot čistilno sredstvo.'

'Prav,' je odgovoril don Bosko. 'Gospod ravna z nami zelo dobrotljivo. On je že položil svojo roko in nakazal tiste, ki naj odidejo. Vendar leži roka tudi na kakem drugem, ki je še v zavodu. Dal sem jim spoznati Gospodov glas. Rekel sem: Hočete iti sami vase in se spametovati? Pa niso hoteli poslušati. Gorje jim! Mi bomo pa jutri skušali izpolniti naslednjo cvetko: Pomislimo, kako smo v preteklosti odgovorili na Gospodove milosti in kako bomo v prihodnje odgovarjali nanje.'«

69.

POGLAVJE

Tretja razširitev zavetišča – Don Boskove besede 15. maja – Žalostne slutnje – Tri zdravamarije, ki so jih molili v spalnici sv. Alojzija – Strela – Ruševine in zaščita iz nebes – Svojevrstna šala – Zahvale – Poklon kanonika Anglesia – Zasramovanje in laži časopisov – Padec oboka – Ljubke sanje: pomen bolnišnice za oratorij – Napisi na novem vzhodnem stebrišču

DON BOSKO SE JE ODLOČIL, da bo razširil svoje zavetišče, zato je naredil načrte za poslopje. Dvorišče hiše Filippi, ob kateri sta stali že opisani dve krili, naj bi bilo vključeno v celotno stavbo z mogočnim zidom, ki bi nosil dvoje nadstropij, tako visokih, kakor so v stari stavbi. Poleg tega bi dozidal še veliko sobano, dolgo 35 in široko 8 m za učilnico, in kako sobo v tretjem nadstropju. Vzhodno krilo oratorija, vzporedno s cerkvijo sv. Frančiška Saleškega, bi podaljšali na dolžino stebrišča, sobe v drugem nadstropju in don Boskove sobe v tretjem nadstropju z okni proti jugu in vzhodu v obširno sobano za knjižnico, zgoraj pa podstrešna stanovanja. Nekdanja don Boskova soba naj bi postala čakalnica za obiskovalce. Novo stebrišče naj bi vodilo k velikemu stopnišču, ki naj bi obsegalo prostor med obema hišama (Pinardi in Filippi), od koder bi bil dostop do podzemlja s kletmi ter vhomom v knjižnico in učilnice.

Don Bosko je 15. maja sklenil pogodbo s podjetnikom Karlom Buzzettijem in mu izročil svoj načrt. Buzzetti se je takoj lotil dela.

Vendar je bila don Boskova usoda, da so se morale ob začetku vsake razširitve zgoditi hude nesreče. Zdelo se je, da lepo vedenje toliko fantov in gorečnost predstojnikov za njihov moralni in verski napredek tako dražita pekel, da je ta z Božjo privolitvijo koval maščevanje. In tako se je tudi tokrat zgodilo, kakor bomo pokazali. Naše poročilo je točno povzeto iz zapiskov don Janeza Bonettija, don Dominika Ruffina, Jožefa Reana, Petra Enria in drugih prič.

Bilo je na večer 15. maja. »Don Bosko je, piše Peter Enria, preden nas je poslal spat, dejal: 'Molite in bodite vedno pripravljene na smrt, ki lahko pride vsak trenutek. Glejte, vsak dan se dogajajo nesreče: eden pade z visokega mesta, drugega napadejo morilci, kdo drug utone, koga zadene srčna kap, drugega spet strela, kdo drug pa umre kako drugače. Toda če smo pripravljene, se nam ni treba bati smrti, naj pride tako ali tako.' Zdelo se je, da je don Bosko slutil nesrečo in je zato dal moliti tri zdravamarije, da se nam ponoči ne bi zgodilo kaj žalega.«

Fantje so odšli v svoje spalnice. V spalnici sv. Alojzija, v zadnjem nadstropju stavbe, ki je obrnjeno na severovzhod, in proti jugu nad don Boskovimi sobami so kakor v drugih spalnicah opravljali majniško pobožnost. V spalnici je bilo kakih šestdeset rokodelcev, ki jih je asistiral klerik Janez Bonetti. Preden so legli, so vsi pokleknili pred s cveticami in lučkami okrašenim oltarčkom in kakor po navadi zmolili 7 zdravamarij v čast sedmih žalosti Device Marije. Klerik Bonetti pa je iz neznanega vzroka dodal še tri zdravamarije rekoč: Zmolimo še tri zdravamarije, da nas blažena Devica reši vsake nesreče. Fantje so bili presenečeni zaradi te novosti, a so vseeno z njim goreče molili. Nato so legli spat.

Don Bosko se tistega večera ni mogel odločiti, da bi šel k počitku. Z očitnim slabim občutkom je šel po stopnicah navzgor, stopil v svojo sobo in začel pisati. Toda ker zaradi obolelih oči ni mogel delati in ker mu ni bilo do spanja, se je zamišljen začel sprehajati po sobi, dokler ob 11. uri končno ni legel spat. Komaj je malo zaspal, je začutil, da ga nekdo vleče za lase, kakor da bi mu jih hotel izpuliti. V sanjah se mu je zdelo, da mu glavo obkrožajo živali in ga grizejo. Z roko se jih je skušal otresti, pa mu ni uspelo.

Nekaj po polnoči, ko je bila vsa skupnost pogreznjena v prvi spanec, se je dvignila silna nevihta, začelo se je divje bliskati in strašansko grmeti. Jožef Rossi, ki je z Jožefom Reanom spal v sobi ob don Boskovi knjižnici, do pol ene ni mogel zatisniti oči. Zbudil je Reana in mu dejal: 'Ali slišiš?' Reano mu je odgovoril: 'Preveč se bojiš, spi, mirno zaspi.' Obrnil se je na drugo stran in znova zaspal.

Toda čez pičle četrte ure se je čisto blizu zaslišal strašen ropot, ki je do tal stresel celo hišo in ta se je v istem trenutku znašla kakor sredi plamenov. Potem je vse otemnelo in zavladala je smrtna tišina, ki je trajala več kot eno minuto. Kar nenadoma se je iz don Boskove sobe zaslišal zvonec. Reano in Rossi sta vzkliknili: 'Gorje, spet kaka nesreča.' Naglo sta se oblekla, prižgala luč in šla vsa prestrašena na pomoč.

Don Bosko je tačas preživel hude trenutke. Skozi dimnik, speljan skozi njegovo sobo, je udarila strela, stresla nosilni zid, vrgla po tleh stojalo s knjigami, prevrnila mizo in vse, kar je bilo na njej. Električna svetilnica je ugasnila in posteljo

iz litega železa, dvignjeno več kot meter od tal, je vrglo v drug kot, njega pa je obdajala bleščeča luč.

Nekaj minut pozneje je izginila vsa svetloba, postelja je padla na klečalnik s tako silo, da je don Boska vrgla po tleh. Nekaj trenutkov je bil kakor brez zavesti. Najprej se mu je zdelo, da je s svojo posteljo padel v spodnjo učilnico. Sedel je na tleh, utrujen od vsega doživetega, tipal okoli sebe in otipal kamenje, opeko in malto. Vstal je, da bi ugotovil, kje pravzaprav je. V strahu, da bi padel v kako luknjo ali bi se nanj podrl kak zid, je po Božji odredbi otipal kropilnik z blagoslovljeno vodo, ki je visel ob vzglavju njegove postelje. Ko je ugotovil, da je še vedno v svoji sobi, je prijel za vrstico, ki je visela ob njegovi postelji, močno potegnil in dal znamenje z zvoncem, nakar sta pritekla Reano in Rossi. Don Bosko, ki se je zavil v odejo, da bi se obranil pred mrazom, je sedel na posteljo in čakal. Medtem je z mislimi bil pri svojih fantih, ki so spali v zgornjem nadstropju, in jih priporočil blaženi Devici Mariji.

Vstopila sta Rossi in Reano, zaradi don Boska vsa pretresena od strahu. Ko sta stopila k postelji, ju je ljubeznivo pogledal, se jima je nasmehnil ter mirno in krotko dejal: 'Poglejta, kaj je tam sredi sobe.' Od tam je namreč slišal močen ropot in je hotel vedeti, kaj bi to bilo. Reano je zagledal pet ali šest okajenih zidakov, ki jih je strela odtrgala z dimnika. Nato je don Bosko v kratkih besedah fantoma povedal, kaj se mu je pripetilo, in z njemu lastno ljubeznivostjo dodal: 'Ta neotesana strela! Ne da bi prosila dovoljenje za vstop, je prišla v mojo sobo, vse premetala, vrgla posteljo na eno in mene na drugo stran. Treba jo je za kazen postaviti v kot. Glej, Rossi, danes bo ostala brez prikuhe.'

Medtem ko se je v don Boskovi sobi dogajalo vse to, je bil v spalnici rokodelcev nad don Boskovo sobo vse hujši in usodnejši nered. Strela, ki je udarila na južno stran spalnice, je zbila na dvorišče dva dimnika. Deloma je bil uničen strop, tako da je bilo na nekaterih mestih videti nebo. Strešna opeka, zidaki in malta so padali na postelje. Težko je opisati splošen preplah. Eni so jokali, drugi vzdihovali, tretji klicali na pomoč mater Božjo Marijo, četrti iskali don Boska, eni so bežali, drugi padali. Kot da je napočil konec sveta.

Ob trušču in hrušču je klerik Janez Bonetti skočil iz postelje, prižgal luč in šel od postelje do postelje, da bi ugotovil položaj in dal prvo pomoč. Ko pa je videl, da so fantje pod ruševinami – med njimi je bil tudi neki Julij Perroncini, za katerega se je zdelo, da je mrtev – je poslal rokodelca Jakoba Ballaria sporočit don Bosku nesrečo in prosit za pomoč.

»In don Bosko? – V svojem rokopisu, ki ga je prepustil don Bonettiju, Jožef Reano takole poroča: Don Bosko še ni nehal govoriti z menoj in Rossijem, ko

smo zaslišali divje udarce na vrata. Odprem in vstopil je mladi Ballario, ki je ves zaripel komaj govoril: 'Reano, za božjo voljo, obvesti takoj don Boska, da naj pride v našo spalnico. Udarila je strela, strop je padel na fante in nekaj jih je mrtvih.'

Don Bosko, ki je na pol slišal sporočilo, me je znova poklical in me vprašal, kaj se je zgodilo. Ko je slišal, za kaj gre, je dejal: 'O moj Bog,' je zaklical z glasom, ki je pretresel srce, 'ti, Gospod, si hotel tako in jaz se klanjem tvoji odločitvi.' Nato je ukazal: 'Pojdi takoj gor, poglej in mi takoj sporoči.' Stekel sem gor, in ko sem vstopil v sobano, sem začutil nevzdržen smrad po žveplu. Ko sem stopil bliže, sem zaslišal jok, krike in ihtenje. Spalnica je bila zelo dolga, z dvema vrstama postelj. Več kot tri četrta stropa je padlo na tla. Proti koncu spalnice sem videl še večje razdejanje. Mnogi fantje so bili krvavi po obrazu. Nekateri, streseni od električnega toka, so bili kakor brez uma, mladi Modest Davico je bil v obraz ves rjav. Neki čevljar, po imenu Janez Vairolati, odličen trobentač, je brez zavesti ležal na postelji in dva sta ga škropila z vodo, da bi ga spravila k sebi. Zdelo se je, da umira. Drugi pa so kljub nenehnemu trušču bili negibni in se je zdelo, da so mrtvi.

Vrnil sem se k don Bosku in mu poročal o vsem, kar sem videl. On se je medtem že oblekel in mirno, da me je presenetilo, takoj odšel na kraj nesreče.

Šel je po stopnicah, ko mu je prišel naproti neki fant in rekel:

- Udarila je strela in kakih trideset fantov je mrtvih.
- Pojdi in si bolj natančno oglej, mu je rekel.

Nekaj trenutkov pozneje se je isti fant vrnil in poročal: Mrtvih je samo sedem ali osem.

– Še enkrat poglej, je odgovoril don Bosko. Vstopil je v spalnico mirnega in vedrega obraza, se smehljaj in spodbujal: – Nikar se ne bojte, je dejal, v nebesih imamo dobrega očeta in dobro mater, ki bedita nad nami.«

Ko so ga fantje zagledali, so si oddahnili, kakor če bi vstopil angel tolažnik. Tisti, ki so že vstali, so pritekli k njemu. Stopil je k posteljam najbolj ogroženih in ugotovil, da vse skupaj zdaleč ni tako nevarno, kakor so sprva poročali. Šlo je samo za praske in oмотice. Takoj je poslal po vodo in olje in lastnoročno umil rane in podplute. Nato je stopil k mlademu Vairolatiju, ki je bil še ves trd od strahu, in ga dvakrat ali trikrat glasno poklical. Revež je počasi odprl oči, globoko vzdihnil in s pritajenim glasom, vendar jasno rekel: 'Oh, don Bosko!' Kmalu zatem se je popolnoma ovedel in se pridružil tovarišem.

Končno je don Bosko pristopil k mlademu Perronciniju, ki je še vedno negiben ležal na postelji. Vsi so bili prepričani, da je vanj udarila strela. Nihče se mu ni upal približati, verjetno zato, ker so se bali, da bi ugotovili, da je mrtvo

truplo. Dal je primakniti luč bliže, ga natančneje preiskal in ugotovil, da ima majhno rano na licu. V njej je tičala trska z ometom, ki je padel s stropa; tičala je pod desnim očesom. S konci prstov jo je skušal odstraniti, pa mu ni uspelo. Dal si je prinesiti škarje in jo z njimi kot s pinceto potegnil iz rane. Pri tem se je navidezni mrtvec stresel in prepričan, da ga kak tovariš draži, udaril don Boska in v piemontskem narečju zakričal: Zlobnež, pusti me spati! Veselje, ki so ga občutili ob tem dejanju in kriku okoli stoječi, si je lažje predstaviti kot opisati. Vsi, zlasti don Bosko, so se zasmeli od veselja, ker so ugotovili, da sredi tolikega razdejanja ni bilo nobene človeške žrtve.

Kako uro je trajalo zdravljenje in obvezovanje. Ko je don Bosko ugotovil, da je življenje vseh zunaj nevarnosti, je zadovoljno vzkliknil *Deo gratias* (Bogu hvala) in dejal: 'Iz srca se zahvalimo Gospodu in njegovi presveti Materi. Rešeni smo velike nevarnosti. Gorje nam, če bi hiša začela goreti. Kdo bi se mogel rešiti!' In pred majniškim oltarčkom spalnice so odmolili litanije Matere Božje.

Tedaj fantje iz tiste spalnice, čeprav je odbila ura komaj dve, niso hoteli več iti spat in so z don Boskom šli v cerkev. Samo don Alasonatti je še ostal in obvezoval tiste, ki so bili potrebni. Vsi rokodelci so se spovedali, bili pri sveti maši, ki jo je daroval don Rua, in prejeli sveto obhajilo. Ko so se drugi fantje ob znamenju zvonca ob petih dvignili iz postelj, so začudeno gledali, koliko fantov je na dvorišču, in šli k njim. 'Ali nocoj niste nič slišali,' so rokodelci vpraševali dijake. 'Kaj se je zgodilo,' so odgovarjali ti. V njihovih spalnica in celicah so vsi mirno počivali. Rokodelci so hiteli pripovedovati doživetja tiste noči in ponavljali: 'Prav mati Božja Marija, h kateri smo prejšnji večer molili, nas je rešila.'

Don Bosko je tedaj končeval spovedovanje rokodelcev in že so prišli dijaki, tako da lahko rečemo, da je bilo pri maši, ki jo je proti sedmi uri daroval don Bosko, skupno obhajilo. 'Bil je ganljiv prizor,' je dejal kanonik Anfossi.

Ko se je don Bosko vrnil v svojo sobo, so prišli k njemu na obisk kleriki, da bi se prepričali, ali se mu ni pripetilo kaj hudega. Z nasmehom na ustih jih je ljubeznivo sprejel in dejal: 'To je že tretjič, da se je strela z menoj pošalila. Prvič in drugič sem jo skupil, saj nekaj časa nisem mogel več ne brati ne pisati, ne da bi me napadla mučna omotica, od katere sem potem ozdravel tako, da sem hodil na daljše sprehode. Toda bojim se, da bo pretres, ki sem ga doživel to noč, imel za moje zdravje hujše posledice. In pri vsem tem sem strela, ki je udarila, rekel: Vsaj malo več olikanosti!' Nato je dodal: 'To je ena izmed največjih milosti, ki nam jih je presveta Devica Marija izprosila od Gospoda.'

O tem se je lahko prepričal, ko si je malo pozneje šel ogledat škodo, ki jo je zavod utrpel ponoči. Strop v spalnici je bil ves razcefran, z žico povezane trstike

so skupaj z malto visele s stropa. Strela je šla skozi žico in jo prežgala in večina trstik je padla v velikih kosih na tla, ne da bi komu storila kaj žalega. Dobrotniki in prijatelji oratorija, ki so čez dan prišli in si ogledali posledice strele, so se čudili, da nobenemu fantu ni nič bilo, in hvalili Boga in blaženo Devico za to milost.

Po kosilu je don Bosko na dvorišču pod stebriščem klerikom in dijakom pripovedoval dogodivščine pretekle noči in smeje se vso zadevo pripisoval hudici: 'Ta grobijan ne pozna pravil lepega vedenja in je zelo nesramen; daje sunke, da pretresejo kosti. Tudi v glasbi je popolnoma neizobražen; ne ve niti, kaj je takt niti kaj je harmonija, taktira zunaj takta in dela ropot, da pokajo ušesa še tistim, ki spiyo.'

Istega mnenja je bil kanonik Anglesio, ki se je skupaj z don Boskom veselil in mu rekel: 'Jasen dokaz, da ste njegov sovražnik. Da ste odnesli zdravo kožo, mi je ljubše, kot če bi prejeli še tako veliko naklonjenost ali dar od ljudi.'

Tiste dni je nekaj zlonamernih časopisov v poročilu o strelji v don Boskovo hišo z veseljem oznanjalo na vse štiri vetrove, da je bilo tudi nekaj mrtvih. La Gazzetta del Popolo je po svojih urednikih 18. maja opozorila don Boska s posebnim pismom, da naj ne daje več pohujšanja s svojimi nazadnjaškimi pogledi in da naj skuša biti bolj Italijan. Le s težavo je skrivala sovraštvo zaradi neuspelega prizadevanja, da bi preteklo leto oratorij zaprli. S svojim nesramnim žargonom je v št. 139 v ponedeljek 20. maja 1861 objavila naslednje zlobne in lažnive besede:

»V noči od ponedeljka na torek tega tedna je strela udarila, veste kam, uganite! Prav v tisto vzgajališče nesrečnežev, ki jih teolog Bosko (moderen Lorrinet, znan po svoji Zgodovini Italije, polni prijaznosti do Avstrije) zbira s podeželja in jih vzgaja po svojih načelih, da naredi iz njih pobožnjake, ki naj bi preplavili našo deželo.

Eden izmed tistih nesrečnih gojencev je umrl, drugi pa so bili hudo ranjeni. Če bi šlo za kak liberalen zavod, bi duhovniki razglašali: 'Vidite, to je prst Božji!'

Ker ta prst veliko bolj spoštujemo, ga ne bomo nikdar obdolževali za umor.«

»Glede tega,« piše don Bonetti, »hočemo mimogrede povedati, da je liberalna Gazzetta objavila to novico šest dni po dogodku in bi imeli več kot zadosti časa, da bi zvedeli resnico. Toda za nekatere časopise je laž njihovo življenje, preklinjanje in obrekovanje pa njihov posel in zaslužek. Kar pa se tiče žalitev, s katerimi je onečastila oratorij, pa sedaj z jasnimi dokazi pred očmi vsega sveta lahko povemo, da so tisti pobožnjakarji in nesrečneži izurjeni v raznih obrteh ali usmerjeni v učenje; so možje, ki pošteno živijo v naši družbi in so veseli, da so imeli tako vzgojo, ki jim omogoča, da so uspešni podjetniki, odvetniki, profesorji, vojaški starešine ter

zgleдни duhovniki v korist svojim bratom in sestram. Še več, nekateri so se veliko-dušno odpovedali častem in udobnostim in šli v Patagonijo. Ponesli so luč vere in dobrine civilizacije divjim, barbarским ljudstvom in s tem postali resnični dobrotniki človeštva. Dodajmo še, da je lepo število teh fantov doseglo visoke položaje v Cerkvi, v državni upravi in drugih državnih službah. Zato imamo veliko razlogov, da smo prepričani, da je bil tisto noč Božji prst z nami, in prosimo Gazzetto, da bi imela zares malo več spoštovanja in občudovanja za njegova velika dela.«

Na binkoštno nedeljo, 19. maja, so po večernicah in pridigi notranji in zunanji fantje ter veliko dobrotnikov slovesno zapeli Tebe Boga hvalimo. Vendar to ni zadostovalo za varovance preblažene Device Marije. Strela, ki je udarila v oratorij, je nekatere predstojnike napotila k misli, da bi namestili strelovod, in so to tudi povedali don Bosku. 'Da,' je odgovoril, 'postavili bomo kip presvete Device Marije, ki nas je tako dobro obvarovala pred posledicami strele. Bili bi zares zelo nehvaležni, če bi zaupali in se zatekali h komu drugemu kot k njej.'

Njeno varstvo se je tega leta pokazalo prav očitno še v nekem drugem primeru. Karel Buzzetti, ki je vodil delo na novi stavbi, je znal tako zelo pospešiti dela, da je bilo meseca novembra vse narejeno. Treba je bilo samo še urediti kletne prostore, ko se je porušil eden izmed obokov ob stopnišču. Bil je dan in štirje zidarji so odstranjevali ogrodje. Eden je obvisel na tramu, po katerem se je kakor mačka priplazil do okna. Drugi se je znašel v kotu, nad katerim se obok ni zrušil. Tretjega je rešil tram, ki bi skoraj padel nanj, potem pa mu je služil za ščit. Četrty se je znašel pod ruševinami in bil pokopan pod njimi. Ob ropotu so od vseh strani pritekli ljudje. Bali so se, da je četrty zidar mrtev. V velikem strahu so začeli odstranjevati ruševine. Toda glej posebno Marijino dobroto! Izvlekli so ven živega, brez vsake omembe vredne poškodbe. Tistih nekaj odrgnin je kmalu izginilo in mož je bil čil in zdrav.

Ko je don Bosko slišal za nesrečo, je prihitel tudi on, kakor nam poroča Anfossi, toda ko je srečal Buzzettija, ki mu je poročal o dogodku, in slišal, da se nikomur ni nič hudega pripetilo, je smeje se kot po navadi dejal: Zopet je hudič hotel nastaviti svoj rep. Toda brez strahu naprej.

Nekaj noči po tej nesreči je don Bosko imel sanje, ki so ga spominjale na sanje iz leta 1856, ko so se zrušili oboki druge stavbe. Zdelo se mu je, da je v svoji sobi in razmišlja o nesreči. V sobo je stopil kanonik Gastaldi, ki mu je dejal: 'Nič se ne vznemirjajte zaradi porušene hiše.'

Don Bosko ga je začuden zaradi teh besed pogledal v obraz. Kanonik je prav tako za trenutek gledal vanj, potem pa dejal: Naj vam ne bo žal zaradi ene hiše, ki se je podrla. Vstali bosta dve drugi: ena za zdrave, druga za bolne.

Don Bosko si je za vedno zapomnil te sanje in to obljubo, prepričan, da bo s časom zrastle ob sedanjem oratoriju bolnišnica, velika ali majhna, kar je vseeno, vendar oskrbljena z vsem potrebnim, in bo služila bolnim salezijancem in gojencem.

Don Bosko je nekaj let tožil, da je zaradi okoliščin moral pošiljati del svojih bolnikov v javne bolnišnice. Te ustanove so nadzorovali upravniki in ravnatelji, zdravniki, redovne sestre in kaplani, toda nemoralnost, nevera in grdo obnašanje nekaterih bolnikov so bili vzrok hudega pohujšanja.

Naj služi v ponazorilo naslednji dogodek. Leta 1868 je v bolnišnici San Giovanni umrl mladi Enria. Bolniki iz bližnjih postelj so ga z dovtipi in nesramnimi pogovori začeli skušati, toda on, ki se je bal Gospoda, jih ni poslušal in jim je odgovarjal: 'Nič tega, kar mi pripovedujete, ne razumem.' Hudobneži so prasnili v smeh. Ker je prosil za zakramente, so se zbadljivke nadaljevale. On pa je dejal: 'Jaz vam nič nočem, torej me še vi pustite pri miru. Vsak naj misli sam nase.'

Ko je z veliko pobožnostjo prejel tolažila svete vere, je začel umirati. Sedaj so mu njegovi sosedje med preklinjanjem Boga govorili: 'Vidiš, zatekal si se h Gospodu, bil si vedno dober in priden in glej, kako te uslišuje. Umiraš, umiraš; prav tako kakor vsi drugi. Šel boš pod zemljo in zgnil. Kaj ti je bilo treba poklicati duhovnika!'

Fant ni odgovoril. Toda ko je čutil, da mu pohajajo moči, je dejal bolničarju: 'Pokličite mi koga, da mi bo molil naprej molitve umirajočih. Pokličite mojega brata (ki je bil v službi v bolnišnici), umiram. Ker mu nihče ni molil molitev in ker brata ni bilo od nikoder, je vzel v roke križ in začel moliti Iz globočine. Preden je končal psalm, je izdihnil.

Zato je don Bosko menil, da je nujno potrebno zgraditi hišo za bolnike oratorija in za člane salezijanske družbe. Vendar svoje zamisli ni mogel uresničiti in je izvedbo prepuščal Božji previdnosti.

Na dovršeni stavbi je don Bosko pod novim stebriščem na vzhodni strani dal napisati na steno naslednje napise:

- I. *Ti si Peter-skala, na to skalo bom sezidal svojo Cerkev in peklenska vrata je ne bodo premagala (Mt 16,18).*
- II. *Pot orla po nebu, pot kače po skalovju, pot ladje po odprtem morju in pot mladeniča z dekletom (Prg 30,19).*
- III. *Nihče naj te ne prezira zaradi tvoje mladosti. Bodi pa vernim zgled v besedi, vedênju, ljubezni, veri in čistosti (1 Tim 4,12).*

- IV. *Njegove kosti bodo prepojene s hudobijami njegove mladosti, ki se bodo z njim spremenile v pepel (Job 20,11).*
- V. *Dobro je za moža, če nosi jarem v svoji mladosti (Žal 3,27).*
- VI. *Živ ga boš hvalil, živ in zdrav boš hvalil Gospoda in se hvalil z njegovimi dobrotami (Prd 17,27).*
- VII. *Dajali so se mu krstiti v reki Jordan in priznavali svoje grehe (Mt 3,6).*

70.

POGLAVJE

Bolezni v oratoriju – Čudovita ozdravitev očesne bolezni – Neizpolnjen poklic – Don Boska slikajo; različne dogodivščine – Sanje: dve smreki – Dve obljubi kot sad majniške pobožnosti – Sprejem novih članov v salezijansko družbo – Obljubljeni dež in molitev proti toči – Katoliško branje – Ponovitev latinske veseloigre – Nova maša – Sklep Marijinega meseca in dobro opravljena spoved

POSLEDICE STRELE IN DOGODKI, ki so spremljali gradnjo nove hiše, so nas malo oddaljili od vrstnega reda, kakršnega smo si postavili glede pripovedi dogodkov. Sedaj se vračamo k začrtani poti.

V oratoriju so se vrstile bolezni, ki jih je don Bosko napovedal 7. marca tega leta. Dve sta se končali s smrtjo, kot smo že povedali, in »17. maja, je zapisal don Ruffino, so podelili sveto popotnico nekemu Pavesiju, ki je bil na tem, da bo umrl. Toda ta fant, ki je bil sicer zelo krepak, je ozdravel in bil po dolgem okrevanju spet sposoben za delo.

Toda proti koncu maja se je v hiši pojavila nadležna očesna bolezen, ki je junija napadla veliko fantov in trajala še dobršen del julija. Tedaj se je don Bosko odločil za svoje posebno zdravilo, ki naj bi v treh dneh vsakega ozdravilo. Toda osrednji napotek je bil v rabi. Zvečer si je bolnik moral izprati oči in pri tem vzdihniti: Sveta Marija, prosi za nas!

Nekaj čudovitega! Na začetku, ko je don Bosko dal v rabo to zdravilo, je mlademu bolniku svetoval, naj otroško zaupljivo reče 'Sveta Marija, prosi zame, in to takoj'. In že so se zalile fantove oči s tako obilico solz, da je bilo skoraj neverjetno. V manj kot četrto ure so bile oči očiščene in zdrave. Sedaj pa (na začetku julija) ne priporoča več trenutne ozdravitve, pač pa bolnik ozdravi v treh dneh.

O tem pričam tudi jaz in don Bosko je potrdil to izpoved. Jasno je bilo, da je nebeška Mati skrbela tudi za telesno zdravje svojih sinov.«

Don Boska samega so nenehno napadale hujše težave, ki se jim je pridružila še bolezen oči. Vendar on za ozdravitev ni hotel uporabiti sredstva, ki ga je priporočal drugim, ker je to nadlogo sprejemal od Boga kot vajo v potrpežljivosti in se popolnoma prepuščal Božji volji.

O tej njegovi bolezni nam kronika poroča njegove besede: »Don Bosko je nekega junijskega večera dejal klerikom: 'Bil sem v svoji sobi, in ker zaradi obolelih oči nisem mogel delati, sem zaspal. Tedaj se mi je zazdelo, da stoji pred menoj neki klerik, ki mi je rekel: 'Sleči hočem duhovniško obleko.'

Odgovoril sem mu: 'To sem ti že sam hotel svetovati. Toda preden boš izpolnil svojo namero, prosi Gospoda, da ti da spoznati svojo voljo.'

Zdelo se mi je, da je klerik zapustil mojo sobo, in jaz sem se prebudil iz sna. Ta klerik ne pripada našemu zavodu, pač pa v njem živi.

Ta klerik je dobro razumel moj nasvet in videl sem, da je začel resno razmišljati o svojem primeru.«

Povedali smo že, kako so kleriki na vse načine poskušali priti do don Boskove slike, pa vedno brez uspeha. Sedaj pa beremo pri don Ruffinu: »Danes, 19. maja, na binkoštno nedeljo, je Frančišek Serra, sin oratorija, z aparatom Daquerotipo naredil don Boskovo fotografijo. Najprej ga je posnel samega, potem pa skupaj s fanti Jarachom, Constanzo, Fabrejem, Bracom in Alberom in nazadnje še s 50 gojenci. Dva dni pozneje ga je fotografiral med spovedovanjem. Najbližji spovedanci so bili Reano, Albera in Viale. Več drugih je stalo zadaj in se pripravljalo na spoved.

Don Bosko se ni hotel vdati in šele po dolgem prigovarjanju Serre je privolil.

Te fotografije so bile namenjene izključno samo oratoriju in don Bosko ni hotel, da bi jih razmnoževali. Bellisio jih je prerisal s svinčnikom.«

Toda ta dogodek so spremljale razne zgodbe, ki so veselile, zabavale in presenečale fante in jim dolgo časa bile predmet pogovorov.

Don Bonetti je pustil zapisano: »Rekli so mi, da don Bosko kljub vsem prošnjam v ta namen ni hotel priti iz svoje sobe. Tedaj je eden izmed najstarejših fantov oratorija, klerik Janez Cagliero, pokleknil predenj in ga v imenu vseh fantov prosil, naj jim naredi to veselje, ker bi jim bilo zelo hudo, če ne bi imeli nobene njegove fotografije, če bi umrl. Toda preden se je don Bosko postavil za fotografiranje, je obrnjen k Serri dejal: 'Vedi, da je do sedaj po mnogem moledovanju raznim družinam v Turinu trikrat uspelo, da sem se dal fotografirati, pa vedno

brez uspeha. Pred kratkim sem bil z nekaterimi fanti pri najboljšem turinskem litografu, gospodu Duboisu. Storil je vse, kar je zmogla njegova umetnost, poskusili so tudi njegovi pomočniki, pa je bilo vse zaman. Vsi so bili iz sebe in so govorili, da se jim kaj takega še ni zgodilo. Smejal sem se jim in rekel: Poskusite nekaj drugega. Če hočete dobiti dobro mojo fotografijo, pojdite najprej k spovedi in me potem fotografirajte. Oni so mislili, da se šalim, in so se smejali. Toda potem ko so več kot eno uro poskušali fotografirati, so morali odstopiti in mi dali oditi. Sedaj pravim isto tudi tebi: Če si v milosti Božji, prav, delaj naprej. Sicer pusti vse pri miru, ker bomo samo izgubljali čas.'

Serra se je lotil dela. Prvič ga je fotografiral brez pravega uspeha, potem mu je pa drugič in tretjič odlično uspelo. Tedaj so vsi fantje začeli kričati: 'Serra je v milosti Božji, Serra je v milosti Božji!'

Ko so se dečki fotografirali z don Boskom, jim je dejal: 'Tisti, ki nimate čiste vesti, se ne spravljajte pred objektiv, ker boste grdi.'«

Tako je don Bosko tudi v šali imel pred očmi dobro svojih fantov, rekoč, kako velika nesreča je biti v Božji nemilosti, kar dela človeka, ki je na zunaj prijeten in lep, grdega in izmaličenega.

»Medtem je, piše don Ruffino, na kratko pripovedoval naslednje sanje: 'Zdelo se mi je, da sem v spremstvu nekaterih fantov bil v Castelnuovu sredi travnikov. Razmišljali smo o daru, ki bi ga poslali papežu Piju IX. za njegov god. Kar smo zagledali, da po zraku od butiglierske strani prihaja velika smreka. Bila je velika kot dva turinska otoka skupaj, obenem pa zelo visoka.

Prihajala je k nam v ležečem položaju, potem se je dvignila navpično, se zamajala in videti je bilo, kakor da bi se hotela zrušiti na nas. Prestrašeni smo hoteli zbežati in smo se slovesno pokrižali. Tedaj je zapihal močan veter in se sprevrigel v nevihto z bliski, gromom, strelami in točo.

Nato se je z iste strani začela bližati druga, malo manjša smreka. Prišla je nad nas in se v vodoravni legi začela spuščati navzdol. Zbežali smo v strahu, da bi nas mogla pomendrati, in smo se kar naprej križali. Prva smreka se je spustila skoraj do tal, vendar je še zmeraj visela v zraku; zemlje so se dotikale samo veje. Ko smo vse to opazovali, se je lahen vetrček spremenil v dež. Nismo mogli razumeti pomena tega dogajanja in smo se vpraševali, kaj naj vse to pomeni.

Tedaj je eden izmed fantov (vem dobro, kateri je bil) dejal: 'To je dež, ki ga bo Bog poslal ob svojem času.'

Nekdo drug (za katerega ne vem, kdo je bil) je dodal: 'To je smreka, ki naj okraši kraj mojega bivanja.' Povedal mi je tudi mesto v Svetem pismu, kjer je mogoče to prebrati, pa sem pozabil.

Menim, da prva smreka pomeni preganjanje, nevihte, ki padajo na tiste, ki so zvesti Cerkvi.

Druga pa pomeni Cerkev samo, ki bo kakor rodoviten in dobrodelen dež za tiste, ki ji bodo ostali zvesti. Tako je govoril don Bosko.

Kolikor nam je znano, ni dodal kake razlage. Vendar bomo skušali dognati, ali imajo mogoče sanje še kak drug pomen. Za zdaj se omejimo na majhno primerjavo. Visoka smreka, ki ima več kot sto metrov dolžine in se pne od zemlje proti nebu, je zelo podobna Nebukadnezarjevemu drevesu, ki ga opisuje prerok Daniel, katerega vrh se je dotikal neba in bil s svojimi košatimi zelenimi vejami podoben gozdu v daljavi. Ali ni to znamenje velike moči, ponosen izziv in upor proti Bogu in pretnja uničenja njegovim služabnikom? Toda drevo izgine z zemlje, zadeto od Božje jeze, in vroč silen veter posuši njegove veje, ga ovije v močan vihar in pogoltne ogenj.

Druga smreka, sicer ne tako visoka in mogočna, je verjetno predstavljala ne toliko Cerkev na splošno kakor bolj kakšen izbran njen del, kot bi bila kaka redovna družba, recimo družba sv. Frančiška Saleškega. Zdi se, da to nakazuje kraj, kjer je potekal prizor. Da je smreka stala vodoravno in ne navpično, je znamenje ponižnosti, kakor pravi 13. vrstica 60. poglavja preroka Izaije: Veličastvo Libanona bo prišlo k tebi, cipresa, brest in jelka hkrati, da bodo poveljali prostor mojega svetišča, in proslavil bom podnožje svojih nog.

Mesec maj je bil poln presenetljivih dogodkov in sanje o kolesu so spodbudile nove odločitve za duhovniški poklic. »Zato je don Bosko,« tako piše don Ruffino, »20. maja po večernih molitvah takole govoril: 'Rad bi, da bi vsi fantje kot sad Marijinega meseca obljubili dve stvari: eno Bogu, drugo pa meni, ju napisali na list papirja, podpisali in mi ga izročili. Jaz bom storil isto: eno stvar bom obljubil Bogu, drugo pa, tako vam povem, vam. Nekaterim bom to povedal zasebno, drugim javno. Kar vam pravim, ni nikakršen ukaz. Kdor tega noče storiti, ni dolžan, če pa boste storili, mi boste naredili veliko veselje.'

Število tistih, ki so se velikodušno odločili, da bodo nekaj let sodelovali v korist oratorija in mladine, je močno naraslo. Zapisnik vrhovnega zbora piše:

Dne 21. maja 1861 se je v don Boskovi sobi zbral svet za sprejem novih članov: don Janeza Ciattina iz Portacomarra, župnika v Marettu iz škofije Asti, ki je bil predlagan že 12. maja, in Antona Tressa, sina Frančiška iz Fronta. Don Ciattino je prejel vse glasove, vendar samo kot tretjerednik (kar bi danes pomenilo sotrudnik), ker ni mogel takoj vstopiti v Družbo. Tresso je dobil en negativen glas.

Dne 3. junija 1861 se je zbral svet družbe sv. Frančiška Saleškega in po kratki priporočitvi in molitvi k Svetemu Duhu so bili sprejeti naslednji člani: R. Costanzo di Busca, sin Jožefa; Dominik Parigi, sin Oktavija iz Chierija; Frančišek Rebuffo, sin pokojnega Jakoba. Prva dva, Costanzo in Parigi, sta prejela vse glasove, Rebuffo pa enega negativnega. Zato so vse sprejeli k izpolnjevanju pravil.

Parigi je bil star šestnajst let, druga dva pa petnajst.

Istega dne, ko je bil sveti duhovnik don Ciattino sprejet v salezijansko družbo, se je v oratoriju mudil njegov prijatelj teolog Barbero, župnik v Villi San Secondo. Ta je rekel don Bosku: 'Na naših poljih je velika suša. Potrebno bi bilo, da bi vi poslali nekaj dežja.'

'Pojdite domov,' je odgovoril don Bosko, 'opravite devetdnevnicco. Zjutraj zmolite kako molitev, potem opravite kako pobožnost v čast presvetemu Zakramentu, zvečer pa zberite ljudi h kaki pobožni vaji v čast presveti Devici Mariji. Povabite ljudi in jim približno takole recite: Opravili bomo to devetdnevnicco. Rad bi, da bi osramotili don Boska, ki nam je obljubil dež. Recite to smeje se. Potem pa dodajte resno, da naj vsaj med to devetdnevnicco ne grešijo.'

'Toda kako naj to storim? Kako naj vem, ali so ljudje izpolnili vaš nasvet? Videti je, kakor da gre za izmikanje. Mogoče se jih bo 200 zdržalo od greha. Toda ali bodo potem zaradi nekaterih morali vsi trpeti?'

'Toda grešiti pomeni jasno zavračati dobroto, je celo zanikanje, da smo jo prejeli.'

'Prav, storil bom, kakor ste mi naročili. Toda če ne bo deževalo, boste vsaj prišli povedat vzroke, zakaj ni deževalo?'

'Da, prišel bom. Povohal bom in našel grešnike.'

Kakor hitro se je župnik vrnil domov, so začeli devetdnevnicco. Župnik je napovedal v govoru to, kar sta se zmenila z don Boskom. Deževalo je, še preden so končali devetdnevnicco.

Don Bosko naj bi se na jesen napotil s fanti v Villo San Secondo.«

Tako poroča don Ruffino in dodaja: »Don Bosko je kak dan pred prihodom don Barbera priporočil nekemu svojemu prijatelju, ki je šel v Becche: 'Naročite tistim krajanom, naj pobožno prosijo Marijo, se zberejo vsak večer k molitvi rožnega venca, kajti sicer jih bo doletela huda nevihta.'«

Krajani so goreče prosili preblaženo Devico, ker so dobro poznali pomen takih priporočil, medtem ko je don Bosko začel vedno bolj širiti naslov, ki je dobil ime don Boskove Madonne (Marije). V letopisu Galantuomo za leto 1860

je prvič zapisal: 24. maj, blažena Devica Pomočnica, in v Galantuomu 1861 za isti dan: presveta Devica pod velezaslužnim nazivom Pomočnica kristjanov, Auxilium Christianorum.

Na tak način je Katoliško branje, ki je bilo določeno, da bo opevalo slavo in milosti presvete Device Marije Pomočnice kristjanov, imelo čast, da je pred vsemi ljudskimi letopisi, ne da bi to kdaj opustilo, svojim naročnikom in bralcem poročalo za to slovesnost določen dan. Za mesec junij je Katoliško branje prineslo zvezek, ki ga je natisnil Paravia z naslovom *Viktorina in Evgenija ali vljudnost in ljubezen*. V tej preprosti pripovedi je nakazano, kako vljudnost do vseh brez izjeme mora biti posledica ljubezni pri zunanjih delih do ljudi, kakor to naroča Sveti Duh v Svetem pismu. Na koncu je zapisanih nekaj anekdot iz življenja papeža Pija IX.

Zadnje dni meseca maja so razveseljevali oratorij cerkveni prazniki in ena gledališka predstava. »Dne 23. maja,« nadaljuje pripoved don Ruffino, »so drugič predstavili latinsko veseloigro z naslovom Minerval. Pater Palumbo je poslal dobrotnikom posebno povabilo.

*Duhovnik Bosko uglednemu vitezu Ksaverju Provani
pozdrav v Gospodu (v latinščini)*

*Minerval, ki je mnogim ugajal,
se po želji mnogih vrača na oder.*

*Predstavili ga bodo pri istem Frančišku Saleškem
dne triindvajsetega maja po kosilu ob drugi uri.*

*To povabilo ti bo služilo kot vstopnica,
da se boš udeležil predstave.*

Ko sem pričakoval malo gledalcev, jih je prišlo veliko.

Sedaj jih pričakujem veliko, glej, da jih ne bo malo.

Če si bil na prvi predstavi, te želim

videti tudi tokrat. Upam, da ti bo pripoved

ugajala. Če si bil zadnjič odsoten,

te prosim, da prideš vsaj sedaj.

Pričakujem tvojo navzočnost.

Pozdrav!

V Turinu, trinajsti dan junijskih kalend, leta 1861

Dne 26. maja je don Janez Turchi daroval svojo prvo mašo, ki so jo slovesno peli ob spremljavi godbe. Po kosilu so prebrali nekaj nagovorov in novomašniku

izročili šopek cvetic. Po končanih večernicah in drugih pobožnostih je pozno zvečer igrala godba, izvajali so igre, kurili bengalični ogenj in spuščali balone.

Sklep Marijinega meseca je prinesel svojevrstno tolažbo. Mladi Bo... je nekemu svojemu prijatelju duhovniku pripovedoval o enem izmed dogodkov, ki so bili v oratoriju nekaj vsakdanjega. Pripetil se je njemu in ga je sam pripovedoval kleriku Ruffinu.

Don Bosko je tistega fanta poklical k sebi in ga vprašal:

– Si bil pri spovedi?

– Da, gospod. Pri tem in tem spovedniku.

– Ti je dal odvezo?

– Da.

– Je to mogoče? Res ti je ni mogel dati.

– Pa mi jo je dal. Zakaj me vprašujete?

– Ker nisi vsega povedal.

– Vsega sem se spovedal.

– In če bi ti jaz povedal, da se nisi?

– Ali vi bolj veste kot jaz?

– Nikakor nočem vedeti več kot ti, toda ti nisi vsega povedal. Npr. to in to.

Ali ni res, da tega nisi povedal?

– Jaz se ne upam spovedovati takih reči. Odšel je in sam pri sebi govoril:

Don Bosko vedno vse ve.

Toda don Bosko ga ni izpustil izpred oči. Nekega dne ga je spet poklical k sebi in mu rekel:

– Dajmo, uredi že svojo vest.

– Toda jaz se ne upam spovedati pri vas.

– Saj niti nočem, da se spoveš. Jaz se bom spovedal pri tebi tvojih grehov, ne da bi ti moral govoriti. In tako se je tudi zgodilo. Predstavil mu je v vseh nadržnostih vse, česar se še ni spovedal. Fantu ni bilo treba reči drugega kot samo 'da', da je dobil odvezo. Ko je don Bosko končal, je bil ubogi revček tako vesel, kakor še nikdar v svojem življenju. Sedaj je eden najbolj veselih in ljubeznivih gojencev.«

71.

POGLAVJE

Praznik združenja Italije – Državne oblasti se ne udeležujejo več telovske procesije – Fantje iz oratorija v procesiji v stolnici – Smrt in pogreb grofa Di Cavourja – Don Boskove besede: eden izmed fantov ne bo več opravil naslednje vaje za srečno smrt – Napoved Cavourjeve smrti – Pretnja tistim, ki se nočejo spreobrniti – Hudič na ramah fanta, ki pri spovedi zamolči greh – Družinski don Boskov pogovor: sveti dečki – Skrivnostna krogla – Jezus križani – Mati Božja Marija – Predvidena smrt nekega župnika – Nesreča nekega izvoljenca Božjega, ki pade zaradi ošabnosti – Pomnožitev hostij – Don Bosko javno priporoča molitve za grešnike – Sanje: dragocen robček in čednost čistosti – Ljubezniv sprejem nekega odpadnika – Nadškof v Firencah odgovori don Bosku, ki ga opozarja na protestantsko nevarnost

TELOVSKO PROCESIJO SO V TURINU od nekdanj obhajali veličastno in slovesno, saj so se je udeležili kralj, ministri, senatorji, poslanci in vsi drugi državni dostojanstveniki, tako civilni kakor vojaški. Tega leta pa so kraljeve oblasti odpovedale sodelovanje pri izkazovanju časti najsvetejšemu Zakramentu. In sicer pod čisto posebno pretvezo. Praznik razglasitve ustave, ki so ga navadno slavili drugo nedeljo v maju, so to leto po zakonu prenesli na prvo nedeljo v juniju. Katoliška duhovščina, ki je z verskimi obredi vedno rada sodelovala pri tej slovesnosti, je to leto v veliki večini zavrnila svoje sodelovanje. Novi praznik so ustanovili z namenom, da bi obhajali italijansko zedinjenje. To pa ni moglo biti prav papežu, ki je bil žrtev takega zedinjenja.

Zaradi te odpovedi se je vlada hotela maščevati. Ministrski predsednik grof Kamil di Cavour je zato sredi maja razposlal okrožnico, ki je zastopnikom države prepovedovala sodelovanje pri telovski procesiji. Istočasno pa je grof, ki je

prekoračil komaj petdeset let in bil močnega zdravja, zlasti ko si je opomogel od nekaterih nevšečnosti in se je zdelo, da bo še dolgo živel, z vso močjo pospeševal praznovanje državnega zedinjenja, ki so ga obhajali prvikrat. Kot glavni zagovornik zedinjenja je na bučnih prireditvah prejemal od zgoraj in od spodaj priznanja celotne demokracije.

Toda Bog je v svojih načrtih namenil drugače.

Cavour je po viharnem zasedanju poslanske zbornice, kjer so ga večkrat ostro in silovito napadli, zvečer 29. maja, na vigilijo presvetega Rešnjega telesa ali telovega dobil srčni napad. Ob vstopu v svojo palačo se je zgrudil kot mrtev. Odnegli so ga v posteljo, mu puščali kri in zanj poskrbeli, tako da si je opomogel.

Naslednjega dne pri procesiji ni bilo več slišati godbe in vojaških enot, ne streljanja iz topov, ne veličastnega nastopa dvora, vladarja in visokih državnih uslužbencev, ki bi nosili baldahin. Kanonik Ballesio je pisal, da je »procesija nastopila samo s cerkveno slovesnostjo in namesto senatorjev je za Najsvetejšim stopala truma dečkov iz oratorija. Don Bosko je poslal svoje fante, ki jih je za to dobro pripravil, da so ponosni in z dvignjenim čelom pokazali svoje versko prepričanje. Ko so ljudje videli namesto velikašev dečke, ki so pobožno in zbrano molili in prepevali, so se čudili in bili v veri potrjeni. Bog je blagoslovil to pobožnost in ta dobri zgled. In mi smo dobili za nove spremljevalce Jezusa Kristusa v presvetem zakramentu katoliško aristokracijo in turinska cerkvena združenja.

V nedeljo 2. junija so na najbolj slovesen način povsod slavili državno zedinjenje. Cavour pa se je zvijal na svoji bolniški postelji, udarjen od drugega, še močnejšega srčnega napada.

Don Bosko je 3. junija, kakor piše don Ruffino, dal svojim dečkom moliti za umirajočega ministra in zbranim povedal: »V četrtek bomo opravili vajo za srečno smrt. Želim, da bi jo opravili dobro, ker je med vami eden, ki je drugič več ne bo opravil.«

V ponedeljek 6. junija, sedmi dan praznika presvetega Rešnjega telesa, na obletnico čudeža, ki se je zgodil v Turinu leta 1453, je ob isti uri grof Cavour prešel v večno življenje. Kakšno sovpadanje! Stopil je na najvišjo stopnjo družbene lestvice, ko ga je roka Vsemogočnega nepričakovano pahnila v grob. Minilo je komaj šest mesecev, ko je v zbornici vprašal: »Ali veste, kaj se bo v šestih mesecih zgodilo v Evropi?« Hotel je nakazati, da bo v šestih mesecih šel v Rim in se ga polastil. Prav v tistem času pa je izginil s sveta, ne da bi na kakršen koli način popravil zlo, ki ga je povzročil veri.

Tisti dan je oratorij opravil vajo za srečno smrt s skupnim obhajilom. Don Bosko je zvečer skupnosti naznanil Cavourjevo smrt z besedami: »Zares moramo sočustvovati s pokojnim grofom, da v zadnjem trenutku življenja ni našel pravega prijatelja svoje duše. Vendar nas tolaži upanje, da je na priprošnjo sv. Frančiška Saleškega, ki je bil po materini strani njegovega rodu, Bog ganil njegovo srce in se ga usmilil.«

Popoldne 7. junija bi morali njegovo truplo v sijajnem sprevedu odnesti k pokopu. Toda nebo se je zaprlo in ulila se je taka ploha, da je bila pogrebna slovesnost do konca motena. Zbornica, senat, državni predstavniki, vojska in občina, ki niso hoteli spremljati Jezusa Kristusa v najsvetejšem zakramentu, so morali v tem nalivu iti za Cavourjevim pogrebom.

Don Bosko je istega večera nakazal neizmerno vrednost duše in skupnost takole nagovoril: »Med vami je nekaj takih, ki se kljub vsem naporom, ki so bili storjeni, da bi stopili na pravo pot, nočejo spreobrniti. Počakal bom še nekaj časa, potem pa bom prisiljen, da jih bom tukaj javno imenoval.« To je pomenilo, da bi morali iz hiše, če bi bili nevarni za tovariše. To je bil drugi trn, ki ga je don Bosko napovedal 7. marca tega leta in označil s črko M, se pravi moralnost. Eden izmed omenjenih, ki je redko prejemal zakramente, se je v soboto proti večeru predstavil v koru cerkve don Bosku, da bi se spovedal. Sedeč na klečalniku je bil naslonjen na oltar, pred katerim je stala prižnica, s katere so ob nedeljah vodili večernice. Okoli spovednice je bilo nekaj fantov, ki so se pripravljali na spoved. Kakor hitro je bil tisti fant pred njim, je takoj prepoznal nesrečno stanje njegove duše, in ko je končal spoved, ga je vprašal:

- Nimaš nič drugega povedati?
- Nič, je odgovoril ta.
- Mogoče pa imaš še kaj. Pomisli malo.
- Nimam nič drugega, je odvrnil fant. Tedaj je don Bosko ponovno vprašal:
- Nimaš nič drugega? Pogum, povej se vsega.

Toda fant se je delal, kakor bi ne slišal, molčal je in se ni mogel odločiti. V tistem trenutku je don Bosko zagledal za prižnico strašno grdo opico, ki se je zrinila med fante, se zaletela in skočila na ramena tistemu nesrečnežu, ga stisnila za vrat s svojim kremplji in potisnila gobec med njegovim obrazom in fantovo glavo. Don Boska je ob tem pogledu streslo po celem telesu, prišle so mu solze sočutja in ponovil je fantu vprašanje:

- Ali zares nimaš nič drugega povedati?
- Fant pa je vklenjen v hudičeve spone odločno odgovoril:
- Ničesar več se ne spominjam.

– Dragi moj sinko! Kako vendar? Praviš, da nimaš nič več povedati, ko pa vidim ogromno opico na tvojih ramah? Glej vendar, je živahno vzkliknil. Pokazal je, da se hoče dvigniti in se iznebiti bližine tiste pošasti. Fant je ob pogledu na don Boskove solze in ob njegovih besedah o živali na hrbtu obrnil glavo, od strahu vzdihnil, zajokal in prijel don Boska za obleko, rekoč: 'Ne zapustite me!' 'Toda če nočeš, da te zapustim, priznaj vse in se spovej,' je odgovoril don Bosko. Tedaj se je revež opogumil, se oklenil spovednika in se, medtem ko je pošast izginjala, spovedal svojega greha, ki ga je skušal prikriti.

Ta primer je don Bosko nekega večera pripovedoval nekaterim klerikom, med njimi Ruffinu in Bonettiju, ki so ga zapisali. Njegova izvajanja so naredila močan vtis, ker so spominjala na sanje, ki jih malo mesecev prej imel o fantih z opicami za vratom.

Novica se je počasi razširila po celem zavodu in don Bosko jih je s potrebno previdnostjo pripovedoval vsej skupnosti. V tej pripovedi je, kakor tudi ob drugih podobnih priložnostih, spremenil okoliščine časa, kraja in oseb in včasih stvar predstavil, kakor da bi se zgodila danes, čeprav se je že prej, mogoče celo pred enim letom. Tako imena glavnega udeleženca niso nikdar zvedeli. Sčasoma pa so nekateri dogodek pripovedovali kot fantastične domislice.

Toda osemindeset let pozneje se je nepričakovano pokazala resničnost dogodka. Brat Edmondo iz družbe šolskih bratov se je leta 1904 udeležil v Turinu katoliškega mladinskega kongresa. Na sestankih se je srečal z več salezijanci, med njimi z don Francesio in don Blancom, misijonarjem v republiki Argentini. Govorili so o don Bosku, ki ga je on spoznal leta 1850. Povedal je, da ga je videl zbirati fante na Trgu Emanuela Filiberta in kako se je tudi udeleževal teh sestankov. Povedal je, kako se je zbralo tudi do 700 fantov za spoved in kako so naprosili deset ali petnajst spovednikov. Toda vsi so se hoteli spovedati pri don Bosku; k drugim spovednikom so prišli le redki. Povedal je tudi, da so don Bosku po dolgem času spovedovanja prinesli vino za poživitev, da pa ga sveti duhovnik nikdar ni okusil.

Brat Edmondo je nato hvalil don Boskovo spretnost pri navajanju fantov k uspešnim spovedim in kako ga je pri tem Bog podpiral tudi z izrednimi milostmi. V potrditev te trditve je pripovedoval dogodek z opico.

Salezijanci, ki so ga poslušali, so bili presenečeni zaradi tega konca, vprašali so ga, kako je on zvedel za to. Odgovor: 'Ko sem bil v Parmi, sem slišal zgodbo od fanta samega (povedal je ime), ki je bil na tak način opozorjen od zgoraj. Minilo je že tri ali štiri leta, ko je zaradi sramu zamolčal pri spovedi neki greh.'

Toda poleg duš, ki jim je bilo treba močno pomagati, je bilo v oratoriju veliko zares nadvse lepih in občudovanja vrednih. V ponedeljek 10. junija zvečer, po molitvah, ko so fantje odšli spat, je don Bosko z nekaj kleriki bil pod stebriščem. Med njimi sta bila tudi Ruffino in Bonetti, ki sta obogatila kroniko z zapisom tega, kar je povedal. Prinašamo, kar sta zapisala.

– *Imel bi vam povedati toliko lepih stvari, je začel svojo pripoved.*

– *Pripovedujte, pripovedujte, so vsi vzkliknili kot iz enega grla.*

– *V hiši imamo fante, ki jih je Bog obdaril z izrednimi darovi, kar dokazuje, da je Gospod z nami. Eden izmed teh, ki sodi med najboljše, čeprav se zdi, da so drugi navidezno še bolj krepostni, je med obhajilom videl velikansko kroglo, ki je napolnjevala vso cerkev. Počasi se je manjšala, postala majhna kot oreh in se ustavila nad ciborijem, ki je bil dvignjen v zrak. Potem je zopet malo narasla, se zmanjšala kot prej in izginila. Vprašal sem dečka, ali razume pomen tega videnja. Odgovoril je, da ne, in dodal: 'Kaj menite vi?' 'Ne vem, kaj naj ti rečem. Kakor vidite, je don Bosko nadaljeval, jaz stvari nisem dal pomena, vendar bi videnje lahko takole razložili: Deček je videl kroglo 2. junija, šestega junija pa je umrl Cavour. Ta je s svojo močjo in s svojim imenom napolnil svet. Ko se je zmanjševal, se je dvignil nad najsvetejši Zakrament, se napihnil, umrl in izginil. Lahko bi stvar še drugače razložili, ko bi krogla pomenila upor proti Cerkvi. Toda v trenutku, ko se zdi, da bi morala biti Cerkve uničena, se revolucija izniči in izgine izpred oči, ki jo zavzeto opazujejo: v daljavi se zdi velika, vendar se spremeni v nič in izgine.'*

Kleriki so vprašali don Boska, kdo bi bil deček, ki je videl to prikazen, a ni hotel povedati imena.

Nadaljeval je:

– *Neki drug deček je videl med povzdigovanjem Božjega Zveličarja, pribitega na križ. Najprej je bil krepak, lep in bolj dostojanstven, potem pa je začel kazati znake trpljenja, postal čisto izmučen, tako da je vzbujal sočutje. Tedaj so se Jezusu Kristusu v veliki ljubezni približali fantje, mu ponujali hrano in okrepcilo in ga zavzeti vpraševali, kaj je vzrok njegovega trpljenja in njegove izčrpanosti. Jezus je odgovoril: 'Dragi moji sinovi! To je volja mojega nebeškega Očeta.' Tako se je končalo videnje. Posebno mi je ugajalo, da mi je fant to napisal na navaden kos papirja, ki ga imam sedaj na svoji pisalni mizi, ne da bi stvari pripisoval kak poseben pomen. Vprašal sem ga, ali ve za pomen tega, kar je videl, zlasti za vzrok Jezusove izčrpanosti. Rekel je, da ne. Dejal pa je, da mogoče pomeni pomanjkanje (materialno ali duhovno), ki nas bo zadelo. Vendar je najverjetnejša razlaga v tem, da Jezus Kristus trpi v svoji Cerkvi.*

Nekateri so don Bosku segli v besedo in ga vprašali: 'Kdo je to?' Toda don Bosko ni hotel povedati in je nadaljeval.

– *Imamo še tretjega dečka, ki sem ga videl v sanjah o mizah in je bil med številom tistih, ki imajo zares čisto dušo in se jim blesti v sijaju krstne nedolžnosti. Z njim se Devica*

Marija rada pogovarja in mu razodeva daljne in skrite stvari. Tudi jaz se obrnem nanj, ko želim spoznati prihodnje stvari. Seveda pazim, da ne podžigam njegove ošabnosti. On mi potem, ko vpraša presveto Devico, pove v vsej preproščini. Isto velja, ko želim prejeti kako milost. Takih dečkov imamo več kot enega. To je nekaj zelo edinstvenega. Čakam in opazujem, da vidim, kako se bo končalo. Kajti utvare niso nemogoče. Vsekakor pa je gotovo, da nas ima Marija rada. Povedal vam bom še o četrtem vašem tovarišu nekaj, česar naravno ni mogoče razložiti. Pred velikonočnimi počitnicami je prosil, da bi smel iti domov na počitnice. Nismo ga hoteli pustiti, toda on je še prosil, češ da bi rad obiskal župnika, ki je na smrtni postelji. Končno smo mu dovolili in on je odšel s to mislijo. Starši, ki jim je razodel svojo misel, so ga imeli za norega. Pisali so v oratorij in vpraševali, ali je fant s to stvarjo norel že takrat, ko je odhajal iz Turina, saj je vendar župnik pri najboljšem zdravju. Kaj še! Nekaj dni pozneje je župnik zbolel, uredil zadeve svoje duše in umrl.

Vsi smo se čudili in ga milo prosili, da bi nam povedal, kdo so ti srečni fantje med nami in jih mi ne poznamo. Rekel je samo: Zares imamo razlog, da rečemo: Skril si to modrim in razumnim in razodel malim, kajti tako ti je bilo vseč. Tu ne gre za znanje, temveč za dobro voljo: Gospod deli svoje darove, komur jih pač hoče podeliti. Toda meni je ljubša stanovitna krepost kot izredni darovi, kajti ta znamenja izbranosti so zelo nevarna, toliko bolj, če so pogosta in se kdo da premagati skušnjavi ošabnosti. Bog se ošabnim upira, ponižnim pa deli svoje milosti. Take duše v tem stanju so mogoče s prižnice slišale ali brale v pobožnih knjigah videnja kakega svetnika ali kaj drugega nadnaravnega. Taka pripoved naredi vtis na človeka, ki česa takega ni doživel. Toda na te, o katerih vam sedaj govorim, to ne naredi nikakršnega vtisa. Nevarnost je celo, da rečejo sami pri sebi: to pa res ni nič posebnega. Takih milosti sem bil tudi jaz že deležen. In v tem primeru preti velika nevarnost, ker tukaj manjka ponižnost. Gorje, če bi zasluge za take milosti pripisovali sebi in bi se tudi samo malo hvalili. Pred leti smo imeli v hiši fanta, ki je trdil, da je med svojo boleznijo videl mater Božjo Marijo, od katere je zvedel veliko zanimivih reči. To je dokazal s tem, da je povedal, kateri izmed njegovih tovarišev so bili pri spovedi in kateri ne. Te zadnje je nekega sobotnega večera poslal k spovedi. Dokaz za take milosti je bilo tudi njegovo zgledno obnašanje, ki ga je pokazal po svoji ozdravitvi. Toda pozneje je postajal vedno slabši in slabši, tako da smo ga morali odsloviti iz zavoda. Naj bo že kakor koli, jasno je, da smo letos prejeli veliko dokazov Božje dobrote do oratorija. Vsi ti dogodki kažejo, da Bog vlada v naši hiši, da nas varuje in ščiti, da stori, da vse lepo napreduje. Gorje nam, če ne bi odgovorili na njegovo dobroto.

Nato je še govoril o omenjenih videnjih in odgovarjal na vprašanja klerikov: Kar se tiče videnja svete hostije, ga nisem bil nikdar deležen, nikakršnih čutnih znamenj ali prikazovanj. Z izjemo pomnožitve hostij. To je bilo zares nekaj nadvse lepega in presenetljivega.

– Je to potem tudi zares gotovo, je vprašal eden.

– Seveda, seveda je gotovo. Nekega jutra, ko sem bil sam duhovnik v hiši (1854), kakor je bilo takrat to običajno, sem daroval mašo za našo hišno skupnost. Potem ko sem se sam obhajal, sem začel deliti obhajilo dečkom. V ciboriju je bilo malo hostij, mogoče 10 ali 12. Ker jih je na začetku pristopilo k obhajilni mizi samo malo, hostij nisem lomil. Toda prihajali

so novi in novi in štirikrat zasedli obhajilno mizo. Bilo je najmanj petdeset obhajil. Hotel sem se že vrniti k oltarju, da bi razlomil hostije, toda ko sem videl, da jih je v ciboriju vedno enako število, sem nadaljeval obhajanje. Tako sem nadaljeval, ne da bi videl, da je hostij zmanjkalo. Ko sem potem obhajal zadnjega, sem ugotovil, da je bila to zadnja hostija in s to sem ga obhajal. Potem je še ponovil: Ne vem, kako. Toda videl sem, kako so se hostije množile.

Don Janez Bonetti je v poročilu o tem takole zapisal: »Zadnje don Boskove besede kažejo na dve stvari: 1° Da je dejstvo pomnožitve hostij nekaj gotovega. 2° Iz te pripovedi, ki jo je ponovil večkrat, in iz nekaterih izrazov je mogoče sklepati, da je poleg tega primera doživel še druge pomnožitve, česar pa ni povedal.« Nato zaključuje: »Kakor koli naj bo že, priznavam, da je te pol ure pogovora z don Boskom meni in mojim tovarišem, kot so to preprosto izpovedali, prineslo več duhovne koristi kot deset dni duhovnih vaj. Naslednji dan smo skušali spoznati, seveda zelo previdno ali vsaj utemeljeno sumiti, kdo bi bili tisti srečni fantje, o katerih je govoril don Bosko. Eni so pravili eno, drugi drugo, vendar niso mogli nič zanesljivega izvedeti. Jaz pa sem s pomočjo fanta, ki mu je tisti, ki je videl kroglo, zaupal svojo skrivnost, zvedel za njegovo ime. Zapisal sem si ga, ga ohranil zase, vendar pa dobil dokaz, da je to, kar je don Bosko pripovedoval, resnično.«

V oratoriju so bile največje kreposti skrite. V okolju duhovnih pobud, s stalnimi presenečenji, sanjami, ki so imele nadnaravni značaj, z napovedmi, z razkritji vesti in z napovedmi smrti, vse to, se je zdelo, da razvnema domišljijo, med tisoči fantov ni bilo sanjačev, verskih prenapetežev, pobožnjakarjev, slabotnežev ali vraževernih. Tako se je vzpostavil red, osnovan na resnični pobožnosti, kakor je bilo Bogu po volji. To je potrjeval Pavel Albera in z njim mnogi drugi.

Dne 16. junija je don Bosko dal za cvetko nasvet, da naj bi vsi zmolili kako posebno molitev, da bi Bog dal milost spreobrnjenja tistim z opico, ki pa so komaj dosegli množino. Zvečer 18. junija je pripovedoval naslednjo zgodbo, neke vrste sanje, kot je take pripovedi imenoval sicer. Način pa, kako jih je pripovedoval, je bil vedno tak, da je o njem mogel govoriti don Ruffino, ki je to pomnil, kar je Baruh povedal o videnjih preroka Jeremija: »Narekoval mi je vse te besede in jaz sem jih s črnilom napisal v knjigo« (Jer 36,18).

Don Bosko je povedal naslednje:

Bilo je v noči od 14. na 15. tega meseca. Ko sem legel spat in komaj malo zadremal, sem začutil udarec po postelji, kakor če bi kdo z desko udaril po njej. Sedel sem in takoj pomislil na strelo, vendar nisem ničesar opazil. Prepričan, da sem sanjal in da ni bilo nič res, sem ponovno legel.

Toda kakor hitro se me je začel pollaščati spanec, mi je drugi udarec prizadel ušesa

in me stresel. Oprl sem se na zglavnik, vstal iz postelje, si ogledoval, pogledal pod posteljo, pod mizo in v vse kote sobe, pa nisem videl ničesar. Tedaj sem se izročil v Božje roke, se pokrižal z blagoslovljeno vodo in zopet legel v posteljo. Potem ko sem mislil na to in ono, sem zagledal, kar vam bom sedaj povedal.

Zdelo se mi je, da sem na prižnici v naši cerkvi in da bom začel pridigo. Dečki so sedeli na svojih mestih, me pozorno gledali in čakali, da bi začel govoriti. Toda jaz nisem vedel, kako naj začnem in o čem naj govorim. Naj sem si še tako prizadeval zbrati misli svojega spomina, mi je duh ostal prazen in pust. Tako sem ostal nekaj trenutkov ves zmeden in zastrašen, ker se mi kaj takega v vsem času, kar pridigam, nikdar ni zgodilo. In že sem zagledal, kako se je ta naša cerkev spremenila v veliko dolino. Skušal sem gledati zidove cerkve in videti fante, pa nisem videl nobenega več. Bil sem ves iz sebe od začudenja in si nisem mogel razložiti tako velike spremembe.

Kaj je vendar to? Še pred nekaj trenutki sem bil v cerkvi, na prižnici, sedaj pa sem v tej dolini! Ali sanjam? Kaj se vendar godi z menoj? Sklenil sem, da bom šel po dolini. Hodil sem že nekaj časa in iskal koga, ki bi mu lahko izrazil svoje začudenje in ga prosil za pojasnilo. Tedaj zagledam prelepo palačo z mnogimi balkoni in obširnimi terasami, kar je vse skupaj sestavljalo lepo enoto. Pred palačo se je raztezal trg. V enem njegovem kotu sem zagledal veliko število zbranih fantov. Stali so okrog neke gospe, ki je dala vsakemu en robec. Ko je vsak dobil svojega, se je postavil v vrsto na terasi ob ograji.

Tudi jaz sem se približal tisti gospe in slišal, kako je v trenutku, ko je izročala robec, izgovarjala tele besede: Ne razgrni ga nikdar, kadar piha veter. Toda če te veter preseneti, ko si ga že razprostrl, se obrni na desno, nikdar na levo.

Opazoval sem vse tiste fante, pa nisem nobenega prepoznal. Robci so bili razdeljeni in vsi fantje so se zbrali na terasi; stali so v dolgi vrsti, pokonci, ne da bi spregovorili besedo. Potem sem videl enega izmed fantov, kako je razgrnil svoj robec in kako so za njim drug za drugim storili isto. Robci so bili zelo veliki, umetelno pretkani z zlatom in z napisom čez vso površino: Kraljica vseh kreposti.

Tedaj je od severa, to je od leve, začel pihati lahen vetrič in se postopoma spremenil v močan veter. Nekateri izmed fantov so takoj zložili robec in se obrnili na desno stran, toda dobršen del jih je ostal nepremično z razprostrtim robcem.

Ko je veter postal že zelo močan in je oblak zagrnil vse nebo, je nastala nevihta, začelo se je bliskati in močno grmeti. Začela je padati toča, nato obilen dež in končno sneg.

Fantom z razprostrtimi robci je toča le-te luknjala in presekala od enega konca do drugega. Tudi dež, se je zdelo, da ima bodice, ker je prav tako cefral robce. V kratkem času so bili robci preluknjani, uničeni in neuporabni.

To dogajanje me je močno osupnilo, saj si ga nisem znal razložiti. Še huje pa je bilo, da sem fante, ki jih prej nisem prepoznal, sedaj, ko sem se začel bližati, jasno spoznal. To so bili moji fantje iz oratorija. Ko sem bil še bližje, sem jih vprašal: 'Kaj delaš tukaj? Si to res ti?' 'Seveda sem tukaj. Glejte, tu je še ta in oni.'

Stopil sem potem tja, kjer je tista Gospa delila robce. Tam je bilo še nekaj drugih moških, ki sem jih vprašal: Kaj pomeni vse to?

Tista Gospa se je obrnila k meni in mi odgovorila:

– Ali nisi videl, kaj je napisano na robcih?

– Da, kraljica vseh čednosti.

– Ali ne veš, zakaj?

– Seveda vem.

– Torej: tisti fantje so izpostavili čednost čistosti vetru skušnjav. Eni so se takoj, ko so se zavedeli, zbežali in skrili svoj robec. Drugi so, zajeti nenadoma, ko niso imeli več časa, robec skrili in se obrnili na desno. To so tisti, ki se v nevarnostih od sovražnika obrnejo h Gospodu. Drugi pa so z razprostrtim robcem bili izpostavljeni sili skušnjav in so grešili.

Ob tem pogledu sem se užalostil in bi skoraj obupal, ker je bilo tako malo tistih, ki so ohranili lepo čednost. Zajokal sem, in ko sem se malo pomiril, vprašal: Toda kako je to, da robcev ni preluknjala samo toča, temveč tudi dež in sneg? Ali te kapljice, te snežinke ne pomenijo mogoče malih grehov, se pravi odpustljivih grehov?

– Toda ali ne veš, da v tem ni majhnih grehov (non datur parvitas materiae)? Vendar se ne žalosti, pridi pogledat.

Eden izmed tistih moških pred balkonom je dal fantom znamenje z roko in zaklical: Na desno!

Skoraj vsi so se obrnili na desno. Nekateri pa se niso premaknili z mesta in so dopustili, da se je njihov robec popolnoma razcefral. Tedaj sem opazil, da se je robec tistih, ki so se obrnili na desno, zelo skrčil, bil ves zakrpan in zašit, vendar tako, da se ni videla nobena luknja, čeprav so bili v tako slabem stanju, da so bili pomilovanja vredni. Niso več bili lepo oblikovani. Nekateri so bili dolgi tri, drugi dve, tretji pa eno ped.

Tista Gospa pa je dejala: To so tisti, ki so imeli nesrečo, da so izgubili lepo čednost, pa so vse popravili s spovedjo. Oni pa, ki se niso premaknili z mesta, spadajo med tiste, ki še naprej grešijo in bodo mogoče šli v pogubljenje.

Na koncu mi je dejala: Nikomur nič ne reci, samo opominjaj.

»Isti dan, piše don Ruffino, je Gospod nagradil don Boskovo gorečnost in mu pripeljal nazaj izgubljeno ovco. Medtem ko je bil na dvorišču sredi fantov, se mu je predstavil neki gospod in dejal, da mora z njim govoriti o neki zelo pomembni stvari. Don Bosko ga je popeljal v svojo sobo in tam mu je brez obotavljanja začel pripovedovati: 'Jaz sem duhovnik, bil sem župnik. Zapustil sem sveto službo in se pridružil Garibaldiju. Prevarali so me, odpadel sem od vere in postal protestant. Toda nesrečen sem, nesrečen vse od prvega trenutka moje zablode in nikdar mi ni uspelo utišati svoje vesti. Sedaj sem v obupnem stanju ne samo duševno, temveč tudi telesno. Rad bi se vrnil k svojemu škofu, pa ne vem, kako naj naredim.'

Don Bosko, ki je poznal iz govoric tistega reveža, mu je odgovoril: 'Seveda pojdite. Škof je že o vsem obveščten in je pripravljen vas sprejeti. Imate kaj denarja?'

'Ne, niti solda. Še več!' – In odgrnil si je trebuh in pokazalo se je, da je imel na sebi žensko srajco. 'To je srajca, ki sem jo v soboto našel na svoji postelji, da bi se preoblekel. Mogoče so se moji tovariši hoteli iz mene norčevati, ko so videli mojo nezadovoljnost.'

Don Bosko mu je dal denar za pot in srajco, da se je preoblekel. Ubogi duhovnik je ob slovesu prosil don Boska za kako knjigo.

– Da, rade volje, je rekel don Bosko, toda sedaj nimam pri roki drugega kot brevir.

– Prav brevirja bi si najbolj želel. Kako nesrečni so tisti, ki zapustijo pot, ki vodi v nebesa!«

Zdi se, da je ta duhovnik, želeč popraviti svoje zmote, don Bosku razodel načrte, ki so jih imeli protestanti za pogubo duš v Firencah. Zato je še isti dan pisal nadškofu v Firencah, ki mu je takole odgovoril:

Ugledni in velečastiti gospod!

Gospa markiza Di Villarios mi je ob svoji vrnitvi v Firenze takoj prinesla vaše cenjeno pismo z 18. tekočega meseca, ki me je zelo razveselilo. Misel, da molite zame in da tudi vaši dečki molijo zame, me je močno ganila in kaže na velikodušnost vaše duše. Res sem tega potreben zlasti v teh viharnih časih, sredi toliko težav in v težkem položaju, v katerem sem.

Mogoče so časopisi malo pretirali neprijetnosti, ki sem jih moral prenesti ob osmini Rešnjega telesa. Hudobni časopis La Nazione pa je napletel o meni laži, ki jih bom zavrnil. Če sem bil ob vrnitvi iz stolnice v nadškofijsko palačo deležen sramotilnih vzklikov in divjih napadov, pa sem istočasno doživel nadvse vdano spoštovanje svojih vernikov. Toda to, kar me je najbolj užalostilo, je bilo precejšnje število ljudi, ki so v svoji hudobiji motili slovesnost, v celoti posvečeno počastitvi Jezusa Kristusa v presvetem zakramentu, in zastrašili ljudi, ki so v izredno velikem številu s svečami v rokah spremljali Najsvetejše. To bogoskrunsko početje me najbolj žalosti. Bog naj v svoji neskončni usmiljenosti razsvetli te onečaševalce in jim odpusti hudobijo.

Novice, ki mi jih pošiljate o protestantski propagandi, mi prihajajo zelo prav, zlasti pa se veselim nasvetov, ki mi jih dajete glede načina, kako naj jih uporabljam. Že deset let se z vsemi sredstvi trudijo, da bi pokvarili naše ljudstvo in mu vzeli vero. Najprej so delali skrivaj, zadnji dve leti pa nastopajo javno. Toda z Božjo pomočjo njihov ugled vedno bolj upada. Pridobili so si samo nekaj izvržkov. Toda celo med temi, ki so se dali prevarati, se jih je začelo nekaj vračati spokorjenih nazaj v naročje Cerkve. Upam, da če bomo pozorni

in se bodo duhovniki držali svojih škofov, potem ti lažni oznanjevalci ne bodo imeli uspeha. Kar se tiče duhovnikov, pa na žalost ne manjka razočaranj. Že prve dni tega meseca sem jih moral obsoditi nekaj, ki so se združili v skupnost z žalostnimi cilji. Hvala Bogu jih je večina poslušala moj glas, razen trinajstih, ki sem jih moral suspendirati od opravljanja Božje službe. Bili so to večinoma nekdanji redovniki in duhovniki iz drugih škofij, ki so se pred leti zatekli k nam in bili že tako in tako na slabem glasu.

Toda če boste prišli v Firence, kakor mi je omenila že imenovana gospa markiza, se bova o vsem ustno pomenila. Zelo si želim, da bi vas osebno spoznal. Če vam ne bo v nadlego, vas vabim, da bi stanovali v nadškofijski palači, kjer imate vedno na voljo pripravljeno sobo.

Medtem ko vam želim vse najboljše in prosim Gospoda, da bi vedno bolj blagoslavljal vaše apostolske napore in vašo dobrodelno ustanovo, imam čast, da znova potrdim svoje visoko spoštovanje vaše ugledne osebe.

Vdani in pokorni služabnik

+ JOAHIM, nadškof v Firencah

Firence, 28. junij 1861

72.

POGLAVJE

Katoliško branje – L'Armonia objavi članek za obnovitev naročnine za Branje – Praznika sv. Janeza in sv. Alojzija – Kako so se imeli radi nekdanji gojenci – Malo semenišče v Giavenu in lep uspeh njegovih gojencev – Don Boskov obisk v Giavenu – Tekmovanje iz zavisti – Hujskajo klerike, da bi zapustili don Boska – Malodušnost klerika Boggera in njegovo pismo – Don Boskovi nasveti kleriku Boggeru – Don Boskov pogovor s provikarjem – Don Bosko pri sv. Ignaciju – Pismo viteza Oreglie don Alasonattiju: bolniki – Don Boskovo pismo fantom oratorija – Iz Lanza poročila o tistih, ki ne sodijo v zavod – Razdelitev nagrad: listek Tomaža Vallaurija don Bosku – Za kleriško preobleko pripravljene fantje

KATOLIŠKO BRANJE JE MESECA JULIJA pri Paravii objavilo zvezek z naslovom *Opuščanje težaškega dela ob prazničnih dneh, ki ga je napisal M. D. Olivieri, nekdanji član zakonodajne skupščine Francije*. Prikazane so moralne, telesne, trgovinske in vsesplošne potrebe po nedeljskem počitku.

V dodatku so natisnjeni nekdanji sardinski zakoni za časa vlade kralja Karla Emanuela o obhajanju prazničnih dni in enološka razprava mons. Losana, škofa v Bielli o tem, kako naj trtno plesen zdravimo z žveplom. Ugledni prelat pravi, da že več desetletij trtna plesen prinaša revščino v cele pokrajine, da je Mati Božja, ki se je prikazala v La Salette, napovedala, da bo grozdje gnilo zaradi človeških grehov, zlasti še zaradi nespoštovanja prazničnih dni, in da se bo ponovila kazen, s katero je Bog kaznoval hebrejsko ljudstvo: »Trgatev je odeta v žalost, vinska trta je oslabela, jokajo se tisti, ki so se radovali. Nikdar več ne bodo peli pesmi ob kozarcih vina« (prim. Iz 24,7) in »Vinska trta je brez grozdja in listje je odpadlo« (Jer 8,13).

L'Armonia je 17. julija 1861 prinesla naslednji dopis:

TURINSKO KATOLIŠKO BRANJE

Večkrat smo našim bralcem in vsem dobrim ljudem brez razlike priporočili zaslužno Katoliško branje, ki ga v tako veliko korist krščanskega ljudstva tiskajo v Turinu. Toda sedaj nas novi in posebni razlogi navajajo, da jih znova še posebej priporočimo vsem bralcem. Prav to je čas, ko obnavljamo naročnino. Vsem je znano, s kako zagrizenostjo in zavzetostjo prav v teh dneh protestantje na vse načine skušajo vtihotapiti svoje strupene nauke v srca neprevidnih vernikov. Če sovražniki Cerkve toliko storijo za to, da bi pokvarili nauk Jezusa Kristusa, koliko bolj si morajo dobri katoličani prizadevati za najsvetejšo in najdragocenejšo – za sveto vero. Ali bomo dovolili, da bodo sovražniki vere in krivoverci pokazali več zavzetosti za to, da bi duše pogubili, kot mi, da bi jih reševali? Končno pa, ko vidimo, da celoten italijanski episkopat s samim papežem Pijem IX. na čelu živo priporoča te knjižice, in pravijo, da prav v naših časih ni nič odličnejšega, nič koristnejšega od teh knjižic, je vsaka naša beseda odveč. Zato v prepričanju, ki nas navdaja, in v želji, da bi se v katoličanih ponovno vžgalo navdušenje za krščansko poučitev ljudstva, prav sedaj, ko so nevarnosti tako zelo velike, objavljamo pogoje za naročnike, ki so naslednji itn. ...

Naročnino v Turinu sprejemajo Nasledniki Ormea v stebrišču Palazzo di Città v uradu Katoliškega branja, Via Santo Domenico št. 11, pritličje.

Istočasno so na don Boskovo pobudo ponatisnili 4000 podobic sv. Alojzija Gonzage. Vitez Oreglia pa je Severinu Rostagnu, ki se je vrnil v Pinerolo, opisal slovesnosti v oratoriju. Ta dobri fant je bil zaradi svojega slabotnega zdravja v Valdoccu samo nekaj mesecev. Don Bosko in drugi predstojniki so mu izkazovali vse mogoče pozornosti. Vitez Oreglia ga je velikokrat vzel s seboj na sprehod. Toda skupno življenje Severinu ni ugajalo. Privlačile so ga otroške igre, rad se je igral z majhnimi otroki ali pa se je sprehajal s predstojniki in odraslimi, toda z enako starimi si ga le redko videl skupaj. Ko je bil doma, so mu tovariši pisali ljubezniva pisma, ki jih je njegova dobra mati hranila še leta 1891. Med temi je tudi pismo viteza Oreglia:

Dragi moj!

Četudi po navadi o vseh ljudeh mislim najboljše, pa vendar zaradi tvojega tako dolgega molka začenjam dvomiti o tebi. Kajti če bi ti šlo dobro, ne morem misliti, da ne bi pisal, če že ne meni pa vsaj komu iz hiše. Zato se zelo bojim, da je tvoje zdravje več kot samo malo načeto. Vsi, tako jaz kakor tvoji sošolci, želimo, da nas rešiš tega dvoma in nam daš čim prej svoj odgovor. Gotovo si tudi ti radoveden, kaj se dogaja pri nas. Kolikor mi je mogoče, ti bom opisal nekaj stvari. Kar se tiče vsakdanjega življenja tako dijakov kakor rokodelcev, ni nič novega, razen kake majhne spremembe urnika. Vroče ure po kosilu so

namenjene počitku, poznejše učenju in končno večerne vse razvedrilo.

Kar te bo gotovo bolj zanimalo, je način, kako smo obhajali praznike sv. Janeza dne 24. junija in sv. Alojzija 30. junija. Začenši z opisom prvega praznika, ti bom povedal, da so fantje za god darovali don Bosku stolpno uro. Zato boš ob svoji vrnitvi slišal, kako bijejo ure, in ti ne bo treba iti iskat koga, ki bi ti povedal, koliko je ura. Ker je bila ura zelo draga, fantom ni uspelo zbrati vsega denarja. Na srečo nam je prodajalec dal eno leto časa za poravnavo. To ti pravim zato, da če bi po naključju srečal kakega občudovalca don Boskovih kreposti, do katerega imaš dosti zaupanja, bi mu omenil, naj pomaga ubogim fantom pri njihovem zadnjem naporu za poravnavo stroškov. To ti pravim zaupno in zato, da se boš malo nasmejal.

Zjutraj so vsi fantje prejeli sv. obhajilo. Nato je don Bosko postregel s kavo in mlekom vsem fantom zavoda, iz vseh oratorijev in vsem, ki so se udeležili praznovanja. Vsekakor dve brenti mleka nista bili zadosti, da ne govorimo o sadju, salamah in kruhu za zunanje. Nato je bila slovesna maša, ki jo je daroval don Bosko. Sledilo je obilno kosilo (more pauperum – na način za reveže) z glasbo, deklamacijami in napitnicami. Po kosilu smo razbili veliko loncev in igrali še druge igre vse do popoldanske pobožnosti, ki jo je vodil don Bosko; igrala je godba, kot dopoldne in ves čas. Po blagoslovu so razdelili sladkarije, sadje in drugo za malico. Zatem smo gledali ognjemet, leteče krogle in rakete, zvrstila se je množica deklamacij gojencev, darila gojencev, zlasti še zunanjih, in gospodov gostov iz mesta. Z eno besedo, Severino, manjkalo je samo tebe, pa bi bilo vse v najlepšem redu. Po vsem tem smo ob enajstih ponoči legli spat utrujeni in zadovoljni, zlasti še don Bosko, ki je bil utrujen do smrti.

Preskočil bom praznik sv. Alojzija, ker mi bo sicer zmanjkalo časa in celo papirja. Vendar naj povem, da je daroval sv. mašo generalni vikar v Turinu in da je bilo med njo skupno sv. obhajilo, ki ga je prejelo več kot sedemsto fantov. Slovesno mašo je pel kapitularni vikar iz Astija, imel slovesni govor o sv. Alojziju in nam dal blagoslov. Boter praznika je bil grof Collegno. Boter je zjutraj vsem, ki so prišli na slovesnost, podaril zajtrk. Nato je bilo kosilo, malo obilnejše kot za sv. Janeza, z godbo itn. Popoldne je bila loterija, na kateri je vsak kaj zadel, nato ognjemet, leteče krogle in toliko gostov in sorodnikov, da se je naša družina kar izgubila. Praznovanje je trajalo daleč čez deseto uro, nakar smo za sklep lepega praznika opravili večerne molitve. Tudi tukaj nam je manjkal Severino. Njegovi prijatelji so večkrat vzdihovali: 'Oh, če bi bil tukaj naš sošolec Rostagno,' kar pomeni, da razdalje ne oddaljujejo, ne ločujejo prijateljev v Gospodu.

To je nekaj malega, kar ti lahko povem o naših praznikih; ti posvetnim očem sicer ne pomenijo nič prijetnega, so pa dragi tistim, ki poznajo in gojijo duha te hiše in čist namen v svetem zadovoljstvu.

Upam, da te je to malo, kar si si želel vedeti, razveselilo. Dostikrat govorijo in molijo zate in vsi upamo, da boš kmalu spet med nami. Nikar nas ne pozabi pred Gospodom in zlasti še pred Marijo Pribežališčem grešnikov. Prosim te, da zmoliš po rožnem vencu Pozdravljena Kraljica, ki jo imaš navado moliti ob tej priložnosti.

Gospod naj bo s teboj in ti pomaga nositi tvoj križ. On naj ti ga olajša, in če mu je prav, deli z menoj, kar bi mi bilo v veselje. Toda verjetno nisem tega vreden in ga ne bi nosil zadosti vdano, ko mi Gospod po svoji dobroti oprošča toliko moje nepotrpežljivosti.

Tvoji tovariši, zlasti še najboljši in s teboj povezani v Gospodu, te lepo pozdravljajo. Don Bosko in vsi predstojniki prav tako in ti želijo vdanost v Božjo voljo sedaj in zaupanje v prihodnost. Tudi jaz te iz srca pozdravljam in prosim, da izročiš moje pozdrave svoji gospe materi. V imenu Jezusa in Marije te pozdravlja tvoj vdani in odkritosrčni prijatelj

FRIDERIK OREGLIA.

1. julij 1861

Gospodu Severinu Rostagnu – Pinerolo

Šolsko leto se je bližalo koncu, vendar ne tako, da se dvema M – moralnost in malattia (bolezen) ne bi pridružil še R, to je obžalovanja vredna rivalnost, kakor je don Bosko napovedal. Pod njegovim ravnateljstvom in upravljanjem s pomočjo njegovih klerikov ter z disciplino in vzgojno metodo oratorija je malo semenišče v Giavenu v letu 1860/61 tako napredovalo, da je tako zaradi števila gojencev kakor zaradi moralnega vedenja in srečnega uspeha pri izpitih prejel nadvse zadovoljive novice.

»Med oratorijem in semeniščem v Giavenu je bila nenehna zamenjava učiteljev in asistentov,« kakor poroča kanonik Anfossi. »Giaveno smo imeli za eno z oratorijem. Jaz sem večkrat spremljal fante. Don Bosko je poslal klerika Duranda, da je predsedoval polletnim in končnim izpitom. Enkrat je to nalogo opravil tudi klerik Cerruti.«

Don Bosko je kot od vseh priznan predstojnik dvakrat obiskal skupnost v Giavenu in je fante po pravici imenoval svoje sinove. Sprejemali so ga z navdušenjem, kot si ga zasluži vsak dober oče. To so bila prava zmagoslavja; don Bosko je pridigal, imel po večernih molitvah nagovor za lahko noč in opravil vajo za srečno smrt. Vsi so se hoteli spovedati pri njem. On pa je navajal fante k poklicu, za katerega je bil zavod ustanovljen. Fantje so nenehno hodili k njemu po dobre nasvete.

Toda tolika ljubezen in zmagoslavni sprejemi so prizadeli občutljivost novega rektorja in kmalu se je v njegovem srcu razvnela zavist. Odločil se je, da se bo znebil odvisnosti od don Boska in se dal oklicati za edinega predstojnika malega semenišča. Zato je v zaupanju v samega sebe in nadaljevanje sedanjih uspehov sklenil, da bo o stvari govoril neposredno z nadškofijsko pisarno. Bil je prepričan, da bodo tam ljudje, ki bodo podprli njegovo prizadevanje. Prišel je v Turin pod pretvezo, da bi rad pozdravil cerkveno gosposko, in v svojem imenu,

ne da bi omenil don Boska, je predstavil pravilnik za sprejem v zavod, poročilo o poteku izpitov in pregled finančnega stanja za prvo trimesečje. Ker so ga tisti, ki se niso menili za zapostavljanje don Boska, lepo sprejemali, je prihajal v Turin in poročal, kaj je don Bosko ukazal, kako je delal in kaj je govoril. Prav mu je prišlo mnenje nekaterih, da naj se semenišče v Giavenu ne šteje za del oratorija v Turinu. S tem, da je pokazal toliko vnemo za koristi škofije, je hotel doseči dva cilja: odstraniti iz svojih oči bruno, ki ga je zanj predstavljal don Bosko, in prejeti od škofije kot plačilo kako donosno župnijo, za kar je tudi imel vse potrebne sposobnosti.

Toda njegovi želji po neodvisnosti se je postavila na pot ovira, da ni imel asistentov. Zato ni prekinil odnosov s predstojnikom in je previdno podpihoval don Boskove klerike, ki so delali pri njem, z namenom, da bi zapustili svojo družino v oratoriju. Tistim, ki bi mu dali upanje na uspeh, je nudil vse mogoče prednosti, tiste pa, ki so hoteli ostati zvesti, je potisnil v ozadje in jim ni kazal niti naklonjenosti niti zaupanja. Sicer nikdar ni povedal razlogov za tako početje, toda sami gojenci so opazili to njegovo skrivnostno početje in v semenišče se je naselilo nezaupanje in neprijetno ozračje.

Don Bosko je poznal vse te skrite namene in početje, toda to, kar ga je najbolj bolelo, je bilo, da niso več izvajali vseh njegovih zamisli za vzgojo fantov. Ko sta za praznik sv. Janeza Krstnika prišla v Turin klerika Vaschetti in Boggero, ju je don Bosko na večer pred vrnitvijo v malo semenišče glede na ravnanje tamkajšnjega rektorja zadržal na dolgem pogovoru in iskal način, da bi ju poklical nazaj v oratorij: 'Ker don Grassini ne misli več tako kakor don Bosko, bom storil, da si on in provikar poiščeta svoje asistente.'

Klerik Vaschetti je rektorju poročal o pogovoru z don Boskom in ta se je takoj odpravil v Turin, da bi odvrnil nevarnost, da bi pri vodstvu dečkov ostal sam. Zagovarjal se je, se opravičil, bil videti sprejemljiv za don Boskove nasvete, vendar se še isti dan oglasil pri provikarju in don Boska obtoževal, da mu hoče vsiliti način vzgoje, ki bi po njegovem mnenju mogel imeti slabe posledice, ker ni v skladu z zahtevami časa. Rekel je, da mu tako vmešavanje onemogoča prosto izvajanje vodstva, in ga je prepričal, da mu ne bi vzeli Vaschettija in Boggera. Nakazal mu je najprimernejši način, da bi si zagotovil njuno sodelovanje, tako da bi oba klerika, ki sta pripadala turinski škofiji, odtrgal od don Boska in od salezijanske družbe.

Vrnil se je v Giavenu prepričan, da je dosegel veliko diplomatsko zmago. Nepotrpežljivo sta ga v Giavenu pričakovala Vaschetti in Boggero, ki sta bila radovedna, kaj so sklenili glede njiju. Vaschetti je rekel: »Upam, da se bodo stvari

uredile tako, da naju ne bodo klicali v oratorij.« Rektor jima je pripovedoval, da je dolgo govoril z don Boskom. »In kaj ste sklenili o naju dveh? » je vprašal Vaschetti.

»S kanonikom provikarjem sem govoril o vaju in salezijanski družbi, ki ji pripadata.« Ko je potem povedal še nekaj na pol izrečenih misli, se je zavedel, da je povedal že preveč, in utihnil.

»Nam bo don Bosko prihodnje leto še poslal asistente,« sta vprašala klerika.

Rektor se je samo smehljaj in ni dal odgovora.

Klerik Boggero je 5. junija pisal pismo vitezu Oregli di Santo Stefano, v katerem na široko opisuje vse, kar smo povedali. Polastila se ga je velika žalost. »Zdi se mi, da se stvari ne sučejo meni v prid. Med rektorjem in nekaterimi asistenti je taka povezava, da se zdijo nerazdružljivi. Tako ostajam sam, tujec v lastnem domu, ne da bi se mogel s kom zaupljivo pomeniti. Če bi jaz izrazil kak dvom ali upanje glede na našo Družbo, sem prepričan, da bi rektor to takoj zvedel. Ne upam si niti izraziti najmanjše želje, ker ne vem, kako se bo obnašal rektor.«

Svoje pisanje je zaključil s temi besedami:

»To, kar sem pisal vam, bi hotel povedati don Bosku še isti večer, ko se je rektor vrnil iz Turina. Don Bosko mi je namreč naročil, naj mu takoj sporočim, če bo kaj novega. Toda nisem si upal pisati, ker se mi zdi, da bi ga to preveč prizadelo. Če vi mislite, da bi bilo dobro, da bi bil don Bosko o vsem tem obveščen, mu prosim, povejte. Vendar ga prosim, da naj vse, kar bo storil, stori previdno, ker ne bi rad prišel navzkriž z vodstvom tega semenišča. Bojim se, da ne bom mogel kaj kmalu oditi od tod, ker kanonik Vogliotti in rektor menita, da sva Vaschetti in jaz za zdaj še potrebna.«

Vitez Oreglia je izročil pismo don Bosku. Ta ni čakal dolgo in je potolažil Boggera s kratkimi besedami: »Potrebna je največja previdnost, povezana z veliko potrpežljivostjo. Vdanost in zaupanje v Boga.«

Toda pred zunanjimi ljudmi ni bilo nič opaziti o tej nesrečni ljubosumnosti in nekaj klerikov iz oratorija je celo prišlo v Giaveno na zdravstveni oddih. Nekateri izmed njih, kot na primer klerik Francesia, so v hiši prebili počitnice, kakor da bi bili doma. Toda rektor je klerike bodisi z razlogi bodisi s posrednimi namigi skušal odvrniti od don Boska z namenom, da bi se pridružili njemu in potem s pomočjo škofije dobili kako petično službo v njej.

Njega že dalj časa ni bilo več v Turin. Tedaj je don Bosko šel na pogovor s kanonikom Vogliottijem, da bi razčistili neprijetno trenje v Giaveno. Ugotovil je, da je provikar vznemirjen zaradi novice, ki mu jo je sporočil rektor, češ da don

Bosko namerava poklicati v oratorij Vaschettiya in Boggera. Kanonik je takoj povedal, da ta dva klerika potrebuje za dober potek dela v Giavenu. Don Bosko mu ni ugovarjal, vendar je pokazal možnost, da bi ju mogli nadomestiti drugi kleriki in bi stvari prav tako dobro potekale. Nato sta pretresla še druga vprašanja. Iz pisma, ki ga objavljamo, je razvidno, o čem je bil pogovor.

Velezaslužni gospod rektor!

Pošiljam vam seznam klerikov, ki smo jih vzgojili v našem zavodu. Izmed njih si lahko izberete tiste, za katere menite, da bi vam mogli priti prav v Giavenu. Ne morem si kaj, da vas ne bi opozoril na razlog, ki mi je bil naveden včeraj, se pravi, da naj ne bo isto oratorij in semenišče v Giavenu, kar pomeni, da bi osebam rekli jezuiti, pouku pa jezuitizem. Ne dajte si zaslepiti oči tej lahkomiselnosti, kajti tako dobri kakor slabi so prepričani, da te besede pomenijo zagotovilo moralnosti. Pomislite malo, kaj je bilo semenišče v Giavenu pred enim letom in kaj je sedaj. Tisti, ki smo jih poslali tja, so šli samo s pogojem, da je Giavenu isto kot oratorij.

Lahko bi pomislili, koliko in kakšni so bili fantje, ki smo jih poslali iz oratorija, ali osebe našega zaupanja, in koliko so jih poslali drugi. To vam bo pokazalo, da se svet ne boji tako zelo takih besed. Govorilo se je tudi o tem, da bi klerike iz drugih škofij poslali v njihove škofije. To pa je prav nasprotno od tega, kar hočejo škofje, ki ohranijo zase tiste, ki so dobri in jih lahko obdržijo. To vam lahko dokažem: Francesia je iz Ivreje, Cerruti iz Vercellija, Durando iz Mondovija, Provera iz Casala. To so odlični učitelji, ki verjetno ne bi storili toliko dobrega, če bi jih poslali v njihove škofije.

Rekli mi boste, da hočem poučevati Minervo.

Nikakor ne. Hočem povedati samo to, kar se mi zdi, da je v večjo Božjo slavo. Prav tako si ne mislite, da mi je drago, če se vmešavam v zadeve v Giavenu. Nikakor ne, imam zadosti opravkov tukaj v Turinu, in to na vseh koncih in krajih. Zares si želim, da nadaljujete delo, ki se je tako lepo uteklo v Giavenu.

Sicer pa vam je znano, da sem že dvajset let delal za našo škofijo, da delam še sedaj in upam, da bom delal tudi v prihodnje. Vedno sem skušal videti v besedi cerkvenega predstojnika Božjo voljo.

Imejte potrpljenje s tem kramljanjem in sprejmite najboljše želje od vašega vdanega služabnika duh. JANEZA BOSKA.

Turin, 3. septembra 1861

Medtem je bil don Bosko na duhovnih vajah na alpski samotni višini svetišča sv. Ignacija. Popeljal je s seboj viteza Oreglia, ki je 18. julija pisal don Alasonattiju.

»Don Bosko mi je rekel, da upa, da vam bo pisal jutri. Zdi se, da mu zrak koristi in mu pomaga, da se bo znova okreпил. Vsem našim fantom tisoč in tisoč

pozdravov od nas, zlasti pa od don Boska, s katerim se veliko pogovarjava. Zdi se mi cela večnost, odkar fantov nisem videl. Priporočite jim, naj molijo za zdravje našega dragega don Boska, za moje spreobrnjenje, za vedno večjo popolnost naših tovarišev, zlasti pa še za naše sobrate. V imenu velečastitega don Boska vas prosim, da zavirajte v gorečnosti tiste, ki so preveč navdušeni za učenje, in učitelje, da se ne bi preveč trudili, zlasti še klerik Cerruti, za katerega se tako zelo bojim, da bo zbolel.

Zlasti mi pozdravite naše drage bolnike, za katere mi je hudo, da jih nisem mogel ozdraviti.

Prosim vas, da izročite moje pozdrave vsem mojim glavnim predstojnikom: don Rui, don Saviu, don Turchiju, don Rocchettiju. Lepo se vam priporočam v molitev.«

Don Bosko je s svojim pismom razveselil svoje gojence v Turinu.

Dragi fantje in predragi sinovi!

Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj bo vedno z vami.

Komaj nekaj dni živim ločen od vas, pa se mi zdi, da so pretekli že celi meseci. Zares, vi ste moje veselje in zadovoljstvo, toda ker sem daleč od vas, mi manjka tako eno kot drugo.

Don Alasonatti mi je sporočil, da ste molili zame, in jaz se vam za to iz srca zahvaljujem. Tudi jaz vsako jutro pri sveti maši posebno priporočam Gospodu vaše duše. Povedati vam moram, da sem večino časa prebil z vami in opazoval, kaj delate in kaj mislite. O posamičnih stvareh, ki so na žalost zelo težke, bom govoril z vsakim posamično, kakor bo treba, takoj ko bom doma. Na splošno pa sem zelo zadovoljen in imate veliko razlogov, da ste zadovoljni tudi vi. Vendar je treba pri vas odpraviti zelo veliko napako, to je, da prehitro molite skupne molitve. Če hočete narediti meni veliko veselje in obenem nekaj, kar Gospodu zelo ugaja, skušajte umerjeno moliti, ločiti eno besedo od druge in izgovarjati jasno soglasnike in zloge, iz katerih so sestavljene besede.

To vam, dragi fantje, predlagam; zelo si želim, da bi zopet bil med vami. V treh dneh bom spet pri vas in bom z Gospodovo pomočjo pripovedoval veliko tega, kar sem videl, bral in slišal.

Gospod naj vam vsem podeli zdravje in milost in nam vsem pomaga, da bomo eno samo srce in ena sama duša, da bomo služili Bogu vse dni življenja. Tako bodi!

Vdani prijatelj v J. K. duhovnik JANEZ BOSKO

Pri sv. Ignaciju, 23. julija 1861

Rad bi še posebej pisal pismo don Turchiju, Rigamontiju, Placidu Perucattiju, Bagnasaccu, Stassanu in Cuniolu, pa mi zmanjkuje časa. Se bomo ustno pogovorili.

Gospod don Alasonatti in don Rua naj to prebereta vsem zbranim fantom.

»Ko se je vrnil od sv. Ignacija, pripoveduje kronika don Ruffina, je rekel fantom, da je od tam videl vse tiste, ki ne spadajo v zavod.« Ta uvid mu je pomagal pri presojanju tistih, katerih videz je varal bistrovidnost predstojnikov. Brez pomisleka jih je poslal domov k njihovim družinam in tako iz skupnosti odstranil vsak kamen spotike. »Če je posmehljivec kaznovan, preprosti postane moder, če je dojemljiv za modrega, pridobi spoznanje« (Prg 21,11).

Na koncu julija so v oratoriju slovesno razdelili nagrade za konec šolskega leta. Podobno kakor druga leta je slovesnosti predsedoval profesor Tomaž Vallauri. Ta je don Bosku poslal tale ljubeznivi dopis:

Velečastiti in predragi gospod!

Ker gre prva nagrada vam, spoštovani gospod, izrabljam priložnost, da vam pošljem v znamenje spoštovanja nekaj mojih ubogih spisov.

Ostanite mi naklonjeni in molite zame.

Ponižni in vdani sluga T. VALLAURI

Od doma, 20. julija 1861

Šolski in vzgojni uspeh tega šolskega leta je bil za duhovniške poklice nadvse dober. Izredno nadarjenih in pobožnih fantov, ki so tako po starosti kakor moralnosti bili vredni kleriške obleke, je bilo štiriintrideset.

73.

POGLAVJE

Katoliško branje – Družina mučencev – Življenjepisni spomini na dečka Mihca Magoneja: članek iz L'Armonie – Papeževanje sv. Dionizija – Ponatis Življenjepisa Dominika Savia: ocena v L'Armonii – Odlike don Boskovih spisov – Kronika: napoved za klerika Ruffina – Spomini na začetke oratorija – Ne hrani sovraštva – Bodi daleč od določenih kritikov in se ne daj premagati njihovi nesramnosti – Don Bosko na Montemagnu: v Astiju spoveduje v trgovini in gostilni – Nasveti nekemu plemiškemu dečku za prvo obhajilo – Nagovor: kako govoriti o politiki – Ne se bati ozirov na ljudi pri izvajanju pobožnih vaj – Skrbeti, da bo tam, kjer je kak član salezijanske družbe, vse potekalo v najlepšem redu – Don Bosko kara tiste, ki za šalo uporabljajo svetopisemske navedke – Don Bosko brani zasramovane kanonike in nekega škofa – Don Boskov odpor do opravljanja in kako ga je preprečeval – Don Bosko je vedno z ljubeznijo govoril o bližnjem – Don Boska vprašajo o napovedi neke smrti, ki se zdi, da se ni uresničila: njegov odgovor – Bolezni v oratoriju – Pismo mons. Fransonija don Bosku o preobleki klerikov – Don Bosko gre v Vercelli – Med potjo brani svoje klerike pred obtožbo, da ne študirajo bogoslovja – Njegov uvodni nagovor po posvetitvi bazilike sv. Marije Velike – Dve drugi njegovi improvizirani pridigi

GOJENCI ORATORIJA, NAROČNIKI KATOLIŠKEGA BRANJA, so se vračali domov na počitnice z zvezkom, ki ga je natisnil Paravia z naslovom *Družina mučencev ali Življenje svetih mučencev Marija, Marte, Avdifaceja in Abaka in njihovo mučeništvo s popisom njim posvečene cerkve v Caseletteju izpod peresa duhovnika Janeza Boska*. Pisatelj pripoveduje o češčenju teh mučencev, o njihovih dragocenih relikvijah in o mogočnih čudežih, ki so se zgodili na njihovo priprošnjo.

Tisti, ki so bili na počitnicah, so prejeli še en zvezek, napisan z veliko ljubeznijo z naslovom *Biografski spomini dečka Mihca Magoneja, gojenca Oratorija sv. Frančiška Saleskega izpod peresa duhovnika Janeza Boska*. Predgovor je don Bosko posvetil svojim gojencem.

Predragi fantje!

Med tistimi, ki so željno pričakovali izid življenjepisa Dominika Savia, je bil tudi Mihec Magone. Na vse načine si je prizadeval sedaj od enega sedaj od drugega zvedeti nadorbnosti o njegovem življenju in spoznati dejanja, ki so ga naredila za zgled krščanskih čednosti, ker jih je hotel z vso močjo tudi on posnemati. Želel si je pa tudi, da bi mu predstavili vsoto vseh kreposti, ki jih je gojil, z namenom, da bi jih posnemal in bi si ga vzel za učitelja. Toda kakor hitro je mogel prebrati nekaj strani, je Gospod naredil konec njegovemu zemeljskemu življenju in ga poklical, kakor vsi utemeljeno upamo, k uživanju miru pravičnih v družbi njegovega prijatelja, ki ga je hotel posnemati.

Izredno, da ne rečemo romantično življenje tega fanta, vašega tovariša, je v vas vzbudilo živo željo, da bi ga dobili tudi v knjigi. Tako željo ste mi izrazili ob več priložnostih. Zato sem, gnan od vaših prošenj in od ljubezni, ki sem jo gojil do tega našega skupnega prijatelja, pa voden tudi od misli, da bi moglo to delce biti prijetno in obenem koristno branje za vaše duše, sklenil, da bom zadostil vaši vroči želji, zbral vse, kar se je z njim zgodilo pred našimi očmi, in vam ponudil v posebni knjižici.

V življenju Dominika Savia gledamo z rojstvom dano krepost, ki jo je gojil v junaški meri v vsem svojem zemeljskem življenju.

V Magonejevem življenju imamo primer samemu sebi prepuščenega dečka, ki je bil v nevarnosti, da bo začel hoditi po slabi poti, a ga je Gospod povabil, da je šel za njim. Odzval se je ljubeznivemu pozivu, stalno odgovarjal na Božjo milost in vzbujal občudovanje pri tistih, ki so ga poznali. Pri tem se je pokazalo, kako čudoviti so sadovi Božje milosti pri tistih, ki se ji odzivajo.

Naleteli boste na veliko dejanj, ki jih boste občudovali, veliko pa tudi takih, ki jih boste lahko posnemali, ter na izreke, ki se vam bodo zdeli preveč vzvišeni za starost 14 let. Toda prav zato, ker so to izredne stvari, se mi zdi vredno, da smo jih opisali. Vsak bralec je lahko prepričan o resničnosti dogodkov, saj jaz nisem storil drugega kot razporedil in na zgodovinski način povezal dogodke, ki so se zgodili pred očmi živih prič, ki jih je mogoče v vsakem trenutku vprašati, ali je to, kar je zapisano, tudi res.

Božja previdnost, ki poučuje, ko kliče k sebi usihajoče starce ali golobrade dečke, naj nam podeli milost, da bomo vsi pripravljeni na tisti zadnji trenutek, od katerega je odvisna večna blaženost in nesrečna večnost. Milost našega Gospoda Jezusa Kristusa naj nam bo pomoč v življenju in smrti in naj nas spremlja na poti, ki vodi v nebesa. Tako bodi.

L'Armonia je v petek 15. novembra pohvalila ta življenjepis:

To je knjižica približno sto strani, ki jo je napisal odlični duhovnik gospod don Bosko. Že samo pisateljevo ime nam pove, kako prijeten in koristen bo ta kratki življenjepis, zlasti za mladino. Lahek in preprost način pripovedovanja lepih dejanj, ki so jih vsi občudovali pri Magoneju, gojencu Oratorija sv. Frančiška Saleškega, bo v bralcu vzbudil lahko prisilo in ga navdušil, da bo skušal slediti kreposti in se odvrniti od zemeljske lahkomišelnosti. Že večkrat smo priporočili to drago Branje in prav veseli nas, da se tako na veliko širi s pomočjo toliko dobrih ljudi, ki skušajo zoperstaviti dobre spise toliko slabim knjižuram, ki nas zasipajo od vseh strani.

Ob vrnitvi gojencev s počitnic je že znani tiskarnar Paravia pripravil knjižico Katoliškega branja za mesec oktober: *Papeževanje sv. Dionizija z dodatkom o sv. Gregoriju Čudodelniku izpod peresa duhovnika Janeza Boska*. Prikazana so tudi slavna dejanja mučencev tistega časa in hude dolgotrajne Božje kazni malikovalcem.

Istočasno so ponatisnili Življenjepis Dominika Savia, o čemer poroča L'Armonia dne 25. avgusta:

Ta draga knjižica, ki je izšla prvič med zvezki nikdar zadosti hvaljenega Katoliškega branja v Turinu, je doživela že tri izdaje. Zadnji, to je tej, o kateri govorimo, je odlični pisatelj gospod Janez Bosko dodal prelep dodatek, kjer so podane milosti, podeljene od Boga po priprošnji tega fanta, ki ga opisuje življenjepis, ki bo, prepričani smo, dobrim bralcem prav tako ljub kot vse drugo. Ne bomo izgubljali besed, da bi priporočili to izredno delo.

Naj povemo, da ta življenjepis uporabljajo kot šolski učbenik v mnogih šolah v Toskani ter da ugledne in učene osebe trdijo, da niso vzele v roke te knjige, ne da bi jo z neizmernim zadovoljstvom in duhovno koristjo prebrale hkrati od začetka do konca. Ni zadosti, da kdo zna pisati. Treba je pisati tako, da te bodo z veseljem brali. To tako redko skrivnost (v veliko zadovoljstvo nam je, da to lahko povemo) gospod don Bosko kaže v vseh svojih spisih, najbolj pa v tem, ki ga on že tretjič izdaja v tisku in ki ga mi z največjim veseljem najavljamo.

Ni si mogoče predstaviti navdušenja, s katerim so sprejemali in brali te knjige. Natisnili so jih v sto tisočih izvodih. V Toskani so prve don Boskove knjige vzeli za šolske učbenike. Profesor Pera, šolski nadzornik v tistih provincah in zlasti v Pisi in Livornu, je prišel na obisk k don Bosku v oratorij in mu dejal: »Zato da bi naše mlade naučili lepega italijanskega jezika, uporabljamo vaše

spise, kot so Dominik Savio, Alojzij Comollo, Mihec Magone. V šoli imam navado svojim učencem priporočati: V teh don Boskovih spisih se lahko naučite preprostega in jasnega italijanskega jezika. Kaj vam pomaga, če študirate klasična dela z nenavadnimi izrazi, visoko zvenečimi odstavki, zapletenimi izreki, umetelnimi konstrukcijami, če mora potem tisti, ki to bere, uporabljati slovar, če hoče kaj razumeti? To je dobro za tiste, ki so si vzeli za cilj preučevanje jezika. Toda za tiste, ki si takega študija ne morejo privoščiti, je veliko boljše, da se naučijo pisati preprosto, da se bodo mogli izražati v vsakdanjem življenju.«

Vrnimo se h kroniki Dominika Ruffina: »4. avgust. Don Bosko mi je za moj godovni dan rekel: Preden bo preteklo dvanajst mesecev, boš doživel nekaj, kar te bo močno potolažilo, potem nekaj, kar te bo močno užalostilo, in nato še nekaj, kar ti bo povzročilo velike preglavice.« Ruffino, ki je bil doma iz Giavena, se je močno veselil napredka tamkajšnjega malega semenišča, užalostilo pa ga je dejstvo, da je bil don Bosko prisiljen umakniti se s svojimi kleriki iz vodstva tega zavoda, in velike preglavice mu je povzročila bolezen, za katero so se bali, da ga bo pripeljala do groba.

»Nekaj večerov pozneje je bil don Bosko v obednici obdan od lepega števila fantov, ki niso šli na počitnice. Med njimi je bil tudi kak klerik, s katerim don Bosko ni bil popolnoma zadovoljen. Na dolgo je govoril o začetkih oratorija in nato z nekaj šaljivimi dogodki razveselil navzoče. Potem se je močno zresnil in odločno vzkliknil: 'Oh, če bi se nekateri, ki se ne obnašajo najbolje, spominjali vedno začetkov oratorija, bi se gotovo skušali narediti vredne izrednih darov, ki nam jih je izkazal Gospod!'

Spodbujal jih je, da se ne bi ravnali po težnjah užaljenega samoljubja, da ne bi hranili v srcu sovraštva, da bi zatirali ljubosumje, da se ne bi dali voditi zavisti, ko kdo drug dobi uglednejšo službo. Don Bosko je iz izkušnje poznal velikansko škodo, ki jo je dušam in skupnostim povzročilo tako nesoglasje.«

Klerik Albera je nekaj pozneje spremljal don Boska v njegovo sobo, potem ko se je ta vrnil iz mesta.

Medtem ko mu je pomagal, da je odložil klobuk in plašč, mu je don Bosko dejal: »Ti si še mlad in boš videl čudne stvari. Dva v isti cerkvi skupaj opravljata premišljevanje, dva sta drug ob drugem v koru, kjer prepevata brevir, dva poklekata drug ob drugem k isti obhajilni mizi, da bi prejela sveto obhajilo, pa se istočasno sovražita in se ne prenašata. Združiti znata eno z drugim: sovraštvo, obrekovanje, obhajilo in molitev.«

Ob drugi priložnosti je rekel v navzočnosti Jožefa Reana: »Morate se bati in bežati pred tistimi, ki sicer ne kažejo, da so ohlapni v moralnem življenju,

pa vendar presoajajo slabo vse, kar teži k natančnejšemu izpolnjevanju pravilnikov in pobožnih vaj, in se ne ustavijo niti pri kritiziranju avtoritete ter ukazov in nasvetov predstojnikov.« Potem je dodal: »Zaradi človeške slabosti lahko kak dober klerik, ki zvesto izpolnjuje svoje dolžnosti, pričakuje, da se mu bodo hudobni rogali, vendar se mora znati dvigniti nad njihovo zasramovanje in jih pomilovati.«

Meseca avgusta se je don Bosko odpravil v Montemagno na obhajanje praznika Marijinega vnebovzvetja in se hotel istočasno odzvati prisrčnemu povabilu markiza Fassatija, ki je tam prebival v svojem veličastnem gradu. Markizi je bilo ime Marija Assunta in don Bosko si je štel v dolžnost hvaležnosti, da ji je osebno izročil svoja voščila. Tudi njuna otroka Emanuel in Azelija sta ga imela zelo rada in sta ga nepotrpežljivo pričakovala.

Odpotoval je 14. avgusta z vlakom, ki je ob pol treh prispel v Asti, od koder bi se do Montemagna odpeljal z omnibusom.

V vlaku je začel govoriti z nekim trgovcem, ki je sedel ob njem. Od vsakdanjih stvari sta prešla k pogovoru o dobrih časopisih, ki prinašajo toliko dobrega, in potem o slabem tisku, ki povzroča toliko zla v nravnem življenju prebivalstva. Don Bosko si je kmalu pridobil naklonjenost svojega sogovornika, ki ga je kar na lepem prekinil:

- Vse to velja zame. Moral bi se tudi jaz spovedati.
- Prav. Pridite v Turin v oratorij in sprejel vas bom kot pravega prijatelja.
- To bo malo težko. Sedaj grem v Genovo. Opravki kličejo tudi v druga mesta. Kdo ve, kdaj bom spet nazaj.

– Da bi stvari ne odlašali tako na dolgo, ali ne bi mogli tega storiti sedaj, je vzkliknil don Bosko. Potegnil je iz žepa uro, preveril prihod vlaka v Asti in odhod omnibusa za Montemagno in nadaljeval:

- Imam na voljo dvajset minut za spoved.
- In če boste potem zamudili vozilo, ga je vprašal trgovec.
- Ne skrbite zame. Bom vzel naslednjega.
- Prav. Pojdimo, je odločno dejal tisti gospod.

V tistem trenutku je vlak pripeljal v Asti. Ko je don Bosko izstopil, ga je pozdravil postajenačelnik, njegov znanec. Don Bosko ga je prosil, da bi se lahko umaknil v kako prazno sobo, ker bi se rad na samem pogovoril z nekim prijateljem. Postajenačelnik mu je rade volje ustregel in ju popeljal v neko prazno sobo, kjer sta ostala sama. Don Bosko in trgovec sta najprej govorila o nekaterih uvodnih stvareh in potem prešla k spovedi. Vendar pogovor ni stekel tako hitro, kot je bilo upati. Minilo je več časa, kot je bilo predvideno, in ko se je don Bosko napotil na postajo, je omnibus že odpeljal. Toda ker bi še isti večer moral biti v Montemagnu,

je vprašal lastnika omnibusa, ali bi mogoče lahko vpregel voz in ga popeljal na cilj. Rekli so mu, da je to mogoče, vendar šele čez kako uro. Med pogovorom o vsem tem je vstopil v čakalnico bister in veder fant in za njim še sedem njegovih tovarišev. Zdelo se je, da niso nasprotni veri. Gledali so duhovnika, ki je bil videti kot človek, ki mu je v breme ta neprijetna okoliščina, stopili k njemu in mu vljudno dejali:

- Častiti, treba se je sprijazniti z usodo. Treba je potrpeti.
- Vem, da ne gre drugače, vem. A da bi imel tukaj vsaj kaj opraviti.
- Na tisoč načinov lahko izrabite čas: lahko berete kako knjigo, je dejal eden izmed njih.

- Pojdite h komu na obisk, je dejal drugi.
- Pogovarjajmo se o čem, je menil tretji.
- Improvizirajte nam pridigo, je dodal četrti.

Don Bosko pa je rekel:

– Kje naj vam pridigam? Tukaj na postaji omnibusa? Da ne bomo izgubljali časa, vam predlagam nekaj drugega.

- Kaj menite s tem?
- Začel bi spovedovati.
- In kdo bi prišel k spovedi, so ga vprašali.
- Da ne bom brez dela, pridite vi.

Ob teh besedah so se vsi na glas zasmeli.

– Spoved bi bila sicer potrebna, je dejal eden izmed njih. Zelo malo se misli na dušo. Toliko se govori o svetnih stvareh in o drugem, česar se ne spodobi omenjati. Živi se tja v tri dni.

– Sedaj imate čas, da pomislite na svojo dušo, je nadaljeval don Bosko šaljivo. Če se želite spovedati, sem vam na voljo. Pri teh besedah jih je tako pomembno pogledal, da je pogled veljal več kot še toliko besed.

– Prav. Če je vam tako prav, so odgovorili drug za drugim.

– Toda vi, gospodje, se mogoče hočete norčevati iz mene, je don Bosko nadaljeval s svojimi zapeljivimi besedami.

– Nikakor ne.

– To se pravi, da smo pripravljene, da prekinemo s hudičem. Drugo prepustite meni. Videli boste, da boste zadovoljni.

– In kje nas boste spovedali?

– Pridite z menoj in boste videli.

Don Bosko je stopil v bližnjo gostilno, ki je bila tisti čas prazna, in prosil gospodarico, da bi mu odkazala kako sobo. Dobil jo je in povabil fante, naj vstopijo. Ko jih je s kratkim nagovorom spodbudil, jih je vse spovedal in odpustil zadovoljne in srečne.

Ko je končal spovedovanje, ga je že čakala kočija. Prispel je v Montemagno, kjer je imel srečo, da se je prvič srečal z grofico Šarloto Callori, ki je od tistega trenutka postala ena izmed prvih dobrotnic salezijanskih dejavnosti.

Kak teden pozneje je don Bosko po rokah markize, ki je prišla v Turin, poslal mlademu Emanuelu, ki mu je bil popolnoma vdan, naslednje dragoceno pismo.

Dragi Emanuel!

Medtem ko uživaš z dobrim Stanislavom (Medolago) lepote podeželja, prihajam s tvojo mamico na obisk s temle pismom, ki sem ti ga bil dolžan napisati.

Moj namen je predložiti ti lep načrt. Poslušaj me torej. Starost in znanje, ki ga prejemaš, se zdita zadostna za prejem prvega svetega obhajila. Zato bi želel, da bi bila naslednja velika noč veliki dan tvojega prvega svetega obhajila. Kaj praviš k temu, dragi Emanuel? Pogovori se s svojimi starši in prisluhni njihovemu mnenju.

Rad bi, da bi se že sedaj začel pripravljati in da bi bil pozoren in zgleden zlasti v naslednjih rečeh:

1. Natančna pokorščina tvojim staršem in predstojnikom, ne da bi se kdaj upiral njihovim ukazom.

2. Natančnost v izpolnjevanju dolžnosti, zlasti glede šole, tako da te ne bo treba nikdar priganjati k učenju.

3. Veliko spoštovanje vsega, kar se tiče pobožnih vaj. Zato se trudi, da boš lepo opravljal znamenje svetega križa, opravljaj kleče in z zgledno držo pobožne vaje in boš zgledno pri opravih v cerkvi.

Bilo bi mi zelo ljubo, če bi mi na moj predlog odgovoril s pismom.

Prosim te, izroči moje pozdrave Azeliji in Stanislavu. Bodite vsi srečni in zadovoljni. Gospod naj vas vse blagoslovi. Molite zame. Zlasti še ti, dragi Emanuel, glej, da mi boš v čast s svojim zglednim obnašanjem, in imej me vedno za svojega vdanega prijatelja.

duh. JANEZ BOSKO

Turin, 8. septembra 1861

Zdelo se je, da so se nad oratorij zgrnile nove nevarnosti. Don Bosko je sklical člane družbe sv. Frančiška Saleškega in jim v kratkem pa jedrnatem nagovoru priporočil, naj bodo nadvse previdni v vsem, kar se tiče politike. Don Angel Savio je o tem takole pisal don Durandu, ki je bil odsoten iz Turina:

Prijatelj in brat v Jezusu Kristusu!

Kakor po navadi smo tukaj vsi srečni in zadovoljni. Že dva dni iščem priložnost, da bi ti pisal. Sedaj pa mi je ne samo dana možnost, temveč sem dobil od gospoda don Boska naročilo, da ti sporočim, kar je bilo rečeno na konferenci vsem članom družbe sv. Frančiška Saleškega.

Don Bosko je dejal, da so postali časi izredno napeti in da moramo zato biti nadvse previdni, kadar govorimo o politiki. Nikdar si ne smemo dovoliti besede proti vladi, kajti ne moremo nikomur zaupati. Povsod so nastavljeni ljudje, ki zbirajo izjave in dejanja, ki jih potem sporočajo na ustrezna mesta. Nadvse nevarni so pogovori o zatrtju reakcije in pohodu naših nad Rim. Ko vas kdo za kaj vpraša, ostanite vedno samo pri splošnem. Če smo pa prisiljeni odgovoriti, recimo: Želim, da bi se kmalu vrnil mir, želim, da bi pustili papeža pri miru in podobno.

Prav tako želim, da bi se ničesar ne ustrašili, kadar gre za izpolnjevanje verskih dolžnosti in opravljanje naših pobožnih vaj. Ne opuščajmo zaukazanih molitev in premišljevanja, varujmo se ozira na ljudi. Povsod in v kakršnih koli okoliščinah prejemanjmo svete zakramente. Skušajmo v vseh vzbujati nenavezanost na zemeljske stvari.

Nato je dejal, da naj vsak član Družbe poskrbi, da bo povsod, v vsakem koncu hiše, kjer je on, vse v najlepšem redu, da ne bo nikakršne nevarnosti za hudo, bodisi tako, da druge opozorimo z našo navzočnostjo na nevarnost, bodisi da preprečimo vsakemu vsak poskus nereda. Prav tako je zahteval, da naj njemu ali tistemu, ki ima to nalogo, sporočimo imena tistih, ki ne sodijo v zavod, zlasti kar se tiče moralnosti in vere.

Priporočil je, da naj se vsak član Družbe ima za člen verige celotne ustanove, da bo povezan z drugimi z vezjo ljubezni, molitve in z duhom Družbe.

Vse, kar sem napisal do sedaj, je ex officio (po službeni dolžnosti).

Dodajam, da ti bomo poslali natis tvojega Donata, kakor hitro bo izšel.

Tvoj vdani don ANGEL SAVIO

Turin, 5. septembra 1961

O modrem zadržanju v politiki je don Bosko dajal še druga navodila, da se je v danih okoliščinah lahko vsak pravilno ravnal, presojal in ocenjeval dogodke, reči in osebe. »Blagor tistemu, ki se z jezikom ne pregreši« (Sir 25,8). Ob neki priložnosti je don Bosko kot povabljenec sedel za mizo z mnogimi duhovniki. Med njimi je bil zelo dovtipen gospod, ki je obvladal številne rokohitrške igre. Vzel je v roko cevčico, jo postavil na palec in tako vrtel, da je dajala od sebe glas, kot če bi bila mala tromba. Vsi so se čudili, ker je istočasno prepeval in nekateri toni njegove pesmi so se ujemali z glasom cevčice. Toda kmalu je opustil navadne pesmi in začel recitirati berila iz Joba, kot jih opravljamo pri opraviilu za pokojne, in kar je bilo še huje, parodiral jih je na ne najbolj spodoben način. Don Bosko, ki se je med izvajanjem igre veselo smejal, se je nehal smejati in se zresnil. Povabljeneci so se še naprej smejali in ploskali čarovniku, ko se je eden izmed gostov zavedel don Boskove drže in ga vprašal: »Don Bosko, vam te igre ne ugajajo?«

Ker so se vsi obrnili k njemu, je odgovoril: »Povejte mi, kaj bi rekel sv. Frančišek Saleški, če bi bil tukaj, ko bi slišal, da na tak način onečaščamo Sveto pis-

mo? On, ki je pokaral svojega zdravnika, ki je v delno drugem pomenu uporabljal svetopisemske besede.«

Don Mihael Rua je pripovedoval: »Ko sem bil nekoč z don Boskom in klerikom Anfossijem na kosilu pri župniku Crocettu iz turinskega predmestja, kjer je bilo povabljenih veliko gostov, je eden izmed njih začel opravljati stolne kanonike in generalnega vikarja in med drugim trdil, da hodijo v kor samo zato, da bi bili deležni sadov nadarbine in da bi si delili dohodke. Don Bosko mu je pustil, da je govoril, potem pa se je obrnil k njemu in ga pokaral: »Ali se zavedate, da ste zelo hudobni? Bi lahko z resničnimi dokazi pokazali samo enega izmed kanonikov, ki bi imel take namene, kakor vi pravite? Pa četudi bi bil eden ali dva, trije ali celo več takih, ali ni vsaj eden, ki bi ga mogli resnično pohvaliti? Ali ne veste, kaj pravi sv. Frančišek Saleški? Da ima dejanje našega bližnjega sto vidikov in je devetindevetdeset od teh slabih pa le eden dober, ali ga ne bomo imeli za dobrega zaradi tistega edinega dobrega vidika?«

»Nekega dne, tako priča don Francesco Dalmazzo, je bil don Bosko pri neki družini, kjer so zelo slabo govorili o mons. Ghilardiju, škofu v Mondoviju. On je, ne da bi naravnost vstopil v pogovor, škofa zagovarjal in v ta namen pripovedoval več dogodkov, vrednih vse pohvale, ki so kazali njegovo veliko ljubezen do bližnjega. Po teh besedah si nihče ni več upal kaj pripomniti.

Ko je doma pri mizi imel goste, ni nikdar dopustil kakih pogovorov na škodo cerkvenih oseb ali drugih ljudi. Znal je na lep način pokazati kako lepo lastnost osebe, o kateri so slabo govorili, in če so drugi še nadaljevali tak pogovor, je dejal: 'O bližnjem govorimo dobro ali pa molčimo.'

Če je opravljanje prihajalo od kake višje osebe, nad katero don Bosko ne bi imel avtoritete, je skušal na lep način speljati pogovor kam drugam. Če mu to ni uspelo, je pogumno zagovarjal tistega, o katerem so slabo govorili. Pokazal je krivico, ki se dela človeku, o katerem se slabo govori v njegovi odsotnosti in ne more navesti svojih razlogov v opravičilo.

Pogosto je govoril proti negotovanju in trdil, da je to eden izmed največjih sovražnikov hiše. Od časa do časa je dečkom dajal za duhovno cvetko, da naj se tega izogibajo. Opravljanje in obrekovanje sta bili stvari, ki sta ga najbolj boleli. Če je zvedel, da je kak gojenec pozabil na njegove prepovedi in opomine, ga je tudi ostro pokaral. Sam ni nikdar izgovoril besede ali storil kakega dejanja, ki bi lahko škodovalo ugledu kake osebe. Nasprotno mu je bilo zelo ljubo, če je mogel navesti zasluge kogar koli ob kateri koli priložnosti, in to tako z besedo kakor s spisi. Po tem načelu pravičnosti se je ravnal tudi v svojih mislih in trdil, da ne smemo slabo soditi o bližnjem, razen če so dejanja javno znana in slaba. V tem

primeru je pogrešek pripisoval nevednosti ali človeški slabosti, nespametnim svetovalcem in ne toliko hudobnosti duha. Pri vsem pa je ponavljal sebi in drugim Pavlov rek: Kdor misli, da stoji, naj pazi, da ne pade.«

Kronika don Ruffina poroča: »10. september: Vprašal sem don Boska: Prosim, 3. junija sem zapisal, da ste ob napovedi vaje za srečno smrt, ki ste nam jo priporočali, dobro povedali, da je eden izmed nas ne bo več opravil.

Don Bosko mi je odgovoril: 'V kratkem ti bom lahko povedal, kdo je to. Bil je v hiši, ko sem dejal to, kar ti sedaj omenjaš, vendar tudi takrat ni opravil vaje za srečno smrt. Povedal ti bom še več. V sanjah sem videl fante iz oratorija, kako so opravljali to vajo. Vendar jih je nekaj manjkalo, med njimi tudi ta, o katerem govoriva. Videl sem ga zunaj cerkve, kako je šival neko rjuho, in ga vprašal:

- Kaj delaš?
- Šivam si rjuho, je odgovoril, da se bom vanjo zavil.
- Toda drugi so šli v cerkev k vaji za srečno smrt.
- Jaz pa ne bom več šel.«

Ta je torej odšel iz oratorija in don Bosko ni imel več nikakršnega poročila o njem. Toda to vprašanje in druga podobna nam kažejo, kakor bomo videli, da si on ni mogel privoščiti takih napovedi, če ni bil prepričan, da je to, kar napoveduje, tudi res, saj se je vse dogajalo v navzočnosti stoterih prič, ki niso ničesar pozabile.

Toda v mesecu septembru se je začela uresničevati napoved bolezni. »Alojz Pelissone,« pravi don Ruffino, »je težko zbolel in se močno bojimo za njegovo življenje. Podelili so mu celo bolniško olje.« Toda fant je ozdravel.

Don Bosko pa je medtem zaman pričakoval odgovor na pismo, ki ga je poslal turinskemu nadškofu. Prosil je za dovoljenje, da bi smel poslati na izpit za kleriško preobleko določeno število svojih fantov pred časom, ki je bil predviden za vse druge pripravnike za duhovniški poklic. Verjetno zato, da ne bi bilo treba klicati gojencev s počitnic, kar bi pomenilo precejšnje izdatke.

Končno so mu izročili pismo mons. Fransonija, ko je bil v Vercelliju.

Predragi don Bosko!

Komaj včeraj sem po posebni poti prejel zavoj, v katerem je bil tudi vaš dopis z dne 22. julija. Zato je tudi priložnost za zasebni izpit že potekla, saj je bil določen za 19. avgust. Vendar se ne žalostite, saj vam tudi sicer ne bi mogel ugoditi, ker so tudi iz Hiše Božje previdnosti prosili za podobno uslugo. In če bi odprl vrata še drugim, bi izjem nikdar ne bilo konec.

Glede vaše druge prošnje vam odgovarjam, da so mi odvzeli vse nadškofijske dohodka in zato ne morem delati kakih velikih reči. Vendar ker nisem prepričan, da bi zaradi

mojega blagoslova mogla napredovati gradnja, pojdite pod vodstvom kanonika Fantolinija k bankirju Piaggiu, ki je že obveščen, da vam da, kar pač premorem.

Molite zame in storite, da bodo drugi molili zame, ko se s čustvi visokega spoštovanja izrekam za vdanega in naklonjenega služabnika.

ALOJZIJ, turinski nadškof

Lyon, 15. september 1861

V Vercelliju so se pripravljali na posvetitev župnijske bazilike, imenovane Santa Maria Maggiore. Župljani, ki jih je spodbudil župnik in dekan don Janez Momo, da bi s svojimi darovi pripomogli k obnovi in popravilu svetišča, so se velikodušno odzvali povabilu. Pod vodstvom znanstvenika in umetniškega izvedenca grofa Edvarda Mella so začeli obnovo meseca aprila in do srede septembra delo dokončali. Nova bazilika je prevzela ime stare bazilike, ki je bila slavna tudi zaradi svojih poganskih začetkov. Posvetil naj bi jo mons. Anton Gianotti, nekoč nadškof v Sassariju in sedaj škof v Saluzzu.

Na notah nekega slavospeva, ki ga je prof. Janez Krstnik Chionetti dal natisniti, beremo posvetilo spoštovanja in hvaležnosti župljanov njegovi ekscelenci mons. Aleksandru d'Angennes s sporočilom:

»15. september 1861, dan posvetitve bazilike.

Popoldne bodo slovesne večernice, ki jih bo na orglah spremljal znani komponist Feliks Frasi. Navzoča bosta njegova ekscelenca domači nadškof in škof posvečevalec. Uvodni nagovor bo imel učeni in dobrodelni don Janez Bosko, zaslužen za družbo in vero.«

Don Bosko je torej na povabilo dekana Janeza Moma pripravil in narekoval govor don Rui ter 14. septembra odpotoval v Vercelli.

Toda kakor smo že videli in kakor bomo še, je bilo neizogibno, da je moral na vsakem svojem potovanju dokazati milino svojega značaja. V kočiji, v kateri je bil, sta bila tudi dva duhovnika, ki sta se pogovarjala, medtem ko je don Bosko pisal življenjepisa nekega papeža.

Duhovnika sta govorila o semeniščih in cerkvenem študiju. Končno ju je pogovor zanesel tudi na oratorij v Turinu. Rekla sta, da kleriki niso mogli študirati teologije, ker so bili nenehno zaposleni z asistenco fantov, in da zato od tam ni bilo mogoče pričakovati drugega kot le neugledne duhovnike. Potem sta se obrnila k don Bosku, ki ga nista poznala, in ga vprašala: Ali ni tako?

Don Bosko je dejal, da se mu zdi prav nasprotno res: »Ali vidva mogoče poznata don Boska in sta že obiskala njegov zavod? Njegovi kleriki zelo dobro

študirajo, in če se hočete o tem prepričati, pojdite povprašat na škofijo, kake ocene dobivajo pri izpitih.« Vlak se je v tistem trenutku ustavil v Vercelliju. Na postaji so bili zbrani ljudje: eni so čakali nadškofa, drugi don Boska. Komaj so don Boska zagledali pri oknu, so že začeli vzklikati: »Don Bosko, don Bosko!« Duhovnika sta se čisto zmedla in bilo ju je sram. Poklonila sta se mu in nadaljevala svojo pot. Don Bosko ju je opravičil, rekoč, da sta bila slabo informirana. Pozneje sta prišla v oratorij, se opravičila in priporočila nekaj fantov.

Tako je don Bosko dne 15. septembra poveličeval Marijino slavo, kot se je razodevala v tej baziliki. Govor je ugajal tako neizmerni množici kakor obema prelatoma. Zato ga je nadškof d'Angennes povabil, da je pridigal še dva naslednja dneva. Rekla sta mu, naj se ne trudi pri izbiri teme, ker bi mu jo ona, škofa, ob pravem času priskrbela. Tako sta tudi storila. Malo pred pridigo, ko bi skoraj že moral stopiti na prižnico, sta mu povedala, o čem naj govori. Temo prve pridige mu je dal škof iz Saluzza, za drugo pa ga je prosil nadškof. Govori naj o spoštovanju do cerkve kot Božjem kraju.

74.

POGLAVJE

Jesenski izlet – V Chieriju: velikodušni gostitelji – V Buttiglieri – V Becchih: slovesnost sv. rožnega venca – V Castelnovu: ljudstvo in dekan počastijo don Boska – Postanek v Mondoniu in v Piei – Zmagoslaven prihod v Villa San Secondo: praznik Božje matere Marije in ljubeznivost prebivalcev – V Cossombratu: nekega dečka uvedejo v šolanje – Lep večer v Alfianu – Nenehno don Boskovo dopisovanje in popravljanje spisov – Blizu Castelletta dei Merli in Ponzana – Svetišče v Crei: fantje so potrebni okrepčila; ljubezniva pomoč minoritov – Pohod v Casale; sprejem pri škofu; opravilo v cerkvi in gledališki nastop v semenišču – V San Germanu in Occimianu – Prihod v Mirabello – Pobožnost na javnem trgu in gledališče v cerkvi – Smešen prizor s cerkovnikom – Vaja za srečno smrt v cerkvi kapucinov – V Luju: vzklik neke dobre starke in sprejem fanta za oratorij – Don Bosko se v Mirabellu odloči za gradnjo zavoda – Župnik povabi na kosilo vse udeležence izleta – Odhod iz Mirabella: postanek v San Salvatore, v Madonni del Pozzo in letovišču grofa Groppella – Prihod v Valenzo in gostje pri senatorju De Cardenasu – Na vlaku iz Valenze v Alessandrijo – Prenočevanje v Villafranci – Prihod v Turin – Katoliško branje

BILO JE NA ZAČETKU MESECA oktobra. Don Bosko je gojencem, ki so si to zaslužili, pred časom naznanil, da bodo za nagrado šli na jesenski izlet, ki ga bodo celo življenje pomnili. Ni pa hotel povedati nič več, tako da so bili vsi v napetem pričakovanju.

Dne 27. septembra se je začela devetdnevnic kot priprava na praznik Rožnovenske matere Božje Marije in skupine fantov so se odpravljale na odhod. Eden izmed udeležencev, ki je pozneje diplomiral na raznih fakultetah, je za

vsak dan in vsako uro opisal, kam so prišli in kaj so tam počeli. Mi bomo zvesto sledili temu poročilu in dodali okoliščine, ki so nam jih pripovedovali drugi udeleženci izleta. Naš dobri prijatelj takole poroča.

Dne 3. oktobra se je odpravila v Castelnuovo prva skupina petih fantov, med katerimi sem bil tudi jaz. Nam in drugim, ki so prišli za nami, je don Alasonnati izročil denar, ki smo ga imeli shranjenega pri njem. Po sveti maši smo šli k zajtrku, pozdravili tovariše, ki so ostali doma, poljubili roko don Bosku in ob osmih zapustili oratorij.

Ker je sonce močno grelo, smo se ustavili v Pinu Torinese in se odžejali. V Chieriju nas je don Calosso nadvse ljubeznivo sprejel in nas povabil na kosilo. Po ogledu mesta smo šli v cerkev sv. Filipa, molili na grobu Alojzija Comolla, potem obiskali nekega našega tovariša, bili na malici pri don Calossu, se napotili na cesto proti Turinu in čakali, da bi prišel don Bosko. In že je bil v spremstvu viteza Oreglia in Pavla Albera med nami. Šli smo mu naproti in se napotili v palačo viteza Marka Gonella. Ko smo si ogledali njegov bogati botanični vrt, so trije fantje odšli k don Calossu, drugi pa so večerjali v palači gostitelja ter po opravljenem rožnem vencu in večernih molitvah šli spat.

Dne 4. oktobra smo ob pol sedmih bili pri don Boskovi maši v prelepi kapei v palači in ob osmih smo bili pripravljene za odhod. Ko smo zapustili Rivo di Chieri, nam je don Bosko pripovedoval veliko stvari, tako dogodke iz svojega življenja, kako lahko preizkusimo in ohranimo glas kakega pevca pa tudi o zakramentu pokore. Ko smo prišli v Buttigliero, nas je pri župniku Jožefu Vaccarinu čakal drugi zajtrk. Tu so gojenci iz oratorija, ki so bili na počitnicah pri svojih družinah, obiskali don Boska in ga spremljali dobršen del poti do Becchov, kjer nas je čakalo kosilo. Potem smo šli na zabavo čez travnike nasproti Buttigliere in tam ob sončnem zahodu zagledali skupino naših gledaliških igralcev. Tedaj nas je glas zvonca poklical k devetdnevni Rožnovenske Matere Božje; slišali smo pridigo in po večerji na gumnu zapeli nabožne pesmi pa tudi nekaj zabavnih, dokler po opravljenih večernih molitvah nismo šli spat.

Dne 5. oktobra smo ob 7. uri vstali samotni, tihi in raztepeni tu in tam, se odpravili v bližnje gozdove dihat svež zrak in bili pri maši. Nato se je začelo hrupno veselje, šale, smeh, skakanje, tekanje, igre, obisk bližnjih kmetij, kjer smo kupovali orehe, mleko, grozdje. Po kosilu smo se razdelili v skupine, od katerih so nekateri šli proti Montafiji, drugi proti Morialdu naproti don Bosku, ki se je vračal iz Castelnuova, kjer je dekana povabil na praznik, spet drugi so sedli v senco dreves nedaleč od hiše. Nekateri so se napotili v Buttigliero, kamor so kmalu prišli pevci in godbeniki naše pihalne godbe. Sprejeli smo jih s ploskanjem, pozdrav-

nimi nagovori in veselim razgrajanjem. Tedaj nas je zvon vse poklical v cerkvico, kjer smo odpeli litanije skladatelja maestra Madonna in Tantum ergo maestra Blanchija ter zelo slovesno prejeli blagoslov. Po večerji, večernih molitvah in nekaj don Boskovih navodilih smo zvečine utrujeni od poti legli spat.

6. oktober, nedelja, je bil dan, poln svetlega sonca. Ob osmih je bila maša z mnogimi obhajili. Ob devetih nas je boben klical na zbor za slovesno mašo, ki smo jo odpeli ob spremljavi godbe. Isto se je po zares prijateljskem kosilu zgodilo po popoldanski pobožnosti, ki se je je udeležilo veliko ljudi iz vseh bližnjih in daljnih krajev. Sledilo je spuščanje aerostatičnih krogel in veseloigra. Oder je bil okrašen s poljskim cvetjem in mnogimi lučmi. Gospa Damevino je razsvetlila okna svoje kmetije. Tukaj so naredili ognjemet, spuščali rakete in godba na pihala je zaigrala podoknico. Ko se je množica razšla, smo večerjali in potem kako uro prepevali, se igrali in izvedli veselo pantomimo, dokler se ni vrnil don Bosko, ki je pospremil dekana don Cinzana, ki se je vračal v Castelnuovo. Ko smo potem odpeli nabožno pesem in odmolili večerne molitve, nam je don Bosko kakor po navadi predložil načrt za naslednji dan. Tako se je končal ta prelepi dan.

Dne 7. oktobra smo po sveti maši spravili vso opremo kapelice v red in na varno za prihodnje leto. Don Bosko nas je opozoril, kako naj se vedemo na poti, in ko je godba odigrala delo v čast don Boskovega brata Jožeta, smo se odpravili na pot v Castelnuovo. Ob našem prihodu se je vse zganilo. Starčki, mlada dekleta in družinske matere so zapustili svoje domove, delavci delavnice, kmetje svoja polja. Vsi so se zbrali, da bi slišali in videli godbo z godbeniki in pozdravili don Boska. Don Bosko je počasi korakal, klical po imenu svoje stare znance, jih povpraševal po novicah o domačih in vse veselo pozdravljal.

Na dvorišču gospoda Mateja Bertagne je bilo za nas pripravljeno kosilo. Ob 11. dopoldne smo po kratkem glasbenem sporedu in po klicih zahvale gospodarju odšli k župniku, ki nas je pogostil z vinom in sadjem. Ko smo se s pesmijo in godbo ter vzkliki 'živel' poslovili od njega, smo se odpravili v Pieo. Na poti skozi Mondonio smo se ustavili na grobu Dominika Savia, zmolili kratko molitev in odtrgali nekaj listov, ki so zrastle na njegovem grobu. Tedaj nas je ob vratih pokopališča veliko število krajanov povabilo, da bi se za trenutek ustavili in popili malo čudovitega vina in se tako odžejali.

Ko smo se prisrčno zahvalili za gostoljubje, smo po kratki poti prišli do vznožja hriba Passerano, kjer nam je voda iz hladnega studenca osvežila moči za nadaljevanje potovanja pod vročim soncem do prijetnega hriba Piea. Počakali smo zaostale, uredili svoje vrste in stopili v grad, kjer smo z veselim srcem pozdravili don Boska, ki je prišel tja pred nami. Po obilni malici in po ogledu

čudovite stavbe smo se z don Boskom veseli napotili proti Villi San Secondo, ki je bila končen cilj tega dne. Če bi kdo vstopil v okoliška naselja, v kočee revežev, v kmetije poljedelcev in v hiše bogatih vaščanov, bi naletel povsod na prazno, kajti godba je vse prebivalstvo pritegnila k našemu mimohodu.

Ko smo slovesno vkorakali v kraj, se je don Bosko predstavil teologu župniku Barberu. Večerja je bila nared, ob devetih smo zmolili večerne molitve, dobili nasvete in navodila od našega skrbnega predstojnika in šli spat v pripravljene sobe.

Torek 8. oktobra se je začel s sveto daritvijo in don Boskovim nagovorom ljudstvu, ki je do zadnjega kotička napolnilo cerkev. Na mizi nas je čakala meter dolga polenta, ki so jo skuhalo v kotlu za pranje, se bohotno kadila in čakala na nas. Nismo se dolgo obotavljali. Zavzeli smo jo v naskoku.

Slovesno zvonjenje zvonov je ljudstvo povabilo k sveti maši, ki smo jo slovesno peli v vaški kapeli. Po kosilu, godbi in zahvalni deklamaciji velikodušnemu župniku so se fantje porazgubili po vasi in bližnji okolici. Toda ob pol petih so jih zvonovi spet poklicali na zbor ob kapeli. Naši pevci so dosegli zares čudovit uspeh. S petimi večernicami, slovesnim blagoslovom in procesijo se je vse končalo proti sedmi zvečer.

Vsi ljudje so se zbrali na dvorišču hiše, kjer je bil pripravljen gledališki oder. Igralci so z veseloigro in kratko farso zabavali gledalce do enajstih zvečer.

Dne 9. oktobra smo peli slovesno zadušnico za vse pokojne kraja. Medtem ko so šli nekateri na prosto dihat čist podeželski zrak, se drugi pogovarjali z župnikom na vrtu ali šli pozdravit prijatelje in sošolce iz kraja, je slovesno bobnanje vse vabilo na kosilo v prijetni dvoranici. Župnik iz Corsioneja don Janez Krstnik Roggiero nam je prinesel v dar precejšnjo količino odličnega vina in več hlebov sira za malico.

Ko smo s poslovilno podoknico izrazili hvaležnost našemu gostitelju, smo se proti drugi uri popoldne odpravili na pot. Toda župan in podžupan, ki sta nas hotela imeti za trenutek kot goste v svoji hiši, sta nas povabila k sebi. Vstopili smo na dvorišče obeh, odigrali nekaj del in popili vino, ki so nam ga ponudili z velikodušnim srcem.

Po vsem tem smo odšli iz tega kraja in se kaj kmalu ustavili v Cossombratu. Po kratkem postanku pri vitezu Pelletti smo šli h grofu Germagnano. Tudi pri teh gospodih je igrala godba, peli smo pesmi in pili vino. Bilo je kakor v deveti deželi, kazalo pa je, kako zelo so povsod don Boska spoštovali in imeli radi.

Od petih naprej pa poti nismo več prekinili. Ko smo hodili po dolgi dolini, obdani s prekrasnimi grički, na katerih so čepele vasice, so ljudje po vinogradih

prekinjali svoje delo in gledali to procesijo godbenikov, fantov, klerikov in duhovnikov. Otroci so se od vseh strani sipali na cesto in se nam pridruževali, ker jih je don Bosko pozdravljal in sprejemal z ljubeznivimi besedami. Ko je videl miren in zgovoren pogled enega izmed dečkov, ga je vprašal:

– Kdo si ti?

– Ime mi je Alojz in sem iz tega in tega kraja.

– Bi šel tudi ti z nami?

– Seveda bi rad šel. Toda kdo ste vi?

– Poznaš župnika tega kraja?

– Danes zjutraj sem mu ministriral pri maši.

– Prav. Pojdi k njemu in mu reci, da naj bo jutri tako dober in pride v Alfiano k dekanu, kjer mu bom jaz nekaj povedal o tebi. Seveda boš prišel tudi ti, kaj ne?

– Toda kdo ste vi?

– Povej vašemu župniku, da bi neki duhovnik iz Turina rad z njim govoril o tebi.

Župnik je prišel, fant je v oratoriju hodil v gimnazijo in bil pozneje odličen župnik v škofiji Casale.

Sonce je šlo k zatonu, bila je ura za zdravamarijo in vsi so pobožno zmolili angel Gospodov.

Don Bosko je končno vkorakal v Alfiano, kjer ga je čakalo vse prebivalstvo. Zvonovi so zvonili za blagoslov in cerkev je bila takoj nabito polna.

Don Bosko je privolil, da so priredili zabavo za tiste dobre vaščane. Medtem ko so drugi večerjali, so tehniki šli na delo in ga mojstrsko opravili. Na tri ali štiri kmečke vozove so položili deske, postavili dva stebra, ki sta nosila zaveso, razpredli vrvi in zabili žeblje, da so mogle stati kulise. Zabava je trajala do enajste ure: kratka farsa, nekaj šegavih pesmi v piemontskem narečju (poesia berniesca), nekaj pesmi in godba so krepko zabavale prebivalce. Na koncu je don Bosko intoniral lepo Marijino pesem, fantje so pokleknili in zmolili večerne molitve, ki so se jih udeležili tudi vaščani. Župnik Jožef Pellato jih je popeljal na neko kmetijo, kjer so mogli vsi v miru počivati.

Medtem ko so fantje spali, je don Bosko pisal. Skoraj vsak dan je prihajal iz Turina kak sel, ki mu je prinašal pošto. V pisarni oratorija je bil natančen razpored izleta in vsi so vedeli, kje je s svojimi fanti. Don Bosko je v vsakem prostem trenutku podnevi in ponoči, ne da bi se vznemirjal, prebiral pisma in za vse pripravljaj odgovor, kajti veliko gospodov bi se užalilo, če jim ne bi svojeručno odgovoril. Odpraviti je moral ogromno dopisov, pri tem pa je pisal še kak nov zvezek Katoliškega branja ali popravljal tiskarske odtise. Sel je takoj odpotoval in odnesel v Valdocco listine, ki so mu bile izročene, in pisma za na pošto.

Dne 10. oktobra, v četrtek, so zgodaj zjutraj peli slovesno mašo z godbo in z blagoslovom z Najsvetejšim. Fantje so po zajtrku dobili dovoljenje, da so si ogledali okolico kraja, vendar so morali hoditi v majhnih skupinah in nikdar sami. Toda čez nekaj časa se je zaslišal boben, ki je naznanjal odhod. Ko smo pozdravili velečastitega gostitelja in prosili Gospoda, da bi mu povrnil vse dobro, smo zapustili Alfiano.

Ko smo šli blizu Castelletta dei Merli, je don Bosko pripovedoval, kako je leta 1841 zašel v tistem kraju in kako je dobil zatočišče v gradu.

V Ponzanu je don Bosku prišel naproti župnik don Oton Francesco, ga pozdravil in povabil v svoje župnišče. Vendar ponudbe ni bilo mogoče sprejeti, ker je bilo že pozno.

Povzpeli smo se na visok hrib, na katerem stoji svetišče Crea, ki ga upravljajo minoriti. Don Bosko je za tukaj določil postanek. S škofijskim ekonomom don Jožefom Crovo, zakonitim gospodarjem samostana, ki je imel tam na voljo sobe, se je domenil za malico. Toda ekonom je zaradi starosti in slabega spomina menil, da gre samo za kosilo v Casalu. Dal je tam pripraviti kosilo, na malico pa je popolnoma pozabil.

Med potjo je don Bosko dal vedeti fantom, da jim želi nekaj povedati. Ko so bili vsi zbrani okoli njega, jim je začel pripovedovati zgodovino svetišča. Ta pripoved jih je prijetno vodila k svetišču in pomagala, da so pozabili na utrujenost.

Ko so prišli na trg pred svetiščem, je godba zaigrala koračnico, don Bosko pa je šel sporočit kanoniku Crovi, da so prišli.

– Ni ga, je odgovorila hišnica, ki je prišla k vratom na tisto nepričakovano koračnico.

– Pa mi je obljubil, da me bo počakal tukaj, je odgovoril don Bosko.

– Kaj si hočete? Danes zjutraj je odšel v Casale, ker pričakuje nekega duhovnika iz Turina.

– Ta duhovnik sem jaz.

– Vi ste don Bosko? Kosilo je pripravljeno v Casalu.

– Kaj naj sedaj storimo? Fantje so lačni. Ne bi mogli vi kako pomagati?

– Nemogoče, razumete? Če bi šlo za dve ali tri osebe, bi bila pripravljena pripraviti pošteno kosilo. Toda za sto fantov nimam potrebne zaloge.

Tedaj se je don Bosko vrnil na trg in razmišljal, kako bi poskrbel za svoje sinove. Ko je šel trkat na samostanska vrata, se nihče ni oglasil. Fratri, ki so jih razgrajachi že večkrat nadlegovali, so se zaprli v hišo in jo čuvali kot trdnjavo.

Fantje so bili utrujeni in vsi prašni. Don Bosko jim je naročil, naj gredo v cerkev in zapojejo pesem na čast Devici Mariji. Zapeli so Živim od ljubezni do tiste

Gospa. Kak frater je stopil k oknu, kak drug je prišel v zakristijo in stopil v kor. Zakristan se je pojavil na vratih zakristije. Don Bosko, ki je pokleknil pred sliko presvete Device, za katero pravijo, da jo je naslikal sv. Luka, je stopil k njemu:

– Bi bili tako prijazni in bi me najavili očetu gvardijanu?

– Pustite me pri miru, naj poslušam to petje, je odgovoril frater malo nejevoljen. Ko se je ob šumu obleke obrnil, je dejal: Če hočete očeta gvardijana, tamle je. Ta je prav takrat stopil v zakristijo.

Don Bosko mu je stopil naproti, ga prosil, da bi smel dati blagoslov z Najsvejšim, in mu povedal, da so to fantje iz Oratorija sv. Frančiška Saleškega v Turinu.

– Se pravi, da prihajate iz Turina? je dejal gvardijan.

– Tako je.

– Ste vi don Bosko?

– Sem. Opisal mu je nesrečo, ki se mu je pripetila, in stisko, v kateri je.

– Kaj naj naredimo, je dejal dobri predstojnik. Prej kot v eni uri za toliko ljudi ni mogoče pripraviti kosila. Čujte: podelite ljudem blagoslov, nato se razglejte s te višine na spodaj ležečo planjavo, potem pa pošljite fante, da si ogledajo kapelice ob poti na goro, medtem bomo kaj pripravili.

Don Bosko se mu je zahvalil in po V Zakramentu vse svetosti ob spremljavi godbe in blagoslovu fantov, ki so medtem že sklenili prijateljstvo s fratri, ki so prišli na trg, dal svoja navodila. Ob don Boskovem povabilu so se napotili h kapelicam in povzpeli navzgor po strmem hribu. Kapelice so razdejali v času francoske okupacije. Sedaj so bile nekatere že popravljene, druge pa v popravilu. Bili so očarani od kipov, ki so ostali nedotaknjeni: Marijino rojstvo in Darovanje v templju, Judita, ki odseka glavo Holofernu, Nebesa, Gostija v galilejski Kani, Zadnja večerja.

Ko so se vrnil, so jim fratri, čeprav sami ubogi, pripravili kosilo v obednici. Mineštra je bila narejena iz riža, testenin in vseh mogočih vrst sočivja. Kruh celega samostana je bil na mizah. Poslali so ga kupit v vasico, ki je bila oddaljena kake pol ure. V peč so vstavili toliko hlebov, kolikor jih je šlo noter. Dodali so salame, sir, meso, ki je ostalo od njihovega kosila, sadje, z eno besedo vse, kar je bilo v shrambi. In fantje so pospravili vse, ker je pozna ura podvojila njihov glad. Oče gvardijan je dal prinesiti dobrega vina in ga sam delil med fante.

Ob štirih popoldne so po nekaj pesmih in obisku presvete Devici, zahvalni molitvi za tiste velikodušne redovnike in ob tisočih zahvalah fantje odšli na pot naravnost v Casale. Tudi don Bosko je šel peš. Pot je bila prašna in vročina neznosna. Vsi so bili že hudo žejni. Na poti so se razkropili. Nekateri so bili daleč spredaj, drugi so ostali daleč zadaj. Eni so šli sami, drugi v skupinah po trije in štirje. Tako raztreseni so zasedli cesto v dolžini pol milje. Od časa do

časa je zatrobila trobenta. Ko so prešli Ozzano, jim je prišel naproti majordom mons. Calabiana, ves v skrbeh zaradi tolike zamude. Sprejel jih je nadvse prijazno in jih spremljal do mesta. V Casale so prišli pozno po deveti uri, potem ko so prehodili celih 20 kilometrov. Za njimi je šla velika množica ljudi. Potem ko so zaigrali podoknico pri škofijski palači, so jih popeljali v semenišče. Ko so bili tam, so šele dobro začutili utrujenost in so posedli kar po tleh po tistih dolgih hodnikih. Tu pa je čakalo nanje obilno kosilo, ki ga je kanonik Crova pripravljal celo dopoldne in bi ga morali zaužiti opoldne.

Po večerji je vsak fant dobil za spanje celico kakega semeniščnika, medtem ko so don Boska prisilili, da je večerjal in prenočil v sobi blizu mons. Calabiana.

V petek 11. oktobra je don Bosko videl našo utrujenost, zato je velel budnico šele za pol deveto in sv. mašo ob 9. uri. Po desetih nas je rektor semenišča odvedel v gotsko škofijsko kapelo, kjer nas je pričakoval mons. Calabiana. Stopil je v dvorano, nas blagoslovil, šel nato v kapelo, zmolil z nami nekaj molitev in nam dal poljubiti kos svetega križa, shranjenega v dragocenem zlatem relikviariju.

Nato nas je on sam spremljal v stolnico, da bi si ogledali veličastna obnovitvena dela, ki so skušala svetišču dati staro bizantinsko–langobardsko obliko. Fantom je pokazal vežo spokornikov, oddelek za ženske in več starih kapitljev, ki so jih počasi odkrivali. Nakazal je šest stebrov v poševni legi, kot znamenje, da je Jezus na križu sklonil svojo glavo. Prvi med kropilniki je predstavljal kačo, ki je pičila majhnega dečka in je znamenje človeškega suženjstva, drugi kropilnik pa je predstavljal veličasten križ, ki pomeni odrešenje, tretji majhnega dečka, ki vklepa kačo v verige kot znamenje človekove zmage nad hudičem. Iz zgodovine Casala je povedal o življenju in smrti sv. Evazija in o stolnici, ki jo je leta 712 zgradil Liutprand.

Zazvonilo je poldan in rektor semenišča nas je popeljal h kosilu. Za konec kosila je godba zaigrala v preddverju škofijske palače nekaj koračnic in jaz sem v imenu svojih tovarišev prosil don Boska, da bi smel obiskati cerkve in spomenike v mestu. Stopil sem v škofijsko palačo, poljubil monsinjorju prstan in bil prevzet od ljubeznivosti, s katero se je zadrževal v pogovoru z muzikanti, govoril sedaj z enim, sedaj z drugim, jih božal in se ljubeznivo smehljajal.

Ko sem dobil od don Boska dovoljenje, kajti brez tega ni bilo dovoljeno nikamor, sem se vrnil v semenišče in sporočil fantom don Boskovo privolitev. Ker pa je začelo deževati, smo bili na žalost prisiljeni ostati doma. Šli pa smo pet v cerkev lazaristov, kjer nam je škof dal blagoslov z Najsvetejšim.

Popoldne smo v semeniški dvorani v navzočnosti škofa in mnogih uglednih gospodov pripravili gledališko predstavo, ki je vsem zelo ugajala. Zaigrali smo

Dva narednika, deklamirali škofu na čast nekaj deklamacij in prvič izvedli glasbeno romanco genialnega klerika Janeza Cagliera.

Dne 12. oktobra ob osmih smo v cerkvi lazaristov pri škofovi maši prejeli iz njegovih rok sveto obhajilo in po zadnjem evangeliju poslušali njegov nagovor, v katerem je pokazal ljubezen Jezusa Kristusa do otrok. Mnogi izmed nas fantov smo prosili don Boska, da bi nas spovedal.

Zajtrkovali smo v obednici lazaristov. Škof sam je rezal sir in ga delil med gojence. Stopili smo na vrt, kjer nam je predlagal, naj si pod vodstvom vodiča ogledamo mesto. Lahko si mislite, s kakšnim veseljem smo sprejeli to povabilo. V lepem redu smo zadostili naši upravičeni radovednosti.

Spoštovani prelat je tudi ta dan želel imeti pri sebi na kosilu don Boska, nekaj njegovih klerikov in najbolj izkušene godbenike. Preostali gojenci so kosili v semeniški obednici in se pripravili na odhod. Najprej so se napotili v škofijsko palačo, da so se škofu zahvalili za njegovo dobroto. Vsak je dobil v dar svetinjico svetišča v Crei, ki jo je blagoslovil on sam. Ko je godba odigrala poslovilno koračnico na čast škofu in prebivalcem Casala, so se razvrščeni v skupine z don Boskom napravili na pot. Na cesti je bilo veliko ljudi, ki so nas pozdravljali. Mirabello, kamor smo bili namenjeni, je od Casala oddaljen sedem kilometrov.

Ko smo prišli iz mesta, nam je prišel naproti župnik v San Germanu don Janez Schierani in prosil don Boska, da bi se za trenutek ustavili v njegovi hiši. Don Bosko je privolil in vesela družčina se je okrepčala za nadaljnjo pot, pozdravila s podoknico župnika in se odpravila naprej po pokrajinski cesti. V Occimianu je bilo zbrano veliko ljudi iz Mirabella, ki so neučakani, da bi videli don Boska in njegove fante, prišli naproti. V spremstvu Occimiančanov in Mirabellčanov so fantje prispeli v Mirabello, kjer jih je pričakovalo vse ljudstvo na čelu s svojim župnikom don Feliksom Coppom, župnijsko duhovščino in z gospodom Prove-ro, ki je predlagal don Bosku, da je priredil ta izlet. V svoji hiši je želel imeti kot gosta don Boska in nekaj njegovih večjih fantov. Za druge so pripravili ležišča na seniku, v praznem hlevu in v poslopju, ki je bilo na prelepem kraju in kjer je bilo tudi nekaj sob za klerike. Za vse pa je bila pripravljena obilna in dobra miza.

Naslednjega dne, 13. oktobra, je bil praznik Marijinega materinstva. Ker so cerkev obnavljali, se je bogoslužje moralo opraviti s škofovim dovoljenjem zunaj, na javnem trgu. Postavili so velik oltar in vse zelo okusno okrasili. Vreme je bilo naravnost odlično. Zjutraj so opravljali maše in delili zakramente v majhni kapeli, ki je služila za župnijsko cerkev. Tukaj so don Boskovi fantje opravljali svoje pobožnosti. Ob desetih je bila nadvse slovesna maša z izbrano glasbo v izvedbi naših fantov. Zbralo se je 20.000 ljudi. Zvonovi so kar naprej zvonili in

možnarji so pokali. Po zelo slovesnih večernicah ob spremstvu godbe je bila procesija. Preproge, ki so jih izobesili na nekaterih poslopih, ter s cvetjem potresene ceste in ulice so pričale o pobožnosti krajanov.

Ko se je procesija vrnila na trg pred oltar, je don Bosko pridigal. Trg je bil podoben morju človeških glav. Matere so visoko dvigale svoje otroke, da so videli don Boska. On pa je s svojim srebrnim glasom ganil srca v ljubezni do Marije. Ko jim je priporočal, naj pokažejo svojo pobožnost do svoje nebeške Matere s tem, da bi pobožno molili rožni venec, so bili vsi globoko ganjeni. Tudi župnik ni mogel zadržati solz.

Po slovesnem blagoslovu, ko se je že znočilo, so z oken hiš svetile luči, sredi trga je igrala godba in praznik se je končal z ognjemetom, s spuščanjem raket in balonov.

Po večerji so gojenci na dvorišču hiše, kjer so stanovali, imeli svoj odmor. Prišlo je veliko radovednežev, da so si ogledovali zabavo. Ko je pozvonil zvonec za večerno molitev, so tudi gledalci pokleknili na tla in vsi skupaj opravili večerno pobožnost. To je bila pridiga dobrega zgleada.

V ponedeljek, 14. oktobra, so ob spremljavi godbe opravili slovesno zadušnico za vse pokojne domačega kraja. Po kosilu so fantje z dovoljenjem obiskali tri svoje sošolce in fratre kapucine, ki so imeli svoj samostan na poljani nedaleč od tod. Povsod so fante pogostili z vinom, grozdem in sladkarijami.

Ob vrnitvi je bil že postavljen oder v župnijski dvorani. Igralci so bili pripravljani in predstava se je začela. Ker pa so vsi hoteli v dvorano, tam pa ni bilo zadosti prostora za vse, je nastala velika zmeda. Zunaj so kričali tisti, ki so hoteli na vsak način noter, notri pa so se branili vsiljivcev. Prav tako se je tudi v cerkvi kar naprej slišalo zamolklo govorjenje, ki so ga nekateri hoteli odpraviti tako, da so kričali 'tišina'. Naj so se igralci še tako trudili govoriti glasno, jih nihče ni mogel slišati, kaj šele razumeti.

Ženske so se med seboj vpraševale: Ali kaj razumeš?

– Nič nisem razumela.

– O da, jaz sem razumela: igrajo Trpljenje našega Gospoda Jezusa Kristusa. V resnici pa so igrali neko šaloigro.

Toda najbolj zanimiv prizor se je odigral po predstavi za kulisami. Fantje so si v cerkvi izposodili nekaj preprog z vdelanimi podobami, da so okrasili oder. Ko je zakristan, ki ga niso prosili za dovoljenje, da bi uporabili te preproge, videl ta okras, je stopil naprej. Bil je tako pijan, da se je komaj držal na nogah. Rekel je Enrii: 'Vprašam vas, s kakšno pravico ste se polastili teh preprog?' Ponavljal je to vprašanje in se rinil naprej pod vplivom vina, ki ga je bil prepoln.

– Oprostite mi, je odgovoril Enria. Iskal sem vas, pa vas nisem mogel dobiti. Hotel sem vas prositi za dovoljenje, pa nisem mogel.

– Ponovno vas vprašam, je ponovil zakristan s še slovesnejšim glasom, ponovno vas vprašam, s kako pravico ste se polastili teh zaves?

– Oprostite mi, saj ne bom več storil kaj takega.

– Rad bi vedel, kaj si domišljate? Ste mogoče vi gospodar?

– Ta je pa dobra, je odgovoril Enria, sit tega prizora. Končajte že, imam zadosti vsega tega!

– Kako, kako?

– Da, tako. Če sem si izposodil vse te stvari, sem si jih pač izposodil. Župnik mi ni nič rekel. In končno, kaj vas vse briga?

– Kako? Da me vse to nič ne briga?

Prizor je v tem trenutku postal neznansko smešen. Zakristan je Enria nagovoril v trenutku, ko je ta imel v roki meč, ki ga je pripravil za predstavo. Zakristan je stisnil pesti in zdelo se je, da se hoče zagnati proti njemu. Besede so se sprevrgele v kričanje. Brat Andreja Pelazze, postaven fant, in Avanzini, ki sta bila po naključju navzoča, sta trepetala.

Tedaj se je Enria zavedel, da stvar postaja resna: 'Predragi prijatelj, je dejal z najbolj ljubeznivim glasom, ki ga je bil sposoben, zakaj se tako jezite? Ali ne vidite, da se šalim? Ali ne vidite, da se smejem?'

'Ta je pa dobra, sedaj pa se še smejete! Govorili ste tako zviška.'

'Kaj še, kaj še! Če bi vedel, da vas bom s temi gobelini spravil v nejevoljo, jih gotovo ne bi vzel. Niti malo ne, da ne bi hotel biti odvisen od vas. Jaz se vam vendar hočem pokoravati. Čujte me: če sem vas v čem razžalil, vas prosim odpuščanja. Želim, da sva si dobra prijatelja. Vi ste torej zakristan v Mirabellu? Veliko ljudi mi je pripovedovalo o vas. Rekli so mi, da imate zlato srce. Da ste poštenjak, kakor se spodobi. Dragi moj zakristan, pomiriva se. Bilo bi mi zelo hudo, če bi vedel, da nisem v milosti pri tako uglednem gospodu.

Te in nekaj drugih besed so čudovito delovale. Cerkovnik je na začetku še hotel nekaj reči, potem pa je obrnil svoje od vina izbuljene oči, ki so se počasi napolnile s solzami, v Enria in začel na glas jokati. Skočil je Enrii za vrat, ga objel in začel poljubljati.

Pridite z menoj na moj dom. Ga bova spila steklenico, je začel kričati. Potem je prijel vse tri za roke in ni hotel slišati nikakršnih izgovorov. Odvedel jih je na svoj dom.

Ko je don Bosko naslednjega jutra zvedel za vso stvar, je cerkovniku po Enrii poslal napitnino. To ga je prepričalo, da so bili don Boskovi fantje zares pridni in dobri.

Dne 15. oktobra, torek. Vstali smo ob pol sedmih, šli k maši in v samostanu kapucinov opravili vajo za srečno smrt.

Don Bosko je imel navado, da je v vsak izlet vključil to nadvse koristno pobožno vajo. Zdi se, da je posnemal Joba, ki je po dnevih obilja dal poklicati svoje sinove in z njimi daroval očiščevalne daritve. Menil je namreč: Kdo ve, ali niso moji sinovi storili kaj hudega in niso razžalili Gospoda v svojih srcih?

Fratrji so šli don Bosku na roko in on je šel takoj spovedovat v zakristijo. Več možakarjev in fantov iz vasi je prišlo v cerkev in so tudi opravili to vajo, saj je bilo na voljo več spovednikov. Vsi so se spovedali in prejeli sveto obhajilo. Don Bosko je fante pohvalil: 'Zadovoljen sem z vami.'

Potem ko so na samostanskem vrtu imeli odmor in si ogledali zanimivo napravo za črpanje vode, s katero so zalivali vrt in travnik, so ob bitju ure deset z godbenim koncertom pozdravili te dobre redovnike in se vrnili v glavno oporišče, kjer jih je čakalo kosilo. Don Bosko je sprejel povabilo kapucinov na kosilo, ki so se ga udeležili tudi nekateri kleriki. Ko so se komaj dvignili od mize, so se že zaslišale trombe oratorija. Gojenci so se napotili proti Luju in kleriki so šli za njimi. Tamkajšnji dekan, župnik pri Santa Maria Nuova, teolog don Nikolaj Roggero, je prosil don Boska, da bi prišel k njemu, ker je tudi on imel v načrtu graditi hišo za krščansko vzgojo otrok in mladine.

Ko se je don Bosko vzpenjal po tistem hribu, je fantom, ki so ga obkrožali, pripovedoval zgodovino Luja in drugih okoliških krajev, ki so jih opazili v daljavi. Neka zelo stara ženska je gledala don Boska. Ustavila se je, in ko je zvedela, kdo je ta duhovnik, je vzkliknila: 'Če bi v tem trenutku morala umreti, bi umrla zadovoljna, ker sem videla don Boska.'

Proti drugi uri popoldne je družčina vstopila v Lu. Don Bosku so prišli naproti župnik iz S. Nazzara don Janez Krstnik Bensi in župnik iz S. Giacomina don Felicijan Fracchia. Zvonjenje zvonov, zvok trobent in hrušč ljudi so vabili prebivalce tudi iz oddaljenejših krajev. Don Bosko je imel kratko pridigo pri S. Maria Nuova. Gojenci so obiskali veliko podzemeljsko kripto z oltarjem in korom kanonikov. Nekaj godbenikov je splezalo v zvonik, da bi uživali lep razgled, in zaigralo nekaj pesmi. Toda župan, ki je bil zelo nasproten duhovnikom, jih je spodil dol na precej neprijazen način, kajti stopnice so bile zares zelo majave in nevarne. Medtem se je vrnil dekan, ki je bil ob don Boskovem prihodu pastoralno zadržan, sprejel fante v svojem župnišču in jih lepo pogostil. Tudi druga dva župnika sta velikodušno povabila fante k sebi.

Don Bosko je medtem med množico opazil dečka, ki je z zavihanimi rokavi in bos prihitel gledat to novost, ki je spravila na noge celo naselje. Don Bosko se

mu je približal, se ustavil, ga pozorno pogledal in dejal:

- Kako ti je ime?
- Quartero.
- Hočeš iti z menoj v Turin?
- Saj sem zato pritekel sem, mu je odkritosrčno povedal fant. Rade volje.
- Pridi torej. Dal ti bom zabiti žeblje v čevlje. Vsi okoli stoječi so se zasmejali, ker je fant bil bos.

Potem ko se je don Bosko dogovoril z njegovimi starši, je Quartero prišel v oratorij. Bil je odličnega vedenja in zelo zavzet za učenje. Postal je duhovnik in bil kaplan v svojem rojstnem kraju, kjer si je pridobil spoštovanje vseh, in nato prevzel z veliko dušnopastirsko gorečnostjo neko župnijo v škofiji.

Ko se je don Bosko odpravljal iz Luja, je bila cesta polna ljudi, zlasti mater, ki so kar tekmovale, da bi svoje otroke postavile čim bližje don Bosku, da bi jih blagoslovil. To se je dogajalo skoraj v vseh krajih, kamor smo prišli.

Zvečer smo se vrnili v Mirabello.

16. oktober, sredo. Ob določeni uri smo bili pripravljene, da smo šli v kapelo, ki je služila za župnijsko cerkev, in tam po navadni maši peli litanije in imeli blagoslov. Po zajtrku smo po don Boskovem naročilu z godbo na čelu zakorakali po poljskih poteh v veliko veselje poljedelcev, ki niso pričakovali takega presenečenja.

Medtem se je don Bosko pogovarjal z gospodom Provero o zidavi zavoda. V ta namen je prevzel zemljišče in stavbo, v kateri so sedaj bivali gojenci, in določil zadnje navedenosti o načrtu.

Dekan je za ta dan povabil don Boskove sinove na kosilo v župnijsko dvorano. Ta dobri duhovnik se je čutil zares srečnega ob naših zahvalah, deklamacijah, petju in godbi, ki jih kar ni hotelo biti konec.

Ob šestih zvečer se je v cerkvi, ki so jo obnavljali, začela veseloigra. Zbralo se je veliko gledalcev, ki pa niso bili nič bolj urejeni kot prvič. Sledilo je več pesmi, toda najbolj je ugajala pantomima Skopuh, ki je toliko zabavala, da so ljudje kar pokali od smeha.

- Ti don Boskovi fantje so prebrisane glave, so govorili ljudje. Ko so videli, da z besedami niso mogli nič povedati, so to dosegli s kretnjami.

Po končani gledališki predstavi je šla godba na trg in začela igrati ter potegniti za seboj vso množico. Svetel mesec je razsvetljeval doline in planine in med silnim navdušenjem so spustili v zrak velikansko pisano kroglo.

Vrnili smo se na svoja prenočišča, don Bosko nam je dal nekaj navodil za naslednji dan in nasvetov za naše duše.

To je bila zadnja noč našega prenočevanja v Mirabellu.

17. oktober, četrtek. Naši pevci so hoteli dati zadnji dokaz svoje spretnosti in umetnosti: peli so že omenjene litanije in slovesen V Zakramentu vse svetosti pri blagoslovu po maši. Kosilo so prestavili na zgodnjo uro. Eden izmed naših pesnikov je z žalostjo dal slovo dobrotniku Proveri in se mu zahvalil za naklonjenost z obljubo, da bodo fantje, če bo Božja volja, prišli na obisk spet prihodnje leto. Zahvalili smo se tudi gospodu dekanu in drugim prijateljem in ob zvokih godbe, ploskanju množice in pozdravih vseh vaščanov odkorakali proti Valenzi sul Po.

Ob dveh popoldne smo prišli v pomemben kraj Borgo di San Salvatore. Cesta je bila tako nabito polna ljudi, da se je godba komaj pomikala naprej. Višji duhovni svetnik S. Martina in vikar don Kamil Boeri, ki je prišel naproti don Bosku, nas je popeljal v župnišče in nam postregel s potrebno in zaželeno malico. Po lepi pobožnosti v njegovi prostorni ter po obliki in poslikavi prelepi cerkvi smo šli k Madonni del Pozzo, ki je oddaljena kako miljo. Po pobožnem obisku svetišča smo vstopili v hišo, kamor od časa do časa prihajajo prebivat neki redovniki. Ti so nam pripravili vina in kostanja v izobilju. Oddolžili smo se jim z godbo in petjem. Bili smo na meji casalske škofije, tik pred vstopom v aleksandrijsko. Vendar nismo dolgo hodili, ko so nam že pot prekinili starši nekega našega gojenca, ki so nas povabili na kozarček vina.

Sonce je že zašlo in mi še nismo prišli na cilj. Ko smo vstopili v majhno naselje, nam je prišel naproti grof Gropello, ki je don Boska in njegove fante prisilil, da so šli v njegovo palačo. Nadvse ljubeznivo nas je sprejel in nam dal okusiti vino iz svojih goric. Po kratkem obisku v cerkvi smo še nekaj časa hodili in že bili na postaji v Valenzi. Godba je pozdravila postajenačelnika, s katerim je don Bosko izmenjal nekaj besed, da bi zvedel, ali so že prišle odredbe iz Turina za potovanje njegovih fantov po železnici. Ko je dobil zaželen odgovor, smo proti devetim zvečer prispeli v Valenzo.

Don Bosko je že iz Casala sporočil grofu De Cardenasu, senatorju kraljevine in velikemu dobrotniku oratorija, in ga prosil, da bi pripravil vojaško ležišče za šestdeset oseb. Veliko fantov je odšlo na svoje domove. V tistih dneh je na dvorišču tiste veličastne palače, ki je imela celih sedemdeset gosposko opremljenih sob, bil nenehen vrvež voz, ki so privražali zadnje grozdje pozne trgatve. Grof je v skladu z don Boskovo prošnjo dal pripraviti nekaj sob, kjer so tla nastlali s trdo, neomlačeno slamo. Za večerjo so pripravili velikansko polento. Sicer je bilo vse osebje zaposleno pri stiskanju grozdja. Nekako ob deseti uri je vsak fant dobil svojo odejo. Ko smo odmolili večerne molitve in slišali naročila za naslednji dan, smo šli spat. Ker pa je bila slama zelo trda, jih je le malo moglo zatisniti oči. Don Bosko se je zavedal

te okoliščine in je, potem ko se je nekaj časa zadržal z gostiteljem in je ta odšel spat, zapustil svojo sobo in šel spat s fanti na slamo. Zjutraj pa se je spet vrnil v sobo.

Kamor koli je don Bosko prišel, povsod so mu pripravili prijetno sobo za prenočevanje. Toda on je navadno, čeprav v svojo veliko odpoved, raje spal s svojimi fanti.

18. oktober, petek. Zgodaj zjutraj so fantje prišli iz spalnic in don Bosko je z verande opazoval skupino dečkov, ki so stali v krogu in se pogovarjali. Mladi grof De Cardenas, sin, je stopil malo pozneje k njemu in vprašal mladega Tomatisa, kako so kaj prebili noč. Tomatis je s tako smešno gesto, ki je ni mogoče opisati, ki pa je pokazala, kako so on in njegovi tovariši imeli vsi polomljene kosti, odgovoril: 'Oh, nadvse odlično' in to s takim glasom, da bi vsi, ki so ga slišali, skoraj umrli od smeha. Tudi mladi grof se je smejal, toda še leta pozneje se je spominjal tega bolj skromnega in v naglici pripravljenega sprejema, ki ga zaradi okoliščin ni bilo mogoče bolje pripraviti.

Don Bosko nas je popeljal v majhno cerkvico, kjer posebno častijo sliko matere Božje Marije. Naši pevci so po maši zapeli litanije in V Zakramentu vse svetosti, nakar smo prejeli blagoslov, vse v veliko zadovoljstvo domačinov, ki so napolnili cerkev.

Med obilno malico je prišel grof oče in nas povabil na ogled vinske kleti, ene največjih v Italiji. Stopili smo v velikanski podzemeljski prostor v obliki latinskega križa, poln ogromnih stiskalnic, Brent in 109 sodov, od katerih so nekateri držali 400 in več litrov vina. Jesenska trgatev je gospodarju navrgla do 7000 Brent vina.

Ko smo prišli iz kleti in se odpravili na vrt palače, smo se vrgli na telovadno orodje mladega grofa. Nato smo z don Boskovim dovoljenjem obiskali župnijsko cerkev Santa Maria Maggiore. Zatem smo kakor na povelje vzkliknili: Pojdimmo in oglejmo si Pad. Kake pol milje od naselja smo zagledali veličastno sliko kralja naših voda, tako po širini kakor po globini.

Don Bosko je medtem šel obiskat neko dobrotnico in vikarja teologa don Dominika Rossija.

Opoldne so nas povabili v palačo, kjer je bilo za nas pripravljeno pravo gosposko kosilo. Don Bosko je kosil z grofom in njegovo družino in zato prišel s senatorjem in njegovimi na dvorišče, kjer je godba igrala nekaj izbranih del.

Potem smo se napotili na železniško postajo in vstopili v dva vagona tretjega razreda, ki jih je vodstvo železnic don Bosku dodelilo zastonj. Pripeljal je vlak, priključili so naša dva vagona in prišli v kratkem v Alessandrijo. Z glasbenim koncertom smo pozdravili mesto. Ob šestih je vlak iz Genove priključil še naša dva vagona. Na vsaki postaji je naša godba odigrala kako koračnico.

Ob osmih zvečer smo prišli do zadnje postaje našega potovanja v Villafranci d'Asti, kjer smo vsi premraženi stopili iz vlaka in se napotili v župnišče. Tam nas je čakal domači župnik. Godba je pozdravila prebivalce vasi. Po večerji smo kljub splošni utrujenosti priredili zabavni večer s pesmimi, deklamacijami in godbo. Po opravljenih molitvah smo šli spat v velik skedenj.

19. oktober, sobota. Sonce je kmalu vzšlo in nam povedalo, da je to zadnji dan naših počitnic. Ko smo proti sedmi uri vstali, smo šli v cerkev, kjer so naši godbeniki in pevci pripravili slovesno peto mašo in po maši blagoslov. Ob pol desetih je godba pozdravila krajane, ki so se zbrali ob cesti. Nato smo zasedli sedeže v vlaku, ki je pripeljal iz Alessandrije, in se odpeljali v Turin. Tam so Angel Savio in drugi prijatelji prišli don Bosku naproti. Ob prvih udarcih velikega bobna in ob ropotu bobenčka sta zvonova cerkve sv. Frančiška Saleškega zazvonila slovesno dobrodošlico. Vsi gojenci oratorija so bili zbrani ob glavnih vratih oratorija, ki so jih na široko odprli. Opoldne smo z don Boskom, ki so mu vsi ploskali in vzklikali, stopili v oratorij in takoj odšli v obednico.

Don Bosko je obiskal kraje štirih škofij: turinske, astiške, casalske in alessandrijske. Povsod je zbiral dečke, ki so vzbujali upanje na cerkveni poklic, in jih sprejemal v oratorij. Prav tako je povsod toplo priporočal Katoliško branje. Paravii je takoj izročil rokopise in med izletom popravljene odtise za nadaljnji tisk. Za november je pripravil zvezek z naslovom *Nebesna na zemlji v krščanskem celibatu, izpod peresa Jožefa Frasinettija, priorja pri sv. Sabini v Genovi*.

Za december je pripravil *Spomine na blaženo Panazijo, valesijsko pastirico iz Quarone, ki jih je zbral in zapisal Silvij Pellico*. Pripoveduje o 15-letnem deviškem dekletu, ki jo je umorila njena divja mačeha. Končuje z nasveti, kaj naj dekleta naredijo vsak dan, vsak teden, vsak mesec in vsako leto, da si bodo zaslužila nebesa, in dodaja nekaj pesmi Silvija Pellica o blaženi.

Don Bosko je za uvod napisal življenjepisa pisatelja.

75.

POGLAVJE

Velikodušna miloščina starčka, ki so ga imeli za skopuha – Število dečkov v oratoriju – Lep način zmanjševanja mesečnine – Pisma, v katerih don Bosko priporoča škofijske klerike kapitularnemu vikarju v Astiju in provikarju v Turinu – Odgovor mons. Fransonija don Bosku; oratoriji; protestanti; malo semenišče v Giavenu; preverjanje pravil Družbe – Malo semenišče v Giavenu se je razcvetelo po don Boskovi zaslugi

KO SE JE DON BOSKO vrnil z izleta, je moral zbrati denar, da je plačal veliko vsoto podjetniku, ki je vodil gradnjo hiše. Bil je v veliki zadregi, toda zelo dobrodošel nasvet ga je izvlekel iz nje. V P... pri Turinu je živel star duhovnik, opat Ag..., ki je bil zelo bogat in so ga vsi imeli za skopuha. Klerik Frančišek Dalmazzo, ki je imel v tistem kraju strica, je predlagal don Bosku, da bi ga šla obiskat in poskusila od njega dobiti kako podporo. Don Bosko je privolil in tako sta meseca oktobra šla na obisk. Opat je don Boska prijazno sprejel in don Bosko mu je govoril o svoji ustanovi in o potrebi po pomoči. Četudi njegovi razlogi niso bili nič posebnega, je vendar znal tako prepričljivo in s takim nebeškim pomaziljenjem govoriti o plačilu, ki ga ima Bog pripravljenega za tiste, ki služijo krščanski dobroti, da se je starček začel tajati. Tresel se je od ganjenosti, ustnice so mu trepetale od notranje napetosti in oči so se mu napolnile s solzami. Vstal je in šel k skrinji. Dvakrat je zagrabil z obema rokama zlatnike, jih vsul v don Boskov klobuk in mu naročil, naj priskrbi vse potrebno za svoje fante. Bilo je kakih 5000 lir.

Celo naselje je osupnilo, ko so izvedeli od klerika Dalmazza, in so govorili, da je don Bosko naredil čudež.

Medtem so prihajali v oratorij novi gojenci in 24. oktobra je vitez Oreglia pisal bolnemu Rostagnu v Pinerolo: »Ker še vedno pripadaš oratoriju, ti pišem

in pravim, da bo letos število fantov v oratoriju doseglo 600. Zato si lahko misliš, koliko dela imata don Bosko in don Alasonatti. Don Bosko te pozdravlja in ti priporoča potrpežljivost in vztrajnost v dobrem.«

Veliko fantov je bilo sprejetih popolnoma zastonj, drugi so plačevali samo tretjino ali polovico mesečnine. Ljubki so bili njegovi izrazi, ko je izkazoval to dobroto. Ko je sprejel mladega Audagnotta, ki je pozneje postal duhovnik in je umrl kot zasebni tajnik mons. Gastaldija, je 23. oktobra pisal dekanu v Beinasco don Ballardoreju. »Inter notos et amicos (med znanci in prijatelji) naj velja vsota 10 lir na mesec za Audagnotta. Preostali dve tretjini, to je 20 frankov, sta v breme podpisanega.«

Toda sprejem novih gojencev ga ni oviral, da se ne bi zelo zanimal za usodo in prihodnost svojih fantov iz astiške in turinske škofije, ki so želeli stopiti v semenišče in so bili že preoblečeni, vendar so želeli nadaljevati šolanje v oratoriju.

Don Bosko je pisal monsinjorju kanoniku Sossiju, generalnemu vikarju v Asti.

Predragi gospod kanonik!

Že nekaj tednov mislim na to, da bi naredil izlet v Asti, vendar so me opravi v hiši vedno prisilili, da sem odložil odhod. Naj vam na kratko napišem, kar sem vam hotel ustno povedati.

Klerik Viale, ki ste mu vi tudi med počitnicami namenili mesečnino za dva meseca, je zaradi slabega zdravja odšel domov in jaz sem njegovo mesečnino namenil kleriku Fagnanu, ki je zares vreden te nagrade. Prebil je pri nas počitnice in bi rad še nadalje ostal tukaj, če vi nimate nič proti temu.

Če bi vam mesečnina, ki ste jo namenili Vialeju in bi jo jaz sedaj naklonil Fagnanu, povzročala kake težave, bi pač, če že mora tako biti, jaz prevzel ta račun.

Za Fagnana bi prosil celotno mesečnino. Vedenje in šolski uspeh tega sina je tako pomemben, da si zasluži vso pozornost.

Kar se tiče Astijcev, ki so letos opravili izpite, vam bom povedal, kolikor mi je o njih znano. Bossetti in Ferraris sta v prvem letu filozofije in sta še vedno v civilu. Ciattino gre v Asti. Galletti iz Cunica mi še ni nič povedal. Dva brata se preoblečeta v Villi S. Secondo in potrebujeta vašo podporo. Njun oče si sicer prizadeva, vendar ne more nič plačati. Prosil bi 25 frankov na mesec za vsakega od njiju. Za preostalo bom poskrbel jaz, se pravi, da bom vse položil v roke Božje previdnosti.

Imam še nekega drugega dragega fanta iz Viarigija. To je Lovrenc Preda, ki se je z odliko usposobil za razred retorike. Imam ga že tri leta popolnoma zastonj, ker njegovi starši nič ne zmorejo. Tako po nadarjenosti kakor po pobožnosti je hvalevreden in želi prejeti kleriško obleko. On je potreben vsega. Če bi mu vi mogli priskrbeti 20 frankov mesečne podpore, bi mu jaz pomagal, da bo šel naprej.

To vas spoštljivo prosim z namenom, da bi se zadeva z našimi Astijci, ki želijo postati duhovniki, dobro izpeljala.

V zavodu je še drugih 25 fantov iz vaše škofije, ki dobro študirajo v želji, da bi postali duhovniki. Ker pa še niso prišli do drugega razreda retorike, jih izročam v roke Božji previdnosti.

Sebe in svoje uboge fante priporočam dobrohotnosti vaših molitev, in medtem ko vam želim vse najboljše iz nebes, se izrekam za vaše ugledne osebe vdanega prijatelja.

duh. JANEZ BOSKO

Turin, 25. oktobra 1861

Šest pripravnikov iz turinske škofije iz oratorija je bilo pripuščenih k izrednemu izpitu za kleriško preobleko. In ker so naredili izpit, jih je don Bosko priporočil kanoniku Vogliottiju.

Veleugledni gospod provikar!

Mladi Jurij Gallina iz Chierija mi je že večkrat pisal, naj bi ga priporočil vaši dobrodelni naklonjenosti, da bi mu pomagali pri plačevanju mesečnine v semenišču v Chieriju. Podatki o njegovem obnašanju in šolskem uspehu so zelo ugodni. Vi pa storite, kakor se vam bo zdelo v Gospodu bolj prav.

Mladi kleriki nepotrpežljivo čakajo odgovor na vprašanje, kako daleč sega vaša pripravljenost za poravnavanje stroškov v semenišču. Če bi mi mogli dati vsaj delen odgovor, bi vam bil zelo hvaležen. Prišel bi sam v škofijsko pisarno, vendar sem te dni zelo zaposlen.

V vedno velikem spoštovanju vaše uglednosti imam čast, da se izrekam za vašega vdanega služabnika. Duh. JANEZ BOSKO

Iz doma, 27. oktobra 1861

Tudi malemu semenišču v Giavenu je namenjal svojo skrb. Ko je poročal o delovanju oratorijev, mu je omenil tudi rivalstvo, ki je motilo vodstvo zavoda – semenišča. Mons. Fransoni mu je pisno takole odgovoril:

Predragi don Bosko!

Prilagam pismo kot odgovor župniku v Villi San Secondo; prosim, da ga vržete v nabilnik.

Poročilo v vašem pismu z dne 15. oktobra o uspešnem delovanju Oratorija sv. Frančiška Saleškega mi je bilo v pravo zadovoljstvo v vseh njegovih vejah. Prav tako je spodbudno poročilo o Oratoriju sv. Alojzija, čeprav ni tako zelo ugodno kot za Oratorij Angela varuha, vendar je že čutiti napredek, odkar je prevzel vodstvo don Rua. Bodi zahvaljen, Gospod!

Vsekakor je obžalovanja vredno, da protestanti pritegnejo v svoje mreže toliko katoličanov. Toda bolj kot odpad od Cerkve, saj so bili že prej ločeni od katoliške Cerkve, je obžalovanja vredna in žalostna pokvarjenost otrok, ki postajajo protestanti, ne da bi se tega zavedali. Zaradi tega se upravičeno bojim, da bo njihovo število naraslo, četudi sedaj ne presega 6650, kot ste mi sporočili. To število navajajo oni, kar je seveda ena njihovih znanih baharij. Če bi bili pri tem všteti vsi ateisti, bi bilo njihovo število gotovo še višje. Toda ti nočejo slišati o nobeni veri in gotovo ne bi bili katoličani, tudi če ne bi bilo protestantov.

Zelo me je prizadelo, kar ste mi povedali o semenišču v Giavenu. Novice, ki sem jih prejel preteklo leto, so bile izredno ugodne in število gojencev, ki je naraslo kot še nikoli, je odlično potrdilo. Novega rektorja so mi opisali kot odličnega človeka. Je sodil k osebju, ki ste ga vi predvideli, ali od drugod? V drugem primeru se bojim, da se je hotel rešiti posrednega vodstva, kot pravite vi. Nihče mi ni nič poročal o posegu provikarja, kar me zelo žalosti. Končno je mogoče, da imate prav vi, kakor tudi, da ima prav provikar, vendar si jaz ne upam posegati naravnost v to zadevo, kajti lansko leto, ko se je zdelo, da ne bo več mogoče obdržati semenišča, in jaz nisem vedel kaj storiti, sem odgovoril, da naj si pomagajo, kakor vejo in znajo, in sem vso stvar prepustil njihovi presoji. Toda že večkrat sem se znašel v takem položaju. Potem ko sem nakazal, kako si jaz stvar zamišljam, sem jo pustil pri miru in se nisem več zanimal zanjo. Ker ne morem odločati sam in moram pustiti, da odločajo drugi, mi ni lahko krotiti svoj nagli značaj.

Kar se tiče Družbe sv. Frančiška Saleškega, mi je bilo rečeno, da so imeli več tudi pomembnih opomb, kot je na primer vprašanje, od koga je Družba odvisna. Prilagam vam pravila, da jih popravite in dopolnite. Zdi se mi, da pravijo, da sem v marsičem popustil in da je v zelo pomembnih rečeh še veliko nedorečenosti. Ker gre za pomembno stvar, se bom v najkrajšem času pozanimal, da vidim razloge.

Katoliško branje sem za leto 1861 zaupal župniku v Vedéesu v kantonu Vaud, ki je sicer protestantski, vendar je tam tudi veliko katoličanov.

Pozdravite mi vaše duhovnike. Prosim Gospoda, da bi jih vse blagoslovil, skupaj s fanti in znanci, ki jih nosim vse v svojem srcu. Vdani in naklonjeni

ALOJZIJ, nadškof turinski

Lyon, 23. oktobra 1861

Don Bosko se je torej pritožil pri nadškofu, vendar je v svoji velikodušnosti skrbel za vedno nove gojence, ki bi bili poklicani v cerkveno službo. Pošiljal je tja predvsem tiste, ki so zmogli plačevati celotno mesečnino. Za asistente je poleg klerika Boggera določil še klerika Dominika Bongiovannija in klerika Besso. Drugi kleriki iz oratorija so bili pripravljene vskočiti kot učitelji; zlasti Ghivarello in Ruffino.

Konec meseca oktobra 1861 je bilo po zaslugi don Boska, kot trdi don Vasschetti, na začetku šolskega leta v Giavenu 216 gojencev, v naslednjih mesecih

pa 240. Več jih ni bilo mogoče sprejeti, ker je bilo vse do zadnjega kotička zasedeno, tudi najbolj stisnjeni prostori zavoda. Zato so popravili ali preuredili za spalnice nekaj podstrešnih prostorov ali take, ki so prej služili za ropotarnico ali skladišče.

V programu, ki ga je natisnil Paravia za šolsko leto 1861/62, je zapisano, da so ponovno odprli četrti in peti gimnazijski ali humanistični razred in razred retorike. Vsak razred je imel svojega razrednika in učitelje, ki so jih kot prejšnje leto izbrali v soglasju z don Boskom. Klerik Vaschetti je poučeval humanistični razred in hkrati kot prefekt vodil celotno ekonomijo ter nosil težo skoraj celotnega vodstva.

76.

POGLAVJE

Don Boskova pobožnost do presv. Srca Jezusovega in neka spreobrnjena krivoverka – Učiteljsko osebje v oratoriju – Zadovoljstvo človeka, ki je ves dan uporabil v Božjo slavo – O čem naj pišejo gojenci domov svojim staršem – Uslišane prošnje ministrstvu za vojaško obleko in prošnje kralju, pravosodnemu ministrstvu in predsedniku Ustanove sv. Pavla za stroške bogoslužja – Žalostne slutnje in smrtna bolezen klerika Provere; don Bosko mu da na izbiro ozdravitev ali nebesa; napove mu težka leta; dva listka – Nagovor članom Družbe; svetovalec v dvomih o poklicu; odpoved zemeljskim stvarjem – Seja sveta in sprejem novega člana – Večerni govor: hudič povzroča med sveto mašo raztresenost – Zadovoljevanje v škodo duše – Škof iz Novare priporoči enega duhovnika in tri fante

POBOŽNOST DO PRESV. SRCA JEZUSOVEGA je vsa ta leta gorela v don Boskovi duši. O tej njegovi pobožnosti nam govori plemenita gospa Elizabeta Seyssel-Sommariva, rojena kot razkornica, pa pozneje spreobrnjenka h katoliški veri, v pismu, ki ga je napisala 28. oktobra 1861 iz Firenc:

Velecenjeni gospod don Bosko!

Zelo sem vam hvaležna za vaše ljubeznivo pismo, ki sem ga pravkar prejela. Bog naj vam povrne; več vam ne bi mogla povedati. Zelo sem si želela, da bi vas mogla videti tukaj. Toda sedaj mi pravi grofica Pernati, da bi težko prišli. Storite to iz ljubezni do duš, ki jim morete toliko pomagati; da navdušite in razvnamete zelo medlečo gorečnost toliko duš za rešitev ubogih otrok; da bi se trudili proti preklinjanju. Za božjo voljo, pridite v Firence.

Storim, kolikor morem, da bi širila vaše spise tudi na podeželju. Zahvaljujem se vam za mnoge spodbude, ki mi jih dajete z upanjem na plačilo v nebesih. Čutim se dolžnico za toliko milosti, ki sem jih izgubila zase, za druge, tako da se zares bojim Božje pravičnosti.

Vendar zelo zaupam v usmiljenje in ljubezen presvetega Jezusovega srca, pobožnost, ki mi je nad vse draga, ki ste mi jo vi navdihnili, še preden sem postala katoličanka. Toda potrebe so velike, ne samo zame, temveč tudi za mojega moža, za moje otroke. Imam še tudi enega ubogega razdvojenega brata. Ime mu je Mihael; bodite tako dobri in ga priporočite njegovemu nadangelu. Prosim vas, da bi darovali eno mašo zanj.

V oratoriju se je začela redna šola in učitelji so bili isti kot v prejšnjem letu: za prvi razred Frančišek Provera, za drugi Janez Anfossi, za tretji Celestin Durando, za razred humanistike Frančišek Cerruti, za retoriko Janez Krstnik Francesia.

Bili so neutrudni v učenju in izpolnjevanju svojih obveznosti. Eden izmed njih je rekel don Bosku, da ni imel niti trohice časa, ko bi bil brez kake dolžnosti. In don Bosko je v navzočnosti don Bonettija v odgovor večkrat vzkliknil: »Oh, kaka tolažba, ko človek zvečer ves utrujen in zbit ugotovi, da je posvetil cel dan v večjo Božjo slavo in za zveličanje duš.«

Za vzgojo gojencev je kot prvo navodilo priporočal predstojnikom, naj goji jo živo navezanost na dom, naj tolažijo svoje starše in širijo tudi ugled koristnega vzgojnega sistema, ki je vodil delovanje oratorija. Navajamo njegov lastno-ročno napisan list, na katerem v kratkih besedah izraža svojo zamisel, ki jo je potem treba natančneje razložiti.

Zaželeno je, da vsak učitelj priporoči svojim gojencem, da od časa do časa pišejo svojim staršem pisma tako, kakor je povedano na tem listu.

1. *O šoli. – Predmete, ki se jih učijo. Razpored za učenje. Pomoč pri učenju, komur je to potrebno. Uspeh, ki ga je dosegel ali upa, da ga bo dosegel. Petje, glasba.*
2. *Odmor. – Navedejo naj različne igre. Naj se podrobno opiše ena izmed njih. Sprehodi in način izvajanja.*
3. *Pobožne vaje. – Molitve, premišljevanje, prejem zakramentov. Večerni govori. Duhovno branje. Rožni venec. Dolžnost molitve za starše in dobrotnike.*
4. *Prazniki v oratoriju. – Godba. Če ne že sedaj, pa upanje za sodelovanje v prihodnje. Gledališče. Gianduia (Pavliha) itn.*
5. *Praznični dnevi. – Vstajanje. Umivanje. Pobožnosti v cerkvi. Vsebina nagovorov dopoldne in popoldne. Kaj se dela, preden se gre k počitku.*
6. *Kaj prinaša v hišo negotovanje in kaj zadovoljstvo. Zakaj je treba prenašati nevšečnosti. Ničesar se ni mogoče naučiti brez napora. Beg pred brezdeljem.*
7. *Naj se govori o hiši in se opiše: cerkev, obednico, kosilo, število fantov, asistente.*
8. *Naj se pove kaj o Turinu. Učitelj naj pripoveduje kak dogodek: svetišče Marije Tolažnice. Cerkev sv. Lovrenca. Kip Emanuela Filiberta na konju na trgu Piazza Carlo.*

- Steber na trgu Consolata. Zakaj pravimo Valdocco. Prostor, na katerem stoji oratorij.*
9. *Zima. – Stopinje mraza. Toplota v sobah. Plinska razsvetljava. Zagotoviti staršem, da so njihovi otroci varni pred neprijetnostmi letnih časov.*

Istočasno ni manjkalo materialne pomoči. Meseca septembra se je don Bosko s prošnjo, kolkovano s kolekom za eno liro, obrnil na obrambno ministrstvo, na generala viteza Aleksandra Della Rovere.

Ekscelenca!

Bližajo se mrzli zimski dnevi in priskrbeti moram obleko in perilo za več kot tisoč fantov, ki me prosijo za obleko in odejo za spanje. V teh okoliščinah se zatekam k vaši že večkrat preizkušeni dobroti in vas prosim, da bi nam podarili kar koli: hlače, spodnje hlače, rjuhe, odeje, srajce, čevlje, površnike, telovnike, nogavice in podobno.

Naj bodo ti predmeti še tako obnošeni ali zakrpani, jih bomo sprejeli z največjo hvaležnostjo. Vse bomo usposobili in popravili in tako oblekli uboge sinove našega ljudstva.

Poln zaupanja v vašo znano dobroto in naklonjenost prosim vse nebeške blagoslove za vas kakor tudi za vse dobrotnike naših fantov in imam čast, da se z občuteno hvaležnostjo izrekam za vaše uglednosti vdanega služabnika in ponižnega prosilca.

duh. JANEZ BOSKO

Od ministra je dobil pritrديلen odgovor.

Obrambno ministrstvo; Glavna direkcija vojaške uprave št. 7098

Turin, 3. novembra 1861

V odgovor na prošnjo vaše uglednosti vam to ministrstvo z veseljem sporoča, da je odobrilo podporo gojencem oratorija, ki ga vodite. V glavnem skladišču vojaške uprave tega mesta boste dobili v dar razne predmete, ki jih boste lahko prevzeli s tem potrdilom.

Za ministra INCISA

50 parov drugovrstnih čevljev najnižje številke

51 parov neuporabnih opankov

95 bolniških površnikov, nerabnih

69 hlač

63 rabljenih majic brez rokavov

153 belih kravat iz bombaža, rabljenih

263 rabljenih žepnih robcev, nerabnih

Don Bosko je tega leta naslovil prošnjo tudi na kralja.

Sveto kraljevo veličanstvo!

Zelo kritično leto, ki ga preživljamo, veliko število zapuščenih in nevarnostim izpostavljenih fantov, ki so v moškem oratoriju v Valdoccu in deloma obiskujejo večerne šole v oratorijih sv. Frančiška Saleškega, sv. Alojzija v Porta Nuovi in sv. Angela varuha v Vanchigli, so me prisilili, da sem zbral precejšnje število mladih klerikov za potrebno asistenco, učitelje in katehiste za različne vrste šol in mnoge razrede, v katere so fantje razdeljeni. Ti kleriki, deset jih je po številu, opravljajo svoj redni študij, obenem pa v prostem času poučujejo v šoli, katehizirajo in asistirajo imenovane fante.

Toda ti kleriki so popolnoma brez vseh sredstev in potrebujejo velikodušno podporo v hrani, stanovanju in obleki.

Zanje prosi podpisani vaše kraljevo veličanstvo, da jih vzame milostno v pretres in jim po blagajni ekonomata da tisto podporo, ki jo vaše veličanstvo ima za primerno. To vse zato, da bodo mogli nemoteno nadaljevati svoj študij in istočasno poučevati in asistirati zapuščene in nevarnostim izpostavljene fante, ki obiskujejo moške oratorije mesta Turina.

Vedenje teh klerikov je tako v študijskem kakor verskem življenju odlično in zgledno. Zaradi pripravljenosti, da so se dali na voljo dobrodelnim pobudam, zaslužijo vso pohvalo in pozornost.

*Iz vsega srca se za zaproseno uslugo priporoča ponižni prosilec
duh. JANEZ BOSKO.*

V odgovor na to prošnjo je kraljevi miloščinar določil za podporo klerikom v oratoriju, za njihovo vzgojo in za vzgojo gojencev don Bosku 300 lir za leto 1861 in 280 lir za leto 1863. Don Bosko je prošnji priložil seznam imen vseh klerikov in vseh fantov dijakov.

Na tretjo prošnjo, ki jo je naslovil na pravosodno ministrstvo ministru Vincencu Migliettiju, je prejel naslednji odgovor:

Kraljevina Italija

Ministrstvo za pravosodje in bogoslužje; 4° oddelek; Št. 41052

Turin, 16. decembra 1861

Ko je to ministrstvo preučilo prošnjo vaše ugledne osebnosti, je odločilo, da vam iz sredstev Generalnega ekonomata starih provinc v korist od vas ustanovljenih oratorijev za vzdrževanje in pouk ubogih dečkov tega mesta ponovno dodeljuje 600 lir.

Po ministrovem naročilu višji direktor A. Mauri

Duhovniku Bosku

Don Bosko se je za pomoč obrnil tudi na Ustanovo sv. Pavla.

Velezaslužni gospod predsednik!

Duhovnik Janez Bosko, ravnatelj Oratorija sv. Frančiška Saleškega, mora plačati račune za nakup sveč in drugih predmetov za bogoslužje. Prav tako nujno potrebuje mašne obleke in perilo za bogočastje v cerkvi, kjer se opravljajo vsi obredi kakor v župnijskih cerkvah, zato se v tej stiski ponižno obrača na vašo ugledno osebo.

Poleg tega vas prosim, da vzamete v obzir popolno revščino te cerkve, v kateri potekajo vsa opravila župnijske cerkve, ker v vsej okolici zelo gosto naseljenega področja ni nobene druge cerkve. Prosim vas za pomoč pri poravnavi stroškov, ki znašajo za zdaj 300 frankov. Poleg tega bi si morali nujno priskrbeti nekaj zelo potrebnih predmetov.

Poln zaupanja v vašo znano dobroto prosim Boga blagoslova za vse velezaslužne gospode upravnike te Ustanove in se poln hvaležnosti izrekam za vaše uglednosti vdanega služabnika.

duh. JANEZ BOSKO

Medtem se je začela šola in klerik Frančišek Provera je imel v prvem razredu gimnazije skoraj 200 učencev. Vse je bilo lepo utečeno. Zadovoljstvo, ki ga je čutil ob odobritvi načrta za gradnjo zavoda v njegovem rodnem Mirabellu, ga je napolnjevalo do take mere, da je govoril: »Moje veselje je preveliko in znanje, da mi Bog pripravlja kako preizkušnjo, kajti on vpleta vedno med vrtnice tudi trnje.«

In zgodilo se je. Čeprav tega ni vedel, se je vendar zdelo, da je slutil, da ga bo doletela težka preizkušnja in trd boj. Nekega jutra pri zajtrku je Frančišek v skupini tovarišev začel pripovedovati: »Nocoj ponoči sem imel težke sanje, v katerih sem se znašel v škripcih. Če vam je drago, vam jih bom pripovedoval. Zdelo se mi je, da sem bil na polju in bral neko knjigo, ko se mi prikaže velika pošast. Medtem ko sem razmišljal, kako bi ji čim prej ušel, se je z bliskovito naglico vrgla name. Ker nisem videl druge rešitve, sem se odločil za boj. Dvignil sem palico, ki sem jo imel v rokah, in začel pošast udarjati po glavi, hrbtu in kamor je pač padlo, in za trenutek se mi je zdelo, da sem jo premagal ali vsaj omamil. Toda glej, ko sem obrnil hrbet in mislil zbežati, je pošast spet zbrala moči, se vrgla name in mi skušala s svojimi čekani raztrgati prsi. Spet sem se postavil v bran, toda obramba je bila zelo težka, ker sem bil utrujen. Kljub vsemu sem jo le premagal. Toda ne! Pošast se je še tretjič in četrtič zagnala vame in že so mi od utrujenosti pojemale moči. Toda strah, da bi me pošast raztrgala, mi je vlil novih sil, tako da nisem popustil. Bil sem ves poten in zdelan in nisem

mogel več stati na nogah. Zatekel sem se k Bogu in Božji materi Mariji in zaklical: 'Marija, pomagaj mi!' In že sem se zbudil. Krik, ki sem ga sam povzročil, me je zbudil iz tistih strašnih sanj. Kar zadovoljen sem bil, je dejal Frančišek, ko sem se znašel v svoji postelji in zunaj vsake nevarnosti, vendar sem bil zares do smrti utrujen in do kože premočen od potu. Hotel sem odstraniti odejo, da bi se malo ohladil, toda roki sta bili tako trdno sklenjeni, da ju nisem mogel ločiti. Začel sem se bati, da je bilo vse res in sem se v sanjah poškodoval. Tedaj pa sem ugotovil, da sta bili roki povezani z rožnim vencem. Začel sem se smejati in si dejal: 'Da, razumel sem. Orožje, s katerim naj premagam pošast, ni materialna palica, temveč molitev.'«

Nekdo je o teh sanjah obvestil don Boska in dobri oče je samo dejal: »Boste videli.«

Iz svetih knjig vemo, da so svetega Joba z Božjo privolitvijo zadele hude nesreče in gnusna bolezen, ki mu jih je prizadejal hudič, da bi ga pripravil, da bi preklel Boga. Ali se ne zdi, da bi tudi te sanje mogle nakazovati kaj podobnega? Zdi se, da poznejši dogodki opravičujejo to domnevo.

Dejansko se je klerik Provera po nekaj dneh šole počutil slabo. Čutil je ostro zbadanje v prsah in dobil je vročino. Pismo, ki ga je pisal sam Provera, nam opisuje posebne okoliščine te bolezni. Mi bomo dodali nekaj dopolnil, ki jih je on opustil, a nam jih je zaupal ustno.

»Ker se nisem več čutil zadosti močnega, da bi stal na nogah, sem bil proti večeru 10. novembra 1861 prisiljen leči v posteljo. Dobil sem vnetje prsne mreže in napadla me je pljučnica. Zaustavila se mi je prebava, kašljal sem in pljuval kri. Prišel je zdravnik in mi večkrat puščal kri. Pa vse zaman. Bolezen je postajala vse hujša. Naslednjega dne sem bil tako oslabil, da je zdravnik menil, da sem v smrtni nevarnosti in da ni upanja na ozdravitev. Odložil je, naj mi podelijo zakramente za umirajoče. Ob meni je bil don Rua, in potem ko so mi nastavili pijavko, so poklicali don Boska. On me je tisti dan že četrtrič obiskal. Bilo je ob šestih zvečer. 'Oh, ubogi Frančišek,' mi je v šali dejal, 'hočeš, da te postavimo pod varstvo presvete Device Marije in Dominika Savia?'

Odgovoril sem mu, da se mi zdi ta predlog zelo umesten. Tedaj mi je don Bosko svetoval, naj iz vsega srca zmolim očenaš. Pokleknil sem za trenutek in molil. Potem je stegnil roke nad menoj in še naprej molil. Končno mi je dal blagoslov. Ko je to storil, je dejal: 'Zagotavljam ti: ali nebesa ali ozdravitev. Kaj boš izbral? Kaj ti bolj ugaja? Hočeš še ostati nekaj časa na tem svetu in si pridobiti še več zaslug, ali bolj želiš, da bi izdali potni list za nebesa? Katero izmed teh dveh možnosti želiš sprejeti?'

Za trenutek sem molčal, kajti hotel sem premisliti tako pomembno odločitev. Potem sem mirno odvrnil: 'To je vprašanje, ki človeka napolnjuje s strahom pred težko odločitvijo. Dajte mi dve uri, da premislim. Prosim vas, da pridete nazaj, preden boste šli počivat. Dal vam bom odgovor.'

Don Bosko je spet povzel besedo: 'Ne bi rad zapustil svojega telesa, oratorija! Opustimo tokrat potni list. Si zadovoljen?'

'Ne mislim tako, sem dejal, pač pa da bi prišli nocoj spet k meni na obisk in povedal vam bom svojo željo.'

Don Rua, ki je videl, da se nisem takoj odločil za bolj ustrezno možnost, je začuden rekel: 'In še preišlješ?'

In don Bosko: 'Seveda, življenje je vedno dragoceno. Končajmo. Za zdaj pustimo stvari v Božjih rokah: Zgodi se tvoja volja, tako v nebesih kakor na zemlji.' Nato se je sklonil k mojemu ušesu in dejal: 'Nič se ne vznemirjaj. Preden bom šel k večerji, bom spet prišel, če bi se rad spravil z Bogom. In potem, če bo treba, ti bomo po večernih molitvah prinesli sveto popotnico.' Nato me je spodbudil k vdanosti v Božjo voljo in k mirnosti ter na glas dodal: 'Ko boš dobro premislil in izbral, mi boš povedal.' In je odšel.

Ko je bil don Bosko nekaj korakov zunaj sobe, sem se odločil. Moja vest je bila mirna, lahko bi prejel še zakramente spovedi in obhajila, sveto maziljenje in druga tolažila svete vere in Cerkve. Pri umiranju bi bil ob meni don Bosko, do katerega sem imel tako veliko zaupanje. Če bi čakal, da bi umrl ob drugi priložnosti, verjetno ne bi imel vseh teh danosti za srečno smrt. Poleg tega pa še don Boskova obljuba, da bom šel v nebesa. Bil sem gotov, da bom tja tudi šel. Zato sem se odločil, da bom prosil za potni list v nebesa.

V tistem trenutku je prišel vitez Di S. Stefano in don Rua mu je pripovedoval, kaj se je pravkar odigralo v tej sobi med menoj in don Boskom. Ko je slišal pripovedovati o moji negotovosti, je smeje se rekel: 'Če bi bil jaz na tvojem mestu, ne bi samo čakal na smrt, temveč bi skočil iz postelje in ji šel naproti.'

'Toda zakaj,' je dejal don Rua, 'nisi takoj izbral nebes? Zakaj nisi sprejel ponudbe?'

'Da, tudi jaz sem spoznal prednost,' sem dejal, 'in sedaj nepotrpežljivo pričakujem don Boskovo vrnitev, da mu povem svojo odločitev. Še več, pojdite vi k don Bosku in mu povejte, da sprejemam potni list.'

Ko je don Rua odšel k večerji, je v obednici don Bosku povedal moje naročilo. Ta je odgovoril: 'Prepozno, za zdaj ne bo nič. Moral bo še več let trpeti.'

Don Rua se ni vrnil in mi ni sporočil tega odgovora in ne morem vam povedati, kako vesel sem bil svoje odločitve. Že sem računal, kako bom priporočil

presveti Devici Mariji svoje predstojnike, starše in tovariše. Že sem čutil srečo ob prihodu v svojo nebeško domovino v družbi angelov. Čas od šestih do osmih se mi je zdel kot kratek trenutek, čeprav je bilo moje zdravstveno stanje obupno. Pozvonilo je za večerjo in jaz sem nepotrpežljivo pričakoval don Boska. Pa ga ni bilo. Tedaj so se moje misli malo zmedle in menil sem sam pri sebi: Don Boska ni bilo, da bi me spovedal, kot je obljubil. Ko me je videl v takih dvomih, je verjetno šel v svojo sobo, kjer se je pomenil z Gospodom, da ne bom umrl, temveč še živel in spet ozdravel. To me je zelo prizadelo. Kaj sem vendar storil, da nisem takoj sprejel ponudbe! Tako sem se čutil nemirnega vse do desete ure, ko je prišel don Bosko. Ko sem ga zagledal, sem vzkliknil: 'Don Bosko! Želim iti v nebesa.' 'Dragi moj,' mi je odgovoril, 'prepozno je. Treba bo potrpeti. Zagotovljena je milost ozdravitve, ostal boš še nekaj časa na tej zemlji in veliko trpel.'

Pri teh besedah sem se užalostil: 'Oh, ubogi jaz! Že sem naredil vse svoje račune in sedaj ste prišli vi s to novico. Ali ne bi bilo mogoče stvari spremeniti po moji želji?'

Don Bosko mi je segel v besedo: 'Seveda, treba bi bilo preklicati že dogovorjene stvari. Vendar to ne bi bilo prav. Prav nič se ti ni treba vznemirjati. Prosil sem Gospoda, da ostaneš še na zemlji, da boš pridobival duše za Boga. Za sedaj pustimo stvari v njegovih rokah.' Še enkrat me je blagoslovil, mi povedal par spodbudnih besed in me zapustil. Tako sem jaz, ki sem bil že prepričan, da bom šel med število zveličanih, bil popolnoma prepričan, da bom ozdravel in živel še naprej.

Naslednje jutro sem z veliko pobožnostjo prejel presvete zakramente. Počutil sem se veliko bolje. Bil sem zunaj nevarnosti. Ko je vstopil zdravnik in srečal don Alasonattija, je vprašal:

- Ob kateri uri je včeraj zvečer umrl?
- Kateri od obeh? je vprašal don Alasonatti, ker sta bila v zavodu dva bolnika.
- Klerik, je dejal zdravnik.
- Veliko bolje mu je.
- Oh, v nebesih, je vzkliknil zdravnik.
- Nikakor, pojdite in pogledjte, še okrevata.
- Je to mogoče? Bil je tako zanič, da bi moral desetkrat umreti.

Po osmih dneh ležanja me je isti zdravnik razglasil za rešenega vsega zlega, a potrebnega, da si pridobim izgubljene moči. Kmalu sem si opomogel in se vrnil k svojim poslom.

Don Bosko mi je še ob drugi priložnosti dal čutiti svojo moč pri Bogu. Leto pozneje, julija 1863, sem spet težko zbolel. Prišel me je obiskat. Bil sem zelo vznemirjen.

'Ne vznemirjaj se. Prepusti meni vso skrb tako za dušo kakor za telo. Na nič ne misli.' Ker sem imel neizmerno zaupanje vanj, so me te besede tako spodbudile, da sem v teku bolezni ob vsaki težavi pomislil na don Boskove besede in se takoj umiril.«

kl. Frančišek Provera

Provera je ozdravel tudi od te bolezni. Toda don Boskova napoved se je morala uresničiti. Kmalu se ga je lotila kostna gniloba v gležnju, ki mu je zaradi ostrih bolečin, zaradi nezaceljive rane in zaradi vseh mogočih poskusov zdravnikov, da bi ga ozdravili, celo življenje povzročala trajne bolečine. Bil je primoran eno koleno opirati na leseno nogo in uporabljati bergle. To ga ni oviralo, da ne bi delal kot prefekt v Mirabellu, Lanzu, Cherascu in v Oratoriju sv. Frančiška Saleškega. Salezijanski družbi je izkazoval neizmerno dragocene usluge vse do smrti leta 1874. Zaradi njegove potrpežljivosti sredi tolikih preizkušenj so ga velikokrat primerjali z Jobom.

Don Bosko mu je v teh letih napisal dva listka, ki ju je delil tudi drugim klerikom in fantom.

1. Provera: Potrpežljivost na zemlji ti bo pripravljala zaklad v nebesih.

2. Provera: Če hočeš vzleteti visoko, začni nizko: ponižnost je osnova celotne duhovne stavbe.

To so bile velike nevšečnosti, ki so Proveri pomagale, da si je pridobil veliko zaslug za nebesa. Leta 1861 se je uresničil prvi del don Boskove napovedi, tako da je mogel spet začeti poučevati v svojem razredu. S pravim veseljem so ga sobratje videli popolnoma ozdravljenega pri don Boskovih nagovorih članom družbe sv. Frančiška Saleškega v njegovi sobi.

»Dne 20. novembra 1861, piše don Bonetti, je don Bosko govoril vsem zbranim sobratom o tistih, ki dvomijo o tem, ali naj ostanejo v Družbi, in dal naslednja navodila: 'Če bi hudič komu vsilil v glavo misel, da bi zapustil Družbo in bi bil zato vznemirjen, naj govori in prosi za nasvet. Tega nasveta ne iščimo pri ljudeh zunaj Družbe, ker niso zadosti dobro poučeni in ne bi mogli svetovati po Božji volji. Prav tako ne iščimo sveta pri tistih, ki so, da uporabim moderen izraz, liberalni, temveč pojdimo k tistim, ki se nam zdijo bolj goreči, bolj vneti. Z eno besedo – iti je treba k predstojniku. Najprej prosi Boga, da ti da spoznati svojo voljo, in potem bodi prepričan, da ti bo predstojnik dal nasvet, ki bo gotovo v korist tvoje duše. Ko boš potem slišal njegovo mnenje, ne vztrajaj pri svojem in ne bodi trdovraten. Ker bo potem predstojnik z namenom, da se reši sitnosti, dal, da boš delal po svoje, čeprav bo videl, da ne izpolnjuješ Božje volje.'

V četrtek 21. novembra so kleriki, potem ko so na pamet povedali nekaj vrstic iz nove zaveze, slišali don Boska: 'Če hočeš biti pravi don Boskov sin, se moraš zavedati, da nisi več v materialnih skrbih član svoje, temveč član Božje družine. Treba je zapustiti, kar je tvojega in samega sebe, dobrine tega sveta, svoje starše in končno še samega sebe. Kdor zmore storiti to, je najsrečnejši človek na tem svetu, je pravi učenec Jezusa Kristusa, pravi Božji otrok. Bog bo nanj razlil svojo milost in mu napolnil srce s svojo Božjo ljubeznijo. S tem se potrjuje videnje, ki ga je imela sv. Terezija, ki je dolgo prosila, da bi ji Bog napolnil srce s svojo ljubeznijo. Tedaj je zagledala vrečo, ki je bila na pol napolnjena z zemljo, na pol pa z zlatom. Svetnica je bila takoj pri vreči in skušala priti do zlata, vendar ji to ni uspelo, dokler ni odstranila zemlje. Zato je vneto odstranjevala zemljo, in kolikor zemlje je odstranila, toliko zlata je prišlo na njeno mesto. Tedaj je spoznala, da mora, če hoče imeti srce polno Božje ljubezni, odstraniti vsako zemeljsko misel in čustvo.

Tako, je dodal, bi morali storiti vsi kristjani in zlasti tisti, povejmo popolnoma jasno – mi, ki smo bili poklicani v tako vzvišen stan.'«

Njegova mila povabila so množila število aspirantov za njegove sodelavce. Salezijanska družba počasi napreduje, ker don Boskova previdnost ne pozna naglice.

V zapisniku sej vrhovnega sveta beremo:

Dne 23. novembra 1861 se je zbral svet Družbe sv. Frančiška Saleškega in po prošnji k Svetemu Duhu razpravljal o sprejemu mladega Emanuela Diatta, sina Mihaela iz Sanfréja. Z večino glasov je bil sprejet med druge sobrate.

Don Boskova učinkovita beseda je pripravljala med novimi gojenci dobre uspehe v šolskem letu 1861/62. Dne 28. novembra je don Bosko, kakor poroča don Ruffino, pripovedoval sanje ali poučno pripovedko in začel svoje izvajanje takole:

»Sanjamo, ko spimo. Tudi jaz sem spal. Z mislijo sem bil v cerkvi, kjer so bili zbrani vsi dečki. Začela se je sveta maša. Kar sem zagledal množico strežnikov, oblečenih v rdeče, z rogovi, hudičkov, ki so se sukali med fanti, kot bi jim hoteli streči. Enemu so ponujali vrtavko, drugemu so jo celo zavrteli, enemu so podajali knjigo, drugemu pečene kostonje. Tukaj krožnik solate, tam poln zabojev klobas; enemu so prikazovali njegov domači kraj, drugemu šepetali na uho potek zadnje tekme itn., itn.

Enemu so kazali, kako je treba igrati na klavir, in ta je privolil, drugemu so dajali takt. Vsak je imel svojega strežnika, ki ga je vabil k posvetnim stvarim.

Nekateri hudički so čepeli na ramah dečkov in so jih božali in česali.

Prišel je trenutek spremenjenja. Ob znaku zvončka vsi dečki pokleknejo in hudiči, razen tistih, ki čepijo na ramah, izginejo. Ti, na katerih so sedeli hudiči, se obrnejo proti vratom cerkve in ne pokažejo nobenega znamenja češčenja. Ko se je končalo povzdigovanje, se je spet začela prejšnja igra, se pravi, da je vsak strežnik nadaljeval svojo zabavo.

Če želite, da vam razložim te sanje, bom takole povedal: Menim, da sanje pomenijo različne načine raztresenosti, ki jih hudič navdihuje fantom v cerkvi. Tisti fantje, ki so se v trenutku spremenjenja obrnili k vratom, so v stanju smrtnega greha. Ti ne potrebujejo več hudiča, da bi jim predstavljal predmete, ki bi jih raztresali, ker so že v njegovi oblasti, zato jih samo boža. Ti fantje niso več v stanju, da bi molili.«

Naravna raztresenost fantov ob vrnitvi s počitnic, želja po svobodi, spomin na egiptovsko čebulo so bili na začetku leta vzrok za nezadovoljstvo nekaterih gojencev. Dva izmed teh dečkov, pravi don Bonetti, iz premožnih družin se nista mogla prilagoditi življenju v oratoriju, zato so ju starši, ki so bili vanju naravnost zaljubljeni, vzeli iz oratorija in ju vpisali v tako imenovani moderni zavod. Tam bi imela, tako sta pravila, za kosilo pet krožnikov, tri za večerjo, hodila bi v plesno šolo, obiskovala gledališče in se na podobne načine razveseljevala. Don Bosko ju je skušal prepričati, da bi ostala, ko pa sta prišla po slovo, jima je rekel: 'Vedita, da vama vse ugodje, ki si ga želita, ne bo prineslo zadovoljstva. Ne pozabita, da imata dušo, ki jo morata zveličati. Če jo bosta rešila, bo rešena za večno, če pa jo bosta izgubila, bo izgubljena na veke. Naj vaju Bog spremlja.'

Ko je zvečer klerikom pripovedoval ta dogodek, je dodal: 'Kak uspeh bosta doživela dva 14-letna fanta, ki bosta rasla med toliko skušnjavami?'

Gotovo ne tistega, kot je ta, da v strahu božjem rastejo trije dečki, ki jih je poslal v oratorij mons. Gentile, škof v Novari. Ta mu je v pismu dne 23. novembra izrazil svoje zadovoljstvo zaradi uspeha, ki ga bodo dosegli ti trije pod don Boskovim vodstvom. Božjemu služabniku je prav tako priporočal duhovnika don Ferrabuca. On, ki je ljubeznivost sama, naj bi ga poskusil spraviti s sveto Cerkvijo v zadevi cerkvenega beneficija, ki ga je prosil in dobil od civilne oblasti brez dovoljenja cerkvenega predstojnika.

77.

POGLAVJE

Galantuomo za leto 1862 in njegove napovedi – Katoliško branje za prihodnji mesec januar – Nekaj kleriških preoblek – Svet in sprejem novih članov – Gojenec, ki ga je božična devetdnevnic prisilila, da je zapustil oratorij – Don Bosko zboli za šenom – Zadnji dan leta 1861: don Boskovi nasveti vsem gojencem; obljuba posebnega vezila

DECEMBRA JE BILO PRIPRAVLJENO VEZILO za naročnike Katoliškega branja. Natisnili so ga prve dni januarja. Knjižica je nosila običajen naslov: *Galantuomo ali piemontsko-lombardski zbornik za leto 1862. Galantuomo in njegove napovedi.*

Začenjal se je z zanimivimi in koristnimi novicami s področja poljedelstva. Način kako gojiti krompir in različni načini razmnoževanja, O sadnih rastlinah: kako naj jih gojimo, cepimo, jih obranimo pred mravljami, Ohranjevanje cvetlic.

Sledila je pesem v piemontskem narečju proti grdobiji pijanosti s sporočilom naročnikom.

GALANTUOMO SVOJIM PRIJATELJEM

Že devetič, dragi prijatelji, prihajam k vam na obisk, in če mi kaka grda nezgoda ne bo preprečila, bom to ponovil še veliko let. Ta pogoj postavim zato, ker je nekdo malo več kot jaz, še več, on je moj gospodar. Če se mu zazdi, me v trenutku lahko utiša in me pošlje na pogovor s črvi na pokopališče.

Toda za zdaj še živim in z menoj je tudi moj čop na glavi, ki mi ga je odnesla topovska krogla v bitki pri Solferinu. Počasi si je opomogel, spet zrasel in je sedaj tak, kakor je bil nekoč. Prav tako mi je zelo prijetno, da vas lahko vidim tako zdrave in čile. To pravim vam, s katerimi govorim, in ne tistim, ki so si poiskali svoje prebivališče pod zemljo. Bodite torej vsi zadovoljni, živite še dolga leta zdravi in srečni. Taki naj bodo vaši dnevi in dnevi vseh vaših prijateljev.

Letos sem vam nameraval pripovedovati vse, kar se je zgodilo v preteklem letu, toda zaradi previdnosti in spoštovanja bom to svojo pripoved prenesel na poznejši mirnejši čas, ko ne bo več nevarnosti nevihte, toče, viharjev in orkanov. Bodite vljudni in zadovoljite se z navadnimi stvarmi iz letopisov, koledarjev, kjer bo za vsak dan naveden svetnik tistega dne. Poleg tega vam bom povedal čas vzhoda in zahoda sonca in meseca, noči in dneva, da si bo vsak s preprostim izračunom mogel določiti uro za dnevne obroke, za pitje, spanje, počitek, smejanje, jok, igro, sprehode in podobno, pač glede okusa in potrebe.

Prav tako čutim dolžnost, da vam razložim napovedi iz prejšnjega leta, ki jim bodo sledile nove, za letos. Glede napovedi naj vam povem, da se uresničujejo na ta ali oni način, zato imajo letopisi pravico, da nategujejo svoje napovedi, kolikor je treba, da imajo vedno prav. Po teh uvodnih besedah pojdemo na delo.

Napovedi za leto 1861. – Povedal sem vam, da bosta v letu 1861 izginili s političnega prizorišča dve pomembni osebnosti. S političnega sveta sta izginila že veliki knez toskanski in veliki knez modenski. Poleg teh dveh sta odšla s sveta živih, ne samo v prenesenem pomenu, temveč dobesedno vzeto, dve znameniti osebi, in sicer grof Cavour, ki se je odpravil med prebivalce podzemlja 6. junija tekočega leta, in portugalski kralj.

Vino bo cenejše, zato bo dražji kruh. – Odgovor: Vsi, ki jedo in pijejo, vedo iz lastne izkušnje, da se je podražil kruh in pocenilo vino. To je bilo lansko leto v prenesenem pomenu, letos pa dobesedno.

Neki kraj bo razrušen od potresa. – Vsem je znano, kaj se je zgodilo ob izbruhu Vezuva v neapeljskem kraljestvu. Blizu te gore je kraj Torre del Greco. Tega kraja ni več. Potres na začetku decembra je pretresel ceste, trge, hiše s tako silo, da so prebivalci morali hitro zbežati, da jih ne bi zasulo. Poleg tega je Vezuv, ki je tiste dni silno bruhal lavo, pepel, bitumen, kamenje in ogenj, pokril in uničil ostanke stanovanj in v svojem žrelu in krempljih uničil vse, ki niso mogli pravočasno uiti.

Druge kraje bo uničila suša. – Vsi se še spominjamo neznosne vročine letošnjega leta. Kar ljudje pomnijo, ni bilo kaj podobnega. Naj samo povemo, da v mnogih krajih, pokrajinah in deželah znotraj in zunaj Italije od aprila do januarja ni padel dež, za katerega bi lahko rekli, da je res namočil zemljo. Še danes (1. januarja 1862) so kraji in mesta, kjer v studencih in izvirih ni vode, kjer so polja popolnoma zgorela, setev in zemlja popolnoma suhi zaradi pomanjkanja dobrotnega dežja, ki ga že toliko časa zaman pričakujejo od velikodušne Stvarnikove roke.

POMEMBNI DOGODKI LETA 1861

Dogodki leta 1861 so zelo številni, in ker so se zgodili v javnosti, jih poznate tako vi kakor jaz. Navedel jih bom nekaj, da boste mogli presoditi in boste v njih prepoznali prst Božji.

V Italiji in zunaj Italije smo doživeli hudo sušo. V mnogih krajih in mestih so morali živino voditi napajat tudi pet milj daleč.

Druga žetev, se pravi koruza, proso, krompir, fižol itn., je skoraj popolnoma izpadla. Velikanski požari so uničili hiše, otoke in cele pokrajine. Časopisi so vsak dan poročali in še poročajo o mnogih požarih, ki so povzročili neznansko škodo. Med mnogimi drugimi v Turinu omenjamo samo požar hiše Tarino. Ko sem bil pri tistem žalostnem prizoru, sem večkrat slišal vzklikati: Naj ljudje pravijo, kar koli hočejo, toda te nesreče so Božja kazen.

In dogodki in razbojništvo v Neaplju?

Vsi so bili prepričani, da bo zadostovala desetina orožnikov, da bi ujeli Chiavoneja z njegovimi peterimi ali šesterimi tovariši razbojniki. Sedaj pa vemo, da so poslali tja že več kot sto tisoč mož, izmed katerih so mnogi bili ubiti ali ranjeni, veliko jih je zbolelo, in kolikor mi je znano, stvar še ni končana.

Mnogi se veselijo, ker so toliko tolovajev ubili, ujeli in ustrelili in tako zmanjšali njihovo število. Toda kaka tolažba je to, ko je zaradi teh tolovajev izgubilo življenje toliko naših sorodnikov in prijateljev? Mogoče bi lahko komu bilo v tolažbo to, da bi smrt tolovajev prinesla življenje našim dragim, toda ni tako. Zgodili so se zagrizeni boji na obeh straneh in na obeh straneh je bilo ubitih ali ranjenih veliko ljudi in tako za ene kakor za druge vsega še ni konec. Tudi tukaj velja: vojna je Božji bič, vojna je bič, ki ga Bog uporablja, da kaznuje grehe ljudi.

Odkritosrčno vam povem, da ne želim smrti niti enemu tolovaju, niti da bi eden izmed naših bil ranjen, pač pa da bi vsi živeli v miru na svojih domovih, s svojimi družinami, obdelovali polja in bili zaposleni v obrti. Tako bi tudi lažje opravljali dolžnosti svoje vere, in če hočete, da bi vrgli tudi karte, tarokirali in balinali ali vsaj pripravili kako praznovanje, malo veselja, kak izlet ali malico s prijatelji in sorodniki.

Med velike dogodke moramo šteti dejstvo, da je papež med mnogimi težavami in zmedami mogel ostati v Rimu in ohraniti svobodne odnose z vsemi deželami sveta.

S papežem so združeni vsi pravi katoličani, ki so pod vodstvom svojih škofov eno srce in ena duša ter učijo, izpovedujejo in branijo nauk Kristusovega namestnika.

Nekaj nadvse velikega je tudi strašno bruhanje Vezuva, huda suša, silen mraz, ki nas tare, in pomanjkanje, ki je vedno večje.

Prav tako je nekaj pomembnega smrt portugalskega kralja. Pravijo, da je malo pred smrtjo s svojimi ministri prezirljivo govoril o izobčenju in ga imenoval zastarelo in nekoristno šaro. Malo dni pozneje je tudi njegov brat nepričakovano umrl, kralj pa pri svojih 24 letih, po težki bolezni in v hudih krčih. Prav tako spadajo med težke dogodke vojne v Ameriki, na Poljskem, v Libanonu, Črni gori, vendar vse to ni nič v primeri s Cavourjevo smrtjo.

Vemo, da je on imel v rokah vse niti političnega dogajanja. Njegova nenadna smrt mu je preprečila, da bi drugim povedal svoje skrivne namene. Ko je potem prav nepričakovano umrl, so dobri in hudobni ponavljali: Tu je delovala Božja roka, ki daje in jemlje življenje, komur hoče in kadar hoče.

Mogoče bo kdo dejal: Toda s Cavourjevo smrtjo njegovo delo ni umrlo.

Tudi jaz mislim tako. Prepričan sem in verjamem, da svet s Cavourjem ni in ne bo šel v grob. Toda z njim smo izgubili konec klopčiča in od tedaj naprej je politični klopčič še bolj zapleten. Tu je bil nekdo, ki je imel v roki drugi konec, sedaj pa več ne ve, kam pritrčiti nasprotnega. On, ki je še živ, zna dobro igrati žogo, vendar sam ne more igrati niti ne ve, kje naj najde tovariša, ki bi hotel z njim igrati.

Tu smo spet na izhodiščni točki, se pravi, kjer je Bog ljudem preprečil načrte.

Mogoče se bo kdo čudil, da se je 1861 začelo obdobje miru. Pa vendar je tako. Ljudje so nemočno orodje v Božjih rokah. Naj storijo, kar koli hočejo, toda kompas je izgubljen in ni ga mogoče več nikjer najti. Zgodile se bodo še nadaljnje vojne, bo še nič koliko vseh mogočih prevratov, vendar nihče ne more Božji roki preprečiti, da ne bi delovala med nami. Zato bo prišel čas in ne bomo dolgo čakali, ko bo vsak katoličan lahko živel v miru in svobodno izpovedoval svojo vero. Toda povedati vam moram, da so dogodki leta 1861 samo priprava na to, kar se bo zgodilo leta 1862.

DOGODKI LETA 1862

Čeprav se je začelo obdobje miru, stanje leta 1861 ni nič drugega, kot smo že rekli, kot priprava na to, kar se bo zgodilo leta 1862. Zato bodo tiste majhne vojne, ki so se začele preteklo leto, zavzele veliko večji obseg, toda ko bodo prešle tri četrtine leta, se bodo sovražnosti končale in tisti, ki so prej hodili kakor brez glave, bodo začeli spoznavati svoje vojskovodje in se bodo vrnili nazaj dobršen del poti, po kateri so prej tako dolgo slepo korakali. Gorje pa tistim, na katere bodo naleteli, medtem ko se bodo vračali.

Letos bo mnoge zadela huda bolezen. Vendar to v veliko korist dušam. To Božjo šibo bi mogli zelo omiliti, če bi ljudje spet spoštovali Gospodove dneve.

Zadela nas bo suša, glad, bolezniki kot kazen za toliko kletvic, s katerimi žalijo Božje ime in verske stvari. Gorje preklinjevalcem! Kesali se bodo celo tisti, ki so jih pomilovali.

Do določenega trenutka novega leta bo ljudi močno skrbelo za prehrano, ker bo zemlja zelo razdejana, toda po dveh tretjinah leta ne bo več nevarnosti za lakoto.

Sedaj vam bom povedal nekaj zelo pomembnega. Bodite pozorni in skušajte razumeti. Na svetu je strašen črv, ki gloda življenje ljudi. Mnogi so ga skušali napasti in ubiti, pa vse zaman, nihče ga ne more zaustaviti. Preteklo leto je razgrizel možgane mnogim ljudem, da so napol znoreli, potem je prešel na hrbtenico nekega velikega človeka in jo razjedel vse do možganov. To je bil tudi vzrok njegove smrti.

Sedaj se je zaril v hrbtenjačo nekoga, ki si v svoji neumnosti misli, da je voditelj sveta. Razjedel jo je že do polovice. Učinke pa boste videli prihodnje leto.

Letopis prinaša rokopisno napoved nekega ubogega kmetiča iz Flandrije iz leta 1792.

Končuje se takole: Porazdelitev štiridesetne pobožnosti v turinskih cerkvah.

Z Galantuomom je Paravia za mesec januar pripravil še *Pobožnost sedmih*

nedelj, posvečenih češčanju žalosti in radosti sv. Jožefa, s popolnim odpustkom vsako nedeljo, ki jih je napisal P. Ughet in prevedla Josipina Pellico.

Medtem se je na že običajen način in z že znano pobožnostjo obhajala devetdnevnic kot priprava na praznik 8. decembra v oratoriju. Pred večernicami je don Bosko izpolnil v maju dano obljubo. Poskrbel je za lep Marijin kip iz cementa. Delovodja Karel Buzzetti ga je postavil nad glavna vrata nedaleč od tam, kjer je udarila strela, spredaj pa močno ogrodje. Don Bosko se je v roketu in štoli, obdan od skupine klerikov, povzpел do tiste višine in blagoslovil kip. Nato je s tistega mostišča, ki je bilo gotovo najvišja prižnica na svetu, na dvorišču zbranim fantom kratko pa navdušeno spregovoril, kako naj častijo, ljubijo in zaupajo v veliko mater Božjo Marijo. Ko je končal nagovor, je s tiste višine zapel pesem, ki se začenja Hvalite Marijo, vsi verni jeziki, ki so jo ob spremljavi godbe fantje navdušeno odpeli. Tako pevci kakor godba sta tekmovala med seboj, kateri bo glasneje in bolj goreče pel zahvalo za pomoč naši nebeški zavetnici.

Tistega dne so oblekli kleriško obleko fantje Jarach, Costanzo, Mignone in Murra. Mons. Gianotti, škof iz Saluzza in ordinariji škofij, iz katerih so bili gójenci, so pooblastili don Boska, da je blagoslovil talarje in jih preoblekel. Mladi Pavel Albera je bil preoblečen 29. oktobra. Obred je opravil vikar teolog Abrate.

Tudi salezijanska družba je dobila nove člane. Zapisnik vrhovnega sveta pravi:

Dne 15. decembra 1861 je rektor Družbe sv. Frančiška Saleškega, potem ko je zbral svet in skupaj z njim poklical Svetega Duha, dal na glasovanje prošnjo dijaka Alojzija Doja, sina pokojnega Janeza iz Vigoneja, in klerika Jožefa Mignona, sina Feliksa iz Mazzèja. Oba sta prejela pritrdilne glasove in bila sprejeta v Družbo.

Začela se je devetdnevnic za pripravo na božič. V njej se je ponovil že znani pojav prostovoljnega odhoda iz oratorija tistih, ki niso bili dober zgled svojim tovarišem.

Leta 1861 je vstopil v oratorij mladi Ric..., ki se ni hotel nikdar spovedati. Ko je šel dol po stopnicah in zagledal don Boska, se je takoj obrnil, stekel po hodniku in se povzpел po drugih stopnicah. Don Bosko ga ni mogel srečati niti enkrat, čeprav je storil vse, da bi ga dobil. Prav tako mu je postavil ob stran dobre tovariše, ki naj bi mu ga privedli.

Na božični večer se je Ric... počutil slabo in ponoči je v blodnji kričal, da je okoli postelje polno hudičev, ki ga dušijo in vlečejo za seboj. Njegovo kričanje se je slišalo po celi hiši. Tedaj je v vedno večjem strahu začel spoved nadvse ne-

prijetnih stvari. Asistent klerik Jožef Bonetti je ukazal vsem fantom v spalnici, ki so se ob teh krikih zbudili, da si zamašijo ušesa. Proti jutru mu je vročina malo popustila, toda Ricc..., ki je izvedel, kaj je govoril v blodnji, je bolan, kakor je bil, zbežal domov in ga ni bilo nikdar več na spregled niti se ni nič več slišalo o njem.

Po božičnih praznikih, pripoveduje don Ruffino, je don Bosko zbolel za šenom in je moral za nekaj dni ostati v postelji. Zadnji dan leta 1861 se je počutil malo bolje. Zvečer je dejal, da želi iti v govorilnico. Vsi so bili nasprotnega mnenja. Vendar je prišel iz sobe, stopil na prižnico, da bi dal običajno vezilo vsem fantom, ki so ga navdušeno pozdravili s ploskanjem. Po kroniki don Bonettija je povedal naslednje:

Hotel sem priti iz svoje sobe nocoj, ker sem prepričan, da vas sicer letos ne bi več videl (smeh). Leto 1861 je preteklo: tisti, ki ste ga prebili dobro, se lahko veselite, drugi pa se lahko kesajo, vendar tega leta ne bodo več videli; čas neizogibno teče: fugit irreparabile tempus. Navado imam, da svojim sinovom zadnji večer starega leta dam nekaj spominov na prihodnje leto. To so spomini, ki vam jih dajem za leto 1862.

Potrudite se, da boste prizadevno pri sveti maši. Vsak naj se prav tako potruzi, da bo tako pobožno sodelovanje širil tudi med drugimi. Letos nadvse potrebujem vaše sodelovanje in upam, da mi boste pomagali. Sveta maša je mogočno sredstvo za utišanje Božje jeze in za odvrnitev kazni. Zato skušajmo uresničiti nasvet svetega Tridentinskega cerkvenega zbora, ki pravi, da naj vsak živi v takem stanju, da bo lahko pri vsaki maši, pri kateri je navzoč, prejel sveto obhajilo in tako bolj tesno sodeloval s to vzvišeno daritvijo. Vsak naj se potruzi, da bo natančno izpolnjeval dolžnosti svojega stanu, začeni pri tistih, ki imajo v hiši kako opravilo. Eden je nadzornik v spalnici, drugi v učilnici, tretji v delavnici, nekateri načelujejo mizam; prav vsak naj se potruzi, da bo točno opravljal svojo nalogo. Če to priporočam tistim, ki imajo kako službo in so zato nekaki predstojniki, ne smem pozabiti, da so drugi dolžni pokorščino in spoštovanje. Če boste storili vse to, bomo imeli leto polno miru in zadovoljstva. Rokodelcem priporočam, da bi se pridno učili svoje obrti in se tako usposobili, da si bodo s svojim delom služili kruh. Želim jim največjo skrb za dušno zdravje. Dijakom priporočam, da bi se učili svetne znanosti in pri tem ne pozabili na znanost svetnikov. In kaj želite vi don Bosku? Zdi se mi, da vidim v vaših srcih živo željo, da bi živel še dolga leta. In jaz z veseljem sprejemam to vašo željo. Tudi jaz vam želim veliko srečnih let. Toda ali vam lahko vsem zagotovim, da bo ta moja želja tudi za vse uresničena? Ne, nikakor ne! Mogoče na koncu leta 1862 ne bomo več vsi med živimi. Lansko leto sem vam ob tej priložnosti povedal, da na današnji dan mogoče ne bomo več vsi živi. Z nami je bil še Martin, ki je govoril: 'Kdo bo tisti, ki bo moral iti v drugo življenje?' On si nikdar ni mislil, da bo prav on tisti. Pa vendar je bilo tako. Prijadral je skoraj do konca leta, potem pa je moral 26. tega meseca prekiniti potovanje. Z njim so odšli Maffei, Quaranta, Roggero. Če nas je lansko leto, ko nas je bilo manj, zmanjkalo četvero, kako bi si lahko mislili, da bomo letos, ko nas je več, vsi doživeli

prihodnje leto? Bodimo pripravljeni, da nas bo smrt, če bi nas obiskala, našla pripravljene za odhod v večnost. Kar sem vam sedaj povedal, velja za vse.

Toda v preteklih letih sem poleg splošnega vezila imel navado vsakemu izmed vas dati posebne nasvete. Ali bom storil tudi letos tako? Da, storil bom in to tako, da odkar obstaja oratorij, česa takega še ni bilo. Gre za nekaj velikega in edinstvenega, česar pa vam še ne morem povedati danes. Povedal bom jutri. Molite po mojem namenu in videli boste, da se je splačalo moliti. Za zdaj pa vam želim lahko noč.

S tem nagovorom se je končalo leto 1861. Toda njegova obljuba zadnjega večera 1861 je nakazovala snov za nagovor prvega dne zvečer leta 1862. Slava in usmiljenje Boga Očeta, Marijina dobrota in rešitev duš so nenehno zveneli z njegovih ustnic in jih oznanjali velikim in malim. Njegov glas se združuje z vesoljnim stvarstvom: *En dan sporoča to drugemu in ena noč naznanja to drugi* (Ps 19,3).

DODATEK

Navajamo priporočilna pisma notranjega ministrstva don Janezu Bosku iz let 1860/1861 za sprejem fantov v oratorij.

Fantje, ki jih je priporočil njegova ekselenca minister FARINI

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 2352; Turin, 1. avgust 1860

S prošnjo, da bi dosegel zastojnski sprejem v Ustanovo sv. Frančiška Saleškega v Valdoccu, predmestju tega glavnega mesta, se je deček G. B., sirota po očetu in bivajoč v tem mestu, obrnil na to ministrstvo. Podpisani si ne more kaj, da ga ne bi priporočil dobrohotni ljubezni gospoda duhovnika Boska, ravnatelja imenovane ustanove, iz posebnih razlogov, ki jih je vreden.

Za ministra SALINO

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 3236; Turin, 16. oktober 1860

Gospod dekan iz Bobbia sporoča imenovanemu ministrstvu, da sta v njegovi župniji fanta Mihael Buscaglione in Kolumb Chiaffredo, prvi sirota, drugi pa skoraj, ker ga je po materini smrti že pred tremi leti zapustil oče in nihče ne ve, kje prebiva. Zato prosi, da bi bilo poskrbljeno za varstvo teh dveh zapuščenih otrok. Nato še dodaja, da so stari starši po materi sami brez zadostne oskrbe in že v visoki starosti ter ne zmorejo vzdrževati teh otrok.

Medtem ko podpisani poroča velezaslužnemu duhovniku gospodu don Bosku te okoliščine, prosi, da bi ju, če je mogoče, sprejel v ustanovo, ki jo vodi, zlasti še zato, ker oba dečka kažeta sposobnosti, ki bi ob pravilni vzgoji lahko bila v veliko korist celotni družbi. Verjetno bi bilo za otroka usodno, če bi se nadaljevalo stanje, v katerem sta sedaj.

Za ministra SALINO

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 3375; Turin, 26. oktober 1860

Na to ministrstvo je prišla dokumentacija in prošnja, da bi poskrbeli za vstop fanta Jožefa Berne, sirote po očetu in člana uboge družine tega glavnega mesta, v kako dobrodelno ustanovo.

Na osnovi predloženih listin, ki pričajo o bednem stanju družine, podpisani prosi gospoda duhovnika Janeza Boska, ravnatelja zavoda sv. Frančiška Saleškega v Turinu, da bi

*sprejel imenovanega fanta v svojo ustanovo, in želi, da bi dobil odgovor zaradi nadaljnje-
ga ukrepanja. Za ministra SALINO*

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 3400; Turin, 31. oktober 1860

Neki Feliks Raineri iz tega mesta, poklicni zborovski pevec v gledališču, se obrača na to ministrstvo s prošnjo, da bi mu posredovalo sprejem njegovega 14-letnega sina Petra v kak vzgojni zavod.

Iz natančnejših poizvedb se je razpoznalo, da imenovani nima zadostnih sredstev za samooskrbo, za bolno ženo in za družino in da je hkrati nujno, da fanta umaknejo iz sedanjega položaja brezdelja in ga usmerijo h koristnemu delu v kaki ustanovi.

Podpisani priporoča zato to prošnjo premisleku velečastitega duhovnika Boska z željo, da bi imenovanega fanta sprejel v svoj zavod. V pritrdilnem primeru bi mogel razpolagati z enkratnim prispevkom 150 lir v korist omenjene ustanove.

Pričakuje se odgovor za nadaljnje poslovanje.

Za ministra SALINO

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 3780; Turin, 3. december 1860

V odgovor na pismo z dne 27. preteklega novembra, v katerem duhovnik Janez Bosko sporoča sprejem v Oratorij sv. Frančiška Saleškega, ki ga on vodi, dečka Julija Paroncinija. Podpisani sporoča, da je to ministrstvo določilo 100 lir v podporo omenjenega sprejema, ki se omenja v dopisu z dne 25. junija št. 1817.

Za ministra SALINO

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 3909; Turin, 12. december 1860

Štirinajstletni Serafin Gianuzzi, sin pokojnega Avgustina, preglednika Splošne inšpekcije kraljeve loterije, bivajoč v Turinu, se ob smrti svoje matere Alojzije Viktorije Aprà, zapuščen od vseh, v skrajni revščini obrača na to ministrstvo z željo, da bi bil sprejet v vaše zavetišče. Iz podatkov povzemamo, da je fant lepih moralnih in osebnih navad in je zato vreden, da je uslišana njegova prošnja.

Ker podpisani pozna preizkušeno človekoljubje duhovnika don Boska, bi v primeru sprejema Serafina Gianuzzija v njegov zavod poskrbel za izplačilo 100 lir kot enkratno podporo.

Pričakujemo odgovor, za katerega upamo, da bo ugoden.

Za ministra SALINO

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 4108; Turin, 28. december 1860

Karel Alasia poroča imenovanemu ministrstvu, da je oče številne družine, vdovec in zelo reven in da ne more več vzdrževati svoje družine. Ker je njegov edini dohodek skromen zaslužek ubogega čevljarja, vdano prosi, da bi sprejeli v kak zavod njegovega na žalost gluhega 21-letnega sina, zelo slabega zdravja, in drugega, 12-letnega dečka.

Podpisani prosi velezaslužnega duhovnika gospoda don Boska, če bi mogoče mogel sprejeti v svojo dobrodelno ustanovo, ki ji načeluje, mlajšega sina imenovanega očeta. Pričakujemo odgovor, ki bo, upajmo, ugoden.

Za ministra SALINO

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 7351, 844; Turin, 6. februar 1861

Na to ministrstvo se je Jakob Anglois, bivajoč v tem mestu, profesor kontrabasa v Kraljevi godbi njegovega veličanstva obrnil s prošnjo, da bi podprli sprejem njegovega sina Celestina v ta zavod, kjer že eno leto obiskuje latinske šole.

Zelo omejena sredstva, s katerimi razpolaga prosilec, oče številne družine, ki jih dobiva od svojega poklica, navajajo to ministrstvo, da se obrača na gospoda duhovnika Boska, ravnatelja imenovanega zavoda, za sprejem njegovega sina.

V upanju, da bo prošnja ugodno rešena, zlasti še zato, ker gospod ravnatelj pozna tega fanta, ponuja za ugodno rešitev vsoto 100 lir kot enkratni dar.

Podpisani obenem sporoča gospodu Bosku v odgovor na njegovo pismo z dne 2. tekočega meseca glede fanta Guglielminotta, za katerega se zanima župan iz Suse, da skuša dobiti kako podporo za vašo ustanovo kot povračilo za sprejem omenjenega fanta.

Za ministra SALINO

MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE

Oddelek 5; št. 12389; Turin, 3. marec 1861

Neki Frančišek Mautino iz Aglièja (Ivrea), po poklicu poljski delavec, že v letih in oče številne družine, prosi ministrstvo, da bi bil njegov 13-letni sin Jožef sprejet v kak zavod, kjer bi se izučil kake obrti in se usposobil, da bi si sam služil potrebno za življenje.

Skrajno žalosten položaj, v katerem je dejansko imenovana družina, ki živi od dnevne-ga zaslužka njegovih naporov, in pomoči potreben položaj družine navaja podpisanega, da priporoči imenovanega dečka preizkušeni dobroti duhovnika Janeza Boska in prosi, da ga sprejme v svoj zavod. Prosim vas, da nam odgovorite za nadaljnje poslovanje.

Za ministra SALINO

Fantje, ki jih je priporočil njegova ekscelenca minister MINGHETTI

*MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE**Oddelek 5; št. 15560, 1895; Turin, 18. marec 1861*

Dvanajstletni Sekund Boccadoro, sin Celesteja, rojen in živi v Astiju, želi pomagati svojemu očetu pri preskrbi številne družine osmih otrok. Oče jih preživlja z bornim zaslužkom dela svojih rok, zato je poslal na to ministrstvo prošnjo z ustreznimi listinami, da bi bil sprejet v kako dobrodelno ustanovo.

Ministrstvo ne more ne ustreči želji mladega Boccadora, zato priporoča znani dobrodelnosti duhovnika Janeza Boska, da bi sprejel dečka v svojo dobrodelno ustanovo, in določa 150 lir kot enkratno podporo.

*Pričakujemo odgovor za nadaljnje ravnanje.**Za ministra G. BORROMEIO**MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE**Oddelek 5; št. 44505; Turin, 27. junij 1861*

Ministrstvo za obrambo je priporočilo našemu notranjemu ministrstvu 9-letnega Rozarija Pappalarda iz Giarreja (Messina), siroto po očetu in materi, ki je prišel v Casale z 12. kompanijo 2. topniškega regimenta ob vrnitvi iz Messine. Radi bi ga izročili kakemu zavodu, ker do 14. leta ne more vstopiti v vojaško šolo, za katero čuti veselje in sposobnost.

Zaradi izrednih okoliščin tega primera to ministrstvo prosi velečastitega duhovnika Boska, da bi kljub mladosti sprejel omenjenega dečka Pappalarda v zavod, ki ga vodite. V primeru privolitve nudimo 200 lir povračila za sprejem.

*Prosimo duhovnika Boska za odgovor za nadaljnje poslovanje.**Za ministra G. BORROMEIO**MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE**Oddelek 5; št. 45993; Turin, 28. junij 1861*

Na naše ministrstvo se je s prošnjo in priloženimi listinami v podporo prošnje obrnil neki Kajetan Ghiringhello. Prosi, da bi v vašo dobrodelno ustanovo sprejeli njegovega 11-letnega sina Roberta.

Na osnovi predloženih dopisov si podpisani ne more kaj, da ne bi prosil velečastitega duhovnika Janeza Boska, da bi, če je mogoče, pomagal ubogemu očetu, ki je zaradi bolezni postal nesposoben za delo in si tudi sicer zasluži dobrohotno pomoč pri vzdrževanju in vzgoji družine.

V pričakovanju ugodne rešitve prošnje je ministrstvo pripravljeno priznati plačilo 150 lir v enkratnem znesku.

Za ministra G. BORROMEIO

*MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE**Oddelek 5; št. 56189; Turin, 6. avgust 1861*

Župan občine D'Arizzano (Pallanza) se je obrnil na to ministrstvo s prošnjo, da bi poskrbeli za sprejem v kaki dobrodelni ustanovi približno 14-letnega fanta Janeza Krstnika Carettija, sina pokojnega Janeza Krstnika in Alojzije Bianchi, že drugič vdove po nekem Realiniju, ki komaj najde delo, da vzdržuje samo sebe, in ne more poskrbeti še za sina.

Zaradi teh okoliščin to ministrstvo ne more, da ne bi storilo potrebnih korakov pri velečastitem duhovniku Bosku, da bi dečka sprejel v zavod, ki ga on vodi. V pritrtilnem primeru bi ministrstvo naklonilo 150 lir za enkratno podporo.

*Za ministra G. BORROMEIO**MINISTRSTVO ZA NOTRANJE ZADEVE**Oddelek 5; št. 60093; Turin, 13. avgust 1961*

S priloženimi listinami imenovani Frančišek Petiti, mizar iz Fossana, prosi, da bi sprejeli v to vašo ustanovo njegovega 14-letnega sina Janeza Krstnika.

Prikazane okoliščine, pravnomočno preverjene s priloženimi listinami, kažejo na utemeljenost Petitijeve prošnje.

Podpisani izreka svoja priporočila velečastitemu duhovniku Janezu Bosku, ravnatelju Oratorija sv. Frančiška Saleškega, da najde način, da sprejme imenovanega Janeza Krstnika Petitija v svoj zavod, s prošnjo, da bi za nadaljnje poslovanje sporočil o uspehu vložene prošnje.

Za ministra G. BORROMEIO

KAZALO

1. POGlavJE 7
1858 – Kdo je bil don Bosko; njegova ljubeznivost; kako so mu to vračali gojenci – Sam revež ima najraje najrevnejše – Kreposti Mihca Magoneja: njegovo zaupanje v Marijo; njegova ljubezen – Njegovo pismo don Bosku – Petero spominov fantov za ohranitev čednosti čistosti – Beli robec – Pridiga o čednosti pokorščine – Tri podobe Božje matere Marije – Katoliško branje
2. POGlavJE 18
Don Bosko pripoveduje fantom o Piju IX. – Praznik sv. Janeza Krstnika in pojedina, ki jo je don Bosko pripravil trem oratorijem z darom Pija IX. – Praznik sv. Alojzija in članek grofa di Camburzana v Armonii – Razodetje skrivnosti neke vesti – Katoliško branje: Nosi s seboj, o kristjan – Don Bosko razmišlja o ponovnem potovanju v Rim: pismo grofa De Maistra
3. POGlavJE 28
Spreobrnjenja v zadnji uri
4. POGlavJE 33
Število gojencev v oratoriju – Don Boskovo pismo kleriku Rui iz sv. Ignacija – Komet in predvidevanje nesreč v Italiji – Dva zvezka Katoliškega branja – Izkopavanje pod cerkvijo za novo obednico – Najemnina in popravilo oratorija v Vanchigli – Don Bosko gre pridigat v Palasazzo pri Cuneu – Poročilo o okrožnici kardinala vikarja, ki priporoča Katoliško branje – Kardinalova okrožnica – Praznik in romanje k Madonni di Campagna – Don Bosko je napovedal nekemu učencu državnih šol, da bo postal duhovnik – Svojevrsten sprejem Frančiška Provera v oratorij.
5. POGlavJE 40
Katoliško branje – Življenje papeža sv. Kaliksta I. – Spoštovanje don Boskovih gojencev do mons. Fransonija – Mihael Magone in nevarnosti, katerim se izpostavljajo tisti, ki gredo na počitnice domov – Jesenski izlet – Prizrčen sprejem v Chieriju – Magonejeva hvaležnost dobrotnikom in don Bosku – Božji ukrepi – Magonejeve ponižne

molitve k Bogu in njegove solze – Praznik rožnega venca – Izleti v razne kraje v okolici Murialda – Obisk groba Dominika Savia in kosilo pri teologu Cinzanu – Vrnitev v Turin – Prošnja obrambnemu ministrstvu za izločeno obleko iz vojaških skladišč – Prošnja Ustanovi sv. Pavla za poravnavo stroškov za prostore pod cerkvijo – Pridiga o čednosti čistosti.

6. POGlavJE 50
Don Bosko pošlje nekaj dijakov v Cottolengo – Prvi trije razredi gimnazije v oratoriju – Opozorila učiteljem in asistentom – Konferenca za vse klerike – Nenehna in modra asistenca gojencev – Fantje obdajajo don Boska med kosilom – Šola filozofije in majhna neprijetnost – Don Bosko spominja gojence na verske resnice – Življenje papežev s prižnice – Pridiga za praznik sv. Cecilije – Smrt opata Aportija
7. POGlavJE 60
Katoliško branje – Sveta devetdnevnica kot priprava na božič, ki jo je pripravil blaženi Sebastijan Valfrè – Pomembni napotki za uspešno obhajanje te devetdnevnice – Okrožnice škofa v Saluzzu in nadškofa v Vercelliju za spodbudo Katoliškega branja – Prikazovanje Božje Matere v Lurdu – Devetdnevnica k Brezmadežni v oratoriju
8. POGlavJE 66
Večerni govor – Don Bosko na prižnici – Njegova zgovernost – Prizadevanje, da bi zaposlil domišljijo fantov – Govori v mesecu decembru – Napoleon: katekizem in prvo sveto obhajilo – Gregor Nazianški, Bazilij in Julijan – Odpadnik pri študiju v Atenah – Popravljanje majhnih napak in prekrškov – Ne se napihniti ob pohvalah in ostati miren pri karanju – Nagrajena zmaga nad ozirom na ljudi – Ne se sramovati, če smo pokorni Bogu – Po večernem govoru – Sobana, namenjena za gledališke predstave – Pravilnik za gledališče
9. POGlavJE 75
Nepremišljen vzklík neke matere – Duhovniško posvečenje don Rocchiettija – Velikodušna don Boskova ljubezen – Božič: don Bosko naznani, da bo umrl pri 50 letih, če dečki ne bodo zanj molili – Don Boskov odgovor na voščila klerika Ruffina – Don Boskovi spomini in napotki fantom na silvestrovo: naznani, da bo eden izmed njih umrl pred pustom – Nekrolog
10. POGlavJE 80
1859 – Uresničitev don Boskove napovedi – Bolezen, sveta smrt in pogreb Mihca Magoneja – Nove župnikove določbe za pogrebe fantov iz oratorija – Praznik sv. Frančiška Saleskega – Smrt Konstanca

Berardija – Zapoznena pohvala don Boska – Don Boskov napis na grobu očeta don Chiatellina.

11. POGLAVJE 89
Piemont je pripravljen za vojno proti Avstriji – Zaradi pozabljenosti dva klerika iz oratorija nista oproščena vojaške službe – Previdnost nasvet ministra za bogoslužje don Bosku – Pravica do izvetosti prisojena dvema klerikoma – Nabiralec prostovoljcev v oratoriju
12. POGLAVJE 96
Katoliško branje: Življenje Dominika Savia – Don Boskov nasvet kako prejemati sveto obhajilo – Gojenci oratorija brez predsodkov opazujejo don Boskova dejanja – Učinkovit odgovor na nasprotovanje njegovemu življenjepisu Dominika Savia – Življenjepis papeža Urbana I. – Turinski generalni vikar priporoča v okrožnici župnikom Katoliško branje – Pismo kardinala nadškofa iz Bologne don Bosku – Don Boskova razlaga evangelija v pridigi
13. POGLAVJE 104
Postni čas – Oratorij sv. Alojzija: ugledni katehisti – Gorečnost in velikodušnost teologa Murialda; dnevne šole; učitelji; najbolj nevedne fante pripeljejo k spovedi k don Bosku; pravilnik in ustanovitev godbe, ki so jo pozneje razpustili – Oratorij v Vanchigli: gledališče – Oratorij v Valdoccu: don Bosko podari križ nekemu plemenitemu katehistu; kreposti učitelja v dnevni šoli; krajši in redkejši izleti oratorijancev; vzrok upadanja števila teh dečkov – Ustanovitev Oratorija sv. Jožefa – Škof iz Nizze Marittime poučuje verouk v oratoriju v Valdoccu – Don Bosko išče fante, da bi jih spodbudil k spovedi – Neki bolni deček, ki ga obišče don Bosko, prepriča starše, da se spravijo z Bogom – Protestanti kar naprej zalezujejo katoličane – Spreobrnitev nekega prodajalca krivoverskih knjig – Katoliško branje: pismo poverjenikom – Don Bosko poravna svoj stari dolg pri rosinijancih – Don Boskov odpor do prepira.
14. POGLAVJE 113
Don Bosko je orodjev Božjih rokah – Njegovo zaupanje v Božjo previdnost in predanost Božji volji – Don Bosko spodbuja dečke k molitvi, da bi izprosili pomoč za materialno potrebo oratorija – Čudežni sadovi molitve – Velikodušna pomoč in darovi bogatih ljudi – Darovi revežev – Nekaj dogodkov
15. POGLAVJE 122
V oratoriju delujejo različne družbe – Zapisniki družb so se izgubili – Dva don Boskova govora članom Družbe presv. Zakramenta – Potreba po še eni družbi za obrtnike – Spreobrnitev dečka kot posledica molitve v čast sv. Jožefu – Don Boskova pobožnost do

tega svetega očaka – Jožefina Pellico prevede za don Boska iz francoščine Sedem nedelj sv. Jožefa – Ustanovitev in pravilnik Družbe sv. Jožefa – Razveseljivi sadovi – Don Bosko priporoči enega izmed svojih rokodelcev za novo zavetišče – Kleriki so glavna opora družb – Dvoje don Boskovih pisem rektorju semenišča in njegova sodba o kleriku.

16. POGlavJE 133
Nekaj navodil katehistom za pouk krščanskega nauka – Učenje in razlaga nove zaveze; pouk cerkvenega govorništva; nepripravljen govornik – Pouk svetih obredov – Razne tedenske konference vsem dijakom – Pouk lepega vedenja in razlogi za tak pouk – Don Bosko vzor popolne vzgoje – Vljudnost in ljubezen v govorjenju in opominjanju – Če je duh razburjen, molči in premišljuje; smešen izbruh jeze – Lepo vedenje v dejanjih; don Bosko in skoki čez kozo – Don Boskova spretnost pri opozarjanju fantov na nevljudnost – Vljudnost pri sprejemanju gostov in obiskovalcev – Osnutek veseloigre, ki naj bi učila lepo vedenje – Gojenci izkoristijo don Boskove spodbude – Hvalni govor
17. POGlavJE 144
Piemont se pripravlja na vojno proti Avstriji – Cerkevni konvikt spremenijo v vojaško bolnišnico – Don Cafasso opozarja svoje slušatelje, naj se ne spuščajo v politiko – Katekizemski pouk v postu motijo zunanji politično razgreti mladostniki – Don Bosko prepreči točo kamenja – Trije zvezki Katoliškega branja – Genovski nadškof in škofa iz Mondovija in Cunea ga priporočata svojim škofljanom – Prejete milosti na priprošnje Dominika Savia – Don Boskovo pismo nekemu župniku škofije Asti – Vladni ogled oratorija za možnost vojaške uporabe – Napoved vojne in francoska vojska v Italiji – Avstrijci ogrožajo Turin: don Bosko spodbuja svoje fante, da naj se ne bojijo – Četrta velika loterija in dvoje don Boskovih okrožnic – Don Bosko naznani svojim gojencem, da bo v oratoriju zgrajena velika cerkev s kupolo – Od gosenic očiščen vrt
18. POGlavJE 153
Francozi v Turinu – Don Bosko v stiski – Prvi oboroženi spopadi – Montebello, Palestro, Magenta – Avstrijski ranjenci v Cerkevnen konviktu – Don Bosko s TURCOS v Collegno – Zarote in upori v kneževinah in papeški državi – Praznovanje v oratoriju: dokaz hvaležnosti don Bosku in učiteljem – Krščanske šole in delavnice
19. POGlavJE 160
Bitka pri Solferinu – Don Bosko napove skorajšnjo sklenitev miru – Ponatis Zgodovine Italije – Pismo turinskega župana, ki je dobil v dar

izvod – Katoliško branje: Življenjepis papežev sv. Poncijana, sv. Antera in sv. Fabijana – Izgubljenisin, ki ga je don Bosko privedel nazaj v družino – Don Boskovi nasveti nekemu dečku o branju nekaterih knjig

20. POGlavJE 169
Don Boskovo srečanje v Troffarellu – Dvoje napovedi – Dva zvezka Katoliškega branja – Podpora kralja in notranjega ministra – Gradnja šolskih razredov; pralnica in drvarnica – Don Bosko s fanti v Becchih – Izleti – Vnaprej izdelan načrt: preskrba, peš hoja, zgodovina obiskanih krajev, vesele dogodivščine, vstop v vas, gostoljubje, veseloigre, obredi v cerkvi, odhod, don Boskova velikodušnost, nepredvidena srečanja – Pohod v Maretto – Prihod v Villa S. Secondo – Župnikova potegavščina – Obisk v Corsione, Cossombrato in Rinco – Praznik Matere Božje milosti – Gledališče in preprečen ples – Praznik materinstva Božje matere Marije – Odhod iz Villa S. Secondo – Postanek v Pici – Ponočno potovanje – Prihod v Becche – Eden izmed fantov se izgubi – Obisk groba Dominika Savia – Vrnitev v oratorij
21. POGlavJE 184
Don Bosko izroči kralju Viktorju Emanuelu pismo Pija IX. – Duhovščina je izključena iz pokrajinskih in občinskih svetov – Članek Gazzetta del Popolo proti don Boskovi zgodovini Italije – Mnenje Nikolaja Tommasea in Civiltà Cattolica o tej knjigi – Katoliško branje: Decijevo preganjanje in papeževanje sv. papeža Kornelija – Nekaj znamenitih kleriških preoblek
22. POGlavJE 192
Kleriki turinske nadškofije v oratoriju – Oratorij dobi vse gimnazijske razrede – Pomembni sprejemi nekaterih gojencev – Zavetišče je polno fantov – Podpisi sožalja papežu – Slutnje bodočih javnih nadlog – Sanje: lenivec – Sredstva za dolgo življenje – Ravnatelju zavoda potrebne lastnosti – Učinkovitost don Boskovega pogleda in besede – Strah pred izjemnimi dovoljenji – Don Boskova odločnost pri odpustitvi pohujšljivca in karanju nepokorneža – Razpust in preobrazba godbe na pihala – Fant, ki mu je bilo odpuščeno – Prošnja obrambnemu ministru za obleko
23. POGlavJE 202
Casatijev šolski zakon – Ozdravitev na priprošnjo Dominika Savia – Devetdnevnica Brezmadežni – Don Boskovi nagovori za lahko noč – Napoved devetdnevnice – Cvetke: daj dober nasvet svojemu tovarišu; obisk Najsvetejšega; zaupanje do predstojnikov; odkritosrčnost pri spovedi – Pomemben don Boskov opomin

24. POGlavJE 211
Don Boskovi nagovori tistim sodelavcem, za katere je upal, da bodo ostali v oratoriju; če nas je malo in smo revni, to ni ovira za velike stvari; plačilo pokorščine; nihče ni prerok v svoji domovini – Don Bosko predlaga svojim sodelavcem, da bi se združili v redovno družbo – Razlage, napovedi, odločitve – Dobrodelna Družba sv. Frančiška Saleškega je ustanovljena – Zapisnik izvolitve in razglasitve vrhovnega predstojnika in volitve članov vrhovnega sveta.
25. POGlavJE 218
Don Boska kritizirajo: zaradi pogostega obhajila njegovih fantov, zaradi njegovih učiteljev, ki ne hodijo na predavanja v semenišče, zaradi nezadostnega teološkega študija – Bojazen, da bi najboljši kleriki ostali pri don Bosku, in prizadevanje, da bi jih odtrgali od njega – Don Boskovo pismo kanoniku Vogliottiju o službi v stolnici – Don Boska obtožujejo, da hoče biti neodvisen od cerkvene oblasti – Nekaterim ni prav, da don Boskovi kleriki študirajo na učiteljišču in na univerzi – Nevarnosti univerze – Obtožbe proti don Bosku, naslovljene na nadškofa Fransonija; kanonik Nasi brani don Boska – Nadškofove besede v obrambo don Boska – Dobronamerni don Boskovi prijatelji
26. POGlavJE 226
Don Boskovi nagovori – Napoved božične devetdnevnicе – Študirati pomeni biti priden – Ne kradi – Ne govori grdih besed – Pokorščina spovedniku – Odkritosrčnost pri spovedi – Spodbude za praznovanje božiča
27. POGlavJE 233
Popolni odpustek za svetišče v Caselletah – Don Boskove besede fantom ob koncu leta – Spomini, namenjeni celotni skupnosti – Silvestrov večer – V letu 1859 umrli gojenci – Don Boskova osebna voščila gojencem in njihova don Bosku
28. POGlavJE 237
Uvod h Galantuomo, zborniku za leto 1860 – Vojna v Lombardiji in dogodivščine Galantuomo – Njegove napovedi – Zaradi napovedi v zborniku kliče notranji minister don Boska na zagovor
29. POGlavJE 246
Preventivni sistem v praksi – Sveto prizadevanje – Kako don Bosko sprejema fante, ki vstopajo v oratorij – Njegova prva beseda je namenjena duši – Učinki take besede – Učitelj moralne reforme – Spoved in obhajilo – Nekatera sredstva za pospeševanje zakramentov

– Navodila predstojnikom oratorija – Mirnost in umerjenost pri kaznovanju – Dve nevarni vrsti mladih – Don Bosko želi vedeti za vsak še tako majhen dogodek v oratoriju – Spričevala z ocenami – Zavzetost asistentov in njihova vdanost don Bosku – Pomen, ki ga gojenci pripisujejo ocenam – Kako se don Bosko zanima za slab učni uspeh nekaterih – Zgovoren zapis skritega obnašanja nekaterih gojencev – Zadnja don Boskova beseda fantom, ki zapuščajo oratorij – Don Boskova dobrohotnost do takih fantov – Učinkoviti in modri pristopi v srečanju z nekim nekdanjim gojencem

30. POGlavJE 259
Sveto prizadevanje – Don Bosko med fanti: njegova krščanska ljubezen in njihova navezanost – Glasni odmori – Modri nasveti in opozorila – Rimani spomini – Latinski verzi – Lahko razumljivi stavki – Dante – Slovnična pravila – Računska naloga – Pavlihovi modri odgovori – Pouk o higieni – Uganke in skrivnostna vprašanja – Don Bosko med fanti – Besedica na uho – Prodoren pogled – Zaušnice
31. POGlavJE 276
Sveto prizadevanje – Vera in krščanska ljubezen – Učinek pogovora z don Boskom – Dečki zbrani okoli don Boska – Pravljice in druge zabavne pripovedi – Petje – Nova hiromantika – Merjenje rok – Namen udarjanja ob dlani – Spretnostne vaje – Pameten in prijeten nadzor – Najprirednejši fantje so povabljeni na kosilo – Don Bosko sprejema v svoji sobi zasebne obiske: način sprejema in predstavitev; povabilo redovnemu življenju: posredni ugovori; spodbuda trpečim – Trije izleti – Pisni opomini in nepričakovana don Boskova pisma fantom – Listki s sklepi – Don Bosko pričakuje zaupanje gojencev in žrtve, da jo ohrani – Listek s spodbudo k dobremu življenju – Don Bosku zaupani sklepi, ki jih je on ohranil – Učinki svetega prizadevanja
32. POGlavJE 291
Sveto prizadevanje – Gonilna sila in cilj: večnost in zveličanje duš – Božje sodelovanje – Proti dejstvu razlogi nič ne veljajo – Don Bosko bere v dušah – Vsesplošno pričevanje fantov – Čudoviti dogodki pri spovedi – Pomirjene notranje tegobe – Neverniki premagani od jasnih dejstev – Odkriti hinavci – Še več dokazov, da don Bosko bere s čela in v duši – Kdor nima mirne vesti, skuša biti daleč od don Boska – Don Boskovo prizadevanje, da jih spravi z Bogom – Skrivnostni pisni opomini – Don Ruvo pričevanje – Don Bosko odkrije v glavah druge vrste misli – Vidi natančneje, če ne gleda
33. POGlavJE 302
1860 – Katoliško branje – Don Boskovi nasveti za odpravo nezgod in obvarovanje pred njimi – Pismo papeža Pija IX. don Bosku – Petrov

novič – Spreobrnjenje dveh anglikanskih in enega židovskega fanta – Škofiz Ivreje obišče oratorij – Don Boskova vpljudnost do anglikanskega ministra – Prošt katedrale v Vercelliju priporoči oratoriju novokrščenca – Praznik sv. Frančiška Saleškega

34. POGlavJE 307
Zborno zasedanje: sprejem prvega člana v Salezijansko družbo – Don Boskove besede – Katoliško branje – Papež: dnevna vprašanja – Navodila naročnikom Katoliškega branja – Don Bosko brani pravice Svetega sedeža – Minister Farini prosi za sprejem nekega dečka v oratorij – Don Boskova diplomacija – Italijanščina obvezni pogovorni jezik v oratoriju – Klateži, ki jih don Bosko popelje v oratorij – Pomembno spreobrnjenje – Kapitularni vikar iz Astija priporoča Katoliško branje – Družba za obrambo dobrega tiska
35. POGlavJE 314
Nov zvon v Vanchigli – Učitelj Janez Mosca katehist – Grof Cays hvali prazničnim oratorijem priključene konference – Don Bosko in potreba svete matere Cerkve – Življenje in mučeništvo papežev sv. Lucija in sv. Štefana I. – Pomembni kroniki za don Boskov življenjepis don Ruffina in don Bonettija – Emilijo in Toskano priključijo Piemontu – Zastonjski vozni listek na železnici in vitez Bona – Pismo nekega mladega obrtnika don Bosku
36. POGlavJE 321
Katoliško branje – Pismo nadškofa iz Firenc v pohvalo Branja – Velika noč: zidar, ki ga don Bosko podpira, da ne pade – Dečki iz oratorija zagotavljajo papežu zvestobo in denar enega zajtrka za Petrov novič – Don Boskovo pismo papežu – Predvidevanje treh prihodnjih dogodkov – Kazen za skrunilca svetega križa – Pismo kardinala Marinija in spregled let za don Ruovo duhovniško posvečenje – Napovedana in uresničena smrt nekega dečka – Kako je don Bosko predvideval take smrti – Napoved Karlu Gastiniju – Uničenje Sicilij in odhod klerika Castellana v nebesa – Odgovor kardinala Antonellija don Bosku v papeževem imenu – Dva zapisnika vrhovnega sveta: sprejem novih članov – Duhovne vaje, spomini in Marijin mesec – Garibaldi se napoti osvajat Sicilijo – Kardinal Antonelli in piemontski papeški prostovoljci
37. POGlavJE 329
Don Bosko gre v Bergamo – Njegove pripombe glede branja slabega časopisa – Na vlaku spove nekega potnika – Vesele dogodivščine ob prihodu k škofu v Bergamu – Očetovske skrbi mons. Speranze – Sveta maša v stolnici – Ustanovitev konference

sv. Vincencija Pavelskega – Don Bosko pripelje v Terno župnika Baginija, ki so ga izpustili iz ječe – Veličasten sprejem – Don Bosko obiše semenišče v Bottanucu – Don Bosko obljubi škofu, da bo naslednje leto pridigal duhovne vaje klerikom: priporoči mu, da bi duhovnike in klerike poslal na univerzo, da si pridobijo diplome in doktorate

38. POGlavJE 338
Don Boskova vrnitev v Turin – Umirajoči fant v bolnišnici se zave in se spove pri don Bosku – Dejavnost molitev – Don Bosko želi imeti duhovnike za jetnike – Srp za klerika Ruffina – Smo komaj na začetku strahot: trpinčenje duhovnikov v priključenih deželah – Kardinal Corsi jetnik v Turinu in njegov pogovor z don Boskom – Eden izmed gojencev se mora pripraviti na smrt – Pismo papeža Pija IX. don Bosku – Katoliško branje
39. POGlavJE 343
Čednost srčnosti – Don Bosko se pokorava civilni oblasti – Njegova previdnost v političnih zadevah – Sumničenje vlade in obrekovalne ovadbe – Minister Farina – Don Boska nadzoruje policija: cenzura na pošti – Don Boska opozorijo o nevarnosti, v kateri je oratorij – Napadalni članki v časopisih, ki zahtevajo zaprtje oratorija – Cavour odobri ukaz za preiskavo – Zablembo nekega pisma mons. Fransonija – Opozorilne sanje – Uničenje dragocenih listin – Don Bosko zapisuje in ohranja zapiske preiskovanj – Predgovor k rokopisu
40. POGlavJE 352
Dva jezuita v ječi – Don Bosko in deček, ki ga je priporočil minister Farini – Financarji obišejo oratorij – Prvo srečanje z don Boskom in vprašanje pooblaščenja za hišno preiskavo – Stražarji, upravičen upor, pretnje, dobrotelost in obrekovanje – V fantih vre – Don Boskove besede – Stiska don Alasonattija – Smešni in resni prizori med stražarji in gojenci – Policijski pas in preiskava – Neprimeren izziv spet popravljen – Osebna preiskava – Košara raztrganih pisem in odvetnik – Pozabljeni telegram – Prebiranje pisem – Dogodivščine – Spisek dolgov – Papeški breve – V knjižnici
41. POGlavJE 362
Še o preiskavi – Potrebna spodbuda, ki jo je don Bosku dal kan. Anglesiu – Bolandisti – Spoved – Sumi o skrivališčih – Drugo Farinijevo priporočilo za fanta, da ga sprejme – Šala Božje previdnosti – Potrese steklenico; zdravica – Konec preiskave – Zapisnik in dokaz nedolžnosti – Financarji odidejo; veselje fantov – Molitve v vseh zavodih za don Boska – Bledenje nekega fanta ob napačni novici, da

so don Boska zaprli – Don Bosko obvesti don Cafassa o ministrovih naročilih davčni upravi – Don Bosko kupi časopis, ki ga blati – Nenehni obiski v oratoriju za izražanje sožalja – Članki v Armonii in v Gazzetti del Popolo – Don Bosko načrtuje povečanje oratorija – Pogovor na kapitlju o tem načrtu – Pogajanja za nakup Filippijeve hiše – Velikodušna ponudba viteza Cotta – Razlog za don Boskov pogum pri podobnih povečavah

42. POGLAVJE

373

Dan po preiskavi v oratoriju – Prikazen neapeljskemu kralju njegove svete umrle matere – Več don Boskovih predvidevanj političnih dogodkov – Tajnik kardinala Corsija v oratoriju – Duhovniško posvečenje don Angela Savia – Kleriki oratorija se gredo poklonit kardinalu Corsiju – Don Cafasso napove Svojo bližnjo smrt – Armonia zanika neresnično novico o don Boskovi aretaciji – Gotovost in mir v oratoriju – Pismo nekega klerika don Bosku, da bi mu odkril notranjost in ga ozdravil neke bolezni – Družinsko življenje v oratoriju – Velikodušna don Boskova ljubezen do gojencev

43. POGLAVJE

379

Gradnja vratarnice in nove zakristije – Jožef Buzzetti mojster v oratoriju – Velikodušni darovi don Cafassa in njegov zadnji obisk oratorija – Pravilnik vratarnice – Načrt obveznice za 500 lir, na osnovi katere lahko kak deček ostane v oratoriju, dokler ne konča svojega šolanja – Okrožnica: Opažanja don Cafassa – Odgovor kritikom – Vzrok don Boskove dejavnosti – Don Bosku predlagajo sprejem zavoda Cavour – Malo semenišče v Giavenu in vzrok njegovega propada – Kanonik Vogliotti prosi don Boska za enega duhovnika in enega klerika za semenišče v Giavenu – Nasvet don Cafassa – Načrti občine za malo semenišče in ponudba don Bosku – Kanonik Vogliotti podpira dogovor med škofijo in občino – Don Bosko pogojno privoli v kanonikov predlog, ki bi mu rad izročil vodstvo malega semenišča – Don Bosko piše pismo županu v Giaveno – Še eno pismo kanonika Vogliottija: čakajo odgovor iz Giavena

44. POGLAVJE

387

Kanonika Ortalda zaprejo v ječo – Hišna preiskava pri don Cafassu – Don Boskovo razmišljanje – Druga preiskava v oratoriju – Don Bosko se izgubi v Turinu in ga pripeljejo v hišo Božje previdnosti – Inšpekcija v zunanji šoli – Žalosten prizor: don Alasonatti omedli – Don Boskov prihod – Pretnja z ječo – Očitki preiskovalcem – Oddaljeni stražniki – Razglasitev papeževih pravic – Vizitacija šol – Natančna preiskava hiše – Zvita vprašanja in odrezavi odgovori – Zaplemba zvezkov – Zahvala Bogu – Dvojna tolažba

45. POGlavJE 400
Don Bosko v času bridkosti – Na zborovanjih članov prebirajo Pravila družbe – Predvidevanje javnih dogodkov – Pravila Družbe podpišejo vsi člani in jih pošljejo mons. Fransoniju – Nadškofov odgovor – Turinska policija in služabniki v oratoriju – Politika in don Boskovo bogastvo – Presojanje Urbana Rattazzija – Predstavitev in don Boskova prošnja dvema ministroma – Don Bosko ni sprejet v avdienco – Kolikor hujše so težave, toliko bolj je don Bosko vesel – Notranji minister priporoči oratoriju pet fantov
46. POGlavJE 409
Don Cafassova bolezen in vzroki zanjo – Don Bosko ob bolniški postelji svojega dobrotnika – Don Cafassova smrt in don Boskovo žalovanje – V oratoriju priredijo praznik sv. Janeza Krstnika – Pogreb – Oporoka in dodatek – Časti, izkazane svetniku, in smrt papeževega nasprotnika – Praznik sv. Alojzija v oratoriju – Maša za pokojnim don Cafassom sedmi dan po njegovi smrti – Kanonik Galletti in teolog Golzio.
47. POGlavJE 415
Don Boskov god – Ozdravitev klerika Castellana – Pogrebne slovesnosti za don Cafassom v oratoriju – Don Bosko prebere posmrtni govor in ga da natisniti pod naslovom: Zgodovinski osmrtni spomin don Jožefa Cafassa – Katoliško branje – Papeževanje sv. Siksta II. in Slava sv. Lovrenca mučenca – Kardinal Corsi v oratoriju
48. POGlavJE 421
Škodoželjno podtikanje časopisov oratoriju – Don Boska ne sprejmejo v vladnem uradu – Vdanost in prepuščenost Bogu – Dolgo in potrpežljivo čakanje v predsobi generalnega tajnika – Don Boska sprejme generalni tajnik: nespoštljivost in prisiljena vljudnost – Minister priporoča še več fantov
49. POGlavJE 426
Notranji minister določi don Bosku sprejem; molitve v oratoriju – Pomemben don Boskov razgovor z ministroma Farinom in Cavourjem – Obljube in upanje na bolj mirne čase – Nakup hiše Filippi – Sporočilo fantom o tem nakupu
50. POGlavJE 435
Don Boskov pogum pred ministri – Dobro iz hudega – V oratoriju je vedno večje število fantov – Prošnje oblasti za sprejem ubogih dečkov – Mons. Bonomelli, don Bosko in politika – Nesrečen konec nekaterih udeležencev preiskav – Don Bosko odpušča svojim nasprotnikom

51. POGlavJE 441
Don Bosko dobi povabilo za ustanovitev zavoda v Mirabellu – Don Boska muči oteklina na vratu: ne prosi za ozdravitev – Omedli pri sv. Ignaciju – Spreobrnjenje mladega viteza – Don Boskova pisma raznim gojencem in klerikom – Don Rua na duhovnih vajah pri lazaristih in velikodušnost kanonika Vogliottija – Porazen konec šolskega leta v Giavenu – Ponovne prošnje generalnega vikarja za sprejem semenišča – Dogovarjanje z občino v Giavenu in don Boskovo pismo kanoniku Vogliottiju z novimi predlogi – Don Bosko v ponovnem pismu sprejme ponudbo, da pospremi kanonika v Giavenu na razgovor z občinsko upravo; neuspeli dogovor – Duhovniško posvečenje in prva don Ruova maša – Don Boskovo mnenje o poljubljanju kot znamenju prijateljstva
52. POGlavJE 447
God don Alasonattija – Slovesna ponovitev don Ruove nove maše v oratoriju: slavje, napovedi, pohvale – Markiz in markiza Frassati botra Marijinega oltarja v valdoški cerkvi – Sanje štirinajstih miz: razlaga – Don Bosko odpotuje v Strambino: razgovor na vlaku; prosi miloščino za slavilni govor o sv. Roku – Tridesetdnevnica smrti don Cafassa pri sv. Frančišku Asiškem – Don Boskov posmrtni govor – Njegov stalni spomin na umrlega dobrotnika – Garibaldi v Neaplju – Vdor Piemontčanov v Marke in Umbrijo. Bitka pri Castelfidardu in zavzetje Ancone – Nasveti vojakom ob odhodu na bojišče – Kardinal De Angelis jetnik v Turinu – Piemontska vojska v Neaplju: zmaga pri Gariglianu, zavzetje Capue – Usoda Avstrije
53. POGlavJE 455
Don Bosko sprejme vodstvo zavoda v Giavenu – Pogoji, ki jih je postavil provikarju in jih je ta sprejel – Izvolitev novega rektorja – Izbira asistentov – Don Boskova konferenca članom Družbe: bil bi pripravljen podvreči se Božji volji, če Družba ne bi bila potrjena; ne uvajati novih navad v hišo; nihče naj ne misli, da ga predstojnik ne bo maral; sporoči, kdo je bil določen za pregled konstitucij – Pismo mons. Fransonija don Bosku s sporočilom osebe, ki naj bi pregledala konstitucije – Sodba pregledovalca – Pismo kardinala Gaudeja, ki je pregledal konstitucije – Obupno stanje semenišča v Giavenu – Prihod viteza Friderika Oreglie di S. Stefano v oratorij – Don Boskovo predvidevanje za ceno novega zavoda – Nov program semenišča v Giavenu in nobene prošnje za sprejem – Don Bosko se znajde in pošlje nekaj gojencev – Županovo razočaranje – V malo semenišče pridejo dečki in kleriki – Reden šolski pouk – Pohvala don Bosku – Don Bosko da rektorju pomembno navodilo

54. POGlavJE 465
Načrt za stavbo zavoda v Mirabellu – Don Bosko gre v Casale, da bi dobil odobritev škofa – Neprijetno srečanje na potovanju – Blagoslov pred kosilom – Don Bosko v Astiju: kapitularnemu vikarju predlaga, naj pošlje svoje klerike v oratorij, ker je vlada zasedla semenišče – Pisni dogovori – Prihod klerikov – Odpravljeno nezadovoljstvo – Dobri uspehi – Don Bosko želi fante zaposliti tudi med počitnicami – Prvi odhodi fantov v Becche – Klerik Cagliero v Castelnuovu brani papeževe pravice – Uresničenje don Boskovih napovedi glede neapeljskega kraljestva
55. POGlavJE 472
Don Bosko in prijatelji v Chieriju – V Becchih – Dogodivščine dveh dečkov – Jesenski izlet in razni kraji – Pridige – Spovedi: dober zgled dečkov iz oratorija – Zaupanje staršev v don Boska – Vaški otroci za don Boskom in njegovimi dečki – Zaupni pogovori dečkov z don Boskom med potovanji – Malo poklicev za oratorij – Edino vodilo: Božja volja – Čednost, ki ni prestala preizkušnje – Sprava – Vrnitev v Turin
56. POGlavJE 480
Spremembe v spalnicah – Novi pogoji za sprejem dijakov – Prevzem hiše Filippi in njen opis – Lesen most – Različni razlogi za sprejem v oratorij; don Boskovo povabilo; uslišana molitev; zvon ZDRAVA Marija in tolažljiv glas – Usodne in spodbudne zamisli dveh fantov – Mati Božja Marija in dar spomina – Izpiti in ocene klerikov – Slovesno branje pravilnika oratorija – Začetek šolskega leta in uvodni nastopi učiteljev – Spričevala z ocenami trimesečja – Dvoje opominov klerikom
57. POGlavJE 489
Prošnje notranjemu ministrstvu in obrambnemu ministrstvu; odgovori – Pomnožitev kruha – Čudežna ozdravitev – Napoved smrti pomembne politične osebnosti – Don Bosko napove prihodnost nekaterih gojencev
58. POGlavJE 496
Zapiski iz kronike don Ruffina – Relikvija Dominika Savia ozdravi oči nekega klerika – Nasvet rokodelcem, naj govorijo italijansko – Mati Božja Marija v svojih devetdnevnih odstrani ljuljko iz oratorija – Smrt pride, kadar se je najmanj nadejamo – Angel varuh – Devetdnevnica k Brezmadežni – Don Boskov duh pri pridiganju in spovedovanju v vsakem času – Pismo teologu Appendinu za misijon v Saluggi – Opomin nekomu, ki je slabo ravnal z misijonarji – Konferenca klerikom o poklicu in spodbuda, da bi vztrajali

59. POGlavJE 501
Opozorila fantom, naj se ne držijo za roke – Don Boskovi sodelavci pri pisanju in prevajanju knjig – Katoliško branje – Življenjepis duhovnika Jožefa Cafassa, prikazan v vseh posmrtnih govorih – Učenje zemljepisa nevernih dežel, z željo, da bi jih spreobrnil – Gledališka predstava – Don Bosko gre v Saluggio: pridiga in spoveduje – Napoved in uresničitev smrti nekega klerika in nekega dečka – Prikazen duše v vicah nevernemu plemenitašu – Pismo nekega klerika iz Giavena – Cvetke za božično devetdnevnicu – Don Boskov nagovor; uslišanje Dominika Savia; dva gojenca bosta umrla čez kak mesec; eden naših umrlih potrebuje naše molitve – Mons. Ghilardi pridiga v oratoriju – Škofje zelo cenijo don Boska – Don Boskovo vezilo klerikom; od mladih pričakuje, da bi vsak daroval za vezilo eno sveto obhajilo – Voščila dobrotnikom – Sadovi vzgoje, ki so jo fantje prejeli v oratoriju v Valdoccu
60. POGlavJE 509
Galantuomo – Razlaga napovedi iz prejšnjega letnika tega letopisa – Napoved dogodkov – Napovedi redovnice iz Taggie.
61. POGlavJE 513
1861 – Začetek – Število novincev v Družbi – Lepo vedenje fantov – Sveto prizadevanje – Lovci in ribiči duš – Lep don Boskov zgled – Sanje vesti: don Cafasso, Silvij Pellico in grof Cays – Don Bosko predstavi fantom račune s številkami – Žalosten prizor – Dobro obložena miza – Splošno vezilo – Razmišljanja o sanjah
62. POGlavJE 521
Duhovni boji – Don Bosko razloži vsakemu posebej njegov delež sanj – Vezila – Urejene spovedi – Žalostni in veseli ter sveti dečki – Preprečena nepredvidena smrt – Življenjske spovedi rokodelcev – Iščejo vzroke žalostnih odkritij po božičnem obhajilu – Don Bosko javno razloži sanje – Zakaj je don Bosko za nekaj dni odložil pripoved sanj – Božja milost in slava – Vprašanje o naravi sanj – Neki poklic – Don Bosko in vest oddaljenih fantov – Veselje človeka, ki je opravil dobro spoved – Don Boskova pisma: knjiga za plemenitega fanta in obleka za novokrščenca – Katoliško branje – Pismo naročnikom in poverjenikom Katoliškega branja
63. POGlavJE 530
Svet za sprejem novega člana družbe – Sveto pismo: Don Bosko razlaga prerokbe o koncu sveta; napove veliko pomanjkanje in umrljivost – Razmišljanje o svetopisemskih prerokbah – Načrti za razširitev oratorija – Praznik sv. Frančiška Saleškega – Don Bosko pridiga duhovne vaje v semenišču v Bergamu – Sadovi njegovih

pridig – Vidi, kaj se dogaja v oratoriju – Don Bosko med semeniščniki – Pismo, ki govori o teh duhovnih vajah – Don Boskova vrnitev v Turin; razpusti hudičeve pripadnike – Kako more don Bosko videti oddaljene stvari – Veliko delati je njegova dolžnost – Posledice sanj trajajo naprej – Don Bosko napove, da bo vsakemu gojencu povedal kaj o njegovi prihodnosti in sovražnikih, ki se jih mora izogibati – Čudovite spovedi – Zaupanje v Dominika Savia in don Boskov blagoslov ozdravita nekega bolnika – Kako je don Bosko sprejemal pohvale in graje – Troje duhovnih zvijač – Posvet in sprejem novega člana Družbe

64. POGlavJE

540

Don Bosko napove prihodnost nekaterih fantov in da bo on, ko bo na tem, da bo umrl, z desetimi gojenci šel v Rim – V ječo vrženi škofje, ubiti duhovniki, zaplenjeni samostani – Viktorja Emanuela razglasijo za italijanskega kralja in Rim za glavno mesto – Don Boskovo pismo papežu: predvidevanje o Rimu – Napove tri pajke za oratorij – Don Bosko iz Fossana opozori don Alasonattija, da v oratoriju ni vse v redu – Ne more iti pridigat v Suso – Vsakemu fantu pokaže, kdo so njegovi sovražniki – Nekaterim fantom predlaga, da naj vstopijo v Družbo – Napovedana smrt enega prvih gojencev – Katoliško branje – Članek v L'Armonii – Razglas katoličanom – Odbor za zbiranje don Boskovih dogodkov in rekov

65. POGlavJE

547

Sanje: izlet don Boskovih fantov v nebesa – Čudovito lep hribček – Visoka planota – Jezera, kri, voda, ogenj, divje živali – Ozek prehod – Vrnitev: neizmerna planjava – Gnusen prizor – Zapeljivi vrt – Razigrane množice, ki gredo v propad – Nadaljuje se vzpon; ozek prehod; leseni most – Utrudljiv vzpon na goro – Kraj trpljenja – Pri vrhu: nebeško petje – Obupani in utrujeni fantje se ustavijo sredi poti ali se vračajo – Don Boskovi napor, da bi jih pripravil k vzponu – Razlaga in pripombe – Don Bosko pripoveduje sanje kardinalu De Angelisu

66. POGlavJE

559

Palumbova latinska komedija – Zakaj smrt mladega Quaranta na gojence ni naredila vtisa – Posledice sanj zadnjega dne leta 1860 – Mladi z lahkoto zamlčijo grehe pri spovedi – Prebujene vesti – Svet Družbe sprejema nove člane – Nagovor: kako se more kdo veseliti, če je v grehu? – Napovedana in uresničena napoved smrti – Don Bosko neutrudno dela – Nagovor za tiste, ki so daleč od don Boska – Konferenca sobratom: ljubezen do tujcev, dečkov in sobratov – Kleriki izjavljajo, da hočejo vedno ostati pri don Bosku – Zunanji ljudje jih iz obnašanja spoznavaajo za gojence oratorija – Duhovne vaje – Don

Boskove kreposti in ugled, ki ga ima pri duhovnikih – Srečni tisti dečki, ki živijo z don Boskom – Ponižnost – Vsak večer molitev Usmili se, Gospod – Don Boskov odgovor duhovniku iz Osima in župnikom, ki ga prosijo za nasvet – Podpora notranjega ministrstva

67. POGlavJE 568
Sanje o kolesu – Neznana osebnost – Smokvina drevesa in vinograd – Gre proti večeru – Brat Jože – Stroj z lečo – Vesti: dobri in slabi, vklenjeni v verige, žabica na ustih, opice na ramah, težke spreobrnitve – Novi gojenci, ki jih je Bog hotel dati don Bosku – Poklici: obdelovalci zemlje, zrelo polje in žanjci, čudoviti napotki – Prvih pet prihodnjih desetletij Družbe – Prestopna izginitev prvih salezijanskih gojencev – Njihovi nasledniki in nova brezštevila vrsta salezijanskih gojencev – Ponižen sklep sanj
68. POGlavJE 581
Priče pripovedi sanj in dokazov uresničitve napovedanih dogodkov in stvari, ki jih je don Bosko videl – Don Bosko razodene zasebno tistim, ki ga prosijo, naj jim pove, kako jih je videl – Gojenci javno vprašajo don Boska in želijo, da bi jim razložil pomen videnj v leči – Dva izmed navzočih gojencev bosta postala škofa – Nekaj rokodelcev se oprime šole – Marijin mesec v oratoriju – Don Bosko uči cerkvene pesmi – Rahlo zdravje, pa nenehno delo – Nagovor: ljubezen s pokorščino – Svete devetdnevnic so usodne za hudobne
69. POGlavJE 592
Tretja razširitev zavetišča – Don Boskove besede 15. maja – Žalostne slutnje – Tri zdravamarije, ki so jih molili v spalnici sv. Alojzija – Strela – Ruševine in zaščita iz nebes – Svojevrstna šala – Zahvale – Poklon kanonika Anglesia – Zasramovanje in laži časopisov – Padeč oboka – Ljubke sanje: pomen bolnišnice za oratorij – Napisi na novem vzhodnem stebrišču
70. POGlavJE 601
Bolezni v oratoriju – Čudovita ozdravitev očesne bolezni – Neizpolnjen poklic – Don Boska slikajo; različne dogodivščine – Sanje: dve smreki – Dve obljubi kot sad majniške pobožnosti – Sprejem novih članov v salezijansko družbo – Obljubljeni dež in molitev proti toči – Katoliško branje – Ponovitev latinske veseloigre – Nova maša – Sklep Marijinega meseca in dobro opravljena spoved
71. POGlavJE 608
Praznik združenja Italije – Državne oblasti se ne udeležujejo več telovske procesije – Fantje iz oratorija v procesiji v stolnici – Smrt in

pogreb grofa Di Cavourja – Don Boskove besede: eden izmed fantov ne bo več opravil naslednje vaje za srečno smrt – Napoved Cavourjeve smrti – Pretnja tistim, ki se nočejo spreobrniti – Hudič na ramah fanta, ki pri spovedi zamolči greh – Družinski don Boskov pogovor: sveti dečki – Skrivnostna krogla – Jezus križani – Mati Božja Marija – Predvidena smrt nekega župnika – Nesreča nekega izvoljenca Božjega, ki pade zaradi ošabnosti – Pomnožitev hostij – Don Bosko javno priporoča molitve za grešnike – Sanje: dragocen robček in čednost čistosti – Ljubezniv sprejem nekega odpadnika – Nadškof v Firencah odgovori don Bosku, ki ga opozarja na protestantsko nevarnost

72. POGlavJE

619

Katoliško branje – L'Armonia objavi članek za obnovitev naročnine za Branje – Praznika sv. Janeza in sv. Alojzija – Kako so se imeli radi nekdanji gojenci – Malo semenišče v Giavenu in lep uspeh njegovih gojencev – Don Boskov obisk v Giavenu – Tekmovanje iz zavisti – Hujskajo klerike, da bi zapustili don Boska – Malodušnost klerika Boggera in njegovo pismo – Don Boskovi nasveti kleriku Boggeru – Don Boskov pogovor s provikarjem – Don Bosko pri sv. Ignaciju – Pismo viteza Oreglie don Alasonattiju: bolniki – Don Boskovo pismo fantom oratorija – Iz Lanza poroča o tistih, ki ne sodijo v zavod – Razdelitev nagrad: listek Tomaža Vallaurija don Bosku – Za kleriško preobleko pripravljeni fantje

73. POGlavJE

628

Katoliško branje – Družina mučencev – Življenjepisni spomini na dečka Mihca Magoneja: članek iz L'Armonie – Papeževanje sv. Dionizija – Ponatis Življenjepisa Dominika Savia: ocena v L'Armonii – Odlike don Boskovih spisov – Kronika: napoved za klerika Ruffina – Spomini na začetke oratorija – Ne hrani sovraštva – Bodi daleč od določenih kritikov in se ne daj premagati njihovi nesramnosti – Don Bosko na Montemagnu: v Astiju spoveduje v trgovini in gostilni – Nasveti nekemu plemiškemu dečku za prvo obhajilo – Nagovor: kako govoriti o politiki – Ne se bati ozirov na ljudi pri izvajanju pobožnih vaj – Skrbeti, da bo tam, kjer je kak član salezijanske družbe, vse potekalo v najlepšem redu – Don Bosko kara tiste, ki za šalo uporabljajo svetopisemske navedke – Don Bosko brani zasramovane kanonike in nekega škofa – Don Boskov odpor do opravljanja in kako ga je preprečeval – Don Bosko je vedno z ljubeznijo govoril o bližnjem – Don Boska vprašajo o napovedi neke smrti, ki se zdi, da se ni uresničila: njegov odgovor – Bolezni v oratoriju – Pismo mons. Fransonija don Bosku o preobleki klerikov – Don Bosko gre v Vercelli – Med potjo brani

svoje klerike pred obtožbo, da ne študirajo bogoslovja – Njegov uvodni nagovor po posvetitvi bazilike sv. Marije Velike – Dve drugi njegovi improvizirani pridigi

74. POGlavJE

640

Jesenski izlet – V Chieriju: velikodušni gostitelji – V Buttiglieri – V Becchih: slovesnost sv. rožnega venca – V Castelnuovu: ljudstvo in dekan počastijo don Boska – Postanek v Mondoniu in v Piei – Zmagoslaven prihod v Villa San Secondo: praznik Božje matere Marije in ljubeznivost prebivalcev – V Cossombratu: nekega dečka uvedejo v šolanje – Lep večer v Alfianu – Nenehno don Boskovo dopisovanje in popravljanje spisov – Blizu Castelletta dei Merli in Ponzana – Svetišče v Crei: fantje so potrebni okrepčila; ljubezniva pomoč minoritov – Pohod v Casale; sprejem pri škofu; opravilo v cerkvi in gledališki nastop v semenišču – V San Germanu in Occimianu – Prihod v Mirabello – Pobožnost na javnem trgu in gledališče v cerkvi – Smešen prizor s cerkovnikom – Vaja za srečno smrt v cerkvi kapucinov – V Luju: vzklik neke dobre starke in sprejem fanta za oratorij – Don Bosko se v Mirabellu odloči za gradnjo zavoda – Župnik povabi na kosilo vse udeležence izleta – Odhod iz Mirabella: postanek v San Salvatore, v Madonni del Pozzo in letovišču grofa Groppella – Prihod v Valenzo in gostje pri senatorju De Cardenasu – Na vlaku iz Valenze v Alessandrijo – Prenočevanje v Villafranci – Prihod v Turin – Katoliško branje

75. POGlavJE

656

Velikodušna miloščina starčka, ki so ga imeli za skopuha – Število dečkov v oratoriju – Lep način zmanjševanja mesečnine – Pisma, v katerih don Bosko priporoča škofijske klerike kapitularnemu vikarju v Astiju in provikarju v Turinu – Odgovor mons. Fransonija don Bosku; oratoriji; protestanti; malo semenišče v Giavenu; preverjanje pravil Družbe – Malo semenišče v Giavenu se je razcvetelo po don Boskovi zaslugi

76. POGlavJE

661

Don Boskova pobožnost do presv. Srca Jezusovega in neka spreobrnjena krivoverka – Učiteljsko osebje v oratoriju – Zadovoljstvo človeka, ki je ves dan uporabil v Božjo slavo – O čem naj pišejo gojenci domov svojim staršem – Uslišane prošnje ministrstvu za vojaško obleko in prošnje kralju, pravosodnemu ministrstvu in predsedniku Ustanove sv. Pavla za stroške bogoslužja – Žalostne slutnje in smrtna bolezen klerika Provere; don Bosko mu da na izbiro ozdravitev ali nebesa; napove mu težka leta; dva listka – Nagovor članom Družbe; svetovalec v dvomih o poklicu; odpoved zemeljskim stvarim – Seja sveta in sprejem novega člana – Večerni govor: hudič povzroča med

*sveto mašo raztresenost – Zadovoljevanje v škodo duše – Škof iz
Novare priporoči enega duhovnika in tri fante*

77. POGLAVJE	672
<i>Galantuomo za leto 1862 in njegove napovedi – Katoliško branje za prihodnji mesec januar – Nekaj kleriških preoblek – Svet in sprejem novih članov – Gojenec, ki ga je božična devetdnevnica prisilila, da je zapustil oratorij – Don Bosko zboli za šenom – Zadnji dan leta 1861: don Boskovi nasveti vsem gojencem; obljuba posebnega vezila</i>	
DODATEK	679
KAZALO	685

salve